2° Cim. 63a (2)

(Biblia)

Die 42zeilige Bibel Guttenbergs. Pars II.

Hain * 3031 = GW 4201
II + [pl. 325 ff.]

Inc. L. a. 197.

(vol II)

Cogitaui in corde meo abstrahe
a vino carnem meā et animū meū
transferrem ad eternā sapientiaz

Epla beati Iero. ad Chromatiū & Heliodoz epos

ungat epistola quos iūgit sacerdotiū: immo carta non diuidat: quos xpi nectit amor. Cōmentarios in osee. amos. & zachariā malachiā. quoq; postulatis. Scripsisse: si licuisset pre ualitudine. Mittitis solacia sumptuum notarios nros et librarios sustentaris: ut uobis potissimū nrm deludet ingeniū. Et ecce ex latere frequēs turba diuisa poscentiū: quasi aut equū sit me uobis esurientibz alijs laborare: aut in ratione dati et accepti. cuiq; prefer uos obnoxi⁹ sim. Itaq; lōga egrotatione fractus. ne penitus hoc anno reticere. & apud uos mutus essem. tridui opus nomini uro consecraui. interpretationē uidelicet trium salomonis uoluminū: masloth qđ hebrei gabolas. uulgata editio pūbia uocat: coeleth. quē grece ecclias. latine cōcionatorē possum⁹ dicere: sirasirim. qđ i linguā nrām uertit canticū canticoz. Refert et panaretos. ihu filij sirach liber: & ali⁹ pseudographus. qui sapientia salomonis inscribit. Quoz priorē hebraicum reperi. nō ecclīasticū ut apud latinos: sed pabolas pnotatū. Cui iuncta erat ecclīastes. et canticū canticoz: ut similitudinē salomonis. nō solū numero librorū: sed eciā materiaz genere coequaret. Secūdus apud hebreos nusq; est: quia et ipse stilus grecam eloquentiā redolet: et nōnulli scriptoz uetez hūc esse iudei filonis affirmāt. Sicud ergo iudith & thobie & machabeoz libros. legit quidē eos ecclia. sed inter canonicas scripturas nō recipit: sic & hec duo uolumina legat ad edificationē plebis: nō ad auctoritatem ecclīasticoz dogmatū cōfirmandam.

Si cui sane septuagīta interpretum magis editio placet: habet eā a nobis olim emēdatā. Neq; enī noua sit rudim⁹: ut uetera destruam⁹. Et tamē cū diligentissime legerit. sciat magis nra scripta intelligi: que nō in terciū uas trāsfusa coacuerit: sed statim de prelo purissime emēdata recte: suū sapore seruauerit. Incipit proúbia salomois. Ca. j.

Parabole salomonis filij dauid regis isrl: ad sciendā sapientiam & disciplinā: ad intelligendā uerba prudentie et suscipiendā eruditationē doctrine: iusticiā et iudiciū & equitatē: ut detur paruulis astutia: et adolescenti scientia et intellectus. Audiēs sapiēs sapiētior erit: & intelligēs gubernacula possidebit. Ani aduertet parabolam et interpretationem: uerba sapientiū & enigmata eoz. Timor dñi principiū sapiētie. Sapientiam atq; doctrinam stulti despiciūt. Audi fili mi disciplinā pris tui et ne dimittas legem mris tue: ut addatur gracia capiti tuo: & torques collo tuo. Fili mi si te lactauerint pctōres: ne acquiescas eis. Si dixerit ueni nobiscū. insidiemur sāguini. absctōdam⁹ tēdiculas oia insontem frustra. deglutiamus eū sicud infernus uiuentē & integrum. quasi descendentē in lacū: omnē pciosā substantiā reperiem⁹. implebim⁹ domus nras spoliis. sortem mitte nobiscum. marsupiū sit unum omniū nrm: fili mi ne ambules cū eis. Prohibe pedem tuū a semitis eoz. Pedes enī illoz ad malū currūt: & festināt ut effundant sāguinem. Frustra autem iacē rete ante oculos pēnatoz. Ipi q; contra sanguinē suū insidiantur: et

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

moliūtur fraudes ꝺtra aīmas ſuaſ. Vir ſemite oīs auarí-aīmas poſſidentiū rapiūt. Sapiētia foris p̄dicat: in plateis dat voce ſuā. In capite turbaꝝ clamitat: in foribꝫ portaꝝ urbis profert ūba ſua dicēs. Vſquequo parvuli diligitis infantiā ⁊ ſtulti ea q̄ ſibi ſūt noxia cupiēt: ⁊ imprudētes odibūt ſciētiā? Conūtimini ad correptionem meā. Ecce proferam vobis ſpiritū meū: et oſtendam vobis verba mea. Quia vocaui ⁊ renuiſtis: extendi manum meā et non fuit q̄ aſpiceret. Deſpexiſtis omne cōſiliū meum: et increpationes meas neglexiſtis. Ego q̄q; in interitu vro rīdebo: ⁊ ſubſannabo cū vobis id quod timebatis aduenerit. Cū irruerit repentina calamitas: ⁊ interitus q̄ſi tēpeſtas ingruerit: quando venerit ſuper vos tribulatio et anguſtia. Tūc īuocabūt me et non exaudiā: mane ꝺſurgēt et non inuenient me: eo q̄ exoſam habuerint diſciplinam et timorem dñi non ſuſceperint: nec acquieuerit conſilio meo: et detraxerint vniuſe correptioni mee. Comedent igitur fructꝰ vie ſue: ſuiſq; ꝺſiliis ſaturabuntur. Auerſio paruulorum interficiet eos: et proſperitas ſtultoꝝ p̄det eos. Qui aut̄ me audierit: abſq; terore requieſcet: et abūdantia pfruet: timore malorum ſublato. Cap. ij.

Fili mi ſi ſuſcepis ſmones meos: et mandata mea abſconderis penes te: ut audiat ſapientiam auris tua: inclina cor tuū ad cognoſcendā prudentiā. Si enī ſapientiā inuocaueris ⁊ inclinaueris cor tuū prudētie: ſi quaſieris eam quaſi pecuniā ⁊ ſicut theſauros effoderis illā: tūc intelliges timorē dñi et ſciētiam ꝺi inuenies: quia dñs dat ſapientiā: et ex ore eius prudētia et ſciētia. Cuſtodiet rectorū ſalutē: et pteget gradientes ſimpliciter. ſeruās ſemitas iuſticie: ⁊ vias ſanctorum cuſtodies. Tūc intelliges iuſticiā et iudiciū et equitatē: et omnē ſemitā bonā. Si intrauerit ſapiētia cor tuū ⁊ ſciētia anime tue placuerit: conſiliū cuſtodiet te: ⁊ prudētia ſeruabit te: ut eruaris a via mala ⁊ ab homine qui peuerſa loquitur. Qui relinquūt iter rectū: ⁊ ambulāt per vias tenebroſas. Qui letant cū male fecerint: et exultāt in rebus peſſimis. Quoꝝ vie peruerſe ſunt: ⁊ infames greſſus eorū. Vt eruaris a mulīere aliena et ab extranea q̄ mollit ſmones ſuos: et relinquit ducem pubertatis ſue: et pacti ꝺi ſui oblita ē. Inclinata ē enī ad mortē domꝰ eiꝰ: ⁊ ad inferos ſemite ipius. Omneſ qui ingrediunt ad ea nō reuertentur: nec apprehendent ſemitas vite. Vt ambules in via bona: et calles iuſtorū cuſtodias. Qui enim recti ſūt habitabunt in terra: et ſimplices permanebunt in ea. Impij vero de terra p̄dent: et qui inique agunt auferentur ex ea.

Fili mi ne obliuiſcaris legis mee: et p̄cepta mea cor tuū cuſtodiat. Longitudinē enī dierū et annos vite et pacem apponēt tibi. Miſericordia et veritas te non deſerant. Circūda eas gutturi tuo: ⁊ deſcribe in tabulis cordis tui: ⁊ inuenies gratiā ⁊ diſciplinā bonā coram deo ⁊ hominibꝫ. Habe fiduciā in dño ex toto corde tuo: ⁊ ne innitaris prudentie tue. In omnibuſ viis tuis cogita illum: et ipſe diriget greſſus tuos. Ne ſis ſapiens apud temetipm. Time deum: et recede a malo. Sanitas quippe erit umbilico tuo: et irrigatio oſſiū tuorū. Honora dñm de tua ſubſtātia ⁊ de primitijs omniū

frugū tuaꝝ da pauperibꝫ: et implebuntur hꝑrea tua saturitate: ⁊ vino torcularia redundabūt. Disciplinā dñi fili mi ne abicias: nec deficias cum ab eo corripiaris. Quē enī diligit dñs corripit: et quasi pr̄ in filio complacet sibi. Beatus homo qui inuenit sapiētiā: et qui affluit prudētia. Melioꝛē acquisitio ei⁹ negociatione auri et argenti: primi ⁊ purissimi fruct⁹ eius. Pretiosior est cūctis opibꝫ sapiētia: ⁊ omnia que desiderant̄ huic nō valēt cōparari. Longitudo dieꝝ in dextera eius: et in sinistra illius diuitie et gloria. uie ei⁹ vie pulcre: et omnes semite ei⁹ pacifice. Lignū vite est hijs qui apprehenderint eam: ⁊ qui tenuerit eā beati. Dñs sapientia fundauit terrā: stabiliuit celos prudentia. Sapiētia illius eruperūt abissi: et nubes rore cōcrescūt. Fili mi ne effluāt hec ab oculis tuis. Custodi legem meā atqꝫ cōsiliū meū: ⁊ erit vita anime tue: ⁊ grā faucibꝫ tuis. Tūc ambulabis fiducialiter in via tua: et pes tuus nō impinget. Si dormieris nō timebis: quiesces. et suauis erit somn⁹ tuus. Ne paueas repentino terrore. et irruētes tibi potentias impioꝝ. Dñs enī erit i latere tuo: ⁊ custodiet pedē tuū ne capiaris. Noli phibere benefacere eum qui potest: si vales ⁊ ipe bene fac. Ne dicas amico tuo. Vade ⁊ reuertere ⁊ cras dabo tibi: cū statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malū: cū ille in te habeat fiduciā. Non contendas aduersus hominē frustra: cū ipe tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris hominē iniustū nec imiteris vias eius: quia abhominatio est dñi. omnis illusor: et cum simplicibꝫ sermocinatio eius. Egestas a dño in domo impij: habitacula autem iustoꝝ benedicent̄. Ipse deludet illusores: et mansuetis dabit gratiā. Gloriā sapientes possidebunt: stultoꝝ exaltatio ignominia. Ca·mj

Audite filij disciplinam patris: ⁊ attendite ut sciatis prudentiam. Donū bonū tribuā vobis: legē meā ne derelinquatis. Nā ⁊ ego filius fui pris mei. tenellus et unigenitus corā matre mea: et docebat me atqꝫ dicebat. Suscipiat verba mea cor tuū: custodi precepta mea ⁊ viues. Posside sapientiam: posside prudentiā. Ne obliuiscaris: neqꝫ declines a verbis oris mei. Ne dimittas eā et custodiet te: dilige eā et seruabit te. Principiū sapientie posside sapientiā et in omni possessione tua acquire prudētiā. Arripe illā et exaltabit te: glorificabit⁹ ab ea cū eā fueris amplexat⁹. Dabit capiti tuo augmēta graciarū: et corona inclita protegет te. Audi fili mi et suscipe verba mea: ut multiplicent̄ tibi anni vite. Viā sapientie mōstrabo tibi. et ducā te p semitas equitatis: quas cū ingressus fuis non artabunt̄ gressus tui: ⁊ currens nō habebis offendiculū. Tene disciplinā: ne dimittas eam. Custodi illā: quia illa est vita tua. Ne delecteris in semitis impiorum: nec tibi placeat malorꝫ via. Fuge ab ea nec transeas per illā: declina et desere eā. Non enī dormiūt nisi cū male fecerint: et non rapit̄ somn⁹ ab eis nisi supplātauerit. Comedūt panem impietatis: et vinū iniquitatis bibūt. Justorū autē semita quasi lux splendēs procedit: et crescit usqꝫ ad pfectā diē. Via impiorū tenebrosa: nesciūt ubi corruāt. Fili mi ausculta sermones meos: et ad eloquia mea inclina aurē tuā. Ne recedant ab oculis tuis: custodi ea i medio cordis tui. Vita enī sunt inuenientibus ea: et

uniuerse carni sanitas. Omni custodia serua cor tuū: quia ex ipo vita procedit. Remoue a te os prauū: et detractiones labia sint procul a te. Oculi tui recta videāt: et palpebre tue precedāt gressus tuos. Dirige semitas pedibus tuis: et omnes vie tue stabilientur. Ne declines ad dexteram neq; ad sinistrā. Auerte pedē tuū a malo. Vias enī que a dexteris sūt nouit dns: peruerse vero sūt q̄ sūt a sinistris. Ipse enī rectos facit gressus tuos. Semita aut̄ tua in pace producet

Fili mi attende sapientiam Ca·v· meā et prudētie mee inclina aurem tuā: ut custodias cogitationes: et disciplinam labia tua cōseruent. Ne intendaris fallacie mulieris. Fauus enim distillās labia meretricis: et nitidius oleo guttur eius. Nouissima autem illius amara q̄si absinthiū: et lingua eius acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendūt in mortē: et ad inferos gressus eius penetrāt. Per semitam vite nō ambulāt: vagi sunt gressus eius et inuestigabiles. Nūc ergo fili mi audi me: et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea viam tuā: et ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorē tuū: et annos tuos crudeli. Ne forte impleant extranei viribus tuis et labores tui sint in domo aliena. et gemas in nouissimis quādo consūpseris carnes tuas et corpus tuū: et dicas. Cur detestatus sum disciplinā: et increpationibus non acquieuit cor meū. Nec audiui vocē docentiū me: et magistris nō inclinaui aurē meā. Pene fui in omni malo: in medio ecclie et synagoge. Bibe aquā de cisterna tua: et fluēta putei tui. Deriuentur fōtes tui foras: et in plateis aq̄s tuas diuide. Habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Sit vena tua benedicta: et letare cū muliere adolescentie tue. Cerua karissima: et gratissim⁹ hinnul⁹. Vbera eius inebrient te omni tēpore: et in amore eius delectare iugiter. Quare seduceris fili mi ab aliena: et foueris in sinu alteri⁹? Respicit dns vias hominis: et omnes gressus eius considerat. Iniquitates sue rapiunt impiū: et funibus peccatorū suorū constringit̄. Ipe morietur q̄a nō habuit disciplinā: et in multitudine stulticie sue decipiet̄. Ca·vi·

Fili mi si spoponderis pro amico tuo: defixisti apud extraneū animam tuā. Illaqueat⁹ es verbis oris tui: et capt⁹ propriis eloquiis. Fac ergo q̄ dico fili mi et teneripm libera: quia incidisti in manū proximi tui. Discurre festina: suscita amicū tuū. Ne dederis somnū oculis tuis: nec dormitet palpebre tue. Eruere quasi damula de manu: et q̄si auis de insidiis aucupis. Vade ad formicā o piger· et cōsidera vias eius: et disce sapientiā. Que cū nō habeat ducē nec p̄ceptorē nec principē parat in estate cibū sibi: et congregat in messe quod comedat. Vsquequo piger dormies? Quando consurges e somno tuo? paululū dormies paululum dormitabis: paululū cōseres manus tuas ut dormias· et veniet tibi quasi viator egestas: et pauperies quasi vir armatus. Si vero impiger fueris: veniet ut fons messis tua: et egestas longe fugiet a te. Homo apostata vir inutilis gradit̄ ore peruerso: annuit oculis· terit pedē digito loquit̄· prauo corde machinat̄ malū: et omni tempore iurgia seminat. Huic extimplo veniet perditio sua et subito cōteret̄: nec habebit ultra medicinā. Sex sūt que odit dns: et septimū detestat̄ aia

eius. Oculos sublimes·linguā men-
dacem·manus effundentes īnoxiū
sanguinē:cor machinās cogitatiōnes
pessimas·pedes veloces ad currendū
in malū·proferentē mendacia·testem
fallacem: et eū q̄ seminat inter fratres
discordias. Conserua fili mi precepta
patris tui et ne dimittas legem mātis
tue: liga ea in corde tuo iugiter: et cir-
cunda gutturi tuo. Cū ambulaueris
gradiant tecū:cū dormieris custodiāt
te:⁊ euigilans loquere cum eis. Quia
mandatū lucerna est et lex lux: et via
vite increpatio disciplīne: ut custodi-
ant te a mulīere mala: et a blanda lin-
gua extranee. Nō concupiscat pulcritu-
dinē ei⁹ cor tuū ne capiaris nutibz illī-
us. Preciū enī scorti vix ē unī⁹ panis:
mulier autē·viri p̄ciosā animā capit.
Nunquid potest homo abscondere i-
gnē in sinu suo ut vestimenta illi⁹ nō
ardeāt: aut ambulare super prunas·
ut nō comburant plante ei⁹? Sic q̄
ingredit ad mulierē proximi sui:non
erit mūdus cū tetigerit eā. Nō grādis
est culpa cū quis furat⁹ fuerit. Furat
enī: ut esurientē impleat animā. Dep-
hensus quoq; reddet septuplū:⁊ omnē
substanciā dom⁹ sue tradet: et libera-
bit se. Qui autē adulter ē: p̄ter cordis
inopiā p̄det animā suā. Turpitudinē
et ignominiā cōgregat sibi: et oppro-
briū illi⁹ non delebit. Quia zelus et
furor viri nō parcet i die vindicte: nec
acquiescet cuiuslibz precibus: nec susci-
piet p redēptōne dona plurima. Cap. vi.

Fili mi custodi sermones meos:
et p̄cepta mea recōde tibi. Fili
honora dīm et valebis: p̄ter eū vero
ne cūmueris alienū. Serua mandata
mea ⁊ vives:⁊ legem meam q̄si pupil-
lam oculi tui. Liga ea in digitis tuis:
scribe illa i tabulis cordis tui. Dic sa-
pientie soror mea es: et prudentiā vo-
ca amicā tuā. Vt custodiat te a mulīere
extranea et ab aliena: que verba sua
dulcia facit. De fenestra enī dom⁹ mee
per cancellos prospexi iuuenē et video
parvulos. Considero vecordē iuuenē
qui trāsit p plateas iuxta angulum:
et prope viā dom⁹ illi⁹ gradit·in ob-
scuro aduesperascente die: in noctis te-
nebris et caligine. Et ecce occurrit illi
mulier in ornatu meretricio: p̄parata
ad decipiendas animas. Garrula ⁊
vaga quietis impatiēs: nec valēs in
domo cōsistere pedibz suis. Nūc foris
nunc in plateis: nūc iuxta angulos
insidiās. Apprehensumq; deosculatur
iuuenē et procaci vultu blādit dicens.
Victimas pro salute deuoui: hodie
reddidi vota mea. Idcirco egressa sū
in occursū tuū desiderans te videre·et
reperi. Intexui funibz lectulū meū: stra-
ui tapetibz pictis ex egipto: aspersi cu-
bile meū mirra et aloe et cinamomo.
Veni inebriemur uberibus:⁊ fruamur
cupitis amplexibz donec illucescat di-
es. Non est enī vir in domo sua:abijt
via longissima. Sacculū pecunie secū
tulit:in die plene lune reuertet⁹ est in
domū suā. Irretiuit eū multis sermo-
nibz: et blanditijs labiorū protraxit
illū. Statī eā sequit quasi bos duct⁹
ad victimā ⁊ quasi agnus lasciuiens
et ignorās: et nesciat quod ad vincla
stult⁹ trahat: donec trāsfigat sagitta
iecur ei⁹. Velud si auis festinet ad la-
queū:⁊ nesciat q̄ de periculo anime illi⁹
agitur. Nūc ergo fili mi audi me: et
attende vbis oris mei. Ne abstrahat
in vijs illi⁹ mens tua: neq; decipiaris
semitis eius. Multos enī vulnerator
deiecit: et fortissimi quiq; interfecti sūt

ab ea. Vie inferi domus eius: penetrantes interiora mortis. Ca· viij·

Nunquid nō sapientia clamitat: ⁊ prudentia dat vocem suā? In summis excelsisq; uerticibus supra uiā in mediis semitis stans: iuxta portas ciuitatis in ipsis foribs loquit dicens. O uiri ad uos clamito: et uox mea ad filios hominū. Intelligite paruli astutiā: et insipientes animaduertite. Audite qm̄ de rebus magnis locutura sum: et aperient labia mea ut recta predicent. Veritatē meditabit guttur meū: et labia mea detestabunt impiū. Iusti sūt omnes sermones mei: non est in eis prauū quid neq; peruersum. Recti sunt intelligentibs: et equi inuenientibs scientiā. Accipite disciplinā meā ⁊ non pecuniā: doctrinā magis q̄ aurū eligite. Melior est enī sapiētia cūctis opibus pciosissimis: et omne desiderabile ei non potest comparari. Ego sapiētia habito in cōsilio: et eruditis intersum cogitationibs. Timor domini odit malū: arrogātiā et superbiā et uiā prauā et os bilingue detestor. Meū est consiliū ⁊ equitas. Mea est prudētia: mea est fortitudo. Per me reges regnāt: et legū cōditores iusta decernūt. Per me principes imperāt: et potentes decernūt iustitiā. Ego diligentes me diligo: et qui mane uigilauerint ad me inuenīēt me. Mecum sunt diuitie et gloria: opes superbe et iustitia. Melior est fructus meus auro et lapide pciosо: et genimina mea argento electo. In uijs iustitie ambulo. in medio semitarum iudicij: ut ditem diligētes me: et thesauros eorū repleā. Dominus possedit me in initio uiarū suarū. antequā quicq; faceret a principio: ab eterno ordinata sū et ex antiquis: antequā terra fieret. Nōdum erāt abissi: ⁊ ego iam concepta erā. Nec dū fontes aquarū eruperāt: necdū montes grauī mole constiterāt. Ante omnes colles ego parturiebar. Adhuc terram nō fecerat: et flumina et cardines orbis terre. Quādo pparabat celos aderam: quādo recta lege et giro uallabat abissos. Quando etherа firmabat sursum: ⁊ librabat fontes aquarū. Quando circundabat mari terminū suum: et legē ponebat aquis. ne transirent fines suos. Quādo appēdebat fundamenta terre: cū eo erā cūcta componens. Et delectabar per singulos dies ludēs coram eo omni tempore: et ludens in orbem terrarū: et deliciе mee esse cū filijs hominum. Nūc ergo filij audite me. Beati qui custodiūt uias meas. Audite disciplinā et estote sapiētes: ⁊ nolite abicere eā. Beatus homo qui audit me: ⁊ qui uigilat ad fores meas quotidie: et obseruat ad postes hostij mei. Qui me inuenerit inueniet uitā: ⁊ hauriet salutem a dño. Qui autem in me peccauerit: ledet animā suam. Omnes qui me oderūt diligūt mortem. Ca· x·

Sapientia edificauit sibi domū: excidit columnas septē. Immolauit uictimas suas: miscuit uinū: et proposuit mensam suā. Misit ancillas suas ut vocarēt ad arcem: et ad menia ciuitatis. Si quis est parvulus veniat ad me. Et insipientibs locuta est. Venite comedite panē meū: et bibite uinū qđ miscui uobis. Relinquite infantiā et uiuite: et ambulate per uias prudentie. Qui erudit derisorem ipe iniuriā sibi facit: ⁊ qui arguit impiū sibi maculā generat. Noli arguē derisorē: ne oderit te. Argue sapientē: ⁊ diliget te. Da sapienti occasionem:

et addetur ei sapientia. Doce iustū: et festinabit accipere. Principiū sapiētie timor dñi: et scientia sanctoꝝ prudentia. Per me enī multiplicabunt dies tui: et addent tibi anni vite. Si sapiens fueris tibimetipsi eris: si autē illusor: solus portabis malum. ſMulier stulta et clamosa-plenaq; illecebris ⁊ nichil omnino sciens-sedet in foribus dom⁹ sue super sellā-in excelso urbis loco: ut vocaret transeūtes per viā: et pgentes itinē suo. Quis ē paruulus? declinet ad me. Et vecordi locuta est. Aque furtiue dulciores sūt: et panis absconditꝰ suauior. Et ignorauit q ibi sint gigātes: ⁊ in profundis inferni cōuiue eius. Qui enim applicabitur illi descendet ad inferos: nam qui absconderit ab ea saluabitur. Cap. x.

Filiꝰ sapiēs letificat patrē: filiꝰ vero stultus mestitia est matris sue. ſNil pderūt thesauri impietatis: iustitia vero liberabit a morte. ſNō affliget dñs fame animam iusti: et insidias impioꝝ subuertet. Egestatē operata est manꝰ remissa: manus autem fortiū diuitias parat. Qui congregat in messe filiꝰ sapiēs ē: qui autē stertit estate-filiꝰ cōfusionis. Benedictio dñi sup caput iusti: os autē impioꝝ opit iniquitatē. ſMemoria iusti cū laudibs et nomē impiorū putrescet. Sapiens corde ꝓcepta suscipiet: stultus cedetur labijs. Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter: qui autē deprauat vias suas manifestꝰ erit. Qui ānuit oculo dabit dolorē: et stultus labijs verberabit̄. Vena vite os iusti: et os impioꝝ opit iniquitatē. Odiū suscitat rixas: et vniūsa delicta operit caritas.

In labijs sapientis inuenit̄ sapiētia: et virga in dorso eiꝰ qui indiget corde. Sapientes abscondūt scientiam: os autē stulti cōfusioni proximū ē. Substancia diuitis urbs fortitudinis eiꝰ: pauor paupertū egestas eorū. Opus iusti ad vitā: fructꝰ autē impij ad peccatū. Via vite custodienti disciplinā: qui autē increpacōnes relinquit errat. Absconduūt odiū labia mēdacia: qui profert cōtumeliā insipiēs ē. In multiloquio nō deerit peccatū: qui autem moderat̄ labia sua prudentissimꝰ est. Argentū electū lingua iusti: cor autē impioꝝ pro nichilo. Labia iusti eruditiunt plurimos-qui autē indocti sunt in cordis egestate morient̄. Bñdictio dominī diuites facit: nec sociabit̄ eis afflictio. Quasi per risū stultus opat̄ scelus: sapiētia autē est viro prudētia. Quod timet impius veniet super eū: desiderium suum iustis dabitur. Quasi tempestas transiēs non erit impius: iustus autem quasi fundamentū sempiternū. Sicut acetū dentibs et fumus oculis: sic piger his qui miserunt eū. Timor dñi apponet dies: et ānī impiorū breuiabūtur. Expectacio iustorū letitia: spes autem impioꝝ pibit. ſFortitudo simplicis via dñi: ⁊ pauor his qui operātur malū. Iustus in eternū non cōmouebitur: impij autem non habitabūt sup terā. Os iusti parturiet sapientiā: lingua prauorum peribit. Labia iusti considerant placita: et os impiorum peruersa. Cap. xi.

Statera dolosa abhominacio ē apud deum: ⁊ pondus equū voluntas eius. Vbi fuerit superbia ibi erit et cōtumelia: ubi autem est humilitas ibi et sapientia. Simplicitas iustorū diriget eos et supplantacio peruersoꝝ

vastabit illos. Non proderūt diuicie in die vlcionis: iustitia aut̄ liberabit a morte. Iustitia simplicis diriget viam ei9: et in impietate sua corruet impius. Iustitia rectorū liberabit eos: et in insidijs suis capient̄ iniqui. Mortuo hoīe impio nulla erit ultra spes: et expectatio sollicitor9 pibit. Iustus de angustia liberat9 est: et tradet̄ impius pro eo. Simulator ore decipit amicū suū: iusti aut̄ liberabūtur scientia. In bonis iustorū exaltabit̄ ciuitas: et in perditione impior9 erit laudatio. Benedictione iustor9 exaltabit̄ ciuitas: et ore impiorū subuertetur. Qui despicit amicū suū indiges corde est: vir aut̄ prudēs tacebit. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana: qui aut̄ fidelis est celat amici cōmissū. Vbi non est gubernator popul9 corruet: salus autem vbi multa cōsilia. Affliget̄ malo qui fidem facit pro extraneo: qui aut̄ cauet laqueos secur9 erit. Mulier gratiosa inueniet gloriā: et robusti habebunt diuicias. Benefacit anime sue vir misericors: qui aut̄ crudelis est et propīquos abiciet. Impi9 facit opus instabile: seminanti aut̄ iustitiā merces fidelis. Clementia p̄parat vitam: et sectatio malorū mortem. Abhominabile dño cor prauū: et volūtas ei9 in his qui simpliciter ambulāt. Man9 i manu nō erit innocēs malus: semen autem iustorū saluabit̄. Circulus aure9 in naribus suis: mulier pulcra et fatua. Desiderium iustor9 omne bonū est: p̄stolatio impior9 furor. Alij diuidūt propria et diciores fiūt: alij rapiūt non sua et semper in egestate sūt. Anima que benedixit impinguabit̄: et qui inebriat ipe quoq; inebriabit̄. Qui abscondit frumenta maledicet̄ in populis: benedictio autem sup caput vendentiū. Bene cōsurgit diluculo q̄ q̄rit bona: qui aut̄ inuestigator malor9 ē opprimetur ab eis. Qui cōfidit in diuicijs suis corruet: iusti aut̄ quasi virens folium germinabūt. Qui cōturbat domum suā possidebit ventos: et q̄ stult9 est seruiet sapienti. Fruct9 iusti lignum vite: et qui suscipit animas sapiens est. Si iustus in terra recipit: quanto magis impius et peccator.

Qui diligit disciplinā diligit sciētiā: qui aut̄ odit increpationes insipiens est. Qui bon9 ē hauriet sibi graciā a dño: qui autem cōfidit in cogitacōnibz suis impie agit. Nō roborabit̄ homo ex impietate: et radix iustorū non cōmouebit̄. Mulier diligens corona est viro suo: et putredo i ossibus eius q̄ cōfusione res dignas gerit. Cogitationes iustor9 iudicia: et consilia impiorū fraudulēta. Verba impiorum insidiantur sanguini: os iustor9 liberabit eos. Verte impios et nō erūt: dom9 autem iustorū pmanebit. Doctrina sua noscīt vir: qui aut̄ vanus et excors est patebit cōtemptui. Melior est pauper et sufficiens sibi: q̄m gloriosus et indigens pane. Mouit iustus iumentor9 suorū aias: viscera autem impior9 crudelia. Qui operatur terrā suā saciabitur panibz: qui aut̄ sectat̄ otiū stultissimu9 est. Qui suauis est i vini moderationibz: in suis monicionibz relinquit contumeliā. Desiderium impij monimentū est pessimorum: radix aut̄ iustorū p̄ficiet. Propter peccata labiorū ruina proximat malo: effugiet aut̄ iustus de āgustia. De fructu oris sui vnusquisq; replebitur bonis: et iuxta opa manuū suar9 retribuetur ei. Via stulti recta in oculis

ēius:qui autē sapiens est audit ꝛlilia. Fatuus statī indicat irā suā: qui autem dissimulat iniuriā callidꝰ ē. Qui quod nouit loquit̄ indeꝯ iustitie est· qui autē mentit̄ testis est fraudulentꝰ. Est qui ꝓmittit ꝛ ēnſi gladio pūgitur conſciēcie: lingua autē sapientiū sanitas. Labiū veritatis firmū erit in perpetuū: qui autē testis est repentinꝰ concinnat linguā mendacij. Dolos in corde cogitantiū mala: qui autē pacis ineūt cōsilia· sequit̄ eos gaudiū. Nō contristabit iustū quidq̄d ei acciderit: impiū autē replebūtur malo. Abhominatio est dño labia mēdacia: qui autem fideliter agūt placēt ei. Homo versutus celat sciētiā: ꝛ cor insipientium prouocat stulticias. Manus fortium dñabitur: que autem remissa ē tributis seruiet. Mestor ī corde viri humiliabit illū: et sermone bono letificabitur. Qui negligit damnū propter amicū iustus est: iter autem impiorū decipiet eos. Non inuenict fraudulentus lucrū: et substātia hoīs erit auri prciū. In semita iustitie vita· iter autē deuiū ducit ad mortem. Caplm xiij·

Filius sapiens doctrina patris: qui autē illusor ē non audit cū arguit̄. De fructu oris sui homo saciabit̄ bonis: anima autē impiorum iniqua. Qui custodit os suū custodit animā suā: qui autē incōsideratus ē ad loquendū sentiet mala. Vult et non vult piger: anima autē operantium impinguabit̄. Verbū mendax iustus detestabit̄: impius autē cōfundit et confundet̄. Iustitia custodit innocentis viā: impietas autē peccatorē supplantat. Est quasi diues cū nichil habeat: ꝛ est quasi paup cū in multis diuitijs sit. Redemptio aīe viri diuitie sue: qui autē pauper est increpationē non sustinet. Lux iustorū letificat: lucerna autē impiorꝫ extinguetur. Inter superbos semp iurgia sūt: qui autem agunt omnia cū cōsilio· regūtur sapientia. Substātia festinata minuetur: que autē paulatim colligitur manu· multiplicabit̄. Spes que differt̄ affligit animā: lignū vite desiderium veniēs. Qui detrahit alicui rei· ipe se in futurꝫ obligat: qui autē timet ꝓceptū ī pace versabit̄. Anime dolose errāt in prīs· iusti autē misericordes sūt et misentur. Lex sapientis fons vite: ut declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit graciā: in itinere cōtemptorꝫ vorago. Astutus omnia agit cū cōsilio: qui autem fatuus ē aperit stulticiā. Nuncius impij cadet in malū: legatꝰ fidelis sanitas. Egestas et ignominia ei qui deserit disciplinā: qui autē acquiescit arguēti glorificabit̄. Desiderium si compleat̄ delectat animā: detestantur stulti eos qui fugiūt mala. Qui cum sapientibꝫ gradit̄ sapiens erit: amicꝰ stultorꝫ similis efficiet̄. Peccatores persequitur malū: et iustis retribuentur bona. Bonꝰ relinquit hereditates filios et nepotes: ꝛ custodit̄ iusto substātia peccatoris. Multi cibi in novalibꝰ patrum: et alijs cōgregātur absq; iudicio. Qui parcit virge odit filiū suū: qui autem diligit illū instāter erudit. Iustꝰ comedit ꝛ replet aīam suā: vent autē impiorꝫ insaturabilis. Cap·xiiij·

Sapiēs mulier edificat domū suā: insipiēs extructā quoq; manibꝫ destruet. Ambulās recto itinē ꝛ timēs deū: despicitur ab eo qui in famī gradit̄ur via. In ore stulti virga superbie: labia autem sapientiū custodiūt eos. Vbi non sūt boues ꝓsepe vacuū est:

ubi autē apparēt plurime segetes ibi manifesta est fortitudo bouis. Testis fidelis non mentiet: profert autē mendacium dolosus testis. Querit derisor sapientiā ⁊ nō inuenit: doctrina prudentium facilis. Vade cōtra virū stultū: et nescies labia imprudētie. Sapientia callidi ē intelligere viā suā: ⁊ prudētia stultoꝝ errās. Stultꝰ illudet pcīn: et inter iustos morabit̄ gracia. Cor qđ nouit amaritudinē aie sue: ī gaudio eius nō miscebitur extraneꝰ. Domus impioꝝ delebit̄ur: tabernacula iustoꝝ germinabūt. Est via q̄ videt̄ homini iusta: nouissima autē eius deducūt ad mortem. Risus dolore miscebit̄: ⁊ extrema gaudij luctus occupat. Viis suis replebit̄ stultus: et sup eū erit vir bonꝰ. Innocens credit omni verbo: astutꝰ considerat gressus suos. Filio doloso nichil erit boni· seruo autē sapiēti prosperū erit actus· et dirigēt via eius. Sapiēs timet ⁊ declinat a malo: stultꝰ transilit et cōfidit. Impatiēs operabit̄ stulticiā: et vir vsuꝰ odiosus est. Possidebūt paruuli stulticiā: et expectabūt astuti sciētiā. Incurbabūt mali ante bonos: ⁊ impij ante portas iustorum. Etiā proximo suo pauper odiosus est: amici vero diuitū multi. Qui despicit proximū suū peccat: qui autē miseretur pauperi beatꝰ erit. Qui credit in dño misericordiā diligit: errāt qui operant̄ malū. Misericordia et veritas preparāt bona. In omni opere bono erit abundātia: ubi autem verba sūt plūma ibi frequenter egestas. Corona sapiētiū diuitie eoꝝ: fatuitas stultoꝝ imprudentia. Liberat animas testis fidelis: et profert mendacia versipellis. In timore dñi fiducia fortitudinis: ⁊ filijs eius erit spes. Timor dñi fons vite: ut declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: ⁊ ī paucitate plebis ignominia principis. Qui patiens est multa gubernat̄ sapientia: q̄ autē impatiēs est exaltat stulticiā suā. Vita carnium sanitas cordis: putredo ossium inuidia. Qui calumniat̄ egentē exprobrat factori ei⁹: honorat autē eū qui miseretur pauperis. In malicia sua expellet̄ impius: sperat autē iustꝰ in morte sua. In corde prudētis requiescit sapientia: et indoctos quoslꝫ erudiet. Iustitia eleuat gentem: miseros autē facit populos peccatū. Accept⁹ est regi minister intelligēs: iracūdiā eiꝰ inutilis sustinebit.

Responsio mollis frāgit iram: sermo durꝰ suscitat furorem. Lingua sapiētiū ornat sciētiā: os fatuoꝝ ebullit stulticiā. In omni loco oculi dñi cōtemplāntur bonos et malos. Lingua placabilis lignum vite: que autē immoderata est conteret spiritū. Stultꝰ irridet disciplinā pris sui: qui autem custodit increpacōnes astucior fiet. In abundāti iustitia virtus maxima est: cogitationes autem impiorū eradicabūtur. Domꝰ iusti plurima fortitudo: et in fructibꝫ impij conturbatio. Labia sapiētiū disseminabūt sciētiā: cor stultorū dissimile erit. Victime impioꝝ abhominabiles dño: vota iustoꝝ placabilia. Abhominatio ē dño via impij: qui sequitur iustitiā diligitur ab eo. Doctrina mala deserentiū viā vite· qui increpationes odit morie⁹. Infern⁹ et perditio coram dño: quāto magis cor da filiorū hominū? Nō amat pestilens eū qui se corripit nec ad sapientes graditur. Cor gaudēs exhilarat faciē: in merore animi deicit̄ spiritus. Cor sapientis

queret doctrinã: ꝛ os stultoꝝ pascitur
imprudẽcia. Omnes dies pauperis mali:
secura mens quasi iuge cõuiuiũ. Melius est parũ cũ timore dñi: qꝫ thesauri magni et insatiabiles. Melius est
vocari ad olera cũ caritate: qꝫ ad vitulum saginatũ cũ odio. Vir iracũdus
prouocat rixas: qui patiẽs ẽ mitigat
suscitatas. Iter pigroꝝ quasi sepes spinarũ: via iustorũ absq; offendiculo.
Filius sapiẽs letificat patrẽ: et stultus
homo despicit matrem suã. Stultitia
gaudiũ stulto: et vir prudẽs dirigit
gressus suos. Dissipantur cogitacões
vbi nõ est cõsiliũ: vbi vero sunt plures
consiliarij cõfirmantur. Letatur homo
in sentẽcia oris sui: et sermo opportun9
est optim9. Semita vite sup eruditũ:
ut declinet de inferno nouissimo. Domum superborũ demolietur dñs: ꝛ firmos
faciet terminos vidue. Abhominacõ
dñi cogitacões male: et pur9 sermo
pulcerrim9 firmabitur ab eo. Conturbat domũ suã qui sectat auaritiam:
qui autẽ odit munera viuet. Per misericordiã et fidem purgãtur peccata:
per timorẽ autẽ dñi declinat omnis
a malo. Mens iusti meditabitur obedientiam: os impioꝝ redundat malis.
Longe est dñs ab impijs: ꝛ oracões
iustoꝝ exaudiet. Lux oculoꝝ letificat
aiam: fama bona impinguat ossa.
Auris que audit increpationes vite:
in medio sapientiũ cõmorabitur. Qui
abicit disciplinã despicit aiam suã:
qui autẽ acquiescit increpacõnibꝫ possessor ẽ cordis. Timor dñi disciplina sapiẽcie: ꝛ glam precedit humilitas. Ca. xvi.

Hominis est aiam ꝓparare: et
dñi gubernare linguã. Omnes
vie hominũ patent oculis eius: spirituũ ponderator est dñs. Reuela dño
opera tua: et dirigent cogitacões tue.
Vniuersa ꝓpter semetipm operatus ẽ
dñs: impiũ qꝫ ad diem malũ. Abhominatio dñi ẽ omnis arrogãs. etiã
si man9 ad manũ fuerit nõ ẽ innocẽs.
Initium vie bone facere iusticiã: acceptа est apud deũ magis qꝫ immolare
hostias. Misericordia et veritate redimit iniquitas: et in timore domini
declinat a malo. Cũ placuerint dño
vie hominis: inimicos quoq; eius
cõuertet ad pacem. Melio9 est parũ cũ
iusticia: qꝫ multi fruct9 cũ iniquitate.
Cor hominis disponit viã suã: sed
dñi est dirigere gressus eius. Diuinatio in labijs regis: in iudicio nõ errabit os eius. Pondus et statera iudicia
dñi sũt: et opera eius omnes lapides
seculi. Abhominabiles regi qui agũt
impie: quoniã iusticia firmat soliũ.
Voluntas regũ labia iusta: qui recta
loquit dirigetur. Indignatio regis
nũcij mortis: et vir sapiens placabit
eũ. In hilaritate vult9 regis vita: et
clementia eius quasi imber serotinus.
Posside sapientiã quia auro melior
est: et acquire prudentiã qꝫ preciosior
est argento. Semita iustorũ declinat
mala: custos anime sue seruat vitam
suã. Cõtritionẽ precedit superbia: et ante
ruinã exaltabit spiritus. Melius est
humiliari cũ mitibꝫ: qꝫ diuidere spolia
cũ superbis. Eruditus in verbo reperiet
bona: et qui sperat in dño beatus est.
Qui sapiẽs ẽ corde appellabit prudẽs:
et qui dulcis eloquio maiora reperiet.
Fons vite eruditio possidẽtis: doctrina stultoꝝ fatuitas. Cor sapientis eruditet os eius: ꝛ labijs ei9 addet graciã.
Fauus mellis composita verba: dulcedo anime sanitas ossiũ. Est via que
videt homini recta: et nouissima ei9

ducūt ad mortē. Anima laborantis laborat sibi: quia cōpulit eū os suū. Vir insipiēs fodit malū: et in labijs ei⁹ ignis ardescit. Homo peruersus ⁊ suscitat lites: et uerbosus separat principes. Vir iniquus lactat amicū suū: ⁊ ducit eū per uiā non bonā. Qui attonitis oculis cogitat praua: mordēs labia sua perficiet malū. Corona diuitiarū senectus: que in uijs iusticie reperietur. Melior est patiens uiro fortī: et qui dominat animo suo expugnatore urbium. Sortes mittuntur in sinū sed a dño temperant. Capvi.

Melior ē bucella sicca cū gaudio: q̄ dom⁹ plena uictimis cū iurgio. Seruus sapiens dñabitur stultis filijs: et inter frēs hereditatem diuidet. Sicut igne ꝓbatur argentū et aurū camino: ita corda probat dñs. Mal⁹ obedit lingue inique: et fallax obtemperat labijs nociuis. Qui despicit pauperē exprobrat factori eius: ⁊ qui i ruina letat alteri⁹ nō erit impunitus. Corona senum filij filiorū: et gloria filiorū pr̄s eor. Non decet stultū uba composita: nec principē labiū mentiens. Gemma gratissima expectatio prestolantis: quocūq; se uerterit prudenter intelligit. Qui celat delictū querit amicicias: qui altero sermone repetit separat federatos. Plus proficit correctio apud prudentē: q̄ centū plage apud stultū. Semper iurgia querit malus: angel⁹ aut crudelis mittet contra eū. Expedit magis urse occurrere raptis fetibus: q̄ fatuo confidenti sibi i stulticia sua. Qui reddit mala pro bonis: nō recedet malū de domo eius. Qui dimittit aquam caput est iurgiorū: et anteqū patiat cōtumeliā iudiciū deserit. Et qui iustificat impiū ⁊ q̄ cōdemnat iustū: abhominabilis ē uterq; apud deū. Quid ꝓdest stulto habere diuicias: cū sapientiā emere nō possit? Qui altā facit domū suā q̄rit ruinā: ⁊ qui uitat discrete incidet in malū. Omni tempore diligit qui amic⁹ est: ⁊ frater in angustijs cōprobat. Stult⁹ homo plaudet manibus suis: cū spopōderit pro amico suo. Qui meditat discordias diligit rixas: et qui exaltat os suū q̄rit ruinā. Qui peruersi cordis est nō inuenit bonū: et qui uertit linguā incidet in malū. Satius est stultus in ignominiā suā: sed nec pater i fatuo letabitur. Animo⁹ gaudēs etatē floridam facit: spiritus tristis exsiccat ossa. Munera de sinu impi⁹ accipit: ut peruertat semitas iudicij. In facie prudentis lucet sapientia: oculi stultorū in finibus terre. Ira patris filij stulti: ⁊ dolor matris que genuit eū. Non est bonū damnū inferre iusto: nec percutere principē qui recta iudicat. Qui moderatur sermones suos doctus et prudens est: et p̄ciosi spiritu⁹ uir eruditus. Stultus q̄; si tacuerit sapiēs reputabit: ⁊ si compresserit labia sua intelligēs. Capvm.

Occasiones q̄rit qui uult recedere ab amico: omni tpe erit exprobrabilis. Sō recipit stult⁹ uerba prudentie: nisi ea dixeris que uersantur i corde eius. Impius cū in profundū uenerit peccatoꝝ cōtemnit: sed sequit eum ignominia ⁊ opprobriū. Aqua profunda ex ore uiri: et torrens redundans fons sapiētie. Accipere psonā impij in iudicio nō est bonū: ut declines a ueritate iudicij. Labia stulti miscent se rixis: et os ei⁹ iurgia puocat. Os stulti cōtritio eius: et labia ipsius ruina anime ei⁹. Uerba biliguis q̄si simplicia: et ipsa perueniunt usq; ad

interiora uētris. Pigrū dēcit timor: a-
nime aut effeminator esurient. Qui
mollis et dissolut⁹ ē in opere suo: fra-
ter est sua opa dissipātis. Turris fortis-
sima nomē dñi: ad ipsā curit iustus
et exaltabit. Substātia diuitis urbs
roboris eius: et quasi mur⁹ validus
circūdans eū. Ante cōteret exalta-
tur cor hominis: et ante glorificetur
humiliat. Qui prius rīdet q̄ audiat
stultū se esse demōstrat: et confusione
dignū. Spirit⁹ uiri sustentat imbecil-
litatē suā: spiritū uero ad iracūdum
facilē quis poterit sustinere? Cor pru-
dentis possidebit scientiā: et auris sa-
pientiū q̄rit doctrinā. Donū hominis
dilatat uiam eius: et ante principes
spatiū ei facit. Iustus prior est accusa-
tor sui: uenit amic⁹ ei⁹ et inuestigabit
eū. Cōtradictiones cōprimit sors: et
inter potentes q̄ diiudicat. Frater qui
adiuuat a fre quasi ciuitas firma: et
iudicia quasi uectes urbium. De fru-
ctu oris uiri replebit uenter eius: et ge-
nimina labior⁹ ipsius saturabūt eū.
Mors et uita in manibs lingue: qui
diligūt eā comedent fructus ei⁹. Qui
inuenit mulierē bonā inuenit bonū:
et hauriet iocunditatem a dño. Qui
expellit mulierē bonā expellit bonū:
qui autem tenet adulteram stultus ē
et insipiens. Cū obsecrationibus lo-
quitur pauper: et diues effabitur rigi-
de. Uir amicabilis ad societatem:
magis amicus erit q̄ frater. Ca. xvii.

Melior est pauper qui ambulat i
simplicitate sua: q̄ diues tor-
quens labia sua et insipiens. Ubi nō
est scīa anime nō est bonū: et qui
festin⁹ est pedibus offendet. Stultitia
hominis supplantat gressus eius: et
contra deū feruet animo suo. Diuīe
addūt amicos plurimos: a paupere
aut et hij quos habuit separantur.
Testis falsus nō erit impunit⁹: et qui
mendacia loquit nō effugiet. Multi
colūt plonā potētis: et amici sūt dona
tribuentis. Fratres hois paupis ode-
runt eū: insup et amici ei⁹ procul recesserūt
ab eo. Qui tantū uerba sectat nichil
habebit: qui aut possessor est mentis
diligit animā suā: et custos prudētie
inueniet bona. Falsus testis non erit
impunit⁹: et qui loquit mēdacia pibit.
Non decēt stultū diuitie: nec seruum
dñari principibs. Doctrina uiri per
patientiā noscitur: et gloria eius est
iniqua pterire. Sicut fremit⁹ leonis
ira et regis ira: et sicut ros sup herbā
ita et hilaritas eius. Dolor patris fi-
lius stultus: et tecta iugiter pstillātia
litigiosa mulier. Dom⁹ et diuitie dant
a parentibs: a dño aut proprie uxor
prudens. Pigredo immittit soporē:
et aīa dissoluta esuriet. Qui custodit
mandatū custodit animā suam: qui
aut negligit uiā suā mortificabitur.
Fenerator dño qui miseret pauperis: et
uicissitudinē suā reddet ei. Erudi filiū
tuū ne desperes: ad interfectionē aut
eius ne ponas animā tuā. Qui emī
impatiens est sustinebit damnū: et cū
rapuerit aliud apponet. Audi filiū
et suscipe disciplinā: ut sis sapiens in
nouissimis tuis. Multe cogitationes
in corde uiri: uolūtas aut dñi
in eternū pmanebit. Homo indiges
misericors est: et melior est paup iust⁹
q̄ uir mendax. Timor dñi ad uitam:
et in plenitudine cōmorabitur absq;
uisitatione pessimi. Abscondit piger
manū suā sub ascella: nec ad os suū
applicat eā. Pestilente flagellato stult⁹
sapientior erit: si autem corripueris

sapiẽtem intelliget sapiẽtiã. Qui affligit patrẽ ⁊ fugit matrẽ: ignominiosus erit ⁊ infelix. Non cesses audire fili doctrinam: nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iudiciũ: et os impioꝝ deuorat iniquitatem. Parata sũt derisoribꝰ iudicia: ⁊ malleꝰ percutientes stultorũ corporibus. Cap. xx.

Luxuriosa res uinũ: et tumultuosa ebrietas. Quicũqꝫ his delectatur nõ erit sapiens. Sicut rugitus leonis ira et terror regis: qui prouocat eũ peccat in aiam suã. Honor ẽ hominꝰ qui separat se a cõtentionibꝰ: omnes autẽ stulti miscent contumelijs. Propter frigus piger arare noluit: mẽdicabit ergo estate ⁊ nõ dabit illi. Sicut aqua profunda sic consiliũ in corde uiri: sed homo sapiẽs exhauriet illud. Multi hoĩes misericordes uocantur: uirũ autẽ fidelẽ quis inueniet? Iustꝰ qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios relinquit. Rex qui sedet in solio iudicij: dissipat omne malum in intuitu suo. Quis potest dicere mundũ ẽ cor meũ: purꝰ sũ a peccato? Pondꝰ et põdus: mẽsura et mẽsura: utrumqꝫ abhoĩabile ẽ apud deũ. Et studijs suis intelligit puer: si mũda et recta sint opa eius. Aurẽ audienteꝫ et oculũ uidentem: dñs fecit utrũqꝫ. Noli diligere somnũ: ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos: ⁊ saturare panibus. Malũ est malũ ẽ: dicit omnis emptor: et cũ recesserit tũc gloriabitur. Est aurũ et multitudo gemmarꝫ: uas autẽ pretiosũ labia scientie. Tolle uestimentũ eiꝰ qui fideiussor extitit alieni: et pro extraneis aufer pignus ab eo. Suauis ẽ homini panis mendacij: ⁊ postea implebitur os eiꝰ calculo. Cogitationes consilijs roborantur: et gubernaculis tractãda sunt bella. Ei qui reuelat misteria: et ambulat fraudulenter et dilatat labia sua: ne commiscearis. Qui maledixit patri suo et matri: extinguet lumen eiꝰ in mediis tenebris. Hereditas ad quã festinat ĩ principio: in nouissimo benedictione carebit. Ne dicas reddã malum pro malo: expecta dominũ et liberabit te. Abhoĩacio est apud deũ pondus et pondus: statera dolosa nõ est bona. A dño dirigunt gressus uiri. Quis autẽ hominũ intelligere potest uiam suã? Ruina est homini deuotare sanctos: et post uota retractare. Dissipat impios rex sapiens: et inuoluat super eos fornicẽ. Lucerna dñi spiraculũ hominis: que inuestigat omnia secreta uentris. Misericordia et ueritas custodiunt regem: et roboratur clementia thronꝰ eius. Exultatio iuuenũ fortitudo eorũ: et dignitas senum canicies. Liuor uulneris absterget mala: et plage in secretioribus uentris.

Sicut diuisiones aquarũ ita cor regis in manu dñi: quocumqꝫ uoluerit inclinabit illud. Omnis uia uiri recta sibi uidetur: appẽdit autem corda dñs. Facere misericordiã et iudicium: magis placet deo qꝫ uictime. Exaltatio oculoꝝ ẽ dilatatio cordis: lucerna impioꝝ peccatũ. Cogitationes robusti semp in abũdantia: omnis autem piger semp in egestate est. Qui cõgregat thesauros lingua mendacij uanus et excors est: ⁊ impingetur ad laqueos mortis. Rapine impiorum detrahent eos: quia noluerunt facere iudiciũ. Peruersa uia uiri aliena ẽ a deo: qui autẽ mũdus est rectũ opꝰ eiꝰ. Melius est sedere in angulo domatis: qꝫ cũ mliere litigiosa et ĩ domo cõmũi.

Anima impij desiderat malū: non miserebit proximo suo. Multato pestilente sapiētior erit parvulus: et si sedetur sapiētē sumet scientiā. Excogitat iustus de domo impij: ut detrahat impios a malo. Qui obturat aurem suā ad clamorē pauperis: et ipe clamabit et nō exaudiet. Mun⁹ absconditus extinguit iras: et donū i sinu indignationē maximā. Gaudiū iusto ē facere iudiciū: et pauor operantibz iniquitatē. Vir qui errauerit a via doctrine: in cetu gigantū cōmorabit. Qui diligit epulas i egestate erit: qui amat vinū et pīgula nō ditabit. Pro iusto dabitur impi⁹: et pro recto iniqu⁹. Melius est habitare in terra deserta: qz cū muliere rixosa et iracūda. Thesaurus desiderabilis et oleū in habitaculo iusti: et imprudens homo dissipabit illud. Qui sequit iusticiā et misericordiam: inuenit vitā et iusticiā et gloriā. Ciuitatē fortiū ascēdit sapiēs: destruxitqz robur fiducie eius. Qui custodit os suum et linguā suā: custodit ab āgustijs animam suā. Superbus et arrogās vocatur indoct⁹: qui in ira operat superbiā. Desideria occidūt pigrū: noluerunt enī quicqz manus eius operari. Tota die concupiscit et desiderat: qui autem iustus est tribuet et nō cessabit. Hostie impiorū abhominabiles: q̄ offerunt ex scelere. Testis mēdax peribit: vir obediens loquetur victoriā. Vir impius procaciter obfirmat vultū suū: q̄ autem rectus est corrigit viā suā. Nō est sapiencia: nō est prudēcia: nō ē consilium contra dōm. Equus parat ad diem belli: dōs aut̄ salutē tribuit. Capitulum.

Melius est nomē bonū qz diuitie multe: sup argentū enī et aurū grā bona. Diues et paup obuiauerūt sibi: utriusqz operator est dōs. Callid⁹ vidit malū et abscondit se: innocens pertrāsijt et afflict⁹ est damno. Finis modestie timor dōi: diuicie et gloria et vita. Arma et gladij in via supbi: custos autem aīe sue longe recedit ab eis. Prouerbium est adolescens iuxta viā suā: etiā cū senuerit nō recedet ab ea. Diues pauperibz imperat: et q̄ accipit mutuū seruus est fenerantis. Qui seminat iniquitatē metet mala: et virga ire sue consūmabit. Qui pronus est ad misericordiam bēdicetur: de panibz enī suis dedit paupi. Yidoriā et honorem acquiret qui dat munera: animam aut̄ auferet accipientiū. Eice derisorē et exibit cū eo iurgiū: cessabūtqz cause et cōtumelie. Qui diligit cordis mūdiciā: propter graciā labioz suoz habebit amicū regem. Oculi dōi custodiūt scientiā: et supplātat verba iniqui. Dicit piger-leo ē foris: in medio plateaꝝ occidēdus sum. Fouea profunda os aliene: cui irat⁹ est dominus incidet in ea. Stultīcia colligata est in corde pueri: et virga disciplīne fugabit ea. Qui calumniat pauperē ut augeat diuitias suas: dabit ipe diciori et egebit. Fili mi inclina aurē tuā: et audi verba sapiencium. Appone autem me ad doctrinā meam: que pulcra erit tibi cū seruaueris ea in ventre tuo. Et redūdabit in labijs tuis: ut sit in dōo fiducia tua. Yide et ostendā ea tibi hodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibz et scientia: ut ostenderem tibi firmitatē et eloquia veritatis: respondere et eis illis qui miserunt te. Nō facias violenciam pauperi quia paup est: neqz cōteras egenū in porta: quia iudicabit dōs causam eius: et confliget eos qui confixerūt animā ei⁹.

ſſoli eſſe amicus hominī iracundo neq; ambules cū viro furioſo: ne forte diſcas ſemitas eius: et ſumas ſcandalū aīme tue. ſſoli eſſe cū his qui defigūt manus ſuas: et qui vades ſe offerunt pro debitis. Si eī nō habes unde reſtituas: quid cauſe eſt ut tollat opīmētū de cubili tuo? ſſe trāſgrediaris tīminos āt̄quos: quos poſuerunt prēs tui. Vidiſtī vir velocē i opere ſuo: coram regibs ſtabit: nec erit āte ignobiles.

Quādo ſedis ut comedas Capxm. cū principe: diligenter attende q̄ ſūt appoſita ante faciem tuā: et ſtatue cultrū in gutture tuo: ſi tamen habes in poteſtate aīmā tuā. ſſe deſideres de cibis eius: i quo eſt panis mendacij. ſſoli laborare ut diteris: ſed prudētie tue pone modū. ſſe erigas oculos tuos ad opes quas nō potes habere: quia faciēt ſibi pēnas quaſi aquile: et volabunt in celū. ſſe comedas cū homine invido et ne deſideres cibos ei⁹: qm̄ i ſimilitudinem arioli et cōiectoris eſtimat qđ ignorat. Comede et bibe dicet tibi: et mens eius non eſt tecū. Cibos quos comederas euomes: et perdes pulcros ſermones tuos. In auribus inſipientiū ne loquaris: qa deſpiciēt doctrinā eloquij tui. ſſe attingas parvulox terminos: et agrū pupillox ne introeas. Propīquus eī illox fortis eſt: et ipe iudicabit cā tua cōtra illorū. Ingrediat̄ ad doctrinā cor tuū: et aures tue ad verba ſcientie. ſſoli ſubtrahere a puero diſciplinā: ſi eī percuſſeris eū virga: nō morieī. Tu virga percuſſ eū: et aīmā eius de inferno liberabis. ſſili mi ſi ſapiens fuerit anim⁹ tuus gaudebit tecū cor meū: et exultabunt renes mei cū locuta fuerint recta labia tua. ſſō emuleī cor tuū peccores: ſed in timore dñi eſto tota die: quia habebis ſpem in nouiſſimo: et p̄ſtulacio tua nō auferetur. Audi fili mi et eſto ſapiens: et dirige in via aīmū tuū. ſſoli eſſe in conuiuijs potatorum: nec in comeſſacionibus eorum qui carnes ad veſcendū conferūt: quia vacantes potibs et dantes ſimbola cōſumētur: et veſtiēt pannis dormitacio. Audi patrē tuū qui genuit te: et ne cōtemnas cū ſenuerit mater tua. Veritatē eme: et noli vēdere ſapientiā et doctrinā et intelligentiā. Exultat gaudio p̄ iuſti: qui ſapientē genuit letabit̄ i eo. Gaudeat pater tuus et mater tua: et exultet qui genuit te. Prebe fili mi cor tuum mihi: et oculi tui vias meas cuſtodiant. ſſouea enī profunda eſt meretrix: et puteus anguſtus aliena. Inſidiat̄ in via quaſi latro: et quos incautos inuenerit interficiet. Cui ve cui⁹ patri ve: cui rixe: cui fouee: cui ſine cauſa vulnera: cui ſuffoſſio oculox? ſſōne hijs qui cōmorant̄ i vino et ſtudēt calicibs epotādis? ne intuearis vinū quādo flaueſcit: cū ſplēduerit i vitro color ei⁹. Ingredit̄ blāde et in nouiſſimo mordebit ut coluber: et ſicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbūt extraneas: et cor tuū loquitur peruerſa. Et eris ſicut dormiens in medio mari: et quaſi ſopitus gubernator amiſſo clauo: et dices. Verberauerūt me ſed nō doluī: traxerūt me: et ego nō ſenſi. Quādo euigilabo: et rurſus vina repeciam?

De emuleris viros Capxm. malos nec deſideres eſſe cū eis: quia rapinas meditat̄ mens eox: et fraudes labia eox locūtur. Sapiētia edificabit̄ dom⁹: et prudentia roborabitur. In doctrina replebūtur cellaria: uniūſa ſubſtātia p̄cioſa et pulcerrima.

Vir sapiens fortis est et vir doctus robustus et validꝰ: quia cū dispositione ineunt bellū: et erit salus ubi multa cōsilia sunt. Excelsa stulto sapientia: in porta nō aperiet os suū. Qui cogitat mala facere: stultꝰ vocabit̄. Cogitatio stulti peccatū est: et abominatio hoīm detractor. Si desprauueris lapsus in die angustie: imminuet̄ fortitudo tua. Erue eos qui ducūtur ad mort̄: et qui trahunt̄ ad interitū liberare ne cesses. Si dixeris vires nō supperunt: qui inspector est cordis ipse intelligit et seruatorē aīe tue nichil fallit: redetq; homini iuxta opera sua. Comede fili mi mel qa bonū est: et fauus dulcissimus gutturi tuo. Sic et doctrina sapientie anime tue: quā cū inueneris habebis in nouissimis spem: et spes tua non peribit. Ne insidieris et qras impietatem in domo iusti: neq; vastes requiē eius. Septies enī in die cadet iustus et resurget: impij autē corruēt in malum. Cū ceciderit inimicꝰ tuus ne gaudeas et in ruina eiꝰ ne exultet cor tuū: ne forte videat dominꝰ et displiceat ei: et auferat ab eo iram suā. Ne contendas cū pessimis: nec emuleris impios: quoniā nō habēt futurorū spē mali: et lucerna impiorū extinguetur. Time dñm fili mi et regē: et cū detractoribus nō cōmiscearis. Quoniā repente consurget ꝓditio eorū: et ruinam utriusq; quis nouit. Hec qq; sapientibus. Cognoscere psonā in iudicio nō est bonum. Qui dicit impio iustꝰ es: maledicet eis ppl'o: et detestabunt̄ eos tribus. Qui arguūt eū laudabūtur: et super eos veniet benedictio. Labia deosculabit̄: q recta verba rōdet. Prepara foris opꝰ tuū: et diligēter exerce agrū tuū: et postea edifices domum tuam. Ne sis testis frustra contra proximū tuū: ne lactes quēq; labijs tuis. Ne dicas quomō fecit michi sic faciā ei: et reddā unicuiq; scdm opus suū. Per agrū hominis pigri trāsiui: et per vineā viri stulti. Et ecce totū repleuerāt urtice: et operuerāt superficiē eius spine: et macella lapidū destructa erat. Quod cū vidissem posui in corde meo: et exemplo didici disciplinam. Usquequo piger dormies: usquequo de somno cōsurges? parū inquā dormies: modicū dormitabis: pauxillū manꝰ cōseres ut quiescas et veniet ubi quasi cursor egestas tua: et mēdicitas q̄si vir armatꝰ. Hec q̄ parabole salomonis· q̄s trāstulerūt viri Ezechie regis iuda· Capitulū xxv·

Gloria dei est celare verbū: et gla regū inuestigare sermonē. Celū sursū et terra deorsū: et cor regū inscrutabile. Aufer rubiginē de argento: et egredietur vas purissimū. Aufer impietatē de vultu regis: et firmabit̄ iustitia thronꝰ eiꝰ. Ne gloriosus appareas corā rege: et in loco magnorū ne steteris. Melius enī est ut dicat̄ tibi ascende huc: q̄ ut humilieris corā principe. Que viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne postea emēdare nō possis cum dehonestaueris amicū tuū. Causam tuā tracta cū amico tuo· et secretū extraneo ne reuelas: ne forte insultet tibi cū audierit: et exprobrare nō cesset. Gra et amicicia liberāt: quas tibi serua· ne exprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argēteis: qui loquit̄ verbū i tpe suo. Inauris aurea et margarita fulgens: qui arguit sapientē et aurē obediētē. Sicut frigꝰ nuis i die messis: ita legatꝰ fidelis ei qui miserit eum: animam ipsius requiescere facit. Nubes et ventus et pluuie nō sequentes:

vir gloriosus et promissa nō cōplens. Pacientia lenietˢ princeps: et lingua mollis confringet duriciā. Mel inuenisti. comede qđ sufficit tibi: ne forte saciatꝰ euomas illud. Subtrahe pedē tuū de domo proximi tui: nequādo saciatꝰ oderit te. Jaculū et gladius et sagitta acuta: ita homo qui loquit cōtra proximū suū falsū testimoniū. Dens putridꝰ et pes lassus. qui sperat super infideli in die angustie: et amittit pallium in die frigoris. Acetū in nitro: qui cātat carmina cordi pessimo. Sicut tinea vestimento et vermis ligno: ita tristicia viri nocet cordi. Si esurierit inimicꝰ tuꝰ ciba illū: si sitit da ei aquā bibere. Prunas enī cōgregabis super caput eius: et dns reddet tibi. Ventus aquilo dissipat pluuias: et facies tristis linguā detrahentē. Melioꝰ ē sedere in angulo domatis: qđ cū muliere litigiosa. et in domo cōmuni. Aqua frigida aie sitienti: et nūcius bonus de terra longinqua. Fons turbatꝰ pede et vena corrupta: iustꝰ cadens coram impio. Sicut qui mel comedit multū nō est ei bonū: sic qui scrutator est maiestatis opprimet a gl'a. Sicut urbs patēs et absq; muroꝝ ābitu: ita vir q nō potest i loquēdo cohibere spiritū suū.

Quomodo nix i estate Ca xxvi.
et pluuie in messe: sic indecens ē stulto gl'a. Sicut auis ad alta transuolās. et passer quolibet vadens: sic maledictū frustra prolatū i quēpiā superuenit. Flagellū equo et chamus asino: et virga in dorso imprudentiū. Ne rūdeas stulto iuxta stulticiā suā: ne efficaris ei similis. Respōde stulto iuxta stulticiā suā: ne sibi sapiens esse videat. Claudus pedibꝫ et iniquitatē bibens: qui mittit verba per nuncīū stultū. Quomō pulcras frustra habet claudus tibias: sic indecēs est in ore stultoꝝ parabola. Sicut qđ mittit lapidem i aceruū mercurij: ita qđ tribuit insipienti honorem. Quomō si spina nascatur in manu temulēti: sic parabola in ore stultorum. Judicū determinat causas: et qui imponit stulto silentiū iras mitigat. Sicut canis qui reuertitur ad vomitū suū: sic imprudēs qui iterat stulticiā suā. Vidisti hominem sapientē sibi videri: magis illo spem habebit insipiens. Dicit piger leo est in via: et leena in itineribꝫ. Sicut ostium vertit in cardine suo: ita piger in lectulo suo. Abscondit piger manus sub ascella sua: et laborat si ad os suum eas cōuerterit. Sapiētioꝫ sibi stultus videt: septē viris loquentibꝫ sententias. Sicut qui apprehendit auribꝫ canem: sic qui trāsit et impatiens commiscet rixe alteri. Sicut noxius ē qui mittit sagittas et lanceas in mortem: ita vir qui fraudulenter nocet amico suo: et cū fuerit deprehensus dicet ludēs feci. Cū defecerit ligna extinguet ignis: et susurrone subtracto iurgia cōquiescunt. Sicut carbones ad prunas et ligna ad ignem: sic homo iracūdus suscitat rixas. Verba susurronis q̄si simplicia: et ipa peruenīūt ad intima cordis. Quomō si argēto sordido ornare velis vas fictile: sic labia tumencia cū pessimo corde sociata. Labijs suis intelligit inimicꝰ: cū in corde tractauerit dolos. Quādo submiserit vocem suā ne credideris ei: quoniā septē nequitie sūt in corde illiꝰ. Qui operit odiū fraudulēter: reuelabit malicia eius i cōcilio. Qui fodit foueā incidet in eā: et q̄ voluit lapidē reuertet ad eū. Lingua fallax nō amat veritatem et

os lubricū opraī ruinas. C.xxvij.

Ne glorieris in crastinū: ignorās quid superueniura pariat dies. Laudet te alien⁹ z nō os tuū: extraneꝰ et nō labia tua. Graue est saxū z onerosa arena: sed ira stulti utroq; grauior. Ira nō habet miserīam: nec erumpens furor: et impetū cōcitati spīritus ferre quis poterit? Melior ē manifesta correctio: q̄z amor absconditꝰ. Meliora sunt vulnera diligentis: q̄z fraudulenta oscula odientis. Anima saturata calcabit fauū: et aīa esuriēs etiā amarum p dulce sumet. Sicut auis transmigrās de nido suo: sic vir qui derelinquit locū suū. Unguēto et variis odoribz delectat cor: et bonis amici consiliis anima dulcoratur. Amicū tuū et amicū p̄ris tui ne dimiseris: et domū fratris tui ne ingrediaris i die afflictionis tue. Melior ē vicinꝰ iuxta: q̄z frater procul. Stude sapiēter fili mi et letifica cor meū: ut possis exprobrāti rīdere sermonē. Astutꝰ videns malū absconditꝰ est: parvuli transeūtes sustinuerūt dispendia. Tolle vestimentū eiꝰ qui spopondit pro extraneo: et pro alienis auferi pignus. Qui bñdicit proximo suo voce grādi de nocte consurgens: maledictiō similis erit. Tecta gstillantia in die frigoris et litigiosa mulier cōparant. Qui retinet eam ipsi qui ventū teneat: et oleū dextre sue euacuat. Ferrū ferro exacuitur: z homo exacuit faciē amici sui. Qui servat ficū comedet fructꝰ eiꝰ: z qui custos est dñi sui glorificabit. Quomō in aquis resplendēt vultꝰ prospicientiū: sic corda hominū manifesta sunt prudentibz. Infernus et pditio nunq̄z replentur: similiter et oculi hominū insatiabiles. Quomō probat i cōflatorio argentū et in fornace aurū: sic probatur homo ore laudantis. Cor iniqui inquirit mala: cor autē rectū inquirit scientiā. Si cōtuderis stultū i pila quasi tipsanas ferīente desup pilo: nō auferetur ab eo stultīcia eiꝰ. Diligenter agnosce vultū pecoris tui: tuosq; greges considera. Non enī habebis iugiter potestatem: sed corona tribuet tibi in generatione et generationē. Apta sūt prata et apparuerūt herbe virētes: et collecta sunt fena de montibz. Agni ad vestimentū tuum: et hedi ad agri precium. Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos et in necessaria domus tue: et ad victum ancillis tuis. C.xxvm.

Fugit impius nemīne persequēte: iustꝰ autem quasi leo confidens absq; terrore erit. Propter peccata terre multi principes eiꝰ: et p̄ter hominis sapientiā et hoc scientiā q̄ dicunt. vita ducis lōgior erit. Vir pauper calumnians pauperes: similis ē imbri vehementi i quo parat fames. Qui derelinquūt legē laudant impiū: qui custodiunt succēdunt contra eū. Viri mali non cogitant iudiciū: qui autē inquirunt dñm animaduertūt omnia. Melior est pauper ābulās in simplicitate sua: q̄z diues prauis itinerib. Qui custodit legē filiꝰ sapiens est: qui autē comessatores pascit cōfundit patrē suum. Qui coacervat divitias usuris z fenore liberali: in pauperes cōgregat eas. Qui declinat aures suas ne audiat legem: oratio eiꝰ erit execrabilis. Qui decipit iustos in via mala in interitu suo corruet: et simplices possidebunt bona eiꝰ. Sapiēs sibi videt vir diues: pauper autē prudens scrutabitur eum. In exultatione iustorū multa gloria est: regnātibus impiis ruine hominū.

Qui abscondit scelera sua nō dirigēt: qui aut cōfessus fuerit ⁊ reliquerit ea miscdiam consequet. Beat⁹ homo q̄ semp est pauid⁹: qui uero mentis est dure· corruet in malū. Leo rugiens et ursus esuriēs: princeps impius super pl̄m paupert. Dux indigēs prudentia· multos opprimet pr calumniam: qui aut odit auaritiā· longi fient dies eius. Hominē qui calumniat aie sanguinē eius: si usq; ad lacū fugerit nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter salu⁹ erit: qui pueris gradit unꝰ concidet semel. Qui operat terrā suam saciabit panibs: qui aut sectat ocū replebit egestate. Vir fidelis multum laudabitur: qui aut festinat ditari· nō erit innocens. Qui cognoscit in iudicio facie nō bene facit: iste et pro bucella panis deserit ueritatem. Vir qui festinat ditari ⁊ alijs inuidet: ignorat q̄ egestas superuenet ei. Qui corripit hominē· gratiā postea inuenet apud eū: magis q̄ ille qui per linguā blādimenta decipit. Qui subtrahit aliquid a patre suo uel a matre et dicit hoc nō esse pcm: particeps homicide est. Qui se iactat et dilatat iurgia cōcitat: qui uero sperat in dño saluabit. Qui cōfidit in corde suo stultus est: qui autem gradit sapienter ipe laudabitur. Qui dat paupi nō indigebit: qui despicit deprantē sustinebit penuriā. Cū surrexerint impij abscōdent hoies: cū illi perierit multiplicabūtur iusti. Ca·xxvm·

Viro qui corripientē· dura ceruice cōtemnit· repentin⁹ ei superuenet interit⁹: et cū sanitas nō sequetur. In multiplicatione iustoꝝ letabit uulg⁹: cū impij sumpserit principatū gemet plus. Vir qui amat sapientiā letificat pr̄m suū: qui aut nutrit scortum perdet substantiā. Rex iust⁹ erigit terrā· uir auarus destruat eam. Homo qui blādis fictisq; sermonibs loquit amico suo: rete expandit gressibs eius. Peccantē uirū iniquū inuoluet laqueus: et iust⁹ laudabit atq; gaudebit. Nouit iust⁹ causā paupez: impi⁹ ignorat scientiā. Homines pestilētes dissipant ciuitatē: sapientes uero auertūt furorē. Vir sapiēs si cū stulto contenderit: siue iratus siue rideat nō inueniet requiē. Viri sanguinū oderunt simplicē: iusti aut querūt aiam ei⁹. Totū spiritū suū pfert stult⁹: sapiens differt et reseruat in posterum. Princeps qui libēter audit uerba mendacij: oēs ministros hꝫ impios. Pauper et creditor obuiauerūt sibi: utriusq; illuminator est dns. Rex qui iudicat i ueritate pauper: thron⁹ ei⁹ in eternū firmabitur. Virga atq; correctio tribuit sapientiā: puer aut qui dimittit uoluntati sue cōfundit matrem suā. In multiplicatione impioꝝ multiplicabunt scelera: et iusti ruinas eorū uidebunt. Erudi filiū tuū ⁊ refrigerabit te: et dabit delicias aie tue. Cū pphecia defecerit dissipabitur plus: qui uero custodit legē beat⁹ est. Seruus uerbis nō potest erudiri: quia qđ dicit intelligit et rūdere cōtemnit. Vidisti hoiem uelocē ad loquendū: stultitia magis sperāda ē q̄ illi⁹ correctio. Qui delicate a pueritia sua nutrit seruū suū: postea sentiet eū cōtumacē. Vir iracund⁹ prouocat rixas: et qui ad indignandū facilis est erit ad peccandū procliuior. Superbū sequit humilitas: et humilem spiritu suscipiet gloria. Qui cum fure participat odit aiam suā: adiurantē audit et nō indicat. Qui timet homine cito corruet: qui sperat i dño

subleuabitur. Multi requirūt faciem principis: et iudiciū a dño egreditur singulorū. Abhominant iusti virū impiū: et abhominātur impij eos qui in recta sunt via. Uerbū custodiens filiꝰ extra pditionem erit. Capx·

Uerba cōgregantis filij vomētis. Visio quā locutꝰ est vir cū quo est deus et qui deo secū morāte confortatꝰ ait. Stultissimꝰ sū virorū: et sapientia hominū nō ē mecū. Nō didici sapientiā: et noui scientiā sanctorum. Quis ascendit in celū atq; descendit? Quis cōtinuit spiritū i manibz suis? Quis colligauit aquas quasi i vestimento? Quis suscitauit oēs terminos terre? Quod nomē ē eiꝰ: et quod nomē filij eius si nosti? Omnis elmo dei ignitꝰ: clipeus est omnibz sperantibus in se. Ne addas quicq; verbis illiꝰ et arguaris: inueniarisq; mēdax. Duo rogaui te: ne deneges mihi anteq; moriar. Uanitatem et ūba mendacia longe fac a me. Mendicitatem et diuitias ne dederis mihi. Tribue tantū victui meo necessaria: ne forte saciatꝰ illiciar ad negandū et dicam· quis est dñs: aut egestate compulsus furer et piurem nomē dei mei. Ne accuses seruū ad dñm suū: ne forte maledicat tibi et corruas. Generacio q̄ patri suo maledicit: et q̄ mri sue nō bñdicit. Generacio que sibi mūda videtur: et tamen nō ē lota a sordibz suis. Generacio cuiꝰ excelsi sunt oculi: et palpebre eiꝰ in alta subrecte. Generacio q̄ pro dentibz gladios habet et cōmandit molaribz suis: ut comedat inopes de terra: et pauperes ex hominibz. Sanguisuge due sūt filie: dicētes affer affer. Tria sunt insaturabilia: et quartū qđ nūq; dicit sufficit. Infernus et os vulue et terra q̄ nō saciat aquā: ignis vero nūq; dicit sufficit. Oculum qui subsannat patrē et qui despicit partū matris sue: suffodiāt eū corui de torrentibz: et comedāt eū filij aq̄le. Tria sunt difficilia mihi: et quartū penitꝰ ignoro. Uiā aquile in celo· uiā colubri sup petrā: uiā nauis in medio mari: et uiā viri in adolescentia. Talis ē et uia mulieris adultere que comedit: et tergēs os suū dicit. Non sū operata malū. Per tria mouet terra et quartū quod nō potest sustinere. Per seruum cū regnauerit· per stultū cū saturatus fuerit cibo: et p odiosā mulierē cū i matrimonio fuerit assūpta: et p ancillā cū fuerit heres dñe sue. Quatuor sunt minima terre: et ipa sūt sapientiora sapientibus. Formice pꝰ infirmus: qui pparāt in messe cibū sibi. Lepusculus plebs inualida: qui collocat in petra cubile suū. Regē locusta nō habet: et egredit uniūsa per turmas. Stellio manibz nititur: et morat in edibus regis. Tria sunt q̄ bene gradiūtur: et q̄rtū qđ incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarū: ad nullius pauebit occursum. Gallus succinctꝰ lūbos suos et aries: nec est rex qui resistat ei: et qui stultus apparuerit· postq; eleuatꝰ est in sblime. Si eni intellexisset: ori suo imposuisset manū. Qui aute fortiter premit ubera ad eliciendū lac· exprimit butirū: et q̄ vehemēter emūgit· elicit sanguinē: et q̄ provocat iras producit discordias.

Uerba lamuelis regis. Capxxi·

Visio qua erudiuit eum mater sua. Quid dilecte mi? quid dilecte uteri mei: quid dilecte votoz meoz? Ne dederis mulieribz substanciā tuam: et diuitias tuas ad delendos reges. Nō li regibus o lamuel· noli regibz dare

b

vinū: quia nullū secretū ē ubi regnat ebrietas. Ale forte bibāt et obliuiscantur iudicioꝝ: ⁊ mutēt causā filioꝝ pauperis. Date siceram merentibus: et uinū his qui amaro sūt animo. Bibant et obliuiscantur egestatis sue: et doloris sui nō recordentur amplius. Aperi os tuū muto: et cauis omniū filioꝝ qui pertranseūt. Aperi os tuū: decerne quod iustū est: et uindica inopē et paupere. Aleph. Mulierē fortē quis inueniet? procul et de ultimis finibꝫ pretiū eius. Bech. Cōfidit in ea cor uiri sui: ⁊ spoliis non indigebit. Gimel. Reddet ei bonū ⁊ nō malū: omnibꝫ diebꝫ uite sue. Delech. Quesiuit lanā et linū: et operata est cōsilio manuū suarū. Ihe. Facta est quasi nauis institoris: de longe portās panē suū. Hau. Denocte surrexit: deditq; predā domesticis suis: ⁊ cibaria ancillis suis. Zay. Cōsiderauit agrū et emit eū: de fructu manuū suaꝝ plātauit uineā. Hech. Accinxit fortitudine lumbos suos: et roborauit brachiū suū. Thech. Gustauit ⁊ uidit quia bona est negociatio eius: nō extinguet in nocte lucerna eius. Hoth. Manū suā misit ad fortia: et digiti eius apprehenderūt fusū. Caph. Manum suā aperuit inopi: ⁊ palmas suas extendit ad pauperem. Lamech. Nō timebit domui sue a frigore niuis: omnes enī domestici eius uestiti sunt duplicibꝫ. Mem. Stragulatā uestē fecit sibi: byssus ⁊ purpura uestimentū eius. Nun. Nobilis in portis uir eius: quādo sederit cū senatoribꝫ terre. Samech. Sindonē fecit et uēdidit: et cingulū tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo ⁊ decor indumentū eius: et ridebit in die nouissimo. Phe. Os suū aperuit sapiētie: et lex clemētie in lingua eius. Sade.

Cōsiderauit semitas domꝰ sue: ⁊ panē otiosa non comedit. Coph. Surrexerunt filij eiꝰ ⁊ beātissimā pdicauerūt: uir eiꝰ ⁊ laudauit eā. Res. Multe filie congregauerūt diuitias: tu supgressa es uniuersas. Syn. Fallax gracia et uana ē pulcritudo: mulier timens dñm ipsa laudabit. Thau. Date ei de fructu manuū suarū: ⁊ laudēt eā in portis opa eius.

Incipit prologꝰ in libꝝ Ecclesiastē.

Venini me ante hoc ferme quinquennīū · cū adhuc rome essem et ecclesiasten sancte blesille legerē ut eā ad contemptū mūdi huiꝰ ꝓuocarē et omne quod in mūdo cerneret putaret esse ꝓ nichilo · rogatū ab ea: ut i morē cōmentariolī · obscura queq; dissererē: ut absq; me posset intelligere que legebat. Itaq; qm̄ in procinctu nr̄i operis subita morte subtracta est · et ubi non meruimꝰ a paula et eustochiū talem uite nr̄e habere cōsortē: tanto uulnere tūr percussus obmutui: nūc in bethleem positꝰ · augustiore uidelicet ciuitate · ⁊ illiꝰ memorie ⁊ uobis reddo qđ debeo. Hoc breuiter āmonēs qđ nullius auctoritatē secuꝰ sū: sed de hebreo trāslatis maxime septuaginta interpretū cōsuetudini me coaptaui: i hijs dūtaxat q̄ nō multū ab hebraicis discrepabant. Inter dū aquile q̄; ⁊ symachi ⁊ theodotionis recordatꝰ sū: ut nec nouitate nimia · lectoris studiū deterreremus: nec rursū extra ecclesiā meā fonte ueritatis omisso: opinionū riuulos sectarer.

Incipit ecclesiasten · Caplm primū ·

Verba ecclesiastes · filij dauid regis ihrlm. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes: vanitas vanitatū ⁊ omnia vanitas.

Quid habet amplius homo de uniuerso labore suo quo laborat sub sole? Generatio præterit et generatio aduenit: terra autē in eternū stat. Orit sol et occidit et ad locū suū reuertit: ibiq; renascens gyrat per meridiē: et flectitur ad aquilonē. Lustrās uniuersa in circuitu pergit spiritus: et in circulos suos reuertit. Omnia flumina intrant in mare: et mare non redūdat. Ad locum unde exeūt flumina reuertuntur: ut iterū fluāt. Cūcte res difficiles: non potest eas homo explicare sermone. Nō saturat oculus uisu: nec auris auditu impletur. Quid est quod fuit? Ipsum quod futurum est. Quid est quod factū est? Ipsum quod fiendū est faciendū. Nichil sub sole nouum: nec valet quisquā dicere: ecce hoc recens est. Iam enim præcessit in seculis: que fuerūt ante nos. Nō est priorū memoria: sed nec eorū quidē que postea futura sūt erit recordatio apud eos qui futuri sūt in nouissimo. Ego ecclesiastes fui rex israhel in ierusalem: et proposui in animo meo querere et inuestigare sapienter de omnibus que fiūt sub sole. Hāc occupationē pessimā dedit deus filiis hominum: ut occuparentur in ea. Vidi que fiūt cuncta sub sole: et ecce uniuersa uanitas et afflictio spiritus. Peruersi difficile corrigūtur: et stultorum infinitus est numerus. Locutus sum in corde meo dicēs. Ecce magnus effectus sum et præcessi omnes sapientia q̄ fuerunt ante me in ierusalem et mens mea cōtemplata est multa sapienter et didici: dedique cor meū ut scirē prudentiā atq; doctrinam: erroresq; et stultitiā. Et agnoui q̄ in his q̄; esset labor et afflictio spiritus: eo q̄ in multa sapientia multa sit indignatio: et q̄ addit scientiā addit et laborē.

Dixi ergo in corde meo. Vadā Ci. ij. et affluā deliciis: et fruar bonis. Et uidi q̄ hoc q̄; esset uanitas. Risum reputaui errorē: et gaudio dixi. Quid frustra decipis? Cogitaui in corde meo abstrahere a uino carnē meā: ut animum meū trāsferrē ad sapientiā deuitarēq; stulticiā: donec uiderē q̄d esset utile filiis hominum: quo facto opus est ibi sole numero dierum uite sue. Magnificaui opera mea. Edificaui michi domos et plātaui uineas: feci ortos et pomeria et conseui ea cūcti generis arboribus: et extruxi michi piscinas aquaq; ut irrigarē siluā lignoq; germinantium. Possedi seruos et ancillas: multāq; familiā habui: armenta q̄; et magnos ouiū greges: ultra omnes q̄ fuerūt ante me in ierusalem. Coaceruaui michi argentū et auq;: et substancias regū et prouinciaq;. Feci michi cātores et cātatrices et delicias filiorū hominum: scyphos et urceolos in ministerio ad uina fundēda: et suppressus sū opibus omnes qui ante me fuerunt in ierusalem. Sapientia q̄; perseuerauit mecū: et omnia q̄ desiderauerūt oculi mei nō negaui eis: nec prohibui cor meū quin omni uoluptate frueretur: et oblectaret se in his que parauerā. Et hāc ratus sū partē meā: si uteret labore meo. Cūq; me conuertissem ad uniuersa opera q̄ fecerāt manus mee: et ad labores in quibus frustra sudauerā: uidi in omnibus uanitatē et afflictionē animi: et nichil permanē sub sole. Trāsiui ad contēplandam sapientiā: erroresq; et stultitiam. Quid est inquā homo: ut sequi possit regē factorē suū? Et uidi q̄ tantū præcederet sapientia stulticiā: quantū differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius: stultus in tenebris ambulat. Et didici q̄ unus utriusq; esset interitus: et dixi in corde meo. Si unus et stulti et

Cicero. stul lorum plena sunt omnia

meus occasus erit: quid mihi ꝓdest
q̄ maiorē sapientie dedi operā? Locu-
tusq; cū mēte mea: animaduerti q̄ hoc
q̄ esset vanitas. ſſnō enī erit memoria
sapiētis sīliter ut stulti in perpetuū: et
futura tpa obliuione cūcta pariter ope-
rient. ſſMoriē doct⁹ similiter ut indoct⁹:
et idcirco reduit me vite mee videntem
mala uniuersa esse sub sole: et cuncta
vanitatē et afflictionē spīrit⁹. Rursus
detestat⁹ sum omnē industriā meam
qua sub sole studiosissime laboraui:
habitur⁹ heredē post me·quē ignoro
utrū sapiēs an stult⁹ futur⁹ sit: et do-
minabit̄ in laboribz meis quibus de-
sudaui et sollicit⁹ fui. Et ē quicq̄ tam
vanū? Vnde cessaui: renūciauitq; cor
meū vltra laborare sub sole. ſſNam cū
ali⁹ laboret in sapiētia et doctrīna et
sollicitudine: homini ocioso quesita
dimittit. Et hoc q̄ vanitas: ⁊ magnū
malū. Quid enī proderit homini de
uniuso labore suo et afflictione spīri-
tus: qua sub sole cruciat⁹ est? Cuncti
dies ei⁹ doloribz et erumnis pleni sūt:
nec per noctē mente requiescit. Et hoc
nōne vanitas ē? ſſnōne meli⁹ ē come-
dere et bibere: et ostendere anime sue
bona de laboribz suis? et hoc de ma-
nu dei ē. Quis ita deuorabit et delicijs
affluet ut ego? Homini bono in con-
spectu suo dedit deus sapientiā et scien-
tiā·et intelligentiam: peccatori autem
dedit afflictionem et curā superfluam:
ut addat et congreget et tradat ei qui
placuit deo. Sed et hoc vanitas est:
et cassa sollicitudo mentis. C̄ m.

Omnia temp⁹ habēt: ⁊ suis spacijs
transeūt uniuersa sub celo. Tem-
pus nascēdi: et temp⁹ moriendi. Tem-
pus plātandi: et temp⁹ euellendi q̄
plantatū est. Temp⁹ occidendi: et tps
sanandi. Temp⁹ destruendi: et temp⁹
edificādi. Temp⁹ flendi: et tps ridendi.
Temp⁹ plāgendi: et tps saltādi. Tem-
pus spargēdi lapides: et tps colligēdi.
Temp⁹ amplexandi: et tps longe fieri
ab amplexibz. Temp⁹ acquirendi: et
tps pdendi. Temp⁹ custodiendi: ⁊ tps
abiciendi. Temp⁹ scindendi: et temp⁹
cōsuendi. Temp⁹ tacendi: ⁊ tempus lo-
quendi. Temp⁹ dilectionis: ⁊ tps odij.
Temp⁹ belli: et tps pacis. Quid habet
ampli⁹ homo de labore suo? Vidi
afflictionē quā dedit deus filijs hoīm:
ut distendant̄ in ea. Cūcta fecit bona
in tpe suo: et mundū tradidit disputa-
tioni eorū: ut non inueniat homo
op⁹ quod operatus est deus ab initio
usq; ad finē. Et cognoui q̄ non esset
melius nisi letari: et facere bene in vita
sua. Omnis enī homo qui comedit
et bibit·et videt bonū de labore suo:
hoc donū dei est. Didici: q̄ oīa ope-
ra que fecit deus·pseuerēt in perpetuū.
ſſnon possum⁹ eis quicq̄ addere nec
auferre: que fecit deus ut timeat̄. Qđ
factū est: ipm pmanet. Que futura sūt
iam fuerūt: ⁊ deus instaurat qđ abijt.
Vidi sub sole in loco iudicij impieta-
tem ⁊ in loco iustīcie iniquitatē: ⁊ dixi
in corde meo. Justū ⁊ impiū iudicabit
dns: et tps omnis rei tūr erit. Dixi in
corde meo de filijs hoīm·ut probaret
eos de⁹: et ostenderet similes esse bestijs.
Idcirco un⁹ interit⁹ est hoīs ⁊ iumen-
torū: et equa virtusq; cōditio. Sicut
moriē homo: sic et illa moriunt̄. Si-
militer spīrāt omnia: et nichil habet
homo iumēto ampli⁹. Cūcta subiacēt
vanitati: et oīa pgūt ad unū locū.
De terra facta sunt: et in terrā pariter
reūtunt̄. Quis nouit si spīrit⁹ filiorū
adam ascendat sursum: ⁊ si spīritus

iumētorū descēdat deorsū? Et deprehendi
nichil esse meli⁹ q̄ꝫ letari hoīem in ope
suo: ⁊ hāc esse partē illi⁹. Quis enī eum
adducet: ut post se futura cognoscat.

Uerti me ad alia: et vidi C. iiii.
calumnias q̄ sub sole gerunt: ⁊
lacrimas innocentiū et neminē cōso-
latorē: nec posse resistere eoꝝ violentie-
cūctorū auxilio destitutos. Et laudaui
magis mortuos q̄ꝫ viuētes: ⁊ feliciorē
utroqꝫ iudicaui qui necdū natus est:
nec vidit mala q̄ sub sole fiūt. Rursū
contemplat⁹ sū omēs labores hoīm:
et industrias animaduerti patere inui-
die proximi. Et in hoc ergo vanitas:
et cura superflua est. Stultus cōplicat
man⁹ suas: et comedit carnes suas
dicens. Melior ē pugillus cū requie:
q̄ꝫ plena utraqꝫ man⁹ cū labore ⁊ affli-
ctione animi. Cōsiderās reperi ⁊ aliā
vanitatē sub sole. Un⁹ est et secundū
nō habet nō filiū nō frēm: et tamē la-
borare nō cessat- nec saciant oculi ei⁹
diuitijs: nec recogitat dicēs. Cui labo-
ro: et fraudo animā meā bonis? In
hoc q̄ꝫ vanitas ē: et afflictio pessima.
Meli⁹ est ergo duos esse simł q̄ꝫ unū:
habēt enī emolimentū societatis sue.
Si un⁹ ceciderit: ab altero fulciet. Ve
soli: quia cū ceciderit nō habet suble-
uantē se. Et si dormierit duo: fouebun-
tur mutuo. Un⁹ quomō calefiet? Et
si quispiā p̄ualuerit cōtra unū: duo
resistunt ei. Funiculus triplex difficile
rūpitur. Melior est puer paup ⁊ sapi-
ens rege sene et stulto- qui nescit p̄uidē
in posterū: qđ de carcere cathenisqꝫ in-
terdū quis egrediat ad regnū: et ali⁹
nat⁹ in regno inopia cōsumat. Vidi
cūctos viuētes- qui ambulāt sub sole
cū adolescente secūdo: qui cōsurget p
eo. Infinit⁹ numer⁹ est pp̄li omniū q̄
fuerūt ante eū: et qui postea futuri sūt
nō letabunt in eo. Sed ⁊ hec vanitas:
et afflictio spirit⁹. Custodi pedē tuū in-
grediens domū dei: et appropinqua
ut audias. Multo enim melior ē obe-
dientia q̄ꝫ stultorum victime: qui ne-
sciunt quid faciunt mali. C. v.

Ne temere quid loquaris: neqꝫ cor
tuū sit velox ad p̄ferendū sermo-
nem corā deo. Deus enī in celo et tu
sup terrā: idcirco sint pauci sermones
tui. Multas causas sequnt somnia: ⁊
in mltis sermonibꝫ inueniet stulticia.
Si qđ vouisti deo: ne moreris reddere.
Displicet enī ei infidelis et stulta pro-
missio. Sed quodcūqꝫ voueris redde.
Multoqꝫ meli⁹ est nō vouere: q̄ꝫ post
votū p̄missa nō reddere. Ne dederis
os tuū ut peccare facias carnem tuā:
neqꝫ dicas- corā angelo nō ē p̄uiden-
cia: ne forte irat⁹ dn̄s cōtra sermones
tuos dissipet cūcta opera manuū tuaꝝ.
Ubi mlta sūt somnia plurime sunt
vanitates: et s̄mones innumeri. Tu
vero deū time. Si videris calumnias
egenoꝝ et violenta iudicia ⁊ subuerti
iusticiā i p̄uincia- nō mireris sup hoc
negocio q̄a excelso excelsior est alius:
et super hos quoqꝫ eminētiores sunt
alij: et insup uniuerse terre rex imperat
seruienti. Auar⁹ nō implebit pecunia:
et q̄ amat diuitias- fructū non capiet
ex eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi mlte
sunt opes: mlti et qui comedunt eas.
Et quid p̄dest possessori: nisi q cernit
diuitias oculis suis? Dulcis ē somnus
operāti siue paꝝ siue multū comedat:
saturitas autē diuitis nō sinit eū dor-
mire. Est et alia infirmitas pessima:
quā vidi sub sole. Diuitie conseruate
in malū dn̄i sui. Pereūt enī: i afflictio-
ne pessima. Generauit filiū: q̄ i summa

egestate erit. Sicut egressus ē nud⁹ de utero mr̄is sue sic reūtet: ⁊ nichil auferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas. Quō uenit: sic reuertet. Quid ergo pdest ei q laborauit inuētū? Cūctis diebꝫ vite sue comedit ī tenebris ⁊ ī curis multis: ⁊ ī erumna atqꝫ tristicia. Hoc itaqꝫ visū est michi bonū: ut comedat quis ⁊ bibat: ⁊ fruatur letitia ex labore suo: quo laborauit ipe sb sole numero dierꝫ vite sue: quos dedit ei de⁹: ⁊ hec ē pars illi⁹. Et omni hmini cui dedit de⁹ diuitias atqꝫ substanciā: potestatemqꝫ ei tribuit: ut comedat ex eis: et fruat parte sua et letet de labore suo: hoc ē donum dei. Non enim satis recordabitur dierꝫ vite sue: eo q de⁹ occupet delicijs cor ei⁹. C vi.

Est et aliud malū quod vidi sub sole: et quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus diuitias et substanciā ⁊ honorē ⁊ nichil deest aie sue ex omnibꝫ q desiderat: nec tribuit ei potestatem deus ut comedat ex eo: sed hmo extraneꝰ vorabit illud. Hoc vanitas et magna miseria est. Si genuerit quispiā centū liberos et vixerit multos annos: et plures dies etatis habuerit ⁊ anima illi⁹ nō utat bonis substācie sue: sepulturaqꝫ careat: de hoc ego pronūcio q melior illo fit abortiuus. Frustra enī venit ⁊ pgit ad tenebras: et obliuione delebit nomē eius. Sō vidit solē: neqꝫ cognouit distanciā boni et mali: etiā si duobꝫ milibꝫ annis vixerit: ⁊ nō fuit pfruitus bonis. Sōne ad unū locū properāt omnia: omnis labor hois in ore ei⁹: sed aīa ei⁹ nō implebit. Quid habet amplius sapiens a stulto: et quid paup nisi ut pgat illuc ubi est vita? Melius ē videre quod cupias: quā desiderare quod nescias. Sed ⁊ hoc vanitas est: et presumptio spiritꝰ. Qui futurus est: iam vocatū est nomē eius: et scit q hmo sit et nō possit cōtra fortiorē se in iudicio cōtendere. C Vana sunt plurima: multāqꝫ in disputādo habentia vanitatē.

Quid necesse est hominī maiora se querere: cum ignoret quid cōducat sibi ī vita sua numero dierꝫ peregrinationis sue: et tpe quod velut umbra pterit? Aut quis ei poterit indicare: qđ post eū futurꝫ sub sole sit? Melius est nomē bonū qꝫ unguenta pciosa: ⁊ dies mortis die natiuitatis. Melius est ire ad domū luctꝰ: qꝫ ad domū cuiuscꝫ. In illa enī finis cūctorꝫ āmouet hoīm: ⁊ viuēs cogitat quid futurū sit. Melior est ira risu: quia per tristiciā vultus corrigit animꝰ delinquentis. Cor sapientū ubi tristicia ē: et cor stultorꝫ ubi letitia. Melius est a sapiēte corripi qꝫ stultorꝫ adulatione decipi: qa sicut sonitꝰ spinarꝫ ardentiū sub olla: sic risus stulti. Sed ⁊ hoc vanitas. Calumnia cōturbat sapientē: et pdet robur cordis eius. Melior est finis oracionis: qꝫ principiū. Melior est patiēs arrogāte. Ne sis velox ad irascendū: quia ira ī sinu stulti requiescit. Ne dicas: quid putas causē est q priora tēpora meliora fuere qꝫ nūc sunt. Stulta est enī huiusmodi interrogacio. Utilior ē sapiētia cū diuitijs: et magis pdest videntibꝫ solē. Sicut enī ptegit sapiētia: sic ptegit pecunia. Hoc autē plus habet eruditio et sapientia: q vitam tribuūt possessori suo. Considera opera dei: q nemo possit corrigere quē ille despexerit. In die bona fruere bonis: et malā diē precaue. Sicut enī hāc sic et illā fecit deus: ut nō inueniat homo contra eū iustas

querimonias. Hec q3 vidi in diebz vanitatis mee. Iust9 perit in iustitia sua: et impi9 mltō viuit tpe in malicia sua. Noli esse iust9 multū: neq3 plus sapias q3 necesse est ne obstupescas. Ne impie agas multū: et noli esse stult9: ne moriaris in tpe nō tuo. Bonū est te sustentare iustū: sed et ab illo ne subtrahas manū tuā: quia qui timet deum nichil negligit. Sapiētia confortauit sapientē: super decē principes ciuitatis. Stō est enī homo iust9 in terra: q̄ faciat bonū et nō peccet. Sed et cūctis sermonibz q̄ dicunt. Ne accomodes cor tuū: ne forte audias seruū maledicentē tibi. Scit enī cōscientia tua: quia et tu crebro maledixisti alijs. Cuncta temptaui in sapientia. Dixi. Sapiēs efficiar: et ipa lōgi9 recessit a me mltō magis q3 erat. Et alta profunditas: quis inueniet eā? Lustraui uniuersa animo meo: ut scirem et cōsiderarē et quererem sapientiā et rationē: et ut cognoscerē impietatē stulti et errorē imprudentiū. Et inueni amariorē morte mulierē: que laqueus venatorū est: et sagena cor ei9. Vincula sunt manus illi9. Qui placet deo effugiet illā: qui autē peccator est rapiet ab illa. Ecce hoc inueni dixit eccliastes. unū et alterū. ut inuenirem rationē quā adhuc querit aīa mea: et nō inueni. Virū de mille unū reperi: mulierē ex omnibz non inueni. Solūmodo hoc inueni. qō fecerit deus hominē rectū: et ipse se infinitis misscuerit q̄stionibz. Quis talis ut sapiēs ē? Et q̄s cognouit solutionē ūbi?

Sapientia hominis lucet in vultu ei9: et potētissim9 faciē illi9 cōmutabit. Ego os regis obserua: et p̄cepta iuramēti dei. Ne festines recedere a facie ei9. neq3 p̄maneas in opere malo: quia omne qō voluerit faciet: et sermo illi9 potestate plenus est. Nec dicere ei quisquā potest: quare ita facis. Qui custodit p̄ceptū: nō experietur quicq3 mali. Tempus et respōsionē cor sapiētis intelligit. Omni negotio tps est et opportunitas: et mltа hoīs afflictio quia ignorat preterita: et futura nullo scire potest nūcio. Nō est i hoīs potestate phibere spiritū. nec habet potestatē i die mortis: nec limitē quiescere ingruente bello: neq3 saluabit impietas impiū. Omnia hec cōsiderauī: et dedi cor meū in cūctis operibz q̄ fiūt sub sole. Interdū dñatur homo homini i malum suū. Vidi impios sepultos: qui et iā cū adhuc viuerent. in loco sancto erāt: et laudabant i ciuitate q̄si iustorum operū. Sed et hoc vanitas ē. Et enī quia nō profert cito cōtra malos sentētia: absq3 timore ullo filij hoīm perpetrāt mala. Et tamē pcōr ex eo q̄ centies facit malū et per patientiam sustentatur: ego cognoui q̄ erit bonū timentibz deū: qui verent faciē ei9. Stō sit bonū impio nec prolongent dies ei9: sed quasi umbra transeāt: qui nō timēt faciē dñi. Est et alia vanitas q̄ fit sup terrā. Sūt iusti quibus mala proueniūt quasi opera egerit impioz: et sunt impij qui ita securi sunt: quasi iustoz facta habeāt. Sed et hoc vanissimū indico. Laudaui igit letitiā: q̄ nō esset homini bonū sub sole. nisi q̄ comederet et biberet atq3 gauderet: et hoc solū secum auferret de labore suo. omnibz diebus vite sue quos dedit ei deus sub sole. Et apposui cor meū ut scirē sapientiā: et intelligerē distinctionē q̄ versat in terra. Est homo qui diebz et noctibz somnū nō capit oculis. Et intellexi: q̄ oim operū dei nullā possit

homo inuenire racionē eoꝝ que fiūt
sub sole: ⁊ quāto plus laborauerit ad
querendū tanto mīn⁹ inueniat mīn⁹.
Etiā si dixerit sapiēs se nosse: nō pote-
rit reperire. Omnia hec tractaui in cor-
de meo: ut curiose intelligerem. C. ix.
Sunt iusti atq; sapientes: et opa
eoꝝ ī manu dei. Et tamē nescit hō
mo utr̄ amore an odio dign⁹ sit: sed
oia ī futur̄ seuanē incerta: eo q̄ uniuer-
sa eque eueniāt iusto ⁊ impio: bono ⁊
malo: mūdo ⁊ immūdo: immolāti ui-
ctimas: ⁊ sacrificia cōtemnenti. Sicut
bon⁹ sic peccator: ut periurus sic ille
qui ver̄ deierat. Hoc est pessimū inter
omnia que sub sole fiūt: quia eadem
cunctis eueniūt. Vnde ⁊ corda filioꝝ
hominum implentur malicia et con-
temptu in vita sua: et post hec ad infe-
ros deducent̄. Nemo est q̄ semp viuat:
et qui huiusmodi rei habeat fiduciā.
Melior est canis viu⁹ leone mortuo:
viuentes enim sciūt se esse morituros:
mortui vero nichil nouerunt āplius.
Nec habent ultra mercedē: quia obli-
uioni tradita ē memoria eoꝝ. Amor
quoq; et odiū ⁊ inuidie simul perier̄t:
nec habent partē in hoc seculo: ⁊ ī ope
quod sub sole geritr̄. Vade ergo ⁊ come-
de in leticia panē tuū: et bibe cū gaudio
vinū tuū: quia deo placent opera tua.
Omni tpe sint vestimēta tua cādida:
et oleū de capite tuo nō deficiat. Perfru-
ere vita cū vxore quā diligis: cūctis di-
ebus vite instabilitatis tue: qui dati
sunt tibi sub sole omni tpe vanitatis
tue. Hec est enī pars in vita: et in labo-
re tuo quo laboras sub sole. Quod-
cumq; facere potest man⁹ tua instāter
operare: quia nec opus nec racio: nec
sapiēcia nec sciēcia erit apud inferos:
quo tu properas. Verti me ad aliud: et
vidi sub sole: nec velociū esse cursū: nec
fortiū bellū: nec sapiētiū panē: nec do-
ctorū diuitias: nec artificū grām: sed
temp⁹ casumq; in omnibz. Nescit ho-
mo finē suū: sed sicut pisces capiūtur
hamo: et aues laqueo cōprehendunt̄:
sic capiūtur hoīes in tpe malo: cū eis
extemplo supuenerit. Hāc quoq; sub
sole vidi sapiētiā: et ꝓbaui maximā.
Ciuitas parua: et pauci ī ea viri. Ve-
nit cōtra eā rex magn⁹ ⁊ vallauit eā:
extruxitq; munitiones p gir̄: et perfecta
ē obsidio. Inuentusq; ē in ea vir pau-
per et sapiēs: ⁊ liberauit urbē p sapien-
tiā suā: et null⁹ deinceps recordatus ē
hoīs illi⁹ pauperis. Et dicebam ego
meliorem esse sapientiam fortitudine.
Quomō ergo sapientia pauperis con-
tempta ē: ⁊ verba eius nō sūt audita?
Verba sapientiū audiunt̄ in silencio:
plus q̄z clamor principis inter stultos.
Melior est sapientia q̄z arma bellica:
et qui ī uno peccauerit: multa bona perd̄t.
Muste morientes pdūt suauita- C. x.
tē unguenti. Preciosior ē sapien-
cia: paruaq; gl'a ad tps stulticia. Cor
sapientis in dextera eius: et cor stulti in
sinistra illius. Sed ⁊ in via stult⁹ am-
bulans: cum ipe insipiens sit omnes
stultos estimat. Si spirit⁹ potestatem
habētis ascenderit sup te: locū tuum ne
dimiseris: quia curacio faciet cessare
peccata maxima. Est malū quod vi-
di sub sole: quasi per errorem egrediēs
a facie principis. Posuit stultū in di-
gnitate sublimi: et diuites sedere deorsū.
Vidi seruos in equis: et principes am-
bulātes sup terram quasi seruos. Qui
fodit foueā incidet in eam: et qui diffi-
pat sepem mordebit eum coluber. Qui
transfert lapides affligetur in eis: et q̄
scindit ligna vulnerabitur ab eis. Si

recusū fuerīt ferū·et hoc nō ut prius sed hebitatū fuit·multo labore exacuet: et post industriā sequetur sapientia. Si mordeat serpens in silencio: nichil eo mīus habet qui occulte detrahit. Verba oris sapientis gratia: et labia insipientis precipitabūt eū. Principiū verboꝝ eius stultitia: et nouissimū oris illius error pessimus. Stultus uba multiplicat. Ignorat homo quid ante se fuit: et qđ post futurus sit qs ei poterit indicare? Labor stultoꝝ affliget eos: qui nesciūt in urbē pergere. Ve tibi terra cui⁹ rex est puer: et cui⁹ principes mane comedūt. Beata terra cui⁹ rex nobilis est: et cui⁹ principes uescūtur in tpe suo·ad reficiendū· et nō ad luxuriā. In pigricijs humiliabitur cōtignatio: et in infirmitate manuū pstillabit dom⁹. In risū faciunt panē et uinū: ut epulentē bibentes. Et pecunie obediūt omnia. In cogitatione tua regi ne detrahas: et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diuiti: qa et aues celi portabūt uocē tuā: et qui hūt pēnas annūciabūt sētenciā. Cxi·

Mitte panem tuū sup transeuntes aquas: qa post multa tpa inuenies illū. Da partes septē necnō et octo: qa ignoras quid futurū sit mali sup terrā. Si replete fuerīt nubes: imbrē sup terram effundēt. Si ciderit lignum ad austrū aut ad aquilonē: in quocūq; loco ciderit ibi erit. Qui obseruat ventum nō seminat: et qui cōsiderat nubes nūq; metet. Quomō ignoras que sit uia spūs·et qua ratione cōpingant ossa in uētre pregnātis: sic nescis opa dei qui fabricator est omniū. Mane semina semen tuum et uespere ne cesset manus tua: quia nescis quid magis oriat hoc aut illud: et si utrūq; simul melius erit. Dulce lumen: et delectabile est oculis uidere solem. Si anis multis uixerit homo et in hijs omnibus letus fuerit: meminisse debet tenebrosi tpis et dieꝝ multoꝝ: q cū uenerit·uanitatis arguent̄ pterita. Letare ergo iuuenis in adolescencia tua·et in bono sit cor tuū in diebs iuuentutis tue: et ambula in uijs cordis tui·et in intuitu oculorū tuorum: et scito q pro omnibus hijs adducet te deus in iudicium.

Auser irā a corde tuo: et amoue malicia a carne tua. Adolescencia enī et uolūtas·uana sunt. Memento creatoris tui in diebs iuuētutis tue: anteq; ueniat tem⁹ afflictionis tue: et appropinquent anni de quibs dicas· nō michi placet. Anteq; tenebrescant sol·et lumē·et stelle·et luna: et reuertant nubes post pluuiā. Quādo cōmouebunt custodes dom⁹ et nutabūt uiri fortissimi: et otiose erunt molentes in minuto numero: et tenebrescēt uidētes per foramina: et claudēt ostia in platea in humilitate uocis molētis: et consurgēt ad uocē uolucris: et obsurdescēt omnes filie carminis. Excelsa quoq; timebūt: et formidabūt in uia. Florebit amigdalus: impinguabit locusta: et dissipabit capparis. Quoniā ibit homo in domū eternitatis sue: et circuibūt in platea plāgentes. Anteq; rumpat funicul⁹ argēteus·et recurrat uitta aurea: et cōteratur ydria sup fontē·et cōfringatur rota sup cisternā· et reuertatur pulus in terrā suā unde erat: et spūs redeat ad deū qui dedit illū. Vanitas uanitatū dixit ecclesiastes: et omnia uanitas. Cūq; esset sapientissim⁹ ecclesiastes·docuit pplm et enarrauit que fecerat: et inuestigās cōposuit parabolas multas. Quesiuit uerba utilia: et scripsit sermones rectissimos: ac ueritate

plenos. Verba sapientiū sicut stimuli: et quasi claui in altū defixi: que per magistroz cōsiliū data sunt a pastore uno. Hijs ampli9 fili mi ne requiras. Faciēdi plures libros null9 est finis: frequensq; meditatio · carnis afflictio est. Finem loquēdi pariter oēs audiamus. Deū time: et mādata ei9 obserua. Hoc est omnis homo. Cuncta q̄ fūt adducet deus in iudicium pro omni errato: sive bonum sive malum sit.

Incipit Cantica Canticoz · C. j.

Osculet me osculo oris sui. Quia meliora sunt ubera tua uino: fragrātia unguētis optimis. Oleum effusum nomē tuū: ideo adolescentule dilexerūt te. Trahe me post te. Curremus in odore unguentorū tuoz. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus et letabimur in te: memores uberū tuorū sup uinū. Recti diligūt te. Nigra sū sed formosa filie ihrusalē · sicut tabernacula cedar: sicut pelles salomonis. Nolite me considerare q̄ fusca sim: q̄a decoloravit me sol. Filij matris mee pugnaverūt cōtra me: posuerūt me custodē vineis. Vineā meam nō custodiui. Indica mihi quē diligit aīa mea · ubi pascas ubi cubes i meridie: ne vagari incipiā post greges sodaliū tuoz. Si ignoras te o pulcerrima inter mulieres: egredere et abi post vestigia gregū: et pasce hedos tuos iuxta tabernacla pastoz. Equitatui meo i curribz pharaonis · assimilavi te amica mea. Pulcre sunt gene tue sicut turturis: collum tuū sicut monilia. Murenulas aureas faciemus tibi: vermiculatas argēto. Cū esset rex i accubitu suo: nardus mea dedit odorē suū. Fasciculus mirre dilectus meus michi: inter ubera mea cōmorabit. Botrus cipri dilectus meus michi: in vineis engaddi. Ecce tu pulcra es amica mea: ecce tu pulcra: oculi tui columbar. Ecce tu pulcer es dilecte mi · et decor9. Lectul9 noster floridus: tigna domoz nostraz cedrina: laquearia nostra cipressina.

Ego flos campi: et lilium con- C. ij.
uallium. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. Sicut malus inter lignа silvaz: sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraueram sedi: et fructus ei9 dulcis gutturi meo. Introduxit me rex i cellā vinariā: ordinauit in me caritatem. Fulcite me floribz · stipate me malis: quia amore langueo. Leua ei9 sub capite meo: et dextera illius amplexabit me. Adiuro vos filie ihrusalem · per capreas cervosq; campoz: ne suscitetis neq; vigilare faciatis dilectā: quoadusq; ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliens in montibz: trāsiliēs colles. Similis est dilectus mei capree hynnuloq; cervoz. En ipse stat post parietē nostrū · respiciēs per fenestras: prospiciēs per cancellos. En dilectus meus loquit̄ michi. Surge propera amica mea · columba mea · formosa mea et veni. Iam enī hiemps transijt: imber abijt et recessit. Flores apparuerunt in terra: tps putacionis aduenit. Vox turturis audita est in terra nra: ficus protulit grossos suos: vinee florentes dederūt odorē suū. Surge propera amica mea speciosa et veni: columba mea in foraminibus petre in cauerna macerie. Ostende michi faciē tuā: sonet vox tua i auribz meis. Vox enim tua dulcis: et facies tua decora. Capite nobis vulpes parvulas: que

demoliunt vineas. ſſā vinea nostra floruit. Dilect⁹ meus michi ⁊ ego illi: q̄ pascit inter lilia: donec aspiret dies· et inclinent umbre. Reuertere: similis esto dilecte mi capree hinnuloq; ceruorum: super montes bether. Cap·iij·

In lectulo meo per noctē quesiui quem diligit anima mea. Quesiui illū: ⁊ nō inuenī. Surgā et circuibo ciuitatem per vicos et plateas: querā quē diligit anima mea. Quesiui illū: ⁊ nō inuenī. Inuenerūt me vigiles: qui custodiūt ciuitatē. ſſtum quē diligit aīa mea vidistis? Paululū cū pertrāsissem eos: inuenī quē diligit anima mea. Tenui eū· nec dimittā: donec introducā illū in domū matris mee: ⁊ in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie ihrusalē p capreas ceruosq; cāpoz: ne suscitetis neq; vigilare faciatis dilectam: donec ipa velit. Que est ista q̄ ascendit p desertū· sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris: et uniuersi pulueris pigmētarij? Ecce lectulū salomonis sexaginta fortes ābiunt· ex fortissimis isrl: omnes tenētes gladios: et bella doctissimi. Unusquisq; ensis sup femur suū: ꝓpter timores nocturnos· ferculū fecit sibi salomō de lignis libani. Columnas eius fecit argenteas· reclinatoriū aureū: ascensū purpureū: media caritate cōstrauit· ꝓpter filias ihrlm. Egredimini filie sion: ⁊ videte regē salomonē in diademate: quo coronauit illū mater sua· in die disponsationis illius: et i die letitie cordis eius.

Quā pulcra es amica mea: C·m·

quam pulcra es. Oculi tui columbarū: absq; eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarū: que ascenderūt de monte galaad. Dentes tui sicut greges tonsaz: que ascēderūt de lauacro. Omnes gemellis ferib3: et sterilis non est inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua: et eloquiū tuum dulce. Sicut fragmen mali punici ita gene tue: absq; eo qđ intrinsecus latet. Sicut turris dauid collū tuū: q̄ edificata est cū ꝓpugnaculis. Mille clipei pendent ex ea: omnis armatura fortiū. Duo ubera tua sicut duo hinnuli capree gemelli: q̄ pascunt in liliis: donec aspiret dies· et inclinent umbre. Vadam ad montē mirre: ⁊ ad collē thuris. Tota pulcra es amica mea: et macula nō est in te. Veni de libano sponsa mea: veni de libano veni. Coronaberis de capite amana· de vertice sanir· et hermon: de cubilib3 leonū· de montib3 pardorū. Vulnerasti cor meū· soror mea sponsa: vulnerasti cor meū i uno oculorū tuorū: et in uno crine colli tui. Quam pulcre sūt māme tue soror mea sponsa. Pulciora sūt ubera tua vino: ⁊ odor unguentoz tuoz sup oīa aromata. ſſauus distillās labia tua sponsa: mel et lac sub lingua tua: et odor vestimētoz tuoz sicut odor thuris. Ort⁹ cōclusus soror mea sponsa: ortus cōclusus fons signatus. Emissiones tue paradisus malogranatoz: cum pomoz fructib3. Cipri cū nardo· nardus et crocus: fistula et cinamomū cū uniuersis lignis libani: mirra et aloes cū omnib3 primis unguentis. ſſons ortoz puteus aquarū viuentiū: q̄ fluunt impetu de libano. Surge aquilo et veni auster: perfla ortum meum: et fluent aromata illius. Cap·iiij·

Veniat dilect⁹ meus in ortū suū: ut comedat fructū pomoz suoz. Veni in ortū meū soror mea sponsa: messui mirrā meā cū aromatib3 meis. Comedi fauum cum melle meo: bibi

uinū meum cum lacte meo. Comedite amici et bibite: et inebriamini carissimi. Ego dormio: et cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis. Api michi soror mea amica mea columba mea immaculata mea: qā caput meū plenum ē rore: et cincinni mei guttis noctiū. Expoliaui me tunica mea: quō induar illa? Laui pedes meos: quō quo inquinabo illos? Dilect⁹ meus misit manū suā per foramen: et uenter meus intremuit ad tactū ei⁹. Surrexi ut apirē dilecto meo. Manus mee stillauerūt mirrā: et digiti mei pleni mirra probatissima. Pessulū hostij mei apui dilecto meo: at ille declinauerat atq; transierat. Anima mea liqfacta est: ut dilect⁹ locut⁹ est. Quesiui et non inueni illū: uocaui: et non respondit michi. Inuenerunt me custodes qui circuierūt ciuitatem. Percusserūt me et uulnerauerūt me: tulerūt palliū meū custodes murorū. Adiuro uos filie ihrlm: si inueneritis dilectū meum ut nuncietis ei quia amore langueo. Qualis est dilectus tuus ex dilecto: o pulcerrima mulierū? Qualis ē dilect⁹ tu⁹ ex dilecto: quia sic adiurasti nos? Dilectus meus candid⁹ et rubicūdus: electⁿ ex milibz. Caput eius aurū optimum: come eius sicut elate palmarū: nigre q̄si coruus. Oculi ei⁹ sicut columbe sup riuulos aquaz que lacte sūt lote: et residēt iuxta fluēta plenissima. Gene illi⁹ sicut arcole aromatum: consite a pigmētarijs. Labia ei⁹ lilia distillantia mirrā primā. Man⁹ illi⁹ tornatiles: auree: plene iacinctis. Venter eius eburneus: distinctus saphiris. Crura illius columne marmoree: q̄ fundate sunt sup bases aureas. Species eius ut libani: electⁿ ut cedri. Guttur illius suauissimū: et tot⁹ desiderabilis. Talis est dilect⁹ meus: et ipe est amic⁹ meus filie ihrlm. Quo abiit dilect⁹ tuus o pulcerrima mulierū: quo declinauit dilect⁹ tuus? Et queram⁹ eū tecū. C. vi.

Dilectus meus descendit in ortum suū ad areolā aromatū: ut ibi pascat in ortis et lilia colligat. Ego dilecto meo: et dilect⁹ meus michi: qui pascitur inter lilia. Pulcra es amica mea: suauis et decora sicut ihrusalē: terribilis ut castrorū acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut greꝫ caprarū: q̄ apparuerūt de galaad. Dentes tui sicut greges ouiū: q̄ ascenderūt de lauacro. Omnes gemellis fetibz: et sterilis nō est in eis. Sicut coccū malipunici labia tue: absq; occulto tuis. Sexaginta sūt regine: et octoginta cōcubine: et adolescentularum nō est numerus. Una est columba mea perfecta mea: una est matri sue: electa genitrici sue. Uiderunt eam filie syon et beatissimā pdicauerūt: regine et cōcubine laudauerūt eā. Que est ista que progredit q̄si aurora consurgens: pulcra ut luna electa ut sol terribilis ut castrorū acies ordinata? Descendi in ortū nucū ut viderē poma cōuallium: et inspicerē si floruisset vinea: et germinasset malapunica. Nescioui. Anima mea cōturbauit me: propter quadrigas aminadab reuertere reuertere sunamitis: reuertere reuertere ut intueamur te.

Quid videbis in sunamite. C. vii. nisi choros castrorū? Quā pulcri sunt gressus tui i calciamētis filia principis. Iuncture femorū tuoz sicut monilia: que fabricata sūt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis: nūq̄ indigens poculis. Venter

tuus sicut aceruꝰ tritici: vallatus lilijs. Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree. Collū tuū sicut turris eburnea: oculi tui sicut piscine in esebon: q̄ sūt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris libani: q̄ respicit contra damascū. Caput tuum ut carmelus: et come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Quam pulcra es: et q̄m decora carissima in delicijs. Statura tua assimilata est palme: et ubera tua botris. Dixi. Ascendā in palmā: et apprehendā fructꝰ eius. Et erūt ubera tua sicut botri uinee: et odor oris tui sicut odor malorū: guttur tuū sicut uinum optimū. Dign⁹ dilecto meo ad potandū: labijsq; et dentibus illius ad ruminandū. Ego dilecto meo: et ad me conuersio eius. Veni dilecte mi egrediamur in agrū: commoremur in villis. Mane surgamus ad uineas: videamus si floruit uinea: si flores fructus parturiunt: si floruerunt malapunica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore dederūt odorē in portis nr̄is. Omnia poma noua et uetera dilecte mi seruaui tibi.

Quis michi det te fratrem Cant. meū sugentē ubera matris mee: ut inuentā te foris et deosculer et iam me nemo despiciat? Apprehendā te et ducā in domū matris mee: et in cubiculū genitricis mee. Ibi me docebis: et dabo tibi poculū ex uino condito: et mustū malorū granatorū meorū. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabit me. Adiuro uos filie iherlim: ne suscitetis neq; euigilare faciatis dilectā: donec ipsa uelit. Que est ista que ascendit de deserto delicijs affluēs: innixa sup dilectū suū? Sub arbore malo suscitaui te. Ibi corrupta est mater tua: ibi uiolata est genitrix tua. Pone me ut signaculū sup cor tuū: ut signaculum sup brachiū tuū: q̄a fortis est ut mors dilectio: dura sicut infernus emulatio. lampades eius: ut lampades ignis atq; flāmarū. Aque multe nō potuerūt extinguere caritatē: nec flumina obruēt illā. Si dederit homo omnē substantiā domus sue pro dilectione: q̄si nichil despiciet eā. Soror nr̄a parua: et ubera nō habet. Quid faciem⁹ sorori nostre: in die quādo alloquēda est? Si murus est edificem⁹ super eū ꝓpugnacula argētea. Si ostiū ē: cōpingam⁹ illud tabulis cedrinis. Ego mur⁹: et ubera mea sicut turris: ex quo facta sū coram eo q̄si pacē reperiens. Vinea fuit pacifico: in ea: que habet pl̄os. Tradidit eā custodibus: uir affert pro fructu eius mille argēteos. Vinea mea coram me est. Mille tui pacifici: et ducenti his q̄ custodiūt fructꝰ eius. Que habitas in ortis amici auscultāt: fac me audire uocē tuā. Fuge dilecte mi: et assimilare capree hinnuloq; ceruorū sup montes aromatū.

Incipit lib' Sapiē. Caplm p̄mū.

Diligite iusticiā: qui iudicatis terrā. Sentite de dño in bonitate: et in simplicitate cordis querite illū: quoniā inuenit ab his q̄ non temptāt illū: apparet autē eis qui fidem habent in illū. Peruerse enī cogitationes separant a deo: probata autē uirtꝰ corripiet insipientes. Quoniā in maliuolā aiam nō introibit sapiētia: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Spūs enī sanctus discipline effugiet fictum: et auferet se a cogitationibus q̄ sunt sine intellectu: et corripiet a superuenīente iniquitate.

Benignꝰ est enī spiritꝰ sapiēcie et non liberabit maledictū a labiis suis: qñ reniū illiꝰ testis est deus. et rondis illiꝰ scrutator est uerꝰ: et lingue eiꝰ auditor. Quoniā spiritꝰ dñi repleuit orbē terarum: ⁊ hoc qđ cōtinet omnia scientiā habet uocis. Propter hoc qui loquit iniqua nō potest latere: nec pteriet illū corripiēs iudiciū. In cogitationibus enī impij interrogatio erit: sermonū autē illiꝰ auditio ad deū veniet: et ad correptionē iniquitatū illiꝰ. Quoniā auris zeli audit omnia: et tumultus murmurationū nō abscōdet. Custodite ergo uos a murmuratione. que nichil ꝓdest: et a detractione. parcite lingue. Quia sermo obscurꝰ in uacuū nō ibit: os autē qđ mentitur occidit aiam. Nolite zelare mortē in errore uite ure: neq; acquiratis ꝓditionem in operibz manuū uestraꝝ. Quoniā deus mortē nō fecit: nec letat in perditione uiuoꝝ. Creauit enī ut essent omnia: et sanabiles fecit nationes orbis terarum: et nō est in illis medicamentum exterminij nec inferorū regnū in terra. Justicia enī ꝑpetua ē ⁊ immortalis: iustitia autē mortis acquisitō. Impij autē manibz et uerbis accersierūt illā: et estimātes illā. amicam defluxerunt. et sponsiones posuerūt ad illā: quoniā morte digni sūt ꝙ sūt ex parte illiꝰ.

Dixerūt enī impij: cogitantes apud se non recte. Exiguū et cū tedio est tempꝰ uite nostre: et nō est refrigerij in fine hoīs: et non est qui agnitꝰ sit reuersus ab inferis. Quia ex nichilo nati sumꝰ: et post hoc erimus tanq̄ nō fuerimus. Quoniā fumus afflatꝰ est in naribz nostris: et sermo scintille ad cōmouendū cor nostrum. Quia extincto cinis erit corpꝰ nostrū: ⁊ spiritꝰ diffundetur tanq̄ mollis aer. Et trānibit uita ura tanq̄ uestigium nubis: et sicut nebulā dissolutā. que fugata est a radijs solis: et a calore illiꝰ aggrauata. Et nomē nostrū oblivionē accipiet per tempꝰ: et nemo habebit memoriā operū nostroꝝ. Umbre enī transitꝰ est tempꝰ nostrū: et non ē reuersio finis nri. qñ cōsignata est: et nemo reuertit. Venite ergo et fruamur bonis q̄ sūt: ⁊ utamur creatura tanq̄ in iuuentute celeriter. Uino ꝓciosо et unguentis nos impleamꝰ: ⁊ nō ptereat nos flos tpis. Coronemꝰ nos rosis anteq̄ marcescant: nullū pratū sit qđ nō ptranseat luxuria nra. Nemo uestrū exors sit luxurie nostre. Ubiq; relinquamꝰ signa letitie: qñ hec ē pars nra: et hec est sors nra. Opprimamus pauperē iustū: et non parcamꝰ uidue nec ueterano: nec reuereamur canos mlti temporis. Sit autē fortitudo nra. lex iusticie. Quod enī infirmū ē inutile inuenit. Circūueniamꝰ ergo iustū. qñ inutilis est nobis. et cōtrarijs est operibz nostris: et improperat nobis peccata legis: et diffamat in nos peccata discipline nre. Promittit se scientiā dei habere: et filiū dei se nominat. Factꝰ est nobis intraductionē cogitationū nostrarū. Grauis ē nobis etiā ad uidendū: qñ dissimilis ē aliis uita illiꝰ: et immutate sūt uie eiꝰ. Tanq̄ nugaces estimati sumꝰ ab illo: et abstinet se a uijs nris tanq̄ ab immundicijs: et pfert nouissima iustorum: ⁊ gloriat patrē se habere deū. Videamꝰ ergo si sermones illius ueri sunt: ⁊ temptemꝰ que uentura sunt illi: ⁊ sciemus que erūt nouissima illiꝰ. Si enī ē uerꝰ filius dei suscipiet illū: ⁊ liberabit illū de manibz cōtrariorū. Contumelia et

tormento interrogem⁹ eū: ut sciamus reuerentiā ei⁹: ⁊ probem⁹ patientiā illi⁹. ſſMorte turpissima cōdemnem⁹ eū. Erit enī ei respect⁹ ex sermonibꝫ illius. Hec cogitauerūt et errauerūt: excecauit enī eos malicia eoꝝ. Et nescierūt sacramenta dei: neq; mercedē speraverunt iustitie: nec iudicauerūt honorē aiaꝝ sanctaꝝ. Quoniā deus creauit hoiem inexterminabilē: et ad imaginē similitudinis sue fecit illū. Inuidia autē diaboli mors introiuit in orbem terrarū: imitantē autē illū ꝯ sūt ex parte illius. Iustorū autem anime in manu C. m. dei sunt: et non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipientiū mori: et estimata est afflictio exitus illoꝝ. Et ab itinere iusto abierunt in exterminiū: ⁊ qꝫ a nobis est iter exterminij: illi autē sunt in pace. Et si coram hoibus tormēta passi sunt: spes illoꝝ in mortalitate plena ē. In paucis vexati: in multis bene disponent̄: quoniā deus temptauit eos: et inuenit illos dignos se. Tamq; aurū in fornace probauit illos: et quasi holocausti hostiam accepit illos: ⁊ in tpe erit respect⁹ illoꝝ. fulgebūt: et tamq; scintille in arundineto discurrēt. Iudicabūt nationes ⁊ dñabunt̄ pplis: et regnabit dñs illoꝝ in pperuū. Qui cōfidunt in illo intelligerent veritatē: et fideles in dilectione acquiescēt illi: qm̄ donū et pax ē electis ei⁹. Impij autē secundū ꝯ cogitauerūt correptionē habebūt: ꝯ neglexerūt iustū: ⁊ a dño recesserūt. Sapientiā enī ⁊ disciplinā ꝯ abiecit infelix ē: ⁊ vacua ē spes illoꝝ: ⁊ labores sine fructu: ⁊ inutilia opera eoꝝ. ſſMulieres eoꝝ insensate sūt: et neqssimi filij illoꝝ. ſſMaledicta creatura eorū. Quoniā felix ē sterilis ⁊ incoinq̄nata: ꝯ nescivit thorꝝ in delicto. Habebit fructū in respectione aiaꝝ sanctaꝝ. Et spado ꝯ nō operatus ē per manꝫ suas iniquitatē: nec cogitauit aduersus deū nequissima. Dabit̄ enim illi fidei donū electū: et sors in templo dei acceptissima. Bonoꝝ enī laboꝝ gl'iosus est fructus: et que nō cōcidat radix sapientie. ſſilij autē adulteroꝝ in cōsummatione erūt: et ab iniquo thoro semen exterminabit̄. Et si quidē lōge vite erūt: in nichilum cōputabūtur et sine honore erit nouissima senect⁹ illoꝝ. Et si celerius defuncti fuerit: nō habebūt spem: nec in die agnitionis allocutionē. ſſationes enī inique dire sūt consūmacōnis.

O quam pulcra es casta ge- C. m. neratio cū claritate. Immortalis ē enī memoria illi⁹: qm̄ et apud dēm nota est et apud hoies. Cū p̄sens est imitantē illā: et desiderāt eā: cū se eduxerit: et in perpetuū coronata triūphat: incoinq̄natorū certaminū p̄mū vincens. ſſultigena autē impioꝝ multitudo nō erit utilis: et spuria vitulamina nō dabūt radices altas: nec stabile firmamentū collocabūt. Et si i ramis in tpe germinauerit: infirmiter posita a vento cōmouebūtur: et a nimietate ventoꝝ eradicabūtur. Cōfringent enī ramī incōsummati: et fructꝰ illorū inutiles et acerbi ad mādurandū: et ad nichilū apti. Ex iniquis enī oēs filij ꝯ nascūtur testes sūt nequicie aduersus parentes interrogatione sua. Iustus autē si morte p̄occupat⁹ fuerit: in refrigerio erit. Venerabilis enī: non diuturna: neq; numero annorū cōputata. Cani autē sunt sensus hoīs: et etas senectutis: vita immaculata. Placens deo factus dilectus: et viuens inter peccatores translatus est. Raptꝰ est ne malicia mutaret intellectū eius:

aut ne fictio decipet aiam illi⁹. Fascina-
cio enī nugacitatis obscurat bona: ⁊
in cōstantia cōcupiscentie transuertit
sensum sine malicia. Consūmatus ī
breui expleuit mkra tpa. Placita enim
erat deo aia illi⁹: ꝓpter hoc properauit
educere illū de medio iniquitatū. Po-
puli autē uidentes ⁊ nō intelligentes.
nec ponētes nec in ꝓcordijs talia: quī
gratia dei. et miscdia ē in sanctos ei⁹:
et respect⁹ sup electos illi⁹. Cōdemnat
autē iust⁹ mortuus uiuos impios: ⁊
iuuent⁹ celerius consūmata longam
uitā iniusti. Uidebūt enī finē sapiētis:
et nō intelligēt qđ cogitauerit de illo
deus: et q̄re munierit illū dñs. Vide-
bunt enī ⁊ cōtemnent eū: illos autē de⁹
irridebit. Et erūt post hec decidentes
sine honore: ⁊ in cōtumelia inter mor-
tuos in perpetuū. Quoniā disrumpet
illos inflatos sine uoce: ⁊ cōmouebit
illos a fundamētis: et usq; ad supimū
desolabunt. Et erūt gemētes: et memo-
ria illoꝝ pibit. Uenīet in cogitatione
peccatoꝝ suoꝝ timidi: et traducēt illos
ex aduerso iniquitates ipsorum. C. vi.

Tunc stabūt iusti in magna con-
stantia aduersus eos qui se an-
gustiauerūt: et q̄ abstulerunt labores
eorum. Uidentes turbabunt timore
horribili: ⁊ mirabunt in subitatione
insperate salutis gemētes pre āgustia
spīrit⁹: dicētes intra se. penitentiā agen-
tes. et pre angustia spīritus gementes.
Hij sūt quos habuim⁹ aliquādo in
derisum et in similitudinē improperij:
nos insensati uitā illoꝝ estimabamus
infamiā: et finē illoꝝ sine honore. Ecce
quomō cōputati sūt inter filios dei:
et inter sanctos sors illoꝝ est. Ergo er-
rauim⁹ a uia ueritatis: ⁊ iusticie lumē
nō luxit nobis: et sol intelligentie nō
est ortus nobis. Lassati sum⁹ in uia
iniquitatis ⁊ pdicōnis: ⁊ ābulauim⁹
uias difficiles: uiā autē dñi ignora-
uim⁹. Quid nobis ꝓfuit superbia: aut
diuitiaꝝ iactātia quid cōtulit nobis?
Trāsierunt omnia illa tamq̄ umbra
⁊ tamq̄ nūcius pcurrēs. Et tamq̄ na-
uis que pertransit fluctuantē aquā cui⁹
cū pterierit non est uestigiū inuenire.
neq; semitā carine illi⁹ in fluctibs: aut
auis q̄ trāsuolat in aere. cuius nullū
inuenīt argumentū itineris illi⁹: sed
tantū sonit⁹ alaꝝ uerberās leue uentū.
et scindēs per uim itineris aerē. cōmo-
tis alis trāsuolauit. et post hoc nullū
signū inuenīt itineris illi⁹: aut tamq̄
sagitta emissa in locū destinatū. diui-
sus aer continuo in se reclusus est ut
ignoret transit⁹ illi⁹: sic et nos nati
cōtinuo desiuim⁹ esse. ⁊ uirtutis quidē
nullū signū ualuim⁹ ostendere: in ma-
lignitate autē nostra cōsumpti sum⁹.
Talia dixerūt in inferno hij q̄ peccaue-
runt: quī spes impij tamq̄ lanugo ē
que a uēto tollit: et tamq̄ spuma gra-
cilis que a procella dispergit: et tamq̄
fum⁹ qui a uento diffusus est: ⁊ tamq̄
memoria hospitis uni⁹ diei pterijt.
Iusti autē in perpetuū uiuēt: et apud
dñm est merces eoꝝ: et cogitatio illoꝝ
apud altissimū. Ideo accipient regnū
decoris et diadema speciei de manu
dñi: quī dextera sua teget eos: et ī bra-
chio sancto suo defendet illos. Et acci-
piet armaturā zelus illi⁹: et armabit
creaturā ad ulcōnē inimicoꝝ. Induet
pro torace iusticiā: ⁊ accipiet ꝓ galea
iudiciū certū. Sumet scutum inexpu-
gnabile equitatē: acuet autē diram irā
in lanceā: et pugnabit cū illo orbis ter-
rarū cōtra insensatos. Ibunt directe
emissiones fulgurū: et tamq̄ a bene

curuato arcu nubiū extermīnabunt: ⁊ ad certū locū insilīet. Et a petrosa ira plene mittent grādines: et scandescet ī illos aqua maris: ⁊ flumina cōcurrēt duriter. Contra illos stabit spīritus virtutis· ⁊ tamq̄ turbo uenti diuidet illos: ⁊ ad ɣremū perducet omnem terram iniquitatis illoꝝ: et maligūtas euertet sedes potentium. C. vi.

Melior est sapiētia q̄ uires: et uir prudēs magis q̄ fortis. Audite ergo reges ⁊ intelligite: discite iudices finiū terre. Prebete aures uos q̄ continetis mīrītudines ⁊ placetis uobis ī turbis nationū: quū data est a dño potestas uobis· et uirtus ab altissimo: qui interrogabit opa uestra· ⁊ cogitationes scrutabit: quū cum esseris mīnistri regni illi9· nō recte iudicastis nec custodistis legē iusticie: neq; secundū uolūtatē dei ambulastis. Horrende et cito apparebit uobis: quū iudicium durissimū in hijs qui pūnt fiet. Exiguo enī cōceditur misericordia: potentes autē potenter tormenta patientur. Nō enī subtrahet psonā cuiuslibz deus qui est omniū dñator· nec uerebit magnitudinem cuiuslibz: quū pusillū et magnū ipe fecit: ⁊ equaliter cura ē illi de oīnibz. Fortioribz autem· fortior instat cruciatio. Ad uos ergo reges sūt hij sermones mei: ut discatis sapientiā: et ne ex cidatis. Qui enī custodierit iusticiam: iuste iudicabunt: et q̄ didicerint iusta inuenīet quid respōdeāt. Cōcupiscite ergo sermones meos ⁊ diligite illos: et habebitis disciplinā. Clara est et q̄ nūq̄ marcescit sapientia: ⁊ facile uidet ab hijs qui diligūt eā: et inuenit ab hijs qui querūt illā. Preoccupat qui se cōcupiscūt: ut illis se prior ostendat. Qui de luce uigilauerit ad illam non laborabit: assidentē enī illā foribus suis inueniet. Cogitare ergo de illa sensus est consūmate9: ⁊ qui uigilauerit· propter illā cito erit secur9. Quoniā dignos se circuit ipa queres: et in uijs suis ostendet se illis hilariter: ⁊ ī oīni prouidētia occurret illis. Initiū enim illi9 uerissima est disciplīne cōcupiscentia. Cura ergo disciplīne dilectio est: ⁊ dilectio custodia legū illi9 est. Custodītio autē legū consūmatio incorruptionis est: incorruptio autē facit esse proximū deo. Cōcupiscentia itaq; sapientie deducet ad regnū perpetuū. Si ergo delectamini sedibus et sceptris o reges ppli: diligite sapientiā ut in perpetuū regnetis. Diligite lumē sapientie: omnes qui pīectis pplis. Quid est autē sapientia ⁊ quēadmodū facta sit referā ⁊ non abscondā a uobis sacramenta dei: sed ab initio natiuitatis inuestigabo: et ponā in lucē scientiā illi9· ⁊ nō preteribo ueritatē: neq; cū inuidia tabescente iter habebo: quoniā talis homo nō erit particeps sapiētie. Multitudo autē sapientiū· sanitas ē orbi terraꝝ: ⁊ rex sapiēs· ppli stabilimentū est. Ergo accipite disciplinā p̄ sermones meos: et proderit uobis. C. vii.

Cum quidē ⁊ ego mortalis hō similis omnibz: ⁊ ex genere terreno illi9 qui prior fact9 est: ⁊ in uentre matris figurat9 sum caro: decē mēsiū spe coagulat9 sū in sanguine· ex semine hoīs: et delectamēto somni conueniente. Et ego nat9 accepi cōmunem aerē: et insimiliter factā decidi terram: et primā uocē simulē omnibus emisi plorās. In inuolumētis nutrit9 sū: ⁊ magnis curis. Nullo enī ex regibus aliud habuit natiuitatis initiū. Un9 ergo introit9 est omnibz ad uitam: et

Sum

silis exit⁹. Propter hoc optaui et datꝰ est michi sensus: et inuocaui et venit in me spiritꝰ sapiẽtie. Et ꝓposui illam regnis ⁊ sedibꝫ: ⁊ diuitias nichil esse dixi in cõparatione illi⁹. Nec cõparaui illi lapidẽ pꝛiosum: quoniã omne aurũ in cõparatione illi⁹ arena est exigua: et tamq̃ lutũ estimabit̃ argentũ in cõspectu illi⁹. Sup salutẽ et speciem dilexi illã: ⁊ ꝓposui pro luce habere illã: quã inextinguibile est lumẽ illi⁹. Venerũt autẽ michi oĩa bona pariter cũ illa: ⁊ innumerabilis honestas p manꝰ illi⁹. Et letatꝰ sum in omnibꝫ: quoniã antecedebat me ista sapiẽtia: et ignorabã quñ hoꝝ omniũ mater ẽ. Quã sine fictione didici: et sine inuidia cõmunico: et honestatẽ illius nõ abscondo. Infinit⁹ enĩ thesaurus est hominibꝫ: quo q̃ usi sunt-participes facti sũt amicicie dei: ꝓpter discipline dona cõmendati. Michi autem dedit deꝰ dicere ex sentẽcia et ꝑsumere digna hoꝝ que michi datẽ: quñ ipe sapiẽtie dux est: et sapientiũ emẽdator. In manu enĩ illi⁹ et nos ⁊ sermones nostri: et omnis sapientia ⁊ operum scientie disciplina. Ipse enĩ dedit michi horũ scientiã veracẽ q̃ sunt: ut sciã dispositionem orbis terraꝝ ⁊ virtutes elemẽtoꝝ: initiũ ⁊ consũmationẽ ⁊ medietatem temporũ: vicissitudinũ ꝓmutationes. ⁊ consũmationes temporũ: ⁊ morum mutationes: diuisiones temporũ: annũ cursus: et stellaꝝ dispositiones: naturas animaliũ: et iras bestiaꝝ: uim ventoꝝ et cogitationes hoĩm: differentias virgultoꝝ ⁊ virtutes radicum: et quecũq; sunt absconsa et improuisa didici. Omniũ enĩ artifex docuit me sapiẽtia. Est enĩ in illa spiritus intelligentie sanctus unicus multiplex ſ̃tilis. mobilis: incoinquinatꝰ: certꝰ suauis amãs bonũ: acutus: q̃ nichil uetat benefacere: humanꝰ: benignus: stabilis: certꝰ: securꝰ: omnẽ habẽs uirtutẽ: oĩa prospiciens: et qui capiat omnes spirituꝫ intelligibiles: mundꝰ: subtilis. Omnibꝫ enĩ mobilibꝫ mobilior est sapiẽtia. Attingit autem ubiq; propter suã mũdiciã. Vapor est enim uirtutis dei: ⁊ emanatio quedã ẽ claritatis oĩpotentis dei sincera: et ideo nichil inq̃natũ in eã incurrit. Candor enĩ ẽ lucis eterne ⁊ speculũ sine macula dei maiestatis: ⁊ imago bonitatis illi⁹. Et cũ sit una: omnia potest: et permanens in se omnia innouat: ⁊ per nationes in aias sanctas se trãsfert. Amicos dei et ꝓphetas cõstituit. Neminẽ enĩ diligit deus: nisi eũ q̃ cũ sapiẽtia inhabitat. Est enĩ hec speciosior sole: ⁊ super omnẽ dispositionẽ stellaꝝ: luci comparata inuenit̃ prior. Illi enĩ succedit nox: sapiẽtiã autẽ nõ uincit malicia.

Cum

Attingit ergo a fine usq; ad finẽ fortiter: ⁊ disponit oĩa suauiter. Hanc amaui et exquisiui eã a iuuẽtute mea: et q̃siui sponsã michi eã assumere: et amator factꝰ sũ forme illi⁹. Generositatẽ illi⁹ glorificat contubernũ habẽs dei: sed ⁊ omniũ dñs dilexit illã. Doctrix enĩ ẽ discipline dei: et electrix operũ illi⁹. Et si diuitie appetunt̃ in uita: quid sapiẽtia locupletius que operat̃ oĩa? Si autẽ sensus operatur: quis hoꝝ q̃ sunt magis quam illa ẽ artifex? Et si iusticiã q̃s diligit: labores huiꝰ magnas habẽt uirtutes. Sobrietatẽ enĩ ⁊ prudentiã docet: et iusticiã ⁊ uirtutẽ: quibꝫ utilius nichil est in uita hominibꝫ. Et si multitudinẽ scientie desiderat quis: scit ꝓterita et de futuris estimat: scit uersutias sermonũ

et dissolutiones argumētoꝝ: signa ⁊ monstra fiāt anteqū fiant · et euentus temporꝝ·et seculoꝝ. Proposui ergo hāc adducere mihi ad cōsiderandū: sciens quoniā mecū cōmunicabit de bonis: et erit allocutio cogitationis · et tedij mei. Habebo ꝓpter hāc claritatem ad turbas: et honorē apud seniores. Iuuenis ⁊ acuꝰ inueniar in iudicio: et in cōspectu potentū admirabilis ero: et facies principū mirabunt̄ me. Tacentes me sustinebūt: loquentē me respicient: et sermocināte me plura·manꝰ ori suo imponēt. Preterea habebo ꝑ hāc immortalitatē: ⁊ memoriā eternā his qui post me futuri sūt relinquā. Disponā ꝑlos: ⁊ nationes mihi erūt subdite. Timebūt me audientes reges horrendi: et in militudine bonꝰ videbor: et in bello fortis. Intrās in domū meā cōquiescā cū illa. Nō enī habet amaritudinē cōuersatio illius: nec tediū conuictus illiꝰ: sed letitiā et gaudiū. Hec cogitās apud me·et cōmemorans in corde meo·quū immortalis est in cogitatione sapiētia·et in amicitia illius delectatio bona: et in operibꝫ manuū illiꝰ honestas sine defectione: et in certamine loquele illiꝰ sapiētia·et ꝑclaritas in cōmunicatione sermonū ipius: circuibā querēs·ut mihi illā assumerem. Puer autē eā ingeniosus ⁊ sortitus sū aiam bonā. Et cū essem magis bonꝰ: ueni ad corpus inco inq̄natū. Et ut sciui quū aliter nō possū esse cōtinēs nisi deus det: ⁊ hoc ipm erat sūma sapientia scire·cuiꝰ esset hoc donū adij dominū et deprecatꝰ sum illū: et dixi ex totis precordijs meis.

Deus patrū meorū et dñe misericordie· qui fecisti oīa verbo tuo: et sapiētia tua cōstituisti hoīem·ut dñaret creature que a te facta est·ut disponat orbē terrarū in equitate et iustitia·⁊ in directione cordis iudiciū iudicet: da mihi sediū tuaꝝ assistricē sapientiā: ⁊ noli me reprobare a pueris tuis·quia seruꝰ tuus sum ego·et filiꝰ ancille tue: homo infirmꝰ ⁊ exiguꝰ tpis: et minor ad intellectū iudicij et legū. Et si quis erit consūmatꝰ inter filios hoīm: si absuerit ab illo sapientia tua·in nichilū cōputabit̄. Tu autē elegisti me regem ꝑlo tuo: et iudicē filioꝝ tuoꝝ et filiarū. Et dixisti me edificare templū in monte sancto tuo: et in ciuitate habitationis tue altare: similitudinē tabernacli sancti tui qđ ꝑparasti ab initio ⁊ tecū sapientia tua·que nouit opa tua: q̄ ⁊ affuit tūc cū orbē terraꝝ faceres·et sciebat qđ esset placitū oculis tuis: ⁊ quid directū in preceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis tuis · et a sede magnitudinis tue: ut mecū sit et mecū laboret: et sciā quid acceptū sit apud te. Scit enī illa omnia et intelligit: et deducet me in opibus meis sobrie: et custodiet me in sua potētia. Et erūt accepta opa mea: et disponā ꝑplm tuū iuste: ⁊ ero dignꝰ sediū patris mei. Quis enim hoīnū poterit scire consiliū dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitationes enī mortaliū timide: ⁊ incerte prouidētie nre. Corpꝰ enī qđ corrumpitur aggrauat aiam: ⁊ terrena inhabitatio deprimit sensū multa cogitantē. Et difficile estimamꝰ que in terra sūt: et que in ꝓspectu sunt inuenimꝰ cum labore. Que in celis sunt autem quis inuestigabit? Sensū autem tuū quis sciet nisi tu dederis sapientiā ⁊ miseris spiritū sanctum tuū de altissimis: et sic correcte sunt semite eoꝝ q̄ sunt in terris· et que tibi placēt didicerit hoīes? Sā

per sapientiā sanati sūt quicūq; placuerunt tibi dñe a principio. C. x.

Hec illū qui prim⁹ formatus est a deo pater orbis terraꝝ. cū solus esset creat⁹ custodiuit: et eduxit illū a delicto suo. Et eduxit illū de limo terre: et dedit illi virtutem cōtinendi omnia. Ab hac ut recessit iniust⁹ in ira sua: per irā homicidij fraterniras deperijt. Propter qđ cū aqua deleret terrā: sanauit iterū sapientia: per cōtemptibile ligni iustū gubernās. Hec ꝛ i cōsensu superbie cū se nationes extulissent ciuit iustū: ꝛ cōseruauit sine q̄rela deo: ꝛ in filijs miserā forte custodiuit. Hec iustū a pereuntibꝫ impijs liberauit fugientem: descendēte igne i pentapolim: quibus in testimoniū nequicie fumigabūda cōstat deserta terra: et in certo tpe fruct⁹ habentes arbores: et incredibilis anime memoria stās figmentū salis. Sapientiā eni pretereuntes non tantū in hoc lapsi sūt ut ignorarent bona: sed ꝛ insipictie sue reliquerunt hominibꝫ memoriā: ut in hijs q̄ peccauerūt: nec latere potuissent. Sapiētia aute hos qui se obseruāt a doloribus liberabit. Hec aute profugū ire fratris iustū deduxit p vias rectas: ꝛ ostendit illi regnū dei: et dedit illi scientiā sanctorū. Honestauit illū in laboribꝫ: et cōpleuit labores illius. In fraude circumuenientiū illū affuit illi: et honestum fecit illū. Custodiuit illū ab inimicis: et a seductoribꝫ tutauit illū. Et certamen forte dedit illi ut vinceret: et sciret q̄m omniū potētior ē sapientia. Hec venditū iustū nō dereliquit: sed a peccatoribꝫ liberauit eū: descenditq; cū illo in foueā et in vinculis nō dereliqt illū: donec afferret illi sceptrū regni: et potentiā aduersus eos q̄ eū deprimebāt: et mendaces ostendit q̄ maledixerūt illū: et dedit illi claritatē eternā. Hec pplm iustū et semē sine querela liberauit a nationibꝫ que illū deprimebāt. Intrauit in animam serui dei: et steterit cōtra reges horrendos in portentis et signis. Et reddidit iustis mercedem laborū suorū: et deduxit illos in via mirabili. Et fuit illis in velamēto die: et i luce stellaꝝ per noctē. Et trāstulit illos p mare rubrū: ꝛ trāsuexit illos per aquā nimiā. Inimicos aute illorū demersit i mare: ꝛ ab altitudine inferno-rum eduxit illos. Ideo iusti tulerūt spolia impioꝝ: et decātauerūt dñe nomē sanctum tuū: et victricem manū tuam laudauerunt pariter. Quoniam sapientia aperuit os mutorum: et linguas infantium fecit disertas.

C. xi.

Hec direxit opa eoꝝ in manibꝫ pphete sancti. Per fecerunt per deserta q̄ nō habitant: et in locis desertis fecerūt tabernacula. Steterūt cōtra hostes: et de inimicis se vindicauerūt. Sitierunt ꝛ invocauerūt te: et data est illis aqua de petra altissima: ꝛ requies sitis de lapide duro. Per q̄ eni penas passi sūt inimici illoꝝ: a defectione pot⁹ sui: in eis cū abundarēt filij israhel letati sunt. Per hec cū illis defecit: bene cū illis actum est. Nā pro fonte quidem sempiterni fluminis humanū sanguinem dedisti iniustis. Qui cū minuerent in traductione infantiū occisorū: dedisti illis abundanter aquā insperate: ostendēs per sitim que tunc fuit: quēadmodū tuos exaltares: et aduersarios illorū necares. Cum enim temptati sunt: et quidē cum misericordia disciplinā accipientes: scierūt quēadmodū cū ira iudicati impij tormenta paterentur. Hos quidem tanq̄ pater monens pbasti.

Illos autē tamq̄ dur⁹ rex interrogās condemnasti. Absentes enī et p̄sentes similiter torquetanē. Duplex enī illos² accepterat rediū: et genit⁹ cū memoria p̄teritorū. Cū enī audirent per sua tormenta bene secū agi cōmemorati sūt dn̄m: admirantes in finē exitus. Quē enī i expositione praua proiectū derisserunt: in finē euent⁹ mirati sunt. Non similiter iniustis facies: pro cogitationibz autē insensatis iniq̄tates illoz· qū quidē errantes colebāt mutos serpentes ⁊ bestias sup uacuas: immisisti illis multitudinē mutoz animaliū in uindictā: ut scirēt quia per que peccat quis per hec ⁊ torquet̄. Non enī impossibilis erat omnipotens man⁹ tua q̄ creauit orbē terrarū ex materia inuisa immittere illis multitudinē ursorū· aut audaces leones· aut noui generis· ira plenas· ⁊ ignotas bestias: aut uaporē ignīū spirātes· aut fumi odorē proferentes: aut horrendas ab oculis scintillas emittentes: quaz nō solū lesura poterat illos exterminare: sed ⁊ aspect⁹ per timorē occidere. Nam et sine his² uno spiritu poterāt occidi p̄secutionē passi· ab ipis factis suis: et dispersi per spiritū uirtutis tue: sed oīa i mensura ⁊ numero ⁊ pōdere disposuisti. Multum enī valere tibi soli superat semper: et uirtuti brachij tui q̄s resistet²? Quoniā tamq̄ momentū statere sic ē ante te orbis terrarū: et tamq̄ gutta roris antelucani qui descendit in terrā. Et misereris omniū· quia omnia potes: et dissimulas peccata hoim propter penitentiā. Diligis enī omnia que sunt et nichil odisti eoz que fecisti: nec enim odiens aliquid cōstituisti· aut fecisti. Quomō autē posset aliquid pmanere nisi tu voluisses: aut qđ a te vocatum non esset conseruaret²? Parcis autem oīb̄z: qm̄ tua sūt dn̄e q̄ amas aīas.

O quam bon⁹· et suauis est dn̄e spirit⁹ tu⁹ in oīb̄z. Ideoq; hos qui exercēt partibz corripis: et de quibz peccāt admones: et alloqueris² ut relicta malicia credāt in te domine. Illos enim antiquos inhabitatores terre sancte tue quos exhorruisti q̄m odibilia opa tibi faciebāt per medicamina et sacrificia iniusta: et filiorum suorum necatores sine misericordia· et comestores uiscerum hominum et deuoratores sanguinis· ⁊ auctores parentes aīarū inauxiliatasq; pdere voluisti· a medio sacramēto tuo· p manus parentū nostroz· ut dignā perciperēt peregrinatione puetorū dei: que tibi omniū ratione ē terra. Sed et his² tamq̄ hominibz pepercisti: et misisti antecessores exercitus tui uespas: ut illos paulatim exterminarēt. Non quia impotens eras in bello· subicere impios iustis· aut bestijs seuis· aut ūbo duro simul exterminare: sed partibus iudicans dabas locū penitentie· nō ignorans q̄m nequā est natio eoz· et naturalis malicia ipsoz: et q̄m nō poterat mutari cogitatio illorum i perpetuū. Semē enim erat maledictū ab initio. Nec timēs aliquem: veniā dabas peccatis illoz· q̄s enī dicet tibi qđ fecisti²? Aut quis stabit contra iudiciū tuū²? Aut quis in cōspectu tuo veniet vindex iniquorū hominū²? Aut q̄s tibi imputabit: si perierint nationes quas tu fecisti²? Non est enī alius deus quam tu· cui cura est de omnibz: ut ostendas² q̄m nō iniuste iudicas iudiciū. Neq; rex neq; tirann⁹ in cōspectu tuo inquirent de his² quos pdidisti. Cum ergo sis iust⁹· iuste omnia disponis· ipm

quoq; qui nō debet puniri cōdemnas: ⁊ eterū estimas a tua virtute. Virtus enim tua iustīcie initium est: ⁊ ob hoc q̄ omniū dñs es · omnibz te parcere facis. Virtutē enī ostendis tu qui nō crederis esse in virtute consūmatus: et horū qui te nesciūt audaciā traducis. Tu autē dñator virtutis cū tranquillitate iudicas: et cū magna reuerentia disponis nos. Subest enī tibi cū volueris posse. Docuisti enī p̄m tuū talia opa qm̄ oportet iustū esse et humanū: et bone spei fecisti filios tuos: qm̄ iudicās das locū in peccatis penitentie. Si enī inimicos seruorū tuorū et debitos mortī cū tanta cruciasti attentione et liberasti dās temp⁹ et locū per que possent mutari a malicia: cū quāta diligētia iudicasti filios tuos quoz parentibz iuramēta ⁊ cōuentiones dedisti bonarū p̄missionū? Cū ergo das nobis disciplinā inimicos nros multipliciter flagellas: ut bonitatem tuā cogitem⁹ iudicātes: et cum de nobis iudicat̄ speremus misericordiam tuā. Vnde ⁊ illis qui in vita sua insensate et iniuste vixerūt: per hec que coluerūt dedisti sūma tormēta. Etenī in errorīs vīa diuci⁹ errauerūt: deos estimantes hec · que ī animalibz sunt sup uacua: infantiū insensatorū more viuentes. Propter hoc tamq̄ pueris insensatis iudiciū in derisū dedisti. Qui autē iudibriis · ⁊ increpationibz nō correcti sūt: dignū dei iudiciū experti sunt. In hīs enī que patiebant̄ molestie ferebāt: in quibus patientes indignabant̄. Per hec quos putabāt deos in ipīs cum exterminarent̄: videntes illū quē olim negabant se nosse: verum deū agnouerunt. Propter quod et finis condemnationis eorum veniet sup illos.

Cap. xiii.

Vani sūt autē oēs hoīes in quibus nō subest sciencia dei: et de hijs que vident̄ bona nō potuerunt intelligere eū qui est: neq; operibus attendentes agnouerūt quis esset artifex: sed aut ignem · aut spiritū · aut citatū aerē · aut girū stellarū · aut nimiā aquā · aut solē et lunā rectores orbis terraz deos putauerūt. Quoz et si specie delectati deos putauerūt: sciāt quanto hijs dñator eoz speciosior ē. Speciei enī generator hec omnia constituit. Aut si virtutē et opera eoz miratī sūt: intelligāt ab illis · qm̄ qui hec fecit fortior ē illis. A magnitudine enī speciei et creature: cognoscibiliter poterit creator horū videri. Sed tamē adhuc in hijs minor est querela. Et hij enim fortasse errant deū querentes: ⁊ volentes inuenire. Etenī cū in opibus illi⁹ conuersent̄: inquirūt et persuasū habent: qm̄ bona sunt que vident̄. Ceterū autē nec hijs debet ignosci. Si enī tantum potuissent scire ut possent estimare seculū: quomō hui⁹ dñm non facilius inuenerūt? Infelices autē sunt et inter mortuos spes illoz est: qui appellauerunt deos opa manuū hominū · aurū et argentū artis inuentionē · et similitudines aīaliū · aut lapidē inutilē op⁹ manus antique. Aut si quis artifex faber de silua lignū rectum secuerit · et hui⁹ docte eradat omnē corticē et arte sua usus diligenter fabricet vas utile in cōuersationē vite: reliquijs autem ei⁹ operis ad p̄parationē esce abutat̄: et reliquū horū qđ ad nullos usus facit · lignū curuū et uerticibz plenū sculpat diligenter per uacuitatē suā: ⁊ per sciencia sue artis figuret illud · et assimilet illud imagini hoīs aut alicui ex animalibz illud cōparet: plinthens

rubrica · et rubricundū faciēs fuco colorē illi⁹ · et omnē maculā que in illo est pliniēs rerra: et faciat eī dignā habitationē et in pariete ponens illud· et cōfirmans ferro ne forte radat prospiciens illi: sciens quoniā nō potest adiuuare se. Imago enī est: et opus est illī adiutoriū. Et de substātia sua· et de filijs suis· et de nuptijs · votum faciens inquirit. Non erubescit loqui cū illo qui sine anima est: et pro sanitate quidem infirmū deprecat: et pro vita rogat mortuū: et in adiutorium inutilem inuocat: et pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest: et de acquirendo et de opando et de omniū rerum euentu petit ab eo qui in omnibus est inutilis. Ca· xiii

Terū ali⁹ nauigare cogitās et per feros fluct⁹ iter facere incipiēs: ligno portante se· fragili⁹ lignū inuocat. Illud enī cupiditas acquirendi excogitauit: et artifex· sapientia fabricauit sua. Tua autē pater prouidentia ab initio cuncta gubernat: quoniā dedisti in mari viā· et inter fluctus semitā firmissimā: ostendēs quī potens es ex omnibz sanare· etiam si sine rate aliquis adeat mare. Sed ut nō essent vacua sapientie tue opera: ꝓter hoc etiā et exiguo ligno credūt hoīes animas suas: et transeuntes mare per ratē liberati sūt. Sed ⁊ ab initio cū perirent superbi gigantes: spes orbis terraꝝ ad ratē confugiēs· remisit seculo semē natiuitatis: que manu tua erat gubernata. Benedictū est enī lignū: per quod fit iustitia. Per man⁹ autē quod fit ydolū maledictū est· et ipm· et qui fecit illud: quia ille quidē operatus est: illud autē cum esset fragile deus cognominatus est. Similiter autē odio sūt deo: impi⁹ et impietas ei⁹. Etenī qđ factū est: cū illo qui fecit rememēta patietur. Propter hoc ⁊ in ydolis nationū nō erit respectus: quīm creature dei in odiū facte sunt et in temptationē anime hoīm: et in muscipulā pedibz insipientiū. Initiū enim fornicationis est exquisitio ydolorū: ⁊ adinuentio illorū corruptio vite est. Neq; enī erat ab initio: neq; erunt in perpetuū. Supuacuitas enī hominū hec adinuenit in orbē terrarū: et ideo breuis illoꝝ finis est inuent⁹. Acerbo enī luctu dolēs pater rapti cito sibi filij fecit imaginē: et illū qui tunc quasi homo mortu⁹ fuerat nūc tanq̄ deum colere cepit: et cōstituit inter seruos suos sacra et sacrificia. Deinde intercedente tpe· conualescēte iniqua cōsuetudine· hic error tanq̄ lex custoditus ē: et tirannoꝝ impio colebanē figmenta. Et hos quos in palā hoīes honorare nō poterāt propter hoc q̄ longe erant: a longinquo figura coꝝ allata· euidentē imaginē regis· quē honorare volebāt fecerūt: ut illū qui aberat tanq̄ presentem colerent sua solicitudine. Prouexit autē ad hoꝝ culturā et hos q̄ ignorabāt· artificis exquisita diligentia. Ille enī volens plus placere illi q̄ se assumpsit: elaborauit arte sua ut similitudinē in melius figuraret. Multitudo autē hoīm abducta per speciem operis: eū qui ante temp⁹ tanq̄ homo honorat⁹ fuerat· nūc deū estimauerūt. Et hec fuit vite humane decepti⁹: quīm aut affectui aut regibz deseruientes homines· incōmunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerūt. Et non sufficerat errasse eos circa dei scientiā: sed ⁊ in magno viuentes in scientie bello: tot ⁊ tam magna mala parē appellāt. Aut enī filios suos sacrificantes· aut

obſcura ſacrificia facientes · aut inſa-
nie plenas vigilias habentes · neq;
vitā neq; nuptias mūdas iam cuſto-
diūt: ſed et alius aliū p inuidiam oc-
cidit aut adulterās cōtriſtat: et oīa
commixta ſunt · ſanguis homicidiū
furtum et fictio · corruptio et infideli-
tas · turbatio ⁊ piuriū: tumult⁹ bono-
rum · dei immemoratio · animarum
inquinatio · natiuitatis immutatio ·
nuptiarum incōſtātia: inordinatio
mechie et impudicicie. Infandoꝝ enī
ydoloꝝ cultura omnis mali cauſa ē:
⁊ iniciū ⁊ finis. Aut enī dū letātur in-
ſaniūt · aut certe vaticinant̄ falſa: aut
viuūt iniuſte: aut peierant cito. Dum
enī cōfidūt ī ydolis que ſūt ſine aīa:
male iurantes noceri ſe non ſperant.
Vtraq; ergo illis euenient digne: qm̄
male ſenſerūt de deo · attendentes ydo-
lis: ⁊ iurauerūt iniuſte in ydolo · con-
temnētes iuſticiā. Nō enī iurantiū eſt
virt⁹: ſed peccantiū pena perambulat
ſemp iniuſtoꝝ preuaricationē. Ca · xv ·
Tu autem deus noſter · ſuauis et
verus es: patiēs ⁊ ī miſcdia diſpo-
nens oīa. Et ſi enī peccauerim⁹ tui ſu-
mus · ſciētes magnitudinē tuā: ⁊ ſi nō
peccauerim⁹: ſcim⁹ qm̄ apud te ſum⁹
cōputati. Noſſe enī te cōſūmata iuſti-
cia eſt: et ſcire iuſticiā et virtutē tuam ·
radix ē immortalitatis. Nō enī in er-
rorem induxit nos hoīm male artis
excogitatio: nec umbra picture · labor
ſine fructu · effigies ſculpta per varios
colores · cuius aſpectus dat inſenſato
cōcupiſcentiā: et diligit mortue ima-
ginis effigiē ſine aīa. Maloꝝ amato-
res digni ſunt morte: qui ſpem habēt
in talibus ⁊ qui faciūt illos: ⁊ qui di-
ligūt ⁊ qui colūt. Sed ⁊ figulus mollē
terrā premēs laborioſe fingit ad uſus
nr̄os vnūqdque vas: et de eodē luto
fingit que mūda ſunt in uſum vaſa:
et ſimiliter que hijs ſūt contr̄ia. Hoꝝ
autem vaſoꝝ quis ſit uſus iudex eſt fi-
gulus. Et cū labore vario deum fingit
de eodem luto · ille qui paulo ante de ter-
ra factus fuerat: ⁊ poſt puſillū reducit
ſe unde acceptus eſt · repetit⁹ anime de-
bitum qđ habebat. Sed eſt cura illi nō
quia laboratur⁹ eſt · nec quoniā bre-
uis illi vita ē: ſed cōcertat̄ aurificibꝫ ⁊
argētarijs: ſed et erarios imitatur: ⁊
gloriam pfert quoniam res ſuper va-
cuas fingit. Cinis eſt enim cor ei⁹: et
terra ſup vacua ſpes illius et luto vili-
or vita ei⁹: quoniā ignorauit qui ſe
finxit: et q̄ inſpirauit illi animā que
operatur: et qui inſufflauit ei ſpiritū
vitalem. Sed et eſtimauerunt luſum
eſſe vitam noſtram: ⁊ cōuerſationem
vite cōpoſitam ad lucrum: et oportere
undecūq; eciā ex malo acquirere. Hic
enim ſcit ſe ſup oēs delinq̄re: qui ex
terre mateīa fragilia vaſa ⁊ ſculptilia
fingit. Omnes enim inſipientes ⁊ in-
felices ſupra modū anime ſupbi ſūt
inimici populi tui: ⁊ imperātes illi: qm̄
omnia ydola nationum deos eſtima-
uerunt quibus neq; oculorum viſus
eſt ad videndum: neq; nares ad per-
cipiendum ſpiritū · neq; aures ad au-
diendum: neq; digiti manuū ad tra-
ctandum: ſed ⁊ pedes eorum pigri ad
ambulandum. Homo enī fecit illos:
⁊ qui ſpiritum mutuatus eſt is finxit
illos. Nemo enim ſibi ſimilem homo
poterit deum fingere. Cum enī ſit mor-
talis: mortuum fingit manibus in-
iquis. Melior enī eſt ipē hijs quos co-
lit: quia ipē quidem vixit cū eſſet mor-
talis: illi autem nūq;. Sed et anima-
lia miſerrima colunt. Inſenſata enī

cōparata hijs illis fūt deteriora. Sed nec aspectu aliquis ex hijs animalibz bona potest cōspicere. Effugerūt autē dei laudem: z benedictionem eius. Capitulum.

Propter hec z hijs similia passi fūt digne tormēta: et per multitudinem bestiaz exterminati fūt. Pro quibus tormentis bene disposuisti ppm tuū: quibz dedisti cōcupiscentiā delectamenti sui: nouū saporē escā parās eis ortygometram: ut illi quidem cōcupiscentes escā propter ea q illis ostensa z missa fūt: ecā a necessaria cōcupiscentia auerterētur. Hij autē i breui in opes facti: nouā gustauerunt escā. Oportebat enim illis sine excusatione hoc eis superuenire interitū exercentibz tirannidem: hijs autē tantū ostendere quēadmodū inimici eoz exterminabātur. Et enī cū illis superuenit seua bestiaz ira: morsibz peruersoz colubroz exterminabant. Sed nō in perpuū tua ira pmansit: sed ad correptionē in breui turbati fūt: signū habentes salutis: ad cōmemorationē mādati legis tue. Qui enī cōuersus est non per hoc qđ videbat sanabatur: sed per te omniū saluatorem. In hoc autē ostendisti inimicos tuos: quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos enim locustaz z muscaz occiderunt morsus: et non est inuenta sanitas animē illoz: quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios autē tuos nec draconū nec venenatoz uicerunt dētes. Misericordia enī tua aduenies sanabat illos. In memoria enī sermonū tuoz exterminabātur: z velociter sanabant: ne i altā incedentes obliuionem non possēt tuo adiutorio uti. Etenī neq; herba neq; malagma sanauit eos: sed tuus domine sermo q sanat omia. Tu es domine qui uite z mortis habes potestatem: et deducis ad portas mortis z reducis. Homo autē occidit quidem per malitiā animā suā: z cū exierit spiritus non reuertetur nec reuocabit animam que recepta ē: sed tuam manum effugere impossibile ē. Negantes enī nosse te impij p fortitudinem brachij tui flagellati fūt: nouis aquis et grādinibz z pluuijs psecutionē passi: z p ignē consūmati. Qđ enī mirabile erat: in aqua q omnia extinguit plus ignis valebat. Hinder est enī orbis iustoz. Quodā enim ipe māsuetabat ignis ne comburerētur q ad impios missa erant aialia: sed ut ipsi uidētes scirent qm dei iudicio patiunt psecutionem. Et quodam ipī aqua supra uirtutem ignis exardebat undiq: ut iniquam terre nationem exterminaret. Pro quibz angelorū esca nutristi populū tuum: z paratū panem de celo prestitisti illis sine labore oīe delectamentum in se habentem: et omnis saporis suauitatem. Substantia enī tua dulcedinem tuam quam in filios habes ostendebat: et deseruiēs uniuscuiusq; voluntati ad quod quisq; volebat conuertebatur. Glix autē z glacies sustinebant uim ignis: z non tabescebant: ut scirēt qm fructū inimicoz exterminabat ignis ardens in grandine et pluuia coruscās. Hoc autem iterum: ut nutrirent iustos. Ignis ecā sue uirtutis oblitus ē. Creatura enī tibi factori deseruiēs exardescit in tormētum aduersus iniustos: z lenior fit ad būfaciendū p hijs qui in te cōfidūt. Propter hoc z tunc omnia transfigurata omnīū nutrici gratie tue deseruiebant ad uolūtatem eoz qui a te desiderati sunt: ut scirent filij tui quos dilexisti domine: qm non natiuitatis fructus pascūt hominē: sed

sermo tuus hos qui in te crediderint cōseruat. Quod enim ab igne nō poterat exterminari statī ab exiguo radio solis calefactum tabescebat: ut notum omnibz esset quī oportet preuenire solem ad benedictionē tuā: et ad orientē lucis te adorare. Ingratī enī spes tanquā hibernalis glacies tabescet: et dispeiet tanqz aqua supuacua. C. xvii.

Magna sunt enim iudicia tua domine: et inenarrabilia verba tua: propter hoc indisciplinate aīe errauerūt. Dū enī putāt se posse dominari nationi sancte: vinculis tenebraz et lōge noctis compediti inclusi sub tectis fugitiui prouidentie iacuerunt: et dū putāt se latere ī obscuris pcīs tenebroso obliuionis velamento dispsi sūt pauentes horrende: et rum admiratione nimia pturbati. Neqz enim que cōtinebat illos spelūca sine timore custodiebat: qm sonitus descendens pturbabat illos: et psone tristes illis apparētes pauorē illis prestabāt. Et ignis quidē nulla vis poterat illis lumen pbere: nec sidera limpide flamme illuminare poterāt illam noctem horrendā. Apparebat autem illis subitaneus ignis timore plenus: et timore prossi illius que non videbatur faciei estimabāt deteriora esse q nō videbantur: et magice artis appositi erant derisus et sapiētie et glorie correptio cū cōtumelia. Illi enim qui pmittebant timores et pturbatiōes se expellere ab anima languente: hij cū derisu plenī timore languebāt. Nā et si nichil eos ex mōstris pturbabat: trāsitu animalium et serpētium sibilatione cōmoti tremebūdi pibant: et aerem quē nulla ratione quis effugere posset negantes se videre. Cum sit enī timida nequitia: dat testimoniū cōdemnationi. Semper enī pusillanimit seua: pturbata cōscientia. Nichil enī est timor nisi pdītiōnis adiutoriū: pdītiōnis cogitationis auxilioz. Et dum abintus minor est expectatio: maiorē cōputat scientiam eius cause de qua tormētum prestat. Illi autem qui in potentē venere nocte et ab īmimis et ab altissimis inferis supuenientē eundē somnū dormiētes: aliquādo mōstroz exagitabantur timore: aliquādo aīe deficiebāt traductione. Subitaneus enī illis et inspratus timor supuenerat. Deinde si quisqz ex illis decidisset: custodiebat ī carcere sine ferro reclusus. Si enim rusticus qs erat aut pastor aut agri laboz operarius occupatus esset: ī effugibilē sustinebat necessitatem. Una enim catena tenebrarū oīes erāt colligati. Sive spiritus sibilās aut inter spissos arboz ramos auiū sonus suauis: aut vis aque decurrētis nimiū: aut sonus validus cōpiratay prayz: aut ludētium aīaliū: cursus inuisus: aut mugiētiū valida bestiaz vox: aut resonās de altissimis mōtibz echo. Deficientes faciebat illos pmore. Omnis enī orbis terraz limpido illuminabat lumine: et non impeditis operibus continebatur. Solis autem illis supposita erat grauis nox: ymago tenebrarum que super ventura illis erat. Ipsi ergo sibi erant grauiores tenebris. C. xviii.

Sanctis autem tuis maxima erat lux: et hoz quidē vocem inimici audiebant: sed figuram nō videbāt. Et quia non et ipi p eadem passi erāt magnificabant te: et qui ante leli erāt quia non ledebātur gratias agebāt tibi: et ut esset differentia: donū petebāt. Propter qd ignis ardentē columnā

ducē habuerūt ignote vie: ⁊ solē sine lesura boni hospicij prestitisti. Digni ꝺem illi carere luce et pati carcerē tenebraꝝ q̄ inclusos custodiebāt filios tuos · p q̄s incipiebat incorruptū legis lumē secło dari: dū cogitarēt iustorū orcidere infātes · ⁊ uno exposito filio sed liberato intraductionē illoꝝ multitudinem filioꝝ abstulisti: ⁊ parit illos ꝓdidisti i aquā validā. Illa enī nox āte cognita ē a patribꝫ nris: ut vere sciētes quibꝫ iuramentis credidērūt aieq̄ores essent. Suscepta ē autē a popło tuo · sanitas quidē iustorū: iniustorū autē exterminacio. Sicut enī lesisti aduersarios nostros: sic et nos ꝓuocās magnificasti. Abscōse enī sacrificabāt iusti pueri bonoꝝ: ⁊ iustice legē incōcordiam dispoſuerūt similit bona ⁊ mala recepturos iustos: patris decātātes laudes. Resonabat autē incōueniens inimicorū vox: ⁊ flebilis audiebatur plāctꝰ ploratoꝝ infantiū. Sibi autē pena seruꝰ cū dño afflictus est: et popularis homo regi silia passus. Similiter ergo oēs uno noīe mortis mortuos habebāt innumerabiles. Nec enī ad sepeliēdū viui sufficiebāt: q̄m uno momēto q̄ erat ꝓclarior natio illorū exterminata ē. De omnibꝫ enī nō credentes ꝓter beneficia: tunc cū primū fuit exterminiū ꝓmigenitoꝝ sposponderūt populū dei se esse. Cū enī quietū silentiū cōtineret omnia · ⁊ nox in suo cursu mediū iter haberet: oīnipotens sermo tuus domine exilies de celo a regalibꝫ sedibꝫ durus debellator in mediam exterminij terā ꝓsiluit: gladius acutꝰ insimilatū impetū tuū portās: et stans repleuit omnia morte: et usq; ad celum attingebat stans in terra. Tūc cōtinuo visus somnioꝝ malorꝝ turbauerūt illos: et timores supuenerunt insperati. Et alius alibi ꝓiectꝰ semiuiuꝰ: ꝓter quā morietat causam demonstrabat morbis. Visiones enī que illos turbauerūt hec ꝑmonebāt: ne inscu q̄re mala patiebantur ꝑirent. Tetigit autem tunc et iustos tēptatio mortis: et cōmotio in heremo facta ē multitudinis: sed nō diu ꝑmānit ira tua. Properās enī homo sine q̄rela deꝑrari pro ꝓpłis · ꝓferens seruitutis sue scutū orationē: ⁊ p incensum deprecationem allegās · restitit ire ⁊ finē impłsuit necessitati: ostendens q̄m tuus est famulus. Vicit autē turbas nō i virtute corporis nec armatura potentie: sed verbo illū q̄ se vexabat subiecit: iuramenta parentum et testamentum commemorās. Cum enim iam acernatim recidissent sup alterū mortui: interstitit · ⁊ ampurauit impetū: ⁊ diuisit illā q̄ ad viuos ducebat viā. In veste enī poderis quā habebat totꝰ erat orbis terraꝝ: et parentū magnalia i q̄tuor ordinibus lapidum erant sculpta: et magnificentia tua in diademate capitis illius scripta erat: hijs autem cessit qui exterminabat: ⁊ hec extimuit. Erat enī sola tēptatio ire sufficiens. Capitulum.

Impijs autē usq; i nouissimum sine misericordia ira supuenit. Prescibat enim et futura illorū: q̄m ipsi cū reuersi essent ut seducerēt et cum magna sollicitudine ꝑmisissēt illos: cōsequebant illos penitēcie actus. Adhuc enī int manꝰ habēres luctū ⁊ deplorantes ad monumēta mortuorū aliam sibi assūpserunt cogitationē insciencie: ⁊ quos rogantes ꝓiecerāt: hos tanquā fugitiuos ꝓsequebātur. Ducebat enim illos ad hunc finē digna necessitas: et horum que acciderant

cõmemorationẽ amittebãt: ut q̃ dee-
rant tormẽtis repleret puniõ: et ꝑs
quidem ruus mirabilit transiret: illi
autẽ nouã mortẽ inueniret. Oĩs enĩ
creatura ad suũ genꝰ ab initio reſigu-
rabat̃ deseruiẽs tuis ꝓceptis: ut pueri
tui custodirentur illesi. ſſlã nubes ca-
stra eoꝝ obũbrabat: ⁊ ex aqua q̃ ante
erat terra arida apparuit: ⁊ ex mari ru-
bro uia sine impedimẽto: ⁊ campꝰ ger-
minans de profundo nimio: per quẽ
omnis natõ transiuit· q̃ tegebat̃ tua
manu uidẽtes tua mirabilia et mon-
stra. Tanquã equi enim depauerunt
escam: et tanquã agni exultauerunt
magnificãtes te domine qui liberasti
illos. ſſMemores enĩ erãt adhuc eorũ
que in incolatu illoꝝ facta fuerãt: quẽ-
admodũ ꝓ natione animaliũ eduxe-
it terra muscas: et ꝓ piscibꝫ eructauit
fluuius multitudinẽ ranaꝝ. ſſNouissi-
me autẽ uiderũt nouã creaturã auiũ:
cum abducti cõcupiscentia postulaue-
runt escas epulationis. In allocutio-
ne enĩ desiderij ascendit illis de mari
ortygometra: et uexationes peccatori-
bus supuenerũt non sine illis q̃ ante
facta erãt argumẽtis ꝓ uim fluminũ.
Iuste enim patiebãtur sedm suas ne-
quitias. Etenĩ indetestabilẽ hospitali-
tatẽ instituerũt. Alij quidem ignotos
non recipiebãt aduenas. Alij autem
bonos hospites in seruitutem redige-
bant. Et non solum hoc: sed ⁊ alius
quidem respectꝰ illorũ erat: qñ inuitis
recipiebãt extraneos. Qui autem cum
lecticia receperũt hos qui eisdẽ usi erãt
institutis: seuissimis afflixerunt dolo-
ribꝫ. Percussi sunt autem celitate· sicut
illi in foribus iusti: cũ subitaneis coo-
perti essẽt tenebris. Vnusq̃sq; trãsitũ
hostij sui querebat. In se enĩ elementa
dũ cõuertũtur sicut in organo ꝯsonatis
sonus immutat̃: et oĩa suũ sonum
custodiũt. Vnde estimari ex ipso uisu
recte potest. Agrestia enĩ in aquatica
cõuertebant̃: et q̃cumq; erãt natãtia in
terra transibãt. Ignis in aqua ualebat
supra suã uirtutẽ: ⁊ aqua exinguẽtis
nature obliuiscebat̃. ſſlãme ecõtrario
corruptibiliũ animaliũ nõ uexauerũt
carnes cõsumẽdas: nec dissoluebant
illã que facile dissoluebat̃ sicut glaci-
es bonã escam. In omnibꝫ enim ma-
gnificasti ꝓlm tuũ domine· ⁊ honora-
sti: et nõ despexisti in omni te et in oĩ
loco assistẽs eis. Et hꝫ explicat
liber sapiencie ✠

Vltoꝝ nobis ⁊ magnoꝝ
p legem ⁊ ꝓphetas aliosq;
qui secuti sunt illos sapi-
entia denõstrata ẽ: in quibꝫ
oportet laudare israhel doctrine ⁊ sapi-
entie causa: quia nõ solum ipsos lo-
quentes necesse est esse peritos: sed etiã
extraneos posse et discentes et scriben-
tes doctissimos fieri. Finis meꝰ ihesꝰ
postq̃ se amplius dedit ad diligẽtiã
lectionis legis ⁊ ꝓphetarũ ⁊ aliorũ li-
brorũ qui nobis a parentibꝫ nostris
traditi sunt voluit ⁊ ipse scribere aliq̃d
horꝝ q̃ ad doctrinã ⁊ sapientiã ꝑtinẽt:
ut desiderãtes discere et illoꝝ peritꝰ fieri
magis magisq; attendant animo: et
cõfirmẽtur ad legitimã uitã. Hortor
itaq; uenire uos cum benuolentia et
attentiori studio lectionẽ facere: ⁊ ueni-
am habere in illis in quibꝫ uidemur
sequentes imaginem sapientie: ⁊ defi-
cere in uerboꝝ cõpositione. ſſlã defici-
unt uerba hebraica: quãdo fuerũt trans
lata ad aliã linguã. ſſnõ autẽ solum
hec: sed ⁊ ipsa lex et ꝓphete et ceteraq; alio-
rum librorꝝ nõ paruã habẽt differẽtiã

✠ Incipit prologus in libꝝ
ihesu filij syrach

quādo inter se dicūtur. Sā in octauo
z trīcesimo anno temporibz ptolomei
euergetis regis postq̄ uenit ī egiptū:
et cum multū tēporis ibi fuisse inuenit
ibi libros relictos nō parue neq; contem-
nēde doctrine. Itaq; bonū et necessa-
riū putauit et ipse aliquā addere dili-
gentiā z labore interptandi librū istū:
z multa vigilia attulit doctrinā ī spa-
tio tēporis ad illa q̄ ad finē ducunt li-
brum istū dare: et illis q̄ volūt animū
intendere et discere quēadmodū opor-
teat instituere mores qui secūdum le-
gem domini ꝓfecerint vitam agere.

Incipit lib' Ecclesiasticus·Ca·j·

Omnis sapiētia a do-
mino deo ē: z cū illo
fuit semper: z est an-
te euum. Arenam
maris z pluuie gut-
tas z dies sēli: q̄s di-
numerauit: altitudinē celi z latitu-
dinē terre z p̄fūdū abissi: q̄s dimēsus
est sapientiam dei p̄cedentem omnia:
q̄s inuestigauit prior omniū creata
est sapiētia: et intellectus prudentie ab
euo. Fons sapientie verbū dei inexcel-
sis: et ingressus illius mādata eterna.
Radix sapientie cui reuelata ē· et astu-
cias illi⁹ q̄s agnouit? Disciplina sa-
pientie cui reuelata est z manifestata:
et multiplicationem ingressus illius
quis intellexit? Vnus est altissimus
creator omniū omnipotēs· z rex potēs·
et metuendus nimis: sedens sup thro-
num illius: z dominās deus. Ipse cre-
auit illā in spīritu sancto: z vidit z di-
numerauit et mēsus ē. Et effudit illā
sup omnia opera sua: et sup omnem
carnē secūdum datū suū: z p̄bet illam
diligentibz se. Timor domini gloria
z glacio: z letitia z corona exultatōis.

Timor domini delectabit cor: et dabit
letitiā z gaudiū in longitudinē dierū.
Timenti deū bene erit in extremis: z in
die defūctionis sue benedicet̄. Dilectio
dei honorabilis sapiētia: quibz autē
apparuerit ī visu· diligūt eā: ī visione
z ī agnitōne magnalīū suoꝝ. Initiū sapientie timor domini: z cū fidelibz
in vulua concreatus est: z cum electis
feminis gradit̄· z cum iustis z fidelibz
agnoscitur. Timor domini scientie
religiositas. Religiositas custodiet et
iustificabit cor: iocūditatē atq; gaudi-
um dabit. Timenti deū bene erit in ex-
tremis et in diebz cōsolatōnis illius
benedicet̄. Plenitudo sapientie timere
deum: et plenitudo a fructibus illius.
Omnē domū illi⁹ implebit a generati-
onibus: et receptacula a thesauris illi-
us. Corona sapientie timor domini:
replens pacem et salutis fructum: z vi-
dit et dinumerauit eam. Utraque
autē sunt dona dei. Scientiā et intel-
lectū prudentie· sapientia cōparcietur:
et gloriā tenentiū se exaltat. Radix sa-
piētie ē timere deū: rami eius illi⁹ longe-
ui. In thesauris sapientie intellect⁹ et
scientie religiositas: execratio autē pecca-
toribz sapientia. Timor domini expel-
lit peccatū. Nam qui sine timore est
non poterit iustificari: ira enim
animositatis illius subuersio eius ē
Vsq; in tempus sustinebit patiens: z
postea reddet̄ illi iocūditatis. Bon⁹ sen-
sus. usq; ī temp⁹ abscōdet verba illi⁹:
et labia multorū enarrabūt sensū illi⁹.
In thesauris sapientie significatio di-
sciplīne: execratio autē peccatori cultu-
ra dei. Fili cōcupiscēs sapientiā cōser-
ua iustitiā: z deus p̄bebit illā tibi. Sa-
piētia enī et disciplina timor domini:
z q̄ beneplacitū ē illi fides z mānsuetudo:

Initium

Timere d

plenitudo

Corona

Radix

et ad implebit thesauros illi⁹. Contumax nō sis·z incredibilis timori dei: et ne accesseris ad illū duplici corde. ℣e fueris ypocrita ī cōspectu hoīm: et nō scandalizeris ī labijs tuis. Attende in illis ne forte rapiaṡ·z adducas aīe tue inhonorationē: z reuelet de⁹ abscōsa tua·z in medio synagoge elidat te: qm̄ accessisti maligne ad dominum· et cor tuū plenū ē dolo et fallacia. C n·

Fili accedēs ad seruituteṁ dei·sta in iustitia et in timore: et ꝓpara aiam tuā ad tēptationē. Deprime cor tuū et sustine: z inclina aurē tuā et suscipe verba intellectus: et ne festines in temp⁹ obductionis. Sustine sustentationes dei: cōiungere deo z sustine: ut crescat in nouissimo vita tua. Oīne qđ tibi applicatū fuerit accipe·z in dolore sustine·et ī humilitate tua pacientiā habe: qm̄ in igne ꝓbatur aurū et argentū: homines vero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo et recuperabit te: z dirige viam tuā z spera in illū. Serua timorē illi⁹: z in illo veteraſce. ℣Metuentes dominū sustinete misericordiā eius: z non declinetis ab illa ne cadatis. Qui timetis dominum credite illi: et nō euacuabit merces vestra. Qui timetis dominū sperate in illū: z ī oblectationē veniet vobis misericordia. Qui timetis dominum diligite illū: et illuminabūtur corda vestra. Respicite filij nationes hominum: z scitote quia nullus speravit ī dño·z cōfusus est. Quis enim ꝑmānsit in mandatis eius: z derelict⁹ ē? Aut qs inuocauit eū: et despexit illū? Quoniā pius z misericors ē deus: et remittet ī die tribulationis pcā: z ꝓtector est omnibs exquirentibus se in veritate. ℣e duplici corde et labijs scelestis et manibs malefacientibs: et pctori terrā ingredienti duabs vijs. ℣e dissoluris corde·q̄ nō credit deo: z ideo nō ꝓtegetur ab eo. ℣e hijs q̄ pdiderūt sustinentiam: z qui dereliq̄runt vias rectas: et diuerterūt ī vias prauas. Et quid facient cum inspicere ꝑperit dominus? Qui timent dominū nō erūt incredibiles verbo illius: z q̄ diligunt illum cōseruabūt verbū illius. Qui timēt dominū inquirent que beneplacita sunt ei: et qui diligunt eum replebunt̄ lege ipsius. Qui timent dñm ꝓparabunt corda sua: z in cōspectu illi⁹ sanctificabunt animas suas. Qui timēt dñm custodient mandata illius: et patientiam habebūt usq; ad inspectionem illius dicentes. Si penitentiā nō egerimus incidemus in manus domini: et non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem illius: sic et misericordia illi⁹ cum ipso est. C m·

Fili sapientie ecclesia iustorū: et natio illoꝝ obediētia et dilectio. Iudicium pris audite filij: z sic facite ut salui sitis. Deus enī honorauit patrē in filijs: et iudiciū matris exquirens firmauit in filios. Qui diligit deum exorabit pro peccatis z cōtinebit se ab illis z in oratione diez exaudietur: et sicut qui thesaurisat ira et qui honorificat matrem suā. Qui honorat patrem suū iocūdabitur in filijs: z in die orationis sue exaudiet̄. Qui honorat patrem suū vita viuet longiore: z qui obedit patri refrigerabit matrem. Qui timet dominum honorat parentes: et quasi dominis seruiet hijs qui se genuerūt. In opere et sermone et omni patientia honora patrē tuū ut supueniat tibi benedictio a deo: et benedictio illi⁹ in nouissimo manet. Benedictō

pris firmat domos filioꝝ: maledictō
autē matris eradicat fundamēta. Ne
glorieris in cōtumelia patris tui: nō
enī est tibi gloria sed cōfusio. Gloria
enī hominis ex honore patris sui: et
dedecus filij· pater sine honore. Fili
suscipe senectam patris tui et nō cōtri-
stetes eum in vita illius: et si defecerit
sensu· veniā da: et ne spernas eum in
tua virtute. Elemosina enī patris nō
erit in obliuione. Nam pro peccato
matris restituetur tibi bonū: ⁊ in iusti-
cia edificabit̄ tibi· ⁊ ī die tribulacōnis
cōmemorabit̄ tui: et sicut ī sereno gla-
cies· soluent̄ peccata tua. Quam ma-
le fame est qui derelinquit patrē: et est
maledictꝰ a deo qui exasperat matrem.
Fili in mansuetudine opera tua ꝑfice:
et super hominum gloriam diligeris.
Quanto magnus es humilia te in
omnibꝫ· ⁊ corā deo inuenies graciā:
qm̄ magna potencia dei solius: et ab
humilibꝫ honoratur. Altiora te ne
quesieris: ⁊ forciora te ne scrutatus fu-
eris: sed que p̄cepit tibi deus illa cogi-
ta semper: ⁊ in pluribꝫ opinionibꝫ eiꝰ
ne fueris curiosus. Non est enī tibi ne-
cessariū ea que abscondita sunt vide-
re oculis tuis. In sup̄uacuis rebꝫ no-
li scrutari multipliciť: et in pluribꝫ eiꝰ
opibꝫ nō eris curiosus. Plurima enī
sup̄ sensum hominū ostensa sunt tibi.
Multos enim supplātauit suspicio il-
lorū: et in vanitate detinuit sensus il-
lorū. Cor durum habebit male in no-
uissimo: et qui amat periculū· in illo
peribit. Cor ingrediēs duas vias nō
habebit successus: et prauicors ī illis
scandalizabit̄. Cor nequā grauabit̄
in doloribus: ⁊ peccator adiciet ad pec-
candū. Sinagoge sup̄borū non erit
sanitas: frutex enim pc̄ī eradicabitur
in illis ⁊ non intelligetur. Cor sapien-
tis intelligitur in sapiētia: ⁊ auris bo-
na audiet cū omī cōcupiscēcia sapiēci-
am. Sapiens cor ⁊ intelligibile absti-
nebit se a peccatis: ⁊ ī operibꝫ iusticie
successus habebit. Ignē ardentē extin-
guit aqua: et elimosina resistit pc̄cīs:
et deus ꝓspector est eiꝰ qui reddit gra-
ciam. Meminit in posterum: et in tp̄e
casus sui inueniet firmamētū. C iii.
Fili elemosinā pauperis ne defrau-
des: et oculos tuos ne transuer-
tas a paupere. Animā esurientē ne
despexeris: ⁊ nō exasperes pauperē ī ino-
pia sua. Cor inopis ne afflixeris: ⁊ nō
protrahas datū āgustiāti. Rogacionē
cōtribulati ne abicias: et nō auertas
faciē tuā ab egeno. Ab inope ne auer-
tas oc̄los tuos ꝓpter irā: ⁊ nō relinq̄s
q̄rentibꝫ tibi retro maledicere. Maledi-
centis enī tibi in amaritudine aīe ex-
audietur dep̄catio illiꝰ: exaudiet autē
eum qui fecit illū. Congregacōni pau-
perū affabilē te facito: ⁊ presbitero hu-
milia animā tuā: et magnato humi-
lia caput tuū. Declina pauperi sine tri-
sticia aurē tuā: et redde debitū tuum:
et responde illi pacifice in māsuetudi-
ne. Libera eum qui iniuriā patitur de
manu sup̄bi: et non acide feras ī aīa
tua. In iudicando esto pupillis mise-
ricors ut pater· ⁊ ꝓ viro matri illorū:
et eris tu velut filiꝰ altissimi obediens:
et miserebitur tui magis q̄ȝ mater. Sa-
piēcia filijs suis vitam inspirat: ⁊ sus-
cipit inquirentes se: et p̄ibit in via iu-
sticie. Et qui illā diligit diligit vitā:
et q̄ vigilauerit ad illā cōplectent̄ pla-
corem eius. Qui tenuerint illam vitā
hereditabunt: et quo introibit bene-
dicet deus. Qui seruiūt ei obsequentes
erunt deo: et eos qui diligunt illam

diligit deus. Qui audit illam iudicabit gentes: et qui incuetur illam pmanebit cõfidens. Si crediderit ei pmanebit ⁊ hereditabit illam: ⁊ erũt in cõfirmatione creature illoꝝ: quĩ in temptatione ambulat cum eo ⁊ in primis eligit eum. Timorẽ ⁊ metum ⁊ pbationẽ inducet sup illũ: et cruciabit illũ in tribulatione doctrine sue donec tempter eum in cogitacõnibꝫ suis: ⁊ credat anime illius. Et firmabit illum ⁊ iter adducet directũ ad illum: et letificabit illum ⁊ denudabit illi abscõsa sua: et thesaurizabit sup illum sciẽtiam et intellectũ iusticie. Si autẽ obstraauerit derelinquet eum: et tradet eum in manus inimici sui. Fili cõserua tempus: et deuita a malo. Pro anima tua ne cõfundaris dicere vrũ. Est enĩ cõfusio adducẽs peccatum: et est confusio adducens gloriã ⁊ graciã. Ne accipias faciem aduersus faciẽ tuã: nec aduersus aiam tuã mẽdaciũ. Ne reuerearis proximũ tuũ i casu suo: nec retineas verbũ i tpe saluris. Nõ abscõdas sapiẽciã tuã i decore suo. In lĩgua enĩ sapiẽcia dinoscitur: ⁊ sensus ⁊ sciẽtia ⁊ doctrina i verbo sensati: et firmamentum in optribꝫ iusticie. Non contradicas verbo veritatis vllomodo: et de mendacio ineruditionis tue confundere. Non confundaris confiteri peccata tua: et ne subiicias te oĩi hoĩni pro peccato. Noli resistere cõtra faciem potentis: nec coneris contra ictũ fluuij. Pro iusticia agonizare p aia tua: et vsq; ad mortẽ certa p iusticia: et deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli ritat9 esse in lingua tua: ⁊ inutilis ⁊ remissus i optribꝫ tuis. Noli esse sicut leo i domo tua euertens domesticos tuos: et oppriĩes subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendũ ⁊ ad dandũ collecta. C. b.

Noli adendere ad possessiones iniquas: ⁊ ne dixeris ẽ michi sufficiens vita. Nichil enim pderit i tpe vindicte et obductionis. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiã cordis tui: et ne dixeris. Quomõ potui: aut quis me subiciet ꝓpter facta mea? Deus autem vindicans vindicabit. Ne dixeris. Peccaui: ⁊ quid michi accidit triste? Altissim9 enĩ est patiens reddito. De ꝓpitiatu peccatoꝝ noli esse sine metu: neqꝫ addicias pccũ sup pccũ: ⁊ ne dicas. Miseratio dñi magna est: multitudinis peccatoꝝ meorũ miserebitur. Misericordia enĩ ⁊ ira ab illo cito ꝓximant: et in peccatores respicit ira illius. Ne tardes cõuerti ad dominum: et ne differas de die in diẽ. Subito enĩ veniet ira domini: et in tempore vindicte dispdet te. Noli anxius esse in diuitijs iniustis: non enĩ proderũt tibi i die obductionis et vindicte. Nõ ventilles te i omnẽ ventum: et nõ eas in omnẽ viam. Sic enim omnis peccator probatur i duplici lingua. Esto firmus in via domini et i veritate sensus tui ⁊ sciẽtia: et prosequatur te verbum pacis et iusticie. Esto mansuet9 ad audiendũ verbũ dei ut intelligas: et cum sapiẽtia proferes responsum verũ. Si est tibi intellectus responde proximo: sin autẽ manus tua sit sup os tuũ: ne capiaris in verbo indisciplinato et confunderis. Honor ⁊ gloria in sermone sensati: lingua vero imprudentis subuersio est ipsius. Non appelleris susurro i vita tua: et lingua tua ne capiaris ⁊ cõfunderis. Sup furem enĩ ẽ cõfusio ⁊ penitẽcia: ⁊ denotatio pessima sup bilinguẽ: susurratori

autem odiū et inimicicia ⁊ cōtumelia. Justifica pusillū ⁊ magnū silet. C vj.

Noli fieri p amico inimicus pximo. Improperiū enī et cōtumeliā malus hereditabit: et omnis peccator invidus ⁊ bilinguis. Non te extollas ī cogitatione anime tue velut taurus ne forte elidatur virtus tua per stulticiam: ⁊ folia tua comedat ⁊ fructus tuos pdat: et relinquaris velut lignum aridum in heremo. Anima enī nequā dispdet qui se habet: et in gaudiū inimicis dat illū: ⁊ deducet in sortem impiorū. Verbum dulce multiplicat amicos ⁊ mitigat inimicos: ⁊ lingua eucharis ī bono homine abundabit. Multi pacifici sint tibi: et cōsiliari9 sit tibi un9 de mille. Si possides amicū ī temptatione posside eū: ⁊ ne facile credas ei teipsum. Est enī amic9 secūdum temp9 suū: ⁊ non pmanebit in die tribulationis. Et ē amic9 qui cōuertitur ad inimicitiā: et est amic9 qui odiū et rixā et cōuicia denudabit. Est autē amic9 socio9 mense: ⁊ non permanebit in die necessitatis. Amicus si pmanserit fixus erit tibi quasi coequalis: et in domesticis tuis fiducialiter aget. Si humiliauerit se contra te et a facie tua absconderit se: unanimem habebis amicicia bona. Ab inimicis tuis separare: et ab amicis tuis attende. Amic9 fortis fidelis pcio: qui autem inuenit illum inuenit thesaurū. Amico fideli nulla est cōparatio: et non ē digna ponderatio auri et argenti cōtra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis: et qui metuunt dominum inueniunt illum. Qui timet deum eque habebit amicitiam bona: quoniam secūdum illum erit amic9 illius. Fili a iuuentute tua excipe doctrinam: et usq; ad canos inuenies sapientiā. Quasi is qui arat et qui seminat accede ad eā: et sustine bonos fructus illi9. In ope enī ipsius exiguū laborabis: et cito edes de generationibus illius. Quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibz: et non pmanebit in illa excors. Quasi lapidis virtus probatio erit in illis: et non demorabūtur proicere illā. Sapiencia enim doctrine secūdum nomē est eius: et non est multis manifesta. Quibz autē cognita est permanet usq; ad cōspectū dei. Audi fili et accipe consiliū intellect9: et ne abicias consilium meū. Injice pedem tuū in compedes illius: ⁊ intorques illius collum tuum. Subice humerū tuū ⁊ porta illam: et ne accidieris vinculis eius. In omni animo tuo accede ad illā: et ī omni virtute tua cōserua vias ei9. Investiga illam ⁊ manifestabitur tibi: ⁊ continēs factus ne derelinquas eā. In nouissimis enim inuenies requiem in ea: et conuertetur tibi in oblectationem. Et erūt tibi cōpedes ei9 in protectionē fortitudinis et bases virtutis: et torques illius in stolam glorie. Decor enim vite est in illa: et vincula illius alligatura saluris. Stola glie indues eam: et coronā gratulationis impones tibi. Fili si attenderis michi disces eā: et si accommodaueris animū tuū sapiens eris. Si inclinaueris aurē tuā excipies doctrinā: et si dilexeris audire sapiens eris. In multitudine presbiterorū prudentium sta: et sapientie illoz ex corde coniūgere: ut omnē narrationem dei possis audire: et prouerbia laudis non effugiant a te. Et si videris sensatum euigila ad eum: et grad9 tpstioz

illiꝰ exterat pes tuus. Cogitatū tuum
habe ī ꝓceptis dei ⁊ ī mandatis illiꝰ ma-
xime assiduꝰ esto: ⁊ ipse dabit tibi cor:
⁊ cōcupiscēcia sapiētie dabit̄ tibi. C. vij.
Noli facere mala et nō te apprehen-
dent: discede ab iniquo et defi-
cient mala abs te. Fili non semines
mala in sulcis iniusticie: et nō metes
ea in septuplū. Noli querere ab homi-
ne ducatum: neqꝫ a rege cathedrā ho-
noris. Non te iustifices ante deum
quoniam agnitor cordis est ipse: et
penes regem noli velle videri sapiens.
Noli querere fieri iudex nisi valeas vir-
tute irrumpere iniquitates: ne forte ex-
timescas faciem potentis: et ponas
scandalum in agilitate tua. Non pec-
ces in multitudine civitatis. nec te im-
mittas in ꝑplm: neqꝫ alliges dupli-
cia peccata. Nec enim in uno eris im-
munis. Noli esse pusillanimis ī ani-
mo tuo: exorare et facere elemosinam
ne despicias. Ne dicas in multitudi-
ne munerū meorū respiciet deus: et offe-
rente me deo altissimo. munera mea
suscipiet. Non irrideas hominem in
amaritudine anime: est enim qui hu-
miliat et exaltat circumspector deus.
Noli amare mendatiū adversus fra-
trem tuum: neqꝫ in amicū similit̄ faci-
as. Noli velle mentiri omne mendati-
um: assiduitas enim illius nō ē bona.
Noli verbosus esse ī m̄ltitudine presbi-
terorum: et non iteres verbū in oratio-
ne tua. Nō oderis laboriosa opera: et
rusticationē creatā ab altissimo. Nō
te reputes ī multitudine indisciplina-
torū: memento ire q̄m non tardabit.
Humilia valde spiritū tuū: quoniā
vindicta carnis impij. ignis ⁊ vermis.
Noli ꝑvaricari in amicū pecuniam
differentem: neqꝫ fratrē tuū karissimū
auro spreveris. Noli discedere a muli-
ere sensata et bona quam sortitus es
in timore domini: gratia enī verecun-
die illius sup aurū. Non ledas servum
in veritate operantem: neqꝫ mercenari-
um dantem animā suā. Servus sen-
satꝰ sit tibi dilectꝰ quasi anima tua:
non defraudes illū libertate: neqꝫ ino-
pem derelinquas illum. Pecora tibi
sunt attende illis: et si sunt utilia ꝑse-
verent apud te. Filij tibi sūt erudi illos:
⁊ cura illos a pueritia illorū. Filie tibi
sunt serva corpus illarū: et non osten-
das hilarem faciem tuā ad illas. Tra-
de filiā et grande opus feceris: et ho-
mini sensato da illā. Mulier si est tibi
secūdum animā tuā nō ꝓicias illā: ⁊
odibili non credas te ī toto corde tuo.
Honora patrem tuū: et gemitus ma-
tris tue ne obliviscaris. Memēto quo-
niam nisi per illos natus nō fuisses:
et retribue illis quomodo et illi tibi.
In tota anima tua time dominū: et
sacerdotes illius sanctifica. In omni
virtute dilige eū q̄ te fecit: ⁊ ministros
eius ne derelinquas. Honora deum
ex tota aīa tua et honorifica sacerdo-
tes: et ꝓpurga te cū brachijs. Da illis
partē sicut mandatū est tibi ꝓmiciarū
et purgationis: ⁊ de negligentia tua
purga te cū paucis. Datū brachiorū
tuorū et sacrificiū sanctificationis offe-
res domino et inicia sanctorū: et pau-
peri porrige manū tuā ut ꝑficiat̄ ꝓpici-
atō ⁊ benedictio tua. gratia datꝰ ī con-
spectu omnis viventis: et mortuo nō
prohibeas gratiā. Nō desis ploran-
tibꝫ ī cōsolacōne: et cū lugētibꝫ ābula.
Nō te pigeat visitare infirmū: ex hijs
enī ī dilectione firmaberis. In omībꝫ
operibus tuis memorare novissima
tua: ⁊ ineternū non peccabis. C. viij.

Non litiges cū hoīe potēte: ne forte incidas ī manꝰ illiꝰ. ſſō cōtendas cum viro locuplete: ne forte cōtra te conſtituat litem tibi. ſſultos enim pdidit aurū et argentū: et uſqz ad cor regū extendit et cōuertit. ſſon litiges cum homine linguato et non ſtrues in ignem illius ligna. ſſon cōmunices homiui indocto: ne male de ꝓgenie tua loquatur. ſſe deſpicias hoīem auertentem ſe a peccato: neqz improperes ei. ſſemento qm̄ omnes ī corruptione ſumꝰ. ſſe ſpernas hominē ī ſua ſenectute: et enim ex nobis ſenescunt. ſſoli de mortuo inimico tuo gaudere: ſciens quoniā omnes morientur: et in gaudiū uolumꝰ venire. ſſe deſpicias narrationē preſbiteroꝝ ſapientū: z in ꝓuerbiis eoꝝ cōuerſare. ſſb ipſis enim diſces ſapiētiā et doctrinā intellectꝰ: et ſeruire magnatis ſine querela. ſſō te ptēiat narratō ſenioꝝ: ipſi enī didicerunt a patribꝫ ſuis. Quoniam ab ipſis diſces intellectū: et in tempore neceſſitatis dabis reſpōſū. ſſō incendas carbones peccatoꝝ arguens eos: z ne incendaris flāma ignis peccatoꝝ illoꝝ. ſſe cōtra faciē ſtes cōtumelioſi: ne ſedeat quaſi inſidiator ori tuo. ſſoli fenerari hominī fortiori te: qz ſi feneraueris quaſi pditū habe. ſſō ſpondeas ſup uirtutem tuā: qz ſi ſpoſpoderis quaſi reſtituēs cogita. ſſō iudices cōtra iudicem: quoniā ſecundum quod iuſtū eſt iudicat. Cum audace non eas in uia: ne forte grauet mala ſua in te. Ipſe enī ſecundū uoluntatē ſuam vadit: et ſimul cū ſtultitia illiꝰ peries. Cum iracūdo nō facias rixā et cum audace non eas in deſertum: qm̄ ꝙſi nichil eſt ante illum ſanguis: et ubi nō eſt adiutoriū elidet te. Cum ſtatuis cōſiliū non habeas: non enim poterunt diligere niſi que eis placent. Coram extraneo ne facias conſilium: neſcis enī qd pariet. ſſō omni homini cor tuum manifeſtes: ne forte inferat tibi gratiā falſā z cōuicieī tibi.

Non zeles mulieren ſinus tui: ne oſtēdat ſup te malitiā doctrine nequam. ſſon des mulieri poteſtatē anime tue: ne ingrediat̄ ī uirtute tua z cōfundaris. ſſe reſpicias mulierē multiuolā: ne forte incidas in laqꝰ illius. Cū ſaltatrice ne aſſiduꝰ ſis nec audias illam: ne forte pereas in efficatia illius. Virginē ne cōſpicias: ne forte ſcandalizeris in decore illius. ſſe des fornicariis animā tuā ī ullo: ne pdas te et hereditatem tuam. ſſoli circumſpicere in uicis ciuitatis: nec obtrauerſis ī plateis illius. Auerte faciē tuā a muliere cōpta: et ne circūſpicias ſpeciē alienā. Propt̄ ſpeciē mulieris multi pierūt: et ex hoc cōcupiſcētia quaſi ignis exardeſcit. Omnis mulier que ē fornicaria quaſi ſtercus in uia ab omnibꝫ ptereuntibus conculcabitur. Speciem mulieris aliene multi ammirati reprobi facti ſunt: colloquiū enī illius quaſi ignis exardeſcit. Cum aliena muliere ne ſedeas omnino nec accūbas cum ea ſup cubitū: et non altricaris cū illa in uino ne forte declinet cor tuum in illā: et ſanguine tuo labaris in perditionē. ſſe derelinquas amicū antiquū: nouus enī non erit ſimilis illi. Vinū nouū amicꝰ nouus: veteraſcat: et cū ſuauitate bibes illud. ſſon zeles gloriam et opes peccatoris: non enī ſcis que futura ſit illius ſubuerſio. ſſon placeat tibi iniuria iniuſtoꝝ: ſcies qm̄ uſqz ad inferos non placebit impius. Longe abeſto ab homine poteſtatem

habente occidendi: et nō suspicaberis timorem mortis. Et si accesseris ad illum noli aliquid committere: ne forte auferat vitā tuam. Communionem mortis scito: quoniā in medio laqueorū ingredieris: et sup dolentiū arma ambulabis. Secūdum virtutē tuam: ca ue te a pximo tuo: et cum sapientibz et prudentibz tracta. Viri iusti sint tibi conuiue: et in timore dei sit tibi gloriatio: et in sensu sit tibi cogitatus dei: et omnis enarratio tua in preceptis altissimi. In manu artificū opera laudabuntur: et princeps populi in sapientia sermonis sui: in sensu uero seniorum uerbum. Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus: et temerarius i uerbo suo odibilis erit. C. v

Iudex sapiens iudicabit pplm suum: et principat9 sensati stabilis erit. Secūdū iudicem pplī sic et minister ei9: et qualis rector est ciuitatis: tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens pdet pplm suū: et ciuitates inhabitabūtur p sensum prudentiū. In manu dei potestas terre: et expectabilis omnis iniquitas gentiū: et utilem rectorem in tpe suscitabit sup illam. In manu dei potestas hominis: et sup faciem scribe imponet honorem suū. Omnis iniurie ꝓximi ne memineris: et nichil agas i operibz iniurie. Odibilis corā deo ē et hominibus superbia: et expectabilis ois iniustas gentiū. Regnū a gēte i gentē transfert propter iniustitias et iniurias et cōtumelias et diuersos dolos. Auaro autem nichil est sceleratius. Quid superbis terra et cinis? Nichil est iniquius quā amare pecuniā. Hic enī et aiam suā uenalem habet: quoniam in uita sua proiecit intima sua. Omnis potēstat9 breuis uita: languor ꝓlixior grauat medicum. Grauem lāguorem precidit medic9: sic et rex hodie est: et cras morietur. Cum enī morietur homo: hereditabit serpentes et bestias et uermes. Initiū superbie hominis apostatare a deo: quoniā ab eo q̄ fecit illū recessit cor eius: quoniā initiū peccati est omnis superbia. Qui tenuerit illā adimplebit maledictis: et subuertet eum in finem. Propterea exhonorauit dominus conuent9 malorū: et destruxit eos usq; in finem. Sedes ducū superboz destruxit de9: et sedere fecit mites pro eis. Radices gentiū superbaz arefecit de9: et plātauit humiles ex ipsis gētibz. Terras gentiū euūit dns: et pdidit eas usq; ad fundamētū. Arefecit ex ipis et disperdidit eos: et cessare fecit memoriam eorū a terra. Memoriā superboz pdidit deus: et reliquit memoriam humiliū sensu. Non est creata hominibz superbia: neq; ira cūdia natiōi mulierū. Semen hominum honorabitur hoc qđ timet deū: semen autē hoc exhonorabitur quod p̄terit mādata domini. In medio fratrū rector illoz i honore: et q̄ timēt dnm erunt in oculis illius. Gloria diuitū honoratorū et pauperū timor dei est: non despicere hominē iustū pauperem: et non magnificare virū peccatorem diuitē. Magnus est iudex et potens ē in honore: et non ē maior illo q̄ timet deum. Seruo sensato liberi seruient: et vir prudēs et disciplinat9 nō murmurabit corrept9: et insipiens non honorabitur. Noli extollere te in faciendo opere tuo: et noli cunctari in tpe angustie. Melior est qui operatur et abundat in omnibz: quā qui gloriatur et eget pane. Fili in mansuetudine serua aiam tuā: et da illi honorem secūdum meritum suū. Peccātem i aiam suam

quis iustificabit? Et qs honorificabit exhonorantem animam suam? Pauper gloriatur p disciplinam et timorem suum: et est homo qui honorificatur propter substantiā suam. Qui autem gloriatur in paupte: quātomagis in substantia? Et qui gloriatur in substātia: paupatē veteratur. Cxq·

Sapientia humiliati exaltabit caput illi9: et in medio magnatoz cōsedere illū faciet. Non laudes virū in specie sua: neq; spernas hominem in visu suo. Breuis in volatilibz apis: et initiū dulcoris habet fructus illius. Ne glorieris in vestitu unq̄: nec in die honoris tui extollaris. Quoniā mirabilia opa altissimi solius: et gl'osa et abscōsa ⁊ inuisa opa illius. Multi tyranni sederūt in throno: ⁊ in suspicabilis portauit diadema. Multi potentes oppressi sunt valide: et gloriosi traditi sunt in manus alteroz. Priusq̄ interroges ne vituperes quēq̄: et cū interrogaueris corripe iuste. Priusq̄ audias ne respondeas verbū: ⁊ in medio seniorū ne adiicias loqui. De ea re que te non molestat ne certeris: et in iudicio peccantiū ne cōsistas. Fili ne in multis sint actus tui: ⁊ si diues fueris nō eris immunis a delicto. Si enim secutus fueris nō apphendes: ⁊ nō effugies si pcurreris. Est homo laborās ⁊ festinans et dolens impius: et tantomagis non abundabit. Est homo marcidus egens recuperatione plus deficiens virtute et habundans paupate: et oculus dei respexit illum in bono et erexit eum ab humilitate ipsius · et exaltauit caput eius: et mirati sunt in illo multi et honorauerūt deum. Bona et mala · vita et mors: paupertas et honestas: a deo sunt. Sapientia disciplina et scientia legis apud dñm: dilectio et vie bonoz apud ipm. Error ⁊ tenebre peccoribz cōcreata sunt. Qui autē exultāt in malis cōsenescūt in malo. Dacō dei iustis pmanet: ⁊ pfect9 illi9 successus habebit in eternū. Est q̄ locupletatur parce agendo: et hec pars mercedis illi9 in eo q̄ dicit. Inueni requiem michi et nunc manducabo de bonis meis solus · et nescit qd̄ temp9 pretereat ⁊ mors apropiquet · ⁊ relinquat omnia alijs · et moriatur. Sta in testamento tuo ⁊ in illo colloquere: et in opere mandatoz tuoz veterascere. Ne manseris in operibz peccatoz. Confide autem in deo: ⁊ mane in loco tuo: facile ē enī in oculis dei subito honestare pauperem. Benedictio dei in mercedem iusti festinat: et in honore velocī processus illi9 fructificat. Ne dicas · quid est michi op9: et q̄ erunt michi ex hoc bona? Ne dicas. Sufficies michi sū · et quid ex hoc pessimabor? In die bonoz ne immemor sis malorz: et in die malorz ne immemor sis bonorz: qm̄ facile ē coram deo in die obitus retribuere unicuiq; scom vias suas. Malicia hore oblitionē facit luxurie magne: et in fine hominis denudatio operū illius. Ante mortē ne laudes hominem quēquā: qm̄ in filijs suis agnoscitur vir. Non omnē hominē inducas in domū tuā: multe enī sunt insidie dolosi. Sicut enim eructuāt pcordia fetācium et sicut perdix inducitur in caueam ⁊ ut caprea in laqueū sic ⁊ cor superboz: et sicut prospector videns ruinam primi sui. Bona enim in mala cōuertens insidiatur: et in electis imponet maculam. Ab scintilla enī una augetur ignis: et ab uno doloso augetur sanguis: homo vero peccator

sanguinē insidiatur. Attende tibi a pestifero: fabricat enim mala: ne forte inducat super te substannacōnem in perpetuum. Admitte ad te alienigenam et subuertet te in turbine: et abalienabit te a vijs propris. C xm.

Si benefeceris scito cui feceris: et erit gratia ī bonis tuis multa. Benefac iusto et inuenies retribucōnem magnā: et si non ab ipso: certe a dño. Non est ei bene qui assidu⁹ est in malis et elemosinas nō dauit: quoniā et altissim⁹ odio habet peccatores: et misertus est penitentibs. Da misericordi et ne suscipias peccatorem: et impijs et peccatoribs reddet vindictā: custodiens eos in diem vindicte. Da bono et non recipieris peccatorē: benefac humili et non dederis impio. Prohibe panes illi dare: ne in ipsis potentior te sit. Nam duplicia mala inuenies in omnibs bonis quecūq; feceris illi: quoniam et altissim⁹ odio habet peccatores: et impijs reddet vindictam. Non agnoscetur in bonis amicus: et non absconderur in malis inimicus. In bonis viri inimici illius: in tribulacōne et in malicia illius: amicus agnitus est. Nō credas inimico tuo in eternū. Sicut enim eramentū: erugināt nequitia illius: et si humiliatus uadat curuus abite animū tuū: et custodi te ab illo. Non statuas illum penes te nec sedeat ad dexterā tuam ne conuersus stet in loco tuo: ne forte cōuersus ī locum tuū inquirat cathedrā tuā: et in nouissimo cognoscas verba mea et in emonibus meis stimuleris. Quis miserebit incantatori a serpente percusso: et omnibus qui appropiāt bestijs? Sic et qui comitatur cū viro iniquo: et obuolutus est in peccatis ei⁹. Una hora tecum pmanebit: si autem declinaueris non supportabit. In labijs suis indulcat inimic⁹: et ī corde suo insidiatur ut subuertat te in foueā. In oculis suis lacrimatur inimic⁹: et si inuenirit temp⁹: nō saciabitur sanguine: et si incurrerint tibi mala: inuenies eū illic priorem. In oculis suis lacrimatur inimic⁹: et quasi adiuuās suffodiet plantas tuas. Caput suum mouebit et plaudebit manu: et multa susurrās cōmutabit vultū suū. C xm.

Qui retigerit picē inq̄nabit ab ea: et q̄ cōmunicauerit superbo induet superbiā. Pond⁹ sup se tollit qui honestiori se cōmunicat: et ditiori te ne socius fueris. Quid cōmunicabit caldaria ad ollam? Quādo enī se collisserint cōfringetur. Diues iniuste aget et fremebit: pauper aūt lesus tacebit. Si largitus ei fueris assumet te: et si non habueris derelinquet te. Si habes conuiuet tecū et euacuabit te: et ipe nō dolebit sup te. Si necessari⁹ illi fueris supplātabit te: et subridens spem dabit narrans tibi oīa bona et dicet quid opus est tibi: et cōfundet te ī ribis suis donec te exinaniat bis et ter: et ī nouissimo deridet te. Et postea videns derelinquet te: et caput suum mouebit ad te. Humiliare deo: et exspecta manus eius. Attende ne seductus in stulticiā humilieris. Noli esse humilis ī sapiencia tua: ne humiliat⁹ in stulticiam seducaris. Aduocatus a potentiore discede: et hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis: ne impingaris: et ne longe sis ab eo: ne eas ī obliuionem. Ne recinneas et equo loqui cū illo: nec credas multis verbis illius. Et multa enim loq̄la temptabit te: et subridēs inuogabit te. De absconditis

tuis immittis animꝰ illiꝰ cōseruabit
verba tua: et non parcet de malicia et
de viculis. Cave tibi ⁊ attende diligen-
ter auditui meo: quoniā cū subūsione
tua ambulas. Audiēs vero verba illa
quasi ī somnis vide: ⁊ vigilabis oīm
vita tua. Dilige deum: et inuoca illū
in salute tua. Omne animal diligit
simile sibi: sic ⁊ omnis homo pximū
sibi. Omnis caro ad similem sibi con-
iungē: et oīs homo sibi sui sociabit.
Bi cōmunicabit lupꝰ agno aliquan-
do: sic pcōr iusto. Que cōmunicatio
sancto hominī ad canem: aut q̄ pars
bona diuitī ad pauperē? Venatio le-
onis onager in heremo: sic et pascua
sunt diuitū pauptes. Et sicut abomi-
natō ē supbo humilitas: sic et execra-
tio diuitis paup. Diues cōmotꝰ con-
firmatur ab amicis suis: humilis au-
tem cum ceciderit expellētur et a notis.
Diuīt decepto multi recuperatores:
loquutus est supba: ⁊ iustificauerūt illū.
Humilis deceptus est: insup et argu-
itur. Loquꝰ est sensate: et non est ei da-
tus locus. Diues loquutus est et oīes
tacuerūt: et verbū illius usq; ad nubes
perducent. Paup loquutus est: et dicūt.
Quis est hic? Et si offenderit: subuer-
tent illū. Bona est substātia cui non
est peccatū in cōscientia: ⁊ nequissima
est pauptas in ore impiꝰ. Cor hoīs im-
mutat faciē illiꝰ: siue ī bona siue ī ma-
la. Vestigiū cordis boni ⁊ faciē bonā
difficile inuenies: ⁊ cū labore. Cxm.

Beatus vir qui nō est lapsus ver-
bo ex ore suo et nō est stimulatꝰ
in tristicia delicti. Felix qui nō habuit
animi sui tristicia: et nō excidit ab spe
sua. Viro cupido ⁊ tenaci sine ratōne
ē substātia: et hominī liuido ad q̄d auq̄?
Quod aceruat ex animo suo iniuste
alijs congregat: et in bonis illiꝰ aliꝰ
luxuriabitur. Qui sibi nequā est cui
alij bonus erit? Et non iocūdabitur
ī bonis suis. Quis sibi inuidet nichil
est illo nequius: et hec ē reddita mali-
tie illiꝰ. Et si bñfecerit ignorāter ⁊ nō vo-
lēs facit: et ī nouissimo manifestat ma-
liciam suā. Nequā est oculus liuidi:
et auertens faciem suam: et despiciens
animam suam. Insaciabilis oculus
cupidi in parte iniquitatis: non sa-
iabitur donec cōsumat arefaciēs ani-
mam suā. Oculus malus ad mala:
et non saciabitur pane: indigens et
in tristicia erit sup mēsam suā. Fili si
habes benefac tecū: et deo dignas ob-
lationes offer. Memor esto quoniā
mors non tardat: et testamentū infe-
rox: quia demonstratū est tibi. Testa-
mentū eni hui⁹ mundi morte morie-
tur. Ante mortem benefac amico tuo:
et sicūt vires tuas exporrigēs da pau-
peri. Non defrauderis a die bono: et
portiuncula dieī boni nō te pteriat. Non-
ne alijs relinques dolores ⁊ labores tu-
os. In diuisione sortis da et accipe:
et iustifica aiam tuā. Ante obitū tuū
operare iusticiā: quoniā nō est apud
inferos inuenire cibū. Omnis caro si-
cut uestimentū veterascet: et sicut foliū fructi-
cans ī arbore viridi. Alia generātur
et alia deficiūtur: sic generatio carnis
⁊ sanguinis: alia finit: ⁊ alia nascit.
Omne opus corruptibile in fine defi-
cet et qui illud operatur ibit cum illo.
Et oīe opus electum iustificabitur:
et qui operatur illud honorabitur ī
illo. Beatus vir qui in sapientia mo-
rabitur: et qui ī iustitia meditabitur:
et in sensu cogitabit circūspectionē dei.
Qui excogitat vias illius ī corde suo:
et ī absconditis suis intelliges: vadēs

post illam quasi inuestigator: ⁊ in uijs illius consistens. Qui respicit per fenestras illius: et in ianuis illi⁹ audiens. Qui requieuit iuxta domū illi⁹: et in parietibz illius figens palum. Statuet ⁊ stabulam suā ad man⁹ illi⁹: et requiescent in stabula illius bona per euum. Statuet filios suos sub regimine illius: ⁊ sub ramis illius morabit. Protegetur sub regimine illius a feruore: et in gloria eius requiescet. C. xv.

Qui timet deum faciet bona: et qui cōtinēs ē iusticie apphēdet illā: et obuiabit illi quasi mater honorificata: et ipsi mulier a uirginitate suscipiet illum. Cibabit illū pane uite et intellect⁹: ⁊ aqua sapientie salutaris potabit illū. Et firmabitur in illo ⁊ non flectetur: et continebit illū et nō cōfundetur: et exaltabit illum apud p̄imos suos. Et i medio ecclesie aperiet os ei⁹: et adimplebit illū spiritu sapiencie et intellectus: et stola glorie uestiet eum. Iocūditatē et exultationē thesaurizabit super illū: et nomine eterno hereditabit illū. Homines stulti nō apphendent illam: ⁊ homines sensati obuiabunt illi. Homines stulti nō uidebūt eam: lōge enī abest a superbia et dolo. Uiri mendaces nō erunt illius memores: et uiri ueraces inuenientur i illa: et successum habebūt usq; ad inspectionem dei. Sō est speciosa laus i ore peccatoris: quoniā a deo profecta est sapientia. Sapiencie enī dei astabit laus: ⁊ in ore fidei abundabit: ⁊ dominator dabit eā illi. Sō dixeris p deū abest: q̄ enim odit ne feceris. Non dicas ille me implanauit: nō enī necessarij sūt ei homines impij. Oīe execramentū erroris odit dominꝰ: et nō erit amabile timentibz eū. Deus ab initio ostituit hominē: et reliquit illu in manu consilij sui. Adiecit mandata et precepta sua. Si uolueris mandata conseruare conseruabūt te: ⁊ in perpetuū fidē placitam seruare. Apposuit tibi aquam et ignem: ad qđ uolueris porrige manum tuā. Ante hominē uita ⁊ mors: bonū et malū. Quod placuerit ei dabitur illi. quoniā multa sapientia dei: ⁊ fortis in potentia: uidens omnes sine intermissione. Oculi domini ad timentes eū: ⁊ ipe agnoscit omnē operā hominis. Neminī mādauit impie agere: et neminī dedit spacium peccandi. Non enim concupiscit multitudinem filioꝝ infidelium ⁊ inutilium. C. xvi

Ne iocūderis i filijs impijs si multiplicentur: nec oblectēris sup ipsos si non est timor dei in illis. Non credas uite illoꝝ: nec respexeris in labores eoꝝ. Melior est enim unus timens deū: ꝙ mille filij impij. Et utile ē mori sine filijs: ꝙ relinquere filios impios. Ab uno sensato inhabitabit patria: et a tribz impijs deseret. Multa talia uidit oculus meus: et fortiora horū audiuit auris mea. In synagoga peccantiū exardebit ignis: ⁊ i gente increbilī exardescet ira. Non exorauerūt pro peccatis suis antiqui gigātes qui destructi sunt confidentes sue uirtuti: ⁊ nō pepcit peregrinacōni illoꝝ sed prostrauit eos: ⁊ execrat⁹ ē eos p superbia ubi illoꝝ. Non misertus ē illis totā gentē perdens: ⁊ extollentē se in peccatis suis. Et sicut sexcenta milia peditū qui congregati sunt in duricia cordis sui: ⁊ si unus fuisset cernuicatus mirū si fuisset immunis. Misericordia enī et ira est cum illo potens exoratio ⁊ effundens iram secundū misericordiā suā: sic correctio illius hominē secundum opera

sua iudicat. ℔on effugiet in rapina
peccator: ⁊ non retardabit sufferentia
misericordiã facientis. Omnis miseri-
cordia faciet locũ unicuiq; scdm meri-
tum operũ suoꝝ: et scdm intellectũ pere-
grinationis illi⁹. ℔on dicas. A deo
abscõdar: ⁊ ex summo quis opis mei
memorabitur? In pplo magno non
agnoscar. Que est enĩ anima mea in
tã immẽsa creatura? Ecce celũ ⁊ celi ce-
loꝝ. abissus ⁊ uniuersa terra et q̃ in eis
sũt ĩ cõspectu illi⁹ cõmouebũtur: mon-
tes simul ⁊ colles ⁊ fundamenta terre:
et cum cõspexerit illa deus tremore con-
cutientur. Et ĩ omnibꝫ hijs insensatũ
est cor: ⁊ omne cor intelligit ab illo: et
uias illius qs intelligit? Et procella
quã nec oculus uidit hominis? ℔ã
plurima illi⁹ opera sunt in absconsis:
sed opera iustitie eius quis enũciabit
aut quis sustinebit? Longe enĩ ẽ testa-
mentũ a quibusdã: ⁊ interrogatio ho-
minũ in consummacõne est. Qui mi-
noratꝰ corde cogitat inania: ⁊ uir im-
prudẽs ⁊ errãs cogitat stulta. Audi me
fili et disce disciplinã sensus: et ĩ uerbis
meis attende in corde tuo: et dicam ĩ
equitate disciplinam et scrutabor enar-
rare sapiẽtiam: et ĩ uerbis meis atten-
de in corde tuo: et dico in equitate spi-
ritus. uirtutes quas posuit deus ĩ ope-
ra sua ab initio: et in ueritate enũcio
scientiam ei⁹. In iudicio dei opera ipsi-
us ab initio: et ab institutione homi-
num ipoꝝ distinxit partes illoꝝ: ⁊ ini-
cia eoꝝ ĩ gentibꝫ suis. Ornauit opera
illoꝝ: nec esurierũt nec laborauerũt: ⁊
non destiterunt ab operibꝫ suis. Vnus-
quisq; proximũ sibi nõ angustiabit
usq; ĩ eternũ. ℔õ sis incredibilis ũbo
illi⁹. Post hec in terrã deus respexit: et
impleuit illã bonis suis. Anima aũt
omnis uitalis denũciauit ante faciẽ
ipsius: ⁊ ipa iteꝝ reũsio illoꝝ. C. xvii.
Deus creauit de terra hominem: et
scdm imagĩnem suam fecit illũ.
Et iteꝝ conuertit illũ ĩ ipsam: et scdm
se uestiuit illũ uirtute. ℔umerũ dierũ
et temp⁹ dedit illi: et dedit illi potestatẽ
eoꝝ q̃ sunt sup terrã. Posuit timorem
illius sup omnẽ carnem: ⁊ dominar⁹
est bestiaꝝ ⁊ uolatiliũ. Creauit ex ipo
adiutoriũ simile sibi: consiliũ ⁊ lin-
guam et oculos et aures et cor dedit
illis excogitandi: et disciplina intelle-
ctus repleuit illos. Creauit illis scientã
spiritꝰ: sensu impleuit cor illorũ:
et mala ⁊ bona ostẽdit illis. Posuit
oculum ipoꝝ sup corda illoꝝ ostendẽ illi⁹
magnalia operũ suoꝝ ut nomẽ sãctifi-
cationis collaudent: ⁊ gloriari in mi-
rabilibꝫ illi⁹: ⁊ magnalia enarrẽt ope-
rũ ei⁹. Addidit illis disciplinã: ⁊ legẽ
uite hereditauit illos. Testamẽtũ etnũ
statuit cũ illis: ⁊ iustitiã ⁊ iudicia sua
ostendit illis. Et magnalia honoris
eius uidit oculus illoꝝ: et honorẽ uo-
cis audierũt aures illoꝝ: et dixit illis.
Attẽdite ab oĩ iniquo. Et mãdauit
illis: unicuiq; de proximo suo. Vie il-
loꝝ coram illo sũt semp: nõ sũt absconse
ab oculis ipsi⁹. In unãquãq; gen-
tẽ ppositi rectorẽ: et pars dei israel facta ẽ
manifesta. Et oĩa opera illoꝝ uelut
sol ĩ cõspectu dei: ⁊ oculi ei⁹ sine iniquitã-
one inspicientes ĩ uijs eoꝝ. ℔on sunt
absconsa testamenta per iniquitatem
illoꝝ. Et oĩs iniquitas eoꝝ in con-
spectu dei. Eleemosina uiri ipsi sacul⁹
cum ipo: ⁊ gratiã hois quasi pupillã
cõseruabit: et postea resurget ⁊ retribuet
illis retributionem unicuiq; in caput
ipoꝝ: et conũtet ĩ inferiores partes ter-
re. Penitentibꝫ autem dedit uiã iustitie:

et confirmauit deficientes sustinere: ⁊ destinauit illis sortem veritatis. Conuertere ad dominū et relinque peccata tua: precare ante faciē domini: et minue offendicula. Reūtere ad dominū et auertere ab iniusticia tua et nimis odito execratiōnē ⁊ cognosce iusticias et iudicia dei ⁊ sta in sorte ꝓpositōnis ⁊ oratōnis altissimi dei. Ju partes vade seculi sancti: cum viuis et dantibz cōfessionē deo. Non demoreris i errore impioꝝ: ante mortē cōfitere. A mortuo quasi nichil perit cōfessio. Confuteberis viuens: viuus ⁊ sanꝰ cōfiteberis et laudabis deum: et gloriaberis in misericordiis eius. Quā magna misericordia domini: et propiciatio illius conūtentibz ad se. Nec enī omnia possunt esse in hominibz: quoniā nō est immortalis filius hominis: et i vanitate malicie placuerūt. Quid lucidius sole? Et hic deficiet. Aut qd nequius excogitauit caro et sāguis? Et hoc arguetur. Virtutē altitudinis celi ipe conspicit: ⁊ oīes hoīes ira ⁊ finis. Cxvm.

Qui viuit in eternū creauit omnia simul. Deus solus iustificabit: et manet inuictus rex in eternū. Quis sufficiet enarrare opra illiꝰ? Quis enī inuestigabit magnalia eius? Virtutem aūt magnitudinis eiꝰ qs enūciabit? Aut quis adiciet enarrare misericordiā eius? Non est minuere neq; addere: nec ē inuenire magnalia dei. Cū cōsummauerit homo tunc incipiet: et cum quieuerit operabit. Quid ē homo et q̄ est gratia illiꝰ: et qd est bonū aut quid nequā illiꝰ? Numerꝰ dierꝝ hominum ut multū centū annī: q̄si gutte aque maris deputati sunt: ⁊ sicut calculus arene-sic exigui anni i die sui. Propter hoc pacies ē deus i illis: ⁊ effudit super illos misericordiā suam. Vidit psumptōnem cordis eoꝝ quī mala ē: ⁊ cognouit lubūsionē illorū quoniā nequā est. Ideo adimpleuit propiciationē suam in illis: et ostendit illis viam equitatis. Miseratio hominis circa pximū suū: misericordia autē dei sup omnē carnē. Qui misericordiā habet docet ⁊ erudit: q̄si pastor gregē suū. Misereator excipiens doctrinā miserationis: ⁊ qui festinant in iudicijs eiꝰ. Fili i bonis non des querelam: ⁊ i omī dato nō des tristiciā verbi mali. Nonne ardorem refrigerabit ros? Sic et verbum melius quā datū. Nōne ecce verbum sup datū bonū? Sed utrūq; cum homine iustificato. Stultꝰ acrit improperabit: et datus indisciplinati rubescere facit oculos. Ante iudicium para iusticiā tibi: et antequā loq̄ris discе. Ante lāguorē adhibe medicinā: et ante iudiciū interroga tipsum: et i cōspectu dei inuenies propiciationē. Ante languorē humilia te: et in tempore infirmitatis ostende cōuersationē tuam. Non impediaris orare semp: et ne veteris usq; ad mortem iustificari: quoniam merces dei manet ineternū. Ante orationē ꝑpara animā tuam: et noli esse quasi homo qui temptat deum. Memento ire in die cōsūmatiōnis: ⁊ tempꝰ retributōnis i cōuersatione facies. Memento pauptatis in tpe abundantie: ⁊ necessitatē pauptatis in die diuitiaꝝ. A mane usq; ad vesperam immutabit tempꝰ: ⁊ hec oīa citata in oculis dei. homo sapiens in omnibz metuit: ⁊ in diebz delictoꝝ attender ab inertia. Omīs astuꝰ agnoscit sapientiā: ⁊ inuenienti eam dabit cōfessionē. Sensati in verbis. ⁊ ipi sapienter egerunt: et intellexerūt veritatē

et iustitiã: z implorauerũt ꝓpũbia z iudicia ꝑ cõcupiscẽtias tuas nõ eas: et a uolũtate tua auertere. Si prebes aĩe tue cõcupiscẽtias eius: faciet te in gaudiũ inimicis tuis. Ne oblecteris i turbis: nec in modicis. Assidua eni ẽ cõmissio eorũ. Ne fueris mediocris in cõtentiõne ꝛ fenore: z nõ ẽ tibi nichil i seculo. Eris eni inuidꝰ uite tue. Cxxv.

Opprobriosus non locupletabitur: z q̃ spernit modica paulatim decidet. Uinũ et mulieres apostatare faciũt sapientes: et arguent sensatos: et q̃ se iungit fornicariis erit nequam. Putredo z uermes hereditabũt illum: et extolletur in exemplũ maius: z tolletur de numero aniãa eiꝰ. Qui credit cito leuis corde est z minorabitur: et qui delinquit in animam suam insuper habebitur. Qui gaudet ad iniquitatem denotabitur: z qui odit correptionẽ minuetur uita: et q̃ odit loquacitatem extinguit malicã. Qui peccat in aniãm suam nõ penitebit: z qui iocundatur in malicia denotabitur. Ne iteres uerbũ durũ z nequã: z nõ minoraberis: amico et inimico noli narrare sensum tuũ: et si est tibi delictũ noli denudare. Audiet enim te z custodiet te: z quasi defendens peccatũ odiet te: et sic aderit tibi semp. Audisti uerbũ aduersus ꝓximũ tuũ: cõmoriatur in te: fidens quoniã nõ te dirũpet. A facie ubi parturit fatuꝰ: tanq̃ genitꝰ partus infãtis. Sagitta infixa femori ranis: sic uerbũ in corde stulti. Corripe amicũ. ne forte non inuenerit et dicat non feci: aut si fecerit: ne iterꝝ addat facere. Corripe ꝓximũ ne forte non dixerit: et si dixerit ne forte iteret. Corripe amicũ. sepe enim fit cõmissio: et non omnẽ ũbo credas. Est q̃ labit lingua sua: sed non ex animo. Quis est enim qui non deliquerit in lingua sua? Corripe amicũ anteq̃ comminaris. et da locũ timori altissimi: qa oĩis sapientia timor dei. Et in illa timere deum: z in omni sapientia dispositio legis. Et non est sapientia nequicie disciplina: et non est cogitatus peccatorum prudentia. Est prudẽtie nequicia et in ipsa execratio: et est insipiens qui minuitur sapientia. Melior ẽ homo qui minuitur sapientia. et defectẽs sensu in timore dei: q̃ qui abundat sensu z trãsgreditur legẽ altissimi. Est solertia certa z ipsa iniqua: et ẽ qui enuit ut uerbũ uerum enarrans ueritatem. Est qui nequiter humiliat se et interiora eius plena sunt dolo: et ẽ iustus qui se nimiũ submittit a multa humilitate: et est iustus qui inclinat faciem suam et fingit nõ uidere se q̃ ignoratum est. Et si ab imbecillitate uirium uetetur peccare: si inuenerit tempꝰ male faciendi male faciet. Ex uisu cognoscitur uir: et ab occursu faciei cognoscitur sensatꝰ. Amictus corporis. z risus dentiũ. z ingressus hoĩs. enũciãt de illo. Est correptio mẽdax i ira cõtumeliosa: et est iudiciũ q̃ nõ ꝓbatur esse bonũ: et est tacẽs et ipe est prudẽs. Cxxv.

Quam bonũ ẽ arguere quã ira sit et cõfitentem i oratione nõ ꝓhibere. Cõcupiscẽtia spadonis deuirginauit iuuenculã. sic q̃ facit ꝙ uim iudicium iniquũ. Quam bonũ est correptũ manifestare penitẽtiam: sic eni effugies uoluntariũ peccatũ. Est tacẽs qui inuenitur sapiens: et est odibilis qui procax est ad loquendũ. Est autem tacens et nõ habens sensũ loq̃le: et ẽ tacens sciens tempus apti tẽporis. Homo sapiens tacebit usq̃ ad tempus:

lascīus⁹ autē et imprudens nō seruabit tempus. Qui multis utitur verbis ledit aiam suam: et qui potestatē sibi sumit inuste odietur. Est processio in malis viro indisciplinato: et ē inuentio in detrimentū. Est datū quod nō ē utile: et ē datū cui⁹ retributio duplex. Est propter gloriā mīnoratio: et ē qui ab humilitate leuabit caput. Est qui multa redimat modico precio: et restituens ea in septuplū. Sapiens in verbis seipsum amabilē facit: gratie autem fatuoꝝ effundētur. Datus insipientis non erit utilis tibi: oculi enī illius septemplices sunt. Exigua dabit et multa improperabit: et apertio oris illius inflāmatio ē. Hodie feneratur quis et cras exposcit: et odibilis ē homo huismodi. Fatuo nō erit amic⁹: et nō erit gratia in bonis illius. Qui enim edunt panem illius false lingue sunt. Quotiens et quāti irridebūt eū? Slecz enim quod habendū erat directo sensu distribuit: similit et quod non erat habendū. Lapsus false lingue quasi qui in pauimento cadens: sic casus illoꝝ malorꝝ festinanter venient homo archaris quasi fabula uana: et in ore indisciplinatorū assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola: non enī dicit illam in tempore suo. Est qui uetatur pre inopia peccare: et in requie sua stimulabitur. Est qui pdet aiam suam pre confusione: et ab imprudentia plone pdet eā: plone aūt acceptione pdet se. Est q̄ pre oblusione promittit amico: et lucratus ē eū inimicū gratis. Obprobriū nequā i homine mēdacii: et in ore indisciplinatorū assidue erit. Potior fur quā assiduitas viri mendacis: pditionem aut ambo hereditabunt. Mores hominū mendaciū sine honore: et confusio illoꝝ cū ipsis sine intermissione. Sapiens i verbis producit seipsum: et homo prudens placebit magnatis. Qui operatur terrā suā inaltabit aceruū frugū: et q̄ operatur iustitiā ipe exaltabit: q̄ uero placet magnatis effugiet iniquitatē. Exenia et dona excecāt oculos iudicum et quasi mut⁹ in ore auertit correctiones eorū. Sapiētia abscōsa et thesaur⁹ inuisus: que utilitas in utrisq;? Melior est qui celat insipientiā suā: quā homo qui abscondit sapientiam suam.

Cxxi.

Fili peccasti: nō adiicias iterū: sed de pristinis deprecare ut tibi dimittant. Quasi a facie colubri fuge pcā: et si accesseris ad illa suscipiet te. Dentes leonis dentes eius: interficientes aīas hominū. Quasi rūphea bis acuta omnis iniquitas: plage illius non est sanitas. Obiurgatio et īmūrie annullabūt substantiā: et domus q̄ nimis locupletē ē annullabit superbia: sic hūstātia superbi eradicabit. Deprecatio pauperis ex ore usq; ad aures ei⁹ ptenit: et iudicium festinato aduenit illi. Qui odit correptionem uestigiū est peccatoris: et qui timet deum cōuertetur ad cor suum. Notus a longe potens lingua audaci: et sensatus scit labi se ab illo. Qui edificat domum suam impendijs alienis: quasi q̄ colligit lapides suos i hyeme. Stupa collecta synagoga peccantiū et consummatio illoꝝ flamma ignis. Via peccantiū cōplantata lapidibus: et in fine illoꝝ infer⁹ et tenebre et pene. Qui custodierit iustitiā cōtinebit sensum eius: consummatio timoris dei sapientia et sensus. Non erudietur q̄ non est sapiens in bono. Est autē insipientia que abundat in malo: et non est

sensus ubi ẽ amaritudo. Sapiẽtis sciẽtia tanq̃ inundatio abundabit: et consiliũ illius sicut fons vite pmanet. Cor fatui quasi vas contractum: z omnẽ sapiẽtiã non tenebit. Verbũ sapiens qũcũq; audierit scius laudabit z adiciet: audiuit luxuriosus z displicebit illi: et ꝓiciet illud post dorsũ suum. Narratio fatui quasi sarcina ĩ illa: nam ĩ labijs sensati inueniet̃ gratia. Os prudentis querit̃ in ecclesia: et verba illi9 cogitabũt ĩ cordibz suis. Tanq̃ dom9 exterminata sic fatuo sapiẽtia: et scientia insensati inenarrabilia verba. Compedes in pedibz doctrina stulto: et quasi vincula manuũ sup manũ dextram. Fatuus in risu inaltat vocem suã: vir autẽ sapiens vix tacite ridebit. Ornamentũ aureũ prudentũ doctrina: et ꝑsi brachiale ĩ brachio dextro. Pes fatui facilis ĩ domum proximi: et homo pertitus confundet̃ a ꝑsona potentis. Stultus a fenestra respiciet in domũ: vir autem eruditus foras stabit. Stultitia hois auscultare ꝑ ostiũ: z prudens grauabit̃ cõtumelia. Labia imprudentiũ stulta narrabũt: verba autem prudentiũ statera põderabũtur. In ore fatuoz cor illoz: et in corde sapientiũ os illoz. Dũ maledicit impius diabolum maledicit ipse animã suam. Susurro coinquinabit animã suam et in omnibz odietur: z qui pmanserit odiosus erit. Tacit9 z sensat9 honorabit̃. Ca. xxi.

In lapide luteo lapidat̃ piger: z omnes loquẽtur sup illi9 aspnationẽ. De stercore boum lapidat9 ẽ piger: z omnis qui tetigerit eum excutiet manũ. Confusio patris ẽ de filio indisciplinato: filia aũt fatua ĩ deminoratiõnẽ erit. Filia prudens hereditabit̃ viro suo: nam

que cõfundit. cõtumelia est genitoris. Et patẽ z virũ cõfundit audax: z ab impijs non minorabit̃: ab utrisq; autem inhonorabit̃. Musica in luctu importuna narratio: flagella z doctrina in omni tẽpore sapientia. Qui docet fatuũ: quasi q̃ cõglutinat testã. Qui narrat verbũ nõ audienti: quasi qui excitat dormientẽ de graui somno. Cum dormiente loquit̃ q̃ enarrat stulto sapiẽtiã: z in fine narrationis dicit. Quis est hic? Supra mortuũ plora. defecit enim lux eius: et supra fatuũ plora: defecit enim sensus ei9. Modicum plora supra mortuũ: quoniã requieuit. Requissimi enim requissima vita. sup mortem fatui. Luct9 mortui septem dies: fatui autẽ et impij omnes dies vite illoz. Cum stulto ne multũ loquaris: z cum insensato ne abieris. Serua te ab illo ut non molestiã habeas: z non coinquinaberis ĩ peccato illi9. Deflecte ab illo z inuenies requiem: z non accidiaberis ĩ stultitia illi9. Sup plumbũ quid grauabit̃? Et quod illi aliud nomẽ quam fatuus? Arenã z salem. z massam ferri facili9 est ferre: q̃ hominẽ imprudentẽ z fatuum et impiũ. Sicut loramentũ ligneum colligatũ fundamento edificij nõ dissoluet̃: sic et cor confirmatũ ĩ cogitatione consilij. Cogitat9 sensati. ĩ omni tempore uel metu nõ deprauabit̃. Sicut ornatus arenosus ĩ pariete limpido. et sicut palee in excelsis. et cemẽta sine impensa posita contra faciem venti non pmanebũt: sic z cor timidu ĩ cogitatione stulti cõtra impetum timoris nõ resistet. Sicut cor tepidũ in cogitatione fatui omni tẽpore non metuet: sic z qui in ꝓceptis dei pmanet semp. Pungẽs oculũ educit

lacrimas: et q̄ pungit cor ꝓfert sensū. ℣Mittens lapides in volatilia deiciet illa: et qui conuiciatur amico dissoluit amicitiā. Ad amicum ꝛ si ꝓduxeris gladiū non desperes: ē enim regressus ad amicum. Si aperueris os triste ne metuas: ē enī cōcordatio: excepto conuicio et improperio et superbia et misterij reuelatione et plaga dolosa. In his omnibus effugiet amic⁹. ℣Fidē pulsa cum amico in paupertate illi⁹: ut ꝛ in bonis illius leteris. In tempore tribulationis illi⁹ pmane illi fidelis: ut in hereditate illius coheres sis. Ante ignem ramini uapor et fumus ignis ī altatur: sic et ante sanguinē maledicta et contumelie ꝛ mine. Amicū salutare non confundaris. A facie illius non me abscondam: et si mala michi euenerit p illū sustinebo. Omnis qui audiet cauebit se ab eo. Quis dabit ori meo custodiā: et sup labia mea signaculū certum: ut non cadā ab ipsis et lingua mea perdat me? ℭ xxm·

Domine pater et dominator uite mee ne derelinquas me in cogitatu et cōsilio eoꝝ: nec sinas me cadere ī illa exprobracōne. Quis ponit ī cogitatu meo flagella ꝛ in corde meo doctrinā sapiētie: ut ī ignorationibꝫ eoꝝ nō parcant michi: et nō appareāt delicta eoꝝ: et ne adincrescāt ignorantie mee et multiplicentur delicta mea et peccata mea abundent: et incidam ī conspectu aduersarioꝝ meoꝝ: ꝛ gaudeat inimicus meus? Domine pater et deus uite mee ne derelinquas me ī cogitatu illoꝝ. Extollentiā oculoꝝ meorū ne dederis michi: et omne desideriū auerte a me. Auer a me uentris concupiscētias: et concubit⁹ cōcupiscentie ne apprehendāt me: et anime irreuerēti et insolenite ne tradas me. Doctrinā oris audite filij: ꝛ qui custodierit illā non periet labijs suis· nec scandalizabitur ī operibꝫ nequissimis. In uanitate sua apprehenditur peccator: ꝛ superbꝫ et maledictus scandalizabitur in illis. Iurationi non assuescat os tuū: multi enim casus in illa. Assidua sit nō dei non sit assidua in ore tuo: ꝛ nominibꝫ sanctoꝝ ne admiscaris: quoniā non eris immunis ab eis. Sicut enī seruus interrogatus assidue a liuore nō minuitur: sic omnis iurans et nominatus in toto a peccato nō purgabitur. Vir multū iurans implebitur iniquitate: et non discedet a domo illi⁹ plaga. Et si fraudauerit fraterm· delictū illi⁹ supra ipm erit: et si dissimulauerit delinquit duplicit: et si in uacuum iurauerit nō iustificabitur. Replebitur enim retributione dom⁹ illius. Est et alia loq̄la contraria morti: nō inueniatur in hereditate iacob. Etenī a misericordibus omnia hec auferentur: et ī delictis nō uoluptabūt. In disciplinoſe loq̄le nō assuescat os tuū: est enim in illa uerbū peccati. ℣Memento patris et matris tue· in medio enim magnatoꝝ consistis: ne forte obliuiscatur te deus in conspectu illoꝝ: et assiduitate tua infatuatus improperiū patiaris: ꝛ maluisses non nasci: ꝛ diem natiuitatis tue maledicas. Homo assuet⁹ ī uerbis improperij· ī omnibꝫ diebꝫ suis nō erudietur. Duo genera abundāt in peccatis: et tertiū adducit irā et ꝓditionē. Anima callida q̄si ignis ardens· nō extinguetur donec aliquid glutiat: et homo nequam in ore carnis sue· non desinet donec incendat ignem. Homini fornicario oīs panis dulcis: nō fatigabit trāsgrediens

usq; ad finem. Omnis homo q̄ transgreditur lectum suum contemnens in animā suam et dicens quis me videt: tenebre circundant me ⁊ parietes cooperiūt me et nemo circūspicit me quē vereor: delictoꝝ meoꝝ nō memorabit altissim⁹: et non intelleꝫit qm̄ omnia videt oculus illius: qm̄ eꝫpellit a se timorē dei huiusmodi hominis timor et oculi hominū timentes illū: et nō cognouit qm̄ oculi dñi multoplus lucidiores sup solē sūt. circūspicientes omnes vias hōm et ꝑfundū abissi ⁊ hominū corda: intuentes in abscōditas partes. Domino enī deo āteqū crearentur omnia sunt aguita: sic et post perfectum respicit omnia. Sic et i plateis ciuitatis vindicabitur: quasi pullus equin⁹ fugabitur: et ubi non sperauit apphendetur. Et erit dedecus omnibꝫ: eo q̄ non intelleꝫit timorem domini. Sic et mulier omnis relinquēs virū suum: et statuēs hereditatem ex alieno matrimonio. Primo enim in lege altissimi incredibilis fuit: ⁊ secūdo virum suum dereliquit: tercio i adulterio fornicata est. et ex alio viro filios statuit sibi. Hec in ecclesiā adducetur: et in filios eius respicietur. Non tradent filij eius radices: et rami eius non dabūt fructum. Et derelinquet in maledictū memoriā illius: et dedecus illius non delebit. Et agnoscēt q̄ dereliqui sūt. qm̄ nichil melius est q̄m timor dei: et nichil dulci⁹ q̄m respicere i mandatis domini. Gloria magna ē sequi dominū: longitudo enī dieꝝ assumet ab eo. Cxxxvj.

Sapientia laudabit animā suā: et in domino honorabitur. Et in medio populi sui gloriabitur: et in ecclesijs altissimi apetiet os suū. Et i conspectu virtutis illius gloriabitur: et in medio populi sui eꝫaltabitur. Et in plenitudine sancta admirabitur: ⁊ i multitudine electoꝝ habebit laudē: et inter benedictos benedicetur dicens. Ego eꝫ ore altissimi ꝓdiui: primogenita ante omnē creaturam. Ego feci i celis ut oriretur lumen indeficiens: ⁊ sicut nebula teꝫi omnē carnem. Ego i altissimis habitaui: ⁊ thronus meus in columna nubis. Girū celi circuiui sola et ꝑfundū abissi penetraui: et in fluctibus maris ambulaui: ⁊ i omni terra steti. Et in omni populo ⁊ i omni gente primatū habui: et oīm eꝫcellentium et humilium corda virtute calcaui. Et in hijs omnibꝫ requiem quesiui: ⁊ in hereditate domini morabor. Tunc precepit et dixit michi creator omnium: et qui creauit me requieuit i tabernaculo meo: ⁊ dixit michi. In iacob inhabita: et in israhel hereditare: ⁊ in electis meis mitte radices. Ab initio et ante secula creata sum: et usq; ad futurū seculū non desinā: et in habitatione sancta coram ipo ministraui. Et sic in syon firmata sū: et i ciuitate sanctificata similit requieui: et in iherusalē potestas mea. Et radicaui i populo honorificato: et i partes dei mei hereditas illius: ⁊ in plenitudine sanctoꝝ detencō mea. Quasi cedrus eꝫaltata sum in libano: ⁊ quasi cupressus i monte syon. Quasi palma eꝫaltata sum in cades: et quasi plantatio rose i iericho. Quasi oliua speciosa i campis: ⁊ quasi platan⁹ eꝫaltata sū iuxta aquā i plateis. Sicut cinamomū et balsamū aromatizans odorē dedi: et quasi murra electa dedi suauitatē odoris. Et quasi storax et galban⁹. et ungula ⁊ gutta. et quasi libanus non incisus vaporaui habitationē meā:

et quasi balsamū non mixtum odor meus. Ego quasi therebintus extendi ramos meos: et rami mei honoris et gratie. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris: et flores mei fructus honoris et honestatis. Ego mater pulcre dilectionis: et timoris: et agnitionis: et sancte spei. In me gratia omnis vie et veritatis: in me omnis spes vite et virtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me: et a generationibz meis implemini. Spiritꝰ enim meus sup mel dulcis: et hereditas mea sup mel et fauū: memoria mea in generationes seculoꝝ. Qui edūt me adhuc esurient: et qui bibunt me adhuc sitient. Qui audit me non confundet: et qui operant in me non peccabunt: qui elucidant me vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite: et testamentum altissimi et agnitio veritatis. Legem mandauit moyses in ꝓceptis iusticiaꝝ: et hereditatē dominī iacob et israhel ꝓmissiones. Posuit dauid puero suo excitare regem ex ipso fortissimū: et in throno honoris sedentem in sempiternū. Qui implet quasi phison sapientiā: et sicut tigris in diebus nouoꝝ. Qui adimplet quasi eufratesꝰ sensum: qui multiplicat quasi iordanis in tempore messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem: et assistens quasi gyon in die vindemie. Qui ꝓcedit primus scire ipam: et inuestigabit eam. A mari enim abundabit cogitatio eius: et consiliū illius in abissō magna. Ego sapientia effudi flumina: ego ꝟsi rines aque immense de fluuio. Ego quasi fluuius doriꝫ: et sicut aqueductus exiui a paradiso. Dixi rigabo ortum plātationum: et inebriabo partē meū fructum. Et ecce factus est michi trames abundans: fluuiꝰ meus appropiquauit ad mare. Quoniā doctrinā quasi anteluceanū illumino oībz: et enarrabo illā usqz ad longinquū. Penetrabo oēs inferiores partes terre: et inspiciā oēsꝰ dormientes: et illuminabo oēs sperantes in domino. Adhuc doctrinā quasi prophetiā effundā: et relinquā illā querentibz sapientiā: et non desinam in ꝓgenies illoꝝ usqz in euū sanctum. Videte qm nō soli michi laboraui: sed oībz requirentibz veritatē. Cxxv. n tribus placitum ē spiritui meo: que sunt ꝓbata coram deo et hominibz. Concordia fratrum: et amor ꝓximorum: et vir et mulier bene sibi cōsentientes. Tres species odiuit anima mea et aggrauor valde anime illoꝝ: pauperem superbum: et diuitem mendacē: et senem fatuū et insensatum. Que in iuuētute tua nō congregasti: quomodo in senectute tua inuenies ea? Quā speciosum caniciei iudiciū: et prelbiteris cognoscere consiliū. Quā speciosa veteranis sapientia: et gloriosis intellectꝰ et consilium. Corona senum in multa peritia: et gloria illoꝝ timor dei. Noue insuspicabilia cordis magnificauit: et decimū dicam in lingua hominibus. Homo qui iocūdatur in filijs: viuens et videns subuersionē inimicoꝝ suoꝝ. Beatus qui habitat cū muliere sensata: et qui lingua sua nō ē lapsus: et qui non seruiuit indignis se. Beatꝰ qui inuenit amicū verum: et qui enarrat iusticiam auri audienti. Quā magnus qui inuenit sapientiā et scientiā: sed non est sup timentē deum. Timor dei super omnia se suppositit. Beatus homo: cui donatū est habere timorē dei. Qui tenet illū: cui assimilabitur?

Timor dei initiū dilectionis eius: fidei aute initiū agglutinatū e ei. Omnis plaga tristitia cordis est: et omnis malicia nequitia mulieris. Et omne plagam et non plagā videbit cordis: et omne nequitiā et non nequitiā mulieris. et omne obductū et nō obductū odientiū: z omne vindictā z nō vindictam inimicoz. Non est caput nequi sup caput colubri: et nō e ira sup irā mulieris. Cōmorari leoni et draconi placebit: quā habitare cum muliere nequā. Nequitia mulieris immutat faciem ei: z obtenebrabit vultum suum tanq̄ ursus: et quasi saccū ostendet i medio p̄moz. Ingemuit vir ei: et audiens suspirauit modicū. Breuis omnis malicia sup malicia mulieris: sors peccatoz cadat sup illam. Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani: sic mulier linguata hōmini quieto. Ne respicias in mulieris specie: et nō concupiscas mulierem in specie. Mulieris ira: et inreuerētia: et confusio magna. Mulier si p̄matū habeat: cōtraria est viro suo. Cor humile: et facies tristis z plaga mortis: mulier nequā. Manus debiles et genua dissoluta: mulier que nō beatificat virum suum. A muliere initiū factum est peccati: et per illam omnes morimur. Non des aque tue exitum nec modicum: nec mulieri nequā vena p̄deūdi. Si non ambulauerit ad manū tuā: cōfundet te in cōspectu inimicoz. A carnibz tuis abscide illā: ne semp te abutat. Capitulum.

Mulieris bone beatus vir: numerus enim annoz illoru duplex. Mulier fortis obleclat virū suum: et ānos vite illi i pace implebit. Pars bona mlier bona: i parte bona timētium deū dabit viro pro factis bonis. Diuitis aut z pauperis cor bonū: in omni tempore vultus illoz hylaris. A tribus timuit cor meum: z in quarto facies mea metuit. Detractiōe ciuitatis et collectionē ppli z calūniam mendacem: sup mortem omnia grauia. Dolor cordis et luctus: mulier zelotipa. In muliere zelotipa flagellum lingue: omnibz cōmunicans. Sicut boum iugum qđ mouetur: ita et mulier nequam: qui tenet illā quasi qui apprehendit scorpionē. Mulier ebriosa ira magna: z cōtumelia et turpitudo illius non tegetur. Fornicatio mulieris in extollentia oculoz: et in palpebris illi agnoscetur. In filia nō adūtēte se firma custodiā: ne inuenta occasione abutatur se. Ab omni irreuerentia oculoz eius caue: et ne mireris si te neglexerit. Sicut viator sitiens ad fontem os aperiet et ab omni aqua p̄xima bibet: z contra omne palū sedebit: et contra omne sagittam aperiet pharetram donec deficiat. Gratia mulieris sedule delectabit virū suum: z ossa illius impinguabit. Disciplina illi datū dei est. Mulier sensata et tacita: nō est immutatio erudite anime. Gratia sup gratiam: mulier sancta et pudorata. Omnis enim ponderatio nō est digna cōtinētis anime. Sicut sol oriens mūdo i altissimis dei: sic mulieris bone species in ornamentū domus eius. Lucerna splendēs sup candelabrū sanctū: et species faciei super etatem stabilem. Columne auree sup bases argenteas: et pedes firmi super plantas stabilis mulieris. Fūdamenta eterna supra petrā solidā: et mandata dei in corde mulieris sancte. In duobz contristatū est cor meum: z in tercio iracūdia michi aduenit. Vir

bellator deficiens p inopiã: et vir sen-
satus contemptus: et qui transgredit
a iustitia ad peccatũ. Deus parauit
eum ad rumpheam. Due species dif-
ficiles et periculose michi apparuerũt.
Difficile exuitur negotians a neglien-
cia sua: et non iustificabitur caupo
a peccatis labiorum. C. xxvii.

Propt inopiam multi deliquerũt:
et qui querit locupletari auertit
oculũ suum. Sicut in medio cõpagi-
nis lapidũ palus figitur: sic et inter
medium vendicionis et emptionis
angustiabitur peccatis. Cõtereter cũ
delinquẽte delictum. Si non in timo-
re domini tenueris te instanter: cito sub-
uerteretur domus tua. Sicut in pressu-
ra cribri remanebit puluis: sic aporia
hominis in cogitatu illius. Vasa fi-
guli probat fornax: et homines iu-
stos temptacõ tribulationis. Sicut
rusticacõ de ligno ostendit fructum
illius: sic verbum excogitatu cordis
hominis. Ante sermonẽ nõ collaudes
virũ: hec enim temptatio est hominũ.
Si sequaris iustitiã apprehẽdes illã
et indues quasi podere honoris: et in-
habitabis cum ea et proteget te in sem-
piternũ: et in die agnitionis inuenies
firmamẽtũ. Volatilia ad sibi similia
cõuenĩũt: et veritas ad eos q operant
illã reuertetur. Leo venacõni insidiat
semp: sic peccata operantibs iniquita-
tes. Homo sensatus in sapientia ma-
net sicut sol: nam stultus sicut luna
mutatur. In medio insensatoz serua
verbũ tempori: i medio aũt cogitan-
tium assiduus esto. Narracõ peccatiũ
odiosa: et risus illoz in delictis peccati.
Loquela multum iurans horripila-
tionẽ capitis statuet: et irreuerentia ipsi-
us obturacõ auriũ. Effusio sanguinis
in rixa superboz: et maledictio illoz au-
ditus grauis. Qui denudat archana
amici fidem pdit: et nõ inueniet ani-
mum ad animũ suũ. Dilige primũ:
et coniũgere fide cũ illo. Quod si denu-
daueris absconsa illius: nõ psequeris
post eũ. Sicut enim homo qui perdit
amicũ suũ: sic et q pdit amicitiã pro-
simi sui. Et sicut qui dimittit auẽ de
manu sua: sic qui reliquisti proximũ
tuũ: et nõ eum capies. Non illũ sequa-
ris: quoniã longe abest. Effugit enim
quasi caprea de laqueo: quoniã vul-
nerata est anima eius. Vltra eum nõ
poteris colligare: et maledicti est con-
cordacõ. Denudare autem amici mi-
steria: desperatio est anime infelicis.
Annuens oculo fabricat iniqua: et
nemo eum abiciet. In cõspectu oculoz
tuoz condulcabit os suũ: et super emo-
nes tuos admirabitur. Nouissime
autem querret os suũ: et in verbis tuis
dabit scandalũ. Multa audiui et nõ
coequauit ei: et dominus odiet illũ. Qui
in altum mittit lapidem super caput e-
ius cadet: et plaga dolosa dolosi di-
uidet vulnera. Et qui foueam fodit
incidet in eam: et qui statuit lapidem
proximo offendet in eo: et qui laqueum
alij ponit peribit i illo. Facinori nequis-
simũ consiliũ super ipsum deuoluetur:
et nõ agnoscet unde aduenĩat illi. Il-
lusio et improperiũ superboz et vindi-
cta sicut leo insidiabitur illi. Laqueo
peribũt qui oblectantur casu iustorũ:
dolor aũt cõsumet illos antequ moria-
ntur. Ira et furor vtriq; execrabilia sũt:
et vir pcor cõtinues erit illoz. C. xxviii.

Qui vindicari vult a dño inueni-
et vindictam: et peccata illius ser-
uans seruabit. Relinque proximo tuo
nocenti te: et tũc deprecãti tibi peccata

soluentur. Homo homini seruat ira: et a deo querit medelam? In hominē similem sibi non habet misericordiā: et de peccatis suis deprecatur? Ipe dū caro sit reseruat iram: et propitiationem petit a deo? Quis exorabit pro delictis illius? Memēto nouissimoꝝ: et desine inimicari. Tabitudo enim et mors imminēt in mandatis eius. Memorare timorem domini: et nō iascaris pximo. Memorare testamentū altissimi: et despice ignorantiam pximi. Abstine te a lite: et minues peccata. Homo enī iracund9 incendit litem: et vir peccator cōturbabit amicos: et in medio pacem habentiū immittit inimicicias. Sicut enī ligna silue · sic ignis exardescit: et secūdum virtutem hominis sic iracundia illius erit: et secūdum substātiā suam exaltabit iram suam. Certamē festinatum incendit ignem: et lis festinans effundet sanguinē: et lingua testificans adducet mortem. Si sufflaueris quasi ignis exardebit: et si exspueris sup illā extinguet. Vtraq; ex ore proficiscuntur. Susurro et biliguis maledictus: multos enī turbauerunt pacem habentes. Lingua tercia multos cōmouit: et dispsit illos de gente in gentem. Ciuitates muratas diuitum destruxit: et domos magnatoꝝ effodit. Virtutes pploꝝ cōtrit et gentes fortes dissoluit. Lingua tercia mulieres viri tas eiecit: et spauit illas laboribs suis. Qui respicit illam nō habebit requiē: nec habebit amicum in quo requiescat. Flagelli plaga liuorem facit: plaga aut̄ lingue cōminuet ossa. Multi ceciderunt in ore gladij: sed non sic ḡsi qui interierunt p linguam suam. Beatus est qui tectus ē a lingua nequam: qui in iracundia illius nō transiuit.

et qui nō attraxit iugū illi9: et in vinculis eius non ē ligatus. Iugum enī illius iugum ferreum est: et vinculum illius vinculū ereum ē. Mors illius mors nequissima: et utilis potius inferus quā illa. Perseuerātia illi9 non permanebit: sed obtinebit vias iniustoꝝ. In flamma sua non comburet iustos: qui relinquūt deum incident in illā. Et exardebit in illis et nō extinguetur: et immittetur in illos ḡsi leo: et quasi pard9 ledent illos. Sepi aures tuas spinis et linguā nequā noli audire: et ori tuo facito ostia: et seras auribs tuis. Aurū tuum et argentū tuū cōfla et verbis tuis facito statera et frenos ori tuo rectos: et attende ne forte labaris in lingua et cadas in cōspectu inimicoꝝ insidiantiū tibi: et sit casus tuus insanabilis in mortem. Capitulum.

Qui facit misericordiā feneratur proximo suo: et qui ꝑualet manu mandata seruat. Fenerare pximo tuo in tempore necessitatis illi9: et iterū redde proximo in tēpore suo. Cōfirma verbum et fideliter age cum illo: et inueniēs qō tibi necessariū est. Multi quasi inuentionem estimauerūt fenus: et prestiterūt molestiam his qui se adiuuerunt. Donec accipiant osculantur manus dantis: et in pmissionibs humiliāt vocē suā. Et in tempore redditionis postulabit temp9: et loquetur verba tedij et murmurationū: et temp9 causabit. Si autem potuerit reddere aduertabitur: solidi vix reddet dimidiū: et cōputabit illud quasi inuentionē. Sin aūt fraudebit illū pecunia sua · et possidebit illum inimicū gratis: et cōuicia et maledicta reddet illi: et pro honore et beneficio reddet illi cōtumeliam. Multi

non causa nequitie nō fenerari sunt: sed fraudari gratis timuerūt. Verumtamen sup humilem animo fortior esto: ⁊ pro elemosina nō trahas illum. Propter mandatū assume pauperem: et propt̄ inopiam eius ne dimittas eum vacuū. Perde pecuniā ꝓpter fratrē et amicū tuū: et nō abscondas illam sub lapide in ꝓditionē. Pone thesaurum tuum in p̄ceptis altissimi: et proderit tibi magis ꝙ aurū. Conclude elemosinam in sinu pauperis et hec pro te rogorabit ab oī malo. Elemosina viri quasi sacul⁹ cum ipso: et gratiā hominis quasi pupillam cōseruabit: ⁊ postea resurget et retribuet illis retributionē unicuiq; ī caput ipsoꝝ. Sup scutum potentis ⁊ sup lanceam aduersus inimicū tuū pugnabit. Vir bon⁹ fidem facit ꝓximo suo: et qui ꝓdiderit cōfusionē derelinquet sibi. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris: dedit enī pro te animā suam. Repromissorem fugit peccator ⁊ immūdus. Bona repromissoris sibi asscribit peccator: et ingratus sensu derelinquit liberantē se. Vir repromittit de proximo suo: et cū ꝓdiderit reuerentiam derelinq̄tur ab eo. Repromissio nequissima multos ꝓdidit diligētes: et cōmouit illos quasi fluctus maris. Viros potentes gyrans migrare fecit: et vagati sunt in gentibz alienis. Peccator trāsgrediens mandatū domini incidet in promissionē nequam: et ꝙ conat̄ multa agere incidet in iudiciū. Recupera proximū tuū scdm virtutem tuā: ⁊ attende tibi ne incidas. Principiū vite hominis aqua et panis ⁊ vestimētū: et domus protegens turpitudinē. Melior est victus pauperis sub regumine alterū: ꝙ epule splendide ī peregre sine domicilio.

Minimum pro magno placeat tibi: et improperium peregrinationis nō audies. Vita nequā hospitandi de domo in domum: et ubi hospitatur nō fiducialit̄ aget: nec aperiet os. Hospitabit̄ et pascet ⁊ potabit ingratos: et adhuc amara audiet. Trāsi hospes et orna mensam: et que ī manu habes ciba reteros. Exi a facie honoris amicoꝝ meoꝝ: necessitudine domus mee hospitio michi fact⁹ es frater. Grauia hic homini habēti sensum: correptio dom⁹ ⁊ improperiū feneratoris.

Qui diligit filiū suum assiduat illi flagella: ut letetur in nouissimo suo: et non palpet ꝓximoꝝ ostia. Qui docet filium suū laudabitur in illo: ⁊ in medio domesticoꝝ ī illo gloriabitur. Qui docet filiū suum in zelū mittit inimicū: et ī medio amicorum gloriabitur in illo. Mortuus ē pater illius: ⁊ quasi nō est mortuus. Similem enim reliquit sibi post se. In vita sua vidit: et letatus est in illo. In obitu suo non est cōtristatus: nec cōfusus est coram inimicis. Reliquit enī defensorem dom⁹ contra inimicos: et amicis reddentē gratiā. Pro animabz filiorū colligabit vulnera sua: et super omnē vocem turbabūtur viscera ei⁹. Equus indomitus euadet durus: et filius remissus euadet preceps. Lacta filiū tuū ⁊ pauentem te faciet: lude cū eo et contristabit te. Non corrideas illi ne doleas: et ī nouissimo obstupescēt dentes tui. Non des illi potestatē in iuuentute: et ne despicias cogitat⁹ illi⁹. Curua cervicem ei⁹ in iuuentute ⁊ conde latera eius dum infans est: ne forte induret et non credat tibi: et erit tibi dolor anime. Doce filiū tuū ⁊ operare in illo: ne ī turpitudinē illi⁹ offendas.

Melior ē pauper sanꝰ ⁊ fortis viribꝫ: qꝫ diues imbecillis et flagellatꝰ malicia. Balꝰ anime i sanctitate iusticie: et melior ē oīm auro et argento: ⁊ corpus validū qꝫ censꝰ immēsus. Sō ē census sup censum salutis corporis: et non est oblectamentū super cordis gaudium. Melior est mors qꝫ vita amara: et requēs eterna qꝫ languor perseuerās. Bona abscondita i ore clauso: ꝫsi apposicōnes epularū circumposite sepulcro. Quid prodest libatio ydolo? Nec enim manducabit nec odorabit. Bir qui effugatur a domino: et comportans mercedes iniquitatis. Vidēs oculis et ingemiscēs: sicut spado cōplectens virginē ⁊ suspirans. Tristiciā nō des anime tue: et nō affligas temetipm in consilio tuo. Iocunditas cordis hec est vita hominis: et thesaurus sine defectione sanctitatis: ⁊ exultatio viri est lōgeuitas. Miserere anime tue placens deo: et contine et cōgrega cor tuū in sanctitate eius: et tristiciam longe expelle a te. Multos enī occidit tristicia: et non est utilitas in illa. Zelus ⁊ iracundia minuent dies: ⁊ ante tempus senectam adducet cogitatus. Splendidū cor bonū in epulis: epule enī illiꝰ diligenter sunt.

Vigilia honestatis tabefaciet carnes: ⁊ cogitatus illius auferet somnū. Cogitatus prescientie auertit sensum: et infirmitas grauis sobriā facit animā. Laborauit diues i cōgregatione sobrie: et in requie sua replebitur bonis suis. Laborauit pauper i diminucōne victꝰ: et i fine inops fit. Qui aurū diligit non iustificabitur: ⁊ qui insequitur cōsumptionē replebitur ex ea. Multi dati sunt in auri casus: et facta est in specie illius ydiōtia illoꝝ. Lignū offensionis ē auꝫ sacrificantiū: ve illis qui sectantur illud: et omīs imprudens deperiet in illo. Beatus est diues qui inuentꝰ ē sine macula: et qui post auꝫ nō abiit: nec speravit in pecunia et thesauris. Quis ē hic et laudabimꝰ eū? Fecit enī mirabilia in vita sua. Qui probatus est in illo: et perfectus inuentus est: ⁊ erit illi i gloria eterna. Qui potuit transgredi et nō est transgressus: et facere mala et non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in domino: et elemosinas illiꝰ enarrabit omīs ecclesia sanctoꝝ. Supra mensam magnā sedisti: nō aperias sup illā faucem tuam prior. Non dicas si multa sunt que sup illā sunt. Memento quoniā malus est oculus nequā. Nequius oculo quid creatū est? Ideo ab oīi facie sua lacrimabitur cum viderit. Ne extendas manū tuam prior: et invidia cōtaminatus erubescas. Ne cōprimaris in cōuiuio vini. Intellige que sunt primi tui ex tempo. Vere quasi homo frugi hīs q̄ tibi apponūtur: ⁊ non cum māducas multum odio habearis. Cessa prior causa disciplīe: et noli nimiꝰ esse ne forte offendas. Et si i medio multoꝝ sedisti prior illis ne extendas manum tuam: nec prior poscas bibere. Quā sufficiens est homini erudito vinū exiguū: et in dormiendo nō laborabis ab illo: et nō senties laborē. Vigilia et colera et tortura viro infrunito: sompnus sanitatis i homine parco. Dormiet usq; mane: ⁊ anima illius cum ipso delectabitur. Et si coactus fueris in edendo multum: surge e medio et vome et refrigerabit te: et nō adducet corpori tuo infirmitatē. Audi me fili et non spernas me: et in nouissimo

inuenies verba mea. In omnibus operibus tuis esto velox: et omnis infirmitas non occurret tibi. Splendidum in panibus benedicent labia multorum: et testimonium veritatis illius fidele. In nequissimo pane murmurauit ciuitas: et testimonium nequicie illius verum est. Diligentes in vino noli provocare: multos enim exterminauit vinum. Ignis probat ferrum durum: sic vinum corda superborum arguet in ebrietate potatum. Equa vita hominibus vinum in sobrietate: si bibas illud moderate eris sobrius. Que est vita que minuitur vino? Quid defraudat vitam? ℣ Mors. Vinum in iocunditate creatum est · non in ebrietate ab initio. Exultatio anime et corporis: vinum moderate potatum. Sanitas e anime corpori sobrius potus. Vinum multum potatum iritationem et iram et ruinas multas facit. Amaritudo anime: vinum multum potatum. Ebrietatis animositas imprudentis offensio: minorans virtute et faciens vulnera. In conuiuio vini no arguas proximum: et no despicias eum in iocunditate illius. Verba improperii no dicas illi: et no pmas illum in repetendo. Ca. xxxi.

Rectorem te posuerunt noli extolli: esto in illis quasi unus ex ipsis. Cura illorum habe et sic considera: et omni cura tua explicata recube: ut letetris prece illos: ut ornamentum gratie accipias coronam: et dignationem consequaris correctionis. Loquere maior natu: decet enim te. Primum verbum diligenti scientiam: et no impedias musicam. Vbi auditus no est no effundas sermonem: et importune noli extolli in sapientia tua. Gemmula carbunculi in ornamento auri: et coparatio musicorum in conuiuio vini. Sicut in fabricatione auri signum est smaragdi: sic numerus musicorum in iocundo et moderato vino. Audi tacens: et pro reuerentia accedet tibi bona gratia. Adolescens loquere in tua causa vix. Si bis interrogatus fueris: habeat caput responsum tuum. In multis esto quasi infirmus: et audi tacens simul et querens. In medio magnatorum no pesumas: et ubi sunt senes no multum loquaris. Ante grandinem precibit coruscatio: et ante verecundiam precibit gratia: et pro reuerentia accedet tibi bona gratia: et hora surgendi no te tardes. Precurre autem prior in domum tuam et illic auocare: et illic lude: et age conceptiones tuas: et non in delictis et verbo superbo. Et super hijs omnibus benedicito dominum qui fecit te: et inebriatem te ab omnibus bonis suis. Qui timet deum excipiet doctrinam eius: et qui vigilauerint ad illum inuenient benedictionem. Qui querit legem replebitur ab ea: et qui insidiose agit scandalizabitur in ea. Qui timet deum inuenient iudicium iustum: et iustitias quasi lumen accendent. Peccator homo deuitabit correptionem: et secundum voluntatem suam inuenient coparationem. Vir consilij non dispdet intelligentia: alienus et superbus no primescet timorem. Etiam postquam fecit cum eo sine consilio: et suis in sectationibus arguet. Fili sine consilio nichil facias: et post factum no penitebis. In via ruine no eas et non offendes in lapides: nec credas te vie laboriose: ne ponas anime tue scandalum. Et a filijs tuis caue: et a domesticis tuis attende. In omni opere tuo crede ex fide anime tue: hec est enim conseruatio mandatorum. Qui credit deo attendit mandatis: et qui confidit in illo non minorabitur.

Timēti deū nō occurrēt mala: sed
in tēptatione deus illum ꝺseruabit: et liberabit a malis. Sapiens nō
odit mādata et iustificas: et non illidetur quasi in procella nauis. Homo
sensatus credit legi dei: et lex illi fidelis. Qui interrogationē manifestat parabit verbū: et sic deprecat⁹ exaudietur: et
cōseruabit disciplinā et tūc respondebit. Precordia fatui quasi rota carri: et quasi axis versatilis cogitat⁹ illius. Equus emissari⁹ sicut amic⁹ insannator: sub omni supresidente hinnit. Quare dies diem superat: et iterū lux
luce et ānus annū a sole? A dñi sciētia separati sunt facto sole et preceptū
custodiente. Et immutauit tempora et dies festos ipōz: et ī illis dies festos celebrauerūt ad horam. Ex ipis exaltauit et magnificauit deus: et ex ipis posuit in numerū dierū: et omnes homines de solo: et ex terra unde creatus est adam. In multitudine disciplīe dñi separauit eos: et immutauit vias eoz. Ex ipis benedixit et exaltauit: et ex
ipis sanctificauit et ad se applicauit: et ex ipis maledixit et humiliauit: et cōuertit illos ad separationem ipōz: quasi lutum figuli in manu ipius plasmare illud et disponere. Omnes vie eius scōm dispositionē eius: sic homo in manu illius qui se fecit: et reddet illi scōm iudiciū suū. Contra malum bonū stat et ꝺtra mortem vita: sic et cōtra virū iustum peccator: et sic intuere ī oīa opa altissimi. Duo contra duo: et unū ꝺtra unū. Et ego nouissim⁹ euigilaui: et quasi qui colligit racemos post vindemiatores. In benedictione dei et ipe speraui: et quasi qui vindemiat repleui torcular. Respicite quoniā non michi soli laborauī: sed
oīibz exquirentibz disciplinā. Audite me magnati et oēs ple: et rectores ecclesie auribz pcipite. Filio et mulieri fratri et amico nō des potestatē sup te in vita tua: et non dederis alij possessionē tuam: ne forte pniteat te et deprecēris pro illis. Dum adhuc supereres et aspiras: non immutabit te oīis caro. Melius est enī ut filij tui te rogent: qz te respicere in manus filiorū tuorū. In oīibus opribus tuis pcellēs esto. Ne dederis maculā in gloriam tuam. In die cōsummationis diez vite tue: et in tempore exitus tui distribue hereditatem tuā. Libaria et virga et onus asino: panis et disciplīna et op⁹ seruo. Operat⁹ in disciplīna et querit requiescere: laxa man⁹ illi et querit libertatem. Jugū et lorum curuāt collū durum: et seruū inclināt operatōnes assidue. Seruo maliuolo tortura et compedes: mitte illū in operatōnē ne vacet. Multam enī malitiam docuit ociositas. In opera constitue eum: sic enī cōdecet illum. Nō si non obaudierit curua illum compedibus: et nō amplifices super omnē carnē. Verū sine iudicio nichil facias graue. Si ē tibi seruus bonus: sit tibi quasi anima tua. Quasi fratrem sic eum tracta: quoniā in sanguine anime eum cōparasti. Si leseris illū iniuste in fugam cōuertetur: et si extollens discesserit quo q̄ras et in q̄ via queras illū nescis.

Vana spes et mendaciū insensato viro: et somnia extollūt imprudētes. Quasi qui apprehendit umbrā et plequitur ventū: sic et qui attendit ad visa mendacia. Hoc scōm hoc visio somniox. Ante faciē hois similitudo alteri⁹ hominis. Ab immūdo quid mūdabitur? Et a mendace qd

uetū dicetur? Diuinatio erroris ⁊ augurīa mendacia et somnia male faciētiū uanitas est. Et sicut pturientis cor tuum fantasias patitur: nisi ab altissimo fuerit emissa uisitatio. Ne dederis in illis cor tuū. Multos enī errare fecerūt somnia: et exciderūt sperātes in illis. Sine mendacio cōsummabitur uerbū legis: et sapiētia in ore fidelis complanabitur. Qui nō ē tēptatus qđ scit? Vir ī multis expert⁹ cogitabit multa: ⁊ qui multa didicit enarrabit intellectum. Qui non est expertus pauca recognoscit: qui autē in multis factus est multiplicauit maliciam. Qui temptat⁹ non est qualia scit? Qui implanat⁹ est abūdabit nequicia. Multa uidi enarrando: et plurimas uerborum consuetudines. Aliquoties usq; ad mortem periclitatus sum hoc; causa: et liberat⁹ sum gratia dei. Spiritus timentiū deum quaeritur: et in respectu illius benedicetur. Spes eni illorū in saluātem illos: ⁊ oculi dei in diligentes se. Qui timet dīm nichil trepidabit: et nō pauebit qm ipe est spes eius. Timentis dīm beata est anima eius: ad quē respicit: ⁊ qui ē fortitudo eius. Oculi domini suptimentes eum: protector potētie firmamētū uirtutis: regimen ardoris et umbraculū meridiani: deprecatio offensionis ⁊ adiutorium casus: exaltās animā ⁊ illuminās oculos: dans sanitatem ⁊ uitā ⁊ benedictionē. Immolantis ex iniquo oblatio ē maculata: ⁊ nō sūt beneplacite subsannationes iniustoꝝ. Dīs sol⁹ sustinentibꝫ se ī uia ueritatis ⁊ iusticie. Dona iniquoꝝ nō probat altissim⁹: nec respicit in oblationes iniquorū: nec ī multitudine sacrificioꝝ eoꝝ propitiabit peccatis. Qui offert sacrificiū ex substantia pauprū: quasi qui uictimat filiū ī cōspectu patris sui. Panis egentiū uita pauperū ē: qui defraudat illū homo sanguinis est. Qui aufert in sudore panem: quasi qui occidit proximū suū. Qui effundit sanguinē et qui fraudē facit mercēnario fratres sunt. Vnus edificans ⁊ un⁹ destruens: quid prodest illis nisi labor? Vnus orans ⁊ unus maledicens: cui⁹ uocē exaudiet de⁹? Qui baptizatur a mortuo et iteꝝ tangit eū: qđ proficit lauatio illius? Sic homo qui ieiunat in peccatis suis ⁊ iteꝝ eadē faciens: quid proficit humiliando se? Orationem illius quis exaudiet?

C. xxxv.

Qui cōseruat legem: multiplicat orationē. Sacrificiū salutare ē attendere mandatis et discedere ab omni iniquitate: et propiciationē litare sacrificijs sup iniusticias: ⁊ deprecatio pro peccatis recedere ab iniusticia. Retribuet gratiā q̄ offert similaginē: ⁊ qui facit misericordiā offert sacrificium. Beneplacitū est domino recedere ab iniquitate. Non apparebis ante conspectū domini uacuus. Hec enim oīa propter mādatū dei fiunt. Oblatio iusti impinguat altare: ⁊ odor suauitatis est in conspectu altissimi. Sacrificiū iusti acceptū ē: et memoriā eius nō obliuiscetur dominꝰ. Bono animo gloriā redde deo: ⁊ nō minuas primitias manuū tuaꝝ. In oīi dato hylarem fac uultum tuū: ⁊ in exultatione sanctifica decimas tuas. Da altissimo secundū datū eius: et in bono oculo aduētionē facito manuum tuaꝝ: quoniā dominꝰ retribuens est: et septies tanto reddet tibi. Noli offerre munera praua: nō eni suscipiet illa. Et noli inspicere sacrificiū iniustum:

quoniã dominꝰ est iudex: et non est apud illũ gloria psone. ℣ Nõ accipiet dñs psonam in paupere: et deprationem lesi exaudiet. ℣ Non despiciet pces pupilli: nec viduã si effundat loquelam gemitꝰ. ℣ Nõne lacrime vidue ad maxillam descendunt: et exclamatio eius sup deducentẽ eas? ℣ A maxilla enim ascendũt usq; ad celũ: et dñs exauditor non delectabitur in illis. Qui adorat deũ in oblectatione suscipietur: et deprecatio illiꝰ usq; ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit: et donec ꝓpinquet nõ consolabitur: et non discedet donec altissimus aspiciat. Et dñs nõ elongabit: sed iudicabit iustos et faciet iudicium: et fortissimꝰ nõ habebit in illis patientiã: ut cõtribulet dorsum iporũ et gentibꝫ reddet vindictam: donec tollat plenitudinẽ superboꝝ: et sceptra iniquoꝝ contribulet: donec reddat hominibꝫ secm actus suos: et secundum opera ade et secundũ ꝑsumptionẽ illius: donec iudicet iudicium plebis sue: et oblectabit iustos misericordia.

Speciosa misericordia in tempore tribulationis: ꝙsi nubes pluuie in tpe siccitatis. ℣ Miserere nrī deus omniũ et respice nos: et ostende nobis lucem miserationũ tuaꝝ: et immitte timorẽ tuũ sup gentes que non exquisierunt te: ut cognoscãt quia nõ est deus nisi tu: ut enarrẽt magnalia tua. ℣ Alleua manũ tuã sup gẽtes alienas: ut videãt potẽtiam tuã. Sicut enim in conspectu eoꝝ sanctificatus es in nobis: sic in cõspectu nostro magnificaberis in eis: ut cognoscant te: sicut et nos cognouimꝰ: quia nõ est deus ꝑter te dñe. ℣ Innoua signa: et immuta mirabilia. Glorifica manũ: et brachium dextrũ. Excita furorẽ: et effũde irã. Extolle aduersariũ: et afflige inimicũ. ℣ Festina tẽpꝰ et memẽto finis: ut enarrẽt mirabilia tua. ℣ In ira flãme devoretur qui saluatur: et qui pessimãt plebem tuam inuenãt ꝓditionẽ. Contere capur principum et inimicoꝝ: dicentiũ nõ est alius ꝑter nos. Cõgrega omnes tribus iacob: et cognoscant quia nõ ẽ deus nisi tu: ut enarrent magnalia tua: et hereditabis eos sicut ab initio. ℣ Miserere plebi tue sup quã inuocatũ est nomen tuum: et isrl quẽ coequasti ꝓmogenito tuo. ℣ Miserere ciuitati sanctificationis tue ihrlm: ciuitati requiei tue. Reple syon inenarrabilibꝫ virtutibus tuis: et gloria tua ꝓpl tuũ. Da testimoniũ qa ab initio creature tue sunt: et suscita ꝓcationes quas locuti sũt in nomine tuo ꝓphete ꝓres. Da mercedem dñe sustinentibus te ut prophete tui fideles inueniant̃: et exaudi orationes seruoꝝ tuoꝝ. Secundũ benedictionẽ aaron da populo tuo et dirige nos in viã iustitie: ut sciant omnes qui habitant terram: quia tu es deus cõspector seculoꝝ. Omnẽ escam manducabit venter: et est cibꝰ cibo melior. ℣ Fauces cõtingũt cibũ ferre: et cor insensatum verba mendacia. Cor prauũ dabit tristiciã: et homo peritꝰ resistet illi. Omnẽ masculũ excipiet mulier: et est filia melior filie. Species mulieris exhilarat faciem viri sui: et sup omnẽ concupiscentiam hominis supducet desiderium. Si est lingua curationis et mitigationis et misericordie: non est vir illiꝰ secundũ filios hominũ. Qui possidet mulierẽ bonã inchoat possessionem: adiutoriũ secm illũ est: et columna ut requies. Vbi non est sepis diripietur possessio: et ubi nõ ẽ mulier

C.xxxvi.

ingemiscit egens. Cui credit qui non habet nidū? Et defledens ubicūq; obscurauerit: ipse succinct⁹ latro exiliens de ciuitate in ciuitatem. Cxxxvm.

Omnis amicus dicet: et ego amicicia copulaui: sed est amicus solo noie amic⁹. Nōne tristicia inest usq; ad mortem? Sodalis autem et amicus: ad inimicicia conuertentur. O pūmptio nequissima: unde creata es cooperire aridā malicia et dolositate illi⁹? Sodalis amico coniocundabitur in obledationibz: et in tēpore tribulationis adūsarius erit. Sodalis amico condolet causa uentris: et contra hostem accipiet scutū. Non obliuiscaris amici tui in anīmo tuo: et nō immemor sis illius in operibz tuis. Noli cōsiliari cū socero tuo: et a zelantibus te absconde cōsiliū. Omnis consiliari⁹ prodit cōsiliū: sed ē cōsiliari⁹ in semetipso. A consiliario serua animam tuā. Priusq; scito que sit illi⁹ necessitas: et ipse ecī animo suo cogitabit. Ne forte mittat sudem in terram: et dicat tibi bona est via tua: et stet ecōtrario videre quid tibi eueniat. Cū viro irreligioso tracta de sanctitate: et cum iniusto de iustitia: et cū muliere de hijs que emulatur. Cū timido de bello: cū negociatore de traiectione. Cū ēptore deuēditione: cū viro liuido de gratijs agendis. Cū impijs de pietate: cū inhonesto de honestate. Cū operario agrario de omī opere: cū operario annuali de cōsūmatione āni: cū seruo pigro de multa operatione. Nō attendas hijs i omī cōsilio. Sed cū viro sācto assidu⁹ esto: quēcūq; cognoueris observantē timorē dei: cui⁹ aīa ē sicūt aīa tua. Quicūq; turbauerit i tenebris nō cōdolebit tibi: et cor boni cōsilij statuet tecum. Non ē enī tibi aliud plus illo. Anima viri sancti enūciat aliquādo uera: q; septem riccūspectores sedentes in excelso ad speculandū. Et in hijs omnibz deprecare altissimū: ut dirigat in ueritate uiā tuā. Ante omīa opera uerbum uerax pcedat te: et āte omnem actum consiliū stabile. Verbū nequā immutabit cor: ex quo partes q̄uor oriuntur: bonū et malū uita et mors: et dominatrix illoz ē assidua lingua. Vir peritus multos erudiet: et anime sue suauis est. Qui sophistice loquit odibilis ē: omī re defraudabitur. Nō est enī illi data a domino gratia: omni enī sapientia defraudat⁹ est. Est sapiens anime sue sapiens: et fructus sensus illi⁹ fideles sūt. Vir sapiēs implebit benedictionibz: et videntes illū laudabūt. Vita viri in numero dierū: dies aūt isrl innumerabiles sūt. Sapiens in pl̄o hereditabit honorem: et nomen illius erit viuens in eternū. Fili i vita tua tempta aīmā tuam: et si fuerit nequam nō des illi potestatem. Non enī omnia omnibz expediūt: et non omni anime omne genus placet. Noli auidus esse in omī epulatione: et non te effūdas sup omnem escam. In multis enim escis erit infirmitas: et auiditas appropinquabit usq; ad colerā. Propt crapulā multi obierūt: q̄ aūt abstinēs ē adiciet vitā. Cxxxvm.

Honora medicū ppter necessitatē: etenī creauit altissim⁹. A deo ē enī omīs medela: et a rege accipiet donationē. Disciplina medici exaltabit caput illi⁹: et in cōspectu magnatorū collaudabitur. Altissim⁹ creauit de terra medicinā: et vir prudens non abhorrebit illā. Nōne a ligno indulcata ē aqua amara? Ad agnitionem

hominū virē illoꝝ: et dedit hominibus scientiā altissimꝰ: honorari ī mirabilibus suis. In his curās mitigabit dolorem: et unguentarius faciet pigmēta suauitatis. ⁊ unctiones conficiet sanitatis: et nō cōsummabūtur opera eius. Pax enī dei sup faciē terre. Fili in tua infirmitate nō despicias teipsum: sed ora dñm et ipse curabit te. Auerte a delicto. et dirige manus: et ab omni delicto munda cor tuū. Da suauitatē et memoriā similaginis. et impīgua oblationē: ⁊ da locū medico. etenī illū dñs creauit: et nō discedat a te. quia opera eiꝰ sunt necessaria. Est enim tempus quādo in manibꝫ illoꝝ incurras: ipi vero dñm deprecabūtur ut dirigat requiē eoꝝ. ⁊ sanitatē ꝓpter cōuersationē illoꝝ. Qui delinquit in cōspectu eius qui fecit eū: incidet ī manus medici. Fili ī mortuū ꝓduc lacrimas. et ipsi dira passus incipe plorare: ⁊ secūm iudiciū cōtege corpus illius: ⁊ nō despicias sepulturam illiꝰ. Propī delaturā aūt amare fer luctū illiꝰ uno die: et cōsolare propter tristitiā: ⁊ fac luctū secūm meritū eiꝰ uno die uel duobus propī detractionē. In tristitia enī festinat mors. ⁊ cooperiet uirtutem: ⁊ tristitia cordis flectit rectitudinem. In abductione ꝓmanet tristitia: et substantia inopis secūm cor eius. Nō dederis in tristitia cor tuū: sed repelle eā a te: ⁊ memēto nouissimoꝝ. Noli obliuisci neq; enī est cōuersio: ⁊ huic nichil proderis: et teipsum pessimabis. Memor esto iudicij mei: sic enī erit ⁊ tuum. Michi heri: et tibi hodie. In requiem mortui requiescere fac memoriam eius: et consolare illū ī exitu spīritus sui. Sapientiā scribe in tempore uacuitatis: et q̄ minorat actu sapientiā percipiet:

quia sapientia replebitur. Qui tenet aratrū. ⁊ qui gloriat in iaculo. stimulo boues agitat: et conuersatur ī operibus eoꝝ: ⁊ narratio eius in filijs tauroꝝ. Cor suū dabit ad uersandos sulcos: ⁊ uigilia eius in sagina uaccarū. Sic omīs faber et architectus q̄ nocte ac die transigit: qui sculpit signacula sculptilia: ⁊ assiduitas eiꝰ narrat picturā. Cor suū dabit in similitudinē picture: et uigilia sua perficit opus. Sic faber ferrariꝰ sedēs iuxta incudē: et considerās opus ferri. Vapor ignis uret carnes eius: et in calore fornacis concertatur. Vox mallei innouat aurem eius: et contra similitudinē uasis oculus eiꝰ. Cor suū dabit in consummationē operis: et uigilia sua ornabit impletionem. Sic figulus sedens ad opus suū conuertens pdibus suis rotam: qui in sollicitudine positus est semp propter opus suū: et innumera est omīs operatio eius. In brachio suo formabit lutū: et ante pedes suos curuabit uirtutem suam. Cor suū dabit ut consummet linitionē: ⁊ uigilia sua mūdabit fornacē. Omnes hij in manibꝫ suis sperauerūt: ⁊ unusquisq; ī arte sua sapiēs est. Sine his omnibus nō edificatur ciuitas: et nō inhabitabūt. nec ambulabūt: et ī ecclesiā non transilient. Sup sellam iudicis non sedebūt et testamentū iudicij nō intelligent: neq; palam facient iudicium et disciplinā. et in parabolis nō inuenientur: sed creaturā eui cōfirmabunt: et deprecatio illoꝝ in operatione artis: accōmodātes animā suā. ⁊ cōquirētes ī lege altissimi. Capitulum.

Sapientiā omniū antiquoꝝ exquiret sapiens: et in prophetis uacabit. Narrationē uiroꝝ nominatoꝝ

conſeruabit: et in verſutias ꝓbolaꝝ ſimul introibit. Occulta ꝓuerbiorum exquiret: et in abſconditis ꝓbolarū conuerſabitur. In medio magnatoꝝ miniſtrabit: et ī conſpectu ꝑncipis apparebit: et in terram alienigenaꝝ gentiū tranſiet. Bona enī et mala in oīibz temptabit. Cor ſuū tradet ad vigilandum diluculo ad dīm qui fecit illū: et in conſpectu altiſſimi deprecabit. Aperiet os ſuū in oratione: et pro delictis ſuis deꝓcabitur. Si enī dīs magnus voluerit ſpiritu intelligentie replebit illū: et ipe tanq̄ imbres mittet eloq̄a ſapientie ſue: et in oratione cōfitebit dño. Et ipe diriget conſiliū ei⁹ et diſciplinā: et in abſconditis ſuis conſiliabitur. Ipſe palam faciet diſciplinam doctrine ſue: et in lege teſtamenti dīi gloriabitur. Collaudabūt multi ſapientiā ei⁹: et uſq; ī ſeculū nō delebitur. Non recedet memoria eius: et nomē eius requiretur a generatone in generationē. Sapientiā eius enarrabūt gentes: et laudē eius enunciabit eccleſia. Si ꝓmanſerit nomē ei⁹ derelinquet plus quā mille: et ſi requieuerit prodeſt illi. Adhuc cōſiliabor ut enarrē: ut furore enī repleꝰ ſum. In voce dicit. Audite me diuini fructus: et quaſi roſa plātata ſup ruinas aquaꝝ fructificate. Quaſi libanꝰ odorē ſuauitatis habete. Florete flores quaſi lilium et date odorem: et frondete in gratiam et collaudate cānticū: et benedicite dīm in operibus ſuis. Date nomini eius magnificentiā: et cōfitemini illi ī voce labioꝝ veſtroꝝ et in canticis labiorū et cytharis: et ſic dicetis in cōfeſſione: opera dīi omīa bona valde. In verbo enī eius ſteterit aqua ſicut congregeſ. et in ſermone oris illi⁹ ſicut receptoria aquaꝝ: quoniā in ꝑcepto ipi⁹ placet fit: et nō eſt minoratio in ſalute ipſi⁹. Opera oīs carnis coram illo: et nō eſt quicq̄ abſconditū ab oculis eius. A ſeculo uſq; in ſeculū reſpicit: et nichil eſt mirabile in conſpectu eius. Non eſt dicere quid ē hoc aut quid eſt illud: omnia enī in tempore ſuo querentur. Benedictio illius quaſi fluui⁹ inundabit: et quomodo chataclismus aridā inebriauit: ſic ira ipſi⁹ gentes q̄ non exquiſierūt eum hereditabit. Quomō conuertit aquas in ſiccitatem et ſiccata eſt terra: et uie illius uiis illorū directe ſunt: ſic peccatoribz offenſiones in ira eius. Bona bonis creata ſunt ab initio: ſic nequiſſimis bona et mala. Initiū neceſſarie rei vite hominū aqua ignis et ferū: ſal lac et panis ſimilagine⁹: et mel et botrus uue et oleum et veſtimentū. Hec oīa ſanctis in bona: ſic et impiis et peccatoribus in mala conuertent. Sunt ſpiritus q̄ ad vindictā creati ſunt: et ī furore ſuo confirmauerūt tormenta ſua. Et ī tempore cōſummatonis effundēt virtutē: et furorem eius qui fecit illos confundent. Ignis grando fames et mors: omnia hec ad vindictam creata ſunt. Beſtiarum dentes et ſcorpiꝰ et ſerpentes: et rumphea vindicans in exterminiū impios. In mandatis eius epulabūtur: et ſup terram ī neceſſitate ꝑerabuntur: et in temporibz ſuis nō ꝓterient verbū. Propterea ab initio confirmatus ſum et conſiliatus ſum et cogitaui: et ſcripta dimiſi. Omnia opera dīi bona: et omne opus ꝑa ſua ſubminiſtrabit. Non ē dicere: hoc illo nequius ē: omīa enī ī tpe ſuo cōprobabūtur. Et nūc ī oīi corde et ore collaudate: et benedicite nomē dīi. Cxl.

Occupatio magna creata ē omnibus hominibz: ⁊ iugum graue super filios adam a die exitus de ventre matris eoz· usq; in diem sepulture in matrem omnium. Cogitationes eorum ⁊ timores cordis: adinuentio exspectationis· ⁊ dies finitionis: residētes sup sedem gloriosam· usq; ad humiliatū in terram et cinerem: ab eo qui utitur iacindo ⁊ portat coronam· usq; ad eum qui operitur lino crudo: furor· zelus· tumultus· fluctuatio· et timor mortis: iracundia pseuerans· et cōtentio: et in tempore refectionis in cubili somnus noctis immutat scientiā eius. Modicū autem tanq; nichil ī requie: et ab eo in somnis q̄si in die respectus. Conturbat ē in visu cordis sui: tanquā qui euaserit in die belli. In tempore salutis sue exurrexit· et admirans ad nullū timorē· cū omni carne ab homine usq; ad pecus: ⁊ sup peccatores septuplum. Ad hec mors sanguis· contentio· et rumphea: oppressiones· fames· et contritio· et flagella. Super iniquos creata sunt hec omnia: et propt illos factus est cathaclismus. Omnia enī que de terra sunt in terrā conuertētur: et aque omnes in mare cōuertent. Omne munus et iniquitas delebitur: et fides ī seculū stabit. Substantie inustoz sicut fluuius siccabuntur: et sicut tonitruū magnū ī pluuia psonabit. In aperiendo manus suas letabitur: sic p̄uaricatores in consummatione tabescent. Stepites impioz non multiplicabūt ramos: et radices immūde super cacumen petre sonāt. Sup omnem aquam uiriditas: et ad oram fluminis· ante omne fenum uelletur. Gratia sicut paradisus in benedictionibz: et misericordia in sēcło permanet. Vita sibi operarij sufficientis cōdulcabitur: et in ea inuenies thesaur. Edificatio ciuitatis cōfirmabit nomē: ⁊ sup hāc mulier immaculata computabit. Vinū et musica letificant cor et sup utrūq; dilectio sapientie. Tibie et psalteriū suauem faciūt melodiā: ⁊ sup utrūq; lingua suauis. Gratiam et spēm desiderabit oculus tuus: ⁊ sup hoc uirides sationes. Amicus ⁊ sodalis in tempore conuenientes: et sup utroslibet mulier cū uiro. Fratres ī adiutoriū in tempore tribulationis: et sup eos misericordia liberabit. Aurum ⁊ argentū constitutio pditum: ⁊ sup utrūq; cōsiliū beneplacitū. Facultates et uirtutes exaltant cor: et super hec timor dñi. Non est in timore dñi minoratio: et non est in eo inquirere adiutoriū. Timor dñi sicut paradisus benedictionis: et sup omnē gloriā operuerūt illū. Fili in tempore vite tue ne indigeas. Melius ē enī mori q̄ indigere. Vir respiciens ī mensā alienā: nō est vita eius in cogitatione uidi. Alit enim animā suam cibis alienis. Vir aūt disciplinat ⁊ erudit custodiet se. In ore imprudentis cōdulcabitur inopia: ⁊ ī uētre eius ignis ardebit. Ecclj.

O mors q̄ amara ē memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: uiro quieto· et cui uie directe sunt in omnibz: ⁊ ad hoc valēti accipere cibū. O mors· bonū ē iudicium tuū homini indigenti· et qui minoratur uiribz: defecto etate· et cui de omnibus cura est: ⁊ incredibili q̄ pdit sapientiā. Noli metuere iudicium mortis. Memento que ante te fuerunt: ⁊ q̄ supuenturā sunt tibi hoc iudicium a domino omni carni: et qui supuenient tibi in beneplacito altissimi: siue dece

sue centū sue mille annī. ſſNon ē enī in inferno accusatio vite. ſſFilij abominationū sunt filij peccatorꝝ: ⁊ qui conuersantur secus domos impiorū filiorꝝ peccatorꝝ periet hereditas: et cū femine illorum assiduitas opprobrij. De patre impio querūtur filij: quoniam ꝓpter illū sūt ī opprobrio. Ve vobis viri impij: qui dereliquistis legem dñi altissimi. Et si nati fueritis in maledictione nascemini: et si mortui fueritis: in maledictione erit pars vestra. Omnia que de terra sunt in terrā conuertent: sic impij a maledicto in perditionē. Luctꝰ hominū in corpore iporū: nomē aūt impiorꝝ delebit. Curā habe de bono noīe: hoc enī magis ꝑmanebit tibi: qꝫ mille thesauri magni ⁊ preciosi. Bone vite numerus dierū: bonū aute nomē ꝑmanebit ī eūm. Disciplinā in pace cōseruate filij. Sapientia enī abscondita et thesaurus inuisus: que utilitas ī utrisq; ℰ ſſMelior ē homo qui abscondit stultitiam suā: quam homo qui abscondit sapientiā suam. Ad verūtamen reuertimini in hijs: que procedūt de ore meo. ſſNon est enī bonū omnē irreuerentiā obseruare: ⁊ nō omnia omnibus bene placent in fide. Erubescite a patre et a matre de fornicatione: et a principe et a potente de mendacio: a principe et a iudice de delicto: a synagoga et plebe de iniq̄tate: a socio et amico de iniustitia: de loco in quo habitas de furto: de veritate dei et testamēto: de discubitu ī panibꝫ: et ab obfuscatione dati et accepti: a salutantibꝫ de silentio: a respectu mulieris fornicarie: et ab aūtione vultus cognati. ſſNe auertas faciem a ꝓximo tuo: et ab auferendo partem: et non retinendo. ſſNe respicias mulierem alienī viri: ⁊ ne scrutaris ancillam ei⁹: neq; stetteris ad lectum eius. Caue ab amicis de sermonibus improperij: et cum dederis ne improperes. Cap. xlij.

Non duplices sermonē auditus de reuelatione sermonis abscondit: et eris vere sine cōfusione: et inuenies gratiā in cōspectu omniū hominū. ſſNe pro hijs omnibꝫ cōfundaris: et ne accipias personā ut delinquas. De lege altissimi et testamēto: et de iudicio iustificare impiū: de verbo sociorꝝ et viatorū: et de datione hereditatis amicorꝝ: de equalitate statere ⁊ ponderum: de acquisitione multorū ⁊ pauorum: de corruptione emptionis et negociatorum ⁊ de multa disciplina filiorꝝ: et seruo pessimo latus sanguinare. Sup mulierem nequā: bonū est signū. Vbi manꝰ multe sūt claude: ⁊ quodcūq; trades numera et appende: datū vero et acceptum omne describe. De disciplina insensati et fatui: et de seniorib⁹ qui iudicantur ab adolescentibus: et eris eruditus ī omnibus: et ꝑhabilis ī conspectu omniū virorū. ſſFilia patris abscondita est: vigilia ⁊ solicitudo eius aufert somnū: ne forte in adolescentia sua adultera efficiat: et cum viro cōmorata odibilis fiat: nequādo polluat in virginitate sua: et ī paternis suis grauida inueniatur: ne forte cū viro cōmorata transgrediatur: aut vere sterilis efficiatur. Sup filiā luxuriosam cōfirma custodiam: nequādo faciat te ī opprobriū venire inimicis: a detractione ī ciuitate et abiectione plebis: et cōfundat te in multitudine ꝑpli. Omni homini noli intendere in specie: et ī medio mulierum noli cōmorari. De vestimentis enim procedit tinea: et a muliere iniquitas

viri. Melior ē enim iniquitas viri q̄z benefaciēs mulier: et mulier cōfundens in opprobriū. Memor ero igitur operū dñi: et que vidi annūciabo. In sermonibus dñi opera ei⁹. Sol illuminans per oīa respexit: z gloria dñi plenū est opus eius. Nōne dñs fecit sanctos enarrare oīa mirabilia sua: q̄ confirmauit dñs oīpotens stabiliri in gloria sua? Abyssum et cor hominū inuestigauit: et in astucia eorū excogitauit. Cognouit enī dñs omnē scientiam: z inspexit in signū eui: annūcians que p̄terierūt et que supuentura sunt: reuelās vestigia occultorū. Nō preterit illū oīs cogitat⁹: z nō abscondit se ab eo vllus sermo. Magnalia sapientie sue decorauit: q̄ est āte seculū z usq; in seculū: neq; adiectū ē neq; minuet: et nō eget alicui⁹ cōsilio. Quā deliderabilia oīa opera eius: et tanquā scintilla que ē considerare. Omnia hec viuūt et manent in seculū: et in omni necessitate oīa obaudiūt ei. Omnia duplicia: vnum contra vnum: et nō fecit quicq̄z de esse. Vnusquisq; confirmabit bona. Et quis saciabitur videns gloriam eius?

Exim.

Altitudinis firmamentū: pulcritudo eius: species celi in visione glorie. Sol in aspectu ānuncians in exitu: vas admirabile: opus excelsi. In meridiano exurit terrā: z in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere? Fornacē custodiens in operibus ardoris: triplicitet sol exurens mōtes: radios igneos exsufflans: z refulgēs: radijs suis obcecat oculos. Magnus dñs qui fecit illū: z in sermonibz eius festinauit iter. Et luna in omnibz in tempore suo: ostensio tēporis et signū eui. A luna signū diei festi: luminare qđ minuit in consummatōne. Mensis secōm nomē eius est: crescens mirabiliter i cōsummatōnem. Vas castroꝝ in excelsis: in firmamento celi resplendens gloriose. Species celi gloria stellaꝝ: mūdum illuminās in excelsis dominus. In verbis sancti stabūt ad iudicium: et nō deficient in vigilijs suis. Vide arcū: et benedic eū qui fecit illum. Valde speciosus est in splendore suo. Girauit celum in circuitu glorie sue: manꝰ excelsi aperuerūt illum. Imperio suo accelerauit niuē: z accelerat coruscationes emittere iudicij sui. Propterea aperti sunt thesauri: z euolauerūt nebule sicut aues. In magnitudine sua posuit nubes: z cōfracti sunt lapides grandinis. In cōspectu eius commouebūtur montes: z in voluntate ei⁹ aspirauit nothus. Vox tonitrui eius verberauit terrā: tēpestas aquilonis et cōgregatio spirit⁹: z sicut auis deponēs ad sedendū: aspergit niuē: z sicut locusta demergens descensus ei⁹. Pulcritudinē candoris eius ādmirabitur oculus: et sup ymbrem eius expauescit cor. Gelu sicut salem effundet super terrā: et dū gelauerit fiet tanq̄z racumina tribuli. Frigid⁹ ventus aquilo flauit: et gelauit crystallus ab aqua. Sup omnē cōgregatiōnē aquarum requiescet: et sicut lorica induet se aquis. Et deuorabit mōtes z exuret desertum: et extinguet viride sicut ignem. Medicina omniū in festinatione nebule: et ros obuiās ab ardore: veniēti humilem efficiet eum. In sermone ei⁹ siluit ventus: et cogitatione sua placauit abyssum: z plantauit illum dominus ihesus. Qui nauigant mare enarrāt pericula eius: z audientes auribz nris admirabāt. Illic p̄clara et mirabilia

varia bestiaꝝ genera et omniū pecoꝝ et creatura beluarū. Propter ipsum cōfirmatus est itineris finis: et in sermone eius cōposita sunt oīa. ſMulta dicemus et deficiemus verbis: consummatio autem sermonū: ipe est in omnibus. Gloriantes ad quid valebimus? ipse enī omnipotens super oīa opera sua. Terribilis dominus et magnus vehementer: et mirabilis potentia ipius. Glorificantes dominum quantūcunqꝫ potueritis supualebit adhuc: et admirabilis magnificentia eius. Benedicētes dominum exaltate illū quātum potestis: maior enī oī laude. Exaltātes eū replemini virtute. ſNe laboretis: nō enī comprehendetis. Quis videbit eū sicut est ab initio? ſMulta abscondita sūt maiora hijs. Pauca enī vidimus opa eius. Omnia autem dominus fecit: et pie agentibus dedit sapiētiā. Cxlm.

Laudemus viros gloriosos et parentes nostros in generatione sua. ſMultā gloriā fecit dns magnificentia sua a seculo. Dominātes i potestatibus suis: homines magni virtute et prudentia sua pditi: nūciantes in pphetis dignitatem pphetaꝝ et imperantes in plenti pplo: et virtute prudentie pphis sanctissima verba. In puritia sua requirātes modos musicos: et narrātes carmina scripturaꝝ. Homines diuites in virtute: pulcritudinis studiū habentes: pacificantes in domibus suis. Omnes isti in generationibus gentis sue gloriā adepti sunt: et in diebs suis habentur in laudibus. Qui de illis nati sunt: reliquerūt nomen narrandi laudes eoꝝ. Et sūt quorum nō est memoria. Perierūt quasi qui nō fuerint: et nati sunt quasi non nati: et filij ipoꝝ cū ipis. Sed illi viri misericordie sunt: quoꝝ pietates non defecerūt. Cū semine eoꝝ permanēt bona: hereditas sancta nepotes eoꝝ. Et in testamētis stetit semē eorū: et filij eorū propter illos usqꝫ in eternū manēt. Semen eoꝝ et gloria eoꝝ nō derelinquet. Corpora ipoꝝ i pace sepulta sunt: et nomen eorum viuet in generationē et generationē. Sapiētiā ipoꝝ narrāt pli: et laudem eorum nunciet ecclesia. Enoch placuit deo: et translatus est i paradisum ut det gentibus sapiētiā. ſNoe inuentus est perfectus iustus: et in tpore iracūdie factus est reconciliatio. Ideo dimissum est reliquum terre: cū factum est diluuiū. Testamenta seculi posita sūt apud illū: ne deleri possit diluuio oīis caro. Abraham magnus pater multitudinis gentiū: et non est inuentus similis illi i gloria. Qui conseruauit legem excelsi: et fuit i testamento cū illo. In carne eius stare fecit testamentū: et in temptatione inuentus est fidelis. Ideo in reiurando dedit illi gloriam in gente sua: crescere illū sicut terre cumulū et ut stellas exaltare semen eius: et hereditare illos a mari usqꝫ ad mare: et a flumine usqꝫ ad terminos terre. Et ysaac fecit eodē modo: propter abraham patrem eius. Benedictionē omniū gentiū dedit illi dominus: et testamentū suū confirmauit sup caput iacob. Agnouit eū i benedictionibs suis: et dedit illi hereditatē: et diuisit illi partem i tribubs duodecī. Et cōseruauit illi homines misericordie: inuenientes gratiam i cōspectu oīis carnis. Cxlvj.

Dilectus deo et hominibus moyses: cui⁹ memoria i benedictione ē. Similē illū fecit in gloria sanctoꝝ: et magnificauit eū i timore inimicoꝝ:

et in verbis suis mōstra placuit. Glorificauit illū in conspectu regū: et iussit illi coram pplo suo: et ostendit illi gloriā suā. In fide et lenitate ipsi⁹ sanctū fecit illū: et elegit eū ex omni carne. Audiuit enī eū et vocem ipsi⁹: et induxit illū in nubem. Et dedit illi coram precepta: et legem vite et disciplīne: docere iacob testamentū suū: et iudicia sua israhel. Excelsum fecit aaron fratrē suū: et similē sibi de tribu leui. Statuit illi testamentū eternū: et dedit illi sacerdotium gentis: et beatificauit illū in gloria. Et circūcinxit eū zona iusticie: et induit eam stolā glorie: et coronauit eum in vasis virtutis. Circūpedes et femoralia et humerale posuit ei: et cinxit illū tintinabulis aureis plurimis in giro: dare sonitū in incessu suo: auditū facere sonitū in templo in memoriā filijs gentis sue. Stola sancta auro et iacincto et purpura opus textile viri sapientis iudicio et veritate prediti. Torto cocto opus artificis: gemmis pciosis figuratis: in ligatura auri: et opere lapidarij sculptis in memoriā: scōm numerū tribuū israhel. Corona aurea sup mitram ei⁹ expressa signo sācitatis: gloria honoris et opus virtutis: desiderio oculoz ornata. Sic pulcra ante ipm nō fuerūt talia: usqz ad originē. Non est indutus illa alienigena aliquis: sed tantū filij ipsius soli et nepotes eius per oīne tempus. Sacrificia ipsi⁹ consūmata sūt igni cotidie. Compleuit moyses manus eius: et unxit illū oleo sancto. Factum est illi i testamentū eternū et semini eius sicut dies celi: fungi sacerdotio et habere laudē: et glorificare pplm suū in nomine suo. Ipsū elegit ab omni viuente: offerre sacrificiū deo: incensum et bonū odorem: in memoriā placare pro pplo suo. Et dedit illi i preceptis suis potestatem: in testamentis iudiciorum docere iacob testimonia: et in lege sua lucem dare isrl. Quia contra illū steterūt alieni: et ꝓpter inuidiā circūdederūt illū homines in deserto qui erant cū dathan: et abiron: et congregatio chore in iracundia. Vidit dūs deus et non placuit illi: et cōsumpti sunt in impetu iracundie. Fecit illis mōstra: et consumpsit illos i flāma ignis. Et addidit aaron gloriā: et dedit illi hereditatē: et primicias frugū terre dimisit illi. Panē ipsi⁹ in primis parauit in saturitatem: nam et sacrificia dūi edent: que dedit illi et semini eius. Ceterū inter gentes nō hereditabit: et pars nō est illi in gente. Ipse est enī pars ei⁹ et hereditas. Phinees filius eleazari tercius in gloria imitando eū i timore dei: et stare i reuerentia gētis: i bonitate et alacritate anime sue placuit deo isrl. Ideo statuit illi testamentum pacis: et principē sanctoz et gentis sue: ut sit illi et semini ei⁹ sacerdotij dignitas ineternū. Et testamentū dauid regi filio yesse de tribu iuda: hereditas ipi et semini eius: ut daret sapientiā in cor nostrū iudicare gentē suā i iusticia ne abolerentē bona ipoz: et gloriā ipoz i gētē eoz eternā fecit. C xlvi.

Hortis in bello ihesus naue successor moysi in ꝓphetis: qui fuit magnus scōm nomē suū: maximus in salutem electorū dei: expugnare insurgentes hostes ut cōsequeretur hereditatem isrl. Quā gloriā adeptus est in tollendo manus suas: et iactando cōtra ciuitates rumpheas. Quis ante illū sic restitit? Nam hostes ipe dūs peussit. Aut non in iracundia eius

impeditus est sol · ⁊ una dies facta est quasi duo: ⁊ inuocauit altissimum potentem in oppugnando inimicos undiq; : ⁊ audiuit illū magnus ⁊ sanctus deus · in saxis grandinis uirtutis valde fortis. ⁊ impetū fecit cōtra gentē hostilem · ⁊ in descensu pdidit contrarios: ut cognoscant gentes potentiā eius · quia cōtra deum pugnare nō ē facile: et secut⁹ est a tergo potentes. Et i diebz moysi misericordiā fecit ipe et caleph filiꝰ iephone · stare contra hostem : et prohibere gentem a peccatis: ⁊ pstringere murmur malicie . Et ipi duo cōstituti · a periculo liberati sunt a numero sexcentoz miliū pditū: inducere illos in hereditatē : in terram q̄ manat lac ⁊ mel . Et dedit dns ipsi caleph fortitudinē: et usq; in senectutem pmansit illi uirtꝰ · ut ascenderet in excelsum terre locum : ⁊ semen ipsiꝰ optinuit hereditatē. Et uiderūt omes filij israł: quia bonū est obsequi sancto deo . Et iudices singuli suo nomine · quoz nō ē corruptū cor: qui non auersi sunt a dño · ut sit memoria illorū in benedictione . Et ossa coz pullulant de loco suo: et nomen coz pmanet ineternū: pmanente ad filios illorū sanctoz uiroz gloria. Dilectus a deo suo samuel pphēta domini · renouauit imperium : et unxit princips in gente sua. In lege domini cōgregationē iudicauit: ⁊ uidit deum iacob: ⁊ in fide sua pbatus est pphēta. Et cognitꝰ ē i uerbis suis fidelis : quia uidit deū lucis. Et inuocauit dnm omnipotentem in oppugnando hostes circūstantes undiq; : in oblatione uitꝰ inuiolati . Et intonuit de celo dns: et in sonitu magno auditā fecit uocē suā: ⁊ cōtriuit principes tyroz ⁊ omes duces philistiim. Et ante tempꝰ finis uite sue ⁊ seculi testimoniū pbuit in cōspectu dni ⁊ xpi: pecunias ⁊ usq; ad calciamenta ab omni carne non accepit: ⁊ nō accusauit illū homo. Et post hoc dormiuit · et notū fecit regi ⁊ ostendit illi finē uite sue: et exaltauit uocem eius de terra in prophetia delere impietatem gentis . C · xlvij ·

Post hec surrexit nathan pphēta in diebz dauid. Et quasi adeps separatꝰ a carne: sic dauid a filijs israł. Cum leonibz lusit quasi cū agnis : ⁊ in ursis similit fecit sicut in agnis ouiū. In iuuentute sua nūquid nō occidit giganteu ⁊ abstulit opprobriū de gente: ⁊ in tollendo manum in saxo funde delecit exultationē golie: ubi inuocauit dnm omnipotentem. Et dedit in dextra eius tollere hominē fortem in bello : et exaltare cornu gentis sue. Sic in decem milibz glorificauit eū: et laudauit illū in benedictionibz dni: in offerendo illi coronā glorie . Contriuit enim inimicos undiq; : et exterminauit philistiim contrarios usq; in hodiernū diē . Contriuit cornu ipoz usq; ineternū. In omi opere dedit confessionē sancto : et excelso in uerbo glorie. De omi corde suo laudauit dnm: et dilexit deū qui fecit illū : et dedit illi contra inimicos potentiā . Et stare fecit cantores cōtra altare: ⁊ in sono eorum dulces fecit modos . Et dedit in celebrationibus decus: et ornauit tempora usq; ad conseruationē uite : ut laudarent nomē sanctū dni et amplificarent mane dei sanctitatem . Xps purgauit peccata illius : et exaltauit ineternū cornu eius . Et dedit illi testamentū regni : ⁊ sedem glorie in israhel. Post ipm surrexit filiꝰ sensatꝰ: ⁊ pter illū delecit omnē potentiā inimicoz.

Salomon imperauit in diebꝫ pacis:
cui subiecit deus omnes hostes ut con-
deret domū in nomine suo: ꝛ pararet
sanctitatē i sempiternū quēadmodū
erudit⁹ es i iuuentute sua. Et implet⁹
es quasi flumē sapientia: et terrā rete-
xit anima sua. Et repleti in cōparati-
onibꝫ enigmata: ad insulas longe
deuulgatū es nomē tuū: et delectus es
in pace tua. In cantilenis et in pue-
bijs ꝛ cōparationibꝫ et interpretatoibꝫ
numerate sunt terre: et in nomine dñi
cui es cognomē deus isrl'. Collegisti
quasi auricalcū auꝫ: ꝛ ut plumbum
completi argentū: et inclinasti femo-
ra tua mulieribus. Potestatem habu-
isti in corpore tuo. Dedisti maculam
in gloria tua: et pphanasti semē tuū
inducere iracūdiā ad liberos tuos et
in reteris stultitiā tuam: ut faceres im-
periū bipertitū et ex effraym imperare
imperiū duꝫ. Deus aūt nō derelinquet
misericordiā suā et nō corrūpet neq;
delebit opera sua: neq; pdet a stirpe
nepotes electi sui: et semē eius qui dili-
git dñm non corrūpet. Dedit autem
reliquū iacob et dauid de ipa stirpe: ꝛ
fine habuit salomon cū patribꝫ suis.
Et dereliquit post se de semine suo gēti
stultitiā ꝛ imminutū a prudētia robo-
am: qui auertit gentē consilio suo: et
ieroboam filiū nabath qui peccare fe-
cit isrl': et dedit uiā peccādi effraym: et
plurima redūdauerūt peccata ipsorū.
Valde etī auertetūt illos a terra sua.
Et quesiuit omnes nequicias usq; dū
peruenīret ad illos defensio: et ab o-
mnibus peccatis liberauit eos. ℭ Celum.

Et surrexit helias pphēta ignis:
et uerbū ipsius quasi facula ar-
debat. Qui induxit in illos famē: et i-
mitantes illū inuidia sua pauci facti
sunt. Sō etī poterāt sustinere pcepta
dñi. Verbo dñi cōmunit celū: et deiecit
a se ignē terre. Sic āplificat⁹ ē helias
in mirabilibus suis. Et quis potest
similiter gloriari tibi? Qui sustulisti
mortuū ab inferis de sorte mortis in
uerbo dñi dei: qui deiecisti reges ad
pernicie: et confregisti facile potentiā
ipsoꝝ: et glorioso delicto suo. Qui
audis in syna iudiciū: et in oreb iudi-
cia defensionis. Qui ungis reges ad
penitentiam: ꝛ prophetas facis succes-
sores tuos post te. Qui receptus es in
turbine ignis in curru equoꝝ igneoꝝ:
qui inscript⁹ es in iudicijs temporꝫ le-
nire iracūdiam dñi: conciliare cor pa-
tris ad filiū: et restituere tribus iacob.
Beati sunt qui te uiderūt: ꝛ i amicicia
tua decorati sūt. Sā nos uita uiuim⁹
tantū: post mortem aūt non erit tale
nomē nostrū. Helias qui in turbine
tectus es: et in helyseo completus es
spiritus eius. In diebꝫ suis nō pmu-
it principē: et potentia nemo uincit il-
lum. Nec superauit illū uerbū aliqd:
et mortuū pheruauit corpus eius. In
uita sua fecit monstra: et in morte op-
ratus es mirabilia. In omnibus istis
non penituit ppls et non recesserūt a
peccatis suis: usq; dum abiecti sunt de
terra sua et dispsi sunt in omnē terrā:
et relicta es gens pauca: et princeps
in domo dauid. Quidam ipsoꝝ fece-
runt qđ placeret deo: alij aūt multa
cōmiserunt peccata. Ezechias muni-
uit ciuitatem suam et induxit i mediū
eius aquam: et fodit ferro rupem: et
edificauit ad aquam puteū. In diebꝫ
ipsi⁹ ascendit sennacherib et misit ra-
psacen et sustulit manū suam contra
illos: et extulit manū suam in syon: ꝛ
superbus factus es potentia sua. Tunc

mota sūt corda ⁊ manꝰ ipoꝝ: et doluerunt ḡsi parturientes mulieres. Et inuocauerūt dñm misericordē: ⁊ expādentes manꝰ suas extulerūt ad celum: et sanctus dñs deus audiuit cito uocem ipsoꝝ. Non est cōmemoratꝰ peccatoꝝ ipsoꝝ: neq; dedit illos inimicis suis: sed purgauit illos ī manu ysaie sācti prophete. Deiecit castra assyrioꝝ: et cōtriuit illos angelus dñi. Ezā fecit ezechias q̄ placuit deo: et fortiter iuit ī uia dauid pris sui: quā mandauit illi ysaias pphēta magnus et fidelis ī conspectu dei. In diebꝫ ipsiꝰ retro rediit sol: ⁊ addidit regi uitā. Spiritu magno uidit ultima: et consolatꝰ ē lugentes syon. usq; ī sempiternū. Ostendit futura ⁊ abscōdita: ātequā eueniret. Cxlix.

Memoria iosie ī compositione odoris facta: opus pigmentarij. In oīm ore ḡsi mel indulcabit eiꝰ memoria: et ut musica ī conuiuio uini. Ipe est dnedꝰ diuinitꝰ in penitentia gētis. et tulit abominationes impietatis: ⁊ ad dñm gubernauit cor ipsiꝰ: ⁊ ī diebus peccatoꝝ corroborauit pietatem. Preter dauid ⁊ ezechiam ⁊ iosyam omnes peccatū commiserūt: nā reliquerunt legem altissimi reges iuda: ⁊ contempserūt timorem dei. Dederūt cui regnum suū alijs: et gloriā suā alienigene genti. Incenderūt electā ciuitatē sācticatis: ⁊ desertas fecerūt uias ipsiꝰ ī manu ieremie. Nam male tractauerunt illū. q̄ a uentre matris consecratꝰ est pphēta. euertere et eruere ⁊ pdere: et iteꝝ edificare ⁊ renouare. Ezechiel. qui uidit cōspectum glorie: quā ostendit illi in curru cherubin. Nam cōmemoratus est inimicoꝝ in ymbri: benefacere illis qui ostenderūt rectas uias. Et duodecim pphetaꝝ ossa pollulant de loco suo. Nā corroborauerūt iacob: et redemerūt se ī fide uirtutis. Quomō amplificemꝰ zorobael ⁊ Nam et ipse quasi signū ī dextra manu ihū. Et iesum filiū iosedech ⁊ Qui in diebꝫ suis edificauerūt domū: et exaltauerūt templum sanctum dño: paratū in gloriā sempiternā. Et neemias in memoria multi temporis: qui erexit nobis muros euersos. ⁊ stare fecit portas ⁊ seras ⁊: q̄ erexit domos nostras. Nemo natus est in terra qualis enoch: nā et ipse receptꝰ est a terra. Et ioseph qui natꝰ est homo princeps fratrū. firmamētum gētis. rector fratrū. stabilimētum ppli: ⁊ ossa ipsiꝰ uisitata sunt: ⁊ post morte pphetauerūt. Seth. et sem apud homines gloriā adepti sūt: et sup omnē animā in origine adam. C.l.

Simon onie filius sacerdos magnus: qui in uita sua suffulsit domū: et ī diebus suis corroborauit templū. Templi etiā altitudo ab ipso fundata est: duplex edificatio. et excelsi parietes templi. In diebus ipsius emanauerunt putei aquaꝝ: et quasi mare adimpleti sunt supra modū. Qui curauit gentem suā: et liberauit eā a perditione. Qui ꝓualuit amplificare ciuitatem: q̄ adeptus est gloriā ī cōuersatione gētis: et ingressum domus ⁊ atriꝰ amplificauit. Quasi stella matutina in medio nebule: et quasi luna plena in diebus suis lucet: ⁊ quasi sol refulgens. sic ille effulsit ī templo dei. Quasi arcꝰ refulgens inī nebulas glorie: et quasi flos rosaꝝ in diebus ueris. ⁊ quasi lilia que sunt in transitu aque: ⁊ ḡsi thus redolēs ī diebꝫ estatis. Quasi ignis effulgens et thus ardens in igne: ḡsi uas auri solidū ornatū oīm lapide pciosō. Quasi oliua pollulās:

ꝛ cupressus ī altitudine se extollēs. In accipiendo ipm stolā glorie ꝛ vestiret eū in consūmatone virtutis: ī ascensu altaris sancti gloriā dedit sanctitatis amictū. In accipiendo aūt partes de manu sacerdotū et ipe stans iuxta aram: et circa illū corona fratrū quasi plantatio cedri ī mōte libano: sic circa illū steterūt quasi rami palme et oēs filij aaron in gloria sua. Oblatio autem dñi in manibus ipsoꝝ corā oī synagoga isrl: ꝛ cōsūmatione fungēs in aram· amplificare oblationē excelsi regis porrexit manū suā ī libatone: et libauit de sanguine uue. Effudit ī fundamēta altaris odorem dñmū excelso principi. Tunc exclamauerunt filij aaron: et in tubis productilibus sonuerūt: et auditā fecerūt vocē magnā in memoriā coram deo. Tunc omnis ppls simul festinauerūt: et ceciderūt in facie sup terram adorare dñm deum suū: ꝛ dare pces omipotenti deo excelso. Et amplificauerūt psallentes in vocibus suis et ī magna domo auctus est son⁹ suauitatis plenus. Et rogauit ppls dñm excelsum in pce usq; dum perficeretur hon or dñi: et mun⁹ suū perfecerūt. Tunc descendēs· man⁹ suas extulit in omnē cōgregatonem filioꝝ isrl: dare gloriā deo a labijs suis: ꝛ in nomine ipsi⁹ gloriari. Et iterauit oratonem suā: volens ostendere virtutem dei. Et plus orauit deum omniū: qui magnia fecit in oī terra· qui auxit dies nostros a ventre matris nostre et fecit nobiscū scdm suā misericordiā: det nobis iocūditatē cordis ꝛ fieri pacem ī diebꝫ nostris in isrl ꝙ dies sempiternos: credere isrl misericordiam dei esse nobiscum· ut liberet nos in diebꝫ suis. Duas gentes odit anima mea: tercia autem nō est gens quā oderim. Qui sedent in monte seyr· et philisthym: et stult⁹ ppls qui habitat in sychimis. Doctrinā sapiētie ꝛ disciplīne scripsit ī codice isto ihes⁹ filius syrach ierosolimita: ꝙ renouauit sapientiā de corde suo. Beatus qui ī istis versat bonis. Qui posuit illa in corde suo: sapiēs erit semp. Hec enī hec fecerit ad oīa valebit: quia lux dei vestigium eius est.

Caplm· xl·

Confitebor tibi dñe rex: et collaudabo te deum saluatorē meum. Cōfitebor nomini tuo qm adiutor et protector factus es michi: et liberasti corp⁹ meū a pditione· a laqueo lingue inique· et a labijs operantiū mendatiū: et in cōspectu astantiū fact⁹ es michi adiutor. Et liberasti me secundum multitudinem misericordie nominis tui a rugientibꝫ ꝓparatis ad escā· de manibus querentiū animā meam· et de portis tribulatonum qui circumdederunt me: a pressura flamme que circundedit me: et ī medio ignis nō sum estuat⁹. De altitudine ventris inferi et a lingua coinquinata ꝛ a verbo mendacij: a rege iniquo: et a lingua iniusta. Laudabit usq; ad mortē anima mea dñm: et vita mea appropinquās erat inferno deorsum. Circumdederūt me undiq;: ꝛ nō erat ꝙ adiuuaret. Respicies eā adiutoriū hominū: et nō erat. Memorat⁹ sū misericordie tue dñe et cooperatonis tue que a seculo sunt: qm eruis sustinentes te domine· ꝛ liberas eos de manu gentiū. Exaltasti sup terram habitationem meam: ꝛ pro morte defluxui deprecat⁹ sum. Inuocaui dominū patrē domini mei: ut nō derelinquat me ī die tribulatonis mee· et in tempore superborum

sine adiutorio laudabo nomē tuum
assidue: ꝛ collaudabo illud in cōfessio-
ne: et exaudita est oratō mea. Et libe-
rasti me de ꝑditione: ꝛ eripuisti me de
tempore iniquo. Propterea cōfitebor
et laudem dicā tibi: et benedicā nomi-
ni dñi cū adhuc iunior sum. Priusq̃
oberrarem quesiui sapientiā palam ī
oratione mea: āte temp⁹ postulabā ꝓ
illa: et usq; in nouissimis inquirā eā-
ꝛ florebit tanq̃ ꝑcox uua. Letatū ē cor
meū in ea: ambulauit pes me⁹ iter re-
ctum: ī iuuentute mea inuestigabam
eā. Inclinaui modice aurem meā: et
excepi illā. Multam inueni in memet-
ipso sapientiam: et multū profeci ī ea.
Danti michi sapientiā dabo gloriā.
Consiliatus sū eni ut facerem illā: ze-
latus sum bonū et non confundar.
Colluctata est anima mea ī illa: et in
faciendo eā cōfirmatus sum. Manus
meas extendi ī altū: ꝛ in sapientia ei⁹
luxit aīa mea: et ignorātias meas il-
luminauit. Animā meam direxi ad
illam: ꝛ in agnitionē inueni eā. Pos-
sedi cum ipā cor ab initio: ꝓpter hoc
nō derelinquar. Venter meus contur-
batus ē querendo illā: ꝓpterea bonā
possidebo possessionē. Dedit eni mi-
chi dñs linguam mercedem meam:
et in ipā laudabo eū. Appropiate ad
me indocti: et congregate vos ad do-
mum discipline. Quid adhuc retar-
datis: et quid dicitis in hijs? Anime
vestre sitiūt vehementer. Aperui os me-
um: et locut⁹ sum. Comparate vobis
sine argento sapientiā: et collū vestrū
subicite iugo eius: ꝛ suscipiat anima
vestra disciplinā. In proximo est eni
inuenire eam. Videte oculis vestris
quia modicū laboraui: et inueni mi-
chi multā requiē. Assumite disciplinā
in multo numero argenti: ꝛ copi-
osum aurū possidete in ea. Letetur ani-
ma vrā in misericordia eius: et non
cōfundemini in laude ei⁹. Operamini
opus vrm āte temp⁹: ꝛ dabit vobis
mercedē vestram in tpe suo. C ln.

Et ordinauit salomō genua sua ī
conspectu totius ecclesie israhel:
et aperuit man⁹ suas ad celum
et dixit. Dñe deus isrl' nō est tibi similis
deus in celo sursum neq; in terra deor-
sum: qui custodis testamentū tuū et
misericordiā pueris tuis euntibus in
conspectu tuo in toto corde. Eruans pue-
ro tuo dauid que locut⁹ es illi: et locu-
tus es in ore tuo et in manu tua im-
plesti- sicut dies iste. Et nūc dñe de⁹ isra-
hel custodi puero tuo dauid patri me-
o que locut⁹ es illi dicens. Non dee-
rit tibi vir a facie mea sedens in thro-
no isrl'. Verūtamē si custodierint filij
tui legem meam: ꝛ ī ꝑceptis meis am-
bulent- sicut ābulauerunt ī conspectu
meo fideles. Et nūc dñe deus israhel
creditū ē verbū qđ locut⁹ es puero tu-
o dauid: qm̄ si vere habitauit deus
cū hominib; ī terra. Si celū celi nō suffi-
ciāt tibi: quātomagis dom⁹ hec- quā e-
dificaui. Sed respicias ad orōnē serui
tui- ꝛ deprecationē ei⁹: ut exaudias dñe
placationē orationis- quā puer tuus
orat corā te- hodie- ut sint oculi tui sup
domū hāc die ac nocte- ī locū quē di-
xisti- inuocare nomē tuū: ꝛ exaudias
orationē quā puer tu⁹ orat ī hoc loco-
ꝛ exaudias precationē pueri tui et ꝓpli
tui isrl'- si orauerit ī loco isto: ꝛ exaudi
as ī loco habitationis de celo et exau-
dias et ꝓpici⁹ sis- si peccauerit vir ī te

prologus in ps.n.r. ꝓphetam.

Nemo cum ꝓphetas uersibꝫ
uiderit esse descriptos me-
tro eos estimet apud he-
breos ligari: et aliquid si-
mile habere de psalmis
uel operibus salomonis.
Sed qđ in demosthene ⁊ ciceronis solet fie-
ri: ut ꝓ cola scribant et comata: qui u-
triq; prosa et nō uersibus cōscripserūt.
Nos q̄; utilitati legentiū ꝓuidentes:
interꝑtationem nouā nouo scribendi
genere distinximus. Ac primū de ysa-
ia sciendū q̄ in sermone suo diserus
sit: quippe ut uir nobilis ⁊ urbane ele-
gantie: nec habēs quicquā i eloquio
rusticitatis admixtū. Vnde accidit:
ut pre ceteris flore eloquentie ei⁹ trāsla-
tio nō potuerit cōseruare. Deinde etiā
hoc addiscendū: q̄ non tam prophęta
dicend⁹ sit q̄; euangelista. Itaq; uni-
uersa xp̄i ecclesieq; misteria ad liqui-
dum ꝓsecut⁹ est: ut non eum putes de
futuro uaticinari: sed de ꝑteritis histo-
riam texere. Vnde conicio noluisse tūc
temporis septuaginta interꝑtes fidei
sue sacramēta ꝓspicue ethnicis ꝓdere
ne sanctū canibꝫ. et margaritas por-
cis darent: que cū hanc editionē legeri-
tis ab illis animaduertet⁹ abscōdita.
Nec ignoro quāti laboris sit prophę-
tas intelligere: nec facile quempiam
posse iudicare de interꝑtatione: nisi
intellexerit ātequ legerit. Nos q̄; pa-
tere morsibꝫ plurimoꝝ: qui stimulan-
te inuidia qđ cōsequi non ualēt despi-
ciūt. Sciēs ergo ⁊ prudēs i flāmā mit-
to manū: et nichilomin⁹ hoc a fastidi-
osis lectoribꝫ precor: ut quomō greci
post septuagīta trāslatores aquilā et
symachū ⁊ theodotionē legūt. uel ob stu-
diū doctrine sue. uel ut septuaginta
magis ex collatione eoꝝ intelligant:
sic ⁊ isti saltem unū post ꝓres habere
dignent interꝑtem. Legant pri⁹. et po-
stea despiciant: ne uideātur nō ex iudi-
cio. sed ex odij ꝓsumptione ignorata
damnare. Prophetauit aūt ysaias i
ierusalē et in iudea necdū decem tri-
bubus in captiuitatem ductis: ac de
utroq; regno nūc cōmixti nūc sepa-
tim texit oraculū. Et cum interdū ad
ꝓsentem respiciat hystoriā. ⁊ post ba-
bilonie captiuitatē reditū ꝓmittat
significet in iudeam: tamē oīis eius cura de
uocatione gentiū et de aduentu xp̄i ē.
Quē quāto plus amatis o paula et
eustochiū. tanto magis ab eo petite:
ut ꝓ obtrectatōne ꝓsenti qua me inde-
sinenter emuli laniāt. ipe michi mercē-
dem restituat in futuro: qui scit me ob
hoc in peregrine lingue eruditōne su-
dasse. ne iudei de falsitate scripturā-
rum ecclesijs eius diutius insultarēt.

Incipit ysaias ꝑphta. C. j.

Visio ysaie filij amos: quā
uidit sup iudam et ierusa-
lem in diebus ozie ioa-
than achaz ⁊ ezechie regū
iuda. Audite celi et auribus ꝑcipe tra:
qm̄ dns locut⁹ est. Filios enutriui et
exaltaui: ipi aūt spreuerūt me. Cognou-
it bos possessorem suū: ⁊ asin⁹ ꝓsepe
dñi sui. Israhel aūt me nō cognouit:
et ꝓplus meus nō intellexit. Ve genti
peccatrici: ꝓpło grauī iniquitate. semi-
ni nequā: filijs sceleratis. Dereliquerūt
dñm: blasphemauerūt sanctū isrl: ab-
alienati sunt retrorsum. Sup quo ꝑcu-
tiā uos ultra: addentes ꝓuaricatio-
nem? Oīe caput languidū: ⁊ oīe
cor merēs. A plāta pedis usq; ad uerti-
cem. non est in eo sanitas. Vulnus ⁊
liuor et plaga tumens: nō est circum-
ligata nec curata medicamine: neq;

sora oleo. Terra vestra deserta: ciuitates vestre succense igni. Regionē vestram coram vobis alieni deuorant: et desolabitur sicut in vastitate hostili. Et derelinquetur filia syon ut umbraculū i vinea: et sicut tuguriū i cucumerario: sicut ciuitas que vastatur. Nisi dns exercituū reliquisset nobis semen quasi sodoma fuissem9: et quasi gomorra similes essemus. Audite verbum dni principes sodomor: percipite auribus legem dei vestri ppls gomorre. Quo mihi multitudinē victimar9 var9 dicit dns? Plenus sum. Holocausta arietum et adipem pinguiū et sanguinem vitulor9 et agnor9 et hircor9 nolui. Cū veniretis ante cōspectū meū: quis quesiuit hec de manibz vestris · ut ambularetis i atrijs meis? Ne offeratis ultra sacrificiū frustra. Incensū abominatio est mihi. Neomeniā et sabbatū et festiuitates alias non ferā. Iniqui sunt cetus vestri. Kalendas vestras · et solemnitates vestras odiuit anima mea. Facta sunt mihi molesta. Laborani sustinens. Et cū extenderitis manus vestras auertam oculos meos a vobis: et cū multiplicaueritis orationem nō exaudiā. Manu9 enī vestre sanguine plene sūt. Lauamini · mūdi estote: auferte malū cogitationū vestrar9 ab oculis meis. Quiescite agere puerse: discite benefacere. Querite iudicium · subuenite oppresso · iudicate pupillo · defendite viduā: et venite et arguite me dicit dns. Si fuerint peccata vra ut coccinum · quasi nix dealbabūtur: et si fuerint rubra quasi vermiculus: velut lana alba erūt. Si volueritis et audieritis me: bona terre comedetis. Nō si nolueritis · et me ad iracūdiam prouocaueritis gladius deuorabit vos: quia os dnī locutū est. Quomō facta est meretrix ciuitas fidelis: plena iudicij? Iustitia habitauit in ea: nūc autem homicide. Argentū tuū versū est in scoriam: vinū tuū mixtū e aqua. Principes tui infideles: socij furum. Omnes diligūt munera: sectātur retributiones. Pupillo nō iudicāt: et causa vidue non ingredit ad illos. Propter hoc ait dns deus exercituū fortis israhel. Heu ego consolabor sup hostibus meis: et vindicabor de inimicis meis. Et cōuertā manū meā ad te: et excoquā ad purū scoriā tuā: et auferā omne stānum tuū: et restituā iudices tuos ut fuerūt prius · et cōsiliarios tuos sicut ātiquit9. Post hec vocaberis ciuitas iusti: urbs fidelis. Syon i iudicio redimetur: et reducent eā in iustitiam. Et conteret scelestos et peccatores simul: et qui dereliquerūt dnm consumentur. Confundentur enī ab ydolis quibz sacrificauerūt. Et erubescetis super ortis q9 elegeratis: cū fueritis velut quercus defluentibz foliis: et velut ort9 absq; aqua. Et erit fortitudo vra ut fauilla stuppe: et opus vestrū quasi scintilla: et succendetur vtrunq; simul · et non erit qui extinguat. C · n

Verbū qd vidit ysaias fili9 amos sup iudā et iherusalē. Et erit in nouissimis diebz pparat9 mons domus domini i vertice mōtiū: et eleuabit̄ super colles. Et fluent ad eū oēs gentes: et ibūt ppli multi et dicent. Venite ascendam9 ad montem dnī · et ad domū dei iacob: et docebit nos vias suas et ambulabim9 in semitis eius: quia de syon exibit lex: et verbū dnī de iherusalē. Et iudicabit gentes: et arguet pplos multos. Et cōflabūt gladios suos i vomeres: et lāceas suas in falces

Non leuabit gens cõtra gentem gladium: nec exercebuntur ultra ad pliũ. Domus iacob: venite et ambulemus in lumine dei nostri. Projecisti enim populum tuum domũ iacob: quia repleti sunt ut olim: et augures habuerũt ut philistiim: et pueris alienis adhesuerũt. Repleta est terra argento et auro: et non est finis thesaurorum eius. Et repleta est terra eius equis: et innumerabiles quadrige eius. Et repleta est terra eius ydolis. Opus manuũ suarum adorauerũt: quod fecerũt digiti eorum. Et incuruauit se homo: et humiliatus est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petrã: et abscondere in fossa humo a facie timoris dñi: et a gloria maiestatis eius. Oculi sublimis hominis humiliati sunt: et incuruabit altitudo virorum. Exaltabit aũt dñs solus in die illa: quia dies dñi exercituũ super omnẽ superbum et excelsũ et super omnẽ arrogantẽ: et humiliabit: et super omnes cedros libani sublimes et erectas: et super oẽs quercus basan. et super oẽs montes excelsos et super omnes colles elevatos: et super omnẽ turrẽ excelsã et super omnẽ murum munitũ: et super omnes naues tharsis: et super omne quod visu pulcrum est. Et incuruabitur omnis sublimitas hominũ: et humiliabitur altitudo virorum. Et elevabit dñs solus in die illa: et ydola penitus conterentur. Et introibũt in speluncas petrarum: et in voragines terre a facie formidinis domini et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit prouitere terrã. In die illa proiiciet homo ydola argenti sui et simulacra auri sui que fecerat sibi: ut adoraret talpas et vesperiliones. Et ingredietur scissuras petrarum: et in cauernas saxorum a facie formidinis domini et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit percutere terram. Quiescite ergo ab homine cuius spiritus in naribus eius est: qua excelsus reputatus est ipse.

Cm.

Ecce enim dñator dñs exercituũ auferet ab iherusalẽ et ab iuda validum et fortẽ: omne robur panis et omne robur aque: et fortem et virũ bellatorem: et iudicem et propheram et ariolũ et senem: principẽ super quinquaginta: et honorabilem vultu: et consiliariũ: et sapientem de architectis: et prudentem eloquij mistici. Et dabo pueros principes eorum: et effeminati dñabunt eis. Et corruet populus vir ad virũ: et unusquisq; ad proximũ suum. Tumultuabit puer contra senem: et ignobilis contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem suum domesticũ patris sui: et dicet. Vestimentum tibi est: princeps esto noster: ruina autem hec sub manu tua. Respondebitq; in die illa dicens. Non sum medicus: et in domo mea non est panis neq; vestimentum. Nolite constituere me principem populi. Ruit enim iherusalẽ et iudas corruit: quia lingua eorum et adinuentiones eorum contra dñm: ut provocarent oculos maiestatis eius. Agnitio vultus eorum respondebit eis: et peccatum suum quasi sodoma predicauerũt: nec absconderunt. Ve aie eorum: quia reddita sunt eis mala. Dicite iusto quia bene: quia fructũ adinuentionũ suarum comedet. Ve impio in malum. Retributio enim manuum eius fiet ei. Populum meum exactores sui spoliauerũt: et mulieres dñate sunt eis. Populus meus qui te beatum dicũt ipsi te decipiũt: et viam gressuum tuorum dissipant. Stat ad iudicandum dñs: et stat ad iudicandos populos. Dñs ad iudicium veniet: cum senibus populi sui et principibus eius. Vos enim depasti estis

uineam meā: et rapīna pauperis ī domo uestra. Quare attritis ppm meū: ⁊ facies pauperū cōmolītis dicit dñs deus exercituū. Et dixit dñs deus. Pro eo q̄ eleuate sunt filie syon et ābulauerunt extento collo. ⁊ nutibꝫ oculorū ībant et plaudebant. et ambulabāt. et pedibus suis compto gradu incedebant: decaluabit dñs uerticem filiarum syon: ⁊ dñs crinem earꝫ nudabit. In die illa auferet dñs ornamentum calciamētorꝫ ⁊ lunulas et torques et monilia et armillas ⁊ mitras ⁊ discriminalia ⁊ periscelidas et muremulas et olfactoriola et inaures et anulos et gemmas in fronte pendentes: et mutatoria. et palliola. ⁊ linteamina et acus et specula. et sindones et uittas et thecistra. Et erit p suaui odore fetor: et pro zona funiculus: et pro crispanti crine caluicium. Pulcritudinē quoqꝫ uiri tui gladio cadent: et fortes tui in pelio. Et merebūt atqꝫ lugebunt porte eius: et desolata in terra sedebit. Cap. iij.

Et apprehendent septem mulieres uirū unū ī die illa dicentes. Panem nostrū comedemꝰ. et uestimentis nostris operiemur: tantummodo inuocetur nomen tuum sup nos: aufer opprobriū nostrū. In die illa erit germen dñi in magnificentia ⁊ gloria: ⁊ fructus terre sublimis: et exultatio his qui saluati fuerint de israhel. Et erit omnis qui relictus fuerit in syon et residuus in ierusalē: sanctus uocabitur omnis qui scriptus est in uita in ierusalem. Si abluerit dñs sordē filiarꝫ syon et sanguinem ierusalem lauerit de medio eius: in spiritu iudicij et spiritu ardoris. Et creabit dñs sup omnē locū mōtis syon. ⁊ ubi inuocatꝰ ē nubem p die: ⁊ fumū ⁊ splendorem ignis flamantis ī nocte. Sup omnē enim gloriā protectio: ⁊ tabernaculū erit ī umbraculū diei ab estu: et ī securitatem et abscōsionē a turbine ⁊ a pluuia. Cap. v.

Cantabo dilecto meo canticū patruelis mei. uinee sue. Uinea facta est dilecto meo: in cornu filio olei. Et sepiuit eā: et lapides elegit ex illa: et plantauit uineam electam. Et edificauit turrem in medio eiꝰ: et torcular extruxit in ea. Et expectauit ut faceret uuas: et fecit labruscas. Nunc ergo habitatores ierusalē et uiri iuda iudicate inter me ⁊ inter uineam meam. Quid ē q̄ ultra facere debui uinee mee et nō feci ei? An q̄ expectaui ut faceret uuas: et fecit labruscas? Et nūc ostendam uobis quid ego faciā uinee mee. Auferam sepem eius et erit ī direptionem: diruā maceriā et erit in cōculcationē: et ponā eam desertā. Nō putabitur ⁊ non fodietur: ⁊ ascendent sup eam uepres ⁊ spine: et nubibus mandabo ne pluāt sup eam ymbrem. Uinea autem dñi exercituū domus israel est: et uir iuda germē eius delectabile. Et expectaui ut faceret iudicium et ecce iniquitas: et iustitiam: et ecce clamor. Ue qui cōiungitis domū ad domū: et agrū agro copulatis usqꝫ ad terminum loci. Nunquid habitabitis uos soli in medio terre? In auribus meis sunt hec: dicit dñs exercituū. Nisi domꝰ multe deserte fuerint grandes et pulcre: et absqꝫ habitatore. Decem enim iugera uineaꝫ faciēt lagunculā unā: et triginta modij semenis faciēt modios tres. Ue q̄ consurgitis mane ad ebrietatem sectandā: et potandū usqꝫ ad uesperam ut uino estuetis. Cythara ⁊ lira ⁊ tympanū et tybia et uinū ī conuiuijs uestris: ⁊ opus dominī non

respicitis: nec opera manuū eius con-
sideratis. Propterea captiuus duct⁹
est pp̃lus meus quia nō habuit scien-
tiam: et nobiles eiꝰ interierunt fame:
et multitudo eiꝰ siti exaruit. Propterea
dilatauit infernus aiam suā: et ape-
ruit os suū absq; ullo termino. Et de-
scendēt fortes eiꝰ: et pp̃lus eiꝰ et sublimes
gloriosiq; eiꝰ ad eū. Et incuruabit̄ hō
mo et humiliabitur vir: et oculi subli-
miū deprimentur. Et exaltabitur do-
minus exercituū in iudicio: et deꝰ san-
ctus sanctificabitur in iustitia. Et pas-
centur agni iuxta ordinē suū: et deserta
in uberatem uersa aduene comedent
ea. Ve qui trahitis iniquitatem in fu-
niculis uanitatis: et quasi uinculum
plaustri peccatū. Qui dicitis festinet et
cito ueniat opus eius ut uideamus:
et appropiet et ueniat consiliū sancti
israhel: et sciemus illud. Ve qui dicitis
malū bonū et bonū malū: ponentes
tenebras lucem et lucem tenebras: po-
nentes amaꝝ in dulce et dulce in amaꝝ.
Ve qui sapientes estis in oculis uris:
et coram uobismetipis prudētes. Ve
qui potentes estis ad bibendū uinū:
et uiri fortes ad miscendam ebrietatē.
Qui iustificatis impiū p̃ muneribus: et
iustitiā iusti auferetis ab eo. Propter
hoc sicut deuorat stipulā lingua ignis.
et calor flāme exurit: sic radix eoꝝ q̃si
fauilla erit: et germen eorū ut pulus
ascendet. Abiecerūt enī legem domini
exercituū: et eloquiū sancti isrl̃ blasphe-
mauerūt. Ideo iratus est furor dñi in
pp̃lm suū: et extendit manū suā sup eū:
et percussit eū. Et cōturbati sunt mōtes:
et facta sunt morticina eoꝝ quasi ster-
cus in medio plateaꝝ. In hiis oīb⁹
non est auersus furor eius: sed adhuc
manus eiꝰ extenta. Et eleuabit signū
in nationibus procul: et sibilabit ad eū
de finibus terre et ecce festinus uelociꝰ
ueniet. Non est deficiens neq; laborās
in eo: non dormitabit neq; dormiet:
neq; soluetur cingulū renū eius: nec
rumpetur corrīga calciamēti eiꝰ. Sa-
gitte eius acute: et oīs arcus eiꝰ ex-
tenti. Vngule equoꝝ eius ut silex: et ro-
te eius quasi impetꝰ tempestatis. Ru-
gitus eius ut leonis: rugiet ut catuli
leonū. Et frendet et tenebit predam: et
amplexabitur et non erit qui eruat: et
sonabit sup eum in die illa sicut soni-
tus maris. Aspiciemus in terram et
ecce tenebre tribulationis: et lux ob-
tenebrata est in caligine eius. C 6ı.

In anno quo mortuus est rex ozyas
vidi dñm sedentem sup soliū excelsum
et eleuatū: et plena erat domus a maie-
state eius et ea que sub ipo erant im-
plebāt templū. Seraphin stabant su-
per illud: sex ale uni: et sex ale alteri.
Duabꝫ velabāt facie eiꝰ: et duabꝫ vela-
bant pedes eiꝰ: et duabꝫ volabāt. Et cla-
mabāt alter ad alterꝫ: et dicebāt. San-
ctus sanctus sanctꝰ dñs deus exerci-
tuum: plena est oīs terra gloria eiꝰ.
Et cōmota sunt sup luminaria car-
dinū a uoce clamātis: et domus repleta
ē fumo. Et dixi. Ve michi q̃a tacui:
q̃a vir pollutꝰ labiis ego sum et in me-
dio pp̃li polluta labia habentis ego
habito: et regem dñm exercituū vidi o-
culis meis. Et volauit ad me unus
de seraphim et in manus eius calculꝰ
quē forcipe tulerat de altari: et tegit os
meū et dixit. Ecce tetigi hoc labia tua:
et auferetur iniquitas tua: et peccatū
tuū mūdabitur. Et audiui uocē dñi
dicentis. Quē mittam: et quis ibit no-
bis? Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et
dixit. Vade: et dices pp̃lo huic. Audite

audientes ⁊ nolite intelligere: ⁊ videte visionem et nolite cognoscere. Excreca cor ppli hui⁹ et aures eius aggraua· ⁊ oculos eius claude: ne forte videat oculis suis et auribus suis audiat et corde suo intelligat: ⁊ conuertatur et sanē eum. Et dixi. Vsquequo dñe? Et dixit. Donec desolent ciuitates absq; habitatore: et dom⁹ sine homine. Et terra relinquet deserta: et longe faciet dñs homines. Et multiplicabitur q̄ derelicta fuerat ī medio terre: ⁊ adhuc in ea decimatio. Et cōuertet et erit ī ostensionē sicut therebinꝰ: ⁊ sicut querꝰ q̄ expādit ramos suos. Semen sanctum erit id qđ stetерit in ea. C. vij·

Et factum est in diebꝫ achaz filij ioathan filij ozie regis iuda ascendit rasin rex syrie ⁊ facee filiꝰ romelie rex israhel ī iherusalē ad pliandū cōtra eam: ⁊ nō potuerūt debellare eā. Et nūciauerūt domui dauid dicētes. Requieuit syria sup effraim: ⁊ cōmotū est cor eius ⁊ cor ppli ei⁹ sicut mouent ligna siluaꝝ a facie uenti. Et dixit dominus ad ysaiam. Egredere ī occursū achaz· tu ⁊ qui derelictus est iasub filiꝰ tuus ad extremū aqueductus piscine superioris ī uia agri fullonis: ⁊ dices ad eum. Vide ne sileas. Noli timere: et cor tuū ne formidet a duabus caudis titionū fumigantium istoꝝ ī ira furoris rasin regis syrie ⁊ filij romelie: eo qđ cōsiliū inierit cōtra te syria ī malum: effraim et filius romelie dicentes. Ascendam⁹ ad iudam ⁊ suscitemus eum: et auellamus eū ad nos: ⁊ ponamus regem in medio eius filiū tabeel. Hec dicit dñs de⁹. Non stabit ⁊ nō erit istud· sed caput syrie damasc⁹: et caput damasci rasin. Et adhuc sexaginta ⁊ quinq; ānī· et desinet effraim esse ppls: et caput effraim samaria: et caput samarie filius romelie. Si non credideritis: non permanebitis. Et adiecit dominus loqui ad achaz dicēs. Pete tibi signū a dño deo tuo in pfundū infernū: siue in excelsū supra. Et dixit achaz. Non petā: ⁊ nō temptabo dominū. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Numquid parū uobis est molestos esse hominibꝫ: quia molesti estis ⁊ deo meo? Propter hoc dabit dñs ipe uobis signū. Ecce virgo cōcipiet et pariet filiū: ⁊ uocabitur nomē eius emmanuel. Butirū et mel comedet: ut sciat reprobare malū ⁊ eligere bonū. Quia antequā sciat puer reprobare malum et eligere bonum: derelinquetur terra quā tu detestaris a facie duorum regum suorum. Adducet dominus super te et super pplm tuū· ⁊ sup domum patris tui dies: qui non uenerūt a diebꝫ separationis effraim a iuda cum rege assyriorꝝ. Et in die illa sibilabit dominꝰ muscę que est in extremo fluminū egipti et api que est in terra assur: ⁊ uenient ⁊ requiescent oēs in torrentibꝫ uallium et in cauernis petraꝝ ⁊ in omnibꝫ fruticetis et in uniuersis foraminibꝫ. In die illa radet dominus in nouacula conducta in hijs qui trans flumē sūt in rege assyriorꝝ caput ⁊ pilos pedū: ⁊ barbam uniuersam. Et erit in die illa nutriet homo uaccam boum et duas oues: et p̄ ubertate lactis comedet butirꝝ. Butirū enim ⁊ mel māducabit omnis hom⁹ q̄ relict⁹ fuerit ī medio terre. Et erit ī die illa oīs locus ubi fuerint mille uites· mille argenteis: ⁊ in spinas ⁊ in uepres erūt. Cum sagittis ⁊ arcu ingredient illuc uepres et spine erūt ī uniūsa terra. Et oēs montes q̄ ī uertice sarient· nō ueniet illuc

terror spinaꝝ ⁊ vepriū: ⁊ erit in pascuā bouis ⁊ in cōculcatōnē pecoris. C viii.

Et dixit dñs ad me. Sume tibi librum grādē: et scribe in eo stilo hois: velocit spolia detrahe· cito predare. Et adhibui michi testes fideles: uriam sacerdotem· ⁊ zachariam filiū barachie. Et accessi ad pphetissam: et cōcepit ⁊ peperit filiū. Et dixit dominꝰ ad me. Voca nomē eius· accelera spolia detrahere· festina pdari: quia antequā sciat puer vocare patrē suū ⁊ matrem suā: auferetur fortitudo damasci et spolia samarie corā rege assyriorū. Et adiecit dns loqui ad me adhuc dicens. Pro eo qꝫ abiecit pplus iste aquas syloe que vadūt cum silentio· ⁊ assumpsit magis rasin ⁊ filium romelie: ꝓpter hoc ecce adducet dominus sup eos aquas fluminis fortes ⁊ multas: regem assyriox et omnē gloriam eius. Et ascendet sup omnes riuos eius· et fluet sup uniuersas ripas eius: et ibit per iudam inundans: ⁊ trālians usq; ad collū veniet. Et erit extensio alarum eius implēs latitudinem terre tue o emmanuel. Congregamini pplⅈ et vincimini: ⁊ audite uniuse ꝓcul terre. Confortamini et vincimini: accingite vos ⁊ vincimini: inite consiliū et dissipabitur: loquimini verbū et non fiet: quia nobiscū deus. Hec enim ait dns ad me. Sicut in forti manu erudiuit me: ne irem in via pplⅈ huius dicens. Non dicatis coniuratio. Omnia enim que loquitur pplus iste cōiuratio est. Et timorē eius ne timeatis: neq; paueatis. Dominū exercituū ipm sanctificate: ⁊ ipe pauor vester et ipe terror vester: et erit vobis in sanctificationē: in lapidē aūt offensionis ⁊ in petram scandali duabus domibus israhel: in laqueum et in ruinā habitantibus ierusalē. Et offendēt ex eis plurimi: et cadent et conterent: et irretientur et capient. Liga testimoniū signa legē in discipulis meis: ⁊ expectabo dñm qui abscōdit faciē suā a domo iacob: et prestolabor eum. Ecce ego et pueri mei: quos dedit michi dns in signū et in portentū israhel: a dño exercituū qui habitat in monte syon. Et cū dixerint ad vos querite a phitonibus et a diuinis qui stridunt in incantationibꝫ suis: nūquid nō pplus a deo suo requiret visionē ꝓ viuis ac mortuis? Ad legē magis et ad testimoniū. Quod si non dixerint iuxta verbū hoc: non erit eis matutina lux. Et transibit per eam ⁊ corruet et esuriet: et cū esurierit irascet: et maledicet regi suo et dño suo. Et suspiciet sursū ⁊ ad terrā intuebitur: ⁊ ecce tribulatō ⁊ tenebre ⁊ dissolutio et āgustia et caligo plequēs et nō poterit auolare de āgustia sua. C ix.

Primo tempore alleuiata est ira zabulon ⁊ ira neptalim: et nouissimo aggrauata ē via maris trās iordanen galilee gentiū pplus q̄ ābulabat ī tenebris vidit lucem magnā: habitantibus in regione umbre mortis· lux orta est eis. Multiplicasti gentem: non magnificasti letitiam. Letabunt coram te sicut qui letantur in messe: sicut exultant victores capta preda quando diuidūt spolia. Jugū enim oneris eius· et virgam humeri eius et sceptrū exactoris eius superasti: sicut in die madyan. Quia omnis violenta pdatio cum tumultu ⁊ vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem: et cibus ignis. Paruulus enim natus est nobis: filius datus est nobis. Et factus est principatus sup

humerū eius: et vocabitur nomē ei⁹ āmirabilis·consiliarius·deus·fortis·
pater futuri seculi:princeps pacis. ℣Multiplicabitur eius imperiū et pacis nō
erit finis: sup soliū dauid et super re-
gnum eius:ut cōfirmet illud et corro-
boret in iudicio et iustitia amodo et
usq; in sempiternū. Zelus dñi exercitu-
um faciet hoc. Verbū misit dominus
in iacob:et cecidit in israhel. Et sciet o-
mnis ppl⁹ ephraim et habitantes
samariam in superbia & magnitudine
cordis dicentes. Lateres ceciderūt sed
q̄dris lapidibz edificabim⁹ sicomoros
succiderunt: sed cedros immutabim⁹.
Et eleuabit dñs hostes rasin sup eū &
inimicos ei⁹ in tumultū vexet:syriam
ab oriente et philistijm ab occidente:
et deuorabunt israhel toto ore. In o-
mnibz hijs nō est auersus furor eius:
sed adhuc manus ei⁹ extenta. Et ppls
nō est reuersus ad percutientem se:& do-
minū exercituū nō inquisierūt. Et dis-
perdet dñs ab israhel caput & caudā:
incuruātem et deprauantem die una.
Longeu⁹ et honorabilis ipe ē caput:
et pheta docens mendaciū ipe ē cau-
da. Et erūt qui beatificant ppm istū
seducentes:et qui beatificant̄ p̄cipita-
ti. Propter hoc sup adolescentulis ei⁹
non letabitur dñs:et pupillos eius et
viduas nō miserebitur. Quia omnis
ypocrita ē et nequā: et vniuersum os
locutū est stulticiā. In omnibus hijs
non est auersus furor eius:sed adhuc
manus eius extenta. Succensa est enī
q̄si ignis impietas: uepre & spinā vo-
rabit. Et succendetur i densitate salt⁹:
et conuoluetur i superbia fumi. In ira
dominī exercituū cōturbata est terra:&
erit ppls quasi esca ignis. Vir fratri
suo nō parcet: et declinabit ad dextrā
et eluriet: et comedet ad sinistram et
nō saturabit. Vnusquisq; carnē bra-
chij sui vorabit:manasse ephraim &
ephraim manassen:et simul ipi cōtra
iudam. In omnibz hijs nō ē auersus fu-
ror ei⁹:sed adhuc man⁹ ei⁹ extēta. Cx.
Ve qui condūt leges iniquas· et
scribentes iniustitiam scripserūt:
ut opprimerēt i iudicio pauperes & vim
facerent cause humiliū ppli mei: ut es-
sent vidue preda eor & pupillos diri-
perent. Quid facietis in die visitatōis
et calamitatis delōge venientis? Ad
cui⁹ cōfugietis auxiliū et vbi derelique-
tis gloriā vestrā: ne incuruemini sub
vinculo· et cū interfectis cadatis? Su-
per omnibz hijs nō ē auersus furor ei⁹:
sed adhuc manus eius extenta. Ve as-
sur. Virga furoris mei & baculus ipse
est: in manu ei⁹ indignatio mea. Ad
gentem fallacem mittam eū· & contra
ppm furoris mei mādabo illi: ut au-
ferat spolia & diripiat p̄dam: & ponat
illum in cōculcationē quasi lutū pla-
teaz. Ipe autē nō sic arbitrabitur· et
cor eius non ita estimabit: sed ad con-
terendū erit cor eius: & ad interne-
cionē gentiū nō paucaz. Dicet enī. ℣Numq̄d
non principes mei simul reges sunt?
℣Nūquid nō ut charchamis sic cala-
no:et ut arphath sic emath? ℣Numq̄d
nō ut damasc⁹ sic samaria? Quomō
inuenit manus mea regna ydoli: sic
et simulacra eoz de iherusalem & de sa-
maria. ℣Nūquid nō sicut feci samarie
et ydolis ei⁹:sic faciā iherusalē & simu-
lacris eius? Et erit cū impleuerit do-
min⁹ cūcta opera sua in monte syon
et in iherusalē· visitabo sup fructum
magnifici cordis regis assur: et sup
gloriā altitudinis oculoz ei⁹. Dixit
enim. In fortitudine manus mee feci:

et in sapientia mea intellexi. Et abstuli terminos populorum: et principes eorum depredatus sum: et detraxi quasi potens insublimi residentes. Et inuenit ꝙsi nidum manus mea fortitudine populorum: et sicut colliguntur oua que derelicta sunt: sic uniuersam terram ego congregaui: et non fuit qui moueret pennam et aperiret os et ganniret. Numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea: aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur? Quomodo si eleuetur uirga contra eleuantem se: et exaltetur baculus qui uirga lignum est. Propter hoc mittet dominator dns exercituum in pinguibus eius tenuitatem: et subtus gloria eius succensa ardebit ꝙsi combustio ignis: et erit lumen israhel in igne et sanctus eius in flamma: et succendetur et deuorabitur spina eius et uepres in die una: et gloria saltus eius et carmeli eius ab anima usq; ad carnem consumetur. Et erit terrore pfugus: et reliqe ligni saltus eius pre paucitate numerabuntur: et puer scribet eos. Et erit in die illa non adiciet residuum israel: et hij qui fugerint de domo iacob inniti super eo qui percutit eos: sed innitetur sup dominum sanctum israhel. In ueritate reliquie conuertent: reliquie inquam iacob ad deum fortem. Si enim fuerit pplus tuus israhel quasi harena maris: reliquie conuertent ex eo. Consummatio abbreuiata inundabit iustitiam. Consummationem enim et abbreuiationem dominus deus exercituum faciet in medio omnis terre. Propter hoc hec dicit dns deus exercituum. Noli timere populus meus habitator syon ab assur. In uirga enim percutiet te: et baculum suum leuabit sup te in uia egipti. Adhuc enim paululum modicumq; et consummabitur indignatio: et furor meus sup scelus eorum. Et suscitabit sup eum dns exercituum flagellum iuxta plagam madyan in petra oreb: et uirgam suam sup mare: et leuabit eam in uia egipti. Et erit in die illa auferetur onus eius de humero tuo: et iugum eius de collo tuo: et computrescet iugum a facie olei. Uenit in aioth: transibit in magron: apud magmas commendabit uasa sua. Transierunt cursim: gabee sedes nostre. Obstupuit rama: gabaath saulis fugit. Hymnum uoce tua filia gallim: attende laysa pauperula anathoth. Migrauit medemena: habitatores gabim congregamini. Adhuc dies: ut in nob stetur. Agitabit manum suam sup montem filie syon: et collem hierusalem. Ecce enim dominator dns exercituum confringet lagunculam in terrore: et excelsi statura succidentur et sublimes humiliabuntur. Et subuertentur condensa saltus ferro: et libanus cum excelsis cadet. C. xi.

Et egredietur uirga de radice iesse: et flos de radice eius ascendet: et requiescet sup eum spiritus dni: spiritus sapientie et intellectus: spiritus consilij et fortitudinis: spiritus scientie et pietatis: et replebit eum spiritus timoris dni. Non secundum uisionem oculorum iudicabit: neq; secundum auditum auriu arguet. Sed iudicabit in iustitia pauperes: et arguet in equitate pro mansuetis terre. Et percutiet terram uirga oris sui: et spiritu labiorum suorum interficiet impium. Et erit iustitia cingulum lumborum eius: et fides cinctorium renum eius. Habitabit lupus cum agno: et pardus cum hedo accubabit. Uitulus et leo et ouis simul morabuntur: et puer paruulus minabit eos. Uitulus et ursus pascent simul: requiescent catuli eorum. Leo quasi bos

comedet paleas: et delectabitur infãs
ab vbere sup foramina aspidis: et ī ca-
uerna reguli qui ablactat⁹ fuerit ma-
num suã mittet. Non nocebũt et nõ
occident ī vniuerso mõte sancto meo:
quia repleta est terra sciẽtia dñi:
sicut aque maris operientis. In die il-
la radix iesse qui stat in signũ pplorũ
ipm gentes deprecabũtur: et erit sepul-
crum eius gloriosum. Et erit in die il-
la. adiciet dñs manũ suã ad possiden-
dum residuũ ppli sui. qd relinquet ab
assyrijs ⁊ ab egipto et ab aphetros et
ab ethiopia. et ab elam et a sennaar
et ab emath ⁊ ab insulis maris. Et le-
uabit signũ ī nationes: ⁊ cõgregabit
profugos israhel. Et dispsos iuda col-
liget a quatuor plagis terre: et aufere-
tur zelus ephraim: et hostes iuda pe-
ribunt. Ephraim nõ emulabitur iu-
dam: et iudas nõ pugnabit contra
ephraim. Et volabũt ī humeros phi-
listhijm p mare: simul pdabuntur filij
os orientis. Ydumea ⁊ moab preptũ
manus eor: et filij amon obedientes
erunt. Et desolabit dñs linguam ma-
ris egipti: ⁊ eleuabit manum suã su-
per flumen in fortitudine spiritus sui:
et percutiet eum in septem riuis. ita ut
transeant per eum calciati. Et erit via
residuo populo meo qui relinquetur
ab assyrijs: sicut fuit israheli in die
qua ascendit de terra egipti. Cxm.

Et dices in die illa. Confitebor ti-
bi dñe quoniã iratus es michi:
conuersus est furor tuus: et cõsolatus
es me. Ecce deus saluator meus: fidu-
cialiter agam et non timebo. Quia
fortitudo mea ⁊ laus mea dñs: et fa-
ctus est michi in salutem. Haurietis
aquas in gaudio de fontibus salua-
toris: et dicetis in illa die confitemini
domino: et inuocate nomẽ eius. Fa-
tas facite in pplis adinuentiones ei⁹:
mementote qm̃ excelsum est nomẽ ei⁹.
Cantate dño qm̃ magnifice fecit: an-
nunciate hoc ī vniuersa terra. Exulta et
lauda habitatio syon: quia magnus
in medio tui sanctus israhel. Cxm.

Onus babilonis: qd vidit ysaias
filius amos. Super mõtem ca-
liginosũ leuate signũ: exaltate voce
leuate manũ: et ingrediantur portas
duces. Ego mãdaui sanctificatis me-
is. et vocaui fortes meos ī ira mea. ex-
ultantes in gloria mea. Vox multi-
tudinis in mõtibus quasi populorũ
frequẽtiũ: vox sonitus regum gentiũ
cõgregatarũ. Dominus exercituũ pcepit
militie belli: venientibus de terra procul.
A summitate celi dñs et vasa furoris
eius: ut disperdat omnẽ terrã. Vlula-
te quia ppe ẽ dies dñi: quia vastitas a
dño veniet. Propter hoc omnes ma-
nus dissoluentur: et omne cor homi-
nis tabescet ⁊ conteretur. Torsiones et
dolores tenebũt quasi parturiens do-
lebũt. Vnusquisq; ad primũ suũ stu-
pebit: facies combuste vultus eor. Ecce
dies domini venit crudelis et indigna-
tionis plenus et ire furorisq;: ad po-
nendam terrã ī solitudinẽ ⁊ peccatores
eius conterendos de ea: quoniã stelle
celi et splendor eaꝝ non expandent lu-
men suũ. Obtenebratus est sol in ortu
suo: et luna non splendebit ī lumine
suo. Et visitabo sup orbis mala: et
contra impios iniquitatem eor. Et
quiescere faciã superbiã infideliũ: et ar-
rogãtiã fortiũ humiliabo. Preciosior
erit vir auro: et homo mũdo obrizo.
Sup hoc celũ turbabo. et mouebitur
terra de loco suo: pter indignationẽ
domini exercituũ. et pter diẽ ire furoris

eius. Et erit quasi dāmula fugiens et
quasi auis: et non erit qui congreget.
Vnusquisq; ad ppm suū cōuertetur:
et singuli ad terrā suam fugiēt. Oīs
q̄ inuent⁹ fuerit occidet: et oīs q̄ su-
peruenerit cadet in gladio. Infantes e-
orum allidētur i oculis eor: diripien-
tur domus eor: et uxores eor uiola-
buntur. Ecce ego suscitabo super eos
medos · qui argentū non querāt nec
aur uelint: sed sagittis paruulos in-
terficiāt · et lactantibus uteris non mi-
sereantur: et sup filios non parcat o-
culus eor. Et erit babilon illa ciuitas
gloriosa in regnis · inclita in superbia
chaldeor: sicut subuertit dns sodomā
et gomorrā. Sō habitabit usq; i finē:
et non fundabitur usq; ad generatio-
nem et generationem. Nec ponet
ibi tentoria arabs · nec pastores requi-
escent ibi: sed requiescent ibi bestie: et re-
plebūtur domus eor draconibus. Et
habitabūt ibi struciones et pilosi saltа-
būt ibi: et respōdebūt ibi ululę i edibs
ei⁹: et sirene i delubris uoluptatis. Cap. xiiii.

Prope est ut ueniat tempus eius:
et dies ei⁹ nō elongabūtur. Mi-
serebit enī dns iacob et eliget adhuc
de israhel: et requiescere eos faciet sup
humū suā. Adiūget aduena ad eos:
et adherebit domui iacob. Et tenebūt
eos pplī: et adducent eos i locū suum.
Et possidebit eos domus israhel sup
terrā dni in seruos et ācillas: et erunt
capientes eos qui se ceperāt: et subici-
ent exactores suos. Et erit in die illa
cum requiē dederit tibi deus de labore
tuo · et a cōcussione tua · et a seruitute
dura qua ante seruisti: sumes parabo-
lam istam cōtra regem babilonis et di-
ces. Quomō cessauit exactor: quieuit
tributus? Cōtriuit dns baculū impio-
rum · uirgam dominantiū cedentem pplos in
indignatione · plaga insanabili: sub-
icientem in furore gentes: psequentem
crudeliter. Conquieuit et siluit omnis
terra: gauisa est et exultauit: abietes q̄
letate sūt sup te · et cedri libani. Exquo
dormisti nō ascendet q̄ succidat nos
Infernus subter te conturbatus est: in
occursum aduent⁹ tui suscitauit tibi
gigantes oīes principes terre. Sur-
rexerūt de solijs suis omnes principes
nationū: uniuersi respondebūt et dicēt
tibi. Et tu uulneratus es sicut et nos:
nostri similis effectus es. Detracta est
ad inferos superbia tua: concidit cada-
uer tuū. Subter te sternetur tinea · et o-
perimentū tuū erit uermes. Quomō
cecidisti de celo lucifer qui mane orie-
baris? Corruisti in terram qui uulne-
rabas gentes: qui dicebas in corde tuo.
In celum cōscendā · sup astra dei exal-
tabo soliū meū: sedebo in monte testa-
menti · in lateribs aquilonis: ascendā
sup altitudinē nubiū · similis ero altis-
simo. Verūtamē ad infernū detraheris ·
in pfundū laci. Qui te uiderint ad te
inclinabūtur: teq; pspicient. Hunc ḡd
iste est uir qui conturbauit terram · qui
concussit regna: qui posuit orbem de-
sertum · et urbes eius destruxit? Vinctis
ei⁹ nō aperuit carcerem. Oīes reges
gentiū uniuersi dormierūt in gloria
uir in domo sua · tu aūt piectus es de
sepulcro tuo quasi stirps inutilis: pol-
lutus et obuolutus · cum hijs qui in-
terfecti sunt gladio: et descenderunt
usq; ad fundamēta laci. Quasi cada-
uer putridū nō habebis cōsortiū neq;
cum eis in sepultura. Tu enim terram
dispdidisti: tu pplm occidisti. Nō vo-
cabitur in eternū semen pessimorum.
Preparate filios eius occisioni: in

iniquitate patrū eoꝝ. ſſō cōſurgent: nec hereditabūt terrā neq; implebūt faciem orbis ciuitatū. Et conſurgam ſup eos dicit dominus exercituum: et pdam babilonis nomē et reliquias: et germen et ꝓgenicm dicit dominus. Et ponā eos in poſſeſſionē ericij: et in paludes aquaꝝ: et ſcopabo eam in ſcopa terens dicit dñs exercituū. Iurauit dñs exercituū dicens. Si non ut putaui ita erit: et quomō mente tractaui ſic eueniet: ut conterā aſſirium in terra mea: et in mōtibꝫ meis conculcē eum: et auferetur ab eis iugum eius: et onꝰ illius ab humero eorū tolletur. Hoc conſiliū qđ cogitaui ſup omnē terrā: et hec eſt manus extenta ſuper uniuerſas gentes. Dñs exercituū decreuit: et quis poterit infirmare? Et manus eius extenta: et quis auertet eam? Cxmm In anno quo mortuus eſt rex achas factum eſt onus iſtud. ſſe letetis philiſtea oīis tu: quoniā comminuta eſt virga pculſoris tui. De radice enim colubri egrediet regulus: et ſemen eius abſorbens uolucrem. Et paſcent primogenita pauperū: et pauperes fiducialiter requieſcent: et interire faciā infame radicem tuam: et reliquias tuas interficiam. Vlula porta: clama ciuitas: ꝑſtrata eſt philiſtea omnis. Ab aquilone enim fumus veniet: et non eſt qui effugiat agmen eius. Et quid reſpondebitur nunciis gentis? Quia dominus fundauit ſyon: et in ipa ſperabūt pauperes ꝑpli ei. Onus moab. Quia nocte vaſtata eſt ar moab conticuit: quia nocte vaſtatus eſt murus moab conticuit. Aſcendit domus dybon ad excelſa in planctū: ſup nabo: et ſup medeba moab ululabit. In cūctis capitibꝫ eius caluicium: oīis barba radetur. In uiis ei accincti ſūt ſacco: ſup tecta eius et i plateis ei oīis ululat deſcendet in fletum. Clamauit eſebon et eleale: uſq; iaſa audita eſt vox eoꝝ. Super hoc expediti moab ululabūt: anima ei ululabit ſibi. Cor meū ad moab clamabit: vectes eius ad ſegor vitulam cōſternātem. Per aſcenſum enim luith flens aſcendet: et i via oronaym clamorē contritionis leuabūt. Aque enim nemrim deſerte erūt: quia aruit herba: defecit germē: uiror omnis interiit. Secundū magnitudinē opereis: et viſitatio eoꝝ. Ad torrentē ſalicum ducent eos: quoniā circuibit clamor terminū moab. Vſq; ad gallim ululatus ei: et uſq; ad puteū helim clamor ei: q̄a aque dybon replete ſūt ſanguine. Ponam enim ſuper dybon additamenta hiis qui fugerint de moab leonem: et reliquiis terre. Cxvi Emitte agnum dominatorē terre: de petra deſerti ad montē filie ſyon. Et erit ſicut auis fugiens: et pulli de nido auolātes: ſic erunt filie moab in tranſitu arnon. Ini conſiliū: roge cōſiliū: pone nūbē ſi nocte umbrā tuā i meridie. Abſcōde fugientes: et vagos ne prodas. Habitabūt apud te ꝑfugi mei. ſſMoab eſto latibulum eoꝝ a facie vaſtatoris. ſſinitus eſt enim pulvis: cōſummatus eſt miſer: defecit qui conculcabat terram. Et ꝑparabitur i miſericordia ſolium: et ſedebit ſup eum in veritate in tabernaculo dauid: iudicans et querens iudicium: et velociter reddens qđ iuſtum eſt. Audiuim⁹ ſuperbiā moab: ſuperbus eſt valde. Superbia eius et arrogantia eius et indignatio eius: plusq; fortitudo ei. Ideirco ululabit moab: et moab uniuerſus ululabit.

Ejus qui letãtur sup muro rocti lateris loquimini plagas suas: qm̃ subur-
bana esebon deserta sunt. Et vinea sa-
bama. domini gentiũ exciderunt. Fla-
gella eius usq; ad iazer puenerũt. erra-
uerũt in deserto: propagines eius relicte
sunt. trãslatæ sunt mare. Sup hoc plora-
bo ĩ fletu iazer vineã sabama. Inebria-
bo te lacrima mea esebon et eleale: qm̃
super vindemiam tuã et sup messem
tuam vox clamantiũ irruit. Et aufere-
tur letitia z exultatio de carmelo: z in
vineis nõ exultabit neq; iubilabit. Vi-
nũ in torculari nõ calcabit qui calca-
re consueuerat: uocẽ calcãtiũ ablatuli.
Sup hoc uenter meus ad moab qua-
si cithara sonabit: et uiscera mea ad
murũ rocti lateris. Et erit cũ apparue-
rit qõ laborauit moab super excelsis
suis. ingrediet̃ ad sancta sua ut ob-
secret: et nõ valebit. Hoc uerbũ quod
locutus est dñs ad moab extũc: z nũc
loquus est dicens. In tribus ãnis qua-
si anni mercenarij. auferet̃ gloria mo-
ab sup omnẽ populo multo: et relin-
quetur in eo sicut racemus paruus et
modicus. nequaquã mirus. C xvii

Onus damasci. Ecce damascus
desinet esse ciuitas: et erit sicut a-
ceruus lapidũ in ruina. Derelicte ciui-
tates aroer gregibus erũt: et requiescent
ibi. et non erit qui exterreat. Et cessabit
adiutoriũ ab ephraim. et regnũ a da-
masco: et reliquie syrie sicut gloria fili-
orũ isrl erũt. dicit dñs exercituũ. Et erit
in die illa attenuabit̃ gloria iacob. et
pingues carnes eius marcescent: et erit
sicut cõgregãs in messe qũ restiterit: et
brachiũ eius spicas leget. Et erit sicut
quercus spicas in valle raphaim: z re-
linquet̃ in eo sicut racemus: et sicut ex-
cussio olee. duarũ uel triũ oliuarũ in
summitate rami. siue ñtuor aut quin-
q;. In ramis ejus fructus ejus:
dicit dñs deus isrl. In die illa inclina-
bitur homo ad factorem suũ. et oculi
eius ad sanctũ isrl respicient: et nõ in-
clinabitur ad altaria que fecerũt ma-
nus eius. z que operati sunt digiti ei9:
nõ respicient lucos et delubra. In die
illa erũt ciuitates fortitudinis ei9 dere-
licte. sicut aratra et segetes que derelicte
sunt a facie filioz israhel: et eris deser-
ta. quia oblita es dei saluatoris tui: z
fortis adiutoris tui non es recordata.
Propterea plantabis plantationem
infidelem: et gemmẽ alienũ seminabis.
In die plantationis tue labrusca: et
mane semẽ tuum florebit. Ablata est
messis in die hereditatis: et dolebit
grauiter. Ve multitudo pplorũ multo-
rum ut multitudo maris sonantis: et
tumultus turbaz sicut sonitus aquaz
multaz. Sonabũt ppli sicut sonitus
aquaz inundantiũ: et increpabit eũ
et fugiet procul: et rapietur sicut puluis
montiũ a facie uenti: et sicut turbo co-
ram tempestate. In tempore uespere. et
ecce turbatio: in matutino. et non sub-
sistet. Hec est pars eoz q̃ vastauerunt
nos: z sors diripientiũ nos. C xviii

Ve terre cymbalo alaz que ẽ trans
flumina ethiopie: que mittit in
mari legatos: et in uasis papiri sup
aquas. Ite ãgeli veloces ad gentem
conuulsam z dilaceratã: ad pplm terri-
bilem post quẽ non est alius. gentem
expectantem et cõculcatã: cuj diripue-
runt flumina terram eius. Omnes ha-
bitatores orbis q̃ moramini in terra.
cum eleuatũ fuerit signũ in mõtibus
videbitis: et clãgorem tube audietis:
qa hec dicit dñs ad me. Quiescam et
cõsiderabo ĩ loco meo: sicut meridiana

lux clara est: ⁊ sicut nubes roris i die messis. Ante messem enī totus efflorebit. ⁊ immatura pfectio germinabit: et pcidentur ramusculi eius falcibus. et que derelicta fuerint abscindentur. ecurrentur. et relinquentur simul auibus montium et bestijs terre: et estate perpetua erunt sup eum volucres. et omnes bestie terre sup illū hiemabūt. In tempore illo deferetur munus dño exercituū a pplo diuulso ⁊ dilacerato: a pplo terribili post quē nō fuit alius: a gente expectāte. expectāte ⁊ cōculcata: cuius diripuerūt flumina terrā eius: ad locū nois dñi exercituū mōtē syon. C. xix.

Onus egipti. Ecce dñs ascendet super nubem leuem et ingredietur egiptū: et cōmouebunt simulacra egipti a facie eius: et cor egipti tabescet in medio eius. Et concurrere faciā egiptios aduersus egiptios: et pugnabit vir cōtra fratrē suū. et vir cōtra amicū suū: ciuitas aduersus ciuitatē. regnū aduersus regnū: et dirūpetur spiritus egipti in visceribus eius. et consiliū eius pdpitabo: et interrogabūt simulacra sua. et diuinos suos. ⁊ phitones. et ariolos: et tradam egiptum in manu dnoꝝ crudelium: et rex fortis dominabit eis. ait dñs exercituū. Et arescet aqua de mari et fluuius desolabit atq; siccabit: et deficiēt flumina: attenuabunt et siccabūtur riui agger rum. Calamus et iuncus marcescet: nudabit alueus riui a fonte suo. Et omnis sementis irrigua siccabit: arescet et non erit. Et merebūt piscatores: et lugebūt omnes mittentes in flumen hamū: ⁊ expandentes rete sup faciem aque marcescent. Confundent qui operabant linū: pectentes ⁊ texentes subtilia. Et erunt irrigua eius flaccentia: omnes qui faciebant lacunas ad capiendos pisces. Stulti principes thaneos: sapientes consiliarij pharao decretū consiliū insipiens. Quomodo dicitis pharaoni filij sapientiū ego: filius regum antiquoꝝ? Vbi nūc sunt sapientes tui? Annūcient tibi et indicent quid cogitauerit dñs exercituū super egiptum. Stulti facti sunt principes thaneos. emarcuerunt principes memphios: deceperūt egiptum. angulum pplorum eius. Dominus miscuit in medio eius spiritū vertiginis: ⁊ errare fecerūt egiptū in omni opere suo: sicut errat ebrius ⁊ vomens. Et nō erit egipto opus qđ faciat: caput ⁊ caudam incuruātem ⁊ refrenātem. In die illa erit egiptus quasi mulieres: ⁊ stupebūt. et timebūt a facie cōmotionis manus dñi exercituū. quā ipse mouebit super eam: ⁊ erit terra iuda egipto in festiuitatem. Omnis qui illius fuerit recordatus. pauebit a facie cōsilij dñi exercituum: qđ ipe cogitauit sup eam. In die illa erunt quinq; ciuitates in terra egipti loquentes lingua chanaan: et iurantes p dñm exercituū. Ciuitas solis vocabit vna. In die illa erit altare domini in medio egipti: et titulus iuxta terminū eius dñi: et erit in signū et in testimoniū dñi exercituū in terra egipti. Clamabūt enī ad dñm a facie tribulātis: ⁊ mittet eis saluatorem et pugnatorē qui liberet eos. Et cognoscet dñs ab egipto. ⁊ cognoscent egiptij dominū in die illa: ⁊ colent eum in hostijs ⁊ in muneribus: ⁊ vota vouebūt dño ⁊ soluet. Et percutiet dominus egiptum plaga ⁊ sanabit eā: ⁊ reuertent ad dñm ⁊ placabitur eis: ⁊ sanabit eos. In die illa erit via de egipto i assirios: ⁊ intrabit assirius egiptum. et

egiptius in assirios: & seruient egipti assirijs. In die illa erit israhel tertius egipto et assirio benedictio in medio terre: cui benedixit dominus exercituū dicēs. Benedictus pp̄lus meus egipti: et opus manuum mearū assirijs: hereditas autem mea israhel. Cxv.

In anno quo ingressus est thartan in azotum · cum misisset eū sargon rex assiriox et pugnasset contra azotum et cepisset eam: in tempore illo locutus est dñs in manu ysaie filij amos dicens. Vade et solue saccū de lūbis tuis: et calciamēta tua de pedibus tuis. Et fecit sic: vadēs nud⁹ & discalciat⁹. Et dixit dñs. Sicut ābulauit seruus meus ysaias nudus & discalciatus· trīū ānox signū et portentū erit super egiptum et sup ethiopiā: sic minabit rex assiriox captiuitatē egipti · et transmigrationē ethiopie · iuuenē et senem· nudam & discalciatā discooptis natibus ignominiam egipti. Et timebūt et confundentur ab ethiopia spe sua: et ab egipto gloria sua. Et dicet habitator insule huius in die illa. Hecine erat spes nostra · ad quos cōfugimus in auxilium: ut liberaret nos a facie regis assiriorum? Et quomodo effugere poterimus nos? Cxvi·

Onus deserti maris. Sicut turbines ab affrico veniūt · de deserto venit: de terra horribili visio dura nūciata ē michi. Qui incredul⁹ ē · infideliter agit: et q̄ depopulator ē vastat. Ascende elam et obside mede: omnē gemitū eius cessare feci. Propterea repleti sunt lūbi mei dolore: angustia possedit me sicut āgustia parturientis. Corrui cū audirem: cōturbatus sum cum viderē. Emarcuit cor meū: remebre stupefecerūt me. Babilon dilecta mea · posita est michi i umbraculū. Pone mensam: cōtemplare i specula. Comedentes et bibentes · surgite principes · arripite clipeū: hec enim dixit michi dominus. Vade et pone speculatorē: et q̄cunq; viderit ānunciet. Et vidit curruū duox equitum · ascensorē asini et ascensorē cameli: et contemplatus est diligenter multo intuitu. Et clamauit leo. Sup speculā dñi ego sum stans iugiter p die: & sup custodiā meā ego sum stans totis noctibus. Ecce iste venit ascensor vir bige equitū. Et respondit et dixit. Cecidit cecidit babilon: et omnia sculptilia deox eius contrita sunt in terrā. Tritura mea & filia aree mee: q̄ audiui a dño exercituū deo israhel ānunciaui vobis. Onus duma. Ad me clamat ex seir. Custos quid de nocte: custos quid de nocte? Dixit custos. Venit mane et nox. Si queritis querite: conuertimini · venite. Onus i arabia. In saltu ad vesperā dormietis: in semitis dodanim. Occurrentes sitienti ferte aquā: qui habitatis terrā austri · cū panibz occurrite fugienti. A facie enī gladioz fugerūt · a facie gladij imminentis: a facie arcus extenti · a facie grauis pūs: q̄m hec dixit dñs ad me. Adhuc in vno āno quasi in āno mercennarij · & auferetur omnis gloria cedar: & reliquie numeri sagittarioz fortiū de filijs cedar imminuentur. Dominus enī deus israhel locutus est. Cxvii·

Onus vallis visionis. Quid nā tibi quoq; est quia ascendisti? Et tu omnis inrecta clamoris plena: urbs frequēs · ciuitas exultās. Interfecti tui non interfecti gladio: nec mortui tui mortui in bello. Cuncti principes tui fugerūt simul: dureq; ligati sūt. Omnes q̄ inuenti sūt uincti sūt pariter:

+Speculum

procul fugerũt. Propĕa dixĩ. recedite a me: amare flebo. Nolite ĩcumbere ut consolemĩni me sup vastitate filie populi mei. Dies enĩm interfectionis et cõculcationis. & fletuũ dño deo exercituũ ĩ valle visionis. Structãs murũ et magnificus sup montem. Et elam sumpsit pharetrã: currũ hominis equitis. & parietẽ nudabit clipeus. Et erũt electe valles tue plene quadrigarũ: et equites ponent sedes suas in porta: & reuelabitur operimẽtum iude. Et videbitis in die illa armamẽtariũ domus saltus: & scissuras ciuitatis dauid videbitis: quia multiplicate sunt. Et cõgregastis aquas piscine inferioris: & domũ ierusalẽ numerastis: et destruxistis domũ ad muniendũ murũ. Et lacum fecistis inter duos muros. et aquam piscine veteris: & nõ suspexistis ad eum qui fecerat eam: & operatorẽ eius de lõge non vidistis. Et vocabit dñs deus exercituũ in die illa ad fletũ. et ad planctũ. ad caluiciũ. & ad cingulum sarci: et ecce gaudiũ & letitia. occidere vitulos. et iugulare arietes: comedere carnes & bibere vinũ. Comedamus et bibamus: cras enĩm moriemur. Et reuelata est vox in auribus meis dñi exercituũ. Si dimittetur iniquitas hec vobis. donec moriamini: dicit dñs deus exercituũ. Hec dicit dñs deus exercituũ. Vade ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo. ad sobnam ppositum templi: & dices ad eũ. Quid tu hic. aut ñsi qs hic? Quia excidisti tibi hic sepulcrũ: excidisti in excelso memoriã: diligẽter ĩpetra tabernaculũ tibi. Ecce dñs asportari te facier. sicut asportat gallus gallinacius: et quasi amictum sic subleuabit te. Coronãs coronabit te tribulatione: ñsi pilam mittet te in terrã latam et spaciosam. Ibi morieris: & ibi erit curr9 glorie tue ignominia domus dñi tui. Expellã te de statione tua: & de ministerio tuo deponã te. Et erit in die illa. vocabo seruũ meũ eliachim filiũ helchie. et induam illũ tunica tua: & cingulo tuo cõfortabo eũ. et potestatẽ tuã dabo ĩ manu eius: & erit ñsi pater habitãtibz ierusalẽ et domui iuda. Et dabo clauem domus dauid sup humerũ eius: & aperiet & nõ erit qui claudat: & claudet et non erit q̃ aperiat. Et figam illum paxillũ in loco fideli: & erit in soliũ glorie domui patris sui: & suspendẽt sup eum omnẽ gloriã domus patris eius. vasorũ diuersa genera: omne vas paruulum. a vasis craterarũ. usq; ad omne vas musicorũ. In die illa dicit dñs exercituũ. auferetur paxillus q̃ fixus fuerat ĩ loco fideli: et frangẽt et cadet. & peribit qđ pependerat ĩ eo: qm̃a dñs locut9 est.

Germ.

Onus tyri. Vlulate naues maris. qm̃a vastata ẽ domus unde uenire cõsueuerãt: de terra cethim. reuelatum est eis. Tacete qui habitatis in insula: negociato sydonis. Trãsfretãtes mare repleuerũt te in aquis multis: semen nili fluminis fruges eius: et facta est negociatio gentiũ. Erubesce sydon. Ait enĩm mare et fortitudo maris dicẽs. Non parturiui & non peperi. et non enutriui iuuenes: nec ad incrementũ perduxi virgines. Cũ auditũ fuerit in egipto: dolebunt cum audierint de tyro. Transite maria: vlulate qui habitatis in insula. Numquid nõ hec vra est que gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua? Ducent eam pedes sui longe ad peregrinandũ. Quis cogitauit hoc sup tyrum. quõdã coronatã? Cui9 negociatores principes: institores

eius inclitꝰ terre. Dominus exercituū cogitauit hoc·ut detraheret superbiā omnis glorie:⁊ ad ignominiā deduceret uniuersos inclitos terre. Transi terrā tuā ꝙsi flumen filia maris:non ē cingulū ultra tibi. Manū suā extendit sup mare:cōturbauit regna. Dñs mādauit aduersus chanaan·ut conterereꝫ fortes eiꝰ. Et dixit. Non adicies ultra ut glorieris·calumniā sustinēs uirgo filia sydonis. Iu cethim cōsurgens transfreta:ibi quoq; non erit requies tibi. Ecce terra chaldeorū talis ꝓpꝰ non fuit:assur fundauit eā. Iu captiuitatem traduxerunt robustos eius:suffoderūt domus eius:posuerunt eā in ruinā. Vlulate naues maris:quia deuastata est fortitudo uꝝa. Et erit in die illa·i oblionione eris o tyre septuaginta annis·sicut dies regis unius. Post septuaginta aūt ānos·erit tyro ꝙsi cantricū meretricis. Sume tibi citharā: circue ciuitatem meretrix oblionōi tradita. Bene cane:frequenta cāticum:ut memoria tui sit. Et erit post septuaginta ānos uisitabit dñs tyrum·et reducet eam ad mercedes suas:⁊ rursum fornicabitur cū uniuersis regnis terre sup faciem terre: et erūt negociationes eius ⁊ mercedes eius sanctificate domino. Non cōdentur neq; reponentur:quia hiis qui habitauerunt coram domino erit negociatio eius: ut manducent in saturitate·et uestiant ꝛ usq; ad uetustatē. Cxvm.

Ecce dominus dissipabit terram ⁊ nudabit eam:⁊ affliget faciē eiꝰ: et dispget·habitatores eiꝰ. Et erit sicut ꝓpꝰ sic sacerdos:et sicut seruus sic dominꝰ eius: et sicut ancilla sic domina eius. Sicut emens sic ille qui uendit: sicut fenerator sic is ꝙ mutuū accipit: sicut qui repetit·sic qui debet. Dissipatione dissipabitur terra: et direptione ꝑdabitur. Dñs enim locutꝰ est uerbū hoc. Luxit ⁊ defluxit terra et infirmata est:defluxit orbis·et infirmata est altitudo ꝓpli terre: et terra interfecta est ab habitatoribs suis:quia transgressi sūt leges: mutauerūt ius: dissipauerunt fedus sempiternū. Propter hoc maledictio uorabit terram·et peccabūt habitatores eius:ideoq; insanient cultores eius: et relinquent̄ homines pauci. Luxit uindemia:infirmata est uitis: ingemuerūt oēs qui letabāt corde. Cessauit gaudiū timpanoꝝ: quieuit sonitus letantiū: conticuit dulcedo citthare. Cum cantico nō bibent uinū: amara erit potio bibentibus illā. Attrita est ciuitas uanitatis:clausa est omnis domꝰ nullo introeūte. Clamor erit sup uino in plateis:deserta ē oēs letitia:translatum ē gaudiū terre. Relicta ē in urbe solitudo: et calamitas opprimet portas:quia hec erūt in medio terre in medio ꝓploꝝ. Quomō si pauce oliue que remāserūt excutiant̄ ex oleo:et racemi cum fuerit finita uindemia. Hi leuabūt uocem suam atq; laudabūt:cum glorificatus fuerit dominus hinnient de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dñm:in insulis maris nomē dñi dei israhel. A finibz terre laudes audiuimꝰ:gloriā iusti. Et dixi. Secretum meum michi:secretū meū michi. Ve michi. Preuaricantes ꝓuaricati sunt:⁊ ꝓuaricatōne trāsgressoꝝ ꝓuaricati sunt. Formido et fouea·et laqueus sup te qui habitator es terre. Et erit qui fugerit a uoce formidinis cadet in foueam: et qui se explicauerit de fouea retinebitur laqueo quia catharacte de excelsis apte sunt·

et concutientur fundamēta terre. Cōfractione cōfringetur terra: cōtritione
conteretur terra. Commotione cōmouebitur terra: agitatione agitabitur
terra sicut ebrius: ⁊ auferetur quasi tabernaculū unius noctis. Et grauabit
eam iniquitas sua: et corruet et non adiciet ut resurgat. Et erit in die illa.
visitabit dominꝰ sup militiā celi in excelso: ⁊ sup reges terre qui sunt sup terram. Et cōgregabūtur in congregatione unius fascis in lacum: et claudent
ibi in carcerem: ⁊ post multos dies visitabūtur. Et erubescet luna. et cōfundetur sol. cū regnauerit dns exercituū i
mōte syon et in ierusalē: et i cōspectu
senū suoꝝ fuerit glorificatus. C. xxv.

Domine deus meus es tu ⁊ exaltabo te: cōfitebor nomini tuo. quī
fecisti mirabilia: cogitatōes antiquas
fideles amen. Quia posuisti ciuitatem
in tumultū. urbem fortem in ruinam:
domū alienoꝝ ut non sit ciuitas: et i
sempiternū non edificetur. Super hoc
laudabit te ppls fortis: ciuitas gentium robustaꝝ timebit te. Quia factus
es fortitudo pauperis: fortitudo egeno
i tribulatione sua: spes a turbine. umbraculū ab estu. Spiritꝰ enim robustoꝝ. quasi turbo impellens parietē:
sicut estum in siti tumultū alienoꝝ humiliabis: et quasi calorem sub nube
torrente. ppaginem fortiū marcescere
facies. Et faciet dns exercituū oībus
ppls in mōte hoc. cōuiuiū pīguium:
cōuiuiū vindemie. conuiuiū pinguiū
medullatorū: vindemie defecate. Et
pcipitabit in monte isto facie vinculi
colligati sup oēs ppl̄os: et telā quā
orditus est sup oēs nationes. pcipitabit mortem in sempiternū. Et auferet dominus deus lacrimā ab omni
facie: et obprobriū ppli sui auferet de
uniuersa terra: quia dns locutus est.
Et dicet in die illa. Ecce deus noster
iste: expectabimus eum: et saluabit
nos. Iste dominus: sustinuimus eum. Et exultabim⁹ et letabimur in salutari eius: quia requiescet manus
domini in monte isto: ⁊ triturabitur
moab sub eo. sicut teruntur palee in
plaustro. Et extendet manus suas sb
eo. sicut extendit natans ad natandū:
et humiliabit gloriam eius cum allisione manuum eius. Et munimenta
sublimium murorum tuorum concident: et humiliabuntur et detrahentur i terrā usq; ad puluerē.

In die illa cantabitur canticum istud
i terra iuda. Urbs fortitudinis nre syon: C. xxvi
saluator ponetur in ea murus et āte
murale. Aperite portas: et ingrediatur gens iusta. Custodiens veritatem. Vet⁹ error abiit: seruabis pacē: pacem. qm i te speraui⁹. Speratis i domino in seculis eternis: in dño deo
forti in perpetuum. Quia incuruabit
habitantes in excelso: ciuitatem sublimem humiliauit. Humiliabit eā usq; ad terrā. detrahet eā usq; ad puluerē. Cōculcauit eā pes: pes pauperis:
gressus egenoꝝ. Semita iusti recta est:
rectus callis iusti ad ambulandū. Et
in semita iudicioꝝ tuoꝝ domine sustinuimus te: nomen tuum et memoriale tuum in desiderio anime. Anima
mea desiderauit te i nocte: sed ⁊ spiritu
meo in pcordijs meis: de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in
terra: iusticiam discent habitatores
orbis. Misereamur impio. ⁊ nō discet
iusticiam: In terra sanctorū iniqua
gessit: ⁊ nō videbit gloriam dominis.
Domine exaltetur manus tua et nō

videant: videant et confundantur zelantes ppli: et ignis hostes tuos devoret. Domine dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra operatus es nobis. Domine deus noster possiderunt nos dñi absq; te: tantū in te recordemur nominis tui. Mortuntes non viuāt: gigātes nō resurgāt. Propterea visitasti et cōtriuisti eos: et pdidisti omnē memoriā eoꝝ. Indulsisti genti domine indulsisti genti: nūquid glorificatus es? Elongasti omnes terminos terre. Domine in angustia requisierunt te: in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut que cōcepit eū appropinquauerit ad partū dolens clamat in doloribus suis: sic facti sumus. A facie tua domine concepimꝰ et quasi parturiuimꝰ ꝛ peperimꝰ spiritum salutis: iusticiā nō fecimꝰ in terra: ideo non ceciderunt habitatores terre. Viuent mortui tui: interfecti mei resurgent. Expergiscimini ꝛ laudate qui habitatis in puluere: quia ros lucis ros tuus et terram gigantem detrahes in ruinā. Vade pplus meꝰ intra in cubicula tua claude ostia tua sup te: abscondere modicum ad momentū donec ptranseat indignatio. Ecce enim dñs egredietur de loco suo ut visitet iniquitatem habitatoris terre contra eum: ꝛ revelabit terra sanguinē suū et nō operiet vltra interfectos suos. Cxxvm.

In die illa visitabit dñs in gladio suo duro et grādi ꝛ forti sup leuiathan serpentem vectem et sup leuiathan serpentem tortuosum: ꝛ occidet cetum qui in mari est. In die illa vinea meri cantabit ei. Ego dñs qui seruo eam: repente propinabo ei ne forte visitetur contra eam. Nocte ꝛ die seruo eam: indignatio nō e michi. Quis dabit me spinā et veprem in pliū? Gradiar sup eam succendā eā pariter: an potiꝰ tenebit fortitudinē meā? Faciet pacē michi: faciet pacē michi. Qui ingrediūtur impetu ad iacob florebit et germinabit israel: et implebūt faciem orbis semine. Numquid iuxta plagā percussit eum? Aut sicut occidit interfectos eiꝰ sic occisus e? In mensura cōtra mensuram cum abiecta fuerit iudicabis eam: meditata est in spiritu suo duro p diem estus. Idcirco sup hoc dimittet iniquitas domui iacob: ꝛ iste omnis fructus ut auferatur peccatū eius. Cū posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cinctis allisos: non stabunt luci et delubra. Ciuitas enim munita desolata erit: speciosa relinquetur et dimittet ꝫ si desertū. Ibi pascet vitulus et ibi accubabit: et cōsumet summitates eius. In siccitate messis illius conterentur mulieres venientes ꝛ docentes ea. Non e enim pplus sapiens: propterea non miserebitur eius qui fecit eum: et qui formauit eum non parcet ei. Et erit in die illa pauiet dñs ab alueo fluminis usq; ad torrentem egipti: ꝛ vos congregabimini vnus et vnus filij israhel. Et erit in die illa clangetur in tuba magna: et venient q̄ pditi fuerāt de terra assirioꝝ ꝛ qui eiecti erant de terra egipti: et adorabunt dominum in mōte sancto in ihrusalē. Cxxvm.

Ve corone superbie ebriꝫ ephraim et flori decidenti glorie exultationis eius: qui erant in vertice vallis pinguissime errantes a vino. Ecce validus et fortis dñs sicut impetꝰ grandinis turbo cōfringens: sicut impetus aquaꝝ multaꝝ inundantiū: ꝛ emissarum sup terrā spaciosam. Pedibꝫ conculcabitur corona superbie ebriorum

ephraim: et erit flos decidens glorie exultationis eius. qui est sup verticem vallis pinguiū. quasi temporaneum ante maturitatem autumni. Qđ cum aspexerit videns. statim ut manu tenuerit devorabit illud. In die illa erit dominus exercituum corona glorie. et sceptrū exultationis reliquo ppli sui. et spūs iudicij sedenti sup iudicium: et fortitudo revertentibus de bello ad portam. Verum hij quoq; pre vino nescierūt: et p ebrietate erraverūt. Sacerdotes et pphete nescierūt pre ebrietate. absorti sunt a vino: erraverūt in ebrietate. nescierūt videntem. ignoraverūt iudicia. Omnes enim mense replete sunt vomitu sordiūq; ita ut non esset ultra locus. Quē docebit scientiā: et quē intelligere faciet auditū? Ablactatus est a lacte. avulsus ab uberibus: quia māda remāda. māda remāda: expecta reexpecta. expecta reexpecta: modicum ibi. modicū ibi. In loquela enī labij et lingua altera loquet ad populum istū. cui dixit. Hec ē requies mea. reficite lassum: et hoc est meum refrigeriū. et noluerūt audire. Et erit eis verbum dñi. manda remāda. manda remāda: expecta reexpecta. expecta reexpecta: modicū ibi. modicum ibi: ut vadant et cadant retrorsum. et cōtercantur et illaqueent et capiant. Propter hoc audite verbū dñi viri illusores: qui dominamini sup ppm meū qui est in hierusalē. Dixistis enim. Percussimus fedus cū morte: et cum inferno fecimus pactū. Flagellū inundās cū trānierit non veniet sup nos: quia posuimus mendaciū spem nostrā. et mendacio protecti sumus. Idcirco hec dicit dñs deus. Ecce ego mittam in fundamēta syon lapidē. lapidē pbatū. angularē. pciosum. in fundamēto fundatū. Qui crediderit non festinet. Et ponā iudicium in pōdere: et iustitiā in mensura. Et subvertet grando spem mendacij et protectionē aque inundabunt: et delebitur fedus vestrū cum morte: et pactū vestrū cū inferno non stabit. Flagellū inundās cum transierit. eritis ei in conculcationem. Quādocunq; ptransierit tollet vos. quoniā mane diluculo pertransibit in die et in nocte: et tantūmodo sola vexatio intellectū dabit auditui. Coangustatum est enim stratum. ita ut alter decidat: et pallium breve utrunq; operire non potest. Sicut enī in mōte divisionis stabit dñs sic in valle que est in gabaon irascetur: ut faciant opus suū. alienū opus eius: ut operetur opus suū. peregrinum est op9 eius ab eo. Et nūc nolite illudere: ne forte cōstringant vincula vra. Consummationē enim et abbreviationē audivi a dño deo exercituū sup universam terram. Auribus pcipite et audite vocem meā: attendite et audite eloquiū meum. Numquid tota die arabit arans. ut serat: pscindet. et sariet humum suā? Nonne cum adequaverit faciem eius seret gith. et ciminū sparget: et nō ponet triticum p ordinem et hordeum. et milium. et vicciam in finibs suis? Et erudiet illū in iudicio: deus suus docebit illū. Non enim in serris triturabitur gith. nec rota plaustri super ciminū circuiet: sed in virga excutietur gith. et ciminū in baculo: panis aūt cōminuetur. Vex nō in pretuū triturās triturabit illū: neq; vexabit eū rota plaustri: nec ī ungulis suis comminuet eum. Et hoc a dño deo exercituū exiuit. ut mirabile faceret cōsiliū et magnificaret iustitiā. Ve hariel. hariel

C.29

ciuitas quā expugnauit dauid.

Addimus est annus ad annū. solemnitates euoluāt sūt: circūuallabo ariel. & erit tristis & merens: & erit michi quasi ariel. Et circundabo ut speram in circuitu tuo. & ponā contra te aggerem: et munimēta ponā in obsidionē tuā. Humiliaberis. de ira loqueris: et de humo audiet eloquiū tuum. Et erit ut phitonis de terra vox tua: & de humo eloquiū tuū mussitabit. Et erit sicut puluis tenuis multitudo ventilantium te: et sicut fauilla pertransiens multitudo eox qui contra te pualuerūt. Eritq repente confestim a domino exercituū. visitabitur in tonitruo et commotione terre: et voce magna turbinis et tempestatis et flāme ignis deuorantis. Et erit sicut somniū visionis nocturne. multitudo omniū gentiū q dimicauerūt contra ariel: et omnes q militauerūt et obsederūt et pualuerūt aduersus eam. Et sicut somniat esuriens et comedit. cum aūt fuerit expergefactus vacua est anima eius: et sicut somniat sitiens et bibit. & postq fuerit expergefactus lassus adhuc sitit. et anima eius vacua est: sic erit multitudo omniū gentiū q dimicauerūt contra montē syon. Obstupescite et āmiramini. fluctuate & vacillate: inebriamini. et nō a vino: mouemini et nō ab ebrietate: quomō misceuit vobis dominus spiritum soporis. Claudet oculos vestros: pphetas et principes vros qui videbāt visiones operiet. Et erit vobis visio oim sicut verba libri signati: quē cū dederit scienti litteras dicēt lege istū: et respondebit non possum. signatus est enī. Et dabitur liber nescienti lras dicturq; ei lege: & respondebit. nescio lras. Et dixit dns. eo q appropīquat populus iste ore suo et labijs suis glorificat me. cor autem eius longe est a me. et timuerūt me mādato hominū et doctrinis: ideo ecce ego addam ut ammirationē faciā pplo huic miraculo grandi & stupendo. Peribit enī sapientia a sapientibus eius: et intellectus prudentiū eius abscondetur. Ve qui profundi estis corde. ut a domino abscondatis consiliū: quox sunt in tenebris opera. et dicūt quis videt nos. et quis nouit nos? Peruersa ē hec vra cogitatio. quasi si lutū contra figulū cogitet. et dicat opus factori suo. nō fecisti me: et figmentum dicat factori suo. non intelligis. Nonne adhuc i modico et in breui cōuertetur libanus in cherme: & cherme in saltū reputabit? Et audient in die illa surdi verba libri. et de tenebris et caligine oculi ceox videbūt. Et addent mites in dño letitiam. & pauperes hominēs in sancto israhel exultabūt: quoniā defecit qui pualebat. cōsummatus est illusor. et succisi sunt omnes qui vigilabant sup iniquitatē: qa peccare faciebāt homines in verbo. et arguentem in porta supplātabāt: et declinauerūt frustra a iusto. Propter hec dicit dominus ad domū iacob qui redemit abrahā. Non modo confundetur iacob. nec modo vultus eius erubescet: sed cū viderit filios suos opera manuū meaq. in medio sui sanctificātes nomē meū: & sanctificabūt sanctum iacob. & deū israel pdicabūt: & sciēt errātes spiritu intellectum. & murmuratores discēt legē. Cxxx.

Ve filij desertores dicit dns. ut faceretis cōsiliū et non ex me: et ordinemini telam et nō p spiritū meū. ut adderetur peccatū sup peccatū: qui ambulatis ut descendatis in egiptū. et os

meū nō interrogastis:sprātes auxiliū
in fortitudine pharao·et habentes fi-
duciā in umbra egipti: et erit vobis
fortitudo pharaonis in cōfusionem·
et fiducia in umbra egipti in ignomi-
niam. Erant enī in thanes principes
tui:z nūcij tui usqz ad thanes puenerūt.
Omnes confusi sunt sup pplo qui eis
prodesse non potuit. Non fuerūt i au-
xilium·et in aliquam utilitatem: sed
in confusionem et in opprobrium.
Onus iumentorum austri. In terra
tribulationis et angustie·leena et leo·
et eis vipera·et regulus volans: por-
rantes sup humeros iumentoz diui-
tias suas·et sup gibbū camelorz the-
sauros suos·ad pplm qui eis prodesse
nō poterit. Egiptus enī frustra et vane
auxiliabitur. Ideo clamaui sup hoc:
superbia tantū est·quiesce. Nūc ingres
sus scribe eis sup buxū·z in libro dili-
genter egara illud:et erit in die nouis-
simo in testimoniū usqz ineternū. Po-
pulus enim ad iracundiā puocans
est·et filij mendaces·filij nolentes au-
dire legem dei: qui dicūt videntibz no-
lite videre·aspicientibus aspicere no-
bis ea que recta sunt. Loquimini no-
bis placentia·videte nobis errores:
auferte·a me viam·declinate a me se-
mitam·cesset a facie nostra sanctus
israhel. Propterea hec dicit sanctus
israhel:pro eo qz reprobastis verbum
hoc·z speristis in calumnia z tumul-
tu: et innixi estis super eo. Propterea
erit vobis iniquitas hec·sicut inter-
ruptio cadēs:et requisita i muro excel-
so:quoniā subito dū non speratur ve-
niet cōtritio eius: et cōminuetur sicut
conteritur lagena figuli cōtritione pe-
ualida:et non inuenietur de fragmen-
tis eiꝰ testa·i qua portetur ignis culus
de incendio·aut hauriat parum aque
de fouea: quia hec dicit dominus deus
israhel. Si reuertimini et quiescatis:
salui eritis. In silentio z in spe erit for-
titudo vestra: et noluistis et dixistis.
Nequaqz:sed ad equos fugiemꝰ: ideo
fugietis. Et sup veloces ascendemus:
ideo velociores erūt qui psequent vos.
Mille homines a facie terroris uniꝰ
et a facie terroris quinqz fugietis: do-
nec relinquamini ꝙsi malus nauis i
vertice montis:z quasi signū sup col-
lem. Propterea expectat dominus ut
misereatur vestri·et ideo exultabit par-
cens vobis·quia deus iudicij dns·be-
ati omnes qui expectant eum. Popu-
lus enim syon habitabit i ihrusalem:
plorans nequaqz plorabis: miserās
miserabitur tui. Ad vocem clamoris
tui statim ut audierit respondebit tibi:
et dabit vobis dominus panē arctū·
et aquā breuē:z nō faciet auolare a te
ultra doctorem tuū:et erūt oculi tui vi-
dentes ꝓceptorem tuū·et aures tue au-
dient verbū post tergū mouentis. Hec
est via ambulate in ea:z nō declinetis
neqz ad dexteram neqz ad sinistrā. Et
cōtaminabis lamināas sculptiliū ar-
gēti tui·z vestimentū cōflatiliꝭ auri tui:
z dispges ea sicut immūditiā mēstrua-
te. Egredere:dices ei. Et dabit pluuia
semini tuo ubicunqz seminaueris i ter-
ra:et panis frugum terre erit ubertimꝰ
et pinguis. Pascet in possessione tua
in die illo agnꝰ spaciose:et tauri tui z
pulli asinoz qui operant terrā· cōmi-
xtum migma comedent sicut in area
ut vētilatū ē. Et erūt sup omnē montē
excelsum·et sup omnē collē eleuatum
riui currentiū aquaz·in die interfectio-
nis multoz:cum ceciderit turres. Et e-
rit lux lune sicut lux solis·et lux solis

erit septemplicater · sicut lux septem dierū: in die qua alligauerit dominus vulnus ppli sui · et plusuram plage eius sanauerit. Ecce nomē dñi venit de longinquo: ardens furor eius: et grauis ad portādū. Labia eius repleta sūt indignatione: et lingua eius q̄si ignis deuorās. Spiritus eius velut torrens inundans usq; ad medium colli · ad pdendas gentes in nichilum: et frenū erroris qđ erat i maxillis ppl̄oz. Canticū erit vobis sicut vox sanctificate solemnitatis: et letitia cordis sicut qui pgit cū tibia · ut intret i montē dñi ad fortem israhel. Et audītā faciet dominus gloriam vocis sue · et terrorem brachii sui ostendet in comminatione furoris · et flamme ignis deuorantis: allidet in turbine et i lapide grandinis. A voce enim dñi pauebit assur virga pcussus: et erit transitus virge fundatus quā requiescere faciet dominus sup eum · in tympanis et citharis et bellis pugnis repugnabit eos. Preparata est enim ab heri tophet a rege preparata · profunda et dilatata. Nutrimenta eius ignis · et ligna multa: flatus domini sicut torrens sulphuris succendēs eā. C. xxxi.

Ve qui descendūt in egiptū ad auxiliū in equis sperantes · et habentes fiduciā sup quadrigis q̄a multe sunt · et sup equitibs quia pualidi nimis: et non sunt confisi sup sanctum israhel · et dominū nō requisierūt. Ipe autem sapiens adduxit malū · et verba sua non abstulit: et consurget contra domū pessimoz · et cōtra auxiliū operantiū iniquitatē. Egiptus homo et non deus · et equi eoz caro et nō spiritus: et dñs inclinauit manū suam et corruet auxiliator · et cadet cui prestat auxiliū · simulq; omnes cōsumentur: quia hec dicit dominus ad me. Quomodo si rugiat leo et catulus leonis sup p̄dam suam · cū occurrerit ei multitudo pastoz · a voce eoz nō formidabit · et a multitudine eoz non pauebit: sic descendet dñs exercituū ut p̄lietur sup montē syon z sup collem eius. Sicut aues volātes · sic ptegit dominus exercituū iherusalē: ptegens z liberās · transiens et saluans. Conuertimini sicut in pfundū recesseratis filij israhel. In die enim illa abiciet vir ydola argenti sui · et ydola auri sui que fecerūt vobis manus vestre in peccatū: et cadet assur in gladio non viri · et gladius non hominis vorabit eū: z fugiet non a facie gladij et iuuenes ei⁹ vectigales erunt: z fortitudo eius a terrore transibit · et pauebūt fugiētes principes ei⁹. Dixit dñs · cui⁹ ē ignis in syon: et camin⁹ ei⁹ in iherusalē. C. xxxii.

Ece i iusticia regnabit rex · et principes in iudicio pcerunt: et erit vir sicut qui absconditur a vento · et celat se a tempestate: sicut riui aquarum in siti · et umbra petre pminētis in tra deserta. Non caliginabūt oculi videntiū · et aures audientiū diligenter auscultabunt: z mor stultoz intelliget scientiā · et lingua balboz velociter loquetur z plane. Non vocabitur ultra is q̄ insipiens est princeps: neq; fraudulentus appellabitur maior. Stult⁹ enī fatua loquet̄ · et cor eius faciet iniquitatem: ut pficiat simulationē · et loquat̄ ad dñm fraudulenter: z vacuā faciat animam esurientis · z potū sitienti auferat. Fraudulenti vasa pessima sunt: ipse enim cogitationes cōcinnabit ad perdendos mites in sermone mendacij · cū loqueretur pauper iudiciū. Princeps

vero ea que digna sunt principi cogitabit: et ipse super duces stabit. Mulieres opulente surgite. & audite vocem meam: filie cōfidentes percipite auribꝰ eloquiū meū. Post dies etū et annū & vos cōturbabimini cōfidentes. Consummata est enī vindemia: collectio ultra nō veniet. Obstupescite opulēte. cōturbabimini confidentes: expuite vos et cōfundamini. accingite lūbos vros sup ubera. Plangite sup regione desiderabili: sup vinea fertili. Sup humū populi mei spīna & vepres ascendent: quāto magis sup oīes domos gaudiū ciuitatis exultantis? Domus enī dimissa est. multitudo urbis relicta ē: tenebre & palpatio facte sunt super speluncas usq; inceternū. Gaudiū onagroꝝ pascua gregū: donec effundatur sup nos spīritus de excelso. Et erit desertū in chermel. et chermel in saltū reputabitur: & habitabit in solitudine iudiciū. & iustitia in chermel sedebit. Et erit opus iustitie pax: et cultꝰ iustitie silentiū: et securitas usq; in sempiternū. Et sedebit ppīus meꝰ in pulchritudine pacis: et in tabernaculis fiducie & in requie opulēta. Grādo aūt in descensione saltꝰ: et humilitate humiliabit ciuitas. Beati q̄ seminatis sup oīes aquas: immittētes pedē bouis & asini. Cxxvm.

Ve qui pdaris: nōne et ipse pdaberis? Et qui sprenis: nōne & ipe spernēris? Cū cōsummaueris depdationē dei pdaberis: cū fatigatus desieris contemnere. contemnēris. Dñe miserere nostri te enim expectamus: esto brachiū nostrū in mane: et salus nra in tempore tribulationis. A voce āgeli fugerūt ppli: ab exaltatione tua dispse sūt gentes. Et cōgregabūtur spolia vestra sicut colligitur brucus: velut cū fosse plene fuerint de eo. Magnificatꝰ est dñs quoniā habitabit i excelso: implebit syon iudicio et iustitia: et erit fides in temporibꝰ suis. Diuitie salutis sapientia et scientia: timor dñi ipe thesaurꝰ eius. Ecce videntes clamabūt foris: angeli pacis amare flebūt. Dissipate sunt vie: cessauit trāliens p semitam: irritū factū est pactū: pjecit ciuitates. nō reputauit homines. Luxit & elanguit terra: confusus est libanus et abscondit. Et factus est saron sicut desertum: et concussa est basan et carmelus. Nūc cōsurgam dicit dominꝰ: nunc exaltabor et nunc sublimabor. Cōcipietis ardorem et parietis stipulam: spīritꝰ vr ut ignis vorabit vos: et erūt ppli quasi de incendio cinis: spine cōgregate igni comburent. Audite qui lōge estis q̄ fecerim: et cognoscite vicini fortitudinē mea. Cōterriti sūt in syon peccatores: possedit timor ypocritas. Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante: aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? Qui ambulat i iustitijs et loquitur veritatē: qui picit auaritiā ex calumnia: et excutit manus suas ab omni munere. Qui obturat aures suas ne audiat sanguinē. & claudit oculos suos ne videat malum: iste in excelsis habitabit. munimēta saxoꝝ sublimitas eius: panis ei datus ē. aque eius fideles sunt. Regem in decore suo videbit: oculi eius cernent terrā de longe: cor tuū meditabitur timorem. Vbi ē litteratus. ubi legis verba ponderās: ubi doctor parvulos? Populū imprudentem non videbis. ppīm alti sermonis: ita ut non possis intelligere disertitudinem lingue eius. in quo nulla est sapientia. Respice syon ciuitatem

solemnitatis nostre. oculi tui videbūt iherusalē habitationē opulentam. tabernaculū qđ nequaq̄ transferri poterit: nec auferentur claui eius in sempiternū. ⁊ omnes funiculi eius nō rumpentur: quia solūmodo ibi magnificat⁹ est dominus noster. Locus fluuiorū riui latissimi ⁊ patentes: nō transibit sup eum nauis remigū. neq; trieris magna transgredietur eum. Domin⁹ enim iudex noster. dns legifer noster. dominus rex noster: ipse saluabit nos. Laxati sunt funiculi tui: sed non ualebūt. Sic erit malus tuus ut dilatare signū nō queas. Tunc diuidentur spolia pdę multę: claudi diripient rapinam: nec dicet uicinus. langui. Populus qui habitat in ea: auferetur ab eo iniquitas. Cxxxiiii.

Accedite gentes et audite. et populi attendite: audiat terra ⁊ plenitudo eius. orbis ⁊ omne germen eius: quia indignatio dñi sup omnes gentes: et furor sup uniuersam malitiam eorū. Interfecit eos: et dedit eos in occisionem. Interfecti eorū picientur: et de cadaueribus eorū ascendet fetor. Tabescent montes a sanguine eorū. et tabescet omnis militia celorū: et complicabuntur sicut liber celi: ⁊ omnis militia eorū defluet sicut defluit folium de uinea et de ficu: quoniā inebriatus est in celo gladius meus. Ecce sup ydumeā descendet: et sup pplm interfectionis mee ad iudiciū. Gladius dñi repletus est sanguine: incrassat⁹ est adipe de sanguine agnorū ⁊ hircorū. ⁊ de sanguine medullatorū arietum. Victima enim dñi in bosra: et interfectio magna in terra edom: et descendent unicornes cū eis. ⁊ tauri cum potentibz. Inebriabit terra eorū sanguine. et hum⁹ eorū adipe pinguiū: quia dies ultionis domini. annus retributionis iudicij syon. Et conuertentur torrentes eius in picem: et humus eius in sulphur. Et erit terra eius in picem ardentem nocte et die: nō extinguetur in sempiternū. Ascendet fumus eius a generatione in generationem: desolabitur in secula seculorū. Nō erit transiens p eam: et possidebūt illā onocrotalus et ericius: et ibis et coruus habitabūt in ea. Et extendetur sup eam mensura ut redigatur ad nichilū: et perpendiculū in desolationē. Nobiles eius nō erūt ibi. regem potius inuocabūt: ⁊ omnes principes eius erūt in nichilū. Et orientur in domibus eius spine et urtice. et palurus in munitionibus eius: et erit cubile draconū. et pascua struthionū: ⁊ occurrent demonia: onocentaurus et pilosus clamabit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia ⁊ inuenit sibi requiem: ibi habuit foueam ericius. et enutriuit catulos: et circumfodit et fouit in umbra ei⁹. Illuc congregati sunt miluus alter ad alterū. Requirite diligenter in libro domini et legite: unū ex eis nō defuit. alter alterum nō quesiuit: quia qđ ex ore meo processit ille mādauit: ⁊ spiritus eius ipse congregauit ea: et ipse misit eis sortem. et manus eius diuisit eam illis in mensuram. Usq; in eternum possidebūt eam: in generatione et generationem habitabunt in ea. Cxxxv.

Letabitur deserta ⁊ inuia: ⁊ exultabit solitudo. ⁊ florebit quasi lilium. Germinās germinabit: et exultabit letabūda et laudās. Gloria libani data est ei: decor carmeli ⁊ saron. Ipi uidebunt gloriam domini: et decorem dei nostri. Confortate manus dissolutas: et genua debilia roborate. Dicite

pusillanimis: confortamini et nolite timere. Ecce deus vester ultionē adducet retributionis: deus ipse veniet et saluabit nos. Tūc aperientur oculi cecorū: et aures surdoꝝ patebūt. Tunc saliet sicut cervus claudus: et apta erit lingua mutoꝝ: quia scisse sunt i deserto aque: et torrentes in solitudine: et q erat arida in stagnū: et sitiens in fontes aquaꝝ. In cubilibꝫ in quibus prius dracones habitabāt: orietur viror calami et iunci: et erit ibi semita: et via sancta vocabitur. Non transibit p ea pollutus: et hec erit vobis directa via: ita ut stulti nō errent p eam. Non erit ibi leo: et mala bestia nō ascendet p ea nec inuenietur ibi. Et ābulabunt qui liberati fuerint et redempti a domino: cōuertentē et venient in syon cū laude: et letitia sempiterna super caput eorum. Gaudium et letitiam obtinebunt: et fugiet dolor et gemitus. Capitulum.

Et factum est i quartodecimo anno regis ezechie: ascendit in sennacherib rex assiriorꝫ sup omnes ciuitates iuda munitas: et cepit eas. Et misit rex assiriorꝫ rabsacen de lachis in ierusalē: ad regem ezechiam i manu graui: et stetit in aqueductu piscine superioris: in via agri fullonis. Et egressus est ad eū eliachim filiꝰ elchie qui erat sup domū: et sobna scriba: et ioahe filiꝰ asaph a cōmentariis. Et dixit ad eos rabsaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus assiriorꝫ. Que est ista fiducia qua cōfidis: aut quo cōsilio uel fortitudine rebellare disponis? Sup quē habes fiduciā: quia recessisti a me? Ecce cōfidis sup baculū harundineū contractū istū sup egiptū: cui si innixus fuerit homo: intrabit in manū eiꝰ et pforabit eam: sic pharao rex egipti omnibus qui cōfidunt i eo. Q̄d si responderis mihi: in domino deo nostro confidimus: nōne ipse est cuiꝰ abstulit ezechias excelsa et altaria: et dixit iude et ierusalē coram altari isto adorabitis? Et nunc trade te domino meo regi assirioꝝ: et dabo tibi duo milia equoꝝ: nec poteris ex te pbere ascensores eoꝝ. Et quomodo sustinebis faciem iudicis unius loci ex seruis dñi mei minoribus? Q̄d si confidis i egipto in quadriga: et in equitibꝫ: et nūquid sine domino ascendi ad terrā istā: ut dispderē eā. Dñs dixit ad me. Ascende sup terrā istā: et dispde eā. Et dixit eliachim: et sobna: et ioahe ad rabsacen. Loquere ad seruos tuos syra lingua intelligim⁹ enim: ne loquaris ad nos iudaice in auribus ppli q est sup murū. Et dixit rabsaces: Numq̄d ad dñm tuū et ad te misit me dñs me⁹: ut loquerer oīa verba ista: et nō potius ad viros qui sedent in muro ut comedant stercora sua: et bibāt urinam pedū suoꝝ vobiscum? Et stetit rabsaces: et clamauit voce magna iudaice et dixit. Audite verba regis magni regis assiriorꝫ. Hec dicit rex. Non seducat vos ezechias: quia nō poterit eruere vos: et non vobis tribuat fiduciā ezechias sup dño dicens: eruens liberabit nos dñs: nō dabitur ciuitas ista in manu regis assiriorū. Nolite audire ezechiam: hec enī dicit rex assiriorꝫ. Facite mecum benedictionem: et egredimini ad me: et comedite unusquisq; vineā suā: et unusquisq; ficum suā: et bibite unusquisq; aquam cisterne sue: donec veniā et tollā vos ad terrā que est ut terra vestra: terram frumēti et vini: terram panū et vineaꝝ. Nec conturbet vos ezechias dicens:

dominus liberabit nos. ſſūquid liberauerūt dij gentū unuſquiſq; terram ſuā de manu regis aſſiriorū? Vbi eſt deus emath et arfad? Vbi deꝰ ſepharuaim? ſſunquid liberauerunt ſamariam de manu mea? Quis ē ex omnibus dijs terraꝝ iſtaꝝ qui eruerit terrā ſuā de manu mea: ut eruat dominus ihꝝſalem de manu mea? Et ſiluerūt et nō reſponderūt ei uerbū. ſſMandauerat enī rex dicens: ne reſpōdeatis ei. Et ingreſſus eſt eliachim filius elchie qui erat ſup domū-et ſobna ſcriba-et ioahe filius aſaph-a commentarijs ad ezechiam ſciſſis ueſtibus: et nunciauerunt ei uerba rabſacis. C xxxvm.

Et factum eſt cum audiſſet rex ezechias ſcidit ueſtimēta ſua-et obuolutus eſt ſacco: et intrauit in domū domini. Et miſit eliachim qui erat ſuper domū-et ſobnā ſcribā-et ſeniores de ſacerdotibꝫ optos ſaccis-ad yſaiā filiū amos ꝓphetā: et dixerūt ad eum. Hec dicit rex ezechias. Dies tribulationis et correptionis-et blaſphemie dies hec: quia uenerunt filij uſqꝫ ad partum-et uirtus nō eſt pariēdi. Si quomodo audiat dñs deus tuus uerba rabſacis: quē miſit rex aſſiriorū dñs ſuus ad blaſphemandū. Deū uiuentem: et exprobrandū ſermonibꝫ quos audiuit dominus deus tuus. Leua ergo orationē pro reliquijs que reperte ſunt. Et uenerūt ſerui regis ezechie ad yſaiam: et dixit ad eos yſaias. Hec dicetis domino veſtro. Hec dicit dñs. ſſe timeas a facie verborū q̄ audiſti: quibus blaſphemauerūt pueri regis aſſiriorum me. Ecce ego dabo ei ſpiritum et audiet nuncū-et reuertetur ad terrā ſuam: et corruere eum faciam gladio in terra ſua. Reuerſus ē aūt rabſaces: et inuenit regem aſſiriox preliantem aduerſus lobna. Audierat enī quia profectus eſſet de lachis: et audiuit de tharacha rege ethiopie dicēs: egreſſus eſt ut pugnet contra te. Quod cū audiſſet · miſit nuncios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude loquentes. ſſon te decipiat deus tuus in quo tu confidis dicens: nō dabitur ihꝝſalem in manu regis aſſiriox. Ecce tu noſti omnia que fecerūt reges aſſiriorū oīnibꝫ terris quas ſubuerterūt: et tu poteris liberari? ſſūquid eruerūt eos dij gentium-quos ſubuerterūt patres mei: gozan et aran et reſeph et filios eden qui erant in thalaſſar? Vbi eſt rex emath et rex arfad et rex urbis ſepharuaim-ana et aua? Et tulit ezechias libros de manu nūciorū et legit eos: et aſcendit in domū domini-et expandit eos corā domino. Et orauit ezechias ad dñm dicēs. Dñe exercituū deus iſrahel qui ſedes ſup cherubin-tu es deus ſolus omnium regnox terre: tu feciſti celū et terram: inclina domine aurem tuā et audi-aperi oculos tuos et uide: et audi oīa verba ſennacherib que miſit ad blaſphemandum deum uiuentem. Vere enim dñe deſertas fecerunt reges aſſiriox terras et regiones earum-et dederunt deos earū igni: non enim erant dij ſed opera manuū hominum-ligni et lapis: et comminuerunt eos. Et nūc domine deus noſter ſaluanos de manu eiꝰ: et cognoſcant oīa regna terre-quia tu es dominus deus ſolus. Et miſit yſaias filiꝰ amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dñs deus iſrl. Pro quibus rogaſti me de ſennacherib rege aſſiriox: hoc eſt verbū quod locutus eſt dñs ſup eum. Deſpexit te et ſubſannauit te virgo filia ſyon: poſt

te caput mouit filia iherusalē. Cui exprobrasti·et quē blasphemasti:et sup quem exaltasti vocem·⁊ leuasti altitudinem oculoꝝ tuoꝝ: Ad sanctum israhel. In manu seruoꝝ tuoꝝ exprobrasti dño·⁊ dixisti. In multitudine quadrigaꝝ meaꝝ ego ascendi altitudinē montiū·iuga libani:et succidā excelsa cedroꝝ eius·et electas abietes illius:⁊ introibo altitudinē summitatis eius·saltū carmeli eius: ego fodi et bibi aquam: et exsiccaui vestigio pedis mei omnes riuos aggeꝝ. Nunquid non audisti que olim fecerim ei? Ex diebꝫ antiquis ego plasmaui illud·et nūc adduxi: et factum est in eradicationē colliū compugnantiū·⁊ ciuitatū munitaꝝ. Habitatores eaꝝ breuiata manu cōtremuerūt·et cōfusi sunt: facti sūt sicut fenū agri·⁊ gramē pascue:⁊ herba tectoꝝ que exaruit anteqū maturesceret. Habitationem tuā ⁊ egressum tuū·et introitū tuū cognoui: et insaniā tuā contra me. Cū furores aduersum me·superbia tua ascendit in aures meas. Ponā ergo circulū in naribus tuis·⁊ frenū in labijs tuis:et reducā te in uia p quā uenisti. Tibi aūt hoc erit signū. Comede hoc āno que spōte nascunt: et in anno secundo pomis uescere. In anno aūt tercio seminate et metite: et plātate vineas·⁊ comedite fructū eaꝝ: et mittet id qđ saluatū fuerit de domo iuda·et qđ reliquū est radicem deorsū·et faciet fructū sursum: quia de iherusalem exibūt reliquie·et saluatō de monte syon. Zelꝰ dñi exercituū faciet istud. Propterea hec dicit dñs de rege assiriorum. Non introibit ciuitatem hanc et non iaciet ibi sagittā·et nō occupabit eā clipeus:et nō mittet i circuitu eius aggerē. In uia qua uenit p eā reuertet: et ciuitatem hanc non ingredietur dicit dñs. Et protegam ciuitatem istam ⁊ saluē eā: propter me et propter dauid seruū meum. Egressus est aūt angelus dñi et percussit in castris assiriorum centūoctogintaquinq; milia. Et surrexerūt mane:⁊ ecce omnes cadauera mortuorū. Et egressus est et abijt·et egressus est sennacherib rex assiriorum: et habitauit in niniue. Et factū est cum adoraret in templo nesrach deū suū ad ramelech ⁊ sarasar·filii eius percusserūt eū gladio: fugerūtq; i terrā ararath: et regnauit assaraddon filius eius p eo.

Capitulum.

In diebus illis egrotauit ezechias usq; ad mortē: et intrauit ad eum ysaias filius amos propheta·et dixit ei. Hec dicit dñs. Dispone domui tue: quia morieris tu et nō viues. Et conuertit ezechias faciem suā ad parietem: ⁊ orauit ad dñm ⁊ dixit. Obsecro dñe·memento quesο quomō ābulauerim coram te in veritate ⁊ in corde perfecto: ⁊ qđ bonum est i oculis tuis fecerim. Et fleuit ezechias fletu magno. Et factū est verbum dñi ad ysaiam dicens. Vade ⁊ dic ezechie. Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audiui orationē tuam:et vidi lacrimā tuā. Ecce ego adiciā super dies tuos quindecim ānos: ⁊ de manu regis assiriorum eruam te·⁊ ciuitatē istam: ⁊ protegam eam. Hoc aūt tibi erit signū a domino·quia faciet dñs verbū hoc qđ locutus est. Ecce ego reuerti faciam umbrā liniaꝝ per quas descenderat in horologio achas·in sole retrorsum decem lineis. Et reuersus est sol decē lineis per gradus quos descenderat. Scriptura ezechie regis iuda cū egrotasset·⁊ conualuisset de infirmitate sua. Ego dixi in dimidio dierū meorum vadā ad portas inferi: quesiui residuū

annorū meorꝝ. Dixi nō videbo dñm
deū in terra viuentiū: non aspiciā ho-
minem ultra: ⁊ habitatorem quietis.
Generatio mea ablata est ⁊ cōuoluta
est a me: quasi tabernaculū pastorum.
Precisa ē velut a texente vita mea dū
adhuc ordirer succidit me. De mane
usqꝫ ad vesperā finies me: sperabā usqꝫ
ad mane. Quasi leo sic cōtriuit oīa
ossa mea. De mane usqꝫ ad vesperā fi-
nies me. Sicut pullus hirundinis sic
clamabo: meditabor ut colūba. Attenu-
ati sunt oculi mei: suspicientes in excel-
sum. Domine vim patior respōde p
me. Quid dicam: aut quid respōdebit
michi cum ipse fecerit? Recogitabo o-
mnes annos meos in amaritudine
anime mee. Domine si sic viuitur et
in talibus vita spiritus mei: corripies
me ⁊ viuificabis me: ecce in pace ama-
ritudo mea amarissima. Tu autem eru-
isti animā meam ut nō periret: proie-
cisti post tergū tuum oīa peccata mea:
quia nō infernus confitebit tibi: neqꝫ
mors laudabit te: non expectabūt qui
descendunt in lacum veritatem tuam.
Viuens viuens ipse confitebitur tibi
sicut et ego hodie: pater filijs notam
faciet veritatem tuā. Domine saluum
me fac: et psalmos nostros cātabimꝰ
cunctis diebus vite nostre ī domo do-
minī. Et iussit ysaias ut tollerēt mas-
sam de ficis · et cataplasmarēt super
vulnus et sanaretur. Et dixit ezechi-
as. Quod erit signum quia ascendā
in domo dominī? ℭ xxxvm·

In tēpore illo misit merodach baladan
filius baladan rex babilonis libros ⁊
munera ad ezechiam. Audierat enī
qꝫ egrotasset ⁊ conualuisset. Letatus
est aūt sup eos ezechias: et ostendit eis
cellam aromatū et argentī et auri et
odoramentorꝝ et unguentī optimī et o-
mnes apothecas suppellectilis sue et
oīa quecūqꝫ inuenta sunt in thesauris
eiꝰ. Non fuit verbū qđ nō ostenderet
eis ezechias in domo sua: et in omnī
potestate sua. Introiuit autem ysaias
propheta ad ezechiam regem et dixit
ei. Quid dixerūt viri isti: ⁊ unde vene-
rūt ad te? Et dixit ezechias. De ītra lon-
ginqua venerūt ad me: de babilone.
Et dixit. Quid viderūt in domo tua?
Et dixit ezechias. Oīa q̄ in domo
mea sūt viderūt. Nō fuit res quā non
ostenderim eis in thesauris meis. Et
dixit ysaias ad ezechiam. Audi verbū
dñī exercituū. Ecce dies venient: et au-
ferentur · omnia que in domo tua sunt
et que thezauriz auerūt patres tui usqꝫ
ad diem hanc in babilonē. Non relin-
quetur quicqꝫ dicit dñs. Et de filijs tu-
is q̄ exibūt de te q̄s genueris tollēt: et
erūt eunuchi ī palatio regis babilonis.
Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonū
verbū dñī qđ locutꝰ est. Et dixit. Fiat
tantū pax ⁊ veritas ī diebz meis. ℭ xl·

Consolamini consolamini pōle
meus: dicit deus vester. Loqui-
mini ad cor ierusalē et aduocate eā:
quoniā completa est malicia eius: di-
missa est iniquitas illius. Suscepit de
manu dñī duplicia pro oīibus pec-
catis suis. Vox clamātis in deserto.
Parate viā dñī: rectas facite ī solitu-
dine semitas dei nrī. Oīs vallis exal-
tabit̄ et oīs mōs et collis humiliabi-
tur: et erūt prava in directa: et aspe-
ra ī vias planas. Et revelabitur glo-
ria dñī: et videbit omnis caro pariter
qđ os domini locutū est. Vox dicen-
tis. Clama. Et dixi. Quid clamabo?
Omnis caro fenū: et omnis gloria e-
ius quasi flos agri. Exsiccatū ē fenū

et recidit flos: quia spiritus dñi sufflauit in eo. Vere fenū est ppl̄us. Exiccatum est fenū et recidit flos: verbū aut̄ dñi nr̄i manebit in eternū. Sup mōtem excelsum ascende tu qui euangelizas syon: exalta in fortitudine vocem tuā qui euangelizas ierusalē. Exalta: noli timere. Dic ciuitatibus iude: ecce deus vester. Ecce dñs deus in fortitudine veniet: et brachiū eius dominabit. Ecce merces eius cum eo: et opus illi⁹ coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos: et in sinu suo leuabit: feras ipse portabit. Quis mensus est pugillo aquas: et celos palmo ponderauit? Quis appendit tribus digitis molem terre: et librauit in pondere montes et colles in statera? Quis adiuuit spiritum dñi: aut quis consiliari⁹ eius fuit et ostendit illi? Cum quo iniit consilium: et instruxit eum: et docuit eū semitā iustitie: et eruditit eum scientia: et viā prudētie ostendit illi? Ecce gentes q̄si stilla situle: et quasi momentū statere reputate sunt. Ecce insule q̄si puluis exiguus: et libanus non sufficiet ad succendendū: et animalia eius nō sufficient ad holocaustū. Omnes gentes q̄si nō sint sic sunt coram eo: et quasi nichilum et inane reputate sunt ei. Cui igit similē fecistis deum: aut quā ymaginem ponetis ei? Numquid sculptile conflauit faber: aut aurifex auro figurauit illud: et lammis argenteis argētarius? Fonte ligni et imputribile elegit artifex sapiens: querit quomō statuat simulacrū qd nō moueatur. Numquid non scietis? Numquid nō audistis? Numquid nō ānunciatū e vobis ab initio? Numquid nō intellexistis fundamenta terre? Qui sedet sup girū terre: et habitatores eius sunt quasi locuste. Qui extendit velut nichilū celos: et expandit eos sicut tabernaculū ad inhabitandū. Qui dat secretoz scrutatores quasi non sint: iudices terre velut inane fecit. Et quidē neq; plantat⁹ neq; satus neq; radicat⁹ in terra truncus eoz. Repente flauit in eos et aruerunt: et turba quasi stipulam auferet eos. Et cui assimilastis me: et adequastis dicit sanctus? Leuate in excelsum oculos vestros: et videte quis creauit hec. Qui educit in numero militiam eorū: et omnes ex nomine vocat. Pre multitudine fortitudinis et roboris virtutisq; eius: neq; unum reliquum fuit. Quare dicis iacob et loqris israhel: abscondita e via mea a domino: et a deo meo iudiciū meum transiuit? Numquid nescis: aut non audisti? Deus sempiternus dñs: qui creauit terminos terre: et non deficiet neq; laborabit: nec est inuestigatio sapientie eius. Qui dat lasso virtutem: et his q̄ nō sūt: fortitudinē et robur multiplicat. Deficiēt pueri et laborabūt: et iuuenes in infirmitate cadēt. Qui aūt sperant in dño mutabūt fortitudinē: assument pēnas sicut aquile: current et nō laborabunt: ābulabūt et nō deficiēt. C. xli.

Tacete ad me insule: et gentes mutent fortitudinem. Accedāt et tūc loquantur: simul ad iudicium propinquem⁹. Quis suscitauit ab oriente iustum: vocauit eum ut sequereē se? Dabit i cōspectu ei⁹ gentes: et reges obtinebit. Dabit q̄si puluerē gladio ei⁹: sicut stipulā vento raptam arcui ei⁹. Persequet̄ eos: trāsibit i pace: semita in pedibus ei⁹ nō apparebit. Quis hec operat⁹ est et fecit: vocās generatōnes ab exordio? Ego domin⁹: primus et

nouissimus ego sū. Viderūt insule et timuerūt: extrema terre obstupuerunt appropīquauerūt:et accesserūt. Vnusquisq; primo suo auxīliatur:et fratri suo dicet confortare. Cōfortabit faber ferarius percutiens malleo eū qui tundebat tūc temporis dicens:glutino bonum est:et confortabit eum clauis ut nō moueatur. Et tu israhel seruus meus: iacob quē elegi:semen abraham amici mei-in quo apprehendi te. Ab extremis terre z a longinquis eius vocaui te:z dixi tibi. Seruus meus es tu:elegi te et non abieci te. Ne timeas quia tecum ego sum: ne declines: quia ego deus tuus. Confortaui te et auxiliatus sum tibi: et suscepit te dextera iusti mei. Ecce confundentur et erubescent omnes qui pugnāt aduersū te. Erūt quasi non sint:et peribūt viri qui contradicunt tibi. Queres eos et nō inuenies viros rebelles tuos: et erunt q̄si non sint z uelut cōsumptio hominis bellantis aduersum te:quia ego dns deus tuus apprehendens manū tuā dicensq; tibi. Ne timeas: ego adiuui te. Noli timere vermis iacob:qui mortui estis ex israhel. Ego auxiliar⁹ tuus dicit dominus:et redemptor tuus sanct⁹ israhel. Ego posui te q̄si plaustrum triturans nouū: habens rostra serrantia. Et triturabis mōtes et comminues:et colles quasi puluerē pones. Ventilabis eos et uentus tollet z turbo dispget eos:et tu exultabis ī domino: in sancto israhel letaberis. Egeni et pauperes querūt aquas et non sūt: lingua eor⁹ siti aruit. Ego dominus exaudiā eos-deus israhel: nō derelinquam eos. Aperiā in supinis collibz flumina:et in medio campor⁹ fontes. Ponam desertum in stagna aquarū: et terram in uiā in riuos aquar⁹. Dabo in solitudinē cedrū: et spinam et mirtum et lignū oliue. Ponā in deserto abietem ulmū z buxū simul ut uideant et sciāt et recogitent et intelligant pariter:quia man⁹ dñi fecit hoc: et sanctus isrl creauit illud. Prope facite iudicium uestrū dicit dominus:afferte si quid forte habetis dixit rex iacob. Accedāt: et nūcient nobis quecunq; uentura sunt. Priora que fuerūt nunciate:et ponem⁹ cor nostrū et sciemus:nouissima eor⁹ et que uentura sunt indicate nobis. Annunciate que uentura sunt ī futurū:et sciem⁹ q̄a dij uos estis. Bene quoq; aut male si potestis facite:et loquamur et uideam⁹ simul. Ecce uos estis ex nichilo: et opus uestrū ex eo qđ non est. Abominatio est qui elegit uos. Suscitaui ab aquilone:et uenīet ab ortu solis. Vocauit nomen meum:et adduxit magistratus quasi lutum: et uelut plastes conculcās humum. Quis annūciauit ab exordio ut sciamus: z a principio ut dicam⁹ iustus es? Non est neq; annuncians neq; p̄dicans:neq; audiens sermones uestros. Primus ad syon dicet ecce adsum:et ihrusalē euangelistā dabo. Et uidi:z nō erat neq; ex istis quisq; q̄ interrogaret consiliū z interrogat⁹ respōderet uerbū. Ecce oēs iniusti: et uana opera eor⁹: ventus z inane simulacra eor⁹. Exhi.

Ecce seruus meus suscipiā eum: electus meus: cōplacuit sibi in illo anima mea. Dedi spiritū meū sup eum: iudiciū gentibz proferet. Non clamabit neq; accipiet psonā:nec audietur ex eius foris. Calamū quassatū non conteret: et linū fumigans non extinguet. In ueritate educet iudiciū: non erit tristis neq; turbulent⁹ donec

ponat in terra iudiciū: ⁊ legē ei⁹ insule
expectabūt. Hec dicit dominus deus
creans celos et extendens eos: firmās
terram ⁊ que germinat ex ea: dās fla-
tum ppō qui est sup terrā: et spiritum
calcantibꝫ eam. Ego dominus voca-
ui te in iustitia: et apphendi manum
tuam: ⁊ seruaui te. Et dedi te in fedus
populi: in lucem gentiū: ut aperires o-
culos cecoꝝ ⁊ educeres de conclusione
vinctū: de domo carceris sedentes in
tenebris. Ego dñs: hoc est nomē meū.
Gloriā meā alteri nō dabo: et laudē
meā sculptilibꝫ. Que pma fuerūt ecce
venerunt: noua qꝫ ego ānuncio: ante-
qꝫ oriātur audita vobis faciā. Cātate
dño canticū nouū: laus eius ab extre-
mis terre. Qui descenditis in mare et
plenitudo eius insule et habitatores
eaꝝ. Subleuetur desertum ⁊ ciuitates
eius: i domibus habitabit cedar. Lau-
date habitatores petre: de vertice mon-
tiū clamabūt. Ponent dño gloriā:
et laudem eius in insulis nunciabūt.
Dominꝰ sicut fortis egredietur: sicut
vir preliator suscitabit zelū. Vociferа-
bitur et clamabit: sup inimicos suos
cōfortabitur. Tacui semp silui: patiēs
fui: sicut parturiēs loquar. Dissipabo
et absorbebo simꝫ: desertos faciā mon-
tes ⁊ colles: et omne gramē eoꝝ exsicca-
bo. Ponā flumina in insulas: et sta-
gna arefaciā. Et educā cecos in viā
quā nesciūt: et in semitis quas ignо-
rauerūt ambulare eos faciā. Ponā
tenebras coram eis in lucē: et prava
in recta. Hec verba feci eis: et non de-
reliqui eos. Cōuersi sunt retrorsū. Con-
fundātur cōfusione qui confidunt in
sculptili: qui dicunt conflatili vos dij
nri. Surdi audite: et ceci intuemini
ad videndū. Quis cecꝰ nisi seruꝰ meꝰ:
et surdus nisi ad quē nuncios meos
misi? Quis cecus: nisi qui venundatꝰ
est? Et quis cecus? Nisi seruus dñi?
Qui vides multa: nonne custodies?
Qui aptas habes aures: nōne audi-
es? Et dñs voluit ut sanctificaret eū ⁊
magnificaret legem et extolleret: ipse
aūt ppls direptus et vastatus. Laque-
us iuuenū omnes simul: et in domi-
bus carcerū absconditi sunt. Facti sunt
in rapinā nec est qui eruat: in direpti-
onem: nec est qui dicat redde. Quis ē
in vobis qui audiat hoc attendat et
auscultet futura? Quis dedit i direpti-
onem iacob: et israhel vastantibus?
Nōne dñs ipse cui peccauim⁹? Et no-
luerūt in vijs eius ambulare: non au-
dierūt legem eius. Et effudit sup eum
indignationē furoris sui ⁊ forte bellū:
et combussit eū i circuitu et nō cogno-
uit: et succēdit eū ⁊ nō intellexit. Cxlm.
Et nunc hec dicit dominꝰ creās te
iacob: et formās te israhel. Noli timere quia redemi te: et vocaui te
nomine tuo. Meus es tu. Cum trāsie-
ris p aquas tecū ero: et flumina non
operiēt te. Cum ambulaueris in igne
non comburēris: et flāma nō ardebit
in te: quia ego dominꝰ deus tuus san-
ctus israhel saluator tuus. Dedi ppi-
ciationē tuā egiptū: et ethiopiam et
saba pro te. Ex quo honorabilis factꝰ
es in oculis meis et gloriosus: ego di-
lexi te. Et dabo homines pro te: ⁊ po-
pulos pro anima tua. Noli timere:
quia ego tecū sum. Ab oriēte adducā
semen tuū: et ab occidente cōgregabo
te. Dicam aquilоni da: ⁊ austro: noli
prohibere. Affer filios meos de lon-
ginquo: ⁊ filias meas ab extremis ter-
re. Et omnē qui inuocat nomē meū
in gloriam meam creaui eū: formaui

eum et fecī eum. Educ foras populū
cecū ⁊ oculos habentem: surdū et au-
res eī sunt. Omnes gentes congrega-
te sunt simul: et colligite sūt tribꝫ. Quis
in vobis annūciet istud: et que p̄ma
sūt audire nos faciet? Dēt testes eoꝝ
et iustificentur: et audiant et dicant.
Vere vos testes mei dicit dñs: ⁊ seruus
meus quē elegī: ut sciatis et credatis
michi: et intelligatis quia ego ipe sū.
Ante me non est formatus deus: et
post me nō erit. Ego sum ego sum do-
minus: et non est absq; me saluator.
Ego annunciaui et saluaui: auditū
feci: et non fuit in vobis alienus. Vos
testes mei dicit dominus: et ego deus.
Et ab initio ego ipse: et non est qui de
manu mea eruat. Operabor: et quis a-
uertet illud? Hec dicit dñs redemptor
vester sanctus israhel. Propter vos e-
misi in babilonem: et deraxi vectes uni-
uersos: et chaldeos in nauibus suis
gloriantes. Ego dñs sanct⁹ vester: cre-
ans israhel: rex vester. Hec dicit dñs
qui dedit in mari viam: et in aquis
torrentibꝫ semitā. Qui eduxit q̄drigā
et equum: agmē et robustum. Simul
obdormierūt nec resurgent: cōtriti sūt
quasi linū: et extincti sunt. Ne memi-
neritis priorꝫ: ⁊ ātiqua ne intueamini.
Ecce ego facio noua: et nunc orient̄:
vtiq; cognoscetis ea. Ponā in deserto
viam: ⁊ in inuio flumina. Et glorifi-
cabit me bestia agri: dracones ⁊ stru-
tiones: quia dedi i deserto aquas: flu-
mina in inuio: ut darem potū populo
meo electo meo. Populū istū formaui
michi: laudē meā narrabit. Non me
inuocasti iacob: nec laborasti in me
israhel. Non obtulisti michi arietem
holocausti tui: et victimis tuis nō glori-
ficasti me. Nō te seruire feci i oblatione:
nec laborem tibi p̄bui in thure. Non
emisti michi argento calamū: ⁊ adipe
victimaꝝ tuaꝝ nō inebriasti me. Verū-
tamen seruire me fecisti in peccatis tu-
is: p̄buisti michi laborem in iniquita-
tibus tuis. Ego sum: ego sum ipse: q̄
deleo iniquitates tuas ꝓpter me: ⁊ pec-
catoꝝ tuoꝝ nō recordabor. Reduc me
in memoriā et iudicemur simul: nar-
ra si quid habes ut iustificeris. Pater
tuus primus peccauit: et interpres tui
preuaricati sunt in me. Et cōtamina-
ui p̄cipes sācta: dedi ad interneciōnē
iacob: ⁊ israhel i blasphemiā. Cxlvii.
Et nunc audi iacob seruе meus:
et israhel quē elegi. Hec dicit do-
minus faciens ⁊ formans te: ab utero
auxiliator tuus. Noli timere seruе me-
us iacob: et rectissime quē elegi. Effun-
dam enim aquas sup sitientem: et flu-
enta sup aridā. Effundā spiritū meū
sup semen tuū: et benedictionē meā su-
per stirpem tuā: et germinabunt inter
herbas quasi salices iuxta p̄terfluen-
tes aquas. Iste dicet dñi ego sum: et
ille vocabit in nomine iacob. Et hic
scribet manu sua domino: et in noīe
israhel assimilabitur. Hec dicit dñs
rex israhel ⁊ redemptor eius: dominꝰ
exercituū. Ego primus et ego nouissi-
mus: ⁊ absq; me nō est deus. Quis si-
milis mei? Vocet et annuncier: ⁊ or-
dinē exponat michi. Ex quo constitui
michi ꝑplm antiquū: uentura ⁊ q̄ futu-
ra sunt ānuncient eis. Nolite timere:
neq; cōturbamini. Ex tunc audire te fe-
ci: et annunciaui. Vos estis testes mei.
Numquid est deus absq; me: ⁊ formato-
r quē ego nō nouerim? Plaste ydo-
li omnes nichil sunt: ⁊ amātissima e-
orū nō ꝓderūt eis. Ipsi sunt testes eoꝝ:
quia non vident neq; intelligunt: ut

confundant̃. Quis formauit deum: ⁊ sculptile cōflauit ad nichil utile? Ecce omnes participes eius cōfundentur. Fabri enim sunt ex hominibz. Conueniant omnes: stabūt ⁊ pauebūt: ⁊ confundent̃ simul. Faber ferrarius lima operatus est: in prunis ⁊ in malleis formauit illud: et operatus est in brachio fortitudinis sue. Esuriet et deficiet: non bibet aquā et lassescet. Artifex lignari⁹ extēdit normā: formauit illud in runcina. Fecit illud i angularibz: et i circino tornauit illud: et fecit ymaginem uiri quasi speciosum hominē habitātem in domo. Succidit cedros: tulit ilicem et quercū que roborat inter ligna saltus. Plātauit pinū quā pluuia nutriuit: et facta est hominibz in focū. Sumpsit ex eis et calefactus est: et succendit et coxit panes: de reliquo autē operat⁹ est deū et adorauit: fecit sculptile et curuat⁹ est ante illud. Medium eius combussit igni: de medio eius carnes coxit. Comedit pulmentū et saturatus ē: et calefactus est ⁊ dixit. Vah calefact⁹ sum: uidi focū. Reliquū autē eius deū fecit ⁊ sculptile sibi. Curuatur ante illud: et adorat illud ⁊ obsecrat dicens. Libera me: quia deus meus es tu. Nescierūt neq; intellexerunt. Oblitī enim sunt ne uideāt oculi eoz: et ne intelligant corde suo. Non recogitant in mente sua: neq; cognoscunt neq; sentiūt ut dicant. Medietatē ei⁹ combussi igni: et coxi sup carbones eius panes. Coxi carnes et comedi: et de reliquo eius ydolum faciā? Ante truncū ligni prostrabor? Pars ei⁹ cinis est. Cor insipiens adorauit illud: et non liberauit animā suā: neq; dicit forte mendaciū est in dextera mea. Memento horum iacob et israhel: quoniā seruus me⁹ es tu. Formaui te: seruus meus es tu. Israhel nō obliuiscaris mei. Deleui ut nubē iniq̄tates tuas: et quasi nebulā peccata tua. Reuertere ad me: quoniā redemi te. Laudate celi quoniā misericordiā fecit dñs: iubilate extrema terre. Resonate montes laudationem: saltus et omne lignū eius. Quoniā redemit dñs iacob: et israhel gloriabitur. Hec dicit dñs redemptor tuus: ⁊ formator tuus ex utero. Ego dominus faciens omnia: extendens celos solus. Stabiliens terrā et nullus mecū: irrita facies signa diuinoz: ⁊ ariolos i furorē uertens. Conuertēs sapientes retrorsū: et scientiā eoz stultā faciens. Suscitās uerbū serui sui: et consiliū nūciorz suoz cōplēs. Qui dico iherlin habitaberis: et ciuitatibus iuda edificabimini: et deserta eius suscitabo. Qui dico profundo desolare: et flumina tua arefaciam. Qui dico cyro pastor me⁹ es: et omnē uolūtatē meā complebis. Qui dico iherusalem edificaberis: et templo fūdaberis. C xlv.

Hec dicit dñs christo meo cyro cui⁹ apphendi dextera ut subiciam ante faciem eius gentes: et dorsa regum uertā. Et aperiā coram eo ianuas: et porte nō claudentur. Ego ante te ibo: ⁊ gloriosos terre humiliabo. Portas ereas cōteram: ⁊ uectes ferreos confringā. Et dabo tibi thesauros absconditos et archana secretoz: ut scias qā ego dñs · q̄ uoco nomē tuū deus israhel: propter seruū meū iacob ⁊ israhel electū meū. Et uocaui te noīe tuo: assimilaui te: et nō cognouisti me. Ego dominus: et non est apl̄us. Extra me non est deus. Accinxi te et nō cognouisti me: ut sciant hij qui ab ortu solis: et qui ab occidente quoniā absq; me

non est deus. Ego dominꝰ et non est alter: formãs lucem et creãs tenebras: faciens pacem ⁊ creans malum. Ego dominus faciens oīa hec. Rorate celi desuper et nubes pluant iustū: aperiatur terra ⁊ germinet saluatorem: et iustitia oriatur simul. ego dñs creaui eū. Ve qui cõtradicit factori suo: testa de testis terre. Numquid dicet lutum figulo suo. q̄d facis: et opꝰ tuū absq; manibꝫ est? Ve qui dicit patri q̄d generas: et mulieri quid parturis. Hec dicit dñs sanctus israhel: plastes eius. Interrogate me: super filios meos et super opꝰ manuū meaꝝ mandate michi. Ego feci terrã: ⁊ hominẽ super eam creaui. Ego et manus mee tetenderũt celos: et omni militie eorum mãdaui. Ego suscitaui eū ad iustitiã: ⁊ omnes vias eius dirigam. Ipe edificabit ciuitatem meã: ⁊ captiuitatem ueã dimittet non in pcio neq; in muneribꝫ: dicit dñs deus exercituū. Hec dicit dñs. Labor egipti et negociatio ethiopie ⁊ sabaim viri sublimes ad te trãsibunt ⁊ tui erũt: et post te ambulabũt. Vincti manicis pgent: et te adorabunt teq; deprecabũtur. Tantū in te est deus: et non est deus absq; te. Vere tu es deus absconditus: deus israel saluator. Confusi sunt ⁊ erubuerũt omnes simul: abierũt in confusione fabricatores erroꝝ. Israhel saluatus est in domino salute eterna. Non cõfundemini ⁊ non erubescetis usq; in seculũ seculi: quia hec dicit dñs creãs celos. Ipe deus formãs terrã ⁊ faciens eam: ipe plastes eius. Non in vanũ creauit eã: ut habitaretur formauit eam. Ego dominus: ⁊ non est alius. Non in abscõdito loco⁹ tuo: in loco terre tenebrosо. Non dixi semini iacob frustra: q̄rite me.

Ego dominus loquens iustitiã: annunciãs recta. Congregamini ⁊ uenite: et accedite simul qui saluati estis ex gentibus. Nescierunt q̄ leuant lignũ sculpture sue: et rogant dñm non saluantem. Nunciate ⁊ venite: ⁊ consiliamini simul. Quis auditū fecit hoc? Ab initio ex tunc pdixi illud. Nunq̄d non ego dominus: ⁊ non est ultra deus absq; me? Deus iustus et saluans non est pter me. Conuertimini ad me et salui eritis omnes fines terre: quia ego deus ⁊ non est aliꝰ. In memetipo iurauī. egredietur de ore meo iustitie verbũ. et non reuertetur: quia michi curuabunt omnia genu: et iurabit omnis lingua. Ergo in domino dicet. Nee sunt iustitie et imperiũ. Ad eum venient: et confundentur omnes qui repugnant ei. In domino iustificabit̃ et laudabit̃ oīe semẽ israhel. Calvi.

Conflatus est bel cõtritus ẽ nabo: facta sunt simulacra eoꝝ bestijs et iumẽtis. Onera nostra graui pondere usq; ad lassitudinem cõtabuerũt: et contrita sunt simul. Non potuerũt saluare portantẽ: et anima eoꝝ in captiuitatem ibit. Audite me domus iacob: et oīe residuũ domꝰ israel. Qui portamini a meo utero: q̄ gestamini a mea vulua. Usq; ad senectã ego ipe: et usq; ad canos ego portabo. Ego feci et ego ferã: et ego portabo et saluabo. Cui assimilastis me ⁊ adequastis: et comparastis me et fecistis similem? Qui conferris aurũ de sacculo: ⁊ argẽtum statera ponderatis. Conducũt artificem ut faciat deum: et pdunt ⁊ adorant. Portant illum in humeris gestantes: et ponentes in loco suo. Et stabit: ac de loco suo nõ mouebitur. Sed et cum clamauerint ad eum non

audiet:de tribulatione nō saluabit eos. Mementote istud & cōfundamini: redite p̄uaricatores ad cor. Recordamini p̄oris seculi quoniā ego sum deꝰ et nō est ultra deus:nec est similis mei annūcians ab exordio nouissimum: et ab initio q̄ necdū facta sūt. Dicēs. cōsiliū meum stabit:& oēs uolūtas mea fiet. Uocans ab oriente iustum: et de terra longinqua uirū uolūtatis mee. Et locutus sum & adducā illud: creaui et faciā illud. Audite me duro corde: qui longe estis a iustitia. Prope feci iustitiā meā:nō elōgabit:et salꝰ mea nō morabitur. Dabo i syon salutem:et israeli gloriā meā. C. xlvii.

Descende:sede in puluere uirgo filia babylon:sede in terra. Non est soliū filie caldeoꝝ:quia ultra non uocaberis mollis et tenera. Tolle molam et mole farinā: denuda turpitudinem tuā. Discooperi humerū: reuela crura:trāsi flumina. Reuelabit ignominia tua: et uidebit obprobriū tuū. Ultionē capiā:et nō resistet michi homo. Redēptor noster dñs exercituū:nomen illiꝰ sanctꝰ israhel. Sede tacens & intra in tenebras filia chaldeoꝝ:quia non uocaberis ultra domina regnorum. Iratus sum sup p̄pm meū:cōtaminaui hereditatem meā. Et dedi eos in manu tua:nō posuisti eis misericordias. Sup senem aggrauasti iugum tuū ualde:& dixisti. In sempiternū ero domina. Non posuisti hec sup cor tuū: neq; recordata es nouissimi tui. Et nūc audi hec delicata · et habitans cōfidenter: que dicis i corde tuo ego sū:et nō ē preter me āplius. Non sedebo uidua: et ignorabo sterilitatem. Uenient tibi duo hec subito in die una:sterilitas et uiduitas. Uniuersa uenerunt super te propter multitudinē maleficiorū tuorum: et p̄ter duricia incantatoꝝ tuorum uehementē. Et fiduciā habuisti in malicia tua: et dixisti. Non est qui uideat me. Sapientia tua et scientia tua hec decepit te. Et dixisti in corde tuo. Ego sum: et p̄ter me non est altera. Ueniet sup te malū-et nescies ortum eiꝰ: et irruet sup te calamitas quā nō poteris expiare. Ueniet sup te repente miseria quā nescies. Sta cū incātatoribus tuis & cum multitudine maleficiorum tuorum in quibus laborasti ab adolescentia tua: si forte q̄d p̄fit tibi: aut si possis fieri fortior. Defecisti in multitudine cōsiliorum tuorum. Stent et saluēt te augures celi qui contemplabantur sydera et supputabāt menses:ut ex eis ānunciarent uētura tibi. Ecce facti sūt q̄si stipula:ignis combussit eos. Nō liberabūt animā suā de manu flāme: nō sūt prune quibꝫ caleāt: nec focꝰ ut sedeāt ad eū. Sic facta sūt tibi:i q̄bus cunq; laboraueras. Negociatores tui ab adolescētia tua:unusquisq; i uia sua errauerūt:nō ē q̄ saluet te. C. xlvm

Audite hec domus iacob qui uocamini noīe israhel & de aquis iuda existis:qui iuratis in noīe dñi·et dei israhel recordamini:non in ueritate neq; in iustitia. De ciuitate enim sancta uocati sunt:et sup deū israhel cōstabiliti sunt. Dominꝰ exercituū nomen eius. Priora ex tunc annūciaui et ex ore meo exierūt:& audita feci ea:repente operatus sum et uenerūt. Sciui enī quia durꝰ es tu:et neruus tuus ferreꝰ: ceruix tua et frōs tua erea. Predixi tibi ex tūc:anteq; uenirent indicaui tibi:ne forte diceres ydola mea fecerūt hec: et sculptilia mea et cōflatilia mea mādauerunt ista. Que audisti uide omnia.

Vos autem non annũciastis. Audita fecĩ tibĩ noua ex tunc: et conseruata que nescis. Modo creata sunt et non ex tũc: et ante diem: et non audisti ea: ne forte dicas ecce cognouĩ ea. Neq; audisti neq; cognouisti: neq; ex tunc apta est auris tua. Scio enim quia puaricãs puaricaberis: et trãsgressorẽ ex utero vocaui te. Propter nomen meũ longe faciã furorem meũ: et laude mea infrenabo te ne intereas. Ecce excoxi te sed nõ quasi argentũ: elegi te in camino paupertatis. Propter me ꝓpter me faciã: ut non blasphemer: et gloriam meã alteri nõ dabo. Audi me iacob: et israhel quẽ ego voco. Ego ipse: ego primus et ego nouissim⁹. Manꝰ quoq; mea fundauit terrã: et dextera mea mensa ẽ celos. Ego vocabo eos: et stabũt simul. Cõgregamini oĩes vos et audite. Quis de eis annunciauit hec? Dominus dilexit eum: faciet voluntatẽ suã in babilone: et brachium suũ in chaldeis. Ego ego locutus sum et vocaui eum: adduxi eum: et directa est via eius. Accedite ad me: et audite hec. Nõ a principio in abscõdito locutus sum. Ex tempore anteqũ fierẽt ibi eram: et nũc dns deus misit me et spiritꝰ eius. Hec dicit dns deus redemptor tuus sanctus israel. Ego dns deus tuus docens te utilia: gubernãs te in via qua ambulas. Vtinã attendisses mãdata mea. Facta fuisset sicut flumẽ pax tua: et iustitia tua sicut gurgites maris. Et fuisset quasi harena semen tuum: et stirps uteri tui ut lapilli eius. Non interisset et non fuisset attritum nomen eius a facie mea. Egredimini de babilone: fugite a chaldeis. In voce exultationis ãnunciate: auditũ facite hoc: et ferte illud usq; ad extrema terre. Dicite. Redemit dominꝰ seruũ suũ iacob. Non sitierũt in deserto cũ duceret eos. Aquã de petra ꝓduxit eis: et scidit petram et fluxerũt aque. Non est pax impijs dicit dominus. C xlix.

Audite insule: et attendite pli de longe. Dominus ab utero vocauit me: de uẽtre matris mee recordatꝰ est nominis mei. Et posuit os meum quasi gladiũ acutũ: in umbra manꝰ sue ꝓtexit me: et posuit me sicut sagittã electã. In pharetra sua abscondit me: et dixit michi. Seruus meꝰ es tu israel: quia in te glorificabor. Et ego dixi. In uacuum laboraui: sine causa et vane fortitudinẽ meã cõsumpsi. Ergo iudiciũ meũ cum dño: et opus meũ cũ deo meo. Nunc dicit dns formãs me ex utero seruũ sibi: ut reducã iacob ad eum: et israel ad eum cõgregabitur. Et glorificatꝰ sum in oculis dñi: et deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit. Parum est ut sis michi seruus ad suscitandas tribs iacob: et feces israel cõuertendas. Ecce dedi te in lucem gentiũ: ut sis salus mea usq; ad extremũ terre. Hec dicit dns redemptor israel sanctꝰ eiꝰ: ad cõtẽptibilẽ aniam ad abominatã gentem ad seruũ dominoꝝ. Reges uidebũt et cõsurgent principes: et adorabunt ꝓpter dñm quia fidelis est: et sanctum israel q̃ elegit te. Hec dicit dns. In tempore placito exaudiui te: et in die salutis auxiliatꝰ sum tui. Et seruaui te et dedi te in fedus pli: ut suscitares terrã et possideres hereditates dissipatas: ut diceres his qui uincti sunt exite: et his q̃ in tenebris reuelamini. Super uias pascentur: et in omnibs planis pascua eoꝝ. Non esurient neq; sitient: et nõ percutiet eos estus et sol: qa miserator eoꝝ reget eos. et ad fontes

aquaꝝ potabit eos. Et ponā omnes montes meos in uiā: et semite mee exaltabunt. Ecce isti delonge uenient: et ecce illi ab aquilone et mari: et isti de terra australi. Laudate celi et exultet terra: iubilate mōtes laudē: quia consolatus est dns ppl'm suū. et pauperū suorū miserebitur. Et dixit syon. Dereliquit me dns: et dominꝰ oblitꝰ est mei. Numquid obliuiscī potest mulier infantem suū: ut nō miserear filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit: ego tamen nō obliuiscar tui. Ecce i manibꝫ meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semp. Venerūt structores tui: destruentes te et dissipātes. a te exibūt. Leua in circuitu oculos tuos et uide: omnes isti cōgregati sunt: uenerūt tibi. Viuo ego dicit dns: quia omnibus hijs uelut ornamento uestieris: et circūdabis tibi eos ꝯsi sponsa. Quia deserta tua et solitudines tue et tra ruine tue nūc anguste erūt pre habitatoribꝫ: et lōge fugabunt qui absorbebāt te. Adhuc dicent i auribꝫ tuis filij sterilitatis tue. Angustus est michi locus: fac spaciū michi ut habitem. Et dices in corde tuo. Quis michi genuit istos? Ego sterilis et nō pariens trāsmigrata et captiua: et istos quis enutriuit? Ego destituta et desolata: et isti ubi hic erāt? Hec dicit dns deꝰ. Ecce leuabo ad gētes manum meā: et ad pplos exaltabo signū meū. Et afferent filios tuos in ulnis: et filias tuas sup humeros portabūt. Et erūt reges nutricij tui: et regine nutrices tue. Vultu in terra demisso adorabūt te: et puluerē pedū tuoꝝ lingent. Et scies quia ego dns: sup quo non confundent qui expectant eū. Numqd tolletur a forti preda: aut qd captum fuerit a robusto saluum esse poterit?

Quia hec dicit dns. Equidē et captiuitas a forti tolletur: et qd ablatū fuerit a robusto saluabitur. Eos uero qui iudicauerūt te ego iudicabo: et filios tuos ego saluabo. Et cibabo hostes tuos carnibus suis: et quasi musto sanguine suo inebriabuntur. Et sciet omnis caro quia ego dominus saluans te: et redemptor tuus fortis iacob. Hec dicit dns. Quis est hic liber repudij matris uestre: quo dimisi eam? Aut quis est creditor meus: cui uendidi uos? Ecce in iniquitatibus uestris uenditi estis et i sceleribꝫ uestris dimisi matrem uram: quia ueni et nō erat uir: uocaui et nō erat qui audiret. Numquid abbreuiata et paruula facta est manus mea ut nō possim redimere: aut nō est in me uirtus ad liberandum? Ecce in increpatione mea desertum faciā mare: ponā flumina in siccum. Cōputrescet pisces sine aqua: et morient i siti. Induā celos tenebris: et saccū ponā operimentū eoꝝ. Dominꝰ dedit michi linguā eruditā: ut sciam sustentare eū q̄ lassus est uerbo. Erigit mane-mane erigit michi aurē: ut audiam quasi magistrū. Dominus deus aperuit michi aurē: ego autem nō cōtradico: retrorsum non abij. Corpꝰ meū dedi percutientibus et genas meas uellentibus: faciem meā nō auerti ab increpantibus et conspuentibus dns deus auxiliator meus: ideo non sum confusus. Ideo posui faciem meā ut petrā durissimā: et scio quoniā non cōfundar. Iuxta ē q̄ iustificat me. Quis cōtradicit michi? Stemꝰ simul. Quis est aduersariꝰ meus? Accedat ad me. Ecce dns deus auxiliator meꝰ. Quis est qui cōdemnet me? Ecce omnes quasi uestimentū cōterent: tynea comedet eos.

Quis ex vobis timens dñm audiens
vocē serui sui? Quis ambulauit in te-
nebris: et non est lumen ei? Speret in
nomine domini: et innitat sup deū
suū. Ecce vos oēs accendentes ignē:
accincti flāmis. Ambulate in lumi-
ne ignis vestri: et in flāmis quas sur-
rendistis. De manu mea factū est hoc
vobis. In doloribus dormietis. Cly.

Audite me q̄ sequimini qđ iustū
est: et queritis dñm. Attendite
ad petrā unde excisi estis: et ad cauernā
lacī de qua pcisi estis. Attendite ad a-
braham patrē vestrū et ad saram que
peperit vos. Quia unū vocaui eū: et
benedixi ei: et multiplicaui eum. Cōso-
labitur ergo dñs syon: et cōsolabitur
omnes ruinas eius. Et ponet desertū
eius quasi delicias: et solitudinē eius
quasi ortū dñi. Gaudiū et letitia inue-
nietur in ea: gratiarū actio et vox lau-
dis. Attendite ad me pplus meus: et
tribus mea me audite. Quia lex a me ex-
ibit: et iudiciū meū in lucem pplorū re-
quiescet. Prope est iustus meus: egressus
est saluator meus: et brachia mea po-
pulos iudicabunt. Me insule expecta-
bunt: et brachiū meū sustinebūt leua-
te in celū oculos vestros: et videte sub
terra deorsum. Quia celi sicut fumus li-
quescent: et terra sicut vestimentū atte-
retur: et habitatores eius sicut hec interi-
bunt. Salus aūt mea in sempiternū
erit: et iustitia mea non deficiet. Audi-
te me qui scitis iustū: pplus meus lex mea
in corde eorū. Nolite timere obprobriū
hominū: et blasphemias eorū ne
metuatis. Sicut enim vestimentū sic
comedet eos vermis: et sicut lanā sic
deuorabit eos tinea. Salus aūt mea
in sempiternū erit: et iustitia mea in ge-
G ly. nerationes generationum. Consurge
consurge: induere fortitudinē brachi-
um dñi. Consurge sicut in diebus anti-
quis: in generationibus seculorū. Nunquid non tu percussisti superbum: vulne-
rasti draconē? Nūquid non tu siccasti mare: aquam abyssi vehementis?
Qui posuisti pfundū maris viā: ut
transirent liberati. Et nūc q̄ redempti
sunt a dño reuertentur: et venient in sy-
on laudātes: et letitia sempiterna su-
per capita eorū. Gaudiū et letitiā tene-
bunt: fugiet dolor et gemitus. Ego ego-
ipse cōsolabor vos. Quis tu ut time-
res ab homine mortali et a filio ho-
minis: qui quasi fenū ita arescit? Et
oblitus es domini factoris tui qui tetен-
dit celos et fundauit terrā: et formidasti
iugiter tota die a facie furoris eius q̄
te tribulabat: et paraverat ad pdendū.
Vbi nūc est furor tribulātis? Cito ve-
niet gradiens ad aperiendū: et non
interficiet usq; ad internicionē: nec de-
ficiet panis eius. Ego enim sum dñs
deus tuus qui conturbo mare et intu-
mescunt fluctus eius: dominus exerci-
tuū nomen meū. Posui verba mea in
ore tuo: et in vmbra manus mee protexi te:
ut plātes celos et fundes terrā: et dicas
ad syon: pplus meus es tu. Eleuare eleua-
re: consurge ierusalem: q̄ bibisti de manu
dñi calicē ire eius. Vsq; ad fundū cali-
cis soporis bibisti: et potasti usq; ad fe-
ces. Non est qui sustentet eā ex oīb⁹
filijs quos genuit: et non est qui appre-
hendat manū eius ex omnibus filijs
quos enutriuit. Duo sunt q̄ occurre-
runt tibi. Quis contristabitur sup te?
Vastitas et cōtritio et fames et gladi-
us: quis cōsolabitur te? Filij tui pie-
ti sūt: dormierūt in capite omniū viaꝝ
sicut bestia illaqueata: pleni indigna-
tione domini: increpatione dei tui.

Idcirco audi hoc pauperula: et ebria non a vino. Hec dicit dominator tuus dñs: z deus tuus qui pugnauit p populo suo. Ecce tuli de manu tua calicem soporis: fundum calicis indignationis mee. Non adicies ut bibas illum ultra. Et ponam illum in manu eorum qui te humiliauerunt z dixerunt anime tue incurua ut trãseamus: et posuisti ut terram corpus tuũ: z quasi viam trãseuntibus.

Consurge consurge: induere fortitudine tua syon. Induere vestimẽtis glorie tue iherusalẽ ciuitas sancti quia non adiciet ultra ut pertranseat per te incircũcisus z immũdus. Excutere de puluere: cõsurge sede iherlm. Solue vincula colli tui captiua filia syon: qã hec dicit dñs. Gratis venũdati estis: z sine argẽto redimimini. Quia hec dicit dñs de9. In egiptũ descendit ppls meus in principio ut colonus esset ibi: et assur absq; ulla causa calumniat9 est eũ. Et nunc qd michi est hic dicit dñs? Quoniã ablat9 ẽ ppls me9 gratis. Dominatores ei9 iniique agunt dicit dñs: z iugiter tota die nomen meũ blasphemat. Propter hoc sciet ppls meus nomen meũ in die illa: quia ego ipe qui loquebar ecce assum. Quã pulcri sup mõtes pedes ãnunciantis z pdicantis pacem: ãnuncianꝫ bonũ pdicantis salutem: dicentis syon. Regnabit deus tuus. Vox speculatorꝫ tuorꝫ. Leuauerũt vocẽ: simul laudabũt: quia oculo ad oculũ videbũt. cum cõuerterit dñs syon. Gaudete et laudate simul deserta iherusalẽ: quia consolatus est dñs ppl'm suũ: redemit iherusalẽ. Parauit dñs brachiũ sanctum suũ i oculis omniũ gentiũ: et videbũt omnes fines terre salutare dei nr̃i. Recedite recedite: exite inde: pollutũ nolite tãgere. Exite de medio ei9: mundamini qui fertis vasa dñi. Quoniã non in tumultu exibitis: nec in fuga properabitis. Precedet enim vos dñs: et cõgregabit vos deus israhel. Ecce intelliget puus me9: exaltabit z eleuabitur: et sublimis erit valde. Sicut obstupuerũt sup te multi: sic inglorius erit iter viros aspect9 ei9 et forma ei9 iter filios hoim. Iste aspget gẽtes multas: sup ipm cõtinebũt reges os suũ. Quia quibꝫ nõ ẽ narratũ de eo videbunt: et q̃ non audierunt cõtemplati sũt.

Quis credidit auditui nostro: et brachiũ dñi cui reuelatũ est? Et ascendit sicut virgultũ coram eo: z sicut radix de terra sitienti. Non est species ei neq; decor. Et vidimus eum et non erat aspectus: et desideraũimus eum despectũ z nouissimũ virorꝫ: virũ dolorum et scientem infirmitatẽ. Et q̃si absconditus vultus ei9 et despectus: unde nec reputauim9 eum. Vere languores nostros ipe tulit: et dolores nr̃os ipe portauit. Et nos putauim9 eum quasi leprosum: et percussum a deo et humiliatũ. Ipse aũt vulnerat9 ẽ ppter iniquitates nostras: attritus est ppter scelera nostra. Disciplina pacis nostre sup eum: et liuore eius sanati sumus Omnes nos q̃si oues errauim9 unusquisq; in viã suã declinauit: z dñs posuit in eo iniquitatem omniũ nostrũ. Oblatus est quia ipse voluit: et non aperuit os suũ. Sicut ouis ad occisionem ducetur: z quasi agnus coram tondente obmutescet: z nõ aperiet os suũ. De angustia et de iudicio sublatus est. Generationẽ eius quis enarrabit? Quia abscisus est de terra viuentium. Propter scelus ppli mei percussi

eum. Et dabit impios p sepultura et diuitē pro morte sua: eo qꝫ iniquitatē non fecerit neqꝫ dolus fuerit in ore eiꝰ: et dñs voluit cōterere eū i infirmitate. Si posuerit pro peccato aiam suā uidebit semen longeuū: et uolūtas dñi in manu eius dirigetur. Pro eo qꝫ laborauit aia eiꝰ: uidebit et saturabitur. In sciētia sua iustificauit ipse iustus seruos meos multos: et iniquitates eoꝝ ipe portauit. Ideo dispciā ei plurimos et fortiū diuidet spolia: p eo qꝫ tradidit i mortē aiam suā: et cū sceleratis reputat9 ē. Et ipe pcā multoꝝ tulit: et p trāsgressoribꝫ rogauit C Imp.

Lauda sterilis que non paris: decanta laudē et hymni que nō parietas: quoniā multi filij deserte magis qꝫ eius que habet uirum dicit dominus. Dilata locū tentorij tui: et pelles tabernaculoꝝ tuoꝝ extende ne parcas. Longos fac funiculos tuos: et clauos tuos cōsolida. Ad dexterā enim et ad leuam penetrabis: et semen tuū gentes hereditabit: et ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere quia non cōfunderis neqꝫ erubescas. Non enim te pudebit quia confusionis adolescentie tue oblīuiscēris: et obprobrij uiduitatis tue non recordaberis āplius. Quia dominabitur tui qui fecit te: dominꝰ exercituū nomē eius: et redemptor tuꝰ sanctus isrl deus omnis terre uocabitur. Quia ut mulierem derelictā et merentem spiritu uocauit te dñs: et uxorem ab adolescentia abiectā. Dixit deus tuus. Ad punctum in modico dereliqui te: et in miserationibꝫ magnis cōgregabo te. In momento indignationis abscondi faciē meā parumper a te: et i misericordia sempiterna miserebor tui. Dixit redemptor tuꝰ dñs.

Sicut in diebꝫ noe istud michi est: cui iurauī ne inducerem aquas ultra super terrā: sic iurauī ut nō irascar tibi et nō increpē te. Montes enī cōmouebuntur et colles cōtremiscent: misericordia aūt mea nō recedet a te: et fedꝰ pacis mee non mouebitur. Dixit miserator tuus dñs. Paupcula tempestate conuulsa absqꝫ ulla consolatione: ecce ego sternā per ordinem lapides tuos: et fundabo te in saphiris. Et ponam iaspidē ppugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos: et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles: uniuersos filios tuos doctos a domino: et multitudinē pacis filijs tuis: et iniusticia fundaberis. Recede procul a calumnia quia nō timebis: et a pauore: qa nō appropiquabit tibi. Ecce accola uenit qui nō erat mecū: aduena quondā tuus adiūgetur tibi. Ecce ego creaui fabrum sufflantem in igne prunas: et proferentem uas in opus suū: et ego creaui interfectorē ad dissipandū. Omne uas qđ factum est contra te non dirigetur: et omnē linguā resistentē tibi i iudicio iudicabis. C Hec C lv.
est hereditas seruorum domini: et iusticia eoꝝ apud me dicit dominꝰ.

Omnes sitientes uenite ad aquas: et qui nō habetis argentū ppetate. Emite et cōedite: uenite emite absqꝫ argento: et absqꝫ ulla cōmutatione uinum et lac. Quare appenditis argentum nō i panibꝫ: et laborem uestrū nō in saturitate? Audite audientes me et comedite bonū: et delectabitur in crassitudine anima uestra. Inclinate aurem uestrā et uenite ad me: audite et uiuet anima uestra: et feriā uobiscū pactum sempiternū: misericordias dauid fideles. Ecce testem pplis dedi eū: ducē

ac preceptorē gentibꝫ. Ecce gentē quā
nescietas vocabis: et gentes q̄ non co-
gnouerunt te ad te current ꝓpter dn̄m
deū tuū ⁊ sanctū isrl: quia glorificauit
te. Querite dn̄m dū inueniri potest: in-
uocate eū dū ꝑpe est. Derelinquat im-
pius viam suam · ⁊ vir iniquus cogi-
tatōnes suas: et reuertatur ad dn̄m ⁊
miserebitur eius: et ad deū nostrū quo-
niam multus est ad ignoscendū. ſſ Nō
enim cogitationes mee cogitationes
vestre: neq; vie vestre vie mee dicit dn̄s.
Quia sicut exaltantur celi a terra sic ex-
altate sunt vie mee a vijs vr̄is: ⁊ cogi-
tationes mee a cogitationibꝫ vestris.
Et quomō descendit ymber et nix de ce-
lo ⁊ illuc vltra non reuertitur: sed ine-
briat terram et infundit eam et germi-
nare eā facit et dat semen seminī et pa-
nem comedenti: sic erit verbū meū qđ
egredietur de ore meo. ſſ Non reuertetur
ad me vacuū: sed faciet quecūq; volui:
et ꝓsperabitur in hijs ad q̄ misi illud.
Quia in letitia egredieminī: et in pace
deducemini. ſſ Montes ⁊ colles cātabūt
coram vobis laudem: et oīa ligna re-
gionis plaudēt manu. Pro salunca
ascendit abies: et p urtica crescet mir-
tus. Et erit dominus nominatus in
signū eternū: qđ non auferetur. C lvj.

Hec dicit dn̄s. Custodite iudiciū
et facite iustitiā: quia iuxta ē sa-
lus mea ut veniat: et iustitia mea ut
reueletur. Beatus vir qui facit hoc: et
filius hoīs qui apprehendet istud: cu-
stodiens sabbatū ne polluat illud: cu-
stodiens manus suas ne faciat oīe
malū. Et nō dicat filius aduene qui
adhęret dn̄o dicens: separatione diui-
det me dn̄s a pplo suo. Et nō dicat eu-
nuchus: ecce ego lignū aridū. Quia
hec dicit dn̄s eunuchis q̄ custodierint
sabbata mea: ⁊ elegerint que volui: et
tenuerint fedus meū. Dabo eis in do-
mo mea et in muris meis locū: et no-
men melius a filijs et filiabus. ſſ Nomē
sempiternū dabo eis: qđ nō peribit. Et
filios aduene qui adherent domino
ut colant eum ⁊ diligant nomē eius ut
sint ei in seruos: oīnē custodientem
sabbatū ne polluat illud et tenentem
fedus meū: adducā eos in mōtem san-
ctum meū · et letificabo eos in domo
orationis mee. Holocausta eoꝝ ut victi-
me eoꝝ placebūt michi sup altarī me-
o: qā dom⁹ mea dom⁹ orationis vo-
cabit cunctis ppls. ſſ Ait dominus deꝰ:
qui cōgregat dispsos isrl. Adhuc
congregabo ad eum congregatos eius.
Omnes bestie agri venite ad deuoran-
dum: vniuerse bestie saltus. Speccula-
tores eius cęci omnes: nescierūt vniuer-
si: canes muti nō valētes latrare: vidē-
tes vana · dormientes et amantes so-
mnia: et canes impudentissimi nescierūt
saturitatem. Ipsi pastores ignoraue-
runt intelligentiā: omnes in viā suā
declinauerunt: unusquisq; ad auaritiā
am suam a summo usq; ad nouissi-
mum. Venite sumamus vinum et
impleamur ebrietate: et erit sicut ho-
die sic et cras: et multo amplius. C lvij.

Iustus perit ⁊ nemo est qui recogitet in
corde suo: et viri misericordie colligun-
tur: quia nō est qui intelligat. A facie
enī malicie collectus ē iustus. Veniat
pax: requiescat in cubili suo · q̄ ambu-
lauit in directione sua. Vos aūt acce-
dite huc filij auguratricis: semē adul-
teri et fornicarie sup quē lusistis: super
quē dilatastis os · et eiecistis linguā:
ſſ Nunqđ nō vos filij sceleti semē men
dax: q̄ cōsolamini in dijs subter oīe
lignū frondosū immolātes parulos

in torrentibꝫ fubter eminẽtes petras? In partibus torrentis pars tua: hec est sors tua. Et ipis effudisti libamẽ: obtulisti sacrificiũ. ſſlũquid sup hijs non indignabor? Sup mõtem excelsum et sublimẽ posuisti tubile tuũ: et illuc ascendisti ut immolares hostias. Et post ostiũ et retro postem posuisti memoriale tuũ: qa nuda me discooperuisti et suscepisti adulterũ. Dilatasti tubile tuũ: ꝛ pepigisti cũ eis fedus. Dilexisti stratũ eoꝝ manu aperta: ꝛ ornasti te regio unguento: et multiplicasti pigmenta tua. ſſMisisti legatos tuos procul: et humiliata es usqꝫ ad inferos. In mlitudine vie tue laborasti: non dixisti quiescã. Vitã manus tue inuenisti: ꝓterea non rogasti. Pro quo sollicita timuisti: qa mentita es et mei nõ es recordata: neqꝫ cogitasti in corde tuo quia ego tacens et quasi non videns: et mei oblita es. Ego annunciabo iustitiã tuã: et opera tua nõ proderũt tibi. Cũ clamaueris liberent te congregati tui. Et omnes eos auferet ventus: tollet aura. Qui aũt fiduciam habet mei hereditabit terrã: ꝛ possidebit mõtem sanctũ meũ: et dicã. Viam facite: ꝑbete iter: declinate de semita: auferte offendicula de via ꝑpli mei. Quia hec dicit excelsus et sublimis habitans eternitatẽ et sanctũ est nomẽ eius: in excelso ꝛ in sancto habitans: ꝛ cum cõtrito et humili spiritu: ut viuificet spiritũ humiliũ ꝛ viuificet cor cõtritoꝝ. ſſnõ enim in sempiternũ litigabo neqꝫ usqꝫ ad finẽ irascar: quia spiritꝰ a facie mea egredietur et flatus ego fiam. Propter iniquitatẽ auaritie eius iratus sum: et percussi eum. Abscondi: et indignatus sum. Et abiit merens in via cordis sui. Vias eius vidi ꝛ sanaui eum: et reduxi eum: et reddidi cõsolationes ipi et lugentibꝫ eius. Creaui fructum labioꝝ pacem: pacem ei qui longe est: et qui ꝓxime dixit dñs: et sanaui eum. Impij aũt quasi mare feruẽs qd quiescere non potest: et redundãt fluctus eius in cõculcationẽ ꝛ lutũ. ſſnõ est pax impijs dicit dñs meus. Clama: ne cesses: ꝙsi tuba exalta vocem tuã ꝛ annũcia ꝑpło meo scelera eorum: et domui iacob peccata eoꝝ. ſſMe etenim de die in diem querũt et scire vias meas volũt: quasi gens que iustitiã fecerit: et q̃ iudiciũ dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iustitie: appropinq̃re deo volũt. Quare ieiunauim9 ꝛ non aspexisti: humiliauim9 animas nras et nescisti? Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra: et omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites et cõtentiones ieiunatis: ꝛ percutitis pugno impie. ſſnolite ieiunare sicut usqꝫ ad hanc diem: ut audiatur in excelso clamor vester. ſſlũquid tale est ieiuniũ qd elegi: ꝑ diem affligere hominẽ animam suam? ſſlũquid cõtorquere ꝙsi circulũ caput suũ: et saccũ et cinerẽ sternere? ſſlũquid istud vocabis ieiuniũ: ꝛ diẽ acceptabilẽ dño? ſſnõne hec est magis ieiuniũ qd elegi? Dissolue colligationes impietatis: solue fasciculos deprimentes. Dimitte eos qui cõfracti sunt liberos: et omne onus dirupe. ſſrãge esurienti panẽ tuũ: et egenos vagosqꝫ induc in domũ tuã. Cũ videris nudũ operi eũ: et carnẽ tuã ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumẽ tuũ: et sanitas tua citꝰ orieꝛ. Et anteibit faciẽ tuã iustitia tua: et gloria dñi colliget te. Tũc inuocabis ꝛ dñs exaudiet: clamabis: ꝛ dicet ecce assũ. Si abstuleris de medio

tui cathenā: et delieris extendere digitū. et loqui qđ nō ꝓdest. Cū effuderis esurienti aiam tuā. et aiam afflictam repleueris: orietur in tenebris lux tua: et tenebre tue erūt sicut meridies. Et requiē tibi dabit dñs deus tuus semp: et implebit splendoribz aiam tuam: et ossa tua liberabit. Et eris ꝙsi ortus irriguus: et sicut fons aquaz cui⁹ nō deficiēt aque. Et edificabūtur in te deserta seculoz: fundamēta generatōnis et generatōnis suscitabis. Et vocaberis edificator sepiū: auertēs semitas in quietem. Si auerteris a sabbato pedē tuū facere voluntatē tuā in die sancto meo: et vocaueris sabbatū delicatum et sanctū dominī gloriosum: et glorificaueris eū dum nō facis vias tuas et non inuenit voluntas tua ut loquaris sermonē: tunc delectaberis sup dominō. et sustollam te sup altitudines terre: et cibabo te hereditate iacob pris tui. Os enī dñi locutū est. C lvix.

Ecce non est abbreuiata manus dominī ut saluare nequeat: neq; aggrauata est auris eius ut nō exaudiat: sed iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deū vestrū: et peccata vra absconderūt faciē eius a vobis ne exaudiret. Manus enī vestre pollute sunt sanguine: et digiti vri iniquitate. Labia vra locuti sunt mēdaciū: z lingua vestra iniquitatem fatur. Non est qui inuocet iustitiā. neq; est qui iudicet vere: sed confidūt in nichili: z loquūtur vanitates. Conceperūt laborē: et pepererūt iniquitatē. Ova aspidū ruperūt: et telas aranee texuerūt. Qui comederit de ouis eoz morietur: z qđ confectum est erumpet in regulū. Tele eoz nō erūt in vestimentū: neq; operient operibus suis. Opera eoz opera inutilia: z op⁹ iniquitatis in manibz eoz. Pedes eoz in malū currūt: et festinat ut effundāt sanguinē innocentem. Cogitationes eoz cogitationes inutiles. Vastitas z contritio in viis eoz: viam pacis nescierunt: et nō est iudiciū in gressibus eorum. Semite eoz incuruate sunt eis: oīis qui calcat in eis ignorat pacē. Propter hoc elōgatū est iudiciū a vobis: et nō apprehendet vos iustitia. Expectauimus lucē z ecce tenebre: splendorem: et in tenebris ambulauim⁹. Palpauim⁹ sicut ceci parietē: z quasi absq; oculis attrectauimus. Impegimus meridie quasi in tenebris: in caligosis quasi mortui. Rugiemus quasi vrsi omnes: z quasi colūbe meditātes gemimus. Expectauim⁹ iudiciū z nō est: saluté z elōgata ē a nobis. Multiplicate sūt enī iniquitates nre coram te: et peccata nra respōderūt nobis. Quia scelera nostra nobiscū: et iniquitates nras cognouimus. peccare et mentiri cōtra dominū: z auersi sum⁹ ne irem⁹ post tergū dei nri ut loq̄remur calūniam et transgressionē. Concepim⁹ et locuti sumus de corde verba mēdacij: z conuersum ē retrorsum iudiciū: et iustitia longe stetit. Quia corruit in platea veritas: et equitas nō potuit ingredi. Et facta est veritas in obliuione: et qui recessit a malo prede patuit. Et vidit dominus et malū apparuit in oculis ei⁹: quia nō est iudiciū. Et vidit de⁹ quia non est vir: et aporiatus est quia nō est qui occurrat. Et saluabit sibi brachiū suū: et iustitia ei⁹ ipsa cōfirmabit eum. Indutus est iustitia ut lorica: et galea salutis in capite eius. Indutus est vestimētis ultionis: et opertus est quasi pallio zeli sicut ad vindictam: quasi ad retributionē indignationis

hostibus suis. et vicissitudinē inimicis suis. Insulis vicem reddet. Et timebūt qui ab occidente nomen dñi: et qui ab ortu solis gloriam eius. Cum venerit quasi fluuius violentus quē spīritus dñi cogit: et venerit syon redemptor: et eis qui redeunt ab iniquitate in iacob dicit dñs. Hoc fedus meū cū eis dicit dñs. Spīritus meus qui ē in te et verba mea que posui in ore tuo non recedent de ore tuo et de ore seminis tui dicit dñs: amodo et usq; in sempiternum. C lx.

Surge illumināre ierusalē quia venit lumē tuū: et gloria dñi super te orta ē. Quia ecce tenebre operiēt terrā et caligo populos: sup te autē orietur dominus: et gloria eius in te videbit. Et ambulabūt gentes in lumine tuo: et reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti congregati sunt: venerūt tibi. Filij tui de longe venient et filie tue de latere surgent. Tūc videbis et afflues et mirabit et dilatabit cor tuū: quādo cōuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentiū venerit tibi. Inundatio camelorū operiet te: dromedarij madian et effa. Omnes de saba venient aurū et thus deferentes: et laudem dño annūciantes. Omne pecus cedar cōgregabit tibi: arietes nabaioth ministrabūt tibi. Offerentur sup placabili altari meo: et domū maiestatis mee glorificabo. Qui sunt isti qui ut nubes volāt: et quasi columbe ad fenestras suas? Me enī insule expectabūt et naues maris in principio: ut adducā filios tuos de longe. Argentū eorū et aurū eorū cum eis nomini dñi dei tui et sancto israhel: quia glorificauit te. Et edificabūt filij peregrinorū muros tuos: et reges eorū ministrabūt tibi. In indignatione enim mea percussi te: et in reconciliatione mea misertus sum tui. Et aperientur porte tue iugiter: die ac nocte nō claudētur: ut afferat ad te fortitudo gentiū et reges earū adducātur. Gens enim et regnū qđ nō seruierit tibi peribit: et gentes solitudine vastabuntur. Gloria libani ad te veniet: abies et buxus et pinus simul ad ornādū locū sanctificationis mee: et locū pedū meorū glorificabo. Et venient ad te curui filij eorū qui humiliauerūt te: et adorabūt vestigia pedū tuorū omnes qui detrahebant tibi: et vocabūt te ciuitatem dñi syon sancti israhel. Pro eo q̄ fuisti derelicta et odio habita et non erat q̄ per te transiret: ponā te in superbiā seculorū: gaudiū in generationē et generationē. Et suges lac gentiū: et mamilla regū lactaberis. Et scies quia ego dominus saluās te: et redemptor tuus fortis iacob. Pro ere afferā aurū et pro ferro afferam argentū: et pro lignis es: et pro lapidibus ferrum. Et ponam visitationem tuā pacem: et ꝓpositos tuos iusticiam. Non audietur ultra iniquitas in terra tua vastitas et contritio in terminis tuis: et occupabit salus muros tuos: et portas tuas laudatio. Nō erit tibi amplius sol adlucendū p diē: nec splēdor lune illuminabit: sed erit tibi dñs in lucem sempiternam: et deus tuus in gloriam tuā. Non occidet ultra sol tuus et luna tua non minuetur: quia dominus erit tibi in lucem sempiternā: et cōplebuntur dies luctus tui. Populus autem tuus oēs iusti in perpetuū hereditabunt terrā: germen plātationis mee: opus manuum mee ad glorificandū. Minimus erit in mille: et paruulus in gēte fortissimā. Ego dñs: in tpe eius subito faciā istud. C lxj.

Spiritus dñi sup me: eo q̄ unxerit me. Ad annūciandum mānsuetis misit me: ut mederer cōtritis corde et p̄dicarem captiuis indulgentiam et clausis apertionē: ut p̄dicarē annū placabilē dño et diē ultionis deo nostro: ut cōsolarer oēs lugentes: ut ponerem fortitudinē lugentibus syon: et darem eis coronā pro cinere: oleum gaudij pro luctu: palliū laudis pro spiritu meroris. Et vocabūtur in ea fortes iustitie: plātatio dñi ad glorificandū. Et edificabūt deserta a seculo: et ruinas ātiquas erigēt: et instaurabūt ciuitates desertas et dissipatas in generationē et generationē. Et stabunt alieni et pascent pecora vestra: et filij peregrinor̄ agricole et vinitores vestri erūt. Vos aūt sacerdotes dñi vocabimini: ministri dei nostri dicēt vobis. Fortitudinē gentiū comedetis: et in gloria eor̄ supbietis. Pro cōfusione vestra dupli et rubore: laudabunt partem eor̄. Propter hoc in terra sua duplicia possidebūt: letitia sempiterna erit eis. Quia ego dñs diligens iudiciū: et odio habens rapinā in holocaustū. Et dabo opus eor̄ in veritate: et fedus p̄petuū feriā eis. Et scietur in gentibs semen eor̄: et germē eor̄ in medio pl̄orū. Omnes qui viderint eos cognoscent illos: quia isti sunt semen cui benedixit dñs. Gaudens gaudebo in dño: et exultabit anima mea in deo meo. Quia induit me vestimentis salutis: et indumento iustitie circundedit me: ñsi sponsum decoratū corona et quasi spōsam ornatā monilibs suis. Sicut enim terra p̄fert germē suū: et sicut ortus semen suum germinat: sic dominus deus germinabit iustitiam et laudē cor̄ ānūerūs gētibus. C. lxm.

Propter syon non tacebo et p̄pter hierusalē nō quiescā: donec egrediatur ut splendor iustus eius: et saluator eius ut lampas accendatur. Et videbūt gentes iustū tuū: et cūcti reges inclitū tuū. Et vocabitur tibi nomen nouū: qđ os dñi nominauit. Et eris corona glorie in manu dñi: et diadema regni in manu dei tui. Non vocaberis vltra derelicta: et terra tua nō vocabit̄ amplius desolata. Sed vocaberis voluntas mea in ea: et terra tua inhabitabit̄. Quia cōplacuit dño in te: et terra tua inhabitabit̄. Habitabit enī iuuenis cū virgine: et habitabūt in te filij tui. Et gaudebit spōsus sup sponsam: et gaudebit sup te deus tuus. Super muros tuos hierusalē constitui custodes: tota die et tota nocte in p̄petuū non tacebunt. Qui reminiscimini dñi ne taceatis: et ne detis silentium ei: donec stabiliat et donec ponat hierusalē laudē in terra. Iurauit dñs in dextera sua: et in brachio fortitudinis sue. Si dedero tritic̄ tuū vltra cibū inimicis tuis: et si biberint filij alieni vinū tuū in quo tu laborasti. Quia qui congregabūt illud comedēt et laudabūt dominū: et q̄ cōportāt illud bibēt i atriis sanctis meis. Trāsite trāsite p portas: p̄parate viā pl̄o. Planū facite iter: et eligite lapides: et eleuate signū ad pl̄os. Ecce dñs auditū fecit in extremis terre. Dicite filie syon ecce saluator tuus venit. ecce merces eius cū eo et opus eius cora illo et vocabunt eos populus sanctus redempti a dño. Tu autem vocaberis quesita ciuitas et nō derelicta. C. lxm.

Quis est iste q̄ venit de edom tinctis vestibs de bosra? Iste formosus in stola sua: gradiens in multitudine fortitudinis sue. Ego q̄ loquor

iusticiā: et ꝑpugnator sū ad saluandum. Quare ergo rubrū est indumentum tuū: et vestimenta tua sicut calcātium ī torculari? Torcular calcaui solus: et de gentibꝫ nō est vir mecū. Calcaui eos in furore meo: et conculcaui eos in ira mea. Et aspersus est sanguis eoꝝ sup vestimenta mea: et omnia indumenta mea inquinaui. Dies enim ultionis in corde meo: annꝰ retributionis mee venit. Circūspexi et nō erat auxiliator: quesiui: et non fuit qui adiuuaret. Et saluauit michi brachium meū: et indignatō mea ipa auxiliata est michi. Et conculcaui ꝑplos in furore meo: ꝛ inebriaui eos indignatione mea: et detraxi in terrā virtutem eorum. Misericordiarū dñi recordabor: laudē dñi sup oīnibꝫ q̄ reddidit nobis dñs: et sup multitudinē bonoꝝ domꝰ isrl̄ que largitus est eis scdm indulgentiam suā et scdm multitudinē misericordiarū suarū. Et dixit. Verūtamē ꝑplus meus est: filij non negantes. Et factꝰ est eis saluator: in omni tribulatione eoꝝ non ē tribulatꝰ: et āgelus faciei eius saluauit eos. In dilectione sua et ī indulgentia sua ipse redemit eos: et portauit eos ꝛ eleuauit eos cunctis diebus seculi. Ipsi aūt ad iracundiam prouocauerūt: et afflixerūt spīritū sancti eius. Et cōuersus ē eis in inimicū: et ipe debellauit eos. Et recordatꝰ est dieꝝ seculi: moysi et ꝑplī sui. Vbi ē qui eduxit eos de mari cū pastoribus gregis sui? Vbi est q̄ posuit ī medio eius spīritū sancti sui? Qui eduxit ad dexteram moysen brachio maiestatis sue: qui scidit aquas ante eos: ut faceret sibi nomē sempiternū. Qui eduxit eos per abissos quasi equū in deserto nō impingentē: quasi animal in campo descendens. Spīritus dñi ductor eius fuit. Sic adduxisti ꝑplm tuū: ut faceres tibi nomē glorie. Attende de celo: et vide de habitaculo sancto tuo: et glorie tue. Vbi est zelus tuꝰ et fortitudo tua? Multitudo viscerū tuorū et miserationum tuarꝫ sup me cōtinuerunt se. Tu enim pater noster: et abraham nescīuit nos: et isrl̄ ignorauit nos. Tu dñe pater noster: redemptor noster: a seculo nomē tuū. Quare errare nos fecisti domine de vijs tuis: induraisti cor nostrum ne timereꝰ te? Cōuertere ꝓpter seruos tuos: tribꝫ hereditatis tue. Quasi nichilū possiderūt ꝑplm sanctū tuū hostes nostri: conculcauerūt sanctificationē tuā. Facti sumꝰ quasi in principio cū nō dnāreris nri: neqꝫ inuocaretur nomē tuū sup nos. C. lxm.

Vtinam dirūperes celos et descenderes. A facie tua mōtes defluerent: sicut exustio ignis tabescerent atqꝫ arderent igni: ut notū fieret nomen tuū inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. Cum feceris mirabilia nō sustinebimꝰ. Descendisti: et a facie tua mōtes defluxerūt. A seculo nō audierūt: neqꝫ auribus ꝓcepērūt. Oculus non vidit deus absqꝫ te: que ꝑparasti expectantibus te. Occurristi letanti et facienti iusticiā: in vijs tuis recordabūtur tui. Ecce tu iratus es ꝛ peccauimꝰ: in ipis fuimꝰ semp: ꝛ saluabimur. Et facti sumꝰ ut immūdi omnes nos: et quasi pannꝰ menstruate vniuerse iusticie nre. Et recidimꝰ quasi folium vniuersi: et iniquitates nostre ipsi venius abstulerūt nos. Non est qui inuocet nomē tuū: qui consurgat et teneat te. Abscondisti faciē tuā a nobis: et allisisti nos in manu iniquitatis nostre. Et nūc domine pater noster es tu: nos

vero lutum: et fictor noster tu: et opera manuū tuarū omnes nos. Ne irascaris dñe satis: et ne ultra memineris iniquitatis nostre. Ecce respice: pls tu⁹ oēs nos. Ciuitas sancti tui facta ē deserta: syon deserta facta est. Hierusalem desolata: dom⁹ sanctificationis nostre et glorie nostre ubi laudauerūt te patres nostri facta est in exustionē ignis: et omnia desiderabilia nostra uersa sunt in ruinas. Nūquid super his continebis te dñe: tacebis et affliges nos uehementer? Quesierunt me qui ante non interrogabant: inuenerunt qui non quesierunt me.

Dixi. Ecce ego: ecce ego ad gentem que non mīnorabat nomē meum. Expādi man⁹ meas tota die ad pplm incredulū: qui graditur in uia nō bona post cogitationes suas. Populus qui ad iracundiā puocat me ante faciem meā semp: qui immolant in ortis et sacrificāt sup lateres · qui habitant in sepulcris et in delubris ydolor dormiūt: qui comedūt carnē suillam · et ius pfanū in uasis eor: qui dicunt recede a me nō appropīquas mihi qa immūdus es: isti fum⁹ erūt in furore meo: ignis ardēs tota die. Ecce scriptū est corā me. Nō tacebo: sed reddam et retribuā in sinu eor iniquitates uestras et iniquitates patrū uestrorum simul dicit dñs · q sacrificauerūt sup mōtes et sup colles exprobrauerūt mihi: et remetiar opus eor primū in sinu eor. Hec dicit dñs. Quomō si inueniat granū in botro et dicat ne dissipes illud quonia benedictio est: sic faciam pter seruos meos ut non dissipdam totū. Et educam de iacob semē: et de iuda possidentem montes meos. Et hereditabunt eam electi mei: et serui mei habitabūt ibi. Et erunt cāpestria in caulas gregū: et uallis achor in cubile armentor pplo meo qui requisierunt me. Et uos q̄ dereliquistis dñm qui oblti estis montē sanctū meū qui ponitis fortune mensam et libatis super eā · numerabo uos in gladio · et omnes i cede corruetis: pro eo qd uocaui et nō respōdistis michi · locut⁹ sum et nō audistis: et facietis malū in oculis meis · et que nolui elegistis. Propter hoc hec dicit dñs de⁹. Ecce serui mei comedent: et uos esurietis. Ecce serui mei bibent: et uos sitietis. Ecce serui mei letabūtur: et uos confundemini. Ecce serui mei laudabunt pre exultatione cordis: et uos clamabitis pre dolore cordis et pre cōtritione spīritus ululabitis: et dimittetis nomē uestrū i iuramentū electis meis. Et interficiet te dñs deus: et seruos suos uocabit nomine alio. In quo qui benedictus est sup terrā: benedicetur i dño amen. Et qui iurat in terra: iurabit in deo amē. Quia obliuioni tradite sunt āgustie priores: et quia abscondite sunt ab oculis nris. Ecce enī ego creo celos nouos: et terrā nouā: et nō erūt in memoria priora et non ascendēt sup cor: sed gaudebitis et exultabitis usq; i sempiternū in hijs que ego creo. Quia ecce ego creo ihrusalē exultationē et pplm eius gaudiū: et exultabo in ihrusalē et gaudebo in pplo meo: et nō audietur in eo ultra vox fletus et vox clamoris. Non erit ibi amplius infans dier et senex qui nō impleat dies suos: quoniam puer centū annor morietur: et peccator centū annor maledictus erit. Et edificabūt domos et habitabunt: et plantabūt vineas et comedent fructū eas. Nō edificabūt et alius habitabit:

nō plantabūt et alī comedet. Secūm enīm dies ligni erunt dies pplī mei: et opera manuū eoꝝ inueterabūt. Electi mei nō laborabunt frustra: neq; generabūt in conturbatione: quia semen benedictoꝝ dñi est et nepotes eoꝝ cum eis. Eritq; anteq̄ clament ego exaudiam: adhuc illis loquentibꝫ ego audiam. Lupus ⁊ agnus pascentur simul: et leo et bos comedent paleas: et serpenti puluis panis eius. Non nocebunt neq; occident: in omni monte sancto meo dicit dominus. C lxvi

Hec dicit dñs. Celū sedes mea est: et terra scabellū pedū meoꝝ. Que est ista dom⁹ quā edificabitis mihi: et quis iste locus requietionis mee? Omnia hec manus mea fecit: et facta sunt uniuersa ista dicit dñs. Ad quē aūt respiciā: nisi ad pauperculū et contritū spiritu et trementem sermones meos? Qui immolāt bouem: quasi qui interficiat virum. Qui macrat pecus: quasi qui excerebret canē. Qui offert oblationem: quasi qui sanguinē suillum offerat. Qui recordatur thuris: quasi qui benedicat ydolo. Hec omnia elegerūt in uijs suis: et in abominationibus suis anima eoꝝ delectata est. Vnde et ego eligam illusiones eorū: et que timebant adducā eis: quia vocaui et non erat qui respōderet: locut⁹ sum et nō audierūt. Fecerūtq; malum in oculis meis: ⁊ que nolui elegerunt. Audite verbū dñi: qui tremitis ad verbum eius. Dixerūt fratres vestri odientes vos: et abicientes propter nomē meū. Glorificet dñs: et videbim⁹ in letitia vestra: ipi aūt confundent. Vox pplī de ciuitate: vox de templo: vox domini reddentis retributionem inimicis suis. Anteq̄ parturiret peperit: anteq̄ veniret partus ei⁹ peperit masculum. Quis audiuit unq̄ tale: ⁊ quis uidit huic simile? Numquid parturiet terra in die una aut parietur gens simul: quia parturiuit et peperit syon filios suos? Numquid ego qui alios parere facio: ipe nō pariā dicit dñs? Si ego qui generationē ceteris tribuo sterilis ero: ait dñs deus tuus? Letamini cū iherusalē: et exultate in ea omnes qui diligitis eam. Gaudete cū ea gaudio uniuersi qui lugetis sup eā: ut sugatis et repleamini ab ubere cōsolationis eius: ut mulgeatis et delicijs affluatis ab omnimoda gloria eius. Quia hec dicit dñs. Ecce ego declinabo sup eam quasi fluuiū pacis: ⁊ quasi torrentem inundātem gloriā gentiū quā lugetis. Ad ubera portabimini: ⁊ sup genua blandient vobis. Quomō si cui mater blandiatur ita ego cōsolabor vos: et in iherusalē consolabimini. Videbitis et gaudebit cor vestrū: et ossa vra q̄si herba germinabunt. Et cognoscet man⁹ dñi seruis ei⁹: et indignabit inimicis suis. Quia ecce dñs in igne veniet: et quasi turbo quadriga ei⁹ reddere in indignatione furorem suū: et increpationē suā in flāma ignis. Quia in igne dñs diiudicabit: et in gladio suo ad omnē carnē: ⁊ multiplicabūtur interfecti a dño. Qui sanctificabātur et mundos se putabūt in ortis post ianuam intrinsecus: qui comedebāt carnē suillā et abominationē et murem: simul consumētur dicit dñs. Ego autē opera eoꝝ et cogitationes eoꝝ inuentio ut cōgregē cū omnibꝫ gentibꝫ et linguis: et veniēt ⁊ videbūt gloriā meā. Et ponam in eis signū: et mittā ex eis q̄ salvati fuerint ad gentes in mare in affricam in lidiam tenentes sagittam in

ītaliam ⁊ greciā ad insulas lōge: ad eos qui non audierunt de me et non viderūt gloriā meā. Et annūciabūt gloriā meā gentibz: et adducēt oīnes fratres vestros de cunctis gentibz donum dño in equis et in quadrigis et in lectīcis ⁊ in mulis et in carrucis ad mōtem sanctū meū ihrūsalē dicit dominus: quomō si inferant filij israhel munus in vase mundo in domū domini. Et assumā ex eis in sacerdotes ⁊ leuitas dicit dñs: quia sicut celi noui et terra noua que ego facio stare corā me dicit dñs: deus sic stabit semen vestrum ⁊ nomē vestrū. Et erit mensis ex mense: et sabbatū ex sabbato. Veniet omnis caro: ut adoret corā facie mea dicit dñs. Et egredient: et vidēbūt cadavera virōz qui puaricati sunt in me. Vermis eoz nō morietur: et ignis eoz non extinguetur: et erūt usqz ad satietatē visionis oīnī carni.

Incipit prologus in jeremiam prophā.

Jheremias pphēta cui hic plogus scribit: ymone quidē apud hebreos ysaia et osee ⁊ quibusdā aliis pphetis videt esse rusticior: sed sensibz par est: quippe qui eodem spiritu pphetauerit. Porro simplicitas eloquij de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim anathotites q est usqz hodie vicul⁹ tribz ab iherosolimis distās milibus: sacerdos ex sacerdotibus ⁊ in matris utero sanctificatus: virginitate sua euangelicum virū cristi ecclesie dedicās. Hic vaticinare exorsus ē puer: ⁊ captiuitatē urbis atqz iudee non solū spiritu. sed et oculis carnis intuitus est. Jam decem tribus israhel assyrijs in medos trāstulerāt: iam terras eaz coloni gentiū possidebant. Vnde in iuda tantū et in beniamin propheтauit: et ciuitatis sue ruinas ñdruplici plāxit alphabeto: qđ nos mensure metri versibusqz reddidimus. Preterea ordinē visionum qui apud grecos et latinos omnino cōfusus est ad pristinā fidē correxim⁹. Librū aūt baruch notarij eius. qui apud hebreos nec legitur nec habet ptermisim⁹: pro hijs omnibz maledicta ab emulis pstolantes: quibus me necesse est per singula opuscula respōdere. Et hoc patior: quia vos cogitis. Ceterū ad compendiū mali redius fuerat modū furori eorū silentio meo ponere: ñ quotidie noui aliquid scripturienteu inuidoz insaniam prouocare.

Incipit jeremias pphā. C. primum.

Verba iheremie pphete filij helchie de sacerdotibz q fuerūt in anathoth in terra beniamin. Quod factū ē verbū dñi ad eū in diebz iosie filij amos regis iuda in tercio decimo ānō regni eius: et factum est in diebus ioachim filij iosie regis iuda usqz ad consūmationē undecimi ānī sedechie filij iosie regis iuda usqz ad trāsmigrationem ihrūsalem in mense quinto. Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Priusq̄ te formarē in vtero noui te: ⁊ anteq̄ exires de vulua sanctificaui te: et propheтā in gentibz dedi te. Et dixi. A a a dñe deus. Ecce nescio loqui: quia puer ego sū. Et dixit dñs ad me. Noli dicere quia puer sū: quoniā ad omnia q mittam te ibis: et vniuersa quecūqz mādauero tibi loqueris. Ne timeas a facie eoz: quia ego tecū sum ut eruā te dicit dñs. Et misit dñs manū suā: et tetigit os meum: et dixit ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce constituī te hodie sup gentes et sup regna ut euellas et destruas ⁊ dissipas ⁊ dissipes: ⁊ edifices

et plātes. Et factū ē verbū dñi ad me dicens. Quid tu vides ihēremia? Et dixi. Virgā vigilātem ego video. Et dixit dñs ad me. Bene vidisti: quia vigilabo ego sup verbū meū ut faciam illud. Et factum est verbū dñi secūdo ad me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ollam succensam ego video: et facies eius a facie aquilonis. Et dixit dñs ad me. Ab aquilone pandetur oīe malum sup omnes habitatores terre. Quia ecce ego cōuocabo oīes cognationes regnoz aquilonis dicit dñs: et venient et ponent unusquisq; solium suū ī introitu portaz ihrusalē et sup omnes muros eius in circuitu et sup uniuersas urbes iuda. Et loquar iudicia mea cū eis sup omnē maliciam eoz qui dereliquerūt me et libauerunt diis alienis: et adorauerūt opus manuū suaz. Tu ergo accinge lūbos tuos et surge: et loquere ad eos omnia que ego ꝓcipio tibi. Ne formides a facie eorū: nec enim timere te faciā vultū eoz. Ego quippe dedi te hodie in ciuitatem munitam et ī columnā ferreā · et ī murum ereū sup omnē terrā regibus iuda principibus eius et sacerdotibz · et oīi populo terre: et bellabunt aduersum te et non prevalebunt: quia ego tecum sum ait dominꝰ ut liberē te. C· η·

Et factum est verbū dñi ad me dicens. Vade et clama in auribus ihrusalē dicens. Hec dicit dñs. Recordatus sum tui miserās adolescentiā tuam et caritatem desponsationis tue quādo secuta es me in deserto: ī terra que nō seminat. Sanctꝰ israhel dño: primitie frugū eius. Omnes qui deuorant eū delinquēt: mala venient sup eos dicit dñs. Audite verbū dñi domus iacob: et omnes cognationes domus israhel. Hec dicit dñs. Quid inuenerūt patres vestri in me iniquitatis quia elōgauerūt a me et ābulauerunt post vanitatē et vani facti sūt? Et nō dixerūt ubi ē dñs qui ascendere nos fecit de terra egipti: qui traduxit nos per desertū per terrā inhabitabilē et inuiā · p terrā siris et ymaginē in ortis: per terrā in qua nō ambulauit vir neq; habitauit hmo. Et induxi vos in terrā carmeli: ut comederetis fructū eiꝰ et optima illius. Et ingressi contaminastis terrā meā: et hereditatē meā: posuistis in abominationē. Sacerdotes nō dixerūt ubi est dñs: et tenētes legem nescierūt me: et pastores prevaricati sunt in me. Et pphete pphetauerūt in baal: et ydola secuti sunt. Propterea adhuc iudicio contendā vobis: cum filiis vestris disceptabo. Trāsite ad insulas cethim et videte: et ī cedar mittite et cōsiderate vehementer: et videte si factū ē huiusmodi: si mutauit gens deos suos: et certe ipsi nō sūt dii. Populus vero meꝰ mutauit gloriā suā ī ydolū. Obstupescite celi sup hoc: et porte eiꝰ desolamini vehementer dicit dñs. Duo enī mala fecit pꝰs meus. Me dereliquerūt fontē aque viue: et foderūt sibi cisternas dissipatas que cōtinere nō valent aquas. Nunquid seruus est israhel aut vernaculus? Quare ergo factꝰ est ī prdam? Sup eū rugierūt leones et dederūt vocem suā: posuerūt terrā eius ī solitudinem. Ciuitates eius exuste sunt: et nō est qui habitet in eis. Filii q; nemphes et daphneos constupraverūt te usq; ad verticē. Nūquid nō istud factū ē tibi: quia dereliquisti dñm deum tuū eo tempore quo ducebat te p viam? Et nunc q̄d tibi vis ī via egipti: ut bibas

aquā turbidā? Et qd tibi cū via allirî-
oz: et ut bibas aquā fluminis? Argu-
et te malicia tua: ⁊ aūsio tua īrepabit
te. Scito ⁊ vide qa malū et amaz ē re-
liquisse te dñm deum tuū: et nō esse ti-
morem eius apud te dicit dñs deus
exercituū. A seculo confregisti iugum
meū: rupisti vincula mea et dixisti. Nō
seruiā. Qn omī cui colle sublimi ⁊ sub
omī ligno frōdoso tu prosternebaris
meretrix. Ego aūt plātaui te vineā ele-
ctam: omīe semē verz. Quomō ergo con-
uersa es ī prauū vinea aliena? Si la-
ueris te nitro ⁊ mltiplicaueris tibi her-
bam borith: maculata es ī iniquitate tu-
a coram me dicit dñs deꝰ. Quomō di-
cis nō sum polluta: post baalim nō
ambulaui? Vide vias tuas in cōualle: scito quid feceris. Cursor leuis rep̄li-
cans vias tuas: onager assuetus ī so-
litudine: in desiderio anime sue attra-
xit ventū amoris sui. Nullus auertet
eam. Omnes qui querūt eā nō defici-
ent: in mensibus eius inuenient eam
Prohibe pdē tuū a nuditate: ⁊ guttur
tuū a siti. Et dixisti. Desperaui: nequa-
q̄ faciā. Adamaui quippe alienos: ⁊
post eos ambulabo. Quomō cōfun-
ditur fur quādo dep̄henditur sic con-
fusi sunt domus israhel: ipi ⁊ reges e-
orū principes et sacerdotes et pphete
eorū: dicentes ligno pater meꝰ es tu:
et lapidi tu me genuisti. Verterūt ad
me tergū et non faciē: et in tēpore affli-
ctionis sue dicent: surge et libera nos.
Vbi sūt dii tui quos fecisti tibi? Surgant et liberent te: in tempore afflictio-
nis tue. Secundū numerū quippe ciui-
tatum tuaz erant dii tui iuda. Quid
vultis mecū iudicio cōtendere? Omīes
dereliquistis me dicit dominus. Frustra percussi filios vros: disciplinam
non receperunt. Deuorauit gladius
vester pphetas vestros: q̄si leo vastator
generatio vestra. Videte verbum dñi.
Numquid solitudo factꝰ sum israhel:
aut terra serotina? Quare ergo dixit
pp̄lus meus: recessimus: non veniemꝰ
ultra ad te? Numquid obliuiscetur vir-
go ornamenti sui: aut sponsa fascie pe-
ctoralis sue? Populus vero meus ob-
litus est mei diebz innumeris. Quid
niteris bonā ostendere viam tuā: ad
querendā dilectionē? Que insup ⁊ ma-
licias tuas docuisti vias tuas: et in a-
lis tuis inuentꝰ est sanguis animaz
pauperū ⁊ innocentū. Non ī fossis in-
ueni eos: sed in omnibus q̄ supra me-
morau. Et dixisti. Absq; peccato et
innocens ego sum: et pterea auertat
furor tuus a me. Ecce ego iudicio con-
tendā tecum: eo qꝺ dixeris non peccaui.
Quā vilis facta es nimis: iterans vi-
as tuas. Et ab egipto confunderis: si-
cut cōfusa es ab assur. Nam ⁊ ab ista
egredieris et manꝰ tue erūt sup caput
tuū: quoniā obtriuit dominꝰ cōfiden-
tiā tuā: ⁊ nichil habebis pspez. C m.

Vulgo dicit. Si dimiserit vir uxo-
rem suā et recedēs ab eo duxerit
virū alterz: numqd reuertet ad eā ultra?
Numquid nō polluta erit ⁊ contamina-
ta mulier illa? Tu aūt fornicata es cū
amatoribus multis: tamen reuertere
ad me dicit dñs. Leua oculos tuos ī
directū: et vide ubi nō pstrata sis. Qn
uijs sedebas expectās eos quasi latro
insidias ī solitudine: ⁊ polluisti terrā
in fornicationibus tuis et in malicijs
tuis. Quāobrem prohibite sunt stille
pluuiaz: et serotinus ymber non fuit.
Frons mulieris meretricis facta ē tibi:
noluisti erubescere. Ergo saltē amodo
vocā me pater meꝰ: dux virginitatis

mee tu es. ſſunquid irascēris in perpe-
tuū: aut ꝑseuerabis in finem? Ecce lo-
cuta es et fecisti mala: et potuisti. Et di-
xit dominꝰ ad me ī diebus iosie regis.
ſſunqd vidisti que fecerit auersatrix
ſrahel? Abiit sibimet super omnem
montem excelsum et sub omni ligno
frondoso: et fornicata est ibi. Et dixi
cum fecisset hec omnia · ad me reuerte-
re: et nō est reuersa. Et vidit ꝑuarica-
trix soror eiꝰ iuda qā pro eo qꝺ mecha-
ta esset auersatrix ſrahel dimisissem
eam et dedissem ei libellū repudij: et nō
timuit ꝑuaricatrix iuda soror eiꝰ · sed
abiit et fornicata est etiā ipa: et facilita-
te fornicationis sue cōtaminauit ter-
ram: et mechata ē cum lapide et ligno.
Et in omnibꝫ hijs non est reuersa ad
me ꝑuaricatrix soror eius iuda ī toto
corde suo: sed ī mendacio ait dñs. Et
dixit dñs ad me. Iustificauit aiam
suā auersatrix ſrl cōparatione ꝑuari-
catricis iude. Vade et clama hmones
istos contra aquilonē et dices. Reuer-
tere auersatrix ſrahel ait dñs et non a-
uertam faciē meā a vobis: qa sanctꝰ
ego sum dicit dñs: et non irascar in
ppetuū. Verūtamen scito iniquitatem
tuā: quia in dñm deū tuū ꝑuaricata
es. Et dispsisti vias tuas alienis sub
omni ligno frondoso: et vocem meā
non audisti ait dñs. Cōuertimini filij
reuertentes dicit dñs: quia ego vir ve-
ster. Et assumā vos · vnū de ciuitate et
duos de cognatione: et introducā vos
in syon. Et dabo vobis pastores iu-
xta cor meū: et pascent vos scientia et
doctrina. Cumqꝫ multiplicati fueritis
et creueritis in terra in diebꝫ illis ait do-
minus nō dicent ultra archa testamē-
ti dñi: neqꝫ ascendet sup cor neqꝫ recor-
dabūtur illiꝰ: nec visitabitur nec fiet
ultra. In tempore illo vocabūt iheru-
salē soliū dñi: et cōgregabūtur ad eā
omnes gentes in nomine dñi in ihe-
rusalē: et nō ambulabūt post prauita-
tem cordis sui pessimi. In diebus illis
ibit domus iuda ad domū ſrahel: et
venient simul de terra aquilonis ad terrā
quā dedi patribꝫ vestris. Ego aūt dixi.
Quomō ponā te in filios: et tribuā ti-
bi terrā desiderabilē hereditatē ꝑclarā
exercituū gentiū? Et dixi. Patrē voca-
bis me: et post me ingredi nō cessabis.
Sed quomō si cōtemnat mulier amato-
rē suū: sic contempsit me domꝰ ſrl
dicit dñs. Vox in vijs audita est plo-
ratus et vlulatus filiorꝫ ſrahel: quoni-
am mutauerūt viam suā: obliti sunt
domini dei sui. Cōuertimini filij reuer-
tētes: et sanabo auersiones vras. Ecce
nos venimus ad te. Tu enī es dñs de-
us noster. Vere mendaces erāt colles
et multitudo mōtiū. Vere in domino
deo nostro salus ſrl. Confusio come-
det laborē patrū vestrorꝫ ab adolescen-
tia nra: greges eorꝫ et armēta eorꝫ: filio-
s eorꝫ et filias eorꝫ. Dormiemꝰ in con-
fusione nra et operiet nos ignominia
nostra: quoniā dño deo nro peccauī-
mus nos et patres nostri ab adolescen-
tia nostra usqꝫ ad diem hanc: et non
audiuimꝰ vocē dñi dei nostri. Cap. iij.
Si reuerteris ad me ſrahel ait do-
minus: ad me cōuertere. Si ab-
stuleris offendicula tua a facie mea nō
commoueberis. Et iurabis viuit do-
minus in veritate et in iudicio et in iu-
stitia: et benedicent eū gēes ipmqꝫ lau-
dabūt. Hec enī dicit dñs viro iuda et ha-
bitatori ihrlim. ſſouate vobis noua-
le: et nolite serere sup spinas. Circūcidi-
mini dño: et auferte ꝑputia cordiū vro-
rum viri iuda et habitatores iherusalē:

ne forte egrediat ut ignis indignatio
mea et succendatur·et nō sit qui extin-
guat. Omnia autem hec mala veniēt
propter malitiā cogitatōnū vestrarū.
Annūtiate in iuda · et in ihrusalem·
auditum facite:loquimini ⁊ canite tu-
ba i terra:clamate fortit et dicite. Con-
gregamini et ingrediamur ciuitates
munitas:leuate signum in syon. Con-
fortamini nolite stare: quia malum
ego adducā ab aquilone et contritio-
nem magnam. Ascendit leo de cubili
suo: et predo gentiū se leuauit. Egres-
sus est de loco suo:ut ponat terrā tuā
in desolationem. Ciuitates tue vasta-
buntur: remanētes absq; habitatore.
Sup hoc accingite vos cilicijs:plan-
gite et vlulate: quia nō est auersa ira
furoris dñi a vobis. Et erit in die illa
dicit dñs peribit cor regis et cor princi-
pum:et obstupescēt sacerdotes:et pro-
phete cōsternabūtur. Et dixi. Heu-heu-
heu-dñe deus. Ergo ne decepisti popu-
lum istū ⁊ ihrusalē dicēs:pax erit vo-
bis? Et ecce pervenit gladi⁹ usq; ad ani-
mam. In tempore illo dicet pplo huic
et ihrusalē ventus urens in vijs q̄ sūt
in deserto: vie filie ppli mei nō ad ven-
tilandū ⁊ ad purgandū. Spiritⁱ⁹ ple-
nus ex hijs veniet michi. Et nūc ego:
sed loquar iudicia mea cum eis. Ecce
quasi nubes ascendet:et quasi tempe-
stas currus eius. Velociores aquilis
equi illius. Ve nobis:quoniā vastati
sumus. Laua a malitia cor tuū ihru-
salem: ut salua fias usquequo mora-
būtur in te cogitationes noxie? Vox
enī annūtiātis a dan:et notū facietis
ydolū de mōte ephraim. Dicite gētibs.
Ecce auditū est in ihrlm-custodes veni-
re de terra longinqua:⁊ dare sup ciui-
tates iuda vocem suā. Quasi custodes
agroꝝ facti sunt sup eam i gyro: quia
me ad iracūdiā prouocauit dicit do-
minus. Vie tue ⁊ cogitatōnes tue fece-
runt hec tibi. Ista malitia tua quia a-
mara:quia tetigit cor tuū. Ventrē me-
um ventrem meū doleo:sensus cordis
mei turbati sunt in me. Non tacebo:
quoniā vocē bucine audiuit anima
mea:clamorē prelij. Cōtritio sup con-
tritionem vocata ē: et vastata ē omnis
terra. Repente vastata sunt tabernacu-
la mea:subito pelles mee. Vsquequo
videbo fugientem:audiā vocē bucine?
Quia stultus ppls meus me non co-
gnouit:filij insipientes sunt·et vecordes.
Sapientes sunt ut faciāt mala: bene
autē facere nescierūt. Aspexi terrā ⁊ ecce
vacua erat·et nichil:et celos·⁊ nō erat
lux i eis. Vidi mōtes et ecce mouebā-
tur:et omnes colles cōturbati sunt. In-
tuit⁹ sum et nō erat homo:et omne vo-
latile celi recessit. Aspexi et ecce carmel⁹
desert⁹:⁊ omnes urbes eius destructe sūt a
facie dñi et a facie ire furoris eius. Hec
enī dicit dñs. Deserta erit omnis terra:
sed tamen cōsumatiōnē nō faciā. Luge-
bit terra:et merebūt celi desup:eo q̄ lo-
cutus sum. Cogitaui et non penituit
me: nec auersus sum ab eo. A voce e-
quitis et mittētis sagittā fugit omnis
ciuitas. Ingressi sunt ardua: et ascen-
derunt rupes. Vniuerse urbes derelicte
sunt:et non habitat in eis homo. Tu
autē vastata quid facies? Cum vestie-
ris te coccino:cū ornatu fueris monili
aureo·⁊ pinxeris stibio oculos tuos:
frustra componeris. Contempserūt me
amatores tui: animā tuam querunt.
Vocem enim quasi parturientis au-
diui: et angustias ut puerpere. Vox
filie syon inter morientes expandentes-
q̄ manus suas. Ve michi: q̄a defecit

anima mea propter interfectos. Cv.
Circuite vias ierusalē et aspicite:
et cōsiderate et querite in plateis
eius. an inueniatis virū facientem iu-
diciū. et quærentem fidem: et ꝓpitius e-
ro ei. Quod si etiā viuit dñs dixerint:
et hoc falso iurabunt. Domine oculi
tui respiciūt fidē. Percussisti eos et nō
doluerūt: attriuisti eos et renuerunt
accipere disciplinā. Indurauerūt fa-
ciēs suas supra petrā: et noluerūt reuerti.
Ego aūt dixi. Forsitan pauperes sunt
et stulti: ignorātes viā dñi et iudiciū
dei sui. Ibo ergo ad optimates et lo-
quar eis. Ipi enim cognouerūt viam
dñi: iudiciū dei sui. Et ecce magis hi
simul cōfregerūt iugū: ruperūt vincula.
Idcirco percussit eos leo de silua: lup⁹
ad vesperā vastauit eos: pard⁹ vigilās
sup ciuitates eoꝝ. Omnis qui ingre-
ssus fuerit ex eis capietur: quia multe
sunt ꝓuaricatōnes eoꝝ: confortate sūt
auersiones eoꝝ. Sup quo ꝓpicio⁹ tibi
esse potero? filij tui dereliquerūt me: ⁊
iurant in his qui nō sunt dij. Satu-
raui eos ⁊ mechati sunt: et i domo me-
retricis luxuriabātur. Equi amatores
in femīnas: et emissarij facti sūt: unus-
quisq; ad uxorē ꝓximi sui hinniebat.
Nūquid sup his non visitabo dicit
dñs: et in gente tali nō ulciscetur ani-
ma mea? Ascendite muros eius ⁊ dis-
sipate: consūmationē aūt nolite face-
re. Auferte ꝓpagines eorū: quia non
sūt dñi. Preuaricatōnē enī ꝓuaricata
est in me dom⁹ israhel et dom⁹ iuda
ait dñs. Negauerūt dñm: et dixerunt.
Non est ipe: neq; veniet sup nos ma-
lum: gladiū et famē non videbimus.
Prophete fuerūt in ventū locuti: et re-
spōsum nō fuit in eis. Sic ergo euenī-
ent illis. Sic dicit dñs deus exercituū.
Quia locuti estis verbū istud: ecce ego
do verba mea in ore tuo in ignem et
ppl'm istū i ligna: et vorabit eos. Ecce
ego adducā sup vos gentem de lōgin-
quo domus israhel ait dñs: gentē ro-
bustā gentem antiquā gentem cuius
ignorabis linguā: nec intelliges qd
loquat. Pharetra eius ꝺ̄si sepulcrum
patens: uniuersi fortes. Et comedet se-
getes tuas et panē tuū deuorabit: filios
tuos et filias tuas comedet. gregē
tuū et armēta tua: et comedet vineam
tuā et ficū tuā. et conteret urbes muni-
tas tuas in quibus tu habes fiduciā
gladio. Verūtamē in diebs illis ait do-
minus nō faciam vos in consūmatiō-
nem. Quod si dixeritis quare fecit do-
minus deus noster nobis hec omnia:
dices ad eos. Sicut dereliquistis me et
seruistis deo alieno in terra vestra: sic
seruietis dijs alienis in terra nō vestra.
Annūciate hec domui iacob: et audi-
tum facite in iuda dicentes. Audi po-
pule stulte qui nō habes cor: qui haben-
tes oculos nō videtis. et aures et non
audietis. Me ergo non timebitis ait
dñs: ⁊ a facie mea nō dolebitis? Qui
posui arenam terminū mari. ꝓceptū
sempiternū qd nō ꝓteribit: et cōmoue-
buntur et nō poterunt: et intumescent
fluctus eius ⁊ nō transibūt illud. Po-
pulo aūt huic factū ē cor incredulū et
exasperās. Recesserūt et abierunt: et nō
dixerunt in corde suo. Metuam⁹ dñm
deū nostrū qui dat nobis pluuiā tem-
poraneā et serotinā in tempore suo:
plenitudinē anime messis custodientē
nobis. Iniquitates nre declinauerūt
hec: et peccata nostra ꝓhibuerūt bonū
a nobis: qa inuenti sunt in ꝓplo meo
impij insidiātes ꝺ̄si aucupes: laqueos
ponētes et pdicas ad capiēdos viros.

sicut decipula plena auibꝫ:sic domus eoꝝ plene dolo. Ideo magnificati sūt et ditati: incrassati sunt et impinguati: et pterierūt sermones meos pessime. Causam vidue nō iudicauerunt: causam pupilli nō direxerūt: et iudicium pauperū nō iudicauerūt. Nūquid super hijs nō visitabo dicit dñs: aut super gentem huiusmodi nō vlciscetur anima mea? Stupor et mirabilia facta sunt in terra. Prophete pphetabāt mendaciū: et sacerdotes applaudebāt manibꝫ suis: et pplꝰ meꝰ dilexit talia. Quid igit fiet in nouissimo eiꝰ? Cvi.

Confortamini filij beniamin in medio iherusalē: et i thecua clangite buccina: et super bethacarem leuate vexillū: quia malū visum est ab aquilone et contritio magna. Speciose et delicate assimilaui filiā syon: ad eam venient pastores et greges eoꝝ. Fixerūt in ea tentoria in circuitu: pascet vnusquisq; eos q̄ sb manu sua sunt. Sanctificate sup eā bellū: cōsurgite et ascendamus in meridie. Ve nobis quia declinauit dies: quia lōgiores facte sūt vmbre vesperi. Surgite et ascendamꝰ in nocte: et dissipemus domus eius: quia hec dicit dñs exercituū. Cedite lignum eius: et fundite circa iherusalem aggerem. Hec est ciuitas visitatōnis: omnis calūnia in medio eius. Sicut frigidā facit cisterna aquā suā: sic frigidam fecit malitiā suā. Iniquitas et vastitas audietur i ea corā me semp: infirmitas et plaga. Erudire iherusalem ne forte recedat anima mea a te: ne forte ponā te desertam: terrā inhabitabilem. Hec dicit dñs exercituum. Vsq; ad racemū colligent: qsi i vinea reliquias israhel. Conuerte manum tuā quasi vindemiator ad cartallum.

Cui loquar: et quē contestabor ut audiat? Ecce incircūcise aures eoꝝ: et audire nō possūt. Ecce verbū dñi factū ē eis in obprobriū: et nō suscipiēt illud. Ideirco furore dñi plenus sum: laboraui sustinens. Effunde sup paruulū furorem et sup cōcilium iuuenū simul. Vir enim cū muliere capietur: senex cū pleno dieꝝ. Et transibūt domus eorū ad alteros agri et uxores pariter: quia extendam manū meā sup habitantes terrā dicit dñs. A minore quippe usq; ad maiorem omnes auaritie student: et a pphēta usq; ad sacerdotem cuncti faciūt dolū. Et curabāt cōtritionē filie pplī mei cum ignominia dicentes pax pax: et nō erat pax. Confusi sunt qā abominationē fecerunt: quin potius confusione non sunt cōfusi: et erubescere nescierūt. Quāobrem cadent inter ruentes: in tempore visitatōnis sue corruent dicit dominus. Hec dicit dominus. State super vias et videte: et interrogate de semitis antiquis que sit via bona et ambulate in ea: et inuenietis refrigerium animabus vestris. Et dixerūt. Nō ambulabimꝰ. Et constitui super vos speculatores. Et dixi. Audite vocem tube. Et dixerūt. Non audiemus. Ideo audite gentes et cognoscite cognatio: quāta ego faciā eis. Audi terra. Ecce ego adduco mala super pplm istū fructū cogitationū eius: quia verba mea nō audierunt: et legē meā proiecerunt. Vt quid michi thus de saba affertis: et calamū suaue olentem de terra longinqua? Holocaustomata vestra nō sūt accepta: et victime vestre nō placuerūt michi. Propterea hec dicit dñs. Ecce ego dabo in pplm istū ruinas: et ruent in eis patres et filij simul: vicinus et pximus peribunt.

hec dicit dominus. Ecce venit ppls de terra aquilonis: & gens magna cōsurget a finibz terre: sagittā & gladiū arripiet: crudelis est et nō miserebit. Vox eius quasi mare sonabit: et sup equos ascendent: parati quasi vir ad prelium aduersum te filia syon. Audiuim⁹ famam eius: dissolute sunt manus nostre. Tribulatio apphendit nos: dolores ut parturientem. Nolite exire ad agros: et in vineā ne ābuletis: quoniā gladius inimici pauor in circuitu. Filia ppli mei accingere cilicio: et cōspergere cinere: luctū unigeniti fac tibi plādum amarū: quia repente veniet vastator sup vos. Probatorē dedi te in populo meo robustū: et scies et probabis vias eoz. Omnes isti principes declinātes: ābulantes fraudulenter. Es et ferrū: uniuersi corrupti sunt. Defecit sufflatorium in igne: cōsumptū ē plumbum. Frustra conflauit cōflator: malicie enim eorum non sunt cōsumpte. Argentum reprobū vocate eos: quia dominus proiecit illos. Cvn.

Verbū quod factū est ad ihēremiā a domino dicens. Sta in porta domus dñi: et pdica ibi verbū istud & dic. Audite verbū dñi omnis iuda: qui ingredimini p portas has: ut adoretis dñm. Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Bonas facite vias vestras et studia vra: et habitabo vobiscū in loco isto. Nolite confidere ī verbis mendacij: dicentes templū dñi: templū dñi: templū dñi est. Quoniā si bene direritis vias vras et studia vra: si feceritis iudicium inter virū et pximū eius: aduenc et pupillo et vidue non feceritis calumniā: nec sanguinē innocentē effuderitis in loco hoc: et post deos alienos nō ābulaueritis ī malū vobismetipis: habitabo vobiscū in loco isto in terra quā dedi patribus vris a seculo & usq; in seculū. Ecce vos cōfiditis vobis in sermonibz mēdacij qui nō proderunt vobis: furari: occidere: adulterare: iurare: mēdaciter libare baalim: et ire post deos alienos quos ignoratis. Et venistis & steristis coram me ī domo hac in qua inuocatū est nomē meum: et dixistis liberati sum⁹ eo ꝙ fecerimus oēs abominatones istas. Ergo spelunca latronū facta est domus ista: ī qua inuocatū est nomē meū in oculis vestris? Ego ego sū: ego vidi dicit dominus. Ite ad locū meū in silo ubi habitauit nomē meū a principio: et videte que fecerim ei pter malicia ppli mei israhel. Et nūc quia fecistis oīa opera hec dicit dñs: & locut⁹ sum ad vos mane consurgens et loquens et non audistis: et vocaui vos & nō respōdistis: faciā domui huic in qua inuocatum est nomē meū & in qua vos habetis fiduciā & loco quē dedi vobis et patribz vestris sicut feci silo: & piciā vos a facie mea sicut pieci oēs fratres vestros vniuersum semen ephraim. Tu ergo noli orare pro ppło hac: nec assumas pro eis laudem & orationē: et nō obsistas michi: quia nō exaudiam te. Nōne vides quid isti faciūt ī ciuitatibus iuda: et in plateis ihrusalē? Filij colligunt ligna: et patres succendunt ignē: et mulieres cōspergunt adipem ut faciāt placentas regine celi et libēt dīs alienis: et me ad iracundiā puocent. Nunquid me ad iracundiā puocant dicit dñs? Nōne semetipos ī confusione vultus sui? Ideo hec dicit dñs deus. Ecce furor meus & indignatio mea conflatur sup locū istū sup viros et super iumenta et super lignum

regionis et sup fruges terre: et succendetur & nō extinguetur. Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Holocaustomata vestra addite victimis vris et comedite carnes: quia non sum locut9 cū patribz vestris et non p̄cepi eis in die qua eduxi eos de terra egipti de verbo holocaustomatū & victimarū: sed hoc verbū p̄cepi eis dicens. Audite vocem meā & ero vobis deus & vos eritis mihi pplꝰ: & ambulate in oīi via quā mādaui vobis: ut bene sit vobis. Et non audierūt nec inclinauerunt aurē suā: sed abierūt in voluptatibus et in prauitate cordis sui mali: factiq; sūt retrorsum et non in ante a die qua egressi sūt patres eoz de terra egipti usq; ad diem hanc. Et misi ad eos omnes seruos meos pphetas per diem: cōsurgens diluculo: & mittens: et nō audierunt me nec inclinauerunt aurem suā sed indurauerūt cervicem suā: & pius operati sunt q̄ patres eoz. Et loqueris ad eos omnia verba hec et non audient te: et vocabis eos et non respōdebunt tibi. Et dices ad eos. Hec ē gens q̄ non audiuit vocem dñi dei sui: nec recepit disciplinā. Periit fides: et ablata est de ore eoz. Tonde capillū tuū et proice: et sume in directū planctū: q̄a proiecit dñs et reliquit generationem furoris sui: quia fecerūt filij iuda malum in oculis meis dicit dñs. Posuerunt offendicula sua in domo in qua invocatū est nomē meū ut polluerent eam: et edificauerūt excelsa thophet q̄ est in valle filij ennon: ut incenderent filios suos et filias suas igni: que nō p̄cepi nec cogitaui in corde meo. Ideo ecce dies venient dicit dñs: et nō dicet amplius tophet et vallis filij ennon sed vallis interfectionis: et sepelient in thophet eo q̄ nō sit locus. Et erit morticinū pplī huiꝰ in cibos volucribz celi et bestijs terre: et non erit qui abigat. Et quiescere faciam de urbibus iuda et de plateis ihrlm vocē gaudij & vocē letitie: vocem sponsi & vocē sponse. In desolatione enim erit terra. Cvm.

In tempore illo ait dñs. eicient ossa regis iuda et ossa principū eius et ossa sacerdotū et ossa pphetaz et ossa eorū qui habitauerūt ihrlm de sepulcris suis: et expandent ea ad solē et lunā & omnē militiā celi que dilexerunt & quibus fuierūt et post que ambulauerūt: et que quesierūt et adorauerūt. Nō colligent̄ et non sepelientur: in sterquilinū sup faciem terre erūt. Et eligēt magis mortē q̄m vitā omnes q̄ relidui fuerint de cognatione hac pessima: in universis locis que derelicta sunt ad que eieci eos dicit dñs exercituū. Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Numquid qui cadit nō resurget: & qui aversus ē non revertetur? Quare ergo aversus est pplꝰ iste in ihrlm aversione contentiosa? Apprehenderunt mendaciū: et noluerūt reverti. Attendi et auscultaui: nemo quod bonū est loquit̄. Nullus est qui agat penitentiā sup peccato suo dicens. Quid feci? Omnes cōversi sunt ad cursum suū: quasi equus impetu vadens in p̄liū. Milvus in celo cognouit tempus suū: turtur & hirundo & ciconia custodierunt tempus adventus sui: pplus aūt meus nō cognouit iudiciū dñi. Quomō dicitis sapientes nos sumus: & lex dñi nobiscū est? Vere mendaciū operat9 est stilus mendax scribaz. Confusi sunt sapientes: perterriti et capti sūt. Verbū enī dñi proiecerūt: & sapientia nulla est in eis. Propterea dabo mlieres eoz exteris: agros

eoꝝ hereditꝫ. Quia a minimo usq; ad maximū omnes auaritiā sectantur: a prophera usq; ad sacerdotem cūcti faciunt mendaciū. Et sanabāt contritiones filie ppli mei ad ignominiā dicētes pax pax: cum non esset pax. Cōfusi sunt quia abominationē fecerunt: quin ymmo confusione nō sunt cōfusi: ⁊ erubescere nescierunt. Idcirco cadēt inter corruentes: in tempore visitationis sue corruent dicit dominus. Congregans congregabo eos ait dominꝰ. Nō ē uua in uitibꝫ ⁊ non sunt ficus in ficulnea: folium defluxit: ⁊ dedi eis q̄ ptergressa sunt. Quare sedemꝰ? Cōuenite et ingrediamur ciuitatem munitam et sileamꝰ ibi: quia dns deus noster silere nos fecit: et potum dedit nobis aquam fellis. Peccauimus enim domino. Expectauimus pacem et non erat bonum: tempus medele et ecce formido. A dan auditus est fremitus equorum eius: a uoce hinnituum pugnatoꝝ eiꝰ cōmota est omnis terra. Et uenerūt et deuorauerūt terrā ⁊ plenitudinem eius: urbem et habitatores eius. Quia ecce ego mittam uobis serpētes regulos quibus non est incantatio: et mordebūt uos ait dns. Dolor meus sup dolorem: in me cor meū merens. Ecce uox clamoris filie ppli mei de terra longinqua. Numquid dns non est in syon· aut rex eiꝰ nō ē in ea? Quare ergo me ad iracundiā concitauerūt i sculptilibꝫ suis: ⁊ in uanitatibus alienis? Transiit messis: finita est estas: ⁊ nos saluati non sumus. Sup contritione filie ppli mei contristꝰ sum ⁊ contristatꝰ: stupor obtinuit me. Numquid resina nō est in galaad· aut medicus non est ibi? Quare ergo non ē obducta cicatrix filie populi mei? C vnn.

Quis dabit capiti meo aquam: ⁊ in oculis meis fontē lacrimaꝝ? Et plorabo die et nocte interfectos filie ppli mei. Quis dabit me in solitudinem diuersoꝝ uiatoꝝ? Et derelinqꝫ ppm meū ⁊ recedā ab eis: quoniam omnes adulteri sunt ⁊ cetus p̄uaricatorum: et extenderunt linguā suā quasi arcum mendacij et nō ueritatis. Confortati sunt in terra: quia de malo ad malū egressi sunt: ⁊ me non cognouerunt dicit dns. Unusquisq; se a pximo suo custodiat: ⁊ in oī fratre suo non habeat fiduciā: quia oīs frater supplantans supplantabit: et oīs amicus fraudulenter incedet: et uir fratrem suū deridebit ⁊ ueritatem non loquent. Docuerūt enim linguā suā loqui mendaciū: ut mique agerent laborauerūt. Habitatio tua in medio dolo: in dolo renuuerunt scire me dicit dns. Propterea hec dicit dns exercituū. Ecce ego conflabo et probabo eos. Quid enim aliud faciā a facie filie ppli mei? Sagitta uulnerans lingua eoꝝ: dolū locuta est. In ore suo pacem cū amico suo loquit· ⁊ occulte ponit ei insidias. Nūquid sup hijs nō uisitabo dicit dominus: aut in gente huiusmodi nō ulciscetur anima mea? Sup montes assumā fletū ac lamentū et sup speciosa deserti planctū: quoniā incensa sūt eo q̄ nō sit uir ptransiens: ⁊ nō audierunt uocem possidentis. A uolucre celi usq; ad pecora transmigrauerūt et recesserūt. Et dabo iherusalē in aceruos arene et cubilia draconū· et ciuitates iuda dabo in desolationē eo q̄ nō sit habitator. Quis est uir sapiens qui intelligat hoc et ad quē uerbū oris domini fiat: ut annunciet istud: quare perierit terra et exusta sit ꝙsi desertū eo

ꝯ non sit qui ꝑtrãseat ꝛ Et dixit dñs. Quia dereliquerũt legem meã quam dedi eis. ⁊ non audierũt vocem meã. ⁊ non ambulauerunt in ea: et abierunt post prauitatẽ cordis sui. et post baalim quod didicerunt a patribꝫ suis: idcirco hec dicit dñs exercituũ deꝰ isrl. Ecce ego cibabo ꝑplm istũ absinthio ⁊ potũ dabo eis aquã fellis: et dispgã eos in gentibus quas non nouerunt ipsi ⁊ patres eorꝫ: et mittã post eos gladium donec cõsumant. Hec dicit dominus exercituũ. Cõtemplamini ⁊ vocate lamentatrices ut veniãt: et ad eas que sapientes sunt mittite et ꝓperent: festinẽt et assumãt sup nos lamentũ. deducãt oculi nri lacrimas: et palpebre nostre defluãt aquis: quia vox lamẽtationis audita est de syon. Quomõ vastati sumus: ⁊ cõfusi vehementer ꝛ Quia dereliquim⁹ terrã: quoniã deserta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mlieres verbũ dñi. et assumat auris vestra sermonẽ oris eius: ⁊ docete filias vestras lamentum et vnaquegꝫ proximã suã planctũ: quia ascendit mors per fenestras nras. ingressa est domos nras: disperdere parvulos de foris. iuuenes de plateis. Loquere. Hec dicit dñs. Et cadet mortuus hominꝫ quasi stercus sup faciẽ regionis: et ꝟsi fenũ post tergũ metentis: et nõ est qui colligat. Hec dicit dñs. Non glorietꝫ sapiens in sapientia sua. et nõ glorietur fortis in fortitudine sua. et nõ glorietur diues in diuitijs suis: sed in hoc glorietur qui gloriatur. scire et nosse me: quia ego sum dñs qui facio misericordiam et iudiciũ et iustitiã in terra. Hec enim placent mihi ait dominus. Ecce dies venient dicit dñs. ⁊ visitabo sup omnẽ circũcisũ habet ꝓpuciũ. sup egiptũ et sup iudã et sup edom. et sup filios ammon et sup moab: et sup omnes q̃ attonsi sũt in comam habitantes in deserto: quia omnes gentes habent ꝓpucium: omnis aũt domus israhel incircumcisi sunt corde. Audite verbũ qđ locutus est dñs sup nos domus israhel. Hec dicit dñs. Iuxta vias gentiũ nolite discere: et a signis celi nolite metuere que timent gentes: quia leges ꝑꝝrũ vane sunt. Quia lignũ de saltu ꝑcidit: opus manus artificis in ascia. Argẽto et auro decorauit illud: clauis et malleis cõpegit ut nõ dissoluatur. In similitudinẽ plasme fabricate sunt. et nõ loquent: portata tollent: quia incedere nõ valent. Nolite ergo timere ea: quia nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui dñe: magnus es tu: ⁊ magnũ nomen tuũ in fortitudine. Quis non timebit te o rex gentiũ ꝛ Tuum est enim decus. Inter cunctos sapientes gentiũ. ⁊ in vniuersis regnis eorum. nullus est similis tui: pariter insipientes et fatui ꝓbabuntur. Doctrina vanitatis eorꝫ lignũ est. Argentũ inuolutũ de tharsis affertur: et aurũ de ophir opus artificis ⁊ manus erarij: iacinctus et purpura indumentũ eorꝫ. Opus artificũ vniuersa hec: dñs aũt deus verus est. Ipse est deꝰ viues: et rex sempiternus. Ab indignatõne eius cõmouebit terra: ⁊ nõ sustinebũt gentes cõminationẽ eiꝰ. Sic ergo dicetis eis. Dij qui celos ⁊ terrã non fecerunt. pereant de terra: et de hijs q̃ sub celo sunt. Qui facit terrã in fortitudine sua preparat orbẽ in sapientia sua et prudentia sua extendit celos: ad vocẽ suã dat multitudinem aquarꝫ in celo et eleuat nebulas ab extremitatibus

terre. Fulgura in pluuiã facit: et eduxit uẽtũ de thesauris suis. Stultꝰ factus ẽ oñis homo a sciẽtia sua: confusus est artifex omnis in sculptili: quoniã falsum est qđ cõflauit et non ẽ spiritꝰ in eis. Vana sunt: et opus ridiculi digñum. In tẽpore uisitationis sue peribunt. Non est hijs similis pars iacob. Qui enim formauit omnia ipse est: Et israhel uirga hereditatis eius. Dominus exercituũ nomẽ illi. Cõgrega de terra cõfusionẽ tuã que habitas in obsidione: quia hec dicit dñs. Ecce ego longe proiiciã habitatores terre in hac uice: et tribulabo eos ita ut nõ inueniant. Ve michi sup cõtritione mea: pessima plaga mea. Ego autẽ dixi. Plane hec infirmitas mea ẽ: et portabo illã. Tabernaculũ meũ uastatũ est: omnes funiculi mei dirupti sunt. Filij mei exierunt a me: et non subsistunt. Non est qui extendat ultra tentoriũ meũ et erigat pelles meas: quia stulte egerũt pastores et dominũ nõ quesierunt: propterea nõ intellexerũt. et oñis greꝫ eoꝝ dispersus est. Vox auditionis ecce uenit: et cõmotio magna de terra aquilonis: ut ponat ciuitates iuda solitudinẽ et habitacula draconũ. Bñ nõ dñe quia non est hominis uia eius: nec uiri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Corripe me dñe: uerũtamen in iudicio et non in furore tuo: ne forte ad nichilũ redigas me. Effunde indignationẽ tuã sup gentes: que non cognouerũt te: et sup prouincias q̃ nomẽ tuũ nõ inuocauerũt: quia comederũt iacob. et deuorauerũt eũ et consumpserunt illũ: et decꝰ eiꝰ dissipauerũt. Cxj.

Verbũ qđ factũ est ad ieremiã a dño dicens. Audite uerba pacti huius: et loquimini ad uiros iuda et ad habitatores ierusalẽ: et dicetis ad eos. Hec dicit dñs deus israhel. Maledictus uir qui non audierit uerba pacti huius: qđ precepi patribꝫ uestris in die qua eduxi eos de terra egipti de fornace ferrea dicens. Audite uocem meam et facite omnia que precepi uobis: et eritis michi in pplm et ego ero uobis in deũ: ut suscitem iuramentũ qđ iuraui patribus uris daturũ me eis terrã fluentem lacte et melle sicut est dies hec. Et respondi et dixi. Amẽ dñe. Et dixit dominus ad me. Vociferare omnia uerba hec in ciuitatibus iuda et foris ierusalẽ dicens. Audite uerba pacti huiꝰ et facite illa: quia cõtestans cõtestatus sum patres uestros in die qua eduxi uos de terra egipti usq; ad diem hanc. Mane consurgens contestatus sum et dixi audite uocem meã: et nõ audierunt nec inclinauerũt aurem suã: sed abierũt unusquisq; in prauitate cordis sui mali. Et induxi sup eos oñia uerba pacti huiꝰ: quod precepi ut facerent et non fecerunt. Et dixit dominꝰ ad me. Inuenta est cõiuratio in uiris iuda et in habitatoribus ierusalẽ. Reuersi sunt ad iniquitates patrum suorum priores: qui noluerunt audire uerba mea. Et hij ergo abierunt post deos alienos ut seruirent eis. Irritũ fecerunt domus israhel et domus iuda pactum meũ: qđ pepigi cum patribus eoꝝ. Quamobrem hec dicit dñs. Ecce ego inducã sup eos mala de quibus exire nõ poterunt: et clamabunt ad me et nõ exaudiã eos. Et ibũt ciuitates iuda et habitatores ierusalem et clamabũt ad eos quibus libant: et non saluabũt eos in tempore afflictionis eoꝝ. Secundũ enĩ numerũ ciuitatum tuarꝫ erũt dij tui iuda: et secundũ

numerū viaꝝ ihĕrusalē posuisti aras confusionis: aras ad libandum baalim. Tu ergo noli orare pro ꝓplo hoc: et ne assumas pro eis laudem et oratiōnē: quia non exaudiā in tempore clamoris eoꝝ ad me: in tempore afflictionis eoꝝ. Quid est q̄ dilectus meus ī domo mea facit scelera multa? Nunquid carnes sancte auferent a te malitias tuas: in quibꝫ gloriata es? Oliuam uberem pulcram fructiferā speciosam vocauit dñs nomen tuū. Ad vocem loquele grandis exarsit ignis in ea: et combusta sunt frutecta ei⁹. Et dñs exercituū qui plātauit te locutus est sup te malū: pro malis dom⁹ israhel et domus iuda que fecerūt sibi ad irritandū me libantes baalim. Tu aūt dñe demonstrasti mihi et cognoui: tu ostendisti mihi studia eorum: et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimā. Et non cognoui quia cogitauerūt sup me cōsilia dicentes: mittamus lignū in panē eius. et eradamus eum de terra viuentiū: et nomen eius nō memoretur amplius. Tu aūt dñe sabaoth qui iudicas iuste et probas renes et corda: videam ultionē tuam ex eis. Tibi enī revelaui causam meā. Propterea hec dicit dñs ad viros anathot: qui querunt animā tuā et dicunt. Non ꝓphetabis in nomine dñi: et non morieris in manibus nr̄is. Propterea hec dicit dñs exercituū. Ecce ego visitabo sup eos. Juuenes morientur in gladio: filij eorū et filie eorū morientur in fame: et reliquie non erunt ex eis. Jnducam enim malum super viros anathot: annū visitationis eorum. Cap. xii.

Justus quidem tu es dñe si disputē tecū verūtamē iusta loquar ad te. Quare via impioꝝ ꝓsperatur: bene est omnibus q̄ p̄uaricantur et inique agūt? Plantasti eos et radicem miserūt: proficiūt et faciūt fructū. Prope es tu ori eoꝝ: et longe a renibus eoꝝ. Et tu dñe nosti me: vidisti me et probasti cor meum tecum. Cōgrega eos quasi gregē ad victimā: et sanctifica eos in die occisionis. Usqꝫquo lugebit terra: et herba oīs regionis siccabitur ꝓpter malitiā habitantiū in ea? Consumptū ē animal et volucre: quoniā dixerūt nō videbit nouissima nostra. Si cū pedestribus currens laborasti: quomō contendere poteris cum equis? Cum aūt in terra pacis secura fueris: quid facies in superbia iordanis? Nam et fratres tui et domus patris tui: etiā ipi pugnauerūt aduersum te: et clamauerūt post te plena voce. Ne credas eis: cū locuti fuerint tibi bona. Reliqui domū meā: dimisi hereditatem meā. Dedi dilectā animā meā in manū inimicoꝝ eius: facta est mihi hereditas mea ꝙsi leo ī silua. Dedit contra me vocem: ideo odiui eam. Nunquid auis discolor hereditas mea mihi? Nunquid auis tincta p totū? Venite cōgregamini oēs bestie terre: properate ad devorandum. Pastores multi demolieti sunt vineā meā: conculcauerūt partem meā. Dederūt portionē meā desiderabilem in desertū solitudinis: posuerūt eam in dissipationē: luxitqꝫ sup me. Desolatione desolata est oīs terra: quia nullus ē qui recogitet corde. Sup oēs vias deserti venerūt oēs vastatores: quia gladius dñi devorauit ab extremo terre usqꝫ ad extremū eius. Nō est pax vniuerse carni. Seminauerūt triticum et spinas messuerūt: hereditatem acceperunt: et nō ꝓderit. Cōfundemini

fructibus uestris: ꝓpter iram furoris dñi. Hec dicit dñs aduersum omnes uicinos meos pessimos: qui tangũt hereditatẽ quã distribui ꝑpło meo isrl. Ecce ego euellã eos de terra sua: et domum iuda euellam de medio eoꝝ. Et cum euulsero eos cõuertar et miserebor eoꝝ: et reducã eos uirũ ad hereditatem suã: et uirũ in terram suã. Et erit: si eruditi didicerint uias ꝑpli mei ut iurent in nomine meo uiuit dñs. sicut docuerunt ꝑplm meũ iurare in baal: ędificabunt in medio ꝑpli mei. Quod si nõ audierint: euellã gentẽ illã euulsione et perditione ait dominus. C. xiij.

Hec dicit dñs ad me. Vade et posside tibi lumbare lineũ: et pones illud sup lumbos tuos: et ī aquã nõ inferes illud. Et possedi lũbare iuxta uerbũ dñi: et posui circa lumbos meos. Et factus est sermo dñi ad me secũdo dicens. Tolle lũbare qđ possedisti qđ est circa lũbos tuos: et surgens uade ad eufratem: et absconde ibi illud in foramine petre. Et abij et abscondi illud in eufratem: sicut ꝓceperat mihi dñs. Et factũ est post dies plurimos: dixit dominꝰ ad me. Surge et uade ad eufratem: et tolle inde lũbare qđ ꝓcepi tibi ut absconderes illud ibi. Et abij ad eufratem: et fodi et tuli lumbare de loco ubi absconderã illud. Et ecce computruerat lumbare: ita ut nulli usui aptũ esset. Et factũ est uerbum dñi ad me dicens. Hec dicit dñs. Sic putrescere faciam superbiã iuda et superbiã ierusalẽ multã: ꝑplm istũ pessimũ qui nolunt audire uerba mea. et ambulãt ī prauitate cordis sui: abierũtq; post deos alienos ut seruirẽt eis et adorarẽt eos. Et erunt sicut lumbare istud: qđ nulli usui aptũ est. Sicut enim adhęret lũbare ad lũbos uiri sic agglutinaui michi omnẽ domũ isrl et omnẽ domũ iuda dicit dñs ut essent michi in ꝑplm et in nomen et in laudẽ et in gloriã: et non audierũt. Dices ergo ad eos sermonẽ istũ. Hec dicit dñs deus isrl. Omnis laguncula implebit uino. Et dicent ad te. Nũquid ignoramꝰ qã omnis laguncula implebit uino? Et dices ad eos. Hec dicit dñs. Ecce ego implebo omnes habitatores terre huiꝰ et reges qui sedent de stirpe dauid super thronũ eiꝰ. et sacerdotes et ꝓphetas et omnes habitatores ierusalẽ ebrietate: et dispgam eos uirũ a fratre suo: et patres et filios pariter ait dñs. Non parcã et non concedã: neq; miserebor ut non dispdam eos. Audite et auribus ꝓcipite: nolite eleuari: quia dñs locutus est. Date dño deo uestro gloriã ãteq̃ cõtenebrescat: et anteq̃ offendant pedes uestri ad montes caligiosos. Expectabitis lucem: et ponet eam in umbrã mortis. et in caligine. Nõ si hoc nõ audieritis: in abscondito plorabit anima mea a facie superbie. Plorans plorabit et deducet oculus meꝰ lacrimã: quia captus ẽ greꝭ domini. Dic regi et dñatrici. Humiliamini: sedete in terra quoniã descendet de capite uestro corona glorie uestre. Ciuitates austri clause sunt: et non ẽ qui aperiat. Trãslata est omnis iuda translmigratione ꝑfecta. Leuate oculos uros et uidete: q̃ uenitis ab aquilone. Vbi ẽ greꝭ qui datus est tibi: pecus inclitũ tuũ? Quid dices cum uisitauerit te? Tu enim doctuisti eos aduersum te: et erudisti in caput tuũ. Nunquid non dolores apprehenderũt te quasi mulierẽ parturientẽ? Quod si dixeris ī corde tuo quare uenerunt michi hec: ꝓpter

multitudinē iniquitatis tue reuelata
sunt uerecūdiora tua: pollute sunt plā-
te tue. Bī mutare potest ethiops pellē
suam aut pardus uarietates suas: et
uos poteritis benefacere cū didiceritis
malū. Et disseminābo eos ūsi stipulā
que uento raptat in deserto. Hec sors
tua pars mensure tue a me dicit do-
minus: quia oblita es mei et confisa
es in mēdacio. Unde et ego nudaui
femora tua cōtra faciē tuā: et apparuit
ignominia tua: adulteria tua et hin-
nitus tuus et scelus fornicationis tue.
Bup colles in agro uidi abominatio-
nes tuas. Ve tibi ihrlm. Nō mūdaberis
post me. Usq; quo adhuc? CXVIII.

Uerbū dñi qđ factū est ad ieremi-
am de sermonibz siccitatis. Lu-
xit iudea: et porte eius corruerūt et ob-
scurate sunt in terra: et clamor ihrlm
ascendit. Maiores miserūt minores
suos ad aquā. uenerūt ad hauriendū.
Nō inuenerūt aquā: reportauerūt ua-
sa sua uacua. Cōfusi sūt et afflicti: et o-
peruerūt capita sua ꝓpter terre uastita-
tem: qa nō uenit pluuia in terrā. Con-
fusi sūt agricole: operuerūt capita sua.
Nam et cerua in agro peperit et reli-
quit quia nō erat herba: et onagri ste-
terūt in rupibz. Traxerūt uentū quasi
dracones: defecerūt oculi eoz quia nō
erat herba. Si iniquitates nre respon-
derint nobis: dñe fac ꝓpter nomē tuū:
quoniā multe sunt auersiones nre. Ti-
bi peccauim⁹ expectatio isrl. saluator
noster i tempore tribulationis. Qua-
re quasi colonus futurus es in terra:
et quasi uiator declinans ad manen-
dum? Quare futurus es uelut uir va-
gus: et fortis qui non potest saluare?
Tu aūt in nobis es dñe: et nomē tuū in-
uocatū ē sup nos: ne derelinquas nos.

Hec dicit dominus ppło huic qui dilexit
mouere pedes suos et non quieuit: et
domino nō placuit. Nūc recordabit
iniquitatū eoz: et uisitabit peccata eo-
rum. Et dixit dñs ad me. Noli orare
pro ppło isto in bonū. Cum ieiunauerint nō exaudiā preces eoz: et si obtulerit
holocaustomata et uictimas nō suscipiam ea: quoniā gladio et fame et pe-
ste ego cōsumā eos. Et dixi. A a a do-
mine deus. Prophete dicūt eis. Non
uidebitis gladiū et fames non erit in
uobis: sed pacem ueram dabit uobis
in loco isto. Et dixit dominus ad me.
Falso prophete uaticinātur in nomi-
ne meo. Non misi eos: et non precepi
eis: neq; locutus sum ad eos. Uisionē
mendacē et diuinationē fraudulentā
et seductionē cordis sui prophetant
uobis. Idcirco hec dicit dñs de ꝓphe-
tis qui ꝓphetāt in nōie meo quos ego
non misi: dicentes gladius et fames
non erit in terra hac. In gladio et fame
cōsument prophete illi: et ppli quibus
prophetāt erūt ꝓiecti in uijs ierusalē
pre fame et gladio: et nō erit qui sepeli-
at eos ipi et uxores eoz filij et filie eoz:
et effundā sup eos malū suū. Et dices
ad eos uerbum istud. Deducāt oculi
mei lacrimā p nocte et die et non tace-
ant: quoniā cōtritione magna cōtrita
est uirgo filia ppli mei: plaga pessi-
ma uehemēter. Si egressus fuero ad a-
gros ecce occisi gladio: et si introie-
ro in ciuitatē ecce attenuati fame. Pro-
phetā nāq; et sacerdos abierūt in terrā
quam ignorabāt. Numquid ꝓiciens
abiecisti iudā: aut ꝟon abominata ē
anima tua? Quare ergo percussisti nos
ita: ut nulla sit sanitas? Expectauim⁹
pacem et nō est bonū: et tempus cura-
tionis: et ecce turbatio. Cognouim⁹

domine impietates nras: iniquitates patrū nostroz quia peccauimus tibi. Ne des nos in obprobrium ꝓpter nomen tuū: neq; facias nobis contumeliā. Soliū glorie tue recordare: ne irritum facias fedꝰ tuū nobiscū. Nūquid sunt ī sculptilibz gēciū q̄ pluāt: aut celi possūt dare ymbres nisi tu volueris? Nōne tu es dñs deꝰ noster quē expectauimꝰ? Tu enī fecisti oīa hec. C.xv

Et dixit dñs ad me. Si steterint moyses et samuel corā me: nō est anima mea ad ꝓplm istū. Eice illos a facie mea: et egrediant. Qđ si dixerīt ad te quo egrediemur: dices ad eos. Hec dicit dñs. Qui ad mortē ad mortem: et qui ad gladiū ad gladiū: et qui ad famem ad famem: et qui ad captiuitatem ad captiuitatem. Et uisitabo sup eos quatuor species dicit dominꝰ. Gladiū ad occisionē: et canes ad laceranduū: et volatilia celi et bestias terre ad deuorandū et dissipandū: et dabo eos in feruorem oīuersis regnis terre propter manassen filium ezechie regis iuda sup oīibus que fecit in iherusalem. Quis enim miserebit tui iherusalem? Aut quis cōtristabitur pro te? Aut quis ibit ad rogandū pro pace tua? Tu reliquisti me dicit dñs: retrorsum abisti. Et extendā manū meā sup te: et interficiā te. Laboraui rogans. Et dispgam eos uentilabro ī portis terre. Interfeci et dispdidi ꝓplm meū: et tamē a uijs suis nō sunt reuersi. Multiplicate sunt michi uidue eius: sup harenam maris. Induxi eis sup matrem adolescentis uastatorem meridie: misi sup ciuitates repēte terrorē. Infirmata est q̄ peperit septem: defecit anima eius. Occidit ei sol cum adhuc esset dies: confusa est et erubuit. Et residuos eius in gladiū dabo in conspectu inimicoz eoz ait dominꝰ deus. Ve michi mater mea. Quare genuisti me uirū rixe: uirū discordie in uniuersa terra? Nō feneraui: nec feneauit michi quisq;. Oēs maledicūt michi dicit dñs. Si nō reliquie tue ī bonū: si nō occurrerit tibi in tempore afflictionis: et in tēpore tribulatōnis aduersum inimicum. Nunquid federabitur ferrū ferro ab aquilone et es? Diuitias tuas et thesauros tuos in direptionem dabo gratis in oīibus peccatis tuis: et in oīibus terminis tuis. Et adducam inimicos tuos de terra quā nescis: qa ignis succensus est in furore meo: et super vos ardebit. Tu scis domine: recordare mei et uisita me: et tuere me ab his qui plecunt me. Noli in patientia tua suscipere me. Scito quoniā sustinui pro te obprobrium. Inuenti sunt sermones tui: et comedi eos. Et factum est michi uerbū tuū in gaudiū et ī letitiam cordis mei: quoniā inuocatū est nomen tuū sup me· domine deꝰ exercituū. Nō sedi in cōcilio ludentiū: et gloriatꝰ sum a facie manus tue. Solus sedebam: quoniā cōminatōne repleti me. Quare factus ē dolor meꝰ perpetuus: et plaga mea desperabilis? Renuit curari. Facta est michi quasi mendaciū aquaz infideliū. Propter hoc hec dicit dominꝰ. Si conuerteris cōuertam te· et ante faciē meā stabis: et si separaueris pciosum a uili· q̄si os meū eris. Cōuertent ipi ad te: et tu nō conuerteris ad eos. Et dabo te ꝓpl̄o huic ī murum ereum fortem: et bellabūt aduersum te et non prevalebunt: quia ego tecum sum ut saluem te et eruam te dicit dñs. Et liberabo te de manu pessimoz: et redimā te de manu fortiū.

Et factum est verbū dñi ad me dicens. Non accipies uxorem: et non erunt tibi filij et filie in loco isto. Quia hec dicit dominꝰ sup filios et filias qui generant in loco isto: et sup matres eoꝝ que genuerūt eos: et super patres eoꝝ de quoꝝ stirpe sunt nati in terra hac. Mortibus egrotationū morientur. Non plangent et nō sepelientur: in sterquiliniū sup faciē terre erunt. Et gladio et fame cōsumentur: et erit cadauer eoꝝ in escam volatilibꝫ celi et bestijs terre. Hec enī dicit dñs. Ne ingrediaris domū cōuiuij neq; vadas ad plangendū: neq; consoleris eos quia abstuli pacem meam a pl'o isto dicit dñs: misericordiā et miserationes. Et morientur grandes et parui in terra ista: non sepelient neq; plangentur: et non se incident neq; calui erunt pro eis. Et nō frangent inter eos lugenti panem ad consolandū sup mortuo: et nō dabūt eis potū calicis ad consolandū sup patre suo et matre. Et domum cōuiuij nō ingrediaris ut sedeas cum eis et comedas et bibas: quia hec dicit dominus exercituū deus isrl. Ecce ego auferā de loco isto in oculis vestris et i diebꝫ vestris vocem gaudij et vocem letitie: vocem sponsi et vocē spōse. Et cū annūciaueris pl'o huic omnia verba hec et dixerūt tibi · quare locutꝰ est dñs sup nos omne malum grāde istud · que nostra iniquitas et quod peccatū nostrū qđ peccauimus domino deo nro: dices ad eos. Quia dereliquerūt me patres vestri ait dñs: et abierunt post deos alienos et seruierunt eis · et adorauerūt eos: et me dereliquerūt et legem meā nō custodierunt. Sed et vos peius operati estis ꝙ patres vestri. Ecce enī ābulat unusquisq; post prauitatē cordis sui mali: ut me non audiat. Et eiciā vos de terra hac in terrā quā ignoratis vos et patres vestri: et seruietis ibi dijs alienis die ac nocte q̄ nō dabūt vobis requiē. Propterea ecce dies venient dicit dominꝰ: et nō dicetur ultra viuit dominꝰ qui eduxit filios israhel de terra egipti · sed viuit dominꝰ qui eduxit filios isrl de terra aquilonis · et de uniuersis terris ad aquas eieci illos: et reducam eos i terrā suā quā dedi patribus eoꝝ. Ecce ego mittā piscatores multos dicit dominus: et piscabūtur eos. Et post hec mittam eis multos venatores et venabuntur eos de omni mōte et de omni colle et de cauernis petraꝝ: quia oculi mei sup oēs vias eoꝝ. Non sūt absconditе a facie mea: et non fuit occultata iniquitas eoꝝ ab oculis meis. Et reddā primū duplices iniquitates et peccata eoꝝ: quia cōtaminauerūt terram meā in morticinis ydoloꝝ suoꝝ: et abominationibꝫ suis impleuerunt hereditatem meā. Domine fortitudo mea et robur meū: et refugiū meū i die tribulationis. Ad te gentes venīēt ab extremis terre et dicent. Vere mendacium possederūt patres nostri: vanitatem q̄ eis nō pfuit. Numquid faciet sibi homo deos? Et ipi nō sunt dij. Idcirco ecce ego ostendā eis per vicem hanc: ostendā eis manū meā et virtutē meā: et scīēt quia nomē michi dñs. Cxvij.

Peccatū iuda scriptū est stilo ferreo in ungue adamantino: exaratū sup latitudinē cordis eoꝝ: et in cornibus araruū eoꝝ. Cum recordati fuerint filij eoꝝ araꝝ suaꝝ et lucoꝝ suoꝝ lignorumq; frondentiū i mōtibus excelsis sacrificantes in agro: fortitudinē tuā et oēs thesauros tuos i direptionē

dabo: excelsa tua ꝓpter peccata in uniuersis finibus tuis. Et relinqueris sola ab hereditate tua quā dedi tibi: et faciā te seruire inimicis tuis in terra quā ignoras. Quoniā ignē succendisti in furore meo: usq; in eternū ardebit. Hec dicit dñs. maledictus homo q̄ cōfidit in homine: et ponit carnē brachium suū: et a dño recedit cor ei⁹. Erit enim quasi myrice in deserto: et non uidebit cum uenerit bonū: sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis et inhabitabili. Benedictus uir q̄ confidit in dño: et erit dominus fiducia eius. et erit quasi lignū qđ transplantatur sup aquas: qđ ad humorē mittit radices suas: et nō timebit cū uenerit estus. Et erit folium eius uiride: et in tempore siccitatis non erit sollicitum: nec aliquando desinet facere fructum. Prauū est cor hominis et inscrutabile. Quis cognoscet illud? Ego dominꝰ scrutans cor et probans renes: qui do uniuiq; iuxta uiā suā: et iuxta fructū adinuentionū suaꝝ. Perdix fouit q̄ nō peperit. Fecit diuitias et nō in iudicio. In dimidio dierū suoꝝ derelinquet eas: et in nouissimo suo erit insipiēs. Solium glorie altitudinis a principio: locus sanctificationis nostre expectatio israhel. Domine oēs qui te derelinquunt cōfundent̄: recedētes a te in terra scribent̄: quoniā dereliquerūt uenā aquaꝝ uiuentiū dñm. Sana me dñe et sanabor: saluū me fac et saluus ero: quoniā laus mea tu es. Ecce ipi dicūt ad me. Vbi est uerbū dñi? Veniat. Et ego non sum turbatus te pastorem sequens: et diē hominis nō desideraui. Tu scis q̄ egressum est de labijs meis: rectum in conspectu tuo fuit. Non sis michi tu formidini: spes mea tu in die afflictionis. Cōfundātur qui me persecunt̄ et non confundar ego: pauēt illi: et non pauescam ego. Induc sup eos diē afflictionis: et duplici contritione contere eos. Hec dicit dominꝰ ad me. Vade et sta in porta filioꝝ populi tui per quā ingrediūtur reges iuda. et egrediuntur: et in cūctis portis ierusalem: et dices ad eos. Audite uerbū dñi reges iuda. et oēs iudea cunctiq; habitatores ierusalē: q̄ ingredimini p portas istas. Hec dicit dominꝰ. Custodite animas uras: et nolite portare pondera in die sabbati. nec inferatis p portas ierusalē: et nolite eicere onera de domibus uris in die sabbati et oē opus nō facietis. Sanctificate diē sabbati sicut precepi patribus uris. Et nō audierūt nec inclinauerūt aurem suā: sed indurauerūt ceruicem suā ne audirent me: et ne acciperent disciplinā. Et erit si audieritis me dicit dominꝰ. ut nō inferatis onera per portas ciuitatis huiꝰ in die sabbati et si sanctificaueritis diē sabbati ne faciatis in ea oē opꝰ: ingredient̄ p portas ciuitatis huiꝰ reges et principes sedentes sup solium dauid. et ascendentes in curribus et equis ipi et principes eoꝝ uiri iuda et habitatores ierusalē: et habitabitur ciuitas hec in sempiternū. Et uenient de ciuitatibus iuda in circuitu ierusalem et de terra beniamin et de campestribus et de montuosis et ab austro portantes holocaustum et victimam et sacrificiū et thus: et inferent oblationem in domum domini. Si autem non audieritis me ut sanctificetis diē sabbati et ne portetis onus et ne inferatis per portas ierusalē in die sabbati: succendam ignē in portis ei⁹ et deuorabit domos ierlim: et nō extinguet. C. xvm.

Verbū qđ factū est ad ihēremiā a dño dicens. Surge ⁊ descende in domum figuli: et ibi audies verba mea. Et descendi ī domū figuli: ⁊ ecce ipse faciebat opus sup rotā: et dissipatum est vas qđ ipe faciebat e luto manibus suis. Cōuersusq; fecit illud vas alterū: sicut placuerat in oculis ei⁹ ut faceret. Et factum est verbū dñi ad me dicens. Nūquid sicut figulus iste nō potero vobis facere dom⁹ israhel ait dominꝰ? Ecce sicut lutū in manibus figuli: sic vos dom⁹ isrl in manu mea. Repente loquar aduersum gentem et aduersus regnū: ut eradicē ⁊ destruā ⁊ dispdam illud. Si pnitentiam egerit gens illa a malo suo qđ locutus sum aduersus eam: agā et ego pnitentiā sup malo qđ cogitaui ut facerem ei: et subito loquar de gēte ⁊ regno: ut edificem et plantem illud. Si fecerit malū in oculis meis ut non audiat vocem meā: pnitentiā agam sup bono qđ locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dic viro iuda et habitatori iherusalē dicens. Hec dicit dñs. Ecce ego fingo contra vos malū: ⁊ cogito cōtra vos cogitationē. Reuertat unusquisq; a via sua mala: ⁊ dirigite vias vestras et studia vestra. Qui dixerūt. Disperauimus. Post cogitationes enī nras ibimꝰ: ⁊ unusquisq; prauitatē cordis sui mali faciemꝰ. Ideo hec dicit dñs. Interrogate gētes. Quis audiuit talia horribilia: q̄ fecit nimis virgo israhel Nūquid deficiet de petra agri nix libani: aut euelli possūt aque erūpentes frigide et defluētes? Quia oblitꝰ ē mei populus meus: frustra libātes et impingentes in vijs suis: et in semitis seculi: ut ambularent p eas in itinere nō trito: ut fieret terra eorū in desolationem et in sibilū sempiternū. Omnis q̄ preterierit per eam obstupescet: et mouebit caput suū. Sicut ventus urens dispgā eos coram inimicis: dorsum et nō faciē ostendā eis in die pditionis eorū. Et dixerūt. Venite et cogitemꝰ contra iheremiā cogitationes. Non enī peribit lex a sacerdote: neq; consiliū a sapiēte: nec sermo a pphēta. Venite et percutiamus eū lingua: ⁊ nō attendamus ad uniuersos sermones eius. Attende domine ad me: ⁊ audi vocem aduersariorū meoꝝ. Numquid redditur p bono malū: quia foderūt foueā anime mee? Recordare qđ steterim in cōspectu tuo ut loquerer pro eis bonū: ⁊ auerterem indignationē tuā ab eis. Propterea da filios eoꝝ ī famē: et deduc eos in manꝰ gladij. Fiant uxores eoꝝ absq; liberis et vidue: et viri earꝝ interficiātur morte. Iuuenes eoꝝ confodiātur gladio in pl̄io: audiatur clamor de domibus eoꝝ. Adduces enim sup eos latronē repente: quia foderūt foueam ut caperēt me: ⁊ laqueos absconderūt pedibus meis. Tu aūt dñe scis omne consiliū eoꝝ aduersum me in mortem. Ne propicieris iniquitati eorū: et peccatum eorū a facie tua non deleatur. Fiant corruentes in conspectu tuo: in tēpore furoris tui abutere eis. Cxvm

Hec dicit dñs. Vade ⁊ accipe lagūculā figuli testē a seniorib⁹ pli ⁊ a seniorib⁹ sacerdotū: et egredere ad vallem filiorū ennon que ē iuxta introitū porte fictilis: ⁊ pdicabis ibi verba que ego loquor ad te et dices. Audite verbum dñi reges iuda: et habitatores iherusalē. Hec dicit dominꝰ exercituū deus israhel. Ecce ego inducā afflictionem sup locū istū: ita ut omnis qui audierit illā tinniant aures eiꝰ eo qꝫ

dereliquerint me · et alienū fecerīt locū istū : et libauerūt in eo diis alienis q̄s nescierūt ipī ⁊ patres eoꝝ et reges iuda: et repleuerūt locū istū sanguine innocentū: ⁊ edificauerūt excelsa baalim ad comburendos filios suos igni ī holocaustū que non p̄cepi: nec locut⁹ sum nec ascenderūt in cor meū. Propterea ecce dies veniunt dicit dñs : ⁊ non vocabitur amplius locus iste thophet ⁊ vallis filij ennon: sed vallis occisionis. Et dissipabo cōsiliū iuda et ierusalē in loco isto: et subuertā eos gladio in conspectu inimicoꝝ suorū et in manu querentiū animas eoꝝ: et dabo cadauera eoꝝ escas volatilibꝫ celi ⁊ bestijs terre · ⁊ ponā ciuitatem hanc in stuporem ⁊ in sibilū. Omnis qui p̄teriet per eam obstupescet: et sibilabit sup vniuersa plaga eius. Et cibabo eos carnibꝫ filioꝝ suoꝝ ⁊ carnibus filiaꝝ suaꝝ : et vnusquisq; carnē amici sui comedet ī obsidione et in angustia in qua concludent eos inimici eoꝝ: et qui querūt animas eoꝝ . Et conteres lagunculā in oculis viroꝝ qui ibūt tecū : ⁊ dices ad eos . Hec dicit dñs exercituū . Sic conterā p̄plm istū ⁊ ciuitatem istā sicut conteritur vas figuli qđ nō potest ultra instaurari. Et in thophet sepelientur: eo q̄ nō sit alius locus ad sepeliendū. Sic faciā loco huic ait dñs ⁊ habitatoribus ei⁹ : ut ponā ciuitatem istam sicut thophet. Et erūt dom⁹ ierusalē et dom⁹ regū iuda sicut loc⁹ thophet immūde : omnes dom⁹ in quaꝝ domatibus sacrificauerūt omni militie celi: ⁊ libauerūt libamina diis alienis. Venit aūt ieremias de thophet quo miserat eum dñs ad p̄phetandū: ⁊ stetit in atrio dom⁹ dñi: ⁊ dixit ad omnē p̄plm . Hec dicit dñs exercituū deꝰ isrl.

Ecce ego inducam sup ciuitatem hanc et sup omnes urbes ei⁹ vniuersa mala que locutus sum aduersum eam: quoniam induraverunt ceruicem suā ut nō audirēt sermones meos. C. xx.

Et audiuit phassur filius emmer sacerdos qui cōstitut⁹ erat princeps in domo dñi ieremiā p̄phetantem sermones istos: ⁊ percussit phassur ieremiā p̄phetā : et misit eū in nervū qui erat in porta beniamin superiori in domo dñi. Cūq; illuxisset ī crastinū eduxit phassur ieremiam de nervo: et dixit ad eū ieremias . Non phassur vocauit dominꝰ nomē tuū sed pauorem undiq; : quia hec dicit dominus. Ecce ego dabo te in pauorem et omnes amicos tuos ⁊ corruent gladio inimicoꝝ suoꝝ: ⁊ oculi tui videbūt. Et omnē iudā dabo in manu regis babilonis: ⁊ traducet eos ī babilonē: et percutiet eos gladio . Et dabo vniuersam substantiam ciuitatis huius · ⁊ omnē laborem ei⁹ omneq; p̄ciū et cunctos thesauros regū iuda dabo in manu inimicoꝝ eoꝝ: et diripient eos et tollent: et ducēt in babilonē. Tu aūt phassur et omnes habitatores dom⁹ tue ibitis in captiuitatem: et ī babilonē venies ⁊ ibi morieris : ibiq; sepelieris tu et omnes amici tui quibus p̄phetasti mendaciū. Seduxisti me dñe ⁊ seductus sum: fortior me fuisti et invaluisti . Factus sum in derisum tota die . Omnes subsannabant me quia iam olim loquor vociferās : iniquitatē et vastitatē clamito. Et factꝰ ē michi sermo dñi ī opprobriū et ī derisū tota die. Et dixi. Non recordabor eius : neq; loquar ultra ī nomine illius . Et factus est ī corde meo quasi ignis exestuans · claususq; in ossibus meis · ⁊ defeci ferre nō sustinēs. Audiui

enim cõtumelias multoꝝ et terrorem
in circuitu psequiminî ⁊ psequamur
eum: ab oĩibus viris qui erãt pacifi-
ci mei ⁊ custodientes latus meum. Si
quo modo decipiatur ⁊ pualeam⁹ ad-
uersus eũ: et consequamur ultionem
ex eo. Domin⁹ aũt mecũ est quasi bel-
lator fortis: idcirco qui psequũtur me
cadent et infirmi erunt et confundẽ-
tur vehementer: quia non intellexerũt ob-
probriũ sempiternũ qd̃ nunq̃ delebit.
Et tu dñe exercituũ ꝓbator iusti qui vi-
des renes ⁊ cor: videã queso ultionem
tuã ex eis. Tibi enim revelaui causam
meã. Cantate dño laudate dñm: qa
liberauit aiam pauperis de manu
maloꝝ. Maledicta dies in qua nat⁹
sum: dies i qua peperit me mater mea
non sit benedicta. Maledictus vir q̃
annũciauit patri meo dicens natus
est tibi puer masculus: ⁊ quasi gaudi-
o letificauit eũ. Sit homo ille ut sunt
ciuitates quas subuertit dñs: et non
penituit eum. Audiat clamorem ma-
ne et ululatũ i tempore meridiano: qa
non me interfecit a vulua ut fieret mi-
chi mater mea sepulcrũ: et vulua eius
cõcept⁹ eter⁹. Quare de vulua egressus
sum ut viderẽ laborẽ ⁊ dolorẽ: et consu-
merent̃ i cõfusione dies mei? C. xxi.

Verbũ qd̃ factũ est ad ieremiam
a dño: quãdo misit ad eũ rex se-
dechias phassur filiũ melchie ⁊ sopho-
niam filiũ maasie sacerdotem dicens.
Interroga pro nobis dominũ: quia
nabuchodonosor rex babilonis pre-
liatur aduersum nos: si forte faciat
dominus nobiscũ scm omnia mira-
bilia sua et recedat a nobis. Et dixit
ieremias ad eos. Sic dicetis sedechie.
Hec dicit dñs de⁹ israhel. Ecce ego con-
uertã vasa belli que in manibus vris
sunt et quibus vos pugnatis aduer-
sum regem babilonis et caldeos qui
obsident vos i circuitu muroꝝ: ⁊ con-
gregabo ea in medio ciuitatis hui⁹.
et debellabo ego vos in manu extenta
et in brachio forti ⁊ in furore ⁊ in indi-
gnatione ⁊ in ira grandi: et percutiam
habitatores ciuitatis hui⁹. Homines
et bestie pestilentia magna morientur.
Et post hec ait dñs. dabo sedechiam
regem iuda ⁊ seruos eius ⁊ pplm eius
et qui derelicti sunt i hac ciuitate a peste
et gladio et fame in manu nabucho-
donosor regis babilonis et in manu
inimicoꝝ eoꝝ et in manu querentiũ a-
iam eoꝝ: ⁊ percutiet eos in ore gladii:
et non mouebit̃ neq; parcet nec mise-
rebitur. Et ad pplm hunc dices. Hec
dicit domin⁹. Ecce ego do cor̃ vobis
viã vite et viam mortis. Qui habita-
uerit in urbe hac morietur gladio et
fame et peste: qui aũt egressus fuerit et
transfugerit ad caldeos qui obsident
vos viuet: et erit ei anima sua quasi
spoliũ. Posui enim faciẽ meã sup ciui-
tatem hanc in malũ et non in bonũ
ait dñs. In manu regis babilonis da-
bitur: ⁊ exuret eam igni et domũ regis
iuda. Audite verbũ dñi dom⁹ dauid.
Hec dicit dñs. Iudicate mane iudiciũ
et eruite vi oppressum de manu calu-
mniantis: ne forte egrediatur ut ignis
indignatio mea et succendat̃ et nõ sit
qui extinguat: ꝓpter malicias studioꝝ
vestrorũ. Ecce ego ad te habitatricem
vallis solide atq; campestris ait domi-
nus: qui dicitis quis percutiet nos
et quis ingredietur domus nostras:
et visitabo super vos iuxta fructum
studiorũ vestrorũ dicit domin⁹: et suc-
rendam ignem in saltu eius et deuo-
rabit omnia in circuitu eius. C. xxii.

Hec dicit dominꝰ. Descende ī domum regis iuda: et loqueris ibi verbum hoc ⁊ dices. Audi verbū dñi rex iuda qui sedes sup soliū dauid: tu et seruī tui ⁊ pplus tuus qui ingredimini per portas istas. Hec dicit dominꝰ. Facite iudiciū et iustitiā et liberate vi oppressum de manu calumniatoris: et aduenā et pupillū et viduā nolite contristare neq; opprimatis inique: ⁊ sanguinē innocentem ne effundatis in loco isto. Si enim facientes feceritis verbū istud: ingredientē per portas domus huiꝰ regis sedentes de genere dauid super thronū eius: et ascendentes currus et equos: ipsi et serui et pplus eorū. Qđ si nō audieritis verbū hoc: in memetipso iurauī dicit dñs: quia in solitudinē erit domus hec. Quia hec dicit dñs sup domū regis iuda. Galaad tu michi caput libani. Si non posuero te solitudinē: urbes inhabitabiles. Et sanctificabo sup te interficientem virū et arma eius: et succident electas cedros tuas et ꝓcipitabūt in ignem: et ptransibūt gentes multe per ciuitatem hāc et dicet unusquisq; ꝓximo suo. Quare sic fecit dominꝰ ciuitati huic grandi? Et respōdebūt. Eo qꝺ reliquerint pactū dñi dei sui: ⁊ adorauerint deos alienos: et seruierint illis. Nolite flere mortuū: neq; lugeatis super eū fletu. Plangite eū qui egreditur: quia non reuertetur ultra: nec uidebit terram natiuitatis sue. Quia hec dicit dñs ad sellū filiū iosie regē iuda q̄ regnauit pro iosia patre suo q̄ egressus est de loco isto. Nō reuertetur huc amplius: sed in loco ad quē transtulī eū ibi morietur: ⁊ terrā istam nō uidebit amplius. Ve qui edificat domū suā ī iniustitia: ⁊ cenacula sua nō ī iudicio. Amicū suū opprimet frustra: et mercedem non reddet ei. Qui dicit edificabo michi domū latam et cenacula spaciosa: qui aperit sibi fenestras et facit laquearia cedrina: pingitq; sinopide. Nunquid regnabis: quoniā conferis te cedro? Pater tuꝰ nūquid nō comedit et bibit et fecit iudiciū et iustitiā: tūc cū bene erat ei? Iudicauit causam pauperis et egeni in bonū suū. Nunquid non ideo: quia cognouit me dicit dñs? Tui vero oculi ⁊ cor ad auaritiam et ad sanguinē innocentē fundendum et ad calūniā: et ad cursū mali operis. Propterea hec dicit dñs ad ioachim filiū iosie regem iuda. Nō plāgent eū ve frater et ve soror: nō conclamabūt ei ve dñe et ve inclite. Sepultura asini sepelietur: putrefactꝰ ⁊ ꝓiectꝰ extra portas ierusalē. Ascende libanum et clama: et in basan da vocem tuā ⁊ clama ad transeūtes: quia contriti sunt oēs amatores tui. Locutꝰ sum ad te in abundantia tua: dixisti non audiam. Hec est uia mea ab adolescentia tua: quia non audisti vocem meam. Omnes pastores tuos pascet ventus: ⁊ amatores tui in captiuitatē ibunt. Et tunc cōfundēris ⁊ erubesces ab omni malicia tua: que sedes in libano et nidificas in cedris. Quomō cōgemuisti cum uenissent tibi dolores quasi dolores parturientis? Viuo ego dicit dñs: quia si fuerit iechonias filius ioakim regis iuda anulus in manu dextera mea inde euellam eum. Et dabo te ī manu querentiū animā tuā et in manu quoꝝ tu formidas faciem: et in manu nabuchodonosor regis babilonis: et ī manus caldeoꝝ. Et mittam te et matrē tuā que genuit te in terrā alienā in qua nati nō estis:

ibiq; morientiñ. Et in terram ad quã ipſi leuãt animã ſuã ut reũtant illuc: nõ reuertentẽ. ſNũquid vas fictile atq; contritũ vir iſte iechonias? ſNunquid vas abſq; omni voluptate? Quare abiecti ſunt ipſi et ſemen eius: et piecti i terrã quã ignorauerũt? Terra terra terra audi ſermonem dñi. Hec dicit dñs. Scribe virũ iſtũ ſterilem: virũ qui in diebꝫ ſuis nõ ꝓſperabit. ſNec enim erit de ſemine eius vir q̃ ſedeat ſup ſoliũ dauid: et potestatẽ habeat vltra in iuda. Cxxm.

Te pastoribꝫ: qui diſpdunt et dilacerant gregem paſcue mee dicit dñs. Ideo hec dicit dñs deus iſrahel ad paſtores qui paſcunt ꝓplm meum. Vos diſpſiſtis gregem meũ et eieciſtis eos: et non viſitaſtis eos. Ecce ego viſitabo ſup vos malitiã ſtudiorũ vrorꝫ ait dñs. Et ego congregabo reliquias gregis mei de oñibus terris ad quas eiecero eos illuc: et cõuertã eos ad ſua et creſcẽt et multiplicabũtur: et ſuſcitabo ſup eos paſtores et paſcẽt eos. ſNõ formidabũt vltra et nõ pauebũt: et nullus loquetur ex numero dicit dñs. Ecce dies veniũt dicit dñs: et ſuſcitabo dauid germen iuſtũ et regnabit rex et ſapiens erit: et faciet iudiciũ et iuſtitiã in terra. In diebus illis ſaluabitur iuda: et iſrahel habitabit confidenter. Et hoc eſt nomẽ qđ vocabũt eũ: dñs iuſtus noſter. Propter hoc ecce dies veniũt dicit dñs: et non dicent vltra viuit dñs q̃ eduxit filios iſrahel de terra egipti. Sed viuit dominus q̃ eduxit et adduxit ſemẽ dom̃ iſrl de terra aquilonis et de cũctis trãs ad ãs eieceram eos illuc: et habitabunt in terra ſua. Ad ꝓphetas. Contritũ eſt cor meũ in medio mei: cõtremuerunt omnia oſſa mea. ſFactus ſum quaſi vir ebrius: et quaſi homo madidus a vino a facie dñi et a facie verborum ſanctorꝫ eius: quia adulteriis repleta eſt terra: quia a facie maledictionis luxit terra: arefacta ſunt arua deſerti. ſFactus eſt curſus eorꝫ malus: et fortitudo eorũ diſſimilis. Prophetа nanq; et ſacerdos polluti ſunt: et in domo mea inueni malũ eorꝫ ait dñs. ſPropterea via eorũ erit quaſi lubricũ in tenebris: impellent enim et corruent in ea. ſAfferam enim ſup eos mala: annũ viſitationis eorꝫ ait dñs. Et in ꝓphetis ſamarie vidi fatuitatem: et ꝓphetabant in baali: et decipiebãt ꝓplm meũ iſrahel. Et in ꝓphetis ieruſalẽ vidi ſimilitudinem adulterantiũ et iter mendacij: et confortauerũt manus pellimorum: ut non cõuertetur vnuſquiſq; a malitia ſua. ſFacti ſunt michi omnes ut ſodoma: et habitatores eius ſicut gomorra. Propterea hec dicit dñs exercituũ ad ꝓphetas. Ecce ego cibabo eos abſinthio: et potabo eos felle. A ꝓphetis enim ieruſalem egreſſa eſt pollutio ſup omnẽ terram. Hec dicit dominus exercituũ. ſNolite audire verba ꝓphetarum qui prophetãt vobis et decipiũt vos. Viſionẽ cordis ſui locunt̃: non de ore domini. Dicũt his q̃ blaſphemant me locutus eſt dom̃. pax erit vobis: et omni qui ambulat in prauitate cordis ſui dixerunt: non veniet ſup vos malũ. Quis enim aſſtit in conſilio dñi: et vidit et audiuit ſermonem eius? Quis cõſiderauit verbũ illius et audiuit? Ecce turbo dominice indignationis egredietur: et tempeſtas erũpẽs ſup caput impioꝫ veniet. ſNon reuertetur furor dñi uſq; dum faciat: et uſq; dũ cõpleat cogitationẽ cordis ſui. In nouiſſimis diebus intelligetis cõſiliũ

eius. Non mittebā pphetas et ipi currebant: non loquebar ad eos. et ipsi prophetabāt. Si steterissent in consilio meo et nota fecissent verba mea pplo meo: auertissem utiq; eos a uia sua mala a cogitationibus suis pessimis. Putasne deus e uicino ego sum dicit dns: et non deus de longe? Si occultabitur uir in absconditis? Et ego nō uidebo eū dicit dns? Nūquid nō celū et terrā ego implebo ait dns? Audiui que dixerūt pphete: pphetantes in nomine meo mendaciū atq; dicētes. Somniaui: somniaui. Usq;quo istud ē i corde pphetaz uaticinantiū mēdaciū: a prophetantiū seductiones cordis sui? Qui uolūt facere ut obliuiscat pplus meus nois mei. pter somnia eoz que narrāt unusquisq; ad pximū suū: sicut obliti sunt patres eorū nois mei propter baal. Propheta qui habet somniū narret somniū: et qui habet sermonē meū loquat sermonē meum uere. Quid paleis ad triticū dicit dns? Nūquid non uerba mea sunt quasi ignis ait dns: et quasi malleus conterens petrā? Propterea ecce ego ad prophetas ait dns: q furant uerba mea unusquisq; a pximo suo. Ecce ego ad prophetas ait dns qui assumūt linguas suas: a aiūt dicit dns. Ecce ego ad prophetas somniantes mēdaciū dicit dns: qui narrauerūt ea et seduxerunt pplm meū in mendacio suo et in miraculis suis cū ego nō misissē eos. nec mandassem eis: q nichil pfuerūt pplo huic dicit dns. Si igitur interrogauerit te pplus iste uel pphet a aut sacerdos dicens. qd est onus dni: dices ad eos. Vt quid uobis on? Proiciā quippe uos dicit dns: et pphetā et sacerdos et pplus qui dicit onus dni: uisitabo sup uirū illū et sup domū ei. Hec dicetis unusquisq; ad pximum a ad fratrem suū. Quid respōdit dns? Et quid locut? est dns? Et onus dni ultra non memorabitur: qa onus erit unicuiq; suus. Et puertistis uerba dei uiuentis: dni exercituum dei nostri. Hec dices ad pphetam. Quid respōdit tibi dns: a qd locutus est dns? Si aūt onus dicetis: pter hoc hec dicit dns. Quia dixistis sermonē istū onus dni: a misi ad uos dicēs. nolite dicere onus dni: pterea ecce ego tollā uos portans. a derelinquam uos a ciuitatē quā dedi uobis a pribz uris a facie mea: et dabo uos i opprobriū sempiternū: et i ignominiā eternā q nūq; obliuione delebit. Exrm.

Ostendit michi dns: a ecce duo calathi pleni ficis positi ante templum dni: postq; transtulit nabuchodonosor rex babilonis iechoniā filiū ioakim regem iuda a principes eius a fabrum a inclusorem de hierusalē a adduxit eos in babilonē. Calathus unus ficus bonas habebat nimis: ut solent ficus esse pmi temporis. Et calathus unus ficus habebat malas nimis: que comedi nō poterāt eo q esset male. Et dixit dns ad me. Quid tu uides hieremia? Et dixi. Ficus bonas. bonas ualde: a malas. malas ualde: q comedi nō possunt eo q sint male. Et factū est uerbū dni ad me dicens. Hec dicit dns deus israhel. Sicut ficus hec bone sic cognoscā transmigrationē iuda quā emisi de loco isto in terrā caldeoz in bonū: et ponā oculos meos sup eos ad placādū. Et reducā eos in terram hanc: a edificabo eos et nō destruā: et plantabo eos et non euellam: et dabo

eis cor ut sciant me quia ego sum dominus. Et erūt michi in pplm: et ego ero eis in deū: quia reuertentur ad me in toto corde suo. Et sicut fic9 pessime que comedi nō possūt eo q̄ sint male: hec dicit dominꝰ sic dabo sedechiam regem iuda et principes eius et reliq̄s de ierusalē qui remanserūt in urbe hac: et qui habitant in terra egipti. Et dabo eos in uexationē afflictionemq; omnibus regnis terre: in opprobriū et in parabolā et in prouerbiū et in maledictionē in uniuersis locis ad quas eieci eos: et mittā in eis gladiū et famē et pestem donec cōsumātur de terra quā dedi eis et patribus eorum. C.xxv.

Verbū qđ factū ē ad ieremiā de omni pplo iude in anno quarto ioakim filij iosie regis iuda: ipe ē annus primus nabuchodonosor regis babilonis. Et locutus est ieremias propheta ad omnē pplm iuda et ad uniuersos habitatores ierusalē dicēs. A tercio decimo āno iosie filij āmon regis iuda usq; ad diem hanc iste est tercius et uicesim9 annus: factū est uerbum dñi ad me: et locutus sum ad uos de nocte consurgens et loquens et non audistis. Et misit dominꝰ ad uos omnes seruos suos pphetas consurgens diluculo mittensq; et non audistis: neq; inclinastis aures uestras ut audiretis cum diceret. Reuertimini unusquisq; a uia sua mala et a pessimis cogitationibus uestris: et habitabitis i terra quā dedit dñs uobis et patribus uestris a seculo et usq; in seculum. Et nolite ire post deos alienos ut seruiatis eis adoretisq; eos: neq; me ad iracundiam puocetis in operibus manuū uestrarū: et non affligam uos. Et non audistis me dicit dominꝰ: ut me ad iracundiam puocaretis in operibus manuū uestrarū in malū uestrū. Propterea hec dicit dñs exercituū. Pro eo q̄ non audistis uerba mea: ecce ego mittam et assumā uniuersas cognationes aquilonis ait dñs et nabuchodonosor regē babilonis seruū meū et adducā eos sup terrā istā et sup habitatores eius et sup omnes nationes que in circuitu eius sunt: et interficiā eos et ponam eos in stuporem et in sibilū et in solitudines sempiternas. Perdamq; ex eis uocem gaudij et uocem letitie: uocem sponsi et uocem sponse: uocem mole et lumē lucerne. Et erit uniuersa terra eius in solitudinē et in stuporem: et seruient omnes gentes iste regi babilonis septuaginta ānis. Cumq; impleti fuerint anni septuaginta uisitabo sup regem babilonis et sup gentem illā dicit dñs iniquitatem eoꝝ: et sup terrā caldeoꝝ: et ponā illā in solitudines sempiternas. Et adducā sup terrā illā oīa uerba mea que locutꝰ sum cōtra eam: omne qđ scriptū est i libro isto. quecūq; pphetauit ieremias aduersum omnes gentes: quia seruierūt eis cū essent gētes multe et reges magni. Et reddā eis scđm opera eoꝝ: et secūdū facta manuū suarū. Quia sic dicit dñs exercituū deus israhel. Sume calicem uini furoris huiꝰ de manu mea: et pinabis de illo cūctis gentibus ad q̄s ego mittam te et bibent: et turbabunt et insanient a facie gladij quē ego mittam inter eos. Et accepi calicē de manu dñi et pinaui cūctis gentibus ad quas misit me dñs: ierusalē et ciuitatibus iude et regibus eius et principibus eius ut darem eos in solitudinem et in stuporem et in sibilū et in maledictionē sicut ē dies ista: et pharaoni

regi egipti et seruis eius ꝛ principibus
eius et omni populo ei⁹: et uniuersis ge-
neraliter cunctis regibus terre ausitidis. et cūctis regibꝫ terre philistijm et
ascalonis et gaze et accaroni et reli-
quis azoti: idumee ꝛ moab et filijs
ammon et cūctis regibus tyri et uniuer-
sis regibus sydonis et regibꝫ ire insu-
larꝫ q̄ sunt trans mare: et dedan et the-
man et buz et uniuersis q̄ attonsi sūt
in comam et cūctis regibus arabie et
cūctis regibus occidētis q̄ habitāt in
deserto: et cūctis regibus zambri ꝛ cun-
ctis regibus elam et cūctis regibꝫ me-
doꝝ et cūctis q̄ regibus aquilonis de-
prope ꝛ delonge: unicuiq; cōtra fratrē
suū: ꝛ omnibus regnis terre que super
faciē eius sunt. Et rex sesach bibet post
eos. Et dices ad eos. Hec dicit dñs ex-
ercituū deus israhel. Bibite et inebria-
mini: et uomite et cadite: neq; surgatis
a facie gladij quē ego mittā inter uos.
Cunq; noluerint accipere calicem de
manu tua ut bibāt: dices ad eos. Hec
dicit dominꝰ exercituū. Bibentes bibe-
tis. Quia ecce in ciuitate in qua inuo-
catū ē nomē meū ego incipio affligere: et uos quasi innocentes et immu-
nes eritis? Non eritis immunes. Gla-
diū enī ego uoco sup omnes habita-
tores terre: dicit dñs exercituū. Et tu
prophetabis ad eos oīa uerba hec:
ꝛ dices ad illos. Dominus de excelso
rugiet: et de habitaculo sācto suo dabit
uocem suā. Rugiens rugiet sup decor
rem suū. Celeuma q̄si calcantiū conci-
netur aduersus omnes habitatores
terre. Peruenit sonitꝰ usq; ad extrema
terre: quia iudiciū dño cū gētibus. Iu-
dicat ipe cū omni carne. Impios ma-
didi gladio dicit dñs. Hec dicit dñs
exercituū. Ecce afflictio egrediet de gēte
in gentem: et turbo magnus egredie-
tur de sūmitatibus terre: et erunt inter-
fecti dñi in die illa a summo terre usq;
ad summū eius. Nō plangent: et nō
colligent neq; sepelient: i sterquilinio
sup faciē terre iacebūt. Ululate pasto-
res et clamate: et aspgite uos cinere o
primates gregis: quia cōpleti sunt di-
es uestri ut interficiamini: et dissipa-
tiones uestre: ꝛ cadetis quasi uasa pci-
osa. Et peribit fuga a pastoribus: et
salutatio ab optimatibꝫ gregis. Uox
clamoris pastoꝝ ꝛ ululatus optima-
tum gregis: q̄a uastauit dñs pascua
eoꝝ: ꝛ cōticuerūt arua pacis a facie ire
furoris dñi. Dereliquit q̄si leo umbra-
culum suū: facta est terra eorum in de-
solationem a facie ire columbe: et a
facie ire furoris domini. C. xxvi.

In principio regni ioakim filie iosie re-
gis iuda factū ē uerbū istud a dño di-
cens. Hec dicit dñs. Sta in atrio do-
mus dñi: et loqueris ad omnes ciui-
tates iuda de quibꝫ ueniūt ut adorēt
in domo dñi uniuersos sermones: q̄s
ego mandaui tibi ut loquaris ad eos.
Noli subtrahere uerbū: si forte audiāt
ꝛ cōuertant unusquisq; a uia sua ma-
la: et penitebit me mali q̄d cogito face-
re eis ꝓpter malicias studioꝝ eorū. Et
dices ad eos. Hec dicit dñs. Si non
audieritis me ut ābuletis in lege mea
quā dedi uobis ut audiatis sermonē
seruoꝝ meoꝝ ꝓphetarū quos ego mi-
ad uos de nocte cōsurgens et dirigēs
et nō audistis: dabo domū istā sicut
silo; et urbē hāc dabo i maledictionē
cūctis gētibus terre. Et audierūt sacer-
dotes et ꝓphete et oīs plus iheremi-
am loquentem uerba hec in domo do-
mini. Cunq; complesset iheremias lo-
quens omnia que p̄ceperat ei dominꝰ

ut loqueret ad uniuersum ꝑplm: aꝓ-
henderũt eũ sacerdotes et ꝓphete ⁊ oĩis
ꝑplus dicens. Morte moriat. Quare
prophetauit in noĩe dñi dicens: sicut
silo erit domus hec: et urbs ista dese-
labitur eo q nõ sit habitator? Et con-
gregatus est omnis ꝑplus aduersus
ieremiã i domo dñi. Et audierũt prin-
cipes iuda uerba hec: et ascenderũt de
domo regis in domũ dñi: ⁊ sederũt in
introitu porte domus dñi noue. Et lo-
cuti sunt sacerdotes et ꝓphete ad prĩ-
pes ⁊ ad omnẽ ꝑplm dicentes. Iudici-
um mortis est uiro huic: quia ꝓphe-
tauit aduersus ciuitatem istam sicut au-
distis auribꝫ uestris. Et ait ieremias
ad oĩes principes et ad uniuersum
ꝑplm dicens. Dñs misit me ut ꝓphe-
rem ad domũ istã et ad ciuitatẽ hanc
oĩa uerba que audistis. Nunc ergo
bonas facite uias uestras ⁊ studia ue-
stra: et audite uocem dñi dei uestri: et
penitebit dñm mali qd locut⁹ est ad-
uersum uos. Ego aũt ecce in manibꝫ
uestris sum: facite michi qd bonũ et
rectũ est in oculis uestris. Uerũtamen
scitote et cognoscãte: si occideritis me
sanguinẽ innocentem tradetis contra
uosmetipos: ⁊ contra ciuitatem istã et
habitatores eius. In ueritate enĩ mi-
sit me dñs ad uos: ut loquerer ĩ auri-
bus uestris omnia uerba hec. Et dixe-
runt principes et oĩis ꝑplus ad sacer-
dotes et ad ꝓphetas. Non ẽ uiro huic
iudiciũ mortis: qa in noĩe dñi dei no-
stri locut⁹ est ad nos. Surrexerũt ergo
uiri de seniorib⁹ terre: et dixerunt ad
omnẽ cetũ ꝑplm loquẽtes. Micheas de
morasthin fuit ꝓpheta ĩ diebꝫ ezechie
regis iuda: et ait ad omnẽ ꝑplm iude
dicens. Hec dicit dñs exercituũ. Syon
quasi ager arabitur: ⁊ iherusalem in
aceruũ lapidũ erit: et mons domus
in excelsa siluaꝝ. Nũquid morte con-
demnauit eũ ezechias rex iuda et oĩis
iuda? Nũquid nõ timuerũt dominũ
et deprecati sũt faciẽ dñi: et penituit dñm
mali qd locut⁹ fuerat aduersum eos?
Itaq; non faciam⁹ malũ grãde cõtra
animas nras. Fuit quoq; uir ꝓphetãs
in noĩe dñi urias filius semei de cari-
athiarim: et ꝓphetauit aduersus ciuita-
tem istã · et aduersus terrã hanc iuxta
omnia uerba ieremie. Et audiuit rex
ioakim ⁊ oĩes potentes ⁊ principes
eius uerba hec: et quesiuit rex interfice-
re eũ. Et audiuit urias ⁊ timuit: fugit
q; et ingressus est egiptũ. Et misit rex
ioakim uiros in egiptum helnathan
filiũ achobor et uiros cũ eo in egiptũ.
Et eduxerũt uriam de egipto: et adduxerũt eum ad regem ioakim et percussit
eum gladio: et proiecit cadauer eius in
sepulcris uulgi ignobilis. Igitur ma-
nus archan filij saphan fuit cum ie-
remia ut non traderetur in manus po-
puli et interficerent eum. Cxrvm·
In principio regni ioakim filij iosie re-
gis iuda factũ est uerbũ istud ad ieremiã a dño dicens. Hec dicit dominus
ad me. Fac tibi uincula ⁊ rathenas ⁊
pones eos in collo tuo: et mittes eas
ad regem edom ⁊ ad regẽ moab et ad
regem filiorꝫ ãmon et ad regem tyri et
ad regem sydonis in manu nũciorꝫ q
uenerunt iherusalẽ ad sedechiam regẽ
iuda: et ꝓcipies eis ut ad dños suos
loquant. Hec dicit dñs exercituũ deus
isrl. Hec dicetis ad dños uros. Ego fe-
ci terrã et hominẽ et iumẽta que sunt
sup faciẽ terre in fortitudine mea ma-
gna· ⁊ in brachio meo extento: et dedi
eã ei q placuit in oculis meis. Et nũc
itaq; ego dedi omnes terras istas in

manu nabuchodonosor regis babi-
lonis seruũ mei: insup et bestias agri
dedi ei ut seruiãt illi:et seruiẽt ei oĩes
gẽtes et filio ei⁹ z filio filij ei⁹ donec ve-
niat tẽpus terre ei⁹ et ipsi⁹. Et seruiẽt ei
gentes mlte et reges magni: gens au-
tem z regnũ qđ non seruierit nabuch-
donosor regi babilonis et quecunq;
nõ curuauerit collũ suum sub ĝo re-
gis babilonis in gladio et in fame z
in peste visitabo sup gentem illã ait
dñs:donec cõsumã eos in manu eius.
Vos ergo nolite audire pphetas vr̃os
et diuinos z somniatores z augures
et maleficos qui dicũt vobis nõ seruie-
tis regi babilonis: quia mendaciũ
propheтãt vobis ut longe faciãt vos
de terra vestra:et eiciãt vos et pereatis.
Porro gens q̃ subiecerit cervicem suã
sub ĝo regis babilonis et seruierit
ei et dimittã eã in terra sua dicit dñs:
et colet eam et habitabit in ea. Et ad
sedechiam regem iuda locut⁹ sum se-
cundũ oĩa verba hec dicens. Subi-
cite colla vestra sub ĝo regis babilo-
nis:et seruite ei et pplo eius: et viuetis.
Quare morieminĩ tu z populus tuus
gladio fame et peste:sicut locutus est
dñs ad gentem que seruire noluerit re-
gi babilonis ℣ Nolite audire verba
prophetarũ dicentiũ vobis nõ seruie-
tis regi babilonis:quia mendacium
ipi locunt vobis. Quia non misi eos
ait dñs: et ipi pphetant in noĩe meo
mendaciter: ut eiciant vos z pereatis
tam vos q̃ pphete qui vaticinant vo-
bis. Et ad sacerdotes et ad pplm istũ
locut⁹ sum dicens. Hec dicit domin⁹.
Nolite audire verba pphetar̃ vestr̃
qui pphetãt vobis dicentes:ecce vasa
domĩi reuertent de babilone nũc cito.
Mendaciũ enĩ pphetãt vobis. Nolite
ergo audire eos: sed seruite regi babi-
lonis ut viuatis. Quare datur hec ci-
uitas in solitudinẽ? Et si pphete sunt
et est verbũ dñi in eis occurrãt dño ex-
ercituũ: ut non veniãt vasa que dere-
licta fuerant in domo dñi et in domo
regis iuda et in iherusalẽ in babilonẽ.
Quia hec dicit dñs exercituũ ad colu-
mnias z ad mare z ad bases et ad re-
liqua vasor̃ que mansert in ciuitate
hac:que non tulit nabuchodonosor
rex babilonis cũ trãsferret iechoniam
filiũ ioachim regem iuda de iherusa-
lem in babilonẽ z oĩes optimates iu-
da z iherusalẽ. Quia hec dicit dñs ex-
ercituũ deus isrl ad vasa que derelicta
sunt in domo dñi z in domo regis iu-
da et iherusalẽ. In babilonẽ transferẽ-
tur:et ibi erũt usq; ad diẽ visitationis
sue dicit dominus. Et afferri faciam
ea et restituã in locum istum. C xxviij.
Et factũ est in ãno illo i principio
regni sedechie regis iuda in ãno
quarto in mense quinto:dixit ad me a-
nanias filius azur pphet de gabaon
in domo dñi coram sacerdotibus z omni
pplo dicens. Hec dicit dñs exercituũ de-
us israhel. Contriui iugũ regis babilo-
nis. Adhuc duo anni dier̃: et ego re-
ferri faciã ad locum istum oĩa vasa dñi
que tulit nabuchodonosor rex babi-
lonis de loco isto: et transtulit ea in
babilonẽ. Et iechoniam filiũ ioakim
regem iuda et omnẽ trãsmigrationẽ
iude qui ingressi sunt in babilonẽ ego
cõuertã ad locũ istum ait dñs. Cõteram
enim iugũ regis babilonis. Et dixit
ieremias pphet ad ananiam pphe-
tam ī oculis sacerdotũ et ī oculis oĩũ
pplī qui stabat in domo dñi: et ait
ieremias propheta. Amen. Sic faci-
at dñs. Suscitet dñs verba tua que

propheraſti: ut reſerant vaſa ī domū dñi: et oīis trāſmigratio de babilone ad locū iſtū. Verūtamē audi verbū hoc qđ ego loquor in auribus tuis: et in auribz oīūm ꝓphārum. Prophete q̄ fuerunt āte me et te ab initio et ꝓphetauerunt ſup terras mltas et ſup regna de plio et de afflictione et de fame: ꝓpheta q̄ vaticinat⁹ ē pacem cū venerit verbū eius: ſcietur ꝓpheta quē miſit dñs in veritate. Et tulit ananias ꝓpheta rathenam de collo ieremie ꝓphete: et cōfregit eam. Et ait ananias in cōſpectu oīūm ꝓphārum dicens. Hec dicit dñs. Sic cōfringā iugū nabuchodonoſor regis babilonis poſt duos annos dierū de collo omniū gentium. Et abiit ieremias ꝓpheta in viam ſuā. Et factum eſt verbū dñi ad ieremiā poſtq̄ cōfregit ananias ꝓpheta rathenā de collo ieremie ꝓphete dicens. Vade: et dices ananie. Hec dicit dominus. Lathenas ligneas cōtriuiſti et facies p eis rathenas ferreas: quia hec dicit dñs exercituū deus iſrahel. Iugū ferreū poſui ſup collū cūctaq̄ gentiū iſtaq̄ ut ſeruiant nabuchodonoſor regi babilonis: et ſeruient ei: inſup et beſtias terre dedi ei. Et dixit ieremias ꝓpheta ad ananiā ꝓphetam. Audi anania. Nō miſit te dominus: et tu confidere feciſti populū iſtum in mendacio. Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego mittam te a facie terre. Hoc anno morieris. Aduerſum enim dominum locutus es. Et mortuus eſt ananias propheta in āno illo mēſe ſeptīo. C xxix

Et hec ſunt verba libri quē miſit ieremias de ieruſalem ad reliquias ſenioq̄ tranſmigratōnis et ad ſacerdotes et ad ꝓphetas et ad omnē ꝓplm quē traduxerat nabuchodonoſor de ieruſalē in babilonē: poſtq̄ egreſſus eſt iechonias reḡ et dña et eunuchi et principes iuda et ieruſalē et faber et inclusor de ieruſalem in manu elaſa filij ſaphan et gamalie filij helchie quos miſit ſedechias reḡ iuda ad nabuchodonoſor regem babilonis in babilonē: dicens. Hec dicit dñs exercituū deus iſrahel oīi trāſmigratōni quā tranſtuli de ieruſalē i babilonē. Edificate domos et habitate: et plantate ortos et comedite fructū eoq̄. Accipite vxores et generate filios et filias: et date filijs vris vxores et filias vras viris date: et pariāt filios et filias: et multiplicabimini ibi et nolite eſſe pauci numero: et q̄rite pacē ciuitatis ad quā tranſmigrare vos feci et orate pro ea ad dominū: q̄a in pace illi⁹ erit pax vobis. Hec dicit dñs exercituū deꝰ iſrl. Nō vos seducāt prophete veſtri qui ſunt in medio veſtrū et diuini veſtri: et ne attendatis ad ſomnia veſtra que vos ſomniaris quia falſo ipi ꝓphetant vobis in nomine meo: et nō miſi eos dicit dñs. Quia hec dicit dñs. Cum repleti fuerint in babilone ſeptuaginta anni viſitabo vos et ſuſcitabo ſup vos verbū meū bonū: ut reducā vos ad locū iſtū. Ego enim ſcio cogitatōnes q̄s cogito ſup vos ait dñs · cogitatōnes pacis et nō afflictionis ut dem vobis finē et patiētiā: et inuocabitis me et viuetis · et orabitis me et ego exaudiā vos: queretis me et inuenietis. Cum quesieritis me in toto corde veſtro: inueniar a vobis ait dñs. Et reducā captiuitatem veſtrā: et cōgregabo vos de vniuerſis gentibz et de cūctis locis ad que expuli vos dicit dñs. Et reuerti vos faciā de loco ad quē tranſmigrare vos feci: q̄a dixiſtis. Suſcitauit nobis dominus

prophetas in babilone. Quia hec dicit dñs ad regem q̄ sedet sup soliū dauid & ad omnē pplm habitatorem urbis huiꝰ: ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscū in trāsmigratōnē. Hec dicit dñs exercituū. Ecce mittā in eos gladiū et famē et pestem: et ponā eos quasi ficus malas q̄ comedi non possunt eo q̄ pessime sint: et psequar eos in gladio et in fame et in pestilentia. Et dabo eos in vexatiōnē uniuersis regnis terre in maledictionem & in stuporem & in sibilū & in opprobrium cūctis gentibs ad quas ego eiecī eos: eo q̄ non audierint verba mea dicit dñs que misi ad eos per seruos meos prophetas de nocte cōsurgens et mittens: et non audistis dicit dñs. Vos ergo audite verbū dñi omnis trāsmigratio quā emisi de ierusalē in babilonē. Hec dicit dñs exercituū deus isrl ad achab filiū cholie & ad sedechiā filium maasie qui phetant vobis i nomine meo mendaciter. Ecce ego tradā eos in manus nabuchodonosor regis babilonis: et percutiet eos i oculis vestris. Et assumetur ex eis maledictō omni trāsmigratōni iude que est i babilone dicētiū. Ponat te dominꝰ sicut sedechiam & sicut achab quos frixit rex babilonis in igne: pro eo q̄ fecerint stulticiam in isrl et mechati sunt in uxores amicorū suorū: et locuti sunt verbū in nomine meo mendaciter qđ non mādaui eis. Ego sum iudex et testis dicit dñs. Et ad semeiā neelamiten dices. Hec dicit dñs exercituū deus isrl. Pro eo q̄ misisti in noīe meo libros ad omnē pplm qui ē in ihrlm et ad sophoniā filiū maasie sacerdotē et ad uniuersos sacerdotes dicens: dominus dedit te sacerdotem p̄ ioiade sacerdote ut sis dux in domo domini sup omnē virū arreptitiū & phetantē ut mittas eum in neruū et in carcerem. Et nūc quare non increpasti ieremiam anathotiten qui phetat vobis? Quia sup hoc misit in babilonem ad nos dicens. Longū ē: edificate domos et habitate: et plātate ortos & comedite fructus eoꝝ. Legit ergo sophonias sacerdos librū istū in auribs ieremie prophete. Et factum est verbū dñi ad ieremiam dicens. Mitte ad omnem trāsmigratiōnē dicens. Hec dicit dñs ad semeiā neelamiten. Pro eo q̄ prophetauit vobis semeias et ego nō misi eū: & fecit vos cōfidere in mendacio: idcirco hec dicit dñs. Ecce ego visitabo sup semeiam neelamiten & super semen eius. Nō erit ei vir sedens i medio pli huiꝰ: et non videbit bonū qđ ego faciā plo meo ait dñs: quia p̄uaricationē locutꝰ ē adūsus dñm. C. xxx.

Hoc verbū qđ factū est ad ieremiam a dño dicens. Hec dicit dominus deus israhel dicens. Scribe tibi oīa verba que locutus sum ad te in libro. Ecce enī dies veniūt dicit dñs: & cōuertā conuersionē pli mei israhel et iuda ait dñs: et cōuertā eos ad terrā quā dedi patribs eoꝝ et possidebūt eā. Et hec verba que locutꝰ est dñs ad isrl et iudā: quoniā hec dicit dñs. Vocem terroris audiuimꝰ: formido: & nō ē pax. Interrogate & videte si generat masculus. Quare ergo vidi omnis viri manus supra lumbū suū quasi parturiētis? Et cōuerse sunt uniuerse facies in aurugīnē. Ve quia magna dies illa nec est silis ei⁹: tempusq̄ tribulatōnis est iacob: et ex ipo saluabitur. Et erit: in die illa ait dñs exercituū conteram iugū eius de collo tuo: & uincula eius

dirumpā. Et nō dñabunt ei amplius alieni: sed seruient dño deo suo: et dauid regi suo quē suscitabo. Tu ergo ne timeas serue meus iacob ait dñs: neq; paueas israhel: qā ecce ego saluabo te de terra longinqua et semē tuū de terra captiuitatis eoꝝ. Et reuertet iacob et quiescet: et cunctis affluet bonis. et non erit quē formidet: quoniā tecū ego sū ait dñs ut saluē te. Faciā enī consumationē in cūctis gentibus in quibus dispsi te: te aūt non faciā in cōsumationem: sed castigabo te in iudicio ut nō tibi uidearis innoxius: quia hec dicit dñs. Insanabilis fractura tua: pessima plaga tua. Non ē qui iudicet iudiciū tuū: ad alligandā curationem tuā utilitas non est tibi. Omnes amatores tui obliti sunt tui: teq; non querent. Plaga enī inimici percussi te: castigatione crudeli. Propter multitudinē iniquitatis tue dura facta sunt peccata tua. Quid clamas sup cōtritione tua? Insanabilis est dolor tuus. Propter multitudinē iniquitatis tue et dura peccata tua feci hec tibi. Propterea omnes qui comedūt te deuorabunt: et uniuersi hostes tui in captiuitatē ducent. Et omnes qui te uastant uastabūtur: cunctosq; pdatores tuos dabo in pdam. Obducā enī cicatricem tibi: et a uulneribus tuis sanabo te dicit dñs. Quia eiectam uocauerūt te syon: hec est que non habebat requirentem. Hec dicit dñs. Ecce ego cōuertam cōuersionē tabernaculoꝝ iacob: et tabis eius miserebor. Et edificabit ciuitas in excelso suo: et templū iuxta ordinē suū fundabit. Et egredietur de eis laus uoxq; ludentiū: et multiplicabo eos et nō minuent: et glorificabo eos et nō attenuabunt: et erunt filij eius sicut a principio: et cetus eius coram me permanebit. Et uisitabo aduersum omnes qui tribulant eū: et erit dux eius ex eo et princeps de medio eius pdibit. Et applicabo eū: et accedet ad me. Quis enī iste est qui applicet cor suū: ut appropinquet michi ait dñs? Et eritis michi in pplm: et ego ero uobis in deū. Ecce turbo dñi furor egrediens: procella ruens in capite impiorū cōquiescet. Non auertet ira indignationis dñs: donec faciat et cōpleat cogitationē cordis sui. In nouissimo dierum intelligetis ea. C. xxxi.

In tempore illo dicit dñs ero deus uniuersis cognationibs israhel: et ipi erūt michi in pplm. Hec dicit dominus. Inuenit gratiā in deserto populus qui remānserat gladio. Vadet ad requiē suā israhel. Longe dñs apparuit michi. Et in caritate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserās. Rursumq; edificabo te: et edificaberis uirgo israhel. Adhuc ornaberis tympanis tuis: et egredieris in choro ludentiū. Adhuc plātabis uineas in mōtibus samarie. Plantabūt plantantes: et donec tempus ueniat non uindemiabunt: quia erit dies in qua clamabūt custodes in mōte ephraim. Surgite et ascendamus in syon ad dominū deū nostrū: quia hec dicit dñs. Exultate in leticia iacob: et hinnite contra caput gentiū: psonate et canite: et dicite. Salua dñe pplm tuū reliquias israhel. Ecce ego adducā eos de terra aquilonis: et congregabo eos ab extremis terre: inter quos erūt cec⁹ et claud⁹ et pregnās et pariēs simul cet⁹ magn⁹ reuertentiū huc. In fletu uenient: et in pācibus reducā eos. Et adducam eos per torrentes aquaꝝ in uia recta et nō impingēt in ea: qā factus sum israheli pater: et ephraim primogenit⁹ meus ē.

Audite verbū dñi gētes: ⁊ annūciate
in īsulis que ꝓcul sunt: ⁊ dicite. Qui
dispsit israhel cōgregabit eū: ⁊ custodi-
et eū sicut pastor gregem suū. Redimet
enim dñs iacob: ⁊ liberabit eū de ma-
nu potentioris. Et veniēt ⁊ laudabūt
in mōte syon: ⁊ cōfluent ad bona dñi
sup frumento ⁊ vino ⁊ oleo ⁊ fetu pec-
orum et armētoꝝ: eritq; anima eorū q̄si
hortus irriguus: et ultra non esurient.
Tūc letabit̄ virgo in choro: iuuenes
et senes simul. Et cōuertā luctū eoꝝ in
gaudiū: ⁊ cōsolabor eos: ⁊ letificabo
a dolore suo. Et inebriabo aiam sa-
cerdotū pīguedine: ⁊ ꝑplus meus boni
meis adimplebit̄ ait dñs. Hec dicit
dñs. Vox in excelso audita est lamen-
tatōnis luctus ⁊ fletus: rachel plorān-
tis filios suos ⁊ nolētis consolari su-
per eis: quia non sunt. Hec dicit dñs.
Quiescat vox tua a ploratu et oculi tui
a lacrimis: quia est merces operi tuo
ait dñs. Et reuertent̄ de terra inimici:
et est spes nouissimis tuis ait dominꝰ:
et reuertent̄ filij tui ad terminos suos.
Audiens audiui ephraim trāslmigrā-
tem. Castigasti me dñe: et eruditus
sum q̄si iuuenculus indomitꝰ. Cōuer-
te me ⁊ reuertar: quia tu dñs deꝰ meus.
Postq̄ enī cōuertisti me egi penitentia-
am: ⁊ postq̄ ostendisti mihi percussi fe-
mur meū. Cōfusus sum ⁊ erubui: quo-
niam sustinui opprobrium adolescen-
tie mee. Si filius honorabilis mihi
ephraim: si puer delicatꝰ: quia ex quo
locutus sum de eo adhuc recordabor
eius. Ideirco conturbata sunt viscera
mea sup eū: miserās miserabor eius
ait dñs. Statue tibi speculā: pone tibi
amaritudines. Dirige cor tuū in viā
rectā in qua ambulasti. Reuertere vir-
go israhel: reūtere ad ciuitates tuas istas.

Vsq̄quo delicijs dissolueris filia va-
ga? Quia creauit dñs nouū sup terrā:
femina circūdabit virū. Hec dicit dñs
exercituū deus israhel. Adhuc dicent ver-
bum istud in terra iuda et in urbibus
eiꝰ: cū cōuertero captiuitatem eoꝝ. Be-
nedicat tibi dominꝰ pulcritudo iustitie
mons sanctus. Et habitabunt in eo
iudas et oēs ciuitates eiꝰ simul agri-
cole ⁊ mīnātes greges: quia inebriaui
aiam lassam: ⁊ omnē aiam esurien-
tem saturaui. Ideo quasi de somno
suscitatus sum ⁊ vidi: et somnus meꝰ
dulcis michi. Ecce dies veniēt dicit
dñs: ⁊ seminabo domū iuda ⁊ domū
israhel semine hominis et semine iu-
mentorū. Et sicut vigilaui sup eos ut
euellerem et demolirer et dissiparem et
dispderem et affligerem: sic vigilabo
sup eos ut edificem et plantem ait do-
minus. In dīebus illis non dicent ul-
tra patres comederūt uuam acerbam
et dentes filioꝝ obstupuerūt: sed unus-
quisq; i iniquitate sua morietᵉ. Oīs
homo qui comederit uuam acerbam:
obstupescent dentes eius. Ecce dies ve-
niēt dicit dñs et feriam domui israhel et
domui iuda fedus nouū. Nō secūdū
pactū qđ pepigi cū patribꝫ eorū in die
qua apphendi manū eoꝝ ut educerem
eos de terra egipti: pactū qđ irritū fece-
runt ⁊ ego dominatꝰ sum eoꝝ dicit do-
minꝰ: sed hoc erit pactū qđ feriā cū do-
mo israhel. Post dies illos dicit dñs
dabo legem meā in visceribꝫ eoꝝ: ⁊ in
corde eoꝝ scribā eā: et ero eis in deū et
ipi erūt michi i ꝑplm. Et nō docebit ul-
tra vir ꝓximū suū ⁊ vir fratrem suum
dicens: cognosce dñm. Oīnes enī co-
gnoscent me a minimo eorū usq; ad
maximū ait dñs: quia ꝓpitiabor īi-
quitati eoꝝ ⁊ ꝑcati eoꝝ nō ultra memor

amplius. Hec dicit dñs qui dat solem in lumine diei: ordinē lune z stellarū i lumine noctis: q̄ turbat mare z sonāt fluctus eius: dñs exercituū nomen illi. Si defecerint leges iste coram me dicit dñs: tunc z semen isrl deficiet ut non sit gēs coram me cūctis diebz. Hec dicit dñs. Si mensurari poterint celi sursū et inuestigari fundamenta terre deorsum: z ego abiciā uniuersum semē isrl propter omnia que fecerūt dicit dñs. Ecce dies venient dicit dñs: z edificabit ciuitas dño a turre ananehel usq; ad portam āguli. Et exibit ultra norma mensure in cōspectu eius sup collē gareb: z circuibit goatha z omnē vallem cadauerū z cineres z uniuersam regionē montis usq; ad torrentē cedron et usq; ad angulū porte equorū orientalis. Sanctū dñi non euellet: et non destruetur ultra in ppetuū. C. xxxi.

Verbū qđ factū est ad iheremiam a dño in anno decimo sedechie regis iuda: ipe est annus octauus decimus nabuchodonosor. Tunc exercitus regis babilonis obsidebat ihrlm: et iheremias pheta erat clausus in atrio carceris q̄ erat in domo regis iuda Clauserat enī eū sedechias rex iuda dicens. Quare vaticinaris dicens hec dicit dominꝰ. ecce ego dabo ciuitatem istam in manus regis babilonis z capiet eā. et sedechias rex iuda nō effugiet de manu caldeoz sed tradetur i manus regis babilonis. z loquetur os eius cū ore illius z oculi eius oculos illius uidebūt. z in babilonem ducet sedechiam et ibi erit donec uisitem eum ait dñs: si aūt dimicaueritis aduersū caldeos nichil pspetū habebitis? Et dixit iheremias. Factū ē verbū dñi ad me dicens. Ecce ananehel filius sellū patruelis tuus veniet ad te dicēs. Eme tibi agrū meū qui est in anathot. Tibi enim competit ex ꝓpinquitate ut emas. Et venit ad me ananehel filiꝰ patrui mei secm verbū dñi ad vestibulū carceris: z ait ad me. Posside agrū meū qui est in anathot in terra beniamin: quia tibi competit hereditas z tu ꝓpinquus es ut possideas. Intellexi autē qꝫ verbū dñi esset. Et emi agrū ab ananehel filio patrui mei q̄ē i anathot. Et appēdi ei argētū septē stateres. et decē argēteos: z scripsi i libro et signaui: z adhibui testes. Et appēdi argentū i statera: z accepi librū possessionis signatū et stipulatōnes z rata z signa forinsecus. Et dedi librū possessionis baruch filio neri filij maasie i oculis ananehel patruelis mei z in oculis testiū qui scripti erāt i libro emptionis: z i oculis omniū iudeoz qui sedebāt in atrio carceris. Et pcepi baruch corā eis dicens. Hec dicit dñs exercituū deus isrl. Sume libros istos: librū emptionis hūc signatū. z librū hūc qui apertus est: z pones illos in vase vitili ut permanere possint diebz multos. Hec enī dicit dñs exercituū deꝰ israhel. Adhuc possidebunt domꝰ et agri z vinee i terra ista. Et orauī ad dñm postqz tradidi librū possessionis baruch filio neri dicens. Heu heu heu dñe deꝰ. Ecce tu fecisti celum et terrā i fortitudine tua magna: et in brachio tuo extento. Nō erit tibi difficile omne verbū q̄ facis misericordiam in nubibz: z reddis iniquitatem patrū in sinū filioz eorū post eos fortissime magne z potēs. dñs exercituū nomen tibi: magnus i cōsilio et incōprehensibilis in cogitatu: cui⁹ oculi aperti sunt sup oēs vias filioz adam: ut reddas unicuiqz secm vias suas. z

ſcōm fructū adinuentionū eo⁹: qui po-
ſuiſti ſigna et portenta in terra egipti
uſq; ad diem hanc ⁊ in iſrahel et i hō-
minib⁹: et tibi feciſti nomē ſicut ē dies
hec. Et eduxiſti pplm tuū iſrahel de ter-
ra egipti in ſignis et in portentis et in
manu robuſta ⁊ in brachio extento et
in terrore magno: et dediſti eis terram
hanc quā iuraſti patribus eoꝝ ut da-
res eis terrā fluentem lacte ⁊ melle: ⁊ in-
greſſi ſunt ⁊ poſſederūt eā. Et nō obe-
dierūt uoci tue et in lege tua non am-
bulauerūt: omnia que mandaſti eis
ut facerent non fecerūt: et euenerūt eis
omnia mala hec. Ecce munitiones ex-
ſtructe ſunt aduerſum ciuitatem ut ca-
piatur: ⁊ urbs data eſt in manus cal-
deorū qui pliant aduerſus eā a facie
gladij ⁊ famis ⁊ peſtilentie: ⁊ quecūq;
locut⁹ es acciderūt ut tu ipſe cernis. Et
tu dicis michi dñe deus· eme agrū ar-
gento ⁊ adhibe teſtes: cum urbs data
ſit in man⁹ caldeoꝝ ſ. Et factū ē uerbū
dñi ad ieremiā dicens. Ecce ego dñs
deus uniuerſe carnis. ſ. Nūquid michi
difficile erit omne uerbū ſ. Propterea
hec dicit dñs. Ecce ego tradā ciuitatē
iſtam in manus caldeoꝝ et in manu⁹
regis babilonis ⁊ capiēt eam: et uenī-
ent caldei pliantes aduerſum urbem
hanc· ⁊ ſuccendēt eā igni ⁊ comburent
eam: ⁊ dom⁹ in quaꝝ domatibus ſa-
crificabāt baal ⁊ libabant diis alienis
libamina ad irritandū me. Erāt enī
filij iſrahel et filij iuda iugiter facientes
malū in oculis meis ab adoleſcentia
ſua: filij iſrahel q uſq; nūc exacerbabāt
me in opere manuū ſuarū dicit dñs:
quia i furore et i indignatōne mea fa-
cta eſt michi ciuitas hec a die qua edi-
ficauerunt eam uſq; ad diē iſtam qua
auferet ē de cōſpectu meo ꝓpter malīā
filioꝝ iſrahel et filioꝝ iuda quā fecerūt
ad iracundiā me ꝓuocātes· ipi ⁊ reges
eoꝝ ⁊ principes eoꝝ ⁊ ſacerdotes ⁊ ꝓphete
eoꝝ uiri iuda et habitatores ihrlm. Et
uerterūt ad me terga et nō facies: cum
docerē eos ⁊ erudirem diluculo: ⁊ nol-
lent audire ut acciperent diſciplinam.
Et poſuerūt ydola ſua in domo i qua
inuocatū eſt nomē meū ut polluerent
eam: ⁊ edificauerūt excelſa baal q ſunt
in valle filij ennon ut inicierent filios
ſuos ⁊ filias ſuas moloch qd nō mā-
dauī eis nec aſcendit in cor meū ut fa-
cerent abominationē hanc: ⁊ in pecca-
tum deducerent iudam. Et nunc ꝓpter
iſta hec dicit dñs deus iſrahel ad ciui-
tatem hanc: de qua uos dicitis ꝙ tra-
dat in manus regis babilonis i gla-
dio et in fame et in peſte. Ecce ego con-
gregabo eos de uniuerſis terris ad q̄s
eieci eos in furore meo et in ira mea et
in indignatione grādi: et reducā eos
ad locū iſtū et habitare eos faciā cōfi-
dēter: et erūt michi i pplm et ego ero eis
in deū. Et dabo eis cor unū ⁊ uiā unā
ut timeāt me uniuerſis diebus: et bene
ſit eis et filijs eoꝝ poſt eos. Et feriam
eis pactū ſempiternū et nō deſinā eis
benefacere: ⁊ timorem meum dabo in
corde eoꝝ ut non recedāt a me: et leta-
bor ſup eis cū bene eis fecero. Et plan-
tabo eos in terra iſta in ueritate in to-
to corde meo et in tota anima mea:
quia hec dicit dñs. Sicut adduxi ſup
pplm iſtū omne malū hoc grande: ſic
adducā ſup eos omne bonū qd ego
loquor ad eos. Et poſſidebunt agri
in terra iſta de qua uos dicitis ꝙ de-
ſerta ſit eo ꝙ nō remāſerit homo et iu-
mentū: ⁊ data ſit in manus caldeorū.
Agri ement pecunia et ſcribētur in li-
bro et imprimetur ſignum: et teſtis

adhibetur in terra beniamin et in circuitu ihrlm et in ciuitatibus iuda et in ciuitatibus montanis et in ciuitatibus campestribus et in ciuitatibus que ad austrum sunt: quia conuertam captiuitatem eorum ait dominus. Cxxxm.

Et factum est verbum dñi ad ieremiam secdo: cum adhuc clausus esset in atrio carceris dicens. Hec dicit dñs qui facturus est et formatur illud et paraturus: dñs nomen eius. Clama ad me et exaudiam te: et annunciabo tibi grandia et firma que nescis. Quia hec dicit dñs deus israhel ad domos urbis huius et ad domos regis iuda que destructe sunt et ad munitiones et gladium venientium ut dimicent cum caldeis et impleant eas cadaueribus hominum quos percussi in furore meo et in indignatione mea: abscondens faciem meam a ciuitate hac propter omnem malitiam eorum. Ecce ego obducam eis cicatricem et sanitatem: et curabo eos: et reuelabo eis copiam pacis et veritatis. Et conuertam conuersionem iuda et conuersionem ihrusalem: et edificabo eos sicut a principio: et emundabo eos ab omni iniquitate sua in qua peccauerunt michi: et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerunt michi et spreuerunt me. Et erunt michi in nomen et in gaudium et in laudem et in exultationem cunctis gentibus terre que audierint omnia bona que ego facturus sum eis: et pauebunt et turbabuntur in uniuersis bonis et in omni pace quam ego faciam eis. Hec dicit dominus. Adhuc audietur in loco isto quem vos dicitis esse desertum eo quod non sit homo et iumentum in ciuitatibus iuda et foris ihrusalem que desolate sunt absque homine et absque habitatore et absque pecore: vox gaudij et vox letitie vox sponsi et vox sponse: vox dicentium confitemini dño exercituum quoniam bonus dñs: quoniam in eternum misericordia eius: et portantium uota in domo dñi. Reducam enim conuersionem terre sicut a principio dicit dñs. Hec dicit dñs exercituum. Adhuc erit in loco isto deserto absque homine et absque iumento: et in uniuersis ciuitatibus eius habitaculum pastorum accubantium gregum in ciuitatibus montanis et in ciuitatibus campestribus: et in ciuitatibus que ad austrum sunt et in terra beniamin et in circuitu ihrlm et in ciuitatibus iuda: adhuc transibunt greges ad manum numerantis ait dominus. Ecce dies uenient dicit dominus: et suscitabo verbum bonum quod locutus sum ad domum israhel et ad domum iuda. In diebus illis et in tempore illo germinare faciam dauid germen iustitie: et faciet iudicium et iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur iuda: et israhel habitabit confidenter. Et hoc est nomen quod vocabunt eum: dñs iustus noster. Quia hec dicit dñs. Non interibit de dauid vir qui sedeat super thronum domus israhel: et de sacerdotibus et de leuitis non interibit vir a facie mea qui offerat holocaustomata et incendat sacrificium et cedat victimas omnibus diebus. Et factum est verbum dñi ad ieremiam dicens. Hec dicit dñs. Si irritum potest fieri pactum meum cum die pactum meum cum nocte ut non sit dies et nox in tempore suo: et pactum meum irritum esse poterit cum dauid seruo meo ut non sit ex eo filius qui regnet in throno eius: et leuite et sacerdotes ministri mei. Sicuti enumerari non possunt stelle celi et metiri arene maris: sic multiplicabo semen dauid serui mei: et leuitas ministros meos. Et factum est verbum dñi ad ieremiam dicens. Nunquid

non vidisti quid ppls hic locut⁹ sit dicens. due cognationes q̃s elegerat dñs abiecte sunt? Et ppl̃m meũ despexerunt: eo q̃ non sit ultra gens coram eis. Hec dicit dñs. Si pactũ meũ inter diem et noctẽ et leges celo et terre non posui. equidẽ et semen iacob et dauid serui mei reiiciã: ut nõ assumã de semine eius principes seminis abraham et ysaac et iacob. Reducam enim cõuersionẽ eor̃: et miserebor eis. Cxxxvm.

Verbũ qđ factũ est ad ieremiam a dño: quãdo nabuchodonosor rex babilonis et oñis exercitus eius vniuersaq; regna terre que erant sub potestate manus eius et oñes ppli bellabant cõtra ihrlm et cõtra oñes urbes eius dicẽs. Hec dicit dñs deus israhel. Vade et loquere ad sedechiam regem iuda: et dices ad eũ. Hec dicit dñs. Ecce ego tradam ciuitatem hanc in manus regis babilonis: et succendet eã igni. Et tu nõ effugies de manu eius sed cõprehensione capieris et in manu eius traderis: et oculi tui oculos regis babilonis videbunt. et os eius cũ ore tuo loquetur: et babilonem introibis. Attamen audi verbum dñi sedechia rex iuda. Hec dicit dñs ad te. Nõ morieris in gladio sed in pace morieris: et sicõm cõbustiones patrũ tuorũ regũ priorũ qui fuerunt ante te sic cõburent te. et ve dñe plangent te: q̃a verbũ hoc ego locutus sum dicit dñs. Et locut⁹ est ieremias ppheta ad sedechiam regem iuda vniuersa verba hec in ihrusalem: et exercitus regis babilonis pugnabat cõtra ihrusalẽ et cõtra oñes ciuitates iuda que reliqe erãt contra lachis et contra azecha. Hee enĩ superant de ciuitatibs iuda urbes munite. Verbũ qđ factũ ẽ ad ieremiã a dño: postq̃ pcussit rex sedechias fedus cum omni ppl̃o in ihrusalẽ pdicans ut dimitteret vnusquisq; seruũ suũ et vnusquisq; ancillã suã hebreũ et hebream liberos: et nequaq̃ dominarent eis id est in iudeo et in fratre suo. Audierũt ergo oñes principes et vniũsus ppls q̃ ierãt pactũ ut dimitteret vnusquisq; seruũ suũ et vnusquisq; ancillã suã liberos: et ultra non dominarent eis. Audierũt igit̃: et dimiserũt. Et conuersi sunt de inceps et retraxerũt seruos suos et ancillas suas quos dimiserunt liberos: et subiugauerũt i famulos et famulas. Et factũ ẽ verbũ ad ieremiam a dño dicens. Hec dicit dominus deus israhel. Ego pcussi fedus cũ patribus vestris: in die qua eduxi eos de terra egipti de domo seruitutis dicẽs. Cum compleri fuerint septem anni dimittat vnusquisq; fratrem suũ hebreum qui venditus est ei: et seruiet tibi sex annis: et dimittes eum a te liberum. Et non audierũt patres vri me: nec inclinauerũt aurem suã. Et conuersi estis vos hodie et fecistis q̃ rectũ est i oculis meis ut pdicaretis libertatẽ vnusquisq; ad amicũ suũ: et iniistis pactũ i conspectu meo in domo in qua inuocatũ est nomẽ meũ sup eã. Et reuersi estis et cõmaculastis nomẽ meũ: et reduxistis vnusquisq; famulũ suũ et vnusquisq; ancillã suã quos dimiseratis ut essent liberi et sue potestatis: et subiugastis eos ut sint vobis serui et ancille. Propterea hec dicit dñs. Vos nõ audistis me: ut pdicaretis libertatem vnusquisq; fratri suo et vnusquisq; amico suo. Ecce ego pdico libertatem ait dominus ad gladiũ ad pestem et ad famem: et dabo vos in commotionẽ cunctis regnis terre. Et dabo viros q̃ puaricant

fedus meum et nō obſeruauerūt verba
fedtis quibus aſſenſi ſunt ī cōſpectu
meo. vitulū quē concīderunt în duas
partes ⁊ trāſierūt inter diuiſiones eiꝰ
principes iuda et principes iheruſalē
eunuchi ⁊ ſacerdotes et oēs ꝑplus ter-
re qui tranſierūt inter diuiſiones vitu-
li: ⁊ dabo eos în manꝰ înimicoꝝ ſuoꝝ
et ī manꝰ querentiū animā eoꝝ: et erit
morticinū eoꝝ ī eſcam volatilibꝫ celi
et beſtijs terre. Et ſedechiam regem iu-
da et principes eius dabo în manus
înimicoꝝ ſuoꝝ ⁊ în manus querentiū
animas eoꝝ: et în manus exercituū re-
gis babilonis qui receſſerūt a vobis.
Ecce ego ꝓcipio dicit dñs: ⁊ reducam
eos în ciuitatem hanc et ꝑliabuntur
aduerſum eam: et capiēt eā et încendēt
igni. Et ciuitates iuda dabo ī ſolitudi-
nem: eo q̄ nō ſit habitator. C.lv.

Verbū qđ factū eſt ad iheremiā a
dño în diebus ioakim filij ioſie
regis iuda dicens. Vade ad domū re-
chabitaꝝ ⁊ loquere eis: ⁊ introduces e-
os în domū dñi în vnā exedrā theſau-
roꝝ: ⁊ dabis eis bibere vinū. Et aſſum-
pſi iechoniā filiū iheremie filij abſame
et fratres eius ⁊ omnes filios eiꝰ ⁊ vni-
uerſam domū rechabitaꝝ: ⁊ înduxi
eos în domū dñi ad gazophilaciū
filioꝝ anan filij iezedelie hominis dei
qđ erat iuxta gazophilaciū principū
ſup theſauꝝ maaſie filij ſellū: qui erat
cuſtos veſtibuli. Et poſui coram filijs
domus rechabitarum cŕas plenos
vino ⁊ calices: ⁊ dixi ad eos. Bibite vi-
num. Qui reſponderūt. Non bibemꝰ
vinū: quia ionadab filius rechab pa-
ter noſter ꝑcepit nobis dicens. Nō bi-
beris vinū vos ⁊ filij veſtri uſq; în ſem-
piternū. Et domū non edificabitis et
ſementem non ſeretis et vineas non
plātabitis nec habebitis: ſed în taber-
naculis habitabitis cūctis diebꝫ vīis:
ut viuatis diebus multis ſup faciem
terre în qua vos peregrinamini. Ob-
ediuimꝰ ergo voci ionadab filij rechab
patris noſtri în omnibꝫ que ꝑcepit no-
bis: ita ut non biberemꝰ vinū cunctis
diebus nīis nos et mulieres noſtre fi-
lij et filie noſtre et non edificaremꝰ do-
mos ad habitandū: et vineam et a-
grum ⁊ ſementem nō habuimꝰ: ſed ha-
bitauimꝰ în tabernaculis: ⁊ obedien-
tes fuimꝰ iuxta omnia que ꝑcepit no-
bis ionadab pater noſter. Cum aūt
aſcendiſſet nabuchodonoſor rex baby-
lonis ad terrā noſtrā dixīmus. Veni-
te et îngrediamur ī iheruſalem a facie
exercitus caldeoꝝ ⁊ a facie exercitꝰ ſyrie:
⁊ manſimꝰ în iheruſalem. Et factū eſt
verbū dñi ad iheremiā dicens. Hec di-
cit dñs exercituū deus iſrahel. Vade ⁊
dic viris iuda ⁊ habitatoribꝫ iheruſa-
lem. Nūquid nō recipietis diſciplinā:
ut obediatis verbis meis dicit dñs?
Preualuerunt ſermones ionadab filij
rechab qs ꝑcepit filijs ſuis ut nō bibe-
rent vinū: ⁊ nō biberunt uſq; ad diem
hanc: quia obedierunt ꝑcepto patris
ſui. Ego aūt locutus ſum ad vos de
mane cōſurgens ⁊ loquens: ⁊ nō ob-
ediſtis mihi. Miſiq; ad vos omnes
ſeruos meos ꝓphetas cōſurgens dilu-
culo: mittensq; ⁊ dicens. Cōuertimini
unuſquiſq; a via ſua peſſima ⁊ bona
facite ſtudia veſtra: ⁊ nolite ſequi deos
alienos neq; colatis eos: ⁊ habitabitis
în terra quā dedi vobis ⁊ patribus ve-
ſtris. Et nō inclinaſtis aurem veſtrā:
neq; audiſtis me. Firmauerūt igitur
filij ionadab filij rechab ꝑceptū patris
ſui qđ ꝑceperat eis: ꝑplus autem iſte
nō obediuit mihi. Idcirco hec dicit

dominus exercituū·deus israhel. Ecce ego adducā sup iudam ⁊ sup omnes habitatores ierusalē uniuersam affli-ctionem quā locutus sum aduersum illos: eo q̄ loquutus sum ad illos ⁊ nō audierūt: vocaui illos ⁊ nō responde-runt michi. Domui aūt rechabitarū dixit ieremias. Hec dicit dñs exercitu-um·deus israhel. Pro eo q̄ obedistis p̄cepto ionadab patris uestri et custo-distis omnia mādata eius et feciſtis uniūsa que p̄cepit uobis: ꝓpterea hec dicit dñs exercituū deus isrl·. Nō defici-et uir de stirpe ionadab filij rechab stās ī cōspectu meo cūctis diebs. Cxxvj.

Et factum ē in anno quarto ioa-kim filij iosie regis iuda: factū ē uerbū hoc ad ieremiā a dño dicens. Tolle uolumen libri et scribes in eo o-mnia uerba que locutus sum tibi ad-uersus israhel et iudam et aduersum omnes gentes a die qua locut⁹ sum ad te ex diebus iosie usq; ad diē hanc: si forte audiente domo iuda·uniuersa mala que ego cogito facere eis·reūta-tur unusquisq; a uia sua pessima: et propitius ero iniquitati ⁊ peccato eoꝝ. Vocauit ergo ieremias baruch filiū nerie: ⁊ scripsit baruch ex ore ieremie omnes sermones dñi quos locutus est ad eū in uolumine libri. Et p̄cepit ieremias baruch dicēs. Ego clausus sum: nec ualeo ingredi in domum do-mini. Ingredere ergo tu ⁊ lege de volu-mine in quo scripsisti ex ore meo uerba dñi audiente ꝑplo in domo dñi in die ieiunij: insup et audiēte uniuerso iuda qui ueniūt de ciuitatibus suis. Leges eis: si forte cadat oratio eoꝝ in cōspe-ctu dñi et reuertatur unusquisq; a uia sua pessima: quoniā magnus furor et indignatio est quā locutus est dñs aduersus ꝑplm hunc. Et fecit baruch filius nerie iuxta omnia que p̄ceperat ei ieremias ꝓphera: legens ex uolu-mine sermones dñi ī domo dñi. Fa-ctum est aūt in anno quinto ioakim filie iosie regis iuda: in mense nono p̄dicauerūt ieiuniū in cōspectu domini omni ꝑplo in ierusalē ⁊ uniuerse mul-titudini que cōfluxerat de ciuitatibus iuda in ierusalem. Legitq; baruch ex uolumine sermones ieremie ī domo dñi in gazophilacio gamarie filij sa-phan scribe·in uestibulo superiori in introitu porte noue domus dñi: au-diente omni ꝑplo. Cumq; audisset mi-cheas filiꝰ gamarie filij saphan omnes sermones dñi ex libro: descendit in do-mum regis ad gazophilacium scribe. Et ecce ibi omnes principes sedebāt: elisama scriba et dalaias filius semeie et helnathan filiꝰ achobor et gamari-as filius saphan et sedechias filiꝰ an-nanie ⁊ uniuersi principes. Et nūcia-uit eis micheas omnia uerba: que au-diuit legentem baruch ex uolumine ī auribus ꝑpli. Miserunt itaq; omnes principes ad baruch iudi filiū natha-nie filij selemie filij chusi dicētes. Vo-lumen ex quo legisti audiente ꝑplo su-me in manu tua ⁊ ueni. Tulit ergo ba-ruch filius nerie uolumē ī manu sua: et uenit ad eos. Et dixerūt ad eū. Sede: et lege hec in auribus nostris. Et legit baruch in auribus eoꝝ. Igit̄ cū audis-sent omnia uerba · obstupuerūt unus-quisq; ad ꝓximū suū: ⁊ dixerūt ad ba-ruch. Nūciare debem⁹ regi omnes ser-mones istos. Et interrogauerūt eum dicentes. Indica nobis: quomō scri-pſisti omnes sermones istos ex ore e-ius. Dixit aūt eis baruch. Ex ore suo loquebatur ꝑplo legens ad me omnes

sermones istos: et ego scribebā in volumine atramento. Et dixerūt principes ad baruch. Vade z abscondere tu et iheremias: et nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem i atriū. Porro volumen cōmendauerunt in gazophilacio elisame scribe: et nūciauerūt audiente rege omnes sermones. Misitq; rex iudi ut sumeret volumen: qui rollens illud de gazophilacio elisame scribe legit audiente rege: z oīuersis principibus qui stabant circa regem. Rex aūt sedebat in domo hiemali in mense nono: z posita erat arula corā eo plena prunis. Cumq; legisset iudi tres pagellas uel quatuor scidit illud scalpello scribe et ꝓiecit in ignem qui erat sup arulam: donec consumeret oīe volumen ignī qui erat in arula. Et non timuerūt neq; scidерūt uestimēta sua rex et omnes serui eius: qui audierūt oīuersos sermones istos. Heruntamē elnathan z dalaias z gamarias cōtradixerūt regi ne combureret librū: et nō audiuit eos. Et p̄cepit rex iheremiel filio amalech et saraie filio ezrihel et selemie filio abdehel: ut comprehēderēt baruch scribā z iheremiā ꝓphetā. Abscōdit aūt eos dñs. Et factū ē uerbū dñi ad iheremiā ꝓphetā: postq; cōbusserat rex volumen z sermones qs scripserat baruch ex ore iheremie dicēs. Rursū tolle volumē aliud: z scribe in eo oīes sermones ꝓores qui erāt in primo uolumine qd combussit ioakim rex iuda. Et ad regem ioakim regem iuda dicens. Hec dicit dñs. Tu combussisti uolumē istud dicēs. Quare scripsisti in eo annūcians. festinus ueniet rex babilonis: z uastabit terrā hanc et cessare faciet ex illa hominem et iumentū? Propterea hec dicit dñs deus contra ioakim regem iuda. Nō erit ex eo qui sedeat sup soliū dauid: z cadauer eius ꝓicietur ad estum p die et ad gelu per noctem. Et uisitabo contra eum z contra semen eius et contra seruos eius iniquitatis suas: z adducam sup eos z sup habitatores ihrlm et sup uiros iuda oīe malū qd locutus sū ad eos: z nō audierūt. Iheremias aūt tulit volumen aliud z dedit illud baruch filio nerie scribe: q̄ scripsit ī eo ex ore iheremie oīes sermones libri quē combusserat ioakim rex iuda igni: z insup additi sūt sermones multo plures q̄s ātea fuerūt. Cxxxvi.

Et regnauit rex sedechias filius iosie ꝓ iechonia filio ioakim quē cōstituit regem nabuchodonosor rex babilonis ī terra iuda: z nō obediuit ipse z serui eius z ꝓplus terre uerbis dñi que locutus est in manu iheremie prophete. Et misit rex sedechias iuchal filium selemie z sophoniam filiū maasie sacerdotem ad iheremiā ꝓphetam dicens. Ora ꝓ nobis dñm deū nrm. Iheremias aūt libere ambulabat in medio ꝓpli. Non enim miserat eū in custodiā carceris. Igitur exercit⁹ pharaonis egressus est de egipto: z audiētes caldei qui obsidebāt ihrlm hmūl remodi nunciū recesserūt ab iherusalē. Et factū est uerbū dñi ad iheremiam prophetam dicens. Hec dicit dominꝰ deus israhel. Sic dicetis regi iuda q̄ misit uos ad me interrogandum. Ecce exercitus pharaonis qui egressus ē uobis in auxiliū reuertetur in terram suā in egiptū: z redient caldei et bellabunt contra ciuitatem hanc: z capient eam et succendent igni. Hec dicit dñs. Nolite decipere animas uestras dicentes euntes abibūt et recedent a nobis

raldei:qã nõ abibũt. Sed ꝛ si pcusseris oẽm exercitũ raldeoꝝ q̃ pliantur aduersum uos ꝛ derelicti fuerint ex eis aliqui uulnerati: singuli de tentorio suo consurgent et incendent ciuitatem hanc igni. Ergo cũ recessisset exercitus raldeoꝝ ab ierusalẽ ꝓter exercitũ pharaonis. egressus est ieremias de ierusalẽ ut iret in terrã beniamin: ꝛ diuideret ibi possessionẽ in cõspectu ciuiũ. Cumq; quemisset ad portã beniamin erat ibi custos porte q̃ uocs nomine ierias filius selemie filij ananie: et apprehendit ieremiã pphetã dicẽs. Ad raldeos pfugis. Et respondit ieremias. Falsum est. non fugio ad raldeos. Et non audiuit eum: sed cõprehendit ierias ieremiam: ꝛ adduxit eum ad principes. Quãobrem iratꝰ principes contra ieremiã: cesum eum miserunt in carcerem qui erat i domo ionathan scribe. Ipse enim prepositꝰ erat super carcerem. Itaq; ingressus est ieremias i domũ laci ꝛ in ergastulũ: et sedit ibi ieremias diebus multis. Misitq; aũt sedechias rex tulit eũ: ꝛ interrogauit eum in domo sua abscondite: ꝛ dixit. Putasne est uerbum a dño? Et dixit ieremias. Est. Et ait. In manꝰ regis babilonis traderis. Et dixit ieremias ad regem sedechiam. Quid peccaui tibi ꝛ seruis tuis et pplo tuo: quia misisti me in domũ carceris? Vbi sunt pphete uri q̃ pphetabãt uobis ꝛ dicebãt: nõ ueniet rex babilonis sup uos et super terrã hanc? Nũc ergo audi obsecro domine mi rex. Valeat deprecatio mea in cõspectu tuo: ꝛ ne me remittas in domum ionathe scribe ne moriar ibi. Precepit ergo rex sedechias ut traderẽt ieremias in uestibulum carceris: et daretur ei torta quotidie panis excepto pulmẽto: donec consumerentur oẽs panes de ciuitate. Et mansit ieremias in uestibulo carceris.

Audiuit aũt saphatias filiꝰ mathan ꝛ ihedelias filiꝰ phassur ꝛ iuchal filius selemie et phassur filius melchie sermones quos ieremias loquebatur ad oẽm pplm dicens. Hec dicit dñs. Quicũq; manserit in ciuitate hac morietur gladio et fame et pestilẽtia: qui aũt pfugerit ad caldeos uiuet: ꝛ erit anima eius salua ꝛ uiuẽs. Hec dicit dñs. Tradendo tradetur ciuitas hec in manu exercitꝰ regis babilonis: et capiet eã. Et dixerũt principes regi. Rogamꝰ ut occidatur homo iste. De industria enim dissoluit manus uiroꝝ bellantiũ qui remanserũt in ciuitate hac et manus uniuersi pplꝰ: loquens ad eos uniuersa uerba hec. Siquidẽ homo iste non querit pacem pplo huic: sed malũ. Et dixit rex sedechias. Ecce ipse in manibus uestris est. Nec enim fas ẽ regem uobis quicq̃ negare. Tulerunt ergo ieremiã et pmiserũt eũ in lacũ elchie filij amalech: qui erat i uestibulo carceris. Et summiserũt ieremiã in funibus in lacũ: in quo nõ erat aqua sed lutũ. Delapsus est itaq; ieremias i lutũ.

Audiuit aũt abdemelech ethiops uir eunuchus qui erat in domo regis: qꝰ misissent ieremiã in lacũ. Porro rex sedebat in porta beniamin. Et egressus est abdemelech de domo regis: et locutus est ad regem dicens. Domine mi rex male fecerũt uiri isti omnia quecũq; fecerũt cõtra ieremiã pphetam: mittentes eũ in lacũ ut moriatur ibi fame. Non sunt enim panes ultra in ciuitate. Precepit itaq; rex abdemelech ethiopi dicens. Tolle tecũ hinc triginta uiros: ꝛ leua ieremiã pphetam

de lacu anteqū moriat. Assūptis ergo abdemelech secū viris ingressus est domum regis que erat sub cellario: et tulit inde veteres pānos ⁊ antiqua que cōputruerāt: et sūmisit ea ad ieremiam ī lacū p funiculos. Dixitq; abdemelech ethiops ad ieremiā pphetā. Pone veteres pānos ⁊ hec scissa ⁊ putrida sub cubitu manuū tuaꝝ: et sup funes. Fecit ergo ieremias sic. Et retraxerūt ieremiā funibus: ⁊ eduxerunt de lacu. Mansit autē ieremias in vestibulo carceris. Et misit rex sedechias: ⁊ tulit ad se ieremiā pphetā ad ostiū tertium qđ erat ī domo dñi: ⁊ dixit rex ad ieremiā. Interrogo ego te sermonē: ne abscondas a me aliqđ. Dixit aūt ieremias ad sedechiam. Si annūciavero tibi: nunquid non interficies me? Et si consiliū dedero tibi: non me audies. Jurauit ergo rex sedechias ieremie clā dicens. Viuit dñs qui fecit nobis animam hanc si occidero te: ⁊ si tradidero in manus viroꝝ istoꝝ qui querūt animam tuā. Et dixit ieremias ad sedechiam. Hec dicit dñs exercituū deꝰ isrl. Si pfectus exieris ad principes regis babilonis vivet anima tua: et ciuitas hec non succendetur igni: et salvus eris tu ⁊ domus tua. Si aūt non exieris ad principes regis babilonis tradetur ciuitas hec in manus caldeorū et succendent eā igni: ⁊ tu nō effugies de manu eorū. Et dixit rex sedechias ad ieremiā. Pollicitus sum pter iudeos qui transfugerūt ad caldeos: ne forte tradar in manus eoꝝ et illudāt michi. Respondit aūt ieremias. Nō te tradent. Audi quesso vocem domini quā ego loquar ad te: ⁊ bene tibi erit et vivet anima tua. Qđ si nolueris egredi: iste est sermo quē ostendit michi dominus. Ecce omnes mulieres que remanserunt in domo regis iuda educentur ad principes regis babilonis: et ipe dicent. Seduxerūt te ⁊ pualuerūt aduersum te viri pacifici tui: demerserunt in cenū et in lubricū pedes tuos: et recesserūt a te. Et omnes uxores tue et filij tui educentur ad caldeos et nō effugies manus eorū: sed in manu regis babilonis rapieris · et ciuitatem hanc comburet igni. Dixit ergo sedechias ad ieremiā. Nullus sciat verba hec: ⁊ non morieris. Si aūt audierint principes quia locutus sum tecū et venerint ad te ⁊ dixerint tibi indica nobis quid locutus sis cum rege ne celes nos ⁊ non te interficiemus · ⁊ qđ locutus est tecū rex: dices ad eos. Prostrauī ego pces meas coram rege: ne me reduci iuberet in domū ionathan et ibi morerer. Venerūt ergo omnes principes ad ieremiā: ⁊ interrogauerunt eum. Et locutus est eis iuxta omnia verba que preperat ei rex. Et cessauerūt ab eo. Nichil enī fuerat auditū. Mansit vero ieremias in vestibulo carceris: usq; ad diem quo capta est ihrlm. Et factū ē ut caperet ihrlm.

Anno nono sedechie regis iuda mense decimo venit nabuchodonosor rex babilonis ⁊ omnis exercitus eius ad ierusalē: ⁊ obsidebāt eā. Undecimo aūt anno sedechie mense quarto quinta mēsis apta ē ciuitas: et ingressi sunt omnes principes regis babilonis ⁊ sederūt in porta media neregel sereser semegar nabusarsathim rabsares neregel sereser rebmag et omnes reliqui principes regis babilonis. Cumq; vidisset eos sedechias rex iuda ⁊ omnes viri bellatores fugerūt: et egressi sunt nocte de ciuitate p viam

ti regis et per portam que erat inter
duos muros: et egressi sunt ad viā de-
serti. Persecut⁹ est aūt eos exercit⁹ cal-
deoꝝ· et cōprehenderūt sedechiā i cāpo
solitudinis iherichūtine: et captū ad-
duxerūt ad nabuchodonosor regem
babilonis in reblatha que est in terra
emath: et locutus est ad eum iudicia.
Et occidit rex babilonis filios sedechi-
e in reblatha in oculis eius: et omnes
nobiles iuda occidit rex babilonis.
Oculos quoq; sedechie eruit: et vinxit
eum cōpedibꝫ ut duceretur in babilo-
nem. Domū quoq; regis et domū vul-
gi succenderūt caldei igni: et mur⁹ iheru-
salē subuerterūt. Et reliquias ppli que
remāserāt i ciuitate et profugas q̄ trāsfu-
gerant ad eum· et supfluos vulgi qui
remāserāt trāstulit nabuzardan ma-
gister milituꝫ in babilonē: et de plebe
pauperū qui nichil penitus habebāt
dimisit nabuzardan magister militū
in terra iuda: et dedit eis vineas et cister-
nas in die illa. Preceperat aūt nabu-
chodonosor rex babilonis de iherem-
ia nabuzardan magistro militum
dicēs. Tolle illū: et pone sup eū oculos
tuos nichilq; ei mali facias: sed ut vo-
luerit sic facies ei. Misit ergo nabuzar-
dan princeps milicie et nabu et selban
et rapsares et nergel et sereser et reb-
mag et oēs optimates regis babi-
lonis miserūt et tulerūt iheremiā de ve-
stibꝫlo carceris: et tradiderūt eū godolie
filio aycham filij saphan: ut intraret
in domū et habitaret in pplo. Ad iere-
miā aūt factus fuerat sermo dñi cum
clausus fuisset in vestibꝫlo carceris di-
cens. Vade et dic abdemelech ethiopi
dicēs. Hec dicit dñs exercituū deus isrl.
Ecce ego inducā sermones meos sup
ciuitatem hāc in malū et non i bonū:
et in cōspectu tuo in die illa: et liberabo
te in die illa ait dñs. Et non tradetis
in manus virorū quos tu formidas:
sed eruēs liberabo te et gladio nō cades:
sed erit tibi anima tua in salutē quia
in me habuisti fiduciā ait dñs. Cui·

Sermo qui factus est ad iheremiā
a dño: postq̄ dimissus est a na-
busardan magistro milicie de rama
quādo tulit eū vinctū cathenis in me-
dio omniū qui migrabāt de iherlm et
iuda: et ducebant in babilonē. Tollēs
ergo princeps milicie iheremiam dixit
ad eū. Dñs deus tuus locut⁹ ē malū
hoc sup locū istū: et adduxit et fecit do-
minus sicut locutus ē· quia peccastis
dño et non audistis vocem eius: et fa-
ctus est vobis sermo hic. Nūc ergo ec-
ce solui te hodie de cathenis que sunt
in manibꝫ tuis. Si placet tibi ut veni-
as mecū in babilonē veni: et ponam
oculos meos sup te. Si aūt displicet
tibi venire mecū in babilonem· reside.
Ecce oīs terra in cōspectu tuo ē. Qd
elegeris et quo placuerit tibi ut vadas·
illuc pge: et mecū noli venire: sed habi-
ta apud godoliā filiū aycham filij sa-
phan quē ppposuit rex babilonis ciui-
tatibus iude. Habita ergo cum eo in
medio ppli· uel quocūq; placuerit tibi
ut vadas vade. Dedit quoq; ei magi-
ster milicie ribaria et munuscula: et di-
misit eū. Venit aūt ē iheremias ad go-
doliā filiū aycham in maspha: et habi-
tauit cū eo i medio ppli q̄ relicꝫ fuerat
in terra. Cūq; audissent oēs princi-
pes exercitus qui dispsi fuerāt p regio-
nes ipi et socij eoꝝ· q̄ pfecisset rex babi-
lonis godoliā filiū aycham terre: et q̄
cōmendasset ei viros et mulieres et par-
uulos et de pauperibꝫ terre qui non fu-
erāt translati in babilonē: venerūt ad

godoliā in maſphath et yſmahel filiꝰ
nathanie et iohanan filiꝰ caree et io-
nathan ⁊ ſarcas filius thenoemeth et
filij offi qui erāt de nethophati et iheco-
nias filiꝰ maachati ipſi ⁊ viri eorū. Et
iurauit eis godolias filiꝰ aycham fi-
lij ſaphan ⁊ comitibꝫ eoꝝ dicens. Ma-
lite timere ſeruire caldeis. Habitate in
terra et ſeruite regi babilonis: et bene
erit vobis. Ecce ego habito ī maſphat:
ut reſpondeā ꝓcepto caldeoꝝ qui mit-
tunt ad nos. Vos aūt colligite vinde-
miā ⁊ meſſem et oleū ⁊ condite ī vaſis
veſtris: et manete in urbibus veſtris
quas tenetis. Sed ⁊ omnes iudei qui
erāt in moab et in finibꝫ āmon et in
ydumea ⁊ in uniūſis regionibus: au-
diro ꝙ dediſſet reꝝ babilonis reliquias
in iudea ⁊ ꝙ ꝓpoſuiſſet ſup eos go-
doliā filiū aycham filij ſaphan: reuerſi
ſunt inqꝫ omnes iudei de uniuerſis lo-
cis ad que ꝓfugerāt: et venerūt ad ter-
ram iuda ad godoliā in maſphat: ⁊
collegerūt vinū ⁊ meſſem multā nimis.
Johanan aūt filiꝰ caree ⁊ omnes prin-
pes exercitus qui diſperſi fuerāt in regio-
nibus venerūt ad godoliā ī maſphat:
et dixerunt ei. Scito ꝙ baalis reꝝ filio-
rū āmon miſit yſmahel filiū natha-
nie ꝓtutere animā tuā. Et nō credidit
eis godolias filiꝰ aycham iohanan
aūt filius caree dixit ad godoliā ſecre-
ſum in maſphat loquens. Jbo ⁊ per-
cutiam yſmahel filiū nathanie nullo
ſciente: ne interficiat animā tuā: et diſ-
ſipentur omnes iudei q̄ cōgregati ſunt
ad te: ⁊ peribūt reliquie iuda. Et ait
godolias filiꝰ aycham ad iohanan
filium caree. Nolī facere verbum hoc.
Falſū enī tu loqris de yſmahel. Cxli.

Et factum eſt in menſe ſeptimo ve-
nit yſmahel filiꝰ nathanie filij
eliſama de ſemine regali et optimas
regis ⁊ decem viri cum eo ad godoliā
filiū aycham in maſphat: et comede-
runt ibi panes ſimul in maſphat. Sur-
rexit autē yſmahel filiꝰ nathanie et de-
cem viri qui cum eo erāt et percuſſerunt
godoliam filiū aycham filij ſaphan
gladio: ⁊ interfecerūt eum quē ꝓfecerat
reꝝ babilonis terre. Omnes quoqꝫ iu-
deos qui erāt cū godolia in maſphat:
et caldeos qui reperti ſunt ibi et viros
bellatores percuſſit yſmahel. Secūdo
autem die poſtqꝫ occiderat godoliā
nullo adhuc ſcīente venerunt viri de ſy-
chem et de ſylo ⁊ de ſamaria octogīta
viri raſi barba ⁊ ſciſſis veſtibꝫ ⁊ ſqua-
lētes: et munera ⁊ thus habebāt ī ma-
nu: ut offerrent in domo dñi. Egreſſus
ergo yſmahel filiꝰ nathanie in occur-
ſum eoꝝ de maſphat: incedens et plo-
rans ibat. Cum aūt occurriſſet eis: di-
xit ad eos. Venite ad godoliā filiū a-
ycham. Qui cū veniſſent ad mediū ci-
uitatis: interfecit eos yſmahel filiꝰ na-
thanie circa mediū laci ipſe et viri qui
erant cum eo. Decem autē viri reperti
ſunt inter eos · qui dixerūt ad yſmahel.
Noli occidere nos: quia habemꝰ the-
ſauros in agro frumenti et hordei et
olei ⁊ mellis. Et reſtauit: ⁊ non interfe-
cit eos cū fratribus ſuis. Lacꝰ autem
in quē ꝓiecerat yſmahel omnia cada-
uera virorꝫ quos percuſſit ꝓter godoli-
am: ipſe eſt quē fecit reꝝ aſa ꝓter baa-
ſa regem iſrahel. Jpm repleuit yſmahel
filius nathanie occiſis. Et captiuas
duxit yſmahel omnes reliquias ꝑpli q̄
erant in maſphat filias regis ⁊ uniuſ-
ſum ꝑplm qui remāſerāt in maſphat:
quos cōmendauerat nabuzardan pri-
ceps militie godolie filio aycham. Et
cepit eos yſmahel filius nathanie: et

abijt ut trãsiret ad filios ãmon. Audiuit aũt iohanan filꝰ caree. ⁊ oñes principes bellatoꝝ qui erãt cũ eo oñe malũ qđ fecerat ysmahel filꝰ nathanie: ⁊ assumptis uniuersis uiris profecti sunt ut bellarẽt adũsũ ysmahelẽ filiũ nathanie: ⁊ inuenerũt eũ ad aq̃s multas q̃ sunt in gabaon. Cumq; uidisset omnis pꝑlus qui erat cum ysmahel iohanan filiũ caree et uniuersos pñcipes bellatoꝝ q̃ erãt cũ eo letati sũt. Et reũsus ẽ oñis pꝑlus quẽ ceperat ysmahel in malsphat: reuersusq; abijt ad iohanan filiũ caree. Ysmahel aũt filius nathanie fugit cũ octo uiris a facie iohanan: ⁊ abijt ad filios ãmon. Tulit ergo iohanã filius caree ⁊ oñes principes bellatorũ qui erant cum eo uniuersas reliquias uulgi quas reduxerant ab ysmahel filio nathanie de malphat: postq; perussit godoliã filiũ aycham fortes uiros ad pliũ ⁊ mulieres et pueros ⁊ eunuchos q̃s reduxerat de gabaon: ⁊ abierũt ⁊ sederũt peregrinãtes in chamaan que est iuxta bethleem ut pgerent ⁊ introirent egiptum a facie caldeoꝝ. Timebãt enim eos: qꝫ percusserat ysmahel filius nathanie godoliã filium aycham quẽ preposuerat rex babilonis in terra iuda. Cap. xlij.

Et accesserũt omnes principes bellatoꝝ ⁊ iohanan filꝰ caree et iezonias filius osie et reliquũ uulgus a paruo usq; ad magnũ: dixeruntq; ad ieremiã pphetam. Cadat oratio nostra ī cõspectu tuo ⁊ ora pro nobis ad dñm deũ tuũ pro uniuersis reliquiis istis: quia derelicti sumus pauci de pluribus sicut oculi tui nos intuẽtur: et annũciet nobis dñs deus tuus uiam p quã pergamus: ⁊ uerbũ qđ faciamus. Dixit autẽ ad eos ieremias propheta. Audiui. Ecce ego oro ad dñm deũ uẽm scđm uerba ũra: oñe uerbum qđcunq; respõderit michi indicabo uobis nec celabo uos quicq̃. Et illi dixerunt ad ieremiã. Sit dñs inter nos testis ueritatis ⁊ fidei: si nõ iuxta omne uerbũ in quo miserit te dominꝰ deus tuus ad nos sic faciemꝰ siue bonum est siue malũ. Cui dñi dei nri ad quẽ mittimꝰ te obediemꝰ: ut bene sit nobis cũ audierimus uocẽ dñi dei nostri. Cum aũt completi essent decẽ dies: factũ est uerbũ dñi ad ieremiã. Uocauitq; iohanan filium caree et omnes principes bellatoꝝ qui erant cũ eo et uniuersum pplm a minimo usq; ad magnũ: ⁊ dixit ad eos. Hec dicit dñs deus israhel ad quẽ misistis me: ut pſternerem pces uestras in cõspectu eius. Si quiescentes mãseritis in terra hac: edificabo uos ⁊ non destruã: plãtabo et non euellã. Iam enim placatus sum sup malo qđ feci uobis. Nolite timere a facie regis babilonis: quẽ uos pauidi formidatis. Nolite metuere eum dicit dñs: quia uobiscũ sum ego ut saluos uos faciã ⁊ eruã de manu eius: ⁊ dabo uobis misericordias. et miserebor uestri. ⁊ habitare uos faciã in terra uestra. Si aũt dixeritis uoꝰ non habitabimꝰ in terra ista nec audiemus uocem dñi dei nostri dicentes nequaq̃: sed ad terrã egipti pgemus ubi non uidebimꝰ bellũ. ⁊ clãgorem tube non audiemꝰ. ⁊ famem non sustinebimus. ⁊ ibi habitabimꝰ: pter hoc nũc audite uerbũ dñi reliquie iuda. Hec dicit dñs deꝰ exercituũ. deus israhel. Si posueritis faciẽ uestrã ut ingrediamini egiptum ⁊ intraueritis ut ibi habitetis: gladius quẽ uos formidatis ibi comprehendet uos in terra egipti: et

fames p qua estis sollicīti adherebit vobis ī egipto ꝛ ibi morieminī. Oēs ꝙz viri qui posuerunt faciem suā ut ingrediantur egiptum ut habitent ibi: morientur gladio ꝛ fame ꝛ pestc. Nullus de eis remanebit: nec effugiet a facie malī qđ ego afferam sup eos: qā hec dicit dñs exercituū deꝰ israhel. Sicut cōflatus est furor meꝰ et indignatio mea sup habitatores hierusalē: sic cōflabit indignatio mea sup vos cum ingressi fueritis egiptū: ꝛ eritis in iusurādū et in stuporem ꝛ in maledictū ꝛ in opprobrium: et nequaq̄ ultra videbitis locum istum. Verbū dñī sup vos reliquie iuda. Nolite intrare egiptum. Scientes scietis quia obtestatus sum vobis hodie: quia decepistis animas vestras. Vos enim misistis me ad dñm deum nostrum dicentes. Ora pro nobis ad dñm deū nostrū: ꝛ iuxta oīa quecūq; dixerit tibi deus noster sic annūcia nobis et faciemus. Et annūciaui vobis hodie: ꝛ non audistis vocem dominī dei vestri super uniuersis pro quibus misit me ad vos. Nunc ergo scientes scietis: quia gladio et fame et peste moriemini ī loco ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi. Cxlm.

Factū est autē cum cōpleret hieremias loquens ad ppm uniuersos sermones dñī dei eoꝝ pro quibus miserat eum dñs deus eoꝝ ad illos omnia verba hec: dixit azarias filius ozie et iohanan filius caree et omnes viri superbi dicentes ad hieremiā. Mendacīū tu loqueris. Non misit te dñs deus noster dicens ne ingrediamini egiptū ut habiteris illic: sed baruch filiꝰ neriē incitat te aduersū nos ꝛ tradat nos in manꝰ caldeoꝝ ut interficiat nos ꝛ traduci faciat ī babilonē. Et nō audiuit iohanan filiꝰ caree. et oēs principes bellatorum et uniuersus populus vocem dominī ut maneret in terra iuda: sed tollens iohanan filius caree ꝛ uniuersi principes bellatoꝝ uniuersos reliquiasq; iuda qui reuersi fuerāt de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi ut habitarent in terra iuda. viros ꝛ mulieres ꝛ paruulos ꝛ filias regis ꝛ omnē animā quā reliquerat nabuzardan princeps militie cū godolia filio ayciam filio saphan et hieremiā prophetā ꝛ baruch filiū nerie: ꝛ ingressi sunt in terrā egiptī. qā nō obedierūt voci dñī: ꝛ venerūt usq; ad taphnis. Et factꝰ ē vmo dñī ad hieremiā in taphnis dicēs. Sume tibi lapides grādes ī manu tua et abscōdes eos in cripta q̄ ē sb muro lateritio in porta domus pharaonis in taphnis cernentibus viris iudeis: ꝛ dices ad eos. Hec dicit dominꝰ exercituū deus israhel. Ecce ego mittā et assumā nabuchodonosor regē babilonis seruū meū ꝛ ponā thronū eiꝰ sup lapides istos quos abscondi: et statuet solium suū sup eos. Veniensq; percutiet terrā egipti quos in mortem in mortem: ꝛ quos in captiuitatem in captiuitatē: ꝛ qs in gladiū ī gladiū. Et succendet ignē in delubris deoꝝ egipti et cōburet ea: et captiuos ducet illos. Et amicietur terra egipti sicut amictꝫ pastor pallio suo: ꝛ egrediet inde ī pace. Et conteret statuas domus solis que sunt in terra egipti: ꝛ delubra deorū egipti comburet igni. Cxlm.

Verbū qđ factū est ad hieremiā: et ad omnes iudeos q̄ habitabāt in terra egipti habitātes in magdalo et in taphnis et in memphis et in terra phatures dicens. Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Vos vidistis omne

malū istud qđ adduxi sup iherusalem
et sup oēs urbes iuda: et ecce deserte sūt
hodie et non est in eis habitator ꝓpter
malicia quā fecerūt ut me ad iracun-
diam ꝓuocarēt: et irent et sacrificarēt
et colerent deos alienos quos nesciē-
bant et illi et vos et patres vestri. Et mi-
si vos ad oēs seruos meos ꝓphetas
de nocte cōsurgens mittensq; et dicēs.
Nolite facere verbū abominationis
huiusmodi. Et non audierunt: nec
inclinauerūt aurem suā ut non conuĕ-
terentur a malis suis: et non sacrifica-
rent diis alienis. Et conflata est indi-
gnatio mea et furor meus: et succensa
est in ciuitatibus iuda et in plateis ihe-
rusalem: et uerse sunt in solitudinem et
uastitatem sicōm diem hanc. Et nunc
hec dicit dns exercituū deus israhel.
Quare vos facitis malū grande con-
tra animas uestras ut intereat ex vo-
bis vir et mulier parvulus et lactens
de medio iude nec relinquatur vobis
quicq; reliduū: puocātes me in ope-
ribus manuū uestraq; sacrificādo diis
alienis in terra egipti in qua ingressi
estis ut habitetis ibi et dispereatis et si-
tis in maledictionē et in opprobrium
cunctis gentibus terre? Nunquid ob-
liti estis mala patrū uestrorū et mala
regū iuda et mala uxorū eius et mala
uestra et mala uxoꝝ uārū q̄ fecerūt in
terra iuda et in regionibus iherusalē?
Non sunt mūdati usq; ad diem hāc:
et non timuerunt et non ambulauer-
unt in lege domini et in p̄ceptis me-
is: que dedi coram vobis et coram patribꝫ
vestris. Ideo hec dicit dominus exer-
cituū deus israhel. Ecce ego ponam
faciē meā in vobis in malū: et dispdā
omnem iudam. Et assumam reliquias
iude qui posuerunt facies suas ut
ingrederētur in terrā egipti ut habitarēt
ibi: et cōsumentur omnes in terra egi-
pti: et cadent in gladio et in fame. Cō-
sumētur a mīnimo usq; ad maximū:
in gladio et in fame morientur: et erūt
in iusurādū et in miraculū et in male-
dictionē et in opprobriū. Et visitabo
habitatores terre egipti sicut visitaui
sup iherusalē in gladio et in fame et in
pestē: et non erit qui effugiat et sit resi-
duus de reliquiis iudeoꝝ qui vadūt
ut peregrinent ibi in terra egipti et reuertā-
tur in terrā iuda: ad quā ipi eleuāt ani-
mas suas ut reuertant et habitent ibi.
Nō reuertent nisi qui fugerint. Respō-
derūt aūt iheremie omnes viri scientes
ꝙ sacrificarent uxores eoꝝ diis alienis
et uniuerse mulieres quaꝝ stabat mul-
titudo grandis: et omnis ꝓplus habi-
tantiū in terra egipti in phatures dicē-
tes. Sermonē quē locut⁹ es ad nos i
nomine dni non audiem⁹ ex te: sed fa-
cientes faciem⁹ omne verbū qđ egredi-
etur de ore nro: ut sacrificem⁹ regine
celi et libem⁹ ei libamina sicut fecim⁹
nos et patres nostri reges nostri et pri-
cipes nostri in urbibus iuda et in pla-
teis iherusalē: et saturati sumus pani-
bus et bene nobis erat et malūq; non
vidim⁹. Ex eo aūt tempore quo reliq-
uim⁹ sacrificare regine celi et libare ei
libamina indigem⁹ omnibꝫ: et gladio
et fame cōsumpti sumus. Qđ si nō sa-
crificam⁹ regine celi: et libam⁹ ei liba-
mina. Nunquid sine viris nostris feci-
mus ei placentas ad colendam eam:
et liba ad libandū ei? Et dixit iheremi-
as ad oēm populum aduersum vi-
ros et aduersum mulieres et aduersū
uniuersam plebē qui respōderāt ei ver-
bum dicens. Nunquid non sacrificiū
qđ sacrificastis in ciuitatibus iuda et

in platcis ihĕrusalē vos et patres vr̄i
reges vestri ⁊ principes vestri ⁊ ꝓplus
terre: hoꝛ recordat⁹ est dn̄s ⁊ ascendit
sup cor eius ⁊ Et non poterat dn̄s ul-
tra portare ꝓpter malicia studioꝝ ve-
stroꝝ et ꝓpter abominatōnes quas fe-
cistis: ⁊ facta est terra vr̄a in desolatio-
nem et in stuporem et in maledictum
ro ꝙ non sit habitator: sicut est dies
hec. Propterea ꝙ sacrificaueritis ydo-
lis ⁊ peccaueritis dn̄o: ⁊ non audieri-
tis vocem dn̄i ⁊ in lege ⁊ in p̄ceptis et
in testimonijs eius nō ābulaueritis:
idcirco euenerūt vobis mala hec sicut
est dies hec. Dixit aūt ihĕremias ad o-
mnem ꝓplm: ⁊ ad vniuersas mulieres.
Audite verbū dn̄i oēs iuda q̄ estis
in terra egipti. Hec inquit dn̄s exerci-
tuū deus israhel dicens. Vos et uxo-
res vestre locutę estis ore vr̄o: et mani-
bus vr̄is implestis dicētes. Faciam⁹
vota nostra que vouim⁹: ut sacrifice-
mus regine celi et libem⁹ ei libamina.
Implestis opera vr̄a: ⁊ opere ꝓfectis
ea. Ideo audite verbū dn̄i oēs iuda
qui habitatis in terra egipti. Ecce ego
iurauī in nomine meo magno ait do-
min⁹: quia nequaq̄ ultra vocabitur
nomē meū ex ore omnis viri iudei di-
centis: viuit dn̄s deus in omni terra
egipti. Ecce ego vigilabo super eos in
malū ⁊ non in bonū: et cōsumentur
omnes viri iuda qui sunt in terra egi-
pti gladio et fame donec penitus con-
sumātur. Et qui fugerint gladiū reu-
tentur de terra egipti in terrā iuda viri
pauci: ⁊ scient omnes reliquie iuda in-
gredientiū terrā egipti ut habitent ibi.
cui⁹ sermo cōpleat: meus an illoꝝ. Et
hoc vobis signū ait dn̄s ꝙ visitem e-
go sup vos in loco isto: ut sciatis q̄a
vere complebūtur sermones mei cōtra
vos in malū. Hec dicit dn̄s. Ecce ego
tradā pharaonē ephree regem egipti in
manu inimicoꝝ eius et in manu que-
rentiū aiam illius: sicut tradidi sede-
chiam regem iuda i manu nabucho-
donosor regis babilonis inimici sui
et querentis animam eius. Cxlv.
Verbū q̄ locut⁹ ē ihĕremias ꝓphe-
ta ad baruch filiū nerie cum scri-
psisset verba hec in libro ex ore ihere-
mie: anno quarto ioakim filij iosie
regis iuda dicens. Hec dicit dn̄s deus
israhel ad te baruch. Dixisti. Ve mise-
ro mihi: quoniā addidit dom⁹ do-
lorem dolori meo. Laborauī cū gemi-
tu meo: ⁊ requiē nō inueni. Hec dicit
dom⁹. Sic dices ad eū. Ecce quos
edificaui ego destruo: et quos planta-
ui ego euello: ⁊ uniuersam terram hāc.
Et tu queris tibi grandia ⁊ Noli que-
rere: quia ecce ego adducā malū super
omnē carnē ait dom⁹: ⁊ dabo tibi
aiam tuā in salutem in omnibus lo-
cis ad quecunq̄ pgreceris. Cxlvi.
Quod factū ē vbū dn̄i ad ihĕremi-
am ꝓphetā ctra gētes. ad egyptū.
aduersum exercitū pharaonis nechao
regis egipti: q̄ erat iuxta fluuiū eufra-
ten in charchamis quē percussit nabu-
chodonosor rex babilonis in quarto
āno ioakim filij iosie regis iuda. Pre-
parate scutū ⁊ clipeū: et procedite ad bel-
lum. Jungite equos et ascendite equi-
tes: state in galeis polite lanceas: in-
duite vos loricis. Quid igitur ⁊ Vidi
ipsos pauidos ⁊ terga vertentes: for-
tes eoꝝ cesos. Fugerunt concussi: nec re-
spexerūt. Terror undiq̄ ait dominus.
Non fugiet velox: nec saluari se putet
fortis. Ad aquilonē iuxta flumen eu-
fraten victi sunt: ⁊ ruerūt. Quis est iste
qui quasi flumen ascendit: et uelut

fluuioꝝ intumescunt gurgites eius? Egiptus fluminis instar ascendit: et uelut flumina mouebũtur fluctꝰ eiꝰ: et dicet. Ascendens operiã terrã: ꝓdãnuitatem ⁊ habitatores eius. Ascendite equos ⁊ exultate in curribꝫ: et ꝓcedant fortes. Ethiopia ⁊ libies tenẽtes scutũ: ⁊ lidij arripientes ⁊ iacientes sagittas. Dies aũt ille dñi dei exercituũ dies ultionis: ut sumat uindictam de inimicis suis. Deuorabit gladius et saturabit̃: ⁊ inebriabit̃ sanguine eoꝝ. Victima enim dñi exercituũ in terra aquilonis: iuxta flumẽ eufraten. Ascende in galaath: et tolle resinã uirgo filia egipti. Frustra multiplicas medicamina: sanitas non erit tibi. Audierunt gentes ignominiã tuã: ⁊ ululatꝰ tuꝰ repleuit terrã. Quia fortis impegit in fortẽ: et ambo pariter corruerũt. Verbũ qđ locutus est dñs ad ieremiam ꝓphetam ſup eo qꝫ uenturus esset nabuchodonosor rex babilonis ⁊ percuſſurꝰ terrã egipti. Annũciate egipto: et auditũ facite in magdalo ⁊ resonet in memphis: ⁊ in taphnis dicite. Sta ⁊ ꝑpara te: qꝛa deuorabit gladiꝰ ea q̃ ꝑ circuitũ tuũ sũt. Quare cõputruit fortis tuꝰ? nõ stetit: quoniã dñs subuertit eum. Multiplicauit ruẽtes: cecidit qꝫ uir ad ꝓximũ suũ. Et dicent. Surge: et reuertamur ad ꝓpꝫm nr̃m et ad terrã natiuitatis nostre a facie gladij columbe. Vocate nomẽ pharaonis regis egipti: tumultũ adduxit tempꝰ. Viuo ego inquit rex dñs exercituũ nomen eius: quoniã sicut thabor i mõtibus et sicut carmelus in mari uenit. Vasa trãsmigrationis fac tibi habitatrix filia egipti: quia memphis in solitudine erit: ⁊ deseret̃ et inhabitabilis erit. Vitula elegans atqꝫ formosa egiptus: stimulator ab aquilone uenit ei. Mercenarij quoqꝫ eius qui uersabant̃ in medio eius quasi uituli saginati: uersi sunt ⁊ fugerũt simul: nec stare potuerũt: qꝛa dies interfectionis eoꝝ uenit sup eos: tempꝰ uisitatõnis eoꝝ. Vox eius quasi eris sonabit: quũ cum exercitu ꝓperabunt ⁊ cum securibꝫ uenient ei. Quasi cedentes ligna succiderũt saltũ eius ait dñs: qui supputari non potest. Multiplicati sunt super locustas: ⁊ non est eis numerꝰ. Cõfusa est filia egipti: ⁊ tradita in manus ꝑsi aquilonis dicit dñs exercituũ: deꝰ iſrahel. Ecce ego uisitabo sup tumultũ alleꝛandrie ⁊ sup pharao ⁊ super egiptum ⁊ sup deos eius et sup reges eiꝰ et sup pharao: ⁊ sup omnes qui confidunt in eo: ⁊ dabo eos in manus querentiũ aiam̃ eoꝝ: ⁊ in manus nabuchodonosor regis babilonis ⁊ in manus seruoꝝ eius. Et post hec habitabitur sicut diebus pristinis ait dñs. Et tu ne timeas serue meꝰ iacob: ⁊ ne paueas iſrahel. Quia ecce ego saluũ te faciam de longinquo: ⁊ semen tuũ de terra captiuitatis tue. Et reuertetur iacob ⁊ requiescet et ꝓsperabitur: ⁊ non erit qui exterreat eum. Et tu noli timere serue meus iacob ait dñs quia tecum ego sum: qꝛa ego cõsumã ũctas gentes ad quas eieci te. Te uero nõ consumam: sed castigabo te in iudicio: nec quasi innocentẽ parcã tibi.

Cxlvn.

Quod factũ est uerbũ dñi ad ieremiã ꝓphetam contra palestinos: anteqꝫ ꝓcuteret pharao gazam. Hec dicit dñs. Ecce aque ascendent ab aquilone ⁊ erũt quasi torrẽs inundãs: et operient terrã et plenitudinem eius: urbem et habitatorẽ eius. Clamabũt hoĩes et ululabũt oĩes habitatores

terre a strepitu pompe armoꝝ et bellatoꝝ eius: a cōmotōne quadrigaꝝ eiꝰ: et multitudine rotaꝝ illius. ſſnō respexerunt patres filios manibus dissolutis. p aduentu dieī in quo vastabuntur omnes philistiim: et dissipabitur tyrus ⁊ ſydon cum omnibus reliquis auxiliis suis. Depopulatus est enim dñs palestinos: reliquias insule cappadocie. Venit calui cīū sup gazam: conticuit ascalon: ⁊ relique vallis earum usqꝫquo cōciderīs? O mucro dñi: usqꝫquo non quiesces? Ingredere in vaginam tuā: refrigerare ⁊ sile. Quomodo quiescet cum dñs p̄cepit ei. adūsus ascalonē et aduersū maritimas eiꝰ regiones: ibiq; cōdixerit illi? Cxlvm.

Ad moab. Hec dicit dñs exercituū deus israhel. Ve sup nabo: quīa vastata est ⁊ confusa. Capta est cariathiarīm: confusa est fortis ⁊ tremuit. ſſnon est ultra exultatio in moab: contra esebon cogitauerūt malū. Venite et disp̄dam9 eam de gente. Ergo silēs conticescres: sequeturq; te gladiꝰ. Vox clamoris de oronaim: vastitas et contritio magna. Contrita est moab: annūciate clamorem p̄ruulis eius. Per ascensum enim luith plorans ascendet in fletu: quoniam in descensu oronaim hostes ululatū contritōnis audierūt. ſſugite: saluate animas vīras: et eritis quasi mirice in deserto. Pro eo enim q̄ habuisti fiduciā in munitionibꝫ tuis ⁊ in thesauris tuis: tu q̄; capieris. Et ibit chamos in transmigrationē: sacerdotes eius ⁊ principes eiꝰ simul. Et veniet p̄do ad omnē urbē: et urbs nulla saluabitur. Et peribūt valles: ⁊ dissipabuntur campestria: quoniā dixit dñs. Date florem moab: quīa florens egredietᵉ: et ciuitates eius deserte erūt et inhabitabiles. ſſmaledictus qui facit opus dñi fraudulenter: ⁊ maledictus qui ꝓhibet gladium suū a sanguine. ſſertilis fuit moab ab adolescentia sua: ⁊ requieuit in fecibus suis. ſſnec trāstulsus est de vase in vas: ⁊ in transmigrationē non abijt. ſſdcirco p̄mansit gustus eius in eo: et odor eiꝰ nō est immutat9. Propterea ecce dies veniunt dicit dñs: ⁊ mittam eis ordinatores et stratores lagunculaꝝ ⁊ sternent eum: ⁊ vasa eius exhaurient ⁊ lagunculas eoꝝ collident. Et confundetur moab a chamos: sicut confusa est domus israhel a bethel in qua habebat fiduciā. Quomō dicitis fortes sumus: ⁊ viri robusti ad p̄liandum? Vastata est moab: ⁊ ciuitates illius succenderunt. ⁊ electi iuuenes eiꝰ descenderūt in occisionē ait rex: dñs exercituū nomē eius. Prope est interitus moab ut veniat: ⁊ malū eiꝰ velociter accurret nimis. Consolamini eū omnes qui estis in circuitu eiꝰ. et uniuersi q̄ scitis nomē eiꝰ dicite. Quomodo confracta est virga fortis: baculus gloriosus? Descende de gloria. et sede in siti habitatio filie dibon: quoniam vastator moab ascendet ad te. dissipabit munitiones tuas. ſſn via sta: et ꝓspice habitatō aroer. ſſnterroga fugientem: et eū q̄ euasit. Dic. Quid accidit? Cōfusus ē moab: quoniā victꝰ ē. Vlulate et clamate. annunciate in arnon quoniā vastata ē moab: ⁊ iudicīū venit ad terrā campestrem sup elon et sup iasa ⁊ sup mefat ⁊ sup dibon ⁊ sup nabo et sup domū deblathaim ⁊ sup cariathaim et sup bethgamul et sup bethmaon et sup carioth et super bosra ⁊ sup omnes ciuitates terre moab que longe ⁊ ꝓpe sunt. Absistum ē

cornu moab:et brachiū eius contritū
est ait dñs. Quebriate eum quoniam
contra dñm erectus est. Et allidet ma-
num moab in vomitu suo: & erit in de-
risum etiam ipe. Fuit enim in derisum
tibi israhel:q̄si inter fures repertisses eū.
Propter verba ergo tua que aduersū
illū locutus es captiuus duceris. Re-
linquite ciuitates & habitate in petra
habitatores moab: & estote quasi co-
lumba nidificans in summo ore fora-
minis. Audiuim⁹ superbiā moab. Su-
perbus est valde. Sublimitatem ei⁹ et
arrogantiā & superbiā et altitudinē cor-
dis ei⁹ ego scio ait dñs. Jactantiam
eius et ꝙ non sit iuxta eā virtus ei⁹:
nec iuxta quod poterat conata sit fa-
cere. Ideo super moab eiulabo: & ad mo-
ab vniuersā clamabo & ad viros mu-
ri fictilis lamentātes. De plāctu iazer
plorabo tibi vinea sabama. Propa-
gines tue trāsierūt mare: usq; ad ma-
re iazer puenerūt. Super messem tuā et
vindemiā tuā p̄do irruit. Ablata est
letitia et exultatio de carmelo et de ter-
ra moab: et vinū de torcularibs sustu-
li. Sequaq; calcator vue solitum celeu-
ma cantabit. De clamore esebon usq;
eleale & iasa dederūt vocē suā: a segor
usq; ad oronaim vitulā cōsternātem
aque vero nemrim p̄sime erūt. Et au-
feram de moab ait dñs offerentem in
excelsis: & sacrificantem dijs eius. Pro-
pterea cor meū ad moab · quasi tibia
eris resonabit: & cor meū ad viros mu-
ri fictilis dabit sonitū tibiaꝝ·qa plus
fecit nq̄ potuit·idcirco perierūt. Omne
enim caput caluicij: & omnis barba
rasa erit. In cūctis manibs colligatio:
et super omne dorsum cilicij. Et super o-
mnia tecta moab et in plateis eius o-
mnis plāctus: quoniā cōtriui moab
sicut vas inutile ait dñs. Quomodo
victa est et ululauerūt? Quomodo de-
iecit cervicem moab & cōfusus ē? Erit
q; moab in derisum: & in exemplum o-
mnibus in circuitu suo. Hec dicit dñs.
Ecce quasi aquila volabit: & extendet
alas suas ad moab. Capta est cari-
oth: & munitiones cōprehense sūt. Et
erit cor fortium moab: in die illa sicut
cor mulieris parturientis. Et cessabit
moab esse pp̄lus: quoniā contra dñm
gloriatus est. Pauor & fouea & laque-
us sup te o habitator moab ait dñs.
Qui fugerit a facie pauoris cadet in
foueā: et qui conscenderit de fouea ca-
pientur laqueo. Adducam enim sup
moab annū visitationis eoꝝ dicit do-
minus. In umbra esebon steterūt de
laqueo fugientes·quia ignis egressus
est de esebon & flāma de medio seon·& de-
uorauit partem moab & verticem fi-
lioꝝ tumultus. Ve tibi moab. Periisti
pp̄le chamos: quia comprehensi sunt
filij tui et filie tue in captiuitatem. Et
conuertam captiuitatem moab in no-
uissimis diebus ait dominus. Huc-
usq; iudicia moab. ℭ Ammon.

Ad filios ammon. Hec dicit dñs.
Numquid non filij non sunt isrl̄
an heres non est ei? Cur ergo hereditate possedit melchon gad · & pp̄lus e-
ius in urbibus eius habitauit? Ideo
ecce dies veniēt in te dicit dñs: & audi-
tum faciā sup rabbath filiorū ammon
fremitū p̄lij. Et erit in tumultū dissipa-
ta: filieq; ei⁹ igni succendentur: & posse-
debit israhel possessores suos ait do-
minus. Ulula esebon: quoniā vastata
est hay. Clamate filie rabbath: ac-
cingite vos cilicijs. Plangite & circui-
te p̄ sepes: quoniā melchon in trāsmi-
grationē ducetur: sacerdotes eius et

princeps eius simul. Quid gloriaris in vallibus? Defluxit vallis tua filia delicata: que confidebas in thesauris tuis. & dicebas. Quis veniet ad me? Ecce ego inducam sup te terrorem ait dñs deus exercituū ab omnibus qui sunt in circuitu tuo: & dispgemini singuli a cōspectu vestro: nec erit qui congreget fugientes. Et post hec reuerti faciā fugientes & captiuos filioꝝ amon ait dñs. Ad ydumeā. Hec dicit dñs exercituū. Numquid non ultra est sapientia in theman? Periit consiliū a filijs. Inutilis facta est sapientia eorū. Fugite et verga vertite: descendite in voraginem habitatores dedan: quoniā pditionē esau adduxi sup eum: tempꝰ visitationis eius. Si vindemiatores eius venissent sup te non reliquissent racemū: si fures in nocte: rapuissent qꝫ sufficeret sibi. Ego vero discooperui esau: reuelaui abscondita eius & celari non poterit. Vastatū est semē eiꝰ & fratres eiꝰ & vicini eiꝰ: & nō erit. Relinque pupillos tuos & ego faciā illos viuere: & vidue tue in me sperabūt: qā hec dicit dñs. Ecce quibꝫ nō erat iudiciū ut biberent calicem bibentes bibent: & tu quasi innocens relinqueris? Non eris innocens: sed bibens bibes. Quia p memetipm iurauī dicit dñs: qꝫ in solitudinē & in opprobriū et in desertum et in maledictionē erit bosra: & omnes ciuitates eius erūt in solitudines sempiternas. Auditū audiui a dño: et legatus ad gentes missus sum. Cōgregamini & venite contra eam: & cōsurgamus in pliū. Ecce enim parvulum dedi te in gentibus: cōtemptibilē inter homines. Arrogantia tua decepit te et superbia cordis tui: qui habitas in cauernis petre: et apprehendere niteris altitudinē collis. Cum exaltaueris sicut aquila nidum tuū: inde detrahā te dicit dñs. Et erit ydumea deserta. Omnis qui transibit per eam stupebit: & sibilabit sup omnes plagas eius: sicut subuersa est sodoma & gomorra & vicine eius ait dñs. Non habitabit ibi vir: et non incolet eam filius hominis. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulcritudinē robustam: quia subito currere faciā eum ad illā. Et qs erit electus quē ponam ei? Quis est similis mei. Et quis sustinebit me? Et quis est iste pastor qui resistat vultui meo? Propterea audite cōsiliū dñi qd iniit de edom: & cogitationes eiꝰ quas cogitauit de habitatoribus theman. Si nō deiecerint eos paruuli gregis: nisi dissipauerint cum eis habitaculū eoꝝ. A voce ruine eoꝝ cōmota ē terra: clamor in mari rubro auditus est vocis eius. Ecce quasi aquila ascendet: & euolabit et expandet alas suas super bosram. Et erit cor fortiū ydumee in die illa. quasi cor mulieris parturientis. Ad damascū. Confusa est emath et arfath: quia auditū pessimū audierunt. Turbati sunt in mari pre sollicitudine. quiescere non potuit. Dissoluta est damascus: versa est in fugā: tremor apprehēdit eam. Angustia & dolores tenuerūt eam: quasi parturientē. Quomodo dereliquerūt ciuitatem laudabilem: urbem letitie? Ideo cadent iuuenes eiꝰ in plateis eius: et omnes viri pliꝰ cōticescent in die illa ait dñs exercituū. Et succendā ignem in muro damasci & devorabit mēnia benadab. Ad cedar et ad regna asor: q̄ percussit nabuchodonosor rex babilonis. Hec dicit dñs. Surgite & ascendite ad cedar: et vastate filios orientis. Tabernacla

eorū ⁊ greges eoꝝ capient: pelles eorū et omnia vasa eoꝝ ⁊ camelos eoꝝ tollent sibi: et vocabūt sup eos formidinem in circuitu eius. Fugite: abite vehementer: in voraginibus sedete qui habitatis asor ait dñs. Iniit enī contra vos nabuchodonosor rex babilonis consilium: ⁊ cogitauit aduersus vos cogitationes. Consurgite ⁊ ascendite ad gentem quietam: ⁊ habitātem confidenter ait dñs. Non ostia nec vectes eis soli habitabūt. Et erūt cameli eoꝝ in direptionē: et multitudo iumentoꝝ in ꝓdam ⁊ dispgam eos in omnē ventum qui sunt attonsi in coma: et ex omni confinio eoꝝ adducam interitū sup eos ait dñs. Et erit asor in habitaculū draconū: deserta usqꝫ in eternū. Non manebit ibi vir: nec incolet eam filius hominis. Qd factū est verbū dñi ad ieremiā ꝓphetam aduersus elam in principio regni sedechie regis iuda dicens. Hec dicit dñs exercituū. Ecce ego confringā arcum elam ⁊ summā fortitudinē eoꝝ: ⁊ inducam super elam quatuor ventos a quatuor plagis celi: et ventilabo eos in omnes ventos istos: ⁊ nō erit gens ad quā non puenīat ꝓfugi elam. Et pauere faciā elam coram inimicis suis: et in cōspectu querentiū animā eoꝝ. Et adducā sup eos malū: iram furoris mei dicit dñs. Et mittā post eos gladiū donec cōsumā eos: ⁊ ponā soliū meū in elam: ⁊ pdā inde reges et principes ait dñs. In nouissimis aūt diebꝫ reūti faciam captiuos elam dicit dñs. ℭ Li.

Verbū qd locutus est dominꝰ de babilone et de terra caldeoꝝ: in manu ieremie ꝓphete. Annūciate in gentibus ⁊ auditum facite. Leuate signum: pdicate: ⁊ nolite celare. Dicite. Capta est babilon: confusus est bel: victus est marodach. Confusa sunt omnia sculptilia eorū: superata sunt ydola eoꝝ. Quoniā ascendet contra eam gens ab aquilone: que ponet terram eius in solitudinem: ⁊ non erit q̄ habitet in ea ab homine usqꝫ ad pecus. Et mota sunt: ⁊ abierūt. In diebus illis ⁊ in tempore illo ait dñs: venient filij israhel ipi ⁊ filij iuda simul. Ambulantes ⁊ flentes ꝓcedent: ⁊ dñm deum suū querent. Iam syon interrogabunt viam: huc facies eoꝝ venient: et apponētur ad dñm federe sempiterno quod nulla obliuione delebit. Grex pditus factus est ꝓpius mei: pastores eoꝝ seduxerūt eos: fecerūtq; vagari in montibꝫ. De monte in collem transierunt: obliti sunt cubilis sui. Omnes q̄ inuenerūt comedebāt eos: ⁊ hostes eorum dixerūt. Non peccauimus: p eo q̄ peccauerunt dño decori iustitie: et expectationem patrū eoꝝ dño. Recedite de medio babilonis: de terra caldeorū egredimini: ⁊ estote quasi hedi ante greges. Quoniā ecce ego suscitabo et adducam in babilonē congregationem gentiū magnarū de terra babilonis: ⁊ ꝓparabūtur aduersus eam: ⁊ inde capietur. Sagitta eius quasi viri fortis interfectoris: non reuertetur vacua. Et erit caldea in pdam: omnes vastantes eam replebūtur ait dominꝰ. Quoniā exultatis ⁊ magna loquimini diripientes hereditatem meā: quoniam effusi estis sicut vituli sup herbā: et mugitis sicut thauri. Confusa est mater vra nimis: ⁊ adequata pulueri q̄ genuit vos. Ecce nouissima erit in gentibꝫ: deserta i via et arens ab ira dñi. Non inhabitabit: sed redigetur tota in solitudinem. Omnis qui transibit per

babilonē stupebit: ⁊ sibilabit sup uniuersis plagis eius. Preparamini contra babilonem ꝑ circuitū. Omnes qui intenditis arcum debellate eam: non parcatis iaculis: quia dño peccauit. Clamate aduersus eam. Vbiq; dedit manū. Ceciderūt fundamenta eiꝰ: destructi sunt muri eius: quoniam ultio domini est. Vltionē accipite de ea. Sicut fecit: facite ei. Disp̄gite satorem de babilone: ⁊ tenentem falcem in tēpore messis a facie gladij columbe. Vnusquisq; ad pp̄lm suū conuertetur: ⁊ singuli ad terram suā fugient. Grex dispsus israhel: leones eiecerūt eum. Primꝰ comedit eum rex assur: iste nouissimꝰ exossauit eum nabuchodonosor rex babilonis. Propterea hec dicit dñs exercituū deus israhel. Ecce ego uisitabo regem babilonis ⁊ terram eiꝰ sicut uisitaui regem assur: ⁊ reducam israhel ad habitaculū suū. Et pascetur carmelus ⁊ basan: ⁊ in mōte ephraim ⁊ galaad saturabitur anima eiꝰ. In diebꝫ illis ⁊ in tempore illo ait dñs quereꝫ miquitas israhel ⁊ non erit: ⁊ peccatū iuda ⁊ non inuenietur: quoniā ꝓpitiꝰ ero eis quos reliquero. Sup terrā dominantiū ascende: ⁊ sup habitatores eius uisita. Dissipa ⁊ interfice que post eos sunt ait dñs: ⁊ fac iuxta omnia que p̄cepi tibi. Vox belli in terra: ⁊ contritio magna. Quomō confractus est: et contritꝰ malleꝰ uniuerse terre? Quomodo uersa est in desertū babilon in gentibꝫ? Illaqueaui te ⁊ capta es babilon ⁊ nesciebas: inuenta es ⁊ apprehensa: quoniā dñm ꝓuocasti. Aperuit dñs thesaurū suū et ꝓtulit uasa ire sue: quoniā opus ē dño deo exercituū in terra caldeoꝝ. Venite ad eam ab extremis terre finibus: aperite ut exeant qui conculcent eā. Tollite de uia lapides: ⁊ redigite in aceruos: ⁊ interficite eam: nec sit quicq; reliquū. Dissipate uniuersos fortes eius: descendant in occisionē. Ve eis quia uenit dies eoꝝ: tempus uisitationis eoꝝ. Vox fugientiū et eoꝝ qui euaserūt de terra babilonis: ut annūcient in syon ultionē dñi dei nostri: ultionē templi eius. Annūciate in babilonē plurimis: omnibus qui tendūt arcum. Consistite aduersus eam ꝑ gyrum: et nullus euadat. Reddite ei secūdū opus suū: iuxta omnia que fecit facite illi: quia contra dñm erecta est: aduersum sanctū israhel. Idcirco cadent iuuenes eius in plateis eius: ⁊ omnes uiri bellatores eiꝰ conticescent in die illa ait dñs. Ecce ego ad te superbe dicit dñs deus exercituū: quia uenit dies tuus: tempus uisitationis tue. Et cadet superbus ⁊ corruet: et non erit qui suscitet eum. Et succendā ignē in urbibus eius: ⁊ deuorabit omnia in circuitu eius. Hec dicit dñs exercituum. Calumniā sustinent filij israhel et filij iuda simul. Omnes qui ceperūt eos tenent: nolūt dimittere eos. Redēptor eoꝝ fortis: dñs exercituū nomē eiꝰ. Iudicio defendet causam eoꝝ: ut exterreat terrā ⁊ cōmoueat habitatores babilonis. Gladius ad caldeos ait dñs: et ad habitatores babilonis ⁊ ad principes ⁊ ad sapientes eius. Gladiꝰ ad diuinos eius: qui stulti erunt. Gladiꝰ ad fortes illius: qui timebūt. Gladius ad equos eius: ⁊ ad currus eius: ⁊ ad omne uulgus eius qđ est in medio eius: et erūt quasi mulieres. Gladiꝰ ad thesauros eiꝰ: ꝙ diripientur. Siccitas sup aquas eius erit et arescent: quia terra sculptiliū est: ⁊ in portentis: glorianꝫ. Propter ea habitabūt dracones

rum fatuis ficarijs: & habitabūt in ea
struciones. Et non inhabitabitur ul-
tra usq; in sempiternū: nec exstruetur
usq; ad generationē et generationem.
Sicut subuertit dñs sodomam & go-
morrā et vicinos eius-ait dñs. Non
habitabit ibi vir: & non incolet eam
filius hominis. Ecce ꝓpls veniet ab
aquilone & gens magna: & reges ma-
gni consurgent a finibꝫ terre. Arcū et
scutum apphendent: crudeles sunt et
immisericordes. Vox eoꝝ quasi mare
sonabit: et sup equos ascendent sicut
vir paratꝰ ad pliū cōtra te filia babi-
lonis. Audiuit rex babilonis famā
eoꝝ: & dissolute sunt manus eius. An-
gustia apprehendit eum: dolor quasi
parturientem. Ecce quasi leo ascendet
de superbia iordanis ad pulcritudinē
robustam: quia subito currere faciā e-
um ad illā. Et quis erit electꝰ quē ꝓ-
nam ei? Quis enim similis mei: & qs
sustinebit me? Et quis ē iste pastor: q
resistat vultui meo? Propterea audi-
te consiliū dñi qđ mēte concepit adū-
sum babilonem: & cogitatōnes eiꝰ qs
cogitauit sup terrā caldeoꝝ. Si nō trā-
xerint eos paruuli gregū: nisi dissipa-
tum fuerit cū ipis habitaculū eorū. A
voce raptoris babilonis cōmota ē
terra: & clamor inter gēes auditꝰ ē. Cap. l.

Hec dicit dñs. Ecce ego suscitabo
sup babilonē & sup habitatores
eiꝰ q cor suū leuauerūt contra me qua-
si ventū pestilentem: & mittam in babi-
lonem ventilatores & ventilabunt eā.
Et demolientur terrā eius: quoniam
venerūt sup eam undiq; in die afflicti-
onis eius. Non tendat qui tendit ar-
cum suū: & non ascendet loricatꝰ. Ne-
lite parcere iuuenibꝫ eius: interficite o-
mnem militiā eiꝰ. Et cadent interfecti
in terra caldeoꝝ: vulnerati in regioni-
bus eius. Quoniā nō fuit viduatus
israhel & iuda a dño deo suo: dño exer-
cituū. Terra aūt eoꝝ repleta est delicto
a sancto israhel. Fugite de medio ba-
bilonis: ut saluet unusquisq; animā
suā. Nolite tacere sup iniquitatem eiꝰ:
quoniā tempus ultionis eiꝰ est dño:
vicissitudinē ipe retribuet ei. Calix au-
reus babilon in manu dñi: inebrians
omnē terrā. De vino eius biberūt gen-
tes: & ideo cōmote sunt. Subito cecidit
babilon: & contrita est. Vlulate sup eā:
tollite resinā ad dolorem eius si forte
sanetur. Curauimꝰ babilonē: et non
est sanata. Derelinquamꝰ eā: & eamꝰ
unusquisq; in terram suā. Quoniam
puenit usq; ad celos iudiciū eius: et e-
leuatū est usq; ad nubes. Protulit do-
minus iustitias nostras: venite & nar-
remꝰ in syon opus dñi dei nostri. Acu-
ite sagittas: & implete pharetras. Su-
scitauit dñs spiritū regū medoꝝ: & con-
tra babilonē mens eiꝰ est: ut pdat eam.
Quoniā ultio dñi ē: ultio templi sui. Su-
per muros babilonis leuate signū: au-
gete custodiā. Leuate custodes: ꝑpara-
te insidias: qa cogitauit dñs et fecit
quecunq; locutus est contra habitato-
res babilonis. Que habitas sup aqs
multas locuples in thesauris: venit
finis tuus: pedalis ptionis tue. Ju-
rauit dñs exercituū per aiam suam:
quoniā replebo te hominibꝫ sicut bru-
cho: & sup te ololuma cantabitur. Qui
fecit terrā in fortitudine sua: ꝑparauit
orbem in sapientia sua: et prudentia
sua extendit celos. Date eo voces: mi-
tiplicant aque in celo. Qui leuat nu-
bes ab extremo terre: fulgura i pluuiā
fecit: & pduxit ventos de thesauris suis.
Stultꝰ factꝰ est omis homo a sciētia:

confusus est omnis conflator in sculptili. Quia mendax est conflatio eius: nec est spiritus in eis. Vana sunt opera et risu digna: in tempore visitationis sue peribunt. Non sicut hec pars iacob. Quia qui fecit omnia ipse est: et israhel sceptrum hereditatis eius: dns exercituū nomen eius. Collidis tu mihi vasa belli: et ego collidam in te gentes: et dispdam in te regna. Collidam in te equū et equitem eius: et collidam in te currū et ascensorem eius. et collidā in te virū et mulierem. Et collidam in te senem et puerū: et collidā in te iuuenē et virginē. Et collidā in te pastorem et gregem eius: et collidā in te agricolā et iugales eius. Et collidā in te duces et magistratus: et reddā babiloni et cunctis habitatoribs caldeorū omne malū suū quod fecerūt in syon in oculis vestris ait dns. Ecce ego ad te mons pestifer ait dns: q̄ corrūpis uniūsam terrā. Et extendā manū meā sup te et euoluā te de petris: et dabo te in montem cōbustionis. Et non tollam de te lapidem in angulū et lapidem in fundamenta: sed ppetuus in eternū eris ait dns. Leuate signū in terra: clāgite bucina in nationibus. Sanctificate super eam gentes: annūciate contra illam regibus ararath menni et ascenez: numerate otra eā tapsar. Adducite equū q̄si brachiū aculeatū. Sanctificate cōtra eam gētes: reges medie duces eius et uniuersos magistratus eius: cūctā q̄z terrā potestatis eius. Et cōmouebitur terra et conturbabitur: quia euigilauit contra babilonē cogitatio dni: ut ponat terrā babilonis desertam et inhabitabilem. Cessauerūt fortes babilonis a pliis: habitauerūt in plidiis. Deuoratū est robur eius: et facti sunt quasi mulieres. Incensa sunt tabernacula eius: contriti sunt uectes eius. Curr̄ens obuiā curr̄enti veniet et nuncius obuio nūciāti: ut annūciet regi babilonis q̄a capta est ciuitas eius a summo usq; ad summū: et uada ꝓcupata sūt. Et paludes incense sūt igni: et uiri bellatores conturbati sunt: quia hec dicit dns exercituū deus israhel. Filia babilonis quasi area: tempus triture eius. Adhuc modicū: et veniet temp̄ messionis eius. Comedit me: deuorauit me nabuchodonosor rex babilonis. Reddidit me quasi vas inane. Absorbuit me quasi draco: repleuit uentrē suū teneritudine mea: et eiecit me. Iniquitas aduersum me et caro mea sup babilonē dicit habitato syon: et sanguis me sup habitatores caldee dicit hierusalē. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego iudicabo causā tuā: et ultiscar ultionē tuā. Et desertū faciā mare eius: et siccabo uenam eius. Et erit babilon in tumulos: habitatio draconū stupor et sibilus: eo q̄ non sit habitator. Simul ut leones rugiēt: excutiēt comas uelut catuli leonū. In calore eorū ponam potus eorū: et inebriabo eos ut sopiātur et dormiāt somnū sempiternū: et non consurgant dicit dns. Deducā eos quasi agnos ad victimā: et quasi arietes cum hedis. Quomō capta est sesach et comp̄hensa est inclita uniuerse terre? Quomō facta est in stuporem babilon inter gentes? Et ascendit super babilonem mare: multitudine fluctuū eius operta est. Facte sunt ciuitates eius in stuporem: terra inhabitabilis et deserta: terra in qua nullus habitet nec transiet per eam filius hois. Et uisitabo sup bel in babilone: et eiciam q̄ absorbuerat de ore eius: et nō

confluent ad eā ultra gētes. Siquidē et murus babilonis corruet. Egredimini de medio eius ppl̃us me⁹: ut saluet unusquisq; aiam̄ suā ab ira furoris dñi. Et ne forte molleſcat cor uestrum: & timeatis auditū q̄ audietur in terra. Et veniet in anno auditio. et post hunc annū auditio & iniquitas in terra: & dñator sup dñatorem. Propterea ecce dies venīt. & visitabo sup sculptilia babilonis: & omnis terra ei⁹ confundetur: & uniuersi interfecti eius cadent in medio eius. Et laudabunt sup babilonē cęli & terre et omnia que in eis sūt: q̄a ab aquilone veniēt ei predones ait dñs. Et quomō fecit babilon ut caderent occisi in israhel: sic de babilone cadent occisi in uniuersa terra. Qui fugitis gladiū venite: nolite stare. Recordamini procul dñi: & ihrlm ascendat sup cor uestrū. Confusi sum⁹: quoniā audiuim⁹ obprobriū. Operuit ignominia facies nostras: quoniā venerūt alieni sup sanctificationē domus dñi. Propterea ecce dies veniunt ait dñs. & visitabo sup sculptilia eius: et in omni terra ei⁹ mugiet vulnerat⁹. Si ascenderit babilon in cęlū & firmauerit in excelso robur suū: a me venient vastatores ei⁹ ait dñs. Vox clamoris de babilone. & contritio magna de terra caldeoꝝ: quoniā vastauit dñs babilonē & pdidit ex ea vocem magnā: et sonabūt fluctus eoꝝ ūsi aque multe. Dedit sonitū vox eoꝝ: quia venit sup eam id est sup babilonē pdo. Et apprehensi sunt fortes ei⁹: et emarcuit arc⁹ eoꝝ: quia fortis ultor dñs reddens retribuet. Et inebriabo principes eius et sapientes eius: duces eius et magistratus eius et fortes ei⁹. Et dormient somnū sempiternū: & nō expergiscētur ait rex: dñs exercituū nomē eius. Hec dicit dñs exercituū. Murus babilonis ille altissim⁹ suffosione suffodietur: et porte eius excelse igne comburentur: & labores pl̃orū ad nichilū & gentiū in ignem erūt & disperibūt. Verbū quod pcepit iheremias ꝓpheta saraye filio nerie filij maasie. cū pgeret cū sedechia rege in babilonē: in āno quarto regni eius. Saraias aūt erat princeps prophetie. Et scripsit iheremias oīe malum qđ venturū erat sup babilonem in libro uno: oīa verba hec que scripta sunt contra babilonē. Et dixit iheremias ad sarayam. Cū veneris in babilonē & videris & legeris oīa verba hec dices. Dñe tu locutus es cōtra locum istū ut disperderes eum: ne sit qui in eo habitet ab homine usq; ad pec⁹: et sit perpetua solitudo. Cunq; compleueris legere librū istū: ligabis ad eū lapidem et proicies illū in medium eufratem: et dices. Sic submerget babilon: et non consurget a facie afflictionis quam ego adduco super eam: et dissoluetur. Huc usq; verba iheremie.

Cap. li.

Filius viginti et unius anni erat sedechias cum regnare cepisset: et undecim annis regnauit in ihrlm. Et nomē matris eius amithal: filia iheremie de lobna. Et fecit malū in oculis dñi iuxta oīa q̄ fecerat ioachim: quoniā furor dñi erat in ihrlm & in iuda usq; quo ꝓiceret eos a facie sua. Et recessit sedechias a rege babilonis. Factū est aūt in anno nono regni ei⁹ in mense decimo. decima die mensis venit nabuchodonosor rex babilonis ipse et omnis exercit⁹ ei⁹ aduersus ihrlm & obsederūt eam: & edificauerūt contra eam munitiones in circuitu: & fuit ciuitas obsessa usq; ad undecimū

annū regnī sedechie. ſMēſe aūt quarto nona die mensis obtinuit fames ciuitatem: ⁊ non erāt alimenta ꝑplo terre. Et dirupta ē ciuitas. et oīes uiri bellatores eius fugerūt: egressīq; de ciuitate nocte per uiam porte que est inter duos muros et duxit ad ortū regis. caldeis obsidentibus urbem in gīro: et abierūt per uiā que ducit in heremū. Persecutus est aūt caldeoꝝ exercit⁹ regem: ⁊ apprehenderūt sedechiā in deserto qđ est iuxta iericho: ⁊ oīs comitatus eius diffugit ab eo. Cunq; comprehendissent regem adduxerunt eum ad regem babilonis in reblatha que est in terra emath: et locutus est ad eū iudicia. Et iugulauit rex babilonis filios sedechie in oculis eius: sed et omnes principes iuda occidit in reblatha. Et oculos sedechie eruit: et uinxit eum in compedibꝫ. Et adduxit eū rex babilonis in babilonem: et posuit eū in domo carceris usq; ad diē mortis eius. In mense aūt quinto-decima mensis. ipse est ānus decimusnon⁹ nabuchodonosor regis babilonis: uenit nabuzardan princeps militie qui stabat coram rege babilonis in ierusalem: ⁊ incendit domū dñi et domū regis ⁊ oīes dom⁹ ierusalē ⁊ omnē domū magnā igne combussit: et totum murū ierusalem per circuitū destruxit cunctus exercitus caldeoꝝ qui erat cum magistro militie. De pauperibus aūt ꝑsi ⁊ de reliquo uulgo quod remānserat in ciuitate et de perfugis q̄ transfugerant ad regem babilonis ⁊ reliquos de multitudine. transtulit nabuzardan princeps militie: de pauperibus uero terre reliquit nabuzardan princeps militie uinitores ⁊ agricolas. Columnas quoq; ereas que erant in domo dñi ⁊ bases et mare eneum quod erat in domo dñi contrexerunt caldei: et tulerūt omne es eoꝝ in babilonē. Et lebetes et creagras ⁊ psalteria ⁊ fialas ⁊ mortariola ⁊ oīa uasa erea q̄ in ministerio fuerāt tulerūt: ⁊ ydrias ⁊ thimiamateria ⁊ urceos ⁊ pelues ⁊ candelabra ⁊ mortaria ⁊ cyatos. Quodq̄ aurea aurea: ⁊ q̄dq̄ argētea argētea. Tulit magister militie colūnas duas ⁊ mare unū. et uitulos duodecī ereos q̄ erāt sub basibꝫ: q̄s fecerat rex salomō in domo dñi. ſMō erat pōd⁹ eris oīm uasoꝝ hui⁹. De colūnis aūt: decē ⁊ octo cubitī altitudinis erāt i colūna una: ⁊ funicul⁹ duodecī cubitoꝝ circuibat eā. Porro grossitudo ei⁹ q̄tuor digitoꝝ: et intrinsec⁹ cauа erat: ⁊ capitella super utrāq; erea. Altitudo capitelli uni⁹ quiq; cubitoꝝ: ⁊ retiacla ⁊ malagranata supra coronā in circuitū: oīa erea. Et fuerūt malagranata nonagīta sex dependentia: ⁊ oīa malagranata erea rum retiaclis circūdabant. Et tulit magister militie saraiam sacerdotem primum: et sophoniā sacerdotē secūdū: ⁊ tres custodes uestibuli. Et de ciuitate tulit eunuchū unū q̄ erat ꝑpositus sup uiros bellatores: et septē uiros de hijs q̄ uidebāt facie regis q̄ inuenti sūt in ciuitate: ⁊ scribā principē militū q̄ ꝑbabat tyrones: ⁊ sexagīta uiros de ꝑplo terre qui inuenti sūt i medio ciuitatis. Tulit aūt eos nabuzardā magister militie: et duxit eos ad regē babilonis i reblatha. Et percussit eos rex babilonis: et interfecit eos i reblatha in terra emath. Et trāslat⁹ ē iuda de tra sua. Iste ē ꝑplus quē trāstulit nabuchodonosor i āno septīo: iudeos tria milia. ⁊ uigīti tres. In āno octauodecīo nabuchodonosor trāstulit de ierlm aīas octīgēta septīgīta duas.

In anno vicesimooctauo nabuchodonosor transtulit nabuzardan magistrum militie animas iudeox septingentas quadragīta quīqz. Omnes ergo anime: quatuor milia septingente. Et factum est in tricesimoseptimo āno trāsmigrationis ioachin regis iuda duodecimo mense vicesima quinta mēsis eleuauit euilmerodach rex babilonis ipso anno regni sui caput ioachin regis iude. ⁊ eduxit eum de domo carceris: et locutus est cum eo bona. Et posuit thronū eius sup thronos regum qui erant post se in babilonē: ⁊ mutauit vestimenta carceris eius: ⁊ comedebat panem coram eo semp cunctis diebz vite sue. Et cibaria ei⁹ cibaria ppetua dabātur ei a rege babilonis statuta per singulos dies: usqz ad diē mortis sue cunctis diebus vite eius.

Et factum ē postqz in captiuitatē redactus est israhel et iherusalem deserta est: sedit iheremias propheta flens et plāxit lamētatione hac in iherusalem: et amaro animo suspirās et eiulās dixit. Caleph Quomodo sedet sola ciuitas plena ppło. Facta est ql̄i vidua domina gentiū: princeps puinciaz facta est sub tributo. beth Plorans ploraūit in nocte: et lacrime eius in maxillis eius. Non est qui consoletur eam: ex omnibus caris eius. Omnes amici ei⁹ spreuerūt eā: et facti sunt ei inimici. Gimel Migrauit iudas ppter afflictionē ⁊ multitudinē seruitutis. Habitauit inter gentes: nec inuenit requiē. Omnes psecutores ei⁹ apprehenderūt eam inter angustias. Dleth Vie syon lugent: eo qꝺ nō sint qui veniant ad solemnitatem. Omnes porte eius destructe: sacerdotes ei⁹ gementes. Virgines eius squalide: et ipa oppressa amaritudine. Hetz Facti sunt hostes ei⁹ in capite: ⁊ inimici ei⁹ locupletati sūt: quia dñs locutus est sup eā ppter multitudinē iniquitatū eius. Paruuli ei⁹ ducti sunt in captiuitatem: ante faciem tribulāns. Vau Et egressus ē a filia syon omnis decor ei⁹. Facti sunt principes eius velut arietes non inuenientes pascua: et abierunt absqz fortitudine ante faciem subsequētis. Zay Recordata est iherusalē dierū afflictionis sue et p̄uaricationis omniū desiderabiliū suorū que habuerat a diebz antiquis: cum caderet ppłus eius i manu hostili: ⁊ non esset auxiliator. Viderūt eā hostes: ⁊ derisерūt sabbata ei⁹. Heth Peccatū peccauit iherusalē: propterea instabilis facta est. Omnes qui glorificabāt eam spreuerūt illā: quia viderunt ignominiā ei⁹. Ipa aūt gemēs: et cōuersa retrorsum. Teth Sordes eius in pedibus eius: nec recordata est finis sui. Deposita est vehementer: nō habens consolatorē. Vide domine afflictionē meā: quoniā erectus est inimicus. Iod Manū suā misit hostis ad omnia desiderabilia eius: quia vidit gentes ingressas sanctuariū suū: de quibz p̄ceperas ne intrarent in ecclesiam tuā. Caph Omnis ppłus eius gemens: ⁊ querens panem. Dederunt p̄tiosa quqz pro cibo: ad refocillādā animā. Vide domine et cōsidera: qm̄ facta sum vilis. Lamech O vos oēs qui transitis per viam attendite et videte: si est dolor sicut dolor me⁹. Quoniā vindemiauit me ut locut⁹ est dñs:

in die ire furoris sui. Men De excelso misit ignem in ossibꝫ meis: z erudiuit me. Expādit rethe pedibus meis: conuertit me retrorsum. Posuit me desolatam: tota die merore confectā. Nun. Vigilauit iugū iniquitatū mearū in manu eius: conuolute sunt z impositę collo meo. Infirmata ē virtꝰ mea: dedit me dñs in manū de qua nō potero surgere. Samech Abstulit oēs magnificos meos dñs de medio mei: vocauit aduersum me tēpus: ut cōtereret electos meos. Torcular calcauit dñs virgini filie iuda. Ayn Idcirco ego plorans et oculus meꝰ deducens aquas: quia longe factus est a me cōsolator: cōuertens animā meā. Facti sunt filij mei pditi: quoniā inualuit inimicꝰ. Phe. Expādit syon manus suas: non est qui consoletur eā. Mandauit dñs aduersum iacob: in circuitu eiꝰ hostes eiꝰ. Facta est ihrlm q̄si pollutа menstruis inter eas. Sade Justus est dñs: quia os eius ad iracundiam prouocaui. Audite obsecro uniuersi pli: z uidete dolorem meū. Virgines mee et iuuenes mei abierūt in captiuitatem. Coph Vocaui amicos meos: z ipsi deceperūt me. Sacerdotes mei et senes mei in urbe cōsumpti sunt: quia quesierūt cibū sibi ut refocillarent animas suas. Res Vide dñe quoniam tribulor: tribulatꝰ est uenter meꝰ. Subuersum est cor meū in memetipa: qm̄ amaritudine plena sum. Foris interficit gladius: et domi mors similis ē. Sm Audierūt quia ingemisco ego: z non est qui cōsoletur me. Omnes inimici mei audierunt malū meū: letati sūt qm̄ tu fecisti. Adduxisti diē cōsolationis: et fiēt sicut mei. Thau Ingrediat oēs malū eoꝝ cora te: z deuindemia eos sicut uindemiasti me ꝓpter oēs iniquitates meas. Multi enim gemitus mei: et cor meū merēs. Aleph Cy Quomodo obtexit caligine in furore suo dñs filiā syon. Proiecit de celo in terram inclitam israhel: z nō est recordatus scabelli pedū suoꝝ in die furoris sui. Beth Precipitauit dñs nec pepercit omnia speciosa iacob: destruxit in furore suo munitiones virginis iuda z deiecit in terram: polluit regnū et principes eiꝰ. Gymel Confregit in ira furoris sui omne cornu israhel: auertit retrorsū dexterā suā a facie inimici: et succendit in iacob q̄si ignē flāme deuorāns i gīro. Daleth Tetendit arcum suū quasi inimicus: firmauit dexteram suā quasi hostis: et occidit omne qđ pulcrum erat uisu. In tabernaculo filie syon effudit q̄si ignē indignatiōnē suā. He. Factꝰ ē dñs ut inimicus precipitauit israhel. Precipitauit omnia menia eius: dissipauit munitiones eius: z repleuit in filia iuda humiliatum et humiliatā. Vau Et dissipauit quasi ortum tentoriū suū: demolitus est tabernaculū suū. Obliuioni tradidit dñs in syon festiuitatē et sabbatū: z in obprobriū et in indignatiōnē furoris sui regem z sacerdotē. Heth Repulit dñs altare suū: maledixit sanctificationi sue: tradidit in manus inimici muros turriū eiꝰ. Vocem dederunt in domo dñi: sicut in die solemni. Teth Cogitauit dñs dissipare murū filie syon: retendit funiculū suū et non auertit manū suā a pditione. Luxitq; āre murale: z murꝰ pariter dissipatꝰ est. Teth Defixe sūt i terra porte eiꝰ: pdidit z contriuit uectes eius: regem eiꝰ et principes eius in gentibus. Non est lex: z pphete eiꝰ nō inuenerūt

uisionē a dño. Loth. Sederūt in terra: conticuerūt senes filie syon: cōsperserūt cinere capita sua. Accincti sūt cilicijs: abiecerūt in terra capita sua uirgines ihrusalē. Caph. Defecerūt p lacrimis oculi mei: cōturbata sunt uiscera mea. Effusum est in terra iecor meū sup contritionē filie ppli mei: cū deficeret paruulus et lactēs i plateis oppidi. Lameth. Matribus suis dixerūt ubi ē triticū et uinū: cū deficerent quasi uulnerati in plateis ciuitatis: cum exalarent aīas suas in sinu matrū suarū. Mem. Cui comparabo te: uel cui assimilabo te filia ihrusalē? Cui exequabo te: et consolabor te uirgo filia syon? Magna enim uelut mare contritio tua. Quis medebitur tui? Nun. Prophete tui uiderūt tibi falsa et stulta: nec aperiebāt iniquitatem tuā: ut te ad penitentiam prouocarēt. Viderūt aūt tibi assumptiones falsas et eiectiones. Samech. Plauserūt sup te manibus oēs trānseuntes p uiā: sibilauerūt et mouerūt capita sua sup filiā ihrlim: hecine ē urbs dicēres pfecti decoris? gaudiū uniūse terre. Phe. Aperuerūt sup te os suū oēs inimici tui: sibilauerūt et fremuerūt dentibus suis: et dixerūt deuorabim9. Iste est dies quē exspectabam9: inuenimus: uidimus. Ayn. Fecit de9 que cogitauit: compleuit sermonē suū quē preceperat a diebus ātiquis. Destruxit et non pepercit: letificauit sup te inimicū: et exaltauit cornu hostiū tuoz. Sade. Clamauit cor eoz ad dñm: super muros filie syon. Deduc quasi torrentem lacrimas per diem et noctem: nō des requiē tibi: neq; taceat pupilla oculi tui. Coph. Consurge: lauda in nocte in principio uigiliarū: effunde sicut aquā cor tuū ante conspectū domini. leua ad eum manus tuas p anima paruuloz tuoz: qui fame perēt in capite omniū compitoz. Res. Vide dñe et considera: quem uindemiauerīs ita. Ergo ne comedēt mulieres fructū suū: paruulos ad mensurā palme? Si occiditur in sanctuario dñi: sacerdos et propheta? Sin. Iacuerūt in terra foris puer et senex: uirgines mee et iuuenes mei ciderūt in gladio interfecisti i die furoris tui: occidisti: nec misertus es. Thau. Uocasti quasi die solemnem qui terrerent me de circuitu: et non fuit in die furoris dñi qui effugeret et relinqueretur. Quos eduraui et enutriui: inimic9 me9 cōsumpsit eos. Aleph. Ego uir uidens pauperiē meā: in uirga indignatōnis ei9. Aleph. Me minauit et adduxit in tenebris: et nō i lucē. Beth. Tantū in me uertit: et conuertit manū suā tota die. Beth. Uetustam fecit pellē meā et carnē meā: contriuit ossa mea. Beth. Edificauit in giro meo: et circūdedit me felle et labore. Beth. In tenebrosis collocauit me: q̄si mortuos sempiternos. Gimel. Circūedificauit aduersum me ut non egrediar: aggrauauit compedem meū. Gmech. Sed et clamauero et cū rogauero: excluſit orationē meā. Gmel. Cōclusit uias meas lapidibus quadris: semitas meas subuertit. Daleth. Ursus insidias fact9 ē michi: leo i abscōdito. Daleth. Semitas meas subuertit et confregit me: posuit me desolatā. Daleth. Tetendit arcū suū: et posuit me quasi signū ad sagittam. He. Misit in renibus meis filias pharetre sue. He. Factus sum in derisū oīi ppło meo: canticum eoz tota die. He. Repleuit me amaritudinibus: inebriauit me absinthio. Hau. Et fregit ad numerū dentes

meos: ribauit me cinere. Vav. Et repulsa est anima mea: oblit9 sum bonoꝝ.
Vau. Et dixi periit finis meus et spes mea a dño. Zai. Recordare paupertatis et transgressionis mee: absinthij et fellis. Zai. Memoria memor ero: et tabescet i me anima mea. Zai. Hoc recolens in corde meo: ideo sperabo.
Heth Misericordie dñi quia non sumus consumpti: quia non defecerũt miserationes eius. Heth Noui diluculo: multa est fides tua. Heth Pars mea dñs dixit anima mea: propterea exspectabo eũ. Teth. Bon9 est dñs sperantibus in eũ: aiãe querenti illũ. Teth Bonũ est prestolari cum silentio salutare dñi. Teth Bonũ est viro: cũ portauerit iugũ ab adolescẽtia sua. Joth. Sedebit solitarius et tacebit: quia leuauit se super se. Joth Ponet in puluere os suum: si forte sit spes. Joth Dabit percutienti se maxillam: saturabitur opprobrijs. Caph. Quia non repellet in sempiternũ dñs. Caph. Quia si abiecit et miserebit: scdm multitudinẽ misericordiarũ suarũ. Caph. Non enim humiliauit ex corde suo: et abiecit filios hominũ. Lamec. Vt contereret sub pedibus suis oẽs vinctos terre. Lamec. Vt declinaret iudicium viri: in cõspectu vultus altissimi.
Lamech Vt quereret hominẽ in iudicio suo: dñs ignorauit. Aien. Quis est iste qui dixit ut fieret: dño nõ iubente? Aien Ex ore altissimi nõ egredietur: nec mala nec bona? Aien Quid murmurauit homo viuens: vir pro peccatis suis? Nun Scrutemur vias nostras: et queramus et reuertamur ad dñm. Nun Leuem9 corda nra cũ manibs: ad dominum i celos. Nun. Nos inique egimus et ad iracundiã

prouocauim9: idcirco tu inexorabilis es. Samec Operuisti i furore et persecuisti: occidisti nec pepercisti. Samech. Posuisti nubẽ tibi: ne trãseat oratio. Samec. Eradicationẽ et abiectionẽ posuisti me: i medio populoꝝ. Phe Aperuerunt sup nos os suũ omnes inimici. Phe Formido et laqueꝰ facta ẽ nobis vastitatio et cõtritio. Phe Diuisiones aquarũ deduxit oculus meus: in contritione filie popli mei. Ayn Oculꝰ meꝰ afflictꝰ ẽ nec tacuit: eo qꝺ nõ esset requies. Ayn Donec respiceret et videret deꝰ de celis. Ain Oculus meꝰ depredatꝰ ẽ aiam meã: i cunctis filiabs urbis mee. Sade Venatione reperũt me ñsi auẽ inimici mei gratis. Sade Lapsa ẽ in lacũ vita mea: et posuerũt lapidẽ sup me. Sade Inundauerũt aque sup caput meũ: dixi perij. Coph Inuocaui nomẽ tuum dñe: de lacu nouissimo. Coph Vocem meã audisti: ne auertas aurẽ tuã a singultu meo et clamoribs. Coph. Appropinquasti in die quãdo inuocaui te: dixisti ne timeas. Res Iudicasti dñe causam anime mee: redẽptor vite mee. Res Vidisti dñe iniquitatẽ illorũ aduersũ me: iudica iudiciũ meum. Res Vidisti omnẽ furorem: vniuersas cogitationes eoꝝ aduersũ me. Sen Audisti opprobriũ eorũ dñe: omnes cogitatiões aduersũ me. Sen Labia insurgentiũ michi et meditationes eoꝝ: aduersum me tota die. Sen Sessionẽ eoꝝ et resurrectionẽ vide: ego sum psalmus eoꝝ. Thau Reddes eis vicem dñe: iuxta opera manuũ suarũ. Thau Dabis eis scutum cordis: laborem tuũ. Thau Persequeris i furore: et deles eos sub celis dñe. Aleph. Cmp.

Quomodo obscuratũ ẽ aurũ: mutatus est color optimus: dispsi

lūt lapides sanctuarij ī capite omniū plateaꝝ. Beth. Filij syon inclyti et amicti auro ꝓmo: quomō reputati sūt in vasa testea: opus manuum figuli. Gimel Sed et lamie nudauerūt mammam lactauerūt catulos suos. Filia pⁱpli mei crudelis: quasi struthio ī deserto. Daleth Adhesit lingua lactentis ad palatū eius in siti: parvuli petierunt panem: et nō erat q̄ frangeret eis. He. Qui vescebantur voluptuose interierunt in vijs: qui nutriebātur ī croceis amplexati sunt stercora. Vau. Et maior effecta ē iniquitas filie pⁱpli mei peccato sodomorū: q̄ subuersa est in momento: et non reperūt ī ea manꝰ. Zai. Candidiores nazarei eius nive. nitidiores lacte: rubicūdiores ebore antiquo: saphiro pulciores. Heth. Denigrata est sup carbones facies eorū: et non sunt cogniti in plateis. Adhesit cutis eoꝝ ossibus: aruit et facta est quasi lignū. Teth. Melius fuit occisis gladio q̄ interfectis fame: quoniā isti egestabuerunt cōsumpti a sterilitate terre. Joth. Manꝰ mulierū misericordiū coxerūt filios suos: facti sunt cibꝫ earꝫ in contritione filie pⁱpli mei. Caph. Complevit dñs furorem suū: effudit iram indignationis sue. Et succendit ignē in syon: et devorauit fundamēta eius. Lamech. Non crediderunt reges terre et vniuersi habitatores orbis: quō ingrederet hostis et inimicus ꝑ portas iherusalē. Mem. Propter peccata prophetaꝝ eius et iniquitas sacerdotum eius: qui effuderūt in medio eius sanguinē iustoꝝ. Nun. Errauerūt ceci in plateis: polluti sūt sāguine. Cūq; nō possēt: tenuerūt lacinias suas. Samech. Recedite polluti clamauerunt eis: recedite abite: nolite tangere. Jurgati quippe sunt et cōmoti dixerūt: inter gentes non addet vltra ut inhabitet ī eis. Phe. Facies dñi diuisit eos: nō addet ut respiciat eos. Facies sacerdotū nō erubuerūt: neq; senū miserti sunt. Ayn. Cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri ad auxiliū nostrū vanū: cum respiceremus attenti ad gentem q̄ saluare nō poterat. Sade. Lubricauerunt vestigia nostra in itinere plateaꝝ nostraꝝ: appropiquauit finis noster: completi sunt dies nostri: quia venit finis noster. Coph. Velociores fuerūt pⁱsecutores nr̄i aquilis celi: sup mōtes pⁱsecuti sunt nos: in deserto insidiati sūt nobis. Res. Spiritꝰ oris nr̄i xp̄usꝰ dñs captus est in peccatis nr̄is: cui diximus: in umbra tua viuemus in gentibus. Sin. Gaude et letare filia edom que habitas ī terra hus. Ad te quoq; pertiet calix: inebriaberis atq; nudaberis. Thau. Cōpleta ē iniquitas tua filia syon: nō addet vltra ut trāsmigret te. Visitabit iniquitatē tuā filia edom: discooperiet pcā tua.

Incipit oratio Jeremie pⁱe.

Recordare dñe quid acciderit nobis: intuere et respice obprobriū nr̄m. Hereditas nr̄a versa ē ad alienos: domꝰ nr̄e ad extraneos. Pupilli facti sumꝰ absq; pre: matres nr̄e q̄si vidue. Aquā nr̄am pecunia bibimus: ligna nr̄a ꝓcio cōparauimꝰ. Cervicibꝫ minabamꝫ: lassis nō dabat requies. Egipto dedimꝰ manū et assiriis: ut saturemur pane. Patres nr̄i peccauerunt et non sunt: et nos iniquitatem eorū portauimus. Servi dominati sūt nr̄i: non fuit qui redimeret de manu eoꝝ. In manibꝫ nr̄is afferemusꝰ panē: nobis a facie gladij in deserto. Pelles nr̄a quasi clibanus exusta est: a facie

tempestatū famis. Mulieres in syon humiliauerūt: et virgines ī ciuitatibꝫ iuda. Principes manu suspensi sunt: facies senū non erubuerūt. Adolescentibus impudice abusi sunt: et pueri in ligno corruerūt. Sedes defecerunt de portis: iuuenes de choro psallentium. Defecit gaudium cordis nostri: versus est in luctū chorus noster. Cecidit corona capitis nostri: ve nobis quia peccauim⁹. Propterea mestū factū est in dolore cor nr̄m: ideo cōtenebrati sūt oculi nostri. Propter mōtem syon quia disperijt: vulpes ābulauerūt in eo. Tu aūt dñe ineternū pmanebis: soliū tuū in generationē et generationē. Quare impetuū obliuiscēris nr̄i: derelinques nos ī longitudinē dieꝝ? Cōuerte nos domine ad te et cōuertemur: innoua dies nostros sicut a principio. Sed proiciēs repulisti nos: iratus es cōtra nos vehemēter. Prologus in baruch.

Liber iste qui baruch noīe pnotatur in hebreo canone nō habetur sed tantū in vulgata editone: similiter et epistola ieremie. Propter noticiam autem legentiū hic scripta sunt: quia mira de christo nouissimisq; temporibꝫ indicant. Incipit lib' Baruch

Et hec verba libri q̄ scripsit baruch filiꝰ nerie filij maasie filij sedechie filij sedei filij helchie in babilonia in āno quinto in septima die mensis: in tempore quo ceperūt caldei ierusalē et succenderunt eam igni. Et legit baruch verba libri hui⁹ ad aures iechonie filij ioakim regis iuda et ad aures uniuersi pplī venientis ad librū: et ad aures potentiū filiorꝫ regū: et ad aures presbiterorꝫ et ad aures pplī a minimo usq; ad maximū eorꝫ: omniū habitantium in babilonia ad flumen sedi. Qui audientes plorabāt et ieiunabāt: et orabāt in conspectu dñi. Et collegerūt pecuniam in conspectu dñi: scōm q̄ potuit uniuscuiusq; manus. Et miserūt ī ierusalē ad ioakim filiū helchie filij salom sacerdotem: et ad sacerdotes et ad omnē pplm qui inuenti sunt cum eo ī ierusalē: cum acciperent vasa templi dñi que ablata fuerant de templo reuocare in terram iuda. decima die mēsis syban. vasa argentea que fecit sedechias filius iosie reꝫ iuda postea q̄ accepisset nabuchodonosor reꝫ babilonis iechoniā et principes et vinctos et potentes et pplm terre a ierusalē: et duxit eos vinctos in babilonē. Et dixerūt. Ecce misimus ad vos pecunias: de quibꝫ emite holocaustomata et thus et facite manna: et offerte pro peccato ad aram dñi dei nostri. Et orate p vita nabuchodonosor regis babilonie et p vita balthasar filij ei⁹: ut sint dies eorꝫ sicut dies celi super terrā: ut det dñs virtutem nobis et illuminet oculos nostros: ut viuamus sub umbra nabuchodonosor regis babilonis et sub umbra balthasar filij eius: et seruiamus eis multis diebus. et inueniam⁹ gratiā in conspectu eorꝫ. Et pro nobis ipis orate ad dominū deū nostrū q̄a peccauim⁹ domino deo nostro: et non est auersus furor eius a nobis usq; in hunc diem. Et legite librū istū quē misimus ad vos recitari in templo dñi in die solenni: et in die opportuno. Et dicetis. Domino iusticia: nobis aute cōfusio faciei nostre sicut est dies hec:

omni iuda ⁊ habitantibꝫ ierusalem
regibus nostris et principibꝫ nostris
sacerdotibus et ꝓphetis nostris·et pa-
tribus nostris. Peccauim⁹ ante dñm
deū nostrū et non credim⁹ diffidentes
in eum:⁊ non sum⁹ subiectibiles illi:⁊
nō obaudiuim⁹ voci dñi dei nostri
ut ambularem⁹ in mandatis eius q̄
dedit nobis. A die qua eduxit patres
nostros de terra egipti usq; ad diē hāc
cramus incredibiles ad dñm deū no-
strum:⁊ dissipati recessimus ne audi-
remus vocem ipsius. Et adhesērūt no-
bis multa mala ⁊ maledictiones que
constituit dominꝫ moysi seruo suo: q̄
eduxit patres nostros de terra egipti
dare nobis terrā fluentem lac et mel:
sicut hodierna die. Et non audiuim⁹
vocem domini dei nostri secundum
omnia verba prophetarꝫ quos misit
ad nos ⁊ ad iudices nostros:⁊ abiui-
mus unusquisq; in sensū cordis nri
maligni operarij diis alienis:facientes
mala āte oculos domini dei nostri. En

Propter qđ statuit dñs de⁹ noster
verbū suū qđ locut⁹ est ad nos:
et ad iudices nostros qui iudicauerūt
in ierusalē et ad reges nostros et ad
principes nostros ⁊ ad omnē israhel
⁊ iudā:ut adduceret dñs sup nos ma-
la magna que nō sunt facta sub celo
quēadmodū facta sunt in ierusalem
secūdū que scripta sunt in lege moysi
ut manducaret ꝯmo carnes filij sui
et carnes filie sue. Et dedit eos in ma-
nu regū omniū qui sunt ī circuitu no-
stro in improperiū ⁊ in desolationē:⁊
in oñibus ꝓphis in quibus nos dissi-
pit dñs. Et facti sum⁹ subtus ⁊ non su-
pra: quia peccauim⁹ dño deo nostro·
non obaudiendo voci ipsius. Dño
deo nro iustitia:nobis aūt ⁊ patribus
nostris cōfusio faciei sicut est dies hec.
Quia locutus est deus sup nos oñia
mala hec que uenerūt sup nos: et nō
sum⁹ deprecati faciē dñi dei nostri ut
reuerteremur unusquisq; nostrū a uiis
nostris pessimis. Et uigilauit dñs in
malis: et adduxit ea sup nos: quia
iustus est domin⁹ in oñibꝫ operibus
suis que mandauit nobis: ⁊ non au-
diuim⁹ vocem ipius:ut iremus in pre-
ceptis dñi que edidit ante faciē nrām.
Et nunc domine de⁹ israhel qui edu-
xisti ꝓplm tuū de terra egipti in manu
valida ⁊ in signis et in ꝓdigijs et in
uirtute tua magna ⁊ in brachio excel-
so:⁊ fecisti tibi nomē sicut est dies ista:
peccauim⁹ · impie gessim⁹ inique egi-
mus dñe deus noster: in omnibus iu-
stitijs tuis. Auertat̄ ira tua a nobis:
quia derelicti sum⁹ pauci inter gentes
ubi dispsisti nos. Exaudi dñe preces
nras ⁊ orationes nras: et educ nos
propter te:⁊ da nobis inuenire grati-
am ante faciem eoꝝ qui nos abduxe-
runt: ut sciat om nis terra quia tu es
dñs deus noster:⁊ quia nomē tuum
inuocatū est sup israhel ⁊ sup genus
ipsi⁹. Respice domine de domo sancta
tua in nos:⁊ inclina aurē tuā ⁊ exau-
di nos. Aperi oculos tuos ⁊ vide:qa
nō mortui qui sunt in inferno·quorū
spīritus acceptus est a uisceribus suis
dabūt ꝯnorem et iustificationē dño:
sed anima que tristis est sup magni-
tudinē mali ⁊ incedit curua et in infi-
mis ⁊ cui⁹ oculi deficientes: et anima
esuriens dat tibi gloriā et iustificā do-
mino: quia non secūdū iustitias pa-
trum nrorū nos fundim⁹ pces et peti-
mus misericordiā ante conspectū tuū
domine deus noster: sed quia misisti
iram tuā ⁊ furorem tuū sup nos:sicut

loc̃utus es ī manu pueroꝝ tuoꝝ ꝓphetaꝝ dicens. Hec dicit dñs. Inclinate humerū vestrū ꝛ cernicem vestrā: ꝛ operam facite regi babilonis: ꝛ sedebitis in terra quā dedi patribꝫ vestris. Qđ si nō feceritis nec audieritis vocē dñi dei vestri operari regi babilonie defectionē vestrā factā de ciuitatibꝫ iuda et a foris ierusalē: et auferā a vobis vocem iocūditatis ꝛ vocem gaudij et vocem sponsi ꝛ vocem sponse: et erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam. Et non audierūt vocē tuā ut operarent̄ regi babilonis: ꝛ statuisti verba tua que locutus es in manibus pueroꝝ tuoꝝ ꝓphetaꝝ: ut trāsferentur ossa regū nostroꝝ ꝛ ossa patrū nr̄oꝝ de loco suo. Et ecce sunt ꝓiecta in calore solis ꝛ in gelu noctis: ꝛ mortui sunt in doloribus pessimis in fame ꝛ in gladio ꝛ emissione. Et posuisti templū in quo inuocatū est nomē tuū in ipo sicut hec dies: ꝓpter iniquitatem domus israhel et domus iuda. Et fecisti ī nobis dñe deꝰ noster scdm omnē bonitatē tuā et scdm omnē miserationē tuā illā magnā sicut locutꝰ es in manu pueri tui moysi: ī die qua precepisti ei scribere legem tuā coram filijs israhel dicens. Si non obaudieritis vocem meā · multitudo hec magna conuertetur in minimā gentem quoniā eos dispgam: qa scio qꝫ me non audiet ꝓpl̄us. Populus est enim dura ceruice. Et conuertet̄ ad cor suū in terra captiuitatis sue: et scient quia ego sum dñs deus eorū. Et dabo eis cor ꝛ intelligē: et aures ꝛ audient. Et laudabūt me ī terra captiuitatis sue: et memores erunt nominis mei. Et auertent se a dorso suo duro et a maligitatibus suis: quia reminiscentur viam patrū suoꝝ qui peccauerūt ī me. Et reuocabo illos in terrā quā iurau patribus illoꝝ abraham ysaach ꝛ iacob: ꝛ dominabūtur eiꝰ. Et multiplicabo eos: ꝛ non minorabūtur. Et statuā illis testamentū aleꝝ sempiternū: ut sim illis in deum: ꝛ ipi erūt michi in ꝓpl̄m. Et nō mouebo āpliꝰ ꝓpl̄m meū filios isrl̄ a terra quam dedi eis. C·m·

Et nunc dñe deus israhel: anima in angustijs et spiritus anxius clamat ad te. Audi dñe et miserere qa deus es miserator: ꝛ miserere nr̄i quia peccauimus ante te. Quia tu sedes in sempiternū: et nō peribimꝰ in euum? Dñe deus omnipotēs deus isrl̄ audi nūc orationem mortuoꝝ isrl̄ et filioꝝ ipoꝝ: quia peccauerūt ante te ꝛ nō audierunt vocem dñi dei sui: ꝛ agglutinata sūt nobis mala. Noli meminisse iniquitatis patrum nostroꝝ: sed memento manꝰ tue ꝛ nominis tui in tpe isto: quia tu es deus deus noster ꝛ laudabimꝰ te dñe: quia ꝓpter hoc dedisti timorem tuū in cordibus nr̄is · et ut inuocemꝰ nomē tuū et laudemꝰ te in captiuitate nr̄a: quia cōuertimur ab iniquitate patrum nr̄oꝝ qui peccauerūt āte te. Et ecce nos ī captiuitate nr̄a sumꝰ hodie quo nos dispsisti in improperiū ꝛ in maledictionē ꝛ in peccatum scdm oēs iniquitates patrū nostroꝝ: qui discesserūt a te dñe deus noster. Audi israhel mādata vite: auribꝫ ꝓpe ut scias prudentiā. Quid ē isrl̄ qꝫ ī terra inimicoꝝ es? Inueterasti ī terra aliena: coinquinatus es cum mortuis. Deputarꝰ es cū descendentibus in infernū: dereliquisti fontem sapientie. Nam si in via dei ambulasses: habitasses utiqꝫ in pace sup terrā. Disce vbi sit prudentia vbi sit virtus vbi sit

intellectus: ut scias simul ubi sit lōgitudo vite ꝛ virtꝰ: ubi sit lumē oculoꝝ ꝛ pax. Quis inuenit locum eius? Et quis intrauit in thesauros eius? Ubi sunt principes gentiū: et qui dominant̄ sup bestias que sunt sup terram? Qui in auibꝫ celi ludūt: qui argentum thesaurizant et aurū in quo confidūt homines: ꝛ non est finis acquisitionis eoꝝ. Qui argētū fabricāt: et sollicitī sūt: nec ē inuentio operꝫ suoꝝ. Exterminati sunt et ad inferos descenderūt: ꝛ alij loco eoꝝ exsurrexerūt. Iuuenes viderūt lumen: ꝛ habitauerūt sup terrā. Viam aūt discipline ignorauerunt: neqꝫ intellexerūt semitas eiꝰ: neqꝫ filij eoꝝ susceperūt eam. A facie ipsoꝝ longe facta est. Non est audita i terra chanaan: neqꝫ visa est in theman. Filij quoqꝫ agar qui exquisierūt prudētiam que de terra est · negociatores terre et theman: ꝛ fabricatores et exquisitores prudentie ꝛ intelligentie: viam aūt sapientie nesciērūt: neqꝫ cōmemorati sunt semitas eiꝰ. O israhel qꝫ magna est domus dei: ꝛ ingens locꝰ possessionis eius. Magnus ꝛ nō habēs finē: excelsus ꝛ immensus. Ibi fuerūt gigātes nominati: illi qui ab initio fuerūt statura magna scientes bellum. Non hos elegit dñs: neqꝫ viam discipline inuenerūt: ꝓpterea perierunt. Et quoniā nō habuerūt sapientiā: perierunt ꝓpter suā insipientiā. Quis ascēdit in celū et accepit eam: ꝛ eduxit eam de nubibus? Quis transfretauit mare et inuenit illā: et attulit illā sup aurum electū? Non est qui possit scire vias eius: neqꝫ qui exquirat semitas eiꝰ. Sed qui scit uniuersa nouit eam: ꝛ inuenit eam prudentia sua. Qui ꝓparauit terram in eterno cꝰpore: et repleuit eam pecudibꝫ et quadrupedibꝫ. Qui emittit lumē ꝛ vadit: ꝛ vocauit illud: et obedit illi in tremore. Stelle autem dederūt lumen in custodijs suis: ꝛ letate sunt. Vocate sunt: ꝛ dixerunt. Assumus. Et luxerūt ei cū iocunditate: qui fecit illas. Hic est deus noster: non estimabitur alius aduersus eum. Hic adinuenit omnē viam disciplīne: et tradidit illā iacob puero suo: ꝛ israhel dilecto suo. Post hec in terris visus est: ꝛ cum hominibus cōuersatꝰ est. Cb.

Hic liber mandatoꝝ dei: ꝛ lex que est in eternū. Omnes qui tenent eam quetient ad vitam: qui aūt dereliquerūt eam in mortem. Cōuertere iacob ꝛ apprehende eam: ambula p viam ad splendorem eius contra lumen eiꝰ. Ne tradas alteri gloriā tuā: et dignitatem tuā genti aliene. Beati sumus israhel: quoniā que deo placent manifesta sunt nobis. Animequior esto ꝓpter dei: memorabilis israhel. Venūdati estis gentibus non in ꝑditionē: sed ꝓpter qđ ī ira ad iracūdiā ꝓuocastis dñm · traditi estis aduersarijs. Exacerbastis enim cum qui fecit vos deum eternū: īmolantes demonijs et nō deo. Oblīti enī estis eū q̄ nutriuit vos: et contristastis nutricem vestrā ihrlm. Vidit enim iracūdiā a deo uenientem vobis: ꝛ dixit. Audite ciuitates syon. Adduxit enī michi deus luctū magnū. Vidi enim captiuitatē ꝓpli mei filioꝝ meoꝝ ꝛ filiaꝝ: quā sup duxit illis eternus. Nutriui enim illos cū iocunditate: dimisi aūt illos cū fletu ꝛ luctu. Ne mo gaudeat sup me viduā ꝛ desolatā: a multis derelicta sum propter peccata filioꝝ meoꝝ: quia declinauerūt a lege dei. Iusticias aūt ipsius nesciērūt: nec ambulauerūt per vias mādatoꝝ

dei: neq; pet semitas veritatis eius cū
iustitia ingressi sunt. Veniāt cōfines
syon: & memorentur captiuitatem fili-
orū & filiaꝝ meaꝝ: quā supduxit illis
eternus. Adduxit enim sup illos gen-
tem de longinquo: gentem improbā
et alterius lingue qui nō sunt reuereri
senem: neq; pueroꝝ miserti sūt. Et ab-
duxerūt dilectos uidue: et a filijs uni-
cam desolauerūt. Ego aūt quid possū
adiuuare uos? Qui enī adduxit sup
uos mala: ipe uos eripiet de manibs
inimicoꝝ uestroꝝ. Ambulate filij am-
bulate: ego enim derelicta sum sola.
Exui me stola pacis: indui aūt me sac-
co obsecrationis: & clamabo ad altis-
simū in diebus meis. Animequiores
estote filij: clamate ad dñm et eripiet
uos de manu principū inimicoꝝ. Ego
enim speraui in eternū salutem uestrā:
et uenit michi gaudiū a sancto super
misericordia: q̄ veniet uobis ab eterno
saluatore uestro. Emisi enim uos cū
luctu & ploratu reducet aūt uos michi
deus cum gaudio & iocunditate in eter-
num. Sicut enim uiderūt uicine syon
captiuitatem uestrā a deo: sic uidebūt
et in celeritate salutem uestrā in deo: q̄
supueniet uobis cū honore magno
et splendore eterno. Filij patiēter sustī-
nete iram que supuenit uobis. Persec-
utus est enim te inimicus tuus: sed ci-
to uidebis ꝓditionē ipsius: & sup cerui-
ces ipsius ascendes. Delicati mei am-
bulauerunt uias asperas: ducti sunt
enim ut greꝫ direptꝰ ab inimicis. Ani-
mequiores estote filij: & ꝓclamate ad
dñm. Erit enī memoria uestra ab eo
qui duxit uos. Sicut enī fuit sensus
uester ut errareris a deo: decies tantū
iterū cōuertentes requireris eum. Qui
enim induxit uobis mala: ipe rursū
adducet uobis sempiternā iocūditatē
cum salute uestra. Animequior esto
iherusalē. Exhortatur enim te: qui te
nominauit. Nocentes parebūt qui te
uexauerūt: & qui gratulati sunt in tua
ruina punientur. Ciuitates quibs ser-
uierunt filij tui punientur: & que arce-
pit filios tuos. Sicut enim gauisa est
in tua ruina & letata ē i casu tuo: sic cō-
tristabitur in sua desolatione. Et am-
putabitur exultatio multitudinis ei⁹:
et gaudimoniū ei⁹ erit in luctū. Ignis
enim supuenīet ei ab eterno in longi-
turnis diebus: & habitabitur a demo-
nijs in multitudine temporis. Circū-
spice iherusalem ad orientē: & uide io-
cunditatē a deo tibi uenientem.

Ecce enim uenūt filij tui: qs dimi-
sisti dispsos uenūt colleti ab o-
riente usq; ad occidentē: in uerbo san-
cti gaudentes in honorem dei. Exue
te iherusalē stola luctus et uexationis
tue: & indue te decore & honore que a
deo tibi est i gloria sempitna. Circūda-
bit te deꝰ dyployde iustitie: & imponet
mitrā capiti tuo honoris eterni. Deus
enim ostendet splendorem suū in te:
oni q̄ sub celo est. Nominabit enim
tibi nomē tuū a deo i sempiternū: pax
iustitie & honor pietatis. Exurge ihe-
rusalē et sta in excelso: et circūspice ad
orientem et uide collectos filios tuos
ab oriēte sole usq; ad occidentē: i uerbo
sancti gaudentes dei memoria. Exie-
runt enim abs te pedibus ducti ab in-
imicis: adducet aūt illos dominus
ad te portatos in honorē sicut filios
regni. Constituit enim deꝰ humiliare
omnē montē excelsum et rupes ghen-
nes: et conualles replere in equalitatē
terre: ut ambulet israhel diligenter in
honorem dei. Obumbrauerūt autem

C. vj.

silue: ⁊ omne lignū suauitatis israhel
mandato dei. Adducet enim de⁹ isrl'
cum iocūditate in lumine maiestatis
sue: cum misericordia ⁊ iusticia que ē
ex ipo. Incipit exemplū eple eiusdem
quā misit iheremias ad abductos ca-
ptiuos in babiloniā a rege babiloni-
orum: ut annūciaret illis secundum
quod preceptum est illi a deo.

Propter peccata que peccastis
ante deū: abducemini in ba-
biloniā captiui a nabucho-
donosor rege babiloniorū. Ingressi
itaq; in babilonē eritis ibi annis plu-
rimis et tempus lōgū usq; ad genera-
tiones septē: post hoc aūt educā vos
inde cum pace. Nunc aūt videbitis i
babilonia deos aureos ⁊ argēteos ⁊
lapideos ⁊ ligneos i humeris portari:
ostentantes metū gentibus. Videte er-
go ne ⁊ vos similes efficamini factis
alienis ⁊ metuatis: ⁊ metus vos rapi-
at in ipis. Visa itaq; turba de retro et
ab ante: orātes dicite in cordibus ve-
stris. Te oportet adorari dne. Angel⁹
aūt me⁹ vobiscū est. Ipse aūt exquirā
animas vras. Nam ligna ipsoz po-
lita a fabro ipa etiā inaurata ⁊ inar-
gētata falsa sūt: ⁊ nō possūt loqui. Et
sicut virgini amanti ornamenta: ita
accepto auro fabricata sūt. Coronas
rette aureas habēt sup capita sua dii
illoz: unde subtrahūt sacerdotes ab e-
is aurū ⁊ argentū: ⁊ erogant illud in
semetipis. Dant aūt ⁊ ex ipo pstituti
et meretrices ornāt: ⁊ iterū receperint il-
lud a meretricibus ornant deos suos.
Dii aūt non liberantur ab erugine et
tynea. Opris aūt illis veste purpurea
extergent facē ipsoz ppter puluerē do-
mus: q̄ est plurim⁹ inter eos. Sceptrū
aūt habet ut hmo sicut iudex regiōis:
qui in se peccantem non interficit. Ha-
bet etiā in manu gladiū et securim: se
aūt de bello et a latronibus non libe-
rat. Unde vobis notū sit: quia non
sūt dii. Nō ergo reuerenmini eos. Sicut
enim vas hominis ofractū inutile effi-
citur: tales sunt ⁊ dii illoz. Cōstitutis
illis i domo: occi eoz plenī sūt puluere
a pedibus in troeuntiū. Et sicut alicui
qui regem offendit circūsepte sunt ia-
nue: aut sicut ad sepulcrū adductum
mortuum ita tutant sacerdotes ostia
clausuris ⁊ seris: ne a latronibs exspo-
lientur. Lucernas accendūt illis: ⁊ qui-
dem multas: ex quibs nullā videre pos-
sunt. Sunt aūt sicut trabes in domo.
Corda vero eorū dicūt elingere serpen-
tes qui de terra sūt dū comedūt eos et
vestimentū ipsoz: ⁊ nō sentiūt. Nigre
fiūt facies eoz a fumo: qui in domo
fit. Supra corpus eoz ⁊ supra caput
eoz volant noctue ⁊ hyrundines: ⁊ a-
ues etiā similiter ⁊ catte. Unde sciatis
quia non sunt dii. Ne ergo timueritis
eos. Aurū etiā qđ habet ad speciē est:
nisi aliquis exterserit erugine nō fulge-
bunt. Neq; enim dum cōflarent sentie-
bant: ex omni pcio empta sunt i qui-
bus spiritus nō est in ipis. Sine pedi-
bus in humeris portant: ostentātes
ignobilitatē suā hominibs. Confun-
dantur etiā qui colūt ea. Propterea
si ceciderint in terrā a semetipis nō con-
surgūt: neq; si quis eum statuerit rectū
per semetipm stabit: sed sicut mortuis
humeri illis apponētur. Hostias illo-
rum vendūt sacerdotes ipoz ⁊ abutū-
tur: similiter ⁊ mulieres eoz decerpētes
neq; infirmo neq; mendicāti aliquid
impertiūt de sacrificijs eoz: fete ⁊ men-
struate eos contingūt. Scientes itaq;
ex hijs quia non sunt dii: ne timeatis

ros. Vnde enī vocanē dij? Quia mulieres apponūt dijs argenteis et aureis ⁊ lignēis: ⁊ in domibz ror sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita ⁊ barbā rasam: quoz capita nuda sunt. Rugiūt aūt clamātes cōtra deos suos: sicut ī cena mortui. Vestimenta roz auferunt sacerdotes: et vtūtur uxores suas ⁊ filios suos. Neq; si quid mali patiūtur ab aliquo neq; si quid boni poterūt retribuere: neq; regem cōstituere possunt neq; auferre. Similiter neq; dare diuitias possunt: neq; malū retribuere. Si q̄s illis votum vouerit ⁊ nō reddiderit: neq; hoc requirūt. Hominē a morte nō liberāt: neq; infirmū a potentiore eripiūt. Homine cecū ad visum non restituūt: de necessitate hominē non liberabūt. Vidue non miserebūtur: neq; orphanis bene facient. Lapidibus de mōte similes sunt dij illoz ligniei ⁊ lapidei ⁊ aurei et argentei: qui aūt colūt ea cōfundētur. Quomō ergo estimādū est aut dicendū illos esse deos? Adhuc enim ipis caldeis non honorātibus ea: q̄ cum audierint mutū non posse loquī offerūt illud ad bel: postulātes ab eo loqui: quasi possint sentire qui nō habēt motū. Et ipi cū intellexerint: relinquent ea. Sensum enim non habent ipi dij illoz. Mulieres aūt circūdate funibz in vijs sedent: succendētes ossa oliuaz. Cū aūt aliqua ex ipis abstracta ab aliquo transeūte dormierit: pxime sue exprobrat q̄ ea non sit digna habita sicut ipa: neq; funis eius diruptus sit. Omnia aūt que illis fūt falsa sunt. Quomō estimādū aut dicendū est illos esse deos? A fabris aūt ⁊ aurificibz facta sūt. Nichil aliud crūt nisi id qđ volūt esse sacerdotes. Aurifices etiā ipi qui ea faciunt non sunt multi temporis. Nūquid ergo possunt ea q̄ fabricata sūt ab ipis esse dij? Relinquerunt aūt falsa et opprobriū · postea futuris. Nam cum supuenerit illis plūs et mala: cogitant sacerdotes ubi se absondant cum illis. Quomō ergo sentīri debeāt quoniā dij sunt qui nec de bello se liberāt: neq; de malis se eripiūt? Nam cum sint lignea et inaurata et margentata: sciētur postea quia falsa sunt ab vniūsis gentibz et regibz que manifestata sunt quia non sunt dij: sed opera manuū hominū · ⁊ nullū op⁹ dei cū illis. Vnde ergo notū est q̄a non sūt dij: sed opera manuū hoim: ⁊ nullum dei op⁹ ī ipis ē. Regē regioni nō suscitant: neq; pluuiā hominibz dabunt. Iudiciū quoq; non discernent: neq; regiones liberabunt ab iniuria: quia nichil possunt sicut cornicule inter medium reli et terre. Ecce cū incīderit ignis in domū deoz ligneoz ⁊ argenteoz ⁊ aureoz: sacerdotes quidē ipsoz fugient et liberabuntur: ipi vero sicut trabes ī medio cōburentur. Regi aūt et bello nō resistent. Quomō ergo estimandū ē aut recipiēdū quia dij sūt? Non a furibz neq; a latronibz se liberabūt dij ligniei ⁊ lapidei ⁊ inaurati ⁊ inargērati: quibz iniqui fortiores sūt. Aurū et argentū et vestimentū quo opti sunt auferent illis et abibūt: nec sibi auxiliū ferent. Itaq; melius est esse regem ostentantē virtutē suā aut vas in domo vtile ī quo gloriabitur qui possidet illud q̄z falsi dij: uel ostiū ī domo qđ custodit que in pace sunt: q̄z falsi dij. Sol quidē et luna ac sidera cum sint splendida et emissa ad vtilitates obaudiunt: similiter et fulgur cū apparuerit ꝓspicuū est. Spūs aūt

et ſpiritꝰ in oīi regione ſpirat: ⁊ nubes quibꝫ cum imperatū fuerit a deo pambulare in uniuerſum orbem: pficiūt qđ imperatū eſt eis. Ignis etiam miſſus deſup ut conſumat montes ⁊ ſiluas: facit qđ p̄ceptū eſt ei. Hec autē neq; ſpecubus neq; uirtutibus uni eorum ſimilia ſunt. Vnde neq; eſtimandum eſt neq; dicendū illos eſſe deos: quādo non poſſunt neq; iudiciū iudicare: neq; facere hominibꝫ. Scientes itaq; quia non ſunt diſ: ne ergo timueritis eos. Neq; eni regibꝫ maledicēt: neq; benedicent. Signa enim in celo gentibus non oſtendunt: neq; ut ſol lucebūt: neq; illuminabūt ut luna. Beſtie meliores ſunt illis: que poſſunt fugere ſub tectū ac p̄deſſe ſibi. Nullo itaq; modo nobis eſt manifeſtū quia ſūt dii: p̄ter qđ ne timeatis eos. Nā ſicut in cucumerario formido nichil cuſtodit: ita ſūt dii illoꝝ lignei ⁊ argentei et inaurati. Eodē modo et in orto ſpinea alba: ſupra quā omnis auis ſedet. Similiter ⁊ mortuo p̄iecto in tenebris: ſimiles ſunt dii illoꝝ ligniei ⁊ inaurati ⁊ inargentati. A purpura q; et murice q ſupra illos timeant ſcietes utiq; quia non ſunt dii. Ipſi etiā poſtremo comedūtur: ⁊ erit opprobrium in regione. Melior eſt homo iuſtus qui non habet ſimulacra: nā erit longe ab opprobriis.

Incipit prologꝰ in Ezechielem prophetam.

Ezechiel p̄phera cum ioakim rege iuda captiuus ductus eſt in babilonem: ibiq; hiis qui cū eo captiui fuerāt p̄phetauit penitentibꝫ ꝙ ad ieremie uaticiniū ſe ultro aduerſariis tradidiſſent: ⁊ uiderent adhuc urbem ieroſolimā ſtare: quā ille raſuram eſſe p̄dixerat. Tricesimo aūt etatis ſue anno et captiuitatis quinto ꝛpoſſus ē ad cōcaptiuos loqui. Et eodē ꝛpe licet poſterior hic i caldea: ieremias i iudea prophetauerūt. Sermo eius nec ſatis deſertus nec ad modū ruſticus eſt: ſed ex utroq; medie temperatꝰ. Sacerdos et ipſe fuit ſicut ieremias: principia uoluminis ⁊ finem magnis habens obſcuritatibꝫ inuoluta. Sed ⁊ uulgata eius editio non multū diſtat ab hebraico. Vnde ſatis miror quid cauſe extiterit: ut ſi eoſdem in omnibus libris habemus interpres: in aliis eadem in aliis diuerſa trāſtulerūt. Legite igit ⁊ hunc iuxta tranſlationē noſtrā: quoniam per cola ſcriptus et comata manifeſtiorem legentibus ſenſum tribuit. Si autem amici mei et hunc ſubſannauerint dicite eis ꝙ nemo eos compellat ut ſcribant. Sed uereor ne illud eis eueniat quod grece ſignificantius dicitur ut uocentur fagolidori quod eſt mādducātes ſenecias.

Incipit lib' Ezechielis p̄phe. Capl'm p'm'.

Et factum eſt in tricesimo anno in q̄rto in q̄nta menſis: cū eſſem i medio captiuoꝝ iuxta fluuium chobar: aperti ſunt celi ⁊ uidi uiſiones dei. In q̄nta menſis ipe e ānus quintꝰ tranſmigrationis regis ioakim: factū eſt uerbū dñi ad ezechielē filiū buzi ſacerdotem in terra caldeoꝝ ſecus flumen chobar. Et facta eſt ſup eum ibi manus dñi. Et uidi: et ecce uentus turbinis uenie bat ab aquilone: ⁊ nubes magna ⁊ ignis inuoluens. Et ſplendor in circuitu eiꝰ: et de medio ei⁹ quaſi ſpecies electri: id eſt de medio ignis. Et in medio eiꝰ

ſimilitudo quatuor animaliū et hic aſpectus eorū. Similitudo hominis in eis. Et quatuor facies uni: et quatuor penne uni. Et pedes eoꝝ pedes recti: et planta pedis eorū quaſi planta pedis uituli: et ſcintille quaſi aſpectꝰ eris rādentis. Et manꝰ hominis ſub pennis eoꝝ in quatuor partibꝫ: et facies et pennas p quatuor partes habebāt: iunctiq; erant penne eoꝝ alterꝰ ad alterū. Non reuertebātur cum incederēt: ſed unūquodq; ante faciē ſuā gradiebatur. Similitudo aūt vultus eoꝝ. facies hominis et facies leonis a dextris ipoꝝ quatuor: facies aūt bouis a ſiniſtris ipſorū quatuor: et facies aquile deſuper ipſoꝝ quatuor: et facies eoꝝ et penne eoꝝ extente deſup. Due pēne ſingulorū iungebant: et due tegebāt corpora eoꝝ. Et unūquodq; eoꝝ corā facie ſua ambulabat. Vbi erat impetꝰ ſpiritꝰ illuc gradiebātur: nec reuertebantur cum ambularent. Et ſimilitudo animaliū aſpectus eorū quaſi carbonū ignis ardentiū: et quaſi aſpectus lampadaꝝ. Hec erat viſio diſcurrens in medio animaliū: ſplendor ignis et de igne fulgur egrediens. Et animalia ibant et reuertebant: in ſimilitudinem fulguris choruſcātis. Cunq; aſpicerē animalia: apparuit rota una ſup terram iuxta animalia habens quatuor facies. Et aſpectꝰ rotaꝝ et opus eaꝝ ꝙſi viſio maris: et una ſimilitudo ipaꝝ quatuor: et aſpectꝰ eaꝝ et opera quaſi ſit rota in medio rote. Per quatuor partes eaꝝ euntes ibant: et non reuertebantur cū ambularent. Statura q; erat rotis et altitudo. et horribilis aſpectus: et totum corpus oculis plenum in circuitu ipſaꝝ quatuor. Cunq; ambularent animalia. ābulabāt pariter et rote iuxta ea: et cū eleuarentᵉ animalia de terra. eleuabantur ſimul et rote. Quocūq; ibat ſpiritus: illuc eunte ſpiritu. et rote pariter leuabātur ſequētes eum. Spiritus enim uite erat in rotis. Cū euntibꝫ ibant. et cū ſtantibꝫ ſtabāt: et cū eleuatis a terra. pariter eleuabātur et rote ſequentes ea: quia ſpiritus uite erat in rotis. Et ſimilitudo ſup caput animaliū firmamenti quaſi aſpectus criſtalli horribilis. et extente ſup capita eoꝝ deſup. Sub firmamento aūt penne eoꝝ erecte alterꝰ ad alteꝝ. Vnūquodq; duabꝫ alis velabat corpus ſuū: et alterū ſimiliter velabatur. Et audiebā ſonū alaꝝ quaſi ſonū aquarū multarum: quaſi ſonū ſublimis dei. Cū ambularent quaſi ſonus erat multitudinis. ut ſonus caſtroꝝ. Cunq; ſtarent dimittebātur penne eorū. Nā cū fieret vox ſuper firmamentū qđ erat ſup caput eoꝝ: ſtabāt et ſubmittebāt alas ſuas. Et ſup firmamentū qđ erat imminens capiti eoꝝ quaſi aſpectꝰ lapidis ſaphiri. Similitudo throni: et ſup ſimilitudinē throni ſimilitudo quaſi aſpectus hominis deſup. Et vidi ꝙſi ſpeciem electri: velut aſpectū ignis intrinſecꝰ eiꝰ per circuitū. a lumbis eius et deſup: et a lumbis eius uſq; deorſum vidi ꝙſi ſpeciem ignis ſplendentis in circuitu. velut aſpectū arcus cum fuerit in nube in die pluuie. Hic erat aſpectꝰ ſplēdoris p gyrū: hec viſio ſimilitudinis glē dñi. Cap. Et vidi et cecidi in faciē meā: et audiui vocem loquentis. Et dixit ad me. Fili hominis ſta ſup pedes tuos: et loquar tecum. Et ingreſſus ē in me ſpiritus poſtq; locutus eſt michi: et ſtatuit me ſupra pedes meos. Et audiui loquentē ad me et dicentem. Fili hominis. mitto ego te ad filios iſrl.

ad gentes apostatrices que recesserūt a me. Patres eoꝝ ꝓuaricati sūt pactū meū usq; ad diem hanc: ⁊ filij dura facie ⁊ indomabili corde sunt ad quos ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit dñs deus: si forte uel ipi audiāt. et si forte quiescant. quoniā domus exasperans est: et scient quia pphēta fuerit in medio eoꝝ. Tu ergo fili hominis ne timeas eos neq; sermones eoꝝ metuas: quoniā incredulī ⁊ subuersores sunt tecum: et cum scorpionibꝫ habitas. Verba eoꝝ ne timeas: ⁊ uultꝰ eoꝝ ne formidēs: quia domus exasperās est. Loqueris ergo uerba mea ad eos si forte audiant ⁊ quiescāt: quoniā irritatores sūt. Tu aūt fili hominis audi quecunq; loquor ad te: ⁊ noli esse exasperās sicut domꝰ exasperatrix ē. Apri os tuū: ⁊ cōede quecūq; ego do tibi. Et uidi: ⁊ ecce manꝰ missa ad me. i q̄ erat inuolutꝰ liber: ⁊ expādit illū corā me q̄ erat scriptꝰ intꝰ ⁊ foris: ⁊ scripte erāt in eo lamētationes et carmē et ue.

Et dixit ad me. fili hominis. qd̄cunq; inueneris cōede. Comede uolumen istud: ⁊ uadens loquere ad filios israhel. Et aperui os meū: ⁊ cibauit me uolumine illo. Et dixit ad me. fili hominis: uenter tuus comedet. ⁊ uiscera tua cōplebūtur uolumine isto quod ego do tibi. Et comedi illud: et factū est in ore meo sicut mel dulce. Et dixit ad me. fili hominis uade ad domū isrl': ⁊ loqueris uerba mea ad eos. nō enī ad pplm ꝓfundi ēmonis ⁊ ignote lingue tu mitteris ad domū isrl': neq; ad pplos mltos ꝓfundi ēmonis ⁊ ignote lingue: quoꝝ nō possis audire sermones. Et si ad illos mitteres ipi audirent te. Domus aūt israhel nolunt audire te: quia nolūt audire me. Omnis quippe domꝰ israhel attrita fronte est: ⁊ duro corde. Ecce dedi faciē tuā ualentiorem faciebꝫ eoꝝ: ⁊ frontē tuā durioꝛem frontibꝫ eoꝝ: ut adamātem ⁊ ut silicem dedi faciē tuā. Ne timeas eos neq; metuas a facie eoꝝ: quia domus exasperās est. Et dixit ad me. fili hominis: omnes sermones meos quos ego loquor ad te assume in corde tuo. ⁊ auribꝫ tuis audi: ⁊ uade ingredere ad transmigrationē ad filios pli mei: ⁊ loqueris ad eos: ⁊ dices eis. Hec dicit dñs deus: si forte audiant ⁊ quiescant. Et assumpsit me spiritus: et audiui post me uocem cōmotōnis magne. benedicta gloria dñi de loco suo: ⁊ uocem alarū animaliū percutientiū alterā ad alteram: et uocem rotaꝝ sequentiū animalia. ⁊ uocem commotōnis magne. Spiritꝰ quoq; leuauit me ⁊ assumpsit me: ⁊ abij amarꝰ in indignatione spiritꝰ mei. fuit enim manus dñi erat mecū confortās me. Et ueni ad trāsmigrationē ad aceruū nouarū frugū. ad eos qui habitabāt iuxta flumen chobar: ⁊ sedi ubi illi sedebant: ⁊ mansi ibi septem diebꝫ mestus in medio eorū. Cum aūt ptransissent septem dies: factū est uerbū dñi ad me dicens. fili hominis. speculatorē dedi te domui israhel: ⁊ audies de ore meo uerbū. ⁊ annūciabis eis ex me. Si dicēte me ad impiū morte morieris. nō annūciaueris ei. neq; locutꝰ fueris ut auertat̄ a uia sua impia ⁊ uiuat: ipe impius in iniquitate sua morie: sanguinē aūt eius de manu tua requirā. Si aūt tu annūciaueris impio. et ille non fuerit cōuersus ab impietate sua et a uia sua impia: ipe quidē in impietate sua morietur: tu aūt animā tuā liberasti. Sed et si conuersus iustus a

iustitia sua fuerit. et fecerit iniquitatē:
ponā offendiculū coram eo. Ipse mo-
rietur: quia non annūciasti ei. In pec-
cato suo morietur: ⁊ nō erūt in memo-
ria iustitie eius quas fecit: sanguinē
uero eius de manu tua requirā. Si aūt
tu annūciaueris iusto ut nō peccet iu-
stus. ⁊ ille nō peccauerit: uiuēs uiuet
quia annūciasti ei: ⁊ tu animā tuā li-
berasti. Et facta est sup me manꝰ dñi:
et dixit ad me. Surgēs egredere ī cam-
pū: et ibi loquar tecū. Et surgēs egres-
sus sū in cāpū: ⁊ ecce ibi gloria dñi sta-
bat ꝟsi gloria quā uidi iuxta fluuiū
chobar: et cecidi ī faciē meā. Et ingres-
sus ē in me spiritꝰ. ⁊ statuit me sup pe-
des meos: ⁊ locutꝰ ē michi: ⁊ dixit ad
me. Ingredere: ⁊ includere ī medio do-
mus tue. Et tu fili hominis. ecce data
sūt sup te uincula et ligabūt te in eis. et
nō egredieris in medio eoꝝ: ⁊ linguā
tuā adhęrere faciā palato tuo et eris
mutꝰ. nec ꝟsi uir obiurgās: qa domꝰ
exasperās ē. Cū aūt locutꝰ fuero tibi. a-
periā os tuū: ⁊ dices ad eos. Hec dicit
dñs deꝰ. Qui audit audiat. ⁊ q̄ desistit
quiescat: qa domꝰ exasperās est. Cap.
Et tu fili hominis. sume tibi late-
rem ⁊ pones eum corā te: ⁊ descri-
bes in eo ciuitatem iherusalē. Et ordi-
nabis aduersus eam obsidionē: ⁊ edi-
ficabis munitiones ⁊ cōportabis ag-
gerem: ⁊ dabis cōtra eam castra. ⁊ po-
nes arietes ī gyro. Et tu sume tibi sar-
taginē ferreā. ⁊ pones eam in murū fer-
reū inter te et inter ciuitatem: et obfir-
mabis faciē tuā ad eam et erit in obsi-
dionē: ⁊ circūdabis eam. Signū est
domui israhel. Et tu dormies sup la-
tus tuū sinistrū: ⁊ pones iniquitates
domus israhel sup eo numero dierū
quibs dormies sup illud: et assumes
iniquitates eoꝝ. Ego autem dedi tibi
annos iniquitatis eoꝝ numero dierū
trecentos ⁊ nonaginta dies: et porta-
bis iniquitatē domꝰ israhel. Et cum
cōpleueris hec. dormies sup latꝰ tuū
dextrū secūdo: ⁊ assumes iniquitatē
domus iuda quadragīta diebs. Diē
pro anno: diem inquā p anno dedi
tibi. Et ad obsidionē iherusalē ꝺuettes
faciē tuā: ⁊ brachiū tuū erit extentū: et
prophetabis aduersus eam. Ecce cir-
cūdedi te uinculis: ⁊ non te cōuertes a
latere tuo in latus aliud: donec cōple-
as dies obsidionis tue. Et tu sume ti-
bi frumentū ⁊ ordeū ⁊ fabam ⁊ lentē et
miliū et uiciā. et mittes ea ī uas unū:
et faces tibi panes numero dieꝝ qui-
bus dormies sup latus tuū. Trecentis
et nonaginta diebs comedes illud. Ci-
bus aūt tuus quo uescēris: erit in pon-
dere uiginti stateres in die. A tempore
usq; ad tempꝰ comedes illud. Et aquā
in mensura bibes sextam partem hin.
A tempore usq; ad tempꝰ bibes illud.
Et quasi succinericiū ordeaceū come-
des illud: et stercore qđ egredit de ho-
mine operies illud in oculis eoꝝ. Hec
dicit dñs. Sic comedēt filij israꝫ panē
suū pollutū inter gētes: ad quas eicia
eos. Et dixi. Ah ah ah dñe deus. Ec-
ce anima mea nō est polluta: ⁊ morti-
nū ⁊ laceratū a bestijs nō comedi ab
infantia mea usq; nūc: ⁊ nō est ingres-
sa os meū omnis caro immūda. Et
dixit ad me. Ecce dedi tibi fimū boum
pro stercoribs humanis: et facies pa-
nem tuū ī eo. Et dixit ad me. Fili hōis:
ecce cōterā baculū panis ī hrlm et cōe-
dent panē suū in pōdere ⁊ in sollicitu-
dine: ⁊ aquā in mensura et ī āgustia
bibent: ut deficientibus pane et aqua
corruat unusquisq; ad fratrem suū: et

contabescrat in iniquitatibus suis. C 6.

Et tu fili hominis sume tibi gladiū acutū radentem pilos: & assumes eum et duces per caput tuū et per barbā tuā: & assumes tibi stateram ponderis & diuides eos. Terciā partē igni combures in medio ciuitatis iuxta cōpletionē dierū obsidionis: & assumes terciā partem & concides gladio in circuitu eius: terciā uero aliā disperges in uentū· & gladiū nudabis post eos. Et sumes inde paruū numerū et ligabis eos in sūmitate pallij tui: & ex eis rursū tolles & picies eos in medio ignis & combures eos igni: et ex eis egredietur ignis in omnē domū isrl. Hec dicit dñs deus. Hec est ierusalē. In medio gentiū posui eā: et in circuitu eius terras. Et contempsit iudicia mea ut plus esset impia ꝙ gentes: et pcepta mea ultra ꝙ terre que in circuitu ei⁹ sunt. Iudicia enī mea piecerūt: et in pceptis meis nō ambulauerunt. Idcirco hec dicit dñs deus. Quia superastis gentes que in circuitu uestro sunt et in pceptis meis nō ambulastis et iudicia mea non fecistis: & iuxta iudicia gentiū que in circuitu uestro sūt nō estis operati: ideo hec dicit dñs de⁹. Ecce ego ad te: & ipse ego faciā in medio tui iudicia in oculis gentiū: & faciā in te ꝙ nō feci· & quibꝫ similia ultra non faciā: ꝓpter oīes abominatōnes tuas. Idcirco comedēt patres filios in medio tui: et filij comedent patres suos. Et faciā in te iudicia: & ventilabo uniuersas reliquias tuas in omnē uentū. Idcirco viuo ego dicit dñs de⁹ nisi ꝙ eo ꝙ sanctū meū uiolasti in oīibus offensionibꝫ tuis et in cunctis abominationibꝫ tuis: ego quoqꝫ cōfringā: et nō parcet oculꝰ meꝰ & nō miserebor. Tercia pars tui peste morietur & fame consumetur in medio tui: & tercia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo. Terciā uero partē tuā in omnē uētū dispgā: et gladiū euaginabo post eos. Et cōplebo furorē meū: et requiescere faciā indignationē meā in eis: et cōsolabor. Et scient quia ego dñs locutus sum in zelo meo: cū impleuero omnē indignationē meā in eis. Et dabo te in desertū et in opprobriū gentibꝫ que in circuitu tuo sunt: in cōspectu omnis pretereūtis. Et eris opprobriū et blasphemia exemplū et stupor in gentibꝫ que in circuitu tuo sunt: cū fecero in te iudicia in furore & in indignatione & in increpationibꝫ ire que ego dñs locutus sum: quando misero sagittas famis pessimas que erūt mortifere: et quas mittā ut dispdam uos. Et famē congregabo sup uos: & conterā in uobis baculum panis: et immittā in uos famem et bestias pessimas usqꝫ ad interneciōnem. Et pestilentia et sanguis trāsibūt p te: & gladiū inducam super te. Ego dominus locutus sum. C 6j.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis· pone faciē tuā ad mōtes israhel: et pphetabis ad eos & dices. Mōtes israhel audite uerbum dñi dei. Hec dicit dñs de⁹ mōtibus & collibus rupibus & uallibꝫ. Ecce ego inducā sup uos gladiū et dispdam excelsa uestra: & demoliar aras uestras & cōfringā simulacra ura: & deiciā interfectos uestros ante ydola uestra. Et dabo cadauera filiorꝫ israhel ante faciē simulacroꝝ uestroꝝ: et dispgam ossa uestra circū aras uestras in oīibus habitatōnibus uestris. Urbes deserte erūt: et excelsa demolientur et dissipabūtur: et interibūt are ura et

confringent: ⁊ cellabũt ydola vestra. et cõterent delubra vra: ⁊ delebunt opera vra: ⁊ cadet interfect⁹ i medio vri: ⁊ scietis qa ego sum dns. Et relinquã i vobis eos q̃ fugerit gladiũ in gentibꝫ. cũ dispsero vos in terris: ⁊ recordabũtur mei liberati vestri in gentibꝫ ad quas captiui ducti sunt: qa cõtriui cor eoꝝ fornicans ⁊ recedens a me. et oculos eoꝝ fornicãtes post ydola sua: ⁊ displicebũt sibimet sup malis que fecerant in vniuersis abominatonibꝫ illis: et scient quia ego dns. non frustra locutus sum ut facerem eis malũ hoc. Hec dicit dns deus. Percute manũ tuã et allide pedẽ tuũ: ⁊ dic heu ad omnes abominatones malorꝫ domus israhel: quia gladio fame ⁊ peste ruituri sunt. Qui longe est peste morietur: qui aũt prope. gladio corruet: ⁊ qui relict⁹ fuerit ⁊ obsessus fame morietur. Et complebo indignationẽ meã in eis: ⁊ scietis quia ego dns cum fuerint interfecti vestri in medio ydolorũ vestrorꝫ in circuitu arar vestrar in omni colle excelso. ⁊ in cũctis sũmitatibus montiũ: et subtus omne lignũ nemorosũ et subtus vniuersam quercũ frondosam ubi accenderũt thura redolentia vniũsis ydolis suis. Et extẽdã manũ meã sup eos: ⁊ factã terrã eoꝝ desolatã ⁊ destitutam a deserto deblatha i omnibꝫ habitatonibꝫ eoꝝ: ⁊ sciẽt qa ego dns. Cbm.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Et tu fili hominis: hec dicit dns deus terre israhel. Finis venit: venit finis sup quatuor plagas terre. Nũc finis sup te: ⁊ immittã furorem meũ in te. Et iudicabo te iuxta vias tuas: ⁊ ponã cõtra te omnes abominationes tuas. Et non parcet oculꝰ meꝰ sup te ⁊ non miserebor: sed vias tuas ponã sup te et abominatones tue in medio tui erũt: ⁊ scietis qa ego dns. Hec dicit dns deꝰ. Afflictio una: afflictio ecce venit. Finis venit: venit finis. Euigilauit adũsũ te: ecce venit. Venit cõtritio sup te q̃ habitas i terra. Venit tẽpus: prope est dies occisionis: ⁊ nõ gloriemõtiũ. Nũc de ꝓpinquo effundã irã meã sup te: et cõplebo furorẽ meũ i te. Et iudicabo te sedm vias tuas: ⁊ imponã tibi omnia scelera tua. Et nõ parcet oculus meꝰ nec miserebor: sed vias tuas imponã tibi. ⁊ abominatones tue i medio tui erũt: ⁊ scietis quia ego sum dns ꝓcutiẽs. Ecce dies: ecce venit. Egressa est cõtritio: floruit virga. germinauit superbia: iniquitas surrexit in virga impietatis. Nõ ex eis et non ex ipsis: neqꝫ ex sonitu eoꝝ: ⁊ non erit requies in eis. Venit tempus: appropiquauit dies. Qui emit nõ letetur. et q̃ vendit nõ lugeat. quia ira sup omnẽ ꝓplm ei⁹: quia qui vendit ad id qd̃ vendidit nõ reuertetur: ⁊ adhuc in viuentibꝫ vita eoꝝ. Visio enim ad omnẽ multitudinẽ ei⁹ nõ regredietr. ⁊ vir i iniquitate vite sue nõ cofortabitur. Canite tuba: ꝓparentur omnes: ⁊ nõ ẽ qui vadat ad ꝓliũ. Ira enim mea sup omnẽ multitudinẽ ei⁹. Gladius foris: pestis ⁊ fames intrinsec⁹. Qui in agro ẽ gladio morietur: ⁊ qui in ciuitate. pestilencia et fame deuorabũtur: ⁊ saluabũtur q̃ fugerint ex eis. Et erũt in mõtibus ipsi columbe cõuallium: omnes trepidi: vnusquisq; in iniquitate sua. Omnes manus dissoluẽtur: ⁊ omnia genua fluent aquis. Et accingent se cilicijs. ⁊ operiet eos formido: ⁊ in omni facie confusio: ⁊ in vniuersis capitibꝫ eorũ caluicijs. Argentũ eoꝝ foris ꝓicietur: et aurũ eoꝝ i sterquilinũ erit. Argẽtũ

eoꝝ et auꝝ eoꝝ nō ualebit liberare eos:
in die furoris dñi. Animā suā nō sa-
turabūt ⁊ uentres eoꝝ nō implebunt:
quia scā dalū iniquitatis eoꝝ factū ē:
et ornamentū moniliū suoꝝ in superbiā posuerūt: ⁊ imagines abomina-
tionū suaꝝ et simulacroꝝ fecerūt ex eo.
Propter hoc dedi eis illud in immū-
diciā: ⁊ dabo illud in manꝰ alienorū
ad diripiendū ⁊ impijs terre in p̄dam:
et contaminabūt illud. Et auertā fa-
ciem meā ab eis: ⁊ uiolabūt archanū
meū: et introibūt in illud emissariꝯ. et
contaminabūt illud. Fac cōclusionē:
quoniā terra plena est iudicio sangui-
nū: ⁊ ciuitas plena iniquitate. Et ad-
ducā pessimos de gentibꝫ: et posside-
bunt domos eorū. Et quiescere faciā
superbiā potentiū: ⁊ possidebūt sancta-
ria eoꝝ. Angustia supueniente requi-
rent pacem: ⁊ non erit. Cōturbatio su-
per cōturbationē ueniet: ⁊ auditꝰ super
auditū. Et querent uisionē de pphēta:
et lex peribit a sacerdote: et consiliū a
senioribꝫ. Rex lugebit: ⁊ principes in-
dicentur merore: ⁊ manꝰ pplī terre con-
turbabūtur. Scōm uiā eoꝝ faciā eis:
et secundū iudiciū eoꝝ iudicabo eos:
et scient quia ego dominus. C. bm.

Et factū est in anno sexto. in sexto
mense in quinta mensis: ego se-
debā in domo mea: ⁊ seniores iuda sede-
bant coram me. Et cecidit ibi super me
manꝰ dñi dei. Et uidi: et ecce similitu-
do quasi aspectus ignis. Ab aspectu
lumboꝝ eiꝰ ⁊ deorsum ignis: ⁊ a lum-
bis eiꝰ ⁊ sursum. ḣsi aspectus splendo-
ris: ⁊ uisio electri. Et emissa similitudo
manꝰ apphendit me in cincinno capi-
tis mei: ⁊ eleuauit me spiritus inter ce-
lum ⁊ terrā: ⁊ adduxit me in ihrlm in
uisione dei iuxta ostiū interius. quod
respiciebat ad aquilonē. ubi erat statu-
um ydolū zeli ad puocandā emula-
tionē. Et ecce ibi gloria dei isrl secūdū
uisionē quā uideram in cāpo: ⁊ dixit ad
me. Fili hominis: leua oculos tuos
ad uiā aquilonis. Et leuaui oculos
meos ad uiam aquilonis: ⁊ ecce ab a-
quilone porte altaris. ydolū zeli i ipo
introitu. Et dixit ad me. Fili hominiꝯ:
putas ne uides tu quid isti faciūt. ab-
ominatōes magnas quas domus
israhel facit hic. ut pcul recedā a san-
ctuario meo? Et adhuc cōuersus. vide-
bis abominatōes maiores. Et in-
roduxit me ad ostiū atriꝯ. Et uidi: et
ecce foramē unū i pariete. Et dixit ad
me. Fili hominis: fode parietē. Et cū
fodissem parietē: apparuit ostiū unū.
Et dixit ad me. Ingredere: ⁊ uide abo-
minatōes pessimas quas isti faciūt
hic. Et ingressus uidi: ⁊ ecce omnis si-
militudo reptilium et animaliū abo-
minatio: ⁊ uniuersa ydola domꝰ israhel depicta erant in pariete in circuitu
p totum. Et septuaginta uiri de senio-
ribus domus israhel. et iechonias fi-
lius saphan stabat in medio eoꝝ stan-
tiū ante picturas: ⁊ unusquisq; habe-
bat thuribulū in manu sua: ⁊ uapor
nebule de thure consurgebat. Et dixit
ad me. Ecce uides fili hoīs que senio-
res domꝰ israhel faciūt in tenebris:
unusquisq; in abscondito cubilis sui.
Dicūt enim. Nō uidet dñs nos. Dere-
liquit dñs terrā. Et dixit ad me. Ad-
huc cōuersus uidebis abominatōes
maiores quas isti faciūt. Et introdu-
xit me per ostiū porte domus dñi qđ
respiciebat ad aquilonē. Et ecce ibi mu-
lieres sedebāt plāgentes adonidē. Et
dixit ad me. Ecce uidisti fili hoīs. Ad-
huc auersus uidebis abominatōes

maiores hijs. Et introduxit me in atriū domus dñi interius. Et ecce in ostio templi dñi inter vestibulū et altare quasi viginti quinq; viri dorsa habentes cōtra tēplū dñi et facies ad orientē: et adorabāt ad ortū solis. Et dixit ad me. Certe vidisti fili hominis. Nūquid leue est hoc domui iuda: ut facerent abominatōnes istas quas fecerūt hic? Quia replētes terrā iniquitate cōuersi sunt ad irritandū me. Et ecce applicant ramum ad nares suas. Ergo et ego faciam in furore: non parcet oculus meus: nec miserebor: et cū clamauerint ad aures meas voce magna non exaudiam eos. Cum.

Et clamauit in auribz meis voce magna dicens. Appropinquauerūt visitatōnes urbis: et unusquisq; vas interfectionis habet in manu sua. Et ecce sex viri veniebāt de via porte superioris que respicit ad aquilonē: et unusquisq; vas interit⁹ ī manu eius. Vir quoq; unus in medio eorū vestitus lineis: et atramentariū scriptoris ad renes ei⁹. Et ingressi sunt: et steterūt iuxta altare eneum. Et gloria dñi isrl assumpta est de cherub: que erat sup eū ad limen dom⁹. Et vocauit virū q̄ indut⁹ erat lineis: et atramētariū scriptoris habebat ī lūbis suis. Et dixit dñs ad eū. Transi p mediā ciuitatem in medio iherusalē: et signa thau sup frontes viroz gementiū et dolentiū super cunctis abominatōnibz que fiūt in medio ei⁹. Et illis dixit audiēte me. Trāsite p ciuitatem sequētes eū: et percutite. Nō parcat oculus vester: neq; misereamini. Senem adolescentulū et virginem: paruulū et mulieres interficite: usq; ad internecionē. Omnē aūt sup quē videritis thau ne occidatis: et a sanctuario meo incipite. Ceperūt ergo a viris senioribus: qui erāt ante faciē domus. Et dixit ad eos. Cōtaminate domū: et implete atria interfectis. Egredimini. Et egressi sunt: et percutiebant eos qui erant in ciuitate. Et rede completa remānsi ego: ruiq; sup faciē meā: et clamās aio heu heu heu dñe deus. Ergo ne dispdas oēs reliquias isrl effundens furorem tuū sup iherusalē? Et dixit ad me. Iniquitas dom⁹ israhel et iuda magna est nimis valde: et repleta est terra sanguinibus: et ciuitas repleta est auersione. Dixerunt enim. Dereliquit dñs terrā: et dñs nō videt. Igitur et meus nō parcet oculꝰ: neq; miserebor. Viam eoz sup caput eorū reddam. Et ecce vir qui erat indutus lineis q̄ habebat atramentarium in dorso suo: respondit verbū dicens. Feci sicut precepisti michi. Cap. x

Et vidi: et ecce in firmamēto q̄ erat sup caput cherubim ql lapis saphirus: et quasi species similitudinis solij apparuit sup eū. Et dixit ad virū qui indutus erat lineis: et ait. Ingredere in medio rotaz qui sunt subt⁹ cherubim et imple manū tuā prunis ignis que sunt inter cherubim: et effunde sup ciuitatem. Ingressusq; est ī conspectu meo. Cherubim aūt stabant a dextris domus cū ingrederet vir: et nubes impleuit atriū interi⁹. Et eleuata est gloria dñi desup cherub ad limen dom⁹: et repleta est domus nube. Et atriū repletū est splendore glorie dñi: et sonit⁹ alaz cherubim audiebat usq; ad atriū exteri⁹: quasi vox loquentis dei oīpotentis. Cumq; p̄cepisset viro q̄ indut⁹ erat lineis dicēs sume ignē de medio rotaz q̄ sūt iter cherubim: ingressus ille stetit iuxta rotam. Et extendit

cherub manū de medio cherubim ad
ignē qui erat inter cherubim: et sum-
psit et dedit in manꝰ eiꝰ qui indutus
erat lineis: qui accipiēs egressus ē. Et
apparuit in cherubim similitudo ma-
nus hominis subtꝰ pennas eorū. Et
vidi: et ecce ꝟtuor rote iuxta cherubim.
Rota una iuxta cherub unū: et rota a-
lia iuxta cherub unū. Species aūt ro-
tax erat quasi visio lapidis crisolith:
et aspectus eax similitudo una quatu-
or: ꝟsi si sit rota in medio rote. Cunq;
ambularent in quatuor partes gra-
diebātur: et nō reuertebātur ambulā-
tes: sed ad locū ad quē ire declinabat
que ꝓma erat · sequebanť et recte: nec
cōuertebātur. Et oīne corpus earū et
colla et manus et pennę et circuli plena
erāt oculis in circuitu quatuor rotax:
et rotas istas vocauit volubiles au-
diente me. Quatuor aūt facies habe-
bat unū. Facies una facies cherub: et
facies secūda facies hominis: et in ter-
cio facies leonis: et in quarto facies a-
quile. Et eleuata sunt cherubim: ipm ē
animal qđ videram iuxta flumē chobar.
Cunq; ambularent cherubim ibāt pa-
riter et rote iuxta ea: et cū eleuarent che-
rubim alas suas ut exaltarent de ter-
ra non residebāt rote: sed et ipe iuxta
erāt. Stantibꝫ illis stabāt: et cū eleua-
tis eleuabāt̄ur. Spīritus enī vite erat
in eis. Et egressa est gloria domini a
limine templi: et stetit sup cherubim.
Et eleuantia cherubim alas suas ex-
altata sūt a terra coram me: et illis egre-
dientibus rote quoq; subsecute sunt.
Et stetit in introitu porte domus dñi
orientalis: et gloria dei israhel erat sup
eos. Ipm ē animal qđ vidi subter deū
israhel iuxta fluuiū chobar. Et intelle-
xi quia cherubim essent. Quatuor per
quatuor vultus uni: et quatuor ale
uni: et similitudo manꝰ hominis sub
alis eox. Et similitudo vultuū eorū:
ipsi vultꝰ quos videram iuxta fluuiū
chobar: et intuitus eorū et impetꝰ sin-
gulox ante faciem suā ingredi. C.xi.

Et eleuauit me spiritꝰ: et introdu-
xit me ad portam domus dñi
orientalē que respicit ad solis ortū. Et
ecce in introitu porte viginti quiq; viri:
et vidi in medio eox iechoniā filiū azur
et phelatiā filiū banaie principes ppli. Di-
xitq; ad me. Fili hoīs: hi viri cogitāt
iniquitatē · et tractāt consiliū pessimū
in urbe ista dicentes. Nōne dudū edi-
ficate sunt domus? Hec est lebes: nos
aūt carnes. Idcirco vaticinare de eis:
vaticinare fili hominis. Et irruit in
me spiritꝰ dñi: et dixit ad me. Loquere.
Hec dicit dñs. Sic locuti estis domꝰ
israhel: et cogitationes cordis vestri e-
go noui. Plurimos occidistis in ur-
be hac: et implestis vias eiꝰ interfectis.
Propterea hec dicit dñs. Interfecti vri
quos posuistis in medio eiꝰ hi sunt
carnes: et hec est lebes: et educā vos de
medio eiꝰ. Gladiū metuistis: et gladi-
um inducam sup vos dicit dñs deus.
Et eiciā vos de medio eius. Daboq;
vos in manū hostiū: et faciā in vobis
iudicia. Gladio cadetis. In finibus
israhel iudicabo vos: et scietis qa ego dñs.
Hec nō erat vobis in lebetem: et vos
nō eritis in medio eiꝰ carnes. In fini-
bus israhel iudicabo vos: et scietis qa
ego dñs. Quia in pceptis meis non
ambulastis: et iudicia mea nō fecistis:
sed iuxta iudicia gentiū que in circuitu
vestro sunt estis operati. Et factū est cū
prophetarē: phelatias filiꝰ banaie mor-
tuus ē. Et cecidi in faciē meā: clamās
voce magna. Et dixi. Heu heu heu dñe

deꝰ: cōsummatiōnē tu facis reliquias israhel? Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Fili hoīs: fratres tui-fratres tui viri ꝓpinqui tui-et oīs domꝰ israel-uniuersi quibꝫ dixerūt habitatores ierusalē. longe recedite a dño: nobis data est terra in possessionē: ꝓpterea hec dicit dñs deus. Quia longe feci eos in gentibus: et quia dispsi eos in terris: ero eis in sanctificationē modicā in terris ad quas uenerūt. Propterea loquere. Hec dicit dñs deꝰ. Cōgregabo uos de ꝑplis: et adunabo de terris in quibus dispsi estis: daboq; uobis humū israel. Et ingredient illuc: et auferent oīes offensiones cūctasq; abominationes eiꝰ de illa. Et dabo eis cor unū: et spiritū nouū tribuā in uisceribus eoꝝ. Et auferā cor lapideū de carne eoꝝ. et dabo eis cor carneū: ut in ꝑceptis meis ambulēt. et iudicia mea custodiāt. faciātq; ea: et sint michi ī ꝑplm. et ego sim eis in deū. Quoꝝ aūt cor post offendicula et abominationes suas ābulat: hoꝝ uiā in capite suo ponā dicit dñs deus. Et eleuauerūt cherubim alas suas. et rote cum eis: et gloria dei israhel erat super eos. Et ascendit gloria dñi de medio ciuitatis: steteritq; sup mōtē qui est ad orientem urbis. Et spiritꝰ leuauit me: adduxitq; in caldeam ad transmigrationē in uisionē in spiritu dei: et sublata ē a me uisio quā uiderā. Et locutꝰ sū ad trāsmigrationē oīa uerba dñi: q̄ ostenderat michi. C.xij.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis. in medio domus exasperātis tu habitas: qui oculos habēt ad uidendū et nō uidēt. et aures ad audiendū et nō audiūt: qa domus exasperās est. Tu ergo fili hominis fac tibi uasa trāsmigrationis: et transmigrabis per diem coram eis. Trāsmigrabis aūt de loco tuo. ad locum alterū in cōspectu eoꝝ: si forte aspiciant: quia domꝰ exasperās est. Et efferes foras uasa tua. quasi uasa transmigrationis ꝑ diem: in cōspectu eorū. Tu aūt egredieris uespere coram eis sicut egreditur migrans: ante oculos eorū. Perfode tibi parietem: et egredieris ꝑ eū in conspectu eoꝝ. In humeris portaberis: in caligine efferēris. Faciē tuā uelabis et non uidebis terrā: qui portentū dedi te domui israhel. Feci ergo sicut ꝑceperat michi dominꝰ. Uasa mea ꝓtuli quasi uasa transmigrātis per diem: et uespere ꝑfodi michi parietem manu: et in caligine egressus sum et in humeris portatꝰ in cōspectu eorū. Et factꝰ ē sermo dñi mane ad me dicēs. Fili hominis: nūquid nō dixerūt ad te domus israhel domꝰ exasperās. qd tu facis? Dic ad eos. Hec dicit dñs deus. Sup ducem onus istud qui est in ierusalem: et sup oīmē domū israhel que est in medio eoꝝ. Dic. Ego portentum uestrum. Quomō feci: sic fiet illis. In transmigrationē et in captiuitatē ibunt: et dux qui est in medio eoꝝ ī humeris portabit: ī caligine egredietur. Parietē ꝑfodient ut educāt eū: faciēs eiꝰ operietur ut nō uideat oculo terrā. Et exteндā rete meū sup eū et capietur in sagena mea et adducā eū in babilonem in terrā caldeoꝝ: et ipam nō uidebit: ibiq; morietur et omnes qui circa eum sunt. Preſidiū eiꝰ. et agmina eius dispgā in omnē uentū: et gladiū euaginabo post eos. Et scient quia ego dñs: quādo dispsero illos in gentibꝫ. et disseminabo eos in terris. Et relinquā ex eis uiros paucos a gladio et fame et pestilentia: ut enarrāt omnia

scelera eoꝝ ī gentibꝫ ad qꝫs ingredient: et scient quia ego dñs. Et factus ē sermo dñi ad me dicens. ſFili hominis panē tuū in cōturbatione comede: sed et aquā tuā in festinatione et merore bibe: ⁊ dices ad pplm terre. Hec dicit dñs deus ad eos qui habitant in hierusalē: in terra israhel. Panē suū in solitudine comedēt et aquā suā in desolatione bibent: ut desolet̄ terra a multitudine sua ꝓpter iniquitates omniū qui habitāt in ea: ⁊ ciuitates que nūc habitant̄ desolate erūt: terraqꝫ deserta: et scietis quia ego dñs. Et factus ē sermo dñi ad me dicens. ſFili hominis: quod est ꝓuerbiū istud vobis in terra israhel dicentiū: in longū differuntur dies: ⁊ perbit omnis visio? Ideo dic ad eos. Hec dicit dñs deus. Quiescere faciā ꝓuerbiū istud: neqꝫ vulgo dicet̄ vltra in israhel. Et loquere ad eos qꝫ appropinquauerit dies: ⁊ sermo oīs visionis. ſNō enim erit vltra oīs visio vana: neqꝫ diuinatio ambigua in medio filioꝝ israhel: quia ego dominꝰ loquar qđcunqꝫ locutꝰ fuero verbum et fiet. Prolōgabit̄ amplius: sed in diebus vestris domꝰ exasperās loquar verbū: ⁊ faciā illud dicit dñs deus. Et factus est sermo dñi ad me dicens. ſFili hominis: ecce domꝰ israhel dicentiū. Visio quā hic videt in dies multos: et in tempora lōga iste ꝓphetat. Propterea dic ad eos. Hec dicit dñs deus. ſNō ꝓlongabitur vltra sermo omnis meus. Verbum quod locutus fuero complebitur dicit dñs deus. Cxvii

Et factus est sermo dñi ad me dicens. ſFili hominis vaticinare ad ꝓphetas israhel qui ꝓphetant: ⁊ dices ꝓphetantibꝫ de corde suo. Audite verbum dñi. Hec dicit dñs deus. Ve ꝓphetis insipientibus: qui sequunt̄ spiritū suū ⁊ nichil vident. Quasi vulpes in deserto ꝓphete tui israhel erant. ſNō ascendistis ex aduerso: neqꝫ opposuistis murū ꝓ domo israhel ut staretis in prelio in die dñi. Vident vana et diuināt mendaciū: dicentes ait dominꝰ cū dñs nō miserit eos: ⁊ perseuerauerūt cōfirmare sermonē. ſNūquid nō visionē falsam vidistis: ⁊ diuinationem mēdacē locuti estis? Et dicitis ait dñs: cū ego nō sim locutꝰ. Propterea hec dicit dñs deꝰ. Quia locuti estis vana ⁊ vidistis mendaciū: ideo ecce ego ad vos ait dominꝰ deꝰ: ⁊ erit manus mea sup ꝓphetas qui vident vana ⁊ diuināt mendaciū. In consilio pli mei non erūt: et in scriptura domꝰ israhel non scribent̄: nec in terra israhel ingredient̄: ⁊ scietis quia ego dominꝰ deus. Eo qꝫ deceperint pplm meū dicētes pax pax ⁊ non est pax: ⁊ ipse edificabat parietē: illi aūt linebāt eum luto absqꝫ paleis. Dic ad eos qui linunt absqꝫ temperatura: qꝫ casurꝰ sit. Erit enim ymber inūdans: ⁊ dabo lapides pergrādes deslup irruentes: ⁊ ventum procelle dissipābt̄. Siquidē ecce recidit paries. ſNūquid non dicetur vobis: vbi est litura quā linistis? Propterea hec dicit dñs deꝰ. Et erūpere faciā spiritū tempestatū in indignatōne mea: et ymber inūdans in furore meo erit: et lapides grandes in ira in consumptionē. Et destruā parietem quā liuistis absqꝫ temperamēto: ⁊ adequabo eum terre ⁊ reuelabit̄ fundamentū eiꝰ: et cadet ⁊ cōsumetur in medio eius: et scietis qꝫa ego sum dñs. Et cōplebo indignationē meā in pariete: et ī hijs qꝫ liniūt eū absqꝫ temperamēto: dicamqꝫ vobis. ſNon est paries: et nō sunt qui

linquūt eū. Prophete israhel qui ꝓphe-
tant ad iherusalē: ⁊ vident ei visionē
pacis et nō est paꝛ ait dñs deꝰ. Et tu
fili hominis pone faciē tuā contra fi-
lias ꝓpli tui que ꝓphetāt de corde suo:
et vaticinare sup eas et dic. Hec dicit
dñs deus. Ve hijs q̄ assuūt pulvillos
sub omni cubitu manꝰ: ⁊ faciūt cervi-
calia sub capite vniuerse etatis ad ca-
piendas animas. Et cū caperent ani-
mas ꝓpli mei-viuificabant animas e-
orū-⁊ violabāt me ad ꝓplm meū ꝓpter
pugillū ordei ⁊ fragmen panis: ut in-
terficerent animas que nō moriūtur
⁊ viuificarent animas que nō viuūt:
mentiēres ꝓpło meo credenti mēdacijs.
Propter hoc dicit dñs deꝰ. Ecce ego
ad pulvillos vestros quibus vos ca-
pitis animas volantes: ⁊ dirūpam e-
os de brachijs vestris: ⁊ dimittā ani-
mas quas vos capitis-animas ad
volandū. Et dirūpam cervicalia vra-
et liberabo ꝓplm meū de manu vestra:
neq; erūt ultra in manibus vestris ad
p̄dandum: ⁊ scietis q̄a ego dñs. Pro
eo q̄ merere fecistis cor iusti mēdaciter-
quē ego nō contristaui: et corroboratis ma-
nus impij ut non reuerteꝛ a via sua
mala ⁊ viueret: ꝓterea vana nō vide-
bitis et diuinationes nō diuinabitis
amplius: ⁊ eruā ꝓplm meū de manu ve-
stra: ⁊ scietis q̄a ego dominꝰ. Cxm.

Et venerūt ad me viri seniores israhel: ⁊ sederūt coram me. Et factus
est sermo dñi ad me dicens. Fili hoīs:
viri isti posuerūt immūdicias suas in
cordibz suis: et scandalū iniquitatis
sue statuerunt contra faciē suā. Nūquid
interrogatus respōdebo eis? Propter
hoc loquere eis: ⁊ dices ad eos. Hec di-
cit dñs deꝰ. Homo homo de domo
israhel q̄ posuerit immūdicias suas
in corde suo ⁊ scādalū iniquitatis sue
statuerit contra faciē suā ⁊ venerit ad
prophetā interrogās ꝓ eum me: ego
dñs respondebo ei in multitudine im-
mūdiciaꝝ suaꝝ: ut capiaꝫ domꝰ israhel in corde suo quo recesserūt a me in
cunctis ydolis suis. Propterea dic ad
domū israhel. Hec dicit dñs deꝰ. Con-
uertimini et recedite ab ydolis vestris:
et ab vniūsis contaminatōnibz vestris
auertite facies vras. Quia homo ho-
mo de domo israhel et de ꝓselitis quicūq;
aduena fuerit in israhel-si alienatus
fuerit a me ⁊ posuerit ydola sua in cor-
de suo ⁊ scandalū iniquitatis sue sta-
tuerit contra faciē suā ⁊ venerit ad pro-
phetā ut interroget ꝓ eū me: ego dñs
respōdebo ei ꝓ me ⁊ ponā faciē meā su-
per hominē illū: ⁊ faciā eū in exemplū
et in ꝓuerbiū ⁊ disperdam eū de medio
ꝓpli mei: et scietis q̄a ego dñs. Et pro-
pheta cū errauerit ⁊ locutꝰ fuerit verbū:
ego dñs decepi prophetā illū. Et extendam manū meā sup illū: ⁊ delebo eū
de medio ꝓpli mei israhel: et portabūt
iniquitatem suā. Juxta iniquitatē in-
terrogantis-sic iniquitas prophete e-
rit: ut nō erret ultra domꝰ israhel a me
neq; polluatur in vniūsis p̄uaricati-
onibz suis: sed sit michi in ꝓplm ⁊ ego
sim eis in deū-ait dñs exercituū. Et fa-
ctus ē sermo dñi ad me dicens. Fili ho-
minis-terra cū peccauerit michi-ut pre-
uaricetur p̄uaricans: extendā manū
meā sup eam ⁊ conterā virgā panis e-
ius-⁊ immittā in eam famē: ⁊ interfici-
am de ea hominē ⁊ iumentū. Et si fu-
erint tres viri isti in medio eiꝰ noe da-
niel et iob: ipi iusticia sua liberabunt
animas suas ait dñs exercituū. Nō et
si bestias pessimas induxero sup terrā
ut vastent eam et fuerit inuia eo q̄ nō

sit pranlies ꝑter bestias: tres viri isti si fuerit in ea. viuo ego dicit dñs deus. qꝛa nec filios nec filias liberabunt. sed ipi soli liberabuntur: terra aũt desolabitur. Vel si gladiũ induxero sup terram illã. ⁊ dixero gladio. trãsi p terrã. ⁊ interfecero de ea hoiem ⁊ iumẽtũ: et tres viri isti fuerint ī medio eius viuo ego dicit dñs deꝰ nõ liberabũt filios neq; filias: sed ipi soli liberabũtur. Si aũt et pestilentiã immisero sup terrã illã ⁊ effudero indignationẽ meã sup eam in sanguine ut auferã ex ea hominẽ ⁊ iumentũ: ⁊ noe daniel ⁊ iob fuerũt in medio eiꝰ: viuo ego dicit dñs deꝰ. qꝛa filiũ ⁊ filiam non liberabũt: sed ipi iustitia sua liberabunt animas suas: quoniã hec dicit dñs. Quod ⁊ si quatuor iudicia mea pessima. gladiũ et famem ac bestias malas ⁊ pestilentiã immisero in iheruſalẽ ut interficiã de ea hominẽ ⁊ pecus: et tamẽ relinquetur in ea saluatio edurentiũ filios et filias. Ecce ipsi egrediẽtur ad vos et videbitis uiã eoꝝ ⁊ adinuentiones eoꝝ: et cõsolabimini sup malo qđ induxi ī iheruſalẽ in omnibus que importaui sup eam: ⁊ consolabunt vos cũ videritis uiam eorũ et adiuentiones eorũ: et cognoscetis qꝛ nõ frustra fecerim omnia q̃ feci in ea: ait dñs deꝰ. C. xv.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: quid fiet de ligno uitis ex oĩbz lignis nemoꝝ q̃ sunt inter ligna siluarũ? Numquid tolletur de ea lignũ ut fiat opus: aut fabricabitur de ea paxillus ut dependeat in eo quodcũqz vas? Ecce igni datum est in escam: utrãqz partẽ eiꝰ consumpsit ignis: ⁊ medietas eiꝰ redacta est in fauillã. Numquid utile erit ad opus? Etiã cũ esset integrũ nõ erat aptũ ad opus: quãtomagis cũ illud ignis deuorauerit ⁊ combusserit nichil ex eo fiet operis. Propterea hec dicit dñs deus. Quomõ lignũ uitis inter ligna siluarũ quod dedi igni ad deuorandũ: sic tradã habitatores iheruſalẽ: ⁊ ponã faciẽ meã in eos. De igne egredientur: et ignis deuorabit eos. Et scietis qꝛa ego dñs cũ posuero faciẽ meã in eos: et dedero terrã inuiã et desolatã: eo qꝛ ꝓuaricatores extiterit dicit dñs deus. C. xvi.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: notas fac iheruſalẽ abominationes suas: ⁊ dices. Hec dicit dñs deꝰ israhel. Radix tua ⁊ generatio tua de terra chanaan: pater tuꝰ amorreꝰ: et mater tua cethea. Et quãdo nata es in die ortus tui nõ est ꝓcisus umbilicꝰ tuꝰ: et aqua nõ es lota in salutem. nec sale sallita: nec inuoluta pãnis. Nõ pepercit sup te oculus ut faceret tibi unũ de hijs miserꝰ tui: sed ꝓiecta es sup faciẽ terre in abiectione anime tue: in die qua nata es. Transiens aũt p te: vidi te conculcatã in sanguine tuo. Et dixi tibi cũ esses ī sanguine tuo. Viue. Dixi inqz tibi in sanguine tuo. Viue. Multiplicatam quasi germen agri dedi te: et multiplicata es ⁊ grandis effecta: ⁊ ingressa es et puenisti ad mũdũ muliebrem. Vbera tua intumuerũt: ⁊ pilus tuꝰ germinauit: ⁊ eras nuda et confusionis plena. Et transiui p te ⁊ vidi te: ⁊ ecce tempus tuũ. tempus amantiũ. Et expandi amictũ meũ sup te: ⁊ operui ignominiã tuã. Et iuraui tibi: ⁊ ingressus sum ꝓpactum tecũ ait dñs deꝰ. Et facta es mihi: et laui te aqua: ⁊ emũdaui sanguinem tuũ ex te. Et unxi te oleo: ⁊ uestiui te discoloribus: ⁊ calciaui te iacindo. Et cinxi te bisso: et indui te subulibz: ⁊

ornaui te ornamento. Et dedi armillas in manibz tuis: z torquē circa collum tuū: z dedi inaurem sup os tuū: z circulos auribus tuis: z coronā decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento: z vestita es bisso z polimito z mltis coloribz. Similā z mel et oleū comedisti: et decora facta es vehementer nimis. Et pfecisti in regnū: et egressum est nomē tuū in gentes ꝓpter speciē tuā: quia pfecta eras in decore tuo quē posuerā sup te dicit dñs deus. Et habens fiduciā i pulcritudine tua fornicata es i noīe tuo: z expolusti omnē fornicationē tuā. omni trāseunti: ut eius fieres. Et sumens de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa hincinde cōsuta: et fornicata es sup eis: sicut nō ē factū neq; futurū est. Et tulisti vasa decoris tui de auro meo et argento meo que dedi tibi: z fecisti tibi ymagines masculinas: z fornicata es in eis. Et sumpsisti vestimenta tua mltricoloria: et operuisti illas. Et oleū meū z thimiama meū posuisti corā eis: et panem meū quē dedi tibi similā et oleū et mel quibus enutriui te: posuisti in conspectu eoz in odorem suauitatis. Et factū est ait dñs deus: z tulisti filios tuos z filias tuas qs generasti michi z īmolasti eis ad deuorādū. Nūquid prava est fornicatio tua immolantis filios meos? Et dedisti illos ꝺsecrās eis. Et post oīes abominatōnes tuas z fornicatōnes nō es recordata dierū adolescentie tue: quādo eras nuda et cōfusione plena: ꝺcultata i sanguine tuo. Et accidit post omnē malitiā tuā: ve ve tibi ait dñs deꝰ. Et edificasti tibi lupanar. z fecisti tibi pstibulū in cūctis plateis. Ad oīne caput vie edificasti lignū pstitutōnis tue: z abominabilē fecisti decorem tuū. Et diuisisti pedes tuos omni trāseunti: z multiplicasti omnes fornicationes tuas. Et fornicata es cum filijs egipti vicinis tuis magnaz carniū: z multiplicasti fornicationē tuā ad irritādū me. Ecce ego extendam manū meā sup te: z auferam iustificatōnem tuā. Et dabo te in animas odiētiū te filiaz palestinaz: que erubescūt in via tua scelerata. Et fornicata es in filijs assiriaz: eo qꝺ nec dū saturis expleta. Et postq; fornicata es. nec sic es satiata. z mltiplicasti fornicationē tuā in terra chanaan cū chaldeis: et nec sic satiata es. In quo mūdabo cor tuū ait dñs deꝰ: cū facias oīa hec opera mulieris meretricis et protracis? Quia fabricasti lupanar tuū i capite omnis vie: z excelsum tuū fecisti i oīi platea. Nec facta es quasi meretrix fastidio augens precium: sed quasi mulier adultera: que sup virū suū inducit alienos. Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu aūt dedisti mercedes cunctis amatoribz tuis: z dona donabas eis ut intrarent ad te undiq; ad fornicādum tecum. Factumq; est in te contra consuetudinē mulierū in fornicationibz tuis: et post te nō erit fornicatio. In eo enim qꝺ dedisti mercedes et mercedes nō accepisti: factū est in te contrariū. Propterea meretrix audi verbū dñi. Hec dicit dñs deus. Quia effusum est es tuū. et revelata est ignominia tua in fornicationibz tuis sup amatores tuos et sup ydola abominationū tuarū i sanguine filioz tuoz quos dedisti eis: ecce ego congregabo oīes amatores tuos quibz cōmixta es: z omnes quos dilexisti cū vniuersis quos oderas. Et cōgregabo eos sup te undiq;: et nudabo ignominiā tuā

corā eis. Et videbūt omnē turpitudi-
nem tuā: ⁊ iudicabo te iudicijs adul-
teraꝝ ⁊ effundentiū sanguinē. Et dabo
te in sanguinē furoris ⁊ zeli: et dabo
te ī manꝰ eoꝝ. Et destruēt lupanar tuū:
et demolientur ꝓstibulū tuū. Et denu-
dabūt te vestimentis tuis: ⁊ auferent
vasa decoris tui. Et derelinquēt te nu-
dam plenamq; ignominia: et adduc-
ent sup te multitudinē. Et lapidabūt
te lapidibꝫ: ⁊ trucidabunt te gladijs
suis. Et cōburent domos tuas igni:
et facient in te iudicia in oculis mu-
lierū plurimaꝝ. Et desines fornicari:
et mercedes ultra nō dabis. Et requi-
escet indignatio mea in te: ⁊ auferetur
zelus meꝰ a te. Et quiescā nec iracscar
ampliꝰ: eo ꝙ nō fueris recordata dieꝝ
adolescentie tue: ⁊ ꝓuocasti me ī oīni-
bus hijs. Quapropter et ego vias tu-
as ī capite tuo dedi ait dñs deꝰ: et nō
feci iuxta scelera tua in omnibus abo-
minationibꝫ tuis. Ecce oīis q̄ dicit
vulgo ꝓuerbiū: in te assumet illud di-
cens. Sicut mater: ita ⁊ filia eiꝰ. Filia
matris tue es tu: que ꝓiecit virū suū ⁊
filios suos: ⁊ soror sororꝫ tuaꝝ: q̄ ꝓie-
cerūt viros suos ⁊ filios suos. Mater
vestra cethea: ⁊ pater vester amorreus.
Et soror tua maior samaria: ipa ⁊ fi-
lie eiꝰ que habitant ad sinistram tuā.
Soror aūt tua minor te: q̄ habitat a
dextris tuis sodoma et filie eiꝰ. Sed
nec in vijs eaꝝ ambulasti: neq; secūdū
scelera eoꝝ fecisti. Pauxillū minꝰ pene
sceleratiora fecisti illis: in oīnibꝫ vijs
tuis. Vmo ego dicit dñs deꝰ: q̄a nō
fecit sodoma soror tua ipa et filie eiꝰ:
sicut fecisti tu ⁊ filie tue. Ecce hec fuit ini-
quitas sodome sororis tue: superbia-
saturitas panis-⁊ abundātia-et ociū
ipsiꝰ et filiarū eius: et manū egeno et
pauperi nō porrigebāt: ⁊ elevate sunt
et fecerūt abominationes corā me: et
abstuli eas sicut vidisti. Et samaria
dimidiū peccatoꝝ tuoꝝ non peccauit:
sed vicisti eas sceleribꝫ tuis: ⁊ iustifica-
sti sorores tuas ī oīnibꝫ abominati-
onibus tuis quas operata es. Ergo
et tu porta confusionē tuā: que vicisti
sorores tuas peccatis tuis sceleratius
agens ab eis. Iustificate sunt enim a
te. Ergo ⁊ tu confundere: ⁊ porta igno-
miniā tuā: que iustificasti sorores tu-
as. Et convertā restituens eas conver-
sione sodomoꝝ cū filiabus suis: ⁊ cō-
versione samarie ⁊ filiaꝝ eiꝰ. Et cōver-
tam reversionē tuā in medio earū: ut
portes ignominiā tuā: ⁊ cōfundaris
in oīnibus que fecisti cōsolās eas. Et
soror tua sodoma ⁊ filie eiꝰ revertentē
ad antiquitatem suā: ⁊ samaria ⁊ filie
eiꝰ revertentur ad antiquitatem suā: ⁊
tu et filie tue revertimini ad antiquita-
tem vestrā. Non fuit aūt sodoma so-
ror tua audita ī ore tuo in die superbie
tue: antеq̄ revelaretꝰ malicia tua sicut
hoc tempore in opprobriū filiaꝝ syrie:
⁊ cunctaꝝ in circuitu tuo filiaꝝ palesti-
narū q̄ ambiūt te ꝑ gyrū. Scelus tuū
et ignominiā tuā tu portasti ait dñs
deꝰ. Quia hec dicit dñs deꝰ. Et faciā
tibi sicut despexisti iuramentū ut irri-
tum faceres pactū: ⁊ recordabor ego
pacti mei tecum in diebꝫ adolescentie
tue: ⁊ suscitabo tibi pactū sempiternū.
Et recordaberis viarū tuaꝝ: ⁊ confun-
deris cū receperis sorores tuas te ma-
iores cum minoribus tuis. Et dabo
eas tibi in filias-sed nō ex pactu tuo:
et suscitabo ego pactum meū tecū. Et
scies quia ego dñs · ut recorderis ⁊ cō-
fundaris: ⁊ nō sit ultra aperire os pre
confusione tua: cū placatꝰ tibi fuero

in oñibz q̄ fecisti ait dñs de⁹. C.xlvi.

Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Fili hominis: ꝓpone enigma ⁊ narra parabolā ad domū israhel: et dices. Hec dicit dñs de⁹. Aquila grādis magnaz alaz longo membrorū ductu plena plumis ⁊ varietate venit ad libanū: ⁊ tulit medullā cedri. Sūmitatem frondiū ei⁹ euellit: ⁊ trāsportauit eam in terrā chanaan: in urbem negociatorū posuit illā. Et tulit de semine terre et posuit illud in terra ꝑ semine: ut firmaret radicem sup aquas multas. In supficie posuit illud. Cumq; germinasset creuit in uineā latiorē: humili statura: respicientibz ramis ei⁹ ad eam: ⁊ radices ei⁹ sub illa erāt. Facta ē ergo uinea: ⁊ fructificauit in palmites: et emisit ꝓpagines. Et facta est aquila altera grandis: magnis alis multisq; plumis. Et ecce uinea ista ñsi mittens radices suas ad eam: palmites suos extendit ad illā ut irrigaret eam de areolis germinis sui: que i terra bona sup aquas multas plātata est: ut faciat frondes ⁊ portet fructū: ut sit in uineā grandem. Dic. Hec dicit dñs deus. Ergone ꝓsperabit̄? nōne radices ei⁹ euellet: ⁊ fructus ei⁹ distringet? Et siccabit oñes palmites germinis ei⁹ ⁊ arescet: et nō in brachio grandi neq; in ꝑplo mlto: ut euelleret eā radicit⁹. Ecce plātata est. Ergone ꝓsperabitur? nōne cū tetigerit eam uentus urens siccabitur: ⁊ in areis germinis sui arescet? Et factū est uerbū dñi ad me dicens. Dic ad domū exasperantē. Nescitis q̄d ista significent? Dic. Ecce uenit rex babilonis in ihrusalē: ⁊ assumet regem ⁊ principes ei⁹: ⁊ adducet eos ad semetipm in babilonē. Et tollet de semine regni: ferietq; cū eo fedus: et ab eo accipiet iusurādū. Sed ⁊ fortes terre tollet ut sit regnum humile et nō eleuetur: sed custodiat pactū ei⁹ ⁊ seruet illud. Qui recedens ab eo misit nūcios ad egiptū: ut daret sibi equos et ꝑplm mltm. Nūquid ꝓsperabit̄ uel consequetur salutem qui fecit hec? Et qui dissoluit pactū: nūquid effugiet? Viuo ego dicit dñs de⁹: quoniā i loco regis qui constituit eū regem cui⁹ fecit irritū iuramentū ⁊ soluit pactū q̄ habebat cum eo: i medio babilonis morietur. Et nō in exercitu grandi neq; in ꝑplo mlto faciet contra eum pharao plūs in iactu aggeris et in extructione uallo: ut interficiat animas mltas. Spreuerat enī iuramētū ut solueret fedus: et ecce dedit manū suā: ⁊ cū oīa hec fecerit nō effugiet. Propterea hec dicit dñs de⁹. Viuo ego: quoniā iuramentū q̄d spreuit et fedus q̄d ꝓuaricatus est ponā in caput ei⁹. Et expandā sup eum rethe meū et comphendet̄ in sagena mea: ⁊ adducam eum in babilonē ⁊ iudicabo eum ibi in ꝓuaricatōne qua delpexit me: ⁊ oñes ꝓfugi ei⁹ cum uniuerso agmine suo gladio cadent. Reliqui aūt in omnē uentū dispgentur: ⁊ scietis quia ego dñs locut⁹ sum. Hec dicit dñs de⁹. Et sumā ego de medulla cedri sublimis: ⁊ ponā de uertice ramoz ei⁹. Teneru dispgam: et plantabo sup mōtem excelsum et eminentem. In monte sublimi israhel plātabo illud: ⁊ erumpet in germen et faciet fructū: ⁊ erit i cedrū magnā. Et habitabūt sub ea oñes uolucres: ⁊ oñe uolatile sub umbra frōdiū ei⁹ nidificabit. Et scīēt oīa ligna regionis q̄a ego dñs humliaui lignū sblime ⁊ exaltaui lignū humile: ⁊ siccaui lignū uiride: ⁊ frondere feci lignū aridū. Ego

dominꝰ locutus sum ⁊ feci. Verbum
Et factus est sermo dñi ad me dicens. Quid ē qꝫ inter vos parabolā vertitis in ꝓuerbiū istud in terra isrl dicentes? Patres comederūt uuā acerbā: et dentes filiorꝫ obstupescunt? Vruo ego dicit dñs deus: si erit ultra vobis parabola hec ī ꝓuerbiū in isrl. Ecce omnes anime mee sunt. Vt anima patris: ita et aīa filij mea est. Anima que peccauerit: ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus et fecerit iudicium et iustitiā: in mōtibꝫ nō comederit ⁊ oculos suos nō leuauerit ad ydola domus israhel: et vxorem proximi sui non violauerit et ad mulierē menstruatā nō accesserit ⁊ hominē nō contristauerit: pignus debitori reddiderit ⁊ vim nichil rapuerit ⁊ panē suū esurienti dederit et nudū operuerit vestimēto: ad vsurā nō cōmodauerit ⁊ āpliꝰ nō acceperit: ab iniquitate auerterit manū suam ⁊ iudiciū verum fecerit inter virū et virū et in preceptis meis ambulauerit et iudicia mea custodierit ut faciet veritatē: hic iustus est. Vita viuet: ait dñs deꝰ. Quod si genuerit filiū latronem effundētem sanguinē ⁊ fecerit unū de istis et hec qdē oīa nō facientem: sed ī mōtibꝫ comedentē ⁊ vxorē ꝓximi sui polluentē ⁊ egenū et paupere contristātem rapientem rapinas ⁊ pignus non reddentem ⁊ ad ydola leuātem oculos suos abominationē facientem ⁊ ad vsurā dantem ⁊ āplius accipientem: nūquid viuet? Non viuet. Cum vniuersa hec detestāda fecerit: morte morietur. Sāguis eius ī ipso erit. Quod si genuerit filiū qui videns omnia peccata patris sui q̄ fecit timuerit ⁊ non fecerit simile eis: sup mōtes nō comederit ⁊ oculos suos non leuauerit ad ydola domus israhel: et vxorem ꝓximi sui nō violauerit ⁊ virū nō contristauerit ⁊ pignus nō retinuerit ⁊ rapinā nō rapuerit ⁊ panē suū esurienti dederit ⁊ nudū operuerit vestimēto: a paupertis iniuria auterit manū suā: vsurā et supabūdantiā nō acceperit et iudicia mea fecerit ⁊ in preceptis meis ambulauerit ⁊ hic non morietur in iniqtate pris sui: sed vita viuet. Pater eiꝰ qꝫ calumniatus est et vim fecit fratri: ⁊ malum operatus est ī medio ppli sui: ecce mortuꝰ est in iniquitate sua. Et dicitis. Quare nō portabit filius iniquitatē patris? Videlicet qꝫ filius iudiciū ⁊ iustitiā operatꝰ est: omnia ꝓcepta mea custodiuit et fecit illa: vita viuet. Anima q̄ peccauerit ipa morietur. Filius nō portabit iniquitatem patris: ⁊ pater non portabit iniquitatem filij. Justicia iusti sup eum erit: et impietas impij erit super eū. Si aūt impiꝰ egerit penitentiā ab oīibꝫ peccatis suis que operatus est ⁊ custodierit omnia ꝓcepta mea: ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iustitiā: vita viuet et non morietꝰ. Omniū iniquitatū eiꝰ quas operatus est nō recordabor. In iustitia sua quā operatꝰ est ⁊ viuet. Nūquid voluntatis mee est mors impij dicit dñs deus: et non ut auertatur a viis suis et viuat? Si aūt auerterit se iustꝰ a iustitia sua et fecerit iniquitatem secundū omnes abominationes quas operari solet impiꝰ: nūquid viuet? Omnes iustitie eiꝰ quas fecerat nō recordabūtur. In ꝓuaricatiōne qua ꝓuaricatꝰ ē: ⁊ in peccato suo qd̄ peccauit: in ipis morietur. Et dixistis. Nō est equa via dñi. Audite ergo domꝰ israhel. Nūquid via mea non est equa: ⁊ nō magis vie vestre praue sunt? Cum enim auerterit se iustꝰ a iustitia sua ⁊ fecerit iniquitatē:

morietur ī eis. In iniustitia quā operat⁹ ē morietur. Et cū auerterit se impius ab impietate sua quā operatus est ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iustitiā: ipe aiam suā viuificabit. Considerās enim et auertens se ab oīnibz iniquitatibz suis quas operat⁹ est: vita viuet et nō morietur. Et dicūt filij israhel. ſſnō ē equa via dñi. ſſnūquid vie mee nō sūt eque dom⁹ israhel· ⁊ non magis vie vestre prave? Idcirco unūquēqz iuxta vias suas iudicabo domus israhel: ait dominus deus. Cōuertimini ⁊ agite penitentiā ab omnibz iniquitatibz vr̄is: et nō erit vobis in ruinam iniquitas. Proicite a vobis omnes iniquitates vestras in quibus p̄uaricati estis: ⁊ facite vobis cor nouū ⁊ spiritum nouū. Et quare morieminī dom⁹ israhel? Quia nolo mortē morientis dicit dominꝰ deꝰ. Reuertimini ⁊ viuite. C xiv.

Et tu fili hominis assume planctum sup principes israhel: ⁊ dices. Quare mater tua leena iter leones cubauit? In medio leunculorū enutrivit catulos suos. Et eduxit unū de leunculis suis: leo factꝰ est: ⁊ didicit capere p̄dam hominēqz comedere. Et audierūt de eo gentes: ⁊ non absqz vulneribus suis reperūt eū: ⁊ adduxerūt eū in cathenis ī terra egipti. Que cum vidisset quoniā infirmata est et perijt expectatō eiꝰ: sulit unū de leunclis suis: leonē constituit eum. Qui incedebat inter leones ⁊ factꝰ est leo: ⁊ didicit predam capere et hoīes deuorare: didicit viduas facere ⁊ ciuitates earum in desertum adducere: et desolata est terra et plenitudo eius. A voce rugitus illius. Et conuenerūt aduersus eum gentes undiqz de puincijs: ⁊ expāderunt sup eum rethe suū. In vulneribz earū captus est ⁊ miserūt eum ī caueā in cathenis: adduxerūt eū ad regē babilonis miseruntqz eū ī carcerem: ne audiret̄ vox ei⁹ vltra sup montes israhel. ſſMater tua q̄si vinea in sanguine tuo sup aquā plantata est: fructus eius et frondes ei⁹ creuerūt ex aquis mltis: ⁊ facte sunt ei virge solide in sceptra dominātiū: ⁊ exaltata est statura eius inter frondes. Et vidit altitudinē suā in mltitudine palmitū suox: ⁊ euulsa est in ira in terrāqz p̄iecta· ⁊ ventus vrens siccauit fructū ei⁹: marcuerūt ⁊ arefacte sunt virge roboris ei⁹. Ignis comedit eam. Et nūc trāsplātata est ī desertum ī terra inuia ⁊ sitiēti: ⁊ egressus ē ignis de virga ramox ei⁹ q̄ fructū ei⁹ cōedit: ⁊ nō fuit ī ea virga fortis sceptrū dñantiū. Plāct⁹ est: ⁊ erit in plāctū. C xv.

Et factū est in āno septimo ī quinto in decima mensis: venerunt viri de senioribz israhel ut interrogarēt dominū: et sederent corā me. Et fact⁹ est sermo dñi ad me dicens. ſſili hominis loquere senioribz israhel: ⁊ dices ad eos. Hec dicit dñs deꝰ. ſſnum ad interrogādū me vos venistis? Viuo ego: quia nō respōdebo vobis ait dñs deꝰ. Si iudicas eos: si iudicas filiop̄is. Abominatōes patrū eox ostende eis: et dices ad eos. Hec dicit dñs deus. In die qua elegi israel ⁊ eleuaui manū meā pro stirpe dom⁹ iacob et apparui eis in terra egipti et eleuaui manū meā p eis dicens ego dñs deꝰ vester: in die illa leuaui manū meā p eis ut educerē eos de terra egipti in terrā quam p̄uiderā eis fluentem lacte ⁊ melle: que est egregia inter oīnes terras. Et dixi ad eos. Unusquisqz offensiones oculorū suox abiciat: ⁊ in ydolis egipti nolite pollui. Ego dominus deus vester. Et

irritauerũt me: noluerũtq; me audire. Vnusquisq; abominatões ocl'orũ suoꝝ non ꝓiecit: nec ydola egipti reliquerũt. Et dixi ut effunderem indignatiõẽ meã sup eos: ꝛ implerẽ irã meã in eis ī medio terre egipti. Et feci ꝓpter nomẽ meũ: ut nõ violaretur corã gentibus in quaꝝ medio erant: ꝛ inter ꝙs apparui eis ut educerem eos de terra egipti. Eieci ergo eos de terra egipti et eduxi eos in desertũ: ꝛ dedi eis ꝓcepta mea ꝛ iudicia mea ostendi eis: ꝙ faciet homo ꝛ viuet in eis. Insup ꝛ sabbata mea dedi eis ut esset signũ inter me et eos: ꝛ scirent quia ego dñs sanctificans eos. Et irritauerũt me dom⁹ isrl̃ in deserto: in ꝓceptis meis nõ ambulauerũt ꝛ iudicia mea ꝓiecerũt que faciens homo viuet in eis: et sabbata mea violauerũt vehemẽter. Dixi ergo ut effunderem furorẽ meũ sup eos ī deserto: ꝛ cõsumerem eos. Et feci ꝓpter nomen meũ: ne violaretur corã gentibꝫ: de quibus eieci eos ī cõspectu eaꝝ. Ego igitur leuaui manũ meã sup eos ī deserto ne inducerem eos in terrã quã dedi eis fluentem lacte ꝛ melle precipuã terrarũ omniũ: quia iudicia mea ꝓiecerũt et in ꝓceptis meis nõ ambulauerũt: ꝛ sabbata mea violauerũt. Post ydola enim cor eoꝝ gradiebat̃. Et pepercit oculus meus sup eos ut non interficerem eos: nec cõsumpsi eos in deserto. Dixi aũt ad filios eoꝝ in solitudine. In ꝓceptis patrũ vr̃oꝝ nolite ire dere: nec iudicia eoꝝ custodiatis: nec ī ydolis eoꝝ polluamini. Ego dñs deꝰ vester. In ꝓceptis meis ambulate: ꝛ iudicia mea custodite ꝛ facite ea et sabbata mea sanctificate ut sit signũ iter me et vos: et sciatur quia ego dñs deus vester. Et exacerbauerũt me filij: et in ꝓceptis meis nõ ãbulauerũt ꝛ iudicia mea non custodierũt ut facerent ea ꝙ cum fecerit homo viuet in eis: ꝛ sabbata mea violauerũt. Et cõminat⁹ sum ut effunderem furorem meũ sup eos: ꝛ implerem iram meam in eis in deserto. Auerti aũt manũ meã: ꝛ feci ꝓpter nomen meũ ut nõ violaretur corã gentibus: de quibus eieci eos in oculis eaꝝ. Iterũ leuaui manũ meã in eos in solitudine ut dispgerem illos ī nationes et vẽtilarem ī terras: eo ꝙ iudicia mea nõ fecissent ꝛ ꝓcepta mea reprobassent et sabbata mea violassent: ꝛ post ydola patrũ suorũ fuissent oculi eoꝝ. Ergo et ego dedi eis ꝓcepta non bona et iudicia in quibus non viuẽt: ꝛ pollui eos in muneribus suis cum offerrent omne qđ aperit vuluam ꝓpter delicta sua: ꝛ sciẽt quia ego dñs. Quãobrem loquere ad domũ isrl̃ fili hoĩs: et dices ad eos. Hec dicit dñs deꝰ. Adhuc et in hoc blasphemauerũt me patres vr̃i cum spreuissent me cõtemnẽtes: et induxissem eos in terrã ꝛ sup quã leuaui manũ meã ut darem eis. Viderũt omnẽ collẽ excelsum ꝛ omne lignum nemorosũ ꝛ īmolauerũt ibi victimas suas: et dederũt ibi irritatiõnẽ oblatõnis sue: ꝛ posuerũt ibi odorẽ suauitatis sue ꝛ libauerũt libatões suas. Et dixi ad eos. Quid ẽ excelsum: ad qđ vos ingredimini? Et vocatũ ẽ nomẽ eiꝰ excelsũ usq; ad hãc diẽ. Propẽa dic ad domũ isrl̃ hec dicit dñs deꝰ. Certe ī via patrũ vr̃orũ vos polluimini: et post offendicla eoꝝ vos fornicamini. Et ī oblatione donoꝝ vr̃oꝝ cũ traducitis filios vr̃os ꝓ ignem vos polluimini in omnibus ydolis vr̃is usq; hodie: et ego respõdebo vobis domꝰ isrl̃? Viuo ego dicit dñs deus: quia non

respondebo vobis: neq; cogitatō mē-
tis vre fiet dicentiū. Etim⁹ sicut gētes
et sicut cognationes terre: ut colam⁹
ligna ⁊ lapides. Viuo ego dicit dñs
deus: quoniā in manu forti et in bra-
chio extento ⁊ in furore effuso regnabo
sup vos. Et educam vos de pplis: et
cōgregabo vos de terris in quibs di-
spsi estis. In manu valida et in bra-
chio extento ⁊ in furore effuso regnabo
sup vos: ⁊ adducā vos i desertū ppl̄oz:
et iudicabor vobiscū ibi facie ad faci-
em. Sicut iudicio cōtendi aduersum
patres vestros in deserto terre egipti: sic
iudicabo vos dicit dñs. Et subiciam
vos sceptro meo: ⁊ inducā vos i vin-
culis federis. Et eligam de vobis trās-
gressores ⁊ impios: ⁊ de terra incola-
tus eoz educā eos· ⁊ terrā israhel non
ingredietur: ⁊ scietis quia ego dominꝰ.
Et vos domꝰ israhel: hec dicit dñs deꝰ.
Singli post ydola vra ambulate: et
seruite eis. Qđ si ⁊ in hoc nō audieritis
me: ⁊ nomē meū sanctū polluetis ul-
tra in muneribz vris ⁊ in ydolis vris:
in mōte sancto meo in monte excelso
israhel ait dñs deꝰ ibi seruiet michi o-
mnis domꝰ israhel: omnes inq; in terra
in qua placebūt michi. Et ibi querā
primitias vras: ⁊ initiū decimarū ve-
strarū in omnibus sanctificatonibus
vestris. In odorem suauitatis suscipi-
am vos· cum eduxero vos de pplis et
congregauero vos de terris in quas
dispsi estis: ⁊ sanctificabor i vobis in
oculis nationū. Et scietis quia ego do-
minꝰ cum eduxero vos ad terrā israh: in
terra pro qua leuaui manū meā ut da-
rem eam patribus vris. Et recordabi-
mini ibi viaz vrarū et omniū scelerū
vestroz quibus polluti estis in eis: et
displicebitis vobis i conspectu vro in
omnibus malicijs vestris q̄s fecistis: ⁊
scietis quia ego dñs cū benefecero vo-
bis ꝓpter nomē meū: ⁊ nō secm vias
vras malas neq; secundū scelera vra
pessima domꝰ israhel: ait dñs deꝰ. Et
factus est sermo dñi ad me dicens. Fi-
li hominis: pone faciē tuā contra viā
austri ⁊ stilla ad affricū. Et ꝓpheta ad
saltum agri meridiani: ⁊ dices saltui
meridiano. Audi verbū dñi. Hec dicit
dñs deꝰ. Ecce ego succendā i ignē: ⁊ cō-
buram in te oē lignū viride et oē
lignū aridū. Non extinguetur flāma
succensionis. Et comburet in ea omnis
facies ab austro usq; ad aquilonē: et
videbit vniuersa caro quia ego dñs
succendi eam: nec extinguetur. Et dixi.
A a a dñe deꝰ. Ipi dicūt de me. Nūqd
nō ꝓ parabolas loquit iste?

Cap. xxi.

Et factus est sermo dñi ad me di-
cens. Fili hominis pone faciē
tuā ad hierusalē· ⁊ stilla ad sanctuari-
a· et ꝓpheta ꝺra humū israh: ⁊ dices ter-
re israh. Hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego ad
te: et educā gladiū meū de vagina sua:
et occidā in te iustū et impiū. Pro eo
aūt q̄ occidi in te iustū ⁊ impiū: idcir-
co egredietur gladius meus de vagi-
na sua ad omnē carnē ab austro usq;
ad aquilonē: ut sciat omnis caro quia
ego dñs eduxi gladiū meū de vagina
sua irreuocabilē. Et tu fili hominis in-
gemisce in cōtritione lumboz: et in a-
maritudinibus ingemisce coram eis.
Cumq; dixerint ad te quare tu gemis:
dices. Pro auditu quia venit: ⁊ tabe-
scet oē cor: ⁊ dissoluent oēs manus: ⁊ infirmabitur omnis spiritus: ⁊
per cuncta genua fluent aque. Ecce ve-
nit: ⁊ fiet ait dñs deꝰ. Et factꝰ est sermo
dñi ad me dicēs. Fili hominis· ꝓphe-
ta ⁊ dices. Hec dicit dñs deꝰ. Loquere.

Gladius gladi⁹ exacutus est ⁊ limat⁹. Ut cedat victimas exacut⁹ est: ut splē deat limat⁹ est. Qui moues sceptrū fi lij mei succidisti oīne lignū. Et dedi e um ad leuigandū: ut teneatur manu. Iste exacut⁹ est gladi⁹: ⁊ iste limat⁹ est in manu interficientis. Clama ⁊ ulu la fili hominis: quia hic factus est in pplo meo: hic in cunctis ducibus isra hel q̄ fugerāt. Gladio traditi sunt cum pplo meo. Idcirco plaude sup femur quia probat⁹ est: et hoc cum sceptrum subuerterit: ⁊ non erit dicit dñs deus. Tu ergo fili hominis pphera: et pcute manu ad manū: ⁊ duplicetur gladi⁹ ac triplicetur gladius interfectoꝝ. Hic est gladius occisionis magne: qui ob stupescere eos facit et corde tabescere: et multiplicat ruinas. In omnibus portis eorū dedi cōturbationē gladij acuti ⁊ limati ad fulgendū: amicti ad cedem. Exacuere: uade ad dexterā siue ad sinistram: quocūq; facies tue est ap petit⁹. Quin et ego plaudā manu ad manū: ⁊ implebo indignationē meā. Ego dñs locut⁹ sum. Et factus est ser mo dñi ad me dicens. Et tu fili hois· pone tibi duas vias: ut veniat gla dius regis babilonis. De terra una e gredientur ambo. Et manu capiet cō iecturam: in capite vie ciuitatis conici et. Viam pones: ut veniat gladi⁹ ad rabbath filioꝝ amon: ⁊ ad iudā in hie rusalē munitissimā. Steterit enī rex ba bilonis in bino in capite duaꝝ viaꝝ diuinationē querens: dimittens sagit tas. Interrogauit ydola: exta cōsuluit. Ad dexterā ei⁹ facta est diuinatio sup hierusalē· ut ponat arietes: ut aperiat os in cede ut eleuet vocem in ululatu: ut ponat arietes contra portas· ut oporteat aggerē ut edificet munitiones. Ecce q; quasi consulens frustra oracu lum in oculis eoꝝ: et sabbatoꝝ ocīū i mutans. Ipe aūt recordabit iniquita tis ad capiendū. Idcirco hec dicit do min⁹ de⁹. Pro eo q̄ recordari estis ini quitatis vestre ⁊ reuelastis p̄uaricatio nes vr̄as: ⁊ apparuerūt peccata vestra in oīibus cogitationibz vr̄is. Pro eo inq̄z q̄ recordari estis: manu capie mini. Tu aūt pphane impie dux isra hel cui⁹ venit dies in tempore iniquita tis p̄finita: hec dicit dñs deus. Aufer cydarim: tolle coronā. Nōne hec est q̄ humilē sublevauit: ⁊ sublimē humili auit? Iniquitatem iniquitatē iniqui tatem ponam eam. Et hoc nō factū est donec veniret cui⁹ est iudiciū: ⁊ tradā ei. Et tu fili hoīs pphera ⁊ dic. Hec di cit dñs deus ad filios amon: ⁊ ad op probriū eoꝝ. Et dices. Mucro· mucro· euagina te ad occidendū: lima te· ut interficias et fulgeas cum tibi viderē tur vana ⁊ diuinarent mendacia: ut dareris sup colla vulneratoꝝ impioꝝ quoꝝ venit dies in tempore iniquita tis p̄finita. Reuertere ad vaginā tuā i locū in quo creat⁹ es. In terra natiui tatis tue iudicabo te: et effundā sup te indignationem meā. In igne furoris mei sufflabo in te: daboq; te in man⁹ hominū insipientiū et fabricantiū in teritū. Igni eris cibus. Sanguis tuus erit in medio terre: oblioni traderis: q̄a ego domin⁹ locut⁹ sum. C·xxii·

Et factum est verbū dñi ad me di cens. Et tu fili hominis nonne iudicas ciuitatem sanguinū: et osten dis ei oīnes abominatōnes suas? Et dices. Hec dicit dñs de⁹. Ciuitas effun dens sanguinē in medio sui ut veniat tempus ei⁹: ⁊ que fecit ydola contra se metipam ut polluerē. In sanguine

tuo qui a te effusus est deliquisti: et in
ydolis tuis que fecisti polluta es. Et
appropinquare fecisti dies tuos: et adduxisti tempus annorū tuorū. Propterea
dedi te opprobriū gentibus: et irrisionē
uniuersis terris que iuxta sunt et que
procul a te. Triūphabūt de te: sordida·
nobilis·grandis interitu. Ecce principes israhel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendū sanguinem:
patrem et matrem cōtumelijs affecerūt
in te. Aduenā calumniati sunt in medio tui: pupillū et viduā contristauerūt
apud te: sanctuaria mea spreuistis et
sabbata mea polluistis. Viri detractores fuerūt in te ad effundēdū sanguinē:
et sup montes cōmederūt in te: scelus operati sunt in medio tui. Verecūdiora
patris discooperuerūt in te: immūdiciam menstruate humiliauerūt in te.
Et unusquisq in uxorem proximi sui operat⁹ est abominationē: et socer nurū
suā polluit nepharie: frater sororem
suā filiā patris sui oppressit in te. Munera acceperūt apud te ad effundendū
sanguinē: usurā et sup abūdantiā accepisti et auare proximos tuos calūniabaris: meiq oblita es dicit dñs deus.
Ecce complosi manū meas sup auariciam tuā quā fecisti: et sup sanguinē
qui effusus est in medio tui. Nūquid
sustinebit cor tuū: aut prualebūt manus
tue in diebus quos ego faciā tibi? Ego
dñs locut⁹ sum et faciā. Et dispgam
te in nationes: et ventilabo te in terras.
Et deficere faciā immūdiciā tuā a te:
et possidebo te in conspectu gentiū: et
scies quia ego dñs. Et factū est verbū
dñi ad me dicens. Fili hominis: versa
est michi domus israhel in scoriā. Omnes
isti es et stānū et ferrū et plumbū in medio fornacis. Scoria argēti facti sunt.

Propterea hec dicit dñs de⁹. Eo q̄ uersi estis omnes in scoriā: propterea ecce
ego cōgregabo vos in medio ierusalem cōgregatione argēti et eris et stāni
et ferri et plumbi in medio fornacis: ut
succendā in ea ignē ad cōflandū. Sic
cōgregabo in furore meo et in ira mea:
et requiescam. Et conflabo vos et congregabo vos: et succendā vos in igne
furoris mei: et cōflabimini in medio ei⁹
ius ut conflatur argentū in medio fornacis: sic eritis in medio ei⁹. Et scietis
quia ego dñs: cum effuderim indignationē meā sup vos. Et factū est verbū
dñi ad me dicens. Fili hominis·dic
ei. Tu es terra immūda et nō cōpluta
in die furoris. Coniuratio pphetarū
in medio ei⁹. Sicut leo rugiēs rapiēs
q̄ p̄dam animas deuorauerūt: opes
et p̄ciū acceperūt: uiduas ei⁹ multiplicauerūt in medio illi⁹. Sacerdotes eius
contempserūt legem meā: et polluerūt
sanctuaria mea. Inter sanctū et pphanū nō habuere distātiā: inter pollutū
et mundū nō intellexerūt et a sabbatis
meis auerterūt oculos suos: et coinquinabar in medio eorū. Principes eius
in medio illius quasi lupi rapientes
predam: ad effundendū sanguinem et
ad predendas animas et auare sectāda lucra. Prophete aūt ei⁹ liniebāt eos
absq̄ temperamēto uidentes uana et
diuinātes ei mendaciū: dicentes hec dicit dñs deus: cum dñs nō sit locutus.
Populi terre calumniabātur calūniam et rapiebāt uiolenter: egenū et pauperem affligebāt: et aduenā opprimebant calumnia absq̄ iudicio. Et quesiui de eis virū qui interponeret sepem:
et staret oppositus contra me p terra ne
dissiparem eam: et nō inueni. Et effudi
sup eos indignationē meā: et in igne ire

mee consumpti eos. Uiam eoꝝ in caput eoꝝ reddidi ait dñs deꝰ. Capitulum.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. ſFili hominis: due mulieres filie matris unius fuerũt: et fornicate sũt in egipto. In adolescentia sua fornicate sunt. Ibi subacta sunt ubera earꝝ: et fracte sunt mãme pubertatis earꝝ. ſNomina aũt earꝝ oolla maior: et ooliba soror eiꝰ minor. Et habui eas: et pepererũt filios et filias. Porro earꝝ nomina. samaria oolla: et ihꝛusalẽ ooliba. ſFornicata est igitur sup me oolla: et insaniuit in amatores suos in assyrios propinquãtes. vestitos iacincto. principes et magistratꝰ. iuuenes cupidinis. uniuersos equites ascensores equoꝝ: et dedit fornicatiões suas sup eos electos filios assyrioꝝ uniuersos: et in omnibꝫ in qs insaniuit in immũdicijs eoꝝ polluta est. In sup et fornicationes suas quas habuerat in egipto nõ reliquit. ſNam et illi dormierũt cum ea in adolescentia sua: et illi defregerũt ubera pubertatis eiꝰ: et effuderũt fornicatiõnẽ suã sup eam. Propterea tradidi eam in manꝰ amatoꝝ suoꝝ: et in manꝰ filiorũ assur sup quorũ insaniuit libidine. Ipi discooperuerũt ignominiã eiꝰ: filios et filias eiꝰ tulerũt: et ipam occiderũt gladio. Et facte sũt famose mulieres: et iudicia ꝓpetrarunt in ea. Qd cum uidisset soror eiꝰ ooliba. plus qz illa insaniuit libidine: et fornicatiõnẽ suã sup fornicatiõnẽ sororis sue ad filios assyriorũ ꝓbuit impudenter: ducibus et magistratibꝫ ad se uenientibus indutis veste uaria: equitibꝫ q̃ uectabantur equis: et adolescẽtibus forma cunctis egregia. Et uidi qꝝ polluta esset uia una ambarꝝ: et auxit fornicationes suas. Cũqz uidisset uiros depictos in pariete ymagines chaldeoꝝ expressas coloribus. et accinctos balteis renes. et tyaras tinctas in capitibus eoꝝ formã ducũ omniũ. similitudinẽ filiorũ babilonis terreq; chaldeoꝝ in qua orti sunt: insaniuit sup eos cõcupiscentia oculoꝝ suoꝝ: et misit nũcios ad eos in chaldeam. Cũqz uenissent ad eã filij babilonis. ad cubile mãmarũ. polluerũt eam in stupris suis: et polluta est ab eis. et saturata est anima eiꝰ ab illis. Denudauit quoq; fornicationes suas: et discooperuit ignominiã suã. Et recessit aia mea ab ea: sicut recesserat anima mea a sorore eiꝰ. ſMultiplicauit enim fornicationes suas recordans dies adolescentie sue quibus fornicata est in terra egipti: et insaniuit libidine sup cõcubitũ eoꝝ quoꝝ carnes sunt ut carnes asinoꝝ: et sicut fluxus equoꝝ fluxus eorũ. Et uisitasti scelus adolescentie tue: quãdo subacta sunt in egipto ubera tua: et confracte sunt mãme pubertatis tue. Propterea ooliba hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego suscitabo oões amatores tuos contra te de quibus saturata est anima tua: et congregabo eos aduersum te in circuitu: filios babilonis et uniuersos chaldeos. nobiles tyrannosq; et principes. oões filios assyrioꝝ: iuuenes forma egregia. duces et mgtratꝰ. uniũsos principes principũ: et noiatos ascensores equoꝝ. Et uenient sup te instructi curru et rota: et multitudo ꝓpl'orũ. Lorica et clipeo et galea armabũtur cõtra te undiq;. Et dabo cora eis iudiciũ: et iudicabũt te iudiciis suis. Et ponã zelum meũ in te: quẽ tecũexercẽt in furore. ſNasũ tuũ et aures tuas ꝑcident: et que remanserũt gladio concidẽt. Ipi filios tuos et filias tuas capiẽt: et nouissimũ tuũ

deuorabit ignis. Et denudabūt te ve-
stimentis tuis: ⁊ tollēt vasa glorie tue.
Et requiescere faciā scelus tuū de te: et
fornicationē tuā de terra egipti. Nec
leuabis oculos tuos ad eos: et egipti
non recordaberis amplius: quia hec
dicit dñs deꝰ. Ecce ego tradam te ī ma-
nus eoꝝ quos odisti: in manꝰ de qui-
bus sanata est anima tua: ⁊ agent te-
cum in odio. Et tollent oīes labores
tuos: ⁊ dimittent te nudam ⁊ ignomi-
nia plenā: et revelabitur ignominia
fornicationū tuaꝝ. Scelus tuū et for-
nicationes tue fecerūt hec tibi: quia for-
nicata es post gentes inter quas pol-
luta es in ydolis eoꝝ. In via sororis
tue ambulasti: ⁊ dabo calicem eius in
manu tua. Hec dicit dñs deꝰ. Calicē
sororis tue bibes profundū ⁊ latum.
Eris in derisum et in subsannationē
que es capacissima: ebrietate ⁊ dolore
replebetis: calice meroris ⁊ tristicie ca-
lice sororis tue samarie. Et bibes illū
et epotabis usq; ad feces: et fragmen-
ta eiꝰ deuorabis ⁊ ubera tua lacerabis:
qꝛa ego locutꝰ sum ait dñs deꝰ. Pro-
pterea hec dicit dñs deꝰ. Quia oblita
es mei et proiecisti me post corpꝰ tuū:
tu quoq; porta scelus tuū ⁊ fornicatō-
nes tuas. Et ait dñs ad me dicēs. Fi-
li hominis: nūquid iudicas oollam
et oolibā ⁊ annūcias eis scelera earū:
quia adulterate sunt: ⁊ sanguis ī ma-
nibus eaꝝ: ⁊ cum ydolis suis fornica-
te sunt? Insup ⁊ filios suos quos ge-
nuerūt michi obtulerūt eis ad deuorā-
dum. Sed ⁊ hoc fecerūt michi. Pollu-
erūt sanctuariū meū in die illa: ⁊ sab-
bata mea pphanauerūt. Cumq; īmo-
larent filios suos ydolis suis: ⁊ ingre-
derentur sanctuariū meū in die illa ut
polluerēt illud: etiā hec fecerūt ī medio
domꝰ mee. Misertū ad viros venien-
tes de longe: ad quos nūciū miserāt.
Itaq; ecce venerūt quibus te lauisti et
circūliuisti stibio oculos tuos: ⁊ orna-
ta es mundo mulebri. Sedisti in lecto
pulcerrimo: ⁊ mensa ornata est ante
te. Thimiama meū et ungentū meū po-
suisti sup eam: ⁊ vox multitudinis exul-
tantis erat in ea. Et in viris q̄ de mul-
titudine hominū adducebant̄: et venie-
bant de deserto posuerūt armillas in
manibus eaꝝ: ⁊ coronas speciosas in
capitibus eaꝝ. Et dixi ei que attrita ē
in adulteriis. Nūc fornicabitur in for-
nicatione sua etiā hec. Et ingressi sūt
ad eam: quasi ad mulierem meretricem:
sic ingrediebant̄ ad oollam ⁊ ad ooli-
bam mulieres nepharias. Viri ergo
iusti sunt. Ipsi iudicabūt eas iudicio
adulterarū et iudicio effundentiū san-
guinem: quia adultere sunt: ⁊ sanguis
in manibus eaꝝ. Hec enim dicit dñs
deus. Adduc ad eas multitudines et
trade eas in tumultum ⁊ in rapinā: et
lapidentur lapidibꝫ pplorū: et confo-
diant̄ gladiis eoꝝ. Filios ⁊ filias eaꝝ
interficient: ⁊ domos eaꝝ igne succen-
dent. Et auferam scelus de terra: et di-
scent oīes mulieres ne faciāt sdm sce-
lus eaꝝ. Et dabūt scelus vestrū super
vos: ⁊ peccata ydoloꝝ vestroꝝ portabi-
tis: ⁊ scietis q̄a ego dñs deꝰ. Cxxm.

Et factum est verbū dñi ad me in
anno nono: in mense decimo
decima die mensis dicens. Fili homi-
nis: scribe tibi nomē diei huiꝰ in qua
cōfirmatus ē rex babilonis adūsum
hierusalē hodie: ⁊ dices p̄ p̄uerbiū ad
domū irritatricem parabolā: ⁊ loque-
ris ad eos. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Po-
ne ollam: pone inq̄: et mitte in eam
aquam. Congere frusta eius in eam:

omnẽ partẽ bonã·⁊ femur·et armũ·electa: ⁊ ossibus plena. Pinguissimũ pec⁹ assume: compone quoq; structs ossiũ sub ea. Efferbuit coctio eius: et dissocta sunt ossa illius ī medio eius Propterea hec dicit dñs deus. Ve ciuitati sanguinũ oolle cui⁹ rubigo in ea ẽ: et rubigo ei⁹ nõ exiuit de ea. Per partes ⁊ per partes suas eice eam. ſſnõ cecidit sup eam sors. Sanguis enim eius in medio eius est: sup limpidissimã petrã effudit illũ. ſſnõ effudit illũ sup terram ut possit operiri puluere: ut supinducerem indignationẽ meã et vindicta ulciscerer. Dedi sanguinẽ eius sup petram limpidissimã: ne operiret. Propterea hec dicit dñs de⁹. Ve ciuitati sanguinũ: cui⁹ ego grandẽ faciam piram. Cõgerere ossa: que igne succendã. Consumẽtur carnes: et coquetur uniũsa compositio: et ossa tabescent. Pone quoq; eam sup pruna⁹ uacuam ut incalescat ⁊ liquefiat es eius: et confletur in medio eius inquinamentũ eius: ⁊ consumatur rubigo eius. ſſMulto labore sudatũ est: et nõ exiuit de ea nimia rubigo eius· neq; per ignẽ. Immũdicia tua execrabilis: quia mũdare te volui: ⁊ non es mũdata a sordibus tuis. Sed nec mũdaberis pr⁹: donec quiescere faciã indignationẽ meã in te. Ego dñs locut⁹ sum. Veniet ⁊ faciã: non transeã neq; parcam: nec placabor. Iuxta vias tuas et iuxta adinuentiones tuas iudicabo te dicit dñs. Et factũ est verbum dñi ad me dicens. ſſili hominis: ecce ego tollo a te desiderabile oculoz tuoz in plaga: ⁊ non planges neq; plorabis neq; fluent lacrime tue. Ingemisce tacens: mortuorũ luctum non facies. Corona tua circumligata sit tibi: et calciamenta tua erunt in pedibz tuis: nec amictu ora velabis· nec cibos lugentiũ comedes. Loqut⁹ sum ergo ad pplm mane: et mortua est uxor mea uesperi. ſſeciq; mane sicut pceperat mihi. Et dixit ad me pplus. Quare non indicas nobis quid ista significent q tu facis? Et dixi ad eos. Sermo dñi factus est ad me dicens. Loquere domui israhel. Hec dicit dñs de⁹. Ecce ego polluã sanctuariũ meũ· superbiam imperij uestri· ⁊ desiderabile oculoz uestroz· ⁊ sup quo pauet anima uestra: et filij uestri et filie uestre quas reliquistis gladio cadent: ⁊ facietis sicut feci. Ora amictu non velabitis: ⁊ cibos lugentiũ non comedetis. Coronas habebitis in capitibz uestris: ⁊ calciamẽta in pedibus. ſſlon plangetis neq; flebitis: sed tabescetis in iniquitatibz uestris: ⁊ unusquisq; gemet ad fratrẽ suũ. Eritq; ezechiel uobis in portentũ. Iuxta omnia que fecit facietis cum uenerit istud: ⁊ scietis quia ego dñs de⁹. Et tu fili hominis ecce in die qua tollam ab eis fortitudinẽ eorũ· ⁊ gaudiũ dignitatis· ⁊ desiderium oculoz eoz· sup quo requiescũt anime eorũ· filios ⁊ filias eorũ: in die illa cum uenerit fugiens ad te ut annũciet tibi: ī die inquã illa aperietur os tuũ cum eo qui fugit: et loqueris ⁊ nõ silebis ultra· eritq; eis ī portentũ: ⁊ scietis qa ego dñs. Corrb·

Et factus est sermo dñi ad me dicens. ſſili hominis: pone faciẽ tuã contra filios ammon et prophetabis de eis: ⁊ dices filijs ãmon. Audite verbum dñi dei. Hec dicit dñs deus. Pro eo q dixisti euge euge sup sanctuariũ meũ qa pollutũ ẽ· ⁊ sup terrã israhel qm desolata est· et sup domũ iuda quoniã ducti sũt ī captiuitatẽ: ideirco

ego tradam te filijs orientalibz in he-
reditatem: ⁊ collocabūt caulas suas
in te. ⁊ ponent in te tentoria sua. Ipsi
comedēt fruges tuas: ⁊ ipsi bibent lac
tuū. Dabogz rabbath in habitaculū
camelorū. ⁊ filios āmon in cubile pe-
corū: et scietis quia ego dñs: quia hec
dicit dñs deꝰ. Pro eo qꝺ plausisti ma-
nu ⁊ percussisti pede ⁊ gauisa es ex toto
affectu sup terram israhel: idcirco ecce
ego extendam manū meā sup te. ⁊ tra-
dam te in direptionē gentiū: ⁊ interci-
am te de pplis. ⁊ perdam de terris et
conteram: ⁊ scietis quia ego dñs. Hec
dicit dñs deꝰ. Pro eo qꝺ dixerūt moab
et seyr ecce sicut omnes gentes domꝰ
iuda: idcirco ecce ego aperiam humerꝝ
moab de ciuitatibz: de ciuitatibz inigz
eiꝰ. ⁊ de finibus eius inclitas terre. be-
thiesimoth ⁊ beelmeon et cariathaim
filijs orientis cum filijs āmon. Et da-
bo eam in hereditatem: ut non sit vl-
tra memoria filiorū ammon in gentī-
bus. Et in moab faciam iudicia: ⁊ sci-
ent quia ego dominus. Hec dicit dñs
deꝰ. Pro eo qꝺ fecit ydumea vltionē ut
se vindicaret de filijs iuda. peccauitgz
delinquens et vindictam exercuit de
eis: idcirco hec dicit dñs deꝰ. Extendā
manū meā sup ydumeā: ⁊ auferam de
ea hominē ⁊ iumentū: et faciam eam
desertam ab austro. Qui sunt i dedan
gladio cadent: ⁊ dabo vltionē meam
sup ydumeā p manū pplī mei israhel.
Et facient in edom iuxta iram meā ⁊
furorem meū: ⁊ scient vindictā meā di-
cit dñs deus. Hec dicit dominꝰ deus.
Pro eo qꝺ fecerūt palestini vindictā. ⁊
vlti se sunt toto animo. interficientes
et implentes inimicicias veteres: pro-
pterea hec dicit dñs deꝰ. Ecce ego extē-
dam manū meā super palestinos: et
interficiā interfectores. Et perdam reli-
quias maritime regionis: faciamqz
in eis vltiones magnas arguens in
furore: et scient quia ego dominus cū
dedero vindictā meā sup eos. C. xxvj.
Et factum est in vndecimo anno
prima mensis: factus est sermo
dñi ad me dicens. Fili hominis: pro
eo qꝺ dixit tyrus de iherusalē: euge con-
fracte sunt porte pplorꝝ: cōuersa est ad
me: implebor. deserta est: propterea hec
dicit dñs deus. Ecce ego sup te tyre: et
ascendere faciam ad te gentes multas.
sicut ascendit mare fluctuans. Et dissi-
pabunt muros tyri: et destruent tur-
res eius. Et radam puluerem eiꝰ de ea:
et dabo eam in limpidissimā petram.
Siccatio sagenarū erit in medio ma-
ris: quia ego locutus sum ait dominꝰ
deꝰ: et erit in direptionē gentibus. Fi-
lie quoqz eius que sunt i agro gladio
interficientur: ⁊ scient quia ego dominꝰ:
quoniā hec dicit dominꝰ deus. Ecce
ego adducam ad tyrum nabuchodo-
nosor regem babilonis ab aquilone:
regem regum. cum equis ⁊ curribus et
equitibus ⁊ cetu pplorꝝ magno. Filias
tuas que sunt i agro gladio interfi-
cient: ⁊ circūdabit te munitionibus ⁊
comportabit aggerem in gyro. Et ele-
uabit contra te clipeum: ⁊ vineas ⁊ a-
rietes temperabit i muros tuos: ⁊ tur-
res tuas destruet in armatura sua. In-
undatione equorū eius operiet te pul-
uis eorū: a sonitu equitū ⁊ rotarū ⁊ cur-
ruū mouebūtur muri tui. Cum ingres-
sus fuerit portas tuas quasi p introi-
tum vrbis dissipate. vngulis equorū
suoꝝ cōculcabit oēs plateas tuas:
pplm tuū gladio cedet: ⁊ statue tue no-
biles in terram corruent. Vastabūt o-
pes tuas. diripiēt negociationes tuas:

et destruent muros tuos. ⁊ domos tuas p̄claras subuertēt: ⁊ lapides tuos et ligna tua ⁊ pulueꝛem tuū in medio ponent. Et quiescere faciam multitudinem cantico:ū tuo:ū: ⁊ sonitus ytharaꝛū tuaꝛū nō audietur amplius. Et dabo te in limpidissimā petrā: sirctio sagenaꝛū eris nec edificaberis ultra: quia ego dominꝰ locutus sum dicit dñs deus. Hec dicit dñs deus de tyro. ſſūquid non a sonitu ruine tue. et gemitu interfectoꝛū tuoꝝ cū occisi fuerint in medio tui. cōmouebūtur insule: et descrendent de sedibus suis oēs principes maris. et auferent ex̄uuias suas: ⁊ vestimenta sua varia abicient et induētur stupore. In terra sedebūt: et attoniti sup repentino casu suo ammirabūtur: ⁊ assumentes sup te lamētum dicent tibi. Quomō periisti que habitas in mari urbs inclita: que fuisti fortis in mari cum habitatoribꝫ tuis quos formidabāt uniuersi. ſſūc stupebunt naues in die pauoris tui: et turbabūtur insule in mari eo qꝫ nullꝰ egrediatur ex te: quia hec dicit dominꝰ deus. Cum dedero te urbem desolatā sicut ciuitates que non habitātur: et adduxero sup te abissum. ⁊ operuerint te aque mꝛe ⁊ detraxero te cum hijs qꝫ descendūt in lacum ad pplm sempiternū: et collocauero in terra nouissima sicut solitudines veteres cum hijs qui deducūtur in lacum ut non habiteris: porro cū dedero gloriā in terra viuentiū. in nichilū redigam te: ⁊ non eris. et requisita non inuenieris ultra in sempiternū dicit dominꝰ deꝰ. ℂ Verbū.

Et factū est verbum dñi ad me dicens. Tu ergo fili hominis assume sup tyrum lamentū: ⁊ dices tyro. qꝫ habitat in introitu maris: negociatōni pplorū ad insulas multas. Hec dicit dominꝰ deus. O tyre tu dixisti. Perfecti decoris ego sum: ⁊ in corde maris sita. ſſinitimi tui qui te edificauerunt impleuerūt decorem tuū: abietibꝫ de samir exstruxerūt te cum omnibꝫ tabulatis maris. Cedrum de libano tulerunt ut facerent tibi malū: quercus de basan dolauerūt in remos tuos: trāstra tua fecerūt tibi ex ebore indico: ⁊ pretoriola de insulis ytalie. Bissus varia de egipto texta est tibi in velum ut poneretur in malo: iacinctus ⁊ purpura de insulis elisa facta sunt operimentū tuū. Habitatores sydonis et aradij fuerunt remiges tui: sapientes tui tyre facti sunt gubernatores tui: senes biblij et prudentes eius prebuerūt nautas. ad ministeriū varie suppellectilis tue. Omnes naues maris et naute eaꝝ fuerūt in pplo negociatōnis tue: perse ⁊ lidij ⁊ libies erant in exercitu tuo viri bellatores tui: clipeū ⁊ galeam suspenderūt in te p ornatu tuo. ſſilij aradij cum exercitu suo super muros tuos in circuitu: sed et pigmei qui erant in turribus tuis pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum. Ipi cōpleuerūt pulcritudinē tuā. Carthaginenses negociatores tui. A multitudine cunctaꝛū diuitiaꝛū argēto ferro stāno plumboꝫ repleuerunt nundinas tuas. Grecia thubal et mosoch institores tui. ſſmācipia ⁊ vasa erea adduxerunt pplo tuo de domo thogorma. equos et equites et mulos adduxerūt ad forum tuū. ſſilij dedan negociatores tui. Insule multe negociatio manus tue. Dentes eburneos et hebeninos cōmutauerūt in pcio tuo. Syrus negociator tuus. Propter multitudinem operū tuoꝝ gemmā et purpurā

et scutulata ⁊ bissū ⁊ sericū ⁊ chpdchod posuerūt in mercatu tuo. Juda ⁊ terra isrl ipi institores tui in frumēto pmo: balsamū et mel ⁊ oleū et resinā ꝓposuerūt in nūdinis tuis. Damascen⁹ negociator tuus in multitudine operū tuorū: in multitudine diuersarū opū in vino pinguī: in lanis coloris optimi. Dan ⁊ grecia ⁊ mozel in nūdinis tuis ꝓposuerūt ferrū fabrefactū: stacte et calamus in negociatōne tua. Dedan institores tui in tapetibus ad sedendum. Arabia ⁊ uniuersi principes cedar ipsi negociatores manus tue: cum agnis et arietibus et hedis venerunt ad te negociatores tui. Venditores saba ⁊ rema ipi negociatores tui: cum uniuersis primis aromatibus ⁊ lapide pciosо ⁊ auro qđ ꝓposuerūt in mercatu tuo. Arā ⁊ chenne ⁊ eden negociatores tui. Saba assur ⁊ chelmach vēditores tui: ipi negociatores tui mltiphariā in uoluctis iacinct ⁊ polimitor gazarūq; pciosar q̄ obuolute et astricte erāt funibꝫ: cedrosq; habebāt in negociatōnibus tuis. Naues maris principes tui in negociatione tua: ⁊ repleta es: ⁊ glorificata nimis in corde maris. In aquis maris adduxerunt te remiges tui. Uentꝰ auster contriuit te. In corde maris diuitie tue: ⁊ thesauri tui et mltiplex instrumētum tuū. Naute tui et gubernatores tui q̄ tenebāt suppellectilem tuā ⁊ pplo tuo preerāt: uiri quoq; bellatores tui qui erant in te cū uniuersa mltitudine tua que est in medio tui: cadent in corde maris in die ruine tue. A sonitu clamoris gubernatorū tuorū cōturbabūtur classes: ⁊ descendent de nauibus suis oīnes qui tenebant remū. Naute ⁊ uniuersi gubernatores maris in terra stabunt: et eiulabūt super te uoce magna: et clamabunt amare. Et superiacient puluerem capitibus suis ⁊ cinere cōspergentur: ⁊ radent sup te caluiciū: ⁊ accingentur cilicijs. Et plorabunt te in amaritudine anime ploratu amarissimo: et assument super te carmen lugubre: ⁊ plangent te. Que est ut tyrus que obmutuit in medio maris? Que in egitu negociationū tuarū de mari implesti pplos multos: in multitudine diuitiarū tuarū ⁊ pplorū tuor⁊ ditasti reges terre. Nūc contrita es a mari: in pfundis aquarū opes tue: ⁊ omnis multitudo tua q̄ erat in medio tui ceciderūt. Uniuersi habitatores insularū obstupuerūt sup te: et reges eaꝝ oēs cēpestate pculsi mutauerūt vultꝰ. Negociatoresꝰ pplor⁊ sibilauerūt sup te. Ad nichilū deducta es: ⁊ nō eris usq; in petuū. C. xxvm.

Et factū est verbum domini ad me dicens. Fili hominis: dic principi tyri. Hec dicit dominꝰ deus. Eo q̄ eleuatū est cor tuū ⁊ dixisti: deus ego sum et in cathedra dei sedi in corde maris: cū sis homo ⁊ nō deus: ⁊ dedisti cor tuū quasi cor dei. Ecce sapiencior es tu daniele: omne secretū nō est absconditū a te. In sapientia et prudencia tua fecisti tibi fortitudinē: ⁊ acquisisti aurū et argentū in thesauris tuis in multitudine sapientie tue: ⁊ in negociatione tua multiplicasti tibi fortitudinē: ⁊ eleuatū est cor tuū in robore tuo. Propterea hec dicit dns deus. Eo q̄ eleuatum est cor tuū quasi cor dei: idcirco ecce ego adducā sup te alienos robustissimos gentiū. Et nudabūt gladios suos sup pulcritudinē sapiēcie tue: et polluent decorem tuū. Interficient et detrahent te: et morieris in interitu occisorū in corde maris. Numquid

dicens loqueris deus ego sum coram interficientibz te cū sis hmo ⁊ nō deꝰ: in manu occidentiū te morte incircūcisoꝝ morieris: in manu alienoꝝ: qꝫ ego locutꝰ sum ait dñs deus. Et factꝰ est sermo dñi ad me dicens. Fili hois: leua planctum sup regem tyri et dices ei. Hec dicit dominꝰ deus. Tu signaculum similitudinis plenus sapientia pfectus decore: in delicijs paradisi dei fuisti. Omnis lapis pciosus operimētum tuū: sardius thopazius ⁊ iaspis crisolitus et onix ⁊ berillus. saphirus et carbunculus ⁊ smaragdus. Aurū quoq; decoris tui ⁊ foramina tua in die qua conditus es ꝑparata sunt. Tu cherub extentus et ptegens: ⁊ posui te in mōte sancto dei. In medio lapidū ignitorū ambulasti: perfectus in vijs tuis a die conditionis tue: donec inuenta est iniquitas in te. In multitudine negociationis tue repleta sunt interiora tua iniquitate. ⁊ peccasti: et eieci te de mōte dei: ⁊ pdidi te o cherub protegens de medio lapidū ignitorū. Et eleuatum est cor tuū in decore tuo. Perdidi sapientiā tuā in decore tuo: in terrā ꝓieci te: ante faciem regū dedi te ut cernerēt te. In multitudine iniquitatū tuarū ⁊ iniquitate negociationis tue polluisti sanctificationē tuā. Producam ergo ignem de medio tui qui comedat te: ⁊ dabo te in cinerem sup terrā in conspectu omniū videntiū te. Omnes qui viderint te in gentibus obstupescent sup te. Nichili factus es: et non eris in ꝑpetuum. Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: pone faciē tuā contra sydonem ⁊ ꝓphetabis de ea: ⁊ dices. Hec dicit dominꝰ deus. Ecce ego ad te sydon et gloriabor i medio tui: ⁊ scient quia ego dñs cum fecero in ea iudicia: ⁊ sanctificatꝰ fuero in ea. Et immittā in ea pestilentiā et sanguinē in plateis eius: et corruent interfecti in medio eius gladio p circuitum: ⁊ scient quia ego dominꝰ. Et nō erit ultra domui israhel. offendiculū amaritudinis et spina dolorem inferens undiq; per circuitū eorū qui adūsantur eis: et scient quia ego dominꝰ deus. Hec dicit dominꝰ deus. Quādo congregauero domū israhel de ꝑpls in q̄bus dispsi sunt. sanctificabor i eis coꝝ gētibz: ⁊ habitabūt i terra sua quā dedi seruo meo iacob: ⁊ habitabūt in ea securi. Et edificabūt domos ⁊ plātabūt vineas: ⁊ habitabūt confidēter cum fecero iudicia in omnibus q̄ aduersantur eis p circuitū: ⁊ scient quia ego dominus deus eorū. C. xxix.

In anno decimo in duodecimo mense una die mensis factū est verbū dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā contra pharaonem regem egipti: et ꝓphetabis de eo: ⁊ de egipto vniūsa loquere ⁊ dices. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Ecce ego ad te pharao rex egipti draco magne q̄ cubas in medio fluminū tuorū ⁊ dicis. meus est fluuius: ⁊ ego feci memetipm. Et ponā frenū i maxillis tuis: ⁊ cōglutinabo pisces fluminū tuorū squamis tuis. Et extraham te de medio fluminū tuorū: et vniūsi pisces tui squamis tuis adherebūt. Et ꝓiciā te in desertū: ⁊ oēs pisces fluminis tui. Super faciem terre cades. Nō colligeris: neq; cōgregaberis. Bestijs terre ⁊ volatilibus celi dedi te ad deuorandum: ⁊ scient oēs habitatores egipti quia ego dominꝰ. Pro eo q̄ fuisti baculus arundineus domui israhel quādo apphenderunt te manu. et confractꝰ es ⁊ lacerasti omnē humerū

rorū: ⁊ innitentibus eis sup te dominus es ⁊ dissoluisti omnes renes eor: propterea hec dicit dns deus. Ecce ego adducam sup te gladiū: et interficiā de te hominē ⁊ iumentū. Et erit terra egipti in desertum ⁊ in solitudinē: ⁊ scient qā ego dns. Pro eo qd dixeris fluuius meus est ⁊ ego feci eū: idcirco ecce ego ad te ⁊ ad flumina tua. Daboq; terrā egipti in solitudinē gladio dissipatā: a turre syenes usq; ad terminos ethiopie. Non ptransibit eam pes hominis: neq; pes iumēti gradietur i ea: et non habitabit̄ quadraginta ānis. Daboq; terrā egipti desertam i medio terrarū desertarū: et ciuitates eius in medio urbiū suburbarū: et erūt desolate quadraginta annis. Et dispgā egiptios i nationes: ⁊ ventilabo eos in terras: quia hec dicit dominus deus. Post finē quadraginta annorū congregabo egiptū de pplis in quibs dispsi fuerāt: ⁊ reducam captiuitatem egipti ⁊ collocabo eos in terra phatures in terram natiuitatis sue: in terra de qua sumpti sunt. Et erunt ibi i regnū humile: ⁊ inter cetera regna erit humilima. Et nō eleuabit̄ ultra sup nationes: et iminuā eos ne imperēt gentibs: neq; erunt ultra domui israhel in confidentia docentes iniquitatē ut fugiant ⁊ sequātur eos: et scient quia ego sum dominus deus. Et factum est in vigesimo et septimo anno in primo in una mensis: factum est uerbū dn̄i ad me dicens. Fili hominis: nabuchodonosor rex babilonis seruire fecit exercitum suū seruitute magna aduersus tyrum. Omne caput decaluatū: et omnis humerus depilat̄ est. Et merces non est reddita ei neq; exercitui eius de tyro: pro seruitute qua seruiuit michi aduersus eam. Propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego dabo nabuchodonosor regē babilonis i terra egipti: et accipiet multitudinē eius et depcabitur manubias eius ⁊ diripiet spolia eius: ⁊ erit merces exercitui illius ⁊ operi pro quo seruiuit aduersus eā. Dedi ei terram egipti: pro eo qd laborauerit michi ait dominus de⁹. In die illa pullulabit cornu domui israhel: ⁊ tibi dabo apertum os in medio eorū: et scient quia ego dominus. C.xxx.

Et factum est uerbū dn̄i ad me dicens. Fili hominis pphета ⁊ dic. Hec dicit dominus deus. Vlulate ue ue diei: qā iuxta est dies· ⁊ appropinq̄bit dies dn̄i: dies nubis· tempus gentium erit. Et ueniet gladius i egiptū: et erit pauor in ethiopia cum ceciderint vulnerati i egipto: ⁊ ablata fuerit multitudo illius et destructa fundamenta eius. Ethiopia et libia ⁊ lidi et omne reliquū vulgus ⁊ chub et filij terre federis cum eis gladio cadent. Hec dicit dominus deus. Et corruent fulcientes egiptū: ⁊ destruetur superbia imperij ei⁹. A turre syenes gladio cadent in ea: ait dominus exercituū. Et dissipabūtur in medio terrarū desolatarū: ⁊ urbes ei⁹ in medio ciuitatū desertaꝝ erūt: ⁊ scient quia ego dominus deus· cū dedero ignem in egipto· ⁊ attriti fuerīt oēs auxiliatores eius. In die illa egredientur nūcij a facie mea in nauibs ad conterendā ethiopie confidentiā: ⁊ erit pauor in eis in die egipti: quia absq; dubio veniet. Hec dicit dn̄s de⁹. Et cessare faciā multitudinē egipti in manu nabuchodonosor regis babilonis. Ipse ⁊ pplus eius cū eo: fortissimi gentiū adducentur ad dispgendam terrā. Et euaginabūt gladios suos super

egiptum: et implebũr terrã interfectis:
et dabo alueos fluminũ aridos et tradam terrã in manũ pessimorũ: et dissipabo terram et plenitudinẽ eius in manus alienorũ. Ego dominus locutus sum. Hec dicit dominus deus. Et disperdam simulacra: et cessare faciã ydola de memphis: et dux de terra egipti nõ erit amplius. Et dabo terrorem in terram egipti: et dispdam terrã phatures et dabo ignem in taphnis: et faciam iudicia mea in alexãdria. Et effundã indignationẽ meã sup peluſiũ robur egipti: et interficiã multitudinẽ alexãdrie: et dabo ignem in egipto. Quasi parturiens dolebit peluſiũ: et alexandria erit dissipata: et memphis angustie quotidiane. Iuuenes eliopoleos et bubasti gladio cadent: et ipse captiue ducentur. Et in taphnis nigrescet dies: cũ cõtriuero ibi sceptra egipti: et defecerit in ea superbia potẽtie eius. Ipsam nubes operiet: filie aũt eius in captiuitatẽ ducentur. Et iudicia faciã in egipto: et scient quia ego dñs. Et factũ est in undecimo ãno in primo mense in septima mensis: factũ est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis brachiũ pharaonis regis egipti cõfregi: et ecce non est obuolutũ ut restitueretur ei sanitas ut ligaretur pãnis et fasceretur linteolis: et recepto robore posſit tenere gladiũ. Propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego ad pharaonẽ regem egipti: et cõminuã eius brachiũ forte sed confractũ: et deiciã gladiũ de manu eius. Et dispgam egiptum in gentibus: et ventilabo eos in terris. Et confortabo brachia regis babilonis: daboq; gladiũ meũ in manu eius. Et confringã brachiũ pharaonis: et gemet gemitibus interfecti coram facie eius. Et confortabo brachia regis babilonis: et brachia pharaonis concident. Et scient quia ego dominus cum dedero gladiũ meũ in manũ regis babilonis: et extendent eum sup terrã egipti. Et dispgam egiptum in nationes: et ventilabo eos in terras: et scient quia ego dñs. Capitulum.

Et factum est in anno undecimo tercio mense una mensis: factũ est verbum dñi ad me dicens. Fili hominis: dic pharaoni regi egipti et populo eius. Cui similis factus es in magnitudine tua? Ecce assur quasi cedrus in libano pulcer ramis et frondibus nemorosus excelsusq; altitudine: et inter condensas frõdes eleuatũ est cacumẽ eius. Aque nutrierũt illũ: abissus exaltauit illũ. Flumina eius manabãt in circuitu radicũ eius: et riuos suos emisit ad uniuersa ligna regionis. Propterea eleuata est altitudo eius sup omnia ligna regionis: et multiplicata sunt arbusta eius: et eleuati sunt rami eius p aquas multas. Cunq; extendisset umbram suã in ramis eius fecerũt nidos omnia volatilia celi: et sub frondibus eius genuerũt omnes bestie saltuũ: et sub umbraculo illius habitabãt cetus gentium plurimarũ. Erat q; pulcerrimus in magnitudine sua: et in dilatione arbustorũ suorũ. Erat enim radix illius iuxta aquas multas. Cedri nõ fuerũt altiores illo in paradiso dei. Abietes non adequauerũt cumitatẽ eius: et platani non fuerũt eque frõdibus illius. Omne lignũ paradisi dei nõ est assimilatũ illi in pulcritudine eius: quoniã speciosum feci eum: et multis condensisq; frondibus. Et emulata sunt eum omnia ligna voluptatis: que erãt in paradiso dei. Propterea hec dicit dominus deus. Pro eo q sublimatus est

in altitudine et dedit sūmitatem suā
virentem atq; condensam et eleuatū ē
cor eius in altitudine sua: tradidi eā
in manū forcissimi gentiū. Faciēs fa-
ciet ei: iuxta impietatem eiꝰ. Et eieci eā:
et succident eam alieni et crudelissimi
natiōnū. Et ꝓicient eum sup montes:
et in cunctis cōuallibꝫ corruent rami
eius. Et confringentur arbusta eius
in uniuersis rupibus terre: et recedent
de umbraculo eius oēs ppli terre: et
relinquent eum. In ruina eius habi-
tauerūt oīa uolatilia celi: et ī ramis
eius fuerunt uniuerse bestie regionis.
Quāobrem non eleuabūtur in altitu-
dine sua oīa ligna aquarū: nec po-
nent sublimitatem suā inter nemoro-
sa atq; frondosa: nec stabunt in subli-
mitate sua omnia q̄ irrigātur aquis:
quia omnes tradit sunt in mortem
ad terrā ultimā in medio filiorꝫ hoīnū
ad eos qui descendūt in lacū. Hec
dicit dns deus. In die quādo descen-
dit ad inferos indixi luctū: operui eum
abisso: et phibui flumina eius: et coer-
cui aquas multas. Contristatꝰ est su-
per eum libanꝰ: et omnia ligna agri
concussa sunt. A sonitu ruine eiꝰ com-
mouit gentes: cū deducerem eū ad in-
fernū cum hijs qui descendebāt in lacū.
Et cōsolata sunt in terra infima oīa
ligna uoluptatis egregia atq; ꝑclara
in libano: uniuersa que irrigabātur
aquis. Nam et ipi cum eo descendunt
ad infernū ad interfectos gladio: et bra-
chiū uniuscuiusq; sedebit sub umbra-
culo eius in medio nationū eius. Cui
assimilatꝰ es o inclite atq; sublimis in-
ter ligna uoluptatis? Ecce deductꝰ es
cum lignis uoluptatis ad terram ulti-
mam. In medio incircūciſorū dormi-
es: cum eis qui interfecti sunt gladio.
Hic est pharao et omnis multitudo
eius: dicit dominus deus. Cxxxm.
Et factum est duodecimo āno in
mense duodecimo in una mēn-
sis: factum est uerbū dñi ad me dicēs.
Fili hominis assume lamentū super
pharaonē regem egipti: et dices ad eū.
Leoni gentiū assimilatꝰ es: et draconi
qui est in mari. Et uentilabas cornu
in fluminibus tuis: et conturbabas a-
quas pedibus tuis: et conculcabas flu-
mina earū. Propterea hec dicit dns
deus. Expandam sup te rete meū in
multitudine ppl̄orū multorū: et extrahā
te in sagena mea et ꝓiciam te in terrā.
Sup faciem agri abiciam te: et habi-
tare faciā sup te omnia uolatilia celi:
et saturabo de te bestias uniuerse terre.
Et dabo carnes tuas sup montes: et
implebo colles tuos sanie tua. Et irri-
gabo terrā fetore sanguinis tui super
montes: et ualles implebūtur ex te. Et
operiā cū extinctꝰ fueris celos: et nigrescere
re faciā stellas eius. Solē nube tegā:
et luna non dabit lumen suū. Oīa
luminaria celi merere faciā super te: et
dabo tenebras super terrā tuā dicit do-
minꝰ deꝰ. Et irrigabo cor ppl̄orū mul-
torū cū induxero contritionē tuā in gen-
tibus sup terras quas nescis: et stupe-
scere faciā sup te ppl̄os multos. Et reges
eorū horrore nimio formidabūt sup
te cum uolare coperit gladius meus super
facies eorū: et obstupescent repente sin-
guli ꝓ anima sua in die ruine sue: qā
hec dicit dominꝰ deꝰ. Gladius regis
babilonis ueniet tibi: ī gladijs fortiū
deiciā multitudinē tuā. Inexpugnabi-
les omnes gentes hee. Et uastabunt
superbiā egipti: et dissipabitur multitu-
do eius. Et perdā oīa iumenta eius
que erant sup aquas plurimas: et nō

conturbabit eas pes hominis ultra: neq; ungula iumentoꝝ turbabit eas. Tunc puriſſimas reddã aquas eorũ: et flumina eaꝝ quaſi oleum adducã ait dominꝰ deus: cum dedero terrã egipti deſolatã. Deſereatur aũt terra a plenitudine ſua quãdo pruſſero omnes habitatores eius: ⁊ ſcient quia ego dominꝰ. Planctus eſt: ⁊ plangent eum filie gẽtiũ: ſup egiptũ ⁊ ſup multitudinẽ eiꝰ plangent eũ: ait dominꝰ deus. Et factũ ẽ i duodecimo ãno in quintadecima menſis: factũ eſt verbũ dñi ad me dicens. ſfili hominis rane carmen lugubre ſup multitudinẽ egipti. Et detrahe eam: ipãm ⁊ filias gentiũ robuſtaꝝ ad terrã ultimã: cum hijs qui deſcendunt in lacũ. Quo pulcrior es deſcende: ⁊ dormi cũ incircũciſis. In medio interfectorũ gladio cadent. Gladius datus eſt. Et attraxerũt rã: ⁊ omnes pplos eiꝰ. Loquentur ei potentiſſimi robuſtarũ de medio inferni: qui cũ auxiliatoribus eius deſcenderũt ⁊ dormierunt incircũciſi interfectiq; gladio. Ibi aſſur ⁊ omnis mltitudo eius: in circuitu illius ſepulcra eorũ omnes interfecti et qui ceciderunt gladio: quorũ data ſunt ſepulcra i nouiſſimis laci. Et facta eſt multitudo eius p gyrum ſepulcri eius: uniuerſi interfecti cadentesq; gladio: qui dederãt quondã formidinem ſuã in terra uiuentiũ. Ibi elam: ⁊ omnis mltitudo eius p gyrum ſepulcri ſui. Omnes hij interfecti ruentesq; gladio: qui deſcenderũt incircũciſi ad terrã ultimã. Qui poſuerũt terrorẽ ſuũ in terra uiuentiũ: et portauerũt ignominiã ſuã cũ hijs qui deſcenderũt in lacum. In medio interfectoꝝ poſuerũt cubile eiꝰ in uniuerſis pplis eiꝰ: in circuitu eius ſepulcrũ illius. Omnes hij incircũciſi interfectiq; gladio. Dederũt enim terrorem in terra uiuentiũ: ⁊ portauerũt ignominiã ſuã cum hijs qui deſcendũt in lacum. In medio interfectoꝝ poſiti ſunt. Ibi moſoch ⁊ tubal ⁊ omnis mltitudo eiꝰ: in circuitu eius ſepulcra illius. Omnes hij incircũciſi interfectiq; ⁊ cadentes gladio: quia dederunt formidinẽ ſuã in terra uiuentiũ: et non dormient cum fortibꝫ cadentibuſq; ⁊ incircũciſis qui deſcenderũt ad infernũ cum armis ſuis. Et poſuerũt gladios ſuos ſub capitibꝫ ſuis: ⁊ fuerunt iniquitates eorũ in oſſibus eoꝝ: quia terror fortiũ facti ſunt in terra uiuentiũ. Et tu ergo i medio incircũciſorũ contereris: et dormies cum interfectis gladio. Ibi ydumea ⁊ reges eius et omnes duces eius: qui dati ſunt cũ exercitu ſuo cum interfectis gladio: et qui cum incircũciſis dormierũt · et cũ hijs qui deſcenderũt in lacũ. Ibi principes aquilonis omnes ⁊ uniuerſi uenatoreſ qui deducti ſunt cum interfectis: pauẽres ⁊ in ſua fortitudine cõfuſi · qa dormierũt incircũciſi cũ interfectis gladio: et portauerũt confuſionẽ ſuã cũ hijs qui deſcendũt in lacũ. Vidit eos pharao ⁊ cõſolatꝰ eſt ſup uniuerſa mltitudine ſua q̃ interfecta eſt gladio: pharao et omnis exercitus eiꝰ ait dominꝰ deus: quia dedit terrorem ſuũ in terra uiuentiũ: ⁊ dormiuit in medio incircũciſoꝝ cũ interfectis gladio: pharao et omnis mltitudo eiꝰ ait dñs deꝰ. C·xxxm·

Et factum eſt verbũ dñi ad me dicens. ſfili hominis loquere ad filios pplꝰ tui: ⁊ dices ad eos. Terra cũ induxero ſup eam gladiũ et tulerit populꝰ terre uirũ unũ de nouiſſimis ſuis et cõſtituerit eum ſup ſe ſpeculatorem et ille uiderit gladiũ uenientem ſuper

terrā·et recinerit bucina et ānūciauerit populo: audiēs aūt quisquis ille est sonitum bucine et non obseruauerit venerītq; gladius ⁊ tulerit eū: sanguis ipsi⁹ sup caput ei⁹ erit. Bonū bucine audiuit ⁊ non se obseruauit: sanguis eius ī ipso erit. Binaūt se custodierit: animā suā saluauit. Qđ si speculator viderit gladiū venientem ⁊ nō insonuerit bucina ⁊ ppls se non custodierit· venerītq; gladius et tulerit de eis aniā: ille quidē in iniquitate sua capt⁹ est: sanguinē aūt eius de manu speculatoris requirā. Et tu fili hominis: speculatorē dedi te domui isrl'. Audiēs ergo ex ore meo sermonem: annūciabis eis ex me. Si me dicēte ad impiū· impie morte morieris · non fueris locutus ut se custodiat impi⁹ a via sua: ipse impius in iniquitate sua morietur: sanguinē autem ei⁹ de manu tua requirā. Sinaūt annūciauī te ad impiū ut a viis suis cōuertatur·non fuerit conuersus a via sua: ipe in iniquitate sua morietur: porro tu aniā tuam liberasti. Tu vero fili hominis: dic ad domū isrl. Sic locuti estis dicentes. Iniquitates nostre et peccata nostra sup nos sunt: et in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo viuere poterimus? Dic ad eos. Viuo ego dicit dominꝰ deus: nolo morte impi: sed ut cōuertatur impius a via sua et viuat. Cōuertimini a viis vestris pessimis. Et quare moriemini domus isrl'? Tu itaq; fili hominis: dic ad filios ppli tui. Iustitia iusti nō liberabit eum in quacunq; die peccauerit: ⁊ impietas impi nō nocebit ei in quacūq; die cōuersus fuerit ab impietate sua. Et iustus non poterit viuere in iustitia sua: in quacūq; die peccauerit. Et si dixero iusto q vita viuat· et cōfisus in iustitia sua fecerit iniquitatē oēs iustitie eius obliuioni tradentur: ⁊ in iniquitate sua quā operat⁹ est in ipsa morietur. Si autē dixero impio· morte morieris· ⁊ egerit penitentiā a peccato suo· fecerītq; iudiciū et iustitiam· et pignus restituerit ille impius· rapinā q; reddiderit: in mandatis vite ambulauerit nec fecerit quicq; iniustū: vita viuet ⁊ non morietur. Oīa peccata eius que peccauit nō imputabūtur ei. Iudiciū et iustitiā fecit: vita viuet. Et dixerunt filii populi tui. Non est equa ponderis via dñi. Et ipoꝝ via iniusta est. Cum enim recesserit iustus a iustitia sua fecerītq; iniquitates: morietur in eis. Et cum recesserit impius ab impietate sua fecerītq; iudiciū et iustitiam: viuet in eis. Et dicitis. Non est recta via domini. Vnūquēq; iuxta vias suas iudicabo de vobis domus israhel. Et factum est in duodecimo anno in decimo mense· in quinta mēsis transmigrationis nostre: venit ad me qui fugerat de ierusalem dicens. Vastata est ciuitas. Manus autem domini facta fuerat ad me vespere antequā veniret qui fugerat: aperuitq; os meū donec veniret ad me mane: et apto ore meo non silui āpli⁹. Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Fili hoīs: q̄ habitāt in ruinosis hijs sup humū isrl' loquētes aiūt. Vn⁹ erat abrahā: ⁊ hereditate possedit terrā. Nos aūt multi sum⁹: nobis data ē terra ī possessionē. Idcirco dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹ q̄ in sanguine comeditis et oculos vros leuatis ad īmūdicias vras ⁊ sāguinē funditis: nūqd terrā hereditate possidebitis? Steristis ī gladijs vris· fecistis abominatiōnes· ⁊ vnusquisq; uxorem

proximi sui polluit: & terram hereditate possidebitis? Hec dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Huc ego: quia qui in ruinosis habitant gladio cadent: & qui in agro est bestijs tradetur ad deuorandū: qui aūt in pūdijs & in speluncis sunt peste morientur. Et dabo terram in solitudinē & in desertū: et deficiet superba fortitudo eius: et desolabūtur montes israhel eo ꝙ nullus sit qui p eos trānseat. Et scient qꝛa dns cum dedero terrā eorū desolatam & desertam: ꝓpter uniuersas abominationes suas quas operati sunt. Et tu fili hominis filij ꝓpli tui qui locuntur de te iuxta muros et in ostijs domorū & dicūt unus ad alterū uir ad ꝓximū suū loquētes uenite et audiamus qui sit sermo egrediens a dño: et ueniunt ad te ꝙsi si ingrediat̄ ꝓplus. Et sedent coram te ꝓplus meus: & audiūt sermones tuos & non faciūt eos: quia in canticū oris sui uertunt illos. Et auaritiā suā sequit̄ cor eoꝝ: & es eis ꝙsi carmē musicū qđ suauī dulciq; sono canit̄. Et audiūt uerba tua et nō faciūt ea: et cū uenerit qđ pdictū ē ecce enī uenit: tūc scīēt qꝛa ꝓphete fuerūt inter eos. Cxxxvm.

Et factum est uerbū dñi ad me dicens. Fili hominis ꝓpheta de pastoribus israhel: ꝓpheta & dices pastoribus. Hec dicit dominus deus. Ue pastoribus israhel: q̄ pascebāt semetipos. Nōne greges a pastoribus pascūtur? Lac comedebatis & lanis operiebamini: & qđ crassum erat occidebatis: gregem aūt meū non pascebatis. Qđ infirmū fuit non cōsolidastis: & qđ egrotum non sanastis. Qđ fractū est non alligastis: & qđ abiectū ē nō reduxistis: et qđ perierat non quesistis: sed tamē austeritate imperabatis eis et cū potētia. Et dispse sunt oues mee eo ꝙ nō esset pastor: & facte sunt in deuorationē omniū bestiaꝝ agri: & dispse sunt. Errauerūt greges mei in cūctis montibus et in uniuerso colle excelso: & sup omnē faciem terre dispsi sunt greges mei: et non erat qui requireret. Nō erat inq̄ qui requireret. Propterea pastores audite uerbum dñi. Huc ego dicit dns deus: quia ꝓ eo ꝙ facti sūt greges mei in rapinā & oues mee in deuorationē omniū bestiarū agri eo ꝙ nō esset pastor: neq; enim quesierūt pastores gregem meū: sed pascebāt pastores semetipos & greges meos nō pascebāt: propterea pastores audite uerbū dñi. Hec dicit dns deus. Ecce ego ipe sup pastores: requirā gregē meū de manu eoꝝ & cessare faciā ut ultra non pascant gregem meū: nec pascāt amplius pastores semetipos. Et liberabo gregem meū de ore eorū: & nō erūt eis in escam: qꝛa hec dicit dominus deus. Ecce ego ipe requirā oues meas: & uisitabo eas sicut uisitat pastor gregem suū: in die quādo fuerit in medio ouiū suaꝝ dissipatarū. Sic uisitabo oues meas: & liberabo eas de omnibs locis in quibus dispse fuerāt in die nubis et caliginis. Et educam eas de ꝓplis & congregabo eas de terris: & inducā eas in terrā suā: et pascam eas in montibs israhel in riuis et in cūctis sedibs terre. In pascuis ubertimis pascam eas: & in montibus excelsis israhel erunt pascue eaꝝ. Ibi requiescent in herbis uirentibs: & in pascuis pinguibus pascent̄ sup mōtes israhel. Ego pascā oues meas: et ego eas accubare faciā dicit dns deus. Qđ perierat requiram & qđ abiectū erat reducam: & qđ fractū fuerat alligabo & qđ infirmū fuerat consolidabo: et quod pingue

et forte rustodiã. et pascam illas in iudicio. Vos aũt greges mei: hec dicit dominus deus. Ecce ego iudico inter pecus & pecus. arietũ & hircorũ. Nõne satis vobis erat pascua bona depasci? Insup et reliquias pascuarũ vestrarũ conculcastis pedibus vestris: & cũ purissimã aquã bibereris: reliquã pedibs vestris turbastis. Et oues mee hijs q conculcata pedibus vestris fuerãt pascebantur: & que pedes vestre turbauerant hec bibebant. Propterea hec dicit dñs deus ad eos. Ecce ego ipe iudico inter pec9 pingue et maciẽtũ. Pro eo q lateribus et humeris impingebatis et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispgerẽtur foras: saluabo gregem meũ et nõ erit ultra in rapinam: & iudicabo inter pecus & pecus. Et suscitabo super eas pastorẽ vnũ q pascat eas seruũ meũ dauid: ipse pascet eas: et ipe erit eis in pastorem. Ego aũt domin9 ero eis in deum: et seruus me9 dauid princeps in medio eorũ. Ego domin9 locutus sum. Et faciam cum eis pactũ pacis: et cessare faciã bestias pessimas de terra. Qui habitant in deserto securi dormient in saltibus: & ponam eos in circuitu collis mei benedictionẽ: & deducam ymbrem in tẽpore suo: et pluuie benedictionis erunt. Et dabit lignũ agri fructum suũ: & terra dabit germẽ suũ: & erunt in terra sua absq; timore. Et scient quia ego domin9 cũ contriuero cathenas iugi eorũ: & eruero eos de manu imperantiũ sibi. Et non erunt ultra in rapinã in gentibs: neq; bestie terre deuorabũt eos: sed habitabunt confidenter absq; vllo terrore. Et suscitabo eis germen nominatũ: et non erũt ultra imminuti fame in terra neq; portabũt ultra opprobriũ gentiũ. Et scient quia ego domin9 deus eorũ cũ eis: & ipsi pplus meus domus israhel ait domin9 de9. Vos aũt greges mei greges pascue mee hoĩes estis: et ego dñs de9 vester: dicit dñs de9.

C. xxxvi.

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuã aduersum mõtem seyr: et ppheta bis de eo & dices illi. Hec dicit domin9 deus. Ecce ego ad te mons seyr: & extẽdam manũ meã sup te. et dabo te desolatũ atq; desertum. Vrbes tuas demoliar & tu desertus eris: & scies quia ego domin9 eo q fueris inimic9 sempiterno9. et concluseris filios israhel i manus gladij in tẽpore afflictionis eox. in tpe iniqtatis extreme. Propterea viuo ego dicit domin9 de9: quoniã sanguini tradam te. & sanguis te psequet: et cum sanguinẽ oderis sanguis psequetur te. Et dabo montẽ seyr desolatum et desertum: & auferam de eo euntem & redeuntem: & implebo montes eius occisorũ suorũ. In collibus tuis & in vallibus tuis atq; in torrentibs interfecti gladio cadent. In solitudines sempiternas tradam te: & ciuitates tue nõ habitabũtur. Et scietis qa ego dñs de9: eo q dixeris due gentes & due terre mee erunt & hereditate possidebo eas: cum dñs esset ibi. Propterea viuo ego dicit domin9 deus: quia faciam iuxta iram tuã & secundum zelum tuũ quẽ feciſti odio habens eos: & notus efficiar p eos cũ te iudicauero: et scies quia ego domin9. Audiui vniuersa opprobria tua que locut9 es de montibus israhel dicẽs. Deserti nobis ad deuorandũ dati sunt. Et insurrexistis sup me ore vestro: & derogastis aduersum me. Verba vra ego audiui. Hec

dicit dominꝰ deus. Letante uniuersa terra. in solitudinem te redigam: sicuti gauisus es sup hereditatem domꝰ israhel eo qꝫ fuerit dissipata: sic faciã tibi. Dissipatus eris mõs seyr. et ydumea oẽs: ⁊ sciẽt qã ego dñs. C. xxxvi.

Tu autẽ fili hominis ꝓpheta sup montes israhel: ⁊ dices. ℣Mõtes israhel audite verbum dñi. Hec dicit dominꝰ deus. Eo qꝫ dixerit inimicꝰ de vobis euge altitudines sempiterne in hereditatem date sunt nobis: propterea vaticinare ⁊ dic. Hec dicit dominꝰ deus. Pro eo qꝫ desolati estis ⁊ cõculcati p circuitũ ⁊ facti in hereditatem reliquis gentibus: ⁊ ascendistis sup labium lingue ⁊ opprobriũ ꝑsi: propterea montes israhel audite verbũ dñi dei. Hec dicit dominꝰ deus montibus et collibus torrentibꝫ vallibusqꝫ et desertis parietinis ⁊ urbibus derelictis que depopulate sunt: ⁊ subsannate a reliquis gentibus q circuitũ. Propterea hec dicit dominꝰ deꝰ. Quoniã in igne zeli mei locutꝰ sũ de reliquis gentibus et de ydumea uniuersa: que dederunt terrã meã sibi in hereditatẽ cũ gladio et toto corde ⁊ ex animo: ⁊ eiecerũt eam ut vastarent: idcirco vaticinare super humũ israhel: ⁊ dices montibus ⁊ collibus iugis ⁊ vallibus. Hec dicit dñs deus. Ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus sum: eo qꝫ confusionem gentiũ sustinueritis. Idcirco hec dicit dominꝰ deus. Ego leuaui manũ meã ut gentes q in circuitu vestro sunt ipe confusionẽ suã portent: vos aũt mõtes israhel ramos vestros germinetis: et fructũ vestrũ afferatis ꝑpło meo israhel. Prope enim est ut veniat. Quia ecce ego ad vos: ⁊ conuertar ad vos. ⁊ arabimini: ⁊ accipietis sementem: et multiplicabo ī vobis hoĩes omnesqꝫ domũ israhel. Et habitabũtur ciuitates. ⁊ ruinosa instaurabũtur: ⁊ replebo vos hominibꝫ ⁊ iumentis: ⁊ multiplicabũtur ⁊ crescent. Et habitare vos faciam sicut a principio: bonisqꝫ donabo maioribus qꝫ habuistis ab initio: ⁊ scietis quia ego dominꝰ. Et adducã sup vos hoĩes ꝑpłm meũ israhel: ⁊ hereditate possidebũt te. Et eris eis ī hereditatẽ: ⁊ non addes ultra ut absqꝫ eis sis. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Pro eo qꝫ dicunt de vobis deuoratrix hoĩnes ⁊ suffocans gentem tuã: propterea hominꝫ nõ comedes ãpliꝰ: ⁊ gentem tuã non necabis ultra ait dominꝰ deꝰ. ℣Nec auditam faciã in te ampliꝰ confusionem gentiũ: et opprobriũ ꝑpłorũ nequaqꝫ portabis: ⁊ gentem tuã non amittes ampliꝰ ait dominꝰ deus. Et factum est verbũ dñi ad me dicens. ℣Fili hominis. domꝰ israhel habitauerũt in humo sua: ⁊ polluerũt eam in viis suis et in studijs suis. Iuxta immũditiam menstruate facta ẽ via eoꝝ coram me: ⁊ effudi indignationẽ meã super eos pro sanguine quẽ fuderunt supra terram. Et in ydolis suis polluerũt eã: et dispersi eos in gentes ⁊ ventilati sũt in terras: iuxta vias eorũ ⁊ adinuentiones eoꝝ iudicaui eos. Et ingressi sũt ad gentes ad quas introierũt ⁊ polluerũt nomẽ sanctũ meũ: cum dicerẽtur de eis ꝑpłus domini iste est et de terra ei⁹ egressi sunt. Et peperci nomini sancto meo: qꝫ polluerat domꝰ israhel in gentibꝫ ad quas ingressi sunt. Idcirco dices domui israhel. Hec dicit dñs deꝰ. ℣Nõ ꝓpter vos ego faciã domꝰ isrł: sed propter nomẽ sanctũ meũ qꝫ polluistis in gentibꝫ ad quas intrastis. Et sanctificabo nomen meũ magnũ qꝫ

pollutū est inter gentes qđ polluistis in medio eaꝝ: ut sciāt gētes quia ego dñs. dicit dñs exercituū. Cum sanctificat⁹ fuero ī vobis coram eis. Tollā quippe vos de gentibus: ⁊ congregabo vos de uniuersis terris: ⁊ adducā vos in terrā vestrā. Et effundam sup vos aquā mūdam: et mūdabimini ab omnibꝫ inquinamentis vestris: et ab uniuersis ydolis vestris mūdabo vos. Et dabo vobis cor nouū: ⁊ spiritum nouū ponā in medio vestri. Et auferam cor lapideū de carne vestra: ⁊ dabo vobis cor carneū: ⁊ spiritū meū ponā in medio vestri. Et faciam ut in pceptis meis ābuletis: ⁊ iudicia mea custodiatis ⁊ operemini. Et habitabitis in terra quā dedi patribus vestris: et eritis mihi in pplm: ⁊ ego ero vobis in deum. Et saluabo vos ex uniuersis inquinamentis vrīs: ⁊ vocabo frumētum ⁊ multiplicabo illud: ⁊ nō imponam vobis famem. Et multiplicabo fructū ligni ⁊ genimina agri: ut non portetis ultra opprobriū famis ingētibus. Et recordabimini viarū vrārū pessimarū studiorūq; nō bonorū: et displicebunt vobis iniquitates vre et scelera vra. ſNon propter vos ego faciam ait dominꝰ deꝰ: notum sit vobis. Confundimini ⁊ erubescite sup vijs vrīs dom⁹ israhel. Hec dicit dominꝰ deus. In die qua mūdauero vos ex omnibus iniquitatibꝫ vrīs ⁊ inhabitari fecero urbes. ⁊ instaurauero ruinosa: ⁊ ira deserta fuerit exculta. q̄ quōdā erat desolata in oculis omnis viatoris: dicent. Terra illa inculta facta ē ut ortus voluptatis: ⁊ ciuitates deserte ⁊ destitute atq; suffosse munite sederūt. Et scient gentes quecunq; derelicte fuerint ī circuitu vestro: quia ego dominꝰ edificaui dissipata. plantauiq; inculta: ego dominꝰ locutus sum ⁊ fecerim. Hec dicit dominꝰ deꝰ. Adhuc in hoc inuenient me dom⁹ israhel: ut faciā eis. ſMultiplicabo eos sicut gregē hoīm ut gregem sanctum: ut gregem ihrlm in solemnitatibꝫ eoꝝ. Sic erūt ciuitates deserte plene gregibus hominū: et scient quia ego dominus.

Exechn.

Facta est sup me manus dñi: et eduxit me in spiritu dñi. ⁊ dimisit me in medio campi qui erat plenꝰ ossibus: ⁊ circūduxit me pr ea in gyrū. Erant autem mlta valde sup faciem campi: siccaq; vehementer. Et dixit ad me. ſFili hominis: putasne viuēt ossa ista? Et dixi. Dñe deus tu nosti. Et dixit ad me. Vaticinare de ossibꝫ istis. Et dices eis. Ossa arida: audite verbū dñi. Hec dicit dñs deus ossibus hijs. Ecce ego intromittā in vos spiritum et viuetis: ⁊ dabo sup vos neruos. et succrescere faciam sup vos carnes. et supextendam in vobis cutem: ⁊ dabo vobis spiritum ⁊ viuetis. ⁊ scietis qa ego dominꝰ. Et prophetaui sicut pceperat mihi. ſFactus est autem sonitus prophetante me: et ecce cōmotio. Et accesserunt ossa ad ossa: unūqdq; ad iūcturam suam. Et vidi: ⁊ ecce sup ea nerui ⁊ carnes ascenderunt. ⁊ extenta est in eis cutis desup: et spiritum non habebant. Et dixit ad me. Vaticinare ad spiritū: vaticinare fili hoīs: et dices ad spiritum. Hec dicit dominꝰ deus. A quatuor ventis veni spiritus: et insuffla sup interfectos istos. ⁊ reuiuiscāt. Et pphetaui sicut pceperat mihi. Et ingressus ē in ea spiritꝰ ⁊ vixerūt: steteruntq; super pedes suos exercitus grandis nimis valde. Et dixit ad me. ſFili hoīs: ossa hec uniuersa. dom⁹ isrl ē.

Ipi dicūt. Querūt ossa nostra: ⁊ periit
spes nostra: ⁊ abscisi sum⁹. Propterea
vaticinare: et dices ad eos. Hec dicit
domin⁹ de⁹. Ecce ego aperiā tumulos
vestros: ⁊ educam vos de sepulcris ve-
stris p̄pl's me⁹: ⁊ inducam vos in ter-
ram isrl̄. Et scietis quia ego dn̄s.
cum aperuero sepulcra vestra: ⁊ eduxe-
ro vos de tumulis vestris p̄pl'e meus:
et dedero spiritū meū in vobis et vixe-
ritis. Et requiescere vos faciam super
humū vestrā: et scietis quia ego dn̄s
locut⁹ sum ⁊ feci: ait dn̄s de⁹. Et fact⁹
est sermo dn̄i ad me dicens. Et tu fili
hoīs sume tibi lignū unū: et scribe sup
illud·iude et filioꝝ isrl' socijs ei⁹. Et tol-
le lignū alteꝝ: ⁊ scribe sup illud·ioseph
lignū effraim: et cūcte dom⁹ israhel so-
ciorūq; ei⁹. Et adiūge illa unū ad al-
teꝝ tibi in lignū unū: ⁊ erūt in unionē
in manu tua. Cū aūt dixerit ad te filij
p̄pli tui loquētes nōne indicas nobis
quid ī hijs tibi velis: loqueris ad eos.
Hec dicit dn̄s de⁹. Ecce ego assumā li-
gnū ioseph·quod est ī manu effraim
et tribus israhel que sunt ei adiūcte: ⁊
dabo eas pariter cum ligno iuda ⁊ fa-
ciam eas in lignū unū: ⁊ erūt unū in
manu eius. Erunt aūt ligna sup que
scripseris in manu tua in oculis eoꝝ:
et dices ad eos. Hec dicit domin⁹ de⁹.
Ecce ego assumā filios israhel de me-
dio nationū ad quas abierūt: ⁊ con-
gregabo eos undiq; et adducam eos
ad humū suā. Et faciā eos in gentem
unam in terra in montib; israhel: ⁊ rex
unus erit omnibus imperans. Et nō
erunt ultra due gentes: nec dividētur
amplius in duo regna. Neq; polluen-
tur ultra in ydolis suis ⁊ abominati-
onibus et cunctis iniquitatibus suis:
et saluos eos faciā de uniūsis sedib;
suis ī quibus peccauerūt: ⁊ emūdabo
eos. Et erunt michi p̄pl's· ⁊ ego ero eis
de⁹: ⁊ seru⁹ meus dauid rex sup eos: ⁊
pastor un⁹ erit omiū eoꝝ. In iudicijs
meis ambulabunt: ⁊ mandata mea
custodient: ⁊ facient ea. Et habitabūt
sup terram quā dedi seruo meo iacob
in qua habitauerūt patres vestri: ⁊ ha-
bitabunt sup eam ipi ⁊ filij eorū ⁊ filij
filiorū eorū usq; in sempiternū: et da-
uid seru⁹ me⁹ princeps eorū in p̄petuū.
Et p̄cutiā illis fedus pacis: pactū sem-
piternū erit eis. Et fūdabo eos et multi-
plicabo: et dabo sanctificationē meā
in medio eorū in perpetuū. Et erit ta-
bernaculū meū in eis ⁊ ero eis deus: ⁊
ipsi erunt michi p̄plus. Et scient gen-
tes quia ego dominus sanctificator
israhel: cū fuerit sanctificatio mea in
medio eoꝝ in p̄petuum. C xxxviii.

Et fact⁹ est sermo dn̄i ad me dicēs.
Fili hominis pone faciem tuā
cōtra gog et terram magog principē
capitis mosoch ⁊ tubal: ⁊ vaticinare
de eo· ⁊ dices ad eum. Hec dicit dn̄s
de⁹. Ecce ego ad te gog pricipē capitis
mosoch ⁊ tubal. Et circūagam te ⁊ po-
nam frenū in maxillis tuis: et educā
te ⁊ omnē exercitū tuū equos ⁊ equites
vestitos loricis uniuersos: multitudi-
nem magnā hastam ⁊ clipeū et arripi-
entiū ī gladiū. Perse ethiopes ⁊ libies
cum eis: omnes scutati ⁊ galeati. Go-
mer et uniuersa agmina ei⁹: dom⁹ to-
gorma latera aquilonis ⁊ totū robur
ei⁹: p̄plīq; multi tecū. Prepara ⁊ instrue
te et omnē multitudinē tuā q̄ coacer-
uata est ad te: ⁊ esto eis ī p̄ceptū. Post
dies multos visitaberis. In nouissi-
mo annoꝝ venies ad terram que reū-
sa est a gladio: cōgregata est de p̄plis
multis: ad montes israhel qui fuerūt

deserti iugiter. Hec de pplis educta est:
et habitabunt in ea confidenter uni-
uersi. Ascendens autem ipse tempestas
uenies et quasi nubes: ut operias ter-
ram tu et omnia agmina tua: et pplī
multi tecum. Hec dicit dominus deus.
In die illa ascendent sermones super
cor tuū: et cogitabis cogitationē pessi-
mam: et dices. Ascendam ad terram
absq; muro. Uenient ad quiescentes
habitantesq; secure omnes habitant
sine muro. Uectes et porte non sunt
eis. Ut diripias spolia et inuadas
predam: ut inferas manū tuā super
eos qui deserti fuerant et postea restitu-
ti: et sup pplm qui est cōgregat9 ex gen-
tibus qui possidere cepit et esse habi-
tator umbilici terre. Saba et dedan et
negociatores tharsis et oēs leones
eius dicent tibi. Numquid ad sumēda
spolia tu venis? Ecce ad diripiendā
predam congregasti multitudinē tuā:
ut tollas argentum et aurū: auferas
suppellectilē atq; substātiā et diripias
manubias infinitas. Propterea va-
tcinare fili hominis: et dices ad gog.
Hec dicit dominus deus. Numquid nō
in die illo cum habitauerit pplus meus
israhel confidenter scies et uenies tu de
loco tuo a lateribs aquilonis tu et pplī
multi tecum: ascensores equorū uniuer-
si cetus magnus et exercit9 uehemēs:
Et ascendes sup pplm meū israhel ipse
nubes ut operias terram. In nouissi-
mis diebus eris: et adducam te super
terram meā: ut sciant gentes me cum
sanctificat9 fuero in te in oculis eoz o
gog. Hec dicit dominus deus. Tu ergo
ille es de quo locutus sum in diebus
antiquis in manu seruorū meoz pro-
phetarū israhel: qui prophetauerūt
in diebus illoz temporū ut adducerē
te super eos. Et erit in die illa in die
aduent9 gog sup terrā israhel ait do-
min9 de9: ascendet indignatio mea in
furore meo et in zelo meo. In igne ire
mee locutus sum: quia in die illa erit
cōmotio magna super terram israhel:
et cōmouebūtur a facie mea pisces ma-
ris et uolucres celi et bestie agri: et oīne
reptile qđ mouetur super humū: cun-
ctiq; homines qui sunt sup faciem ter-
re. Et subuertentur montes: et cadent
sepes: et oīnis mur9 corruet in terram.
Et conuocabo aduersus eum in cun-
ctis montibs meis gladiū: ait dīns de-
us. Gladius uniuscuiusq; in fratrem
suū dirigetur. Et iudicabo eum peste
et sanguine et ymbre uehementi: et la-
pidibus immensis. Ignem et sulphur
pluam sup eum et sup exercitū ei9: et su-
per pplos infros qui sunt cum eo. Et
magnificabor et sanctificabor: et no-
tus ero in oculis multarū gentiū: et sci-
ent quia ego sum dīns. Cxxxvm.

Tu autem fili hoīs uaticinare ad-
uersum gog: et dices. Hec dicit
domin9 de9. Ecce ego sup te gog prin-
cipem capitis moloch et tubal. Et circū-
agam te et educam te et ascendere te fa-
ciam de lateribus aquilonis: et adduc-
am te sup montes israhel. Et percutiā
arcum tuū in manu sinistra tua: et sa-
gittas tuas de manu dextera tua. De-
iciam te sup mōtes israhel: et cades tu
et omnia agmina tua et pplī tui q̄ sunt
tecū. Feris auibus omniq; uolatili et
bestijs terre dedi te ad deuorandū. Su-
per faciē agri cades: quia ego locutus
sum ait dominus de9. Et immittā ignē
in magog et in hijs qui habitant in
insulis confidenter: et scient quia ego
dīns. Et nomē sanctū meū notū faciā
in medio pplī mei israel: et nō polluā nomē

sanctū meū amplius: et scient gentes quia ego dominꝰ sanctus israhel. Ecce venit: ⁊ factum est ait dominꝰ deus. Hec est dies de qua locutus sum. Et egredientur habitatores de ciuitatibꝫ israhel: ⁊ succendent ⁊ comburent arma clipeum et hastas arcum et sagittas ⁊ baculos manuū et contos: ⁊ succendent ea igni septem annis. Et non portabunt ligna de regionibus. neqꝫ succident de saltibus. quoniā arma succendent igni: ⁊ depredabūtur eos quibus prede fuerant: ⁊ diripient vastatores suos ait dominꝰ deꝰ. Et erit: in die illa dabo gog locū nominatū sepulcrū in israhel. vallem viatorꝫ ad orientem maris: que obstupescere faciet ptereuntes. Et sepelient ibi gog et omnē multitudinē eius: ⁊ vocabit̄ vallis multitudinis gog: ⁊ sepelient eos domꝰ israhel ut mūdent terrā septem mensibus. Sepelier aūt cum omnis ppls terre: et erit eis nominata dies in qua glorificatꝰ fuam ait dñs deus. Et viros iugiter constituent lustrātes terram: qui sepeliant ⁊ requirāt eos ꝙ remāserant sup faciē terre: ut emūdent eam. Post menses aūt septem querere incipient: ⁊ circuibūt pagrantes terrā. Cumqꝫ viderint os hominis statuent iuxta illud titulum donec sepeliāt illud pollinctores in valle mltitudinis gog. Sed nomē autem ciuitatis amona: et mūdabunt terrā. Tu ergo fili hoīs: hec dicit dominꝰ deꝰ. Dic omni volucri et vniuersis auibus cūctisqꝫ bestijs agri. Conuenite ꝓperate: cōcurrite undiqꝫ ad victimā meā quā ego īmolo vobis. victimā grādem sup montes israhel: ut comedatis carnes ⁊ bibatis sanguinē. Carnes fortiū comedetis: ⁊ sanguinē prīcipū terre bibetis: arietū et agnorū ⁊ hircorꝫ thaurorūqꝫ et altilium et pinguiū omniū et comedetis adipem in saturitatem: et bibetis sanguinem in ebrietatem de victima quā ego īmolaui vobis: et saturabimini sup mensam meā de equo et de equite forti. ⁊ de vniuersis viris bellatoribus ait dominꝰ deus. Et ponam gloriā meā ī gētibꝫ: ⁊ videbūt oēs gētes iudiciū meū qđ feceri. et manū meā quā posuerim sup eos: et scient domꝰ israhel quia ego dominꝰ deꝰ eorū a die illa et deinceps. Et scient gentes quoniā in īiquitate sua capta sit domꝰ israhel: ⁊ ꝙ dereliquerint me et absconderim faciē meā ab eis: ⁊ tradiderim eos in manꝰ hostiū ⁊ ceciderint in gladio uniuersi. Iuxta īmundiciā eorū et sceleus feci eis: ⁊ abscondi faciē meā ab illis. Propterea hec dicit dominꝰ deus. Nūc reducam captiuitatē iacob: ⁊ miserebor omnis domꝰ israhel. Et assumam zelum ꝑ nomine sancto meo: ⁊ portabunt confusionē suā et omnem ꝓuaricationem quā ꝓuaricati sunt in me cum habitauerit in terra sua confidenter neminē formidātes: ⁊ reduxero eos de ppls. ⁊ congregauero de terris inimicorꝫ suorū. ⁊ sanctificatꝰ fuero in eis in oculis gentiū plurimarū. Et scient quia ego dominꝰ deus eorū eo ꝙ transtulerim eos in nationes: et congregauero eos sup terrā suā: ⁊ non dereliquerim quenq̄ ex eis ibi. Et nō abscondā ultra faciem meā ab eis: eo ꝙ effuderim spīritum meum sup omnē domū israhel ait dñs deus. C.xl.

In vigesimoquīto āno trāsmigrationis nrē ī exordio āni decima mēsis quartodecimo āno postq̄ pcussa est ciuitas: in ipsa hac die facta est sup me manꝰ dñi: ⁊ adduxit me illuc in visionibus

dei. Adduxit me in terrā israhel: et dimisit me sup mōtem excelsum nimis sup quē erat quasi edificium ciuitatis vergēris ad austrum: ⁊ introduxit me illuc. Et ecce vir cui⁹ erat species quasi species eris: ⁊ funiculus lineꝰ in manu eius: ⁊ calamꝰ mensure in manu eius. Stabat autem in porta: ⁊ loquutus est ad me idem vir. Fili hominis: vide oculis tuis ⁊ auribus tuis audi: ⁊ pone cor tuū in omnia que ego ostendā tibi: quia ut ostendatur tibi adductꝰ es huc. Annūcia omnia que tu vides domui israhel. Et ecce murus forinsecus in circuitu domꝰ undiq; : ⁊ in manu viri calamꝰ mensure sex cubitoꝝ et palmo. Et mēsus ē latitudinē edificij calamo uno: altitudinē quoq; calamo uno. Et venit ad portam que respiciebat viam orientalē: et ascendit per gradus eiꝰ. Et mensus ē limē porte calamo uno latitudinē-id est limē unū calamo uno in latitudine: ⁊ thalamū uno calamo i longum · et uno calamo in latum: et inter thalomos quinq; cubitos: ⁊ limen porte iuxta vestibulū porte intrinsecꝰ calamo uno. Et mensus est vestibulū porte octo cubitoꝝ: ⁊ frontem eius duobus cubitis. Vestibulū autem porte erat intrinsecus. Porro thalami porte ad viam orientalē tres hinc ⁊ tres inde: mensura una trium: ⁊ mensura una frontiū ex utraq; parte. Et mensus est latitudinem liminis porte decem cubitorū: ⁊ longitudinē porte tredecim cubitorū: et marginē ante thalamos cubiti uniꝰ: et cubitꝰ unꝰ finis utrimq; . Thalami autem sex cubitorū erant hinc et inde. Et mensus est portā a tecto thalami usq; ad tectū eiꝰ latitudinē uigintiquinq; cubitorū: ostiū contra ostium. Et fecit

frōtes p sexaginta cubitos: et ad frontem atrii porte undiq; p circuitum: ⁊ ante faciem porte que pingebat usq; ad faciem vestibuli porte interioris quinquaginta cubitos: et fenestras obliquas in thalamis ⁊ in frontibꝫ eoꝝ: que erant intra portā undiq; per circuitum. Similiter aūt erāt et in vestibulis fenestre p gyrū intrinsecꝰ: ⁊ ante frōtes pictura palmarū. Et eduxit me ad atriū exterius: et ecce gazophilacia et pauimentū stratum lapide in atrio p circuitum. Triginta gazophilacia in circuitu pauimēti: ⁊ pauimētū i frōte portaꝝ secūdū lōgitudinē portaꝝ erat inferi⁹. Et mēsus est latitudinē a facie porte inferioris usq; ad frōtē atrij interioris exterinsecꝰ: centū cubitos ad oriētē et aquilonē. Porta vero q̄ respiciebat viā aquilonis atrij exterioris mēsus ē tā in lōgitudine q̄ꝫ i latitudine et thalamos eius tres hinc et tres inde-⁊ frōtem eiꝰ et vestibꝫm eiꝰ secūdū mensurā porte priorꝭ: quinquaginta cubitorū longitudinē eiꝰ: et latitudinē uiginti quinq; cubitoꝝ. Fenestre aūt eiꝰ et vestibulū et sculpture scūm mensurā porte q̄ respiciebat ad oriētem: ⁊ septē gradūs erat ascensus eiꝰ. Et vestibꝫm āte eā: et porta atrij interioris contra portā aquilonis et orientalē. Et mēsus est a porta usq; ad portā-centū cubitos. Et eduxit me ad viā australē: ⁊ ecce porta q̄ respiciebat ad austrū. Et mēsus est frōtē eiꝰ et vestibꝫm eiꝰ iuxta mēsuras superiores: ⁊ fenestras eiꝰ ⁊ vestibꝫa in circuitu sicut fenestras ceteras: quinquaginta cubitorū lōgitudine ⁊ latitudine uigintiquinq; cubitoꝝ: et i gradibꝫ septem ascendebat ad eā. Et vestibꝫm āte foresꝰ eiꝰ: ⁊ celate palme erāt una hinc et altera inde in frōte eiꝰ: et porta atrij interioris

in via australi. Et mensus est a porta usq; ad portam in via australi. centum cubitos. Et introduxit me in atrium interius ad portam australem: et mensus est portam iuxta mensuras superiores. thalamū eius. et frontem eius. et vestibulū eius his̄dem mensuris: et fenestras vestibuloꝝ eius in circuitu quinq̄ginta cubitos lōgitudinis̄ et latitudinis viginticinq; cubitos: et vestibulū p gyrum lōgitudine viginti quinq; cubitoꝝ: et latitudine quinq; cubitorū. Et vestibulū eius ad atriū exterius: et palmas ei9 in fronte: et octo gradus erant quibus ascendebat̄ p eā. Et introduxit me in atriū interi9 p viā orientalē: et mensus est portā secūdum mensuras superiores. thalamū eius et frontē ei9 et vestibula ei9 sicut supra: et fenestras ei9 et vestibulū in circuitu lōgitudine quinquaginta cubitoꝝ et latitudine viginticinq; cubitoꝝ: et vestibulum eius id est atrij exterioris et palme relate in fronte ei9 hinc et inde: et octo gradibus ascensus ei9. Et introduxit me ad portā q̄ respiciebat ad aquilonē. Et mēsus ē scōm mēsuras superiores thalamū ei9 et frontem ei9 et vestibulū ei9 et fenestras ei9 p circuitū lōgitudine quinq̄ginta cubitorū et latitudine viginticinq; cubitoꝝ: et vestibulū ei9 respiciebat ad atriū exterius. et relatura palmaꝝ in fronte ei9 hinc et inde: et in octo gradibus ascensus ei9: et p singla gazophilacia ostiū in frontibus portaꝝ. Ibi lauabūt holocaustū. Et in vestibulo porte due mēse hinc et due mense inde: ut immolet̄ sup eas holocaustū et p peccato et p delicto. Et ad latꝰ exteri9 qđ ascendit ad ostiū porte q̄ pspit ad aq̄lonē due mēse: et ad latꝰ altez̄ āte vestibulū porte due mēse. Quatuor mēse hīc et q̄tuor mēse inde: p latera porte octo mēse erāt: sup q̄s īmolabant. Quatuor aūt mēse ad holocaustū de lapidibus q̄dris exstructe. longitudine cubiti uni9 et dimidij. et latitudine cubiti unius et dimidij: et altitudine cubiti uni9: sup quas ponāt vasa i quibus īmolat̄ holocaustum et victima. Et labia earū palmi uni9: reflexa intrinsec9 p circuitū. Sup mēsas aūt carnes oblationis. Et exterā portā interiorē gazophilacia cantorū in atrio interiori qđ erat in latere porte respicientis ad aquilonē: et facies eoꝝ contra viā australē: una ex latere porte orientalis. q̄ respiciebat ad viā aquilonis. Et dixit ad me. Hoc ē gazophilaciū qđ respicit viā meridianā sacerdotū q̄ excubāt i studijs templi: porro gazophilacū qđ respicit ad viā aquilonis sacerdotū eric q̄ excubant ad ministeriū altaris. Isti sūt filij sadoch qui accedunt de filijs leui ad dñm: ut ministrent ei. Et mensus est atriū longitudine centum cubitorū. et latitudine centum cubitorū. per quadrum: et altare ante faciem templi. Et introduxit me in vestibulū templi: et mensus est vestibulum quinq; cubitis hinc et quinq; cubitis inde: et latitudinē porte trium cubitoꝝ hīc. et trium cubitoꝝ inde: lōgitudinē aūt vestibuli viginti cubitoꝝ et latitudinē undecim cubitoꝝ. Et octo gradibus ascendebat̄ ad eā: et columne erāt in frontibus: una hinc et altera inde.

Cap. xli.

Et introduxit me in templum: et mensus est frontes. sex cubitos latitudinis hinc: et sex cubitos latitudinis inde. latitudo tabernaculi et latitudo porte decem cubitorū erat: et latera porte quinq; cubitis hinc: et quinq; inde. Et mensus est longitudinem ei9 q̄draginta cubitorū: et latitudinē

viginti cubitorū. Et introgressus intrinsec⁹ mensus est in fronte porte duos cubitos: ⁊ portā sex cubitoꝝ: ⁊ latitudinē porte septem cubitoꝝ. Et mēsus est lōgitudinē ei⁹ viginti cubitoꝝ: ⁊ latitudinē viginti cubitoꝝ āte facie templi. Et dixit ad me. Hoc est sanctū sanctoꝝ. Et mēsus est parietē dom⁹ sex cubitoꝝ: ⁊ latitudinē lateris q̄tuor cubitoꝝ: undiq; p circuitū domus. Latera aūt lat⁹ ad lat⁹: bis triginta trium. Et erant eminentia que ingrederent̄ p parietē dom⁹ in laterib⁹ p circuitū ut continerent: ⁊ nō attingerent parietē templi. Et platea erat in rotūdū· ascendēs sursum p cocleā: et in renacliu templi deferebat p gyrū. Hoc circo lat⁹ erat templum in superioribus: ⁊ sic de inferioribus ascendebat̄ ad superiora: ⁊ ī mediū. Et vidi in domo altitudinē p circuitū fundata latera ad mensurā calami sex cubitoꝝ spacio: et latitudinē p parietē lateris forinsec⁹ quiq; cubitoꝝ. Et erat īterior dom⁹ ī laterib⁹ dom⁹. Et iter gazophilacia latitudine viginti cubitoꝝ ī circuitu dom⁹ ūdiq;. Et ostiū lateris ad orationē: ostiū unū ad viā aquilonis: ⁊ ostiū unū ad viā australem ⁊ latitudinē loci ad orationē quinq; cubitoꝝ in circuitu. Et edificium qđ erat separatum versumq; ad viam respicientem ad mare latitudinis septuaginta cubitorū paries autem edificij quinq; cubitorū latitudinis per circuitum ⁊ longitudo eius nonaginta cubitorū. Et mensus est domus longitudinem centum cubitorū: ⁊ quod separatum erat edificiū et parietes eius longitudinis centum cubitorū. Latitudo aūt ante faciem domus: ⁊ eius quod erat separatū contra orientem centū cubitoꝝ. Et mēsus ē lōgitudinē edificij contra faciem ei⁹ qđ erat separatū ad dorsū exthetas ex utraq; parte: centū cubitorū· ⁊ templū interius· et vestibula atrij· limina ⁊ fenestras obliquas: exthetas in circuitu p tres partes contra uniuscuiusq; limē: stratūq; ligno p gyrū in circuitu. Terra autem usq; ad fenestras: ⁊ fenestre clause sup ostia· ⁊ usq; ad domū interiorem et forinsec⁹ p omnē parietem in circuitu intrinsec⁹ ⁊ forinsecus ad mensurā: ⁊ fabrefacti cherubim ⁊ palme. Et palma inter cherub et cherub. Duasq; facies habebat cherub: facie hominis iuxta palmā ex hac parte: et faciem leonis iuxta palmā ex alia parte expressam. Per omnē domū in circuitu de terra usq; ad superiora porte: cherubim et palme relate erant in pariete templi. Limen quadrangulū: ⁊ facies sanctuarij aspect⁹ contra aspectum. Altaris lignei trium cubitorū altitudo: et longitudo eius duorū cubitorū: et anguli eius ⁊ longitudo eius ⁊ parietes eius ligne⁹. Et locutus est ad me. Hec est mensa coram domino. Et duo ostia erant in templo et in sanctuario: et in duobus ostijs ex utraq; parte bina erant ostiola: que in se invicem plicabantur. Bina enim ostia erāt ex utraq; parte ostiorum. Et relata erant in ipsis ostijs templi cherubim ⁊ sculptura palmarum: sicut in parietib⁹ quoq; expressa erant. Quamobrem ⁊ grossiora erant ligna in vestibuli fronte forinsecus: super que fenestre oblique: et similitudo palmarū hinc atq; inde in humerulis vestibuli secundū latera dom⁹ latitudinēq; parietū. C. xlij.

Et eduxit me in atrium exterius p viā ducentem ad aquilonē. Et eduxit me in gazophilaciū quod erat

contra ſeparatū edificiū: ⁊ dra eidem
vergentem ad aquilonē. in facie lōgi-
tudinis centum cubitos oſtij aquilo-
nis: ⁊ latitudinis quinquaginta cu-
bitos dra vigili cubitos atrij interioris:
et dra pauimētū ſtratū lapide atrij exte-
rioris: ubi erat porticꝰ iūcta porticui
triplici. Et āte gazophicia deābulatō
decē cubitorū latitudinis: ad interiora
reſpicientis uie cubiti unius. Et oſtia eaꝝ
ad aquilonē ubi erant gazophilacia
in ſuperioribꝫ humiliora: qa ſuppota-
bāt porticꝰ q̄ ex illis eminebāt de inferi-
oribꝫ ⁊ de mediis edificij. Triſtega enī
erāt: et nō habebāt colūnas ſicut erāt
columne atriorū. Propterea eminebāt
de inferioribus ⁊ de mediis a terra cu-
bitis quinquaginta. Et perybolus
exterior ſecundū gazophilacia que e-
rant in uia atrij exterioris ante gazo-
philacia. Longitudo eius quinqua-
ginta cubitorū: quia longitudo erat
gazophilaciorū atrij exterioris quin-
quaginta cubitoꝝ: ⁊ longitudo ante
faciem templi centum cubitoꝝ. Et erat
ſubter gazophilacia hec introitus ab
oriente ingredientiū in ea de atrio ex-
teriori: in latitudine perybolī atrij qđ
erat contra viā orientalem in faciem
edificij ſeparati. Et erant ante edificiū
gazophilacia: ⁊ uia ante faciem eoꝝ
iuxta ſimilitudinē gazophilaciorū q̄
erant in uia aquilonis. Secundū lō-
gitudinē eoꝝ ſic ⁊ latitudo eoꝝ ⁊ oīnis
introitus eorū ⁊ ſimilitudines ⁊ oſtia
eoꝝ ſecundū oſtia gazophilaciorū. q̄
erāt in uia reſpicīēte ad auſtrū. Oſtiū
in capite uie: que erat ante veſtibulū
ſeparatū p uiā orientalem ingredien-
tibus. Et dixit ad me. Gazophilacia
aq̄lonis et gazophilacia auſtri que
ſunt ante edificiū ſeparatū: hec ſunt
gazophilacia ſācta: i quibꝫ veſcūtur
ſacerdotes q̄ appropinquāt ad dīm
in ſancta ſanctorū. Ibi ponent ſancta
ſanctorum: et oblationem pro pec-
cato et pro delicto. Locus enim ſanctꝰ
eſt. Cum autem ingreſſi fuerint ſacer-
dotes: nō egredientur de ſanctis in a-
triū exterius. Et ibi reponent veſtimen-
ta ſua in quibus miniſtrant: qa ſan-
cta ſunt: veſtientur q̄ veſtimētis alijs
⁊ ſic pcedent ad pplm. Cunq; cōpleſſet
mēſuras domꝰ interioris: eduxit me
per uiam porte que reſpiciebat ad uiā
orientalem: ⁊ menſus eſt eam undiq;
per circuitum. Menſus eſt aūt contra
ventum orientalem calamo menſure:
quingentos calamos in calamo mē-
ſure p circuitum. Et menſus eſt cōtra
ventū aquilonis quīgētos calamos:
in calamo menſure per gyrum. Et ad
ventū auſtralem menſus eſt quingen-
tos calamos: in calamo menſure per
circuitū. Et ad ventū occidentalē mē-
ſus eſt quingentos calamos: in cala-
mo menſure. Per quatuor ventos mē-
ſus eſt: longitudinē quingentorū cu-
bitorū: ⁊ latitudinem quingentorū cu-
bitorum. Et murus diuidit inter ſan-
ctuarium et vulgi locum. Cap. xlvj.

Et duxit me ad portam que reſpi-
ciebat ad uiam orientalem. Et
ecce gloria dei iſrahel. ingrediebatur
p uiam orientalem: ⁊ vox erat ei qua-
ſi vox aquarū multarū: ⁊ terra ſplen-
debat a maieſtate eius. Et vidi viſio-
nem ſecundū ſpeciē quā viderā quādo
venit ut diſperderet ciuitatem: ⁊ ſpecies
ſecūdum aſpectum quē viderā iuxta
fluuiū chobar. Et cecidi ſuper faciem
meā. Et maieſtas dīi ingreſſa eſt tem-
plum: per uiam porte que reſpiciebat
ad orientem. Et eleuauit me ſpīritus:

& introduxit me in atriū exteri9. Et ecce
repleta erat gloria dñi dom9. Et audi-
ui loquentem ad me de domo. Et vir
qui stabat iuxta me: dixit ad me. Fili
hominis: locus solij mei. et locus ve-
stigiorū pedum meorū: ubi habito in
medio filiorū israhel in eternum. Et
non polluet ultra domus israhel no-
men sanctum meū: ipsi et reges eorū
in fornicationibus suis & in ruinis re-
gum suorū & in excelsis: qui fabricati
sunt limen suū iuxta limen meū: & po-
stes suos iuxta postes meos: & mur9
erat inter me et eos. Et polluerunt no-
men sanctum meū in abominationi-
bus quas fecerunt: propter quod con-
sumpsi eos in ira mea. Nunc ergo re-
pellant procul fornicationem suā et
ruinas regū suorū a me: et habitabo
in medio eorū semper. Tu ergo fili ho-
minis ostende domui israhel templū
et confundantur ab iniquitatibz su-
is: et metiantur fabricā: & erubescāt
ex omnibus que fecerunt. Figurā do-
mus & fabrice eius. exitus et introit9.
et omnē descriptionem eius et uniuer-
sa p̄cepta eius. cūctūq; ordinē eius. et
oñes leges eius ostende eis. et scribe
in oculis eorū: ut custodiāt oñes de-
scriptiones ei9 et p̄cepta illi9: & faciāt ea.
Ista est lex dom9 in sūmitate montis.
Oñes fines ei9 in circuitu. sanctū san-
ctorū est. Hec ē ergo lex dom9. Iste aūt
mensure altaris in cubito uetustissimo:
qui habebat cubitū & palmū. In sinu
ei9 erat cubit9: & cubit9 in latitudine: &
definitio ei9 usq; ad labiū ei9 & in circu-
itu palmi uni9. Hec q̄; erat fossa alta-
ris. Et de sinu terre usq; ad crepidinē
nouissimā duo cubiti. & latitudo cubi-
ti uni9: & a crepidine minore usq; ad cre-
pidinē maiorē q̄tuor cubiti: et latitudo
cubiti uni9. Ipe aūt ariel quatuor cu-
bitoz: & ab ariel usq; ad surlū cornua
quatuor. Et ariel duodecim cubitoz
in longitudine p duodecim cubitos
latitudinis: quadrāgulatum equis
lateribus. Et crepido quatuordecim cu-
bitorū longitudinis p quatuordecim
cubitos latitudinis in quatuor angu-
lis eius: et corona in circuitu eius di-
midij cubiti: et sinus eius uni9 cubiti
per circuitū. Gradus autem eius ver-
si ad orientem. Et dixit ad me. Fili
hominis: hec dicit dominus deus. Hij
sunt ritus altaris in quacunq; die fu-
erit fabricatū: ut offeratur super illud
holocaustum et effundat sanguis. Et
dabis sacerdotibz et leuitis qui sunt
de semine sadoch qui accedūt ad me
ait dominus deus: ut offerant mi-
chi vitulum de armento pro peccato.
Et assumens de sanguine ei9 pones
super quatuor cornua eius et super
quatuor angulos crepidinis et super
coronam in circuitu: et mundabis
illud et expiabis. Et tolles vitulum
qui oblatus fuerit pro peccato: & com-
bures eum in separato loco domus
extra sanctuarium. Et in die secunda
offeres hircum caprarū immaculatū
pro peccato: & expiabunt altare sicut
expiauerunt in vitulo. Cunq; comple-
ueris expians illud offeres vitulum de
armento immaculatū: et arietem de
grege immaculatū: et offeres eos in
conspectu dominī. Et mittent sacerdo-
tes super eos sal: et offerent eos in olo-
caustum domino. Septem diebus fa-
cies hircum pro peccato quotidie: et
vitulum de armento et arietem de pe-
coribus immaculatos offerent. Se-
ptem diebus expiabunt altare et mū-
dabunt illud: & implebūt manū eius.

Expletis aũt diebus in die octaua et
ultra · facient sacerdotes super altare
holocausta vra · et que p pace offerũt: et
placat⁹ ero vobis ait dñs de⁹. ℭ xlmo.
Et cõuerti me ad viã porte sancu-
arij exterioris que respiciebat ad
orientẽ: et erat clausa. Et dixit dñs ad
me. Porta hec clausa erit · et non ape-
rietur: et vir non transibit per eã · quo-
niã dñs deus israhel ingressus est per
eam: eritq; clausa principi. Princeps
ipse sedebit in ea: ut comedat panem
coram dño. Per viã porte vestibuli ingre-
dietur: et per viã eius egredietur. Et adduxit
me p viã porte aquilonis i cõspectu do-
mus · et vidi: et ecce ipleuit gloria dñi
domũ dñi. Et cecidi in faciem meã: et
dixit ad me dñs. fili hominis pone
cor tuũ et vide oculis tuis: et auribus
tuis audi omnia que ego loquor ad
te: de vniuersis cerimonijs dom⁹ dñi
et de cunctis legibus eius. Et pones
cor tuũ in vijs templi p omnes exitus
sanctuarij: et dices ad exasperãtem me
domũ israhel. Hec dicit dominꝰ deus.
Sufficiant vobis omnia scelera vra
domus israhel: eo q̃ inducitis filios
alienos incircũcisos corde et incircũci-
sos carne ut sint in sanctuario meo et
polluãt domũ meã: et offertis panes
meos adipẽ et sanguinẽ: et dissoluistis
pactũ meũ in oĩbus sceleribꝫ vris: et
nõ secuastis p̃cepta sanctuarij mei: et
posuistis custodes observationũ mea-
rũ in sanctuario meo vobismetipis.
Hec dicit dñs de⁹. Oĩs alienigena
incircũcisus corde et incircũcisus carne
nõ ingredietur sanctuariũ meũ: oĩs
fili⁹ alien⁹ qui est in medio filiorꝫ israhel. Sed et leuite qui longe recesserũt a
me in errore filiorꝫ israhel · et errauerũt
a me post ydola sua · et portauerunt
iniquitatem suã: erunt in sanctuario
meo ediui et ianitores portarꝫ dom⁹:
et ministri dom⁹. Ipsi mactabũt holo-
causta et victimas ppli: et ipi stabũt in
conspectu eorũ ut ministrent eis. Pro
eo q̃ ministrauerũt illis i cõspectu ydo-
lorũ suorũ · et facti sunt domui israhel
in offendiculũ iniquitatis: idcirco le
uaui manũ meã sup eos ait dñs de⁹:
et portauerũt iniquitatem suã. Et nõ
appropinquabũt ad me ut sacerdotio
fungantur michi: neq; accedent ad o-
mne sanctuariũ meũ nxta sancta san-
ctorũ: sed portabunt confusionẽ suã et
scelera sua que fecerũt. Et dabo eos ia-
nitores domus et in omni ministerio
eius: et vniuersis que fient in ea. Sacer-
dotes autem et leuite filij sadoch qui
custodierũt cerimonias sanctuarij mei
cum errarent filij israhel a me: ipi ac-
cedent ad me ut ministrent michi: et
stabunt in conspectu meo: ut offerant
michi adipẽ et sanguinẽ ait dñs deus.
Ipi ingredientur sanctuariũ meũ: et ipi
accedent ad mensam meam: ut minis-
trent michi et custodiant cerimonias
meas. Cumq; ingredientur portas a-
trij interioris vestibus lineis induen-
tur: nec ascendet sup eos quicq; laneũ
quãdo ministrant in portis atrij inte-
rioris et intrinsecus. Mitre linee erunt
in capitibus eorũ: et feminalia linea e-
runt in lũbis eorũ: et nõ accingentur
in sudore. Cumq; egredientur atrium
exterius ad ppl̃m exuent se vestimentis
suis in quibus ministrauerãt: et repo-
nent ea in gazophilacio sanctuarij et
vestient se vestimentis alijs: et nõ san-
ctificabũt ppl̃m in vestibꝫ suis. Caput
aũt suũ non radẽt: neq; comã nutriẽt:
sed tondentes attõdẽt capita sua. Et vi-
nũ nõ bibet oĩs sacerdos quando

ingressus est atriū interiꝰ. Et viduā et
repudiatam nō accipient uxores: sed
virgines de semine domꝰ israhel. Sed
⁊ viduā q̄ fuerit vidua a sacerdote acci-
piēt: et pplm meū docebūt qd sit inter
sanctū ⁊ pollutū: ⁊ iter mūdū ⁊ īmūdū
ostendēt eis. Et cū fuerit controuersia
stabūt ī iudicijs meis: et iudicabūt le-
ges meas. Et p̄cepta mea ī oīnibꝫ so-
lemnitatibꝫ meis custodiēt: ⁊ sabbata
mea sanctificabūt. Et ad mortuū ho-
minē nō igredientē: ne polluāt: nisi ad
patrē ⁊ matrē ⁊ filiū ⁊ filiā et fratrē ⁊ so-
rorē q̄ alteꝝ virū nō habuerit: ī quibꝫ
cōtaminabūtur. Et postq̄ fuerit emū-
datꝰ septē dies numerabūtur ei: ⁊ ī die
introitꝰ sui in sāctuariū ad atriū interiꝰ
ut ministrent michi ī sanctuario: offe-
ret p peccato suo ait dn̄s deꝰ. Nō erit
aūt eis hereditas. Ego hereditas eoꝝ:
et possessionem non dabitis eis in isrl'.
Ego enī possessio eoꝝ. Victimā ⁊ pro
peccato ⁊ p delicto ipi comedēt: ⁊ oīne
votū in israhel ipoꝝ erit. Et p̄micias
omniū p̄mogenitorū ⁊ oīa libamē-
ta ex omnibus q̄ offerūtur: sacerdotū e-
runt. Et p̄micias ciborū vestrorū da-
bitis sacerdoti: ut reponat benedictio-
nem domui sue. Omne morticinū et
captum a bestia de avibus ⁊ de pecori-
bus nō comedēt sacerdotes. C. xlv.

QUum ceperitis terrā diuidere sor-
tito: separate p̄micias dn̄o san-
ctificatum de terra: longitudinē vigin-
tiquinqꝫ milia: ⁊ latitudinē decem mi-
lia. Sanctificatū erit in oīni termino
eiꝰ p circuitū. Et erit ex oīni parte sācti-
ficatū quingētos p quingētos q̄drifa-
riā per circuitū: ⁊ quinq̄ginta cubitis
in suburbana eiꝰ p girū. Et a mensura
ista mensurabis longitudinē vigin-
tiquinqꝫ miliū: ⁊ latitudinē decē miliū.
Et ī ipo erit tēplū sāctūqꝫ sāctoꝝ: sancti-
ficatū de terra erit sacerdotibꝫ ministris
sāctuarij: q̄ accedūt ad ministeriū dn̄i.
Et erit eis locꝰ ī domos ⁊ in sāctuariū
sāctitatis. Vigintiquinqꝫ aūt milia lō-
gitudinis et decē milia latitudīs erūt
leuitis: q̄ ministrāt domui. Ipi posside-
būt viginti gazophilacia. Et possessio-
nē ciuitatis dabitis quinqꝫ milia latitu-
dinis ⁊ lōgitudinis vigintiquinqꝫ mi-
lia: scdm separatōnē sāctuarij oīni do-
mui isrl'. Principi qꝫ hinc ⁊ inde ī sepa-
ratōnē sāctuarij ⁊ ī possessionē ciuitatiſ
ꝯtra faciē separatonis sāctuarij: ⁊ ꝯtra
faciē possessionis urbis a latere maris
usqꝫ ad mare: ⁊ a latere orientiſ usqꝫ ad
orientem. Longitudinis aūt iuxta unā-
quāqꝫ partē a termino occidētali usqꝫ
ad finiū orientalē: de terra erit ei posses-
sio in isrl'. Et nō depopulabūtur ultra
principes pplm meū: sed terrā dabūt do-
mui isrl' scdm tribꝫ eoꝝ. Hec dicit dn̄s
deꝰ. Sufficiat vobis pricipes isrl': iniq̄-
tatē ⁊ rapinas intermittite: ⁊ iudiciū et
iusticiā facite. Separate cōfinia vr̄a a
pplo meo ait dn̄s deꝰ. Statera iusta ⁊
ephi iustū ⁊ batꝰ iustꝰ erit vobis. Ephi
⁊ batꝰ equalia ⁊ uniꝰ mensure erūt: ut ca-
piāt decimā partē chori batꝰ: ⁊ decimā
partē chori ephi. Iuxta mensurā chori erit
equa libratio eoꝝ. Siclus aūt viginti o-
bulos habet. Porro viginti sicli ⁊ viginti-
quinqꝫ sicli ⁊ quindecī sicli minā faciūt.
Et hec sūt p̄micie q̄s tolletiſ: sextā partē
ephi de choro frumēti: ⁊ sextā partē ephi
de choro ordei. Mensura qꝫ olei. Batꝰ o-
lei decia pars chori ē: q̄a decē bati iplēt
choꝝ. Et arietē unū de grege ducētoꝝ
de hijſ q̄ nutriuit isrl' ī sacrificiū et ī olo-
caustū et ī pacifica: ad expiādū p eis a-
it dn̄s deus. Omnis pplus terre tenebi-
tur primitijs hijs principi in israhel.

Et sup̄ principū erūt holocausta ⁊ sacrificiū et libamina ī solemnitatibus et in kalendis et ī sabbatis: in uniuersis solēnitatibz domus isrl̄. Ip̄e faciet pro peccato sacrificium ⁊ holocaustū ⁊ pacifica: ad expiandū pro domo isrl̄. Hec dicit dñs deus. In p̄mo mense una mensis sumes uitulū de armēto immaculatū: et expiabis sanctuariū. Et tollet sacerdos de sanguine qđ erit pro peccato: ⁊ ponet in postibz domus et in quatuor angulis crepidinis altaris: et in postibus porte atrij interioris. Et sic facies in septima mensis pro unoquoq; qui ignorauit et errore deceptus est: et expiabis pro domo. In primo mense quartadecima die mensis erit uobis pasche solemnitas. Septem diebus azima comedent̄. Et faciet princeps ī die illa pro se· et pro uniuerso populo terre uitulū pro peccato. Et in septem dierum solemnitate faciet holocaustum domino: septem uitulos et septem arietes immaculatos quotidie septem diebus: et pro peccato hircum caprarum: et sacrificium ephi per uitulum· et ephi per arietem faciet: et olei hyn p singula ephi. Septimo mense quintadecima die mensis in solemnitate faciet sicut supradicta sūt per septem dies: tam p peccato q̄ pro holocausto ⁊ ī sacrificio ⁊ ī oleo.

Hec dicit dominus deus. ℭ·xlvj·

Porta atrij interioris que respicit ad orientem erit clausa sex̄ diebus in quibus opus sit: die autem sabbati aperietur. Sed et in die kalendarū aperietur: et intrabit princeps per uiā uestibuli porte deforis: et stabit in limine porte. Et facient sacerdotes holocaustū eius ⁊ pacifica eius: ⁊ adorabit super limen porte: et egrediet̄. Porta autē non claudetur usq; ad uesperam. Et adorabit pp̄lus terre ad ostiū porte illius ī sabbatis ⁊ in kalendis coram dño. Holocaustū aūt hoc offeret princeps domino ī die sabbati: sex̄ agnos immaculatos et arietē immaculatū: et sacrificiū ephi p arietem. In agnis autē sacrificium quod dederit manus eius: ⁊ olei hyn p singla ephi. In die autē kalendarū uitulum de armēto imaculatū et sex̄ agni et arietes imaculati erūt: et ephi p uitulū: ephi q̄q; p arietē faciet sacrificiū. Agnis aūt sicut inuenerit manus ei9: olei hyn p singula ephi. Cūq; ingressus9 ē princeps· p uiā uestibuli porte ingrediat̄: ⁊ p eādē uiā exeat. Et cū intrabit pp̄lus ire ī aspectu dñi ī solēnitatibz: q̄ ingredit̄ p portā aq̄lonis ut adoret: egrediat̄ p uiā porte meridiane. Porro qui ingredit̄ p uiam porte meridiane: egrediat̄ per uiā porte aquilonis. Nō reuertet̄ p uiam porte p quā ingressus ē: sed e regione illi9 egredietur. Princeps aūt in medio eorū erit. Cū ingredientibz ingrediet̄: ⁊ cū egredientibz egredietur. Et ī nundinis ⁊ solemnitatibz erit sacrificiū ephi p uitulū· et ephi p arietē: agnis aūt erit sacrificium sicut inuenerit manus ei9: ⁊ olei hyn p singla ephi. Cū aūt fecerit princeps spōtaneū holocaustū aut pacifica uolūtaria dño· aperiet̄ ei porta q̄ respicit ad orientē: ⁊ faciet holocaustū suū ⁊ pacifica sua sicut fieri solet ī die sabbati ⁊ egrediet̄: claudet̄q; porta postq; exierit. Et agnū eius dē āni imaculatum faciet holocaustū quotidie dño. Semp mane faciet illud. Et faciet sacrificiū sup eo cathymane mane· sex̄tā partē ephi: ⁊ de oleo terciā partē hyn· ut misceat̄ simile. Sacrificiū dño legitimū: iuge atq; pp̄etuū. Faciet agnum et sacrificium

et oleū cathamane mane olocaustū
sempiternū. Hec dicit dominus deus.
Si dederit princeps donū alicui de fi-
lijs suis: hereditas eius filiorū suorū
erit: possidebūt eā hereditarie. Si autē
dederit legatum de hereditate sua uni
seruorū suorū: erit illius usq; ad annū
remissionis: et reuertet ad principem.
Hereditas autē eius filijs eius erit. Et
nō accipiet princeps de hereditate po-
puli per violentiam et de possessione
eorū: sed de possessione sua hereditatē
dabit filijs suis: ut nō dispergatur po-
pulus meus unusquisq; a possessione
sua. Et introduxit me p ingressum q
erat ex latere porte i gazophilacia san-
ctuarij ad sacerdotes q respiciebāt ad
aquilonē: ⁊ erat ibi locus vergēs ad
occidentē: et dixit ad me. Iste est locus
ubi coquēt sacerdotes pro peccato et p
delicto: ubi coquent sacrificium: ut nō
efferāt in atrio exteriori et sanctificetur
populus. Et eduxit me in atrium exte-
rius: et circumduxit me per quatuor
angulos atrij. Et ecce atriolum erat
in angulo atrij: atriola singula p an-
gulos atrij. In quatuor āgulos atrij
atriola disposita: quadraginta cubi-
torum per longum: et triginta per la-
tum. Mensure unius quatuor erant.
Et paries per circuitum ambiens qua-
tuor atriola: et culine fabricate erant
subter porticus per gyrum. Et dixit
ad me. Hec est domus culinarum: in
qua coquent ministri domus domi-
ni victimas populi. C. xlvij.

Et conuertit me ad portam do-
mus: et ecce aque egrediebātur
subter limen domus ad orientem. Fa-
cies enim domus: respiciebat ad ori-
entem. Aque autem descendebant in
latus templi dextrum: ad meridiem
altaris. Et eduxit me per viam porte
aquilonis: et conuertit me ad viam
foras portam exteriorem: viam que
respiciebat ad orientem. Et ecce aque
redundantes a latere dextro cum egre-
deretur vir ad orientem qui habebat
funiculum in manu sua: et mensus
est mille cubitus: et transduxit me per
aquam usq; ad talos. Rursumq; mē-
sus est mille: ⁊ transduxit me p aquā
usq; ad genua. Et mēsus est mille: et
trāsduxit me p aquam usq; ad renes.
Et mēsus ē mille torrentē quē non po-
tui ptransire: qm intumuerāt aque p-
fūde torrētis: q nō potest trāsuadari. Et
dixit ad me. Certe vidisti fili hoīs. Et e-
duxit me: ⁊ cōuertit ad ripā torrētis. Cū-
q; me cōuertissē: ecce i ripa torrētis ligna
mlta nimis ex utraq; parte. Et ait ad
me. Aque iste q egrediūt ad tumulos
sabuli orietalis ⁊ descendūt ad plana
deserti: intrabūt mare: ⁊ exibūt ⁊ sana-
buntur aque. Et oīs aīa viuēs q serpit
quocūq; venerit torrēs viuet: et erunt
pisces mlti satis: postq̄ venerint illuc
aque iste. Et sanabunt ⁊ viuēt oīa
ad que venerit torrens: et stabunt su-
per illa piscatores. Ab engaddi us-
q; ad engallim siccatio sagenarum e-
runt. Plurime species erunt piscium
eius: sicut pisces maris magni mlti-
tudinis nimie. In litoribus aūt eius et i
palustribus nō sanabūt: qa i salinas
dabūtur. Et sup torrentē orietur i ripis eius
ex utraq; parte oīne lignū pomiferum.
Nō defluet foliū ex eo: ⁊ non deficiet fru-
ctus eius. Per singlos mēses afferet pri-
mitiua: qa aque eius de sāctuario egredi-
entur. Et erūt fructus eius in cibū: et folia
eius ad medicinā. Hec dicit dns deus.
Hic est terminus i quo possidebitis ter-
ram in duodecim tribus israhel: quia

ioseph duplicē funiculū habet. Possi-
debitis aūt eam singuli eque ut frater
suus: super quā leuaui manū meā ut
darē patribꝫ vr̄is. Et cadet terra hec vo-
bis in possessionē. Hic est aūt termin⁹
terre ad plagam septentrionalē a ma-
ri magno·via ethalon veniētibꝫ seda-
da emath berotha · sabarim q̄ est īter
mediū damasci et confiniū emath do-
mus thicon que est iuxta terminū au-
ran:et erit termin⁹ a mari usq; ad atti-
um enon termin⁹ damasci: ⁊ ab aqui-
lone ad aquilonē termin⁹ emath:pla-
ga septentrionalis. Porro plaga ori-
entalis de medio auran et de medio
damasci ⁊ de medio galaad et de me-
dio terre israhel·iordanis diterminās:
ad mare orientale metiemini plagā
oriētalem. Plaga autem australis
meridiana a thamar usq; ad aquas
contradictionis cades:et torrens usq;
ad mare magnū: ⁊ hec est plaga ad
meridiem australis. Et plaga maris:
mare magnū a confinio p̄e directum
donec venias emath:hec ē plaga ma-
ris. Et diuidetis terram istā vobis p̄e
tribus israhel: ⁊ mittetis eam in here-
ditatem vobis et aduenis qui accesse-
rint ad vos qui genuerint filios in
medio vestrū: ⁊ erunt vobis sicut indi-
gene inter filios israhel. Vobiscum
diuident possessionem in medio tri-
buū israhel. In tribu aūt quacunq;
fuerit aduena: ibi dabitis possessionē
illi ait dominus deus. C·xlvm·

Et hec nomina tribuū. A finibus
aquilonis iuxta viam ethalon
pergētibus emath attiū enon termin⁹
damasci·ab aq̄lone iuxta uiā emath: ⁊
erit ei plaga oriētalis mare dan una.
Et a termino dan: a plaga orientali
usq; ad plagā maris · asser una. Et
super terminū asser: a plaga orientali
usq; ad plagā maris neptalim una.
Et super terminū neptalim: a plaga
orientali usq; ad plagam maris ma-
nasse una. Et super terminū manasse:
a plaga orientali usq; ad plagā ma-
ris effraym una. Et super terminū effra-
yn: a plaga orientali usq; ad plagā
maris ruben una. Et super terminū
ruben: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris iuda una. Et sup terminū
iuda: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris erunt primitie quas sepa-
rabitis uigintiquinq; milibus latitu-
dinis et longitudinis: sicuti singule
partes a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris. Et erit sanctuariū in me-
dio eius. Primitie quas separabitis
dño: longitudo uigintiquinq; mili-
bus: ⁊ latitudo decem milibus. Hec
autem erūt primitie sanctuarij sacerdo-
tum: ad aquilonē lōgitudinis uigin-
tiquinq; milia: ⁊ ad mare latitudinis
decem milia. Sed ⁊ ad orientem latitu-
dinis decem milia: et ad meridiem vi-
gintiquinq; milia. Et erit sanctuariū
dñi in medio eius. Sacerdotibꝫ san-
ctuariū erit de filijs sadoch · qui custo-
dierūt cerimonias meas: ⁊ nō errave-
runt cū errarent filij israhel: sicut erra-
uerūt et leuite. Et erunt primitie de pri-
mitiuis terre sanctū sanctorū: iuxta ter-
minū leuitarū. Sed ⁊ leuitis similiter
iuxta fines sacerdotum uigintiquīq;
milia lōgitudinis: ⁊ latitudinis decē
milia. Omnis lōgitudo viginti ⁊ quīq;
miliū: ⁊ latitudo decem miliū. Et nō
venūdabūt ex eo neq; mutabūt: neq;
trāsferent p̄mitie terre: q̄a sanctificate
sunt dño. Quīq; milia aūt q̄ supsunt
in latitudine per uiginti quīq; milia:
prophana erūt urbis in habitaculū et

in suburbana. Et erit ciuitas ī medio eius: et hec mensure ei⁹. Ad plagam septentrionalē quingenta et quatuor milia: ⁊ ad plagam meridianā quingenta ⁊ quatuor milia: ⁊ ad plagā orientalem quingenta et quatuor milia: ⁊ ad plagam occidentalē quingenta et quatuor milia. Erunt aūt suburbana ciuitatis ad aquilonē ducenta quinq̄ginta ⁊ ad meridiē ducēta quinq̄ginta: et ad orientē ducēta quinq̄gīta ⁊ ad mare ducēta quinq̄gīta. Qđ aūt reliquū fuerit ī lōgitudine sc̄dm p̄mitias sāctuarij decem milia ī orientem· ⁊ decē milia in occidentē erūt sicut p̄mitie sanctuarij: ⁊ erūt fruges eius in panes his qui seruiūt ciuitati. Seruientes aūt ciuitati operabūtur ex oīb̄us tribubus israhel. Omnes primitie uiginti quinq; miliū per uiginti quinq; milia in quadrū· separabūtur in primitias sanctuarij· et in possessionē ciuitatis. Qđ aūt reliquū fuerit principis erit ex omni parte primitiarū sanctuarij et possessionis ciuitatis ex regione· uiginti quinq; miliū primitiarū usq; ad terminū orientalem: sed ⁊ a mari ex regione uiginti quinq; miliū usq; ad terminū maris similiter ī partib̄ p̄cipis erit. Et erūt p̄mitie sāctuarij ⁊ sāctuariū tēpli in medio ei⁹. De possessione aūt leuitarum ⁊ de possessione ciuitatis in medio partiū principis: erit ī terminū iuda ⁊ in terminū beniamin: ⁊ ad p̄cipem ptinebit. Et reliquis tribubus a plaga orientali usq; ad plagā occidentalem: beniamin una. Et ex ra terminū beniamin a plaga orientali usq; ad plagā occidentalē: symeon una. Et super terminū symeonis a plaga orientali usq; ad plagā occidentalē: ysachar una. Et sup terminū ysachar a plaga orientali usq; ad plagam occidentalē: zabulon una. Et super terminū zabulon a plaga orientali usq; ad plagā maris· gad una. Et sup terminū gad ad plagā austri ī meridie: et erit finis de thamar usq; ad aquas ꝛradictionis cades: hereditas contra mare magnū. Hec est terra quā mittetis in sortem tribub̄ israhel: ⁊ hec partitiones eorū ait dñs de⁹. Et hij egressus ciuitatis. A plaga septentrionali quingenta et quatuor milia mensurabis: et porte ciuitatis omnibus tribubus israhel. Porte tres a septentrione. Porta ruben una: porta iuda una: porta leui una. Et ad plagam orientalem quingenta ⁊ quatuor milia: et porte tres. Porta ioseph una: porta beniamin una: porta dan una. Et ad plagam meridianam quingenta quatuor milia· metietis. Porta symeonis una: porta ysachar una: porta zabulon una. Et ad plagam occidentalē quingenta et quatuor milia: porte eorū tres. Porta gad una: porta aser una: porta neptalim una. Per circuitum decem et octo milia: et nomen ciuitatis ex illa die: dominus ibidem.

Incipit prologus in danielem prophetam.

Danielem prophetam iuxta
septuaginta interpretes dñi
salvatoris ecclesie non le-
gunt utentes theodotionis
editione: et hoc cur acciderit nescio. Si-
ue enim quia sermo chaldaicus est et
quibusdā proprietatibz a nostro elo-
quio discrepat: noluerūt septuaginta
interpretes easdē lingue lineas ī trans-
latione servare: siue sub nomine eorū
ab alio nescio quo nō satis chaldeā
linguā sciente editus est liber: siue aliud
quid cause extiterit ignorās: hoc unū
affirmare possum: qd multū a verita-
te discordet: et recto iudicio repudiatus
sit. Sciendū quippe danielē maxime et
hesdrā hebraicis quidē litteris sed chal-
deo sermone cōscriptos et unā ieremie
pericopen: iob quoq; cū arabica lingua plu-
rimā habere societatē. Denique et ego
adolescentulus post quintilliani et tul-
lii lectionē ac flores rethoricos cū me
in lingue huius pistrinū reclusissem: et
multo sudore multoq; tempore vix cepissem
anhelantia stridentiaq; verba resona-
re: et quasi per criptā ambulās rarū
desup lumen aspicere: impegi novissi-
me in danielē: et tāto tedio affectus sū:
ut desperatione subita omnem laborē
veterem voluerim cōtemnere. Verū ad-
hortante me quodā hebreo et illud
michi crebrius sua lingua ingerente: la-
bor improbz omnia vincit: qui michi
videbar sciolus inter eos cepi rursus
discipulus esse chaldaicus. Et ut verū
fatear: usq; ad presentē diem magis
possum sermonē chaldaicū legere et in-
telligere quā sonare. Hec idcirco refero
ut difficultatem vobis danielis osten-
derē: qui apud hebreos nec susanne ha-
bet historiā nec ymnū trium puerorū
nec belis draconisq; fabulas: quas
nos quia in toto orbe disperse sūt ve-
ru ante posito easq; iugulante subici-
mus: ne videremur apud imperitos
magnā partē voluminis detruncasse.
Audivi ego quēdam de preceptoribz
iudeorū cū susanne derideret historiā
et a greco nescio quo diceret esse cōfictā:
illud opponere: quod origeni quoq; affri-
canus opposuit: et hymologias has
apo tou schinou schise et apo tou pri-
nou prise: de greco sermone descende-
re. Cuius rei nos intelligentiā nris hāc
possumus dare: ut verbi gratia dicamus
ab arbore ilice dixisse eū ilico pereas:
et a lentisco in lentē te comminuat angelus:
vel non lente pereas: aut lentus id est
flexibilis ducaris ad mortem: siue ali-
ud quid ad arboris nomen conveni-
ens. Deinde tātū fuisse ocii tribus pueris
cavillabatur: ut in camino estuantis
incendii metro luderent: et per ordinem
ad laudē dei omnia elimēta provoca-
rent: aut quod miraculū divineq; aspira-
tionis indiciū vel draconē interfectum
offa picis vel sacerdotū belis machinas
deprehēsas: que magis prudentia sol-
lertis viri quā prophetali essent spiritu
perpetrata. Cū vero abacuc veniret et
de iudea in chaldeā raptū discophorum lecti-
taret: querebat exemplū ubi legissemus
in toto veteri testamēto quēquā sanctorum
gravi volasse corpore: et in puncto hore
tanta terrarū spacia trāsisse. Cui cum
quidā e nostris satis ad loquendum
promptulus ezechielē adduxisset in me-
diū et diceret eū de chaldea in iudeam
fuisse translatum: derisit hominē: et ex
ipso volumine demōstravit ezechielē
in spiritu se vidisse trāspositū. Denique
et apostolū nostrū videlicet ut eruditū
virū et qui legem ab hebreis didicisset

non fuisse ausum affirmare se raptū in corpore sed dixisse. sive in corpore sive extra corp⁹ nescio deus scit. Hijs et talibz argumentis apocriphas in libro ecclesie fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudiciū derelinquens illud āmoneo non haberi danielem apud hebreos inter pphetas: sed inter eos qui agyographa conscripserūt. In tres siquidē partes omnis ab eis scriptura diuiditur: in legē in prophetas et in agyographa id est in quinq; et octo et undecim libros: de quo nō est hui⁹ tēporis disserere. Que aūt re hoc pphetā. ymmo contra hūc librū porphirius obiciat testes sunt methodi⁹ eusebius appollinaris: qui multis uersuū milibz eius uelamie respōderes nescio an curioso lectori satisfecerint. Unde obsecro uos o paula et eustochiū fundatis p me ad dīm preces: ut quādiu i hoc corpusculo sū scribā aliqd gratū uobis uale ecclesie: diguū posteris. Presentiū quippe iudicijs oblatrātiū nō satis moueor: q in utrāq; partē aut amore labunt aut odio.

Incipit lib⁹ danielis pphe. C.

ANno tercio regni ioachim regis iuda uenit nabuchodonosor rex babilonis hierusalē et obsedit eā: et tradidit dominus in manu eius ioachim regē iude et partē uasorū domus dei. et asportauit ea in terrā sennaar in domū dei sui: et uasa intulit in domū thesauri dei sui. Et ait rex assanez preposito eunuchorū ut introduceret de filijs isrl et de semine regio et tyrānorū pueros i quibz nulla esset macula decoros forma et eruditos omni sapiētia cautos scientia et doctos disciplina: et qui possent stare in palatio regis: ut doceret eos litteras et linguam chaldeoz. Et cōstituit eis rex annonā per singulos dies de cibis suis et uino unde bibebat ipse: ut enutriti tribz annis postea starent in cōspectu regis. Fuerūt ergo inter eos de filijs iuda de daniel ananias misahel et azarias. Et imposuit eis p̄positus eunuchorū nomina danieli balthazar: ananie sidrac misaheli misac et azarie abdenago. Proposuit aūt daniel in corde suo ne pollueretur de mēsa regis neq; de uino potus ei⁹: et rogauit eunuchū p̄positū ne cōtaminaret. Dedit aūt deus danieli graciam et misericordiam in cōspectu principis eunuchorū. Et ait princeps eunuchoz ad danielē. Timeo ego dīm meū regē qui cōstituit uobis cibū et potū: qui si uiderit uultus uros macilentiores pre ceteris adolescentibz coetuis uestris: condemnabitis caput meū regi. Et dixit daniel ad malasser quē cōstituerat princeps eunuchorū super danielem ananiā misahelē et azariam. Tempta nos obsecro tuos tuos diebus decē et dētur nobis legumina ad uescendū et aqua ad bibendum: et cōtemplare uultus nostros et uultus puerorū qui uescuntur cibo regio: et sicut uideris facias cū seruis tuis. Qui audito sermone huiuscemodi temptauit eos diebz decem. Post dies aūt decem apparuerūt uultus eorū meliores et corpulentiores: pre oīibus pueris qui uescebātur cibo regio. Porro malasser tollebat cibaria et uinū potus eorum: dabatq; eis legumina. Pueris aūt hijs dedit deus scientiā et disciplinam in oī libro et sapientia: danieli aūt intelligentiā omniū uisionum et somniorū. Completis itaq; diebus

post quos dixerat rex ut introducerentur: introduxit eos ꝓpositꝰ eunuchorū in cōspectu nabuchodonosor. Cumq; eis locutꝰ fuisset rex: nō sunt inuēti tales de uniuersis ut daniel ananias misahel & azarias. Et steterūt in conspectu regis: et omne uerbum sapientie & intellectus quod scīscitatus est ab eis inuenit in eis decuplum super cunctos ariolos et magos qui erant in uniuerso regno eius. Fuit autem daniel usq; ad annū primū cyri regis. Cap. ii.

In anno secūdo regni nabuchodonosor uidit nabuchodonosor somniū: et cōterritus est spiritꝰ eius: et somniū eius fugit ab eo. Precepit aūt rex ut conuocarentur ariolī et magi et malefici et chaldei: ut indicarēt regi somnia sua. Qui cū uenissent steterūt corā rege: et dixit ad eos rex. Vidi somniū: & mente confusus ignoro quid uiderim. Responderuntq; chaldei regi syriace. Rex in sempiternū uiue. Dic somniū seruis tuis: et interpretationē eius indicabimꝰ. Et respōdens rex ait chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi indicaueritis michi somniū et cōiecturā eiꝰ peribitis uos: et domus uestre publicabunt. Si aūt somniū et coniecturā eiꝰ narraueritis premia & dona et honorē multū accipietis a me. Somniū igitur et interpretationē eius indicate michi. Respōderunt secūdo atq; dixerūt. Rex somniū dicat seruis suis: & interpretationē eiꝰ indicabimꝰ. Respōdit rex & ait. Certe noui q temp⁹ redimitis: scientes q recessit a me sermo. Si ergo somnium nō indicaueritis michi una est de uobis sententia: qđ interpretationē q̄ fallacem et decreptione plenā cōposueritis ut loquamini michi donec tempꝰ pertranseat. Somniū itaq; dicite michi: ut sciam q interpretationē quoq; eius veram loquamini. Respōdentes ergo chaldei corā rege dixerūt. Nō est homo sup terrā: qui sermonem tuū rex possit implere: sed neq; regum quisquā magnus et potēs verbū huiusmodi scīscitatur ab oīi ariolo & mago & chaldeo. Sermo enī quē tu queris rex grauis est: nec reperietur quisquā qui indicet illū in cōspectu regis exceptis dīis quorū nō est cōuersatio cū hominibus. Quo audito: rex i furore et in ira magna precepit ut perirēt omnes sapientes babilonis. Et egressa sententia: sapientes interficiebātur: quereuantur q; daniel et socij eius ut perirent. Tūc daniel requisiuit de lege atq; sentētia ab arioch principe militie regis: qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes babilonis. Et interrogauit eum qui a rege potestatem acceperat: quā ob causam tā crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cū ergo rem indicasset arioch danieli: daniel ingressus rogauit regē ut tēpus daret sibi ad solutionē indicandā regi. Et ingressus ē domū suā: ananieq; et misaheli et azarie sociis suis indicauit negociū ut quererēt misericordiā a facie dei celi super sacramēto isto: et non perirēt daniel et socij eius cū ceteris sapientibus babilonis. Tunc danieli misterium p visionē nocte reuelatū est. Et daniel benedixit deo celi & locutus ait. Sit nomen dñi benedictum a seculo et usq; in seculū: quia sapientia et fortitudo eius sunt: et ipse mutat tempora et etates. Trāsfert regna atq; constituit: dat sapientiam sapientibus: et scientiā intelligentibus disciplinā. Ipse reuelat profunda et abscōdita: & nouit in tenebris constituta: et lux cū eo est. Tibi deus patrū nostrorū

confiteor tibi laudo quia sapientiam et fortitudinem dedisti mihi: et nunc ostendisti mihi que rogauimus te: quia sermonem regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingressus ad arioch quem constituerat rex ut perderet sapientes babilonis sic ei locutus est. Sapientes babilonis ne perdas. Introduc me in conspectu regis: et solutionem regi narrabo. Tunc arioch festinus introduxit danielem ad regem: et dixit ei. Inuenit hominem de filiis transmigrationis iude qui solutionem regi annunciet. Respondit rex: et dixit danieli cui nomen erat baltazar. Putasne vere potes mihi indicare somnium quod vidi: et interpretationem eius? Et respondens daniel coram rege ait. Misterium quod rex interrogat sapientes magi et ariioli et aruspices nequeunt indicare regi: sed est deus in celo reuelans misteria: q indicauit tibi rex nabuchodonosor que uentura sunt nouissimis temporibus. Somnium tuum et visiones capitis tui in cubili tuo huiusmodi sunt. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo quid esset futurum post hec: et qui reuelat misteria ostendit tibi que uentura sunt. Michi quoq non in sapientia que est in me plus quam in cunctis uiuentibus sacramentum hoc reuelatum est: sed ut interpretatio regi manifesta fieret et cogitationes mentis tue scires. Tu rex videbas: et ecce quasi statua una grandis. Statua illa magna et statura sublimis stabat contra te: et intuitus eius erat terribilis. Huius statue caput ex auro optimo erat: pectus autem et brachia de argento: porro uenter et femora ex ere: tibie autem ferree: pedum quedam pars erat ferrea quedam autem fictilis. Videbas ita: donec absciscus est lapis de monte sine manibus et percussit statuam in pedibus eius ferreis et fictilibus: et comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum testa es argentum et aurum: et redacta quasi in fauillam estiue aree que rapta sunt uento: nullusq locus inuentus est eis. Lapis autem qui percusserat statuam factus est mons magnus: et impleuit uniuersam terram. Hoc est somnium: interpretationem quoq eius dicemus coram te rex. Tu rex regum es: et deus celi regnum et fortitudinem et imperium et gloriam dedit tibi: et omnia in quibus habitant filii hominum et bestie agri volucres quoq celi dedit in manu tua: et subditione tua uniuersa constituit. Tu es ergo caput aureum. Et post te consurget regnum aliud minus te argenteum: et regnum tertium aliud ereum qui imperabit uniuerse terre: et regnum quartum erit uelut ferreum. Quomodo ferrum comminuit et domat omnia: sic comminuet et conteret omnia hec. Porro qua vidisti pedum et digitorum partem testeam figuli et partem ferream: regnum diuisum erit quod tamen de plantario ferri orietur. Secundum q vidisti ferrum mixtum teste ex luto et digitos pedum ex parte ferreos et ex parte fictiles: ex parte regnum erit solidum: et ex parte contritum. Quod autem vidisti ferrum mixtum teste ex luto: commiscebuntur quidem humano semine sed non adherebunt sibi: sicuti ferrum misceri non potest teste. In diebus autem regnorum illorum suscitabit deus celi regnum quod in eternum non dissipabitur: et regnum eius alteri populo non tradetur. Comminuet autem et consumet uniuersa regna hec: et ipsum stabit in eternum. Secundum q vidisti q de monte abscisus est lapis sine manibus et comminuit testam et ferrum et es et argentum et aurum: deus magnus ostendit regi que uentura sunt postea: et verum est somnium et fidelis interpretatio eius. Tunc

rex nabuchodonosor recidit in faciē
suā et danielē adorauit:et hostias ⁊
incensum p̄cepit ut sacrificarent ei lo-
quens ergo rex ait danieli. Vere deus
vester de⁹ deor̄ est ⁊ dñs regū:revelās
misteria: qm̄ tu potuisti aperire hoc
sacramentū. Tūc rex danielem in sub-
lime extulit:⁊ munera mlta ⁊ magna
dedit ei:et cōstituit eū principē super o-
mnes provincias babilonis et prefe-
ctum magistratuū sup̄ cūctos sapien-
tes babilonis. Daniel aūt postulauit
a rege:⁊ cōstituit sup̄ opera p̄vincie ba-
bilonis sidrac misac ⁊ abdenago. Ip-
se aūt daniel erat ī foribs regis. Cm.

Nabuchodonosor rex fecit statuā
auream altitudine cubitorum
sexaginta latitudine cubitor̄ sex:⁊ sta-
tuit eā in campo durā prouincie babi-
lonis. Itaq; nabuchodonosor rex mi-
sit ad congregandos satrapas magi-
stratus et iudices duces et tyrannos
⁊ prefectos oñesq; p̄cipes regionū:
ut conuenirent ad dedicationē statue
quam erexerat nabuchodonosor rex.
Tūc cōgregati sūt satrape magistrat⁹
et iudices duces ⁊ tyrāni ⁊ optimates
qui erant in potestatibs cōstituti ⁊ uni-
uersi principes regionū:ut cōuenirēt
ad dedicationē statue quā erexerat na-
buchodonosor rex. Stabāt aūt in cō-
spectu statue quā posuerat nabuchodo-
nosor rex:et preco damabat valenter.
Vobis dicit̄ ppls tribubs et linguis:
in hora qua audieritis sonitū tube ⁊
fistule et cythare sambuce et psalterij
et symphonie et uniūsi generis musi-
corū: cadētes adorate statuā auream
quā ostituit nabuchodonosor rex. Si
qs aūt nō prostrat⁹ adorauerit:eadē
hora mittetur in fornacē ignis arden-
tis. Post hec igit̄ statim ut audierūt
omnes ppli sonitū tube fistule et cytha-
re sambuce ⁊ psalterij symphonie et o-
mnis generis musicorū:cadētes oñes
ppli tribs ⁊ lingue adorauerāt statuā
auream quā cōstituerat nabuchodono-
sor rex. Statimq; in ipo tp̄e accedētes
viri chaldei accusauerūt iudeos: dixe-
runtq; nabuchodonosor regi. Rex in
eternū vive. Tu rex posuisti decretū ut o-
mnis homo qui audierit sonitū tube
fistule ⁊ cythare sambuce ⁊ psalterij ⁊
symphonie ⁊ uniūsi generis musicor̄
prosternat se ⁊ adoret statuā auream:
si quis aūt nō p̄cidēs adorauerit mit-
tatur in fornacē ignis ardentis. Sūt
ergo viri iudei quos cōstituisti sup̄ o-
pera regionis babilonie sidrac misac
et abdenago:viri isti cōtempserūt rex
decretū tuū. Deos tuos nō colunt: et
statuā auream quā erexisti nō adorant.
Tūc nabuchodonosor in furore et ira
p̄cepit ut adducerent̄ sidrac misac et
abdenago. Qui cōfestim adducti sunt
in conspectu regis:pronunciansq; na-
buchodonosor rex ait eis. Verene si-
drac misac et abdenago deos meos
non colitis:⁊ statuā auream quā consti-
tui nō adoratis? Nūc ergo si estis pa-
rati quacūq; hora audieritis sonitū
tube fistule cythare sābuce et psalterij
et symphonie oñisq; generis musico-
rum p̄sternite vos et adorate statuā
quā feci:qđ si nō adorauerit̄s:eadem
hora mittemini in fornacem ignis ar-
dentis. Et quis est de⁹ qui eripiet vos
de manu mea? Respondentes sidrac
misac et abdenago:dixerunt regi na-
buchodonosor. Non oportet nos de
hac re respōdere tibi. Ecce enim deus
noster quē colimus potest eripere nos
de camino ignis ardētis:et de manibs
tuis o rex liberare. Qđ si noluerit·notū

sit tibi rex. quia deos tuos nō colim⁹. et statuā aureā quā erexisti nō adora-mus. Tūc nabuchodonosor repletus est furore. et aspectus faciei illi⁹ immutatus est sup sidrac misac et abdenago: et precepit ut succenderetur fornax septuplū ꝙ succendi cōsueuerat: z viris fortissimis de exercitu suo iussit ut ligatis pedibꝫ sidrac misac et abdenago mitterent eos in fornacē ignis ardentis. Et cōfestim viri illi vincti cū bracis suis et thyaris z calciamentis et vestibus missi sunt ī medīū fornacis ignis ardentis. Nam iussio regis urgebat. Fornax aūt succensa erat nimis. Porro viros illos qui miserant sidrac misac et abdenago interfecit flāma ignis. Viri aūt hij tres id est sidrac misac et abdenago ceciderūt in medio camino ignis ardentis colligati. Nec sequūt in hebreis voluminibus non reppeti. Et ambulabant in medio flāme: laudantes deū et benedicentes domino. Stans aūt azarias orauit sic. Aperiēsq; os suū ī medio ignis ait. Benedictus es dñe deus patrū nostrorū et laudabile et glorioſum nomē tuū in secula: quia iust⁹ es in oīnibꝫ que fecisti nobis. et uniūsa opera tua uera et uie tue recte: z omnia iudicia tua uera. Iudicia enī uera fecisti iuxta omnia ꝙ induxisti sup nos et sup ciuitatē sanctam patrū nrorꝫ ihrusalē: quia in ueritate z in iudicio induxisti oīnia hec propter pcā nostra. Peccauim⁹ enī et iniique egim⁹ recedentes a te et deliquimus in oīnibꝫ: et pcepta tua non audiuim⁹: nec obseruauim⁹ nec fecim⁹ sicut pceperas nobis ut bene nobis esset. Omnia ergo que induxisti super nos z uniuersa ꝙ fecisti nobis uero iudicio fecisti: z tradidisti nos ī manibꝫ inimicorꝫ iniquorꝫ et pessimorꝫ preuaricatorūqꝫ: et regi iniusto et pessimo ultra omnē terrā. Et nūc nō possum⁹ aperire os. Cōfusio et obprobriū facti sumus seruis tuis: et hijs qui colebāt te. Ne quesum⁹ tradas nos in perpetuum ꝓpter nomē tuū: z ne dissipes testamētū tuū neq; auferas misericordiam tuā a nobis ꝓpter abrahā dilectū tuū et ysaac seruū tuū et israhel sanctū tuū: quibꝫ locutus es pollicēs q⁹ multiplicares semen eorꝫ sicut stellas celi z sicut harenā que est ī litore maris: qa dñe imminuti sum⁹ plus quā oīnes gentes: sumusq; humiles in uniuersa terra hodie ꝓpter pcā nostra. Et non est in tpe hoc princeps z dux et ꝓpheta neq; holocaustū neq; sacrificiū neq; oblatio neq; incensum neq; locus primitiarū coram te. ut possimus inuenire misericordiā tuā: sed in animo contrito et spiritu humilitatis suscipiamur. Sicut in holocausto arietū z thaurorꝫ et sicut in milibꝫ agnorū pinguiū. sic fiat sacrificiū nrm in cōspectu tuo hodie ut placeat tibi: quoniā nō est confusio cōfidentibꝫ in te. Et nunc sequimur te in toto corde et timem⁹ te: z querimus faciē tuā. Ne confundas nos: sed fac nobiscū iuxta mansuetudinem tuā et secm multitudinē misericordie tue: et erue nos ī mirabilibꝫ tuis et da gloriā nomini tuo dñe: et cōfundant omnes qui ostendūt seruis tuis mala. Confundant in omni potentia et robur eorꝫ cōteratur: et sciant quia tu es dñs deus solus et gloriosus sup orbē terrarū. Et nō cessabant qui miserant eos ministri regis succendere fornacē napta et stuppa et pice et malleolis: z effundebatur flāma super fornacē cubitis quadraginta nouem: z erupit et

incendit quos repperit iuxta fornacē de chaldeis. Angelus aūt dñi descendit cū azaria ⁊ sociis eius in fornacē: et excussit flāmam ignis de fornace ⁊ fecit mediū fornacis quasi ventū roris flantē: et nō tetigit eos oīno ignis neq; contristauit nec quicq; molestie intulit. Tūc hij tres ql̄i ex uno ore laudabant et glorificabāt et benedicebant deū in fornace dicētes. Benedictus es dñe deus patrū nostroz: et laudabilis et gloriosus et superexaltatus in secula. Et benedictū nomē glorie tue sanctū: et laudabile ⁊ superexaltatū in omnibz seculis. Benedictus es in tēplo sancto glorie tue: ⁊ suplaudabilis ⁊ supgloriosus in scḋa. Benedict⁹ es in throno regni tui: et suplaudabilis ⁊ superexaltatus in secula. Benedict⁹ es qui intueris abissos ⁊ sedes super cherubin: et laudabilis ⁊ superexaltat⁹ in scḋa. Benedictus es in firmamento celi: ⁊ laudabilis ⁊ gloriosus i secula. Benedicite oīa opera dñi dño: laudate et superexaltate eū in scḋa. Benedicite āgeli domini dño: laudate ⁊ superexaltate eum in secula. Benedicite celi dño: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite aque omnes que super celos sūt dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite omnes virtutes dñi dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite sol ⁊ luna dño: laudate ⁊ superexaltate eū iu scḋa. Benedicite stelle celi dño: laudate et superexaltate eū in scḋa Benedicite ymber ⁊ ros dño: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite omnis spīrit⁹ dei dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scḋa. Benedicite ignis et estus domino: laudate ⁊ superexaltate eum in secula. Benedicite frīgus ⁊ estas dño: laudate et superexaltate eū in scḋa. Benedicite rores ⁊ pruina dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scḋa. Benedicite gelu ⁊ frīg⁹ dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scḋa. Benedicite glacies et nives dño: laudate et superexaltate eū in scḋa. Benedicite noctes ⁊ dies dño: laudate et superexaltate eū in scḋa. Benedicite lux ⁊ tenebre dño: laudate et superexaltate eū in scḋa. Benedicite fulgura ⁊ nubes dño: laudate ⁊ superexaltate eū in scḋa. Benedicat terra dñm: laudet et superexaltet eū in secula. Benedicite montes ⁊ colles dño: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite uniuersa germinātia in terra dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite fontes dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite maria ⁊ flumina domino: laudate ⁊ superexaltate eū in scḋa. Benedicite cete ⁊ oīa que mouentur in aquis domino: laudate et superexaltate eū in scḋa. Benedicite oēs volucres celi domino: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite oēs bestie ⁊ pecora domino: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite filij hominū domino: laudate ⁊ superexaltate eum in scḋa. Benedicat israḋ dñm: laudet ⁊ superexaltet eū in secula. Benedicite sacerdotes domini domino: laudate et superexaltate eū in scḋa. Benedicite serui domini dño: laudate ⁊ superexaltate eū in secula. Benedicite spīrit⁹ et anime iustorū domino: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite sancti et humiles corde dño: laudate et superexaltate eū in secula. Benedicite ananias azarias misahel dño: laudate et superexaltate eū in secula: quia eruit nos de inferno et saluos fecit de manu mortis: ⁊ liberauit de medio ardentis flāme: et de medio ignis eruit

nos. Cōfitemini dño quoniā bonus: quoniā in seculū misericordia ei⁹. Benedicite omnes religiosi dño deo deorum: laudate et cōfitemini ei: quia i omnia scla misericordia ei⁹. Huc usq; in hebreo nō habetur et que posuim⁹ de theodotionis editōne translata sunt. Tunc nabuchodonosor rex obstupuit et surrexit propere: et ait optimatibus suis. Nōne tres viros misimus in ignis medio cōpeditos? Qui respōdentes regi dixerūt. Vere rex. Respōdit et ait. Ecce ego video viros quatuor solutos & ābulantes in medio ignis: et nichil corruptionis in eis est: et species quarti similis filio dei. Tunc accessit nabuchodonosor ad ostiū fornacis ignis ardentis & ait. Sidrac misac & abdenago serui dei excelsi: egredimini et venite. Statimq; egressi sunt sidrac misac et abdenago de medio ignis. Et cōgregati satrape magistratus et iudices et potentes regis cōtemplabātur viros illos quoniā nichil potestatis habuisset ignis in corporibus eor: et capill⁹ capitis eorū nō esset adust⁹ et saraballa eor nō fuissent immutata: et odor ignis non trāsisset per eos. Et erumpēs nabuchodonosor ait. Benedict⁹ de⁹ eor sidrac videlicet misac et abdenago: qui misit angelū suum et eruit seruos suos qui crediderūt in eū: et verbū regis immutauerūt: et tradiderūt corpora sua ne seruirent et ne adorarent omnē deū excepto deo suo. A me ergo positum est hoc decretū: ut omnis pplus tribus & lingua quecūq; locuta fuerit blasphemiā contra deum sidrac misac et abdenago dispereat: et domus eius vastetur. Neq; enī est alius deus: qui possit ita saluare. Tūc rex promouit sidrac misac & abdenago in prouincia babilonis. Nabuchodonosor rex omnibus pplis gēnibus et linguis qui habitāt i vniuersa terra: pax vobis multiplicetur. Signa et mirabilia fecit apud me deus excelsus. Placuit ergo michi predicare ei⁹ signa quia magna sūt: & mirabilia ei⁹ q̄a fortia: et regnū ei⁹ regnū sempiternū: & potestas ei⁹ in generatione & generationē. C·m·

Ego nabuchodonosor quietus eram in domo mea et florens in palatio meo. Somniū vidi qđ pterruit me: & cogitatōnes mee i stratu meo: et visiones capitis mei conturbauerunt me. Et per me pposit̄ est decretū ut introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes babilonis: et ut solutionē somnij indicarēt michi. Tūc ingrediebātur arioli magi chaldei et aruspices: & somniū narraui in conspectu eorū: et solutionē ei⁹ nō indicauerūt michi: donec collega ingressus est in conspectu meo daniel: cui⁹ nomē balthazar secūdum nomē dei mei: qui habet spiritū deorū sanctor in semetipso: et somnium coram ipso locutus sū. Balthazar princeps ariolorū quē ego scio q̄ spiritū deorū sanctorū habeas in te: et omne sacramentū nō est impossibile tibi: visiones somniorum meor quas vidi: et solutionē eor narra. Visio capitis mei in cubili meo. Videbam: et ecce arbor in medio terre: et altitudo eius nimia. Magna arbor et fortis: et procritas eius contingens celū. Aspect⁹ illi⁹ erat usq; ad ultimos vniuerse terre. Folia eius pulcerrima: & fructus ei⁹ nimius: et esca vniuersor in ea. Subter eam habitabāt animalia & bestie: et in ramis eius cōuersabantur volucres celi: et ex ea vescebatur omnis caro. Videbā in visione capitis mei super

ſtratū meū:et ecce vigil et ſanctus de celo deſcendit:clamauit fortiter·et ſic ait. Succidite arborem et p̄cidite ramos eius:excutite folia eius et diſpergite fructus eius: fugiant beſtie que ſubter eā ſunt·et volucres de ramis eiꝰ. Verumtamen germē radicū eius in terra ſinite:et alligetur vinculo ferreo et ereo: in herbis q̄ foris ſunt et rore celi tinguatur:ꝛ cū feris pars eius in herba terre. Cor eius ab humano cōmutet:et cor fere detur ei:et ſeptem tēpora mutent ſup eū. Jn ſententia vigilū decretū eſt: et ſermo ſanctorū et petitio:donec cognoſcant viuentes quoniā dominatur excelſus in regno hominū· et cuicūq; voluerit dabit illud:ꝛ humilimū hominē cōſtituet ſup eū. Jſte ſomniū vidi ego nabuchodonoſor rex. Tu ergo balthazar interp̄tationē narra feſtinus:quia oēs ſapientes regni mei nō queunt ſolutionē edicere michi. Tu aūt potes:qa ſpiritꝰ deorū ſanctorū in te ē. Tūc daniel cuiꝰ nomē balthazar repit intra ſemetipm tacitus cogitare quaſi una hora:et cogitationes eius cōturbabāt eū. Reſpōdens aūt rex ait. Balthazar ſomniū et interpretatio eiꝰ non cōturbent te. Reſpondit balthazar ꝛ dixit. Domine mi:ſomniū hijs qui te oderūt:ꝛ interpretatio eiꝰ hoſtibus tuis ſit. Arborē quā vidiſti ſublimem atq; robuſtā cuiꝰ altitudo pertingit ad celū·ꝛ aſpectus illiꝰ in omnem terrā·et rami eiꝰ pulcerrimi·ꝛ fructꝰ eiꝰ nimius·et eſca omniū in ea·ſubter eā habitātes beſtie agri·ꝛ in ramis eiꝰ cōmorantes aues celi: tu es rex qui magnificatus es et inualuiſti· et magnitudo tua creuit et puenit uſq; ad celū: et poteſtas tua in terminos uniuerſe terre. Quod aūt vidit rex vigilem et ſanctū deſcendere de celo ꝛ dicere·ſuccidite arborē et diſſipate illā·attamen germen radicū eiꝰ in terra dimittite·et vinciatur ferro et ere·in herbis foris ꝛ rore celi cōſpergat· et cū feris ſit pabulum eius donec ſeptem tēpora commutentur ſup eū: hec eſt interpretatio ſententie altiſſimi· que puenit ſup dominum meū regem. Ejcient te ab hominibus et cū beſtijs feriſq; erit habitatio tua:et fenū ut bos comedes:ꝛ rore celi infunderis. Septem quoq; tempora mutabūtur ſup te· donec ſcias q̄ dominetur excelſus ſup regnū hominū: et cuicūq; voluerit det illud. Qđ autē p̄cepit ut relinqueretur germen radicū eius id eſt arboris:regnū tuū tibi manebit poſtq̄ cognoueris poteſtatē eſſe celeſtem. Quāobrem rex conſiliū meū placeat tibi·et peccata tua elemoſinis redime:et iniquitates tuas miſericordijs pauperū:forſitan ignoſcet deꝰ delictis tuis. Omnia hec venerūt ſup nabuchodonoſor regē. Poſt finē menſium duodecim in aula babilonis deambulabat. Reſpondit q̄ rex et ait. Nōne hec eſt babilon ciuitas magna quam ego edificaui in domum regni in robore fortitudinis mee:et i gloria decoris mei? Cūq; ſermo adhuc eſſet i ore regis:vox de celo ruit. Tibi dicitur nabuchodonoſor rex. Regnū tuū trāſibit a te et ab hominibꝫ ejcient te: et cū beſtijs et feris erit habitatio tua:fenū quaſi bos comedes·et ſeptem tempora mutabūtur ſup te: donec ſcias q̄ dominetur excelſus in regno hominum· et cuicūq; voluerit det illud. Eadē hora ſermo completꝰ eſt ſup nabuchodonoſor: et ex hominibꝫ abiectus eſt et fenū ut bos comedit:et rore celi corpꝰ eius infectum eſt:donec capilli eius in

similitudinē aquilaꝝ creuerent·et ungues eius quasi auiū. Igit post finē dierū ego nabuchodonosor oculos meos ad celū leuaui·et sensus meus redditus est michi: et altissimo benedixi· et uiuentē in sempiternum laudaui ⁊ glorificaui: quia potestas ei⁹ potestas sempiterna·et regnū eius in generatōnem et generationē: et oēs habitatores terre apud eum ī nichilū reputati sunt. Iuxta uolūtatē eni suā·facit tā in uirtutibꝫ celi qꝫ in habitatoribꝫ terre: et nō est qui resistat manui eius et dicat ei quare fecisti. In ipso tpe sensus meus reūsus est ad me·et ad honorē regni mei decoremqꝫ peruenī: et figura mea reuersa ē ad me·et optimates mei et magistratus mei requisierunt me: et in regno meo restitutus sum: et magnificentia mea amplior addita est michi. Nūc igitur ego nabuchodonosor·laudo et magnifico et glorifico regem celi: quia omnia opera eius uera·⁊ uie eius iudicia: et gradientes in superbia potest humiliare. C·6·

Balthazar rex fecit grande conuiuium optimatibus suis mille: et unusquisqꝫ scōm suā bibebat etatē. Precepit ergo iā temulent⁹ ut afferentur uasa aurea ⁊ argētea·q̄ asportauerat nabuchodonosor pater eius de templo qđ fuit in ierusalē: ut biberēt in eis rex et optimates eius·uxoresqꝫ eius et concubine. Tūc allata sūt uasa aurea que asportauerat de tēplo qđ fuerat ī ierusalē: et biberunt in eis rex et optimates eius uxores ⁊ concubine illius. Bibebāt uinū: et laudabant deos suos aureos et argenteos et ereos ferreos lingneosqꝫ ⁊ lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti q̄si manus hominis scribentis contra cādelabrū: in superficie parietis aule regie. Et rex aspiciebat articulos manꝰ scribentis. Tūc facies regis ↄmutata est·⁊ cogitationes ei⁹ ↄturbabāt eū: ⁊ cōpages renū ei⁹ soluebāt: et genua ei⁹ ad se inuicē collidebāt. Exclamauit itaqꝫ rex fortiter: ut introducerēt magos chaldeos ⁊ aruspices. Et proloquēs rex ait sapiētibus babilonis. Quicunqꝫ legerit scripturā hāc et interpretationē ei⁹ manifestā michi fecerit·purpura uestietur: et torquē aureā habebit in collo: et tertius in regno meo erit. Tūc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturā legere: nec intēpretationē ei⁹ indicare regi. Unde rex balthazar satis conturbatus est: et uult⁹ illi⁹ immutatus est. Unde ⁊ optimates ei⁹ turbabātur. Regina aūt pro re que acciderat regi et optimatibus eius domū cōuiuij ingressa est: et proloquēs ait. Rex in eternū uiue. Non te cōturbent cogitationes tue: neqꝫ facies tua immutetur. Est uir in regno tuo qui spiritum deoꝝ sanctorū habet in se: et in diebus patris tui scientia ⁊ sapientia inuēte sunt in eo. Nam et rex nabuchodonosor pater tuus principē magorum incantatoꝝ chaldeoꝝ et aruspicū ↄstituit eū. Pater inquam tuus o rex: quia spiritꝰ amplior et prudentia intelligentiaqꝫ interpretatio somniorū· et ostensio secretoꝝ·ac solutio ligatorū inuēte sūt in eo·hoc est in daniele: cui rex posuit nomen balthazar. Nūc itaqꝫ daniel uocetur: et interpretationē narrabit. Igitur introductus est daniel corā rege. Ad quē pfatus rex ait. Tu es daniel de filijs captiuitatis iudee quā adduxerat pater meus rex de iudea? Audiui de te quoniā spiritum deorū habeas: et scientia intelligētiaqꝫ

ac sapientia ãpliores inuente sunt in te. Et nũc introgressi sunt in cõspectu meo sapiẽtes magi·ut scripturã hanc legerẽt ⁊ interpẽtationẽ eius indicarẽt michi: et nequiuerũt sensum hui⁹ sermonis edicere. Porro ergo audiui de te·q̃ possis obscura interpretari: et ligata dissoluere. Si ergo vales scripturam legere et interpretationẽ ei⁹ indicare michi·purpura vestieris:et torquẽ aureã circa collũ tuũ habebis:et tertiꝰ in regno meo princeps eris. Ad que respõdẽs daniel ait coram rege. Munera tua sint tibi:et dona dom⁹ tue alteri da:scripturã aũt legam tibi reg̃·⁊ interpretationẽ ei⁹ ostendã tibi. O rex deus altissimus regnũ et magnificẽtiã gloriã et honorẽ dedit nabuchodonosor patri tuo:et ꝓpter magnificẽtiã quã dederat ei · omnes pp̃li tribꝰ et lingue tremebant et metuebãt eũ. Quos volebat interficiebat·quos volebat percutiebat: quos volebat exaltabat: et quos volebat humiliabat. Quando aũt eleuatũ est cor eius et spiritꝰ illius obfirmat⁹ est ad superbiã · deposit⁹ est de solio regni sui:et gloria ei⁹ ablata est:⁊ a filijs hominũ eiectus est. Sed et cor eius cũ bestijs positũ est: et cũ onagris erat habitatio ei⁹. Fenũ q̃q; ut bos comedebat·et rore celi corpus ei⁹ infectũ est:donec cognosceret q̃ potestatem haberet altissim⁹ in regno hominũ:et quẽcũq; voluerit sustabit sup illud. Tu q̃q filiꝰ ei⁹ balthazar nõ humiliasti cor tuũ cũ scires hec oñia:sed aduersum dñatorem celi eleuatus es. Et vasa domus ei⁹ allata sunt coram te:et tu et optimates tui et uxores tue et cõcubine tue vinũ bibistis i eis. Deos quoq; argenteos et aureos et ereos ferreos ligneosq; et lapideos·qui nõ videt neq; audiũt neq; sentiũt laudasti: porro deũ qui habet flatũ tuũ in manu sua·⁊ omnes vias tuas nõ glorificasti · idcirco ab eo missus ẽ articulus manus que scripsit hꝛ quod exaratũ est. Hec ẽ aũt scriptura q̃ digesta est. Mane thecel phares. Et hec interpretatio sermonis. Mane:numerauit deus regnũ tuũ·et compleuit illud. Thecel:appensũ est in statera · et inuentum est minus habẽs. Phares : diuisum est regnũ tuũ·et datũ est medis ⁊ persis. Tũc iubente rege indut⁹ est daniel purpura:et circũdata est torques aurea collo eius:et predicatũ est de eo q̃ haberet potestatẽ tertiꝰ in regno. Eadẽ nocte interfect⁹ est balthazar rex chaldeus:et darius med⁹ successit in regnũ· ãnos natus sexaginta duos. C·vi·

Placuit dario: et cõstituit supra regnũ satrapas centũviginti ut essent i toto regno suo et sup eos principes tres ex quibꝰ daniel unꝰ erat ut satrape illis redderẽt rationẽ:⁊ rex nõ sustineret molestiã. Igit̃ daniel superabat omnes principes et satrapas: quia spiritus dei amplior erat in illo. Porro rex cogitabat cõstituere eũ sup omne regnũ. Vnde principes ⁊ satrape querebãt occasionẽ ut inuenirẽt daniel ex latere regis:nullãq; causam ⁊ suspitionẽ reperire potuerũt eo q̃ fidelis esset:et omnis culpa et suspitio nõ inueniretur in eo. Dixerũt ergo viri illi. Nõ inueniem⁹ danieli huic aliquã occasionẽ:nisi forte in lege dei sui. Tunc principes et satrape surripuerũt regi:⁊ sic locuti sũt ei. Dari rex in eternũ viue. Cõsiliũ inierũt cũcti principes regni tui·magistratus et satrape senatores ⁊ iudices ut decretũ imperatorium firmaret ⁊ edictũ:ut oñis qui petierit

aliquā petitionē a quocūq; deo ꝛ homine usq; ad trigīta dies nisi a te reꝝ: mittatur in lacū leonū. Tūc itaq; reꝝ confirma sententiā et scribe decretū ut nō immutetur quod statutū est a medis et psis: nec ꝓuaricari cuiq; liceat. Porro reꝝ darius ꝓposuit edictū et statuit. Quod cū daniel cōperisset id est cōstitutam legē: ingressus est domū suam et fenestris apertis in cenaculo suo contra ierusalē tribꝫ temporibus in die flectebat genua sua ꝛ adorabat: cōfitebaturq; corā deo suo sicut et ānte facere cōsueuerat. Viri ergo illi curiosius inquirentes inuenerūt danielē orātem et obsecrantem deū suū: ꝛ accedentes locuti sunt regi sup edicto. Reꝝ nūquid nō ꝺstituisti ut oīnis homo qui rogaret quēq; de diis et hominibus usq; ad dies triginta nisi te reꝝ mitteretur in lacū leonū? ℟ Ad quos respōdens reꝝ ait. Verus sermo iuxta decretum medorū atq; persarū: qđ preuaricari nō licet. Tūc respōdentes dixerūt coram rege. Daniel de filiis captiuitatis iude non curauit de lege tua ꝛ edicto qđ constituisti: sed tribus tēporibꝫ per diē orat obsecratione sua. Quod verbū cū audisset reꝝ satis cōtristatus est: et pro daniele posuit cor ut liberaret eū: et usq; ad occasū solis laborabat ut erueret illū. Viri aūt illi intelligētes regē dixerūt ei. Scito reꝝ qđ lex medorū est atq; persarū: ut oīne decretū qđ cōstituerit reꝝ nō liceat immutari. Tunc reꝝ ꝓcepit et adduxerūt danielē: et misērūt eū in lacū leonū. Dixitq; reꝝ danieli. Deus tuus quē colis semper: ipse liberabit te. Allatusq; est lapis unus et positus est sup os laci: quē obsignauit reꝝ anulo suo et anulo optimatū suorū: ne quid fieret contra danielē. Et abiit reꝝ in domū suam ꝛ dormiuit iunctatus: cibiq; non sunt allati corā eo: insup et somnꝰ recessit ab eo. Tūc reꝝ primo diluculo consurgens festinus ad lacū leonū pergreꝝit: appropinquāsq; lacui danielē voce lacrimabili inclamauit: et affatus ē eū. Daniel serue dei viuentis: deus tuus cui tu seruis semp· putasne ualuit te liberare a leonibꝫ? Et daniel regi respōdens ait. Reꝝ ī eternū viue. Deus misit angelū suum· ꝛ conclusit ora leonū et non nocuerūt michi: quia corā eo iusticia inuenta est in me. Sed ꝛ coram te reꝝ delictū non feci. Tūc uehementer reꝝ gauisus est sup eo: ꝛ danielē ꝓcepit educi de lacu. Eductusq; est daniel de lacu: et nulla lesio inuēta est in eo: qꝛa credidit deo suo. Iubente aūt rege adducti sunt viri illi qui accusauerūt danielem: et in lacū leonū missi sunt ipsi et filij et uxores eorū: et non puenerūt usq; ad ꝓuimētum laci: donec arriperent eos leones et omnia ossa eoꝝ cōminuerūt. Tūc darius reꝝ scripsit uniuersis ꝑplis tribubus et linguis habitantibus in uniūsa terra. Pax uobis multiplicetur. A me constitutū est decretum: ut in uniūso imperio ꝛ regno meo tremiscant et paueant deū danielis. Ipse est enim deus uiuens et eternus in secula: et regnum eius non dissipabitur: et potestas eius usq; in eternum. Ipse liberator atq; saluator faciens signa et mirabilia in celo et in terra: qui liberauit danielē de lacu leonū. Porro daniel perseuerauit usq; ad regnum darij regnūq; cyri persę. Cap.

In anno primo balthazar regis babilonis daniel somnium uidit. Visionē aūt capitis ei9 in cubili suo: et somnium scribens breui sermone

cōpḧendit:summatimq; pstrīngēs ait. Videbā in visione mea nocte: et ecce quatuor uenti celi pugnabant in mari magno: et quatuor bestie grandes ascendebāt de mari diuerse inter se. Prima ḡsi leena:et alas habebat aquile. Aspiciebā donec euulse sunt ale eius et sublata est de terra:et super pedes quasi homo stetit:z cor eius datum est ei. Et ecce bestia alia similis urso in parte stetit:et tres ordines erant in ore ei⁹ et in dētibus eius:z sic dicebāt ei. Surge: comede carnes plurimas. Post hec aspiciebā:et ecce alia quasi pardus:z alas habebat auis quatuor sup se. Et quatuor capita erant in bestia:et potestas data est ei. Post hec aspiciebam in visione nocte: et ecce bestia quarta terribilis atq; mirabilis z fortis nimis. Dentes ferreos habebat magnos: comedens atq; cōminuens·z reliqua pedibus suis conculcans. Dissimilis autem erat ceteris bestijs quas uideram āte eam:et habebat cornua decem. Cōsiderabā cornua:et ecce cornu aliud parulū ortum est de medio eoz: z tria de cornibz primis euulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi eius quasi oculi hominis in cornu isto: et os loquēs ingēna. Aspiciebā donec throni positi sunt:z ātiquus dierū sedit. Vestimentū ei⁹ cādidū quasi nix: capilli capitis eius quasi lana mūda. Thronus eius flāme ignis: rote eius ignis accensus:fluui⁹ igne⁹ rapidus q; egrediebat a facie eius. Milia milium ministrabāt ei:et decies milies centena milia assistebāt ei. Iudicū sedit: et libri aperti sunt. Aspiciebā propter uocem sermonū grādiū quos cornu illud loquebat. Et uidi quoniā interfecta esset bestia·z periret corpus eius et traditū esset ad cōburendū igni:aliarum q; bestiarz ablata esset potestas: et tēpora vite cōstituta essent eis usq; ad tempus et tempus. Aspiciebā ego in visione nocte:z ecce cū nubibz celi quasi filius hominis veniebat· et usq; ad antiquū dierz puenit:z in aspectu ei⁹ obtulerūt eū. Et dedit ei potestatē z honorem et regnū:et oīnes pp̄li tribus et lingue ipsi seruient. Potestas eius potestas eterna que nō auferet: et regnū ei⁹ qđ non corrūpetur. Horruit spiritus meus. Ego daniel territus sum in hijs: et visiones capitis mei cōturbauerūt me. Accessi ad unū de assistentibus: et veritatem querebā ab eo de oīnibus hijs. Qui dixit michi interpretationem sermonū:z docuit me. Hee quatuor bestie magne:quatuor regna cōsurgēt de terra. Suscipiēt aūt regnum sancti dei altissimi:z obtinebūt regnū usq; in seculū z seculū seculorz. Post hec volui diligēter discere de bestia quarta:que erat dissimilis valde ab oīnibz z terribilis nimis. Dentes et ungues eius ferrei:comedebat et cōminuebat:z reliqua pedibus suis conculcabat. Et de cornibus decē que habebat in capite·z de alio qđ ortū fuerat·āte qđ ceciderāt tria cornua:z de cornu illo qđ habebat oculos z os loquēs grādia:z maius erat ceteris. Aspiciebam:z ecce cornu illud faciebat bellū aduersus sanctos z p̄ualebat eis:donec venit antiqu⁹ dierum z iudiciū dedit sanctis excelsi: et tempus aduenit z regnū obtinuerunt sancti. Et sic ait. Bestia quarta·regnū quartū erit in terra qđ maius erit oīnibus regnis: et deuorabit uniuersam terrā:z cōculcabit z cōminuet eā. Porro decē cornua·ip̄i⁹ regni decem reges erūt:z alius consurget post eos z ipse

potentior erit prioribus:& tres reges humiliabit. Et sermones ꝺra excelsū loquetur:et sanctos altissimi conteret. Et putabit qꝫ possit mutare tēpora & leges:& tradētur ī manu eius usq; ad tempꝰ et tēpora & dimidiū temporis. Et iudiciū sedebit ut auferatur potestas & cōteratᷣ & dispeream usq; in finem: regnū aūt et potestas et magnitudo regni q̄ est subter oīe celū detur ppls sanctorum altissimi cuius regnū regnū sempiternū est:et oīes reges seruient ei & obedient. Hucusq; finis uerbi. Ego daniel multū cogitatiōibꝫ meis ꝺturbabar:& facies mea mutata ē in me:uerbū aūt ī corde meo cōseruaui. C. 8m.

In anno tercio regni balthazar regis uisio apparuit michi. Ego daniel post id qđ uiderā in principio uidi in uisione mea cū essem ī susis castro qđ est in helam ciuitate:uidi aūt ī uisione esse me sup portā ulai:et leuaui oculos meos et uidi. Et ecce aries unus stabat ante paludē habēs cornua excelsa: et unū excelsi⁹ altero atq; succrescēs. Postea uidi arietē cornibꝫ ventilātem cōtra occidētem et cōtra aquilonē & ꝺra meridiē:et oīes bestie non poterāt resistere ei neq; liberari de manu eiꝰ:feciq; scōm uolūtatē suā & magnificatus est. Et ego intelligebā. Ecce aūt hircus caprarᷣ ueniebat ab occidente sup faciē tociꝰ terre:& nō tangebat terrā. Porro hirc⁹ habebat cornu insigne inter oculos suos et uenit usq; ad arietē illū cornutū quē uiderā stantē ante portā:et cucurrit ad eū impetu fortitudinis sue. Cūq; appropinquasset prope arietē efferatꝰ est in eū: et percussit arietē & comminuit duo cornua eiꝰ et non poterat aries resistere ei. Cūq; eū misisset in terrā cōculcauit:et nemo quibat liberare arietem de manu eius. Hircus aūt caprarᷣ magnus factus est nimis. Cūq; creuisset fractū est cornu magnū:& ꝺra sunt quatuor cornua subter illud p quatuor uentos celi. De uno aūt ex eis egressum est cornu unū modicū:et factū est grāde contra meridiē et ꝺra orientem et ꝺra fortitudinē. Et magnificatū est usq; ad fortitudinē celi:et deiecit de fortitudine et de stellis & cōculcauit eas:& usq; ad principē fortitudinis magnificatᷣ est. Et ab eo tulit iuge sacrificiū:et deiecit locū sanctificatiōnis eius. Robur aūt datū est cōtra iuge sacrificiū ꝓpter peccata:et prosternetur ueritas in terra:& prosperabit & faciet. Et audiui unū de sanctis loquētem:& dixit unꝰ sanctus alteri nescio cui loquēti. Usquequo uisio et iuge sacrificiū et peccatū desolationis que facta est & sanctuariū et fortitudo cōculcabit? Et dixit ei. Usq; ad uesperā et mane duo milia trecenti:et mūdabit sanctuariū. Factū est aūt cū uiderem ego daniel uisionē et quererē intelligentiā:ecce stetit in cōspectu meo quasi species uiri. Et audiui uocem uiri inter ulai:et clamauit et ait. Gabriel fac intelligere istū uisionē. Et uenit: et stetit iuxta ubi ego stabā. Cumq; uenisset:pauens corrui in faciē meā. Et ait ad me. Intellige fili hominis:quoniā in tpe finis complebit uisio. Cūq; loquerer ad me:collapsus sum pronꝰ in terram. Et tetigit me & statuit me in gradu meo:dixitq; michi. Ego ostendam tibi que futura sint ī nouissimo maledictionis:quoniā habet tempus finē suū. Aries quē uidisti habere cornua:rex medorū est atq; persarū. Porro hircus caprarū rex grecoꝝ est:& cornu grande qđ erat inter oculos eiꝰ ipe

est rex primus. Quod aũt facto illo surrexerũt ĩquos pro eo: quatuor reges de gente ei⁹ cõsurgẽt: sed nõ in fortitudine ei⁹. Et post regnũ eorũ cũ creuerint iniquitates: cõsurget rex impudẽs facie & intelligẽs propositiones: et roborabit̃ fortitudo eius sed nõ in viribus suis: & supra q̃s credi potest uniuersa vastabit: et prosperabit̃ & faciet. Et interficiet robustos et pplm sanctorũ sẽm uolũtatem suã: et dirigetur dolus in manu ei⁹ et cor suũ magnificabit: et ĩ copia rerũ omniũ occidet plurimos. Et contra principẽ principũ cõsurget: et sine manu cõteret̃. Et visio uespere et mane que dicta est vera est. Tu ergo visionẽ signa: quia post multos dies erit. Et ego daniel langui et egrotaui per dies. Cũq; surrexissem faciebã opera regis: et stupebam ad visionem: et non erat qui interpretaretur. C. xi.

In ãno primo darij filij assueri de semine medorũ qui imperauit super regnũ chaldeoꝝ anno uno regni ei⁹ ego daniel intellexi in libris numerũ ãnoꝝ de quo factus est sermo dñi ad ieremiã prophetã: ut cõplerentur desolationis ierusalẽ septuaginta ãni. Et posui faciem meã ad dñm deum meũ rogare et deprecari in ieiuniis sacco et cinere: & orauj dñm deũ: & cõfessus sum et dixi. Obsecro dñe deus magne et terribilis custodiẽs pactũ et misericordiã diligẽtibꝫ te & custodiẽtibꝫ mãdata tua: peccauim⁹ iniq̃tatẽ fecim⁹ impie egim⁹: & recessim⁹ & declinauim⁹ a mãdatis tuis ac iudiciis. Nõ obediuim⁹ tuis tuis prophetis: qui locuti sunt in nomine tuo regibꝫ nris principibꝫ nostris patribus nris oñiq; pplo terre. Tibi dñe iustitia: nobis aũt cõfusio faciei sicut est hodie viro iuda et habitatoribus ierusalẽ et oñi isrl: hijs qui ppe sunt et hijs qui paul in uniuersis terris ad quas eiecisti eos ppter iniq̃tates eorũ in quibus peccauerũt in te dñe. Nobis cõfusio faciei: regibꝫ nris principibus nris et patribus nris qui peccauerũt. Tibi aũt dño deo nro misericordia et propiciatio quia recessim⁹ a te: et nõ audiuim⁹ uocem dñi dei nostri ut ambularemus in lege ei⁹ quã posuit nobis p seruos suos pphetas: et omnis isrl preuaricati sunt legem tuam et declinauerũt ne audirẽt uocẽ tuã: et stillauit sup nos maledictio & detestatio que scripta est in libro moysi serui dei quia peccauim⁹ ei. Et statuit sermones suos quos locut⁹ est sup nos et super principes nostros qui iudicauerunt nos: ut supinduceret in nos malum magnũ quale nũq; fuit sub oñi celo: secũdũ q̃ factũ est in ierusalẽ sicut scriptum est ĩ lege moysi. Omne malum hoc uenit sup nos. Et nõ rogauim⁹ faciẽ tuã dñe deus noster: ut reuerteremur ab iniquitatibꝫ nris: et cogitaremus ueritatẽ tuã. Et uigilauit dñs super malitiã: et adduxit eã sup nos. Justus dñs deus noster: in oñibus operibus suis q̃ fecit. Nõ enj audiuimus uocẽ ei⁹. Et nũc dñe deus noster q̃ eduxisti pplm tuũ de terra egipti in manu forti et fecisti tibi nomẽ sicut die hãc: peccauim⁹ iniquitatẽ fecim⁹ dñe in omnẽ iustitiã tuã. Auertat̃ obsecro ira tua & furor tu⁹ a ciuitate tua ierusalẽ: et a mõte sancto tuo. Propter peccata nrã et iniquitates patrũ nroꝝ ierusalẽ et pplus tuus in opprobriũ sunt oñibus p circuitũ nostrũ. Nũc ergo exaudi deus noster orationẽ serui tui et pces eius: et ostende faciẽ tuã super sanctuariũ tuũ qd̃ desertũ est. Propter

temetipm inclina deus meus aurē tuam et audi: aperi oculos tuos et vide desolationē nram: et ciuitatē sup quā inuocatū est nomē tuū. Neq; enī in iustificationibz nris prosternim9 preces āte faciē tuā: sed in miserationibz tuis multis. Exaudi dñe: placare dñe: attēde et fac. Ne moreris ppter temetipsum deus meus: quia nomē tuū inuocatū est sup ciuitatē et sup ppm tuū. Cūq; adhuc loquerer et orarem et cōfiterer peccata mea et peccata ppli mei isrl ut prosternerē pces meas in cōspectu dei mei p mōte sācto dei mei: adhuc loquente me in oratione mea. ecce vir gabriel quē videram in visione principio cito volās tetigit me in tpe sacrificij vespertini: et docuit me et locutus est mihi. Dixitq; Daniel: nūc egressus sum ut docerem te et intelligeres. Ab exordio precū tuaz egressus est sermo. Ego aūt veni ut indicarē tibi: quia vir desideriorū es. Tu aūt animaduerte sermonē: et intellige visionē. Septuagīta ebdomades abbreuiate sunt sup ppm tuū. et sup urbē sanctā tuā ut cōsummetur prevaricatio. et finē accipiat peccatū. et deleat iniquitas: et adducat iustitia sempiterna et impleat visio et prophetia: et ungatur sanctus sanctorū. Scito ergo et animadūte: ab exitu sermonis ut iterū edificet ihrusalē usq; ad cristū ducē ebdomades septē et ebdomades sexagīta due erūt: et rursū edificabit platea et muri in angustia temporū. Et post ebdomades sexaginta duas occidetur cristus: et nō erit eius pls qui eū negaturus est. Et ciuitatem et sācturiū dissipabit pls cū duce venturo: et finis eius vastitas: et post finē belli statuta desolatio. Confirmabit aūt pactū multis ebdomada una: et in dimidio ebdomadis deficiet hostia et sacrificiū. Et erit in templo abominatio desolationis: et usq; ad cōsummationē et finē perseverabit desolatio.

C. x.

In anno tercio regni cyri regis persarum verbū revelatū est danieli cognomēto balthazar: et verbū verum et fortitudo magna: intellexitq; sermonem. Intelligentia enī est opus in visione. In diebus illis ego daniel lugebā trium ebdomadarū diebz: panē desiderabilē nō comedi: et caro et vinū non introierūt in os meū. Sed neq; ungento unctus sum: donec cōplerentur trium ebdomadarū dies. Die aūt vicesima et quarta mēsis primi erā iuxta fluuium magnū qui est tygris: et leuaui oculos meos et vidi. Et ecce vir unus vestitus lineis et renes eius accincti auro obrizo: et corpus eius quasi crisolitus et facies eius velut species fulguris: et oculi eius ut lāpas ardēs: et brachia eius et que deorsum usq; ad pedes qsi species eris candentis: et vox sermonū eius ut vox multitudinis. Vidi aūt ego daniel solus visionē: porro viri q erant mecū nō viderūt: sed terror nimius irruit sup eos et fugerūt in absconditū. Ego aūt relictus solus vidi visionem grandē hanc: et nō remānsit in me fortitudo: sed et species mea immutata est in me: et emarcui nec habui quicq; virtutis. Et audiui vocē sermonū eius: et audiens iacebā cōsternatus sup faciē meam: et vultus meus herebat terre. Et ecce manus tetigit me: et erexit me sup genua mea et sup articulos manuū meaz. Et dixit ad me. Daniel vir desideriorū intellige verba q ego loquor ad te: et sta in gradu tuo. Nūc enī sum missus ad te. Cumq; dixisset mihi sermonē istū steti tremens: et ait ad me.

ſſNoli metuere daniel:qꝫ ex die primo quo posuisti cor tuū ad intelligendū ut te affligeres in cōspectu dei tui-exaudita sunt verba tua: et ego veni ꝓpter sermones tuos. ſſPrinceps autē regni persaꝝ restitit mihi viginti ⁊ uno diebus:et ecce michahel unus de principibus primis venit in adiutorium meū: et ego remansi ibi iuxta regem persarū. Veni aūt ut docerē te que ventura sūt ꝓpło tuo in nouissimis diebꝫ:quoniā adhuc visio in dies. Cumqꝫ loquerer mihi huiusmodi verbis:deieci vultum meū ad terrā-et tacui. Et ecce quasi similitudo filij hominis tetigit labia mea:et aperiens os meū locut⁹ sum: et dixi ad eū qui stabat cōtra me. Domine mi in visione tua dissolute sunt cōpages mee:et nichil in me remansit virtū. Et quomō potuit seruꝰ dñi mei loqui cū dño meo? ſſNichil enī in me remānsit virtū:sed et halit⁹ me⁹ interclusit. ſſRursum ergo tetigit me quasi visio hominis:et cōfortauit me et dixit. ſſNoli timere vir desideriorꝫ:pax tibi:cōfortare ⁊ esto robustus. Cūqꝫ loqueretur mecū:conualui ⁊ dixi. Loquere domine mi:quia confortasti me. Et ait. ſſNunquid scis quare venerim ad te? Et nunc reuertar ut prelier aduersum principē persaꝝ. Cū enī egrederer apparuit princeps grecorum veniens. Verumtamen annunciabo tibi quod expressum est in scriptura veritatis: et nemo est adiutor meus in omnibus hijs:nisi michahel princeps vester.

C.xi.

Ego aūt a primo anno darij medi stabā:ut cōfortaretur ⁊ roboraretur. Et nūc veritatē annūciabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabūt in perside:⁊ quartus ditabit opibꝫ nimijs sup oēs:⁊ cū inualuerit diuitijs suis cōcitabit omnes aduersum regnum grecie. Surget vero rex fortis ⁊ dñabitur potestate multa:et faciet qđ placuerit ei. Et cū steterit conteret regnū ei⁹: et diuidetur in quatuor ventos celi: sed nō in posteros ei⁹ neqꝫ secm potētiā illi⁹ qua dominat⁹ est. Lacerabit enī regnū eius etiam in exterios:exceptis hijs. Et confortabitur rex austri:⁊ de principibꝫ eius ꝓualebit sup eū. Et dominabit ditione:multa enī dñatio eius. Et post finē annoꝝ federabuntur. ſſFiliaqꝫ regis austri veniet ad regē aquilonis facere amicitiā:⁊ nō obtinebit fortitudinē brachij nec stabit semē eius:et radetur ipsa et qui adduxerūt eam adolescentes ei⁹-et qui cōfortabāt eam in temporibꝫ. Et stabit de germine radicū eius plātatio. Et veniet cū exercitu et ingredietur ꝓuinciā regis aquilonis-et abutet eis: et obtinebit insup ⁊ deos eoꝝ et sculptilia:vasa qꝫ preciosa auri ⁊ argenti captiua ducet in egiptū. Ipse ꝓualebit aduersus regē aquilonis. Et intrabit in regnum rex austri:⁊ reuertetur ad terrā suam. ſſFilij aūt eius prouocabūtur: et congregabunt multitudinē exercituū plurimoꝝ. Et veniat ꝓperans et inundās:⁊ reuertetur ⁊ concitabit: et congredietur cū robore eius. Et ꝓuocatus rex austri egredietur ⁊ pugnabit aduersus regē aquilonis:⁊ ꝓparabit multitudinem nimiā ⁊ dabit multitudo in manus eius:et capiet multitudinē et exaltabitur cor eius:et deiciet multa milia:sed nō ꝓualebit. Cōuertetur enī rex aquilonis:et preparabit multitudinē multo maiorem qꝫ prius. Et in fine temporum annorūqꝫ veniet properans cum exercitu magno et opibus nimijs. In tēporibꝫ illis multi cōsurgēt aduersus

regē austri. ſFilij q3 p̄uaricatoꝝ ppli sui
extollent̄ ut impleāt visionē z corruēt.
Et veniet rex aquilonis et cōportabit
aggerē:et capiet vrbes munitissimas:
et brachia austri nō sustinebūt. Et cō-
surgent electi ei9 ad resistendū:z non e-
rit fortitudo. Et faciet venies super eū
iuxta placitū suū:z nō erit q̄ stet cōtra
faciē ei9. Et stabit in terra inclita et cō-
sumetur in manu eius:et ponet faciē
suā ut veniat ad tenendū vniūsum re-
gnū eius:et recta faciet cū eo. Et filiā
feminarū dabit ei ut euertat illud: et
nō stabit nec illi9 erit. Et cōuertet faciē
suā ad insulas et capiet multas:z rel-
care faciet principem opprobrij sui. Et
opprobriū eius cōuertetur in eū. Et cō-
uertet faciē suā ad imperiū terre sue:et
impinget z corruet:z nō inuenieť. Et
stabit in loco ei9 vilissim9 et indignus
decore regio:z in paucis diebz cōteret
nō in furore nec in p̄lio. Et stabit i lo-
co eius despectus:z nō tribuetur ei ho-
nor regius. Et veniet clam et obtine-
bit regnū in fraudulentia: et brachia
pugnātis expugnabunť a facie eius:
et cōterentur. ſInsup et dux federis. Et
post amicicias cū eo faciet dolū: et a-
scendet z supabit in modico pplo:ab-
undāces et uberes vrbes ingredietur.
Et faciet que nō fecerūt p̄res eius:z p̄-
tres patrū eius. Rapinas et p̄dam et
diuitias eoꝝ dissipabit:et ꝯra firmissi-
mas cogitationes iniet:z hꝰ usq3 ad
tempus. Et concitabit̄ fortitudo eius
et cor eius adūsus regem austri:in ex-
ercitu magno. Et rex austri p̄uocabit̄
ad bellū multis auxilijs et fortibz ni-
mis:z nō stabūt:quia ineibunt aduer-
sus eū consilia. Et comedentes panē
cū eo conterēt illū: exercitusq3 ei9 oppri-
metur:z cadēt interfecti plurimi. Duoꝝ
quoq3 regū cor erit ut male faciant:z
ad mensam vnā loquētur mendaciū et
nō p̄sperabit:quia adhuc finis i aliud
tempus. Et reuertetur in terram suam
cū opibz multis:et cor eius aduersus
testamētum sanctū: et faciet et reuertet̄
in terrā suā. Statuto tpe reuertetur:et
veniet ad austrū: z nō erit priori simi-
le nouissimū. Et venient sup eū trieres
et romani et p̄uciet:z reūtetur. Et in-
dignabit̄ contra testamentū sanctua-
rij z faciet:reuertetur3 z cogitabit ad-
uersum eos qui dereliquerūt testamen-
tum sanctuarij. Et brachia ex eo sta-
būt:z polluēt sanctuariū fortitudinis
et auferēt iuge sacrificiū:z dabūt abo-
minationē in desolatione. Et impij i
testamētum similabūt fraudulenter:
pplus aūt sciens deū suū obtinebit et
faciet. Et docti in pplo docebūt plurī-
mos:z ruent in gladio et in flāma et
in captiuitate z in rapina dieb3. Cūq3
corruerint subleuabūť auxilio paruu-
lo:et applicabūť eis plurimi fraudulē-
ter. Et de eruditis ruent ut cōflent̄ et eli-
gantur et dealbentur usq3 ad tempus
p̄finitū: quia adhuc aliud temp9 erit.
Et faciet iuxta voluntatem suā rex:z ele-
uabitur et magnificabit̄ aduersus o-
mnem deū. Et adūsus deū deoꝝ loque-
tur magnifica et diriget̄: donec com-
pleatur iracūdia. Perpetrata quippe
est diffinitio. Et deū patrū suoꝝ nō re-
putabit:z erit in concupiscentijs femi-
narū:nec quēq3 deoꝝ curabit quia ad-
uersum vniūsa cōsurget. Deū aūt ma-
oz̄im in loco suo venerabitur:z deum
quē ignorauerūt p̄res eius colet auro
et argento z lapide p̄cioso rebusq3 pre-
ciosis. Et faciet ut muniat maoz̄im
cū deo alieno quē nō cognouit:z mul-
tiplicabit gloriā:et dabit eis potestatē

in multis:et terrā diuidet gratuito. Et in tpe pfinito preliabit adūsus eū rex austri:et quasi tempestas veniet cōtra illū rex aquilonis in curribz ⁊ in equitibus ⁊ in classe magna:⁊ ingredietur terras et cōteret et pertranset. Et introibit in terrā gloriosā:⁊ multi corruent. Hec aūt sole saluabunt de manu ei9: edom et moab ⁊ principes filiorz ammon. Et mittet manū suā in terras:et terra egipti non effugiet. Et dñabitur thesaurorz auri ⁊ argenti:et in oīnibz preciosis egipti. Per libias qz et ethiopias trāsibit:et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone:⁊ veniet in multitudine magna ut deleat et interficiat plurimos. Et figet tabernaclm suū apdno inter duo maria sup mōtē inclitū et sanctū:et veniet usq; ad sūmitatē ei9: et nemo auxiliabit ei. C xm.

In tempore aūt illo cōsurget michahel princeps magnus qui stat p filijs populi tui:et veniet temp9 quale nō fuit ab eo ex quo gentes esse ceperūt usq; ad tēp9 illud. Et i tpe illo saluabit ppl9 tuus:oīnis qui inuent9 fuerit scriptus in libro. Et multi de hijs qui dormiūt in terre puluere euigilabūt:alij in vitā eternā:et alij in obprobriū ut videant semp. Qui aūt docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti:et qui ad iusticiā erudiunt multos·quasi stelle in perpetuas eternitates. Tu aūt daniel claude sermones:⁊ signa librū usq; ad temp9 statutū. Plurimi pertransibūt:et multiplex erit scientia. Et vidi ego daniel:⁊ ecce quasi duo alij stabāt·unus hinc sup ripā fluminis:⁊ alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi viro q̄ erat indut9 linteis:qui stabat super aquas fluminis. Usq; quo finis horū mirabiliū? Et audiui virū q̄ indutus erat linteis qui stabat sup aquas fluminis:cū eleuasset dexteram et sinistram suā in celū et iurasset per viuentem in eternū:quia in tēpus ⁊ tempora ⁊ dimidiū tēporis. Et cū cōpleta fuerit dispersio man9 ppli sancti: cōplebunt oīa hec Et ego audiui:⁊ nō intellexi. Et dixi. Domine mi quid erit post hec? Et ait. Vade daniel:quia clausi sunt signati qz sermones usq; ad pfinitū tempus. Eligent ⁊ dealbabūtur:⁊ quasi ignis probabūtur multi. Et impie agēt impij: neq; intelligent omnes impij. Porro docti intelligēt:⁊ a tempore cū ablatū fuerit iuge sacrificiū ⁊ posita fuerit abominatio in desolationē:dies milleducentinonaginta. Beatus qui exspectat:et puenit ad dies milletrecentos triginta quinq;. Tu aūt daniel vade ad pfinitū:⁊ requiesces ⁊ stabis in sorte tua in fine dierū. Hucusq; danielem in hebraico volumine legim9:cetera q̄ sequuntur usq; ad finem libri de theodotionis editione trāslata sūt. C xm.

Et erat vir habitās in babilone:⁊ nomē ei9 ioachim:⁊ accepit uxorem nomine susannā filiā helchie pulcram nimis ⁊ timentē deū. Parentes enī illi9 cū esset iusti erudierūt filiā suā sc̄d in legem moysi. Erat aūt ioachim diues valde:⁊ erat ei pomerium vicinū domui sue:et ad ipm cōfluebāt iudei eo q̄ esset honorabilior omniū. Et cōstituti sunt duo iudices senes in illo anno:de quibus locut9 est dñs quia egressa est iniquitas de babilone a senioribus iudicibus qui videbātur regere ppl'm. Isti frequētabant domū ioachim:⁊ veniebāt ad eos oīnes qui habebant iudicia. Cū aūt ppl's reuertisset per meridiem:ingrediebatur susanna et deambulabat in pomerio viri sui.

Et uidebāt eā ſenes quotidie ingredientem ⁊ deambulātem:⁊ exarſerunt in cōcupiſcentiā eius. Et euerterūt ſēſum ſuū:et declinauerūt oc'os ſuos ut nō uiderent celū:neq; recordarent iudiciorum iuſtoꝝ. Erant ergo ambo uulnerati amore eius:nec indicauerūt ſibi uicißim dolorē ſuū. Erubeſcebant enī indicare ſibi cupiſcentiā ſuā:uolētes concūbere cū ea. Et obſeruabāt quotidie ſollicitus uidere eā. Dixitq; alter ad alterū: eamus domū quia hora prādij eſt. Et egreſſi receſſerūt a ſe. Cūq; reuerteſſent uenerūt in unū:⁊ ſciſcitātes ab inuicē cauſam cōfeſſi ſunt concupiſcentiā ſuā. Et tūc in comune ſtatuerūt tempus:quando eā poſſent inuenire ſolā. Factū eſt autē cū obſeruarent diē aptum:ingreſſa eſt aliquādo ſicut heri et nudiuſtercius cū duabus ſolis puellis:uoluitq; lauari in pomerio. Eſtus quippe erat. Et non erat ibi quiſq; p̄ter duos ſenes abſconditos: et cōtemplantes eam. Dixit ergo puellis. Afferte michi oleū ⁊ ſmigmata:et oſtia pomerij claudite ut lauer. Et fecerunt ſicut p̄ceperat: clauſerūq; oſtia pomerij:et egreſſe ſunt per poſticā ut afferrent que iuſſerat. Neſciebantq; ſenes intus eſſe abſconditos. Cum aūt eſſent egreſſe puelle ſurrexerunt duo ſenes:⁊ accurrerūt ad eā et dixerūt. Ecce oſtia pomerij clauſa ſunt ⁊ nemo nos uidet:⁊ in cōcupiſcētiā tui ſum⁹. Quāobrem aſſētire nobis:et cōmiſcere nobiſcū. Quod ſi nolueris:dicem⁹ cōtra te teſtimoniū q̄ fuerit tecū iuuenis:et ob hāc cauſam emiſeris puellas a te. Ingemuit ſuſanna et ait. Angustie michi ſunt undiq;. Si enī hoc egero mors michi eſt:ſi aūt nō egero nō effugiam manꝰ ueſtras. Sed melius eſt michi abſq; opere incidere in manus hominū:quā peccare in cōſpectu dñi. Et exclamauit uoce magna ſuſanna: exclamauerūt aūt et ſenes aduerſus eā. Et cucurrit unus ad oſtia pomerij et aperuit. Cū ergo audiſſent clamorem famuli domus in pomerio:irruerunt per poſticam ut uiderent quidnā eſſet. Poſtq; aūt ſenes locuti ſūt erubuerūt ſeruī uehementer:quia nūq; dictus fuerat ſermo huiuſcemodi de ſuſāna. Et facta eſt dies craſtina. Cumq; uenißet ppls ad uirū eius ioachim:uenerunt ⁊ duo preſbiteri pleni iniqua cogitatione aduerſus ſuſannā ut interficerent eam. Et dixerunt coram ppło. Mittite ad ſuſannā filiam helchie uxorem ioachim. Et ſtatim miſerūt. Et uenit cū parentibꝫ ⁊ filijs ⁊ uniuerſis cognatis ſuis. Porro ſuſanna erat delicata nimis et pulcra ſpecie. At iniqui illi iuſſerunt ut diſcooperiretur:erat enī cooperta: ut uel ſic ſatiarent decore eius. Flebant igit̄ ſui:⁊ oēs qui nouerāt eam. Cōſurgentes aūt duo preſbiteri in medio ppli:poſuerūt manus ſuas ſup caput eius. Que flens ſuſpexit ad celū. Erat enī cor eius fiduciam habēs in dño. Et dixerūt preſbiteri. Cū deambularemus in pomerio ſoli · ingreſſa eſt hec cū duabus puellis:et clauſit oſtia pomerij ⁊ dimiſit a ſe puellas. Venitq; ad eā adoleſcens qui erat abſcōditus:⁊ concubuit cū ea. Porro nos cū eſſemus in angulo pomerij uidētes iniquitatem cucurrimus ad eos:et uidimus eos pariter cōmiſceri. Et illum quidē nō quiuim⁹ cōpḧendere quia fortior nobis erat:et aperto oſtio exiluit. Hanc aūt cū apprehendiſſem⁹ interrogauimus quiſnā eſſet adoleſcēs: et noluit indicare nobis. Huius rei

testes sumus. Credidit eis multitudo quasi senibus ⁊ iudicibus ppli: et condemnauerunt eam ad mortem. Exclamauit autē voce magna susanna et dixit. Deus eterne qui absconditorū es cognitor q̄ nosti omnia antequā fiant: tu scis quoniā falsum testimoniū tulerunt adra me: ⁊ ecce morior cū uichil horū fecerim que isti malitiose cōposuerunt aduersum me. Exaudiuit autē dns voce eius. Cumq; duceret ad mortem: suscitauit dns spiritū sanctū pueri iunioris cui⁹ nomē daniel: et exclamauit voce magna. Mūdus ego sū a sanguine hui⁹. Et cōuersus omnis ppls ad eum dixit. Quis est iste sermo quē tu locut⁹ es? Qui cū staret in medio eorū ait. Sic fatui filij isrl nō iudicantes neq; qđ uerū est cognoscentes condemnastis filiā isrl. Reuertimini ad iudiciū: quia falsum testimoniū locuti sunt aduersus eā. Reuersus est ergo ppls cū festinatione. Et dixerūt ei senes. Veni et sede in medio nostrū et indica nobis: quia tibi deus dedit honorē senectutis. Et dixit ad eos daniel. Separate illos ab inuicem procul: et diiudicabo eos. Cū ergo diuisi essēt alter ab altero-uocauit unū de eis: et dixit ad eū. Inueterate dierū malorū: nūc uenerūt peccata tua que operabaris prius: iudicās iudicia iniusta-innocentes opprimēs et dimittens noxios dicente dño: innocentē et iustum nō interficies. Nunc ergo si uidisti eā: dic sub qua arbore uideris eos colloquētes sibi. Qui ait. Sub ilice. Dixit aūt daniel. Recte mentitus es in caput tuū. Ecce enī angelus dei accepta sententia ab eo scindet te mediū. Et amoto eo iussit uenire alū: et dixit ei. Semen chanaan ⁊ nō iuda species decepit te: et cōcupiscentia subuertit cor tuū. Sic faciebatis filiabz isrl: et ille timentes loquebātur uobis: sed nō filia iuda sustinuit iniquitatē uestrā. Nūc ergo dic mihi sub qua arbore cōprehenderis eos loquentes sibi. Qui ait. Sub prino. Dixit aūt ei daniel. Recte mentit⁹ es ⁊ tu i caput tuū. Manet enī angel⁹ dei gladiū habens ut secet te mediū: et interficiat vos. Exclamauit itaq; omnis cetus voce magna: et benedixerūt deū qui saluat sperātes in se. Et cōsurrexerunt aduersus duos presbiteros. Cōuicerat enī eos daniel ex ore suo falsū dixisse testimoniū. Feceruntq; eis sicut male egerāt aduersus proximā: ut facerent secūm legem moysi: ⁊ interfecerūt eos. Et saluat⁹ est sanguis innoxius in die illa. Helchias aūt ⁊ uxor ei⁹ laudauerūt deū pro filia sua susanna cū ioachim marito ei⁹ ⁊ cognatis omnibus: qa nō est inuenta i ea res turpis. Daniel aūt fact⁹ est magn⁹ i cōspectu ppli a die illa et deinceps. Et rex astiages appositus est ad pres suos: et suscepit cyrus perses regnum eius.

Erat aūt daniel cōuiua regis: et honoratus sup omnes amicos eius. Erat quoq; ydolū apud babilonios nomine bel: ⁊ impendebātur in eo per dies singulos simile artabe duodecim: ⁊ oues quadragīta: uiniq; amphore sex. Rex q̄q; colebat eū: et ibat per singulos dies adorare eū porro daniel adorabat deum suū. Dixitq; ei rex. Quare nō adoras bel? Qui respōdēs ait ei. Quia nō colo ydola manufacta sed uiuētem deū: qui creauit celū et terrā et habet potestatē omnis carnis. Et dixit rex ad eū. Non uidetur tibi esse bel uiuēs de⁹? An nō vides quāta comedat et bibat quotidie? Et ait daniel

Cyrus.

12

arridens. Ne erres rex. Iste est enī in-
trinsecus luteꝰ · forinsecus ereus: neq;
comedit aliquādo. Et iratꝰ rex voca-
uit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi dixe-
ritis michi quis est qui comedat im-
pensas has moriemini. Si aūt osten-
deritis qꝫ bel comedat hec morietᷣ da-
niel: quia blasphemauit in bel. Et di-
xit daniel regi. Fiat iuxta verbū tuum.
Erant aūt sacerdotes bel septuagīta:
exceptis vxoribꝫ ⁊ paruulis ⁊ filijs. Et
venit rex cū daniele in templum belis.
Et dixerūt sacerdotes belis. Ecce nos
egredimur foras: et tu rex pone escas
et vinū misce: et claude ostiū ⁊ signa
anulo tuo. Et cū ingressus fueris ma-
ne nisi inueneris oīa comesta a bel
morte moriemur: vel daniel qui men-
titus est aduersum nos. Cōtēnebant
aūt quia fecerāt sub mensa abscondi-
tum introitū: ⁊ per illū ingrediebātur
semꝑ et deuorabāt ea. Factū est igitur
postq̄ egressi sunt illi et rex posuit ci-
bos ante bel: p̄cepit daniel pueris suis
et attulerūt cinerē: et cribrauit ꝑ totū
templū coram rege: ⁊ egressi clauserūt
ostiū: et signantes anulo regis abie-
runt. Sacerdotes aūt ingressi sunt no-
cte iuxta cōsuetudinē suā et vxores et
filij eoꝝ: et comederūt oīa ⁊ biberūt.
Surrexit autē rex primo diluculo: et
daniel cū eo. Et ait rex. Salua ne sūt
signacula daniel? Qui respōdit. Sal-
ua rex. Statimq; cū aperuisset ostiū:
intuitus rex mēsam exclamauit voce
magna. Magnꝰ es bel: et nō ē apud
te dolꝰ quisq̄. Et risit daniel: et tenuit
regem ne ingrederetᷣ intro et dixit. Ec-
ce pauimētum: animaduerte cuius ve-
stigia sunt hec. Et dixit rex. Video ve-
stigia virorum et mulierū et infantiū.
Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex
sacerdotes et vxores et filios eoꝝ: et o-
stenderunt ei abscondita ostiola ꝑ q̄
ingrediebātur ⁊ cōsumebāt que erant
suꝑ mensam. Occidit ergo illos rex: ⁊
bel tradidit in potestatē danielis: qui
subūtit eū et templū eius. Et erat dra-
co magnus in loco illo: et colebāt eū
babilonij. Et dixit rex danieli. Ecce nūc
non potes dicere quia iste nō sit deus
viuēs. Adora ergo eū. Dixitq; daniel
regi. Dominū deū meū adoro: quia
ipe est deꝰ viuēs. Iste aūt nō est deꝰ vi-
uens. Tu aūt rex da michi potestatem: ⁊
interficiā draconē absq; gladio et fu-
ste. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo dani-
el picem ⁊ adipē et pilos et coxit pari-
ter: fecitq; massas et dedit in os draco-
nis: et diruptus est draco. Et dixit da-
niel. Ecce quē colebatis. Quod cū au-
dissent babilnoij indignati sunt vehe-
menter: et cōgregati aduersum regem
dixerunt. Iudeus factus est rex. Bel de-
struxit: draconē interfecit: et sacerdotes
occidit. Et dixerūt cū venissent ad regē.
Trade nobis danielē: alioquin inter-
ficiemus te ⁊ domū tuā. Vidit ergo rex
qꝫ irruerūt in eū vehemēter: et necessita-
te cōpulsus tradidit eis danielē. Qui
miserūt eū in lacū leonū: et erat ibi die-
bus sex. Porro in lacu erant leones se-
ptem: et dabātur eis duo corpora quo-
tidie et due oues: et tūc nō data sunt
eis ut deuorarēt danielē. Erat aūt ab-
bacuc ꝓpheta in iudea: et ipse coxerat
pulmentū et intriuerat panes in alue-
olo: ⁊ ibat in campū ut ferret messori-
bus. Dixitq; angelus dn̄i ad abbacuc.
Fer prandiū qꝫ habes in babilonem
danieli: qui est in lacu leonū. Et dixit
abbacuc. Domine babilonē nō vidi:
et lacū nescio. Et apprehendit eū ange-
lus dn̄i in vertice eius: et portauit eū

rapillo rapinis sui: posuitq; eum in babilonem super lacum in impetu spiritus sui Et clamauit abbacuc dicens. Daniel serue dei: tolle prandium quod misit tibi deus. Et ait daniel. Recordatus es mei deus: et non dereliquisti diligentes te. Surgensq; daniel comedit. Porro angelus domini restituit abbacuc confestim in loco suo. Venit ergo rex die septimo ut lugeret danielem: et venit ad lacum et introspexit: et ecce daniel sedēs in medio leonum. Et exclamauit voce magna rex dicens. Magnus es domine deus danielis. Et extraxit eū. Porro illos qui perditionis eius causa fuerant intromisit in lacum: et deuorati sunt in momento coram eo.

Incipit prologus in osea pphā

DOn idem ordo est duodecim prophetarum apud hebreos qui e apud nos. Vnde secūdum id quod ibi legitur: hic quoq; dispositi sunt. Osee commaticus est: et quasi per sententias loquēs. Iohel planus in principijs in fine obscurior: et usq; ad malachiam habent singuli proprietates suas: quem esdram scribam legisq; doctorem hebrei autumant. Et quia longum est nunc de omnibus dicere: hoc tantum nos o paula et eustochium ammonitas scire volo unum librum esse duodecim prophetarum: et osee synchronon ysaie: malachiam vero aggei et zacharie fuisse temporibus. In quibus autem temp⁹ nō p̄fertur in titulo: sub illis eo⁹ regibus pphetasse sub quibus et hij q̄ ante eos habēt titulos ppheta uerūt.

Incipit lib⁹ Ose cō. p̄mū.

VErbū dñi quod factum est ad osee filium beeri in diebus ozie ioathan achaz ezechie regū iuda: et in diebus iheroboā filij ioas regis isrl. Principiū loquendi dñm in osee. Et dixit dñs ad osee. Vade sume tibi uxorem fornicariā: et fac tibi filios fornicatiōnū: quia fornicans fornicabit̄ terra a dño. Et abijt et accepit gomer filiam debelaim: et cōcepit et peperit ei filiū. Et dixit dñs ad eū. Voca nomē ei⁹ ihezrahel. Quoniam adhuc modicū: et uisitabo sanguinē ihezrahel sup domū iehu: et quiescere faciā regnū domus isrl. Et in illa die cōteram arcū isrl: in valle ihezrahel. Et concepit adhuc: et peperit filiā. Et dixit ei. Voca nomē eius absq; misericordia. Quia nō addam ultra misereri domui israhel: sed oblīuione obliuiscar eor̄. Et domui iuda miserebor: et saluabo eos in dño deo suo: et nō saluabo eos in arcu et gladio et in bello et in equis et in equitibꝫ. Et ablactauit eā que erat absq; misericordia. Et cōcepit: et peperit filiū. Et dixit ei. Voca nomē ei⁹ nō ppl⁹ me⁹. Quia vos nō ppl⁹ meus: et ego nō ero vester de⁹. Et erit numer⁹ filioꝝ isrl quasi arena maris que sine mensura est: et nō numerabitur Et erit in loco ubi dicetur eis non ppl⁹ meus vos: dicetur eis filij dei viuentis. Et congregabuntur filij iuda et filij isrl pariter: et ponēt sibimet caput unū: et ascendēt de terra: qa magn⁹ dies iheZrahel. Dicite fratribꝫ vestris ppl⁹ me⁹: et sorori vestre misericordiā consecutā. Iudicate matrem vestrā iudicate: quoniā ipsa nō uxor mea: et ego

Cap. i.

non vir eius. Auferat fornicationes suas a facie sua · et adulteria sua de medio uberū suorū: ne forte exspoliem eam nudā & statuā eā secundū diē nativitatis sue: & ponā eam quasi solitudinem · & statuā eā velut terrā inviā et interficiā eā siti: et filiorū illi⁹ nō miserebor · quoniā filij fornicationū sunt: quia fornicata est mater eorū. Confusa est que cōcepit eos: quia dixit. Vadam post amatores meos qui dant panes michi: et aquas meas lanam meā & linū meū oleū meū & potū meū. Propter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis: et sepiam eā maceria. Et semitas suas non inveniet: et sequetur amatores suos & nō apprehendet eos: et quaret eos et nō inveniet. Et dicet. Vadā & revertar ad virū meū priorem: quia bene michi erat tūc magis quā nunc. Et hec nescivit: quia ego dedi ei frumentū et vinū et oleū et argentum multiplicavi ei et aurū: que fecerūt baal. Idcirco cōvertar & sumā frumentum meū in tpe suo et vinū meū in tpe suo: et liberabo lanā meā & linū meū que operiebāt ignominiā ei⁹. Et nūc revelabo stultitiā eius in oculis amatorū eius: et vir nō eruet eā de manu mea. Et cessare faciā oīne gaudiū ei⁹: solemnitatem eius neomeniam eius sabbatū eius & oīnia festa tempora eius. Et corrumpam vineā eius et ficū eius: de quibꝫ dixit. Mercedes hec mee sunt: quas dederunt michi amatores mei. Et ponā eā in saltū: & comedit eā bestia agri. Et visitabo sup eam dies baalim quibꝫ accendebat incensū et ornabatur in aure sua et monili suo: et ibat post amatores suos: et mei oblivisebatur dicit dīs. Propter hoc ecce ego lactabo eam: et ducam eam in solitudinē. Et loquar ad cor eius: et dabo ei vinitores eius ex eodē loco: & vallē achor ad aperiendā spem. Et cantet ibi iuxta dies iuventutis sue: et iuxta dies ascensionis sue de terra egipti. Et erit in die illo ait dīs vocabit me vir meus: et non vocabit me ultra baalim. Et auferā nomina baalim de ore eius: et nō recordabit ultra nominis eorū. Et pactiā eis fedus i die illa: cū bestia agri et cū volucre celi et cū reptili terre. Et arcū et gladiū et bellū cōteram de terra: et dormire eos faciā fiducialiter. Et spōsabo te michi in sempiternū: et spōsabo te michi in iustitia et iudicio et in misericordia et miserationibus. Et spōsabo te michi in fide: et scies quia ego dīs. Et erit: in die illa exaudiā dicit dīs. Exaudiam celos et illi exaudiēt terrā: et terra exaudiet triticum & vinū & oleum: et hec exaudient iezrahel. Et seminabo eā michi in terrā: & miserebor ei⁹ q̄ fuit absq; misericordia. Et dicā nō populo meo pꝰus meus es tu: & ipe dicet de⁹ meus es tu. C·m·

Et dixit dīs ad me. Adhuc vade: dilige mulierē dilectā amico & adulteram sicut diligit dīs filios israhel: & ipi respectāt ad deos alienos et diligunt vinacia uuarū. Et fodi eā michi quindecim argenteis et choro ordei et dimidio choro ordei: et dixi ad eam. Dies multos exspectabis me. Non fornicaberis et nō eris viro: sed et ego exspectabo te. Quia dies multos sedebunt filij israhel sine rege et sine principe et sine sacrificio et sine altari: et sine ephot et sine theraphin. Et post hec revertentur filij isrl: et querent dominum deum suum et dauid regē suum: et pavebunt ad dominū et ad bonū eius in novissimo diez. C·m·

Audite verbū dñi filij israhel: qꝛa iudiciū dño cum habitatoribꝫ terre. Non est enī veritas: et nō est miſericordia: et nō est ſcientia dei in terra. Maledictū et mendaciū et homicidiū et furtū et adulteriū inundauerunt: et ſanguis ſanguinem tetigit. Propter hoc lugebit terra: z infirmabit oīs qui habitat in ea. In bestia agri et in volucre celi: ſed et piſces maris cōgregabūtur. Veruntamē vnuſquiſq; nō iudicet: z nō arguatur vir. Populus enī tuus ſicut hij: qui cōtradicūt ſacerdoti. Et corrues hodie: et corruet etiā propheta tecū. Nocte tacere feci matrem tuā. Cōticuit populus meus: eo qꝛ nō habuerit ſcientiā. Quia tu ſcientiā repulisti: repellam te ne ſacerdotio fungaris michi. Et oblita es legis dei tui: obliuiſcar filiorꝫ tuorꝫ z ego. Secundū multitudinē eorꝫ ſic peccauerūt michi: gloriam eorꝫ in ignominiam cōmutabo. Peccata populi mei comedent: et ad iniquitatem eorꝫ ſubleuabūt animas eorum. Et erit: ſicut populus ſic ſacerdos. Et viſitabo ſup eū vias eius: et cogitationes eius reddā ei. Et comedēt z nō ſaturabūtur. Fornicati ſunt et nō reſſauerūt: quoniā dñm reliquerūt i nō cuſtodiēdo. Fornicatio et vinū et ebrietas auferunt cor. Populus meus in lingno ſuo interrogauit: z baculꝰ eius annūciauit ei. Spiritus enī fornicationū decepit eos: z fornicati ſunt a deo ſuo. Sup capita mōtiū ſacrificabant: et ſup colles accendebant thimiama ſubtus querci et populi z therebinthum: quia bona erat umbra eius. Ideo fornicabūtur filie veſtre: et ſponſe veſtre adultere erūt. Nō viſitabo ſup filias veſtras cū fuerint fornicate z ſup ſponſas veſtras cū adulteraverit: quoniā ipſi cū meretricibꝫ colebātur: z cū effeminatis ſacrificabāt. Et populus nō intelligēs vapulabit. Si fornicaris tu iſrl: non delinquat ſaltē iuda. Et nolite ingredi in galgala: et ne aſcenderitis i bethauen: neq; iuraveritis viuit dñs. Quoniā ſicut vacca laſciuiēs declinauit iſrl. Nunc paſcet eos dñs: quaſi agnum in latitudine. Particeps ydoloꝝ effraim: dimitte eū. Separatū eſt cōuiuiū eorꝫ: fornicatione fornicati ſūt: dilexerūt afferre ignominiā protectores eius. Ligauit eū ſpiritus in alis ſuis: et cōfundentur a ſacrificijs ſuis. C. b.

Audite hoc ſacerdotes et attendite domus iſrl: et domus regis auſcultate: quia vobis iudicium eſt. Quoniā laqueus facti eſtis ſpeculationi: et ſicut rethe expāſum ſubter thabor: et victimas declinaſtis in profundū. Et ego eruditor omniū eorꝫ. Ego ſcio effraim: et iſrahel nō est abſcōditꝰ a me. Quia nūc fornicatus ē effraim: cōtaminatus eſt iſrahel. Non dabūt cogitationes ſuas ut conuertātur ad deū ſuū: quia ſpiritus fornicationum in medio eorꝫ: et dñm nō cognouerūt. Et reſpōdebit arrogantia iſrl in facie eius: et iſrahel et effraim ruent i iniquitate ſua. Ruet etiā iudas cū eis. In gregibus ſuis z in armentis ſuis vadent ad querendum dñm: et nō inuenient. Ablatus eſt ab eis. In dño prevaricati ſunt: quia filios alienos genuerūt. Nūc devorabit eos mensis cū partibꝫ ſuis. Clangite buccina in gabaa: tuba in rama. Vlulate in bethauen: poſt tergum tuū beniamin. Effraim in deſolatione erit. In die correptionis in tribubus iſrahel oſtendi fidem. Facti ſunt principes iuda quaſi aſſumētes terminū: ſup eos effundā quaſi aquā

iram meam. Calumniā patiens est ephraim fract⁹ iudicio: quoniā cepit abire post sordem. Et ego quasi tinea ephraim: et quasi putredo domui iuda. Et vidit ephraim languorē suū: et iudas vinculū suū. Et abijt ephraim ad assur: et misit ad regē ultorem. Et ipe non poterit sanare vos: nec soluere poterit a vobis vinclum. Quoniā ego ⁊ si leena ephraim: et quasi catul⁹ leonis domui iuda. Ego ego capiam et vadam: tollam et nō est q̄ eruat. Vadēs reuertar ad locum meū: donec deficiatis et queratis faciem meam. C. vj.

In tribulatione sua mane consurgent ad me. Venite ⁊ reuertamur ad dīm: quia ipe cepit et sanabit nos: percutiet et curabit nos. Viuificabit nos post duos dies: i die tercia suscitabit nos: et viuem⁹ in cōspectu eius: sciem⁹ sequemurq; ut cognoscamus dīm. Quasi diluculū ꝑparatus est egressus eius: ⁊ veniet quasi ymber nobis temporaneus ⁊ serotinus terre. Quid faciam tibi ephraim. q̄d faciā tibi iuda? Misericordia vestra quasi nubes matutina: et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolaui in ꝓphetis: et occidi eos in verbis oris mei: et iudicia tua quasi lux egrediētur. Quia misericordiam volui et nō sacrificiū: ⁊ sciam dei plus quā holocaustū. Ipi autem sicut adam transgressi sunt pactum: ibi ꝑuaricati sūt in me. Galaad ciuitas operātiū ydolū supplantata sanguine: et quasi fauces viroꝝ latronū. Participeps sacerdotū in via interficientium: ꝓgentes de sichem quia scelus operati sūt. In domo isrl vidi horrendū. Ibi fornicationes ephraim: oramina tus ē isrl. Sed ⁊ iuda pone messē tibi: cū auertero captiuitatē ꝓpli mei. C. vij.

Cum sanare vellē isrl revelata est iniquitas ephraim et malicia samarie: q̄a operati sunt mēdaciū. Et fur ingressus est spoliās: latrunculus foris. Et ne forte dicāt in cordibus suis: omnē malicia ꝝ me recordatum. Nunc circundederunt eos adinuentiones sue: corā facie mea facte sūt. In malicia sua letificauerunt regem: ⁊ in mendaciis suis principes. Omnes adulterantes: quasi clibanus succensus a coquēte. Quieuit paululū ciuitas a cōmixtione fermenti: donec fermētaretur totū. Dies regis nr̄i: reperūt principes furore a vino. Extendit manū suā cum illusoribus: quia applicuerunt quasi clibanū cor suū cū insidiaretur eis. Tota nocte dormiuit coquēs eos: mane ipe succensus quasi ignis flamme. Omnes calefacti sunt quasi clibanus: et deuorauerūt iudices suos. Omnes reges eoꝝ cecidērūt non est qui clamet in eis ad me. Ephraim i ꝑplis ipse cōmiscebatur. Ephraim fact⁹ est subcinericius panis: qui nō reuersat. Comederūt alieni robur eius: et ipse nescinit. Sed et cani effusi sunt in eo: et ipse ignorauit. Et humiliabit̄ superbia isrl in facie eius. Nec reuersi sunt ad dīm deū suū: et nō quesierūt eū in oīnibus hijs. Et factus ē ephraim quasi columba seducta: nō habēs cor. Egiptum inuocabāt: ad assirios abierūt. Et cū profecti fuerint expādam super eos rethe meū: et quasi volucrem celi detrahā eos. Cedā eos secūm auditionem cetus eoꝝ. Ve eis: quoniā recesserūt a me. Vastabūtur quia ꝑuaricati sunt in me. Ego redemi eos: ⁊ ipi locuti sunt cōtra me mēdacia. Et nō clamauerūt ad me in corde suo: sed vlulabāt in cubilibus suis. Sup triticum

et vinū ruminabāt: et recesserūt a me. Et ego erudiui eos: et cōfortaui brachia eorū: et in me cogitauerūt malitiā. Reuersi sūt ut essent absq; iugo: facti sūt q̄si arcus dolosus. Cadent in gladio principes eor̄: a furore lingue sue. Ista subsānatio eor̄ i terra egipti. ℭ. vm. In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum dñi: pro eo q̄ transgressi sunt fedus meū: et legē meā preuaricati sunt. Me inuocabūt deus meus: cognouimus te isrl. Proiecit israhel bonū inimicus psequetur eū. Ipsi regnauerūt et non ex me: principes extiterūt et nō cognoui. Aurū suū et argentū suū fecerunt sibi ydola: ut interirent. Proiectus ē viculus tuus samaria. Iratus ē furor meus in eis. Vsquequo nō poterūt emūdari? Quia ex isrl et ipse est. Artifex fecit illū: et nō est deus. Quoniā i araneaꝝ telas erit vitulus samarie: quia ventū seminabāt: et turbinē metēt. Culmus stans · nō est in eo germen: non faciet farinā. Nō et si fecerit: alieni comedēt eā. Deuorat⁹ est isrl. Nūc factus est in nationibus quasi vas immūdū: quia ipi ascenderūt ad assur. Onager solitarius sibi ephraim. Munera dederūt amatoribꝫ suis: sed et cū mercede cōduxerūt nationes. Nūc cōgregabo eos: et quiescēt paulisper ab onere regis et principū. Quia multiplicauit ephraim altaria ad peccandū: facte sunt ei are i delictū. Scribā ei multiplices leges meas: q̄ velut aliene computate sunt. Hostias offerent: immolabūt carnes et comedent: et dñs nō suscipiet eas. Nunc recordabit iniquitatis eorū: et visitabit peccata eor̄. Ipsi i egiptū auertent. Et oblit⁹ est isrl factoris sui: et edificauit delubra: et iudas multiplicauit urbes munitas. Et mittam ignem in ciuitates eius: et deuorabit edes illi⁹. ℭ. vm.

Noli letari isrl: noli exultare sicut pplī: quia fornicat⁹ es a deo tuo. Dilexisti mercedē sup oēs areas tritici. Area et torcular nō pascet eos: et vinum mentietur eis. Non habitabūt in terra dñi. Reuertus est ephraim in egiptū: et in assiriis pollutum comedit. Non libabūt dño vinū: et nō placebūt ei. Sacrificia eorū quasi panis lugentiū. Omnes qui comedūt eū cōtaminabūtur: quia panis eor̄ anime ipsor̄: non introibit in domū domini. Quid facietis in die solemni: in die festiuitatis dñi? Ecce enī profecti sunt a vastitate. Egiptus congregabit eos: memphis sepeliet eos. Desiderabile argentū eor̄ ortica hereditabit: lappa in tabernaculis eor̄. Venerūt dies visitationis: venerūt dies retributionis. Scitote isrl stultū propheta: insanū virū spiritualē. Propter multitudinē iniquitatis tue: et multitudo amentie. Speculator ephraim cū deo meo: propheta laqueus ruine factus est sup oēs vias eius. Insania in domo dei eius. Profunde peccauerūt: sicut in diebus gabaa. Recordabit iniquitatis eorū: et visitabit peccata eor̄. Quasi uuam in deserto inueni isrl: quasi prima poma ficulnee in cacumine eius vidi patres eor̄. Ipsi aūt introierunt ad beelphegor: et abalienati sunt in confusionem et facti sunt abominabiles sicut ea q̄ dilexerunt. Ephraim quasi auis auolauit. Gloria eor̄ a partu: et ab utero et a cōceptu. Nō et si enutrierint filios suos: absq; liberis eos faciā in hominibꝫ. Heu et ue eis: cū recessero ab eis. Ephraim ut vidit: tyr⁹ erat fūdata i pulcritudine. Et ephraim educet ad

interfectorem filios suos. Da eis dñe. Quid dabis eis? Da eis vuluam sine liberis: et vbera arentia. Omnes nequicie eor in galgal: quia ibi exosos habui eos. Propter malicias adinuentionū eor: de domo mea eiciā eos. Non addā ut diligā eos. Omnes principes eor recedētes. Percussus est ephraim: radix eor exsiccata ē. Fructū nequaq̄ facient. Nō et si genuerint: interficiam amantissima uteri eorū. Abiciet eos dominus deus meus quia nō audierūt eū: et erūt vagi in nationibz. C. v.

Vitis frondosa isrl: fructꝰ adequatus est ei. Secundū multitudinē fructus sui mꝫltiplicauit altaria: iuxta ubertatē terre sue exuberauit simulacrꝫ. Diuisum ē cor eor: nūc interibūt. Ipe cōfringet simulacra eor: depopulabitur aras eor. Quia nūc dicent: nō est rex nobis. Non enī timemus deū. Et rex quid faciet nobis? Loquimini verba uisionis inutilis: et feceris fedus: et germinabit q̄si amaritudo iudicii sup sulcos agri. Vaccas bethauen coluerūt habitatores samarie. Quia luxit sup eū ppls eius: et editui eius super eū exultauerūt in gloria eius: quia migrauit ab eo. Siquidē et ipse in assur delatꝰ est munus regi ultori. Confusio ephraim capiet: et confundetur isrl in uolūtate sua. Trāsire fecit samaria regē suū: quasi spumā sup faciem aque. Et disperdent excelsa ydoli: peccatum israhel. Lappa et tribulus ascendet sup aras eor. Et dicent mōtibus operite nos: et collibz cadite sup nos. Ex diebus gabaa peccauit isrl. Ibi steterunt. Nō cōprehendet eos i gabaa: preliū sup filios iniquitatis. Iuxta desideriū meum corripiā eos. Congregabuntur sup eos ppl: cum corripientur propter duas iniq̄tates suas. Ephraim uitula docta diligere triturā: et ego transiui sup pulcritudinē colli ei. Ascendā sup ephraim. Arabit iudas: confringet sibi sulcos iacob. Seminate uobis in iusticia: et mettite i ore misericordie: innouate uobis nouale. Tempus autē requirendi dñm: cū uenerit qui docebit uos iusticiā. Arastis impietatē: iniquitatē messuistis: comedistis frugem mendacij. Quia confisus es in uijs tuis: et in multitudine fortiū tuor. Cōsurget tumultꝰ in ppło tuo: et oēs munitiones tue uastabūtur sicut uastatus est salmana · a domo eius q̄ iudicauit baal: i die preliꝫ mr̄e sup filios allisa. Sic fecit uobis bethel: a facie militie requiciarū vr̄aꝫ. C. vi.

Sicut mane transit · pertransit rex israhel: q̄a puer isrl et dilexi eū: et ex egipto uocaui filiū meū. Vocauerunt eos: sic abierūt a facie eorū. Baalim immolabāt: et simulacris sacrificabant. Et ego quasi nutricꝰ ephraim. Portabā eos in brachijs meis: et nescierunt q̄ curarem eos. In funiculis adam trahā eos: in uinculis caritatis. Et ero eis quasi exaltās iugū sup maxillas eor: et declinaui ad eū ut uesceretur. Nō reuertetur in terrā egipti: et assur ipe rex eius: quoniā noluerūt conuerti. Cepit gladius in ciuitatibz eiꝰ: et cōsumet electos eius: et comedet capita eor. Et ppls meus pendebit ad reditū meū. Iugū aūt imponetur eis simul: quod nō auferetur. Quomodo dabo te ephraim · protegā te israhel? Quomodo dabo te? Sicut adama ponā te: ut seboim. Conuersum est in me cor meū pariter: cōturbata est penitudo mea. Non faciā furorē ire mee. Non conuertar ut disperdā ephraim:

quoniam deus ego et non homo. In medio tui sanctus: et nō ingrediar ciuitatē. Post dñm ambulabūt. Quasi leo rugiet: quia ipse rugiet et formidabunt filij maris. Et auolabūt ḡsi auis ex egipto: ⁊ quasi colūba de terra assiriorum: et collocabo eos in domibus suis dicit dñs. Circundedit me ephraim in negociatione: et in dolo domus israhel. Judas aūt rectis descendit cū deo: et cū sanctis fidelibz.

Ephraim pascit ventum: et sequitur estū. Tota die mendaciū et vastitatem multiplicat. Et fedus cum assiriis iniit: et oleū in egiptū ferebat. Judiciū ergo dñi cum iuda: et visitatio sup iacob. Juxta vias ei⁹ et iuxta adinuentiones eius reddet ei. In utero supplantauit fratrē suū: et in fortitudine sua directus est cū angelo. Et inualuit ad angelū: et ꝺfortatus est. Fleuit: et rogauit eū. In bethel inuenit eū: et ibi locutus ē nobiscū. Et dñs deus exercituū: dñs memoriale eius. Et tu ad dñm deū tuū ꝺuerteris. Misericordiā et iudicium custodi: et spera in deo tuo semper. Chanaan in manu eius statera dolosa: calumniā dilexit. Et dixit ephraim. Verūtamen diues effectus sum: inueni ydolū michi. Omnes labores mei nō inuenient michi iniquitatem quā peccauī. Et ego dñs deus tuus ex terra egipti. Adhuc sedere te faciā in tabernaculis: sicut in diebus festiuitatis. Et locutus sum sup ꝓphetas: et ego visionē multiplicaui: et in manu ꝓpharū assimulat⁹ sum. Si galgal ydolū: tamē frustra erant in galgal bobus immolātes. Nam et altaria eoꝝ quasi acerui sup sulcos agri. Fugit iacob in regionē syrie: ⁊ seruiuit israhel in uxore: et in uxore seruiuit.

In prophetā aūt eduxit dominus israhel de egipto: et in prophetā seruat⁹ est. Ad iracundiā me prouocauit ephraim in amaritudinibz suis: et sanguis eius super eum veniet: et opprobrium eius restituet ei dominus suus. Cxiij.

Loquēte ephraim horror inuasit israhel: et deliquit in baal et mortuus est. Et nūc addiderūt ad peccandum: fecerūtq; sibi cōflatile de argēto suo quasi similitudinē ydoloꝝ. Fractura artificū totū est. Ipsis ipsi dicūt. Immolate homines: vitulos adorantes. Idcirco erūt quasi nubes matutina: et sicut ros matutin⁹ pteriens. Sicut puluis turbine raptus ex area: et sicut fumus de fumario. Ego aūt dñs de⁹ tuus ex terra egipti: et deū absq; me nescies: et saluator nō est preter me. Ego cognoui te in deserto: in terra solitudinis. Juxta pascua sua adimpleti sūt: et saturati sunt. Et eleuauerūt cor suū: ⁊ obliti sunt mei. Et ego ero eis quasi leena: sicut pardus in via assirioꝝ. Occurrā eis quasi ursa raptis catulis: et dirūpam interiora iecoris eorū. Et consumā eos ibi quasi leo: bestia agri scindet eos. Perditio tua israhel: tantummodo in me auxiliū tuū. Ubi est rex tuus? Maxime nūc saluet te in omnibz urbibus tuis. Et iudices tui de quibz dixisti: da michi regem et principes. Dabo tibi regē in furore meo: et auferam in indignatione mea. Colligata est iniquitas ephraim: absconditum peccatū eius. Dolores parturientis venient ei. Ipse filius non sapiens. Nūc enī nō stabit in contritione filiorū. De manu mortis liberabo eos: de morte redimam eos. Ero mors tua o mors: morsus tuus ero inferne. Consolatio abscondita est ab oculis meis:

quia ipe inter fratres diuidet. Adducet urentem uentū dñs de deserto ascēdentem: et siccabit uenas eius. et desolabit fontem eius: et ipe diripiet thesaurū omnis uasis desiderabilis.

Xcm. Pereat samaria: quū ad amaritudinē ꝛritauit deū suū. In gladio pereāt. Paruuli eoꝝ elidāt̄: et fetę eius scindāt̄. Cōuertere isrl ad dñm deū tuū: quū corruisti i iniq̄tate tua. Tollite uobiscū uerba: et auertimini ad dñm: et dicite ei. Omnē aufer iniq̄tatē et accipe bonū: et reddemus uitulos labioꝝ nroꝝ. Assur nō saluabit nos. Sup equum nō ascendemus: nec dicemus ultra diis nris opra manuū nraꝝ: qa ei⁹ q̄ in te ē misereberis ppli. Sanabo ꝛritiones eoꝝ: diligā eos spōtanee: quia auersus est furor meus ab eis. Ero ysrl ros. Israhel germinabit sicut lilium: et erūpet radix eius ut libani. Ibūt rami eius: et erit quasi oliua gloria eius: et odor eius ut libani. Cōuertent̄ sedentes i umbra eius: uiuēt tritico. Et germinabūt q̄si uinea: memoriale eius sicut uinum libani. Ephraim qd michi ultra ydola? Ego exaudiam et dirigam eum: ego ut abietem uirentem: ex me fructus tuus inuentus est. Quis sapiens et intelliget ista: intelligens et sciet hec? Quia recte uie domini et iusti ambulabunt in eis: preuaricatores uero corruent in eis.

Incipit lib' Iohel ꝓphē. C. i.

Erbū dñi quod factum est ad iohel filium fatuel. Audite hec senes: et auribus percipite omnes habitatores terre. Si factū est istud in diebus uestris: aut in diebus patrū uestroꝝ. Sup hoc filijs uestris narrate: et filij uri filijs suis: et filij eoꝝ generationi altere. Residuū eruce comedit locusta: et residuū locuste comedit brucus: et residuū bruci comedit rubigo. Expergiscemini ebrij: flete et ululate oēs qui bibitis uinū in dulcedine: quoniā periit ab ore uestro. Gens enī ascendet sup terrā meā: fortis et innumerabilis. Dentes eius ut dētes leonis: et molares eius ut catuli leonis. Posuit uineā meā in desertum: et ficū meā decorticauit. Spoliando spoliauit eā et proiecit: albi facti sunt rami eius. Plange quasi uirgo accincta sacco: sup uirū pubertatis tue. Periit sacrificiū et libatio de domo dñi: luxerūt sacerdotes ministri dñi. Depopulata est regio: luxit humus: quoniam deuastatū est triticū. Cōfusum est uinū: elanguit oleū. Cōfusi sunt agricole: ululauerūt uinitores sup frumento uino et ordeo: quia periit messis agri. Uinea cōfusa est: et ficus elanguit. Malogranatū et palma et malū et omnia ligna agri aruerūt: quia confusum est gaudiū a filijs hominū. Accingite uos et plangite sacerdotes: ululate ministri altaris. Ingredimini: cubate in sacco ministri dei mei: quoniā intercisa de domo dei uestri sacrificium et libatio. Sanctificate ieiuniū: uocate cetum: cōgregate senes omnes habitatores terre in domū dei uestri: et clamate ad dñm. A a a diei: quia prope est dies dñi: et quasi uastitas a potente ueniet. Nunquid nō coram oculis uestris alimenta perierūt: de domo dei uestri letitia et exultatio? Cōputruerūt iumenta i stercore suo. Demolita sūt horrea: dissipate sunt apothece: quoniam cōfusum ē triticū. Quid ingemuit animal: mugierūt greges armenti? Quia nō est pascua eis. Sed et greges

pecorū dispersi sūt. Ad te clamabo dñe: quia ignis comedit speciosa deserti: et flāma succendit omnia ligna regionis. Sed z bestie agri quasi area sitiens ymbrem: suspexerāt ad te. Quoniam exsiccati sunt fontes aquarū: et ignis deuorauit speciosa deserti. C. η.

Canite tuba in syon: ululate i mōte sancto meo. Cōturbent̄ oēs habitatores terre quia uenit dies dñi: quia prope est dies tenebrarū et caliginis: dies nubis et turbinis. Quasi mane expansum sup montes: ppl̄us multus et fortis. Similis nō fuit ei a principio: et post eū nō erit usq; in annos generatōnis z generatōnis. Ante faciē eius ignis uorās: et post eū exurens flāma. Quasi ortus uoluptatis terra coram eo: z post eū solitudo deserti: neq; est qui effugiat eū. Quasi aspectus equorū aspectus eorū: z quasi equites sic current. Sicut sonitus quadrigarū sup capita montiū exilient: sicut sonitus flāme ignis deuorātis stipulā: uelut ppl̄us fortis ꝑparat9 ad pl̄iū. A facie eius cruciabūtur ppli: oēs uultus redigent̄ in ollā. Sicut fortes current: quasi uiri bellatores ascendent murū. Viri in uijs suis gradientur et non declinabūt a semitis suis. Vnusquisq; fratrē suū nō coarctabit: singuli in calle suo ābulabūt. Sed z per fenestras cadēt: et nō demolietur. Vrbem ingredientur: in muro current. Domos cōscendent: per fenestras intrabūt q̄si fur. A facie eius cōtremuit terra: mota sunt celi. Sol et luna obtenebrati sūt: z stelle retraxerūt splendorē suū. Et dñs dedit uocē suā ante faciē exercitus sui: quia multa sūt nimis castra eius: quia fortia et facientia uerbū ei9. Magnus enim dies dñi: et terribilis ualde. Et quis sustinebit eū? Nunc ergo dicit dñs. Cōuertimini ad me in toto corde uestro in ieiunio et fletu et in planctu: z scindite corda uestra z nō uestimēta uestra. Et conuertimini ad dñm deū uestrū: quia benignus z misericors est: patiens z multe miseric̄ie et prestabilis super malicia. Quis scit si cōuertat̄ et ignoscat deus: z relinquat post se benedictionē? Sacrificiū et libamen dño deo nr̄o. Canite tuba in syon: sanctificate ieiunium uocate cetū: cōgregate ppl̄m sanctificate ecclesiā: coadunate senes congregate parulos z sugentes ubera. Egrediatur sponsus de cubili suo: et sponsa de thalamo suo. Inter uestibulū et altare plorabūt sacerdotes ministri dñi z dicēt. Parce dñe parce ppl̄o tuo: et ne des hereditatem tuā in opprobriū: ut dominētur eis nationes. Quare dicūt i ppl̄is ubi est deus eorū? Zelatus est dñs terrā suam: et pepercit ppl̄o suo. Et respondit dñs: et dixit ppl̄o suo. Ecce ego mittā uobis frumētū et uinū et oleū: et replebimini in eis: et non dabo uos ultra opprobriū in gentibz. Et eū qui ab aquilone est procul faciā a uobis: et expellā eū in terrā inuiā et deserta. Faciē eius contra mare orientale: et extremū eius usq; ad mare nouissimū: z ascendet fetor eius. Et ascendet putredo ei9: quia fuit egit. Nolī timere terra: exulta z letare: quoniā magnificauit dñs ut faceret. Nolite timere animalia regionis: quia germinauerūt speciosa deserti. Quia lignū attulit fructū suū: ficus et uinea dederūt uirtutem suam. Et filie syon exultate et letamini in dñmo deo uestro: quia dedit uobis doctorem iusticie: z descendere faciet dñs ad uos ymbrem matutinū z serotinū

sicut in principio. Et implebũt aree frumento: & redundabũt torcularia vino & oleo. Et reddã vobis ãnos quos comedit locusta bruc⁹ & rubigo & eruca: fortitudo mea magna q̃ misi in vos. Et comedetis vescentes et saturabimini: & laudabitis nomẽ dñi dei vri qui fecit mirabilia vobiscũ. Et nõ confundẽt ꝑplus me⁹ in sempiternũ: & scietis qa in medio isrl ego sũ. Et ego dñs de⁹ vester: et nõ est ãplius: et nõ confundẽt ꝑplus me⁹ in eternũ. Et erit: post hec effundã de spiritu meo sup omnẽ carnẽ: et ꝓphetabũt filij vri & filie vre. Senes vri somnia somniabunt: & iuuenes vri visiones videbũt. Sed & sup seruos meos & ancillas in diebs illis effundã spiritũ meũ: et dabo ꝓdigia in celo & i terra sanguinem & ignẽ et vaporẽ fumi. Sol conuertetur in tenebras & luna in sanguinẽ: ãteq̃ veniat dies dñi magn⁹ et horribilis. Et erit: omnis q̃ inuocauerit nomẽ dñi salu⁹ erit: qa i mõte syon et in ihrlem erit saluatio sicut dixit dñs: et i reliquis qs dñs vocauerit.

Quia ecce i diebs illis & i tpe illo cũ conuertero captiuitatẽ iuda & ihrlem: congregabo omnes gẽtes: & deducã eas in vallẽ iosaphat et disceptabo cũ eis ibi sup ꝑplo meo & hereditate mea isrl quos dispersерũt i nationibs: et terrã meã diuiserũt & sup ꝑplm meũ miserũt sortẽ. Et posuerũt puerũ i prostibulũ: et puellã vendiderũt pro vino ut biberent. Verũ qd michi et vobis tyrus et sydon & omnis ãmin⁹ palestinor⁹? Nũquid vltionẽ vos reddetis michi? Et si vltiscemini vos cita me: cito velociter reddã vicissitudinẽ vobis super caput vrm. Argentũ eni meũ & aur⁹ tulistis: & desiderabilia mea & pulcerrima intulistis i delubra vra. Et filios iuda et filios iherusalẽ vendidistis filijs grecor⁹: ut lõge faceretis eos de finibs suis. Ecce ego suscitabo eos de loco i quo vendidistis eos: & querã recbutionẽ vram in caput vrm. Et vendã filios vros & filias vras i manibs filior⁹ iuda: & vendabũt eos sabeis gẽti lõgique-qa dñs locut⁹ ẽ. Clamate hec i gẽtibs: sanctificate bellũ: suscitate robustos. Accedãt accedãt: omnes viri bellatores. Cõcidite aratra vra i gladios: & ligones vros in lãceas. Infirm⁹ dicat: qa ego fortis sũ. Erũpite et venite omnes gẽtes de circuitu: & congregamini. Ibi occũbere fac: et dñs robustos tuos. Cõsurgãt et ascendãt gẽtes i vallẽ iosaphat: qa ibi sedebo ut iudicẽ omnes gẽtes i circuitu. Mittite falces: qm̃ maturauit messis. Venite & descendite: qa plenũ est torcular. Exuberãt torcularia: qa multiplicata ẽ malicia eor⁹. Populi ꝑpli i valle cõcisionis: qa iuxta ẽ dies dñi in valle decisionis. Sol & luna obtenebrati sũt: & stelle retraxerũt splẽdorẽ suũ. Et dñs de syon rugiet: & de iherusalẽ dabit vocẽ suã. Et mouebũt celi & terra: & dñs spes ꝑpli sui: & fortitudo filior⁹ isrl. Et scietis qa ego dñs de⁹ vester habitãs i syon i mõte sancto meo. Et erit ihrlm sancta: & alieni nõ trãsibũt p ea ãplius. Et erit: i die illa stillabũt mõtes dulcedinẽ et colles fluẽt lacte. Et p omnes riuos iuda ibũt aque: & fõs de domo dñi egredietur: & irrigabit torrẽtẽ spinar⁹. Egipt⁹ i desolationẽ erit: et ydumea i desertũ ꝓditionis: pro eo qp iniique egerũt i filios iuda & effuderũt sanguinẽ innocentẽ i terra sua. Et iudea i eternũ habitabit: et ihrlm i generationẽ et generationẽ. Et mũdabo sanguinẽ eor⁹ quẽ nõ mũdaueram: & dñs cõmorabit in syon. Incipit lib⁹ amos ꝓphẽ. C. j.

Verba amos qui fuit in pastoralibus thecue: que vidit super israhel in diebus ozie regis iuda et in diebus ieroboam filij ioas regis israel ante duos annos terremotus. Et dixit. Dominus de syon rugiet: et de ierusalē dabit vocē suā. Et luxerūt speciosa pastorū: et exsiccatus est vertex carmeli. Hec dicit dominus. Sup tribus sceleribus damasci et sup quatuor nō cōuertā eū: eo q triturauerunt in plaustris ferreis galaad. Et mittā ignē in domū azahel. et deuorauit domos benadab. Et cōterā vectem damasci. & dispердā habitatorem de cāpo ydoli: & tenentem sceptrum de domo voluptatis: & trāsferet ppls syrie cinerem dicit dñs. Hec dicit dñs. Sup tribus sceleribus gaze & super quatuor non cōuertā eū: eo q trāstulerit captiuitatē perfectā ut cōduceret eā in ydumea. Et mittā ignē in murū gaze. et deuorabit edes eius: & dispердā habitatorē de azoto et tenentē sceptrū de ascalone: et conuertā manū meā sup accaron et peribūt reliqui philistinorū dicit dñs. Hec dicit dñs. Sup tribus sceleribus tyri & sup quatuor nō cōuertam eū: eo q cōclauserunt captiuitatē pfectam in ydumea: et non sint recordati federis fratrū. Et mittam ignē in murū tyri: et deuorabit edes eius. Hec dicit dñs. Sup tribus sceleribus edom & sup quatuor nō cōuertā eū: eo q pſecut⁹ sit in gladio fratrē suū et violauerit misericordiā eius: et tenuerit ultra furorem suū. & indignatiōnē suā seruauerit usq; in finē. Mittam ignē in theman: & deuorabit edes bosre. Hec dicit dominꝰ. Sup tribus sceleribus filiorū āmon et super quatuor non conūtam eum: eo q dissecuerit pregnantes galaad. ad dilatādum terminū suū. Et succendā ignem in muro rabbath & deuorabit edes eius: in ululatu in die belli et in turbine in die commotionis. Et ibit melchon in captiuitatem ipse et principes eius simul dicit dominus.

Hec dicit dñs. Sup tribus sceleribus moab et sup quatuor non conūtam eū: eo q incenderit ossa regis ydumee usq; ad cinerem. Et mittam ignem in moab & deuorabit edes carioth: & morietur in sonitu moab in clangore tube: & dispердā iudicē de medio eius: et omnes principes eius interficiam cum eo dicit dñs. Hec dicit dñs. Sup tribus sceleribus iuda & sup quatuor non conuertam eū: eo q abiecerit legē dñi: et mādata eius nō custodierit. Deceperūt eū eos ydola sua: postque abierāt patres eorū. Et mittā ignē in iudā: et deuorabit edes in ierusalem. Hec dicit dñs. Sup tribus sceleribus israel & sup quatuor nō conuertam eū: pro eo q vendiderit pro argento iustum: et pauperem pro calciamentis. Qui conterit sup puluerē terre capita pauperū et viā humiliū declinat: et filius ac pater eius ierūt ad puellā ut violarent nomē sanctū meū: et super vestimentis pignoratis accubuerunt iuxta omne altare: & vinū damnatorū bibebāt in domo dei sui. Ego aūt exterminaui amorreū a facie eorū: cuius altitudo cedroꝝ altitudo eius: et fortis ipse quasi quercus. Et cōtriui fructū eius desuper: & radices eius subter. Ego sum qui ascendere vos feci de terra egipti: et eduxi vos in desertū quadraginta annis. ut possideretis terrā amorrei: et suscitaui de filijs vestris in ꝓphetas

et de iuuenibz vestris nazareos. Nunquid nō ita est filij isrl dicit dñs? Et propinabitis nazareis vinū: et pphetis mandabitis dicentes: ne pphetetis. Ecce ego stridebo subter vos: sicut stridet plaustrū onustum feno. Et peribit fuga a veloce: et fortis nō obtinebit virtutē suā: et robustus nō saluabit animā suā. Et tenēs arcū non stabit: et velox pdibz suis nō saluabitur: et ascensor equi non saluabit animā suā: et robustꝰ corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dominus. Cap.

Audite verbū qđ locutus est dñs sup vos filij israhel: sup omnē cognationē quā eduxi de terra egipti dicens. Tantūmodo vos cognoui ex oīnibz cognationibz terre: idcirco visitabo sup vos oīnes iniquitates vestras. Nunquid ambulabūt duo pariter: nisi cōuenerit eis? Nunqđ rugiet leo in saltu: nisi habuerit predam? Nūquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo: nisi aliqđ apprehēderit? Nunquid cadet auis in laqueū terre absq; aucupe? Nūqđ auferetur laqueus de terra: antequ đ ceperit? Si clanget tuba in ciuitate: et pplus non expauescet? Si erit malū in ciuitate: quod dñs non fecit? Quia nō faciet dñs deus verbū: nisi reuelauerit secretū suum ad seruos suos pphetas. Leo rugiet: quis non timebit? Dominus deus locutꝰ est: quis nō pphetabit? Auditū facite in edibz azoti: et in edibus terre egipti: et dicite. Congregamini super montes samarie: et videte insanias in medio eius multas: et calumniā patientes in penetralibus eiꝰ. Et nescierūt facere rectū dicit dñs: thesaurizantes iniquitatē et rapinas in edibus suis. Propterea hec dicit dominus deus. Tribulabit et circuietur terra: et detrahetur ex te fortitudo tua: et diripient edes tue. Hec dicit dñs. Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremū auricule: sic eruentur filij isrl q̄ habitant in samaria in plaga lecti et in damasco grabato. Audite et contestamini in domo iacob dicit dominus deus exercituū: quia in die cū visitare repero puaricationes isrl sup eū visitabo et sup altaria bethel: et amputabuntur cornua altaris et cadet in terram. Et percutiā domū hyemalē cū domo estiua: et peribūt domꝰ eburnee: et dissipabūt edes multe dicit dñs. Cap.

Audite verbū hoc vacce pingues que estis in mōte samarie: que calumniā facitis egenis: et cōfringitis pauperes. Que dicitis dñs vestris: afferte et bibemus. Iurauit dñs deus in sancto suo: quia ecce dies venient sup vos et leuabūt vos in cōtis: et reliquias vestras in ollis feruentibz. Et per aperturas exibitis altera contra alteram: et proicietimini in armon dicit dominus. Venite ad bethel et impie agite: ad galgalā: et multiplicate puaricationē. Et offerte mane victimas vras: tribz diebus decimas vestras. Et sacrificate de fermento laudē: et vocate voluntarias oblationes et ānunciate. Sic enī voluistis filij israhel dicit dñs deꝰ. Vnde et ego dedi vobis stuporem dentiū in cunctis vrbibus vestris: et indigentiā panū in omnibus locis vris: et non estis reuersi ad me dicit dominus. Ego quoq; pphibui a vobis ymbrem cū adhuc tres menses superessent usq; ad messem: et plui sup vnā ciuitatem: et super alterā ciuitatem non plui. Pars vna cōpluta est: et pars super quā nō plui aruit. Et venerunt due et

tres ciuitates ad unā ciuitatē ut biberent aquā: ⁊ nō sunt saciate: ⁊ non redistis ad me dicit dñs. Percussi vos in vento urente et in aurugine: multitudinē ortorū vestroꝝ ⁊ vineaꝝ vestrarū oliueta vestra ⁊ ficeta vra comedit eruca: et non redistis ad me dicit dominꝰ. Misi in vos mortem in via egipti: percussi in gladio iuuenes vros usqꝫ ad captiuitatē equoꝝ vestroꝝ ⁊ ascendere feci putredinē castroꝝ vestroꝝ in nares vestras: ⁊ nō redistis ad me dicit dominus. Subuerti vos sicut subuertit deus sodomā ⁊ gomorrā: ⁊ facti estis quasi torris raptꝰ ab incendio: ⁊ non redistis ad me dicit dñs. Quapropter hec faciā tibi isrl. Postqꝫ aūt hec fecero tibi: ꝓparare in occursū dei tui isrl. Quia ecce formās mōtes ⁊ creans vētum et ānuncians homini eloquium suum: faciens matutinam nebulam et gradiens super excelsa terre: dominus deus exercituum nomen eiꝰ. C 6.

Audite verbū istud: quod ego levo super vos planctū. Domus isrl cecidit: ⁊ non adiciet ut resurgat. Virgo isrl proiecta est in terrā suā: nō est qui suscitet eā. Quia hec dicit dñs deus. Vrbs de qua egrediebātur mille relinquētur in ea centum: ⁊ de qua egrediebātur centū relinquent in ea decem in domo isrl: quia hec dicit dñs deus domui israhel. Querite me et viuetis: ⁊ nolite querere bethel. In galgalā nolite intrare ⁊ in berlabee non transibitis: quia galgala captiua ducetur: et bethel erit inutilis. Querite dominū ⁊ viuite: ne forte conburatur ut ignis domus ioseph: et deuorabit et nō erit q̄ extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthiū iudiciū: ⁊ iusticiam in terra relinquitis: facientē arcturum et orionē et conuertentē in mane tenebras: ⁊ diē nocte mutantē. Qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terre: dñs nomē est eius. Qui subridet vastitatē super robustū: et depopulationē super potentem affert. Odio habuerūt corripientē in porta: ⁊ loquentem perfecte abominati sunt. Idcirco pro eo qꝺ diripiebatis pauperem ⁊ predam electam tollebatis ab eo: domos quadro lapide edificabitis: ⁊ non habitabitis in eis. Vineas plātabitis amantissimas ⁊ nō bibetis vinū earū: quia cognoui multa scelera vestra: et fortia peccata vra. Hostes iusti accipientes munus: ⁊ pauperes deprimētes in porta. Ideo prudens in tp illo tacebit: quia tempus malū est. Querite bonum ⁊ nō malū ut viuatis: ⁊ erit dñs deus exercituū vobiscum sicut dixistis. Odite malū et diligite bonū: ⁊ constituite in porta iudiciū: si forte misereat dñs deus exercituum reliquijs ioseph. Propterea hec dicit dñs: deus exercituum dominator. In omnibus plateis planctus: et in cunctis que foris sunt dicetur ve ve. Et vocabūt agricolam ad luctū: et ad planctū eos qui sciunt plangere. Et in omnibꝫ vijs erit plāctꝰ: quia pertrānsibo in medio tui dicit dominus. Ve desiderantibꝫ diē dñi. Vt quid eā vobis? Dies dñi ista tenebre et non lux. Quomodo si fugiat vir a facie leonis et occurrat ei ursus: et ingrediatur domum et innitatur manu sua super parietē: et mordeat eū coluber. Aūquid nō tenebre dies dñi ⁊ nō lux et caligo ⁊ non splendor in ea? Odi et proieci festiuitates vestras: et nō capiam odorem cetuū vestroꝝ. Nō si obtuleritis michi holocaustomata et munera vra nō suscipiā: et vota pinguiū

uestrorū non respiciā. Auser a me tumultū carminū tuoꝝ:et cātica lire tue non audiā. Et reuelabit quasi aqua iudiciū:⁊ iustitia quasi torrens fortis. ſNunquid hostias ⁊ sacrificiū obtulistis michi in deserto quadraginta annis dom⁹ isrl? Et portastis tabernaculū molech deo uro:⁊ ymaginē ydolorū uroꝝ sidus dei uri rempha: figuras qs fecistis uobis adorare eas. Et migrare uos faciā trās damascū dixit dns:de⁹ exercituū nomen eius. C·vj·

Ve uobis qui opulēti estis i syon et confidis in mōte samarie:optimates capita populoꝝ:ingredieres pompatice domū isrl. Transite in chalanne ⁊ uidete:et ite inde i emath magnam et descendite in geth palestinorum ⁊ ad optima quoq; regna hrū: si latior terminus uoꝝ termino uro est. Qui separati estis i die malū:et appropinquatis solio iniquitatis. Qui dormitis in lectis eburneis:et lasciuitis i stratis uris. Qui comeditis agnū de grege·⁊ uitulos de medio armenti:qui canitis ad uocē psalterij. Sicut dauid putauerūt se habere uasa cātici:bibentes in phialis uinū·⁊ optimo ungento delibuti:⁊ nichil patiebātur sup cōtritione ioseph. Quapropter nūc migrabūt in capite trāsmigrantiū:et auferet factio lasciuientiū. Iurauit dns deus in anima sua: dicit dns deus exercituū. Detestor ego superbiā iacob:et domos eius odi:⁊ tradā ciuitatē cum habitatoribz suis. Quod si reliqui fuerint decē uiri in domo una:⁊ ipi morientur. Et tollet eū ꝓpinquus suus ⁊ cōburet eū ut efferat ossa de domo:⁊ dicet ei qui in penetralibz dom⁹ est. ſNūquid adhuc est penes te? Et respondebit. ſFinis est. Et dicet ei. Tace:et non recorderis nominis dni. Quia ecce dominus mādauit:et percutiet domū maiorem ruinis:et domū minorē scissionibus. ſNunquid currere queunt in petris equi:aut arari potest in bubalis? Quoniā conuertistis in amaritudinē iudiciū et fructū iustitie in absinthiū: qui letamini i nichili:qui dicitis. ſNūquid nō in fortitudine nostra assumsimus nobis cornua? Ecce enī suscitabo sup uos dom⁹ isrl dicit dns de⁹ exercituū gentē:et atteret uos ab introitu emath usq; ad torrentē deserti. C·vij·

Hec ostendit michi dns deus. Et ecce fictor locuste in principio germinantiū serotini ymbris:⁊ ecce serotinus post tonsorē gregis. Et factū est cū cōsummasset comedere herbā terre dixi. Domine deus propitius esto obsecro. Quis suscitabit iacob quia paruulus est? ſMisertus est dns super hoc. ſNō erit dixit dns. Hec ostendit michi dns deus. Et ecce uocabat iudiciū ad ignem dns deus:et deuorauit abyssū multā ⁊ comedit simul partē. Et dixi. Domine deus quiesce obsecro. Quis suscitabit iacob quia parul⁹ est? ſMisertus est dns super hoc. Sed et istud nō erit dixit dns de⁹. Hec ostendit michi dns deus. Et ecce dns stans super murū litum:et in manu eius trulla cementarij. Et dixit dns ad me. Quid tu uides amos? Et dixi. Trullā cementarij. Et dixit dns. Ecce ego ponā trullam in medio pli mei israhel. ſNō adiciam ultra sup inducere eū:et demolientur excelsa ydoli et sanctificationes isrl desolabūtur: et consurgā sup domū iheroboam in gladio. Et misit amasias sacerdos bethel ad iheroboā regem israhel dicens. Rebellauit contra te amos in medio domus isrl. ſNon

poterit terra sustinere uniuersos sermones eius. Hec enī dicit amos. In gladio morietur ieroboā: z israel captiuus migrabit de terra sua. Et dixit amasias ad amos. Qui vides gradere: fuge in terram iuda et comede ibi panem et pphetabis ibi: et in bethel nō adicies ultra ut pphetes quia sanctificatio regis est et dom⁹ regni est. Respōditq; amos: z dixit ad amasiam. Nō sum propheta z non sum filius prophete: sed armentarius ego sum vellicans sicomoros. Et tulit me dñs deus cū sequeret gregē: z dixit dñs ad me. Vade propheta ad pplm meū israel. Et nūc audi verbū dñi. Tu dicis nō pphetabis sup israel: et nō stillabis sup domū ydoli. Propter hoc hec dicit dñs. Vxor tua i ciuitate fornicabit: z filij tui z filie tue i gladio cadēt: z humus tua funiculo metiet. Et tu i terra polluta morieris: z israel captiuus migrabit de terra sua. C. vm.

Hec ostendit michi dñs deus. Et ecce uncinus pomorū. Et dixit. Quid tu vides amos? Et dixi. Uncinum pomorū. Et dixit dñs ad me. Venit finis sup pplm meū israel. Nō adiciam ultra ut pretēseam eū. Et stridebūt cardines templi in die illa dicit dñs deus. Multi morientur: in omni loco proicietur silentiū. Audite hoc qui conteritis pauperē: z deficere facitis egenos terre dicentes. Quādo trānsibit mensis et venūdabimus merces: z sabbatum et aperiemus frumentū: ut imminuamus mēsurā et augeamus siclū et supponamus stateras dolosas: ut possideamus in argento egenos z pauperes pro calciamētis z quisquilias frumenti vendamus? Iurauit dñs in superbia iacob: si oblitus fuero usq; ad finē omnia opera eorū. Nunq̄d sup isto nō cōmouebit terra: et lugebit omnis habitator eius? Et ascendet quasi fluuius uniuersus: et eicietur z defluet quasi riuus egipti. Et erit in die illa dicit dñs occidet sol meridie: et tenebrescere faciā terram in die luminis. Et conuertā festiuitates vras in luctū: z omnia cātica vra in plāctū. Et inducā sup omne dorsum vestrum saccum: z super omne caput caluicium. Et ponā eam quasi luctum unigeniti: z nouissima eius quasi die amarū. Ecce dies veniunt dicit dñs z emittā famem i terram: nō famem panis neq; sitim aque: sed audiendi verbum dñi. Et cōmouebūt a mari usq; ad mare: z ab aquilone usq; ad orientem circuibūt querentes verbū dñi: et non inuenient. C. vr. In die illa deficient virgines pulcre et adolescentes i sti q iurāt in delicto samarie z dicunt. Viuit deus tuus dan: et viuit via bersabee. Et cadent: et non resurgent vltra.

Vidi dñm stantem sup altare. Et dixit. Percute cardinē: et cōmoueātur superliminaria. Quarcia enī in capite omniū: et nouissimū eorū in gladio interficiam. Non erit fuga eis. Fugiet: et nō saluabit ex eis qui fugerit. Si descenderint usq; ad infernum inde manus mea educet eos: z si ascenderint usq; in celum inde detrahā eos. Et si abscōditi fuerint in vertice carmeli inde scrutans auferā eos: z si celauerint se ab oculis meis in profundum maris: ibi mādabo serpenti z mordebit eos. Et si abierint in captiuitatem coram inimicis suis ibi mandabo gladio et occidet eos: et ponā oculos meos sup eos in malū et non in bonū. Et dñs deus exercituū qui tāgit terrā et tabescet: et lugebunt omnes habitantes ea. Et ascendet sicut riuus omnis:

et defluet sicut fluuius egipti. Qui edificat in celo ascensionem suam: et fasciculum suum super terram fundabit. Qui vocat aquas maris: et effundit eas super faciem terre. Dominus nomen eius. Nunquid non ut filij ethiopum vos estis michi filij israhel ait dominus? Nunquid non israhel ascendere feci de terra egipti: et palestinos de capadocia. et syros de cyrene? Ecce oculi domini dei super regnum peccans: et conteram illud a facie terre. Veruntamen conterens non cōteram domū iacob dicit dominus. Ecce enī mandabo ego: et cōcutiā in omnibus gentibus domū isrl sicut cōcutitur triticū in cribro: et non cadet lapillus super terrā. In gladio morietur omnes peccatores ppli mei: qui dicūt non appropinquabit: et nō veniet super nos malū. In die illa suscitabo tabernaculū dauid quod cecidit: et reedificabo aperturas murorum eius: et ea que corruerant instaurabo. Et reedificabo eū sicut in diebus antiquis: ut possideant reliquias ydumee et omnes nationes: eo q̄ inuocatum sit nomē meū super eos dicit dominus faciens hec. Ecce dies venient dicit dominus: et comprehendet arator messorem: et calcator vue mittentem semen. Et stillabunt montes dulcedinem: et omnes colles culti erunt. Et conuertā captiuitatem populi mei israhel: et edificabūt ciuitates desertas et inhabitabunt: et plantabunt vineas et bibent vinum earum: et facient ortus et comedent fructus eorum. Et plantabo eos super humum suam: et non euellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dicit dominus deus tuus. Incipit lib' abdie prophete. C. j.

Visio abdie. Hec dicit dūs deo ad edom. Auditū audiuim⁹ a dño: et legatū ad gentes misit. Surgite: et cōsurgamus aduersus eū in pliū. Ecce parvulū dedi te in gentibs. Contemptibilis tu es valde. Superbia cordis tui extulit te habitātem in scissuris petrax: excelsitatem soliū tuū. Qui dicis in corde tuo. Quis detrahet me in terrā? Si exaltat⁹ fueris ut aquila: et si inter sidera posueris nidum tuū: inde detrahā te dicit dūs. Si fures introissent ad te si latrones per noctem: quomodo conticuisses? Nonne furati essent sufficientia sibi? Si vindemiatores introissent ad te. nūquid saltem racemos reliquissent tibi? Quomodo scrutati sunt esau? Inuestigauerūt abscōdita eius. Usq; ad terminū emiserūt te: omnes viri federis tui illudent tibi. Inualuerunt aduersum te viri pacis tue. Qui comedūt tecū ponēt insidias subter te. Nō est prudentia in eo. Nūquid nō in die illa dicit dūs perdā sapientes de ydumea: et prudētiā de mōte esau? Et timebūt fortes tui a meridie: ut intereat vir de monte esau: propter interfectionem et ppter iniquitatē in fratrē tuū iacob. Operiet te cōfusio: et peribis in eternū. In die cū stares aduersus eū quando capiebāt alieni exercitū eius et extranei ingrediebāt portas eius et sup ihrlm mittebant sortem: tu quoq; eras quasi unus ex eis. Et non despicies in die fratris tui: in die peregrinationis eius. Et non letaberis super filios iuda in die perditionis eox: et non magnificabis os tuū in die angustie. Neq; ingrediēris portā ppli mei in die ruine eorum:

neq; despicies ⁊ tu in malis ei⁹ in die vastitatis illi⁹. Et nō emitteris ad ūsu⁹ exercitū ei⁹ in die vastitatis illi⁹: neq; stabis ī exitibz ut interficias eos q̄ fugerint. Et nō cōcludes reliquos ei⁹ ī die tribulationis: qm̄ iuxta ē dies dn̄i super oīes gentes. Sicut fecisti fiet tibi: retributionē tuā reuertam ī caput tuū. Quomō enī bibistis sup mōtem sanctū meū: bibēt oīes gentes iugiter: ⁊ bibēt ⁊ absorbēt: ⁊ erūt q̄si nō sint. Et in mōte syon erit saluatio: et erit sācta. Et possidebit dom⁹ iacob eos q̄ se possederāt. Et erit dom⁹ iacob ignis: ⁊ domus ioseph flāma: ⁊ dom⁹ esau stipula. Et succendētur in eis et devorabūt eos: ⁊ nō erūt reliquie dom⁹ esau: qā dn̄s locut⁹ ē. Et hereditabūt hi q̄ ad austrū sunt montē esau: et q̄ in cāpestribz philistijm: ⁊ possidebūt regionē ephraim ⁊ regionē samarie. Et beniamin possidebit galaad: ⁊ trāsmigratio exercit⁹ hui⁹ filioz isrl̄ omnia loca chananeoz usq; ad sareptā: ⁊ trāsmigratio ihrlm q̄ in bosforo ē possidebit ciuitates austri. Et ascendēt saluatores in mōtem syon iudicare mōtem esau: et erit domino regnum. Incipit lib' Jone prophete. C. j.

ET factū est verbū dn̄i ad ionā filiū amathi dicēs. Surge: et vade in niniuen ciuitatē grandē. et predica in ea. q̄a ascendit malicia ei⁹ corā me. Et surrexit ionas: ut fugeret in tharsis a facie dn̄i. Et descendit ioppē: et inuenit nauem euntē in tharsis. Et dedit naulū eius: et descendit in eā ut iret cū eis in tharsis a facie dn̄i. Dominus autem misit ventū magnū in mare: et facta est tēpestas magna in mari: et nauis periclitabat cōteri. Et timuerūt naute: et clamauerūt viri ad deū suū: et miserunt vasa que erāt ī nauī in mare: ut alleuiaret ab eis. Et ionas descendit ad interiora nauis: ⁊ dormiebat sopore graui. Et accessit ad eū gubernator: et dixit ei. Quid tu sopore deprimeris? Surge inuoca deū tuū: si forte recogitet deus de nobis ⁊ nō pereamus. Et dixit vir ad collegā suū. Venite ⁊ mittamus sortes: et sciamus quare hoc malū sit nobis. Et miserūt sortes: ⁊ recidit sors super ionam. Et dixerūt ad eum. Indica nobis cui⁹ causa malū istud sit nobis. Qd est opus tuū q̄ terra tua: et quo vadis vel ex quo pp'o tu es? Et dixit ad eos. Hebreus ego sum: ⁊ dn̄m deū celi ego timeo qui fecit mare et aridā. Et timuerūt viri timore magno: ⁊ dixerunt ad eū. Quid hoc fecisti? Cognouerūt enī viri q̄ a facie dn̄i fugeret. quia indicauerat eis ionas. Et dixerūt ad eum. Quid faciemus tibi: et cessabit mare a nobis? Quia mare ibat et intumescebat. Et dixit ad eos. Tollite me ⁊ mittite ī mare: et cessabit mare a vobis. Scio enī ego: quoniā pp̄ter me tempestas hec grādis venit sup vos. Et remigabāt viri ut reverterent ad aridā ⁊ nō valebant: q̄a mare ibat et intumescebat super eos. Et clamauerūt ad dn̄m: ⁊ dixerūt. Quesum⁹ dn̄e ne peream⁹ ī anima viri ist⁹: et ne des sup nos sanguinē innocentē: q̄a tu dn̄e sicut voluisti fecisti. Et tulerūt ionā et miserūt ī mare: ⁊ stetit mare a feruore suo. Et timuerūt viri timore magno dn̄m: et immolauerūt hostias dn̄o: ⁊ vouerūt vota. C. ij.

ET preparauit dn̄s piscem grandem: ut deglutiret ionā. Et erat

ionas in uentre pisc̄is tribꝫ diebus et
tribus noctibus. Et orauit ionas ad
dn̄m deū suū de uētre pisc̄is. Et dixit.
Clamaui de tribulatione mea ad dn̄m
nū: et exaudiuit me. De uentre infe-
ri clamaui: et exaudisti uocē meā. Et
proiecisti me in pfundū in corde ma-
ris: et flumen circūdedit me. Omnes
gurgites tui et fluctꝰ tui sup me trāsie-
rūt. Et ego dixi. Abiectus sum a ꝺspe-
ctu oculoꝝ tuoꝝ. Verūtamē rursus ui-
debo templū sanctū tuū. Circūdederūt
me aque usq; ad aiam̄: abissus val-
lauit me: pelagus operuit caput me-
um. Ad extrema mōtiū descendi: terre
uectes cōclauserūt me in eternū: et sub-
leuabis de corruptione uitā meam dn̄e
deus meꝰ. Cum angustiaret̄ in me a-
nima mea dn̄i recordat⁹ sum: ut ueni-
at ad te oratō mea ad tēplū sanctū tuū.
Qui custodiūt uanitates: frustra mise-
ricordiā suā derelinquūt. Ego aūt in
uoce laudis immolabo tibi quecūq;
uoui reddā ꝓ salute dn̄o. Et dixit dn̄s
pisc̄i: et euomuit ionā in aridā. Cap.

Et factū est uerbū dn̄i ad ionam
secūdo dicens. Surge: et uade
ad niniuē ciuitatē magnā: et ꝓdica in
ea predicationē quā ego loquor ad te.
Et surrexit ionas: et abiit in niniuē iu-
xta uerbū dn̄i. Et niniue erat ciuitas
magna itinere dieꝝ trium. Et cepit iona⁹
introire ciuitatē itinere diei unⁱ⁹: et cla-
mauit et dixit. Adhuc quadraginta
dies: et niniue subuertetur. Et credidерūt
uiri niniuite in dn̄o: et ꝓdicauerūt ie-
iunium: et uestiti sunt saccis a maiore
usq; ad minorē. Et puenit uerbū ad
regem niniue. Et surrexit de solio suo:
et abiecit uestimētū suū a se et indut⁹
est sacco et sedit in cinere: et clamauit et
dixit in niniue ex ore regis et principū
eius dicens. Homines et iumēta et bo-
ues et pecora nō gustent quicq; nec pa-
scant̄ et aquā non bibāt: et operiātur
saccis homines et iumēta clamēt ad
dn̄m in fortitudine: et conuertat̄ uir a
uia sua mala et ab iniquitate que est
in manibꝫ eoꝝ. Quis scit si cōuertatur
et ignoscat deus et reuertat̄ a furore ire
sue: et nō peribim⁹? Et uidit deꝰ opera
eoꝝ qꝫ auersi sunt de uia sua mala: et
misertꝰ est deꝰ sup malicia quā locut⁹
fuerat ut faceret eis: et nō fecit. Cap. iij.

Et afflictus est ionas afflictione
magna: et iratꝰ est et orauit ad
dn̄m: et dixit. Obsecro dn̄e: nunquid
non hoc est uerbū meū cū adhuc essem
in terra mea? Propter hoc p̄occupaui
ut fugerem in tharsis. Scio enī quia
tu deus clemēs et misericors es: patiēs
et multe miserationis et ignoscens su-
per malicia. Et nūc dn̄e tolle queso a-
iam̄ meā a me: quia melior ē michi
mors q̄ꝫ uita. Et dixit dn̄s. Putasne
bene irascaris tu? Et egressus est iona⁹
de ciuitate: et sedit ꝺrta orientem ciuitat̄.
Et sibimet fecit umbraculū ibi: et sede-
bat subter illud in umbra: donec uide-
ret quid accideret ciuitati. Et ꝓparauit
dn̄s deꝰ ederam: et ascendit sup caput
ione ut esset umbra sup caput eius: et
protegeret eū. Laborauerat enī. Et leta-
tus est ionas sup edera leticia magna.
Et parauit deus uermem ascensu dilu-
culi in crastinū: et percussit ederā et exaru-
it. Et cū ortus fuisset sol ꝓcepit domi-
nus uento calido et urenti: et percussit
sol sup caput ione: et estuabat. Et peti-
uit anime sue ut moreretur. Et dixit.
Melⁱ⁹ est michi mori q̄ꝫ uiuere. Et di-
xit dn̄s ad ionam. Putasne bene ira-
scaris tu sup edera? Et dixit. Bene
irascor ego usq; ad mortem. Et dixit

dominus. Tu doles sup edera in qua non laborasti neq; fecisti ut cresceret· que sub una nocte nata est & sub una nocte perijt: et ego nō parcam ninive ciuitati magne: in qua sunt plus q̄ centū uiginti milia hominum· qui nesciunt quid sit inter dexteram & sinistrā suam et iumenta multa ℣ Incipit lib' Michee pphete C· primi·

Verbū dñi qđ factū ē ad micheam moraſiten in diebus ioathan achaz ezechie regū iuda: qđ uidit sup samariā et iherusalē. Audite ppli omnes· et attendat terra & plenitudo ei9: et sit dñs de9 uobis in testem: dñs de tēplo sancto suo. Quia ecce dñs egredietᵉ de loco suo: et descendet & calcabit super excelsa terre. Et cōsumētur mōtes subtus eū: et valles scindentᵉ sicut cera a facie ignis: sicut aque que decurrūt in preceps. In scelere iacob omne istud: & in peccatis dom9 isrl. Quod scelus iacob ℣ Nōne samaria ℣ Et que excelsa iude ℣ Nōne ihrlm ℣ Et ponā samariā quasi aceruum lapidū i agro cū plātatᵉ uinea: et detrahā in uallē lapides ei9. Et fundamenta ei9 reuelabo: & omnia sculptilia eius cōcidentᵉ. Et omnes mercedes eius igne cōburentᵉ: & omnia ydola ei9 ponā in perditionē quia de mercedibus meretricis cōgregata sunt: & usq; ad mercedē meretricis reuertentᵉ. Sup hoc plāgā et ululabo: uadā spoliat9 et nudus. Faciā planctū uelut draconū: et luctū quasi struthionū. Quia desperata est plaga ei9: quia uenit usq; ad iudā: tetigit portā ppli mei usq; ad iherusalē. In geth nolite annūciare: lacrimis ne ploretis. In domo pulueris

puluere uos aspergite: & trāsite uobis habitatio pulcra: confusa ignominia. Non est egressa que habitat in exitu. Plāctū dom9 uicine accipiet ex uobis q̄ stetit sibimet: qa infirmata est in bonum que habitat in amaritudinibus. Quia descendit malū a dño in portā iherusalē: rumulē quadrige stuporis habitanti lachis. Principium peccati est filie syon: quia in te inuenta sunt scelera israhel. Propterea dabit emissarios super hereditatē geth: domus mendacij in deceptionem regibus israhel. Adhuc heredem adducam tibi que habitas in maresa: usq; odollā ueniet gloria israhel. Decaluare & tondere super filios deliciarum tuarum: dilata caluitium tuum sicut aquila: quoniā captiui ducti sunt ex te. C· ij·

Ve qui cogitatis inutile: et operamini malū in cubilibz uris. In luce matutina faciūt illud: quoniam contra dominū est man9 eoz. Et concupierūt agros et uiolēter tulerūt & rapuerūt domos: et calūniabātur uirū et domū eius: uirū & hereditatē ei9. Idcirco hec dicit dñs. Ecce ego cogito super familiā istā malū unde nō auferetis colla ura: et nō ābulabitis superbi: quoniā temp9 pessimū est. In die illa sumet sup uos parabola: & cātabitur cāticū cū suauitate dicentiū. De populatione uastati sum9. Pars ppli mei cōmutata est. Quomō recedet a me· cū reūtatᵉ q̄ regiones nras diuidat. Propter hoc nō erit tibi mittens funiculū foris i cetu dñi israhel. Ne loquamini loquētes. Nō stillabit super istos: nō cōprehendet cōfusio dicit domus iacob. Nūquid abreuiat9 est spiritus dñi: aut tales sunt cogitationes ei9 ℣ Nōne uerba mea bona sunt cū eo qui

recte graditur? Et ecōtrario pplus meus in aduſariū ſurrexit. De ſup tunicam palliū ſuſtuliſtis et eos qui tranſiebāt ſimpliciter auertiſtis in bellum. Mulieres pplī mei eieciſtis de domo deliciaꝝ ſuaꝝ: a paruulis eaꝝ tuliſtis laudē meā in pretuū. Surgite ⁊ ite: quia nō habetis hic requiē. Propter immūdiciā eius corrūpēt putredine peſſima. Vtinā uon eſſem uir habēs ſpiritū: ⁊ mēdaciū potius loqueret. Stillabo tibi in uinū et in ebrietatē: et erit ſup quē ſtillaū pplus iſte. Cōgregatione cōgregabo iacob totū te: in unū cōducā reliquias iſrl. Pariter ponā illū quaſi gregē in ouili: ꝙſi pec⁹ in medio caulaꝝ. Tumultuabūtur a multitudine hominū. Aſcendet enī pādēs iter āte eos. Diuidet ⁊ trāſibūt portā: ⁊ egredient̄ per eā. Et tranſibit reꝝ eoꝝ coram eis: et dominus in capite eorū. C·mj·

Et dixi. Audite principes iacob: et duces domus iſrl. Nūquid nō uīm eſt ſcire iudiciū· q̄ odio habetis bonū et diligitis malū: q̄ uiolēter tollitis pelles eoꝝ de ſup eis ⁊ carnem eoꝝ de ſup oſſibꝫ eoꝝ? Qui comederūt carnē pplī mei· ⁊ pellē eoꝝ deſup excoriauerūt: ⁊ oſſa eoꝝ cōfregerūt: et cōciderunt ſicut in lebete ⁊ ꝙſi carnē i medio olle. Tūc clamabūt ad dīm et non exaudiet eos: ⁊ abſcōdet faciē ſuā ab eis in tpe illo: ſicut nequiter egerūt i adinuentionibꝫ ſuis. Hec dicit dīs ſuper prophetas qui ſeducūt pplm meū: qui mordēt dentibꝫ ſuis ⁊ predicāt pacem. Et ſi quis non dederit in ore eoꝝ quippiam: ſanctificāt ſup eū plīū. Propterea nox uobis pro uiſione erit: et tenebre uobis pro diuinatione. Et occumbet ſol ſup prophetas: ⁊ obtenebrabitur ſup eos dies. Et cōfundent̄ qui uidēt uiſiones: et abſundētur diuini. Et operient uultus ſuos oēs: quia nō eſt reſpōſum dei. Verumtamē ego repletꝰ ſum fortitudine ſpiritꝰ dīi· iudicio et uirtute: ut annūciem iacob ſceꝰ ſuū: ⁊ iſrl peccatū ſuū. Audite hoc principes domꝰ iacob et iudices domus iſrl: qui abominamini iudiciū· et oīa recta peruertitis. Qui edificatis ſyon i ſanguinibus: et iheruſalē i iniquitate. Principes eiꝰ in muneribꝫ iudicabāt: et ſacerdotes eiꝰ in mercede docebāt. Et prophete eiꝰ in pecunia diuinabāt: et ſup dīm requieſcebāt dicentes. Nūquid nō dīs in medio uīm? Non uenient ſuper nos mala. Propter hoc cauſa veſtri ſyon quaſi ager arabit̄: et iheruſalē quaſi aceruus lapidū erit: et mōs templi in excelſa ſiluarum. C·mj·

Et in nouiſſimo dierū erit mons domus dīi paratus in uertice montiū: et ſublimis ſup colles. Et fluēt ad eū pplī: ⁊ properabūt gentes multe et dicent. Venite aſcendam⁹ ad mōtem dīi: et ad domū dei iacob. Et docebit nos de uijs ſuis: et ibim⁹ in ſemitis eius. Quia de ſyon egrediet̄ lex: ⁊ uerbū dīi de ihrlm. Et iudicabit inter pplos multos: ⁊ corripiet gentes fortes uſq; in longinquū. Et cōcidēt gladios ſuos in uomeres: et haſtas ſuas in ligones. Nō ſumet gens aduerſum gentē gladiū: et nō diſcent ultra belligerare. Et ſedebit uir ſubtus uineā ſuā et ſubtus ficū ſuā: ⁊ nō erit qui deterreat: qa os dīi exercituū locutū ē. Quia oēs pplī ābulabūt unuſquiſq; in nomine dei ſui: nos aūt ābulabim⁹ in nomine dīi dei nri in eternū ⁊ ultra. In die illa dicit dīs congregabo claudicātem: et eā quam eiecerā colligā: ⁊ quam afflixerā cōſolabor. Et ponā claudicātē

in reliquias:et eā que laborauerat in
gentē robustā. Et regnabit dñs sup
eos in mōte syon:ex hoc nūc z usq; in
eternū. Et tu turris gregis nebulosa fi-
lia syon usq; ad te veniet:et veniet po-
testas prima regnū filie ierlm. Nūc
quare merore cōtraheris? Nunqd rex
nō est tibi·aut consiliari⁹ tuus perit:
quia cōprehendit te dolor sicut parturi-
entē? Dole z satage filia syon quasi
parturiens:qa nūc egredieris de ciui-
tate·z habitabis in regione:z venies
usq; ad babilonē. Ibi liberaberis:ibi
redimet te dñs de manu inimicorum
tuorū. Et nūc cōgregate sūt sup te gen-
tes multe:que dicūt lapidet:z aspiciat
in syon oculus noster. Ipi aūt nō cogno-
uerunt cogitationes dñi:et nō intelle-
xerūt consiliū ei⁹: qa cōgregauit eos sicut
fenū aree. Surge et tritura filia syon:
qa cornu tuū ponā ferreū:z ungulas tu-
as ponam ereas. Et cōminues ppl'os
multos:z interficies dño rapinas eorū:z
fortitudinē eorū dño uniuerse terre. C v
Nūc vastaberis filia latronis. Ob-
sidionē posuerūt sup nos:in uir-
ga percutient maxillā iudicis isrl. C Et
tu bethleem effrata:paruul⁹ es in mil-
bus iuda. Ex te michi egrediet qui sit
dñator in isrl:et egressus ei⁹ ab initio
a diebus eternitatis. Propter hoc dabit
eos usq; ad temp⁹: in quo parturiēs
pariet. Reliquie fratrū ei⁹ conuertent ad
filios isrl. Et stabit et pascet in fortitu-
dine dñi:in sublimitate nominis dñi
dei sui. Et cōuertent:quia nūc magnifi-
cabit usq; ad terminos terre. Et erit.
iste pax assirius cū venerit in terrā no-
strā:z quādo calcauerit in domibus
nris. Et suscitabim⁹ sup eū septē pasto-
res:z octo primates homines. Et pa-
scent terram assur in gladio:z terram
nemrod in lanceis ei⁹. Et liberabit ab
assur cū venerit in terrā nrām:z cū cal-
cauerit in finibus nris. Et erūt reliquie
iacob in medio ppl'orū multorū q̄si ros
a dño:z quasi stille sup herbā que nō
exspectat virū:z nō prestolat filios hō-
minū. Et erūt reliquie iacob in gentibus
in medio ppl'orū multorū quasi leo in
mentis siluarū:et quasi catul⁹ leonis
in gregibus pecorū. Qui cū trāsierit z cō-
culcauerit et reperit:nō est q̄ eruat. Et
exaltabitur manus tua sup hostes tu-
os:et oēs inimici tui interibūt. Et e-
rit in die illa dicit dñs:auferā equos
tuos de medio tui:z disperdā quadri-
gas tuas. Et perdā ciuitates terre tue:
et destruā oēs munitiones tuas. Et
auferā maliticia de manu tua:et diui-
nationes nō erūt in te. Et perire faciā
sculptilia tua: et statuas tuas de me-
dio tui. Et nō adorabis ultra opera
manuū tuarū:z euellā lucos tuos de
medio tui. Et cōterā ciuitates tuas: et
faciā i furore et indignatōne ultionē
in gentibus oībus q̄ non audierūt. C vi
Audite que dñs loquit. Surge
cōtende iudicio aduersum mōtes:
et audiāt colles vocē tuam. Audiāt
mōtes iudicium dñi z fortia fundamen-
ta terre:quia iudicium dñi cū pplo suo:z
cū isrl disiudicabitur. Popul⁹ me⁹ qd
feci tibi: aut quid molest⁹ fui tibi? Re-
sponde michi. Quia eduxi te de terra
egipti et de domo seruientium liberaui
te:z misi ante faciem tuam moysen et
aaron et mariam:pplus me⁹ memen-
to queso quid cogitauerit cōtra te ba-
lach rex moab:et quid responderit ei
balaam filius beor de sethim usq; ad
galgalā ut cognoscetes iusticias dñi.
Quid dignū offerā dño? Curuabo
genu deo excelso? Nunquid offerā ei

holocaustomata et vitulos āniculos?
ſſi quid placari potest dñs in milibz
arietū: aut ī multis milibz hircorum
pinguiū? ſſi quid dabo primogenitū
meū pro sclere meo: fructū uētris mei
pro peccato anime mee? Indicabo ti-
bi o homo qd sit bonū: et qd dñs requ-
rat a te. Vtiq; facere iudiciū ⁊ diligere
misericordiā: ⁊ sollicitū ābulare cū deo
tuo. Vox dñi ad ciuitatē clamat: ⁊ sa-
lus erit timētibz nomen eius. Audite
tribz. Et quis approbabit illud? Ad-
huc ignis in domo impij: thesauri in-
iquitatis: ⁊ mensura minor-ire plena.
ſſi quid iustificabo stateram impiam:
et saccelli ponderа dolosa? In quibz
diuites ei⁹ repleti sūt iniqtate: ⁊ habi-
tantes in ea loquebātur mēdaciū: et
lingua eoꝝ fraudulēta in ore eoꝝ. Et
ego ergo cepi percutere te pditione: su-
per peccatis tuis. Tu comedes ⁊ nō sa-
turaberis: ⁊ humiliatio tua in medio
tui. Et apprehēdes ⁊ non saluabis: et
quos saluaueris in gladiū dabo. Tu
seminabis et nō meres: tu calcabis o-
liuā ⁊ nō ungeris oleo: et mustū et nō
bibes uinū. Et custodisti p̄cepta amri
⁊ oīe opus domus achab: ⁊ ambu-
lasti ī uoluptatibz eoꝝ ut darē te in
perditionē: ⁊ habitātes ī ea in sibilū: ⁊
obprobriū pp̄li mei portabitis. C VII

Ue michi: qa factus sū sicut q̄ colli-
git ī autumno racemos uindem-
mie. ſſnō est botrus ad comedēdū: pre-
coquas ficus desiderauit anima mea.
Perijt sanctus de terra: et rect⁹ in hmi-
nibus non est. Omnes in sanguine
insidiātur: uir fratrē suū ad mortē ve-
natur. ſſMalū manuū suarꝝ dicūt bo-
num. Princeps postulat: et iudex in
reddendo est. Et magn⁹ locut⁹ est de-
sideriū anime sue: et conturbauerunt
eā. Qui optim⁹ in eis est quasi palu-
rus: ⁊ qui rect⁹ quasi spina de sepe. Di-
es speculationis tue: uisitatio tua ve-
nit. ſſNunc erit vastitas eoꝝ. ſſolite cre-
dere amico: et nolite confidere in duce.
Ab ea que dormit in sinu tuo custodi
claustra oris tui: quia fili⁹ cōtumelia
facit patri: et filia cōsurget aduersus
matrem suā: nurus aduersus socrum
suā: ⁊ inimici hominis domestici ei⁹.
Ego aūt ad dñm aspiciā: exspectabo
deū saluatorē meū. Audiet me deus
meus. ſſe leteris inimica mea sup me:
quia recidi. Consurgā. Cū sedero in te-
nebris: dñs lux mea est. Iram dñi por-
tabo quoniā peccaui ei: donec causā
meā iudicet: et faciat iudiciū meū. Et
educet me in lucem: uidebo iusticiam
eius. Et aspiciet inimica mea: ⁊ operi-
etur cōfusione: que dicit ad me. Vbi ē
dñs deus tuus? Oculi mei uidebunt
in eā. ſſūc erit in cōculcationē: ut lutū
platearꝝ. Dies: ut edificentē macerie tue.
In die illa longe fiet lex. In die illa et
usq; ad te uenient assur: et usq; ad ciui-
tates munitas: ⁊ a ciuitatibz muniti⁹
usq; ad flumē: ⁊ ad mare de mari-et
ad mōtem de mōte. Et terra erit in de-
solationē p̄pter habitatores suos: et
propter fructū cogitatōnū eoꝝ. Pasce
pp̄lm tuū in uirga tua: gregē hereditā-
tis tue: habitantes solos in saltu. In
medio carmeli pascent̄ basan et gala-
ad iuxta dies antiquos: secūdū dies
egressionis tue de terra egipti. Ostendā
ei mirabilia. Uidebūt gentes: et con-
fundent̄ sup oīi fortitudine sua. Po-
nent manū sup os: aures eoꝝ surde e-
runt. Lingent puluerem sicut serpētes:
uelut reptilia terre p̄turbabūtur de e-
dibus suis. Dominū deū nr̄m desidе-
rabūt: et timebūt te. Quis deus sicus

tui qui aufers iniquitatē: et trāsis pec-
catū reliquias hereditatis tue? Nō im-
mittet ultra furorem suū: qm̄ volens
misericordiā est. Revertetur et miserebit̄
nostri. Deponet iniquitates nostras:
⁊ proiciet in ꝓfundū maris omnia pec-
cata nr̄a. Dabis veritatē iacob · mise-
ricordiā abrahā: q̄ iurasti patribꝫ no-
stris a diebꝫ antiq̄s. *Incipit lib' in
Naum ꝓphetaꝫ. C. i.*

O Nus ninive. Liber
visionis naum hel-
chesei. Deus emula-
tor ⁊ ulciscens dn̄s:
ulciscens dn̄s et ha-
bens furorē: ulciscēs
dn̄s in hostes suos: ⁊ irascens ipē ini-
micis suis. Dominꝰ patiēs ⁊ magnꝰ
fortitudine: ⁊ mūdans nō faciet inno-
centem. Dominꝰ in tempestate ⁊ turbi-
ne vie eius: ⁊ nebule pulvis pedū eius.
Increpans mare exsiccans illud: et o-
mnia flumina ad desertū deducēs. In-
firmatꝰ est basan ⁊ carmelus: ⁊ flos li-
bani elanguit. Montes cōmoti sunt
ab eo: ⁊ colles desolati sunt. Et contre-
muit terra a facie eius: et orbis · ⁊ omēs
habitātes in eo. Ante faciē indignati-
onis eius quis stabit: ⁊ quis resistet ī
ira furoris eiꝰ? Indignatio eiꝰ effusa
est ut ignis: et petre dissolute sunt ab
eo. Bonus dn̄s et cōfortās in die tribu-
lationis: ⁊ sciēs sperantes in se. Et ī di-
luvio ꝑtereunte cōsūmatōnē faciet lo-
ci eius: et inimicos eiꝰ persequent̄ tene-
bre. Quid cogitatis contra dominū?
Consūmationē ipse faciet. Non con-
surget duplex tribulatio quia sicut
spine se inuicem cōplectūtur: sic convi-
viū eoꝝ pariter potantiū. Cōsūmētur
q̄si stipula ariditate plena. Ex te enī
exibit cogitās cōtra dominū maliciā:

mente ꝑtractās ꝑvaricationē hec dicit
dn̄s. Si ꝑfecti fuerint et ita plures: sic
quoq; attondētur et ꝑtrāsibit. Afflixi
te: et nō affligā te ultra. Et nūc cōterā
virgā eius de dorso tuo: ⁊ vincla tua
dirumpā. Et ꝑcipiet sup te dn̄s. Non
seminabit̄ ex nomine tuo āplius. De
domo dei tui interficiā. Sculptile et
cōflatile ponā sepulcrū tuū: quia inho-
noratus es. Ecce sup mōtes pedes eu- C. ii.
angelizantis: et ānunciantis pacem.
Celebra iuda festivitates tuas ⁊ redde
vota tua: q̄a nō adiciet ultra ut ꝑtrās-
eat in te belial: universus interijt.

A Scendit qui dispergat corā te: q̄
custodiat obsidionē. Contem-
plare viam: cōforta lumbos: robora
virtutem valde. Quia reddidit domi-
nus supbiam iacob: sicut superbiam
isrl'. Quia vastatores dissipaverunt e-
os: ⁊ ꝓpagines eoꝝ corruperūt. Clipeꝰ
fortiū eiꝰ ignitꝰ: viri exercitꝰ in coccine-
is. Ignee habene currus in die ꝑpara-
tionis eius: ⁊ agitatores cōsopiti sunt.
In itineribꝫ cōturbati sunt: quadrige
collise sunt in plateis. Aspectus eorū
quasi lampades: q̄si fulgura discur-
rentia. Recordabit̄ fortiū suoꝝ: ruent
in itineribꝫ suis. Velociter ascendent
muros eius: et ꝑparabit̄ umbraculū.
Porte fluviorū aperte sunt: et templū
ad solū dirutū. Et miles captivus ad-
ductus est: et ancille eius minabant̄
gementes et colūbe: murmurantes in
cordibꝫ suis. Et ninive · quasi piscina
aquarū aque eius: ipsi vero fugerunt.
State state: et nō est q̄ revertatur. Di-
ripite argentū diripite aurū: et nō est
finis diviciarū ex omnibꝫ vasis deside-
rabilibus. Dissipata et scissa et dilace-
rata: et cor tabescens et dissolutio ge-
niculorū et defectio in cūctis renibꝫ: et

facies omniū sicut nigredo olle. Vbi ē habitaclm leonū:et pascua catulox leonū? Ad quā iuit leo ut ingrederet illuc:catulus leonis·ꝛ nō ē q̄ exterreat. Leo cepit sufficiēter catulis suis:et necauit leenis suis. Et impleuit preda speluncas suas:et rubile suū rapina. Ecce ego ad te dicit dñs exercituū: et succendam usq; ad fumū quadrigas tuas: et leunculos tuos comedet gladi⁹. Et exterminabo de tra predā tuam:ꝛ nō audiet ultra vox nūcioꝝ tuoꝝ. C·m·

Ve ciuitas sanguinū:tota mēdacij:dilaceratione plena. Nō recedat a te rapina. Vox flagelli· et vox impetus rote· et equi fremētis·et quadrige feruētis· et equitis ascendētis·ꝛ micātis gladij·et fulgurātis haste·ꝛ multitudinis interfecte· et grauis ruine:nec est finis cadaueri. Et corruent in corporibꝫ suis ꝓpter multitudinē fornicationū meretricis speciose et grate et habētis maleficia: que vendidit gētes i fornicationibꝫ suis:ꝛ familias in maleficijs suis. Ecce ego ad te dicit dñs exercituū:et reuelabo pudenda tua in facie tua:ꝛ ostendā in gentibus nuditatē tuā et regnis ignominiam tuam. Et ꝓiciā super te abominationes tuas:et contumelijs te afficiā: et ponam te in exemplum. Et erit oīs q̄ viderit te resiliet a te:et dicet. Vastata est niniue. Quis cōmouebit sup te caput? Vnde queram consolatorem tibi? Nūq̄d melior es ab alexādria populorum: qui habitat in fluminibus? Aque in circuitu eius: cuius diuitie mare:aque muri eius. Ethiopia fortitudo eius et egiptus:et non est finis. Affrica ꝛ libies fuerunt in auxilio tuo: sed et ipsa in trāsmigratione ducta est in captiuitatē. Paruuli eius elisi sunt i capite omniū viaꝝ:et super inditos ei⁹ miserūt sortē:et oēs optimates ei⁹ alligati sunt i cōpedibꝫ. Et tu ergo inebriaris ꝛ eris despecta:ꝛ queres tu auxiliū ab inimico. Oēs munitiones tue sicut fic⁹ cū grossis suis: si cōcussi fuerint cadēt i os comedētis. Ecce ꝓpl⁹ tu⁹: mulieres i medio tui. Inimicis tuis ad apertionē pādet porte terre tue:deuorabit ignis vectes tuos. Aquā ꝓpter obsidionē hauri tibi:exterrue munitiones tuas. Intra i lutū ꝛ calca: subiges rene laterem. Ibi comedet te ignis:pcibis gladio:deuorabit te ut bruc⁹. Cōgregare ergo ut bruc⁹: multiplicare ut locusta. Plures fecisti negotiationes tuas:q̄ stelle sunt celi. Bruc⁹ expāsus est:ꝛ auolauit. Custodes tui q̄si locusta:ꝛ paruuli tui q̄si locuste locustaꝝ:q̄ sident i sepibꝫ i die frigoris. Sol orc⁹ est ꝛ auolauerūt:et nō est cognit⁹ locꝰ earꝝ ubi fuerit. Dormitauerūt pastores tui rex assur: sepelientur principes tui. Latitauit ꝓpl⁹ tu⁹ in mōtibꝫ:ꝛ nō est q̄ cōgreget. Nō ē obscura cōtritio tua:pessima est plaga tua. Omnes q̄ audierūt auditionē tuā:cōpresserūt manū tuā sup te. Quia super quē nō trāsiit malicia tua semp? Incipit lib'm abacuc ꝓphm·C·j·

Onus qđ vidit abbacuc propheta. Vsq; quo dñe clamabo: et non exaudies? Vociferabor ad te vim patiens:et nō saluabis? Quare ostendisti michi iniquitatē ꝛ laborē:videre predā et iniustitiā contra me? Et factū est iudiciū: et cōtradictio potentior. Propter hoc lacerata est lex:et nō puenit usq; ad finē iudiciū. Quia impius ꝓualet aduersus

iustū: propterea egredit iudiciū puer-
sum. Aspicite in gentibꝫ ⁊ videte ⁊ am-
miramini et obstupescite: quia opus
factū est in diebꝫ vestris: qđ nemo cre-
det cū narrabit. Quia ecce ego suscita-
bo chaldeos gentē amarā ⁊ velocem
ambulātem sup latitudinem terre: ut
possideat tabernacula nō sua. Horri-
bilis et terribilis est: ex semetipa iudici-
um et onus eiꝰ egredietur. Leuiores par-
dis equi eius: et velociores lupis ve-
spertinis: et diffundētur equites eiꝰ. E-
quites nāq; eius de lōge venient: vo-
labūt quasi aquila festinās ad come-
dendū. Omnes ad pdam venient: fa-
cies eoꝝ vent⁹ urens. Et congregabit
quasi arenā captiuitatē: et ipe de regi-
bus triumphabit: et tyrāni ridiculi e-
ius erūt. Ipse sup omem munitionē
ridebit: ⁊ cōportabit aggerē et capiet
eā. Tūc mutabit spiritus: ⁊ pertransibit
et corruet. Hec est fortitudo eius dei sui.
Nūquid nō tu a principio dne deus
meus sancte meus: et nō morienmur?
Domine in iudiciū posuisti eū: et fortē
ut corriperes fundasti eū. Mūdi sunt
oculi tui ne videas malū: et respicere
ad iniquitatē non poteris. Quare nō
respicis super inique agentes: ⁊ taces
deuorāte impio iustiorē se? Et facies
homines quasi pisces maris: ⁊ ñsi re-
ptile non habēs principē. Totū in ha-
mo sublenauit: traxit illud in sagena
sua: ⁊ cōgregauit in rete suū. Sup hoc
letabitur ⁊ exultabit: propterea immo-
labit sagene sue: ⁊ sacrificabit reti suo.
Quia in ipsis incrassata ē pars eius:
et cibus eius electus. Propter hoc er-
go expandit sagenam suam: et sem-
per interficere gentes non parcet.

Super custodiā meā stabo: ⁊ figā
gradum super munitionem. Et
cōtemplabor ut videā quid dicat mi-
chi: et quid respōdeā ad arguentē me.
Et respōdit michi dns et dixit. Scribe Cap.
visum et explana eū super tabulas: ut
percurrat qui legerit eū. Quia adhuc
visus ptul: ⁊ apparebit in finē et non
mētietur. Si morā fecerit expecta illū:
quia veniēs veniet et nō tardabit. Ec-
ce qui incredulus est: nō erit recta ani-
ma eius in semetipso. Iustus aūt in fi-
de sua viuet. Et quomō vinū potāten
decipit: sic erit vir superbus ⁊ nō decora-
bitur. Qui dilatauit quasi infernus
animā suā: ⁊ ipi quasi mors: ⁊ nō ad-
impletur. Et cōgregauit ad se oēs
gentes ⁊ coacernauit ad se omnes po-
pulos. Nūquid nō omnes isti sup eū
parabolā sumēt: ⁊ loquelā enigmatū
eius? Et dicet. Ve ei: qui multiplicat
nō sua. Usquequo et aggrauat contra
se densum lutū? Nūquid non repente
cōsurgēt qui mordeant te? Et suscita-
būtur lacerantes te: et eris in rapinā
eis. Quia tu spoliasti gentes multas:
spoliabūt te oēs qui reliqui fuerint
de pplis: propter sanguinē hominis
et iniquitatē terre ciuitatis: et omniū
habitantiū in ea. Ve qui cōgregat a-
uaritiā malā domui sue: ut sit in excel-
so nidus eiꝰ: et liberari se putat de ma-
nu mali. Cogitasti cōfusionē domui
tue: cōscidisti pplos mltos: et peccauit
anima tua. Quia lapis de pariete cla-
mabit et lignū quod inter iuncturas
edificiorū est respōdebit. Ve qui edi-
ficat ciuitatem in sanguinibus: ⁊ pā-
rat urbē in iniquitate. Nūquid non
hec sunt a dno exercituū? Laborabūt
enī pli in multo igni: et gentes in va-
cuū et deficient. Quia replebit terra ut
cognoscant gloriā dni: quasi aque o-
pientes mare. Ve qui potū dat amico

suo·mittens fel suū:et inebrians ut aspiciat nuditatē eius. Replet9 ē ignominia pro gloria. Bibe tu quoq;:et obstupesce. Circūdabit te calix dextere dñi: et vomit9 ignominie sup gloriā tuā. Quia iniquitas libani operiet te:& vastitas animaliū deterrebit eos:de sanguinibz hominis & iniquitate terre et ciuitatis:et omniū habitātium in ea. Quid pdest sculptile quia sculpsit illud fictor suus statuile & ymaginē falsā: quia speravit in figmēto fictor eius ut faceret simulacra muta? Ve qui dicit ligno expergiscere: surge lapidi tacēti. Numquid ipse docere poterit? Ecce iste coopert9 est auro et argēto:et omnis spiritus nō est in visceribus eius. Dominus aūt in templo sancto suo:sileat a facie eius omnis terra. Oro habacuc

Hbyeta pro ignorantibus.

Domine audiui auditionē tuā:et timui. Dñe opus tuū:in medio āno rū vivifica illud. In medio ānorū notū facies:cū iratus fueris misericordie recordaberis. Deus ab austro veniet:et sanct9 de mōte pharan. Semper. Operuit celos gloria ei9:& laudis ei9 plena est terra. Splēdor ei9 ut lux erit: cornua in manibus ei9. Ibi abscondita ē fortitudo ei9:āte faciē ei9 ibit mors. Egrediet9 diabol9 āte pedes ei9: stetit et mēsus est terrā. Aspexit et dissoluit gentes:et cōtrīti sunt mōtes seculi. Incurvati sunt colles mūdi:ab itinerib3 eternitatis ei9. Pro iniquitate vidi tentoria ethiopie: turbabūtur pelles terre madian. Numquid ī fluminib3 iratus es dñe:aut in fluminib3 furor tu9:uel in mari indignatio tua? Qui ascendes sup equos tuos: et quadrige tue saluatio. Suscitās suscitabis arcum tuū:iuramēta tribubus que locut9 es. Semp. Fluuios scindēs terre:viderūt te et doluerūt mōtes:gurges aquarū trānsiit. Dedit abissus vocē suā:altitudo manus suas leuauit. Sol & luna stetērūt in habitaculo suo: in luce sagittarū tuaz ibūt:in splendore fulgurātis hastē tue. In fremitu cōculcabis terrā:& in furore obstupefacies gentes. Egressus est in salutē pp̄li tui: in salutem cū christo tuo. Percussisti caput de domo impij: denudasti fundamētū usq; ad collū. Semp. Maledixisti sceptris ei9:capiti bellatoz eius:venientibus ut turbo ad dispergendū me. Exultatio eoz: sicut ei9 qui devorat pauperē in abscōdito. Via fecisti in mari equis tuis:ī luto aquaz multaz. Audiui et obturbat9 est vēter meus:a voce contremuerūt labia mea. Ingrediat putredo in ossibus meis:et subter me scateat. Vt requiescā in die tribulatōnis: ut ascendā ad pp̄lm accinctū nostrum. Ficus enī nō florebit:et nō erit germē in vineis. Mentietur opus olive:& arua nō afferent cibū. Abscidet de ouili pecus:et nō erit armentū in presepibus. Ego aūt in dño gaudebo:et exultabo in deo ihesu meo. Deus dñs fortitudo mea:et ponet pedes meos quasi cervorū. Et super excelsa mea deducet me victor:in psalmis canētē.

Incipit lib' Sophonie pphe·Caplm·i·

Verbū dñi qd factū est ad sophoniam filiū chusi filij godolie filij amasie filij ezechie: in diebz iosie filij āmon regis iuda. Congregās cōgregabo omnia a facie terre dicit dñs:cōgregās hominē et pecus:congregās volatilia celi & pisces maris. Et ruine impiorum erunt:et

disperdā hoīes a facie terre dicit dñs. Et extendā manū meā sup iudā ⁊ sup omnes habitātes iheruſalē: et disperdam de loco hoc reliquias baal ⁊ nomina edituoꝝ cū sacerdotibꝫ: et eos q̄ adorāt super tecta militiā celi: et adorant ⁊ iurāt in domino ⁊ iurāt in melchom: ⁊ qui auertūtur de post tergum dñi: et qui nō quesierūt dñm: nec inuestigauerūt eum. Silete a facie dñi dei: quia iuxta ē dies dñi. Quia ꝓparauit deus hostiā: sanctificauit vocatos suos. Et erit: in die hostie dñi visitabo sup principes et sup filios regū et sup omnes qui induti sunt veste perigrina. Et visitabo super omnem qui arrogantes ingreditur sup limen in die illa: qui cōplent domū dñi dei sui: iniquitate et dolo. Et erit in die illa dicit dñs vox clamoris a porta pisciū et vlulatꝰ a secunda: et contio magna a collibꝫ. Vlulate habitatores pile. Cōticuit omīs pꝰplus chanaan: disperierūt oīes inuoluti argento. Et erit: in tempore illo scrutabor ihrlim in lucernis et visitabo super viros defixos in fecibus suis: qui dicūt in cordibꝫ suis. Non faciet bene dñs: ⁊ nō faciet male. Et erit fortitudo eoꝝ in direptionē: et domꝰ eoꝝ in desertū. Et edificabūt domos et nō habitabūt: ⁊ plātabūt vineas et nō bibēt vinū eaꝝ. Iuxta est dies domini magnꝰ: iuxta est ⁊ velox nimis. Vox diei dñi amara: tribulabit ibi fortis. Dies ire dies illa. Dies tribulationis ⁊ angustie: dies calamitatis et miserie. Dies tenebraꝝ ⁊ caliginis. Dies nebule et turbinis: dies tube et clangoris sup ciuitates munitas et sup angulos excelsos. Et tribulabo homines: ⁊ ambulabūt ut ceci: quia domino peccauerunt. Et effundetur sanguis eoꝝ sicut humꝰ: et corpora eorū sicut stercora. Sed et argentū eoꝝ et aurū eoꝝ nō poterit liberare eos: in die ire dñi. In igne zeli eius deuorabit oīis ira: qa cōsumationē cū festinatione faciet cūctis habitātibꝫ terrā. C. ij.

Conuenite cōgregamini gens nō amabilis: priusq̄ pariat influio quasi puluerē trāseuntē diē: anteq̄ veniat sup vos ira furoris dñi. Querite dñm oīes māsueti terre: qui iudicū eius estis operati. Querite iustū querite māsuetū: si quo modo abscōdamini in die furoris dñi. Quia gaza destructa erit: et ascalon in desertū. Azotū in meridie eicient: et accaron eradicabitur. Ve qui habitatis funiculū maris: gens preditoꝝ. Verbū dñi sup vos chanaan terra philistinorum: et disperdā te ita ut nō sit inhabitator. Et erit funiculus maris requies pastorū: ⁊ caule pecorū. Et erit funiculus eiꝰ qui remāserit de domo iuda. Ibi pascent in domibꝫ ascalonis: ad vesperꝫ requiescent. Quia visitauit eos dñs deꝰ eoꝝ: et auerter captiuitatē eoꝝ. Audiui opprobriū moab ⁊ blasphemias filioꝝ amon que exprobrauerūt pꝰplo meo: ⁊ magnificati sunt sup tīminos eorum. Propterea viuo ego dicit dñs exercituum: deus israhel. Quia moab ut sodoma erit et filij amon quasi gomorra: siccitas spinarū et acerui salis: et desertū usq; in eternū. Reliquie pꝰpli mei diripiēt illos: reliqui gentis mee possidebunt illos. Hoc eni eis eueniet pro superbia sua: qua blasphemauerunt et magnificati sunt sup pꝰplm dñi exercituū. Horribilis dñs sup eos: ⁊ attenuabit oīes deos terre. Et adorabūt eū viri de loco suo: omnes insule gentiū. Sed ⁊ vos ethiopes: interfecti gladio

meo eritis. Et extendet manū suā sup aquilonē: et perdet assur. Et ponēt speciosam in solitudinē et in inuiū: ⁊ ſſi desertū. Et accubabūt in medio eius greges. oēs bestie gentiū: et onocrotalus et ericiꝰ in liminibꝫ eius morabūtur. Vox cātātis in fenestra: ruruꝰ in supliminari: quoniā attenuabo robur eiꝰ. Hec est ciuitas gloriosa habitās in cōfidentia: que dicebat in corde suo. Ego sum: et extra me nō est alia āplius. Quomodo facta est in desertū: cubile bestie? Oīs qui trāsit per eā sibilabit: et mouebit manū suā. Cap. Ve prouocatrix ⁊ redēpta ciuitas. columba. ſſñ audiuit voce: et nō suscepit disciplinā. In dño nō est confisa: ad deū suū nō appropinquauit. Principes eiꝰ in medio eius: quasi leones rugientes. Iudices eius lupi vespere: nō relinquebant in mane. Prophete eiꝰ vesani: viri infideles. Sacerdotes eius polluerūt sanctū: iniuste egerūt otra legem. Dominꝰ iustꝰ in medio eius: nō faciet iniquitatē. ſſMane mane iudiciū suū dabit in luce: ⁊ nō abscōdetur. ſſNesciuit aūt iniquus cōfusionē. Disperdidi gentes: et dissipati sunt anguli earū. Desertas feci vias eorū: dū nō est qui transeat. Desolate sunt ciuitates eorū: nō remanēte viro neq; ullo habitatore. Dixi. Attamē timebis me. suscipies disciplinam. Et nō peribit habitaculū eiꝰ: ꝓpter oīa in quibꝫ visitaui eā. Verūtamen diluculo surgentes corruperūt oēs cogitationes suas. Quapropter exspecta me dicit dñs in die resurrectionis mee in futurū: quia iudiciū meū ut cōgregem gentes et colligā regna. Et effundam sup eos indignationem meam: omnē irā furoris mei. In igne enim zeli mei deuorabit omnis terra. Quia tūc reddā ꝑ̄lis labiū electū: ut inuocent omnes nomen dñi: et seruiant ei humero uno. Vltra flumina ethiopie. inde supplices mei: filij dispersoꝝ meoꝝ deferēt munꝰ michi. In die illa nō cōfunderis sup cunctis adinuentionibus tuis: quibꝫ preuaricata es in me. Quia tūc auferā de medio tui magniloquos superbie tue: et nō adicies exaltari amplius in mōte sancto meo. Et derelinquā in medio tui ꝑ̄lm pauperem et egenū: ⁊ sperabūt in nomine domini. Reliquie israhel nō facient iniquitatem nec loquētur mēdaciū: et nō inuenīet in ore eoꝝ lingua dolosa. Quoniā ipsi pascentur ⁊ accubabūt: ⁊ non erit qui exterreat. Lauda filia syon: iubilato israhel. Letare et exulta israhel in omni corde filia iherusalē. ſſAbstulit dominꝰ iudiciū tuū: auertit inimicos tuos. Rex israhel dñs in medio tui: nō timebis malū ultra. In die illa dicetur iherusalē. ſſNoli timere syon: nō dissoluātur manꝰ tue. Dominꝰ deus tuus in medio tui fortis: ipe saluabit. Gaudebit super te in letitia: silebit in dilectione tua: et exultabit sup te in laude. ſſTugas qui a lege recesserant congregabo quia ex te erant: ut non ultra habeas super eis opprobrium. Ecce ego interficiam omnes qui afflixerunt te in tpe illo: et saluabo claudicantem: et eam que ejecta fuerat congregabo. Et ponam eos in laudē ⁊ in nomen in oīi terra confusionis eorū: in tpe illo quo adducā vos: ⁊ in tpe quo congregabo vos. Dabo enī vos in nomē ⁊ in laudem omnibus populis terre: cum conuertero captiuitatem vestram corā oculis vestris dicit dñs. Incipit lib' aggei ꝓphete. C. j.

ISTA anno secūdo darij regis in mense sexto in die una mēsis factū est verbū dñi in manu aggei prophete ad zorobabel filiū salathiel ducem iuda: et ad ihesum filiū iosedech sacerdotem magnū dicēs. Hec ait dñs exercituum dicens. Popul⁹ iste dicit. Nondū venit tempus dom⁹ dñi edificāde. Et factū est verbū dñi i manu aggei pphete dicens. Nūquid tempus vobis est ut habitetis in domibz laqueatis: et dom⁹ ista deserta? Et nūc hec dicit dñs exercituū. Ponite corda vestra super vias vestras. Seminastis multū: et intulistis parū. Comedistis: et non estis saciati. Bibistis: et nō estis inebriati. Operuistis vos: et nō estis calefacti. Et qui mercedes congregauit: misit eas in sacculū pertusum. Hec dicit dñs exercituū. Ponite corda vestra sup vias vestras. Ascendite in mōtem portate lignum: et edificate domū et acceptabilis michi erit: et glorificabor dicit dñs. Respexistis ad amplius: et ecce factū est minus. Et inculistis i domū: et exsufflaui illud. Quā ob causā dicit dñs exercituū? Quia dom⁹ mea deserta est: et vos festinastis unusquisq; in domū suam. Propter hoc sup vos prohibiti sunt celi ne darent rorem: et terra prohibita est ne daret germen suū. Et vocaui siccitatem sup terrā et sup mōtes et sup triticū et sup vinū et sup oleū et quecūq; profert humus: et sup homines et sup iumēta: et sup omnē laborem manuū. Et audiuit zorobabel filius salathiel et ihesus filius iosedech sacerdos magnus et omnes reliquie pplī vocem dei sui et verba aggei pphete sicut misit eū dñs deus eorū ad eos: et timuit omnis pplus a facie dñi. Et dixit aggeus nūcius dñi de nūciis dñi populo dicens. Ego vobiscū dicit dominus. Et suscitauit deus spiritū zorobabel filij salathiel ducis iuda et spiritū ihesu filij iosedech sacerdotis magni et spiritū reliquorū de omni populo: et ingressi sunt et faciebant opus in domo domini exercituū dei sui. Cap. I

In die vicesima et quarta mensis in sexto mense in anno secundo darij regis in septimo mēse vicesima et pma mēsis: factū est verbum domini in manu aggei pphete dicēs. Loquere ad zorobabel filiū salathiel ducē iuda et ad ihesum filiū iosedech sacerdotē magnū: et ad reliquos ppli dicēs. Quis in vobis est derelictus qui vidit domū istā in gloria sua prima? Et quid vos videtis hanc nūc? Nunquid nō ita est quasi nō sit in oculis vīis? Et nūc confortare zorobabel dicit dñs: et confortare ihesu fili iosedech sacerdos magne: et confortare omnis pplus terre dicit dom⁹ exercituū et facite: quoniā ego vobiscū sum: dicit dñs exercituū. Verbū qd̄ placui vobiscū cū egredereminī de terra egipti: et spiritus⁹ meus erit i medio vestrū. Nolite timere: quia hec dicit dñs exercituum. Adhuc unum modicū est: et ego cōmouebo celum et terrā et mare et aridam. Et mouebo omnes gentes: et veniet desideratus cunctis gentibz. Et implebo domū istam gloria: dicit dñs exercituū. Meū ē argentū et meū est aurū: dicit dñs exercituū. Magna erit gloria dom⁹ istius nouissime plusq; prime: dicit dñs exercituū. Et in loco isto dabo pacē: dicit dominus exercituum. In vicesima et quarta noni mensis in anno secūdo darij regis: factū est verbū domini ad aggeum pphetā dicens. Hec dicit dñs exercituū. Interroga sacerdotes legem

dicēs. Si tulerit homo carnē sanctificatam in ora vestimēti sui et tetigerit de summitate eius panem aut pulmētum aut vinū aut oleū aut omnem cibum: nunquid sanctificabit? Respondentes aūt sacerdotes dixerunt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit pollut⁹ in anima ex oīnibꝫ hijs nunqd contaminabit? Et respōderūt sacerdotes: et dixerūt. Cōtaminabit. Et respōdit aggeꝰ et dixit. Sic ꝓpl⁹ iste ⁊ sic gens ista ātē facie meā dicit dñs: et sic oīne opus manuū eoꝝ: et oīnia que obtulerunt michi cōtaminata erūt. Et nūc ponite corda vestra a die hac et supra anteqū ponerēt lapis super lapidē in templo domini: cum accederetis ad acervum viginti modiorum et fierent decem: et intraretis ad torcular ut exprimeretis quinquaginta lagenas ⁊ fiebant viginti. Percussi vos vento urente: et aurugine et grandine oīnia opera manuū vestrarū: et non fuit in vobis qui reuerteretur ad me dicit dominus. Ponite corda vestra ex die ista et in futurum a die vicesima et quarta noni mēsis: a die qua fundamenta iacta sunt templi domini ponite super cor vestrum. Nunquid iam semen in germine est? Et adhuc vinea ⁊ ficus et malogranatū et lignū oliue non floruit. Ex die ista benedicā. Et factū ē verbū dñi secundo ad aggeum in vicesima et quarta mēsis dicēs. Loquere ad zorobabel ducē iuda dicēs. Ego moueo celum pariter et terram: et subuertam soliū regnorum: et conteram fortitudinem regni gentium. Et subuertam quadrigam et ascensorem eius: et descendent equi et ascensores eorū: vir in gladio fratris sui. In die illo dicit dominus exercituum assumam te zorobabel fili salatiel serue meus dicit dñs: ⁊ ponā te ꝙsi signaculum: qa te elegi dicit dominꝰ exercituū. Incipit lib. Zacharie ꝓphē. C. j.

In mense octauo in anno secundo darij regis: factū est verbū dñi ad zachariam filiū barachie filij addo ꝓphetā. Iratus est dñs sup pres vestros ira cū dia. Et dices ad eos. Hec dicit dñs exercituū. Conuertimini ad me ait dñs exercituū: et conuertar ad vos dicit dñs exercituū. Ne sitis sicut patres vestri ad quos clamabāt prophete priores dicentes hec dicit dñs exercituū. conuertimini de viis vestris malis et cogitationibus vestris pessimis: et non audierunt neq; attenderūt ad me dicit dñs. Patres vri ubi sunt et ꝓphete? Nūqd in sempiternū viuēt? Verūtamē verba mea et legitima mea q̄ mādaui seruis meis prophetis: nunquid non cōprehenderūt patres vestros? Et conuersi sunt et dixerūt. Sicut cogitauit dñs exercituū facere nobis secūdū vias nostras et secūdū adinuentiones nras: fecit nobis. In die vicesima ⁊ quarta undecimi mensis sabbath in anno secundo darij: factū est verbū domini ad zachariā filiū barachie filij addo prophetā dicēs. Vidi ꝑ noctē: et ecce vir ascendēs sup equū rufum: et ipse stabat inter murteta que erant in profundo: et post eū equi rufi varij et albi. Et dixi. Qui sunt isti dñe mi? Et dixit ad me angelꝰ dñi qui loquebat in me. Ego ostendā tibi quid sint hec. Et respōdit vir qui stabat inter murteta et dixit. Isti sunt quos misit dñs: ut perambulent terram. Et respondērūt angelo dñi q̄ stabat inter murteta: ⁊ dixerūt. Perābulauim⁹ terrā: et ecce oīnis terra habitat̄ ⁊ quiescit. Et respondit

angelus dñi ⁊ dixit. Domine exercituum usq; quo tu nō miserebe|ris ierusalem et urbiū iuda quibꝫ iratus es? Iste iam septuagesimus annꝰ est. Et respōdit dñs angelo qui loquebatur in me verba bona: verba cōsolatoria. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Clama dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Zelatus sum ierlim et syon zelo magno. Et ira magna ego irascor sup gentes opulentas: quia ego iratus sum parū: ipsi uero adiuuauerūt in malū. Propterea hec dicit dominus. Reuertar ad ierusalē in miseri|cordijs: et domꝰ mea edificabit in ea ait dñs exercituū: et per pendiculū extendet sup ierusalē. Adhuc clama dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc affluent ciuitates mee bonis: et consolabit adhuc dñs syon: ⁊ eliget adhuc ierlim. Et leuaui oculos meos et uidi: et ecce quatuor cornua. Et dixi ad angelū qui loquebat in me. Quid sunt hec? Et dixit ad me. Hec sunt cornua: que uentilauerūt iudam et isrl et ierusalē. Et ostendit michi dñs quatuor fabros. Et dixi. Quid isti ueniunt facere? Qui ait dicens. Hec sunt cornua que uentilauerūt iudam per singulos uiros: ⁊ nemo illorum leuauit caput suū. Et uenerūt isti deterrere ea: ut deiciāt cornua gētiū q̄ leuauerūt cornua sup terrā iuda: ut dispergerēt eā. C·m

Et leuaui oculos meos et uidi: et ecce uir et in manu eiꝰ funiculus mensorū. Et dixi. Quo tu uadis? Et dixit ad me. Vt metiar iudeā ⁊ ierlim quāta sit latitudo eius: et quāta longitudo eius. Et ecce angelꝰ qui loquebatur in me egrediebat: et alius angelus egrediebat in occursum eius: ⁊ dixit ad eū. Curre: loquere ad puerū istū dicens. Absq; muro habitabit ierusalē pre multitudine hominū et iumētorū in medio eius. Et ego ero ei ait dñs murꝰ ignis in circuitu: et in gloria ero in medio eiꝰ. O o fugite de terra aquilonis dicit dñs: quoniam in quatuor uentos celi dispersi uos dicit dñs. O syon fuge que habitas apud filiā babilonis: quia hec dicit dñs exercituū. Post gloriā misit me ad gentes: que spoliauerūt uos. Qui enī tetigerit uos: tangit pupillam oculi mei. Quia ecce ego leuo manū meā super eos: et erūt prede hijs qui seruiebant sibi: ⁊ cognoscetis quia dñs exercituum misit me. Lauda et letare filia syon: qꝛa ecce ego uenio et habitabo in medio tui ait dñs. Et applicabuntur gentes multe ad dñm in die illa: ⁊ erūt michi in pplm. Et habitabo in medio tui: et scies quia dñs exercituū misit me ad te. Et possidebit dñs iudā et partem suā in terra sanctificata: ⁊ eliget ierlim. Sileat omnis caro a facie dñi: quia cōsurrexit de habitaculo sācto suo. C·m·

Et ostendit michi dñs ihesum sacerdotem magnū stantem corā angelo dñi: et sathan stabat a dextris eius ut aduersaret ei. Et dixit dñs ad sathan. Increpet dñs in te. Sathan: et increpet dominꝰ in te qui elegit ierusalē. Nunquid non iste torris est eruus de igne? Et ihesus erat indutꝰ uestibus sordidis: et stabat ante faciem angeli. Qui respondit: et ait ad eos q̄ stabant corā se dicens. Auferte uestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te iniquitatem tuam: ⁊ indui te mutatorijs. Et dixit. Ponite cidarim mundā super caput eius. Et posuerūt cidarim sup caput eius mūdā: ⁊ induerūt eū uestibus. Et āgelus

dñi stabat: et contestabatur angelus dñi iheſum dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Si in viis meis ambulaueris et custodiā meā custodieris: tu quoq; iudicabis domū meā z custodies atria mea: et dabo tibi ambulātes de hijs q nūc hic assistūt. Audi ihus sacerdos magne: tu et amici tui qui habitāt coram te: quia viri portendētes sunt. Ecce enī ego adducā seruū meū oriētem: quia ecce lapis quē dedi coram iheſu: super lapidē unū septē oculi sunt. Et ecce ego celabo sculpturā eius ait dñs exercituū: et auferam iniquitatem terre illius in die una. In die illa dicit dominus exercituum: vocabit vir amicum suū subter vineā et subter ficū. C. m.

Et reūsus est angelus qui loquebatur ī me: z suscitauit me quasi virū qui suscitaf de somno suo. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi: et ecce candelabrū aureū totū: et lampas eius sup caput ipi9: z septem lucerne eius sup illud: et septē infusoria lucernis que erāt sup caput eius: et due oliue sup illud: una a dextris lampadis: et una a sinistris eius. Et respōdi: et aio ad angelū qui loquebaf in me dicens. Quid sunt hec dñe mi? Et respondit angel9 qui loquebaf in me: et dixit ad me. Nunquid nescis quid sunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et respōdit: z ait ad me dicens. Hoc est verbum dñi ad zorobabel dicens. Non in exercitu nec in robore: sed in spiritu meo dicit dñs exercituū. Quis tu mōs magne coram zorobabel in planū? Et educet lapidē primariū: et exequabit gratiā gratie eius. Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Manus zorobabel fundauerūt domū istā: et manus ei9 perficiēt eā: et scietis quia dñs exercituū misit me ad vos. Quis enī despexit dies paruos? Et letabūtur: et videbunt lapidē stagneum in manu zorobabel. Septē sunt isti oculi dñi: qui discurrūt in uniūsam terrā. Et respondi: et dixi ad eū. Quid sunt due olive iste ad dexteram candelabri et ad sinistrā ei9? Et respondi scdo: et dixi ad eū. Quid sūt due spice olivarū que sunt iuxta duo rostra aurea: in quibz sunt suffusoria ex auro? Et ait ad me dicēs. Nūquid nescis qd sūt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et dixit. Isti sūt duo filij olei splendoris: q assistūt dñatori uniūsi tre. C. b.

Et cōuersus sū: z leuaui oculos meos et vidi: z ecce volumē volās. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Ecce ego video volumē volās: lōgitudo ei9 viginti cubitorū: z latitudo ei9 decem cubitorū. Et dixit ad me. Hec est maledictio que egredief sup faciē oīs terre: quia oīs fur sicut ibi scriptū est iudicabitur: z oīs iurās ex hoc similiter iudicabiī. Educā illud dicit dñs exercituū: z veniet ad domū furis z ad domū iurantis in nomine meo mendaciter: et cōmorabiī in medio domi9 eius: et cōsumet eā et ligna eius et lapides eius. Et egressus ē angelus qui loquebaf in me: et dixit ad me. Leua oculos tuos et vide. Quid est hoc qd egreditur? Et dixi. Quidnam est? Et ait. Hec est anfora egrediens. Et dixit. Hec est oculus eorum in uniuersa terra. Et ecce talētum plumbi portabaf: et ecce mulier una sedens in medio anfore. Et dixit. Hec ē impietas. Et proiecit eā in medio anfore: et misit massam plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos et vidi: et ecce due mulieres egredientes: et spiritus in alis earū. C. h. Et habebāt alas quasi alas milui: et

leuauerunt anforã inter terram et celũ.
Et dixi ad angelũ qui loquebat in me.
Quo iste deferũt anforã ? Et dixit ad
me. Vt edificet ei dom⁹ in terra semnaar:
et stabiliat et ponat ibi sup basem suã.
Et cõuersus sum: et leuaui
oculos meos et vidi: et ecce qua-
tuor quadrige egredientes de medio du-
orũ montiũ: et mõtes montes ærei. In
quadriga prima equi rufi: in quadri-
ga scda equi nigri in quadriga tercia
equi albi: et in ꝙdriga quarta equi va-
rij et fortes. Et respõdi: et dixi ad ange-
lũ qui loquebat in me. Quid sunt hec
dñe mi? Et respondit angelus: et ait
ad me. Isti sunt ꝙtuor venti celi: qui e-
grediũtur ut stent corã dñatore omnis
terre. In qua erat equi nigri egrediebã
tur in terrã aquilonis: et albi egressi
sunt post eos: et varij egressi sunt ad
terrã austri. Qui aũt erat robustissimi
exierũt: et quærebãt ire et discurrere per o-
mnẽ terrã. Et dixit. Ite: et prambulate
terrã. Et perambulauerũt terrã. Et vo-
cauit me: et locut⁹ est ad me dicẽs. Ec-
ce qui egrediũtur in terrã aquilonis:
requiescere fecerũt spiritũ meũ in terra
aquilonis. Et factũ est verbũ dñi ad
me dicens. Sume a transmigratione
ab oldai et a tobia et ab idaia et ve-
nies tu in die illa et intrabis domũ io-
sye filij sophonie qui venerũt de babi-
lone: et sumes aurũ et argentũ et facies
coronas et pones in capite ihesu filij
iosedech sacerdotis magni: et loqueris
ad eũ dicens. Hec ait dñs exercituum
dicẽs. Ecce vir: oriens nomẽ eius. Et
subter eũ orietur: et edificabit templũ
dño: et ipe extruet templũ dño. Et ipse
portabit gloriã: et sedebit et dñabitur
sup solio suo. Et erit sacerdos sup so-
lio suo: et cõsiliũ pacis erit inter illos
duos. Et corone erũt heleni et tobie
et idaie et hen filio sophonie: memori-
ale in templo dñi. Et qui procul sunt
venient et edificabũt in templo dñi: et
scietis quia dominus exercituum mi-
sit me ad vos. Erit aũt hoc: si auditu
audieritis vocẽ dñi dei vestri. C. bn.
Et factũ est in anno quarto darij
regis: factum est verbum dñi ad
zachariã in quarta mensis noni qui
est caslеu. Et miserũt ad domũ dei sa-
rasar et rogomelech et viri qui erãt cũ
eis ad deprecandã faciẽ dñi: ut dicerẽt
sacerdotibꝫ dom⁹ dñi exercituũ et pphe-
tis loquẽtes. ſNũquid flendũ ẽ michi
in quinto mense: uel sanctificare me
debeo sicut feci iam multis ãnis? Et
factũ est verbũ dñi exercituũ ad me di-
cens. Loquere ad omnẽ pplm terre: et
ad sacerdotes dicens. Cũ ieiunaretis
et plangeretis in quinto et septimo per
hos septuaginta ãnos: nũquid ieiu-
niũ ieiunastis michi? Et cum comedi-
stis et bibistis: nunqd nõ vobis come-
distis et vobismetipsis bibistis? ſNũ-
quid nõ hec sunt verba que locutus
est dñs in manu pphetarũ priorũ cũ ad-
huc iherusalẽ habitaret et esset opulẽ-
ta: ipa et urbes in circuitu ei⁹: et ad au-
strũ et in cãpestribꝫ habitaretur? Et fa-
ctũ est verbum dñi ad zachariã dicẽs.
Hec ait dñs exercituũ dicens. Iudiciũ
verũ iudicate: et misericordiã et misera-
tiones facite unusquisqꝫ cũ fratre suo.
Et viduã et pupillũ et aduenã et pau-
perem nolite calũniari: et malũ vir fra-
tri suo non cogitet in corde suo. Et no-
luerũt attendere et auerterunt scapulã
recedẽtes: et aures suas aggrauauerũt
ne audirent: et cor suum posuerũt ut
adamãtem ne audirẽt legẽ et verba q̃
misit dominus exercituũ i spiritu suo

ſancto p manū pphetaꝝ priorum. Et facta ē indignatio magna a domino exercituū. Et factū ē: ſicut locutus ſum et non audierūt: ſic clamabūt et non exaudiā dicit dñs exercituū. Et diſperſi eos p omnia regna que neſciūt: et terra deſolata eſt ab eis eo q̄ non eſſet tranſiens z reuertens: z poſuerunt terram deſiderabilem in deſertum. Cum.

Et factum ē verbū dñi exercituū dicēs. Hec dicit dñs exercituū. Zelatus ſū ſyon zelo magno: z indignatione magna zelatus ſum eā. Hec dicit dñs exercituū: reuſus ſum ad ſyō: z habitabo in medio ihrlm. Et vocabitur ihꝛuſalē ciuitas veritatis: z mōs domini exercituū mons ſanctificatus. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc habitabūt ſenes z anus in plateis ihrlm: et viri baculus in manu ei⁹ p̄ multitudine dierū. Et platee ciuitatis complebunt̄ infantibꝫ: z puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dñs exercituum. Si videbit̄ difficile in oculis reliquiarū pp̄li huius in diebꝫ illis: numquid in oculis meis difficile erit dicit dñs exercituū? Hec dicit dñs exercituū. Ecce ego ſaluabo pp̄lm meum de terra orientis z de terra occaſus ſolis: z adducam eos z habitabūt in medio ihꝛuſalē: z erunt mihi in populū z ego ero eis in deū in veritate z in iuſticia. Hec dicit dñs exercituū. Confortentur manus vre qui auditis in hijs diebꝫ ſimones iſtos per os pphetarū: in die qua fundata ē domus dñi exercituū ut templū edificaretur. Siquidē ante dies illos merces hominū nō erat nec merces iumentorū erat: neq; introeūti et exeunti erat pax pre tribulatione: et dimiſi omnes homines vnūquenq; cōtra proximū ſuū. Nūc autem non iuxta dies p̄mores ego faciam reliquijs populi huius dicit dñs exercituū: ſed ſemen pacis erit. Vinea dabit fructum ſuū: z terra dabit germen ſuū. Et celi dabunt rorem ſuū: z poſſidere faciā reliquias pp̄li huius vniuerſo hec. Et erit: ſicut eratis maledictio in gentibꝫ domus iuda z domus iſrahel: ſic ſaluabo vos z eritis benedictio. Nolite timere. Cōfortent̄ manus vre: quia hec dicit dñs exercituū. Sicut cogitaui ut affligerem vos cum ad iracundiā prouocaſſent patres veſtri me dicit dominus et nō ſum miſertus: ſic auerſus cogitaui i diebus iſtis ut benefaciā domui iuda z ihrlm. Nolite timere. Hec ſunt ergo verba q̄ facietis. Loquimini veritatem vnuſquiſq; cum proximo ſuo. Veritatē et iudicium pacis iudicate i portis veſtris: z vnuſquiſq; malū contra amicū ſuū ne cogitetis in cordibꝫ veſtris: z iuramētū mendax ne diligatis. Omnia enī hec ſunt q̄ odi dicit dñs. Et factū eſt verbū dñi exercituū ad me dicens. Hec dicit dñs exercituū. Ieiunium quarti z ieiunium quinti z ieiunium ſeptimi et ieiunium decimi erit domui iude in gaudiū z in letitiā: z i ſolēnitates preclaras. Veritatē tantū z pacem diligite. Hec dicit dñs exercituū. Adhuc venient populi z habitent in ciuitatibus multis: z vadant habitatores vnus ad alterū dicentes. Eamus z deprecemur faciem dñi: z queramus dominū exercituū. Vadam etiam ego. Et venient populi multi z gentes robuſte ad querendū dñm exercituū in ihꝛuſalem: z deprecandā faciem domini. Hec dicit dominus exercituū. In diebus illis in q̄bꝫ apprehendent decē vir ex omnibꝫ linguis gentiū: z apprehendet fimbriā viri iudei dicētes: ibimus vobiſcū.

Audiuim⁹ enī qm̄ de⁹ vobiscū ē. Cap.

Onus verbi dñi in terra adrach & damasci requiei eius: quia dñs est oculꝰ hominis: et omniū tribuum isrl. Emath quoq; in terminis eius: & tyrus et sydon. Assumpserūt quippe sibi sapientiā valde. Et edificauit tyr⁹ munitionē suā: et congregauit argētū quasi humū: et aurū ut lutū platearū. Et ecce dñs possidebit eā: et percutiet in mari fortitudinē ei⁹: & hec ignī deuorabitur. Videbit ascalon & timebit: & gaza et dolebit nimis: et accaron quoniā cōfusa est spes eius. Et peribit rex de gaza: et ascalon non habitabitur. Et sedebit separator in azoto: et disperdam superbiā philistinoꝝ. Et auferam sanguinē eius de ore eius: et abominationes eius de medio dentiū ei⁹. Et relinquet etiā ipe deo nostro: et erit q̄si dux in iuda: & accaron quasi iebuseus. Et circūdabo domū meā ex his q̄ militant michi euntes et reuertentes: et non trāsibit sup eos ultra exactor: quia nūc vidi in oculis meis. Exulta satis filia syon: iubila filia iherusalē. Ecce rex tu⁹ veniet tibi iust⁹ et saluator: ipe pauꝑ et ascendēs sup asinā: & sup pullū filium asine. Et disperdā quadrigā ex ephraim: et equū de iherusalē: et dissipabitur arcus belli. Et loquet pacē gentibꝫ: & potestas ei⁹ a mari usq; ad mare: et a fluminibus usq; ad fines terre. Tu quoq; in sanguine testamēti tui emisisti vinctos tuos de lacu: in quo nō est aqua. Cōuertimini ad munitionē iuncti spei. Hodie quoq; ānuncians duplicia reddam tibi: quoniā extendi michi iudam quasi arcū: impleui terrā ephraim. Et suscitabo filios tuos syon super filios tuos grecia: et ponā te quasi gladiū fortiū. Et dñs deus sup eos videbit: et exibit ut fulgur iaculū eius. Et dñs deus in tuba canet: et vadet in turbine austri. Dominꝰ exercituum protiget eos: et deuorabūt et subicient lapidꝫ funde. Et bibentes inebriabunt quasi a vino: et replebūtur ut phiale: & quasi cornua altaris. Et saluabit eos dñs deus eoꝝ in die illa ut gregē pli sui: q̄a lapides sancti eleuabūt sup terrā ei⁹. Quid enī bonū ei⁹ est: et quid pulcrū ei⁹: nisi frumētū electoꝝ et vinum germinans virgines? Cap.

Petite pluuiā a dño in tp̄e serotino: et dñs faciet nubes et pluuiam imbris: et dabit eis singulis herbam in agro. Quia simulacra locuta sunt inutile: & diuini viderūt mendacium: et somniatores locuti sunt frustra et vane cōsolabantur. Idcirco adducti sunt quasi grex: affligent quia nō est pastor eis. Sup pastores irat⁹ est furor me⁹: et sup hircos visitabo. Quia visitauit dñs exercituū gregem suū domū iuda: et posuit eos quasi equum glorie sue in bello. Ex ipso angul⁹ et ex ipo paxill⁹: ex ipo arc⁹ pli: et ex ipso egrediet omnis exactor simul. Et erunt quasi fortes: conculcātes lutū viarū in prelio. Et bellabūt quia dñs cū eis: et confundent ascensores equorū. Et cōfortabo domū iuda: et domū ioseph saluabo. Et conuertā eos quia miserebor eoꝝ: et erūt sicut fuerūt quādo nō proiecerā eos. Ego enī dñs de⁹ eoꝝ: et exaudiā eos. Et erunt q̄si fortes ephraim: et letabitur cor eorū quasi a vino. Et filij eoꝝ videbūt et letabūtur: et exultabit cor eoꝝ in dño. Sibilabo eis et cōgregabo illos: quia redemi eos. Et multiplicabo eos sicut ante fuerāt multiplicati: et seminabo eos in pplis. Et de longe recordabūtur mei: & uuet

cū filijs suis et reūtet̄. Et reducā eos de terra egipti: ⁊ de assirijs cōgregabo eos. Et ad terrā galaad et libani adducā eos: ⁊ nō inuenietur eis loc⁹. Et transijt in maris freto: et percutiet in mari fluctus: et cōfundētur oīa profunda fluminis. Et humiliabitur superbia assur: et sceptrum egipti recedet. Confortabo eos in domino: et in nomine eius ābulabūt dicit dñs. Cap.

APeri libane portas tuas: et comedat ignis cedros tuas. Vlula abies quia recidit cedr⁹: quoniā magnifici vastati sunt. Vlulate quercus basan: quoniā succisus est saltus munitus. Vox vlulat⁹ pastorū: quia vastata est magnificentia eox. Vox rugitus leonū: quoniā vastata est superbia iordanis. Hec dicit dñs deus meus. Pasce pecora occisionis: que qui possederāt occidebāt et nō dolebāt: ⁊ vendebāt ea dicētes. Benedict⁹ dñs: diuites facti sum⁹. Et pastores eox nō parcebāt eis: et ego nō parcā vltra super habitantes terrā dicit dñs. Ecce ego tradam homines · vnūquēq; in manu proximi sui · et in manu regis sui: ⁊ cōscindēt terrā ⁊ nō eruā de manu eox: ⁊ pascam pecus occisionis ꝓpter hoc o pauperes gregis. Et assumpsi michi duas virgas: vnā vocaui decorē et alterā vocaui funiculū: et paui gregē. Et succidi tres pastores in mēse uno: et contracta est anima mea in eis. Etiquidē et anima eorū variauit in me. Et dixi. Nō pascam vos. Quod moritur moriat̄: et quod succiditur succidatur: et reliqui deuorēt unusquisq; carnē proximi sui. Et tuli virgā meā que vocabat̄ decus et abscondi eā: ut irritū facerē fedus meū quod percussi cū omnibꝫ ꝓpls: et in irritū deductum est in die illa. Et cognouerunt sic pauperes gregis qui custodiūt michi: qa verbū dñi est. Et dixi ad eos. Si bonū est in oculis vīs afferte mercedē meā: et si nō · quiescite. Et appenderūt mercedem meā: triginta argenteos. Et dixit dñs ad me. Proice illud ad statuarium. Decorū preciū: quo appreciat⁹ sū ab eis. Et tuli trigīta argēteos: et proieci illos in domo dñi ad statuarium. Et p̄scidi virgā meā secūdā que appellabatur funicul⁹: ut dissoluerē germanitatem inter iudā et israhel. Et dixit dñs ad me. Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti. Quia ecce ego suscitabo pastorē in terra qui derelicta nō visitabit · dispersum nō queret: et cōtritū nō sanabit ⁊ id qđ stat nō enutriet: et carnes pinguiū comedet · et vngulas eorum dissoluet. O pastor et ydolū: derelinquēs gregem. Gladius sup brachium eius: ⁊ sup oculū dextrū ei⁹. Brachium eius ariditate siccabit̄: ⁊ oculus dexter ei⁹ tenebrescens obscurabit̄. Cap.

ONus verbi dñi sup israhel. Dixit dñs extendēs celū et fundās terram: et fingens spiritū hominis in eo. Ecce ego ponā ihrlm superliminare crapule oīmbꝫ ꝓplis in circuitu: sed ⁊ iuda erit in obsidione cōtra ihrlm. Et erit: in die illa ponā ihrusalē lapidē oneris cūctis ꝓplis. Omnes qui eleuabunt eam concisione lacerabūtur: et colligētur adūsus eam oīa regna terre. In die illa dicit dñs percutiā omnē equū in stupore: et ascensorem ei⁹ in amentia. Et sup domū iuda aperiā oculos meos: et omnē equū ꝓplorū percutiā cecitate. Et dicent duces iuda in corde suo. confortentur michi habitatores ihrusalē: in dño exercituū deo eorū. In die illa ponā duces iuda sicut caminum

ignis in lignis et sicut facem ignis in
feno:et devorabūt ad dexterā z ad sini-
stram omnes pplos in circuitu. Et habi-
tabitur iherusalē rursus in loco suo ī
iherusalē:et salvabit dns tabernacla
iuda sicut in principio:ut nō magnifi-
ce glorietē dom9 dauid:z gloria ha-
bitantiū ihrlm extra iudā. In die illo
proteget dns habitatores iherusalem.
Et erit qui offenderit ex eis in die illa
quasi dauid:et domus dauid quasi
dei:sicut angel9 dnī in aspectu eius. Et
erit in die illa querā conterere omnes
gentes que venīūt cōtra iherusalē:z ef-
fundā sup domū dauid et sup habi-
tatores iherusalē spīritū gratie z precū.
Et aspiciēt ad me quē cōfixerūt:et plā-
gēt eū planctu ql sup unigenitū:z dole-
būt sup eū ut doleri solet in morte pri-
mogeniti. In die illa magn9 erit plā-
ctus ī ihrlm sicut plāct9 adrēmon: in
campo magedon. Et planget terra:
familie z familie seorsum. Familie do-
mus dauid seorsum:et mulieres eorū
seorsum. Familie dom9 nathan seorsū:
et mulieres eor seorsum. Familie do-
mus leui seorsum: et mulieres eorum
seorsum. Familie semei seorsum:z mu-
lieres eorum seorsum. Omnes familie
reliquę: familie et familie seorsum:
et mulieres eorum seorsum. Cxm.
In die illa erit fons patēs dom9 dauid
et habitātibz iherusalē: in ablutionē
peccatoris z menstruate. Et erit in die
illa dicit dns exercituū disperdā nomi-
na ydolox de terra: et nō memorabū-
tur ultra. Et pseudo pphetas et spīritū
immūdū auferā de terra. Et erit cum
prophetaverit quispiā ultra:dicent ei
pater eius et mater eius qui genuerūt
eum. Non vives:quia mendacium lo-
cutus es ī nomine dnī. Et configent
eū pater eius et mater eius genitores
eius cū pphetaverit. Et erit:in die illa
cōfundent prophete unusquisq; ex vi-
sione sua cū pphetaverint:nec operien-
tur pallio saccino ut mentiant. Sed
dicet:nō sum propheta. Homo agri-
cola ego sum:quoniā adam exemplū
meū ab adolescentia mea. Et dicetur ei.
Quid sunt plage iste in medio manu-
um tuax? Et dicet. Ihis plagat9 sum
in domo eox qui diligebant me. Fra-
mea suscitare sup pastorē meū: et sup
virū cohērentē michi dicit dns exercitu-
um. Percute pastorem:et dispergētur
oves. Et cōvertam manū meā ad par-
vulos:et erūt in omni terra dicit dns.
Partes due in ea dispergent et defici-
ent:et tercia pars relinquetur in ea. Et
ducam tertiā partē per ignē: et uram
eos sicut uritē argentū:et probabo eos
sicut probatē aurū. Ipe vocabit nomē
meū:z ego exaudiā eū. Et dicā·pplus
meus es:z ipse dicet·dns deus meus.
Ecce dies venīūt dicit do- Cxm.
minus:et dividentē spolia tua ī
medio tui. Et cōgregabo omnes gen-
tes ad iherusalē in plīū: et capietur ci-
vitas et vastabūtur dom9:et mulieres
violabūtur. Et egrediet media pars
civitatis in captivitatē:et reliquū pplī
nō auferetur ex urbe. Et egredietur dns
et preliabit contra gentes illas:sicut
preliatus est in die certaminis. Et sta-
būt pedes eius in die illa sup mōtem
olivarū: qui est extra iherusalē ad ori-
entem. Et scindetur mōs olivax ex me-
dia parte sui ad orientem et ad occidē-
tem prupto grandi valde. Et separa-
bitur mediū montis ad aquilonē: et
mediū eius ad meridiē. Et fugietis ad
vallē mōtiū eox: quoniā cōjungetur
vallis mōtium usq; ad proximū. Et

fugietis sicut fugistis a facie terremot⁹ in diebꝫ ozie regis iuda. Et veniet dominus deus me⁹: omnesq; sancti cū eo. Et erit: in die illa nō erit lux sed frigus et gelu. Et erit dies una que nota ē domino: nō dies neq; nox: et in tpe vespere erit lux. Et erit: i die illa exibūt aque viue de ihrusalē. Mediū earū ad mare orientale: et mediū earꝫ ad mare nouissimū. In estate ⁊ in hyeme erūt: et erit dñs rex sup omnē terrā. In die illa erit dñs unus: et erit nomē eius unū. Et reuertet omnis terra usq; ad desertū: de colle remmon ad austrū ihrlm. Et exaltabit et habitabit in loco suo a porta beniamin usq; ad locū porte prioris et usq; ad portā angulorꝫ: et a turre ananehel usq; ad torcularia regis. Et habitabūt in ea: et anathema nō erit amplius. Sed sedebit ihrlm secura: et hec erit plaga qua percutiet dñs omnes gentes q̄ pugnauerūt aduersus ihrlm. Tabescet caro uniuscuiusq; stātis sup pedes suos: et oculi eius cōtabescent in foraminibꝫ suis: ⁊ lingua eoꝫ otabescet in ore suo. In die illa erit tumultus dñi magnus in eis: et apprehendet vir manū proximi sui: et cōseretur manus eius sup manū proximi sui. Sed et iudas pugnabit adūsus ihrlm. Et cōgregabūtur diuicie omnium gentiū in circuitu: auꝫ et argentū et uestes multe satis. Et sic erit ruina equi et muli et cameli et asini et omnium iumētoꝫ que fuerit i castris illis: sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui fuerint de uniūsis gentibꝫ que uenerūt otra ihrlm: ascendēt ab āno in annū· ut adorēt regem dñm exercituū· et celebrent festiuitates tabernaculoꝫ. Et erit qui nō ascenderit de familijs terre ad ihrusalē ut adorēt regē dñm exercituū: nō erit sup eos ymber. Qđ et si familia egipti nō ascenderit ⁊ nō venerit: nec sup eos erit. Sed erit ruina qua percutiet dñs omnes gentes: que non ascenderint ad celebrādā festiuitatē tabernaculoꝫ. Hoc erit peccatū egipti et hoc peccatū omniū gentiū: que nō ascenderit ad celebrādā festiuitatem tabernaculorū. In die illa erit qđ sup frenū est equi sanctū dño: et erūt lebetes in domo domini quasi phyale corā altari. Et erit omnis lebes in ihrlm et in iuda sanctificat⁹ dño exercituū. Et venient omnes ymolātes ⁊ sumēt ex eis: ⁊ coquēt in eis. Et nō erit mercator ultra i domo dñi exercituū in die illo.

Incipit lib' Odalichie prophete· C·i·

Onus verbi dñi ad israhel i manu malachie prophete. Dilexi vos dicit dñs. Et dixistis. In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob dicit dñs? Et dilexi iacob: esau aūt odio habui. Et posui montes eius in solitudinem: et hereditatē eius in dracones deserti. Qđ si dixerit ydumea destructi sumus sed reuertentes edificabim⁹ que destructa sunt: hec dicit dñs exercituū. Ipsi edificabūt et ego destruā. Et vocabūtur terminī iniquitatis: et pp̄lus cui iratus est dñs usq; in eternū. Et oculi uri videbūt: et vos dicetis. Magnificet dñs sup terminū isrl. Filius honorat patrem: et seruus dñm suū. Si ergo pater ego sū ubi est honor meus: ⁊ si dñs ego sum· ubi est timor me⁹ dicit dñs exercituū? Ad vos o sacerdotes: qui despicitis nomē meū. Et dixistis. In quo despeximus nomen tuū? Offertis super altare meū panē pollutum. Et dicitis.

In quo polluim⁹ te? In eo q̄ dicitis: mēsa dñi dēspecta ē. Si offerat⁹ cecū ad īmolādū: nōne malū est? Et si offeratis claudū et lāguidū: nōne malū ē? Offer illud duci tuo: si placuēr ei· aut si suscēperit faciē tuā dicit dñs ex̄cituū. Et nūc dēpcamini vultū dei ut miserear vri: de manu enī vra factū ē hoc: si quo modo suscipiat facies vras dicit dñs ex̄cituū. Quis ē in vobis q̄ claudat ostia ⁊ incendat altare meū gratuito? ſſō ē michi volūtas ī vobis dicit dñs ex̄cituū: ⁊ mun⁹ nō suscipiā de manu vra. Ab ortu enī solis usq; ad occasū magnū ē nomē meū ī gētibs: ⁊ in oī loco sacrificat̄ ⁊ offert nomini meo oblatō mūda: q̄a magnū nomē meū in gētibs dicit dñs ex̄cituū. Et vos polluistis illud in eo q̄ dicitis mēsa dñi dtaminata ē: ⁊ qđ supponit̄ dētibile ē cū igne q̄ illud deuorat. Et dixistis. Ecce de labore: ⁊ exsufflastis illud dicit dñs ex̄cituū. Et intulistis de rapinis claudū ⁊ lāguidū: et intulistis mun⁹. ſſūq̄d suscipiā illud de manu vra dicit dñs? ſſaledict⁹ dolosus q̄ hꝫ ī grege suo masculū: ⁊ votū faciēs īmolat debile domino. Quia rex magn⁹ ego dicit dominus ex̄cituum: et nomē meum horribile in gentibus. C·ij·

Et nūc ad vos mādatū hoc o sacerdotes. Si nolueritis audire et si nolueritis ponere sup cor ut detis gloriā nomini meo ait dñs ex̄cituū: mittā ī vos egestatē et maledictā benedictionibs vris: ⁊ maledicā illis qm̄ nō posuistis sup cor. Ecce ego proiciā vobis brachiū: ⁊ dispergā sup vultū vrm stercus solēnitatū vrāꝝ: ⁊ assumet vos secū. Et scietis q̄a misi ad vos mādatū istud: ut esset pactū meū cū leui dicit dñs ex̄cituū. Pactū meū fuit cū eo vite et pacis: ⁊ dedi ei timorē ⁊ timuit me: ⁊ a facie nomis mei pauebat. Lex veritat⁹ fuit ī ore ei⁹: ⁊ iniq̄tas nō ē inuēta ī labijs ei⁹. In pace et ī eq̄tate ābulauit mecū: ⁊ mltos auertit ab iniq̄tate. Labia enī sacerdotis custodiūt sciētiā: et legē requirēt ex ore ei⁹: q̄a āgel⁹ dñi ex̄cituum ē. Vos aūt recessistis de via: et scādalizastis plurimos ī lege. Irritū fecistis pactū leui: dicit dñs ex̄cituū. Propter qđ ⁊ ego dedi vos dētibiles ⁊ humiles oīmibs pplis: sicut nō custodistis vias meas: ⁊ accepistis faciē ī lege. ſſūq̄d nō pater un⁹ oīm̄ nrm? ſſūq̄d nō de⁹ un⁹ creauit nos? Quare ergo dēspicit unusquisq; nrm fratrē suū: violās pactū pr̄m nroꝝ? Trāsgressus ē iuda ⁊ abominatio facta ē in isrl' ⁊ in ihrlm: q̄a dtaminauit iudas sācificationem dñi quā dilexit: ⁊ habuerūt filiā dei alieni. Disperdat dñs virū q̄ fecerit hoc: magistrū et discipulū de tabernaculo iacob· ⁊ offerentē mun⁹ dño ex̄cituū. Et hoc rursū fecistis. Operiebatis lacrimis altare dñi fletu et mugitu: ita ut nō respiciam ultra ad sacrificiū: nec accipiā placabile q̄d de manu vra. Et dixistis. Quā ob causā? Quia dñs testificat⁹ est inter te ⁊ uxorē pubertatis tue: quā tu despexisti. Et hec particeps tua: et uxor federis tui. ſſōne un⁹ fecit: et reliduū spirit⁹ ei⁹ ē? Et q̄d un⁹ quer·it· nisi semen dei? Custodite ergo spiritū vrm: et uxorē adolescentie tue noli despicere. Cū odio habueris dimitte: dicit dñs deus isrl'. Operiet aūt iniq̄tas vestimētū ei⁹: dicit dñs ex̄cituum. Custodite spiritū vrm: et nolite despicere. Laborare fecistis dñm in sermonibus vris. Et dixistis. In quo eū fecimus laborare? In eo q̄ dicitis. Oīs qui facit malū bon⁹ ē ī aspectu dñi: ⁊ tales

ei placet. Aut ubi est deꝰ iudicij? Ecce ego mitto angelum meum: C.m. et preparabit viam ante faciem meam. Et statim veniet ad templum suum dominator quem vos queritis: et angelus testamenti quem vos vultis. Ecce venit: dicit dñs exercituum. Et quis poterit cogitare diem adventus ei? Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi ignis conflans: et quasi herba fullonum. Et sedebit conflans et emundans argentum: et purgabit filios leui. Et colabit eos quasi aurum et quasi argentum: et erunt domino offerentes sacrificia in iustitia. Et placebit domino sacrificium iuda et hierlm sicut dies secli: et sicut anni antiqui. Et accedam ad vos in iudicio: et ero testis velox maleficis et adulteris et periuris: et qui calumniatur mercedem mercennarios: et humiliat viduas et pupillos et opprimit peregrinum: nec timuerunt me dicit dñs exercituum. Ego enim dñs et non mutor: et vos filij iacob non estis consumpti. A diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis: et non custodistis. Reuertimini ad me et reuertar ad vos: dicit dñs exercituum. Et dixistis. In quo reuertemur? Si effiget homo deum: quia vos configitis me. Et dixistis: In quo configimus te? In decimis et in primitijs et in penuria. Vos maledicti estis: et me vos configitis gens tota. Inferte omnem decimam in horreum: et sit cibus in domo mea: et probate me super hoc dicit dñs. Si non aperuero vobis cataractas celi: et effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam. Et increpabo pro vobis devorantem: et non corrumpet fructum terre vestre: nec erit sterilis vinea in agro dicit dñs exercituum. Et beatos vos dicent omnes gentes. Eritis enim vos terra desiderabilis dicit dñs exercituum. Inualuerunt super me verba vestra dicit dñs. Et dixistis. Quid locuti sumus contra te?

Dixistis. Vanus est qui seruit deo. Et quod emolumentum quia custodiuimus precepta eius: et quia ambulauimus tristes coram dño exercituum? Ergo nunc beatos dicimus arrogantes. Siquidem edificati sunt facientes impietates: et temptauerunt deum et salui facti sunt. Tunc locuti sunt timentes deum: unusquisque cum proximo suo. Et attendit dñs et audiuit: et scriptus est liber monumenti coram eo timentibus dñm et cogitantibus nomen eius. Et erunt michi ait dominus exercituum in die qua ego facio in peculium: et parcam eis sicut parcit vir filio suo seruienti sibi. Et conuertemini et videbitis quod sit inter iustum et impium: et inter seruientem deo et non seruientem ei. C.m. Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus: et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatem stipula. Et inflammabit eos dies veniens dicit dominus exercituum: que non derelinquet eis radicem et germen. Et orietur vobis timentibus nomen meum sol iustitie: et sanitas in pennis eius. Et egredietis et saltabitis sicut vituli de armento: et calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedum vestrorum in die qua ego facio dicit dñs exercituum. Memento legis moysi serui mei: quam mandaui ei in oreb ad omnem israhel. precepta et iudicia. Ecce ego mitto vobis helyam prophetam: antequam veniat dies domini magnus et horribilis. Et auertet cor patrum ad filios: et cor filiorum ad patres eorum: ne forte veniam et percutiam terram anathemate.

Incipit prologus in libros Machabeorum·

Machabeorū libri duo pnotant prelia inter hebreos duces gentesq; persarū: pugnāq; sabbatoꝝ·⁊ nobiles machabei ducis cognoīa: eꝝ cuius noīe ⁊ libri ipsi sūt nūcupati. Hec q; historia cōtinet eciā inclita illa gesta machabeoꝝ fratrū: qui sub antiocho rege pro sacris legibus dira tormenta perpessi sunt. Quos mater pia dum diuersis supplicijs urgeretur non solū nō fleuit: sed et gaudēs hortabat ad gloriā passionis. **Incipit lib' Machabeorū primus·C·I·**

Et factū est postq; percussit alexander philippi rex macedo qui primus regnauit in grecia egressus de terra cethim dariū regē persarū ⁊ medoꝝ·statuit prelia multa: et obtinuit omniū munitiones: et interfecit reges terre. Et pertransijt usq; ad fines terre: ⁊ accepit spolia multitudinis gentiū: ⁊ siluit terra in aspectu eius. Et cōgregauit uirtutē ⁊ exercitū fortem nimis: et exaltatū est et eleuatū cor ei9: et obtinuit regiones gentiū ⁊ tirannos et facti sunt illi in tributū. Et post hec decidit in lectū: ⁊ cognouit quia moreretur. Et uocauit pueros suos nobiles qui secū erant nutriti a iuuentute sua: et diuisit illis regnū suū cum adhuc uiueret. Et regnauit alexander annis duodecim: ⁊ mortu9 ē. Et obtinuerūt pueri ei9 regnū unusquisq; i loco suo: et inposuerūt oēs sibi diademata post mortē ei9 ⁊ filij eoꝝ post eos annis multis: et multiplicata sūt mala i terra. Et exijt ex eis radix peccati·antiochus illustris filius antiochi regis qui fuerat rome obses: et regnauit in anno centesimotricesimo et septimo regni grecorum. In diebus illis exierunt ex israel filij iniqui: ⁊ suaserūt multis dicentes. Eamus ⁊ disponam9 testamentū cū gentibus que circa nos sūt: quia ex quo recessim9 ab eis inuenerūt nos multa mala. Et bonus uisus ē sermo in oculis eoꝝ. Et destinauerūt aliqui de populo ⁊ abierūt ad regē: et dedit illis potestatē· ut facerēt iusticiā gentiū. Et edificauerūt gymnasiū in hierosolimis secūm leges nationū·⁊ fecerūt sibi p̄putia: ⁊ recesserūt a testamēto sancto·⁊ iuncti sūt nationibus: et uenūdati sunt ut facerēt malū. Et paratū ē regnū in conspectu antiochi: ⁊ cepit regnare i terra egipti: ut regnaret sup duo regna. Et intrauit in egiptū in multitudine graui in curribus ⁊ elephantis ⁊ equitibus: ⁊ copiosa nauiū multitudine. Et constituit bellū aduersus ptolomeū regē egipti: ⁊ uersus ē ptolomeus a facie eius ⁊ fugit: et ceciderūt uulnerati multi. Et comprehendit ciuitates munitas in terra egipti: ⁊ accepit spolia terre egipti. Et conuertit antiochus postq; percussit egiptū in centesimo ⁊ quadragesimo ⁊ tercio anno ⁊ ascendit ad israel: et ascendit hierosolimis i multitudine graui. Et intrauit in sanctificationē cū superbia: ⁊ accepit altare aureū ⁊ candelabrū luminis ⁊ uniuersa uasa eius ⁊ mensam propositionis ⁊ libatoria ⁊ fialas ⁊ mortariola aurea ⁊ uelū ⁊ coronas ⁊ ornamentum aureum qđ in facie templi erat: ⁊ cōminuit oīa. Et accepit argentum ⁊ aurū et uasa cōcupiscibilia: et accepit thesauros occultos quos inuenit: et sublatis omnibus abijt i terrā suā. Et fecit cedem hominū: et locutus est in

lugbia magna. Et factus ē planctus magnus in ifrl': et in omnī loco roꝝ. Et ingemuerūt principes ⁊ seniores: et iuuenes ⁊ virgines infirmati sunt: et speciositas mulierū immutata est. Omnis maritus sumpsit lamentū: ⁊ que sedebāt in thoro maritali lugebāt. Et cōmota est terra sup habitātes ī ea: et uniuersa dom⁹ iacob induit confusionem. Et post duos annos diem misit rex principē tributoꝝ ī ciuitates iuda: et uenit ihrlim cū turba magna. Et locutus est ad eos uerba pacifica ī dolo: et crediderūt ei. Et irruit sup ciuitatem repente: ⁊ percussit eam plaga magna: ⁊ pdidit pplm multū ex ifrl'. Et accepit spolia ciuitatis: ⁊ succendit eam igni. Et destruxit domos eius ⁊ muros ei⁹ in circuitu: et captiuas duxerunt mulieres et natos: et pecora possederūt. Et edificauerūt ciuitatē dauid muro magno ⁊ firmo et turribz firmis: et facta est illis ī arcem. Et posuerūt illic gentē peccatricē uiros iniquos: ⁊ roborauerūt se in ea. Et posuerunt arma et escas: et congregauerūt spolia ihrlim ⁊ reposuerūt illic: ⁊ facti sunt ī laqueū magnū. Et factū est hoc ad insidias sanctificationi ⁊ ī diabolū magnū in ifrl' semp. Et effuderūt sanguinē innocentē p circuitū sanctificationis: ⁊ contaminauerūt sanctificationē. Et fugerūt habitatores ihrlim ppter eos: et facta est habitatio exteroꝝ et facta est extera semini suo: et nati eius reliquerūt eam. Sanctificatio eius desolata ē sicut solitudo: dies festi eius conuersi sunt in luctū: sabbata eius ī opprobriū: honores ei⁹ in nichilum. Secundū gloriā ei⁹ multiplicata est ignominia eius: et sublimitas ei⁹ conuersa est ī luctū. Et scripsit rex antiochus omni regno suo: ut esset omnis pplis unus. Et reliquerūt unusquisq; legem suā: et consenserūt omnes gentes secōm uerbū regis antiochi. Et multi ex ifrl' consenserūt ei: ⁊ sacrificauerūt ydolis: ⁊ coinquinauerūt sabbatū. Et misit rex antiochus libros per manus nunciorum in ihrlim ⁊ in omnes ciuitates iude: ut sequerentur leges gentiū terre: et prohiberēt holocausta ⁊ sacrificia ⁊ placationes fieri ī templo dei: et phiberēt celebrari sabbatū ⁊ dies solemnes. Et iussit coinquinari sancta: ⁊ sanctū populum ifrl'. Et iussit edificari aras et templa et ydola et immolari carnes suillas et pecora cōmunia: et relinqre filios suos incircūcisos ⁊ coinquinari animas eoꝝ ī omnibz immūdicijs ⁊ abominationibz: ita ut obliuiscerentur legem et immutarēt omnes iustificationes dei. Et quicūq; non fecissent secōm uerbū regis antiochi morerētur. Secundū oia uerba hec scripsit omni regno suo: et preposuit principes populo qui hec fieri cogerent. Et iussērūt ciuitatibz iude sacrificare. Et congregati sunt multi de pplo ad eos qui dereliquerant legē dñi: ⁊ fecerūt mala sup terrā: et effugauerūt pplm ifrl' in abditis et in absconditis fugitiuoꝝ locis. Die quintadecima mensis calleu: quinto et ꝯdragesimo ⁊ centesimo anno edificauit rex antiochus abominandum ydolum desolationis sup altare dei: ⁊ per uniuersas ciuitates iude in circuitu edificauerunt aras: ⁊ ante ianuas domoꝝ ⁊ ī plateis incendebāt thura ⁊ sacrificabāt. Et libros legis dei combusserūt igni scindentes eos: ⁊ apud quemcūq; inuenirentur libri testamēti dñi ⁊ quicūq; obseruabat legem dñi: secōm edictum regis trucidabāt eū. In uirtute sua faciebāt hec pplo ifrl': qui

inuenietatur in omni mense in ciuitatibus. Et quita & vicesima die mensis sacrificabāt sup aram que erat cōtra altare: & mulieres que circūcidebāt filios suos trucidabant̄ sedm iussum regis antiochi. Et suspendebāt pueros a ceruicibs per uniuersas domos eox: et eos qui circūciderāt illos trucidabāt. Et mlti de pplo isrl' diffinierūt apud se. ut non manducarēt immūda: & elegerunt magis mori q̄ cibis coinq̄nari immūdis: et noluerūt infringere legē dei sanctam. & trucidati sunt. Et facta est ira magna super pplm valde. Cap. I.

In diebus illis surrexit matathias filiꝰ iohannis filij simeonis sacerdos ex filijs ioarim ab ihrlim: & cōsedit i monte modin. Et habebat filios quinq;: iohannan q̄ cognominabat̄ gaddis. et simonem qui cognoiabat̄ thasi. et iudam qui vocabat̄ machabeus: et eleazarū qui cognoiabat̄ abaron. et ionathan qui cognoiabatur apphus. Hij uiderūt mala que fiebant in pplo iuda et in ihrlim. Et dixit matathias. Ve mihi. Ut quid natus sum videre contritionē pli mei & attritionē ciuitatis sancte. & sedere illic cū datur in manibus inimicox? Sancta i manu extraneox facta sunt: templū eius sicut homo ignobilis. Vasa glorie eiꝰ captiua adducta sūt: trucidati sūt senes eius in plateis: & iuuenes eiꝰ ceciderūt in gladio inimicox. Que gens non hereditauit regnū eius: & nō obtinuit spolia eius? Omnis compositio eius ablata est. Que erat libera facta ē ancilla. Et ecce sancta nra et pulcritudo nostra et claritas nra desolata est: et coinq̄nauerūt eam gentes. Quo ergo nobis adhuc viuere? Et scidit vestimenta sua matathias et filij eius: et operuerūt se cilicijs: et planxerūt valde. Et venerūt illuc qui missi erant a rege antiocho: ut cogerēt eos qui confugerant in ciuitatem modin immolare & accendere thura: & a lege dei discedere. Et multi de pplo isrl' consentientes accesserunt ad eos: sed matathias & filij eius constāter steterūt. Et respondētes qui missi erant ab antiocho dixerunt matathie. Princeps et clarissimus et magnus es in hac ciuitate: et ornatꝰ filijs et fratribus. Ergo accede prior & fac iussum regis sicut fecerunt omnes gentes & viri iuda et qui remanserunt in ihrlim: et eris tu & filij tui inter amicos regis: & amplificatꝰ auro & argento et muneribus multis. Et respōdit matathias: et dixit magna voce. Et si oēs gētes regi antiocho obediunt ut discedant unusquisq; a seruitute legis patrū suox et consentiāt mādatis eius: ego et filij mei & fratres mei obediemus legi patrū nrox. Propicius sit nobis deus: nō ē nobis utile relinq̄re legem et iustitias dei. Non audiemus verba regis antiochi: nec sacrificabimus trāsgredientes legis nre mādata: ut eamus altera via. Et ut cessauit loqui verba hec: accessit quidam iudeus in omniū oculis sacrificare ydolis sup aram i ciuitate modin sedm iussum regis. Et vidit matathias & doluit: & cōtremuerūt renes eius. Et accēsus est furor eiꝰ sedm iudiciū legis: & insiliēs trucidauit eū sup arā. Sed et virū que rex antiochus miserat qui cogebat immolari occidit in ipso tpe. et aram destruxit: et zelatus est legem sicut fecit finees zambri filio salomi. Et exclamauit matathias voce magna in ciuitate dicēs. Omnis qui zelum habet legis statuens testamentū exeat post me. Et

fugit ipse et filij eius in montes: et reliquerunt quecuq; habebant in ciuitate. Tunc descenderūt mlti q̄rentes iudiciū et iustitiā in desertū: et sederūt ibi ipsi et filij eius ⁊ uxores eor⁊ ⁊ pecora eor⁊: quoniā indurauerūt super eos mala. Et renunciatū ē uiris regis ⁊ exercitui qui erāt in iherm ciuitate dauid: q̄m dissecissent uiri quidā qui dissipauerunt mandatū regis i loca occulta in deserto: et abissent post illos mlti. Et statim pretexerūt ad eos: et constituerūt aduersus eos plium in die sabbator⁊. Et dixerūt ad eos. Resistitis et nūc adhuc? Exite: et facite secundū uerbum regis antiochi ⁊ uiuetis. Et dixerūt. Non exibim⁹: neq; faciemus uerbum regis ut polluam⁹ diē sabbator⁊. Et concitauerūt aduersus eos plīū: ⁊ nō responderunt illis ⁊ nec lapidem miserunt in eos nec oppilauerunt loca occulta dicentes. Moriamur omnes i simplicitate nostra: ⁊ testes erūt super nos celū ⁊ terra quod iniuste perdis nos. Et inuleruūt illis bellū sabbati: ⁊ mortui sūt ipi ⁊ uxores eor⁊ ⁊ filij eor⁊ ⁊ pecora eorū: usq; ad mille animas hominū. Et cognouit matathias et amici eius: et luctum habuerūt super eos ualde. Et dixit uir proximo suo. Si omnes fecerim⁹ sicut fratres nostri fecerūt ⁊ non pugnauerim⁹ aduersus gentes pro animabz nostris et iustificationibus nostris: citius disperdet nos a terra. Et cogitauerūt in die illa dicentes. Omnis homo quicūq; uenerit ad nos in bello die sabbatorum pugnem⁹ aduersus eū: et non moriemur omnes sicut mortui sunt fratres nostri in occultis. Tunc congregata ē ad eos synagoga iudeor⁊ fortis uiribus ex isrl: omnis uolūtarius i lege ⁊ omnes qui fugiebant a malis additi sūt ad eos: et facti sunt illis ad firmamentū. Et collegerūt exercitū: ⁊ percusserunt peccatores in ira sua ⁊ uiros iniquos i indignatione sua: ⁊ reteri fugerunt ad nationes ut euaderēt. Et circuiuit matathias ⁊ amici ei⁹ ⁊ destruxerūt aras: ⁊ circūciderūt pueros incircumcisos quotq; inuenerūt i finibus isrl in fortitudine. Et persecuti sūt filios superbie: et psperatū ē opus i manibz eor⁊. Et obtinuerūt legem de manibz gentium et de manibus regū: et non dederunt cornu peccori. Et appropinquauerūt dies matathie moriendi: et dixit filijs suis. Nūc cōfortata ē superbia ⁊ castigatio: et tps eūsionis et ira indignationis. Nūc ergo o filij emulatores estote legis: ⁊ date animas uestras pro testamēto patrū. Et memētote op⁊ patrum que fecerūt in generationibus suis: et accipietis gloriā magnam et nomē eternū. Abraham nōne in tentatione inuentus est fidelis: et reputatum est ei ad iustitiam? Joseph in tpe angustie sue custodiuit mādatū: et factus est dūs egipti. Finees pater noster zelando zelum dei accepit testamentū sacerdotij eterni. Jhesus dū impleuit ubū factus ē dux i isrl. Caleph dum testificatur i ecclesia accepit hereditatem. Dauid in sua misericordia cōsecut⁹ ē sedem regni i secula. Helias dum zelat zelū legis ⁊ receptus est in celum. Ananias azarias ⁊ misahel credentes liberati sunt de flāma. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonū. Et ita cogitate p generationē ⁊ generationem: quia omnes qui sperant in eū non infirmant. Et a uerbis uiri peccoris ne timueritis: quia gla ei⁹ stercus ⁊ uermis est. Hodie extollet

z eras nō inuenietur: quia cōuersus ē in terrā suam: et cogitatio eius perit. Vos ergo filij cōfortamini et uiriliter agite in lege: quia in ipsa glōsi eritis. Et ecce simon frater uester scio quod uir consilij ē. Ipsum audite semp: z ipe erit uobis pater. Et iudas machabeus fortis uiribz a iuuentute sua sit uobis princeps milicie: et ipe aget bellum ppli. Et adducetis ad uos oēs factores legis: et uindicate uindictā ppli uestri. Retribuite retributionem gentibus: z intendite in preceptum legis. Et benedixit eos: et appositus ē ad patres suos. Et defunctus ē cēsimo et quadragesimo sexto anno: et sepultus est a filijs suis in sepulcris patrum suorum in modin: z planxerūt eū oēs isrl plāctu magno.

Et surrexit iudas qui uocabatur machabeus filius ei9 pro eo: z adiuuabāt eū oēs fratres eius et uniūsi qui se cōiunxerāt patri eius: et pliabātur prelium isrl cū leticia. Et dilatauit gloriā ppl̄o suo: z induit se loricā sicut gigas z succinxit se arma bellica sua i prelijs: z protegebat castra gladio suo. Similis factus est leoni in operibz suis: z sicut catulus leonis rugiens in uenatione. Et persecutus est iniquos perscrutans eos: z qui cōturbabant ppl̄m suum eos succendit flammis: z repulsi sunt inimici eius pre timore ei9. Et oēs operarij iniquitatis conturbati sunt: z directa est salus in manu ei9. Et exacerbabat reges multos: et letificabat iacob in operibus suis: et in seculū memoria ei9 in benedictione. Et prambulabat ciuitates iuda z perdidit impios ex eis: et auertit irā ab isrl. Et noiat9 est usq; ad nouissimū terre: et congregauit pereūtes. Et congregauit appollonius gentes: et a samaria uirtutem multam et magnam ad bellandū contra isrl. Et cognouit iudas et exijt obuiam illi: et percussit et occidit illum et ceciderūt uulnerati multi z reliqui fugerūt: z accepit spolia eoz. Et gladiū appollonij abstulit iudas: et erat pugnās i eo oēm diebz. Et audiuit seron princeps exercit9 sirie: quod cōgregauit iudas cōgregationē fideliū z ecclesiam secum. Et ait. Faciam michi nomen et glorificabor in regno: et debellabo iudam et eos qui cū ipo sunt: qui spernebāt uerbū regis. Et ꝑparauit se: et ascenderūt cū eo castra impioz fortes auxiliarij ut facerēt uindictā in filios isrl. Et appropinquauerūt usq; bethoron: z exiuit iudas obuiam illis cū paucis. Vt aut̄ uiderunt exercitū uenientem sibi obuiam: dixerūt iude. Quomō poterim9 pauci pugnare contra multitudinē tantam tantam fortem9? Et nos fatigati sum9 ieiunio hodie. Et ait iudas. Facile est cōcludi multos i manu paucoz: et nō est differentia in cōspectu dei celi liberare in multis z in pauris: quoniā nō in multitudine exercitus uictoria belli: sed de celo fortitudo ē. Ipsi ueniunt ad nos i multitudine cōtumacie z superbia: ut disperdāt nos z uxores nostras et filios nros: z ut spolient nos. Nos uero pugnabim9 pro animabz nris et legibus nostris: et ipe dns conteret eos ante faciem nostram. Vos aut̄ ne timueritis eos. Vt cessauit aut̄ loqui insiluit i eos subito: et cōtritus est seron z exercit9 eius in cōspectu ipius: et persecutus est eū in descensu bethoron usq; in campum. Et ceciderunt ex eis octingenti uiri: reliqui autem fugerūt

in terram philistiim. Et recidit timor iude ac fratrū eius et formido super oēs gentes in circuitu eor: et peruenit ad regem nomen eius: et de pliis iude narrabāt oēs gentes. Vt audiuit aut̄ rex antiochus sermones istos iratus est animo: et misit et congregauit exercitū uniūsi regni sui castra fortia valde. Et aperuit erarium suū: et dedit stipendia exercitui in annum: et mādauit illis ut essent parati ad oīa. Et vidit q defecit pecunia de thesauris suis: et tributa regionis modica propter dissensionem et plagā quam fecit in terra: ut tolleret legitima que erant a primis diebus. Et timuit ne non haberet et semel et bis in sumptu et donatiua que dederat ante larga manu: et abūdauerat sup reges qui ante eū fuerāt. Et cōsternat⁹ erat aīo valde: et cogitauit ire in ptidem et accipere tributa regionū: et congregare argentū mltū. Et reliquit lisiam hominem nobilem de genē regali sup negocia regia a flumine eufraten usq; ad flumen egipti: et ut nutriret antiochū filiū suū donec rediret. Et tradidit ei medium exercitū et elephantos: et mandauit ei de omnibz que volebat et de inhabitantibz iudam et ihrlm: et ut mitteret ad eos exercitū ad conterendā et extirpandam virtutē isrl· et reliq̄as ihrlm· et auferendā memoriam eorū de loco: et ut constitueret habitatores filios alienigenas in oīb⁹ finibus eor: et sorte distribueret terrā eorū. Et rex assūpsit partem exercitus residui· et exiuit ab antiochia ciuitate regni sui anno centesimo et quadragesimo septimo: et transfretauit eufraten flumē: et pambulabat superiores regiones. Et elegit lisias ptholomeum filium dorimini et nichanorē et gorgiā uiros potentes ex amicis regis: et misit cum eis quadraginta milia uiroz et septē milia equitū: ut uenirēt in terrā iuda et dispderēt eā secūdum uerbū regis. Et processerūt ut irent cū uniūsa uirtute sua: et uenerūt et applicuerunt ammaum in terra cāpestri. Et audierūt mercatores regionū nomē eoz: et acceperūt argentū et aurum mltum valde et pueros· et uenerūt in castra ut acciperent filios isrl in seruos: et additi sunt ad eos exercitus syrie et terre alienigenaz. Et vidit iudas et fratres ei⁹ quia multiplicata sunt mala: et exercitus applicabat ad fines eoz: et cognouerūt uerba regis que mandauit pplo facere in interitū et consūmationē. Et dixerunt unusquisq; ad pximū suū. Erigam⁹ deiectionem ppli nostri: et pugnemus pro pplo nostro et sanctis nostris. Et cōgregat⁹ ē cōuentus ut essent parati in plīū: et ut orarēt et peterent misericordiam et miserationes. Et ihrlm non habitabatur: sed erat sicut desertū. Nō erat qui ingrederetur et egrederet de natis eius: et sanctū cōculcabat. Et filii alienigenaz erāt in arce: ibi erat habitatio gentiū. Et ablata est uoluptas a iacob: et defecit ibi tibia et cithara. Et cōgregati sūt et uenerūt i maspha cōtra ihrlm· quia locus oratōnis erat i maspha ante i isrl. Et ieiunauerūt illa die: et induerūt se ciliciis et cinerē imposuerūt capiti suo: et dextituerūt uestimēta sua. Et expanderūt libros legis de quibz scrutabāt gentes similitudinē simulacroū suoz: et attulerūt ornamenta sacerdotalia et primicias et decimas: et suscitauerunt nazareos q̄ impleuerant dies: et clamauerunt uoce magna i celū dicentes. Quid faciem⁹

istis: et quo eos ducemus? Et sancta
tua cōculcata sūt et cōtamīata sunt:
et sacerdotes tui facti sunt ī luctum et
in humilitatē. Et ecce nationes con-
uenerūt aduersum nos: ut nos dispr-
dant. Tu scis que cogitāt ī nos. Quō
potерim⁹ subsistere ante faciem eorū:
nisi tu deus adiuues nos? Et tubis
exclamauerūt voce magna. Et post
hec constituit iudas duces populi: tri-
bunos et centuriones et pentacontar-
chos ⁊ decuriones. Et dixit his qui
edificabāt domos et sponsabāt uxo-
res et plantabant vineas ⁊ formido-
losis: ut rediret unusquisq; in domū
suam secundū legem. Et mouerūt ca-
stra: ⁊ collocauerūt ad austrū amma-
um. Et ait iudas. Accingimini ⁊ esto-
te filij potentes· et estote parati ī mane
ut pugnetis aduersus nationes has
que cōuenerunt disperdere nos ⁊ san-
cta nostra: quoniam melius est nos
mori in bello: q̄ videre mala gentis
nostre et sanctorum. Sicut autem fue-
rit voluntas in celo sic fiat. C· mp·

Et assumpsit gorgias quīq; mi-
lia uiroꝝ: et mille equites electos.
Et mouerunt castra nocte ut applica-
rent ad castra iudeoꝝ: et prouerent eos
subito. Et filij qui erant ex arce erant
illis duces. Et audiuit iudas: et sur-
rexit ipe et potentes percutere uirtutem
exercituū regis: que erant in ammaū.
Adhuc enī dispersus erat exercit⁹ a ca-
stris. Et uenit gorgias in castra iude
nocte: et neminē inuenit. Et querebat
eos in montibus: quoniā dixit: fugi-
unt hij a nobis. Et cū dies fact⁹ esset
apparuit iudas in campo cum tribus
milibus uiroꝝ tantū: qui tegumēta ⁊
gladios non habebant. Et uiderūt
castra gentium ualida: et loricatus et
equitatus in circuitu eoꝝ: et hij docti
ad prelium. Et ait iudas uiris qui secū
erant. Ne timueritis multitudinē eoꝝ:
et impetū eoꝝ ne formideris. Memen-
tote qualiter saluī facti sūt patres nri
in mari rubro: cū sequeretur eos pha-
rao cū exercitu multo. Et nūc clamem⁹
in celum et miserebitur nostri dns: et
memor erit testamenti patrū nostroꝝ
et cōteret exercitum istum ante faciem
nostram hodie: ⁊ sciēt oēs gentes
quia ē deus qui redimat et liberet isrl.
Et leuauerūt alienigene oculos suos:
et uiderunt eos uenientes exaduerso.
Et exierunt de castris in pliū: et tuba
cecinerūt his qui fuerant cum iuda. Et
congressi sunt: et contrite sunt gentes
et fugerūt in campū. Nouissimi aut
ceciderūt in gladio: et prsecuti sūt eos
usq; gezeron et usq; in campos ydu-
mee ⁊ azoti et iamnie: ⁊ ceciderunt ex
illis usq; ad tria milia uirorū. Et re-
uersus est iudas: ⁊ exercitus ei⁹ sequēs
eum. Dixitq; ad pplm. Ne cōcupiscā-
tis spolia quia bellū contra nos est:
⁊ gorgias ⁊ exercitus eius ppe nos in
mōtibꝫ: sed state nūc contra inimicos
nostros et expugnate eos: et sumetis
postea spolia securi. Et adhuc loquēte
iuda hec: ecce apparuit pars quedam
prospicies de mōte. Et uidit gorgias
q̄ in fugam conūsi sūt sui: ⁊ succensa
sunt castra. Fum⁹ enī qui uidebatur
declarabat qđ factū est. Quibꝫ illi con-
spectis timuerūt valde: aspicientes si-
mul ⁊ iudam· ⁊ exercitū in campo pa-
ratum ad plium. Et fugerūt omnes
in cāpo alienigenaꝝ: et iudas reūsus
est ad spolia castrorū. Et acceperunt
aurum multum et argentū et iacinctū
⁊ purpurā marinā ⁊ opes magnas:
⁊ conūsi ymnū canebāt ⁊ benedicebāt

deum in celū quoniā bonꝰ est: qm̄ in
seculū misericordia eiꝰ. Et facta est sa-
lus magna in isrl̄ in die illa. Quicūqz
autē alienigenaꝝ euaserūt: venerūt et
nūciauerūt lisie uniūsa que acciderāt.
Quibus ille auditis cōsternatus aio
deficiebat: qꝝ nō qualia uoluit talia
cōtigerūt in isrl̄: et qualia mandauit
reꝝ. Et sequēti anno cōgregauit lisiaſ
uiroꝝ electorū sexaginta milia et equi-
tum quiqz milia: ut debellaret eos. Et
uenerūt in iudeam: et castra posuerūt
in bethoron: ꝛ occurrit illis iudas cū
decem milibz uiris. Et uiderūt exercitū
fortem: et orauit et dixit. Bn̄dictus es
saluator isrl̄ qui contriuisti impetum
potentis in manu serui tui dauid: et
tradidisti castra alienigenaꝝ in manu
ionathe filij saul ꝛ armigeri eiꝰ. Con-
clude exercitū istū in manu ppli tui isrl̄:
ꝛ cōfundant̄ in exercitu suo ꝛ eqtibz. Da
illis formidinem: et tabefac audaciā
uirtutis eoꝝ: ꝛ cōmoueant̄ cōtritione
sua. Deice illos gladio diligentiū te:
et collaudēt te oēs qui nouerūt no-
men tuū in ymnis. Et cōmiserūt pliū:
et ceciderūt de exercitu lisie quiqz milia
uiroꝝ. Videns autē lisias suoꝝ fugā
ꝛ iudeoꝝ audaciam ꝛ qꝝ parati sunt
aut uiuere aut mori fortiter: abiit an-
tiochiam et elegit milites: ut mltpli-
cati rursus uenirēt in iudeā. Dixit autē
iudas et fratres eiꝰ. Ecce attriti sunt inimi-
ci nostri: ascendam⁹ nūc mūdare
sancta ꝛ renouare. Et cōgregatus est
oīs exercitus: et ascenderūt in montē
syon. Et viderūt sanctificatiōnē deserta
ꝛ altare pphanatū ꝛ portas exustas: ꝛ
in atrijs uirgulta nata sicut in saltu
uel in monibz: ꝛ pastoforia diruta.
Et scidērūt uestimēta sua et planxerūt
planctu magno: ꝛ imposuerūt cinerē
sup caput suū ꝛ ceciderūt in faciē sup
terrā: et exclamauerūt tubis signoꝝ et
clamauerūt in celū. Tunc ordinauit
iudas uiros ut pugnarēt aduīsus eos
qui erant in arce: donec emundarent
sancta. Et elegit sacerdotes sine macu-
la uolūtatem habentes in lege dei: et
mūdauerūt sancta: et tulerūt lapides
cōtaminationis in locū immūdum.
Et cogitauit de altari holocaustorum
quod pphanatū erat: quid de eo faceret.
Et incidit illi cōsiliū bonū ut destrue-
ret illud: ne forte illis esset in opprobriū
quia cōtaminauerūt illud gentes: et
demoliti sūt illud. Et reposuerūt lapi-
des in monte dom⁹ in loco apto:
quoadusqz ueniret pphēta et respon-
deret de eis. Et acceperūt lapides inte-
gros secundū legem: et edificauerunt
altare nouū secundū illud quod fuit
prius: ꝛ edificauerūt sancta: ꝛ q̄ intra
domū erāt intrinsecus ꝛ edem: ꝛ atria
sanctificauerūt. Et fecerūt uasa sancta
noua: ꝛ intulerūt candelabrū ꝛ altare
incensoꝝ et mensā in templū. Et incēsū
posuerunt sup altare: et accenderunt
lucernas que sup candelabrū erant: ꝛ
lucebāt in templo. Et posuerūt super
mensā panes: ꝛ appenderūt uelamia:
et cōsumauerūt oīa opera q̄ fecerāt.
Et ante matutinū surrexerūt quīta et
uicesima die mensis noui: hic ē mēsis
casleu centesimiquadragesimo octauo
anno: et obtulerūt sacrificiū secūdū le-
gem sup altare holocaustoꝝ nouū qd̄
fecerūt. Secūdū tempus ꝛ secundū die
in qua cōtaminauerūt illud gentes:
in ipsa renouatū est in cantibz et citha-
ris ꝛ cinyris ꝛ cymbalis. Et cecidit oīs
ppls in facie: et adorauerūt ꝛ bn̄dixerūt
in celū eū qui psperauit eis. Et fecerūt
dedicationem altaris diebus octo: et

obtulerũt holocaustа cũ lętitia: et sałutaria laudis. Et dedicauerũt faciẽ tẽpli coronis aureis ⁊ scutulis: ⁊ dedicauerunt portas ⁊ pastoforia: ⁊ imposuerũt eis ianuas. Et facta est lętitia in pꝓlo magna ualde: ⁊ auersũ est opprobriũ gentiũ. Et statuit iudas et fratres eiꝰ ⁊ uniuersa ecclesia isrł ut agatur dies dedicationis altaris in temporibus suis ab anno in annũ p dies octo: a quinta et uicesima die mensis casleu cũ lętitia et gaudio. Et edificauerunt in tpe illo mõtem syon et per circuitũ muros altos et turres firmas: nequãdo uenirent gentes et cõculcarent eũ sicut antea fecerũt. Et collocauit illic ęxercitum ut seruarent eũ: ⁊ muniuit eũ ad custodiendã bethsurã: ut haberet pꝓs munitionem cõtra faciẽ ydumee. C v.

Et factũ est ut audierũt gentes in circuitu quia edificatũ est altare ⁊ sanctuariũ sicut prius erat sũt ualde: ⁊ cogitabãt tollere genus iacob· q̃ erãt inter eos: et ceperũt occidere de pꝓlo et persequi. Et debellabat iudas filios esau in ydumea ⁊ eos qui erant in arabathane quia circũsedebant israelitas: et pcussit eos plaga magna. Et reconditus est malicã filioꝝ bean: qui erãt pꝓlo in laqueũ et in scandalũ insidiãtes ei in uia. Et conclusi sũt ab eo in turribus: ⁊ applicuit ad eos· et anathematizauit eos: ⁊ incendit turres eoꝝ igni cum oĩibꝫ qui in eis erant. Et transiuit ad filios ammon et inuenit manum fortem et pꝓm copiolũ: et timotheum ducẽ ipoꝝ. Et cõmisit cum eis pl̃ia multa ⁊ contriti sũt in conspectu eoꝝ ⁊ pcussit eos: ⁊ cepit iazer cũ filiabus eius: ⁊ reuersus est in iudeam. Et congregate sũt gentes que sunt in galaad aduersus israelitas qui erant in finibꝫ eoꝝ ut tollerent eos: et fugerũt in dathema munitionẽ: et miserũt litteras ad iudam et fratres eiꝰ dicẽtes. Congregate sũt aduersũ nos gentes per circuitũ ut nos auferant: ⁊ parãt uenire ⁊ occupare munitionẽ in quã cõfugimꝰ: ⁊ timotheus est dux ęxercitꝰ eoꝝ. Ssũr ergo ueni ⁊ eripe nos de manibus eoꝝ: quia cecidit multitudo de nobis. Et oĩes fratres nostri q̃ erãt in locis cubin interfecti sũt: ⁊ captiuas duxerũt uxores eoꝝ ⁊ natos ⁊ spolia: ⁊ pemerũt illic fere mille uiros. Et adhuc epistole legebant̃: et ecce alii nũcij uenerunt de galilea conscissis tunicis nũciantes secundũ uerba hec: dicentes cõuenisse aduersũ se· a ptholomaida ⁊ tyro· et sydone: et repleta est omnis galilea alienigenis: ut nos cõsumãt. Vt audiuit autẽ iudas et pꝓs sermones istos: conuenit ecclesia magna cogitare quid facerent fratribus suis qui in tribulatione erant ⁊ ępugnabant̃ ab eis. Dixitq; iudas symoni fratri suo. Elige tibi uiros et uade et libera frẽs tuos ĩ galilea: ego autẽ et frater meus ionathas ibimꝰ ĩ galaditidim. Et reliquit ioseph filiũ zacharie et azariã duces pꝓs cũ residuo ęxercitu in iudea ad custodiam: et pręcepit illis dicens. Pręcedite pꝓlo huic: ⁊ nolite bellũ cõmittere aduersum gentes donec reuertamur. Et dati sunt symoni uiri tria milia ut iret in galileã: iude autẽ octo milia ĩ galaditidim. Et abiit symon ĩ galileam: et cõmisit pl̃ia multa cum gentibꝫ. Et contrite sũt gentes a facie eius: et psecutus est eos usq; ad portam ptholomaidis. Et ceciderũt de gentibꝫ fere tria milia uiroꝝ: ⁊ accepit spolia eoꝝ. Et assũpsit eos q̃ erãt in galilea et ĩ arbatis cum uxoribus

et natis ⁊ oīnib⁹ que erant illis: ⁊ adduxit ī iudeā cū lētīa magna. Et iudas machabeus et ionathas ⁊ frēs ei⁹ transierūt iordanen: et abierūt viam trium dier⁹ in desertū. Et occurrerūt eis nabuthei et susceperūt eos pacifice: et narrauerunt eis oīnia que acciderāt fratrib⁹ eor⁹ ī galaditide: ⁊ quia mlti ex eis comphensi sūt in barasa ⁊ bosor et in alimis ⁊ in casphor ⁊ mageth et carnaim. Hec oīnes ciuitates munite et magne. Sed ⁊ in ceteris ciuitatibus galaditidis retenē cōprehensi. Et in crastinū constituerūt admouere exercitum ciuitatib⁹ hijs: ⁊ cōprehendere et tollere eos ī una die. Et conūit iudas et exercitus eius viam in desertū bosor repente: et occupauit ciuitatem ⁊ occidit omnem masculū in ore gladij: et accepit oīnia spolia eorū et succendit eam igni. Et surrexerūt inde nocte: et ibant usq; ad munitionem. Et factum est diluculo cū eleuassent oculos suos: et ecce pplus multus cui⁹ nō erat numerus: portantes scalas ⁊ machinas ut comphenderēt munitionē et expugnarent eos. Et vidit iudas quia cepit bellum: ⁊ clamor belli ascendit ad celum sicut tuba: ⁊ clamor magnus de ciuitate. Et dixit exercitui suo. Pugnate hodie pro fratrib⁹ vestris. Et venit tribus ordinib⁹ post eos: et exclamauerunt tubis: et clamauerūt ī oratione. Et cognouerūt castra timothei quia machabeus est: et refugerūt a facie ei⁹. Et percusserūt eos plaga magna: et ceciderūt ex eis ī die illa fere octo milia viror⁹. Et diuertit iudas in masphat ⁊ expugnauit et cepit eam: et occidit omnem masculum eius ⁊ sūpsit spolia eius: et succēdit eam igni. Inde pfect et cepit casbon· et maged et bosor: et reliquas ciuitates galaditidis. Post hec autem verba congregauit timotheus exercitum alīū: et castra posuit contra raphon trans torrentē. Et misit iudas speculari exercitū: et renūciauerunt ei dicētes· quia cōuenerūt ad eū oīnes gentes que ī circuitu nro sunt: et exercit⁹ multus nimis. Et arabas conduxerūt in auxilium sibi: ⁊ castra posuerūt trans torrentem parati ad te uenire in pliū. Et abiit iudas obuiā illis. Et ait timotheus principibus exercit⁹ sui. Cū appropinquerit iudas et exercit⁹ ei⁹ ad torrentē aque: si trānierit ad nos prior· nō poterim⁹ sustinē eū: quia potens poterit adūsum nos. Si uero timuerit transire et posuerit castra extra flumē: trānireamus ad eos: et poterim⁹ aduersus illū. Vt autem appropinquit iudas ad torrentē aque statuit scribas pplī secus torrentem: et mandauit eis dicens. Nemine hoīm relinquatis: sed veniāt oīnes in pliū. Et trānitrauit ad illos prior: ⁊ oīnis pplus post eum. Et contrite sunt oīnes gentes a facie eor⁹: et piecerunt arma sua: ⁊ fugerunt ad phanū qđ erat in carnaim. Et occupauit ipsam ciuitatem: et phanū succēdit igni cū oīnib⁹ que erāt ī ipo. Et oppressa ē carnaim: et nō potuit sustinere cōtra faciē iude. Et cōgregauit iudas uniūsos israhel⁹ qui erāt in galaditide a minimo usq; ad maximū: et uxores eor⁹· ⁊ natos ⁊ exercitū magnū valde: ut venirent in terrā iude. Et venerūt usq; ephron: et hec ciuitas magna ī ingressu posita munita valde. Et non erat declinare ab ea dextra uel sinistra: sed per mediā iter erat. Et inclusērunt se qui erant in ciuitate: et obstruxerunt portas lapidibus. Et misit ad eos iudas verbis

parisiis dicens. Transeam⁹ per terrā vestram ut eam⁹ in terrā nostrā: et nemo vobis nocebit: tantū pedibꝫ trāsibimus. Et nolebant eis aperire. Et p̄cepit iudas p̄dicare ī castris: ut applicarēt unusq̄sq; ī quo erat loco. Et applicuerūt se viri virtutis: et oppugnauit ciuitatē illā tota die ⁊ tota nocte: et tradita est ciuitas in manu ei⁹. Et p̄remerūt omnē masculū ī ore gladij: et tradidit eam ⁊ accepit spolia ei⁹: et transiuit per totam ciuitatem super interfectos. Et trāsgressi sūt iordanem in campo magno cōtra faciē bethsan. Et erat iudas cōgregans extremos: et exhortabatur pplm per totam viam donec venirent ī terram iuda. Et ascenderunt ī mōtem syon cū lētitia et gaudio: et obtulerūt holocausta: q̄ nemo ex eis cecidisset donec reuerterentur in pace. Et in diebus quibꝫ erat iudas ⁊ ionathas in terra galaad et symon frater eius ī galilea contra faciē ptholomaidis audiuit ioseph⁹ zacharie filius ⁊ azarias princeps virtutis res bene gestas: et prelia que facta sūt: et dixit. Faciam⁹ ⁊ ip̄i nobis nomen: ⁊ eam⁹ pugnare aduersus gentes que in circuitu nostro sūt. Et p̄cepit his qui erant ī exercitu suo et abierūt iamniam: ⁊ exiuit gorgias de ciuitate ⁊ viri eius obuiā illis in pugnā. Et fugati sunt ioseph⁹ ⁊ azarias usq; ī fines iudee: et ceciderūt illa die de pplo isrl ad duo milia viri. Et facta est plaga magna in pplo: quia non audierūt iudam et fratres ei⁹: existimātes fortiter se facturos. Ipsi aut̄ nō erāt de semine virorꝫ illorꝫ: per quos salus facta est in isrl. Et viri iuda magnificati sūt valde in conspectu oīm̄ isrl et gentiū omniū: ubi audiebat̄ nomē eorꝫ. Et cōuenerūt ad eos fausta acclamantes. Et exiuit iudas et fratres eius ⁊ expugnabant filios esau in terra que ad austrū est: ⁊ percussit chebron ⁊ filias ei⁹: et muros ei⁹ et turres ei⁹ succēdit igne ī circuitu. Et mouit castra ut iret in terram alienigenarꝫ: ⁊ pambulabat samariam. In illa die ceciderūt sacerdotes ī bello dum volūt fortiter facere: dū sine consilio exeunt ī prelium. Et declinauit iudas in azotū in terrā alienigenarꝫ: et diruit aras eorꝫ et spolia deorꝫ suorū succendit igni: et cepit spolia ciuitatū et reuersus est in terram iuda.

Et rex antiochus perambulauit superiores regiones. Et audiuit esse ciuitatem elimaidem in plide nobilissimā et copiosam in argento et auro: templūq; in ea locuplex valde. Et illic velamina aurea et lorice ⁊ scuta: que reliquit alexander philippi rex macedo qui regnauit prim⁹ in grecia. Et venit et querebat capere ciuitatem et dēpdari eam: et nō potuit quoniā innotuit sermo hijs qui erant in ciuitate. Et insurrexerūt in p̄lium et fugit inde: et abijt cū tristicia magna: et reuersus ē babiloniā. Et venit qui nunciaret ei ī plide: quia fugata sūt castra que erant in terra iuda: et quia abijt lisias cū virtute forti in p̄mis ⁊ fugat⁹ est a facie iudeorꝫ: ⁊ inualuerūt armis et viribꝫ et spoliis mltis que ceperunt de castris que exciderūt: et quia diruerunt abominacōnem quam edificauerant sup altare quod erat ī ierim et sanctificacōnem sicut prius circūdederunt muris excelsis: sed et bethsuram ciuitatē suā. Et factū ē ut audiuit rex sermones istos expauit et cōmotus ē valde: ⁊ decidit in lectum ⁊ incidit in languorem p̄ tristicia: quia nō ē factū C. 61.

sicut cogitabat. Et erat illic dies multos: quia renouata ē i eo tristicia magna: et arbitratus ē se mori. Et vocauit oēs amicos suos: et dixit illis. Recessit somnus ab oculis meis: et cōcidi et corrui corde pre solicitudine. Et dixi in corde meo. In quātam tribulationem deueni: et in q̄s fluct9 tristicie in qua nūc sum: qui iocūdus eram et dilectus in potestate mea. Sed nūc vero reminiscor malor9 que feci i ihrlm: unde et abstuli oēia spolia aurea et argētea que erant in ea: et misi auferre habitantes iudeam sine causa. Cognoui ergo quia ꝓpterea inuenerunt me mala ista: et ecce pereo tristicia magna in terra aliena. Et vocauit philippum unū de amicis suis: et ꝓposuit eū sup uniuersū regnū suū. Et dedit ei diadema: et stolā suā et annulū: ut adduceret antiochū filiū suū et nutriret eū et regnaret. Et mortuus est illic antiochus rex anno centesimoquadragesimonono. Et cognouit lisias quoniam mortu9 est rex: et cōstituit regnare antiochū filiū eius quem nutriuit adolescentem: et vocauit nomen eius eupatorem. Et hi9 qui erāt in arce conclauserant isrl in circuitu sanctorū: et q̄rebāt eis mala semp ad firmamentum gentiū. Et cogitauit iudas disperdere eos: et cōuocauit uniuersū ꝓplm ut obsiderēt eos. Et cōuenerūt simul: et obsederūt eos anno centesimoquinquagesimo: et fecerūt balistas et machinas. Et exierunt quidam ex eis qui obsidebātur: et adiūxerunt se illis aliqui impior9 ex isrl: et abierūt ad regem et dixerūt. Quousq; nō facis iudiciū: et vindicas fratres nostros? Nos decreuim9 seruire patri tuo et ambulare in ꝓceptis eius et obsequi edictis eius: et filij ꝓpli nostri ꝓpter hec alienabant se a nobis. Et quicūq; inuenichātur ex nobis interficiebant̄: et hereditates nostre diripiebātur. Et non ad nos tantū extenderūt manū: sed et in oēs fines nostros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcem in ihrlm occupare eam: et munitionē in bethsurā munierūt. Et nisi p̄uenieris eos velociꝰ maiora ipsi hec facient: et non poteris obtinere eos. Et iratus est rex ut hec audiuit: et conuocauit oēs amicos suos. et principes exercitus sui: et eos qui sup equites erant. Sed et de regnis alijs et de insulis maritimis venerūt ad eū: exercit9 conductici9. Et erat numerus exercit9 eius centummilia peditum et vigintimilia equitū: et elephāti triginta duo. docti ad p̄liū. Et venerunt per ydumeā et applicuerūt ad bethsuram: et pugnauerūt dies multos: et fecerūt machinas. Et exierūt et succenderunt eas igni: et pugnauerūt viriliter. Et recessit iudas ab arce: et mouit castra ad bethzacharan contra castra regis. Et surrexit rex ante lucem: et cōcitauit exercitus impetū contra uiam bethzacharan. Et comparauerūt se exercitus in p̄liū: et tubis cecinerūt. Et elephantis ostenderunt sanguinē uue et mori: ad acuendos eos in p̄liū. Et diuiserūt bestias per legiones: et astiterūt singulis elephātis mille viri. in loricis concathenatis et galee ree i capitibz eor̄: et quingēti equites ordinati unicuiq; bestie electi erant. Hi9 ante tempus ubicumq; erat bestia ibi erāt: et quocūq; ibat ibāt: et nō discedebāt ab ea. Sed et turres lignee sup eos firme ꝓtegēte. sup singulas bestias: et super eas machine. Et super singulas viri virtuti. trigintaduo qui pugnabāt desup: et

intus magister bestie. Et residuū eqtanum hinc et inde statuit in duas partes: tubis exercitū cōmouere: et purgere constipatos in legionibz eiº. Et ut refulsit sol in clipeos aureos et ereos resplēduerūt mōtes ab eis: z resplēduerūt sicut lāpades ignis. Et distēta est pars exercitº regis p mōtes excelsos: et alij p loca humilia: z ibāt caute et ordinate. Et cōmouebāt oīes inhabitantes terrā a voce mltitudinis eoz: et incessu turbe z collisione armoz. Erat enī exercitus magnus valde et fortis. Et appropiauit iudas et exercitus eiº in preliū: et ceciderūt de exercitu regis sexcenti viri. Et vidit eleazar filiº saura unā de bestijs loricatā loricis regis: et erat eminēs sup ceteras bestias. Et visum est ei qº in ea esset rex: et dedit se ut liberaret pplm suū: z arquireret sibi nomen eternū. Et cucurrit ad eam audacter in medio legionis interficiens a dextris z a sinistris: z cadebant ab eo hinc atq; illuc. Et iuit sub pdes elephātis et supposuit se ei: et occidit eū et cecidit in terram super ipm: et mortuus est illic. Et videres virtutem regis z impetū exercitus eiº. diuerterūt se ab eis. Castra autem regis ascenderūt cōtra eos in ihrlim: et applicuerūt castra regis ad iudeam et montem syon. Et fecit pacem cū his qui erāt in bethsura. z exierūt de ciuitate quia non erant eis ibi alimenta reclusis: quia sabbata erant terre. Et comphendit rex bethsuram et constituit ibi custodiā seruare eam: et conūtit castra ad locū sanctificationis dies mltos. Et statuit illic balistas z machinas. z ignis iacula z tormēta ad lapides iactādos: et spicula. z scorpios. ad mittendas sagittas. z fundibula. Fecerūt autem et ipi machinas aduersus machinas eoz: et pugnauerūt dies mltos. Esce autē non erant in ciuitate eo qº septimus annus esset: et qui remāserant in iudea de gentibz conslūpserant reliquias eoz que reposite fuerant. Et remanserunt in sanctis viri pauci quoniā obtinuerat eos fames: z dispersi sūt unusqsq; in locū suū. Et audiuit lisias qº philippus quē cōstituerat rex antiochus cū adhuc viuēt ut nutriret antiochū filiū suū et regnaret. reuersus est a persida z media z exercitus qui abierat cū ipso: et quia querit susципere regni negocia. Et festinauit ire: z dicere ad regem et duces exercitus. Deficimº cotidie et esca nobis modica est: et locus quem obsidemº est munitº: z incūbit nobis ordinare de regno. Nūc itaq; demus dextras hominibz istis: et faciamus cū illis pacem z cū omni gente eoz: z constituamº illis ut ambulēt in legitimis suis sicut ꝓus. Propter legitima enī ipsoz que despeximº irati sunt: et fecerūt omnia hec. Et placuit sermo in conspectu regis et principū: et misit ad eos pacem facere et receperūt illā: et iurauit illis rex et principes et exierūt de munitione. Et intrauit rex montem syon et vidit munitionem loci: et rupit circuitus iuramentū quod iurauit: et mandauit destruere murū in giro. Et discessit festinanter z reuersus est antiochiā: et inuenit philippum dominātem ciuitati: z pugnauit aduersus eū z occupauit ciuitatē. C. vij.

Anno centesimoquinquagesimo et primo exiuit demetrius seleuci filius ab urbe roma: et ascendit cum paucis viris in ciuitatem maritimā: et regnauit illic. Et factū est ut ingressus est domū regni patrum suorum

comphendit exercitus antiochū et lisiam ut adducerent eos ad eū: et res ei innotuit: et ait. Nolite michi ostendere faciem eoz. Et occidit eos exercitus. Et sedit demetrius super sedem regni sui: et venerūt ad eū viri iniqui et impij ex isrl. et alchimꝰ dux eoz: qui volebat fieri sacerdos. Et accusauerunt ppm apud regem dicentes. Perdidit iudas et fres eiꝰ amicos tuos et nos dispdidit de terra nostra. Nunc ergo mitte virū cui credis ut eat et videat exterminiū omne quod fecit nobis i regionibz regis: et puniat omes amicos eius et adiutores eorū. Et elegit rex ex amicis suis bachidem qui dominabat trans flumen magnū i regno et fidelem regi: et misit eum ut videret exterminiū quod fecit iudas. Sed et alchimū impiū costituit i sacerdotiū: et mandauit ei facere ultionem i filios isrl. Et surrexerūt et venerūt cū exercitu magno in terram iuda: et miserunt nuncios et locuti sūt ad iudam et ad fratres eius verbis pacificis in dolo: et nō intenderūt sermonibz eoz. Viderunt enī quia venerunt cū exercitu magno: et cōuenerūt ad alchimū et bachidem congregatio scribarū requirere q̄ iusta sūt. Et primi assidei qui erāt in filijs isrl: et exquirebant ab eis pacem. Dixerūt enī. Homo sacerdos de semine aaron venit: non decipiet nos. Et locutꝰ est cū eis verba pacifica: et iurauit illis dicens. Non inferemꝰ vobis malū: neq; amicis vestris. Et crediderunt ei. Et cōprehēdit ex eis sexaginta viros: et occidit eos in una die secundum verbū quod scriptū est. Carnes sanctorū tuorū et sanguinem ipsorū effuderūt i circuitu ihrlm: et nō erat q̄ sepeliret. Et incubuit timor et tremor in omnem ppm: quia dixerūt. Nō est veritas et iudiciū in eis. Transgressi sunt enī constitutū: et iusiurandū qd iurauerūt. Et mouit bachides castra ab ihrlm et applicuit in bethzecha: et misit ⁊ comphendit multos ex eis qui a se refugerant: et quosdam de ppo mactauit: et in puteū magnū piecit. Et cōmisit regionem alchimo: et reliquit cū eo auxiliū in adiutorium ipsi. Et abijt bachides ad regem. Et satis agebat alchimus pro principatu sacerdotij sui. Et cōuenerūt ad eū omnes qui perturbabāt ppm suū: et obtinuerunt terram iuda: et fecerūt plagam magnā i isrl. Et vidit iudas omnia mala que fecit alchimus et q̄ cum eo erant filijs isrl plus multo q̄z gentes: et exijt in omnes fines iudee i circuitu ⁊ fecit vindictam in viros desertores: ⁊ cessauerūt ultra exire in regione. Vidit autem alchimus quod p̄ualuit iudas et qui cū eo erant et cognouit quia nō potest sustinere eos: et regressus est ad regē: ⁊ accusauit eos multis criminibz. Et misit rex nichanorem unū ex principibz suis nobiliorib⁹ q̄ erat inimicissimus exercens contra isrl: ⁊ mandauit ei euertere ppm. Et venit nichanor i ihrlm cū exercitu magno: et misit ad iudam et ad fratres eiꝰ cū dolo verbis pacificis dicens. Non sit pugna inter me ⁊ vos. Veniā cū viris paucis: ut videam facies vestras cum pace. Et venit ad iudam et salutauerunt se inuicem pacifice: et hostes parati erant rapere iudā. Et innotuit sermo iude quoniā cū dolo venerat ad eum: et contristus est ab eo: ⁊ amplius noluit videre faciem eiꝰ. Et cognouit nichanor q̄m denudatū est cōsilium eius: et exiuit obuiam iude in pugnā

iuxta raphersalama. Et receiderũ de nichanoris exercitu fere quinq; milia viri: ⁊ fugerunt in ciuitatẽ dauid. Et post hec verba ascendit nichanor in montem syon: et exierunt de sacerdotibus ppli salutare eũ in pace: ⁊ demonstrare ei holocaustomata q̃ offerebant̃ pro rege. Et irridens spreuit eos et polluit: et locutus est superbe: ⁊ iurauit cũ ira dicens. Nisi traditus fuerit iudas ⁊ exercitus ei⁹ in manus meas: continuo cũ regressus fuero in pace succendam domũ istam. Et exijt cũ ira magna. Et intrauerunt sacerdotes et steterunt ante faciem altaris et templi: et flentes dixerũt. Tu dñe elegisti domũ istã ad inuocandũ nomen tuũ in ea: ut esset dom⁹ orõnis et obsecratõnis pplo tuo. Fac vindictã i homine isto ⁊ exercitu ei⁹: et cadant in gladio. Memento blasphemias eor̃: et ne dederis eis ut pmaneãt. Et exijt nichanor ab ierlin ⁊ castra applicuit ad bethoron: et occurrit illi exercitus sirie. Et iudas applicuit in adarsa cũ tribus milibus viris. Et orauit iudas et dixit. Qui missi erãt a rege sennacharib domine quia blasphemauerũt te· exijt angel⁹ ⁊ percussit ex eis centũ octoginta quinq; milia: sic contere exercitum istũ in conspectu nostro hodie ⁊ sciant ceteri quia male locutus est sup sancta tua: et iudica illũ secũdum malitiam illi⁹. Et commiserunt exercitus pliũ terciadecima die mensis adar: et contrita sũt castra nichanoris: ⁊ recidit ipe prim⁹ in plio ut autem vidit exercitus eius quia recidisset nichanor proiecerũt arma sua et fugerũt: et plecuti sunt eos viã vnius diei ab adazer usquequo veniatur in gazara: et tubis recinerũt post eos cũ significationibs. Et exierũt de omnibs castellis iudee in circuitu: et ventilabãt eos cornibus: et conuertebantur iterũ ad eos. Et receiderunt omnes gladio: et non est relictus ex eis nec unus. Et acceperũt spolia eor̃ in predam: et caput nichanoris amputauerũt et dexteram eius quã extenderat superbe: et attulerũt et suspenderũt contra ierlim. Et letatus est pplus valde: et egerũt diem illã in leticia magna. Et constituit agi omnibs annis die istã terciadecima die mensis adar: ⁊ siluit terra iuda dies paucos. C· vm·

Et audiuit iudas nomen romanorũ quia sũt potentes viribus et acquiescũt ad omnia q̃ postulant̃ ab eis: ⁊ quicũq; accesserũt ad eos statuerunt cũ eis amicitias: et quia sunt potentes viribs. Et audierũt plia eor̃ et virtutes bonas quas faciũt in galatia: quia obtinuerũt eos et duxerũt sub tributũ. Et quãta fecerũt in regione hispanie: et qd̃ in potestatem redegerunt metalla argenti et auri q̃ illic sũt: ⁊ possederũt omnẽ locũ cõsilio suo ⁊ patientia: loca que longe erãt valde ab eis ⁊ reges qui supuenerant eis ab extremis terre cõtriuerũt: et percusserũt eos plaga magna. Ceteri aut̃ dant eis tributũ omnibs annis. Et philippum persen ciorũ regem et ceteros q̃ aduersus eos arma tulerant contriuerunt i bello: ⁊ obtinuerũt eos. Et antiochum magnũ regem asie qui eis pugnam intulerat habens centũ viginti elephãtes et equitatũ et currus et exercitum magnũ valde contritũ ab eis: et quia ceperũt eũ viuũ ⁊ statuerunt ei ut daret ipe et qui regnauerunt post ipsũ tributũ magnũ: et daret obsides et constitutũ. Et regionem medorũ et medos et lidos de optimis regionibs

eoꝝ: et acceptas eas ab eis dederũt eu-
menĩ regi. Et quia qui erant apud el-
ladam voluerunt ire et tollere eos: et
innotuit senno hꝭs ⁊ misit ad eos
ducem unum ⁊ pugnauerũt contra il-
los ⁊ ceciderũt ex eis multi: ⁊ captiuas
duxerũt uxores eoꝝ et filios et diripue-
runt eos et terrã eoꝝ possederũt: et de-
struxerũt muros eoꝝ: et in seruitutem
illos redegerunt usq; in hũc diem. Et
reliqua regna et insulas q̃ aliquãdo
restiterant illis exterminauerunt: et in
potestatẽ redegerunt. Cũ animis autẽ
suis ⁊ q̃ in ipis requiẽ habebãt conser-
uauerũt amicitiã: ⁊ obtinuerũt regna
que erant proxima et que erãt longe:
quia quicũq; audiebãt nomen eoꝝ ti-
mebãt eos. Quibs vero vellent auxilio
esse ut regnarẽt regnabãt. Quos autẽ
vellent regno deturbabant: et exaltati
sũt valde. Et i oĩbs istis nemo porta-
bat diadema: nec induebãt purpura:
ut magnificarẽt in ea. Et quia curiã
fecerunt sibi: et cotidie consulebãt se-
centosuiginti consiliũ agentes semper
de multitudine: ut que digna sũt ge-
rant. Et cõmittũt uni homini magi-
stratũ suũ per singulos annos dñari
omnibus terre sue: et oĩes obediũt uni:
et nõ est inuidia neq; zelus inter eos.
Et elegit iudas eupolemũ filiũ iohan-
nis filij iacob et iasonem filiũ eleaza-
ri ⁊ misit eos romam constituere cum
illis amicitiã ⁊ societatem: et ut aufer-
rent ab eis iugum grecorum: quia
viderunt q̃ in seruitutem premerent re-
gnum isrl. Et abierũt romam viam
multam valde: et introierũt curiam ⁊
dixerũt. Iudas machabeus et fratres
eius et pꝰs iudeoꝝ miserunt nos ad
vos statuere vobiscũ societatem et pa-
cem: et cõscribere nos socios ⁊ amicos

vestros. Et placuit senno in cõspectu
eoꝝ. Et hoc rescriptũ quod rescripserũt
in tabulis ereis: et miserunt in ihrlm
ut esset apud eos ibi memoriale pacis
et societatis. Bene sit romanis et gen-
ti iudeoꝝ i mari et i tra in eternũ: gladi-
usq; et hostis procul sit ab eis. Cũ si in-
sterterit bellum romanis prius aut o-
mnibs sociis eorũ in omni dñatione
eoꝝ: auxiliũ feret gens iudeorũ prout
tempus dictauerit corde pleno. Et pre-
liantibs non dabũt neq; subministra-
bunt triticũ arma pecuniã naues sicut
placuit romanis: et custodient man-
data eoꝝ nichil ab eis accipientes. Si-
militer autem et si genti iudeoꝝ prius
acciderit bellũ adiuuabũt romani ex
animo prout eis tempus permiserit: ⁊
adiuuantibus non dabitur triticum
arma pecunia naues sicut placuit ro-
manis: et custodient mandata eorũ
absq; dolo. Secũdum hec verba con-
stituerũt romani pꝰo iudeoꝝ. Quod
si post hec ũba hij aut illi addere aut de-
mere ad hec aliquid voluerint facient
ex proposito suo: et q̃cũq; addiderint uel
dempserint rata erũt. Sed et de mali
que demetrius rex fecit in eos scriptum
ei dicentes. Quare grauasti iugũ tuũ
sup amicos nostros ⁊ socios iudeos
Si ergo iterũ adierint nos aduersum
te faciemus illis iudicium: et pugna-
bimus tecum mari terraq. Cyr
n terra ut audiuit demetrius quia re-
cidit nicanor et exercit9 eius i prelio:
apposuit bachidem et alchimũ rursũ
mittere in iudeam: et dextrũ cornu cũ
illis. Et abierũt viã que ducit in gal-
galam: ⁊ castra posuerũt i masaloth
que est in arbellis et occupauerũt eã:
et perenerũt animas hominũ mltas.
In mense primo anni centesimi et

pm 2

quinquagesimi 2 secūdi applicuerunt exercitū ad iherim: et surrexerūt et abierunt in terra viginti milia virorum et duo milia equitū. Et iudas posuerat castra in laisa: et ecce milia viri electi cum eo. Et viderūt multitudinē exercitus quia multi sūt et cōmuerūt valde: et multi subtraxerūt se de castris: 2 nō remanserunt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas quod defluxit exercit9 suus et bellū purgebat eū: et cōfractus est corde quia non habebat tempus congregandi eos: et dissolut9 est. Et dixit hijs qui residui erāt. Surgam9 et eamus ad aduersarios nostros: si poterim9 pugnare aduersus eos. Et auertebāt eū dicentes. Non poterim9: sed liberem9 animas nostras modo 2 reūtamur ad fratres nostros: et tunc pugnabim9 aduersus eos. Nos autē pauci sum9. Et ait iudas. Absit istā rem facere: ut fugiam9 ab eis. Et si appropiauit tempus nostū moriamur in virtute ꝑter fratres nostros: et nō inferam9 crimen glorie nostre. Et mouit exercitus de castris: et steterūt illis obuiam. Et diuisi sūt equites i duas partes: et fūdibularij 2 sagittarij precedebant exercitū: 2 ꝑmi certaminis omnes potentes. Bachides autem erat i dextro cornu: et proximabant legio ex duabus partibus: et clamabāt tubis. Exclamauerūt autē 2 hijs q erāt ex parte iude etiā ipsi: 2 cōmota ē terra a voce exercituū: et commissū est ꝑlium a mane usq; ad vesperam. Et vidit iudas qđ firmior est pars exercitus bachidis in dextris: et cōfortauerūt cū ipso omnes cōstantes corde: et cōtrita est dextra pars ab eis: et ꝑsecut9 est eos usq; ad montē azoti. Et qui in sinistro cornu erant viderūt quod cōtritum est dextrū cornu: 2 secuti sunt post iudā et eos qui cū ipo erant a tergo. Et ingrauatū est ꝑliū: et ceciderunt vulnerati multi ex hijs et ex illis. Et iudas cecidit: et cetери fugerūt. Et ionathas et simon tulerūt iudam fratrē suū: 2 sepelierūt eū in sepulcro patrum suoꝝ in ciuitate modin. Et fleuerunt eum omnis ꝑpls isrl' planctu magno: et lugebant dies multos: et dixerunt. Quomodo cecidit potens qui saluū faciebat ꝑplm isrl'? Et cetera verba bellorū iude et virtutū quas fecit et magnitudinis eius non sunt descripta. Multa enī erant valde. Et factū ē post obitum iude emerserūt iniqui i omnibz finibus isrl': et exorti sunt omnes qui operabant iniquitatē. In diebz illis facta est fames magna valde: et tradidit se bachidi omnis regio eorū cū ipsis. Et elegit bachides viros impios et cōstituit eos dominos regionis: 2 exquirebāt et persecutabāt amicos iude et adducebāt eos ad bachidem: et vindicabat in illos et illudebat. Et facta ē tribulatio magna in isrl': qlis non fuit ex die qua nō est visus ꝓpheta in isrl'. Et cōgregati sūt omnes amici iude: et dixerūt ionathe. Ex quo frater tuus iudas defunctus est: vir similis ei nō est qui exeat contra inimicos. bachidem et eos qui inimici sūt gētis nostre. Nunc itaq; te hodie eligimus esse ꝓ eo nobis in principem et ducē: ad bellandū bellū nostrū. Et suscepit ionathas tempore illo principatū: et surrexit loco iude fratris sui. Et cognouit bachides: et querebat eū occidere. Et cognouit ionathas 2 simon frater eius et omnes qui cū eo erant: et fugerunt in desertū thecue: et cōsederūt ad aquam lacus asphar. Et cognouit bachides: et die sabbatoꝝ venit ipse

et oīis exercitus eius transiordanem. Et ionathas misit fratrē suū ducem ppli: et rogauit nabutheos amicos suos ut comodarēt illis apparatū suū: qui erat copiosus. Et exierūt filij iambri ex madaba et cōprehenderūt iohannem et oīa que habebat: et abierunt habentes ea. Post hec verba renunciatum est ionathe et symoni fratri ei⁹: quia filij iambri faciūt nuptias magnas et ducūt sponsam ex madaba filiam unius de magnis principibus chanaan cum ambitione magna. Et recordati sūt sanguinis iohānis frīs sui: et ascenderūt et abscōderūt se sub tegimento montis. Et eleuauerūt oculos suos et viderunt: et ecce tumultus et apparatus multus. et sponsus processit et amici eius: et fratres ei⁹ obuiam illis cum tympanis et musicis et armis multis. Et surrexerūt ad eos ex insidijs et occiderūt eos: et ceciderūt vulnerati multi: et residui fugerūt in montes. Et acceperunt oīa spolia eorū: et cōuersе sūt nuptie in luctū: et vox musicorū ipōrū in lamentū. Et vindicauerunt vindictam sanguinis frīs sui: et reuersi sūt ad ripā iordanis. Et audiuit bachides: et uenit die sabbatorū usq; ad orā iordanis in virtute magna. Et dixit ad suos ionathas. Surgam⁹: et pugnem⁹ cōtra inimicos nros. Non est enī hodie sicut heri et nudiustertius. Ecce enim bellū ex aduerso: aqua uero iordanis hinc et inde et ripe et palude⁹ et saltus: et non est locus diuertendi. Nūc ergo clamate in celū: ut liberemini de manu inimicorū uestrorū. Et cōmissum est bellum. Et extendit ionathas manū suā pcutere bachidem: et diuertit ab eo retro. Et dililijt ionathas et q̄ cū eo erāt in iordanē: et trānatauerūt ad eos iordanē. Et ceciderunt de parte bachidis die illa mille uiri: et reuersi sunt in ihrusalē. Et edificauerūt ciuitates munitas in iudea: munitionē que erat in iherycho. et in ammaum. et in bethoron. et bethel et thamnata et phara et thopo muris excelsis et portis et seris. Et posuit custodiā in eis: ut inimicitias exercerēt in isrl. Et munuit ciuitatē bethsurā et gazarā. et arcē et posuit in eis auxilia et apparatū escaꝝ: et accepit filios principū regionis obsides: et posuit eos in arce in ihrlm in custodiam. Et anno centesimo quinquagesimo octauo mense secūdo pcepit alchimus destrui muros domus sancte interioris: et destrui opa pphaꝝ. Et cepit destruere. In tēpore illo pcussus ē alchimus et impedita sunt opa illius: et occlusum ē os eius et dissolut⁹ est paralisi: nec ultra potuit loqui uerbum et mādare de domo sua. Et mortuus est alchimus in tēpore illo cū tormēto magno. Et vidit bachides quī mortu⁹ est alchimus: et reuersus est ad regem: et siluit terra annis duobz. Et cogitauerūt omnes iniqui dicentes. Ecce ionathas et qui cū eo sunt in silentio habitāt confidēter. Nūc ergo adducam⁹ bachidem: et comprehendet eos omnes una nocte. Et abierūt: et consilium ei dederūt. Et surrexit ut ueniret cum exercitu multo. Et misit occulte epistolas sociis suis qui erāt in iudea ut cōprehenderent ionathan. et eos qui cū eo erāt: sed nō potuerūt quia innotuit eis consiliū eorū. Et apprehendit de uiris regionis qui principes erant malicie quinquaginta uiros: et occidit eos. Et secessit ionathas et symon et qui cum eo erant in bethbesen que est in deserto: et extruxit diruta eius: et firmauerūt ea.

Et cognouit bachides et cōgregauit
oniūsam mltudinē suā: et hijs qui
de iudea erant denūciauit. Et uenit
castra posuit desup bethbesse: et oppu
gnauit eā dies multos: et fecit machi
nas. Et reliquit ionathas symonem
fratrem suū in ciuitate et exiuit ī regi
onem: et uenit cū numero et percussit o
daren et frēs eius et filios phaseron in
tabernaculis ipox: et cepit cedere et cresce
re ī uirtutibs. Simon uero et qui cum
ipso erant exierūt de ciuitate et succen
derunt machinas: et pugnauerūt ctra
bachidem: et contritus ē ab eis. Et affli
xerunt eum ualde: qm consilium eius
et congressus eius erat inanis. Et ira
tus contra uiros iniquos qui ei cōsi
lium dederāt ut ueniret in regionem
ipox. multos ex eis occidit. Ipse autē
cogitauit cum reliquis abire ī regio
nem suam. Et cognouit ionathas et
misit ad eū legatos. cōponere pacem
cum ipo: et reddere ei captiuitatem. Et
libenter accepit: et fecit secūdum uerba
ei⁹: et iurauit se nichil facturū ei mali
omnibus diebus uite eius. Et reddi
dit ei captiuitatē quā prius erat pdā
tus de terra iuda. Et conuersus abijt
ī terram suā: et nō apposuit amplius
uenire ī fines ei⁹. Et cessauit gladius
ex isrl. Et habitauit ionathas ī mag
mas: et cepit ionathas ibi iudicare po
pulū: et exterminauit impios ex isrl. C.x.

Et āno centesimosexagesimo ascen
dit alexāder antiochi filius qui
cognominat⁹ ē nobilis et occupauit
ptolomaidam: et receperūt eum: et re
gnauit illic. Et audiuit demetrius rex
et congregauit exercitū copiosū ualde:
et exiuit obuiam illi in pelium. Et mi
sit demetrius epistolam ad ionathan
uerbis pacificis: ut magnificaret eum.
Dixit enim. Anticipemus facere pacem
cum eo: priusq; faciat cum alexandro
aduersum nos. Recordabitur enim o
mniū malox que fecimus in eū. et in
fratrē eius: et in gentē eius. Et dedit ei
potestatē cōgregandi exercitū. et fabri
care arma: et esse ipm socium eius: et ob
sides qui erant in arce iussit tradi ei.
Et uenit ionathas in ihrlm: et legit
epistolas ī audiru omnis pplus. et eorū
qui in arce erāt. Et timuerunt timore
magno: qm audierunt qp dedit ei rex
potestatē congregandi exercitū. Et tra
diti sunt ionathe obsides: et reddidit
eos parentibus suis. Et habitauit iona
thas in ihrlm: et cepit edificare. et in
nouare ciuitatē. Et dixit facientibus
opera ut extruerent muros et monten
syon. in circuitu lapidibs quadratis
ad munitionem: et ita fecerūt. Et fuge
runt alienigene qui erant in munitī
onibus quas bachides edificauerat:
et reliquit unusquisq; locum et abijt
in terrā suā: tantū in bethsura reman
serunt aliqui ex hijs qui reliquerant
legem et pcepta dei. Erat enī hec eis ad
refugiū. Et audiuit alexander rex pro
missa que pmisit demetrius ionathe:
et narrauerūt ei prelia et uirtutes quas
ipe fecit et fratres eius. et labores quos
laborauerunt. Et ait. Numquid inue
niemus aliquē uirū talem? Et nūc fa
ciemus eum amicū et socium nrm. Et
scripsit epistolam: et misit ei scdm hec
uerba dicens. Rex alexander. fratri io
nathe salutem. Audiuim⁹ de te qp uir
potens es uiribus: et aptus es ut sis
amicus noster. Et nūc constituimus
te hodie summū sacerdotem gentis tue:
et ut amicus uocaris regis. Et misit ei
purpuram et coronam auream: ut que
nra sunt sentias nobiscū: et conseruas

amicicias ad nos. Et induit se ionathas stola sancta septimo mēse. āno centesimosexagesimo in die solemni scenophegie. Et congregauit exercitū: et fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius verba ista: et contristatus est nimis. Et ait. Quid hoc fecimus: q̄ preoccupauit nos alexander apphendere amicicia iudeoꝝ ad munimē sui? Scribam et ego illi verba deprecatoria et dignitates et dona: ut sit mecū i adiutoriū. Et scripsit ei in hec verba. Rex demetrius. genti iudeoꝝ salutem. Quoniam seruastis ad nos pactū ꝛ mansistis in amicicia nostra: et non accessistis ad inimicos nostros: audiuim⁹ et gauisi sumus. Et nūc pseuerate adhuc cōseruare ad nos fidē: et retribuemus vobis bona pro hijs que fecistis nobiscū: et remittemus vobis prestationes mītas ꝛ dabim⁹ vobis donationes. Et nūc absoluo vos et oēs iudeos a tributis: et p̄cia salis indulgeo: et coronas remitto. Et tercias seminis. ꝛ dimidiā partē fruct⁹ ligni q̄ est portionis mee relinquo vobis ex hodierno die et deinceps: ne accipiatur a terra iuda. ꝛ a tribus ciuitatibus que addite sunt illi ex samaria et galilea: ex hodierna die et in totū tempus. Et ihrlm sit sancta et libera cum finibus suis: et decime et tributa ipius sint. Remitto eciā potestatē arcis que est in ihrlm et do eam summo sacerdoti: ut cōstituat i ea viros quoscūq; ipe elegerit qui custodiant eam. Et omnem animam iudeoꝝ que captiua est a terra iuda in omni regno meo relinquo liberā gratis: ut oēs a tributis soluant eciā proꝝ suoꝝ. Et oēs dies solemnes ꝛ sabbata. et neomenie et dies decreti. et tres dies ante diem solemnē. et tres dies post diē solemnē sint oēs immunitatis ꝛ remissionis omnibz iudeis qui sunt in regno meo. Et nemo habebit potestatem agere aliquid: ꝛ mouere negocia aduersus aliquem illorū i omni causa. Et ut adscribant ex iudeis in exercitu regis ad triginta milia virorum. Et dabunt illis copie ut oportet oēm exercitibz regis: et ex eis ordinabuntur qui sint in municionibz regis magni. Et ex hijs constituentur supra negocia regni que aguntur ex fide: et principes sint ex eis et ambulent legibus suis: sicut p̄cepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates que addite sunt iudee ex regione samarie cum iudea reputētur ut sint sub uno: et non obediant alicui potestati nisi summo sacerdoti: ptolomaida ꝛ confines eius quas dedi donū sanctis qui sunt i ihrlm ad necessarios sumptus sanctoꝝ. Et ego dabo singulis annis quindecim milia siclorum argenti de rationibus regis que me cōtingunt: et omne q̄d reliquū fuerit quod non reddiderāt qui sup negocia erant annis priorib⁹: ex hoc dabunt in opa domus. Et sup hec quinq; milia siclorū argenti que accipiebāt de sanctorum ratione p singulos āuos: ꝛ hec ad sacerdotes pertineant qui ministerio funguntur. Et quicumq; confugerint in templū quod est ihrlm solimis et in omnibus finibus eius obnoxij regi in oēm negocio dimittantur: et omnia que sunt eis i regno meo libera habeāt. Et ad edificāda uel restauranda opa sanctorum sumptus dabūtur de ratione regis: et ad extruēdos muros in ihrlm. et cōminuēdos i circuitu sumptus dabūtur de ratione regis: ꝛ ad cōstruendos muros in iudea. Vt

audiuit autem ionathas et ppl'us ſermones iſtos·non crediderunt eis nec receperunt eos: quia recordati ſũt malicie magne quã fecerat in iſrahel: et tribulauerat eos valde. Et cõplacuit eis in alexandrum: quia ipe fuerat eis princeps ſermonũ pacis: et ipi auxiliũ ferebant omnibz diebz. Et congregauit rex alexãder exercitũ magnũ: et admouit caſtra contra demetriũ. Et commiſerunt plium reges et fugit exercitus demetrij: et inſecutus eſt eum alexander: et incubuit ſup eos. Et inualuit pliũ nimis·donec occidit ſol: et recidit demetrius in illa die. Et miſit alexander ad ptolomeum regẽ egipti legatos·ſcõm hec verba dicens. Quoniã regreſſus ſum in regnum meũ et ſedi in ſede patrum meoz et obtinui principatum et contriui demetriũ· et poſſedi regionẽ noſtram· et commiſi pugnam cũ eo et contritus eſt ipe et caſtra eius a nobis et ſedemus i ſede regni eius: et nũc ſtatuamus adinuicẽ amiciciam et da michi filiã tuam uxorem: et ero gener tuus: et dabo tibi dona et ipi dignitatẽ. Et reſpõdit rex ptolomeus dicẽs. ſFelix dies in qua reuerſus es ad terram patrũ tuoz: et ſediſti in ſede regni eoz. Et nunc faciã tibi quod ſcripſiſti: ſed occurre michi ptolomaidam ut videamus inuicẽ nos: et ſpondeã tibi ſicut dixiſti. Et exiuit ptoloneus de egipto ipe et cleopatra filia eius: et uenit ptolomaidam anno centeſimo ſexageſimoſcõo. Et occurrit ei alexander rex. Et dedit ei cleopatrã filiam ſuã: et fecit nupcias eius ptolomaide·ſicut reges in magna gloria. Et ſcripſit alexander rex ionathe: ut ueniret obuiã ſibi. Et abiit cũ gloria ptolomaidã et occurrit ibi duobus regibus: et dedit illis argentum multũ et auz et dona: et inuenit graciam in cõſpectu eorum. Et cõuenerũt aduerſus eum uiri peſtilentes rex iſrl' uiri iniqui interpellantes aduerſus eũ: et nõ intendit ad eos rex. Et iuſſit ſpoliari ionathan ueſtibus ſuis: et indui eum purpura. Et ita fecerunt. Et collocauit eum rex ſedere ſecum: dixitq; principibz ſuis. Exite cũ eo in mediũ ciuitatis: et predicate ut nemo aduerſus eum interpellet de ullo negotio: nec quiloz ei moleſtus ſit de ulla ratione. Et factum eſt ut uiderunt qui interpellabãt gloriã eius que predicabatur· et optum eũ purpura: fugerunt omnes. Et magnificauit eũ rex: et ſcripſit eum inter primos amicos: et poſuit eũ ducem et participem principatus. Et reuerſus eſt ionathas in ihruſalem: cũ pace et leticia. ſIn ãno centeſimo ſexageſimoquinto uenit demetrius filius demetrij a creta in terrã patrũ ſuoz. Et audiuit alexander rex et cõtriſtatus eſt valde: et reuerſus eſt antiochiã. Et cõſtituit demetrius rex appolonium ducem qui preerat celeſyrie: et cõgregauit exercitũ magnum et acceſſit ad iamniã: et miſit ad ionathan ſummũ ſacerdotẽ dicens. Tu ſolus reſiſtis nobis. Ego autem factus ſum in deriſum et in opprobriũ: ppterea quia tu poteſtatem aduerſum nos exercens in montibz. ſNunc ergo ſi confidis i uirtutibus tuis deſcende ad nos in campũ et comparemus illic inuicẽ: quia mecũ eſt uirtus bellorũ. ſInterroga et diſce quis ſum ego et ceteri qui auxilio ſunt michi: qui et dicũt quia non poteſt ſtare pes ueſter· ante faciẽ noſtrã: quia bis in fugã cõuerſi ſunt patres tui in terram ſuã. Et nũc quomodo poteris ſuſtinere equitatum et

exercitū tantū in campo vbi nō est lapis neq; saxum: neq; locus fugiendi. Vt audiuit autē ionathas sermones appollonij: motꝰ ē animo. Et elegit decem milia virorꝫ: et exijt ab iherusalem: et occurrit ei symon frater eius in adiutoriū. Et applicuerunt castra in ioppen. Et exclusit eū a ciuitate: quia custodia appollonij ioppe erat: ⁊ oppugnauit eam. Et exterriti qui erāt in ciuitate aperuerunt ei: et obtinuit ionathas ioppen. Et audiuit appollonius: et admouit tria milia equitum · et exercitū multū. Et abijt i azotum tanqꝫ iter faciens: et statim exijt i campum: eo quod haberet multitudinem equitum et cōfideret in eis. Et insecutus est eum ionathas in azotum: et commiserunt preliū. Et reliquit appollonius in castris mille equites post eos occulte. Et cognouit ionathas quoniam insidie sunt post se: ⁊ circuierūt castra eius: et iecerunt iacla in pp̄lm a mane usq; ad vesperam. Populus autē stabat sicut precepit ionathas: et laborauerunt equi eoꝝ. Et eiecit symon exercitum suū: ⁊ cōmisit ꝺcta legioni. Equites enī fatigati erant. Et contriti sunt ab eo: et fugerūt. Et qui dispsi sunt p̄r campū fugerūt in azotum: et intrauerunt in bethdagon ydolū suū: ut ibi se liberarēt. Et succēdit ionathas azotum et ciuitates que erant in circuitu eius: et accepit spolia eoꝝ: ⁊ templum dagon ⁊ omnes qui fugerūt in illud succendit igni. Et fuerūt qui ceciderūt gladio cum his qui succensi sunt: fere octo milia virorꝫ. Et mouit inde ionathas castra: et applicuit ea aschalonā et exierunt de ciuitate obuiā illi in magna gloria. Et reuersus est ionathas in iherusalem cū suis habentibꝫ spolia

mita. Et factū est ut audiuit alexāder rex simones istos: addidit adhuc glorificare ionathan. Et misit ei fibulam auream: sicut consuetudo est dari cognatis regum. Et dedit ei archaron et omnes fines eius in possessionē. Cap. Et rex egipti congregauit exercitū sicut arenam que ē circa oram maris · et naues multas: et querebat obtinere regnū alexandri dolo: et addere illud regno suo. Et exijt in syriam verbis pacificis: et aperiebant ei ciuitates · et occurrebant ei: quia mādauerat alexander rex exire ei obuiam · eo q̄ socer suus esset. Cum autem introiret ciuitatem ptolomeus: ponebat custodias militum in singulis ciuitatibus. Et ut appropiauit azoto ostenderunt ei templū dagon succensū igni: ⁊ azotum et cetera eius demolita et corpora proiecta: et eoꝝ q̄ cesi erant in bello tumulos · quos fecerant secus viam. Et narrauerunt regi quia hec fecit ionathas: ut inuidiā faceret ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas regi i ioppen cum gloria: ⁊ inuicem se salutauerūt: et dormierūt illic. Et abijt ionathas cum rege usq; ad fluuiū qui vocabat eleutherꝰ et reuersus ē i ihrlm. Rex autē ptolomeus obtinuit dominium ciuitatū usq; seleuciam maritimā: et cogitabat in alexandrum consilia mala. Et misit legatos ad demetrium dicēs. Veni componamus inter nos pactū et dabo tibi filiā meam quā habet alexander: et regnabis in regno patris tui. Penitet enī me: quod dederim illi filiā meam. Queruit enī me occidere. Et vituperauit eum: p̄terea q̄ cōcupierat regnum eius. Et abstulit filiā suā et dedit eā demetrio: et alienauit se ab alexādro: ⁊ manifestate sūt inimicicie

ēns. Et intrauit ptolomeꝰ antiochiam:et imposuit duo diademata capiti suo·egipti ⁊ asie. Alexander autē rex erat in cilicia illis temporibus: quia rebellabant qui erant in locis illis. Et audiuit alexander:⁊ uenit ad eū in bellum. Et produxit ptolomeus rex exercitum:et occurrit ei in manu ualida: et fugauit eum. Et fugit alexander in arabiā:ut ibi protegeretur. Rex autē ptolomeus exaltatꝰ ē: et abstulit zabdihel arabs caput alexandri:et misit ptolomeo. Et rex ptolomeꝰ mortuus est in die tercia:et qui erant in munitionibus perierunt ab hijs qui erant intra castra. Et regnauit demetrius āno centesimoseptuagesimoseptimo. In diebꝫ illis cōgregauit ionathas eos qui erant in iudea· ut expugnarēt arcem que est in ierusalem:⁊ fecerūt contra eam machinas mīras. Et abierūt quidam qui oderant gentem suā uiri iniqui ad regem demetriū:et renunciauerunt ei qꝫ ionathas obsideret arcem. Et ut audiuit iratus est·et statim uenit ptolomaidam:et scripsit ionathe ne obsideret arcē: sed occurreret sibi ad colloquium festinato. Vt audiuit autē ionathas iussit obsideri. Et elegit de seniorib3 isrl et de sacerdotib3:⁊ dedit se periculo. Et accepit auꝫ et argētum et uestem ⁊ alia xenia mīra:⁊ abijt ad regem ptolomaidā:et inuenit graciā in conspectu eius. Et interpellabāt aduersus eū·quidam iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex:sicut fecerant ei qui ante eum fuerāt. Et exaltauit eū in cōspectu omniū amicorꝫ suorꝫ:⁊ stauit ei principatum sacerdotij· et quecūqꝫ alia habuit prius p̄cipua: et fecit eū principē amicorū. Et postulauit ionathas a rege ut immunem faceret iudeā et tres toparchias idest samariā ⁊ confines eius:⁊ promisit ei talenta trecenta. Et cōsensit rex:⁊ scripsit ionathe epistolas de hijs oīb3 hunc modū cōtinentes. Rex demetrius fratri ionathe salutem et genti iudeoꝝ. Exemplū epistole quā scripsimus lasthēi parenti nro de uobis misimus ad uos:ut sciretis. Rex demetrius lasthēi parenti salutē. Genti iudeoꝝ amicis nostris ⁊ cōseruantibus que iusta sunt apud nos decreuimus benefacere ꝓpter benignitatē iporꝫ quā erga nos habent. Statuimꝰ ergo illis oīnes fines iudee·⁊ tres ciuitates liddā et ramathe que additē sunt iudee et samariā·et oīnes confines eaꝫ sequestrari oīnib3 sacrificantibus in ierosolimis: ꝓ hijs q̄ ab eis priꝰ rex accipiebat p singulos annos:et pro fructibus terre et pomoꝝ. Et alia que ad nos pertinebāt decimarū et tributorū· ex hoc tempore remittimus eis· et arcas salinarū et coronas que nobis deferebantē oīnia ipis cōcedimus: et nichil horū irritū erit ex hoc et in omne tempus. Nunc ergo curate facere horꝫ exemplum:et detur ionathe ⁊ ponatur in monte sancto ⁊ in loco celebri. Et uidens demetrius rex quod siluit terra in conspectu suo et nichil ei resistit dimisit totum exercitū suū unūquēqꝫ in locum suū·excepto pegrino exercitu quē traxit ab insulis gentiū:et inimici erāt ei oīnes exercitus patrum eius. Triphon autem erat qui dā partium alexandri prius:et uidit quoniam omnis exercitus murmurauit cōtra demetriū:et iuit ad emalchuel arabum qui nutriebat antiochum filiū alexandri:⁊ astidebat ei ut traderet eū ipi:ut regnaret in loco patris sui. Et nūciauit ei quāta fecit demetrius:et inimicicias

ꝓcerituū eiꝰ aduersus illū. Et mānsit ibi diebꝫ multis. Et misit ionathas ad demetriū regem ut eiceret eos qui in arce erāt in ihrlim. ꝫ qui in plidijs erant: quia impugnabāt isrl. Et misit demetrius ad ionathan dicēs. ſſnō hoc tantū faciam tibi et genti tue: sed gloria illustrabo te et gentem tuā cū fuerit oportunū. ſſnunc ergo rede feceris si miseris in auxiliū michi viros: quia discessit omnis ꝓcerītus meus. Et misit ei ionathas tria milia virorꝫ fortiū anthiochiam. Et uenerunt ad regem: et delectatus est rex in aduentu eorꝫ. Et cōuenerūt q̄ erāt i ciuitate. centū viginti milia virorꝫ: et uolebāt interficere regē. Et fugit rex in aulā ꝫ occupauerūt qui erant de ciuitate itinera ciuitatis: ꝫ ꝓperūt pugnare. Et uocauit rex iudeos i auxiliū: ꝫ cōuenerūt oēs simul ad eum. Et dispsi sunt omnes per ciuitatem: ꝫ occiderunt in illa die centū milia hominū. Et succenderūt ciuitatē: ꝫ ceperūt spolia multa in illa die: et liberauerūt regem. Et uiderunt qui erāt de ciuitate q̄ obtinuissent iudei ciuitatē sicut uolebāt: ꝫ infirmati sunt mente sua: ꝫ clamauerūt ad regē cum ꝑcibus dicentes. Da nobis dextras: ꝫ cessent iudei oppugnare nos. et ciuitatem. Et ꝑiecerūt arma sua et fecerūt pacem. Et glorificati sunt iudei in cōspectu regis ꝫ in cōspectu omniū qui erant in regno eius: et nominati sunt i regno. Et regressi sunt i ihrlim: habentes spolia multa. Et sedit demetrius rex in sede regni sui: ꝫ siluit terra in cōspectu eius. Et mentꝰ est oīa quecūq; dixit: et abalienauit se a ionatha ꝫ nō retribuit ei secōm beneficia q̄ sibi tribuerat: ꝫ uexabat eum valde. Post hec autē reuersus ē triphon ꝫ antiochus cū eo puer adolescens: ꝫ regnauit et impositus sibi diadema. Et cōgregati sūt ad eū oēs ꝓcerītꝰ quos dispserat demetrius: et pugnauerunt cōtra eum: et fugit ꝫ terga uertit. Et accepit triphon bestias: et obtinuit antiochiā. Et scripsit ānthiochus adolescēs ionathe dicēs. Cōstituo tibi sacerdotiū: et cōstituo te sup quatuor ciuitates: ut sis de amicis regis. Et misit illi uasa aurea i ministeriū et dedit ei potestatē bibēdi i auro et esse in purpura: et habere fibulā auream. Et simonem fratrē eiꝰ cōstituit ducē a termi nis tyri. usq; ad fines egipti. Et exiit ionathas et perābulabat trāns flumē ciuitates: et cōgregatꝰ est ad eū oīis ꝓcerītꝰ sirie in auxiliū. Et uenit ascha lonē: ꝫ occurrerūt ei honorifice de ciuitate. Et abiit inde gazam et cōduserūt se qui erant gaze. ꝫ obsedit eam: et succendit que erant in circuitu ciuitatis: et ꝑdatus est ea. Et rogauerūt gazenses ionathan et dedit illis dextram: et accepit filios eorꝫ obsides. et misit illos in ihrlim: et pambulauit regionem usq; damasci. Et audiuit ionathas q̄ ꝑuocati sunt pncipes demetrij in cades que est in galilea cū ꝓcerītu multo uolētes eum removere a negocio regni: ꝫ occurrit illis: fratrē autē suū simonē reliquit intra puin ciā. Et applicuit simon ad bethsurā. et expugnabat eam diebus multis: ꝫ conclusit eos. Et postulauerunt ab eo dextras accipere: ꝫ dedit illis. Et eiecit eos inde ꝫ cepit ciuitatē: ꝫ posuit i ea ꝑsidiū. Et ionathas et castra eius applicuerunt ad aquam genesar: et ante lucē uigilauerunt i campo asor. Et ecce castra alienigenarꝫ occurrebāt in campo: et tendebant ei insidias in

montibꝫ:ipe autē occurrit ex aduerso. ¶Insidie vero exurrexerūt de locis suis: et cōmiserunt ꝓlium. Et fugerunt qui erant ex parte ionathe omnes: et nemo relictus est ex eis nisi mathatias filius absolomi: et iudas filius calphi:princeps milicie exercitꝰ. Et scidit ionathas vestimenta sua: et posuit terrā in capite suo:et orauit. Et reuersus ē ionathas ad eos ī ꝓliū:z auertit eos ī fugā:z pugnauerūt. Et viderūt q̄ fugiebāt partis illiꝰ·et reuersi sunt ad eum:z insequebantur eum eo omnes usq; cades ad castra sua: et peruenerunt usq; illuc. Et ceciderūt de alienigenis in die illa tria milia virorū: et reuersus est ionathas ī iherusalē. C·xij·

Et vidit ionathas quia tempus eū iuuat:et elegit viros:z misit eos romā statuere et renouare cū eis amicitiā. Et ad sparciatas et ad alia loca misit epistolas secūdū eandē formam. Et abierūt romā:et intrauerūt curiā et dixerunt. ¶Ionathas summꝰ sacerdos z gens iudeoꝝ misit nos: ut renouemus amicitiā et societatem secūdum pristinū. Et dederūt illis epistolas ad ipsos ꝑ loca:ut deducerent eos in terram iuda cum pace. Et hoc est exemplū epistolaꝝ quas scripsit ionathas sparciatis. ¶Ionathas summus sacerdos·z seniores gentis·et sacerdotes·z reliquus populus iudeorū· sparciatis fratribꝫ salutē. ¶Iam prīdē misse erāt epistole ad oniam summū sacerdotē a dario qui regnabat apud vos:quoniā estis fratres nostri:sicut scriptū continet qđ subiectū est. Et suscepit onias virū qui missus fuerat cū honore: et accepit epistolas in quibꝫ significabat de societate z de amicitia. ¶Nos ergō cū nullo horꝫ indigeremus· habētes solatio sanctos libros q̄ sūt ī manibꝫ nostris:maluimꝰ mittere ad vos renouare fraternitatē z amicitiā: ne forte alienī efficiamī a vobis. ¶Multa enim tempora transierūt ex quo missis ad nos. ¶Nos ergo ī oī tēpore sine intermissione·in diebꝫ solemnibꝫ et ceteris quibus oportet·memores sumus vestri in sacrificijs que offerimꝰ. et in obseruationibꝫ:sicut phas ē z decet·meminisse fratrū. Letamur itaq; de gloria vestra. ¶Nos autē circūdederunt multe tribulationes·et multa ꝓlia:et impugnauerūt nos reges qui sunt ī circuitu nostro. ¶Noluimꝰ ergo vobis molesti esse: neq; ceteris sociis et amicis nostris in hijs ꝓlijs. Habuimus enim de celo auxiliū:et liberati sumus nos: et humiliati sunt inimici nostri. ¶Elegimus itaq; numenium ātiochi filiū z antipatrem iasonis filiū:z misimus ad romanos renouare cum eis amicitiā z societatē pristinā. ¶Mandauimꝰ itaq; eis ut veniāt etiā ad nos et salutent nos: et reddant nobis epistolas nostras·de innouatione fraternitatis nostre. Et nunc benefacietis: respondentes nobis ad hec. Et hoc rescriptū epistolaꝝ:qđ misit onias. Ex sparciatarū onias·ionathe sacerdoti magno salutem. ¶Inuentum est in scriptura de sparciatis et iudeis quoniā sunt fratres:et qā sunt de genere abraham. Et nunc ex quo hec cognouimꝰ: benefacietis scribentes nobis de pace vra. Sed et nos rescripsimꝰ vobis. Pecora nostra et possessiones nostre vestre sunt:et vestre nostre. ¶Mandauimus itaq; hec nūciari vobis. Et audiuit ionathas quoniā egressi sunt principes demetrij cū exercitu multo supra quā prius·pugnare aduersus eum:et exijt

ab ihrlim: et occurrit eis in amathite regione. Non enī dederat eis spaciū ut ingrederētur regionem eius. Et misit speculatores in castra eoꝝ: et reuersi renūciauerūt ip cōstituerūt insidias ei illic nocte. Cum occidisset autē sol. p̄cepit ionathas suis uigilare: et esse in armis paratos ad pugnam tota nocte. Et posuit custodes per circuitū castroꝝ. Et audierūt aduersarij ip paratus est ionathas cum suis in bello: et timuerunt et formidauerunt in corde suo: et accenderunt focos in castris suis. Ionathas autē et q̄ cū eo erāt nō cognouerūt usq; mane. Uiderūt aūt lumina ardentia: et secutus est eos ionathas: et nō cōprehendit eos. Transierūt enim flumē eleutherū. Et diuertit ionathas ad arabes qui uocabātur zabadei: et percussit eos· et accepit spolia eoꝝ. Et iunxit· et uenit damascū: et perambulabat omnē regionē illam. Simon autem exiit· et uenit usq; ascalonem et ad ꝓxima p̄sidia: et declinauit in ioppen: et occupauit eam. Audiuit enim ip uellent p̄sidiū tradere partibꝫ demetrij: et posuit ibi custodes: ut custodirent eam. Et reuersus est ionathas et conuocauit seniores pli: et cogitauit cum eis edificare p̄sidia in iudea: et edificare muros in ihrlim· et exaltare altitudine magna inter medium arcis et ciuitatis· ut separaret eam a ciuitate· ut esset ipsa singulariter: et neq; uendāt neq; emāt. Et conuenerūt ut edificarēt ciuitatem: et recidit murus q̄ erat super torrentem· ab ortu solis: et reparauit eum qui uocat caphetheta. Et simon edificauit adiada in sephela· et munuit eam: et imposuit portas et seras. Et cum cogitasset tryphon regnare asye· et assumere diadema· et extendere manū in antiochū regem: timens ne forte nō permitteret eum ionathas sed pugnaret aduersus eū: querebat comprehendere eū et occidere. Et exsurgēs abiit i bethsan: et exiit ionathas obuiam cū quadraginta milibꝫ uirorū electorū in preliū: et uenit bethsan. Et uidit tryphon quia uenit ionathas cum exercitu multo ut extenderet i eum manus· et timuit. Et excepit eū cum honore: et cōmendauit eum omnibꝫ amicis suis: et dedit ei munera. Et p̄cepit exercitibꝫ suis ut obedirent ei sicut sibi. Et dixit ionathe. Ut quid uexasti uniuersum plm: cum nobis bellum nō sit? Et nunc remitte eos i domos suas. Elige autem uiros paucos qui tecum sint: et ueni mecum ptolomaidam· et tradam eam tibi: et reliqua presidia· et exercitū· et uniuersos p̄positos negocij: et conuersus abibo. Propterea enī ueni. Et credidit ei: et fecit sicut dixit et dimisit exercitum: et abierunt i terram iuda. Retinuit autē secum tria milia uiroꝝ: ex quibꝫ remisit in galileā duo milia: mille autem uenerunt cum eo. Ut autem intrauit ptolomaidam ionathas· clauserunt portas ciuitatis ptolomenses: et comprehenderunt eum: et omnes qui cum eo intrauerūt· gladio interfecerūt. Et misit tryphon exercitū et equites i galileā et i campū magnū: ut perderent omnes socios ionathe. At illi cum cognouissent quia cōprehensus est ionathas et periit· et omnes qui cum eo erant: hortati sūt semetipsos· et exierūt parati in p̄lium. Et uidentes hij qui insecuti fuerāt q̄a pro anima res erat illis· reuersi sunt: illi autem uenerūt omnes cum pace i terrā iuda. Et planxerunt ionathan: et eos qui cum ipso erant ualde. Et luxit isrl'

luctu magno. Et quaesierūt oēs gen-
tes qui erāt i circuitu eoꝝ cōterere eos.
Dixerūt enī. ſſō habēt prīcipē et adiu-
uantē: nūc ergo expugnem⁹ illos: et tol-
lam⁹ de hoīnibꝫ memoriā eoꝝ. Cum

Hec ut audiuit ſimon qđ cōgrega-
uit tryphon exercitū copioſū · ut
veniret i terrā iuda et attereret eā: vidēs
quia in tempore pꝫs eſt et in timore·
aſcendit iheruſalē et cōgregauit pꝫm:
et adhortans dixit. Vos ſcitis quāta
ego et fratres mei · et dom⁹ patris mei
fecim⁹ pro legibus et pro ſanctis pliā:
et angustias quales vidim⁹. Horum
gratia prierūt fratres mei oēs ꝑter
iſrl: et relictus ſum ego ſolus. Et nūc
non michi contingat parcere anīme
mee: in omni tempore tribulationis.
Non enim melior ſum fratribꝫ meis.
Et indicabo itaqꝫ genteꝫ meā et ſanc-
ta · natos qꝫ noſtros et vxores: quia
cōgregate ſūt vniuſe gētes ꝺterere nos
inimicicie gratia. Et accenſus ē ſpīri-
tus populi ſimul · ut audiuit ſimones
iſtos: et reſpondērūt voce magna di-
centes. Tu es dux noſter loco iude · et
ionathe fratris tui. Pugna prelium
noſtrū: et omnia quecūqꝫ dixeris no-
bis faciemus. Et congregans omnes
viros bellatores acceleravit conſum-
mare vniuſos muros ihrlim: et muni-
uit eam in gyro. Et miſit ionathan fi-
lium abſolomi: et cū eo exercitū nouū
in ioppen: et eiectis hijs qui erāt i acce-
remanſit illic ipſe. Et mouit tryphon
a ptolomaida cum exercitu multo ut
veniret in terrā iude: et ionathas cum
eo in cuſtodia. Simon autē applicuit
in addus contra faciem campi. Et ut
cognouit tryphon quia ſurrexit ſimō
loco fratris ſui ionathe · et quia cōmiſ-
ſurus eſſet cum eo pliū: miſit ad eū
legatos dicens. Pro argento qđ debe-
bat frater tuus ionathas in ratione
regis propter negocia que habuit: de-
tinuim⁹ eum. Et nunc mitte argenti
talenta centum et duos filios eius ob-
ſides: ut nō dimiſſus fugiat a nobis:
et reniteꝫ eum. Et cognouit ſimon
quia cum dolo loqueretur ſecū. Iuſſit
tamen dari argētum et pueros: ne in-
imicitiā magnā ſumeret ad populū
iſrl dicentē: quia non miſit ei argētū
et pueros · propterea periit. Et miſit
pueros et centū talenta. Et mentit⁹ eſt:
et non dimiſit ionathan. Et poſt hec
venit tryphon regionem ut conteret
eam: et gyrauerūt per viā qꝫ ducit ad
Et ſimon et caſtra eius · ambulabant
in omnē locū quocūqꝫ ibant. Qui au-
tem in arce erant · miſerunt ad tryph
nem legatos · ut feſtinaret venire per
deſertū: et mitteret illis alimonias. Et
parauit tryphon omnem equitatū: ut
veniret illa nocte. Erat autē nix mul-
ta valde: et non venit in galadithim.
Et cum apropiquaſſet baſcthaman:
occidit ionathan et filios eius illic. Et
conuertit tryphon: et abiit in terrā ſuā.
Et miſit ſimō et accepit oſſa ionathe
fratris ſui: et ſepeliuit ea in modin ci-
uitate patrū eius. Et planxerunt eum
omnis iſrl · plāctu magno: et luxerūt
eum dies multos. Et edificauit ſimō
ſup ſepulcrū patris ſui et fratrū ſuorū
edificiū altū viſu · lapide polito retro
et ante: et ſtatuit ſeptem piramidas
unā contra unā: patri et matri · et qua-
tuor fratribus. Et hijs circumpoſuit
columnas magnas: et ſup columnas
arma · ad memoriā eternam: et iuxta
arma naues ſculptas: que videntur
ab hominibꝫ nauigātibꝫ mare. Hoc
eſt ſepulcrū quod fecit in modin uſqꝫ

in hunc diem. Triphon autē cum ire
faceret cum antiocho rege adolescēte
dolo occidit eum: et regnauit in loco
eius. Et imposuit sibi diadema asye:
et fecit plagam magnā i terra. Et edi
ficauit simon plidia iudee: muniens
eam turribz excelsis. et murīs magnis
et portis et seris: et posuit alimenta i
munitionibus. Et elegit simon viros
et misit ad demetriū regem. ut faceret
remissionē regioni: quia actus omnes
triphonis per direptionē fuerāt gesti.
Et demetrius rex ad uerba ista respon
dit ei: et scripsit epistolam talem. Rex
demetrius simoni summo sacerdoti et
amico regum. et senioribz et genti iu
deoz. salutē. Coronā aureā. et bahen
quam misistis suscepim⁹: et parati su
mus facere uobiscū pacem magnam:
et scribere ppositis regis remittere uobis
que indulsimus. Quecūqz eis cōstitu
im⁹ uobis cōstāt. Munitiones quas
edificastis uobis sint. Remittimus qz
ignorātias et pcā usqz i hodiernū diē
et coronā quā debebatis. Et si qd ali
ud erat tributariū in ihrlm: iam nō sit
tributarium. Et si qui ex uobis apti
sūt conscribi inter nos conscribantur:
et sit inter nos pax. Anno centesimo
septuagesimo ablatū est iugū gentiū
ab isrl. Et cepit populus isrl scribere in
tabulis et gestis publicis: anno pmo
sb simone summo sacerdote. magno
duce. et principe iudeoz. In diebz illis
applicuit simon ad gazam. et circun
dedit eam castris. et fecit machinas:
et applicuit ad ciuitatē. et pcussit turrē
unam: et coprehendit eā. Et qui erupe
rant erāt intra machinā et ciuitatem:
et factus est mot⁹ magnus i ciuitate.
Et ascenderūt qui erant in ciuitate cū
uxoribus et filiis supra murum scissis
tunicis suis: et clamauerūt uoce ma
gna postulantes a simone dextras si
bi dari: et dixerunt. Nō nobis reddas
secūdum malicias nostras. sed sēm
misericordias tuas: et seruiemus tibi.
Et flexus simon. nō debellauit eos: eie
cit tamē eos de ciuitate. et emundauit
edes in quibus fuerāt simulachra: et
tunc intrauit in eam cum ymnis bene
dicens dominū. Et eiecta ab ea omni
immūdicia collocauit i ea uiros q̄ le
gem. facerēt: et muniuit eam: et fecit si
bi habitationē. Qui autem erāt i arce
ihrusalē phibebātur egredi et ingredi
regionē. et emere ac uendere: et esurie
runt ualde: et multi ex eis fame perie
runt. Et clamauerūt ad simonē ut dex
tras acciperent: et dedit illis. Et eiecit
eos inde: et mundauit arcem a conta
minationibz. Et intrauerūt i eā. tercia
et uicesima die secūdi mēsis. anno cen
tesimo septuagesimo primo cū laude
et ramis palmaz. et citharis et cimba
lis et nablis et ymnis et canticis: quia
cōtritus est inimicus magnus ex isrl.
Et cōstituit ut omnibz annis agerentur dies hij cum letitia. Et muniuit
montem templi qui erat iuxta arcem:
et habitauit ibi ipe et q̄ cū eo erāt. Et vi
dit simō iohānē filiū suū q̄ fortis pre
lij uir esset: et posuit eū ducē uirtutum
uniuersaz: et habitauit i gazaris. Capitulum.

In anno centesimo septuagesimo se
cundo cōgregauit rex demetri⁹
exercitū suū: et abiit in mediā ad cōtra
henda sibi auxilia: ut expugnaret tri
phonē. Et audiuit arsaces rex plidis
et medie quia intrauit demetrius con
fines suos: et misit unū de principibus
suis ut cōprehēderet eū uiuū: et adduce
ret eum ad se. Et abiit et pcussit castra
demetrij. et cōprehendit eum: et duxit

eum ad arsarem:et posuit eū in custo-
diam. Et siluit oīs terra iuda omni-
bus diebz simonis:et quesiuit bona
genti sue:et placuit illis potestas eius.
et gloria eiꝰ omnibz diebz. Et cū oī
gloria sua accepit ioppen in portum:
z fecit introitū in insulis maris. Et di-
latauit fines gentis sue:z obtinuit re-
gionem. Et cōgregauit captiuitatem
multā:et dominat⁹ est gazare·z bethsu-
re·z arci·et abstulit immūdicias ex
ea: et nō erat qui resisteret ei. Et unus-
quisq; colebat terrā suā cū pace:z terra
iuda dabat fructꝰ suos:et ligna cam-
poz fructū suū. Seniores in plateis se-
debant oēs·et de bonis terre tracta-
bant:et iuuenes induebant se gloriā
z stolas belli. Et ciuitatibus tribuebat
alimonias:z cōstituebat eas ut essent
vasa munitōnis: quo adusq; nomi-
natū est nomē glorie eiꝰ usq; ad extre-
mum terre. Fecit pacē sup terrā:et leta-
tus ē isrl lericia magna. Et sedit unus-
quisq; sub vite sua·z sub ficulnea sua:
et nō erat qui eos terreret. Defecit im-
pugnans eos sup terrā:reges contriti
sunt i diebz illis. Et cōfirmauit oēs
humiles ppli sui: et legem exquesiuit:
et abstulit omnem iniquū et malum.
Sancta glorificauit:z multiplicauit
vasa sanctorū. Et auditū est rome qa
defunct⁹ esset ionathas et usq; i sparti-
atas:z cōtristati sunt valde. Vt au-
dierūt autē qꝫ simon frater eius factus
esset summꝰ sacerdos loco eius·et ipe
obineret omnē regionē et ciuitates i
ea: scripserūt ad eum tabulis ereis ut
renouarēt amicicias et societatē: quā
fecerāt cū iuda et cū ionatha fratribus
eius. Et lecte sunt in cōspectu ecclesie in
iherusalē. Et hoc exemplū epistolarū
quas sparciate miserūt. Sparcianoz
principes et ciuitates·simoni sacerdoti
magno: et senioribz et sacerdotibz·et
reliquo pplo iudeorū fratribz salutem.
Legati qui missi sunt ad pplm nostrū
nunciauerunt nobis de vestra gloria
et honore·et letitia: et gauisi sumꝰ in
introitu eoz. Et scripsimꝰ q̄ ab eis erāt
dicta i cōciliis ppli sit. Numeniꝰ anti-
ochi·et antipater iasonis filius lega-
ti iudeoz venerūt ad nos: renouātes
nobiscū amicicia pristinā. Et placuit
populo excipere viros gloriose:et po-
nere exemplū sermonū eoz·in segrega-
tis populi libris:ut sit ad memoriam
populo sparciatarz. Exemplū aūt hrū
scripsimus simoni magno sacerdoti.
Post hoc autē misit simon numeni-
um romā habentē clipeū magnū au-
rum pondus minaz mille: ad statu-
endā cū eis societatē. Cū aūt audisset
ppl⁹ romanꝰ simones istos·dixerūt.
Quā gratiaz actōnē reddem⁹ simoni·
et filiis eiꝰ? Restituit enī ipe fratres su-
os: z expugnauit inimicos isrl ab eis.
Et statuerūt ei libertatē:et descripserūt
in tabulis ereis: et posuerūt in titulis
in montē syon. Et hoc est exemplū scri-
pture. Octauadecima die mensis ebul.
anno centesimo septuagesimo secūdo.
anno tercio·sub simone sacerdote ma-
gno in assaramel in cōuentu magno
sacerdotū et ppli et principū·et gentis
z senioz regionis·nota facta sunt hec:
quoniā. frequēter facta sunt plia in re-
gione nostra. Simon autē mathathie
filius ex filiis iarib·et fratres eiꝰ dede-
runt se periculo:et restiterūt aduersa-
gentis sue ut starēt sancta ipoz z lex:
z gloria magna glorificauerūt gentē
suā. Et cōgregauit ionathas gentem
suam: et factus est illis sacerdos ma-
gnus:et appositus est ad populū suū.

Et voluerunt inimici eoꝝ calcare sancta: et atterere regionē ipoꝝ: ꝛ extendere manus in sancta sanctoꝝ. Tūc rettitit iuon et pugnauit pro gente sua: et erogauit pecunias multas. et armauit viros virtutis gentis sue. et dedit illis stipendia. Et munuit ciuitates iudee ꝛ bethsuram que erat in finibus iudee. ubi erāt arma hostiū antea: et posuit illic presidiū viros iudeos. Et ioppen muniuit que erat ad mare: et gazarā que est in finibꝫ azoti: in qua hostes antea habitabant. Et collocauit illic iudeos: et quecūqꝫ apta erant ad correptionem eoꝝ posuit in eis. Et vidit pplus actum simonis et gloriā quā cogitabat facere genti sue. et posuerūt eum ducē suū ꝛ principem sacerdotum eo qꝫ ipse fecerit hec omnia: et iustitiam et fidem quam conseruauit genti sue: et exquesiuit omni modo exaltare populū suū. Et in diebus eius prosperatum est in manibus eius. ut tollerent gentes de regione ipsorū: et que in ciuitate dauid erāt in iherusalē in arce de qua procedebāt ꝛ cōtaminabant omnia que in circuitu sanctorū sunt: ꝛ inferebant plagam magnam castitati. Et collocauit in ea viros iudeos ad tutamentū regionis ꝛ ciuitatis: et exaltauit muros in iherusalem. Et rex demetrius statuit illi summū sacerdotiū. Secūdum hec fecit cū amicū suū: et glorificauit eū gloria magna. Audiuit enī qꝫ appellati sunt iudei a romanis amici et socij ꝛ fratres: et qꝛa suscepetūt legatos simonis gloriose: et quia iudei ꝛ sacerdotes eorū cōsenserunt eū esse ducē suū et summū sacerdotem in eternū donec surgat propheta fidelis: et ut sit sup eos dux: ꝛ ut cura esset illi pro sanctis. et ut constituerent ꝓpositos sup opera eoꝝ ꝛ sup regionē. et sup arma et super presidia. et cura sit illi de sanctis: ꝛ ut audiat ab omnibus. ꝛ scribant in nomine eiꝰ omnes circūscriptiones in regione: ꝛ ut operiatur purpura ꝛ auro: et ne liceat ulli ex pplo et ex sacerdotibus irritum facere aliquid horum. ꝛ cōtradicere hijs que ab eo dicunt aut conuocare cōuentū in regione sine ipo: ꝛ vestiri purpura. et uti fibula aurea. Qui autem fecerit cōtra hec. aut irritū fecerit aliquid horum: reus erit. Et complacuit omni populo statuere simoneum: ꝛ facere scōm uerba ista. Et suscepit simon et placuit ei ut summo sacerdotio fungeretur: et esset dux et princeps gentis iudeoꝝ et sacerdotū: et pesset omnibꝫ. Et scripturam istā dixerūt ponere in tabulis ereis: et ponere eas in pibulo sanctorū in loco celebri. Exemplū autem eoꝝ ponere in erario: ut habeat simō ꝛ filij eiꝰ. C. xv.

Et misit rex antiochus filius demetrij epistolas ab insulis maris simoni sacerdoti et principi gentis iudeoꝝ ꝛ uniuerse genti: et erant continentes hūc modū. Rex antiochus simoni sacerdoti magno: et genti iudeorū salutem. Quoniāquidē pestilentes obtinuerūt regnū patrū nostroꝝ: volo aūt uindicare regnū ꝛ restituere illud sicut erat antea electū: feci multitudinē exercitus. et feci naues bellicas. Volo autē procedere per regionē ut ulciscar in eos qui corruperūt regionē nostrā: et qui desolauerūt ciuitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me omnes reges. et quecunqꝫ alia dona remiserūt tibi: et permitto tibi facere percussurā ꝓprij nūmismatis in regione tua. Iherusalē autē sanctā

esse et liberam: et omnia arma que fabricata sunt a ꝓsidia q̄ cōstruxisti que tenes· maneāt tibi. Et omne debitum regis a q̄ futura sūt regi ex hac et i totū temp⁹ remittūtur tibi. Cum autem obtinuerim⁹ regnū nr̄m· glorificabim⁹ te a gentē tuā· et tēplū gloria magna: ita ut manifestetur gloria ura in universa terra. Anno centesimo septuagesimoquarto exijt antiochus i terram patrū suoꝝ: et conuenerūt ad eū oēs exercitus: ita ut pauci relicti essent cū triphone. Et insecutus est eū antiochus rex: et venit doram fugiens p maritimam. Sciebat enī q⁹ congregata sūt mala in eū: a reliquit eum exercit⁹. Et applicuit antiochus sup doram cum centū viginti milibz virorꝝ belligeratorum: a octo milibz equitū. Et circuiuit ciuitatem: a naues a mari accesserunt et vexabāt ciuitatem a terra et mari: a neminē sinebāt ingredi vel egredi. Venit aut̄ numeni⁹ et qui cum eo fuerāt ab urbe roma habentes epistolas regibus et regionibz scriptas: in quibz continebāt hec. Lucius cōsul romanoꝝ· ptolomeo regi salutē. Legati iudeorū venerūt ad nos amici nostri renouāteꝰ pristinā amicitiā a societatē: missi a simone principe sacerdotum et populo iudeoꝝ. Attulerūt aut̄ clipeū aureū minaꝝ mille. Placuit itaq⁹ nobis scribere regibus a regionibz ut nō inferāt illis mala: neq⁹ impugnēt eoꝰ et ciuitates eoꝝ· et regiones eorū: et ut non ferāt auxiliū pugnātibz aduersus eos. Visū ē aut̄ nobis accipere ab eiꝰ clipeū. Si qui ergo pestilentes fugerit de regione iposꝝ ad vos· tradite eos simoni principi sacerdotū: ut vindicet in eos scdm legē suā. Hec eadē scripta sunt demetrio regi· et attalo et arabe· et arsaci· et in oēs regiones: et lamsame· a spartanis· et delo· et mindo· et sicione· et carie· et samū· et panphiliā· et liciam· et alicarnasum· et rodū· et faselida· et coo· et siden· et arado· et gortinā· et gnidum· et cipru· et cirenē. Exemplū aut̄ eoꝝ scripserunt simoni principi sacerdotū: et plo iudeoꝝ. Antiochus autem rex applicuit castra in doram secūdo: admouēs ei semp manus a machinas faciens: a conclusit triphonē ne ꝓcederet. Et misit ad eum simon duo milia virorꝝ electoꝝ i auxiliū: a argentū et aurū et vasa copiosa· et noluit ea accipere: sed irrupit oīa que pactus est cum eo antea· a alienauit se ab eo. Et misit ad eū antheno bium unū de amicis suis: ut tractaret cū ipso dicens. Vos tenetis ioppen a gazaram et arcem q̄ est in ierlim ciuitateꝰ regni mei: fines eaꝝ desolastis a fecistiꝰ plagam magnā in terra: a dominati estis ꝓ loca multa i regno meo. Nūc ergo tradite ciuitates ōs occupastis: et tributa locoꝝ in quibus dominati estis extra fines iudee. Si autem date pro illis quingenta talenta argenti: et extermini⁹ quod exterminastis· a tributoꝝ ciuitatū· alia talenta quingēta. Si autem venie⁹: et expugnabim⁹ vos. Et venit antheno bius amic⁹ regis in ierlim· et vidit gloriā simonis et claritatem i auro a argento a apparatū copiosum· a obstupuit: a retulit ei verba regis. Et respondit ei simon: et dixit ei. Neq⁹ alienā terrā sūpsim⁹. neq⁹ alienam detinem⁹: sed hereditatē patrū nostroꝝ· que iniuste ab inimiciꝰ nostris aliquo tp̄e possessa ē. Nos vero temp⁹ habentes vendicam⁹ hereditatem patrū nostroꝝ. Nam de ioppe· et gazara· que expostulas: ipi faciebāt

in ꝑplo plagam magnā· et ī regione
nr̄a: hoꝝ dam⁹ talēta centū. Et non re-
spondit ei athenobi⁹ verbū. Reuersus
aūt cū ira ad regē renūciauit ei verba
ista: et gloriā simonis et vniūsa que
vidit: ⁊ irat⁹ ē rex ira magna. Triphō
autē fugit naui in orthosaida. Et con-
stituit rex cendebeū ducē maritimū: et
exercitū peditum et equitū dedit illi. Et
mandauit illi mouere castra contra fa-
ciem iudee: ⁊ mandauit ei edificare ce-
dronem· ⁊ obstruere portas ciuitatis:
et debellare ꝑplm. Rex autē ꝑsequebat̄
triphonē. Et puenit cendebeus iamni-
am· ⁊ cepit irritare plebem· ⁊ conculca-
re iudeā· ⁊ captiuare ꝑplm· ⁊ interficere:
et edificare cedronē. Et collocauit illic
equites ⁊ exercitū: ut egressi ꝑābularēt
viam iudee sicut cōstituit ei rex. C·xvi·
Et ascendit iohannes de gazaris:
et nunciauit simoni patri suo q̄
fecit cendebeus in ꝑplo ipsoꝝ. Et voca-
uit simon duos filios suos seniores
iudam et iohannē: et ait illis. Ego et
fratres mei et domus patris mei expu-
gnauim⁹ hostes isrl' ab adolescentia
usq; in hunc diem: et ꝓsperatum ē in
manibꝫ nostris liberare isrl' aliquoci-
ens. Nunc autē senui: sed estote loco
meo et fr̄is mei: et egressi pugnate pro
gente nostra. Auxiliū vero de celo vo-
biscum sit. Et elegit de regione vigin-
ti milia viroꝝ belligeratoꝝ ⁊ equites:
et ꝑfecti sunt ad cendebeum· et dormi-
erunt in modin. Et surrexerūt mane:
et abierūt in campū. Et ecce exercitus
copiosus in obuiam illis peditum et
eq̄tū: ⁊ fluuius torrens erat inter medi-
um ipsoꝝ. Et admouit castra contra
faciem eoꝝ ipē et populus eius: ⁊ vidit
populū trepidātem ad trāsfretandū
torrentem: ⁊ transfretauit primus. Et
viderunt eum viri· ⁊ transierunt post
eum. Et diuisit ꝑplm: ⁊ equites in me-
dio peditū. Erat aūt eq̄tat⁹ adūsario-
rum copios⁹ nimis. Et exclamauerūt
sacris tubis: et in fugā cōūsus ē cen-
debe⁹ ⁊ castra ei⁹· ⁊ ceciderūt ex eis mul-
ti vulnerati: residui autē ī municiōnē
fugerūt. Tunc vulnerat⁹ est iudas fra-
ter iohānis. Iohānes autē insecut⁹
est eos donec venit cedronam quam
edificauit: et fugerūt usq; ad turres q̄
erāt ī agris azoti: et succēdit eas igni.
Et ceciderūt ex illis duo milia virorū:
et reuersus est ī iudeam in pace. Et pto-
lomeus fili⁹ abobi cōstitut⁹ erat dux
in campo iericho: ⁊ habebat argentū
et aurū multum. Erat enī gener· sum-
mi sacerdotis. Et exaltatū est cor eius:
et volebat obtinere regionem: et cogi-
tabat dolū aduersus simonē et filios
ei⁹ ut tolleret eos. Simon autē ꝑam-
bulans ciuitates que erāt in regione
iudee· ⁊ sollicitudinē gerens eaꝝ descē-
dit in iericho· ipē et mathathias filius
eius ⁊ iudas: anno centesimo septua-
gesimoseptimo mēse undecimo. Hic
ē mēsis sabbath. Et suscepit eos fili⁹
abobi ī munitiunculā q̄ vocat̄ doch·
cum dolo quam edificauit: ⁊ fecit eis
cōuiuiū magnū: et abscondit illic vi-
ros. Et cū inebriat⁹ esset simon et filij
eius· surrexit ptolomeus cum suis· et
sumpserūt arma sua: et intrauerūt in
cōuiuiū· et occiderūt eū et duos filios
eius: et quosdā pueros ei⁹. Et fecit de-
ceptionē magnam in isrl': et reddidit
mala pro bonis. Et scripsit hec ptolo-
meus et misit regi: ut mitteret ei exerci-
tum ī auxiliū: ⁊ traderet ei regionem ⁊
ciuitates eorū et tributa. Et misit ali-
os in gazarā tollere iohannē: ⁊ tribu-
nis misit epistolas ut venirent ad se:

et daret eis argentū et aurum et dona. Et alios misit occupare ierusalem· z montē templi . Et p̄current quidam nunciauit iohanni ī gazara quia perijt pater eius z fratres ei9: et quia misit te quoq; interfici . Vt audiuit aūt vehementer expauit: et comp̄hendit viros qui venerāt p̄dere eū: z occidit eos. Cognouit enim quia querebāt eum p̄dere. Et cetera sermonū iohānis z bellorū ei9· z bonaq; virtutū quibꝫ fortiter gessit z edificij murorū quos extruxit z rez gestarū ei9: ecce hec scripta sunt in libro dierū sacerdotij ei9: exquo factꝰ est princeps sacerdotū post patrem suū.

Incipit lib' Macha· ſcdus C· 1·

Fratribus qui sunt per egiptum iudeis salutē dicūt fratres q̄ sūt ī ierosolimis iudei· et qui ī regione iudea: et pacem bonam. Benefaciat vobis deus· z memineꝛit testamenti sui· quod locutus est ad abrahā· z ysaac z iacob seruoꝫ suoꝫ fideliū: et det vobis cor omnibꝫ ut colatis eū: et faciatis ei9 voluntatē corde magno et anima volenti. Adaperiat cor vestrū in lege sua z ī p̄ceptis suis: et faciat pacem . Exaudiat orationes vestras· et reconciliet̄ vobis: nec nos deserat in tempore malo. Et nūc hic sum9 orāres pro vobis. Regnāte demetrio āno centesimo septuagesimo nono nos iudei scripsim9 vobis intribulatione z impetu q̄ supuenit nobis in istis annis : exquo recessit iason a sancta terra· et a regno . Portam succenderūt: z effuderunt sanguinē innocentē. Et orauim9 ad dominū et exaudīti sum9: z obtulim9 sacrificiū et similaginem : et accendimus lucernas et propositū im9 panes. Et nūc frequētate dies scenophegie mēsis casleu. Anno centesimo octogesimooctauo· pplis q̄ ē ierosolimis et in iudea senatuq; et iudas: aristobolo magistro ptolomei regis qui ē de genere xp̄oꝝ sacerdotū et hijs qui in egipto sunt iudeis: salutem et sanitatem. De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agim9 ipsi: utpote qui aduersus talē regem dimicauim9. Ipse enim ebullire fecit de ꝑside eos qui pugnauerunt contra nos· z sanctā ciuitatem. Nam cum in ꝑside esset dux ipse et cum ipo immensus exercit9: cecidit ī templo nanee: consilio deceptus sacerdotū nanee. Etenim in ea habitatur9 venit ad locum antiochus et amici eius: et ut acciperet pecunias multas dotis nomine . Cūq; proposuissent eas sacerdotes nanee z ipse cum paucis ingressus est intra ambitū phani: clauserūt templum. Cum autē intrasset antiochus apertoq; occulto aditu templi mittentes lapides prostrauerūt ducem et eos q̄ cum eo erant: et diuiserūt membratim: et capitibꝫ amputatis foras p̄iecerūt. Per omnia benedict9 deus: q̄ tradidit impios. Facturi igitur quinta et vicesima die mēsis casleu purificōnē tēpli· necessariū duxim9 significare vobis: ut et vos quoq; agatis diē scenophegie· et diem ignis: qui datus ē quādo neemias edificato templo z altari obtulit sacrificia. Nam cum ī ꝑsidem ducerentur patres nostri: sacerdotes qui tunc cultores dei erant acceptū ignem de altari occulte absconderūt in valle vbi erat puteus altus et siccus: z in eo cōmutati sunt eū· ita ut omnibꝫ ignotus esset locus. Cum autē preteriissent anni multi· et placuit deo ut mitteret

neemias a rege plidis: nepotes sacerdotum illoꝝ q̄ absconderāt misit ad requirendū ignem: ⁊ sicut narrauerūt nobis non inuenerūt ignē sed aquā crassam. Et iussit eos haurire ⁊ afferre sibi: et sacrificia que imposita erāt iussit sacerdos neemias aspgi ipsa aqua: et ligna: et que erant sup posita. Ut q̄z hoc factum est ⁊ tempus affuit quo sol refulsit qui p̄us erat in nubilo: accensus est ignis magnus ita ut omnes mirarentur. Orationē autem faciebant oēs sacerdotes dum consummaretur sacrificiū ionatha inchoante: ceteris autem respondentibz. Et neemie erat oratio hūc habēs modū. Domine deus omniū creator terribilis ⁊ fortis iustus ⁊ misericors qui solus es bonus rex: solus prestās solus iustus et omnipotēs et eternus · qui liberas isrl de omni malo: qui fecisti patres electos et sanctificasti eos: accipe sacrificiū pro uniuerso populo tuo isrl: et custodi partē tuā et sanctifica. Congrega dispsionem nostrā: libera eos qui seruiūt gentibz · et contēptos et abominatos respice: ut sciāt gentes q̄a tu es deus noster. Afflige opprimētes nos: ⁊ cōtumeliā facientes in superbia. Constitue pplm tuū i loco sancto tuo: sicut dixit moyses. Sacerdotes autem psallebant ymnos: usq̄z quo consumptum esset sacrificiū. Cum autem consumptū fuisset sacrificium: ex reliqua aqua neemias iussit lapides maiores perfundi. Quod ut factum est · ex eis flamma accensa est: sed ex lumine q̄ refulsit ab altari consumpta ē. Ut vero manifestata est res: renunciatum est regi psarum q̄ in loco in quo ignē absconderāt hij q̄ translati fuerāt sacerdotes · aqua apparuit: de qua neemias et q̄ cū eo erāt purificauerūt sacrificia.

Considerans aut̄ rex rem ⁊ diligenti examinās · fecit ei tēplū: ut p̄beret q̄ factū erat. Et cū p̄basset: sacerdotibz donauit multa bona et alia atq̄z alia munera: ⁊ accipiēs manu sua tribuebat eis. Appellauit aūt neemias hūc locū nepthar · q̄ interpretat purificatio. Uocat̄ aūt apud plures nephi. C. ij. Inuenit aūt i descriptionibz ieremie pphete · q̄ iussit eos ignē accipere q̄ trāsmigrabāt ut significatū ē: ⁊ ut mandauit transmigratis. Et dedit illis legē ne obliuiscerentur p̄cepta dñi: et ut non exerrarent mentibz uidentes simulacra aurea ⁊ argētea · ⁊ ornamenta eoꝝ: et alia huiusmodi dicēs hortabatur · ne legē amoueret a corde suo. Erat autem in ipa scriptura: quomodo tabernaculū et archam iussit pphe ta diuino respōso ad se facto comitari secum · usq̄z quo exiuit in montem: in quo moyses ascendit ⁊ uidit dei hereditatem. Et veniens ibi ieremias inuenit locum spelunce: et tabernaculū et archam ⁊ altare incēsi intulit illuc: et ostiū obstruxit. Et accesserūt quidā simul qui sequebant̄ ut notarent sibi locum: et non potuerūt inuenire. Ut autem cognouit ieremias: culpans illos dixit · q̄ ignotus erit locus donec congreget deus congregationē pli: et p̄pitius fiat. Et tunc dñs ostendet hec: ⁊ apparebit maiestas dñi: et nubes erit sicut et moysi manifestabatur: ⁊ sicut cū salomon petijt ut locꝰ sanctificaretur magno deo manifestabat hec. Magnifice etenī sapientiam tractabat: et ut sapientiā habēs obtulit sacrificiū dedicationis ⁊ consūmationis tēpli. Sicut et moyses orabat ad dominū: et descendit ignis de celo

et cōsumplit holocaustum:et dixit moyses eo q̄ non sit comestum qđ erat pro peccato·⁊ consumptū est. Similiť et salomon octo diebꝫ celebrauit dedicationem. Inferebāt autē in descriptionibꝫ ⁊ commētarijs neemie hec eadem:et qualiť constituens bibliothecā congregauit de regionibꝫ libros· et prophetaꝫ et dauid:⁊ epistolas regū et donarijs. Similiť autem et iudas ea que diciderat p̄ bellū quod nobis acciderat cōgregauit omnia:et sunt apud nos. Si ergo deideratis hec:mittite qui ꝑferāt vobis. Acturi itaq; purificationē scripsim⁹ vobis. Bene ergo facietis:si egeritis ipse dies. Deus autem qui liberauit ꝓpm suum et reddidit hereditatē omnibꝫ·⁊ regnū ⁊ sacerdotium ⁊ sanctificationē sicud ꝓmisit in lege:speram⁹ q̄ cito nostri miserebitur:et cōgregabit de sub celo in locū sanctū. Eripuit enim nos de magnis periculis:et locum purgauit. De iuda vero machabeo et de fratribꝫ ei⁹·et de templi magni purificatione·et de are dedicatione:sed ⁊ de prelijs q̄ ꝑtinent ad antiochū nobilem·et filiū eius eupatorem:et de illuminationibꝫ q̄ de celo facte sunt ad eos qui pro iudeis fortiter fecerunt:ita ut vniūsam regionē cum pauci essent vindicarēt et barbaram multitudinē fugarent:⁊ famosissimū toto orbe templū recuperarēt·et ciuitatē liberarent:ut leges q̄ abolende erāt restituerent·domino cū omni tranquillitate ꝓpitio facto illis:itemq; ab iasone cyreneo·quiq; libris cōprehensa temptauim⁹ nos uno volumine breuiare. Considerātes enī multitudinem librorꝫ et difficultatem volentibus aggredi narrationes historiarū· propter multitudinē rerꝫ curauimus volentibus quidē legere ut esset animi oblectatio:studiosis vero ut facile possint memorie cōmendare: omnibus autem legentibus utilitas conferatur. Et nobis quidem ipis qui hoc opus breuiandi causa suscepimus non facilem laborem:ymmo vero negocium plenum vigiliarum ⁊ sudoris assumpsimus. Sicut his qui ꝓparant conuiuium·et querunt aliorū voluntati ꝑrere: propter multorū graciā libenter laborem sustinemus: veritatē quidē de singulis audoribus concedentes:ipsi autē secūdum datam formā breuitati studentes. Sicut enī noue domus architecto de uniuersa structura curandum est·ei vero qui pingere curat que apta sunt ad ornatū exquirenda sunt: ita estimandū est et in nobis. Et enim intellectū colligere et ordinare sermonē·⁊ curiosius partes singlas quasq; disquirere historie congruit auctori: breuitatē vero dictionis sectari·⁊ executiones rerū vitare breuiāti concedendum ē. Hinc ergo narrationē incipiemus: de prefatione tantum dixisse sufficiat. Stultū etenī est ante historiā effluere: in ipa autem historia succingi. C·m·

Igitur cum sancta ciuitas habitaretur in omni pace: leges autē adhuc optime custodirentur propter onie pontificis dispositionē ⁊ pietatem ⁊ animos odio habentes mala:fiebat ut et ipsi reges et principes locum summo honore dignū durerent·et templū maximis muneribꝫ illustrarēt: ita ut seleucus asye rex de reddit̄ibꝫ suis prestaret omnes sumptus ad ministeriū sacrificiorū ꝑtinentes. Simon autē de tribu beniamin ꝓpositus templi constitut⁹: contendebat obsistente sibi principe sacerdotū iniquum aliquid i ciuitate

moliri. Sed cū vincere oīa nō posset· venit ad apollonium tharsee filium qui illo tempore erat dux celesyrie et phenices: et nunciauit ei pecunijs innumerabilibz plenū esse erariū ierosolimis·⁊ cōmunes copias immēsas esse que non pīnent ad rationem sacrificioz: esse autem possibile sub potestate regis cadere vniuersa. Cūq; retulisset ad regē apollonij de pecunijs que delate erant: ille accitum heliodoz qui erat sup negocia ei⁹ misit cū mādatis: ut pdictam pecuniā trāsportaret. Statimq; heliodorus iter ē aggressus: specie quidem quasi p celesyriā et phenicē ciuitates esset peragraturus: re autem vera regis ꝓpositum pfectur⁹. Sed cū venisset ierosolimā·⁊ benigne a summo sacerdote in ciuitate esset receptus. narrauit de dato indicio pecuniaz: et cuius rei gratia adesset apuit. Interrogabat autē si vere hec ita essent. Tūc sūm⁹ sacerdos ostendit depsita esse hec et victualia viduaz et pupillorz: quedā vero esse hircani thobie viri valde eminentis · in hijs qui detulerat impius simon: vniuersa autem argenti talenta esse quadringēta·⁊ auri ducēta: decipi vero eos q̄ credidissent loco et tēplo quod p vniuersum mūdū honorat· pro sui veneratōne⁊ sanctitate · omnino impossibile esse. At ille pro hijs q̄ habebat in mandatis a rege: dicebat omni genere regi ea esse referenda. Constituta autem die intrabat de hijs heliodorus ordinatur⁹. Non modica vero p vniuersam ciuitatem erat trepidatio. Sacerdotes autem āte altare cum stolis sacerdotalibz iactauerūt se: et inuocabāt de celo eū qui de depositis legem posuit: ut hijs qui deposuerāt ea salua custodiret. Qā vero q̄ videret summi sacerdotis vultum: mente vulnerabat. Facies enim et color immutatus· declarabat intimū animi dolorē. Circumfusa enim erat mestitia quedā viro· et horror corporis: p quē manifestus aspicientibz dolor cordis ei⁹ efficiebatur. Alij etiam gregatim de domibz confluebant publica supplicatōne obsecrantes: p eo q̄ incontemptū locus esset ventur⁹. Accincteq; mulieres cilicijs pectus p plateas confluebant: sed⁊ virgines que conclusе erant procurrebant ad oīa: alie autem ad muros: quedā vero p fenestras aspiciebāt: vniuersе autem ꝓtendētes manus in celum· deprabantur. Erat enim misera cōmixte multitudinis⁊ magni sacerdotis in agone cōstituti expectatio. Et hij quidē inuocabant omnipotentē deum: ut credita sibi hijs qui crediderant cum omni integritate conseruarent. Heliodor⁹ autē quod decreuerat pficiebat· eodem loco ipe cū satellitibus circa erariū pens: sed spiritus omnipotentis dei magnā fecit sue ostensionis euidētiā: ita ut oēs qui ausi fuerant parere ei· ruentes dei virtute· in dissolutionē et formidinē cōuerterent. Apparuit enī illis quidā equus· terribilem habēs sessorem· optimis operimentis adornatus: ilq; cū impetu heliodoro priores calces elisit. Qui autem ei sedebat videbat arma habere aurea. Alij etiā apparuerunt duo iuuenes virtute decori· optimi gloria · speciosiq; amictu: qui circunstetерunt eum et ex utraq; parte flagellabant: sine intermissione multis plagis verberantes. Subito autem heliodorus concidit in terrā: eumq; multa caligine circūfusum rapuerūt: atq; in sella gestatoria positū eiecerunt. Et

is qui cum multis cursoribus ⁊ satellitibus ꝑdictum ingressus est erariū· portabatur nullo sibi auxiliū ferente: manifesta dei coguita virtute. Et ille quidem ꝑ diuinam virtutem iacebat mutus: atq; omni spe et salute ꝓcul⁹. Hijs autem dominū benedicebāt· quia magnificabat locum suū: et templū quod paulo ante timore ac tumultu erat plenū: apparente omnipotēte dño gaudio ⁊ letitia impletum est. Tūc vero ꝙ amicis heliodori quidam rogabant cōfestim oniā ut inuocaret altissimum: ut vitam donaret ei qui in supno spiritu erat constitut⁹. Cōsiderās autem summus sacerdos ne forte ꝙ suspicaretur malitiā aliquā ꝙ iudeis circa heliodoz consummatā: obtulit pro salute viri hostiā salutarē. Cumq; summ⁹ sacerdos ꝙorasset: idem iuuenes eisdem vestibus amicti astantes heliodoro dixerūt. Onie sacerdoti gratias age. Nam propt eū tibi dominꝰ vitam donauit. Tu autem a deo flagellat⁹: nuncia omnibus magnalia dei et potestatem. Et hijs dictis non cōparuerūt. Heliodorus autē hostia deo oblata· et votis magnis ꝓmissis ei· qui viuere illi concessit: ⁊ onie gratias agens: recepto ꝙercitu repedabat ad regem. Testabatur autem omnibz ea que sub oculis suis viderat opera magni dei. Cum autem rex interrogasset heliodoz quis esset aptus adhuc semel ierosolimā mitti ait. Si quem habes hostē aut regni tui insidiatorē mitte illuc: et flagellatū eum recipies· si tamē euaserit: eo ꝙ in loco sit vere dei quedā virt⁹. Nam ipse ꝙ habet in celis habitacōnē visitator ⁊ adiutor ē loci illi⁹: ⁊ venientes ad malefaciēdum prauū ac ꝑdit. Igitur de heliodoro ⁊ erarij custodia ita se res habet. Cum·

Simon autem ꝑdictus pecunie ⁊ patrie delator male loq̄bat de onia: tanq̄ ipe heliodoz instigasset ad hec· et ipe fuisset inuentor malorum: ꝓuisoremq; ciuitatis ac defensorem gentis sue· et emulatorē legis dei· audebat insidiatorem regni dicere. Sed cum inimicicie intautū ꝓcederēt ut ediam ꝑ quosdā simonis necessarios homicidia fierent: considerans onias periculū contentionis· et apollonij insanire· utpote ducē celesyrie ⁊ phenices ad augendam malitiam simonis: ad regem se contulit· nō ut ciuiū accusator· sed cōmunē utilitatē aput senetiplū uniuse multitudinis considerās. Videbat enim sine regali ꝓuidentia impossibile esse ꝑcē rebz dari: nec simonem posse cessare a stultitia sua. Sed post seleuci vite ex̄cessū cum susc̄episset regnū antiochus qui nobilis appellabat· ambiebat iason frater onie summū sacerdotiū: adito rege· promittens ei argenti talenta trecenta sexaginta: et ex̄ redditibz alijs talenta octoginta. Sup hec ꝓmittebat et alia centūquīquaginta: si potestati eius concederetur gimnasiū ⁊ ephebiam sibi constituere: et eos qui in hierosolimis erant antiochenos scribere. Quod cum rex annuisset et obtinuisset principatū· statim ad gentilē ritū contribules suos transferre cepit: et amotis hijs que humanitatis causa iudeis a regibus fuerant constituta· ꝑ iohannē patrem eupolemi· q̄ aput romanos de amicicia et societate functus ē legatione legittima: ciuiū iura destituens praua institura sanciebat. Et cū ausus est sub ipsa arce gimnasium constituere: et optimos quosq;

ephebor; in lupanaribz ponere. Erat autem hec non initium sed incrementum quoddam. et profectus gentilis et alienigene conuersacōnis. propter impiū et nō sacerdotis iasonis nepharium z inauditum scelus: ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia diuini essent: sed contempto templo et sacrificijs neglectis festinarēt participes fieri palestre. et prebitionis eius inuste. et in exercitijs diuci: et patrios quidem honores nichil habētes: grecas glorias optimas arbitrabāt. Quarum gratia periculosa eos cōtencō habebat: z eor; instituta emulabātur: ac per omnia hijs cōsules esse cupiebāt. quos hostes et emptores habuerāt. Jn leges enim diuinas impie agere impune non redit: sed hoc tempus sequens declarabit. Cū autē quinquennalis agon. cyto celebrarēt. et rex presens esset: misit iasō facinorosos ab ierosolimis viros peccatores portāres argenti didragmas trecentas i sacrificiū herculis: quas postulauerūt hij qui apportauerāt ne in sacrificijs erogarentur qa nō oportebat: sed i alios sumptus eas deputari. Sed hec oblata sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificiū herculis: propt pentes aūt date sunt in fabricam nauiū triremiū. Missus autem in egiptū apollonio nesthei filio propter primar ptolomei phylometoris regis. cū cognouisset antiochus alienū se a negocijs regni effectum: propijs utilitatibus consulens. profectus inde uenit ioppen: et inde ierosolimā. Et magnifice a iasone et ciuitate susceptus. cum facula; luminibz z laudibz ingressus est: et inde in phenicē exercitum cōuertit. Et post triennij tempus misit iason menelaū supradicti simonis fratrem portantem pecunias regi: et de negocijs necessarijs responsa perlaturum. At ille cōmendatus regi cū magnificasset facie potestatis ei. in semetipsū retorsit summū sacerdotiū: supponēs iasoni talēta argenti trecenta. Acceptis q; a rege mādatis uenit. nichil quidē habēs dignū sacerdotio: animos uero crudelis tyrāni: et fere belue iram gerēs. Et iason quidē qui propriū fratrem captiuauerat: ipe deceptus pfugus in āmanitē expulsus est regionem. Menelaus autem principatū quidem obtinuit: de pecunijs uero regi promissis nichil agebat: cum exactionē faceret sostratus qui arce erat pposit. Nam ad hunc exactio uectigaliū pertinebat: quāobrausam utriq; ad regem sunt euocati. Et menelaus motus est a sacerdotio succedente lysimacho fratre suo: sostratus autem plat est ciprijs. Et cum hec agerent contigit tharsenses et mallotas seditionē mouere: eo q antiochi regis concubine dono essent date. Festinanter itaq; rex uenit sedare illos: relicto suffecto uno ex comitibz suis andronico. Ratus autē menelaus accepisse se tempus opportunum. aurea quedā uasa e templo furatus donauit andronico: et alia uēdiderat tyro et p uicinas ciuitates. Qd cum certissime cognouisset onias. arguebat eum: ipe in loco tuto se cōtinēs antiochie iuxta daphnē. Vnde menelaus accedens ad andronicū. rogabat ut oniā interficeret. Qui cum uenisset ad oniam. et datis dextris cū iureiurando quāuis esset ei suspectus suasisset de asilo procedere: statim eū peremit nō ueritus iusticiā. Ob quā causam non solum iudei. sed etiam alie quoq;

nationes indignabant: et moleste ferebant de nece tanti viri iniusta. Sed regressum regē de cilicie locis adierūt iudei apud antiochiā. simul et greci: cōquerētes de iniqua nece onie. Contristat⁹ itaq; antiochus animo propter oniā: et flexus ad misericordiam lacrimas fudit: recordatus defuncti sobrietatē et modestiā. Accensisq; animis andronicū purpura exutum p totam ciuitatem iubet circunduci: et in eodem loco in quo in oniam impietatē cōmiserat. sacrilegū vita priuari: domino illi condignam rependente penam. Multis aut̄ sacrilegijs in templo a lysimacho cōmissis menelai cōsilio et diuulgata fama cōgregata est multitudo aduersum lysimachum: multo iam auro reportato. Turbis autem insurgentibz et animis ira repletis: lysimachus armatis fere tribz milibz. iniquis manibz uti cepit: duce quodā tyranno etate pariter et demencia pueto. Sed ut intellexerunt conatū lysimachi. alij lapides. alij fustes validos arripuere: quidam vero cinerem in lysimachū iecere. Et multi quidam vulnerati: quidā aut̄ et prostrati: omnes vero in fugam conuersi sunt. Ipm etiā sacrilegū secus erarū interfecerūt. De hijs ergo cepit iudicium aduersus menelaū agitari. Et cū venisset rex tyrum: ad ipm negotium detulerūt missi tres viri a senioribus. Et cum superaretur menelaus. promisit ptolomeo multas pecunias dare ad suadendū regi. Itaq; ptolomeus in quodā atrio positū quasi refrigerandi gratia regem adijt. et deduxit a sententia: et menelaū quidē uniuse malicie reū criminibz absoluit: miseros aut̄ q etiā si apud scitas causā dixissēt innocentes iudicarentur. ips morte dānauit. Cito ergo iniustam penam dederunt: qui pro ciuitate et populo et sacris vasis causam ꝓsecuti sūt. Quāobrē tyrij q; indignati: erga sepulturā eoz liberalissimi extiterunt. Menelaꝰ aūt ꝓpter eoz q i potētia erāt auariciā ꝑmanebat i potestate: nectes i malicia ad insidias ciuiū. C. 6.

Eodem tempore āthiochus secundam ꝓfectionē parauit i egiptū. Contigit autem per uniuersam ihero solimoz ciuitatem. videri diebz quadraginta p aera equites discurrentes aureas stolas habētes et hastas. quasi cohortes armatas: et cursus equoz p ordines digestos. et congressiones fieri comin⁹ et scutoz motus et galeatoz multitudinē gladijs districtis: et teloz iactus. et aureoz armoz splendorem. omnisq; generis loricarum. Quapropter omēs rogabant in bonum monstra cōuerti. Sed cū fallus rumor exisset. tanq; vita excessisset antiochus: assumptis iason nō minus mille viris. aggressus est ciuitatem repente: et ciuibz ad murū cōuolātibus ad ultimū apprehensa ciuitate menelaus fugit in arcem. Iason vero non parcebat in rede ciuibz suis: nec cogitabat prosperitatem aduersum cognatos malū esse maximū: arbitrans o stium et non ciuiū se trophea captuz. Et principatū quidem nō obtinuit: finem vero insidiaz suaz confusionē accepit: et profugus iterū abijt in ammaniten. Ad ultimū i exitiū sui conclusus ab aretha arabum tyranno. fugiens de ciuitate in ciuitatē omnibz odiosus. ut refuga legum et execrabilis. ut patrie et ciuiū hostis. in egiptū extrusus est: et qui multos de patria

sua repulerat·peregre periit lacedemonas pfectus·quasi p cognatione ibi refugiū habiturus:et qui insepultos multos abiecerat·ipe et illamentatus et insepultus abicitur:sepultura neq; peregrina usus: neq; patrio sepulcro participans. Hijs itaq; gestis suspicatus est rex societatē deserturos iudeos: et ob hoc pfectus ex egipto efferatis animis·ciuitatem quidem armis cepit. Iussit autē militibs interficere·nec parcere occurrentibus: t p domos ascendentes trucidare. Fiebant ergo cedes iuuenū·ac senioz:mulieꝝ t natorum exterminia:virginūq; et paruulorum neces. Erāt aūt toto triduo·octogīta milia interfecti: ꝙdragīta milia victi: nō minꝰ aūt venundati. Sed nec ista sufficiūt. Ausus est etiam intrare templum uniuersa terra sanctiꝰ menelao ducore:q̄ legum et patrie fuit pditor. Et sceleratis manibs sumens sancta vasa que ab alijs regibs t ciuitatibus erant posita ad ornatū loci et gloriā: cōtrectabat indigne et contaminabat. Ita alienatus mente antiochus non considerabat q; pter peccata habitantiū ciuitatem modicū deus fuerat iratus: pter qđ et accidit circa locū despectio. Alioquin nisi cōtigisset eos multis peccatis esse inuolutos:sicut heliodoꝰ qui missus est a seleuco rege ad expoliandū erariū: etiam hic statim aduenies flagellatꝰ et repulsus utiq; fuisset ab audacia. Verū non pter locum gentem:sed propt gentem locum deus elegit. Qđoq; et ipse locus particeps factus ē pli malox:postea autem fiet socius bonox:et qui derelictus in ira dei omipotentis est·iterꝝ in magni domini reconciliatione cū ītima gloria exaltabitur. Igitur antiochus mille octingētis ablatis de templo talentis velociter antiochiam regressus ē:existimans se pre superbia terram ad nauigandū: pelagus uero ad iter agendū deducturū pter mentis elationem. Reliquit aūt et ꝓpositos ad affligendam gentem:iherosolimis quidē philippū genere frygem·moribs crudeliorem eoipso a quo constitutus est: i garizim autem andronicū et menelaum qui grauiꝰ q̄ceteri imminebāt ciuibus. Cunq; appositus esset cōtra iudeos misit odiosū principē appollonium cū exercitu uigīti t duobs milibs: precipiens ei omnes pfecte etatis interficere:mulieres ac iuuenes uendere. Qui cū uenisset iherosolimā pacē simulās quieuit usq; ad diem sanctū sabbati: et tunc feriatis iudeis arma capere suis pcepit. Omnesq; simul qui ad spectaculū processerant trucidauit: t ciuitatem cum armatis discurrens ingentē multitudinē peremit. Iudas autem machabeus q̄ decimꝰ fuerat secesserat in desertum locū: ibiq; inter feras uitam i montibs cū suis agebat:et ferinis cibo uescentes demorabantur ne participes essent coinquinacionis. C·vi·

Sed non post multum tempus misit rex senem quēdam antiochenum qui compelleret iudeos ut se transferent a patrijs et dei legibus: contaminare etiā qđ in iherosolimis erat templū·et cognominaret iouis olimpij:et in garizim prout erāt hij qui locum inhabitabant iouis hospitalis. Pessima autem et omnibus grauis erat malox incursio. Nā templū luxuria et cōmessationibs erat plenū· et scortantiū cū meretricibs:sacratisq; edibus mulieres se ultro ingerebant: introferentes ea q̄ nō licebat. Altare

Altare etiam plenū erat illicitis: que legibus prohibebantur. Neq; autem ſabbata cuſtodiebantur: neq; dies ſolemnes patriſ ſeruabantur: nec ſimpliciter ſe quiſq; iudeum confitebatur. Ducebāt autē eum amara neceſſitate in die natalis regis ad ſacrificia: et cū liberi ſacra celebrarentur: rogebantur edera coronati libero circuire. Decretū autē exiuit i proximas ciuitates gentiliū ſuggerentibus ptolomeis: ut pari modo et ipi aduerſus iudeos agerēt ut ſacrificarent: eos autē qui nollent tranſire ad inſtituta gentiliū interficerent. Erat ergo videre miſeriam. Due enī mulieres delate ſunt natos ſuos circūcidiſſe: quarū ad ubera infantibs ſuſpenſis cū publice per ciuitatem circunduxiſſent: per muros p̄cipitauerūt. Aliī vero ad p̄ximas coeūtes ſpeluncas· et latenter ſabbati diem celebrantes· cum indicati eſſent philippo flammis ſuccenſi ſunt: eo q; verebāntur propter religionē et obſeruantiā· manu ſibimet auxiliū ferre. Obſecro autē eos q; hūc librū lecturi ſunt· ne abhorreāt propter aduerſos caſus: ſed reputent ea que acciderunt nō ad interitū: ſed ad correctionem eſſe generis nr̄i. Et enī multo tēpore non ſinere peccatoribus ex ſententia agere: ſed ſtatim ultiones adhibere· magni beneficij eſt indicium. Nō enī ſicut i aliis nacōnibs dns patienter expectat ut eas cū iudicij dies aduenerit in plenitudine peccatoꝝ puniat: ita et in nobis ſtatuit ut peccatis noſtris i finē deuolutis ita demū in nos vindicet: propter q; nunq; quidem a nobis miſericordiam ſuā amouet: correptos vero in aduerſis p̄ſm ſuum non derelinquit. Sed hec nobis ad cōmonitionem legentium dicta ſint paucis: iam autē veniendū eſt ad narrationē. Igit̄ eleazar⁹ un⁹ de primoribus ſcribarū vir etate proiectus· et vultu decorus· aperto ore hians cōpellebatur carnē porcinam māducare: at ille glorioſiſſimā mortem magis ꝙ odibilē vitā cōpletēs: voluntarie p̄ibat ad ſupplicium. Intuēs autē quomodo oporteret accedere: patienter ſuſtinens deſtinauit nō admittere illicita: p̄pter vite amorē. Hiſ aūt qui aſtabant iniqua miſeratione commoti p̄pter antiquā viri amicicīā· tollentes eū ſecreto rogabāt afferri carneſ quibꝫ veſci ei licebat: ut ſimularetur manducaſſe ſicut reꝫ imperauerat de ſacrificij carnibus: ut hoc facto a morte liberaretur: et p̄pter veterē viri amicicīā hanc in eo facerent humanitatē. At ille cogitare cepit etatis ac ſenectutis ſue eminentiā dignā· et ingenite nobilitatis ranicīē· atq; a puero optime conuerſationis actus: et ſecundū ſancte et a deo condite legis cōſtituta reſpondit cito dicens: premitti ſe velle in infernū. Non enim etatem noſtrā dignū eſt inquit fingere· ut multi adoleſcentes arbitrātes eleazarum nonagīnta annoꝝ tranſiſſe ad vitā alienigenaꝝ: et ipſi p̄pter meā ſimulationē et p̄pter modicū corruptibilis vite tempus decipiant̄: et per hoc maculam atq; execrationē mee ſenecture cōquirā. Nam et ſi in p̄ſenti tempore ſupplicij hominū eripiar: ſed manū omnipotentis nec viuus nec defunctus effugiam. Quāobrē fortiter vitā excedendo· ſenectute quidē dign⁹ apparebo: adoleſcentibus autem exemplū forte relinquā: ſi p̄mpto animo ac fortit̄ p grauiſſimis ac ſanctiſſimis legibus honeſta morte pfungar. Hiſs dictis: cōfeſtim

ad suppliciū trahebatur. Ipsi autē qui eum ducebant et paulоante fuerant nitiores in irā conuersi sunt propter ſmones ab eo dictos: quos illi p arroganciam prolatos arbitrabantur. Sed cū plagis perimeretur: ingemuit ⁊ dixit. Domine qui habes sanctam ſcientiā· manifeste tu scis: quia cū a morte possem liberari duros corporis sustineo dolores: sedm animā uero propter timorē tuum libenter hec paciор. Et iste quidem hoc modo uita decessit: non solum iuuenibus· sed et memoriam uniuſe genti memoriā mortis sue ad exemplum uirtutis et fortitudinis derelinquens. C· vij·

Contigit autē septē fratres una cū mre apprehensos cōpelli a rege edere cōtra fas carnes porcinas: flagris et taureis cruciatos. Unus autē ex illis qui erat primus sic ait. Quid queris: et quid uis discere a nobis? Parati sumus mori magis: qz patrias dei leges preuaricari. Iratus itaq; rex iussit sartagines· et ollas eneas succendi: quibus statim succensis· iussit ei qui prior fuerat loquutus· ampputari liguā: et cute capitis abstracta sumas quoq; manus ⁊ pedes ei pcidi: cetris eius fratribus ⁊ matre inspicientibus. Et cū iam per omnia inutilis factus esset· iussit ignē admoueri: et adhuc suspirātē torreri in sartagine· in qua cum diu cruciaret: cetri una cum mre inuicē se hortabantur mori fortiter dicentes. Dns deus aspiciet ueritatē· et cōsolabitur in nobis: quēadmodū in protestatione cantici declarauit moyses: et in seruis suis consolabitur. Mortuo itaq; illo primo hoc modo sequentem deducebāt ad illudendū: et cute capitis eius cū capillis abstracta· interrogabāt si manducaret priusq; toto corpore per membra singula puniretur. At ille respondēs patria uoce dixit. Nō faciā. Propter qd ⁊ iste sequentis loco primi tormēta suscepit: et in ultimo spiritu constitut sic ait. Tu quidem sceleratissime in psenti uita nos pdis: sed rex mūdi defunctos nos pro suis legibus eterne uite resurrectione suscitabit. Post hūc tertius illuditur: ⁊ lingua postulatus cito protulit· et manus cōstanter extendit: et cū fiducia ait. E celo ista possideo: sed propter dei leges nūc hec ipsa despicio: quoniā ab ipo me ea recepturū spero. Ita ut rex ⁊ q cū ipo erat miraret̄ adolescētis animū: ⁊ tāq; nichil duceret cruciat. Et hoc ita defūcto: quarto uexabāt simili torquētes. Et cū iā esset ad mortē sic ait. Potius est ab hominibus morti datos spem exspectare a deo· iterq; ab ipo resuscitandos. Tibi enī resurrectio ad uitā non erit. Et cum admouissent quarto uexabant eū: at ille respiciens in eum dixit. Potestatē inter homines habes cū sis corruptibilis facis qd uis. Noli aut putare genus nostrū a deo esse derelictū. Tu autem patienter sustine: ⁊ uidebis magnā potestatē ipsi⁹ qliter te et semen tuū torquebit. Post hunc ducebant sextum: et is mori incipiēs sic ait. Noli frustra errare. Nos enim propter nosmetipsos hoc patimur peccantes in deū nostrū: ⁊ digna ammiratione facta sunt in nobis. Tu autem ne extimes tibi impune futurū: qd contra deū pugnare temptauerit. Supra modū autē mater mirabilis et bonoz memoria digna· q septem filios sub unius diei tempore conspiciens· bono animo ferebat propter spem quā in deū habebat: singulos

autem illoꝝ hortabatur voce patria fortiter repleta sapientia: et femīnee cogitatiōi masculinū animū inferens dixit ad eos. Nescio qualiter in utero meo apparuistis. Neq; enī ego spiritum et animā donaui vobis et vitā: et singuloꝝ membra non ego ipa conpgi. Sedemī mūdi creator qui formauit hominis natiuitatē-quiq; omniū inuenit originē: et spiritū vobis iterū cum misericordia reddet et vitā: sicut nūc vosmetipsos dispicitis ꝓpter legeꝫ eiꝰ. Antiochus autem cōtemni se arbitratus-simul et exprobratis voce despecta: cū adhuc adolescentior supesset. non solū verbis hortabat̄ sed et cum iuramēto affirmabat diuitem se et beatum facturū: et translatū a patrijs legibz amicū habiturū-et res necessarias eī prebiturū. Sed ad hec cū adolescēs nequaq; inclinaret̄: vocauit reꝝ matrē et suadebat ei ut adolescenti fieret in salutem. Cū autē multis eā verbis esset hortatus: promisit suasurā se filio suo. Itaq; inclinata ad illū irridens crudelē tyrannū: ait patria voce. Fili mi miserere mei que te in utero nouem mensibus portaui: et lac triennio dedi et alui: et in etatem istā ꝓduxi. Peto nate ut aspicias ad celū et terram· et ad oīa q̄ in eis sūt: et intelligas quia ex nichilo fecit illa deꝰ et hominū genꝰ: ita fiet ut nō timeas carnificē istū· sed dignus fratribus tuis effectꝰ particeps suscipe mortem: ut in illa misericordia cum fratribus tuis te recipiam. Cum hec illa adhuc diceret: ait adolescens. Quē sustinetis? Nō obedio p̄cepto regis: sed precepto legis q̄ data est nobis p moysen. Tu vero qui inuentor oīs malicie factus es in hebreos· nō effugies manū dei. Nos enī pro peccatis nostris hec patimur. Et si nobis propter increpatiōnē et correptiōnē dīs deus noster modicū iratus est: sed iterꝫ reconciliabitur suis seruis. Tu autem o sceleste et omniū hominū flagitiosissime noli frustra extolli vanis spebus: in seruos eiꝰ inflāmarꝰ. Nondum enim omnipotentis dei et oīa inspicientis iudicia effugisti. Nam fratres mei modico nunc dolore sustentato sub testamento eterne vite effecti sunt: tu vero iudicio dei iustas superbie tue penas exsolues. Ego autē sicut et fratres mei animā et corpus meū trado pro patrijs legibus inuocās deū maturi⁹ genti nostre propicium fieri: teq; cū tormentis et verberibus cōfiteri q̄ ipe est deus solus. In me vero et in fratribus meis desinet omnipotentis ira: q̄ sup oīe genꝰ nostrū iuste superducta ē. Tunc reꝝ accensus ira· in hunc super oīes crudelius deseuit: indigne ferēs se derisum. Et hic itaq; mūdus obijt: per oīa in dño confidens. Nouissime aūt post filios et mater cōsumpta est. Igitur de sacrificijs et de nimijs crudelitatibus satis dictū est.

Iudas vero machabeus· et qui cū illo erāt inuocabant latenter in castella: et conuocātes cognatos et amicos· et eos qui ꝑmanserāt in iudaismo assumentes· eduxerūt ad se xxx milia viroꝝ. Et inuocabant dominū ut respiceret in ꝑsm qui ab oīb⁹ calcabat̄· et misereret̄ templo qđ cōtaminabat̄ ab impijs. Misereretur etiā extinctionis ciuitatis que esset illico complanāda et voce sanguinis ad se clamantis audiret: memoraretur q̄q; iniquissimas mortes parvuloꝝ innocentiū· et blasphemias nomini suo illatas: et indignaret̄ sup hijs. At machabeꝰ cōgregata

multitudine intollerabilis gentibus efficiebatur. Ira enī domini ī misericordiā cōuersa ē. Et supuenīēs castellis ⁊ ciuitatibz improuisus succedebat eas: et opportuna loca occupans · nō paucas hostiū strages dabat. Maxime autem noctibus ad huiuscemodi excursus ferebatur: et fama uirtutis eius ubiqz diffundebatur. Videns autem philippus paulatim uirū ad profectum uenire · ac frequētius res ei cedere prospere ad ptolomeū ducē celesyrie ⁊ phenices scripsit: ut auxiliū ferret regis negocijs. At ille velociter misit nichanorē patrocli de pmoribz amicum: datis ei de gentibz · armatis non minus uiginti milibz ut uniuersum iudeoꝝ genꝰ deleret: adiuncto ei · ⁊ gorgia uiro militari · et in bellicis rebus experientissimo. Constituit aūt nichanor regi ut tributū qđ romanis erat dandū duo milia talentorū de captiuitate iudeoꝝ suppleret. Statim qz ad maritimas ciuitates misit conuocās ad coemptionē iudaicoꝝ mancipioꝝ: promittens se nonaginta mancipia talento distracturū: nō respiciēs ad uindictā que eum ab omnipotente esset cōsecutura. Judas autē ubi comperit: indicauit his qui secū erāt iudeis nichanoris aduētū. Et quibz quidā formidātes · et nō credentes dei iusticie in fugam uertebantur: alij uero si qui de his superāt uenīebāt: simulqz dominū deprecabātur ut eriperet eos de impio nichanore qui eos priusqz incominꝰ uenīret uendiderat. Et si non propter eos: propt̄ testamētū qđ erat ad patres eoꝝ: et pter inuocationem sancti et magnifici nominis eiꝰ super ipsos. Conuocatis autē machabeus septē milibz qui cū ipo erant · rogabat ne hostibz reconciliarētur: neqz metuerent inique uenientiū aduersum se hostium multitudinē: sed fortiter cōtenderēt āte oculos habentes cōtumeliā que loco sancto ab his iniuste esset illata: itemqz ⁊ ludibrio habite ciuitatis iniuriā: adhuc etiam ueterū institutā conuulsa. Nam illi quidē armis confidunt · ait simul ⁊ audacia: nos aūt in omnipotente domino qui potest et uenientes aduersum nos ⁊ uniuersum mundum uno nutu delere cōfidimus. Ammonuit aūt eos et de auxilijs dei q facta sunt erga patrēs: et qp sub sennacherib centū octogīta quinqz milia perierūt: ⁊ de pelo qđ eis aduersus galathas fuit ī babilonia: ut omnes ubi ad rē uētū ē macedonibz sociis hesitātibz · ipi sex milia soli peremerūt centum uiginti milia pter auxiliū illis datum de celo: et beneficia pro his plurima cōsecuti sunt. Ejs uerbis constantes effecti sūt: ⁊ pro legibus et patria mori parati. Constituit itaqz scatres suos duces utriqz ordini · simonem et ioseph̄ ⁊ ionathan subiectis unicuiqz millenis et quīgentenis: ad hoc etiā ab ezra lecto illis sancto libro et dato signo adiutorij dei: in prima acie ipse dux cōmisit cum nichanore. Et facto sibi adiutore omnipotente · interfecerūt sup nouē milia hominū: maiorē autem pte exercitus nichanoris uulneribus debilem factā fugere cōpulerūt. Pecunijs uero eoꝝ qui ad emptionem ipoꝝ uenerāt sublatis · ipos usqz ad̄qz persecuti sunt: sed reuersi sūt hora cōdusi. Nā erat ante sabbatū: quā obrem nō pseuerauerūt insequētes. Arma autē ipsoꝝ et spolia cōgregantes sabbatū agebāt benedicentes dominū: q liberauit eos in isto die · misericordie

inicīū stillās in eos. Post sabbatū ve-
ro debilibus ⁊ orphanis et uiduis di-
uiserūt spolia: et relidua ipi cum suis
habuere. Hijs itaq; gestis et cōmuni-
ter ab oīb⁹ facta obsecratōne: mise-
ricordem dīm postulabāt ut in finē
seruis suis recōciliaretur. Et ex hijs q̄
cum timotheo et bachide erant cōtra
se contendētes sup uigīti milia inter-
fecerūt: ⁊ munitiones excelsas obtinu-
erunt· ⁊ plures predas diuiserūt: equā
portionē debilibus pupillis ⁊ uidui-
sed et senioribus facientes. Et cū arma
eor⁹ diligenter collegissēt: oīa cōpo-
suerūt in locis opportunis. Relidua ve-
ro spolia ihierosolimā detulerūt: ⁊ phi-
larcen q̄ cū timotheo erat interfecerūt
uirū scelestū: qui in multis iudeos af-
flixerat. Et cū epīcīa agerēt ī ihieroso-
limis eos qui sacras ianuas incende-
runt: id est calisthenen cum ī quoddā
domicilium refugisset incenderunt:
digna ei mercede pro impietatibus
suis reddita. Sacrilegosissimus aūt
nichanor qui mille negociantes ad
iudeorū uenditionem adduxerat hu-
miliat⁹ auxilio dominī ab hijs quos
nullos exīstimauerat: depositā uesti
glorie p̄ mediterraneam fugiēs solus
uenit antiochiā: summā infelicitatē
de interitu sui exercitus consecutus. Et
q̄ p̄miserat romanis se tributū restitu-
ere de captiuitate ihierosolimor⁹: p̄dica-
bat nūc p̄tectorem deū habere iudeos· et
ob ipm̄ īuulnerabiles esse: eo q̄ seque-
rent⁹ leges ab ipo cōstitutas. Cap. xv.

Eodem tempore antiochus inho-
neste reuertebatur de pside. In-
trauerat enī in eam q̄ dicitur p̄sipolis
⁊ temptauit expoliare templū ⁊ ciuita-
tem opprimere: sed multitudine ad ar-
ma concurrente in fugam uersi sunt:
et ita cōtigit ut antiochus post fugā
turpiter rediret. Et cum uenisset circa
egtabanan: recognouit q̄ erga nicha-
norem et timotheū gesta sunt. Elatus
autē ī ira· arbitrabat̄ se iniuriā illor⁹
qui se fugauerāt posse in iudeos retor-
quere: ideoq; iussit agitari currū suum
sine intermissione agēs iter· celesti eū iu-
dicio purgente: eo q̄ ita superbe locut⁹
est se ueturū ihierosolimā· et cōgeriem
sepulcri iudeorū eā facturū. Sed qui
uniuersa conspicit dīs deus isrl: per-
cussit eum insanabili ⁊ inuisibili plaga.
Vt enī finuit hūc ipm̄ sermonē: appre-
hendit eum dolor dirus uiscerum et
amara internor⁹ tormenta. Et quidē
satis iuste: quippe qui multis ⁊ noui⁹
cruciatibus aliorū torserat uiscera: licet
ille nullo modo a sua malicia cessa-
ret. Sup hoc aūt superbia replet⁹ ignē
spirans animo in iudeos· et p̄cipien⁹
accelerari negociū· cōtigit illū impetu
euntem de curru cadere: ⁊ grauī corpo-
ris collisione membra uexari. Usq; q̄
sibi uidebatur etiā fluctibs maris im-
perare supra humanū modū superbia
repletus· ⁊ montiū altitudines ī state-
ra appendere: nūc humiliat⁹ ad terrā
in gestatorio portabatur· manifestā
dei uirtutem in semetipso cōtestās: ita
ut de corpore impij uermes scaturirēt:
ac uiuentes in doloribus carnes eius
effluerent: odore etiā illius et fetore ex-
ercitus grauaretur. Et qui paulo āte
sydera celi cōtingere se arbitrabatur:
eum nemo poterat p̄pter intolerātiā
foetoris portare. Hinc igitur cepit ex
grauī superbia deductus ad agnitionē
sui uenire diuina āmonitus plaga:
p̄ momēta singula doloribs suis au-
gmenta capientibs. Et cum nec ipe iā
fetorē suū ferre posset: ita ait. Iustum

est subditū esse deo:et mortalem non paria deo sentire. Orabat autem hic electus dñm a quo nō esset misericordiam cōsecuturꝰ:et ciuitatem ad quā festinās veniebat·ut eā ad solū deduceret ac sepulcrū cōgestoꝝ faceret· nūc optat liberā reddere:et iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habiturum·sed auibꝫ ac feris discipiendos traditurū·et cum paruulis exterminaturū dixerat equales nunc athenien sibus facturū pollicetur: templum etiā sanctum qđ prius exspoliauerat·optimis donis ornaturū: et sancta vasa multiplicaturū· et ptinentes ad sacrificia sumptꝰ· de reddit̄ibꝫ suis prestaturū: sup hec et iudeum se futurū: et omnem locū ire pambulaturꝫ· et pdicaturū dei potestatē. Sed nō cessātibꝫ doloribꝫ:supuenerat eū in eū iustum dei iudiciū:desperās scripsit ad iudeos in hunc modū deprationis epistolā hec cōtinentē. Optimis ciuibꝫ iudeis: plurimā salutem et bene valere·et esse felices:rex et princeps antiochus. Si bene valetis et filij vestri et ex sententia vobis cuncta sūt:maximas agimus gratias. Et ego i infirmitate cōstitutꝰ· vestri autem memor benigne reuersus de persidis locis et infirmitate graui apprehensus necessariū duxi p cōmuni utilitate curam habere:non desperās memetipm:sed spem multam habens effugiendi infirmitatē. Respiciēs aūt qꝫ et pater meus quibus temporibus in locis superioribꝫ ducebat exercitum ostendit qđ post se suscīperet principatū· ut si quid contrariū accideret aut difficile nūciaret·scientes hij qui regionibꝫ erant cui esset rerum summa derelicta non turbarent:ad hec considerans de proximo potentes quosqꝫ et vicinos· temporibꝫ insidiātes et euentum expectātes· designaui filiū meū antiochū regem quē sepe recurrens in superiora regna multis vestrum cōmendabā:et scripsi ad eū que subiecta sūt. Oro itaqꝫ vos et pro memores beneficiorꝫ publice et priuatim:ut vnusquisqꝫ cōseruet fidem ad me et ad filiū meū. Confido enim eum modeste et humane acturū et sequentē propositum meū:et cōmunē vobis fore. Igit̄ homicida et blasphemus pessime passus:et ut ipse alios tractauerat·pegre in mōtibꝫ miserabili obitu vita fūctus e. Trāsferebat aūt corpꝰ philippus collactaneꝰ eiꝰ: qui metuens filiū antiochi ad ptolomeū philomethora i egiptū abiit. C. x.

Machabeus aūt et qui cum eo erāt dño se ptegēte templū quidē et ciuitatē recepit: aras aūt quas alienigene p plateas struxerant:itēqꝫ delubra demoliꝰ e. Et purgato templo aliud altare fecerūt: et de ignitis lapidibꝫ igne cōcepto sacrificia obtulerūt post biēniū:et incensum et lucernas·et panes propositionis posuerūt. Quibꝫ gestis rogabāt dñm prostrati in terrā:ne amplius talibus malis incideremus. Sed et si quādo peccassent·ut ab ipo mitius corriperent:et nō barbaris ac blasphemis hominibꝫ traderentur. Qua die autē templū ab alienigenis pollutum fuerat:contigit eadem die purificationē fieri vicesima et quinta mensis qui fuit casleu. Et cum letitia diebꝫ octo egerūt in modū tabernaculoꝝ: recordātes·qꝫ ante modicū temporis diem solemnē tabernaculoꝝ i mōtibꝰ et in speluncis more bestiaꝝ egerant: propter qđ tirsos et ramos virides et palmas pferebāt ei·qui prosperauit mundare locū suū. Et decreuerūt cōmuni

precepto et decreto uniuerse genti iudeorū omnibus ānis agere dies istos. Et antiochi quidem qui appellatus est nobilis·uire excellus ita se habuit. Nunc autē de eupatore antiochi impij filio que gesta sunt narrabimus: breuiātes mala que i bellis gesta sūt. Hic enim suscepto regno cōstituit sup negocia regni lisiam quēdā phenicis et syrie milicie principē. Nā ptolomeus qui dicebatur macer·iusti tenax rega iudeos esse constituit: et p̄cipue ꝓpter iniquitatē que facta erat in eos: et pacifice agere cū eis. Sed ob hoc accusat ab amicis apud eupatorē: cū frequēter proditor audiret eo q cyprū creditā sibi a philometore destruisset· et ad antiochum nobilē translatus·etiam ab eo recessisset: ueneno uitam finiuit. Gorgias autē cum esset dux locoꝝ assūptis aduenis frequēter iudeos debellabat: iudei uero qui tenebāt opportunas munitiones fugatos ab iherosolimis suscipiebāt: et bellare cōptabant. Hij uero qui erant cū machabeo per orationes dominū rogantes ut esset sibi adiutor· impetū fecerūt i munitiones ydumeoꝝ: multaq; ui insistētes loca obtinuerūt·occurrentes interemerunt: et oēs simul nō min9 a uigīti quīq; milibus trucidauerūt. Quidā autē cum cōfugissent in duas turres valde munitas·omnē apparatum ad repugnandū habentes: machabeus ad eorum expugnationē relicto simone et ioseph⁹ ītemq; zacheo·eisq; qui cum ipīs erant satis multis: ipe ad eas q amplius purgebāt pugnas cōuersus ē. Hij uero q cū simone erāt cupiditate ducti a quibusdā qui in turribs erāt suasi sunt pecunia: et septuaginta milibus didragmis acceptis dimiserūt quosdā effugere. Cū autē machabeo nunciatū esset qđ factum est: principibus ppli cōgregatis·accusauit q pecunia fratres uendidissent· aduersarijs eoꝝ dimissis. Hos igit ꝓditores factos ī ensecit: et cōfecti duas turres occupauit. Armis aūt ac manibs oīa prospere agendo in duabus munitionibs plusquā uiginti milia genuit. Et timotheus qui prius a iudeis fuerat superatus conuocato exercitu peregrine multitudinis et cōgregato equitatu asiano aduenit: quasi armis iudeam capturus. Machabeus autem et qui cum ipo erant appropinquāte illo deprecabantur dīm caput terra aspergentes·lumboseq; cilicijs p̄cincti· ad altaris crepidinē ꝓuoluti: ut sibi propicius inimicis autem eoꝝ esset inimicus: et aduersarijs aduersaret sicut lex dicit. Et ita post orationē sūptis armis longius de ciuitate ꝓcedētes: et ꝓximi hostibs effecti resederūt. Primo autē solis ortu utriq; commiserunt·illi quidem uictorie et prosperitatis spōsorē cum uirtute dīm habētes: illi autem ducē belli animū habebāt. Sed cum uehemēs pugna esset apparuerunt aduersarijs de celo uiri quīnq; in equis·frenis aureis decori ducatū iudeis prestantes: ex quibus duo machabeum medium habētes armis suis circūseptū incolumem cōseruabāt: i aduersarios autē tela et fulmina iaciebāt· ex quo et cecitate confusi et repleti perturbatione cadebāt. Interfecti sunt autē uiginti milia quīngēti· et equites sexcenti. Timotheus uero confugit in gazaram presidium munitū cui p̄erat nomine·machabeus autē et qui cū eo erant letāt obsedērūt presidium diebs quatuor. At hij q intus erant loci firmitate cōfisi

supra modū maledicebant. et sermones nephandos iactabant: sed cum dies quinta illuxisset vigiti iuuenes ex his qui cum machabeo erāt accensi animis ꝓpter blasphemiā viriliter accesserunt ad murū. et feroci animo incedentes ascendebāt: sed et alii similiter ascendētes turres portasq; succendere aggressi sūt. atq; ipos maledicos vivos cōprehendere. Per cōtinuum aūt biduū. plidio vastato timotheum occultantē se in quodam repertum loco peremerunt: et fratrem illius ceream et apollofanē occiderūt. Quibus gestis: in ymnis et confessionibus benedicebant dominum qui magna fecit in israhel: et victoriam dedit illis. C. xi.

Sed paruo post tēpore lisias procurator regis z propinquus ac negocioz preposit⁹ grauiter ferens de his que acciderāt: cōgregatis octoginta milibus et equitatu uniuerso veniebat aduersum iudeos estimans se ciuitatem quidem rapram gentibus habitaclm facturū: templū uero in peculie questū sicut cetera delubra gentium habiturz: et p singulos annos uenale sacerdotiū. nullq; recogitās dei potestatem: sed mente effrenat⁹. i multitudine peditū et in milibz equitum. et in octoginta elephātis confidebat. Ingressus autē iudeā et appropians bethsure que erat in angusto loco ab hierosolima itinere quinq; stadioz: illud plidiū expugnabat. Vt autem machabeus et qui cū eo erant cognouerūt expugnari plidia: cum fletu et lacrimis rogabāt dominū. et omnis turba simul: ut bonū āgelum mitteret ad salutē isrl. Et ipe prim⁹ machabe⁹ sūptis armis ceteros adhortatus est simul secum periculum subire: et ferre auxiliū fratribus suis. Cūq; pariter prōpto animo ꝓcederēt hierosolimis. apparuit ꝓcedēs eos eques i veste candida: armis aureis hastam vibrās. Tunc omnes simul benedixerūt misericordem dūm: et cōualuerūt animis: nō solū hmines sed z bestias ferocissimas z muros ferreos parati penetrare. Ibant igitur ꝓmpti: de celo habētes adiutorē z miserantem sup eos dūm. Leonum autem more impetu irruētes in hostes ꝓstrauerunt ex eis undecim milia peditū et equitū mille sexcentos: uniuersos aūt in fugā uertērūt: plures autem ex eis uulnerati nudi euasērūt. Sed z ipe lisias turpiter fugiēs euasit. Et qa nō insensat⁹ erat: secū ipe reputans factam erga se diminutionē. et intelligens inuictos esse hebreos dei omnipotentis auxilio nitentes. misit ad eos. ꝓmisitq; se cōsensurū omnibz que iusta sunt: z regem compulsurū amicū fieri. Annuit aūt machabeus ꝓcibus lisie: in omnibus utilitati consulens. Et quecūq; machabe⁹ scripsit lisie de iudeis: ea rex concessit. Nam erāt scripte iudeis epistole a lisia siquidem hunc modū continentes. Lisias: ppło iudeoz salutem. Iohannes et absalon qui missi fuerāt a uobis tradentes scripta postulabāt: ut ea que ex illos significrabātur implerē. Quecunq; igitur regi potuerūt pferri exposui: et que res ꝓmittebat consensi. Si igitur i negocijs fidem cōseruauerit⁹. et deinceps bonorū uobis causa esse temptabo: de ceteris aūt p singula verba mandaui et istis et his qui a me missi sunt colloqui uobiscum. Bene valete. Anno centesimoquadragesimo octauo mensis die dioscori uicesima et quarta. Regis autem epistola ista

cōtinebat. Rex antiochus: lisie fratri
salutē. Patre nostro inter deos trans-
lato nos uolentes eos qui sunt in re-
gno nostro sine tumultu agere ꝛ rebꝫ
suis adhibere diligentiā: audiuimus
iudeos non consensisse patri meo ut
transferentur ad ritū grecoꝝ· sed tenere
uelle suū institutū: ac preterea postula-
re a nobis concedi· sibi legitima sua.
Volentes igitur hanc quoq; gentem
quietam esse: statuentes iudicauim⁹
templū restitui illis: ut agerent sēm
suoꝝ maioꝝ consuetudinē. Bene igi-
tur feceris si miseris ad eos ꝛ dextram
dederis: ut cognita nostra uoluntate
bono animo sint: et utilitatibus pro-
prijs deseruiāt. Ad iudeos uero regis
epistola talis erat. Rex āthiochus: sena-
tui iudeoꝝ· et ceteris iudeis salutē. Si
valeris sic ut uolum⁹: sed et ipsi
bene valem⁹. Adijt nos menelaus di-
cens: uelle uos descendere ad uestros
qui sūt apud nos. Hijs igitur ꝙ com-
meant usq; ad diem tricesimū mensis
xandici damꝰ dextras securitatis: ut
iudaicis utantur ritibꝫ et legibus suis
sicut ꝛ prius: et nemo eoꝝ ullo modo
molestiam patiatur de hijs que per i-
gnorantiā gesta sunt. Misim⁹ autē
ꝛ menelaum ꝙ uos alloquat. Vale-
te. Anno centesimo nonagesimo octa-
uo xandici mēsis quindecima die. Mi-
serūt aūt et rōmani epistolā ita se
habentē. Quintus mennius ꝛ titus ma-
nilius legati romanoꝝ: populo iude-
orum salutem. De hijs que lisias co-
gnatus regis concessit uobis· et nos
concessim⁹: de quibus aūt ad regē iu-
dicauit referendū· cōfestim aliquē mit-
tite diligenti⁹ inter uos cōferentes: ut
decernam⁹ sicut cōgruit uobis. Nos e-
nim antiochiam accedimus. Itaq;
festinate rescribere: ut nos quoq; scia-
mus cui⁹ estis uolūtatis. Bene valete.
Anno centesimo nonagesimo octauo C·xii·
quintadecima die mēsis xandici.

Hijs factis pactionibꝫ lisias pge-
bat ad regem: iudei aūt agricul-
ture operam dabāt. Sed hij qui rele-
rant timotheus et apollonij gennei
filij· sed et ieronimus et demophon·
sup hos et nichanor cypriarches nō
sinebant eos in silentio agere ꝛ quiete.
Joppite uero tale quoddā flagitiū pe-
trārūt. Rogauerunt iudeos cū quibꝫ
habitabant ascendere scaphas qs pa-
rauerant cū uxoribꝫ ꝛ filijs: quasi nul-
lis inimicitijs inter eos subiacentibꝫ.
Secūdū cōmune itaq; decretū ciuita-
tis· et ipsis acquiescentibꝫ pacisq; cau-
sa nichil suspectū habentibꝫ: cū in altū
processissent submerserunt nō minus
ducentos· Quā crudelitatem iudas i
sue gentis homines factā ut cogno-
uit· precepit uiris qui erant cū ipo· ꝛ in-
uocato iusto iudice deo uenit aduersus
interfectores fratrū: et portū quidem
nocte succendit: scaphas exussit: eos
autē qui ab igne refugerant gladio
penuit. Et cum hec ita egisset discessit
quasi iterꝫ reuersur⁹: ꝛ uniuersos iop-
pitas eradicatur⁹. Sed cū cognouis-
set et eos qui erant iamnie uelle pari
modo facere habitantibꝫ secū iudeis:
iamnitis quoq; noctem supuenit· et
portū cum nauibus succendit: ita ut
lumen ignis appareret iherosolimis
ab stadijs ducentis ndragīta. Inde cū
iā abissēt noue stadijs et iter facerēt
ad timotheū: cōmiserūt cū eo arabes
quinq; milia uiri· et equites quingenti
Cunq; pugna valida fieret ꝛ auxilio
dei prospere resistēt: resisui uicti ara-
bes petebant a iuda dextras sibi dari

promittentes se pascua daturos: et in
cetcris ꝓfuturos. Judas autem arbi-
tratus ucte in multis eos utiles ꝓmi-
sit pacem: dextrisq; acceptis discesserc
ad tabernacula sua. Aggressus ē aūt
et ciuitatem quādam firmā · pōtibus
murisq; circūseptā que a turbis hab-
itabatur gentiū ꝓmiscuarū: cui nomē
chasphin. Hij uero qui intus erāt con-
fidentes in stabilitate muroꝝ et appa-
ratu alimoniaꝝ remissius agebant:
maledictis lacessētes iudā ac blasphe-
mātes: et loquentes que fas non est.
Machabeus autē inuocato magno
mūdi principe q̄ sine arietibꝫ et machi-
nis temporibus ihesu precipitauit ie-
richo · irruit ferociter muris: et capta
ciuitate ꝑ dñi uoluntatem innumera-
biles cedes fecit: ita ut adiacēs stagnū
stadiorū duorū latitudinis sanguine
interfectoꝝ fluere uideretur. Inde discel-
serunt stadia septingēta quinq̄ginta
et uenerūt in characha ad eos qui di-
cuntur tubianei iudeos: et timotheum
quidem in illis locis non cōprehende-
runt: nulloq; negocio ꝓfecto regressus
est · relicto in quodā loco firmissimo
p̄sidio. Dositheus aūt et sosipater qui
erant duces cum machabeo genercūt
a timotheo relictos in presidio decem
milia uiros. At machabeus ordina-
tis circū se sex milibus et constitutis ꝑ
cohortes: aduersus timotheū ꝓcessit
habentē secum · centumuiginti milia
peditū: equitūq; duo milia quingen-
tos. Cognito aūt iude aduentu timo-
theus ꝓmisit mulieres · et filios et reli-
quū apparatū ī p̄sidium qđ carnion
dicitur. Erat cū inexpugnabile et ac-
cessu difficile: propt̄ locoꝝ angustias.
Cūq; cohors iude prima apparuisset
timor hostibus incussus ē ex p̄sentia
dei qui omnia cōspicit: et ī fugā uersi
sunt ali⁹ ab alio: ita ut magis a suis
deiccrentur · et gladioꝝ suoꝝ ictibus
debilitarent̄. Judas aūt uehementer
instabat puniēs ꝓphanos et ꝓstrauit
ex eis octoginta milia uiroꝝ. Ipse uero
timotheus incidit in partes dosithei
et sosipatris: et multis p̄cibus postu-
labat ut uiuus dimitteret̄: eo q̄ mul-
toꝝ ex iudeis parentes haberet ac fra-
tres quos morte eius decipi euenīret.
Et cū fidem dedisset restituturū se eos
secundū cōstitutū: illesū eū dimisercūt
propter fratrū salutē. Judas autem
regress⁹ ē a carmon interfectis · uigin-
tiquinq; milibus. Post hoc fugam
et necē mouit exercitū ad effron ciuita-
tem munitā in qua mcrtinudo diuersarū
gentiū habitabat: et robusti iuuenes
pro muris cōsistentes fortit repugna-
bant. In hac autē machine multe: et
telorū erant apparatus. Sed cū omni-
potentē inuocassent · qui potestate ui-
res hostiū cōfringit reperūt ciuitatem:
et ex eis qui intus erant uiginti quinq;
milia ꝓstrauerunt. Inde ad ciuitatē
scitaꝝ abierunt: que ab iherosolimis
sexcentis stadijs aberat. Contestātibꝫ
autē hijs qui apud scitopolitas erāt
iudeis · q̄ benigne ab eis haberentur:
et cōporibus infelicitatis · q̄ modeste
secū egerint: gratias agentes eis · et ex-
hortati etiam de cetero erga gen⁹ suū
benignus esse uenerūt iherosolimam ·
die solenni septimanaꝝ instante. Et
post pētecosten abierūt contra gorgiā
ꝓpositum ydumee. Exiuit autem cum
peditibus tribus milibus: et equitibꝫ
quadringētis. Quibꝫ congressis cōti-
git paucos ruere iudeorū · dositheus
uero quidem de bachinoris eques uir
fortis gorgiam tenebat: et cum uellet

illū capere viuū· eques quidā de tra-
bus irruit in eū· humerūq; eiꝰ amputauit: atq; ita gorgias effugit in ma-
rīsa. At illis q̄ cū heldrin erāt diuciꝰ pugnantibus et fatigatis inuocauit dn̄m iudas adiutorem et ducem belli fieri: incipiens voce patria· et cū ymnis clamorē extollens· fugam gorgie militibz incussit. Iudas autem collecto exercitu venit in ciuitatem odollā. Et cum septima dies supueniret: secūdū cōsuetudinē purificati in eodem loco sabbatū egerūt. Et sequenti die venit cum suis iudas ut corpora ꝓstratoꝝ tolleret: et cum parentibz poneret in sepulcris paternis. Inuenerūt aūt sub tunicis interfectoꝝ de donarijs ydolorum q̄ aput iamniam fuerunt: a quibz lex prohibet iudeos. Omnibus ergo manifestum factum est: ob hanc causam eos corruisse. Oēs itaq; benedixerunt iustum iudiciū dn̄i: q̄ occulta fecerat manifesta. Atq; ita ad preces conuersi rogauerunt: ut id qđ factum erat delictum obliuioni traderet. At vero fortissimꝰ iudas hortabatur populū cōseruare se sine pcō: sub oculis videntes que facta sūt pro peccatis eoꝝ qui ꝓstrati sunt. Et facta collatione duodecī milia dragmas argenti misit iherosolimā offerri ꝓ pcīs mortuorū sacrificiū: bene et religiose de resurrectione cogitās. Nisi enī eos q̄ ceciderant resurrecturos speraret: superfluū videretur et vanū orare pro mortuis. Et quia cōsiderabat q̄ hiꝭ qui cū pietate dormitionem acceperāt: optimā haberēt repositā gratiā. Sācta ergo et salubris ē cogitatio ꝓ defunctis exorare: ut a peccatis soluantur. C· xij·

Anno centesimoquadragesimo nono cognouit iudas āthiochū rupatoris venire cū multitudine aduersus iudeam: et cū eo lisiā ꝓcuratorem et prepositū negocioꝝ secū habentem peditū centumdecem milia· et equitū quinq; milia· et elephantes viginti duos: currus cū falcibz trecentos. Commiscuit autē se illis et menelaus et cū multa fallacia deprecabat antiochū non pro patrie salute: sed sperans se constitui in principatū. Sed rex regū suscitauit animos antiochi in peccatorem: et suggerente lisia hūc esse causam omniū malorū: iussit ut eis ē consuetudo apprehensum in eodem loco necari. Erat autē in eodem loco turris quinquaginta cubitoꝝ: aggestū undiq; habens cineris. Hec prospectum habebat in preceps. Inde in cinerem deici iussit sacrilegū: oēmbz eū propellentibz ad interitum. Et tali lege preuaricatorem legis contigit mori: nec certe dari menelaū. Et quidem satis iuste. Nam quia multa erga aram dei delicta cōmisit cuiꝰ ignis et cinis erat sanctus: ipe in cineris morte damnatꝰ est. Sed rex mente effrenatus veniebat nequiorem se patre suo iudeis ostensurꝰ. Quibz iudas cognitis ꝓcepit ꝑplo ut die ac nocte dn̄m inuocarent quo sicut semp et nūc adiuuaret eos: quippe q̄ lege et patria sanctoq; tēplo priuari verebantur: ac ꝑplm qui nup paululū respirasset· ne sineret blasphemis rursus nationibus subdi. Omnibus itaq; simul id facientibus et petentibus a dn̄o misericordiā cū fletu et ieuniis per triduū cōtinuū ꝓstratis: hortatꝰ ē eos iudas ut se ꝑpararent. Ipe vero cum senioribus cogitauit· priusquā rex admoueret exercitū ad iudeam et obtineret ciuitatē exire: et dn̄i iudicio cōmittere exitū rei· dās itaq; potestatē

omniū deo mūdi creatori. et hortatus
suos ut fortiter dimicarent: z usq; ad
mortem pro legibus. templo. ciuitate.
patria. et ciuibus starēt. circa modin
exercitū constituit. Et dato signo suis
dei victorie. iuuenibus fortissimis ele-
ctis nocte aggressus aulam regiam i
castris interfecit viros ꝟtuordecim mi-
lia: et maximū elephantoꝝ cū hijs q̄
suppositi fuerāt. Sūmoq; metu ac
turbatione hostiū castra replentes:
rebusq; prospere gestis abierūt. Hoc
aūt factum ē die illucescente: adiuuan-
te eum dīi ꝓtectione. Sed rex accepto
gustu audacie iudeorū arte difficulta-
tem locoꝝ temptabat: et bethsure q̄
erat iudeoꝝ p̄sidiū munitū castra am-
mouebat. sed fugabatur. impingebat.
minorabatur. Hijs autem qui intus
erāt iudas necessaria mittebat. Enun-
ciauit aūt misteria hostibs rodochus
quidā de iudaico exercitu: qui requisi-
tus cōprehensus est et cōclusus. Iterū
rex sermonē habuit ad eos qui erant i
bethsuris: dextrā dedit. accepit. abijt.
cōmisit cū iuda: superat⁹ ē. Vt aūt co-
gnouit rebellasse philippū ātiochie q̄
relictus erat sup negocia. mente cōster-
natus iudeos deprecans. subditusq;
eis iurat de oīnibs quibus iustū visū
est: et reconciliatus obtulit sacrificium.
honorauit templū z munera posuit:
machabeum amplexatus est: et fecit
eum a ptolomaide usq; ad gerenos
ducem et principem. Vt autem venit
ptolomaidam graviter ferebant pto-
lomenses amicicie conuentionem in-
dignantes: ne forte fedus irrumperet.
Tunc ascendit lisias tribunal: et re-
posuit rationem. et populū sedauit:
reūsusq; est ātiochiam. Et hoc modo
regis ꝓfectio z reditꝰ prestit. C. xm.

Sed post triennij tempꝰ cognouit
iudas et qui cū eo erāt demetrijū
seleuci cū multitudine valida z manibs
p portū tripolis ascendisse ad loca o-
portuna: et tenuisse regiones adūsus
antiochū z eiꝰ ducē lisiam. Alchimꝰ
aūt quidā qui sūmus sacerdos fuerat.
sed volūtarie coinquinatꝰ est i tempo-
ribs cōmixtionis. considerans nullo
modo sibi esse salutē neq; accessum ad
altare: venit ad regē demetrijū circi-
moquinquagesimo āno offerens ei co-
ronā auream z palmā: sup hec et ra-
mos qui templi esse videbātur. Et ipa
quidam die siluit. Tempꝰ aūt opportu-
num demētie sue nactus: z cōuocatꝰ
a demetrio ad consiliū. et interrogatus
quibus rebs et cōsilijs iudei uterentur:
respondit. Ipsi qui dicūtur assidei iu-
deoꝝ quibus preest iudas machabeus
bella nutriūt z seditiones mouēt: nec
patiūtur regnū esse quietū. Nam et e-
go defraudatꝰ parentum gloria. dico
aūt sūmo sacerdocio huc veni: primo
quidē utilitatibus regis fidē habens:
secundo aūt etiā ciuibus consulens.
Nam illoꝝ prauitate uniūsuiusq; gen⁹
nostrū nō minime vexatur. Sed oro
hijs singulis o rex cognitis: z regioni
et generi secm humanitatem tuā pro-
mulgatā oīnibs prospice. Nā q̄diu
superest iudas: impossibile ē pacem esse
negocijs. Talibus aūt ab hoc dictis:
et reteri amici hostiliter se habentes
aduersus iudā. inflammauerūt deme-
trijū. Qui statim nichanorem ꝓpositū
elephantoꝝ ducem misit in iudeā. da-
tis mandatis ut ipm quidē iudā ca-
peret vivū: eos vero qui cū illo erāt dis-
pergeret: et cōstitueret alchimū maximi
templi summum sacerdotem. Tunc
gentes que de iudea fugerant iudam.

segregatim se nichanori miscebant:
miserias z clades iudeoz. psperitates
rez suarū extimantes. Audito itaqz
iudei nichanoris aduētu. et cōuentu
nationū: cōsperli terra rogabāt eum
qui ppm suū cōstituit in eternū custo-
diret: quiqz suam portionē signis eui-
dentibz pregit. Imperāte autem duce
statim inde mouerūt: cōuenerūtqz ad
castellū dessau. Symō uero frater iude
cōmiserat cū nichanore: sed cōterritus
ē repētino aduētu aduīsariorū. Nichā-
nor tamen audiens uirtutē comitum
iude et animi magnitudinem quam
pro patrie certaminibz habebant: san-
guine iudicū facere metuebat. Quam-
obrē pmisit possidoniū et theodotū.
et mathiam. ut darēt dextras. atqz ac-
ciperent: et cū diu de hijs alibi agerēt.
et ipe dux ad multitudinē retulisset:
omniū una fuit sētencia amicicijs an-
nuere. Itaqz diem statuerūt qua secre-
to inter se agerēt: z singulis selle plate
sunt et posite. Precepit aūt iudas ar-
matos esse locis opportunis: ne forte
ab hostibus repēte mali aliquid ori-
ret. Et actū colloquiū fecerūt. Mo-
rabat autem nichanor iherosolimis:
nichilqz inique agebat: gregesqz turba-
rum q congregate fuerāt dimisit. Ha-
bebat aūt iudā semp carū ex animo:
z erat uiro inclinat9. Rogauitqz eum
ducere uxorē: filiosqz procreare. Nup-
tias fecit: quiete egit: cōmuniterqz uiue-
bant. Alchim9 aūt uidēs caritatē illo-
rum ad inuicem z cōuentiones: uenit
ad demetriū z dicebat nichanorē rebus
alienis assentire: iudāqz regū insidia-
torē successorem. sibi destinasse. Itaqz
rex exasperat9 et pessimis huius crimi-
nationibus irritat9 scripsit nichanori
dicēs: grauit quidē se ferre de amicicie
conuentione: iubere tamē machabeū
ciuius uinctū mittere antiochiā. Quibz
cognitis nichanor cōsternabat: z gra-
uiter ferebat si ea que cōuenerāt irrita
faceret nichil lesus a uiro: sed quia re-
gi resistere non poterat oportunitatē
obseruabat qua ꝓceptum pficeret. At
machabeus uidēs secū austerius agere
nichanorē. et cōsuetum occursū feroci-
us exhibentem: intelligens nō ex bono
esse austeritatē istā: paucis suoz con-
gregatis occultauit se a nichanore.
Quod cum ille cognouit fortiter se a
uiro ꝓuentum: uenit ad maximum
et sanctissimū templū: z sacerdotibus
solitas hostias offerentibz. iussit sibi
tradi uirū. Quibus cum iuramento
dicentibus nescire se ubi esset qui que-
rebat: extendēs manū ad templū iura-
uit dicens. Nisi iudā uinctum michi
tradideritis istud dei fanū in planicie
deducā. et altare effodiā: z tēplū hoc li-
beropatri cōsecrabo. Et hijs dictis abijt.
Sacerdotes aūt protendētes manus
in celum inuocabāt eū qui semp ꝓpu-
gnator esset gentis ipoz. hec dicentes.
Tu dne uniuersoz qui nullio indiges:
voluisti templū habitationis tue fie-
ri in nobis. Et nunc sancte sanctorū
omniū dne conserua ineternū inpol-
lutam domū istam: que nup mūdata
est. Razias autem quidā de senioribz
ab iherosolimis delatus est nichano-
ri uir amator ciuitatis. z bene audēs:
qui ꝓ affectu pater iudeoz appellabat.
Hic multis temporibus continentie
propositū tenuit in iudaismo: corpusqz
et animā tradere contentus pro pseue-
rantia. Volens aūt nichanor mani-
festare odium qd habebat in iudeos
misit milites quingentos: ut eū com-
prehenderent. Putabat enim si illum

decepisset: sese cladem iudeis maximã illaturũ. Turbis aũt irruere domũ ei⁹ et ianuã disrũpere · atq; ignem ãmouere cupientibꝫ · cum iam cõprehenderetur gladio se precipit: eligens nobiliter mori potius · qꝫ subditus fieri peccatoribus: et contra natales suos inuriosꝰ indignis agi. Sed cũ p festinationẽ non recto itu plagã dedisset · et turbe inter ostia irrũperent recurrens audacter ad murũ · ꝓcipitauit semetipsũ uiriliter in turbas: quibus uelocẽ locũ dantibꝫ casui eius · uenit per mediam cruorem. Et cũ adhuc spiraret accensus animo surrexit: et cum sanguis eius magno fluxu defluceret · ꝫ grauissimis uulneribus esset saucꝰ · cursu turbam pertransijt: et stans supra quãdã petram ꝓruptam · et iam exsanguis effectꝰ: cõplexus in destina sua utrisq; manibꝫ proiecit sup turbas inuocãs dominatorẽ uite ac spiritꝰ: ut hec illi iterꝫ redderet: atq; ita uita defũctꝰ ẽ. C.xb.

Nichanor aũt ut comperit iudam esse in locis samarie: cogitauit cum omni impetu die sabbati cõmittere bellũ. Iudeis uero qui illũ p necessitatem sequebat dicentibus · ne ita ferociter et barbare feceris · sed honorẽ tribue diei sanctificationis · ꝫ honora eũ qui uniuersa cõspicit: at ille infelix interrogauit si est potens i celo qui imperauit agi die sabbatoꝝ: et respõdentibus illis · est dñs uiuꝰ ipe in celo potens qui iussit agi septimã diẽ: at ille ait. Et ego potens sum sup terrã: qui impero sumi arma et negocia regis impleri. Tamẽ nõ obtinuit ut cõsiliũ ꝑficeret. Et nichanor quidẽ cũ summa superbia eredꝰ cogitauerat cõmune tropheũ statuere de iuda. Machabeus autem semp confidebat cum omni spe auxiliũ sibi a dño affuturũ · et hortabatur suos ne formidarent ad aduentum nationũ · sed in mente haberent adiutoria sibi facta de celo: ꝫ nũc sperarent ab omnipotente · sibi affuturam uictoriã. Et allocutus eos de lege · et prophetis: ãmouens etiã certamina q̃ fecerãt prius: promptiores cõstituit eos. Et ita animis eoꝝ erectis: simul ostendebat gentiũ fallaciam · et iuramẽtoꝝ ꝑuaricationẽ. Singulos aũt illoꝝ armauit non clipei et haste munitione · sed sermonibꝫ optimis et exhortationibꝫ: exposito digno fide somnio: per qd uniuersos letificauit. Erat autem huiusmodi uisus. Oniam qui fuerat summꝰ sacerdos uirũ bonũ ꝫ benignũ uerecũdũ uisu · modestũ moribꝫ · et eloquio decoꝝ · et qui a puero in uirtutibus exercitatꝰ sit · manꝰ ꝓtendẽte orare pro omni ꝑplo iudeoꝝ. Post hec apparuisse et aliũ uirũ etate et gloria mirabilem: et magni decoris habitudinẽ circa illũ. Respondente uero oniam dixisse. Hic ẽ fratrũ amator ꝫ ꝑplĩ israĥ: hic est qui multũ orat pro ꝑplo ꝫ uniuersa sancta ciuitate ieremias propheta dei. Extendisse autem ieremiam dextrã: ꝫ dedisse iude gladiũ aureũ dicentem. Accipe sanctũ gladiũ munus a deo: in quo deicies aduersarios ꝑplĩ mei israĥ. Exhortati itaq; iude sermonibꝫ bonis ualde · de quibus erigi posset impetus · et animi iuuenũ confortari: statuerũt dimicare et cõfligere fortiter ut uirtus de negocijs iudicaret: eo q̃ ciuitas sancta et templũ periclitarentꝰ. Erat enim ꝑ uxoribꝫ et filijs · itemq; pro fratribꝫ et cognatis minor sollicitudo: maximus uero et primꝰ ꝑ sanctitate timor erat templi: sed et eos qui in ciuitate erãt nõ minima sollicitudo

habebat pro hiis q̄ congreſſuri erant. Et iam cū oēs ſperarent iudiciū futurū hoſtesq; adeſſent atq; exercit⁹ erat ordinatus·beſtie equitesq; opportuno loco cōpoſiti: conſiderās machabe⁹ aduentū mlt̄itudinis et apparatū variū armor̄ · ac ferocitatem beſtiar̄ extendēs man⁹ in celū· ꝓdigia facientē dn̄m inuocauit: qui nō scd̄m armor̄ potentiā· ſed prout ipſi placet dat dignis victoriā. Dixit aūt inuocās hoc modo. Tu domine qui miſiſti āgelū tuū ſub ezechia rege iude· z interfeciſti de caſtris ſennacherib centū octogīta quīq; milia: et tūr dominator celorū mitte āgelū tuū bonū āte nos i timore et tremore magnitudinis brachij tui: ut metuant qui cum blaſphemia venīūt aduerſus ſanctū pl̄m tuū. Et hic quidē ita p orauit: nichanor autē et qui cum ipſo erāt cum tubis et canticis admouebāt. Iudas vero et qui cum eo erant inuocato deo p oratōnes cōgreſſi ſunt: manu quidē pugnātes· ſed z dn̄m cordibus orantes ꝓſtrauerunt nō min⁹ triginta quīq; milia preſentia dei magnifice delectati. Cumq; reſſalſent et cum gaudio redirent: cognouerūt nichanorē ruiſſe cū armis ſuis. Facto itaq; clamore et ꝑturbatione ſuſcitata: patria voce omnipotentē dn̄m benedicebāt. Precepit aūt iudas qui p oīa corpore z animo mori ꝓ ciuibus paratꝰ erat: caput nichanoris et manū cū humero abſcīſam ihe-roſolimā ꝓferri. Quo cum pueniſſet conuocatis cōtribulibs et ſacerdotibus ad altare: accerſijt et eos qui in arce erant. Et oſtenſo capite nichanoris et manu nepharia quā extenderat cōtra domū ſanctā omnipotentis dei: magnifice gloriatus eſt. Linguā etiā impij nichanoris p̄ciſam iuſſit particulatī auibus dari: manū autem dementis contra templū ſuſpendi. Oēs igit̄ celi benedixerūt dn̄m dicentes: benedictus qui locum ſuū incōtaminatū ſeruauit. Suſpendit autem nichanoris caput in ſumma arce: ut euidens eſſet et manifeſtū ſignū auxilij dei. Itaq; oēs cōmuni conſilio decreuerūt nullo modo die iſtū abſq; celebritate p̄terire: habere aūt celebritatē terciadecima die mēſis adar: que dicit̄ voce ſiriaca p̄die mardochei die. Igitur hiis ergā nichanorē geſtis: et ex illis temporibs ab hebreis ciuitate poſſeſſa· ego q̄q; in hiis faciā finē ſermonis. Et ſi quidem bene et ut hiſtorie cōpetit hoc et ipſe velim: ſi aūt minus digne: concedendum ē michi. Sicut enim vinū ſemp bibere aut ſemp aquā· cōtrariū ē: altīꝰ aūt uti delectabile: ita legētibs ſi ſemp exactꝰ ſit ſermo non erit gratus: hic ergo erit conſummatus.

Incipit prologus sup euangeliū Mathei Euthengeliste·

Beatissimo pape damaso ieronimꝰ. Nouū opus me facere cogis ex veteri: ut pꝰ exemplaria scripturaꝝ toto orbe dispersa quasi quidā arbit sedeā: & quia inter se variāt que sint illa q̄ cū greca consentiant veritate decernam. Onus labor sed periculosa presumptio· iudicare de cereis· ipsum ab omnibꝫ iudicandū: senis mutare linguā: et canescentē mūdū ad initia retrahere paruulorum. Quis enī doctus pariter uel indoctus cū in manus volumen assumpserit· et a saliua quā semel inbibit viderit discrepare qđ lectitat· non statim erūpat in vocē me falsariū me clamās esse sacrilegū: q̄ audeā aliquid in veteribus libris addere· mutare· corrigere? Aduersus quā inuidiam duplex causa me consolat: qđ et tu qui sūmus sacerdos es fieri iubes: et vex non esse qđ variat· etiā maledicoꝝ testimonio cōprobatur. Si enī latinis exemplaribus fides est adhibenda· respondeāt quibꝫ tot sunt exemplaria pene quot codices. Sin aūt veritas est querenda de pluribus: cur nō ad grecā originē reuertentes ea que uel a uitiosis interpretibus male edita vel a presumptoribus imperitis emendata peruersius· uel a librariis dormitātibus aut addita sūt aut mutata corrigimus? Nec vero ego de veteri disputo testamēto: qđ a septuaginta senioribus in grecā linguā versum tercio gradu ad nos usqꝫ pueuit. Non queto quid aquila quid symmachus sapiant: quare theodotion inter nouos et veteres mediꝰ incedat. Sit illa vera interpretatio: quam apostoli pbauerunt. De nouo nunc loquor testamento qđ grecū esse nō dubiū est: excepto apostolo matheo qui primus in iudea euangelium xpi hebraicis litteris edidit. Hoc certe cū in nostro sermone discordat· et diuersos riuuloꝝ tramites ducit: uno de fonte querendus est. Pretermitto eos codices qs a luciano et hesycio nuncupatores paucoꝝ hominū asserit quersa cōtentio: quibus vriq̄ nec in veteri instrumēto post septuaginta interpretes emendare quid licuit· nec in nouo profuit emendasse: cum multaꝝ gentium linguis scriptura āte translata doceat falsa esse que addita sunt. Si igitur hec p̄sens p̄facīuncula polliceatur quatuoꝝ tantū euangelia· quoꝝ ordo est iste· matheus· marcus· lucas· iohānes· codicum grecoꝝ emendata collatione sed veterū: que ne multū a lectionis latine cōsuetudine discreparent· ita calamo imperauimꝰ: ut his tantum que sensum videbantur mutare· correctis· reliqua manere paterem ut fuerāt. Canones quoq; quos eusebius cesariensis episcopus alexādrinū secuꝰ ammoniū in decē numeros ordinauit: sicut in greco habētur expressimus. Qđ si quis curiosus voluerit nosse que in euangelijs vel eadem vel vicina vel sola sint· eoꝝ distinctione cognoscet. Magnus siquidē hic i nris codicibus error inoleuit: dum qđ i eadem re alius euangelia plus dixit· in alio quia minus putauerint addiderunt: vel dum eundē sensum alius aliter expressit· ille qui unū e quatuoꝝ primum legerat· ad eius exemplū ceteros quoq; estimauerit emendandos· unde accidit· ut aput nos mixta sint omnia: et in marco plura luce atq;

matthei:rursum ī matheo iohannis et
marci:et in ceteris reliquoꝝ que ī aliꝭ
propria sunt inuenīantur. Cū itaqꝫ
canones legeris qui subiecti sunt:con-
fusionis errore sublato·et sīa oīm
ries: et singulis sua queqꝫ restitues.
In canone primo concordāt ꝗtuor:
matheus·marcꝰ·lucas·iohānes. In
secundo tres:matheus·marcus·lucas.
In tercio tres:matheꝰ·lucas·iohānes.
In quarto tres:matheus·marcus·io-
hannes. In quīto duo: matheus·lu-
cas. In sexto duo:matheus·marcus.
In septimo duo: matheus·iohānes.
In octauo duo: lucas·marcꝰ. In no-
no duo: lucas·iohānes. In decimo
propria unusquisqꝫ ꝙ nō habentur
in aliꝭ ediderunt. Singulis uero eu-
angeliꝭ ab uno incipiens usqꝫ ad fi-
nem librorꝫ disparnumerus accrescit.
Hic nigro colore pscriptus sub se ha-
bet aliū ex minio discolorē numerum:
quī ad decem usqꝫ predēs indicat:pri-
or numerꝰ in quo sit canone requirēn-
dus. Cū ergo apto codice ubi gratia
illud siue illud capitulū scire volueris
cuiꝰ canonis sit·statī ex subiecto nume-
ro doceberis:et recurres ad prīcipia in
quibꝫ canonū est distincta congeries.
eodēqꝫ statim canone ex titulo frōtis
inuento:illū quē querebas numerum
eiusdem euangeliꝭ qui et ipe ex inscri-
ptione signat inuenies:atqꝫ e uicino
ceteroꝝ tramitibꝫ inspectis·qs numeros
eregione habeāt adnotabis: et cum
scietis recurres ad uolumina singulo-
rum:ꝫ sine mora repertis numeris qs
āte signaueras·reppcries ꝫ loca·ī qui-
bus uel eadē uel uicina dixerūt. Opto
ut ī xpo ualeas et memineris mei pa-
pa beatissime. Alius prologus·

Matheus ex iudea sicut in
ordine primꝰ ponitur·ita
euangeliū in iudea primꝰ
scripsit: cuiꝰ uocatio ad
dūm ex publicanis actibꝫ fuit: duoꝝ
ī generatōne xpi principia pīsumens:
uniꝰ·cuiꝰ prima circūcisio ī carne: al-
terius·cuiꝰ scdm ꝙr electo fuit. Ex utri-
qꝫ etī patribꝫ xpc. Vtqꝫ ꝗterdenario
numero triformit posito·principium
a credendi fide in electionis tempꝰ por-
rigens·et ex electione usqꝫ in translmi-
grationis die dirigens·atqꝫ a trālmi-
grationis die usqꝫ in xpm defluiens·
decursam aduentꝰ dñi ostendit gene-
rationē et numero satisfacēs ꝫ rēpori:
ut et se qđ esset ostenderet: et deī ī se o-
pus mōstrans·etiā in hijs quoꝝ ge-
nus posuit xpi operantis a principio
testimoniū nō negaret. Quaꝝ oīm
rerꝫ·tempus·ordo·numerꝰ·dispositō·
uel ratio·qꝫ fidei necessariū est·deꝰ xpc
est: qui factus est ex muliere·factus sub
lege·natꝰ ex uirgine·passus in carne·
oīa in cruce fixit: ut triumphās ea
in semetipo resurgens in corpore·ꝫ pa-
tris nomē in patribꝫ filio·ꝫ filij nomē
patri restituēs in filijs: sine principio
sine fine ostendēs unū se cum patre es-
se quia unꝰ est. In quo euangelio uti-
le est desiderātibꝫ deū·sic prima uel me-
dia uel pfecta cognoscere·ut et uocatiō-
onem apostoli et opus euangeliꝭ et
dilectionē dei in carne nascentis ꝙ uni-
uersa legentes intelligāt:atqꝫ id in eo
in quo apprehensi sunt·et apprehende-
re appetūt recognoscāt. Nobis enim
hoc studio argumentū fuit et fidē fa
cte rei tradere:ꝫ operātis dei intelligēdā
diligenter esse dispositionē quecūbus
non tacere. Incipit liber Mathei
Evangeliste·C·j·

Liber generatōnis ihesu xp̄i
filij dauid: filij abraham.
Abraham genuit ysaac:
ysaac autē genuit iacob.
Iacob aūt genuit iudā et fratres ei⁹:
iudas aūt genuit phares et zara de
thamar. Phares aūt genuit esrom:
esrom aūt genuit aram. Aram aūt
genuit aminadab: aminadab aūt ge-
nuit naasō. Naason aūt genuit sal-
mon: salmō aūt genuit booz de raab.
Booz aūt genuit obeth ex ruth: obeth
aūt genuit iesse. Iesse autē genuit da-
uid regē: dauid autē rex genuit salo-
monē ex ea q̄ fuit urie. Salomō aūt
genuit roboam: roboam aūt genuit
abyam. Abyas aūt genuit asa: asa
aūt genuit iosaphat. Iosaphat aūt
genuit ioram: ioram aūt genuit ozi-
am. Ozias autē genuit ioathan:ioa-
than aūt genuit achar. Achar autē
genuit ezechiam: ezechias aūt genuit
manassen: manasses aūt genuit am-
mon. Ammon aūt genuit iosyam:
iosias aūt genuit iechoniā et frēs ei⁹
i trāsmigratione babilonis. Et post
transmigrationē babilonis iechonias
genuit salathiel: salathiel aūt genuit
zorobabel. Zorobabel aūt genuit abi-
ud: abiud autem genuit eliachim. Eli-
achim aūt genuit azor: azor aūt ge-
nuit sadoch. Sadoch autem genuit a-
chim: achim aūt genuit eliud. Eliud
aūt genuit eleazar: eleazar aūt genuit
matthan. Matthan aūt genuit iacob:
iacob aūt genuit ioseph virū marie:
de qua nat⁹ est ihesus: qui vocatur
xp̄c. Omnes itaq; generationes ab a-
braham usq; ad dauid · generationes
q̄tuordecim: et a dauid usq; ad trans-
migrationē babilonis · generatōnes
q̄tuordecī: et a trāsmigratōne babiloniś
usq; ad xp̄m · generationes quatuor-
decim. Xp̄i autem generatio sic erat.
Cum esset despōsata mater ihesu ma-
ria ioseph: āteq̄ cōuenirent inuenta ē
i utero habēs de spiritu sancto. Ioseph
autem vir ei⁹ cū esset iustus · et nollet
eam traducere: voluit occulte dimitte-
re eam · hec aūt eo cogitante: ecce āge-
lus dn̄i apparuit i somnis ioseph di-
cens. Ioseph fili dauid: noli timere ac-
cipere mariā cōiugem tuā. Qd̄ enī in
ea natū est: de spiritu sancto est. Pari-
et aūt filiū: et vocabis nomē eius ihe-
sum. Ipse enī saluū faciet pp̄lm suum
a peccatis eoz. Hoc autem totū factū
est: ut adimpleretur qd̄ dictū esset a do-
mino p̄ propheta dicentem. Ecce vir-
go in utero habebit et pariet filiū: et vo-
cabit nomē eius emanuel: qd̄ est in-
terpretatū nobiscum deus. Exurgens
aūt ioseph a somno fecit sicut p̄cepit
ei āgelus dn̄i: et accepit cōiugem suā.
Et non cognoscebat eam donec pepe-
rit filium suum primogenitum: et
vocauit nomen eius ihesum. C·ij·
Cum natus esset ihesus in bethle-
em iude i diebs herodis regis: ec-
ce magi ab oriente venerūt iherosoli-
mam dicentes. Vbi est qui natus est
rex iudeoz? Vidimus enī stellā eius
in oriente: et venim⁹ adorare eū. Au-
diens autem herodes rex turbatus ē:
et oīs iherosolima cū illo. Et cōgre-
gans omnes principes sacerdotū et
scribas pp̄li: sciscitabat ab eis ubi xp̄us
nasceret. At illi dixerūt ei. In bethleem
iude. Sic enī scriptū est p̄ prophetam.
Et tu bethleem terra iuda: nequaq̄ mi-
nima es i p̄cipibs iuda. Ex te enī exi-
et dux qui regat pp̄lm meum israhel.
Tūc herodes clam vocatis magis dili-
genter didicit ab eis tempus stelle q̄

apparuit eis: & mittens illos in bethleem dixit. Ite et interrogate diligēter de puero: & cū inueneritis renūciate mihi: ut & ego veniens adorem eū. Qui cum audissent regem abierūt. Et ecce stella quā viderāt in oriente antecedebat eos: usq; dū veniēs staret supra ubi erat puer. Videntes aūt stellā: gauisi sūt gaudio magno valde. Et intrantes domū inuenerūt puerū cū maria matre eius: & procidentes adorauerunt eū: & aptis thesauris suis obtulerunt ei munera aurū thus & mirram. Et responso accepto in somnis ne rediret ad herodē: p aliā viam reuersi sunt in regionē suam. Qui cū recessissent: ecce angelus dñi apparuit in somnis ioseph dicens. Surge & accipe puerū & matrē eius & fuge in egiptū: et esto ibi usq; dū dicā tibi. Futurū est enim: ut herodes querat puer ad pdendum eum. Qui consurgens accepit puerū & matrē ei⁹ nocte: et secessit in egiptū. Et erat ibi usq; ad obitū herodis: ut adimpleretur qđ dictum est a dño p prophetā dicentem. Ex egipto vocaui filiū meū. Tunc herodes videns quoniā illusus esset a magis iratus ē valde: et mittens occidit oēs pueros qui erant in bethleem et in oībz finibus eius a bimatu et infra: scdm temp⁹ qđ exquisierat a magis. Tūc adimplet̄ est: qđ dictum est p ieremiā prophetā dicentem. Vox in rama audita est ploratꝰ et ululatꝰ multꝰ: rachel plorans filios suos: et noluit consolari quia non sunt. Defuncto aūt herode: ecce angelus dñi apparuit in somnis ioseph in egipto dicens. Surge et accipe puerū et matrem ei⁹: et vade in trā israhel. Defuncti sūt enī qui querebāt aiam pueri. Qui cōsurgēs accepit puerū et matrem eius: et venit in terrā israhel. Audiēs autem q archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illo ire: et āmonitus i somnis secessit in partes galilee. Et veniēs habitauit i ciuitate q vocat nazareth: ut adimpleret qđ dictum ē p pphetas quoniam nazareus vocabitur. Cap. iii.

In diebus autem illis venit iohannes baptista: predicans in deserto iudee et dicēs penitentiā agite. Appropinquabit enim regnū celorum hic est enim: de quo dictum est p ysaiam prophetam dicentem. Vox clamātis in deserto: parate viā dñi: rectas facite semitas eius. Ipse aūt iohānes habebat vestimentū de pilis camelorz: et zonā pelliceam circa lumbos suos. Esca aūt ei⁹ erat locuste & mel siluestre. Tūc exibat ad eū iherosolima & omnis iudea et omnis regio circa iordanen: et baptizabant ab eo in iordane cōfitentes pcā sua. Videns aūt multos pharisеorz & saduceorz venientes ad baptismū suū: dixit eis pgenies viperarz: qs demonstrabit vobis fugere a vētura ira? Facite ergo fructū dignū penitētie. Et ne velitis dicere intra vos: patrē habem⁹ abraham. Dico enī vobis: quoniā potēs est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Iam enī securis ad radicē arborū posita est. Omnis ergo arbor que nō facit fructū bonū excidetur: et i ignē mittetur. Ego quidē baptizo vos i aqua in penitētiam: qui autem post me vēturꝰ est fortior me est: cui⁹ nō sum dignus calciamēta portare. Ipe vos baptizabit i spiritu sācto et igni. Cui⁹ ventilabrū in manu sua et pmundabit aream suā: & cōgregabit triticum in horreum suū: paleas aūt cōburet igni inextinguibili. Tūc venit

ihesus a galilea ī iordanen ad iohannem: ut baptizaret ab eo. Johānes aūt phibebat eū dicēs. Ego a te debeo baptizari: ⁊ tu venis ad me? Respondens aūt ihesus dixit ei. Sine modo. Sic enī decet nos implere omnē iustitiā. Tunc dimisit eū. Baptizatus aūt ihesus confestim ascendit de aqua. Et ecce apti sunt ei celi: ⁊ vidit spiritū dei descendētē sicut colūbā ⁊ venientē sup se. Et ecce vox de celis dicēs. Hic ē filius me⁹ dilect⁹: ī quo mihi cōplacui. C·iij·

Tunc ihesus duct⁹ ē ī desertū a spiritu·ut temptaret a dyabolo:et cū ieunasset quadraginta diebs et quadraginta noctibus:postea esuriit. Et accedens temptator dixit ei. Si filius dei es: dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptū ē. Nō in solo pane viuit homo:sed in omni verbo qđ predit ab ore dei. Tunc assumpsit eū dyabol⁹ ī sanctā ciuitatē: et statuit eū supra pinnaculū templi: et dixit ei. Si filius dei es: mitte te deorsum. Scriptū est enī: quia āgelis suis mādauit de te·et in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidē pedē tuum. Ait illi ihesus rursum. Scriptū ē. Non temptabis dnm deū tuū. Iterū assumpsit eū dyabolus in mōtem excelsum valde:et ostendit ei omnia regna mūdi et gloriam eor: et dixit ei. Hec omnia tibi dabo: si cadens adoraueris me. Tunc dicit ei ihesus. Vade sathana. Scriptū ē enī. Dnm deū tuū adorabis: ⁊ illi soli seruies. Tūc reliquit eū dyabolus:⁊ ecce angeli accesserunt ⁊ ministrabāt ei. Cū aūt audisset ihesus qđ iohānes traditus esset secessit in galileā:et relicta ciuitate nazareth· venit ⁊ habitauit ī ciuitate capharnaū maritima·ī finibs zabulon ⁊ neptalī: ut adimpleret qđ dictū est per ysaiam prophetā. Terra zabulon ⁊ terra neptalim · uia maris trās iordanen galilee gentiū·populus q̄ ābulabat ī tenebris. vidit lucem magnā: ⁊ sedentibus ī regione umbre mortis lux orta est eis. Exinde cepit ihesus predicare ⁊ dicere. Penitentiā agite. Appropinquabit enī regnū celor. Ambulās aūt iuxta mare galilee vidit duos fratres simonem qui vocatur petrus ⁊ andreā fratrem eius: mittentes rete ī mare. Erāt enim piscatores. Et ait illis. Venite post me: et faciā vos fieri piscatores hominū. At illi cōtinuo relictis retibus secuti sunt eū. Et predens inde vidit alios duos fres · iacobū zebedei et iohānem fratrem ei⁹ in naui cū zebedeo patre eor reficientes retia sua: et vocauit eos. Illi aūt statim relictis retibus et patre: secuti sunt eū. Et circuibat ihesus totā galileā docens ī synagogis eor: et pdicans euangeliū regni: ⁊ sanās omnē lāguorē ⁊ omnē infirmitatem in pplo. Et abiit opinio eius in totā syriā:et obtulerūt ei oēs male habētes variis languoribus ⁊ tormētis comphensos · et q̄ demonia habebāt·et lunaticos ⁊ paraliticos ⁊ curauit eos: ⁊ secuti sūt eū turbe multe de galilea·⁊ decapoli·et de iherosolimis·⁊ de iudea·⁊ de trās iordanen. C·vj·

Videns aūt ihesus turbas ascendit in mōtem:⁊ cū sedisset accesserūt ad eum discipuli eius:et aperiens os suū docebat eos dicens. Beati pauperes spiritu:qm̄ ipor ē regnū celor. Beati mites: qm̄ ipi possidebūt terrā. Beati qui lugent: qm̄ ipi cōsolabūtur. Beati q̄ esuriūt et sitiūt iustitiā: qm̄ ipi saturabūtur. Beati misericordes:qm̄ ipi misericordiā cōsequētur. Beati mūdo

corde: qm̃ ipi deum videbũt. Beati pacifici: qm̃ filij dei vocabũtur. Beati q̃ psecutionẽ patiũtur ꝓpter iusticiam: qm̃ ipsoꝝ est regnũ celoꝝ. Beati estis cũ maledixerint vobis et psecuti vos fuerint et dixerũt oñe malũ aduersũ vos mentientes ꝓpter me. Gaudete ⁊ exultate: qm̃ merces vra copiosa est in celis. Sic enim psecuti sunt ꝓphetas qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terre. Qđ si sal euanuerit: in quo salietur? Ad nichilũ valet ultra nisi ut mittatur foras: et cõculcet ab hominibus. Vos estis lux mũdi. Non potest ciuitas abscondi supra mõtem posita: neq; accendũt lucernã et ponũt eam sub modio sed sup candelabrũ: ut luceat oñibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vra corã hominibus: ut videant opera vra bona: et glorificent patrẽ vestrũ q̃ in celis est. Nolite putare qm̃ veni soluere legem aut ꝓphetas. Nõ veni soluere: sed adimplere. Amen quippe dico vobis: donec trãseat celũ et terra iota vnũ aut vnus apex nõ ptribit a lege: donec oñia fiant. Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis ⁊ docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celoꝝ: qui aũt fecerit et docuerit: hic magnus vocabit in regno celoꝝ. Dico aũt vobis: quia nisi abundauerit iusticia vestra plusq̃ scribaꝝ et phariseoꝝ: nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. Audistis quia dictũ est antiquis nõ occides: qui aũt occiderit reus erit iudicio. Ego aũt dico vobis: qa oñis q̃ irascit fratri suo reus erit iudicio. Qui aũt dixerit fratri suo racha: reus cõcilio. Qui aũt dixerit fatue: reus erit gehenne ignis. Si ergo offers munus tuũ ad altare ⁊ ibi recordat⁹ fueris quia frater tuus habet aliquid aduersũ te: relinque ibi munus tuũ ante altare: et vade prius reconciliari fratri tuo: et tũc veniens offeres munus tuũ. Esto cõsentiẽs aduersario tuo cito dũ es in via cũ eo: ne forte tradat te aduersari⁹ iudici: et iudex tradat te ministro et in carcerem mittaris. Amen dico tibi: nõ exies inde donec reddas nouissimũ q̃drantem. Audistis quia dictũ est antiquis: nõ mechaberis. Ego aũt dico vobis: qa oñis qui viderit mulierem ad concupiscendũ eam: iam mechat⁹ est eã in corde suo. Qđ si oculus tuus dexter scandalizat te: erue eum et ꝓice abs te. Expedit enim tibi ut pereat vnũ membrorum tuoꝝ: nq̃ totũ corp⁹ tuũ mittat in gehennã ignis. Et si dextra manus tua scandalizat te: abscide eã et ꝓice abs te. Expedit enim tibi ut pereat vnũ membrorum tuoꝝ: nq̃ totũ corpus tuũ eat in gehennã. Dictũ est aũt quicũq; dimiserit uxorem suã det ei libellum repudij. Ego aũt dico vobis: quia oñis q̃ dimiserit uxorẽ suã excepta fornicationis causa facit eã mechari: ⁊ q̃ dimissam duxerit adulterat. Iterq; audistis qa dictũ ẽ antiquis nõ ꝑiurabis: reddes aũt dño iuramẽta tua. Ego aũt dico vobis nõ iurare oĩno: neq; ꝑ celum qa thron⁹ dei ẽ: neq; ꝑ terrã qa scabellũ ẽ pedũ ei⁹: neq; ꝑ hierosolimã qa ciuitas ẽ magni regis. Neq; ꝑ caput tuũ iuraueris: quia non potes vnũ capillũ albũ facẽ aut nigrũ. Sit aũt sermo vester: est ẽ nõ non: qđ aũt hijs abundantiꝰ ẽ a malo ẽ. Audistis qa dictũ ẽ: oculũ pro oculo dentem ꝑ dente. Ego autem dico vobis nõ resistere malo: sed si quis te percusserit in dexterã maxillã tuã ꝓbe illi ⁊ alterã: et ei qui vult tecum in iudicio contendere et

nuīcam tuā tollere dīmitte et palliū: et quīcunq; te angariauerīt mille paſſus: vade cū illo et alia duo. Quī aūt petīt a te da ei: et volentī mutuare a te ne auertaris. Auditīs quīa dictū ē: diliges ꝓximū tuū · et odio habebis inīmīcū tuū. Ego aūt dīco vobis diligite inīmīcos veſtros: benefacīte hīs quī oderūt vos · et orate pro ꝓſequēti bus et calūnīantibꝫ vos: ut ſītis filij patrīs veſtri quī in celīs eſt · quī ſolem ſuū orīrī facīt ſuper bonos ⁊ malos: et pluit ſup iuſtos et iniuſtos. Si enī diligītis eos ꝙ vos diligūt: quā mercedem habebītis? Nōne et publicanī hoc facīūt? Et ſi ſaluaueritis fratres vīros tātū: qđ āplius facītis? Nōne ⁊ ethnīcī hoc facīūt? Eſtote ergo vos ꝓfecti: ſicut ⁊ pater veſter celeſtis ꝓfectꝰ ē. C.vj.

Attendīte ne iuſtīcīā veſtrā facia tis corā hominibꝫ ut videamini ab eīs: alioquīn mercedem nō habebītis apud patrem veſtrū quī in celīs ē. Cū ergo facis elemoſinā nolī āre te tu ba canere: ſicut ypocrīte facīūt ī ſynagogīs et in vicīs ut honorificent ab hominibus. Amen dīco vobis: receperūt mercedē ſuā. Te aūt faciēte elemoſinā: neſcīat ſiniſtra tua quīd facīat dextra tua: ut ſit elemoſina tua ī abſcōdīto: ⁊ pater tuus quī vidēt ī abſcondīto reddet tibī. Et cum oratis: non eritis ypocrīte quī amāt in ſynagogīs et in angulīs platearū ſtantes orare: ut videantur ab hominibus. Amē dīco vobis: receperūt mercedē ſuā. Tu aūt cum oraueris intra ī cubīculū tuū: ⁊ clauſo oſtio ora patrem tuū in abſcondīto: ⁊ pater tuus quī vidēt in abſcōdīto reddet tibī. Orantes aūt nolīte multum loquī: ſicut ethnīcī facīūt · putant enī: ꝙ in multīloquīo ſuo exaudiantur. Nolīte ergo aſſimilarī eīs. Scit enīm pater veſter quīd opus ſit vobis: antequā petatis eum. Sic ergo vos orabītis. Pater noſter quī es in celīs ſanctificetur nomē tuū. Aduenīat regnū tuū. Fiat volūtas tua: ſicut in celo et in terra. Panē noſtrū ſupſubſtānialē da nobis hodīe. Et dīmitte nobis debīta noſtra: ſicut et nos dīmittīmus debītorībus noſtrīs. Et ne nos īnduc as in temptatiōnē: ſed libera nos a malo. Si enīm dimiſeritis hominibꝫ peccata eorū: dīmittet et vobis pater veſter celeſtis delīcta veſtra. Si autem non dimiſeritis hominibus: nec pater veſter dīmittet vobis peccā veſtra. Cū aūt ieūnatis: nolīte fieri ſicut ypocrīte triſtes. Exēmīnāt enī facies ſuas: ut pareant hominibus ieūnantes. Amen dīco vobis: quīa receperūt mercedem ſuā. Tu autem cū ieūnas unge caput tuū et faciē tuā laua: ne vīdearis hominibus ieūnās ſed patrī tuo quī eſt in abſconſo: et pater tuus quī vidēt in abſconſo reddet tibī. Nolīte theſaurizare vobis theſauros in terrā: ubī erugo et tinea demolītur: et ubī fures effodīūt et furantur. Theſaurizate aūt vobis theſauros ī celo: ubī nec erugo nec tinea demolītur: ⁊ ubī fures nō effodīūt nec furātur. Ubī enī theſaurꝰ tuꝰ: ibī ē ⁊ cor tuū. Lucerna corporis tuī ē oculus tuꝰ. Si oculus tuꝰ fuerīt ſimplex: totū corpꝰ tuū lucīdū erit. Si aūt oculus tuus fuerīt nequā: totū corpus tuū tenebroſum erit. Si ergo lumē qđ in te eſt tenebre ſunt · ipe tenebre quāte erūt? Nemo poteſt duobus dnīs ſeruire. Aut enīm unū odio habebīt ⁊ alterū diliget: aut unū ſuſtinebīt et alterū contemnet. Non poteſtis deo ſeruīre et māmone. Ideo dīco vobis:

ne ſollicīti ſitis aīme veſtre q̄d man-
ducetis: neq; corpori veſtro quid indu-
amīni. ſſōne aīma plus eſt q̄z eſca:
et corpus plus q̄z veſtimentū? Reſpici-
te volatilia celi que nō ſerūt neq; me-
tunt· neq; congregant in horrea: et pa-
ter veſter celeſtis paſcit illa. ſſōne vos
magis pluris eſtis illis? Quis autē
vīm cogitans poteſt adicere ad ſtatu-
ram ſuā cubitū unū? Et de veſtimētis
quid ſollicīti eſtis? Conſiderate lilia
agri quomodo creſcunt. ſſō laborāt
neq; nent. Dico aūt vobis: q̄m nec
ſalomō i oī gloria ſua cooperī eſt
ſicut unū ex illis. Si enim fenum agri
q̄d hodie eſt et cras in clibanum mīt-
tur deus ſic veſtit: quāto magis vos
minime fidei? ſſolite ergo ſollicīti eſ-
ſe dicētes quid manducabimus aut
quid bibem?: aut quo opiemur. Hec
enim omnia gentes inquirunt. Scit
enim pater veſter quia his omnibus
indigetis. Querite ergo primū regnū
dei et iuſticiā eius: et hec oīa adicient
vobis. ſſolite ergo ſollicīti eſſe i craſti-
nū. Craſtin? enī dies ſollicit? erit ſibi
ipi. Sufficit diei malicia ſua. C. vn.
Nolite iudicare et nō iudicabimi-
ni: nolite cōdemnare et nō con-
demnabimini: in quo enī iudicio iu-
dicaueritis iudicabimini: et in qua
menſura menſi fueritis remetietur vo-
bis. Quid aūt vides feſtucā in oculo
fratris tui: et trabē in oculo tuo non
vides? Aut quomodo dicis fratri tuo
frater ſine· eiciā feſtucā de oculo tuo: et
ecce trabs ē in oculo tuo? Ypocrita eice
primū trabem de oculo tuo: et tūc vi-
debis eicere feſtucam de oculo fratris
tui. ſſolite dare ſanctū canibus· neq;
mittatis margaritas vras ante por-
cos: ne forte cōculcēt eas pedibz ſuis: et
cōuerſi dirumpant vos. Petite et dabi-
tur vobis: querite et inuenietis: pulſa-
te et aperietur vobis. Oīs enī q̄ petit
accipit: et qui querit inuenit: et pulſan-
ti aperietur. Aut quis eſt ex vobis ho-
mo quē ſi petierit filius ſuus panem:
nūquid lapidem porriget ei? Aut ſi
piſcem petierit: nūquid ſerpentem por-
riget ei? Si ergo vos cum ſitis mali
noſtis bona data dare filijs veſtris:
quanto magis pater veſter qui in celis
eſt dabit bona petentibz ſe? Oīa er-
go quecunq; vultis ut faciant vobis
homines: et vos facite illis. Hec eſt e-
nim lex et pphete. Intrate p angustā
portam: quia lata porta et ſpaciosa
via eſt q̄ ducit ad pditionem: et multi
ſunt qui intrāt p eam. Quā angusta
porta et arta via eſt que ducit ad vi-
tam: et pauci ſunt qui inuenīt eam.
Attendite a falſis pphetis qui veniūt
ad vos in veſtimētis ouiū: intrinſecus
ſunt lupi rapaces. A fructibus eorū
cognoſcetis eos. ſſunquid colligunt
de ſpinis vuas: aut de tribulis ficus?
Sic oīs arbor bona fructus bonos
facit: mala aūt arbor malos fructus
facit. ſſon poteſt aūt arbor mala bo-
nos fructus facere: neq; arbor bona
malos fructus facere. Oīs arbor q̄
nō facit fructum bonū excidetur: et in
ignem mittetur. Igitur ex fructibz eo-
rum cognoſcetis eos. ſſon oīs qui dicit
michi dñe domine intrabit in regnū
celoz: ſed qui facit voluntatem patris
mei qui in celis ē: ipe intrabit i regnū
celoz. ſſulti dicent michi in illa die
domine dñe nōne i nomine tuo pro-
phetauimus et in noīe tuo demonia
eiecimus· et in tuo noīe virtutes mul-
tas fecimus: et tunc confitebor illis
q̄a nūquā noui vos. Diſcedite a me

oĩes q̃ operamini iniquitatẽ. Omĩs
ergo qui audit verba mea hec· et facit
ea · assimilabit̃ viro sapiẽti q̃ edifica-
uit domũ suã sup petrã: et descendit
pluuia ⁊ venerũt flumina· et flauerũt
venti ⁊ irruerũt in domũ illã: et non
cecidit. Fundata enim erat supra pe-
tram. Et omĩs qui audit verba mea
hec· et nõ facit ea· similis erit viro stul-
to qui edificauit domũ suam supra
harenam: et descendit pluuia ⁊ vene-
runt flumina et flauerũt venti ⁊ irrue-
runt in domũ illã· et cecidit: et fuit rui-
na eius magna. Et factũ est cũ cõsum-
masset ihesus verba hec: ãmirabant̃
turbe sup doctrina eius. Erat enim
docens eos sicut potestatem habens:
et nõ sicut scribe eoꝝ ⁊ pharisei. C· viii·
Cum aũt descendisset de monte·
secute sunt eum turbe multe: et
ecce leprosus veniẽs adorabat eũ di-
cens. Dñe: si vis potes me mundare.
Et extendẽs manũ ihesus: tetigit eum
dicens. Volo. Mundare. Et cõfestim
mundata est lepra eius. Et ait illi ihe-
sus. Vide nemini dixeris: sed vade
ostende te sacerdoti: et offer mun⁹ tuũ
qd̄ p̃cepit moyses in testimoniũ illis.
Cum aũt introisset capharnaũ acces-
sit ad eũ centurio: rogans eũ et dicẽs
Dñe: puer meus iacet in domo para-
liticus: et male torquetur. Et ait illi
ihesus. Ego veniã: ⁊ curabo eum. Et
respondens centurio ait. Dñe: non
sum dignus ut intres subtectũ meũ:
sed tantum dic verbo· ⁊ sanabitur pu-
er meus. Nam et ego homo sum sub
potestate constitutus habẽs sub me
milites: ⁊ dico huic vade et vadit· et
alij veni et venit: et seruo meo fac hoc
et facit. Audiens aũt ihesus miratus
est: et sequentibꝫ se dixit. Amen dico

vobis: non inueni tantã fidem ĩ isra-
hel. Dico aũt vobis: q̃ multi ab ori-
ente et occidente venient ⁊ recumbent
cum abraham ⁊ ysaac et iacob · in re-
gno celoꝝ: filij aũt regni eicientur in te-
nebras exteriores. Ibi erit fletus et stri
dor dentiũ. Et dixit ihesus centurioni.
Vade: et sicut credidisti fiat tibi. Et sa-
natus est puer ex illa hora. Et cũ ve-
nisset ihesus ĩ domũ petri vidit socrũ
eius iacentem ⁊ febricitantẽ: et tetigit
manũ eius et dimisit eã febris: ⁊ sur-
rexit et ministrabat ei. Vespere autem
facto · obtulerũt ei multos demonia
habentes: ⁊ eiciebat spiritus verbo· et
oĩes male habentes curauit: ut ad-
impleret̃ qd̄ dictũ est p ysaiam ꝓphetã
dicentem. Ipse infirmitates nostras
accepit: ⁊ egrotationes nr̃as portauit.
Videns aũt ihesus turbas multas
circũ se: iussit discipulos ire trans fre-
tum. Et accedẽs unus scriba ait illi.
Magister: sequar te quocunq; ieris.
Et dicit ei ihesus. Vulpes foueas ha-
bent et volucres celi nidos: filius aũt
hoĩs nõ habet ubi caput suũ reclinet.
Ali⁹ aũt de discipulis ei⁹ ait illi· Dñe:
ꝑmitte me primũ ire et sepelire patrem
meum. Ihesus aũt ait illi. Sequere
me: et dimitte mortuos sepelire mor-
tuos suos. Et ascendente eo in na-
uiculam secuti sunt eum discipuli ei⁹:
et ecce motus magnus factus est in
mari: ita ut nauicula operiretur flu-
ctibus. Ipse vero dormiebat. Et ac
cesserunt ad eum discipuli eius: et sus-
citauerũt eum dicentes. Domine· sal-
ua nos: perim⁹. Et dicit eis ihesus.
Quid timidi estis modice fidei? Tũc
surgens imperauit ventis ⁊ mari: et
facta est tranquillitas magna. Por-
ro homines mirati sũt dicẽtes. Qualis

est hic: quia uenti & mare obediunt ei.
Et cum uenisset ihesus trans fretum
in regionē gerasenor-occurrerūt ei duo
habentes demonia de monumentis
exeuntes-seui nimis: ita ut nemo pos-
set transire p uiam illā. Et ecce clama-
uerūt dicentes. Quid nobis et tibi ihe-
su fili dei? Venisti huc ante tempus
torquere nos. Erat aūt nō longe ab
illis grex porcor multor pascens. De-
mones aūt rogabāt eum dicētes. Si
eicis nos hic: mitte nos in gregē porcor.
Et ait illis. Ite. At illi exeūtes abierūt
in porcos. Et ecce magno impetu abiit
totus grex p̄ceps in mare: & mortui
sunt in aquis. Pastores aūt fugerūt:
et uenientes in ciuitatem-nūciauerūt
hec oīa: et de his qui demonia ha-
buerāt. Et ecce tota ciuitas exiit obuiā
ihesu: et uiso eo-rogabant eum ut
transiret a finibus eorum. Cap.

Et ascendens ihesus in naiculā
transfretauit: & uenit in ciuitatē
suā. Et ecce offerebant ei paralīticum
iacentem in lecto. Et uidens ihesus fi-
dem illor: dixit paralitico. Confide
fili. Remittunt tibi peccata tua. Et ecce
quidā de scribis dixerūt intra se. Hic
blasphemat. Et cū uidisset ihesus co-
gitationes eor dixit. Ut quid cogita-
tis mala in cordibus uris? Quid est
facilius dicere dimittunt tibi peccata:
an dicere surge & ambula? Ut autē
sciatis quia filius hominis habet po-
testatem dimittendi peccata in terra:
tunc ait paralitico. Surge tolle lectū
tuū: & uade in domū tuā. Et surrexit:
et abiit in domum suam. Videntes
aūt turbe timuerūt: & glorificauerunt
deum qui dedit potestatem talē homi-
nibus. Et cum transiret inde ihesus:
uidit hominem sedentem in theloneo
matheum nomine. Et ait illi. Sequere
re me. Et surgens secutus est eum. Et
factum est discumbēte eo in domo: ecce
multi publicani & peccatores uenien-
tes discumbebāt cum ihesu-& discipu-
lis eius. Et uidentes pharisei dicebāt
discipulis eius. Quare cum publica-
nis & peccatoribus manducat magi-
ster uester? At ihesus audiens ait.
Non est opus ualentibus medicus:
sed male habentibs. Euntes autem
discite quid ē-misericordiā uolo: & nō
sacrificiū. Non enī uenī uocare iustos
sed peccatores. Tunc accesserunt ad eū
discipuli iohannis dicentes. Quare
nos et pharisei ieiunamus frequenī:
discipuli aūt tui nō ieiunāt? Et ait il-
lis ihesus. Nūquid possunt filij spon-
si lugere q̄m diu cum illis est sponsus?
Venient aūt dies cum auferetur ab e-
is sponsus: & tunc ieiunabūt. Nemo
aūt immittit cōmissuram pānī rudis
in uestimentū uetus. Tollit enī plenī-
tudinē eius a uestimēto: et peior scissu-
ra fit. Neq; mittūt uinū nouū in utres
ueteres. Alioquin rumpunt utres: et
uinū effunditur: & utres pereunt. Sed
uinū nouū in utres nouos mittunt:
et ābo conseruātur. Hec illo loquēte
ad eos-ecce princeps unus accessit et
adorabat eum dicens. Dñe: filia mea
modo defuncta est: sed ueni impone
manū tuā sup eā et uiuet. Et surgēs
ihesus sequebatur eum: et discipuli e-
ius. Et ecce mulier que sanguinis flu-
xum patiebat duodecim ānis accessit
retro: & tetigit fimbriā uestimenti eius.
Dicebat enī intra se. Si tetigero tan-
tum uestimentum eius salua ero. At
ihesus cōuersus: et uidens eam dixit:
Confide filia. Fides tua te saluā fecit.
Et salua facta est mulier ex illa hora.

Et cum uenisset ihesus in domū prin-
cipis · et uidisset tibicines ⁊ turbam tu-
multuantem dicebat . Recedite: nō est
enim mortua puella · sed dormit . Et
deridebāt eum. Et cum ejecta esset tur-
ba intrauit : et tenuit manū eius ⁊ di-
xit . Puella surge . Et surrexit puella:
et exijt fama hec in uniuersam terram.
Et transeunte inde ihesu: secuti sūt eū
duo cęci clamātes ⁊ dicētes. ℣Miserere
nostri fili dauid. Cum aūt uenisset do-
mum · accesserunt ad eum cęci: et dicit
eis ihesus. Creditis quia hoc possum
facere uobis? Dicunt ei . Utiq; domi-
ne . Tunc tetigit oculos eoꝝ dicēs. Se-
cundū fidem uram fiat uobis. Et aper-
ti sunt oculi eoꝝ. Et cōminat⁹ ē eis ihe-
sus dicens. Uidete ne quis sciat . Illi
aūt exeuntes diffamauerūt eum in to-
ta terra illa . Egressis aūt illis ecce ob-
tulerūt ei hominem mutū demonium
habentem: et ejecto demonio locutus
est mutus: et mirate sunt turbe dicen-
tes. ℣Numq; apparuit sic in israhel. Pha-
risei aūt dicebāt . In principe demoni-
orum ejicit demones . Et circuibat ihe-
sus oīes ciuitates ⁊ castella: docens
in synagogis eoꝝ et pdicans euange-
lium regni: et curans omnē languo-
rem ⁊ omnē infirmitatem. Uidēs aūt
turbas misertus est eis: quia erāt ue-
xati et iacentes sicut oues non haben-
tes pastorem. Tunc dicit discipulis
suis. ℣Messis quidē multa: operarij au-
tem pauci. Rogate ergo dīm messis:
ut mittat operarios in messē suā. C·x·
Et cōuocatis duodecim discipulis
suis · dedit illis potestatem spiri-
tuum immūdoꝝ ut ejicerent eos: et cu-
rarēt omnē languorē · et omnē infir-
mitatem: Duodecim aūt discipuloꝝ
nomina sunt hec. Primus simon q̄
dicitur petrus et andreas frater eius:
philippus ⁊ bartholome⁹ iacobi zebe-
dei · et iohānes frater eius: thomas et
matheus publicanus: et iacobus al-
phei et thadeus · simon chananeus · ⁊
iudas scariothis: qui ⁊ tradidit eum.
Hos duodecim misit ihesus: pcipiēs
eis ⁊ dicens . In uiam gentiū ne abie-
ritis: et in ciuitates samaritanoꝝ ne
intraueritis: sed potius ite ad oues q̄
perierūt domus israhel. Euntes autē
pdicate dicentes: quia appropinqua-
uit regnū celoꝝ. Infirmos curate · mor-
tuos suscitate · leprosos mūdate: de-
mones ejicite: gratis accepistis · gra-
tis date. ℣Nolite possidere aurū · neq; ar-
gentum: neq; pecuniā in zonis uestris.
℣Non peram in uia: neq; duas tunicas.
neq; calciamēta: neq; uirgā . Dignus
enī ē operari⁹ cibo suo. In quācunq;
aūt ciuitatem aut castellū intraueritis.
interrogate quis in ea dignus sit: et
ibi manete donec exeatis . Intrantes
autē in domū · salutate eam dicentes.
Pax huic domui. Et si quidem fuerit
domus digna · ueniet pax uestra sup
eam: si aūt non fuerit digna: pax ura
reuertetur ad uos. Et quicunq; nō re-
ceperit uos · neq; audierit sermones
uestros: exeuntes foras de domo uel
ciuitate excutite puluerem de pedibus
uestris. Amen dico uobis: tolerabili⁹
erit terre sodomoꝝ et gomorreoꝝ in
die iudicij q̄ illi ciuitati . Ecce ego mit-
to uos: sicut oues in medio lupoꝝ. Este
te ergo prudentes sicut serpentes: ⁊ sim-
plices sicut columbe . Cauete aūt ab
hominibus. Tradent enim uos in con-
silijs: et in synagogis suis flagellabūt
uos: et ad pīdes et ad reges ducemini
propter me · in testimoniū illis et gen-
tibus. Cum autem tradēt uos: nolite

cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem: et pater filium: et insurgent filii in parentes: et morte eos afficient: et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem perseuerauerit usque in finem: hic saluus erit. Cum autem persequentur vos in ciuitate ista: fugite in aliam. Amen dico vobis: non consummabitis ciuitates israhel: donec veniat filius hominis. Non est discipulus super magistrum: nec seruus super dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister eius: et seruo sicut dominus eius. Si patremfamilias beelzebub vocauerunt: quanto magis domesticos eius? Ne ergo timueritis eos. Nichil enim est opertum quod non reuelabitur: et occultum quod non sciatur. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine: et quod in aure auditis predicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres asse veneunt? Et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. Vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus: confitebor et ego eum coram patre meo qui in celis est. Qui autem negauerit me coram hominibus: negabo et ego coram patre meo qui in celis est. Nolite arbitrari quia venerim pacem mittere in terram. Non veni pacem mittere in terram sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum: et filiam aduersus matrem suam: et nurum aduersus socrum suam: et inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plusquam me: non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam super me: non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me: non est me dignus. Qui inuenit animam suam perdet illam: et qui perdiderit animam suam propter me inueniet eam. Qui recipit vos me recipit: et qui me recipit recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine prophete: mercedem prophete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. Et quicunque potum dederit uni ex minimis istis calicem aque frigide tantum in nomine discipuli: amen dico vobis: non perdet mercedem suam. C·xj·

Et factum est cum consummasset ihesus precipiens duodecim discipulis suis: transiit inde ut doceret et predicaret in ciuitatibus eorum. Johannes autem cum audisset in vinculis opera christi: mittens duos de discipulis suis· ait illi. Tu es qui venturus es an alium expectamus? Et respondens ihesus ait illis. Euntes renunciate iohanni que audistis et vidistis. Ceci vident· claudi ambulant· leprosi mundantur: surdi audiunt· mortui resurgunt· pauperes euangelizantur: et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus: cepit ihesus dicere ad turbas de iohanne. Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis: et plusquam prophetam. Hic est enim de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam: qui preparabit viam tuam ante te. Amen

dico vobis: non surrexit inter natos mulierũ maior iohãne baptista. Qui autem minor ẽ in regno celorũ maior est illo. A diebus aũt iohãnis baptiste usq; nũc regnũ celorũ vim patitur: et violenti rapiũt illud. Omnes enim prophete ⁊ lex usq; ad iohãnem prophetauerũt: ⁊ si vultis recipere·ipe est helias qui venturꝰ est. Qui habet aures audiendi audiat. Cui autem similem estimabo generationẽ istã? Similis ẽ pueris sedentibꝫ in foro: qui clamãtes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis et non saltastis: lamentauimus et non planxistis. Venit enim iohãnes neq; mãducans neq; bibens: ⁊ dicũt demoniũ habet. Venit filiꝰ hominis mãducans et bibens: et dicũt ecce homo vorax ⁊ potator vini publicanorũ et peccatorũ amicus. Et iustificata ẽ sapientia a filiis suis. Tunc cepit exprobrare ciuitatibus in quibus facte sũt plurime virtutes eiꝰ: qꝛa non egissent penitentiã. Ve tibi corozaim·ve tibi bethsaida: quia si in tyro et sydone facte essent virtutes que facte sunt ī vobis: olim in cilicio et cinere penitentiã egissent. Verũtamẽ dico vobis: tyro ⁊ sydoni remissius erit in die iudicij qꝫ vobis. Et tu capharnaũ·nũqd usq; in celum exaltaberis? Usq; in infernũ descendes. Quia si in sodomis facte fuissent virtutes que facte sunt ī te: forte mansissent usq; in hãc diẽ. Verũtamẽ dico vobis: quia terre sodomorum remissius erit in die iudicij qꝫ tibi. In illo tẽpore respondens ihesus dixit. Cõfitebor tibi pater dñe celi ⁊ terre: quia abscondisti hec a sapientibꝫ et prudentibus: et reuelasti ea paruulis. Ita pater: quoniã sic fuit placitũ ãte te. Omnia michi tradita sunt a patre meo. Et nemo nouit filiũ nisi pater: neq; patrẽ quis nouit nisi filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiã vos. Tollite iugũ meum super vos: et discite a me quia mitis sũ et humilis corde: ⁊ inuenietis requiẽ animabꝫ vestris. Iugũ enim meum suaue est: et onus meum leue. C. xii.

In illo tempore abiit ihesus per sata sabbato: discipuli aũt eius esurientes ceperũt vellere spicas ⁊ manducare. Pharisei aũt videntes· dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciũt: qđ nõ licet eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Nõ legistis qđ fecerit dauid quando esuriit ⁊ q̃ cũ eo erãt· quomõ intrauit in domũ dei· et panes propositionis comedit· quos nõ licebat ei edere neq; hijs qui cum eo erant: nisi solis sacerdotibꝫ? Aut non legistis in lege· quia sabbatis sacerdotes ī templo sabbatũ violãt: ⁊ sine crimine sunt? Dico autẽ vobis: quia templo maior est hic. Si aũt scireris quid est misericordiam volo et non sacrificiũ: nunquã condemnasseris innocentes. Dominꝰ est enim filius hominis: etiã sabbati. Et cũ inde transisset: venit ī synagogã eorũ. Et ecce homo manũ habens aridam: ⁊ interrogabant eum dicentes. Si licet sabbatis curare? Vt accusarent eum. Ipe aũt dixit illis. Quis erit ex vobis homo qui habeat ouẽ vnam? Et si ceciderit hec sabbatis in foueam: nõne tenebit ⁊ leuabit eam? Quanto magis melior ẽ homo oue. Itaq; licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini. Extende manũ tuam. Et extendit: et restituta ẽ sanitati sicut altera. Exeuntes aũt pharisei· consiliũ faciebant aduersus eũ: quomõ pderent eũ. Ihesus aũt sciens

recessit inde: et secuti sunt eum multi: et curauit eos oēs. Et p̄cepit eis ne manifestū eum facerēt: ut adimpleretur qđ dictū est per ysaiam ꝓphetam dicentem. Ecce puer meus quē elegi: dilectus meus in quo bene cōplacuit aīme mee. Ponā spīritū meum sup eum: et iudiciū gentibus nunciabit. Non contendet neq; clamabit: neq; audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinē quassatam nō cōfringet: et linū fumigans non extinguet: donec eiciat ad victoriā iudiciū: et in nomine eius gentes sperabūt. Tūc oblatus ē ei demoniū habēs cecus et mut9: et curauit eum ita ut loqueretur et videret. Et stupebant oēs turbe: et dicebant. Nunquid hic ē filius dauid? Pharisei aūt audientes dixerūt. Hic nō eicit demones: nisi beelzebub principe demoniorz. Ihesus autem sciens cogitatōes eorz dixit eis. Oīe regnū diuisum contra se desolabitur: et oīs ciuitas uel domus diuisa contra se nō stabit. Et si sathanas sathanan eicit: aduersus se diuisus ē. Quomodo ergo stabit regnū eius? Et si ego i beelzebub eicio demones: filij vri in quo eiciūt? Ideo ipsi iudices erunt vestri. Si autē ego in spīritu dei eicio demones: igitur puenit in vos regnū dei. Aut quomō potest quisquā intrare in domū fortis et vasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem? Et tunc domū illius diripiet. Qui nō est mecū contra me ē: et qui nō cōgregat mecum spargit? Ideo dico vobis: oīne peccatū z blasphemia remittetur hominibus: spīritus aūt blasphemie nō remittetur. Et quicunq; dixerit verbum contra filiū hoīs: remittetur ei: qui autem dixerit cōtra spīritū sanctū non remittetur ei: neq; in hoc seculo neq; in futuro. Aut facite arborē bonam et fructum eius bonū: aut facite arborē malā: et fructum eius malum. Siquidē ex fructu arbor agnoscitur. Progenies viperarū: quomō potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abundantia enim cordis os loquit. Bonus homo de bono thesauro pfert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. Dico aūt vobis: quoniā oīne verbū ociosum qđ locuti fuerint homines: reddent rationē de eo in die iudicij. Ex verbis enim tuis iustificaberis: et ex verbis tuis cōdemnaberis. Tunc respondērūt ei quidā de scribis z pharisei dicētes. Magister: volum9 a te signū videre. Qui respondens ait illis. Generatio mala et adultera signum querit: et signū non dabitur ei nisi signū ione prophete. Sicut enim fuit ionas in ventre ceti tribus diebz z tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribz diebz et tribus noctibus. Viri niniuite surgent i iudicio cum generatione ista z cōdemnabūt eam: quia penitentiā egerunt in predicatione ione. Et ecce plusquā iona hic. Regina austri surget in iudicio cū generatione ista et cōdemnabit eā: qa venit a finibz terre audire sapientiā salomonis. Et ecce pluscz salomon hic. Cum autem immūdus spīritus exierit ab homine ambulat p loca arida: querens requiē et non inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domū meam unde exiui. Et veniēs inuenit eā vacantem scopis mūdatam z ornatā. Tūc vadit et assumit septem alios spīritus secum nequiores se: et intrantes habitant ibi: et fiūt nouissima hominis illius: peiora prioribus. Sic erit et

generationi huic pessime. Adhuc eo
loquente ad turbas: ecce mater eius &
fratres stabāt foris · querentes loqui
ei. Dixit aūt ei quidā. Ecce mater tua
et fratres tui foris stant · querentes te.
At ipse respondens dicenti sibi ait.
Que est mater mea: & qui sunt fratres
mei? Et extendens manū in discipu-
los suos dixit. Ecce mater mea et fra-
tres mei. Quicunq; enim fecerit volun-
tatem patris mei · qui in celis est: ipse
meus frater soror et mater est. Cxm·

In illo die exiens ihesus de domo
sedebat secus mare · & cōgregate
sunt ad eum turbe multe · ita ut in na-
uiculā ascendens sederet: et omnis tur-
ba stabat in litore: et locutus est eis
multa in parabolis dicens. Ecce exijt
qui seminat seminare. Et dū seminat
quedā ceciderūt secus viam: & venerūt
volucres et comederūt ea. Alia autē
ceciderūt in petrosa ubi non habebāt
terram multam: & cōtinuo exorta sūt
quia nō habebāt altitudinē terre. So-
le autem orto estuauerūt · et quia non
habebāt radicē aruerūt. Alia autem
ceciderūt in spinas: et creuerunt spine
et suffocauerūt ea. Alia autem ceide-
runt ī terrā bonā: et dabūt fructū · ali-
ud centesimū · aliud sexagesimū: aliud
tricesimum. Qui habet aures audien-
di audiat. Et accedentes discipuli di-
xerunt ei. Quare in parabolis loque-
ris eis? Qui respondēs ait illis. Quia
vobis datum est nosse misteria regni
celorum: illis aūt nō est datum. Qui
enim habet dabitur ei et abundabit.
Qui autē non habet: et qd habet au-
feretur ab eo. Ideo ī parabolis loquor
eis · quia videntes non vident · & audi-
entes non audiunt neq; intelligūt: et
adimplet̄ur ī eis pphetia ysaie dicētis.
Auditu audietis & non intelligetis: &
videntes videbitis et non videbitis.
Incrassatū est enim cor pli hui⁹ et au-
ribus grauiter audierunt · et oculos
suos clauserūt: nequādo videāt ocu-
lis & auribꝫ audiāt · & corde intelligāt:
et cōuertantur et sanē eos. Vestri au-
tem beati oculi quia vident: et aures
vestre quia audiunt. Amen quippe di-
co vobis: quia multi pphete et iusti
cupierūt videre que videtis et non vi-
derunt: et audire que auditis · et non
audierūt. Vos ergo audite parabolā
seminātis. Omnis qui audit verbum
regni et non intelligit · venit malus &
rapit qd seminatū est in corde ei⁹: hic
est qui secus viam seminatus est. Qui
autem sup petrosa seminatus est: hic
est qui verbū audit · et continuo cum
gaudio accipit illud. Non habet aūt
in se radicem: sed ē temporalis. Facta
autem tribulatione et psecutōne pter
verbū: cōtinuo scandalizabitur. Qui
autem est seminatus in spinis: hic est
qui verbum dei audit · et sollicitudo se-
culi istius et fallacia diuiciarū suffo-
rat verbum: et sine fructu efficit. Qui
vero in terrā bonā seminatus est: hic ē
qui audit verbū et intelligit & fructum
affert: et facit aliud quidem centesi-
mum · et aliud autem sexagesimum ·
aliud vero tricesimū. Aliā parabolā
proposuit illis dicens. Simile factū
est regnū celorū homini q̄ seminauit
bonū semen in agro suo. Cum autē
dormirent homines: venit inimicus
eius et superseminauit zizaniā ī medio
tritici · et abijt. Cum autē creuisset her-
ba & fructum fecisset: tunc apparuerūt
et zizaniā. Accedentes autem serui pa-
trisfamilias · dixerūt ei. Domine · nōne
bonum semen seminasti in agro tuo:

unde ergo habet zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Serui aũt dixerũt ei. Vis imus et colligimus eas? Et ait. Non. Ne forte colligentes zizania eradicetis simul et triticũ. Sinite utraq; crescere usq; ad messem: et in tempore messis dicã messoribus. Colligite primũ zizania: et alligate ea fasciculos ad comburendũ: triticũ autẽ congregate in horreũ meum. Aliam parabolã ꝓposuit eis dicens. Simile est regnũ celoꝝ grano synapis: qđ accipiens homo seminauit in agro suo: qđ minimũ quidẽ est oĩbus seminibus. Cum autem creuerit maius est omnibus oleribus: et fit arbor ita ut volucres celi veniãt et habitent in ramis eius. Aliam parabolã locutus ẽ eis. Simile est regnũ celoꝝ fermento: qđ acceptum mulier abscõdit in farine satis tribus: donec fermentatum est totum. Hec oĩa locutus est ihesus in parabolis ad turbas: et sine parabolis nõ loquebat eis: ut implerẽtur qđ dictum erat per ꝓphetam dicentẽ. Aperiam in parabolis os meum: eructuabo abscondita a cõstitutione mundi. Tunc dimissis turbis venit in domũ: et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Edissere nobis parabolã zizanioru agri. Qui respondens ait. Qui seminat bonũ semen: ẽ filius hominis. Ager aũt ẽ mundus. Bonũ vero semẽ. Hii sunt filii regni. Zizania aũt filii sunt nequã. Inimicus aũt qui seminauit ea: est diabolus. Messis vero consummatio seculi est. Messores autem angeli sunt. Sicut ergo colligunt zizania et igni cõburuntur: sic erit in cõsummatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos: et colligẽt de regno eius oĩa scandala: et eos qui faciunt iniquitatem: et mittent eos in caminũ ignis: ibi erit fletus et stridor dentiũ. Tũc iusti fulgebũt sicut sol in regno patris eoꝝ. Qui habet aures audiendi audiat. Simile est regnũ celoꝝ thesauro abscondito in agro: quẽ qui inuenit homo abscondit: et pre gaudio illius vadit et vendit universa q̃ habet: et emit agrũ illũ. Iterũ simile est regnũ celoꝝ homini negociatori: querenti bonas margaritas. Inuenta aũt una pretiosa margarita: abiit et vẽdidit omnia que habuit et emit eam. Iterum simile est regnũ celoꝝ sagene misse in mare: et ex oĩ genere piscium cõgreganti. Quã rum impleta esset educentes et secus litus sedentes: elegerũt bonos in vasa: malos autẽ foras miserũt. Sic erit in cõsummatione seculi. Exibunt angeli: et separabũt malos de medio iustorũ: et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. Intellexistis hec oĩa? Dicũt ei. Etiã. Ait illis. Ideo oĩis scriba doctus in regno celoꝝ similis est homini patrifamilias: qui ꝓfert de thesauro suo noua et vetera. Et factum est cũ cõsummasset ihesus parabolas istas: transiit inde. Et veniẽs in patriã suã docebat eos in synagogis eoꝝ: ita ut mirarent et dicerẽt. Vnde huic sapiẽtia hec et virtutes? Nõne hic est fabri filius? Nõne mater eius dicit maria et fres eius iacobs et ioseph: et simon et iudas: et sorores eius nõne oĩes apud nos sũt? Vnde ergo huic oĩa ista? Et scandalizabantur in eo. Ihesus aũt dixit eis. Non ẽ propheta sine honore nisi in patria sua: et in domo sua. Et nõ fecit ibi virtutes multas: ꝓpter incredulitatẽ illoꝝ. Cxm.

In illo tempore audiuit herodes tetrarcha famam ihesu: et ait

pueris suis. Hic ē iohānes baptista: ipse surrexit a mortuis: et ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit iohānem et alligauit eum: et posuit ī carcerem ꝓpter herodiadē uxorem fratris suī. Dicebat enim illi iohannes. Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit ꝓpm: quia sicut prophetā eum habebāt. Die aūt natalis herodis· saltauit filia herodiadis in medio: et placuit herodi. Vnde cū iuramēto pollicit⁹ ē ei dare: q̄cunq; postulasset ab eo. At illa premonita a matre sua da mihi inquit hic ī disco: caput iohānis baptiste. Et contristatus est rex: ꝓpter iuramētū autem ⁊ eos qui pariter recūbebant iussit dari. Missitq; et decollauit iohānem in carcere. Et allatū est caput eius ī disco· et datum est puelle: et illa attulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierūt illud: et uenientes nunciauerūt ihesu. Quod cum audisset ihesus secessit inde in nauicula: in locū desertū seorsum. Et cum audissent turbe secute sunt eū pedestres de ciuitatibus. Et exiens uidit turbam multam· et misertus est eis: et curauit languidos eor. Vespere autē facto· accesserūt ad eū discipuli eius dicentes. Desertus est locus· et hora iam ꝓterijt dimitte turbas: ut euntes in castella emāt sibi escas. Ihesus autē dixit eis. Non habent necesse ire: date illis uos mādūcare. Responderūt ei. Non habemus hic nisi quīq; panes et duos pisces. Qui ait eis. Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbā discūbere sup fenū: acceptis quīq; panibz et duobus piscibz· aspiciens in celū benedixit et fregit· et dedit discipulis panes: discipuli aūt turbis. Et mādūcauerūt omnes: et saturati sunt. Et tulerūt reliquias duodecim cophinos fragmentor plenos. Mādūcantiū autem fuit numerus quīq; milia uiror: exceptis mulieribus ⁊ paruulis. Et statim iussit discipulos ascendere in nauiculā: et ꝓcedere eum transfretū donec dimitteret turbas. Et dimissa turba· ascendit in mōtem solus orare. Vespere autē facto solus erat ibi. Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim cōtrarius uentus. Quarta aūt uigilia nocte· uenit ad eos ābulans sup mare. Et uidētes eū sup mare ābulantē· turbati sūt dicētes: q̄a fantasma est. Et p timore damauerunt. Statimq; ihesus locutus est eis dicēs. Habete fiduciā: ego sum: nolite timere. Respondēs autem petrus dixit. Dñe si tu es· iube me uenire ad te sup aquas. At ipe ait. Veni. Et descendēs petrus de nauicula ābulabat sup aquam ut ueniret ad ihesum. Videns uero uentū ualidū timuit. Et cum cepisset mergi: clamauit dicens. Dñe saluū me fac. Et cōtinuo ihesus extendens manū apprehendit eum: et ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Et cū ascendissent in nauiculā: cessauit uent⁹. Qui aūt ī nauicula erant: uenerūt et adorauerūt eum dicentes. Vere filius dei es. Et cū transfretassent: uenerūt ī terrā genesar. Et cum cognouissent eum uiri loci illius· miserūt in uniuersam regionem illā· ⁊ obtulerūt ei oēs male habētes: et rogabāt eū ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent. Et quicunq; tetigerunt· salui facti sunt. Cap. vi.

Tunc accesserūt ad eum ab ihrosolimis scribe et pharisei dicētes. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauāt

manus suas cum panem mãducãt.
Ipe autem respondẽs·ait illis. Quare
et vos transgredimini mandatum dei
propter traditionẽ vestrã? Nam deus
dixit. Honora patrem et matrẽ·et qui
maledixerit patri uel matri·morte mo-
riatur. Vos autem dicitis·quicunq;
dixerit patri uel matri·mun⁹ qdcunq;
est ex me tibi pderit·et non honorifi-
cabit patrẽ suum aut matrem suam:
et irritum fecistis mãdatum dei ppter
traditionẽ vestrã. Ypocrite:bene pphe-
tauit de vobis ysaias dicens. Popu-
lus hic labijs me honorat: cor autẽ
eorũ lõge est a me. Sine causa autem
colũt me docentes doctrinas et mãda-
ta hominũ. Et conuocatis ad se tur-
bis·dixit eis·Audite et intelligite. Nõ
quod intrat in os coinquinat homi-
nem:sed qđ pcedit ex ore hoc coinqui-
nat hominẽ. Tunc accedentes discipli
eius dixerũt ei. Scis quia pharisei au-
dito verbo hoc scandalizati sunt? At
ille respondẽs ait. Omnis plãtatio
quã non plãtauit pater meus celestis
eradicabitur. Sinite illos:ceci sunt·et
duces cecorũ. Cecus autem si ceco duca-
tum prestet:ambo i foueã cadũt. Re-
spondẽs aũt petrus·dixit ei. Edissere
nobis parabolã istã. At ille dixit. Ad-
huc et vos sine intellectu estis? Non
intelligitis·quia oẽ qđ in os intrat
in ventrem vadit·et in secessum emitti-
tur? Que aũt pcedunt de ore de corde
exeunt:et ea coinquinãt hominẽ. De
corde enim exeunt male cogitationes:
homicidia·adulteria·fornicatões·fur-
ta·falsa testimonia·blasphemie. Hec
sunt que coinquinant hominẽ. Nõ lo-
tis aũt manibus manducare nõ coin-
quinat hominẽ. Et egressus inde·se-
cessit in partes tyri et sydonis. Et ecce
mulier chananea a finibus illis egressa·
clamauit dicens ei. Miserere mei dñe
fili dauid: filia mea male a demonio
vexatur. Qui non respõdit ei verbum.
Et accedentes discipuli eius·rogabãt
eum dicentes. Dimitte eã: qã clamat
post nos. Ipse autẽ respondens ait.
Non sum missus·nisi ad oues q̃ peri-
erunt domus israhel. At illa venit·et
adorauit eũ dicens. Domine adiuua
me. Qui respõdens ait. Nõ est bonũ su-
mere panẽ filiorũ:et mittere canibus. At
illa dixit. Etiã dñe. Nã et catelli edũt
de micis·que cadũt de mensa domi-
norũ suorũ. Tunc respondens ihesus·
ait illi. O mulier magna est fides tua:
fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia e-
ius ex illa hora. Et cum transisset inde
ihesus·venit sec⁹ mare galilee:et ascen-
dens in mõtem sedebat ibi. Et accesse-
runt ad eum turbe multe·habentes se-
cum mutos·cecos·claudos·debiles·et
alios multos:et proiecerũt eos ad pedes
eius:et curauit eos·ita ut turbe mira-
rentur videntes mutos loquẽtes·clau-
dos ambulãtes·cecos videntes:et ma-
gnificabãt deum israhel. Ihesus aũt
cõuocatis discipulis suis dixit. Mise-
reor turbe: quia triduo iam pseuerãt
mecum·et non habent qđ mãducent.
Et dimittere eos ieiunos nolo:ne de-
ficiãt in via. Et dicũt ei discipuli. Un-
de ergo nobis in deserto panes tãtos·
ut saturem⁹ turbam tantã? Et ait illis
ihesus. Quot panes habetis? At illi
dixerũt. Septẽ. Et paucos pisciculos.
Et pcepit turbe·ut discumberent super
terram. Et accipiens septem panes et
pisces·et gratias agens fregit et dedit
discipulis suis:et discipuli dederũt po-
pulo. Et comederũt oẽs et saturati
sunt. Et qđ superfuit de fragmentis·

tulerūt septem sportas plenas. Erāt autē q̄ māducauerūt quatuor mīlia hominū: extra paruulos et mulieres. Et dīmissa turba ascendit ī nauiculā: et uenit in fines magedan. C·xvi·

Et accesserūt ad eum pharisei et saducei temptantes: et rogauerūt eum ut signū de celo ostenderet eis. At ille respondens· ait illis. Facto uespere dicitis serenū erit: rubicundū est enim celum. Et mane· hodie tempestas: rutilat enim triste celum. Facie ergo celi dīiudicare nostis: signa aūt temporū nō potestis. Generatio mala et adultera signū querit: et signū nō dabitur ei nisi signū ione. Et relictis illis abiit. Et cum uenissent discipuli eius trans fretū: obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini et cauete a fermēto pharisеoꝝ et saduceoꝝ. At illi cogitabāt inter se dicentes. Quia panes non accepimus. Sciens aūt ihesus· dixit. Quid cogitatis inter uos modicę fidei: quia panes nō habetis? Nondū intelligitis neq; recordamini quinq; panū· et quinq; mīlia hominū: et quot cophinos sumpsistis? Neq; septem panū et quatuor mīlia hominum· et quot sportas sumpsistis? Quare nō intelligitis quia nō de pane dixi uobis: cauete a fermēto pharisеoꝝ et saduceoꝝ? Tunc intellexerūt quia nō dixerit cauendū a fermēto panū: sed a doctrina pharisеoꝝ et saduceoꝝ. Venit aūt ihesus ī partes cesaree philippi: et interrogabat discipulos suos dicens. Quē dicūt homines esse filiū hominis? At illi dixerūt. Alii iohannē baptistam· alii heliam· alii uero ieremiam: aut unū ex pphetis. Dicit illis ihesus. Vos aūt quē me esse dicitis? Respondēs simon petrus dixit. Tu es cristus filius dei uiui. Respondēs aūt ihesus dixit ei. Beatus es simon bariona: quia caro et sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est. Ego dico tibi· quia tu es petrus et sup hanc petrā edificabo ecclesiā meam: et porte inferi non ꝓualebūt aduersus eam. Et tibi dabo claues regni celorū. Et qcunq; ligaueris super terrā erit ligatum et in celis: et qcunq; solueris sup terrā erit solutū in celis. Tunc ꝓcepit discipulis suis ut nemini dicerent: quia ipe esset ihesus cristus. Exinde cepit ihesus ostendere discipulis suis· quia oporteret eum ire ierosolimā· et multa pati a senioribꝫ et scribis et principibus sacerdotum: et occidi et tercia die resurgere. Et assumens eum petrus· cepit increpare illum dicens. Absit a te domine: non erit tibi hoc. Qui conuersus dixit. Vade post me sathanas scandalum es michi: quia non sapis ea que dei sunt· sed ea q̄ sūt hominū. Tūc ihesus dixit discipulis suis. Si quis uult post me uenire abneget semetipsum: et tollat crucem suā et sequatur me. Qui enī uoluerit animam suā saluam facere: ꝑdet eā. Qui autem ꝑdiderit animā suā ꝓter me: inuenīet eam. Quid enim ꝓdest homini si mūdū uniuersum lucret: anime uero sue detrimentū patiat? Aut quā dabit homo commutationē pro anima sua? Filius enim hoīs uenturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet unicuiq; secundū opera eius. Amē dico uobis: sunt quidā de hic stantibus qui non gustabunt mortem· donec uideant filium hominis uenientē ī regno suo. C·xvii·

Et post dies sex assumpsit ihesus petrū et iacobum et iohannem

fratrē eius: et ducit illos in montem excelsum seorsum: et transfiguratus ē ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta aūt eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis moyses ⁊ helias cum eo loquētes. Respondens aūt petrus dixit ad ihesum. Domine bonū est nos hic esse: si vis faciamus hic tria tabernacula: tibi unū et moysi unum et helie unū. Adhuc eo loquente: ecce nubes lucida obumbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic ē filius meus dilectus in quo mihi bene complacui: ipm audite. Et audientes discipuli ceciderūt in faciem suā: et timuerūt valde. Et accessit ihesus et tetigit eos: dixitq; eis. Surgite et nolite timere. Leuātes aut̄ oculos suos nemine ē viderūt: nisi solū ihesū. Et descendentibus illis de monte: pcepit ihesus dicens. Nemini dixeritis visionē: donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogauerūt eū discipuli dicentes. Quid ergo scribe dicunt q̄ helia oporteat primū venire? At ille respondens ait eis. Helias quidē venturus est: ⁊ restituet omnia. Dico autem vobis quia helias iam venit ⁊ non cognouerūt eum: sed fecerūt in eo quecunq; voluerunt. Sic et filius hominis passur⁹ est ab eis. Tūc intellexerunt discipuli quia de iohāne baptista dixisset eis. Et cum venisset ad turbam: accessit ad eum homo genibus prouolur⁹ ante eū dicens. Domine miserere filio meo quia lunaticus est: et male patitur. Nam sepe cadit in ignem: et crebro in aquā. Et obtuli eū discipulis tuis: et non potuerūt curare eum. Respōdens ihesus dixit. O generatio incredula ⁊ puersa quousq; ero vobiscū? Vsq; quo patiar vos? Afferte huc illū ad me. Et increpauit illū ihesus: et exijt ab eo demoniū et curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad ihesum secreto et dixerunt. Quare nos nō potuim⁹ eicere illum? Dicit illis. Propter incredulitatē vestram. Amen quippe dico vobis: si habueritis fidem sicut granū sinapis dicetis mōti huic transi hinc et trānsibit: et nichil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eicitur nisi per orationē ⁊ ieiunīū. Cōuersantibus aūt eis in galilea dixit illis ihesus. Filius hominis tradendus est in manus hominum: et occident eū: et tercia die resurget. Et cōtristati sunt vehementer. Et cum venissent capharnaū: accesserūt q̄ didragmā accipiebāt ad petrū ⁊ dixerunt ei. Magister vester non soluit didragmā. Ait. Etiā. Et cum intrasset in domū: pcessit eum ihesus dicens. Quid tibi videtur simon? Reges terre a quibus accipiūt tributū vel censum: a filijs suis an ab alienis? Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi ihesus. Ergo liberi sūt filij. Vt autē nō scādalizemus eos vade ad mare et mitte hamum: et eum piscem qui primus ascenderit tolle et aperto ore eius inuenies staterē: illū sumēs da eis p me et te. Cvm

In illa hora accesserunt discipuli ad ihesum dicentes. Quis putas maior est in regno celoꝝ? Et aduocās ihesus paruulū: statuit eum in medio eoꝝ ⁊ dixit. Amē dico vobis: nisi conuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnū celoꝝ. Quicunq; ergo humiliauerit se sicut paruulus iste: hic est maior in regno celoꝝ. Et qui susceperit vnū paruulū talem in nomine meo: me suscipit. Qui aūt scandalizauerit vnū de pusillis istis

qui in me credūt: expedit ei ut suspēdatur mola asinaria i collo ei⁹: et demergatur in profundū maris. Ve mundo ab scandalis. Necesse est enim ut veniāt scādala. Verūtamen ve homini p quem scandalū venit. Si autem man⁹ tua uel pes tuus scandalizat te: abscide eum ⁊ proice abs te. Bonū tibi est ad vitā ingredi debilē uel claudū: q̄z duas manus uel duos pedes habentem mitti in ignem eternū. Et si oculus tu⁹ scādalizat te: erue eū et proice abs te. Bonū tibi est unū oculū habentem in vitā intrare: q̄z duos oculos habentē mitti in gehennā ignis. Videte ne contemnatis unū ex his⁹ pusillis. Dico enim vobis: quia ageli eor⁹ in celis semper vident faciē patris mei qui in celis ē. Venit enim filius hois saluare qđ perierat. Quid vobis videtur? Si fuerint alicui centū oues et erauerit una ex eis: nōne relinquit nonagintanouē in mōtibs ⁊ vadit querere eā que erauit? Et si cōtigerit ut inueniat eā: amē dico vobis· quia gaudet sup eam magis q̄z sup nonagintanouē que nō erauerūt. Sic nō est voluntas ante patrē vestrū qui i celis est: ut pereat unus de pusillis istis. Si autem peccauerit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te et ipm solū. Si te audierit: lucrat⁹ eris fratrem tuum. Si aūt non te audierit· adhibe tecum adhuc unū uel duos: ut i ore duor⁹ uel triū stet oīe verbū. Qđ si nō audierit eos: dic ecclie. Si aūt ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnic⁹ et publican⁹. Amen dico vobis: quecunq; alligaueritis sup terram erūt ligata et in celo: et quecunq; solueritis sup terram erunt soluta et in celo. Iterum dico vobis: quia si duo ex vobis cōsenserint sup terrā de oīi re quācunq; petierit: fiet illis a patre meo qui i celis ē. Vbi enim sunt duo uel tres congregati in nomine meo: ibi sum i medio eor⁹. Tunc accedens petrus ad ū dixit. Domine· quotiens peccabit in me frater meus: ⁊ dimittā ei usq; septies? Dicit illi ihesus. Nō dico tibi usq; septies: sed usq; septuagies septies. Ideo assimilatum est regnū celor⁹ hoī regi: qui voluit rationē ponere cum seruis suis. Et cū cepisset rationem ponere: oblatus est ei un⁹ qui debebat ei decē milia talenta. Cum aūt non haberet unde redderet: iussit eum dom⁹ eius venūdari· et uxorem eius ⁊ filios. et omnia que habebat: et reddi. Procidens aūt seruus ille· orabat eū dicens. Patientiā habe in me: et oīa reddā tibi. Misertus aūt dom⁹ serui illius· dimisit eum: et debitū dimisit ei. Egressus aūt seruus ille: inuenit unum de conseruis suis· qui debebat ei centum denarios: et tenens· sufforabat eū dicens. Redde qđ debes. Et p̄cidēs conseruus eius· rogabat eum dicēs. Patientiā habe in me: et omnia reddā tibi. Ille aūt noluit: sed abiit et misit eum in carcerē· donec redderet debitum. Videntes aūt conserui eius que fiebant· cōtristati sunt valde: ⁊ venerūt et narrauerūt dño suo oīa q̄ facta fuerāt. Tūc vocauit illū dom⁹ suus: et ait illi. Serue nequā: oīe debitū dimisi tibi· quoniā rogasti me. Nōne ergo oportuit ⁊ te misereri cōserui tui· sicut et ego tui misertus sum? Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus: quo adusq; redderet uniuersum debitum. Sic et pater meus celestis faciet vobis: si non remiseritis unusquisq; frī suo de cordibs vris.

Et factū est cū consummasset ihe-
sus sermones istos migrauit a
galilea:et venit in fines iudee trās ior-
danen·⁊ secute sunt eū turbe multe:et
curauit eos ibi. Et accesserūt ad eum
pharisei temptantes eū ⁊ dicentes. Si
licet homini dimittere uxorem suam
quacunq; ex causa? Qui respondens
ait eis. Non legistis quia qui fecit ho-
mines ab initio masculū et feminam
fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimit-
tet homo patrē et matrē· et adherebit
uxori sue:et erūt duo i carne una. Itaq;
iā non sunt duo·sed una caro. Qđ
deus cōiunxit:homo nō separet. Di-
cunt illi. Quid ergo moyses manda-
uit dari libellum repudij ⁊ dimittere?
Ait illis. Quoniā moyses ad duritiā
cordis uestri pmisit uobis dimit-
tere uxores uras: ab initio autē non
fuit sic. Dico autem uobis: quia qui-
cunq; dimiserit uxorē suā nisi ob for-
nicatiōnē ⁊ aliā duxerit:mechatur. Et
qui dimissam duxerit mechatur. Di-
cunt ei discipuli eius. Si ita est causa
hominis cum uxore: non expedit nu-
bere. Qui dixit. Non omnes capiunt
uerbū istud:sed quibus datū e. Sunt
enim eunuchi qui de matris utero si-
gnati sunt: et sunt eunuchi qui facti
sunt ab hominibz: et sunt eunuchi q̄
se ipos castrauerūt ꝓpter regnū celoz.
Qui potest capere capiat. Tunc obla-
ti sunt ei paruuli:ut manus eis impo-
neret et oraret. Discipuli autē increpa-
bant eos. Ihesus uero ait eis. Sinite
paruulos·et nolite eos phibere ad me
uenire-talium est enim regnū celoz. Et
cum imposuisset eis manꝰ:abiit inde.
Et ecce unus accedens ait illi. Magi-
ster bone:quid boni faciā ut habeam
uitam eternā? Qui dixit ei. Quid me
interrogas de bono? Unus est bonꝰ
deus. Si autem uis ad uitā ingredi:
serua mādata. Dicit illi. Que? Ihesuˢ
aūt dixit. Non homicidiū facias·nō
adulterabis·non facies furtū·nō fal-
sum testimoniū dices:honora patrem
et matrem·diliges ꝓximū tuū sicut te
ipsum. Dicit illi adolescens. Omnia
hec custodiui:quid adhuc michi deest?
Ait illi ihesus. Si uis ꝑfectus esse·va-
de uende que habes et da pauperibz·
et habebis thesaurz in celo:⁊ ueni seque-
re me. Cum audisset aūt adolescens
uerbū: abiit tristis. Erat enim habēs
multas possessiones. Ihesus autem
dixit discipulis suis. Amen dico uo-
bis:quia diues difficile intrabit in re-
gnum celorz. Et iterū dico uobis. Fa-
cilius est camelū ꝑ foramen acuˢ trans-
ire:q̄z diuitem intrare in regnū celorū.
Auditis aūt hijs discipuli mirabun-
tur valde dicentes. Quis ergo poterit
saluus esse? Aspiciens aūt ihesus·di-
xit illis. Apud homines hoc impossi-
bile est: apud deum aūt omnia possi-
bilia sunt. Tunc respondens petrus·
dixit ei. Ecce nos reliquimꝰ omnia: et
secuti sumꝰ te. Quid ergo erit nobis?
Ihesus aūt dixit illis. Amen dico uo-
bis: qꝫ uos qui secuti estis me in rege-
neratione cum sederit filius hominis
in sede maiestatis sue·sedebitis ⁊ uos
sup sedes duodecim·iudicātes duode-
cim tribus israhel. Et omnis qui reli-
quit domū uel fratres aut sorores·aut
patrem aut matrem aut uxorē aut fili-
os aut agros ꝓpter nomē meum: cen-
tuplū accipiet·⁊ uitam eternā possidе-
bit. Multi autem erunt primi nouis-
simi: et nouissimi primi. C. xx.

Simile est regnum celoz homini
patrifamilias:qui exijt primo

mane conducere operarios ī vineam
suā. Conuentione autē facta cū opera-
rijs ex denario diurno: misit eos ī vi-
neam suā. Et egressus circa horam ter-
tiam: vidit alios stantes ī foro ocio-
sos·et illis dixit. Ite et vos ī vineam·
et quō iustū fuerit dabo vobis. Illi au-
tem abierūt. Iterum autem exijt circa
sextā et nonā horam: et fecit similiter.
Circa undecimā vero exijt: et invenit
alios stantes·et dicit illis. Quid hic
statis tota die ociosi? Dicūt ei. Quia
nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite ⁊
vos ī vineā. Cū sero autem factū esset·
dicit dñs vinee procuratori suo. Voca
operarios et redde illis mercedē: incī-
piens a nouissimis usq; ad primos.
Cū venissent ergo q̄ circa undecimam
horam venerant: acceperūt singulos
denarios. Venientes autem et primi·
arbitrati sunt qō plus essent acceptu-
ri: acceperūt aūt et ipsi singulos dena-
rios. Et accipientes murmurabant
aduersus patremfamilias dicētes. Hi
nouissimi una hora fecerūt: et pares
illos nobis fecisti qui portauimus
pondus diei et estus? At ille respon-
dens uni eoz dixit. Amice·non facio
tibi iniuriā. Nōne ex denario cōuenisti
mecum? Tolle qō tuū ē et vade. Vo-
lo autem ⁊ huic nouissimo dare·sicut
et tibi. Aut non licet michi qō volo
facere? An oculus tuus nequā est·qā
ego bonus sum? Sic erūt nouissimi
primi: et primi nouissimi. Multi enī
sunt vocati: pauci vero electi. Et ascen-
dens ihesus iherosolimā: assumpsit
duodecim discipulos secreto·et ait il-
lis. Ecce ascendim⁹ iherosolimā·⁊ fili-
us hominis tradetur principibz sacer-
dotum et scribis: et cōdemnabūt eum
morte: et tradent eum gentibus ad
deludendū et flagellādū: et crucifigen
dum: ⁊ tercia die resurget. Tūc accessit
ad eū mater filioz zebedei cū filijs suis:
adorās ⁊ petēs aliqd ab eo. Qui dixit
ei. Quid vis? Ait illi. Dic ut sedeant
hi duo filij mei unus ad dexteram tuā·et
unus ad sinistram in regno tuo. Re
spondens autem ihesus dixit. Nescitis
quid petatis. Potestis bibere calicem
quē ego bibitur⁹ sum? Dicūt ei. Pos-
sumus. Ait illis. Calicem quidē meū
bibetis: sedere autem ad dexteram me-
am et sinistrā non est meum dare vo-
bis: sed quibus paratū est a patre meo.
Et audientes decem·indignati sunt
de duobus fratribz. Ihesus autem vo-
cauit eos ad se·et ait. Scitis qā prīn-
cipes gentiū dominātur eorū: et qui
maiores sunt potestatem exercent in
eos? Non ita erit inter vos. Sed qui-
cunq; voluerit inter vos maior fieri:
sit vester minister. Et qui voluerit in
vos primus esse: erit vester seruus. Si-
cut filius hominis nō venit ministra-
ri sed ministrare: ⁊ dare animā suam
redemptionem p multis. Et egredien-
tibus illis ab iericho: secuta est eū tur-
ba multa. Et ecce duo ceci sedentes se-
cus viam·audierūt quia ihesus transi-
ret: ⁊ clamauerūt dicentes. Domine:
miserere nostri·fili dauid. Turba autē
increpabat eos ut tacerent. At illi ma-
gis clamabāt dicentes. Dñe: miserere
nostri·fili dauid. Et stetit ihesus: et vo-
cauit eos et ait. Quid vultis ut faciā
vobis? Domine ut aperiantur oculi
nostri. Misertus autem eorū ihesus:
tetigit oculos eorum. Et confestim vi-
derunt: et secuti sunt eum. C·xxj·

Et cū appropinquassent ihero-
solimis et venissent bethfage ad
montem oliueti: tunc ihesus misit

duos discipulos dicens eis. Ite in castellū qđ contra vos est: ⁊ statim inuenietis asinā alligatā ⁊ pullū cum ea: soluite et adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit · dicite quia dominus his opus habet: ⁊ confestim dimittet eos. Hoc aūt factum est: ut adimpleret qđ dictū est per ꝓphetam dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens sup asinā· ⁊ pullū filiū subiugalis. Euntes autē discipuli fecerunt sicut p̄cepit illis ihesus. Et adduxerūt asinam ⁊ pullum ⁊ imposuerūt sup eos vestimenta sua: ⁊ eum desup sedere fecerūt. Plurima autē turba straverunt vestimenta sua in via. Alii aūt cedebāt ramos de arboribus: ⁊ sternebant i via. Turbe aūt que precedebant et que sequebantur· clamabant dicentes. Osanna filio dauid: benedictus qui venit in noīe dñi: osanna in altissimis. Et cū intrasset ihrosolimā: cōmota ē vniuersa ciuitas dicens. Quis ē hic? Populi autē dicebāt. Hic ē ihesus ꝓpheta· a nazareth galilee. Et intrauit ihesus in templum dei· et eiciebat omnes vendētes et ementes i templo: ⁊ mensas nūmulariorū· et cathedras vendentiū columbas euertit: et dicit eis. Scriptū ē: domus mea domꝰ orationis vocabit̄: vos autē fecistis illā speluncam latronum. Et accesserūt ad eū ceci et claudi in templo: ⁊ sanauit eos. Videntes autem p̄ncipes sacerdotū et scribe mirabilia q̄ fecit: ⁊ pueros clamātes in templo et dicētes· osanna filio dauid: indignati sunt· ⁊ dixerūt ei. Audis quid isti dicūt? Ihesus autē dixit eis. Vtiq;. Nunquā legistis q̄a ex ore infantium ⁊ lactantiū p̄fecisti laudem? Et relictis illis abiit foras extra ciuitatē in bethaniā: ibiq; mānit. Mane autem reuertens in ciuitatē· esuriit. Et videns ficū arborē vnam sec⁹ viam venit ad eam · ⁊ nichil inuenit in ea nisi folia tantū: et ait illi. Nunquā ex te fructus nascatur in sempiternū. Et arefacta ē cōtinuo ficulnea. Et videntes discipuli· mirati sunt dicentes. Quomodo continuo aruit? Respondens autem ihesus. Ait eis. Amen dico vobis: si habueritis fidem ⁊ non hesitaueritis· non solū de ficulnea facietis: sed et si monti huic dixeritis tolle ⁊ iacta te in mare· fiet. Et oīa quecunq; petieritis in oratione credentes accipietis. Et cū venisset in templū: accesserūt ad eū docentem p̄ncipes sacerdotū et seniores ꝓpli dicentes. In qua potestate hec facis? Et quis tibi dedit hanc potestatē? Respondens ihesus· dixit eis. Interrogabo vos et ego vnū sermonē: quē si dixeritis mihi ⁊ ego vobis dicam in qua potestate hec facio. Baptismum iohannis vnde erat: e celo· an ex hominibus? At illi cogitabāt inť se dicentes. Si dixerimus e celo: dicet nobis. Quare ergo nō credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus: timem⁹ turbam. Omnes enī habebāt iohannem sicut ꝓphetam. Et respondentes ihesu· dixerūt. Nescimus. Ait illis et ipse. Nec ego dico vobis in qua potestate hec facio. Quid aūt vobis videtur? Homo quidā habebat duos filios: et accedens ad primū dixit. Fili· vade hodie operari in vineā meā. Ille autem respondens ait. Nolo. Postea aūt penitentia motꝰ abiit. Accedēs autem ad alterū dixit similiter. At ille respondens ait. Eo dñe. Et non iuit. Quis ex duobꝰ fecit voluntatē patris? Dicunt. Primus. Dicit illis ihesus.

Amen dico vobis: quia publicani et meretrices p̄cedūt vos ī regno dei. Venit aūt ad vos iohānes ī via iustitie: et nō credidistis ei. Publicani autē et meretrices crediderūt ei: vos aūt videntes nec penitentiā habuistis postea· ut crederetis ei. Aliā parabolam audite. Homo erat paterfamilias qui plātauit vineam: et sepem circundedit ei· et fodit ī ea torcular: ⁊ edificauit turrim· et locauit eā agricolis: et peregre profectus est. Cum aūt tempus fructuū appropinquasset: misit seruos suos ad agricolas ut acciperent fructus ei⁹. Et agricole apphensis seruis eius· alium ceciderūt· aliū occiderūt: aliū vero lapidauerūt. Iterū misit alios seruos plures prioribus: ⁊ fecerūt illis similiter. Nouissime autem misit ad eos filium suū dicens: verebūtur filiū meū. Agricole aūt videntes filiū· dixerunt intra se. Hic est heres: venite occidam⁹ eum· ⁊ habebim⁹ hereditatem eius. Et apprehensum eum eiecerūt extra vineam· ⁊ occiderūt. Cum ergo venerit dominus vinee· quid faciet agricolis illis? Aiūt illi. Malos male p̄det: ⁊ vineam locabit alijs agricolis· qui reddant ei fructum temporibz suis. Dicit illis ihesus. Nunq̄ legistis in scripturis· lapidē quē reprobauerūt edificantes· hic ē factus ī caput anguli? A domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis: q̄a auferetur a vobis regnū dei· et dabit genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit sup lapidē istum cōfringetur: super quē vero ceciderit· conteret eum. Et cum audissent principes sacerdotū et pharisei parabolas eius: cognouerūt q̄d de ipsis diceret. Et querentes eū tenere timuerūt turbas: quoniam sicut prophetā eū habebāt. Et respondēs ihesus dixit iterū in parabolis eis dicens. Simile factum est regnū celorū homini regi: q̄ fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: et nolebāt venire. Iterū misit alios seruos dicens. Dicite inuitatis. Ecce prandiū meū parauī· tauri mei ⁊ altilia occisa· et omnia parata: venite ad nuptias. Illi aūt neglexerūt: et abierūt alius in villā suā· alius vero ad negociationē suā. Reliqui vero tenuerūt seruos eius: ⁊ contumelijs affectos occiderūt. Rex autem cū audisset iratus est: ⁊ missis exercitibz suis pdidit homicidas illos· et ciuitatē illoz succendit. Tūc ait seruis suis. Nuptie quidē parate sunt: sed qui inuitati erāt non fuerūt digni. Ite ergo ad exitus viarū: et quoscunq; inueneritis· vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias congregauerūt omnes quos inuenerūt malos ⁊ bonos: et impletę sūt nuptie discūbentiū. Intrauit aūt rex ut videret discūbentes: et vidit ibi hominē non vestitū veste nuptiali. Et ait illi. Amice: quomō huc intrasti· non habēs vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis manibus et pedibus ei⁹· mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentiū. Multi enim sūt vocati: pauci vero electi. Tunc abeuntes pharisei cōsiliū inierunt: ut caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos· cum herodianis dicentes. Magister· scim⁹ quia verax es et viā dei in veritate doces: et nō est tibi cura de aliquo. Non enī respicis psonam hominū. Dic ergo nobis: quid tibi videtur. Licet censū dare cesari· aut nō? Cognita autem ihesus nequitia eorū

Cxxn

ait. Quid me tẽptatis ypocrite? Ostendite michi nummisma cẽsus. At illi obtulerũt ei denariũ. Et ait illis ihesus. Cuius est ymago hec et suprscriptio? Dicũt ei. Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari: et q̃ sũt dei deo. Et audiẽtes mirati sũt: et relicto eo abierũt. In illo die accesserũt ad eum saducei qui dicũt nõ esse resurrectionẽ: et interrogauerũt eũ dicentes. Magister: moyses dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filiũ· ut ducat frater eius uxorem illius· et suscitet semen fratri suo. Erant autẽ apud nos septem fratres· et primus uxore ducta defunctus est: et non habens semen reliquit uxorẽ suã fratri suo. Similiter secundus et tertius: usq; ad septimum. Nouissime autem omnium· et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? Omnes enim habuerũt eã. Respondẽs autem ihesus· ait illis. Erratis nescientes scripturas: neq; uirtutem dei. In resurrectione enim neq; nubent· neq; nubentur: sed sunt sicut angeli dei in celo. De resurrectione autẽ mortuoꝝ non legistis q̃d dictũ est a deo dicente uobis? Ego sum deus abrahã: et deus ysaac· et deus iacob. Non est deus mortuoꝝ: sed uiuentiũ. Et audientes turbe mirabãtur in doctrina eius. Pharisei autem audientes q̃d silentiũ imposuisset saducęis· conuenerũt in unũ: et interrogauit eũ unus ex eis legis doctor tẽptãs eum. Magister· q̃d est mandatũ magnum in lege? Ait illi ihesus. Diliges dominũ deũ tuum ex toto corde tuo· et in tota anima tua· et in tota mente tua. Hoc est maximũ· et primũ mandatũ. Secundũ autẽ simile est huic. Diliges proximũ tuũ· sicut teipsum. In his duobus mãdatis· uniuersa lex pẽdet et phete. Congregatis aũt pharisęis· interrogauit eos ihesus dicens. Quid uobis uidetur de christo cuius filius est? Dicunt ei. Dauid. Ait illis. Quomõ ergo dauid in spiritu uocat eum dñm dicens: dixit dominus dño meo· sede a dextris meis. Donec ponã inimicos tuos· scabellũ pedũ tuoꝝ? Si ergo dauid uocat eum dñm: quomõ filius eius est? Et nemo poterat respondere ei uerbũ: neq; ausus fuit quisq; ex illa die eũ amplius interrogare. Cxxm·

Tunc ihesus locutus ẽ ad turbas· et ad discipulos suos dicẽs. Super cathedram moysi· sederũt scribe et pharisei. Omnia ergo quecunq; dixerint uobis· seruate· et facite. Secundũ opera uero eoꝝ nolite facere. Dicunt enim· et nõ faciũt. Alligãt autẽ onera grauia· et importabilia· et imponunt in humeros hominũ: digito aũt suo nolunt ea mouere. Omnia uero opera sua faciunt· ut uideant ab hominibus. Dilatant enim philacteria sua· et magnificant fimbrias. Amant aũt primos recubitus in cenis· et primas cathedras in synagogis et salutationes in foro: et uocari ab hominibꝫ rabbi. Vos autẽ nolite uocari rabbi. Unus est enim magister uester: omnes autẽ uos fres estis. Et patrẽ nolite uocare uobis super terrã: unus est enim pater uester q̃ in celis ẽ. Nec uocemini magistri: quia magister uester· unus ẽ christus. Qui maior ẽ uẽrm· erit minister uester. Qui autẽ se exaltauerit humiliabit: et qui se humiliauerit exaltabitur. Ve aũt uobis scribe· et pharisei ypocrite· q̃a claditis regnũ celoꝝ ante homines. Vos enim nõ intratis: nec introeuntes sinitis intrare. Ve uobis scribe et

pharisei ypocrite qui comeditis dom⁹ viduaꝝ·orationes longas orantes: propter hoc ampli⁹ accipietis iudiciū. Ve vobis scribe ⁊ pharisei ypocrite: qꝫ circuitis mare et aridam·ut faciatis unū ꝓselitū: et cū fuerit factus·facitis eū filiū ihenne duplo qꝫ vos. Ve vobis duces ceci·qui dicitis quicunqꝫ iurauerit p templum nichil est: qui aūt iurauerit i auro templi debitor ē. Stulti et ceci: qd enī maius ē·aurū an templum qd sanctificat aurꝫ? Et quicunqꝫ iurauerit i altari·nichil ē. Quicunqꝫ aūt iurauerit i dono qd est sup illud·debet. Ceci·quid enī maius ē·donū·an altare quod sanctificat donum? Qui ergo iurat i altari: iurat in eo·et i oīb⁹ que sup illud sunt. Et quicunqꝫ iurauerit in templo: iurat in illo ⁊ in eo qui habitat in ipo. Et qui iurat in celo: iurat i throno dei·et in eo qui sedet sup eum. Ve autē vobis scribe et pharisei ypocrite·qui decimatis mentam et anetū et cyminū: et reliquistis que grauiora sunt legis·iudicium et misericordiā et fidem. Hec oportuit facere·⁊ illa nō omittere. Duces ceci excolantes culicem: camelū aūt glutientes. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite·qꝫ mundatis qd de foris est calicis et parapsidis: intus aūt pleni estis rapina et immundicia. Pharisee cece·munda prius qd intus ē calicis ⁊ parapsidis: ut fiat et id qd de foris est mundum. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite· quia similes estis sepulcris dealbatis·que a foris parent hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossibꝫ mortuoꝝ ⁊ omni spurcitia. Sic ⁊ vos a foris quidem paretis hominibꝫ iusti: intus aūt pleni estis ypocrisi et iniquitate. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite·qui edificatis sepulcra ꝓphetaꝝ: et ornatis monumēta iustoꝝ·et dicitis. Si fuissemus in diebus patrū nostroꝝ·nō essemus socij eorū in sanguine ꝓpheraꝝ. Itaqꝫ testimoniō estis vobismetipsis·quia filij estis eoꝝ qui prophetas occiderūt. Et vos implete mensurā patrū vestrorū. Serpentes ⁊ genimina viperaꝝ·quomodo fugietis a iudicio gehenne? Ideo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas et sapientes ⁊ scribas: ⁊ ex illis occidetis ⁊ crucifigetis·⁊ ex eis flagellabitis in synagogis vestris: ⁊ psequimini de ciuitate in ciuitatem: ut veniat sup vos omnis sanguis iustus qui effusus est sup terrā. A sanguine abel iusti·usqꝫ ad sanguinem zacharie filij barachie: quē occidistis inter templum ⁊ altare. Amen dico vobis·venient hec oīa sup generationē istā. Jherusalē jherusalem·q occidis ꝓphetas et lapidas eos qui ad te missi sunt: quotiens volui cōgregare filios tuos? quēadmodū gallina cōgregat pullos suos sub alas·et noluisti. Ecce relinquetur vobis dom⁹ vra deserta. Dico enī vobis: nō me videbitis amodo donec dicatis. Benedict⁹ q venit i noīe dñi. Cexxmj·

Et egressus ihesus de templo ibat. Et accesserunt discipuli eius ut ostenderēt ei edificatiōnes templi. Ipe aūt respondēs·dixit illis. Videtis hec omnia? Amen dico vobis: non relinquetur hic lapis sup lapidem·qui nō destruatur. Sedenti aūt eo sup mōtem oliueti·accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes. Dic nobis quādo hec erunt: ⁊ qd signū aduentus tui·⁊ consummationis seculi? Et respondens ihesus dixit eis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient i nomine

meo dicentes. ego sum christus: et multos seducent. Audituri enim estis prelia ⁊ opiniones plioꝝ: videte ne turbemini. Oportet enim hec fieri: sed nondum est finis. Consurget enim gens in gentem. ⁊ regnū in regnū: et erūt pestilentie et fames. et terre motus per loca. Hec aūt oīa. initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem. et occident vos: et eritis odio omnibus gentibꝫ. ꝓpter nomē meū. Et tunc scandalizabūtur multi. et inuicem tradēt: et odio habebūt inuicē. Et multi pseudo ꝓphete surgent. et seducent multos: ⁊ quomō abundabit iniquitas. refrigescet caritas multorū. Qui aūt perseuerauerit usq; in finē hic saluus erit. Et ꝑdicabitur hoc euangeliū regni i uniuerso orbe. in testimonium omnibus gentibus: et tūc veniet consummatio. Cum ergo videritis abominationē desolationis. q̄ dicta ē a daniele ꝓpheta stantem i loco sancto: qui legit intelligat. Tūc qui in iudea sunt fugiant ad montes: ⁊ qui in tecto non descendāt tollere aliquid de domo sua: et qui in agro non reuertatur tollere tunicā suā. Ve aūt pregnātibus et nutrientibꝫ i illis diebꝫ. Orate aūt. ut nō fiat fuga vestra in hieme uel sabbato. Erit enim tunc tribulatō magna q̄lis nō fuit ab initio mundi usq; modo. neq; fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi. nō fieret salua oīs caro: sed ꝓpter electos breuiabūtur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit. ecce hic est christus aut ecce illic: nolite credere. Surgent enim pseudo christi et pseudo prophete. et dabūt signa magna et ꝓdigia: ita ut in errorem inducant si fieri potest etiā electi. Ecce ꝓdixi vobis. Si ergo dixerint vobis ecce in deserto est. nolite exire: ecce in penetrabilibus. nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usq; in occidentem: ita erit et aduentus filij hominis. Vbicunq; fuerit corp9: illuc cōgregabūtur et aquile. Statim aūt post tribulatiōnem dieꝝ illoꝝ sol obscurabitur: et luna nō dabit lumen suū. et stelle cadent de celo. et virtutes celoꝝ cōmouebunt. et tunc parebit signū filij hominis in celo. Et tunc plangent omnes tribus terre: et videbūt filiū hominis venientem in nubibꝫ celi cum virtute multa et maiestate. Et mittet āgelos suos cū tuba et voce magna: ⁊ congregabunt electos eius a quatuor ventis. a sūmis celoꝝ usq; ad terminos eoꝝ. Ab arbore aūt fici discite parabolā: cū iam ramus eius tener fuerit et folia nata. scitis quia ꝓpe est estas. Ita et vos cum videritis hec omnia. scitote quia ꝓpe est in ianuis. Amen dico vobis: quia nō ꝑteribit generatio hec donec oīa fiant. Celum et terra transibūt: verba vero mea non ꝑteribūt. De die aūt illa ⁊ hora nemo scit. neq; āgeli celorū: nisi pater solus. Sicut aūt in diebus noe. ita erit et aduent9 filij hominis. Sicut enim erāt in diebꝫ ante diluuiū comedentes ⁊ bibentes. nubentes et nuptui tradentes. usq; ad eum diē quo intrauit in archam noe: et nō cognouerūt donec venit diluuiū ⁊ tulit oīes: ita erit ⁊ aduentus filij hominis. Tunc duo erūt in agro: unus assumetur et unus relinquetur. Due molentes in mola: una assumetur et una relinquetur. Duo in lecto: unus assumetur et un9 relinquetur. Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Illud aūt scitote: quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur

uenturus esset·uigilaret utiq; et non sineret pfodi domū suā. Ideo et uos estote parati:qā qua nescitis hora filiꝰ hoīs uenturꝰ est. Quis putas est fidelis seruus et prudens·quē cōstituit dominus suus supra familiā suā:ut det illis cibū in tempore. Beatꝰ ille seruus: quē cum uenerit dñs eiꝰ inuenerit sic facientem. Amē dico uobis:quoniā sup omnia bona sua cōstituet eū. Si autē dixerit malus seruus ille in corde suo·morā facit dominꝰ meus uenire: et ceperit percutere conseruos suos:manducet aūt et bibat cū ebriosis: ueniet dñs serui illius in die qua non sperat· et hora qua ignorat:et diuidet eū·partemq; eius ponet cum ypocritis: illic erit fletus et stridor dentium. C Vrb·

Tunc simile erit regnū celoꝝ decē uirginibꝫ:que accipientes lāpades suas exierūt obuiā sponso et sponse. Quinq; autem ex eis erāt fatue: et quinq; prudentes. Sed quinq; fatue acceptis lampadibus: nō sumpserūt oleū secū. Prudentes uero acceperūt oleum in uasis suis cū lampadibꝫ. Morā autē faciente sponso:dormitauerunt omnes et dormierūt. Media aūt nocte clamor factus est: ecce sponsus uenit exite obuiā ei. Tunc surrexerunt oēs uirgines ille:et ornauerūt lampades suas. Fatue aūt sapientibus dixerunt. Date nobis de oleo uestro: quia lampades nostre extinguuntur. Responderūt prudentes dicentes. Ne forte non sufficiat nobis et uobis: ite potius ad uendentes et emite uobis. Dum aūt ire emere uenit sponsus: et que parate erant intrauerūt cum eo ad nuptias:et clausa ē ianua. Nouissime uero ueniūt et relique uirgines dicentes. Domine dñe· aperi nobis.

At ille respondēs ait. Amen dico uobis: nescio uos. Uigilate itaq;:quia nescitis diē neq; horam. Sicut enim homo peregre proficiscens uocauit suos suos:et tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinq; talenta·alij aūt duo·alij uero unū: unicuiq; secundam propriam uirtutem:et profectus est statim. Abiit aūt qui quinq; talenta acceperat: et operatꝰ est in eis et lucratus ē alia duo. Similiter qui duo acceperat lucratus est alia duo. Qui autē unū acceperat abiens fodit in terrā:et abscondit pecuniam dñi sui. Post multū uero temporis uenit dñs seruoꝝ illorū: et posuit rationē cum eis. Et accedens q quinq; talenta acceperat:obtulit alia quinq; talenta dicens. Domine quinq; talenta tradidisti michi:ecce alia quinq; sup lucratus sum. Ait illi dñs eius: Euge serue bone et fidelis:quia sup pauca fuisti fidelis·sup multa te cōstituā:intra in gaudiū dñi tui. Accessit autem et q duo talenta acceperat·et ait. Dñe duo talēta tradidisti michi:ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus eiꝰ. Euge serue bone et fidelis: quia super pauca fuisti fidelis·sup multa te constituā: intra in gaudiū dñi tui. Accedens aūt et qui unū talentū acceperat ait. Dñe scio quia homo durus es: metis ubi nō seminasti·et congregas ubi nō sparsisti:et timēs abij et abscondi talentū tuū in terra. Ecce habes qd tuū est. Respōdens aūt dominꝰ eiꝰ·dixit ei. Serue male et piger: sciebas qā meto ubi nō semino·et congrego ubi nō sparsi. Oportuit ergo te committere pecuniā meā nūmulariis:et ueniēs ego recepissem utiq; qd meū est cū usura. Tollite itaq; ab eo talentū: et date ei qui habet decem talenta. Omni enī

habenti dabitur ⁊ abundabit: ei aũt qui nõ habet· et qd̃ uidetur habere auferetur ab eo: ⁊ inutilẽ seruũ eicite in tenebras exteriores: illic erit fletus et stridor dentiũ. Cum aũt uenerit filius hominis in maiestate sua et oẽs ãgeli cum eo: tũc sedebit sup sedẽ maiestatis sue· et cõgregabũtur ante eum oẽs gentes: et separabit eos abinuicem· sicut pastor segregat oues ab hedis. Et statuet oues quidẽ a dextris suis: hedos autem a sinistris. Tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt. Venite benedicti patris mei: possidete paratũ uobis regnum a cõstitutione mundi. Esuriui enim· et dedistis michi manducare. Sitiui et dedistis michi bibere· Hospes eram· ⁊ collegistis me. Nudus et operuistis me. Infirmus· et uisitastis me. In carcere eram· ⁊ uenistis ad me. Tũc respondebũt ei iusti dicentes. Domine· quãdo te uidimus esurientem et pauimus: sitientem· et dedimus tibi potum? Quãdo aũt te uidimus hospitem ⁊ collegimus te: aut nudũ et cooperuimus te? Aut quando te uidimus infirmũ aut in carcere: ⁊ uenimus ad te? Et respõdens rex dicet illis. Amẽ dico uobis: q̃diu fecistis uni de his fratribus meis minimis· michi fecistis. Tunc dicet et his qui a sinistris erũt: discedite a me maledicti in ignẽ eternũ· qui paratus est dyabolo et angelis eius. Esurui enim: et nõ dedistis michi manducare. Sitiui: et non dedistis michi potum. Hospes eram: et nõ collegistis me. Nudus: et non operuistis me. Infirmus et in carcere: et non uisitastis me. Tunc respondebũt ei et ipi dicentes. Domine: quãdo te uidimus esurientem aut sitientem· aut hospitẽ· aut nudũ· aut infirmũ aut in carcere: et nõ ministrauimus tibi? Tũc respõdebit illis dicẽs. Amẽ dico uobis: q̃diu nõ fecistis uni de minoribus his nec michi fecistis. Et ibũt hi in supplicium eternũ: iusti aũt in uitã eternã. C. xvi.

Et factum est cum consummasset ihesus sermones hos oẽs· dixit discipulis suis. Scitis quia post biduũ pasca fiet: et filius hominis tradet ut crucifigatur? Tunc congregati sũt principes sacerdotũ· et seniores ppli in atriũ principis sacerdotũ· qui dicebatur cayphas: et cõsiliũ fecerũt ut ihesũ dolo tenerent ⁊ occiderẽt. Dicebãt autem. Non in die festo. Ne forte tumultus fieret in pplo. Cum aũt esset ihesus in bethania in domo simonis leprosi· accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pciosi: et effudit sup caput ipsius recumbentis. Uidentes aũt discipuli· indignati sunt dicentes. Ut quid pditio hec? Potuit enim istud uenundari multo: ⁊ dare pauperibus. Sciẽs aũt ihesus ait illis. Quid molesti estis huic mulieri? Opus bonũ· operata est in me. Nam semp pauperes habetis uobiscũ: me aũt non semp habetis. Mittẽs enim hec unguentũ hoc i corp̃ meũ: ad sepeliendũ me fecit. Amẽ dico uobis: ubicunq; pdicatum fuerit hoc euangeliũ in toto mũdo· dicetur et qd̃ hec fecit in memoriã eius. Tũc abiit unus de duodecim qui dicãtur iudas scarioth· ad principes sacerdotũ: et ait illis. Quid uultis michi dare· et ego uobis eum tradã? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde querebat opportunitatem ut eũ traderet. Prima aũt die azimoꝝ accesserũt discipuli ad ihesum dicentes. Ubi uis paremus tibi comedere pasca? At ihesus dixit. Ite in ciuitatem ad quẽdam: et

dicite ei. ſMagiſter dicit:tempus meū prope eſt:apud te facio paſca cū diſcipulis meis. Et fecerunt diſcipuli ſicut conſtituit illis ihesus: ⁊ parauerunt paſca. Veſpere aūt facto·diſcumbebat cū duodecim diſcipulis ſuis. Et edentibus illis dixit. Amen dico vobis:qa unus veſtrū me traditurus eſt. Et contriſtati valde·ceperunt ſinguli dicere. ſNunquid ego ſum domine? At ipe reſpondens ait. Qui intingit mecum manū in parabſide·hic me tradet. Filius quidem hominis vadit ſicut ſcriptum eſt de illo:ve aūt homini illi·p quē filius hominis tradetur. Bonū erat ei·ſi natus non fuiſſet homo ille. Reſpondens aūt iudas qui tradidit eum dixit. ſNunquid ego ſum rabbi? Ait illi. Tu dixiſti. Cenantibz autē eis· accepit ihesus panem et benedixit·ac fregit:deditqz diſcipulis ſuis et ait. Accipite ⁊ comedite:hoc eſt corpus meū. Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis dicens. Bibite ex hoc oēs. Hic eſt enim ſanguis me⁹ noui teſtamenti: qui p multis effundetur in remiſſionem peccatoz. Dico aūt vobis: nō bibā amodo de hoc genimine vitis uſqz in diem illū·cum illud bibam vobiſcum nouū in regno patris mei. Et ymno dicto·exierūt in montem oliueti. Tunc dicit illis ihesus. Omnes vos ſcandalū paciemini in me in iſta nocte. Scriptū eſt enī. Percutiā paſtorem:et diſpgentur oues gregis. Poſtqz aūt reſurrexero: p̄cedā vos in galileā. Reſpōdens aūt petrus ait illi. Et ſi omnes ſcandalizati fuerint ī te:ego nunqz ſcandalizabor· ait illis ihesus. Amen dico tibi:quia in hac nocte antqz gallus cātet·ter me negabis. Ait illi petrus. Etiā ſi oportuerit me mori tecum: non te negabo. Similiter et omnes diſcipuli dixerūt. Tunc venit ihesus cum illis in villam que dicitur gethſemani. Et dixit diſcipulis ſuis. Sedete hic:donec vadā illuc et orem. Et aſſumpto petro ⁊ duobus filiis zebedei:cepit cōtriſtari ⁊ meſtus eſſe. Tūc ait illis. Triſtis eſt anima mea uſqz ad mortem. Suſtinete hic·et vigilate mecum. Et pgreſſus puſillū p̄cidit ī faciem ſuā orans ⁊ dicens. ſPī pater: ſi poſſibile ē trāſeat a me calix iſte. Veruntamē nō ſicut ego volo·ſed ſicut tu. Et venit ad diſcipulos ſuos et inuenit eos dormiētes:et dicit petro. Sic nō potuiſtis una hora vigilare mecū? Vigilate et orate: ut non intretis in temptationē. Spīritꝰ quidē pmptus eſt: caro aūt infirma. Iterū ſecūdo abiit·et orauit dicens. Pater mi·ſi non poteſt hic calix tranſire niſi bibam illum:fiat voluntas tua. Et venit iterqz: et inuenit eos dormientes. Erant enī oculi eoz grauati. Et relictis illis :iterqz abiit et orauit tercio eundē ſmonē dicens. Tūc venit ad diſcipulos ſuos·et dicit illis. Dormite iā et requieſcite. Ecce appropinquabit hora:et filiꝰ hoīs tradetur in manus peccatoz. Surgite eamus. Ecce appropinquabit q̄ me tradet. Adhuc ipo loquēte·ecce iudas vnus de duodecim venit: ⁊ cum eo turba multa cū gladiis ⁊ fuſtibus·miſſi a principibus ſacerdotū et ſenioribus populi. Qui aūt tradidit eum·dedit illis ſignū dicens. Quēcunqz oſculatꝰ fuero ipe eſt:tenete eum. Et confeſtim accedens ad ihesum dixit. Aue rabbi. Et oſculatus eſt eum. Dixitqz illi ihesus. Amice ad quid veniſti? Tunc acceſſerūt et manus iniecerūt in ihesum: et tenuerūt eum. Et ecce unus ex his

qui erant cum ihesu·extendens manū
extraxit gladiū suum:et percutiens seruū
principis sacerdotū amputauit auri-
culā eius. Tunc ait illi ihesus. Cōuerte
gladiū tuū in locū suum. Omnes enī
qui acceperint gladiū·gladio peribūt.
An putas quia non possum rogare
patrē meum:et exhibebit michi modo
plusq̄ duodecim legiones angelorū?
Quomō ergo implebūtur scripture?
Quia sic oportet fieri. In illa hora di-
xit ihesus turbis. Tanq̄ ad latronē
existis cum gladijs et fustibus cōpre-
hendere me. Quotidie apud vos sede-
bam docens in templo·et nō me tenuī-
stis. Hoc aūt totū factū ē:ut implerēn-
tur scripture pphetaꝝ. Tunc discipuli
oēs relicto eo fugerūt. At illi tenētes
ihesum·duxerūt ad caiphan principē
sacerdotū:ubi scribe et seniores conue-
nerāt. Petrus aūt sequebat eū a lōge:
usq; in atriū principis sacerdotū. Et
ingressus intro sedebat cū ministris·ut
videret finem. Principes aūt sacerdo-
tum et omne concilīū querebāt falsū
testimoniū contra ihesum·ut eū morti
traderent et nō inuenerūt: cum multi
falsi testes accessissent. Nouissime aūt
venerūt duo falsi testes·et dixerūt. Hic
dixit. Possum destruere templū dei:et
post triduū reedificare illud. Et surgēs
princeps sacerdotū ait illi. Nichil re-
spōdes ad ea q̄ isti aduersum te testifi-
cātur? Ihesus aūt tacebat. Et princeps
sacerdotū ait illi. Adiuro te p deū vi-
uum·ut dicas nobis si tu es cristus fi-
lius dei. Dicit illi ihesus. Tu dixisti.
Verumtamē dico vobis:amodo vide-
bitis filiū hominis sedentē a dextris
virtutis dei·et venientem in nubibus
celi. Tunc princeps sacerdotum scidit
vestimenta sua dicēs. Blasphemauit.
Quid adhuc egeamus testibus? Ecce nūc
audistis blasphemiā. Quid vobis vi-
detur? At illi respōdentes dixerūt. Re-
us est mortis. Tunc expuerunt in faciē
eius:et colaphis eum ceciderunt. Alii
aūt palmas in faciem ei dederūt dicen-
tes: pphetiza nobis criste. Quis est q̄
te percussit? Petrus vero sedebat foris in
atrio:et accessit ad eū vna ancilla di-
cens. Et tu cū ihesu galileo eras. At il-
le negauit coram omnibus dicēs: nesci-
o quid dicis. Exeunte aūt illo ianuā·
vidit eū alia ancilla:et ait hijs qui erāt
ibi. Et hic erat cum ihesu nazareno.
Et iterq̄ negauit cum iuramēto: quia
nō noui hominē. Et post pusillū acces-
serunt qui stabant:et dixerūt petro. Ve-
re·et tu ex illis es. Nam et loquela tua
manifestū te facit. Tunc cepit detestari
et iurare: quia nō nouisset hominem.
Et continuo gallus cātauit. Et recor-
datꝰ ē petrꝰ verbi ihesu qđ dixerat: pri-
usq̄ gallus cāret·ter me negabis. Et e-
gressus foras·fleuit amare. C·xxvij·

Mane aūt facto·consiliū inierunt
omnes principes sacerdotū et se-
niores pplī aduersus ihesum:ut eum
morti traderent. Et vinctū adduxerūt
eum:et tradiderunt pontio pilato psi-
di. Tunc videns iudas qui eum tradi-
dit q̄ damnatꝰ esset: penitentia ductꝰ
retulit triginta argenteos principibus
sacerdotum et senioribus dicens. Pecca-
ui·tradens sanguinē iustū. At illi di-
xerunt. Quid ad nos? Tu videris. Et
proiectis argenteis in templo:recessit
et abiens laqueo se suspendit. Princi-
pes aūt sacerdotum acceptis argente-
is dixerunt. Non licet eos mittere in
carbonan:quia precium sanguinis est.
Consilio aūt inito·emerunt ex illis a-
grum figuli in sepulturā peregrinoꝝ:

propter hoc vocat⁹ est ager ille achel-
demach:hoc est ager sanguinis·usq;
in hodiernū diem. Tūc implet̄ est qđ
dict̄ est p ihēremiā pphetam dicentē.
Et acceperūt trīginta argenteos·pciū
appciati quē appciauerūt a filijs isrl:
et dederūt eos in agrū figuli·sicut cōsti-
tuit michi dñs. Ihesus aūt stetit ante
pīlatum:et interrogauit eum pīles dicēs.
Tu es rex iudeoꝝ? Dixit illi ihesus. Tu
dicis. Et cum accusaretur a principi-
bus sacerdotū et seniorib⁹·nichil re-
spondit. Tunc dicit illi pilatus. Non
audis·quāta aduersum te dicūt testi-
monia? Et non respondit ei ad ullū
verbū:ita ut miraretur pīles vehemen-
ter. Per diē aūt solemnē consueuerat
preses dimittere pplo vnū vinctū quē
voluisset. Habebat aūt tunc vinctum
insignē qui dicebat barrabas. Con-
gregatis ergo illis dixit pilatus. Quē
vultis dimittā vobis: barraban an
ihesum qui dicitur christus? Sciebat e-
nim q per inuidiā tradidissent eum.
Sedente aūt illo pro tribunali:misit
ad eum uxor eius dicens. Nichil tibi
et iusto illi. Multa enim passa sum
hodie p visum ꝓpter eum. Principes
autē sacerdotum et seniores psuaserūt
pplis ut peterent barraban:ihesum ve-
ro perderent. Respondens aūt pīles·a-
it illis. Quē vultis vobis de duobus
dimitti? At illi dixerūt·barraban. Di-
cit illis pilatus. Quid igitur faciā de
ihesu qui dicitur christus? Dicūt oēs.
Crucifigat̄. Ait illis pīles. Quid enim
mali fecit? At illi magis clamabant
dicētes. Crucifigat̄. Videns aūt pilat⁹
quia nichil ꝓficeret sed magis tumul-
tus fieret:accepta aqua lauit manus
corā pplo dicens. Innocens ego sum
a sanguine huius iusti: vos videritis.
Et respondens uniuersus pplus dixit.
Sanguis eius sup nos·et sup filios
nostros. Tunc dimisit illis barraban:
ihesum aūt flagellatū tradidit eis ut
crucifigeretur. Tūc milites pīlidis susci-
pientes ihesum in pretoriū·congrega-
uerūt ad eum uniuersam cohortem:et
exuentes eum clamidē coccineā circun-
dederūt ei:et plectentes coronā de spinis
posuerūt sup caput eius:et arundinē
in dexteram eius:et genu flexo ante eū il-
ludebāt ei dicentes. Aue rex iudeorū.
Et expuentes in eum:acceperūt arūdi-
nem et percutiebāt caput eius. Et post-
q̄ illuserūt ei exuerūt eum clamide·et
induerūt eū vestimentis eius:et duxe-
runt eū ut crucifigerent. Exeuntes aūt
inuenerūt hominē cyrenēū nomine si-
monē. Hunc angariauerūt ut tolleret
crucem eius. Et venerūt in locū q̄ dicit̄
golgatha:qđ est caluarie locus. Et de-
derunt ei vinū bibere·cum felle mixtū.
Et cum gustasset·noluit bibere. Post-
q̄ aūt crucifixerūt eum·diuisērūt vesti-
menta eius sortem mittentes:et sedē-
tes seruabāt eum. Et imposuerūt sup
caput eius causam ipsius scriptā:hic
est rex iudeoꝝ. Tunc crucifixi sunt cum
eo duo latrones: unus a dextris·et unus
a sinistris. Pretereuntes aūt blasphe-
mabāt eum:mouentes capita sua et
dicentes. Vah qui destruis templū dei
et in triduo illud reedificas. Salua te-
metipsum: si filius dei es descende de
cruce. Similiter et principes sacerdo-
tum illudentes cū scribis et senioribus
dicebāt. Alios saluos fecit: seipsum
non potest saluū facere. Si rex israhel
est descendat nūc de cruce: et credim⁹ ei.
Confidit in deo:liberet nunc eū si vult.
Dixit enim quia dei filius sum. Idipm
autem et latrones qui crucifixi erāt cū

eo·improperabūt ei. A sexta aūt hora tenebre facte sunt sup vniuersam terram:usq; ad horam nonā. Et circa horam nonā clamauit voce magna dicēs.Heli·heli·lama zabatani.Hoc est. Deus meus·deus meus:ut quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes ⁊ audientes·dicebāt.Heliam vocat iste.Et cōtinuo curres vn⁹ ex eis acceptam spongiam impleuit aceto: et imposuit arundini·et dabat ei bibere. Ceteri vero dicebant.Sine·videamus an veniat helias liberās eum. Ihesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum.Et ecce velū templi scissum est in duas partes·a summo usq; deorsum. Et terra mota est·et petre scisse sunt·et monumenta aperta sunt: et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerūt. Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam ciuitatem:⁊ apparuerūt multis.Centurio autem et qui cum eo erant custodientes ihesum:viso terre motu ⁊ his q̄ fiebant·timuerūt valde dicentes. Vere·filius dei erat iste. Erant ibi aūt mulieres multe alonge·que secute erāt ihesum a galilea ministrātes ei:inter q̄s erat maria magdalene et maria iacobi·et ioseph mater:⁊ mater filioꝝ zebedei. Cū aūt sero factū esset·venit quidā homo diues ab arimathia noīe ioseph:q̄ et ipe discipul⁹ erat ihesu. Hic accessit ad pilatū·⁊ petiit corpus ihesu. Tūc pilat⁹ iussit reddi corp⁹. Et accepto corpore ioseph inuoluit illud in syndone mūda:et posuit illud i monumento suo nouo·qđ exciderat i petra. Et aduoluit saxū magnū ad ostium monumēti et abiit.Erat aūt ibi maria magdalene·et altera maria:sedētes cōtra sepulcrū. Altera aūt die que est post parasceuen:cōuenerūt principes sacerdotū et pharisei ad pilatū dicētes. Domine recordati sumus· quia seductor ille dixit adhuc viuens· post tres dies resurgam.Iube ergo custodiri sepulcrum usq; in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius et furentur eum·⁊ dicant plebi surrexit a mortuis: et erit nouissimus error peior priore. Ait illis pilatus.Habetis custodiam: ite custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes·munierunt sepulcrum:signantes lapidem cū custodibs. Capitulum. 28.

Vespere aūt sabbati que lucescit in prima sabbati:venit maria magdalene ⁊ altera maria videre sepulcr. Et ecce terre motus factus est magnus. Angelus enim domini descendit de celo:⁊ accedens reuoluit lapidem:⁊ sedebat sup eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur: et vestimentum eius sicut nix. Pre timore autem eius exterriti sunt custodes: et facti sunt velut mortui. Respondens autem angelus· dixit mulieribus. Nolite timere vos. Scio enim q̄ ihesum qui crucifixus ē queritis. Non est hic·surrexit enim·sicut dixit. Venite ⁊ videte locū:ubi positus erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius q̄a surrexit:⁊ ecce precedet vos in galileam. Ibi eū videbitis: ecce p̄dixi vobis. Et exierūt cito de monumēto cū timore ⁊ gaudio magno: currentes nunciare discipulis ei⁹. Et ecce ihesus occurrit illis dicens. Auete. Ille aūt accesserunt ⁊ tenuerūt pedes eius:⁊ adorauerūt eum. Tunc ait illis ihesus. Nolite timere·ite nunciate fratribus meis ut eant in galileam: ibi me videbūt. Que cum abissent: ecce quidā de custodibus venerūt i ciuitatē

et nunciauerũt principibus sacerdotũ omnia que facta fuerãt. Et cõgregati cum senioribus consilio accepto· pecuniã copiosam dederũt militibꝫ dicẽtes. Dicite quia discipuli eius nocte venerunt: et furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditũ fuerit a preside: nos suadebimꝰ ei ⁊ securos vos faciemus. At illi accepta pecunia· fecerunt sicut erant edocti. Et diuulgatũ ẽ verbũ istud apud iudeos· usqꝫ in hodiernũ diem. Undecim aũt discipuli abierũt in galileam: in montem ubi cõstituerat illis ihesus. Et videntes eum adorauerũt: quidã autẽ dubitauerunt. Et accedens ihesus· locutus ẽ eis dicens. Data est michi omnis potestas· in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris et filij et spiritus sancti: docentes eos seruare omnia quecunqꝫ mandaui vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus· usqꝫ ad consũmationem seculi. Incipit prefacio sup Euangelũ Marci·

Marcus euangelista dei electus· et petri in baptismate filiꝰ· atqꝫ in diuino sermone discipulus· sacerdotiũ in israhel agens· secundũ carnem leuita ad fidem cristi cõuersus· euangeliũ in ytalia scripsit: ostendens in eo quid et generi suo deberet ⁊ cristo. Nam initiũ principij in uoce pphetice exclamationis instituẽs ordinem leuitice electionis ostendit: ut pdicans predestinatũ iohãnem filium zacharie in voce ãgeli ãnunciantis emissum: nõ solũ verbũ carnem factum sed et corpus domini in omnia per verbũ diuine vocis animatum· in initio euangelice predicationis ostenderet: ut quis hec legens sciret cui inicium carnis in domino: et ihesu aduenientis habitaculum caro deberet agnoscere: atqꝫ in se verbũ vocis qđ in cõsonãtibꝫ pdiderat inueniret. Denicꝫ ⁊ pfecti euangelij opꝰ intrãs ⁊ a baptismo domini pdicare deũ inchoãs nõ laborauit natiuitatem carnis quã in prioribus viderat dicere: sed totius exprimens positionem deserti numerum ieunij temptationẽ dyaboli· cõgregationẽ bestiarꝫ· ⁊ ministeriũ ptulit ãgelorũ: ut instituens nos ad intelligendum singula· i breui cõpingens· nec auctoritatẽ facte rei deneret· et pficiẽdi operis plenitudinẽ nõ negaret. Denicꝫ amputasse sibi post fidẽ pollicẽ dicit· ut sacerdotio reprobus haberetur: sed tãtum cõsentiens fidei pdestinata potuit electio: ut nec sic in opere verbi perderet qđ prius meruerat in genere. Ala alleꝛandrie episcopus fuit. Cuius per singula opus fuit scire et euangelij in se dicta disponere: ⁊ disciplinã legis i se agnoscere: et diuinam in carne dñi intelligere naturam. Que in nos primum requiri· dehinc inquisita volumus agnosci habentes mercedẽ exhortationis: quoniã qui plãtat et qui rigat unũ sunt: qui aũt incrementũ prestat deus est. Incipit Marcus Euangelista· Caplin· i·

Initiũ euangelij ihesu cristi filij dei: sicut scriptum est in ysaia pphta. Ecce mitto angelũ meũ ante faciem tuam: qui preparabit viã tuã ante te. Vox clamãtis in deserto. Parate viã dñi: rectas facite semitas eius. Fuit in deserto iohannes baptizans et pdicans baptismũ penitentie: in remissionem peccatorꝫ. Et egrediebatur ad eũ omnis

iudee regio et iheroſolimite uniuerſi et baptizantur ab illo in iordanis flumine confitentes peccata ſua. Et erat iohannes veſtitus pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos eius: et locuſtas et mel ſilueſtre edebat: et p̄dicabat dicens. Veniet fortior me poſt me: cui⁹ nō ſum dign⁹ p̄cumbēs ſoluere corrigiā calciamēt⁹ ei⁹. Ego baptizaui uos aqua: ille uero baptizabit uos ſpiritu ſancto. Et factum eſt in diebus illis: uenit iheſus a nazareth galilee ⁊ baptizatus eſt a iohāne in iordane. Et ſtatim aſcendens de aqua: uidit celos apertos: et ſpiritū ſanctum tanq̄ columbā deſcendentem ⁊ manentem in ip̄o. Et uox facta eſt de celis. Tu es filius meus dilectus: in te complacui. Et ſtatim ſpiritꝰ eꝫpulit eum in deſertū. Et erat in deſerto quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et tentabat̄ a ſathana. Erat q̄ cum beſtijs: ⁊ angeli miniſtrabant ei. Poſtq̄ aut̄ traditus eſt iohannes: uenit iheſus in galileā p̄dicans euangelium regni dei ⁊ dicens. Quoniam impletum ē tempus: et appropinquauit regnū dei. Penitemini: et credite euangelio. Et p̄teriens ſecus mare galilee: uidit ſimonē ⁊ andreā fratrem ei⁹ mittentes retia in mare. Erāt enī piſcatores. Et dixit eis iheſus. Venite poſt me: ⁊ faciam uos fieri piſcatores hominū. Et p̄tinus relictis retibus ſecuti ſunt eum. Et p̄greſſus inde puſillum uidit iacobū zebedei et iohannē fratrem eius et ipſos componentes retia in naui: ⁊ ſtatim uocauit illos. Et relicto patre ſuo zebedeo in naui cum mercennarijs: ſecuti ſunt eum. Et ingrediuntur capharnaū: et ſtatim ſabbatis ingreſſus in ſinagogā docebat eos. Et ſtupebāt ſup doctrina ei⁹. Erat enim docens eos quaſi poteſtatem habens: et non ſicut ſcribe. Et erat i ſinagoga eoꝝ homo in ſpiritu immūdo: et eꝫclamauit dicens. Quid nobis et tibi iheſu nazarene? Veniſti perdere nos. Scio qui ſis: ſanctus dei. Et conminatus eſt ei iheſus dicens. Obmutesce: et eꝫi de homine. Et diſcerpens eum ſpiritus immūdus ⁊ eꝫclamans uoce magna: eꝫiit ab eo. Et mirati ſūt omnes: ita ut cōquirerēt inter ſe dicentes. Quid nam eſt hoc? Que nā doctrina hec noua? Quia i poteſtate ſpiritibus immūdis imperat: ⁊ obediūt ei. Et p̄ceſſit rumor ei⁹ ſtatim i omnē regionē galilee. Et p̄tinus egredientes de ſinagoga: uenerūt in domū ſimonis ⁊ andree cum iacobo et iohanne. Decumbebat autem ſocrus ſimonis febricitās: et ſtatim dicūt ei de illa. Et accedens eleuauit eam apprehenſa manu eius: et cōtinuo dimiſit eā febris: et miniſtrabat eis. Veſpere autem facto cum occidiſſet ſol afferebāt ad eū omnes male habentes ⁊ demonia habentes: ⁊ erat omnis ciuitas cōgregata ad ianuā. Et curauit multos qui uexabātur uarijs languoribus: et demonia multa eiciebat: et non ſinebat ea loqui quonia ſciebant eū. Et diluculo ualde ſurgens egreſſus abijt in deſertū locum: ibiq; orabat. Et proſecutus eſt eum ſimon: et qui cum illo erant. Et cum inueniſſent eū dixerunt ei: quia omnes quer̄unt te. Et ait illis. Eamus in p̄ximos uicos ⁊ ciuitates: ut ⁊ ibi p̄dicem. Ad hoc enim ueni. Et erat p̄dicans in ſinagogis eoꝝ ⁊ in omni galilea: et demonia eiciens. Et uenit ad eum leproſus deprecans eū: et genu flexo dixit. Si uis potes me

mundare. Ihesus aũt miserꝰ eius extendit manũ suã: et tangens eũ ait illi. Volo. Mundare. Et cum dixisset statim discessit ab eo lepra: et mũdatus est. Et cõminatus est ei statimq; eiecit illũ: et dicit ei. Vide nemini dixeris: sed vade ostende te principi sacerdotũ: et offer pro emundatione tua: q̃ precepit moyses i testimoniũ illis. Et egressus cepit p̃dicare et diffamare sermonem: ita ut iam non posset manifeste introire in ciuitatẽ sed foris in desertis locis esse: et cõueniebãt ad eũ undiq;. Cap. ii.

Et iterꝝ intrauit capharnaũ post dies: et auditũ est q̃ in domo esset et conuenerũt multi ita ut non caperet neq; ad ianuã: et loquebatur eis verbũ. Et venerũt ad eum ferentes paraliticũ: qui a q̃tuor portabatur. Et cũ non possent offerre eum illi pre turba nudauerũt tectum ubi erat: et patefacientes submiserũt grabatũ in quo paraliticus iacebat. Cum aũt vidisset ihesus fidem illoꝝ: ait paralitico. Fili dimittunt tibi peccata tua. Erãt autem illic quidã de scribis sedentes: et cogitantes in cordibus suis. Quid hic sic loquitur? Blasphemat. Quis potest dimittere peccata: nisi solus deus? Quo statim cognito ihesus spiritu suo q̃a sic cogitarent intra se: dicit illis. Quid ista cogitatis in cordibꝰ vestris? Quid est facilius dicere paraliticõ dimittuntur tibi peccata: an dicere surge tolle grabatũ tuũ et ambula? Ut aũt sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata: ait paraliticõ. Tibi dico surge: tolle grabatũ tuũ: et vade in domũ tuã. Et statim surrexit ille: et sublato grabato abiit inde corã hominibus ita ut mirarentꝰ omnes et honorificarent deũ dicentes: quia nunq; sic vidimus. Et egressus est rursus ad mare: omnisq; turba veniebat ad eum: et docebat eos. Et cum p̃teriret vidit leui alphei sedentem ad theloneum: et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est cum accumberet in domo illiꝰ: multi publicani et peccatores simul discumbebãt cum ihesu et discipulis eiꝰ. Erãt enim multi qui et sequebantur eũ. Et scribe et pharisei videntes quia manducaret cũ publicanis et peccatoribꝰ: dixerunt discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribꝰ manducat et bibit magister vester? Hoc audito ihesus ait illis. Non necesse habẽt sani medico: sed qui male habent. Non veni vocare iustos: sed peccatores. Et erãt discipuli iohannis et pharisei ieiunantes: et veniunt et dicũt illi. Quare discipuli iohannis et phariseoꝝ ieiunant: tui aũt discipli nõ ieiunãt? Et ait illis ihesus. Numq̃d possũt filij nupti q̃diu sponsus est cũ illis ieiunare? Quãto tempore habent secũ sponsum non possunt ieiunare. Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabũt in illis diebus. Nemo assumentũ panni rudis assuit vestimẽto veteri. Alioquin aufert supplementũ nouũ a veteri: et maior scissura fit. Et nemo mittit vinũ nouũ in utres veteres: alioquin dirumpet vinum utres: et vinũ effundetur: et utres peribũt. Sed vinũ nouũ in utres nouos mitti debet. Et factũ e iterꝝ cũ sabbatis ãbularet p sata: et discipuli eiꝰ reperũt pregredi et vellere spicas. Pharisei aũt dicebãt ei. Ecce quid faciunt discipuli tui sabbatis: q̃d nõ licet. Et ait illis. Numq̃ legistis q̃d fecerit dauid quãdo necessitatẽ habuit et esurijt

ipſe ⁊ qui cū eo erāt: quomō introiuit
i domū dei ſub abiathar principe ſa-
cerdotū et panes ꝓpoſitionis māducā-
uit q̄s nō licebat māducare niſi ſolis
ſacerdotibꝫ et dedit eis et q̄ cū eo erāt:
Et dicebat eis. Sabbatū ꝓpter hominē
factū ē: et nō homo ꝓpter ſabbatū. Ita-
q; dñs ē filiꝰ hoīs etiā ſabbati. C. m.
Et introiuit iterū in ſinagogam:
et erat ibi homo habens manū
aridā. Et obſeruabāt eū ſi ſabbatis
curaret: ut accuſarēt illū. Et ait homi-
ni habenti manū aridā. Surge in me-
diū. Et dicit eis. Licet ſabbatis bene
facere an male: animā ſaluam facere
an ꝑdere? At illi tacebāt. Et circūſpici-
ens illos cum ira: contriſtatus ſuper
cecitatem cordis eoꝝ dicit homini. Ex-
tende manū tuā. Et extendit: et reſtitu-
ta eſt manus illi. Exeuntes autē pha-
riſei ſtatim cum herodianis conciliū
faciebāt aduerſus eum: quomō eum
ꝑderent. Ihesus aūt cum diſcipulis
ſuis ſeceſſit ad mare: et multa turba
a galilea et iudea ſecuta eſt eum: ⁊ ab
ieroſolimis ⁊ ab ydumea ⁊ trās ior-
danen et qui circa tyrum et ſydonem
multitudo magna audientes que fa-
ciebat venerūt ad eum. Et dixit ihesus
diſcipulis ſuis: ut in nauicula ſibi de-
ſeruiret ꝓpter turbā ne comprimerent
eum. Multos enim ſanabat: ita ut ir-
ruerent in eum ut illū tangerent quot-
quot habebāt plagas. Et ſpiritus im-
mundi cum illū uidebant ꝓcidebant
ei: et clamabāt dicentes. Tu es filius
dei. Et vehementer cōminabat eis: ne
manifeſtarent illum. Et aſcendens in
mōtē uocauit ad ſe quos uoluit ipe:
et uenerūt ad eum. Et fecit ut eſſent du-
odecim cum illo: ⁊ ut mitteret eos pre-
dicare. Et dedit illis poteſtatē curādi
infirmitates: et eiciendi demonia. Et
impoſuit ſimoni nomen petrus. Et
iacobū zebedei et iohānem fratrem ia-
cobi: ⁊ impoſuit eis nomina boaner-
ges qd eſt filius tonitrui. Et andreā
et philippū ⁊ bartholomeū ⁊ matheū:
et thomam et iacobū alphei ⁊ thadeū
et ſimonē chananeū: ⁊ iudam ſcarioth
qui tradidit illū. Et uenit ad domū.
Et cōuenit iterū turba: ita ut non poſ-
ſent neq; panem māducare. Et cū au-
diſſent ſui: exierūt tenere eum. Dicebāt
enim: quoniā in furorem uerſus ē. Et
ſcribe qui ab ieroſolimis deſcenderāt
dicebāt quoniā beelzebub habet: et q̄a
i principe demoniorū eicit demonia. Et
conuocatis eis: in parabolis dicebat
illis. Quomō poteſt ſathanas ſatha-
nam eicere? Et ſi regnū in ſe diuidat:
non poteſt regnū illud ſtare. Et ſi do-
mus ſup ſemetipſam diſpertiatur: nō
poteſt domus illa ſtare. Et ſi ſatha-
nas cōſurrexerit in ſemetipm diſpti?
eſt: ⁊ non poterit ſtare ſed finem habet.
Nemo poteſt uaſa fortis ingreſſus in
domū diripere niſi prius fortem alli-
get: et tunc domū eius diripiet. Amē
dico uobis: quoniā omnia dimitten-
tur filiis hominū peccata et blaſphe-
mie quibus blaſphemauerūt. Qui au-
tem blaſphemauerit in ſpiritū ſanctū
non habebit remiſſionē in eternū: ſed
reus erit eterni delicti: quū dicebāt ſpiri-
tum immundum habet. Et uenūt ma-
ter ei? et fratres: et foris ſtantes miſerūt
ad eū uocantes eū. Et ſedebat circa eū
turba: et dicunt ei. Ecce mater tua ⁊ fra-
tres tui foris querūt te. Et reſpondens
eis ait. Que eſt mater mea et fratres
mei? Et circūſpiciēs eos qui i circuitu
ei? ſedebant ait. Ecce mater mea et fres
mei. Qui enī fecerit uoluntatē dei: hic

frater meꝰ ⁊ soror mea ⁊ mater ē. C. mj.

Et ītrū repit docere ad mare: et congregata est ad eū turba multa ita ut in nauim ascendens sederet i mari: ⁊ omnis turba circa mare supra terrā erant: et docebat eos in parabolis multa: ⁊ dicebat illis ī doctrina sua. Audite. Ecce exijt seminās ad seminādum. Et dum semināt: aliud cecidit circa viam ⁊ venerunt volucres cēli et comederūt illud. Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terrā multam: ⁊ statim exortū est quoniā nō habebat altitudinem terre: ⁊ quādo exortus ē sol exestuauit et eo qꝺ nō habebat radicē exaruit. Et aliud cecidit in spinas: et ascenderunt spine et suffocauerunt illud: ⁊ fructū nō dedit. Et aliud cecidit in terrā bonā et dabat fructum ascendentem ⁊ crescentem: et afferebat unum trīginta ⁊ unum sexaginta: et unū centū. Et dicebat. Qui habet aures audiendi audiat. Et cū esset singularis: interrogauerūt eū hij q̄ cū eo erant duodecī parabolā. Et dicebat eis. Vobis datū est nosse misterium regni dei: illis aūt qui foris sunt in parabolis omnia fiunt: ut videntes videant et non videant: ⁊ audientes audiāt ⁊ nō intelligāt: ne quādo cōuertantur ⁊ dimittant eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolā hanc: Et quomō oēs parabolas cognoscetis: Qui seminat verbū seminat. Hij aūt sunt qui circa viā ubi seminatur verbū: et cū audierint cōfestim venit sathanas et aufert qđ seminatū est ī corde eoꝝ. Et hij sunt similiter qui supra petrā seminātur: q̄ cum audierit verbū statim cū gaudio accipiūt illud et non habent radicem in se sed temporales sunt: deinde orta tribulatione ⁊ psecutione ꝓpter verbū cōfestim scandalizant. Et alij sunt q̄ in spinis seminātur. Hij sunt q̄ verbū audiūt: et erumne seculi ⁊ deceptio diuitiaꝝ et circa reliqua cōcupiscētie intrantes suffocāt verbū: ⁊ sine fructu efficitur. Et hij sunt qui sup terrā bonā seminati sunt: qui audiūt verbū ⁊ suscipiūt: ⁊ fructificāt unū trīginta unum sexaginta ⁊ unū centū. Et dicebat illis. Nūquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto: Nōne ut super candelabrū ponatur: Non est enī aliquid absconditū qđ non manifestet: nec factū est occultū qđ non veniat in palā. Si quis habet aures audiendi audiat. Et dicebat illis. Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Qui enī habet dabitur illi: et qui non habet: etiā qđ habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic est regnum dei: quēadmodū si homo iactet sementē in terrā ⁊ dormiat: et exsurgat nocte ⁊ die et semen germinet ⁊ increscat dum nesciat ille. Ultro enim terra fructificat: primū herbā deinde spicā: deinde plenū frumentū in spica. Et cum se ꝓduxerit fructꝰ statim mittit falcem: quoniā adest messis. Et dicebat. Cui assimilabimus regnū dei: aut cui parabole cōparabimꝰ illud: Sicut granū synapis qđ cū seminatū fuerit in terra minus est omnibus seminibꝫ que sunt in terra: et cum natū fuerit ascendit in arborē: et fit maius omnibꝫ oleribus: et facit ramos magnos ita ut possint sub umbra eius aues cēli habitare. Et talibꝫ multis parabolis loquebatur eis verbū ꝓut poterāt audire: sine parabola aūt nō loquebatur eis. Seorsum aūt discipulis disserebat omnia. Et ait illis in illa die cum sero esset factū. Transeamus

cōtra. Et dimittentes turbā assumūt eum ita ut erat in naui: et alie naues erant cum illo. Et facta est ꝓcella magna uenti: et fluct⁹ mittebat i nauim: ita ut impleretur nauis. Et erat ipse in puppi super cereuical dormiens: et excitant eum et dicūt illi. Magister: nō ad te ptinet quia perimus? Et exsurgens cōminatus est uento: et dixit mari. Tace: obmutesce. Et cessauit uentus: et facta est tranquillitas magna. Et ait illis. Quid timidi estis? Necdū habetis fidē. Et timuerūt timore magno: et dicebāt ad alterutrū. Quis putas est iste: qa uent⁹ et mare obediūt ei. C.v.

Et uenerūt trans fretū maris i regionē gerasenoꝝ. Et exeunti ei de naui statī occurrit de monumētis hō mo in spiritu immūdo: qui domicilīū habebat in monumentis. Et neq; catenis iam quisq; poterat eum ligare: quoniā sepe compedibus et catenis uinctus: dirupisset catenas et cōpedes cōminuisset: et nemo poterat eū domare. Et semp die ac nocte in monumentis et in montibz erat clamās: et concidens se lapidibus. Videns aūt ihesum a longe cucurrit et adorauit eum: et clamans uoce magna dixit. Quid michi et tibi ihesu fili dei altissimi? Adiuro te p deū ne me torqueas. Dicebat enim illi. Exi spiritus immūde ab hō mine isto. Et interrogabat eū. Quod tibi nomē est? Et dicit ei. Legio michi nomē est: quia multi sum⁹. Et deprabatur eum multū: ne se expelleret extra regionē. Erat aūt ibi circa montē greꝫ porcoꝝ magnus pascens in agris: et deprabant̄ eum spiritus dicētes. Mitte nos i porcos: ut i eos introeam⁹. Et concessit eis statī ihesus. Et exeūtes spirit⁹ immūdi introierūt i porcos: et magno impetu greꝫ precipitatus est in mari ad duo milia: et suffocati sunt in mari. Qui aūt pascebāt eos fugerūt: et nunciauerūt in ciuitatem et in agros. Et exierūt uidere quid esset facti: et uenerunt ad ihesum: et uident illū qui a demonio uexabatur sedentem uestitum et sane mentis et timuerūt. Et narrauerūt illis qui uiderāt qualiter factum esset ei qui demoniū habuerat: et de porcis. Et rogare ceperūt eum: ut discederet de finibus eoꝝ. Cumq; ascenderet nauim: cepit illū deprecari qui a demonio uexatus fuerat ut esset cum illo et non admisit eum: sed ait illi. Vade in domū tuam ad tuos: et āmuncia illis quāta tibi dns fecerit: et miserecus sit tui. Et abiit et cepit ꝑdicare in decapoli quāta sibi fecisset ihesus: et omnes mirabātur. Et cum ascendisset ihesus in nauim rursum trans fretū conuenit turba multa ad eum: et erat circa mare. Et uenit quidā de archisinagogis nomine iayrus: et uidens eum ꝓcidit ad pedes eius: et deprecabatur eū multū dicens. quoniā filia mea in extremis ē. Veni impone manū tuā sup eam: ut salua sit et uiuat. Et abiit cū illo: et sequebatur eum turba multa: et cōprimebant eū. Et mulier q̄ erat in ꝓfluuio sanguinis annis duodecim et fuerat multa ꝑssa a cōpluribus medicis: et erogauerat omnia sua. nec quicq; profecerat: sed magis deterius habebat. Cum audisset de ihesu uenit in turba retro: et tetigit uestimentū ei⁹. Dicebat enim: quia si uel uestimentū eius tetigero salua ero. Et confestim siccatus ē fons sanguinis ei⁹: et sensit corpore q̄a sanata esset a plaga. Et statī ihesus in semetipso cognoscens uirtutē que exierat de illo: cōuersus ad turbā

aiebat. Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui. Vides turbam comprimentem te·et dicis quis me tetigit? Et circūspiciebat videre eā que hoc fecerat. Mulier vero timens et tremēs sciens qđ factū esset in se: venit et prōdit ante eum et dixit ei omnem veritatem. Ille aūt dixit ei. Filia fides tua te saluā fecit: vade in pace: et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquēte veniūt nūcij ad archisynagogū dicentes: qā filia tua mortua ē. Quid ultra vexas magistrū? Ihesus aūt audito verbo qđ dicebatur: ait archisynagogo. Noli timere: tantūmodo crede. Et non admisit quemq̄ se sequi: nisi petrum et iacobū et iohannem fratrem iacobi. Et veniūt in domū archisynagogi. Et vidit tumultū & flentes et ululantes multum: et ingressus ait illis. Quid turbamini et ploratis? Puella nō ē mortua sed dormit. Et irridebāt eum. Ipe vero eiectis omnibs assumit patrē & matrem puelle·et qui secū erāt: et ingrediūtur ubi puella erat iacens: et tenens manū puelle ait illi. Thabithacumi: qđ est interpratū·puella tibi dico surge. Et cōfestim surrexit puella: et ābulabat. Erat aūt ānoz duodeci. Et obstupuerūt stupore magno. Et prēcepit illis vehementer·ut nemo id sciret: et dixit dare illi manducare.

Et egressus inde abiit in patriā suā: & sequuntur eum discipuli sui. Et facto sabbato cepit i synagoga docere: et multi audientes·āmirabant in doctrina eius dicentes. Unde huic hec omnia? Et que est sapientia q̄ data est illi: et virtutes tales q̄ per manꝰ eius efficiūtur? Nōne hic est faber filius marie: frater iacobi et ioseph et iude et simonis? Nōne et sorores eius hic nobiscū sunt? Et scandalizabātur in illo. Et dicebat illis ihesus: qā nō est propheta sine honore nisi i patria sua et i domo sua et i cognatione sua. Et nō poterat ibi virtutem ullā facere nisi paucos infirmos impositis manibs curauit: & mirabatur propter incredulitatem eoz: et circuibat castella in circuitu docens. Et vocauit duodecim: et cepit eos mittere binos: & dabat illis potestatem spirituū immūdoz. Et prēcepit eis ne quid tollerent in via nisi virgā tantum: nō peram nō panem neq̄ in zona es sed calciatos sandaliis: et ne induerentur duabs tunicis. Et dicebat eis. Quocunq̄ introieritis in domū illic manete donec exeatis inde: & quicunq̄ nō receperint vos nec audierint vos: exeuntes inde excutite puluerē de pedibus vestris in testimoniū illis. Et exeuntes prēdicabāt ut penitentiā ageret: et demonia multa eiciebāt: & ungebāt oleo multos egros & sanabant. Et audiuit rex herodes: manifestū eni factū ē nomē eius: & dicebat. Quia iohānes baptista resurrexit a mortuis: et propterea virtutes operantur in illo. Alij aūt dicebāt quia helias est: alij vero dicebant quia prophēta est quasi unꝰ ex prophetis. Quo audito herodes ait. Quē ego decollaui iohannē hic a mortuis resurrexit. Ipse enim herodes misit ac tenuit iohānem et vinxit eum in carcerem propter herodiadē uxorē philippi fratris sui: quia duxerat eam. Dicebat enī iohānes herodi. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem insidiabat illi: et volebat occidere eum nec poterat. Herodes aūt metuebat iohannē sciens eum virū iustū & sanctū et custodiebat eū: & audito eo multa faciebat: et libenter eū audiebat. Et cum

C·vj·

dies opportun⁹ accidisset: herodes na-
talis sui cenā fecit pncipibꝫ ⁊ tribunis
et primis galilee. Cunqꝫ introisset filia
ipsi⁹ herodiadis-⁊ saltasset ⁊ placu-
isset herodi simulqꝫ recumbentibꝫ: reꝝ
ait puelle. Pete a me qđ vis: et dabo
tibi. Et iurauit illi: quia quicquid pe-
tieris dabo tibi: licet dimidium regni
mei. Que cum exisset: dixit matri sue.
Quid prā? At illa dixit. Caput iohā-
nis baptiste. Cunqꝫ introisset statim
cum festinatione ad regem: petiuit di-
cens. Volo: ut pnius des michi in
disco caput iohānis baptiste. Et con-
tristatus est reꝝ. Propter iusurandū
et ppter simul discūbentes noluit eam
contristare: sed misso spiculatore pre-
pit afferri caput eius in disco: et decol-
lauit eum in carcere. Et attulit caput
ei⁹ i disco: ⁊ dedit illud puelle: ⁊ puella
dedit matri sue. Quo audito discipli
eius venerūt et tulerūt corpus eius: et
posuerūt illud in monumento. Et con-
uenientes apostoli ad ihesum: renūci-
auerūt ei omnia que egerant et docue-
rant. Et ait illis. Venite seorsum i de-
sertū locū: et requiescite pusillū. Erant
enim qui veniebāt ⁊ rediebant multi:
et nec spaciū māducādi habebāt. Et
ascendentes in nauim abierūt in deser-
tum locū seorsum. Et viderūt eos abe-
untes: et cognouerūt multi: et pedestres
de omnibꝫ ciuitatibus cucurrerunt il-
luc ⁊ puenerūt eos. Et exiens vidit tur-
bam multā ihesus: ⁊ misertus est sup
eos quia erant sicut oues nō habētes
pastorem: et cepit illos docere multa.
Et cū iam hora multa fieret: accesserūt
discipuli eius dicentes. Desertus loc⁹
est hic: et iam hora pterist. Dimitte il-
los: ut euntes in pximas villas et vi-
cos emant sibi cibos quos māducēt.
Et respōdēs ait illis. Date illis man-
ducare. Et dixerūt ei. Euntes emam⁹
ducentis denariis panes: et dabimus
illis manducare. Et dicit eis. Quot
panes habetis? Ite ⁊ videte. Et cum co-
gnouissent dicūt. Quinqꝫ. Et duos
pisces. Et pcepit illis ut accūbere face-
rent omnes secūm cōtubernia sup viride
fenū. Et discumbuerūt in partes: per
centenos et quinquagenos. Et acceptis
quinqꝫ panibꝫ et duobus piscibus: in-
tuens in celū benedixit et fregit panes
⁊ dedit discipulis suis ut ponerent an-
te eos: ⁊ duos pisces diuisit omnibus.
Et māducauerūt omnes: et saturati
sunt. Et sustulerūt reliquias fragmen-
torꝫ duodecim cophinos plenos: ⁊ de
piscibus. Erant autē qui māducaue-
runt quinqꝫ milia virorū. Et statim
coegit discipulos suos ascendere na-
uim ut pcederent eum trās fretum ad
bethsaydam: dum ipe dimitteret pplm.
Et cum dimisisset eos: abiit i montē
orare. Et cum sero esset erat nauis in
medio mari: et ipse solus in terra. Et
videns eos laborātes in remigando-
erat enim ventus contrari⁹ eis: ⁊ circa
quartam vigiliā nocte venit ad eos
ambulās supra mare: et volebat pre-
terire eos. At illi ut viderunt eum am-
bulātem supra mare putauerunt fan-
tasma esse: et exclamauerūt. Omnes e-
nim viderūt eum: ⁊ cōturbati sunt. Et
statim locutus est cum eis: et dixit eis.
Cōfidite. Ego sum: nolite timere. Et
ascendit ad illos in nauim: ⁊ cessauit
ventus. Et plus magis intra se stupe-
bant. Non enim intellexerūt de pani-
bus. Erat enim cor eoꝝ obcecatum. Et
cum transfretassent venerūt in terram
genesareth: ⁊ applicuerūt. Cūqꝫ egressi
essent de naui continuo cognouerunt

eum: ⁊ pcurrentes uniuersā regionē illam ceperāt ī grabatis eos qui se male habebāt circūferre ubi audiebāt eū esse. Et quocūq; introibat in uicos uel in uillas aut ciuitates: in plateis ponebāt infirmos· ⁊ deprabant eum ut uel fimbriā uestimenti eius tangerēt: et q̄q̄t tangebāt eū salui fiebāt. C· vij·

Et cōueniunt ad eum pharisei et quidā de scribis: uenientes ab ihērosolimis. Et cū uidissent quosdā ex discipulis eius cōmunibz manibz id est non lotis manducare panes: uituperauerūt. Pharisei enim ⁊ oēs iudei nisi crebro lauerint manus non mādurant tenentes traditionē seniorum: et a foro nisi baptizent nō comedunt: et alia multa sunt que tradita sunt illis seruare· baptismata calicū et urceoz et eramentoz ⁊ lectorum. Et interrogabant eum pharisei et scribe. Quare discipuli tui nō ābulant iuxta traditionem senioz: sed cōmunibus manibus manducant panē? At ille respondēs dixit eis. Bene pphetauit ysaias de uobis ypocritis: sicut scriptū est. Populus hic labijs me honorat: cor aūt eoz longe est a me. Inuanum aute me colunt docentes doctrinas et p̄cepta hominū. Relinquentes enim mandatū dei tenetis traditiones hominū: baptismata urceoz et calicū et similia hijs facitis multa. Et dicebat. Bene irritū facistis p̄ceptū dei: ut traditionem uestrā seruetis. Moyses enī dixit. Honora patrem tuū et matrē tuā: et qui maledixerit patri uel matri morte moriat. Vos aūt dicitis. Si dixerit homo patri aut matri corban q̄d est donū q̄cunq; ex me tibi pfuerit: et ultra nō dimittitis eū quicq; facere patri suo aut matri: rescindentes uerbū dei per traditionē uestrā quā tradidistis. Et multa talia huiusmodi facitis. Et aduocans iterū turbā dicebat illis. Audite me omnes ⁊ intelligite. Nichil ē extra hominē introiens in eum q̄ posit eum coinquinare: sed que de homine procedūt illa sunt q̄ cōmunicāt hominem. Si quis habet aures audiendi audiat. Et cum introisset in domū a turba: interrogabāt eum discipuli eius parabolā. Et ait illis. Sic et uos imprudentes estis? Non intelligitis q̄a omne extrinsecus introiens in hominē non potest eum cōmunicare quia nō intrat in cor eius: sed in uentrē uadit et ī secessum exit purgās oēs escas? Dicebat aūt: quoniā illa que de homine exeunt illa cōmunicant hominem. Abintus enim de corde hominū male cogitatōes p̄cedūt: adulteria· fornicationes· homicidia· furta· auaricie· nequicie· dol· impudicicie· oculus malus: blasphemia· superbia· stulticia. Omnia hec mala abintus p̄cedūt: et cōmunicāt hominē. Et inde surgens abijt ī fines tyri ⁊ sydonis: et ingressus domū neminē uoluit scire: ⁊ non potuit latere. Mulier enim statim ut audiuit de eo cuius filia habebat spīritū immundū intrauit: et p̄cidit ad pedes eius. Erat enī mulier gentilis: syrophenissa genere. Et rogabat eum ut demoniū eiceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine prius saturari filios. Non est enim bonū sumere panē filioz: et mittere canibus. At illa respondit: et dixit illi. Vtiq; dne. Nā ⁊ catelli comedunt sub mensa de micis pueorū. Et ait illi. Propter hunc sermonē uade: exijt demonium de filia tua. Et cum abijsset domum inuenit puellā iacentem supra lectum: et demoniū exijsse.

Et iterū egiens de finibus tyri venit per
sydonem ad mare galilee inter medi-
os fines decapoleos. Et adducunt ei
surdum et mutū. Et deprecabantur eū
ut imponat illi manū. Et apphendēs
eū de turba seorsū misit digitos suos
i auriculas eius: et expuēs tetigit linguā
eius: et suspiciens in celū ingemuit: et
ait illi. Effeta: qđ ē adaperire. Et sta-
tim aperte sunt aures eius: et solutū
est vinculū linguę eius: et loquebatur
recte. Et precepit illis ne cui dicerent.
Quāto aūt eis p̄cipiebat tāto magis
plus p̄dicabāt: et eo ampli⁹ āmirabā-
tur dicētes. Bene oīa fecit: et surdos
fecit audire: et mutos loqui. Cap.

In diebus illis iterū cū turba multa esset
nec haberent qđ māducarent: cōuoca-
tis discipulis ait illis. Misereor super
turbā: quia ecce iam triduo sustinent
me nec habēt qđ māducēt: et si dimise-
ro eos ieiunos in domū suā deficient
in via. Quidā enim ex eis delonge ve-
nerūt. Et respondērūt ei discipuli sui.
Vnde illos poterit quis hic saturare
panibꝫ i solitudine? Et interrogauit
eos. Quot panes habetis? Qui dixe-
runt. Septem. Et p̄cepit turbe discum-
bere sup terrā. Et accipiens septem pa-
nes gratias agens fregit: et dabat dis-
cipulis suis ut apponerent: et apposue-
runt turbe. Et habebāt piscīculos pau-
cos: et ipos benedixit: et iussit apponi.
Et māducauerunt et saturati sunt: et
sustulerūt qđ superauerat de fragmen-
tis septem sportas. Erant autem qui
manducauerāt ꝟsū quatuor milia. et
dimisit eos. Et statim ascendens na-
uim cū discipulis suis: venit in partes
dalmanutha. Et exierunt pharisei et
ceperūt cōquirere cū eo: querentes ab il-
lo signum de celo: temptantes eum.
Et ingemiscēs spiritu ait. Quid gene-
ratio ista signū querit? Amē dico vo-
bis: si dabitur generationi isti signū.
Et dimittens eos ascendit iterū naui:
et abiit trans fretū. Et obliti sunt pa-
nem sumere: et nisi unū panē non ha-
bebāt secū i naui. Et p̄cipiebat eis dicēs.
Videte et cauete a fermento phariseo-
rum: et fermento herodis. Et cogita-
bant ad alterutrū dicentes: quia panes
non habem⁹. Quo cognito: ait illis
ihesus. Quid cogitatis quia panes
non habetis? Nondum cognoscitis
nec intelligitis? Adhuc cecatū habe-
tis cor vestrū. Oculos habentes nō vi-
detis: et aures habētes non auditis.
Nec recordamini quādo quīq; panes
fregi i quīq; milia: et qt cophinos fra-
gmentoꝝ plenos sustulistis? Dicunt
ei. Duodecim. Quādo et septem panes
in quatuor milia: qt sportas fragmē-
toꝝ tulistis? Et dicunt ei. Septem. Et
dicebat eis. Quomodo nondū intelli-
gitis? Et veniūt bethsayda: et adducūt
ei cecū: et rogabāt eum ut illū tangeret.
Et apprehensa manu cecī eduxit eum
extra vicū: et expuens in oculos eius
impositis manibꝫ suis: interrogauit
eum si quid videret. Et aspiciens ait.
Video homines velut arbores ābu-
lantes. Deinde iterū imposuit manus
sup oculos ei⁹ et cepit videre: et restitu-
tus est: ita ut clare videret omnia. Et
misit illū i domū suā dicens. Vade in
domū tuā: et si i vicū introieris nemini
dixeris. Et ingressus ē ihesus et discipli
ei⁹ castella cesaree philippi: et i via in-
terrogabat discipulos suos dicens eis.
Quem me dicūt esse homines? Qui re-
sponderunt illi dicentes. Johannē ba-
ptistā: alij helyam: alij vero ꝟsi unū de
prophetis. Tunc dicit illis. Vos vero

quem me esse dicitis? Respondens petrus ait ei. Tu es christus. Et cōminatꝰ est eis: ne cui dicerent de illo. Et cepit docere eos quoniā oportet filiū hois pati multa ⁊ reprobari a senioribus ⁊ a sūmis sacerdotibus et scribis ⁊ occidi: ⁊ post tres dies resurgere. Et palā verbū loquebatur. Et apprehendēs eū petrus: cepit increpare eū. Qui cōuersus ⁊ videns discipulos suos: comminatus est petro dicens. Vade retro me sathana: quoniā nō sapis que dei sūt sed que sunt hominum. Et cōuocata turba cum discipulis suis: dixit eis. Si quis vult me sequi deneget semetipm: et tollat crucem suā ⁊ sequat̄ me. Qui enim voluerit animā suā saluā facere pdet eam: qui aūt pdiderit animam suā ꝓpter me et euangeliū: saluā faciet eā. Quid enim pdesit homini si lucretur mundū totū: et detrimentū anime sue faciat? Aut quid homo cōmutationis dabit pro anima sua. Qui enim me confusus fuerit et verba mea in generatone ista adultera ⁊ peccatrice: et filiꝰ hois confundet̄ eū cū venerit in gloria pris sui cū āgelis sāctis. C. iv.

Et dicebat illis. Amen dico vobis: quia sunt quidā de hic stantibus qui nō gustabūt mortē: donec videāt regnū dei venies in virtute. Et post dies sex assumpsit ihesus petrū ⁊ iacobū et iohannē: et ducit illos in mōtem excelsum solos: ⁊ trāsfiguratꝰ est corā ipis. Et vestimēta eius facta sūt splendētia ⁊ candida nimis velut nix: qualia fullo non potest sup terrā candida facere. Et apparuit illis helyas cum moyse: et erāt loquentes cū ihesu. Et respōdens petrus ait ihesu. Rabbi bonū est nos hic esse: ⁊ faciamus tria tabernacula: tibi unū· ⁊ moysi unū· et helye unū. Non enim sciebat qd diceret. Erant enim timore exterriti. Et facta ē nubes obumbrās eos: et venit vox de nube dicens. Hic est filius meꝰ carissimus: audite illū. Et statim circumspicientes: neminē amplius viderūt nisi ihesum tantū secū. Et descendentibus illis de monte pcepit illis ne cuiquā qd vidissent narrarent: nisi cū filius hominis a mortuis resurrexerit. Et verbum continuerūt apud se: conquirentes quid esset cum a mortuis resurrexerit. Et interrogabāt eū dicentes. Quid ergo dicūt pharisei et scribe qa helyam oportet venire primum? Qui respondens ait illis. Helyas cū venerit ꝓmo restituet oīa: et quomō scriptum est in filiū hois: ut multa patiatur ⁊ contemnat̄. Sed dico vobis: qa et helyas venit: et fecerūt illi quecunq; voluerūt sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos vidit turbā magnā circa eos: et scribas cōquirentes cū illis. Et confestim oīis ppls videns ihesum stupefactꝰ est et expauerūt: ⁊ accurrentes salutabant eum. Et interrogauit eos. Quid inter vos cōquiritis? Et respondens unus de turba dixit. Magister attuli filiū meū ad te habentem spiritum mutū: qui ubicunq; eū apprehenderit allidit illū: ⁊ spumat et stridet dentibs et arescit. Et dixi discipulis tuis ut ejicerent illū: et non potuerūt. Qui respondens eis dixit. O generatō incredula: usq; diu apud vos ero? Quā diu vos patiar? Afferte illū ad me. Et attulerunt eum. Et cū vidisset eū statim spiritus conturbauit illū: et elisus in terram volutabat̄ spumās. Et interrogauit patrē eius. Quantū temporis ē ex quo ei hoc accidit? At ille ait. Ab infantia. Et frequēter eū in ignē et in

aquã misit: ut cũ pderet. Sed si quid potes· adiuua nos: misertus nr̃i. Ihe-sus aũt ait illi. Si potes credere oĩa possibilia credenti? Et continuo exclamans pater pueri cũ lacrimis aiebat. Credo dñe: adiuua incredulitatẽ meã. Et cũ vidisset ihesus cõcurrentem turbam: cõminatus est spiritui immũdo dicens illi. Surde et mute spirit̃· ego pcipio tibi exi ab eo: et amplius ne introeas in eum. Et exclamãs et multũ discerpens eum exiit ab eo: et factus est sicut mortuus: ita ut multi dicerẽt qꝫ mortuus est. Ihesus aũt tenẽs manũ eius eleuauit eum: et surrexit. Et cũ introisset in domũ: discipuli eius secreto interrogabãt eũ. Quare nos nõ potuim⁹ eicere eũ? Et dixit illis. Hoc genꝰ in nullo potest exire: nisi in oratione et ieunio. Et inde pfecti pretergradiebant galileã: nec volebat quenqꝫ scire. Docebat aũt discipulos suos: et dicebat illis quoniã filius hominis tradetur in manus hominũ· et occident eum: et occisus tercia die resurget. At illi ignorabãt verbũ: et timebãt interrogare eũ. Et venerũt capharnaũ. Qui cum domi essent interrogabat eos. Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in via inter se disputauerãt: quis eorꝫ maior esset. Et residens vocauit duodecim: et ait illis. Si quis vult primus esse: erit omniũ nouissimus et omniũ minister. Et accipiens puerũ statuit eũ in medio eorꝫ: quẽ cũ cõplexus esset ait illis. Quisquis unũ ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo me recipit: et quicunqꝫ me susceperit nõ me suscipit: sed eũ qui me misit. Respondit illi iohãnes dicẽs. Magister vidim⁹ quẽdam in nomine tuo eicientem demonia qui non sequitur nos: et phibuim⁹ eũ. Ihesus aũt ait nolite phibere eũ. Nemo est enim q̃ faciat virtutem in nomine meo: et possit cito male loqui de me. Qui enim non est aduersum vos: p vobis ẽ. Quisquis enim potũ dederit vobis calicẽ aque in nomine meo quia christi estis: amẽ dico vobis non pdet mercedem suam. Et quisquis scãdalizauerit unum ex hijs pusillis credentibus in me: bonũ est ei magis si circundaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur. Et si scãdalizauerit te manꝰ tua: abscide illã. Bonũ est tibi debilẽ introire in vitã· qꝫ duas manus habẽtem ire in gehennã in ignẽ inextinguibilẽ: vbi vermis eorꝫ nõ moritur: et ignis nõ extinguitur. Et si pes tuus te scandalizat: ãputa illũ. Bonũ est tibi claudum introire in vitã eternã· qꝫ duos pedes habentẽ mitti in gehennã ignis inextinguibilis: vbi vermis eorꝫ non moritur: et ignis nõ extinguit. Quod si oculus tuus scãdalizat te: eice eum. Bonũ est tibi luscũ introire in regnũ dei· qꝫ duos oculos habentem mitti in gehennã ignis: vbi vermis eorũ non moritur: et ignis nõ extinguit. Oĩs enim igne salietur: et oĩs victima sale salietur. Bonũ ẽ sal. Nõ si sal insullũ fuerit in quo illud cõdietis? Habete in vobis sal: et pacẽ habete inter vos. C.v.

Et inde exsurgens venit in fines iudee vltra iordanem: et cõuenũt iterũ turbe ad eũ: et sicut cõsueuerat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei interrogabãt eũ si licet viro vxorẽ dimittere: temptantes eũ. At ille respõdens dixit eis. Quid vobis pcepit moyses? Qui dixerunt. Moyses pmisit libellũ repudij scribere et dimittere. Quibus respõdens ihesus ait. Ad duritiã

rordis vestri scripsit vobis preceptum istud. Ab initio aũt creature masculũ et feminã fecit eos deus. Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem: et adherebit ad uxorẽ suã: et erũt duo in carne una. Itaq; iam nõ sunt duo: sed una caro. Quod ergo deus coniũxit: homo non separet. Et in domo iterũ discipuli eius de eodẽ interrogauerũt eum. Et ait illis. Quicunq; dimiserit uxorem suã · et aliã duxerit: adulteriũ cõmittit sup eam. Et si uxor dimiserit virũ suũ et alij nupserit · mechatur. Et offerebãt illi paruulos ut tangeret illos: discipuli aũt cõminabantur offerentibus. Quos cũ uideret ihesus: indigne tulit. Et ait illis. Sinite paruulos uenire ad me: z ne phibueritis eos. Taliũ est enim regnũ dei. Amen dico uobis: quisquis nõ receperit regnũ dei uelut paruulus nõ intrabit i illud. Et complexãs eos et imponens manus sup illos: benedicebat eos. Et cum ingressus esset i uia: procurrens quidã genu flexo ante eũ · rogabat eũ dicens. Magister bone: quid faciã ut uitam eternã possideam? Ihesus aũt dixit ei. Quid me dicis bonũ? Nemo bonus: nisi unus deus. Precepta nosti: ne adulteres · ne occidas · ne furaris · ne fallũ testimonium dixeris · ne fraudẽ feceris: honora patrem tuũ et matrẽ. At ille respondẽs ait illi. Magister hec omnia obseruaui a iuuentute mea. Ihesus aũt intuitus eũ · dilexit eũ: z dixit ei. Unũ tibi deest. Vade: quecunq; habes uende et da pauperibus et habebis thesaurũ i celo: z ueni sequere me. Qui cõtristatus in uerbo: abijt merens. Erat enĩ habens multas possessiones. Et circũspiciẽs ihesus: ait discipulis suis. Quã difficile q̃ pecunias habent i regnũ dei introibũt. Discipli autem obstupescebãt in uerbis eius. At ihesus rursus respõdens ait illis. Filioli: q̃ difficile est confidentes in pecuniis in regnũ dei introire. Facilius est camelũ p foramẽ acus transire: q̃ diuitem intrare in regnum dei. Qui magis ãmirabant dicẽtes ad semetipos. Et quis potest saluus fieri? Et intuẽs ihesus illos ait illis. Apud homines impossibile est: sed nõ apud deũ. Omnia enim possibilia sunt apud deũ. Et cepit ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumus te. Respõdens ihesus ait. Amen dico uobis: nemo est q̃ reliquerit domũ aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros ꝓpter me et ꝓpter euangeliũ qui nõ accipiet centies tantum nũc in tempore hoc: domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cũ ꝓsecutonibz: z i sc̃o futuro uitã eternam. Multi aũt erũt ꝑmi nouissimi: z nouissimi primi. Erãt aũt i uia ascendentes iherosolimã: et p̃cedebat illos ihesus. Et stupebãt: et sequentes timebant. Et assumens iterũ duodecim: cepit illis dicere q̃ essent ei uẽtura. Quia ecce ascendimus iherosolimã: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum z scribis z senioribus: et damnabunt eum morte. Et tradent eũ gentibus z illudent ei: z conspuent eũ et flagellabunt eũ · et interficient eũ: et tercia die resurget. Et accedunt ad eũ iacobz et iohannes filij zebedei dicẽtes. Magister: volumus ut quodcunq; petierimus facias nobis. At ille dixit eis. Quid uultis ut faciã uobis? Et dixerũt. Da nobis: ut unus ad dexterã tuã · z alius ad sinistrã tuã sedeamus in gloria tua. Ihesus aũt ait eis. Nescitis q̃d petatis.

Potestis bibere calicem quē ego bibo· aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerūt ei. Possum⁹. Ihesus aūt ait eis. Calicē quidē quē ego bibo bibetis ⁊ baptismo quo ego baptizor baptizabimini: sedere aūt ad dexteram meā uel ad sinistrā nō est meum dare uobis: sed quibus paratū est. Et audiētes decē indignari sūt de iacobo et iohāne. Ihesus aūt uocans eos· ait illis. Scitis qā hi qui uidentur principari gentibus dominantur eis: et principes eor potestatem habent ipsor? Non ita est aūt in uobis: sed quicūq; uoluerit fieri maior erit uester minister: et quicūq; uoluerit ī uobis primus esse: erit omniū seruus. Nam et filius hois nō uenit ut ministraretur ei· sed ut ministraret: et daret animā suā redemptionem pro multis. Et uenīūt ihericho. Et pficiscēte eo de ihericho· et discipulis eis ⁊ plurima multitudine: filius thimei barthimeus cecus· sedebat iuxta uiā mendicās. Qui cū audisset quia ihesus nazarenus est: cepit clamare ⁊ dicere. Ihesu fili dauid: miserere mei. Et cōminabātur illi multi· ut taceret. At ille multo magis clamabat: fili dauid miserere mei. Et stās ihesus: precepit illū uocari. Et uocāt cecū: dicentes ei. Animequior esto. Surge: uocat te. Qui piecto uestimento suo· exiliens uenit ad eū. Et respondēs ihesus dixit illi. Quid tibi uis faciam? Cecus aūt dixit ei. Rabboni ut uidē. Ihesus aūt ait illi. Uade. Fides tua te saluū fecit. Et cōsecutus est uidit: et sequebat eū ī uia. Cap. xi.

Et cū appropinquarent ihersolime et bethanie ad mōtem oliuarum mittit duos ex discipulis suis: et ait illis. Ite ī castellū qd cōtra uos ē: et statim introeuntes illuc· inuenietis pullū ligatum· sup quē nemo adhuc hominum sedit. Soluite illum: et adducite. Et si quis uobis dixerit quid facitis: dicite quia domino necessari⁹ est: et continuo illū dimittet huc. Et abeuntes inuenerūt pullum ligatum· ante ianuam foris in biuio: ⁊ soluūt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis. Quid facitis soluentes pullū? Qui dixerūt eis sicut pceperat illis ihesus: et dimisserūt eis. Et duxerūt pullū ad ihesum: et imponūt illi uestimenta sua et sedit sup eū. Multi uestimēta sua strauerūt ī uia. Alii aūt frondes cedebāt de arboribus: et sternebāt ī uia. Et qui pibāt· et q̄ sequebātur clamabāt dicentes. Osanna benedictus qui uenit in nomine dñi: benedictum qd uenit regnū patris nostri dauid: osanna in excelsis. Et introiuit ihersolimā in templū: et circūspectis omnibus cū iā uespera esset hora: exijt ī bethaniam cū duodecī. Et alia die cū exirent a bethania esurijt. Cumq; uidisset a lōge ficū habentē folia: uenit si qd forte inueniret in ea. Et cum uenisset ad eam: nichil inuenit pter folia. Nō enī erat tempus ficor. Et respōdens dixit ei. Jam nō amplius in eternū ex te quisq; fructū māducet. Et audiebant discipuli ei⁹: et uenīūt ihersolimā. Et cum introisset in templū cepit eicere uendentes ⁊ ementes in tēplo: et mēsas nummulariorū et kathedras uendentiū columbas euertit. Et nō sinebat ut quisq; trāsferret uas per templū: ⁊ docebat dicens eis. Nōne scriptū est quia domus mea dom⁹ oratōnis uocabitur omnibus gentibus? Uos aūt fecistis eam speluncā latronum. Quo audito: principes sacerdotū et scribe querebant quomō eū pderent. Timebāt eū

eū: quoniā uniuersa turba āmirabat sup doctrīna eius. Et cū uespera facta esset: egrediebat de ciuitate. Et cū mane trānsirent: uiderūt ficum aridā factā a radicibꝫ. Et recordatus petrus dixit ei. Rabbi: ecce ficꝰ cui maledixisti aruit. Et respondēs ihesus ait illis. Habete fidem dei. Amē dico uobis: quia quicunqꝫ dixerit huic mōti tollere. et mittere in mare. ⁊ nō hesitauerit i corde suo sed crediderit qa qcunqꝫ dixerit fiat: fiet ei. Propterea dico uobis: omnia quecunqꝫ orantes petitis credite quia accipietis: ⁊ euenīet uobis. Et cū stabitis ad orandū. dimittite si quid habetis aduersus aliquē: ut et pater uester qui in celis est dimittat uobis peccata uestra qō si uos nō dimiseritis: nec pater uester qui i celis est dimittet uobis peccata uestra. Et uenīūt rursus ihersolimā. Et cum ambularet in templo accedūt ad eū summi sacerdotes. et scribe ⁊ seniores: et dicūt ei. In qua potestate hec facis: ⁊ quis tibi dedit hanc potestatem ut ista facias? Ihesus aūt respondēs ait illis. Interrogabo uos et ego unū uerbū. ⁊ respondete michi: et dicam uobis in qua potestate hec faciam. Baptismū iohānis de celo erat an ex hominibꝫ? Respōdete michi. At illi cogitabāt secū dicentes. Si dixerimus de celo: dicet nobis. Quare ergo non credidistis ei? Si dixerimꝰ ex hominibus: timemus populū. Omnes enim habebant iohannem quia uere prophera esset. Et respondentes dicunt ihesu. Nescimus. Et respondens ihesus ait illis. Neqꝫ ego dico uobis. in qua potestate hec faciam. Cap. xii.

Et cepit illis in parabolis loqui. Uineā plantauit homo: ⁊ circumdedit sepē ⁊ fodit lacū. et edificauit turrim. et locauit eam agricolis: et peregre pfectꝰ est. Et misit ad agricolas in tempore seruū: ut ab agricolis acciperet de fructu uinee. Qui apprehensū eum ceciderūt: et dimiserūt uacuū. Et iterꝫ misit ad illos aliū seruū: et illum in capite uulnerauerūt: et cōtumelijs affecerūt. Et rursum aliū misit: et illū occiderūt: et plures alios quosdā cedentes: alios uero occidentes. Adhuc ergo unū habēs filiū carissimū. et illū misit ad eos nouissimū dicens: quia reuerebūtur filiū meū. Coloni aūtem dixerūt ad inuicem. Uenite occidamꝰ eum: et nostra erit hereditas. Et apprehendentes eū occiderūt: et eiecerūt extra uineam. Quid ergo faciet dūs uinee? Ueniet et pdet colonos: et dabit uineam alijs. Nec scripturā hanc legistis lapidē quē reprobauerūt edificantes. hic factus est i caput anguli: a dño factum est istud et est mirabile in oculis nostris? Et querebāt eū tenere: ⁊ timuerunt turbā. Cognouerūt enī quoniā ad eos parabolā hāc dixerit. Et relicto eo abierūt. Et mittūt ad eū quosdā ex pharisēis et herodianis: ut eum caperēt in uerbo. Qui uenientes dicūt ei. Magister: scimus quia uerax es et non curas quemq̄. Nec enim uides in faciem hominū: sed in ueritate uiā dei doces. Licet dari tributum cesari: an nō dabimus? Qui scīēs uersutiā illoꝝ. ait illis. Quid me temptatis? Afferte michi denariū ut uideam. At illi attulerunt ei. Et ait illis. Cuius est ymago hec et inscriptio? Dicūt ei. Cesaris. Respondens aūt ihesus dixit illis. Reddite igitur que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. Et mirabāntur sup eo. Et uenerunt ad eū sadducei qui dicunt resurrectionē non esse: et interrogabāt eum

dūites. ℳagister: moyses nobis scripsit ut si cuius frater moꝛtuus fuerit ⁊ dimiserit uxorem·⁊ filios non reliquerit:accipiat frater eius uxoꝛem ipsius· et resuscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erāt:et primꝰ accepit uxorem:⁊ moꝛtuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam et moꝛtuus est:et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperūt eam similiter septem:et non reliquerūt semē. ℳouissima omniū defuncta est et mulier. In resurrectione ergo cū resurrexerint:cuiꝰ de his erit uxoꝛ? Septem enim habuerunt eam uxorem. Et respondens ihesus ait illis. ℳōne ideo erratis: nō scientes scripturas neq; uirtutem dei? Cū enim a moꝛtuis resurrexerint neq; nubent neq; nubentur:sed sunt sicut angeli dei in celis. De moꝛtuis autē qđ resurgāt nō legistis in libro moysi supꝛa rubum quomō dixerit illi deus inquiens:ego sum deus abraham ⁊ deus ysaac ⁊ deus iacob. ℳon est deus moꝛtuoꝝ sed uiuoꝝ. Vos ergo multū erratis. Et accessit unus de scribis· qui audierat illos conquirentes:et uidēs quoniā bene illis respondērit·interrogauit eū qđ esset primū omniū mandatū. Ihesus autē respōdit ei:quia primum omniū mandatū est. Audi isrl dñs deus tuus deus unꝰ est:⁊ diliges dñm deū tuū ex toto coꝛde tuo·et ex tota anima tua·⁊ ex tota mente tua:⁊ ex tota uirtute tua. Hoc est primū māda-tum. Secundū autē simile est illi. Diliges pximū tuū tanq̄ teipm. ℳaius hoꝝ aliud mandatū nō est. Et ait illi scriba. Bene magister in ueritate dixisti:quia unus est deus ⁊ non est aliꝰ pter eū. Et ut diligatur ex toto coꝛde· et ex toto intellectu·⁊ ex tota anima·et ex tota fortitudine: et diligere pximū tanq̄ seipm· maius ē omnibus holocaustomatibꝫ·⁊ sacrificijs. Ihesus autē uidens q̄ sapienter respōdisset: dixit illi. ℳō es lōge a regno dei. Et nemo iam audebat eū interrogare. Et respōdens ihesus dicebat docēs in templo. Quomō dicūt scribe cristū filiū esse dauid? Ipe enim dauid dicit in spiritu sancto. Dixit dominꝰ dño meo sede a dextris meis:donec ponā inimicos tuos·scabellū pdū tuoꝝ. Ipe ergo dauid dicit eū dñm: et unde est filius ei? Et multa turba eum libenter audiuit. Et dicebat eis in doctrina sua. Cauete a scribis:qui uolūt in stolis ambulare et salutari i foro·et i primis cathedris sedere in synagogis:⁊ primos discubitus in cenis. Qui deuorāt domos uiduaꝝ sub obtentu prolixe oratiōnis: hi accipient plixius iudiciū. Et sedēs ihesus cōtra gazophilaciū aspiciebat quomō turba iactaret es in gazophilaciū:et multi diuites iactabāt multa. Cum uenisset aūt uidua una pauper: misit duo minuta qđ ē quadrās. Et conuocans discipulos suos ait illis. Amen dico uobis:quoniā uidua hec paup plus omnibꝫ misit·qui miserūt in gazophilacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserūt: hec uero de penuria sua omnia que habuit misit totum uictum suum. C·viij·

Et cū egrederetur de templo: ait illi unꝰ ex discipulis suis. ℳagister: aspice quales lapides·et quales structure. Et respōdens ihesus ait illi. Vides has oēs magnas edificationes? ℳon relinquetur lapis sup lapidem qui nō destruatur. Et cum sederet in mōte oliuaꝝ cōtra templū: interrogabāt eū seperatim petrus et iacobus

et iohannes et andreas. Dic nobis quãdo ista fient: et qð signũ erit quando hec oĩa incipient cõsũmari. Et respõdens ihesus cepit dicere illis. Videte ne quis vos seducat. Multi enĩ venient ĩ noĩe meo dicentes quia ego sum: et multos seducent. Cum audieritis aũt bella·et opiniões bellorũ: ne timueritis. Oportet enim fieri: sed nondum finis. Exsurget enim gens cõtra gentem·et regnũ sup regnũ: et erũt terremotꝰ p loca et fames. Initia dolorũ hec. Videte aũt vosmetipos. Tradent enim vos in cõciliis·et in synagogis vapulabitis: et ante presides et reges stabitis ꝓpter me in testimoniũm illis. Et in omnes gentes primũ oportet pdicari euangeliũ. Et cũ duxerint vos tradentes·nolite pcogitare quid loquamini: sed qð datũ vobis fuerit in illa hora id loquimini. Nõ enĩ vos estis loquẽtes: sed spiritꝰ sanctus. Tradet aũt frater fratrem in mortẽ·et pater filium: et consurgent filii in parentes: et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus: ꝓpter nomẽ meũ. Qui autẽ sustinuerit in finẽ: hic salvus erit. Cũ aũt videritis abominationẽ desolationis stantem ubi non debet: qui legit intelligat. Tũc q̃ in iudea sunt fugiãt in mõtes: et qui sup tectũ ne descendat in domũ·nec introeat ut tollat qð de domo sua: et qui in agro erit·non revertat retro·tollere vestimentũ suũ. Ve aũt pregnãtibus et nutrientibus in illis diebus. Orate vro: ut hyeme nõ fiant. Erunt enim dies illi tribulationes tales quales nõ fuerũt ab initio creature quã condidit deus usq; nũc: neq; fient. Et nisi breviasset dñs dies: nõ fuisset salva oĩs caro. Sed propter electos qs elegit breviavit dies.

Et tunc si quis vobis dixerit ecce hic est christus·ecce illic: ne credideritis. Exsurgent enim pseudo christi et pseudo prophete: et dabũt signa et portenta ad seducendos si fieri potest etiã electos. Vos ergo videte. Ecce pdixi vobis omnia. Sed in illis diebus post tribulationẽ illã sol cõtenebrabit: et luna nõ dabit splendorẽ suũ. Et stelle celi erũt decidentes: et virtutes que sunt in celis movebũtur. Et tunc videbũt filiũ hominis venientem in nubibus cũ virtute multa et gloria. Et tũc mittet ãgelos suos: et cõgregabit electos suos a q̃tuor ventis a sũmo terre usq; ad sũmũ celi. A ficu aũt discite parabolã. Cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia: cognoscitis quia in pximo sit estas. Sic et vos cum videritis hec fieri: scitote qð in pximo sit in ostiis. Amen dico vobis: quoniã nõ transibit generatio hec·donec omnia ista fiant. Celum et terra transibũt: verba aũt mea nõ trãsibũt. De die aũt illo vel hora nemo scit·neq; ãgeli in celo neq; filius: nisi pater. Videte·vigilate·et orate. Nescitis enim quãdo tẽpus sit. Sicut homo qui peregre pfectus reliquit domũ suam: et dedit servis suis potestatem cuiuslibet operis: et ianitori cepit ut vigilet. Vigilate ergo. Nescitis enim quãdo dominꝰ domꝰ veniat: sero·an media nocte·an gallicãtu·an mane: ne cũ venerit repente·inveniat vos dormientes. Quod autem vobis dico omnibus dico: vigilate. Cap. xiiii.

Erat aũt pascha et azima post biduum: et querebãt summi sacerdotes et scribe quomodo eũ dolo tenerẽt et occiderent. Dicebãt enim. Nõ in die festo: ne forte tumultꝰ fieret in pplo. Et cum esset bethanie in domo simonis

leprosi et recumberet: venit mulier habens alabastrū unguenti nardi spicati pōdosi: et fracto alabastro effudit sup caput eius. Erant aūt quidā indigne ferentes intra semetipos: et dicētes. Ut quid pdicio ista unguenti facta est? Poterat enim unguentum istud venūdari plus q̄ trecentis denarijs: et dari pauperibus. Et fremebāt in eam. Ihesus aūt dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis? Bonū opus operata est in me. Semp enim pauperes habetis vobiscum: et cū volueritis potestis illis benefacere: me aūt nō semp habetis. Qđ habuit hec fecit: pcurrit ungere corpus meū in sepulturā. Amen dico vobis: ubicūq; pdicatū fuerit euangeliū istud in uniuerso mūdo: et qđ fecit hec narrabitur in memoriam eius. Et iudas scariothis unus de duodecim abijt ad summos sacerdotes: ut pderet eū illis. Qui audientes gauisi sūt: et promiserūt ei pecuniā se daturos. Et quomodo illū oportune traderet. Et pmo die azimorū quādo pascha immolabant: dicūt ei discipuli. Quo vis eamus et paremus tibi ut manduces pascha? Et mittit duos ex discipulis suis: et dicit eis. Ite in ciuitatem: et occurret vobis homo lagenā aque baiulās. Sequimini eum: et quocunq; introierit dicite dño domus: quia magister dicit. Ubi est refectio mea: ubi pascha cū discipulis meis manducem? Et ipse vobis demōstrabit cenaculū grāde stratum: et illic parate nobis. Et abierūt discipuli eius et venerūt in ciuitatem: et inuenerūt sicut dixerat illis: et parauerunt pascha. Vespere aūt facto venit cum duodecim. Et discumbentibus eis et mānducantibus ait ihesus. Amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet me qui manducat mecū. At illi ceperunt contristari et dicere singillatim. Numquid ego? Qui ait illis. Unus ex duodecim: qui intingit mecū manū in cathino. Et filius quidē hois vadit sicut scriptū est de eo. Ve aūt homini illi: per quē filius hois tradetur. Bonum erat ei: si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis accepit ihesus panem: et benedicens fregit: et dedit eis et ait. Sumite: hoc ē corpus meū. Et accepto calice: gratias agens dedit eis. Et biberūt ex illo omnes. Et ait illi. Hic est sanguis meus noui testamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis: q̄ iam non bibā de genimine vitis usq; in diem illū cum illud bibā nouū in regno dei. Et ymno dicto: exierūt in mōtem oliuaru. Et ait eis ihesus. Omnes scādalizabimini in nocte ista: quia scriptū est: percutiā pastorē et dispgent oues. Sed postea q̄ resurrexero: pcedā vos in galileā. Petrus autē ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint: sed non ego. Et ait illi ihesus. Amen dico tibi: quia tu hodie in nocte hac priusq̄ gallus bis vocem dederit: ter me es negatur. At ille amplius loquebatur. Et si oportuerit me simul cōmori tibi: nō te negabo. Similiter aūt et omnes dicebant. Et veniūt i pdiū cui nomē gethsemani: et ait discipulis suis. Sedete hic donec orem. Et assumit petrū et iacobū et iohānem secū: et cepit pauere et tedere. Et ait illis. Tristis est anima mea usq; ad mortem. Sustinete hic et vigilate. Et cū prossisset paululū procidit sup terrā: et orabat ut si fieri posset trāsiret ab eo hora: et dixit. Abba pater: oīa tibi possibilia sūt: transfer calicem hunc a me. Sed non

quod ego volo: sed qđ tu. Et venit: et
inuenit eos dormiētes. Et ait petro. Si-
mon dormis? Non potuisti una hō-
ra vigilare? Vigilate & orate: ut non
intretis ī temptationē. Spiritꝰ quidē
promptus est: caro vero infirma. Et i-
terū abiens orauit: eundē sermonē di-
cens. Et reuersus denuo: inuenit eos
dormientes. Erant enī oculi eoꝝ gra-
uati: et ignorabāt quid responderent
ei. Et venit tercio: et ait illis. Dormite
iam: et requiescite. Sufficit. Venit ho-
ra: ecce filius hominis tradetur ī ma-
nus peccatoꝝ. Surgite eamꝰ. Ecce qui
me tradet ppe est. Et adhuc eo loquē-
te· venit iudas scarioth unus de duo-
decī: et cū eo turba multa· cum gladiis
et lignis a summis sacerdotibz et scri-
bis & senioribz. Dederat aūt traditor
eis signū dicens. Quēcunq; osculatus
fuero ipe est tenete eū: & ducite caute. Et
cum venisset: statim accedens ad eum
ait. Rabbi. Et osculatus est eū. At illi
manus iniecerūt in ihesum et tenuerūt
eum. Vnus aūt quidam de circūstan-
tibus educēs gladiū percussit seruū sum-
mi sacerdotis: et amputauit illi auri-
culam. Et respondens ihesus ait illis.
Tanq̄ ad latronem existis cū gladiis
et lignis comprehendere me. Quotī-
die eram apud vos ī templo docens:
et non me tenuistis. Sed ut impleantur
scripture. Tunc discipuli eius relin-
quentes eū omnes fugerūt. Adolescēs
aūt quidā sequebatur eū amictus sin-
done sup nudo: et tenuerūt eū. At ille
relicta sindone nudus pfugit ab eis.
Et adduxerūt ihesum ad sūmū sacerdo-
tem: et cōuenerūt omnes sacerdotes &
scribe et seniores. Petrus aūt alonge
secutus est eū usq; intro in atriū sūmi
sacerdotis: et sedebat cum ministris
ad ignem: et calefaciebat se. Sūmi ve-
ro sacerdotes et omne cōsiliū querebāt
aduersus ihesum testimoniū· ut eum
morti traderent: nec inueniebant. Mul-
ti aūt testimoniū falsum dicebant ad-
uersus eum: & cōuenientia testimonia
nō erāt. Et quidā surgentes: falsum
testimoniū ferebāt aduersus eū dicētes.
Quoniā nos audiuimꝰ eum dicentē.
Ego dissoluā templū hoc manufactū:
et post triduū aliud nō manufactū edi-
ficabo. Et nō erat cōueniens testimo-
niū illorū. Exurgens aūt sūmꝰ sacer-
dos in mediū interrogauit ihesum di-
cens. Non respōdes quicq̄ ad ea que
tibi obiciunt ab hijs? Ille aūt tacebat:
et nichil respōdit. Rursum summus
sacerdos interrogabat eū: et dixit ei. Tu
es cristus filius dei benedicti? Ihesus
aūt dixit illi. Ego sum. Et videbitis fi-
lium hominis sedentem a dextris vir-
tutis dei: & venientem cum nubibz celi.
Sūmus aūt sacerdos scindēs vestimē-
ta sua ait. Quid adhuc desideramus
testes? Audistis blasphemiam. Quid
vobis videtur? Qui omnes cōdemna-
uerūt eū esse reum mortis. Et ceperunt
quidā conspuere eū & velare faciē eius:
et colaphis eū cedere & dicere ei: pphe-
za. Et ministri alapis eū cedebāt. Et
cum esset petrus in atrio deorsum· venit
una ex ancillis summi sacerdotis: et
cum vidisset petrū calefaciētem se: aspi-
ciēs illū ait. Et tu cū ihesu nazareno e-
ras. At ille negauit dicēs. Neq; scio:
neq; noui qđ dicas. Et exiit foras āte
atriū: et gallus cantauit. Rursus aūt
cum vidisset illum ancilla cepit dicere
circūstantibus: quia hic ex illis est. At
ille iterū negauit. Et post pusillū rur-
sus qui astabāt dicebāt petro. Vere
ex illis es: nam & galileus es. Ille aūt

repit anathematizare ⁊ iurare: quia nesciõ hominem istum quem dicitis. Et statim gallus iterum cantauit. Et recordatus est petrus verbi quod dixerat ei ihesus: priusq̃ gallus cãtet bis ter me negabis. Et cepit flere.

C. xv.

Et confestim mane cõsiliũ facientes sũmi sacerdotes cũ senioribꝫ et scribis et vniuerso cõcilio: vinctes ihesũ duxerũt ⁊ tradiderũt pilato. Et interrogauit eũ pilat⁹. Tu es rex iudeoꝝ? At ille respõdens ait illi. Tu dicis. Et accusabãt eum sũmi sacerdotes i multis. Pilat⁹ autẽ rursum interrogauit eũ dicens. Nõ respondes quicq̃? Vide in quantis te accusant. Ihesus autem amplius nichil respondit: ita ut miraretur pilatus. Per diẽ aũt festũ solebat dimittere illis unũ ex vinctis quẽcunq̃ petissent. Erat aũt qui dicebatur barrabas. q̃ cũ seditiosis erat vinctus qui in seditione fecerat homicidiũ. Et cũ ascendisset turba: cepit rogare sicut semp faciebat illis. Pilatus aũt respõdit eis ⁊ dixit. Vultis dimittam vobis regem iudeoꝝ? Sciebat enim q̃ per inuidiã tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem concitauerũt turbã: ut magis barrabam dimitteret eis. Pilatus aũt iterũ respõdens ait illis. Quid ergo vultis faciã regi iudeoꝝ? At illi iterũ clamauerũt. Crucifige eũ. Pilatus uero dicebat illis. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabãt: crucifige eũ. Pilatus aũt volẽs ꝑplo satisfacere dimisit illis barraban: et tradidit ihesum flagellis cesum ut crucifigeretur. Milites aũt duxerũt eum in atriũ ptorij ⁊ conuocant totã cohortem: ⁊ induũt eum purpura. et imponũt ei plectentes spineã coronã: et ceperũt salutare eũ. Aue rex iudeoꝝ. Et percutiebant caput eius arundine: et cõspuebãt eum: ⁊ ponentes genua adorabãt eum. Et postq̃ illuserũt ei exuerũt illũ purpura: et induerũt eũ vestimentis suis: et educunt illũ ut crucifigerent eũ. Et ãgariauerũt ptereuntẽ quempiã simonẽ cyreneũ venientem de villa. patrem alexandri ⁊ rufi: ut tolleret crucem eius. Et pducũt illũ in golgatha locũ: qđ est interpratum caluarie locus. Et dabãt ei bibere mirratũ vinũ: et nõ accepit. Et crucifigentes eum diuiserunt vestimenta ei⁹: mittẽtes sortem sup eis quis quid tolleret. Erat aũt hora tercia: et crucifixerunt eũ. Et erat titulus cause ei⁹ inscriptus: rex iudeoꝝ. Et cũ eo crucifigũt duos latrones: unũ a dextris et aliũ a sinistris ei⁹. Et impleta ẽ scriptura q̃ dicit. Et cũ iniquis reputat⁹ est. Et pretereuntes blasphemabãt eũ: mouentes capita sua ⁊ dicentes. Vah qui destruis templũ dei: et in tribus diebꝫ reedificas. Saluũ fac temetipm descendens de cruce. Similiter et sũmi sacerdotes illudentes ad alterutrũ cum scribis dicebãt. Alios saluos fecit: seipm non potest saluũ facere. Christus rex israhel descendat nunc de cruce: ut videam⁹ et credam⁹. Et qui cum eo crucifixi erãt cõuitiabãtur ei. Et facta hora sexta: tenebre facte sunt p totã terrã usq̃ i horam nonã. Et hora nona exclamauit ihesus voce magna dicens. Heloy. heloy lemasabactani. Quod est interpretatũ. Deus meus. deus meus: ut qđ dereliquisti me? Et quidam de circũstantibus audientes dicebãt. Ecce helyam vocat. Currens aũt unus et implens spongiam aceto. circũponensq̃ calamo: potũ dabat ei dicens. Sinite: videam⁹ si veniat helias ad deponẽdũ

eum. Ihesus aũt emissa voce magna expirauit. Et velũ templi scissum est ī duo: a summo usq; deorsum. Videns aũt centurio q̄ ex aduerso stabat· quia sic clamãs expirasset: ait. Vere hꝰ homo hic filius dei erat. Erant aũt et mulieres de longe aspicientes: inter quas erat maria magdalene· et maria iacobi minoris· ⁊ ioseph mater· ⁊ salome: et cũ esset in galilea sequebant̃ eum et ministrabãt ei: et alie multe que simul cum eo ascenderãt ierosolimã. Et cũ iam sero esset factũ· quia erat parasceue q̄d est ãte sabbatũ· venit ioseph ab arimathia nobilis decurio: qui et ipse erat expectans regnũ dei. Et audacter introiuit ad pilatũ: ⁊ petiit corpus ihesu. Pilatus aũt mirabat̃ si iam obisset. Et accersito centurione: interrogauit eum si iam mortuus esset. Et cum cognouisset a cẽturione: donauit corpus ioseph. Ioseph aũt mercatus sindonem· et deponens eum inuoluit sindone: et posuit eum in monumẽto quod erat excisum de petra: et aduoluit lapidem ad ostiũ monumenti. Maria magdalene et maria ioseph aspiciebant ubi poneretur. C· xvi·

Et cum transisset sabbatũ: maria magdalene et maria iacobi et salome emerunt aromata: ut venientes ungerent ihesum. Et valde mane una sabbatorum· venĩunt ad monumentum: orto iam sole. Et dicebant ad inuicem. Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum viderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida: et obstupuerũt. Qui dixit illis. Nolite expauescere. Ihesum ñritis nazarenũ· crucifixũ: surrexit: nõ est hic. Ecce locꝰ: ubi posuerũt eũ. Sed ite dicite discipulis eius et petro: q̃a precedet vos in galileam. Ibi eum videbitis: sicut dixit vobis. At ille exẽtes fugerũt de monumento. Inuaserat enim eas tremor et pauor: et neminĩ quicq; dixerũt. Timebãt enĩ. Surgens aũt ihesus mane prima sabbati apparuit pmo marie magdalene: de qua ieiecerat septem demonia. Illa vadẽs nũciauit his· qui cũ eo fuerant lugentibus et flentibus: et illi audientes q̃a viueret et visus esset ab ea: nõ crediderunt. Post hec aũt duobꝰ ex his ambulãtibus ostensus est in alia effigie euntibus in villã: et illi exẽtes nunciauerũt ceteris: nec illis crediderunt. Nouissime aũt recũbentibus illis undecim apparuit: et exprobrauit incredulitatẽ eorꝰ ⁊ duriciã cordis: quia his q̄ viderant eũ resurrexisse nõ crediderunt. Et dixit eis. Euntes ī mundũ uniuersũ: pdicate euangeliũ oĩ creature. Qui crediderit et baptizatus fuerit· saluus erit: qui vero nõ crediderit· cõdemnabitur. Signa aũt eos qui crediderint hec sequentur. In nomine meo demonia eicient: linguis loquent̃ nouis: serpentes tollẽt. Et si mortiferum quid biberint: non eis nocebit. Sup egros manus imponent: ⁊ bene habebunt. Et dominus quidẽ ihesus postq; locutus est eis· assumptus est in celum: et sedet a dextris dei. Illi autem profecti predicauerunt ubiq;: domino cooperante et sermonem confirmante: sequentibus signis.

Incipit prologus sup Euangeliũ Luce·

Vras syrus·natōne anthi-
ocensis·arte medic⁹·disci-
pulus apostoloꝝ·postea
paulū secut⁹ usq; ad con-
fessionē ei⁹ seruiens dño sine crimine:
nam neq; uxorem unq; habuit neq; fi-
lios:septuaginta et quatuor annorū
obiit in bithinia·plen⁹ spiritu sancto.
Qui cū iam scripta essent euāgelia·p
matheū quidē in iudea·p marcū aūt
in italia:sancto instigante spiritu in
achaie partibz hec scripsit euangeliū:
significans ceteā ipe in principio ante
suū alia esse descripta. Cui cetera ea q̄
ordo euāgelice dispositionis ꝛeposcit·
ea maxime necessitas laboris fuit:ut
primū gentis fidelibz omni ꝓphetati-
one venturi in carnē dei christi manife-
stata humanitate ne iudaicis fabulis
attenti:in solo legis desiderio teneret-
tur:uel ne hereticis fabulis et stultis
solicitationibz seducti ꝛecederent a ve-
ritate elaboraret:deinc·ut in princi-
pio euangelij iohānis natiuitate pre-
sumpta·cui euangelium scriberet et in
quo eled⁹ scriberet indicaret:cōtestās i
se cōpleta esse·q̄ essent ab alijs inchoa-
ta. Cui ideo post baptismū filij dei a
pfectione generatōnis i christo implere·
reprende a principio natiuitatis humā-
ne potestas pmissa ē:ut requirentibz
demonstraret in quo apprehendēs e-
rat per nathan filiū dauid introitu re-
current⁹ i deū generationis admisso·
indisparabilis dei pdicās in homini-
bus christū suū·pfectū opus hoīs redire
in se p filiū faceret:qui per dauid patrē
venientibus iter pbebat in christo. Cui
luce non immerito ceteā scribēdorum
actuū apostoloꝝ potestas i ministerio
datur:ut deo in deū pleno et filio pdi-
tionis ꝛeincto·oratōne ab apostolis
facta·sorte domini electionis numer⁹
completetur:sicq; paulus cōsummā-
tionē apostolicis actibz daret·quē diu
cōtra stimulū recalcitrantē dñs elegis-
set. Quod et legentibz ac requirentibz
deū·et si per singula ꝛepediri a nobis
utile fuerat:scientes tamē q̄ operātem
agricolā oporteat de suis fructibus e-
dere·uitauim⁹ publicā curiositatem:
ne nō tā uolentibz deū demōstrare vide-
remur·quā faſtidientibus prodidisse.

Alius prologus·

Oniā quidē multi co-
nati sūt ordinare nar-
rationes q̄ i nobis com-
plete sūt rez·sicut tradi-
derūt nobis q̄ ab initio
ipi viderūt·et ministri
fuerūt sermonis:visū ē et mihi assecuto
oīa a principio diligēter ex ordīe tibi
scribere optīe theophile: ut cognoscas
eoꝝ verboꝝ de q̄bz erudit⁹ es veritatē. C·1·

Fuit in diebus herodis re-
gis iude sacerdos quidam
nomine zacharias de vi-
e abia·et uxor illi de filia-
bus aaron: et nomen eius elizabeth.
Erant autem iusti ambo ante deum:
incedentes in omnibus mandatis et
iustificationibus domini sine quere-
la. Et non erat illis filius·eo q̄ eſ-
set elizabeth sterilis:et ambo procef-
fissent i diebz suis. Factū est aūt cū sa-
cerdotio fungeretur zacharias in ordi-
ne vicis sue ante deū: secōm cōsuetudi-
nem sacerdotij sorte exijt ut incensum
poneret ingressus in templū domini.
Et oīs multitudo pli erat orās fo-
ris hora incensi. Apparuit autem illi
angelus dñi: stans a dextris altaris

incensi. Et zacharias turbatus est videns: et timor irruit sup eū. Dixit autē ad illū āgelus. Ne timeas zacharia: quoniā exaudita est deprcatio tua. Et uxor tua elizabeth pariet tibi filiū · et vocabis nomē eius iohannem: et erit gaudium tibi et exultatio: et multi in natiuitate eius gaudebūt. Erit enim magn⁹ corā dño: et vinū et sicerā nō bibet. Et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue: et multos filiorū isrl cōuertet ad dñm deum ipsoz. Et ipe predet ante ipm in spiritu et virtute helie: ut conuertat corda patrū in filios · et incredibiles ad prudentiā iustoz: parare dño plebē pfectā. Et dixit zacharias ad angelū. Unde hoc sciā? Ego enī sum senex: et uxor mea prcssit in diebz suis. Et respōdens angelus dixit ei. Ego sum gabriel q̄ asto ante deum: et missus sum loqui ad te: et hec tibi euangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usq; in diem quo hec fiant: pro eo q̄ non credidisti verbis meis · que implebūtur in tempore suo. Et erat plebs expectans zachariā: et mirabātur q̄ tardaret ipe in templo. Egressus aūt non poterat loqui ad illos. Et cognouerūt q̄ visionem vidisset in templo. Et ipe erat innuens illis: et pmansit mutus. Et factū est ut impleti sunt dies officij ei⁹: abiit in domū suā. Post hos aūt dies cōcepit elizabeth uxor eius: et occultabat se mēsibz quinq; dicens. Quia sic fecit michi dominus · in diebus quibus respexit auferre obprobriū meū inter homines. In mense aūt sexto missus ē angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee cui nomen nazareth · ad virginem despōsatam viro cui nomē erat ioseph · de domo dauid: et nomē virginis maria. Et ingressus āgelus ad eā dixit. Ave gratia plena: dñs tecū: benedicta tu in mulieribz. Que cū audisset · turbata est in sermone eius: et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei. Ne timeas maria: inuenisti enī gratiam apud deū. Ecce concipies in utero et paries filiū: et vocabis nomen eius ihesum. Hic erit magnus: et filius altissimi vocabitur. Et dabit illi dñs deus sedem dauid patris eius: et regnabit in domo iacob in eternū: et regni ei⁹ nō erit finis. Dixit aūt maria ad angelū. Quomō fiet istud: quoniā virū non cognosco? Et respōdens angelus dixit ei. Spiritus sanctus superueniet in te: et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoq; et qd nascet ex te sanctū: vocabit filius dei. Et ecce elizabeth cognata tua: et ipa cōcepit filiū in senectute sua. Et hic mensis est sext⁹ illi q̄ vocat sterilis? Quia nō erit impossibile apud deum omne verbū. Dixit aūt maria. Ecce ancilla dñi: fiat michi secundū verbū tuū. Et discessit ab illa āgelus. Exsurgens aūt maria in diebus illis abiit in montana cū festinatione in ciuitatē iuda: et intrauit in domū zacharie: et salutauit elizabeth. Et factū est ut audiuit salutationem marie elizabeth: exultauit infans in utero ei⁹. Et repleta est spiritu sancto elizabeth: et exclamauit voce magna et dixit. Benedicta tu inter mulieres: et benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc michi: ut veniat mater dñi mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tue in auribz meis: exultauit in gaudio infans in utero meo. Et beata que credidit: quoniā perficientur ea q̄ dicta sunt ei a dño. Et ait maria. Magnificat anima mea dñm: et exultauit spiritus meus in

deo salutarî meo: quia respexît humîlîtatem ancille sue. Ecce enî ex hoc beatam me dicent omnes generationes: quia fecit mîchî magna: qui potens ē: et sanctū nomē eius. Et misericordia eius în progenîe et pgenîes: tîmētibz eū. Fecit potentiā în brachio suo: dispsit superbos mente cordis sue. Deposuît potentes de sede: et exaltauit humiles. Esurientes împleuit bonis: et diuites dimisit înanes. Suscepît îsrahel puerum suū memorari misericordie sue: sicut locutus est ad patres nr̄os· abraham et semînî eius în secula. Mansit aūt maria cū illa quasi mēsibz tribz: et reuersa est în domū suam. Elisabeth autē împletū est tempus pariendi: et peperit filiū. Et audierūt vicinî et cognatî eius· quia magnificauit dns misericordiā suā cū illa: et congratulabātur ei. Et factū est în die octaua venerunt circūcidere puerū: et vocabāt eū nomîne patris suî zacharîā. Et respondens mater eius dixit. Nequaq̄: sed vocabitur iohānes. Et dixerūt ad illā. Quia nemo est în cognatione tua· qui vocetur hoc nomîne. Innuebāt autē pri eius: quē vellet vocari eum. Et postulans pugillarē scripsit dicens: iohannes est nomē eius. Et mirati sunt uniuersi. Apertū ē autē ilîco os eius ꝛ lingua eius: et loquebaṫ benedicens deū. Et factus est timor sup omnes vicinos eos: ꝛ super omnia montana iudee· diuulgabātur omnia verba hec: et posuerūt omnes qui audierāt în corde suo dicentes. Quis putas puer iste erit? Etenî manus dnî erat cū illo. Et zacharias pater eius repletus est spîritu sancto: et pphetauit dicens. Benedictus dns deus îsrahel: quia visitauit et fecit redemptionem plebis sue. Et erexît cornu salutis nobis în domo dauid pueri sui: sicut locutus est per os sanctoz· q̄ a seculo sunt pphetarū eius: salutem ex inimicis nr̄is· et de manu omniū qui oderūt nos: ad faciendā misericordiā cum patribus nr̄is· ꝛ memorari testamentî sui sancti: iusurandū qd iurauit ad abrahā patrem nr̄m· daturū se nobis: ut sine timore de manu inimicoz nr̄orū liberati· seruiam⁹ illî: în sanctitate et iustitia coram ipso· omnibz diebus nr̄is. Et tu puer pphēta altissimi vocaberis. Præibis enî ante faciē dnî parare vias eius: ad dandā sciēciam salutis plebi eius· în remissionē peccatorum eoz̄: per viscera misericordie dei nostri· în quibz visitauit nos oriens ex alto: illuminare his qui în tenebris et în umbra mortis sedent: ad dirigēdos pedes nostros în viam pacis. Puer autem crescebat ꝛ confortabatur spîritu: et erat în desertis usq̄ în diem ostensionis sue ad îsrahel. C· ij·

Factum est autē în diebs illis· exîit edictum a cesare augusto: ut describeretur uniuersus orbis. Hec descriptio prima facta est a p̄side syrie cyrino. Et ibāt omnes ut pfiterent̄: singulî în suā ciuitatē. Ascendit autē et ioseph a galilea de ciuitate nazareth în iudeam ciuitatē dauid que vocaṫ bethleē· eo q̄ esset de domo et familia dauid: ut pfiteretur cum maria desponsata sibi uxore pregnāte. Factū est autē cū essent ibî: împleti sunt dies ut pareret. Et peperit filiū suū p̄mogenitū: ꝛ pānis eū înuoluit· ꝛ reclinauit eū în p̄sepio: quia non erat eis locus în diuersorio. Et pastores erāt în regione eadem vigilantes: ꝛ custodientes vigilias noctis sup gregē suū. Et ecce āgelus dnî stetit iuxta illos: ꝛ claritas dei circumfulsit

illos: et timuerũt timore magno. Et dixit illis ãgelus. Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudiũ magnum qđ erit omni ppło: quia natus est vobis hodie saluator qui ē xp̃s dñs in ciuitate dauid. Et hoc vobis signũ. Inuenietis infantem pannis inuolutũ: et positũ in presepio. Et subito facta est cum angelo multitudo milicie celestis: laudantiũ deũ et dicentiũ. Gloria in altissimis deo: et in terra pax hominibz bone voluntatis. Et factũ ē ut discesserũt ab eis angeli in celũ: pastores loquebãtur adinuicem. Transeamus usq; bethleem: et videam⁹ hoc verbũ qđ factũ est qđ fecit dñs et ostendit nobis. Et venerũt festinãtes: et inuenerũt mariã et ioseph. et infantẽ positũ in presepio. Videntes autẽ cognouerũt de verbo: qđ dictũ erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierant mirati sunt: et de his que dicta erant a pastoribz ad ipos. Maria aũt conseruabat omnia verba hec: conferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores glorificantes et laudãtes deũ in oĩbus que audierãt et viderant: sicut dictum est ad illos. Et postq̃ cõsummati sunt dies octo. ut circũciderẽt puer: vocatũ est nomẽ eius ihesus. Quod vocatũ ē ab ãgelo priusq̃ in utero conciperetur. Et postq̃ impleti sunt dies purgationis eius secũdum legem moysi tulerũt illũ in ihĝrusalẽ. ut sisterent eum dño: sicut scriptum est in lege domini. Quia omne masculinũ adaperiens vuluam. sanctũ dño vocabitur. Et ut darent hostiã scđm q dictũ est in lege dñi: par turturũ aut duos pullos columbaz. Et ecce homo erat in ihrlim cui nomẽ symeon. Et homo iste iust⁹ et timorat⁹ expectãs cõsolationẽ israhel: et spiritus sanctus erat in eo. Et respõsum acceperat a spiritu sãcto. nõ visurũ se mortem: nisi prius videret xp̃m dñi. Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerũ ihesũ parẽtes ei⁹. ut facerẽt scđm cõsuetudinẽ legis pro eo: et ipse accepit eũ in ulnas suas: et benedixit deũ et dixit. Nunc dimittis seruũ tuũ dñe scđm verbũ tuũ in pace: quia viderũt oculi mei salutare tuũ: quod parasti ante faciem oĩũ pplorũ: lumen ad reuelatiõnẽ gentiũ: et gloriã plebis tue israhel. Et erat pater eius et mater mirantes sup his q̃ dicebãtur de illo. Et benedixit illis symeon: et dixit ad mariã matrem eius. Ecce positus est hic in ruinam. et in resurrectiõnẽ multoz in israhel: et in signũ cui cõtradicetur. Et tuã ipius animã ptransibit gladi⁹: ut reuelent̃ ex multis cordibz cogitationes. Et erat ãna prophetissa filia fanuel de tribu aser: hec processerat in diebz multis: et vixerat cum viro suo ãnis septẽ a virginitate sua. Et hec vidua usq; ad ãnos octogintaquatuor: q̃ nõ discedebat de templo. ieiuniis et obsecrationibz seruiens nocte ac die. Et hec ipa hora supueniens cõfitebat dño: et loquebat̃ de ipo. omnibz q̃ expectabãt redẽptiõnẽ ihrlim. Et ut pfecerũt oĩa scđm legem dñi: reuersi sunt in galileam. in ciuitatem suã nazareth. Puer autẽ crescebat et cõfortabatur. plenus sapiẽcia: et gracia dei erat in illo. Et ibãt parentes eius p oĩes annos in ihĝrusalẽ in die solemni pasche. Et cũ factus esset annoz duodecim. ascendentibz illis in ihĝrosolimã scđm cõsuetudinẽ diei festi. cõsummatisq; diebz cum redirent. remãsit puer ihĝsus in ihĝrusalẽ: et nõ cognouerũt parentes ei⁹. Existimãtes

autē illū esse in comitatu: venerūt iter
diei: & requirebāt eū inter cognatos et
notos. Et nō inuenientes regressi sūt
in ierusalē: requirentes eum. Et factū
est post triduū· inuenerunt eū in templo
sedentem in medio doctorū: audientē
illos· et interrogantem eos. Stupebāt
aūt oīes qui eū audiebant· sup pru-
dentia & responsis eius. Et videntes
admirati sunt. Et dixit mater ei⁹ ad
illū. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pa-
ter tuus et ego· dolentes querebamus
te. Et ait ad illos. Quid est q̄ me que-
rebatis? Nesciebatis quia i his que
patris mei sunt oportet me esse? Et ipi
non intellexerūt verbū qđ locutus est
ad eos. Et descendit cum eis: et venit
nazareth: et erat subdit⁹ illis. Et ma-
ter ei⁹ cōseruabat oīa verba hec i corde
suo. Et ihesus proficiebat sapiētia et eta-
te & gratia apud deū & hoīes. C· m·

Anno autē quīdecimo imperij
tyberij cesaris· procurāte pōtio
pilato iudeam: tetrarcha aūt galilee
herode: philippo aūt fratre ei⁹ tetrarcha
ituree et traconitidis regionis: & lysa-
nia abilene tetrarcha· sub principibs
sacerdotum anna et caypha: factū est
verbum dñi sup iohannē zacharie fi-
lium in deserto. Et venit in omnē regi-
onem iordanis predicans baptismū
penitentie i remissionē peccatorū: sicut
scriptū est in libro sermonū ysaie pphe-
te. Vox clamātis in deserto parate vi-
am dñi: rectas facite semitas eius.
Omnis vallis implebitur: et omnis
mons et collis humiliabitur. Et erūt
prava in directa & aspera in vias pla-
nas: & videbit oīis caro salutare dei.
Dicebat ergo ad turbas q̄ exibant ut
baptizarent̄ ab ipo. Genimina vipe-
rarum: quis ostendit vobis fugere a
ventura ira? Facite ergo fructū dignos
penitentie: & ne cepetis dicere patrem
habem⁹ abraham. Dico enim vobis:
quia potens est deus de lapidibs istis
suscitare filios abrahe. Jam enī secu-
ris ad radicē arboris posita ē. Omnis
ergo arbor nō faciens fructū bonū ex-
cidetur: & in ignē mittetur. Et interro-
gabāt eum turbe dicentes. Quid ergo
faciem⁹? Respōdens aūt dicebat illis.
Qui habet duas tunicas det non ha-
benti: et qui habet escas similiter faci-
at. Venerūt aūt et publicani ut bapti-
zarentur: & dixerūt ad illū. Magister·
quid faciemus? At ille dixit ad illos.
Nichil amplius q̄ qđ cōstitutū ē vo-
bis faciatis. Interrogabant aūt eū et
milites dicētes. Quid faciem⁹ & nos?
Et ait illis. Neminē concutiatis neq;
calūniam faciatis: & contenti estote sti-
pendiis vestris. Existimāte aūt pplo
et cogitantibs omnibus in cordibus
suis de iohāne· ne forte ipe esset cristus:
respōdit iohānes dicēs omnibs. Ego
quidē aqua baptizo vos: veniet aūt
fortior· cui⁹ non sum dignus soluere
corrigiā calciamentorū eius: ipe vos
baptizabit i spiritu sācto et igni. Cui⁹
ventilabrū in manu ei⁹: & purgabit a-
reā suā· et cōgregabit triticū in horre-
um suū: paleas aūt cōburet igni inex-
tinguibili. Multa quidē & alia exhor-
tans euāgelizabat pplo. Herodes au-
tem tetrarcha cum corriperet̄ ab illo de
herodiade uxore fratris sui· et de oīibus
malis que fecit herodes: adiecit &
hoc sup omnia: & inclusit iohannem
in carcerem. Factū est aūt cū baptiza-
retur omnis pplus· et ihesu baptizato
et orāte apertū est celū: et descendit spi-
ritus sanctus corporali specie sicut co-
lumba in ipm: et vox de celo facta est.

Tu es filius meus dilectus: in te complacuit michi. Et ipse ihesus erat incipiens quasi annoꝝ triginta ut putabatur filius ioseph. qui fuit heli. qui fuit mathath. q̄ fuit leui. q̄ fuit melchi. q̄ fuit ianne. q̄ fuit ioseph. q̄ fuit mathathie. q̄ fuit semei. q̄ fuit ioseph. q̄ fuit iuda. qui fuit iohanna. qui fuit resa. q̄ fuit zorobabel. qui fuit salathiel. q̄ fuit neri. q̄ fuit melchi. q̄ fuit addi. q̄ fuit thosan. q̄ fuit helmadan. q̄ fuit her. qui fuit ihesu. qui fuit heliezer. qui fuit iorim. qui fuit matthath. qui fuit leui qui fuit symeon. qui fuit iuda. qui fuit ioseph. q̄ fuit iona. qui fuit heliachim. qui fuit melcha. qui fuit menna. q̄ fuit mathata. qui fuit nathan. qui fuit dauid. qui fuit iesse. qui fuit obeth. qui fuit booz. q̄ fuit salmō. q̄ fuit naason. q̄ fuit aminadab. q̄ fuit aran. q̄ fuit esrō. qui fuit phares. q̄ fuit iude. q̄ fuit iacob. qui fuit ysaac. q̄ fuit abrahe. qui fuit thare. qui fuit nachor. qui fuit seruth. qui fuit ragau. q̄ fuit phalech. qui fuit heber. qui fuit sale. qui fuit chaynan. q̄ fuit arphaxat. qui fuit sem. q̄ fuit noe. q̄ fuit lamech. q̄ fuit mathusale. q̄ fuit enoch. qui fuit iareth. q̄ fuit malaleel. qui fuit chaynan. qui fuit enos. q̄ fuit seth. q̄ fuit adam. qui fuit dei. ℭ. m̄. Ihesus autē plen⁹ spiritu sancto regressus est a iordane: et agebatur in spiritu in deserto diebꝫ quadragīta: et tentabaꝫ a dyabolo. Et nichil māducauit in diebꝫ illis: et consūmatis illis esurijt. Dixit autē illi dyabolus. Si filius dei es: dic lapidi huic ut panis fiat. Et respondit ad illū ihesus. Scriptum est. quia non in pane solo viuit homo: sed in oī verbo dei. Et duxit illū dyabolus: et ostendit illi omnia regna orbis terre in momento tēporis: et ait illi. Tibi dabo potestatē hanc uniuersam. et gloriā illoꝝ: quia michi tradita sunt. et cui volo do illa. Tu ergo procidens si adoraueris cora me: erūt tua oīa. Et respondens ihesus dixit illi. Scriptū est. Dīm deum tuū adorabis: et illi soli seruies. Et duxit illū in ierlm. et statuit eū super pinnā templi: et dixit illi. Si filius dei es: mitte te hinc deorsum. Scriptū est enī. q̄ angelis suis mādauit de te. ut conseruent te: et quia ī manibꝫ tollent te. ne forte offendas ad lapidem pedem tuū. Et respondēs ihesus ait illi. Dictum est. Non temptabis dīm deū tuū. Et consūmata oī temptatōne: dyabol⁹ recessit ab illo usqꝫ ad temp⁹. Et regressus est ihesus in virtute spīritus in galileam: et fama exijt p̄ uniuersam regionem de illo. Et ipse docebat in synagogis eoꝝ: et magnificabaꝫ ab oībus. Et venit nazareth ubi erat nutritus: et intrauit scōm consuetudinē suā die sabbati in synagogā: et surrexit legere. Et traditus est illi liber ysaye prophete. Et ut reuoluit librū: inuenit locum ubi scriptū erat. Spīritus dīmi sup me ꝓpter qđ unxit me euāgelizare pauperibꝫ misit me: sanare cōtritos corde. predicare captiuis remissionē. et cecis visum: dimittere confractos ī remissionē: p̄dicare annū dīi acceptū: et diē retributionis. Et cū plicuisset librum: reddidit ministro et sedit. Et oīm ī synagoga oculi erāt intendētes in eū. Cepit autē dicere ad eos: qa hodie impleta ē hec scriptura ī auribꝫ vestris. Et omnes testimoniū illi dabant: et mirabanꝫ in verbis gratie. q̄ procedebāt de ore ipsius: et dicebant.

ſſnõne hic eſt filiꝰ ioſeph? Et ait illis. Vtiq; dicetis mihi hanc ſimilitudinẽ. ſſMedice cura teipſum. Quanta audiuimus facta in capharnaũ: fac et hic in patria tua. Ait aũt. Amen dico vobis quia nemo ꝓpheta acceptꝰ ẽ in patria ſua. In veritate dico vobis: multe vidue erant in iſrahel in diebus helie quãdo clauſum eſt celum annis tribꝫ et menſibus ſex· cum facta eſſet fames magna in omni terra: et ad nullã illarum miſſus eſt helias · niſi in ſarepta ſydonie· ad mulierem viduã. Et multi leproſi erant in iſrahel ſub helyſeo propheta: et nemo eorꝫ mundatus eſt niſi naaman ſyrus. Et repleti ſunt omneſ in ſynagoga ira hec audiẽtes. Et ſurrexerũt et eiecerũt illũ extra ciuitatem: et duxerũt illũ uſq; ad ſupciliũ montis· ſup quẽ ciuitas illoꝝ erat edificata: ut ꝓcipitarent eum. Ipe autem trãſiens· per mediũ illoꝝ ibat. Et deſcendit in capharnaum ciuitatem galilee: ibiq; docebat illos ſabbatis. Et ſtupebant in doctrina eius: quia i potestate erat ſermo ipſius. Et in ſynagoga erat homo habens demoniũ immũdum: et exclamauit voce magna dicens. Bine: q̃d nobis· et tibi ihesu nazarene? Venisti pdere nos. Bño te q̃ sis: ſanctus dei. Et increpauit illũ ihesus dicens. Obmutesce: et exi ab eo. Et cum proiecisſet illũ demoniũ in mediũ exiit ab illo: nichilq; illum nocuit. Et factus eſt pauor in omnibꝫ: et colloquebant adinuicem dicentes. Quod ẽ hoc verbũ: quia in potestate et virtute imperat immũdis ſpiritibus et exeunt? Et diuulgabat fama de illo · in omnem locũ regionis. Surgens aũt ihesus de ſynagoga· intrauit in domũ ſimonis. Socrus autem ſimonis tenebat magnis febribus: et rogauerũt illum pro ea. Et ſtans ſup illã imperauit febri et dimiſit illam: et cõtinuo ſurgens miniſtrauit illis. Cũ ſol aũt occidiſſet omnes qui habebãt infirmos variis languoribus· ducebãt illos ad eum: at ille ſingulis manus imponens curabat eos. Exibant aũt demonia a multis clamantia et dicentia: quia tu es filius dei. Et increpans nõ ſinebat ea loqui: quia ſorbãt ipm eſſe criſtum. ſſacta aũt die egreſſus ibat in deſertũ locum: et turbe requirebãt eum et venerũt uſq; ad ipm: et detinebãt illum ne diſcederet ab eis. Quibus ille ait. Quia et aliis ciuitatibꝫ oportet me euãgelizare regnũ dei: q̃a ideo miſſꝰ ſũ. Et erat ꝓdicãs i ſynagogis galilee. C. vi.

Factum eſt aũt cũ turbe irruerent in eum ut audirent verbũ dei: et ipe ſtabat ſecus ſtagnũ geneſareth. Et vidit duas naues ſtantes ſecꝰ ſtagnum: piſcatores aũt deſcenderant et lauabãt retia. ſſcendẽs aũt i unã nauim que erat ſimonis: rogauit eum a terra reducere puſillũ. Et ſedẽs docebat de nauicula turbas. Vt ceſſauit aũt loqui: dixit ad ſimonẽ. Duc in altum: et laxate retia veſtra in capturã. Et reſpõdens ſimon dixit illi. Preceptor p totam noctem laborãtes nichil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc feciſſent: cõcluſerunt piſciũ multitudinẽ copioſam. Rũpebatur autem rete eorꝫ. Et annuerũt ſociis qui erant in alia naui: ut venirent et adiuuarent eos. Et venerunt et impleuerunt ambas nauculas: ita ut mergerentur. Quod cum videret ſimon petrus: procidit ad genua ihesu dicens. Exi a me: q̃a homo peccator ſum dñe. Stupor enim circũdederat eum· et omnes

quī cum illo erant: in captura pīscīū quā ceperant. Similiter aūt iacobū z iohānem filios zebedei: qui erant socij simonis. Et ait ad simonē ihesus. Noli timere: ex hoc iam hominēs eris capiēs. Et subductis ad terrā nauibz: relictis omnibz secuti sunt illū. Et factum est cum esset in una ciuitatū: z ecce vir plenus lepra: et videns ihesum: et prīdens in faciem suā: rogauit eum dicēs. Domine: si vis potes me mundare. Et extendens manū: tetigit eum dicēs. Volo. Mūdare. Et cōfestim lepra discessit ab illo. Et ipe p̄cepit illi ut nemini diceret: sed vade ostende te sacerdoti: et offer pro emundatione tua sicut p̄cepit moyses in testimoniū illis. Perābulabat aūt magis sermo de illo: et cōueniebāt turbe multe ut audirent: z curarentur ab infirmitatibus suis. Ipe aūt secedebat in desertum et orabat. Et factū est in una dieꝝ: z ipe sedebat docens. Et erāt pharisei sedentes z legis doctores qui venerant ex omni castello galilee z iudee: et ihrlm: z virtus dñi erat ad sanandū eos. Et ecce viri portantes in lecto hominē q̄ erat paraliticus: et querebant eū inferre et ponere ante eum. Et non inuenientes qua parte illū inferrent p̄ turba: ascenderūt supra tectum: et per regulas summiserūt eū cum lecto in mediū āte ihesum. Quoꝝ fidē ut vidit dixit. Homo: remittuntur tibi peccata tua. Et ceperūt cogitare scribe et pharisei dicentes. Quis ē hic qui loquitur blasphemias? Quis potest dimittere peccata: nisi solus deus? Ut cognouit aūt ihesus cogitationes eoꝝ: respōdens dixit ad illos. Quid cogitatis i cordibz vestris? Quid ē facilius dicere dimittunt tibi pcā: an dicere surge z ābula? Ut aūt sciatis q̄a filius hoīs habet potestatē in terra dimittendi peccata: ait paralitico. Tibi dico surge: tolle lectū tuū: et vade in domū tuā. Et cōfestim consurgēs coram illis tulit lectū in quo iacebat: et abijt in domū suā magnificans deū. Et stupor apprehendit omnes: z magnificabāt deū. Et repleti sunt timore dicentes: quia vidimus mirabilia hodie. Et post hec exijt: z vidit publicanum nomine leui sedentem ad theloneū: et ait illi. Sequere me. Et relictis omnibus: surgens secutus est eum. Et fecit ei cōuiuiū magnū leui in domo sua: et erat turba multa publicanoꝝ z aliorū qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabāt pharisei et scribe eoꝝ: dicentes ad discipulos eius. Quare cū publicanis z peccatoribus manducatis et bibitis? Et respōdens ihesus dixit ad illos non egent q̄ sani sunt medico: sed qui male habent. Non veni vocare iustos: sed peccatores ad penitentiam. At illi dixerunt ad eū. Quare discipuli iohannis ieiunant frequēter et obsecrationes faciunt: similiter et pharisei: tui aute edunt z bibūt? Quibus ipse ait? Nunquid potestis filios sponsi dum cū illis est sponsus facere ieiunare? Venient aūt dies: z cū ablatus fuerit ab illis sponsus: tunc ieiunabūt in illis diebz. Dicebat aūt et similitudinē ad illos. Quia nemo cōmissurā a nouo vestimento immittit in vestimentū vetus: alioquin z nouum rumpit: z veteri nō cōuenit commissura a nouo. Et nemo mittit vinum nouū in utres veteres: alioquin rūpit vinū nouū utres: et vinū effundetur z utres peribūt. Sed vinū nouū in utres nouos mittendū est: z utraq; conseruātur. Et nemo bibēs vetus statī

vult nouū: dicit eū uer⁹ meli⁹ ē. C. vi.

Factū est aūt in sabbato secundo primo · cū transiret per sata uel-lebāt discipli eius spicas: et mādu-cabant confricantes manibus. Quidā aūt phariseorū dicebant illis. Quid facitis qđ non licet in sabbatis? Et re-spondens ihesus ad eos dixit. Nec hoc legistis qđ fecit dauid · cū esurisset ipse et qui cum illo erant: quomō intrauit in domum dei · et panes ꝓpositionis sumpsit et mādducauit · et dedit hijs q̄ cum ipo erant: qs nō licet mādducare nisi tantū sacerdotibus? Et dicebat illis: quia dns est filius hominis etiā sab-bati. Factū est aūt et in alio sabbato: ut intraret in synagogam et doceret. Et erat ibi homo: et man⁹ eius dextra erat arida. Obseruabāt autem scribe et pharisei si in sabbato curaret: ut in-uenirent unde accusarent eū. Ipe uero sciebat cogitationes eor: et ait hoīni qui habebat manū aridā. Surge: et sta in medium. Et surgens steit. Ait aūt ad illos ihesus. Interrogo uos si licet sabbatis benefacere an male: ani-mam saluā facere an ꝑdere? Et circū-spectis omnibus dixit hoīni. Extende manū tuā. Et extendit: et restituta est manus eius. Ipi aūt repleti sunt insi-pientia: et colloquebant ad inuicē · qđ-nam facerent ihesu. Factū est aūt in il-lis diebus exīit in montem orare: et erat pnoctans i oratione dei. Et cum dies factus esset uocauit discipulos suos: et elegit duodecim ex ipis qs et apos nominauit: simonē quē cognomina-uit petrū et andreā fratrem eius: iaco-bum et iohannē · philippū et bartholo-meum · matheum et thomam iacobū alphei et simonem qui uocat zelotes et iudam iacobi: et iudam scarioth q̄ fuit proditor. Et descendens cum illis steit in loco campestri et turba discipu-lor eius: et multitudo copiosa plebis ab oī iudea et ierusalē et maritima et tyri et sydonis · qui uenerāt ut audi-rent eum: et sanarentur a languoribus suis. Et qui uexabantur a spiritibus immūdis curabantur. Et omnis tur-ba querebat eum tangere: quia uirtus de illo exiebat et sanabat omnes. Et ipse eleuatis oculis i discipulos suos dicebat. Beati pauperes: quia uestrū est regnū dei. Beati qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum uos oderit hoīes et cū separauerint uos et exprobrauerint: et ejecerint nomen uestrū tanq̄ malū ꝓpter filiū hoīnis. Gaudete in illa die et exultate: ecce enī merces uestra multa est in celo. Secun-dum hec enim faciebant prophetis pa-tres eor. Verūtamen ue uobis diuiti-bus: qui habetis consolationē uestrā. Ue uobis qui saturati estis: quia esu-rietis. Ue uobis qui ridetis nunc: qa lugebitis et flebitis. Ue cū bene uobis dixerint oēs hoīnes. Secundū hec enim faciebat ꝓphetis patres eor. Sed uobis dico qui auditis. Diligite ini-micos uestros: benefacite hijs q̄ uos oderunt. Benedicite maledicentibus uos: orate pro calumniātibus uos. Et qui te percutit in maxillā · prebe et al-teram: et ab eo qui aufert tibi uestimē-tum · etiā tunicam noli ꝓhibere. Oī aūt petenti te tribue: et qui aufert que tua sunt ne repetas. Et prout uultis ut faciant uobis hoīnes: et uos faci-te illis similiter. Et si diligitis eos qui uos diligunt: que uobis est gratia? Nam et peccatores diligentes se dili-gunt. Et si benefeceritis hijs q̄ uobis

benefaciunt: que vobis est gratia? Siquidem et peccatores hoc faciunt. Et si mutuū dederitis his a quibus speratis recipere: q̄ gratia est vobis? ſtā et peccatores peccatoribꝫ fenerant̄: ut recipiant equalia. Verūtamen diligite inimicos vestros: benefacite et mutuū date nichil inde sperantes: et erit merces vestra multa: et eritis filij altissimi: quia ipe benigꝰ ē sup ingratos et malos. Estote ergo misericordes: sicut et pater vester misericors ē. ſtolite iudicare: et non iudicabimini. ſtolite condemnare: et non cōdemnabimini. Dimittite: et dimittemini. Date: et dabitur vobis. ſtensurā bonā et confertam: et coagitatā et sup effluentem dabūt in sinū vestrū. Eadē vero mensura qua mensi fueritis: remetietur vobis. Dicebat aūt illis et similitudinem. ſtunquid potest cecus cecum ducere? ſtōne ambo in foueā cadūt? ſtō est discipulus sup magistrū: pfectus autē omis erit: si sit sicut magister ei. Quid aūt vides festucā in oculo fratris tui: trabem aūt que in oculo tuo est non consideras? ſtut quomodo potes dicere fratri tuo: frater: sine eiciā festucā de oculo tuo: ipe in oculo tuo trabem non vides? Ypocrita eice primū trabem de oculo tuo: et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui. ſton est enim arbor bona q̄ facit fructus malos: neq; arbor mala faciens fructum bonū. Vnaquaq; enim arbor de fructu suo cognoscitur. ſteq; enim de spinis colligūt ficus: neq; de rubo vindemiāt vuam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui pfert bonū: et malus homo de malo thesauro pfert malū. Ex abūdātia enī cordis os loquit. Quid aūt vocatis me dne dne: et nō facitis que dico? Omis q̄ venit ad me: et audit sermones meos: et facit eos: ostendā vobis cui similis sit. Similis est homini edificāti domū qui fodit in altū: et posuit fundamentū supra petram. ſtnundatione autem facta illisum est flumen domui illi: et nō potuit eam mouere. ſtundata enī erat supra petram. Qui aūt audit et nō facit similis est homini edificanti domū suā supra terram sine fundamento: in quā illisus ē fluui⁹: et cōtinuo cecidit: et facta ē ruina dom⁹ illi⁹ magna. C. vij.

Quum aūt implesset omnia verba sua in aures plebis: intrauit capharnaū. Centurionis aūt cuiusdā seruus male habens erat moriturus: qui illi erat pciosus. Et cum audisset de ihesu: misit ad eum seniores iudeorum: rogans eū ut veniret: et saluaret seruū ei⁹. At illi cū venissent ad ihesum rogabant eum sollicite dicentes ei: q̄a dignus est ut hoc illi pstes. Diligit enī gentem nr̄am: et synagogam ipse edificauit nobis. Ihesus autem ibat cū illis. Et cum iam non longe esset a domo: misit ad eum centurio amicos dicens. Dñe: noli vexari. ſtō enī sum dign⁹ ut sb̄ tectū meū intres: propter qđ et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te: sed dic verbo et sanabitur puer meus. ſtam et ego homo sum sub potestate cōstitutus: habens sub me milites: et dico huic vade et vadit: et alio veni et venit: et seruo meo fac hoc et facit. Quo audito ihesus miratus est: et cōuersus sequentibꝫ se turbis dixit. ſtmen dico vobis: nec in israhel tantam fidem inueni. Et reuersi qui missi fuerant domum: inuenerūt seruū qui languerat sanū. Et factū est deinceps ibat ihesus

in ciuitatem que vocat nayn: et ibant cum eo discipuli eius ⁊ turba copiosa. Cum aūt appropīquaret porte ciuitatis: ecce defunctus efferebatur filius unicus matris sue. Et hec vidua erat: et turba ciuitatis multa cum illa. Quā cum vidisset dñs: misericordia motus sup eā dixit illi. Noli flere. Et accessit: et tetigit loculū. Hij aūt qui portabāt steterūt. Et ait. Adolescēs tibi dico surge. Et resedit qui erat mortuus: ⁊ cepit loqui: et dedit illū matri sue. Accepit aūt omnes timor: et magnificabant deum dicentes. Quia ꝓpheta magnus surrexit in nobis: ⁊ quia deus visitauit plebem suā. Et exiit hic sermo in uniuersam iudeam de eo: et omnē circa regionē. Et nūciauerūt iohāni discipuli eius de omnibus hijs. Et cōuocauit duos de discipulis suis iohannes: et misit ad ihesum dicens. Tu es q̄ venturus es: an alium expectamus? Cū aūt venissent ad eum viri dixerunt. Iohānes baptista misit nos ad te dicens. Tu es qui venturus es an aliū expectamus? In ipsa aūt hora multos curauit a languoribus suis et plagis: et spiritibus malis: ⁊ cecis multis donauit visum. Et respondens dixit illis. Euntes renūciate iohanni que audistis ⁊ vidistis. Quia ceci vident claudi ambulant: leprosi mundant: surdi audiunt: mortui resurgent: pauperes euangelizant: et beatus est quicūq; nō fuerat scādalizatus in me. Et cum discessissent nuncij iohānis: cepit de iohāne dicere ad turbas. Quid existis in desertum videre? Arundinē vento agitatā? Sed q̄d existis videre? Hoiem mollibus vestimētis indutū? Ecce qui in veste preciosa sūt et deliciis: i domibus regū sūt. Sed quid existis videre? Prophetam? Vtiq; dico vobis: et plus q̄ ꝓphetā. Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto angelū meū ante faciem tuā: qui ꝑparabit viam tuā ante te. Dico enim vobis: maior inter natos mulierū ꝓpheta iohāne baptista nemo est. Qui aūt minor est in regno dei maior est illo. Et omnis ꝓplus audiens: et publicani iustificauerūt deum: baptizati baptismo iohānis. Pharisei aūt ⁊ legisperiti: consiliū dei spreuerunt in semetipsos: nō baptizati ab eo. Ait autem dñs. Cui ergo similes dicam homines generatōnis hui⁹: et cui similes sunt? Similes sūt pueris sedētibus i foro: et loquētibus ad inuicē et dicētibus. Cantauimus vobis tibijs et non saltastis: lamētauimus ⁊ non plorastis. Venit aūt iohānes baptista neq; māducās ꝑnem neq; bibēs vinū: et dicitis. Demoniū habet. Venit filius hois manducās ⁊ bibens: et dicitis. Ecce homo deuorator: et bibens vinū amicus publicanoꝝ et peccatoꝝ. Et iustificata est sapientia: ab oīnibus filijs suis. Rogabat aūt illū quidā de phariseis ut māducaret cum illo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix: ut cognouit q̄ accubuit in domo pharisei attulit alabastrū unguenti: et stans retro secus pedes ei⁹ lacrimis cepit rigare pedes ei⁹: et capillis capitis sui tergebat: ⁊ osculabat pedes ei⁹ et unguento ungebat. Videns aūt pharisēus q̄ vocauerat eū: ait intra se dicēs. Hic si esset ꝓpheta: sciret utiq; que ⁊ qualis ē mulier que tangit eum: quia peccatrix est. Et respondens ihesus dixit ad illum. Simon: habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magister dic. Duo debitores erant cuidam feneratori: un⁹

debebat denarios quingentos: et alius quinquaginta. ſſion habentibus illis unde redderent: donauit utriſq;. Quis ergo eum plus diligit? Reſpondens ſimon dixit. Eſtimo: quia is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iudicaſti. Et conuerſus ad mulierem· dixit ſimoni. Vides hãc mulierem? Intraui in domũ tuã: aquã pedibꝫ meis non dediſti: hec aũt lacrimis rigauit pedes meos· ⁊ capillis ſuis terſit. Oſculũ mihi non dediſti: hec aũt ex quo intraui nõ ceſſauit oſculari pedes meos. Oleo caput meũ non unxiſti: hec aũt unguento unxit pedes meos. Propter qđ dico tibi. Remittunt̃ ei peccata multa: quoniã dilexit multũ. Cui aũt minus dimittitur minus diligit. Dixit aũt ad illã. Remittunt̃ tibi peccata. Et ceperũt qui ſimul accumbebant dicere intra ſe. Quis eſt hic qui etiã peccata dimittit? Dixit aũt ad mulierẽ. ſſides tua te ſaluã fecit. Vade in pace. C· vnj·

Et factũ eſt deinceps· ⁊ ipe iter faciebat per ciuitates et caſtella pdicans ⁊ euangelizans regnũ dei: ⁊ duodecim cum illo· et mulieres alique· q̃ erant curate a ſpiritibꝫ maligniſ et infirmitatibus: maria que uocat̃ magdalene· de qua ſeptem demonia exierant· ⁊ iohãna uxor chuze procuratoriſ herodis· et ſuſanna et alie multe que miniſtrabant ei de facultatibus ſuis. Cum aũt turba plurima conueniret et de ciuitatibꝫ properarẽt ad eũ: dixit p ſimilitudinẽ. Exiit q̃ ſeminat ſeminare ſemen ſuũ. Et dum ſeminat aliud cecidit ſecus uiam· et conculcatũ eſt: et uolucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit ſupra petram· ⁊ natũ aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter ſpinas: et ſimul exorte ſpine ſuffocauerũt illud. Et aliud cecidit in terram bonã: et ortũ fecit fructũ centuplũ. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabãt aũt eum diſcipuli ei9: q̃ eſſet hec parabola. Quibus ipe dixit. Vobis datum eſt nosſe miſterũ regni dei: ceteris aũt in parabolis: ut uidentes non uideãt· ⁊ audientes nõ intelligãt. Eſt aũt hec parabola. Semen eſt uerbum dei. Qui aũt ſecus uiã· hij ſunt qui audiũt: deinde uenit dyabolus ⁊ tollit uerbũ de corde eoꝝ· ne credentes ſalui fiant. ſſam qui ſupra petram: qui cũ audierint cum gaudio ſuſcipiunt uerbũ. Et hij radices non habẽt: quia ad tempus credũt· et in tempore temptationis recedunt. Quod aũt in ſpinas cecidit: hij ſunt qui audierunt et a ſollicitudinibꝫ et diuitijs et uoluptatibus uite euntes ſuffocantur: ⁊ non referunt fructũ. Quod aũt in bonam terrã: hij ſunt qui in corde bono et optimo audientes uerbũ retinent: ⁊ fructũ afferunt in pacientia. ſſemo aũt lucernam accendens operit eam uaſe· aut ſubtus lectũ ponit: ſed ſupra candelabrum ponit: ut intrantes uideant lumen. ſſon ẽ enim occultũ qđ nõ manifeſtetur: nec abſconditũ qđ non cognoſcatur· ⁊ in palam ueniat. Videte ergo quid audiatis. Qui enim habet dabitur illi: et quicunq; non habet: etiam qđ putat ſe habere auferetur ab illo. Venerũt aũt ad illũ mater et fratres ei9: ⁊ non poterant adire ad eum pre turba. Et nunciatũ eſt illi. ſſater tua ⁊ fratres tui ſtant foris: uolentes te uidere. Qui reſpondens dixit ad eos. ſſater mea ⁊ fratres mei hij ſunt: qui uerbũ dei audiũt et faciũt. ſſactũ ẽ aũt in una dieꝝ: et ipe aſcendit in nauiculã·

et discipuli ei9: et ait ad illos. Trāsfretemus trans stangnū. Et ascenderūt. Et nauigāntibus illis obdormiuit: et descendit procella uenti in stangnū: & rompebant & periclitabant. Accedentes autem suscitauerūt eū dicentes. Preceptor perim9. At ille surgens increpauit uentū et tempestatem aque et cessauit: & facta est trāquillitas. Dixit autem illis. Ubi est fides uestra? Qui timētes mirati sunt ad inuicem dicentes. Quis putas hic est? Quia et uentis et mari imperat· & obediunt ei. Et nauigauerūt ad regionē gerasenorū· q̄ est contra galileā. Et cum de naui egressus esset ad terram occurrit illi uir quidā q̄ habebat demoniū iā tēporibus multis: et uestimēto non induebatur: neq; in domo manebat sed in monumentis. Is ut uidit ihesum, prostrauit ante illū: et exclamās uoce magna dixit. Quid mihi & tibi est ihesu fili dei altissimi? Obsecro te: ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui immūdo: ut exiret ab homine. Multis enī temporibus arripiebat illū: & uinciebat catenis & cōpedibus custodit9: et ruptis uinculis agebatur a demonio in deserta. Interrogauit autē illū ihesus dicens. Quod tibi nomē est? At ille dixit. Legio. Quia intrauerāt demonia multa in eum. Et rogauerūt illū: ne imperaret illis ut in abissum irent. Erat aūt ibi grex porcoz multorū pascentiū in monte: et rogabāt eū ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo demonia ab homine: et intrauerunt in porcos: et impetu abiit grex p̄ceps i stangnū: & suffocat9 est. Qđ ut uiderūt factū q̄ pascebant fugerunt: & nunciauerūt in ciuitatē et i uillas. Exierūt aūt uidere qđ factū est: et uenerūt ad ihesum· & inuenerūt hominem sedentem a quo demonia exierāt uestitū· ac sana mente ad pedes eius: et timuerūt. Nūciauerūt aūt illis et q̄ uiderant: quomō sanus factus esset a legione. Et rogauerūt illū omnis multitudo gerasenoz· ut discederet ab ipis: quia magno timore tenebant. Ipse aūt ascendens nauim reuersus est. Et rogabat illū uir· a quo demonia exierant ut cum eo esset. Dimisit aūt eū ihesus dicens. Redi in domū tuam: et narra quāta tibi fecit deus. Et abiit p uniuersam ciuitatē p̄dicans: quanta illi fecisset ihesus. Factū est aūt cū rediisset ihesus: excepit illū turba. Erāt aūt omnes expectantes eum. Et ecce uenit uir cui nomē iairus et ipe princeps synagoge erat: et cecidit ad pedes ihesu· rogans eū ut intraret in domū eius: quia unica filia erat ei fere annoz duodecim· et hec moriebat. Et contigit dum iret: a turbis comprimebat. Et mulier quedā erat in fluxu sanguinis ab ānis duodecim: que in medicos erogauerat omnē substantiā suā· nec ab ullo potuit curari. Accessit retro et tetigit fimbriā uestimēti ei9: & cōfestim stetit fluxus sanguinis ei9. Et ait ihesus. Quis est qui me tetigit? Negantibus aūt omnibus: dixit petrus et qui cū illo erāt. Preceptor· turbe te cōprimūt et affligūt: & dicis quis me tetigit? Et dixit ihesus. Tetigit me aliquis. Nā et ego noui uirtutem de me exisse. Uidens aūt mulier quia nō latuit· tremēs uenit & procidit ante pedes eius: et ob quā causam tetigerit eū indicauit coram omī pplo: et quēadmodū cōfesti sanata sit. At ipse dixit ei. Filia· fides tua te saluā fecit. Uade i pace. Adhuc illo loquēte· uenit quidā ad principē

synagoge dicēs ei quia mortua ē filia tua:noli vexari illum. Ihesus aūt audito hoc verbo: respōdit patri puelle. Noli timere. Crede tantū:et salua erit. Et cum venisset domū·non pmisit introire secū quemq; nisi petrū et iacobū et iohānem:et patrem et matrem puelle. Flebāt aūt omnes:et plangebant illā. At ille dixit. Nolite flere. Non est mortua puella sed dormit. Et deridebant eū:scientes qa mortua esset. Ipe autem tenens manū eius clamauit dicens. Puella surge. Et reuersus est spiritus eius:et surrexit continuo. Et iussit illi dare manducare. Et stupuerunt parentes ei9: quibus precepit ne alicui dicerent quod factū erat. C. ix.

Conuocatis aūt ihesus duodecim apīs·dedit illis virtutem et potestatem sup oīa demonia:et ut languores curarent. Et misit illos pdicare regnū dei: et sanare infirmos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis in via neq; virgā neq; peram·neq; panem neq; pecuniā:neq; duas tunicas habeatis. Et i quācunq; domū intrauerītis ibi manete:et inde ne exeatis. Et quicunq; non receperint vos:exeuntes de ciuitate illa etiā pulverem pedū vestroz excutite in testimoniū supra illos. Egressi aūt circuibāt per castella:euangelizāntes et curantes ubiq;. Audiuit autem herodes tetrarcha oīa que fiebant ab eo·et hesitabat eo qd dicerēt a quibusdā quia iohānes surrexit a mortuis:a quibusdā vero quia helyas apparuit: ab alijs aūt quia pheta unus de antiquis surrexit. Et ait herodes. Iohānem ego decollaui. Quis ē aūt iste de quo ego talia audio? Et querebat videre eū. Et reuersi apli narrauerūt illi quecunq; fecerūt:et assumptis illis secessit seorsum i locū desertū·q ē bethsaide. Qd cū cognouissent turbe secuti sūt illū:et excepit illos et loquebat illis de regno dei: et eos qui cura indigebant sanabat. Dies aūt ceperat declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi. Dimitte turbas:ut euntes in castella villasq; que circa sunt diuertāt et inueniāt escas:quia hic in loco deserto sumus. Ait aūt ad illos. Vos date illis manducare. At illi dixerūt. Non sūt nobis plus q̄ quinq; panes et duo pisces:nisi forte nos eamus·et emam9 in omnē hanc turbā escas. Erant autē fere viri quinq; milia. Ait aūt ad discipulos suos. Facite illos discumbere per cōuiuia quinquagenos:et ita fecerunt. Et discubuerūt omnes. Acceptis aūt quinq; panibz et duobus piscibus respexit in celū et benedixit illis: et fregit et distribuit discipulis suis:ut ponerent ante turbas. Et mānducauerūt omnes: et saturati sunt. Et sublatū est quod superfuit illis fragmentoz cophini duodecim. Et factū est cū solus esset orās·erant cum illo et discipli: et interrogauit illos dicens. Quem me dicūt esse turbe? At illi respondentes dixerunt iohānem baptistā: alij aūt helyā: alij vero quia unus pheta de prioribus surrexit. Dixit aūt illis. Vos autem quem me esse dicitis? Respondens simon petrus dixit. Christū dei. At ille increpans illos precepit ne cui dicerēt hoc: dicens·quia oportet filium hoīs multa pati et reprobari a senioribus et principibz sacerdotū·et scribis et occidi·et tercia die resurgere. Dicebat aūt ad omnes. Si quis vult post me venire·abneget semetipm:et tollat crucē suā quotidie:et sequat̄ me. Qui enim voluerit animā suā saluā facere pder

illā. ſſam qui pdiderit aiam ſuam
propter me: ſaluā faciet illā. Quid enī
proficit homo ſi lucretur uniuerſum
mundū: ſe aūt ipm pdat z detrimētū
ſui faciat? ſſam q̄ me erubuerit et meos
ſermones: hunc filius hominis e-
rubeſcet cum uenerit in maieſtate ſua
et patris et ſanctorū angelorū. Dico
aūt uobis: uere ſunt aliqui hic ſtātes
qui nō guſtabāt mortem donec vide-
ant regnū dei. ſfactū eſt aūt poſt hec
uerba fere dies octo: et aſſumpſit petrū
et iacobum et iohānem: et aſcendit in
montē ut oraret. Et factū ē dum ora-
ret: ſpecies uultus eius altera· z veſtis
ei⁹ albus et fulgens. Et ecce duo uiri
loquebant̄ cū illo. Erant aūt moyſes
et helyas viſi in maieſtate: et dicebāt
exceſſum eius· quem completur⁹ erat
in iheruſalē. Petrus uero z qui cū illo
grauati erant ſomno. Et euigilantes
uiderūt maieſtatē eius: et duos uiros
qui ſtabāt cum illo. Et factū eſt cum
diſcederent ab illo: ait petrus ad ihe-
ſum. Preceptor bonū eſt nos hic eſſe:
et faciam⁹ tria tabernacla: unū tibi· et
unū moyſi· et unū helye. ſſciens q̄d
diceret. Hec aūt illo loquente· facta eſt
nubes et obumbrauit eos: z timuerūt
intrantibz illis in nubē. Et uox facta
eſt de nube dicens. Hic eſt filius meus
dilectus: ipm audite. Et dū fieret uox
inuent⁹ ē ihelus ſolus· et ipi tacuerūt:
et nemini dixerūt in illis diebz quicq̄
ex hijs que viderant. ſfactū eſt aūt in
ſequenti die deſcendētibz illis de mon-
te: occurrit illis turba mlta. Et ecce vir
de turba exclamauit dicens. ſſmagiſter
obſecro te: reſpice i filiū meū q̄a unic⁹
eſt michi. Et ecce ſpirit⁹ apphendit eū·
et ſubito clamat: et elidit et diſſipat eū
cum ſpuma: et vix diſcedit dilaniās
eum. Et rogaui diſcipulos tuos ut eice-
rent illū: et nō potuerūt. Reſpondens
aūt ihelus dixit. O generatio infidelis
et puerſa: uſq; quo ero apud vos z pa-
tiar vos? Adduc huc filiū tuū. Et cū
accederet: eliſit illū demoniū et diſſipa-
uit. Et increpauit ihelus ſpiritū immū-
dum z ſanauit puer: z reddidit illū pa-
tri ei⁹. Stupebāt aūt omnes i magnitu-
dine dei: omnibuſq; miratibz in omnibz
que faciebat· dixit ad diſcipulos ſuos.
Ponite vos in cordibus vris ſermo-
nes iſtos. filius enim hīs· futurū eſt
ut tradat̄ in manus hominū. At illi
ignorabāt verbū iſtud: et erat velatū
ante eos ut non ſentirent illud: z time-
bant eū interrogare de hoc verbo. In-
trauit aūt cogitatio in eos: quis eor
maior eſſet. At ihelus videns cogita-
tiones cordis illor apphendit puerū:
et ſtatuit illū ſecus ſe: z ait illis. Qui-
cunq; ſuſceperit puerū iſtū in nomine
meo me recipit. Et quicunq; me rece-
perit: recipit eum qui me miſit. ſſam
qui minor eſt inter omnes vos: hic ma-
ior eſt. Reſpōdens aūt iohānes dixit.
Preceptor vidimus quēdam in noīe
tuo eicientem demonia: z phibuimus
eū· quia nō ſequit̄ nobiſcū. Et ait ad
illos ihelus. ſſolite phibere. Qui enī
non ē aduerſū vos pro vobis eſt. ſfa-
ctum eſt aūt dū cōplerent̄ dies aſſum-
ptionis eius: et ipe faciē ſuā firmauit
ut iret iheruſalē. Et miſit nūcios ante
cōſpectū ſuū: et euntes intrauerūt i ciui-
tatem ſamaritanorū ut parārent illi.
Et nō receperūt eū: q̄a facies eius erat
euntis iheruſalem. Cum vidiſſent au-
tem diſcipuli eius iacobus et iohan-
nes dixerunt. Domine vis dicim⁹ ut
ignis deſcendat de celo: et cōſumat il-
los? Et cōuerſus increpauit illos dicēs.

Nesciris cui⁹ spiritus estis. Filius ho-
minis nō venit animas ꝑdere sed sal-
uare. Et abierūt ī aliud castellū. Factū
est aūt ambulantibꝫ illis in via: dixit
quidā ad illū. Sequar te quocunqꝫ
ieris. Dixit illi ihesus. Vulpes foueas
habent· ꝛ volucres celi nidos: filiꝰ aūt
hoīs nō habet ubi caput suū reclinet.
Ait autē ad alterū. Sequere me. Ille
aūt dixit. Domine: ꝑmitte michi pri-
mum ire· ꝛ sepelire patrem meū. Dixit
qꝫ ei ihesus. Sine ut mortui sepeliāt
mortuos suos: tu aūt vade ꝛ annūcia
regnū dei. Et ait alter. Sequar te dn̄e:
sed ꝑmitte michi ꝑmū renūciare hijs
qui domi sunt. Ait ad illū ihesus. Ne-
mo mittens manū suam ad aratrū ꝛ
aspiciēs retro· aptꝰ est regno dei. C·x·

Post hec aūt designauit dn̄s ꝛ a-
lios septuaginta duos: et misit
illos binos āte faciē suā ī omnē ciui-
tatē ꝛ locū quo erat ipse venturꝰ. Et
dicebat illis. Messis quidem multa:
operarij aūt pauci. Rogate ergo do-
minū messis: ut mittat operarios in
messem. Ite: ecce ego mitto vos sicut
agnos inter lupos. Nolite portare sac-
culū neqꝫ ꝑram neqꝫ calciamēta: et ne-
minē per viā salutaueritis. In quan-
cunqꝫ domū intraueritis· primū dici-
te pax huic domui: et si ibi fuerit filiꝰ
pacis· reqescet sup illū pax vr̄a: sin aūt
ad vos reuertetur. In eadem aūt do-
mo manete: edētes et bibētes q̄ apud
illos sunt. Dignus est enī operarius
mercede sua. Nolite transire de domo
in domū. Et in quācunqꝫ ciuitatē in-
traueritis ꝛ susceperint vos manduca-
te que apponuntur vobis: et curate in-
firmos qui in illa sunt: et dicite illis
appropinquabit in vos regnum dei.
In quācunqꝫ aūt ciuitatē intraueritis
et non susceperint vos: exeuntes ī pla-
teas eiꝰ dicite. Etiā puluerem q̄ adhesit
nobis de ciuitate vestra extergimꝰ in
vos. Tamē hoc scitote quia appropin-
quabit regnū dei. Dico vobis: quia
sodomis in die illa remissius erit qꝫ il-
li ciuitati. Ve tibi corozaym ve tibi
bethsayda: quia si in tyro et sydone fa-
cte fuissent virtutes q̄ facte sūt ī vobis
olim in cilicio ꝛ cinere sedētes peniterēt.
Verūtamē tyro et sydoni remissius erit
ī iudicio qꝫ vobis. Et tu capharnaū
usqꝫ ad celū exaltata: usqꝫ ad infernū
demergeris. Qui vos audit me audit:
et qui vos spernit me spernit. Qui au-
tem me spernit: spernit eum q̄ me misit.
Reuersi sunt aūt septuaginta duo cū
gaudio dicentes. Dn̄e: etiā demonia
subiciūtur nobis in noīe tuo. Et ait
illis. Videbā sathanan sicut fulgur
de celo cadentē. Ecce dedi vobis potesta-
tem calcādi supra serpētes ꝛ scorpiones
et supra omnē virtutem inimici: et ni-
chil vobis nocebit. Verūtamē in hoc
nolite gaudere: quia spiritꝰ vobis sub-
iciunt. Gaudete aūt: qꝛ nomina vr̄a
scripta sunt in celis. In ipa hora exul-
tauit in spiritu sancto ꝛ dixit. Confite-
or tibi dn̄e pater celi ꝛ terre: qꝛ abscondi-
sti hec a sapientibꝫ ꝛ prudētibus: et re-
uelasti ea paruulis. Etiā pater: quoni-
am sic placuit āte te. Omīa michi tra-
dita sūt a patre meo. Et nemo scit q̄s
sit filius nisi pater: ꝛ quis sit pater nisi
filius: ꝛ cui voluerit filius reuelare. Et
cōuersus ad discipłos suos dixit. Be-
ati oculi qui vident q̄ vos videtis. Di-
co enim vobis: qꝛ multi ꝓphete et reges
voluerūt videre q̄ vos videtis et non
viderūt: ꝛ audire q̄ auditis ꝛ nō audi-
erūt. Et ecce quidā legisperitus surrexit
temptans illū ꝛ dicens. Magister: q̄d

faciendo vitã eternã possidebo? At ille dixit ad eũ. In lege quid scriptũ est? Quomodo legis? Ille respõdens dixit. Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo & ex tota anima tua· & ex omnibus viribus tuis & ex oĩ mente tua: et pximũ tuũ sicut teipm. Dixitq; illi. Recte respõdisti. Hoc fac & vives. Ille aute volẽs iustificare seipm dixit ad ihesum. Et quis ẽ meus pxim? Suscipiens aũt ihesus dixit. Homo quidã descendebat ab ihrlim ī iherícho et incidit ī latrones: q̃ etiã despoliauerũt eũ: & plagis impositis abierũt semiuiuo relicto. Accidit ut sacerdos quidã descenderet eadẽ via: et viso illo pterivit. Similiter et leuita: cum esset sec9 locũ et videret eũ pteriit. Samaritanus aũt quidã iter faciẽs venit secus eũ: et videns eum misericordia motus ẽ. Et appropians alligauit vulnera ei9 infundens oleũ & vinũ: et imponens illum in iumentũ suũ duxit ī stabulũ: et curã eius egit. Et altera die ptulit duos denarios: & dedit stabulario & ait. Curã illius habe: & quodcunq; superogaueris· ego cum rediero reddã tibi. Quis horũ trũ videtur tibi pximus fuisse illi· qui incidit in latrones? At ille dixit. Qui fecit misericordiã ī illũ. Et ait illi ihesus. Vade: et tu fac similiter. Factũ est aũt dũ irent· et ipe intrauit ī quoddã castellũ: & mulier quedã martha nõie excepit illũ ī domũ suã: & huic erat soror nomine maria. Que etiam sedens secus pedes dñi audiebat verbum illius: martha aũt satagebat circa frequens ministeriũ. Que stetit & ait. Dñe: non ẽ tibi cure q̃ soror mea reliquit me solã ministrare? Dic ergo illi ut me adiuuet. Et respondẽs dixit illi dominus. Martha martha sollicita es: et turbaris erga plurima. Porro unũ ẽ necessariũ. Maria optimã partem elegit: q̃ nõ auferet ab ea. C·xj·

Et factũ est cum esset in quodam loco orãs: ut cessauit dixit unus ex discipulis eius ad eum. Domine doce nos orare: sicut docuit iohannes discipulos suos. Et ait illis. Cũ oratis dicite. Pater sanctificetur nomẽ tuũ: adueniat regnũ tuũ: panẽ nrm quotidianũ da nobis hodie: & dimitte nobis peccata nra siquidẽ et nos dimittimus debitoribus nris: & ne nos inducas ī temptationẽ. Et ait ad illos. Quis vestrũ habebit amicũ et ibit ad illum media nocte & dicet illi amice cõmoda michi tres panes· quoniã amicus meus venit de via ad me· et non habeo q̃d ponã ante illũ: & ille deintus respondens dicit· noli michi molestus esse· iã ostiũ clausum est· & pueri mei mecum sunt in cubili· non possum surgere et dare tibi? Et ille si perseueraverit pulsãs: dico vobis· & si nõ dabit illi surgens· eo q̃ amicus ei9 sit: propter improbitatem tamen ei9 surget· & dabit illi quot habet necessarios. Et dico ego vobis. Petite & dabit vobis: querite & inuenietis: pulsate & aperietur vobis. Omnis enim q̃ petit accipit: & q̃ querit inuenit: et pulsanti aperietur. Quis aũt ex vobis patrem petit panẽ: nunquid lapidem dabit illi? Aut pisce: nunquid pro pisce serpentẽ dabit illi? Aut si petierit ouũ: nunquid porriget illi scorpionẽ? Si ergo vos cũ sitis mali nostis bona data dare filiis vris: quãto magis pater vester celestis de celo dabit bonũ spiritũ petentibus se. Et erat eiciens demoniũ & illud erat mutũ: et cum eiecisset demoniũ locutus ẽ mutus: et admirate sunt turbe. Quidã autẽ

ex eis dixerunt. In beelzebub principe demoniorꝝ eicit demonia. Et alij temptantes: signū querebant ab eo. Ipse aūt ut vidit cogitationes eorꝝ dixit eis. Omne regnū in seipm diuisum desolabitur: & dom⁹ supra domū cadet. Si aūt et sathanas in seipm diuisus est · quomō stabit regnū eius: quia dicitis i beelzebub eicere me demonia? Si aūt ego in beelzebub eicio demonia: filij vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erūt. Porro si in digito dei eicio demonia: ꝓfecto puenit in vos regnū dei. Cum fortis armat⁹ custodit atriū suū: in pace sunt ea que possidet. Si aūt fortior eo supueniens vicerit eū: vniuersa arma eius auferet in quibus cōfidebat: & spolia eius distribuet. Qui nō est mecū cōtra me ē: et q̄ non colligit mecū dispgit. Cū immūdus spiritꝰ exierit de homine pambulat p loca inaquosa · quietis requiē: et non inueniēs dicit. Reuertar in domum meā unde exiui. Et cum venerit inuenit eā scopis mundatā. Tunc vadit & assumit septem alios spiritꝰ secū nequiores se: & ingressi habitāt ibi. Et fiūt nouissima hoīs illius peiora prioribus. Factū est aūt cum hec diceret: extollens vocē quedā mulier de turba dixit illi. Beat⁹ venter qui te portauit: et ubera q̄ suxisti. At ille dixit. Quinymmo beati qui audiūt verbū dei: et custodiunt illud. Turbis cōcurrentibz cepit dicere. Generatio hec generatio neqū est: signū querit & signū non dabitur ei nisi signū ione. Sicut fuit ionas signū niniuitis: ita erit filius hominis generationi isti. Regina austri surget i iudicio · cū viris generationis huius & condemnabit illos: qa venit a finibz tre audire sapientiā salomonis. Et ecce plus q̄ salomon hic. Viri niniuite surgent in iudicio cū generatione hac & cōdemnabūt illā: quia penitentiā egerunt in ꝓdicatione ione. Et ecce plus q̄ iona hic. Nemo lucernā accendit et in abscondito ponit neq; sub modio sed supra candelabrū: ut qui ingrediūtur lumen videant. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex · totū corpus tuū lucidū erit: si aūt neqū fuerit: etiam corpus tuū tenebrosū erit. Vide ergo ne lumē q̄ in te ē tenebre sint. Si ergo corpus tuū totū lucidū fuerit · non habens aliquā partē tenebrarū: erit lucidum totū. Et sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cū loqueret: rogauit illū quidā pharise⁹ ut prāderet apud se. Ihesus autem ingressus recubuit. Pharisеus aūt cepit intra se reputās dicere: quare nō baptizatus esset ante prandiū. Et ait dñs ad illum. Nunc vos pharisei q̄ de foris est calicis · et catheni mūdatis: q̄ aūt intus ē vrm· plenū est rapina & iniquitate. Stulti: nōne qui fecit q̄ de foris est · etiam id quod de intus est fecit? Verūtamē q̄ superest date elimosinā: et ecce omnia mundata sunt vobis. Sed ve vobis pharisеis qui decimatis mentā et rutam & omne olus: & pteritis iudiciū & caritatem dei. Hec aūt oportuit facere: et illa nō omittere. Ve vobis pharisеis: quia diligitis pmas cathedras i synagogis · et salutationes i foro. Ve vobis quia estis ut monumēta q̄ nō apparent · et homines ambulātes supra · nesciūt. Respōdens aūt quidam ex legisperitis ait illi. Magister: hec dicens etiā cōtumeliā nobis facis. At ille ait. Et vobis legisperitis ve: quia onerat⁹ homines oneribz q̄ portare

non possunt: et ipi uno digito uestro non tangitis sarcinas. Ue uobis q̃ edificatis monumenta pphetarū: patres autem uestri occiderūt illos. Sed profecto testificamini q̃ consentitis operibz patrū uestroz: quoniāquidem ipi eos occiderūt: uos aūt edificatis eorū sepulcra. Propterea et sapientia dei dixit. Mittā ad illos pphetas z apostolos et ex illis occidēt z psequent: ut inquiratur sanguis omniū pphetaz· q̃ effusus est a constitutōne mūdi a generatione ista: a sanguine abel usq; ad sanguinē zacharie· q̃ perist inter altare et edē. Ita dico uobis: requirē ab hac generatōne. Ue uobis legisperitis qui tulistis clauem scientie: ipsi non introistis· et eos qui introibant prohibuistis. Cum aūt hec ad illos diceret· ceperūt pharisei z legisperti grauiter insistere: z os ei⁹ opprimere de multis insidiantes ei: et querentes aliqd capere de ore ei⁹· ut accusarēt eū. Cxn·

Multis aūt turbis cōcurrentibus ita ut se inuicem conculcarēt: cepit dicere ad discipulos suos. Attendite a fermento phariseoz q̃ est ypocrisis. Nichil enim opertū est qd non reuelet: neq; absconditū qd non sciatur. Quoniā que in tenebris dixistis· i lumine dicent: et qd in aure locuti estis in cubiculis: pdicabitur i tectis. Dico aūt uobis amicis meis ne timeatis ab his qui occidūt corpus: z post hec nō habent amplius quid faciāt. Ostendam aūt uobis quē timeatis. Timete eum: qui postq̃ occiderit· habet potestatem mittere i gehennā. Ita dico uobis: hunc timete. Nōne quinq; passeres ueneūt dipondio: et unus ex illis nō est i obliuione corā deo? Sed et capilli capitis uestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribz pluris estis. Dico aūt uobis: omnis quicunq; confessus fuerit me corā hominibus: z filius hominis confitebit illū corā angelis dei. Qui aūt negauerit me coram hominibus: negabitur corā angelis dei. Et omnis qui dicit uerbū in filiū hois remittetur ei: ei aūt qui in spiritū sanctū blasphemauerit non remittetur. Cum autē inducerent uos in synagogas· et ad magistratus et potestates: nolite sollliciti esse· qualiter aut quid respōdeatis aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit uos in ipsa hora· quid oporteat uos dicere. Dixit aūt ei quidā de turba. Magister dic fratri meo: ut diuidat mecū hereditatem. At ille dixit ei. Homo: quis me cōstituit iudicem aut diuisorem supra uos? Dixitq; ad illos. Uidete z cauete ab omni auaricia: quia non in abundantia cuiusq; uita est ex his que possidet. Dixit aūt similitudinē ad illos dicens. Hois quidā diuitis uberes fructus ager attulit: z cogitabat intra se dicens. Quid faciam: q̃ nō habeo quo cōgregem fructus meos? Et dixit. Hoc faciā. Destruā horrea mea· et maiora faciā: et illuc congregabo omnia que nata sunt mihi et bona mea: et dicā anime mee. Anima· habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce· comede· bibe: epulare. Dixit autē illi deus. Stulte hac nocte animā tuam reposcunt a te. Que autem parasti cuius erūt? Sic est qui sibi thesaurizat: z non est in deum diues. Dixitq; ad discipulos suos. Ideo dico uobis. Nolite sollliciti esse anime uestre quid manducetis: neq; corpori quid induamini. Anima plus est q̃ esca: z corpus plus q̃ uestimentū.

Considerate coruos·qꝫ non seminãt neq; metũt quibus non ẽ cellariũ neq; horreũ: ⁊ deꝰ pascit illos. Quãtomagis vos pluris estis illis? Quis aũt vestrum cogitando potest adicere ad staturã suã cubitũ unũ? Si ergo neq; quod minimũ est potestis: quid de ceteris solliciti estis? Considerate lilia quomõ crescunt. Non laborãt neq; nent. Dico aũt vobis: nec salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unũ ex istis. Si aũt fenũ qđ hodie est in agro·⁊ cras in clibanũ mittitur deus sic vestit: quãtomagis vos pusillę fidei? Et vos nolite querere qđ manducetis·aut quid bibatis: ⁊ nolite in sublime tolli. Hec aũt omnia gentes mũdi querũt. Pater aũt vester scit qm̃ his indigetis. Verũtamẽ querite primum regnum dei ⁊ iusticiam eius: et hec omnia adicientur vobis. Nolite timere pusillus grex: quia cõplacuit patri vestro dare vobis regnũ. Vendite que possidetis et date elemosinã. Facite vobis saculos qui nõ veterescũt: thesaurũ nõ deficientem in celis: q̃ fur nõ appropiat· neq; tinea corrumpit. Vbi enim thesaurus vester est: ibi ⁊ cor vestrũ erit. Sint lũbi vestri pcincti ⁊ lucerne ardentes: ⁊ vos similes hominibus expectãtibus dñm suũ quãdo revertat a nuptijs: ut cũ venerit ⁊ pulsaverit confestim aperiãt ei. Beati serui illi: quos cũ venerit dominꝰ invenerit vigilãtes. Amen dico vobis: qꝫ pcinget se ⁊ faciet illos discũbere: et trãsiẽs ministrabit illis. Et si venerit ī secũda vigilia: et si in tercia vigilia venerit et ita invenerit: beati sunt serui illi. Hoc autẽ scitote: qm̃ si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret utiq;: et nõ sineret pfodi domũ suã. Et vos estote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. Ait aũt ei petrus. Domine: ad nos dicis hanc parabolã an ⁊ ad omnes? Dixit aũt dominꝰ. Quis putas est fidelis dispẽsator et prudẽs: quẽ cõstituit dominꝰ supra familiã suã ut det illis ī tẽpore tritici mensurã? Beatꝰ ille seruus: quẽ cum venerit dñs invenerit ita facientẽ. Vere dico vobis: quoniã supra omnia que possidet cõstituet illũ. Quod si dixerit seruus ille in corde suo· morã facit dominꝰ meꝰ venire: ⁊ ceperit percutere seruos ⁊ ancillas et edere·et bibere·et inebriari: veniet dominꝰ serui illius in die qua nõ sperat ⁊ hora qua nescit et diuidet eũ: partemq; eius cũ infidelibus ponet. Ille aũt seruus q̃ cognouit voluntatem domini sui·et non pparauit·et nõ fecit scdm voluntatem eius vapulabit multis: qui aũt nõ cognouerit et fecit digna plagis vapulabit paucis. Omni aũt cui multũ datũ est· multũ quretur ab eo: et cui cõmendauerũt multũ: plus petent ab eo. Ignẽ veni mittere in terrã: et quid volo nisi ut accendatur? Baptismũ aũt habeo baptizari· ⁊ quomõ coarctor usq; dũ pficiat? Putatis qꝫ pacem veni mittere in terram? Nõ dico vobis: sed separationem. Erunt enim ex hoc quinq; in domo una diuisi: tres in duos et duo in tres diuidentur: pater ī filium· et filius in patrem suũ: mater in filiã· et filia in matrem: socrus in nurũ suã et nurus in socrũ suã. Dicebat autem ad turbas. Cum videritis nubẽ oriẽtem ab occasu statim dicitis nimbus venit et ita fit: et cum austrũ flantem dicitis· quia estus erit et fit. Ypocrite faciẽ celi et terre nostis pbare: hoc autem tempus quomodo non pbatis?

Quid aũt et a vobis ipsis nõ iudicatis qđ iustũ est? Cum aũt vadis cum aduersario tuo ad principẽ in via·da operam liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicẽ·et iudex tradat te exactori: et exactor mittat te in carcerem. Dico tibi: non exies inde donec etiam nouissimum minutum reddas. Cxm·

Herant aũt quidã ipo in tẽpore nunciãtes illi de galileis: quoz sanguinẽ pilatus miscuit cũ sacrificioz eoz. Et respondens dixit illis. Putatis qz hij galilei pre omnibz galileis peccatores fuerũt quia talia passi sũt? Non dico vobis: sed nisi penitentiam habueritis omnes similiter peribitis sicut illi decem z octo supra quos cecidit turris in syloe z occidit eos. Putatis quia z ipi debitores fuerint pter oẽs homines habitantes in iherusalem? Non dico vobis: sed si non penitentiam habueritis omnes similiter peribitis. Dicebat aũt z similitudinẽ. Arborem fici habebat quidã plantatã i vinea sua: et venit querens fructũ in illa· z non inuenit. Dixit aũt ad cultorem vinee. Ecce ãni tres sunt ex quo venio querens fructũ in ficulnea hac: et non inuenio. Succide ergo illã. Vt quid etiã terrã occupat? At ille respondẽs dixit illi. Domine: dimitte illã et hoc anno usq; dum fodiã circa illã z mittam stercora. Et siquidẽ fecerit fructũ: sin aũt in futurũ succides eã. Erat aũt docens in synagoga eorũ sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis annis decem z octo: et erat inclinata: nec oĩno poterat sursum respicere. Quam cũ videret ihesus vocauit eam ad se: et ait illi. Mulier: dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus: et confestim erecta est: et glorificabat deum. Respondẽs aũt archisynagogus· indignans qđ sabbatis curasset ihesus: dicebat turbe. Sex dies sunt in quibus oportet operari. In his ergo venite z curamini: et non in die sabbati. Respondẽs aũt ad illũ dns dixit. Ypocrite unusquisq; vestrũ sabbato nõ soluit bouẽ suũ aut asinũ a presepio et ducit ad aquare? Hanc aũt filiã abrahe quã alligauit sathanas ecce decem et octo annis: non oportuit solui a vinculo isto die sabbati? Et cum hec diceret erubescebãt omnes aduersarij eius: et omnis pplus gaudebat in vniuersis q̃ gloriose fiebãt ab eo. Dicebat ergo. Cui simile est regnũ dei: et cui simile estimabo illud? Simile ẽ grano sinapis· qđ acceptũ homo misit in ortum suũ z creuit: z factũ est in arborem magnam: et volucres celi requieuerũt in ramis eius. Et iterũ dixit. Cui simile estimabo regnũ dei? Simile est fermẽto qđ acceptũ mulier abscondit in farine sata tria: donec fermentaret totũ. Et ibat p ciuitates z castella docens: et iter faciens in iherusalẽ. Ait aũt illi quidã. Dne: si pauci sũt q̃ saluãt? Ipe aũt dixit ad illos. Cõtendite intrare per angustã portam: quia multi dico vobis querũt intrare· z non poterunt. Cum aũt intrauerit paterfamilias et clauserit ostiũ et incipietis foris stare· et pulsare ostiũ dicentes dne aperi nobis: et respõdens dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Tunc incipietis dicere. Mãducauim9 coram te et bibim9: et in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Discedite a me oĩes operarij iniquitatis. Ibi erit fletus z stridor dentiũ: cũ videritis abraham et ysaac et iacob et omnes

propheras in regno dei: vos autem
ꝛpelli foras. Et venient ab oriente et
occidente et aquilone et austro: et accu-
bent in regno dei. Et ecce sunt nouissi-
mi qui erunt primi: et sunt primi qui
erunt nouissimi. In ipa die accesserũt
quidã phariseoꝝ dicentes illi. Exi et
vade hinc: quia herodes vult te occi-
dere. Et ait illis. Ite et dicite vulpi illi.
Ecce eicio demonia ⁊ sanitates pficio
hodie et cras: et tercia die consũmor.
Verũtamẽ oportet me hodie ⁊ cras et
sequenti ambulare: qa nõ capit pphe-
tam perire ꝛtra iherusalẽ. Iherusalem
iherusalẽ que occidis pphetas et lapi-
das eos qui mittunt ad te. Quotiẽs
volui congregare filios tuos quẽad-
modũ auis nidũ suũ sub pennis: et
noluisti. Ecce relinquetur vobis do-
mus vra deserta. Dico aũt vobis: qa
nõ videbitis me donec veniat cũ dicen-
benedict⁹ q̃ venit i noĩe dñi. Cap. xiiii.
Et factũ est cũ introisset ihesus in
domũ cuiusdam principis pha-
riseoꝝ sabbato manducare panem: ⁊
ipi obseruabãt eũ. Et ecce quidã ydro-
picus erat ante illũ. Et respõdens ihe-
sus: dixit ad legispericos ⁊ phariseos
dicens. Si licet sabbato curare? At il-
li tacuerũt. Ipe vero apphensum sana-
uit eũ: ac dimisit. Et respondens ad
illos dixit. Cui⁹ vestrum asinus aut
bos in puteũ cadet: et non continuo
extrahet illũ die sabbati? Et non pote-
rant ad hec respondere illi. Dicebat
aũt ⁊ ad inuitatos parabolam intẽ-
dens quomõ primos accubitus eligẽ-
rent: dicens ad illos. Cum inuitatus
fueris ad nuptias· non discumbas i
primo loco· ne forte honoratior te sit
inuitatus ab illo: ⁊ veniens is qui te
et illũ vocauit· dicat tibi da huic locũ:
et tunc incipias cum rubore nouissi-
mum locũ tenere. Sed cum vocatus
fueris vade recumbe in nouissimo lo-
co: ut cũ venerit qui te inuitauit dicat
tibi. Amice ascende superi⁹. Tunc erit
tibi gloria corã simul discumbentibz:
quia oĩis qui se exaltat humiliabit̃:
et qui se humiliat exaltabit̃. Dicebat
aũt ⁊ ei qui se inuitauerat. Cum facis
prandiũ aut cenã· noli vocare amicos
tuos· neq; fratres tuos neq; cognatos·
neq; vicinos diuites: ne forte et ipi te
reinuitent: et fiat tibi retributio. Sed
cũ facis cõuiuiũ voca pauperes debi-
les claudos et cecos et beatus eris: qa
non habent retribuere tibi. Retribuet̃
aũt tibi in resurrectione iustoꝝ. Hec cũ
audisset quidã de simul discũbentibz
dixit illi. Beatus qui mãducabit pa-
nem in regno dei. At ipe dixit ei. Ho-
mo quidã fecit cenã magnã: et voca-
uit multos. Et misit seruũ suũ hora
cene dicere inuitatis ut venirent: quia
iam parata sunt omnia. Et ceperunt
simul omnes excusare. Primus dixit
ei. Villam emi: et necesse habeo exire ⁊
videre illã. Rogo te: habe me excusatũ.
Et alter dixit. Juga boũ emi quiq;: et
eo pbare illa. Rogo te: habe me excu-
satũ. Et alius dixit. Vxorem duxi: et i-
deo non possum venire. Et reuersus
seruus nunciauit hec dño suo. Tunc
iratus paterfamilias dixit seruo suo.
Exi cito in plateas ⁊ vicos ciuitatis: ⁊
pauperes ac debiles ⁊ cecos et claudos
introduc huc. Et ait seruus. Domine:
factũ est ut imperasti· et adhuc locus
est. Et ait dñs seruo. Exi in vias et se-
pes ⁊ cõpelle intrare: ut impleatur do-
mus mea. Dico aũt vobis: qm nemo
virorũ illorũ qui vocati sunt gustabit
cenam meã. Ibant aũt turbe multe

rum eo: et cōuersus dixit ad illos. Si quis venit ad me et nō odit patrē suū et matrē. et uxorē et filios et fratres et sorores. adhuc aūt ꝛ aiam suā: nō potest meus esse discipulus. Et q̄ non baiulat crucem suā et venit post me: non potest meꝰ esse discipulus. Quis enim ex vobis volēs turrim edificare non prius sedēs computat sumptus qui necessarij sunt. si habeat ad ꝓficiendum: ne postea quā posuerit fundamentum. et nō potuerit ꝓficere. omnes qui vidēt incipiant illudere ei dicentes. q̄a hic homo cepit edificare et nō potuit consūmare? Aut quis rex iturꝰ cōmittere bellū aduersus aliū regem: non sedens prius cogitat si possit cū decem milibꝫ occurrere ei. qui cū viginti milibus venit ad se? Alioquin adhuc illo lōge agente: legationē mittens rogat ea q̄ pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renūciat omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal quoq; euanuerit: in quo condietur? Neq; in terram neq; in sterquilinium utile est: sed foras mittetur. Qui habet aures audiēdi audiat. Cap. v.

Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores: ut audirent illū. Et murmurabāt pharisei et scribe dicentes: quia hic peccatores recipit et mādurat cū illis. Quis ad illos parabolā istā dicēs. Et ait ex vobis homo qui habet centum oues: et si ꝓdiderit unā ex illis. nōne dimittit nonaginta nouem in deserto et vadit ad illā q̄ perierat donec inueniat eā? Et cum inuenerit eā. imponit in humeros suos gaudēs: et veniens domū cōuocat amicos ꝛ vicinos dicēs illis. Congratulamini mihi: quia inueni ouē meā q̄ perierat. Dico vobis: ita q̄ gaudium erit in celo sup uno peccatore penitentiā agente: q̄ supra nonaginta nouē iustis qui non indigent penitentia. Aut q̄ mulier habēs dragmas decem: si ꝓdiderit dragmā unā. nōne accendit lucernā ꝛ everrit domū ꝛ querit diligenter. donec inueniat eā? Et cum inuenerit: conuocat amicas ꝛ vicinas dicēs. Cōgratulamini mihi: quia inueni dragmā quā ꝓdideram. Ita dico vobis: gaudium erit coram angelis dei sup uno peccatore penitentiam agente. Ait aūt. Homo quidam habuit duos filios: ꝛ dixit adolescentior ex illis patri. Pater: da mihi portionē substantie que me contingit. Et diuisit illis substantiā. Et non post multos dies. congregatis oīnibꝫ adolescentior filiꝰ peregre ꝓfectus est in regionem lōginquā: ꝛ ibi dissipauit substantiam suā viuendo luxuriose. Et post q̄ omnia consūmasset: facta ē fames valida in regione illa: ꝛ ipse cepit egere. Et abiit et adhesit uni ciuiū regionis illius: ꝛ misit illū in villā suā ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrē suū de siliquis quas porci māducabāt: ꝛ nemo illi dabat. In se aūt reuersus dixit. Quanti mercennarij in domo patris mei abundant panibus: ego aūt hic fame pereo. Surgam et ibo ad patrem meū: et dicā ei pater: peccaui in celū ꝛ coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unū de mercennarijs tuis. Et surgens venit ad patrem suū. Cū aūt adhuc lōge esset. vidit illū pater ipsiꝰ: ꝛ misericordia motus est: ꝛ accurrens cecidit sup collū eiꝰ. ꝛ osculatꝰ est eū. Dixitq; ei filius. Pater: peccaui in celū et coram te: iam non sum dignꝰ vocari filius

ruus. Dixit aũt pater ad seruos suos. Cito pferte stolam primã·et induite illũ: et date anulũ in manũ eius: et calciamẽta in pedes eius. Et adducite vitulũ saginatũ ⁊ occidite·⁊ mãducemus et epulemur: quia hic filius meus mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus est. Et ceperũt epulari. Erat aũt filius eius senior in agro. Et cũ veniret ⁊ appropinquaret domui·audiuit symphoniã et chorum: et vocauit unum de seruis: et interrogauit quid hec essent. Ipse; dixit illi. Frater tuus venit: et occidit pater tuus vitulum saginatũ: quia saluũ illũ recepit. Indignatus est aũt: et nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illũ. At ille respondens dixit patri suo. Ecce tot annis seruio tibi: ⁊ nunq̃ mandatũ tuũ pterui: et nunq̃ dedisti michi hedum ut cum amicis meis epularer. Sed postq̃ filius tuus hic qui deuorauit substantiã suã cũ meretricibus venit: occidisti illi vitulũ saginatũ. At ipe dixit illi. Fili tu semp mecum es: et omnia mea tua sunt. Epulari aũt et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. Cxvi·

Dicebat aũt et ad discipulos suos. Homo quidã erat diues q̃ habebat villicũ: et hic diffamatus est apud illũ: quasi dissipasset bona ipius. Et vocauit illum: et ait illi. Quid hoc audio de te? Redde rationẽ villicationis tue. Iam enim non poteris villicare. Ait aũt villicus intra se. Quid faciã: quia dominus meus aufert a me villicationẽ? Fodere non valeo: mendicare erubesco. Scio quid faciã: ut cum amotus fuero a villicatione: recipiãt me i domos suas. Conuocatis itaq; singulis debitoribus dñi sui: dicebat primo. Quantũ debes dño meo? At ille dixit. Centũ cados olei. Dixit q̃ illi. Accipe cautionẽ tuã: et sede cito scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes? Qui ait. Centũ choros tritici. Ait illi. Accipe lras tuas: ⁊ scribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iniquitatis qã prudenter fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis: ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus est· et in maiori iniquus ẽ. Si ergo in iniquo mãmona fideles non fuistis: qđ verũ est quis credet vobis? Et si in alieno fideles nõ fuistis: qđ vrm ẽ quis dabit vobis? Nemo seruus potest duobus dominis seruire. Aut enim unũ odiet·⁊ alterũ diliget: aut uni adherebit ⁊ alterum contemnet. Non potestis deo seruire ⁊ mãmone. Audiebãt aũt oĩa hec pharisei qui erant auari: et deridebant illũ. Et ait illis. Vos estis q̃ iustificatis vos corã hoĩnibus: deus aũt nouit corda vestra. Quia qđ hoĩnibus altum est: abominatio est ante deũ. Lex et prophete usq; ad iohannẽ: ex eo regnũ dei euangelizat: et omnis in illud vim facit. Facilius est aũt celũ et terrã pterire: q̃ de lege unum apicem cadere. Oĩis q̃ dimittit uxorem suã·et alterã ducit mechatur: et qui dimissam a viro ducit mechat. Homo quidam erat diues qui induebatur purpura ⁊ bisso: ⁊ epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendic⁹ nomine lazarus: qui iacebat

ad ianuā eius ulceribus plenus·cupiens saturari de mīcis que cadebāt de mēsa diuītis:⁊ nemo illi dabat. Sed et canes veniebāt:et lingebāt ulcera eius. Factū est aūt ut moreretur mēdicus:⁊ portaretur ab angelis in sinū abrahe. Mortuꝰ ē aūt et diues:et sepultus est in inferno. Eleuās aūt oculos suos cū esset in tormentis: uidit abraham a longe·et lazarū in sinu eius:et ipe clamās dixit. Pater abraham miserere mei:et mitte lazarū ut intīguet extremū digiti sui ī aquā·ut refrigeret linguā meā:quia cruciōr in hac flāma. Et dixit illi abraham. Fili recordare quia recepisti bona ī uita tua:et lazarus similiter mala. Nunc aūt hic cōsolat̄:tu uero cruciaris. Et in hijs omnibus inter nos et uos chaos magnū firmatū ē: ut hij qui uolunt hinc trāsire ad uos nō possunt: neq; inde huc trānare. Et ait. Rogo ergo te pater:ut mittas eū ī domū patris mei. Habeo enim quīq; fratres:ut testetur illis ne⁊ ipi ueniāt ī hūc locū tormentoꝝ. Et ait illi abraham. Habent moysen et pphetas:audiāt illos. At ille dixit. Nō pater abraham:sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitētiam agent. Ait aūt illi. Si moysen⁊ prophetas non audiūt:neq; si quis ex mortuis resurrexerit credent. C·xvij·

Et ad discipulos suos ait. Impossibile ē ut nō ueniant scandala. Ve aūt illi p quē uenīūt. Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius·et pciatur in mare:q̄ ut scādalizet unū de pusillis istis. Attendite uobis. Si peccauerit in te frater tuus·increpa illū:et si penitentiā egerit dimitte illi. Et si septies ī die peccauerit in te:et septies in die cōuersus fuerit ad te dicens·penitet me:dimitte illi. Et dixerūt apostoli dño. Adauge nobis fidē. Dixit aūt dñs. Si habueritis fidē sicut granū sinapis:dicetis huic arbori moro eradicare et transplantare in mare:et obediret uobis. Quis autē uestrū habens seruū arantem aut pascentē boues qui regresso de agro dicat illi statim transi recūbe: et non dicit·para q̄ cenem⁊ p̄cinge te et ministra michi donec māducem et bibam·⁊ post hec tu manducabis⁊ bibes? Numquid gratiā habet seruo illi:quia fecit que ei imperauerat? Non puto. Sic et uos cū feceritis omnia q̄ p̄cepta sunt uobis dicite:serui inutiles sumꝰ. Quod debuimꝰ facere fecimus. Et factū est dum iret ī ihrusalē:transiebat p mediā samariā et galileā. Et cum ingrederet q̄dā castellū: occurrerunt ei decem uiri leprosi. Qui stetērūt a longe:⁊ leuauerūt uocem dicentes. Ihesu p̄ceptor:miserere nostri. Quos ut uidit dixit. Ite:ostendite uos sacerdotibs. Et factū est dum irent:mūdati sunt. Unus aūt ex illis ut uidit quia mūdatus est:regressus est cū magna uoce magnificās deū. Et cecidit in faciem ante pdes ei⁹:gratias agens. Et hic erat samaritan⁹. Respōdens aūt ihesus dixit. Nonne decem mūdati sunt? Et noue ubi sunt? Non est inuentus qui rediret·⁊ daret gloriā deo:nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge uade: q̄a fides tua te saluū fecit. Interrogatus aūt a pharisēis quando uenit regnum dei:respōdens eis dixit. Non uenīet regnū dei cū obseruatione:neq; dicent ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnū dei intra uos est. Et ait ad discipulos suos. Uenient dies quando desideretis uidere unū diem filij hoīs:

et nō uidebitis. Et dicent uobis. Ecce hīc et ecce illīc. Nolīte ire: neq; sectemi-
nī. Nam sicut fulgur choruscans de
sub celo ī ea que sub celo sunt fulget:
ita erit filius hoīs in die sua. Primū
aūt oportet illū mīta patī: ꝛ reproba-
rī a generatione hac. Et sicut factū est
in diebꝫ noe: ita erīt et in diebꝫ filiꝯ ho-
minis. Edebāt et bibebāt: uxores du-
cebāt: ꝛ dabant ad nuptias: usq; in
diem qua intrauit noe in archam: et
uenit diluuiū ꝛ pdidit omnes. Simi-
liter sicut factū est ī diebꝫ loth. Edebāt
et bibebant ꝛ uendebāt plantabāt et
edificabāt: qua die aūt exiit loth a so-
domis: pluit ignem ꝛ suphur de celo:
et oēs pdidit. Scōm hec erit qua die
filiꝰ hoīs reuelabīt. In illa hora q̄ fue-
rit in tecto: et uasa eius in domo ne de-
scendat tollere illa: et qui in agro: simi-
liter non redeat retro. Memores este
te uxoris loth. Quicunq; quesierit ani-
mam suā saluā facere pdet illam. Et
quicūq; pdiderit illā: uiuificabit eam.
Dico uobis: in illa nocte erūt duo in
lecto uno: unus assumetur et alter re-
linquetur. Due erūt molentes ī unū:
una assumet̄ ꝛ altera relinquet̄. Duo
in agro: unus assumetur: ꝛ alter relin-
quet̄. Respōdētes dicūt illi. Vbi dñe?
Qui dixit illis. Vbicūq; fuerit corpꝰ il-
luc cōgregabūtur ꝛ aquile. ℭ Xbm.

Dicebat aūt ꝛ parabolā ad illos:
quoniā oportet semp orare et
nō deficere: dicens. Iudex quidā erat
in quadā ciuitate: qui deū nō timebat
et hominē nō reuerebat̄. Vidua aut̄
quedā erat in ciuitate illa: et ueniebat
ad eū dicens. Vindica me de aduersa-
rio meo. Et nolebat per multū tempꝰ.
Post hec aūt dixit intra se. Et si deū
nō timeo nec hominē reuereor: tamē
quia molesta est michi hec uidua uin-
dicabo illā: ne in nouissimo ueniens
suggillet me. Ait aūt dñs. Audite
quid iudex iniquitatis dicit. Deꝰ aūt
nō faciet uindictā electoꝝ suoꝝ clamā-
ciū ad se die ac nocte: et patientiā habe-
bit in illis? Dico uobis: quia cito faci-
et uindictā illoꝝ. Uerūtamē filiꝰ ho-
minis ueniens: putas inueniet fidem
in terra? Dixit aūt ꝛ ad quosdā qui ī
se confidebāt tanq; iusti ꝛ aspnaban-
tur ceteros parabolā istā. Duo hoīes
ascendebāt in templū ut orarent: unꝰ
pharisēus ꝛ alter publicanꝰ. Pharise-
us stans: hec apud se orabat. Deus
gratias ago tibi: quia non sum sicut
ceteri hominū: raptores: iniusti: adul-
teri: uelut etiā hīc publicanꝰ. Ieiuno
bis in sabbato: decimas do omniū q̄
possideo. Et publicanꝰ alonge stans
nolebat nec oculos ad celū leuare: sed
percutiebat pectus suū dicens. Deꝰ ꝓpi-
cius esto michi peccatori. Dico uobis:
descendit hīc iustificatus in domum
suā ab illo: quia oīs qui se exaltat
humiliabitur: et qui se humiliat exal-
tabit̄. Afferebant aūt ad illū ꝛ infan-
tes: ut eos tangeret. Quod cū uiderēt
discipli increpabant illos. Ihesus aūt
cōuocās illos dixit. Sinite pueros ue-
nire ad me: et nolīte uetare eos. Taliū
est enim regnū dei. Amen dico uobis:
quicūq; nō acceperit regnum dei sicut
puer: non intrabit in illud. Et interro-
gauit eum quidam princeps dicens.
Magister bone: quid faciens uitā eter-
nam possidebo? Dixit aūt ei ihesus.
Quid me dicis bonū? Nemo bonꝰ nisi
solus deus. Mandata nosti. Nō occi-
des: non mechaberis: nō furtū facies:
nō falsum testimoniū dices: honora
patrē tuū et matrē. Qui ait. Hec oīa

rusticoꝝ a iuuẽtute mea. Quo audito ihesus: ait ei. Adhuc unũ tibi deest. Omnia quecunq; habes uende et da pauperibꝫ: et habebis thesaurꝫ in celo: et ueni sequere me. Hijs ille auditis contristatꝰ est: quia diues erat valde. Videns aũt ihesus illũ tristẽ factũ dixit. Quã difficile qui pecunias habent in regnũ dei introibũt. Facilius est enim camelũ p foramen acus transire: qꝫ diuitem intrare in regnũ dei. Et dixerũt qui audiebãt. Et quis potest saluus fieri? Ait illis. Que impossibilia sunt apud homines: possibilia sunt apud deũ. Ait aũt petrus. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumꝰ te. Qui dixit eis. Amen dico uobis: nemo est q̃ reliquit domũ aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios ꝓpter regnũ dei et non recipiat multo plura i hoc tempore: et in seculo uenturo uitã eternam. Assũpsit aũt ihesus duodecim: et ait illis. Ecce ascendimus ihĕrosolimam: et cõsumabunt oĩa q̃ scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradet enĩ gentibꝫ: et illudetur ⁊ flagellabit· et cõspuetur: et postq̃ flagellauerint occident eũ: et die tercia resurget. Et ipi nichil horꝫ intellexerunt. Et erat uerbũ istud absconditũ ab eis: et nõ intelligebãt que dicebãtur. Factũ est autẽ cũ appropinquaret ihericho: cecus quidã sedebat secus uiã mendicans. Et cũ audiret turbã ptereũtem: interrogabat quid hoc esset. Dixerũt aũt ei: q̃ ihesus nazarenꝰ trãsiret. Et clamauit dicens. Ihesu fili dauid: miserere mei. Et qui pibant increpabant eũ ut taceret. Ipe uero mlto magis clamabat: fili dauid miserere mei. Stãs aũt ihesus: iussit illũ adduci ad se. Et cum appropinquasset: interrogauit illũ dicens. Quid tibi uis faciam? At ille dixit. Dñe ut uideã. Et ihesus dixit ei. Respice. Fides tua te saluũ fecit. Et confestim uidit: et sequebatur illum magnificãs deũ. Et oĩs plebs ut uidit dedit laudem deo. C·xix·

Et ingressus prãbulabat ihericho. Et ecce uir noĩe zacheus: et hic princeps erat publicanorꝫ: et ipe diues. Et querebat uidere ihesum quis esset: et non poterat pre turba: quia statura pusillus erat. Et pcurrens ascendit in arboreꝫ sicomorꝫ ut uideret eũ: q̃a inde erat trãsiturꝰ. Et cũ uenisset ad locum: suspiciẽs ihesus uidit illũ: ⁊ dixit ad eũ. Zachee festinãs descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinãs descendit: et excepit illũ gaudẽs. Et cũ uiderent oĩes murmurabãt dicentes: q̃ ad hominẽ peccatorem diuertisset. Stans autẽ zacheus dixit ad ihesum. Ecce dimidiũ bonorꝫ meorꝫ dñe do pauperibꝫ: et si q̃d aliquẽ defraudaui reddo quadruplum. Ait ihesus ad eum. Quia hodie salus domui huic facta est: eo q̃ ipse filius sit abrahe. Uenit enĩ filiꝰ hoĩs querere ⁊ saluũ facere qd̃ perierat. Hec illis audientibus adiciẽs dixit parabolã: eo q̃ esset pe ihĕrusalẽ· ⁊ quia existimarent q̃ cõfestim regnũ dei manifestaretur. Dixit ergo. Homo quidã nobilis abiit in regionẽ longinquã accipere sibi regnũ: ⁊ reuerti. Uocatis aũt decem seruis suis· dedit eis decem mnas: et ait ad illos. Negociamini dũ uenio. Ciues aũt eiꝰ oderãt eũ: et miserũt legationem post illum dicentes. Nolumus hunc regnare sup nos. Et factũ est ut rediret accepto regno: et iussit uocari seruos quibus dedit pecuniã: ut sciret quãtũ quisq; negociatus esset. Uenit

autē primꝰ dicens·dñe:mna tua decē mnas acquisiuit. Et ait illi. Euge bone serue:quia in modico fuisti fidelis: eris potestatem habens supra decem ciuitates. Et alter venit dicens. Dñe: mna tua fecit quīq; mnas. Et huic ait. Et tu esto sup quīq; ciuitates. Et alter venit dicens. Dñe ecce mna tua: quā habui repositā i sudario. Timui enim te quia homo austeris es: tollis quod nō posuisti·et metis qđ non seminasti. Dixit ei. De ore tuo te iudico serue nequā. Sciebas qꝝ ego homo austeris sum tollens qđ non posui:et metens qđ nō seminaui. Et quare nō dedisti pecuniā meā ad mensam: et ego veniēs cum usuris utiq; exegissem illud. Et astantibꝫ dixit. Auferte ab illo mnam:et date illi q̄ decē mnas habet. Et dixerunt ei. Dñe:habet decem mnas. Dico aūt vobis:qꝛa omni habēti dabit̄ et abūdabit:ab eo aūt q̄ nō habet·ꝛ qđ habet·auferet̄ ab eo. Verūtamē inimicos meos illos qui noluerunt me regnare sup se adducite huc: et interficite āte me. Et hijs dictis precedebat ascendens iherosolimā. Et factum est cū appropinquasset ad bethphage et bethaniam·ad mōtem qui vocat̄ oliueti:misit duos discipulos suos dicēs. Ite i castellū qđ cōtra vos est. In qđ introeūtes·inuenietis pullū asine alligatū: cui nemo unq̄ hoīm sedit. Soluite illum:et adducite. Et si quis vos interrogauerit quare soluitis: sic dicetis ei. Quia dñs operā eius desiderat. Abierūt aūt qui missi erāt: et inuenerunt sicut dixit illis stantem pullū. Soluentibꝫ aūt illis pullū: dixerūt dñi eius ad illos. Quid soluitis pullū? At illi dixerūt. Quia dominꝰ eum necessariū habet. Et duxerūt illū ad ihesum. Et iactātes vestimēta sua supra pullū:imposuerūt ihesum. Eūte autē illo substernebāt vestimēta sua i vīa. Et cū appropiquaret iā ad descensum mōtis oliueti: cepetūt oēs turbe descendentium gaudentes laudare deū voce magna sup oīb̄us quas viderāt virtutibꝫ dicentes. Benedictꝰ qui venit rex in noīe dñi:pax in celo ꝛ gloria i excelsis. Et quidā phariseoꝝ de turbis dixerunt ad illū. Magister increpa discipulos tuos. Quibus ipse ait. Dico vobis: quia si hij tacuerint lapides clamabunt. Et ut appropinquauit:videns ciuitatē fleuit sup illā dicens. Quia si cognouisses et tu. Et quidē i hac die tua q̄ ad pacē tibi:nūc aūt abscōdita sūt ab oculis tuis. Quia venient dies in te·ꝛ circundabūt te inimici tui vallo: et circundabūt te·et coangustabūt te undiq;:et ad terrā prosternēt te·et filios tuos qui in te sunt. Et nō relinquent in te lapidē sup lapidem:eo qꝝ nō cognouisti tempus visitatōnis tue. Et ingressus in templum cepit eicere vendētes ꝛ ementes:dicens illis. Scriptū est:quia domꝰ mea domus oratōnis est. Vos aūt fecistis illam speluncā latronū. Et erat docens quotidie in templo. Principes aūt sacerdotum et scribe et principes plebis· querebāt illū pdere:et nō inueniebāt quid facerent illi. Omnis enī ppls suspensus erat audiens illum. C·xx·

Et factum est in una dierū docente illo ppm in templo ꝛ euangelizante:cōuenerūt principes sacerdotū et scribe cū seniorib̄s: et aiunt dicentes ad illū. Dic nobis i qua potestate hec facis. Aut quis est qui dedit tibi hāc potestatem? Respōdens aūt ihesus dixit ad illos. Interrogabo vos et ego

unū verbū. Respondete mihi. Baptis-
mum iohannis de celo erat: an ex ho-
minibꝫ? At illi cogitabant inter se di-
centes. Quia si dixerim⁹ de celo dicet.
Quare ergo nō credidistis illi? Si au-
tem dixerim⁹ ex hominibꝫ: plebs uni-
uersa lapidabit nos. Certi sunt enim
iohānem prophetā esse. Et respondē-
runt se nescire unde esset. Et ihesus a-
it illis. Neqꝫ ego dico uobis: in qua
potestate hec facio. Cepit aūt dicere
ad plebem parabolā hāc. Homo plā-
tauit uineā ⁊ locauit eam colonis: et
ipse peregre fuit multis temporibꝫ. Et
in tempore misit ad cultores seruū: ut
de fructu uinee darent illi. Qui cesum
dimiserūt eum inanē. Et addidit al-
terū seruū mittere. Illi aūt hunc quoqꝫ
cedentes et affligentes cōtumelia: dimi-
serūt inanem. Et addidit tertiū mitte-
re: qui ⁊ illū uulnerātes eiecerūt. Dixit
aūt dns uinee. Quid faciā? Mittā filiū
meū dilectū: forsitan cū hunc uide-
rint uerebuntur. Quem cum uidissent
coloni: cogitauerunt intra se dicentes.
Hic est heres. Occidam⁹ illū: ut nra fi-
at hereditas. Et eiectū illū extra uineā
occiderunt. Quid ergo faciet illis dns
uinee? Ueniet ⁊ perdet colonos istos: ⁊
dabit uineā aliis. Quo audito dixerūt
illi. Absit. Ille aūt aspiciens eos ait.
Quid ē ergo hoc qđ scriptū ē. lapidem
quē reprobauerūt edificātes hic fact⁹ ē
i caput āguli? Omnis q̄ ceciderit supra
illū lapidē cōquassabit: supra quē au-
tem ceciderit. cōminuet illū. Et q̄rebāt
principes sacerdotū et scribe mittere i
illū man⁹ illa hora: ⁊ timuerūt plm.
Cognouerūt enī q̄ ad ipos dixerit si-
militudinē hanc. Et obseruātes mise-
runt insidiatores q̄ se iustos simula-
rent. ut caperēt eū i ēmone: ut traderēt
illū principatui ⁊ potestati pīdis. Et
interrogauerūt eū dicentes. Magister
scim⁹ quia recte dicis ⁊ doces: et non
accipis plonam: sed uiā dei in ueritate
doces. Licet nobis dare tributū cesari
an nō? Considerans aūt dolū illorū
dixit ad eos. Quid me tēptatis? Ostē-
dite michi denariū. Cui⁹ habet ymagi-
nem ⁊ inscriptionē? Respōdentes dixe-
runt. Cesaris. Et ait illis. Reddite er-
go q̄ sunt cesaris cesari: et q̄ sūt dei deo.
Et non potuerūt uerbū ei⁹ reprehendere
corā plebe: et mirati in responso eius
tacuerūt. Accesserunt aūt quidā sadu-
ceoꝝ. qui negant esse resurrectionē: et
interrogauerūt eū dicentes. Magister.
moyses scripsit nobis: si frater alicui⁹
mortuus fuerit habens uxorem. ⁊ hic
sine liberis fuerit ut accipiat eā frater
eius uxorem. et suscitet semē fratri suo.
Septem ergo fratres erant: ⁊ primus
accepit uxorem et mortu⁹ est sine filijs.
Et sequens accepit illā: et ipe mortuus
est sine filio. Et tertius accepit illā: si-
militer ⁊ omnes septem ⁊ non relique-
runt semē: et mortui sunt. Nouissime
omniū mortua est et mulier. In resur-
rectione ergo cui⁹ eoꝝ erit uxor? Siqui-
dem septem habuerūt eam uxorē. Et
ait illis ihesus. Filij huius seculi nubūt.
et tradūtur ad nuptias: illi uero q̄ di-
gni habebunt seculo illo. et resurrecti-
one ex mortuis neqꝫ nubēt neqꝫ ducēt
uxores: neqꝫ ultra mori poterūt. Equa-
les enim angelis sunt: et filij sunt dei
cū sint filij resurrectionis. Quia uero
resurgant mortui. ⁊ moyses ostendit
sec⁹ rubū: sicut dicit dnm deū abraha
et deū ysaac. et deū iacob. Deus autem
non est mortuoꝝ sed uiuoꝝ. Omnes
enī uiuunt ei. Respondētes aūt quidā
scribaꝝ dixerūt ei. Magister bene dixisti.

Et amplius non audebant eū quicq̄ interrogare. Dixit aūt ad illos. Quomodo dicūt xp̄m filiū dauid esse: & ipe dauid dicit ī libro psalmoꝝ. Dixit dominꝰ dño meo sede a dextris meis. donec ponā inimicos tuos scabellū pdū tuoꝝ? Dauid ergo dñm illū vocat: et quomō filius eius est? Audiente aūt omni ppło dixit discipłis suis. Attendite a scribis qui volūt ambulare in stolis. et amant salutatōnes in foro: et primas kathedras in synagogis: et p̄mos discubitus in cōuiuijs. Qui deuorāt domos viduarū: simulantes longam orationem. Hij accipient damnatiōnem maiorem. Cxxi.

Respiciens aūt vidit eos qui mittebāt munera sua ī gazophilacium diuites. Vidit aūt & quādā viduam paupcułā mittentem era minuta duo. Et dixit. Vere dico vobis: q̄a vidua hec paup plus q̄ oēs misit. Nā oēs hij ex abundanti sibi miserunt in munera dei: hec autem ex eo q̄ deest illi omnē victum suū quē habuit misit. Et quibusdā dicentibz de tęplo q̄ bonis lapidibz et donis ornatum esset. dixit. Hec que videtis: veniēt dies in quibus non relinquet lapis sup lapidē qui nō destruat. Interrogauerūt autem illū dicētes. Preceptor quando hec erūt: et q̄ sign̄ū cū fieri incipient? Qui dixit. Videte ne seducamini. Multi enim venient in noīe meo dicentes quia ego sum: et tempus appropīquauit. Nolite ire post eos cū aūt audieritis prelia et seditiones. nolite terreri. Oportet primū hec fieri: sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis. Surget gens contra gentem et regnū adūsus regnū: et terremotꝰ magni erūt p loca. & pestilentie & fames: terroresq̄ de celo. & signa magna erūt. Sed āte hec omnia inicient vobis manus suas: et psequent tradentes in synagogas & custodias: trahentes ad reges & pśides propter nomē meū. Contiget autem vobis in testimoniū. Ponite ergo in cordibus vr̄is non p̄meditari quēadmodū respondeatis. Ego enim dabo vobis os & sapientiā: cui nō poterunt resistere & cōtradicere omnes aduersarij vestri. Trademini aūt a parentibz & fratribus & cognatis & amicis: & morte afficient ex vobis. Et eritis odio omnibus hominibus p̄pter nomē meū. Et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vr̄as. Cum aūt videritis circundari ab exercitu ierusalē: tūc scitote quia appropinquauit desolatio ei⁹. Tunc q̄ in iudea sunt fugiāt ad montes: et qui in medio eius discedant. et qui in regionibus non intrent in eā: quia dies vltionis hij sunt ut impleantur omnia que scripta sunt. Ve autem pregnantibus & nutrientibz in illis diebz. Erit enī pressura magna super terrā: et ira ppło huic. Et cadent ī ore gladij: & captiui ducent in oēs gentes. Et ierusalē calcabit a gentibus: donec impleantur tempora nationū. Et erūt signa in sole et luna et stellis: et in terris pressura gentiū p̄ cōfusione sonit⁹ maris & fluctuū: arescentibz hominibus p̄ timore et expectatōne que supueniēt vniuerso orbi. Nam virtutes celoꝝ mouebūtur. Et tunc videbūt filiū hoīs venientē in nube cū potestate magna & maiestate. Hijs aūt fieri incipientibus. respicite et leuate capita vestra: quoniā appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinē. Videte ficulneā et omnes arbores: cū

A.

producunt iam ex se fructū scitis quoniam ꝓpe est estas. Ita et vos cū videritis hec fieri: scitote quoniā ꝓpe est regnum dei. Amen dico vobis: quia nō preteribit generatio hec donec oīa fiant. Celum et terra trāsibunt · verba aūt mea non trāsibūt. Attendite aūt vobis ne forte grauent̄ corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vite: et supueniat in vos repentina dies illa. Tanq̄ laqueus enim supueniet in oēs: qui sedent sup faciē oīs terre. Vigilate ergo oī tempore orātes: ut digni habeamini fugere ista omnia que futura sunt: et stare āte filiū hominis. Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocat̄ oliueti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum. C. xxii.

Appropinquabat aūt dies festus azimoꝝ qui dicitur pascha. Et querebāt principes sacerdotū et scribe quomō eū interficerent: timebāt vero plebem. Intrauit aūt sathanas in iudam qui cognominabatur scarioth. unū de duodecim: et abiit et locutus est cum principibs sacerdotū et magistratibs quēadmodū illū traderet eis. Et gauisi sunt: et pacti sunt pecuniā illi dare. Et spopondit. Et querebat opportunitatē: ut traderet illū sine turbis. Venit aūt dies azimoꝝ: in qua necesse erat occidi pascha. Et misit petrum et iohānem dicens. Euntes parate nobis pascha: ut manducem⁹. At illi dixerūt. Vbi vis paremus? Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus vobis in ciuitatē occurret vobis homo amphoram aque portans: sequimini eū in domū in quā intrat: et dicetis patrifamilias dom⁹. Dicit tibi magister. Vbi est diuersoriū ubi pascha cū discipulis meis manducem? Et ipe ostendet vobis cenaculū magnū stratū: et ibi parate. Euntes aūt inuenerūt sicut dixit illis: et parauerūt pascha. Et cū facta esset hora discubuit: et duodeci apli cum eo. Et ait illis. Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscū: āteq̄ patiar. Dico enim vobis: quia ex hoc nō māducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit et dixit. Accipite et diuidite inter vos. Dico enī vobis: q nō bibam de generatione vitis donec regnum dei veniat. Et accepto pane gratias egit et fregit: et dedit eis dicēs. Hoc est corpus meū: quod ꝓ vobis datur. Hoc facite in meā cōmemorationem. Similiter et calicem: postq̄ cenauit dicens. Hic est calix nouū testamentum in sanguine meo: qui pro vobis fundetur. Verūtamen ecce manus tradentis me mecū est in mensa. Et quidē filius hominis secm q̄ definitū ē vadit. Verūtamē ve homini ꝑ quē tradetur. Et ipi reperūt querere inter se: q̄s esset ex eis q̄ hoc factur⁹ esset. Facta est autem et cōtentio inter eos: quis eoꝝ videretur esse maior. Dixit aūt eis. Reges gentiū dominātur eoꝝ: et qui potestatē habent sup eos benefici vocant̄. Vos aūt non sic. Sed qui maior est in vobis fiat sicut iunior: et qui ꝓcessor est sicut ministrator. Nam quis maior est? Qui recumbit: an qui ministrat? Nōne qui recumbit? Ego aūt in medio vestrū sum sicut q̄ ministrat. Vos aūt estis qui pmansistis mecū in tēptationibs meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit michi pater me⁹ regnū: ut edatis et bibatis sup mensam meā in regno meo: et sedeatis sup thronos

duodecim iudicantes duodecim tribꝫ
ıſrahel. Dit aũt dñs ſimoni. Simon:
ecce ſathanas expetiuit vos·ut cribra-
ret ſicut triticũ. Ego aũt rogaui p te:
ut nõ deficiat fides tua. Et tu aliquã-
do conuerſus: confirma fratres tuos.
Qui dixit ei. Domine: tecũ paratꝰ ſũ
et in carcerem ⁊ in mortem ire. Et ille
dixit. Dico tibi petre: non cãtabit ho-
die gallus·donec ter abneges nosse
me. Et dixit eis. Quãdo miſi vos ſine
ſacculo et pera et calciamẽtis: numq̃d
aliquid defuit vobis? At illi dixerũt.
Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc q̃ ha-
bet ſaculũ tollat: ſimiliter ⁊ perã. Et
qui non habet: vendat tunicam ſuã ⁊
emat gladiũ. Dico enim vobis: quo-
niam adhuc hoc qđ ſcriptũ ẽ oportet
impleri in me: et cũ iniquis deputa-
tus eſt. Etenim ea que ſunt de me fi-
nem habent. At illi dixerũt. Dñe: ecce
duo gladij hic. At ille dixit eis. Batis
eſt. Et egreſſus ibat ſecũdũ cõſuetudi-
nem in montem oliuaꝝ. Secuti ſunt
illũ ⁊ diſcipli. Et cũ peruenſſet ad locũ:
dixit illis. Orate: ne intretis i tempta-
tionẽ. Et ipe auulſus eſt ab eis quãtũ
iactus eſt lapidis: ⁊ poſitis genibus
orabat dicens. Pater: ſi vis tranſfer
calicem iſtũ a me. Verũtamẽ nõ mea
voluntas: ſed tua fiat. Apparuit aũt
illi angelus de celo confortans eũ. Et
factus in agonia prolixiꝰ orabat. Et
factus eſt ſudor eiꝰ·ſicut gutte ſanguĩ-
nis decurrentis i terrã. Et cũ ſurrexiſſet
ab oratõne ⁊ veniſſet ad diſcipulos ſu-
os: inuenit eos dormientes p̃ triſticia.
Et ait illis. Quid dormitis? Surgite
orate: ne intretis in temptationẽ. Adhuc
eo loquẽte: ecce turba·et q̃ vocaba-
tur iudas unus de duodecim antece-
debat eos: et appropiquauit ihesu·ut
oſcularetur eum. Ihesus aũt dixit illi.
Juda·oſculo filiũ hominis tradis?
Videntes aũt hij qui circa ipm erant
qđ futurũ erat: dixerũt ei. Dñe: ſi percu-
mus in gladio? Et percuſſit unus ex il-
lis ſeruũ principis ſacerdotũ: et ampu-
tauit auriculã eiꝰ dexterã. Reſpõdẽs
autẽ ihesus ait. Sinite. Usq; huc. Et
cum tetigiſſet auriculã eiꝰ·ſanauit eũ.
Dixit aũt ihesus ad eos qui venerãt
ad ſe principes ſacerdotũ ⁊ magiſtra-
tus templi ⁊ ſeniores. Quaſi ad latro-
nem exiſtis cũ gladijs ⁊ fuſtibꝫ. Cum
quotidie vobiſcũ fuerim i templo: nõ
extendiſtis manus in me. Sed hec eſt
hora vra: et poteſtas tenebraꝝ. Com-
prehendẽtes aũt eũ·duxerũt ad domũ
principis ſacerdotũ: petrus vero ſeque-
batur alonge. Accenſo aũt igne i me-
dio atrij·et circũſedentibꝫ illis: erat pe-
trus in medio eorũ. Quem cũ vidiſſet
ancilla quedam ſedentẽ ad lumen: et
cum fuiſſet intuita dixit. Et hic cũ illo
erat. At ille negauit eum dicens. Mu-
lier: non noui illũ. Et poſt puſillũ ali-
us vidẽs eũ dixit. Et tu de illis es. Pe-
trus vero ait. O homo nõ ſũ. Et inter-
uallo facto quaſi hore unius: alius qui-
dam affirmabat dicens. Vere et hic
cum illo erat: nam et galileus eſt. Et
ait petrus. Homo: neſcio quid dicis. Et
cõtinuo adhuc illo loquẽte cantauit
gallus. Et cõuerſus dñs reſpexit petrũ.
Et recordatus ẽ petrus verbi dñi ſicut dixe-
rat: qa priuſq̃ gallus cãtet·ter me noga-
bis. Et egreſſus foras petrus fleuit ama-
re. Et viri qui tenebãt illũ·illudebãt ei
cedentes. Et velauerũt eũ: ⁊ percutiebãt
faciẽ eius: et interrogauerũt eũ dicentes.
Prophetiza. Quis eſt qui te percuſſit?
Et alia multa blaſphemãtes dicebãt
in eum. Et ut factus ẽ dies·cõuenerũt

seniores plebis ⁊ principes sacerdotū et scribe: ⁊ duxerūt illū i cōsiliū suū dicentes. Si tu es christus·dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero nō credetis mihi: si aūt ⁊ interrogauero nō respōdebitis mihi: neq; dimittetis. Ex hoc autem erit filius hois sedens a dextris virtutis dei. Dixerunt aūt omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis: qā ego sum. At illi dixerūt. Quid adhuc desideram⁹ testimoniū? Ipsi enim audiuim⁹ de ore eius. C·xxm·

Et surgens oīs multitudo eoz duxerūt illū ad pilatū. Ceperūt aut accusare illū dicentes. Hunc inuenimus subuertentem gentem nostrā: et phibentem tributa dari cesari: et dicentem se christū regem esse. Pilat⁹ aūt interrogauit eū dicens. Tu es rex iudeorū? At ille respondens ait. Tu dicis. Ait aūt pilatus ad principes sacerdotum ⁊ turbas. Nichil inuenio cause i hoc homine. At illi invalescebant dicentes. Cōmouit ppm docens p uniuersam iudeā incipiēs a galilea usq; huc. Pilatus aūt audiens galileā interrogauit si homo galileus esset. Et ut cognouit q de herodis potestate esset remisit eū ad herodem: qui ⁊ ipse iherosolimis erat illis diebus. Herodes aūt viso iesu: gauisus est valde. Erat enī cupiens ex multo tempore videre eū eo q audiret multa de eo: ⁊ sperabat signum aliqd videre ab eo fieri. Interrogabat aūt illū multis sermonibus: at ip̄e nichil illi respondebat. Stabāt aūt principes sacerdotū ⁊ scribe cōstāter acculātes eū. Spreuit aūt illū herodes cū exercitu suo: ⁊ illusit indutū veste alba: ⁊ remisit ad pilatum. Et facti sunt amici herodes ⁊ pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem. Pilatus aūt convocatis principibz sacerdotū et magistratibz et plebe: dixit ad illos. Obtulistis mihi hūc hominē· quasi auertentem populū: ⁊ ecce ego coram vobis interrogās· nullā causam inuenio i homine isto: ex his in quibz eum accusatis. Sed neq; herodes. Nam remisi vos ad illum: ⁊ ecce nichil dignū morte actū est ei. Emendatū ergo illū dimittam. Necesse autē habebat dimittere eis p die festū unū. Exclamauit aūt simul universa turba dicens. Tolle hūc: ⁊ dimitte nobis barraban. Qui erat ꝓpter seditionē quandā factā in ciuitate ⁊ homicidiū missus in carcerem. Iterū aūt pilatus locut⁹ est ad eos: volēs dimittere iesum. At illi succlamabāt dicētes. Crucifige: crucifige eū. Ille autem tercio dixit ad illos. Quid enī mali fecit iste? Nullā causā mortis inuenio in eo. Corripiā ergo illū et dimittam. At illi instabāt vocibz magnis postulantes ut crucifigeretur: ⁊ invalescebāt voces eoz. Et pilat⁹ adiudicauit fieri petitionē eoz. Dimisit aūt illis eū· qui propter homicidiū et seditionē missus fuerat in carcerē quē petebāt: iesū vero tradidit voluntati eoz. Et cū ducerēt eū apphenderūt simonē quendā cyrenensem venientem de villa: ⁊ imposuerūt illi crucē portare post iesum. Sequebatur aūt illū multa turba ppli et mulierū: que plāgebāt ⁊ lamentabantur eum. Conversus aūt ad illas iesus dixit. Filie iherusalē nolite flere sup me: sed sup vosip̄as flete· et sup filios vestros. Quonia ecce venient dies i quibus dicent. Beate steriles· et ventres q̄ non genuerūt: ⁊ ubera que non lactauerūt. Tunc incipient dicere montibz cadite sup nos: ⁊ collibz operite nos.

Quia si ī viridi ligno hec faciūt: in arido qđ fiet? Ducebant aūt et alij duo nequā cum eo: ut interficerent. Et postq̄ venerūt in locū qui vocatur caluarie· ibi crucifixerunt eū: et latrones: unū a dextris· et alterū a sinistris. Ihesus autem dicebat. Pater dimitte illis. Nō enim sciunt quid faciūt. Diuidentes vero vestimēta eius miserūt sortes. Et stabat ppls expectans: et deridebant eum principes cum eis dicentes. Alios saluos fecit: se saluū faciat· si hic ē christus dei electus. Illudebant aūt ei et milites accedentes: et acetū offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeoꝝ saluū te fac. Erat aūt et suprscriptō scripta super eū litteris grecis et latinis et hebraicis: hic est rex iudeoꝝ. Unus aūt de his qui pendebāt latronibz blasphemabat eū dicens. Si tu es christus: saluum fac teipm et nos. Respondēs autem alter increpabat eum dicens. Neq; tu times deū: qui in eadem damnatione es. Et nos quidem iuste: nā digna factis recipimus. Hic vero nichil mali gessit. Et dicebat ad ihesum. Domine: memento mei cum veneris in regnum tuū. Et dixit illi ihesus. Amen dico tibi: hodie mecū eris in paradiso. Erat aūt fere hora sexta: et tenebre facte sunt in vniuersam terrā usq; in horam nonā. Et obscurat? est sol: et velum templi scissum est medium. Et clamans voce magna ihesus ait. Pater: in manꝰ tuas cōmendo spiritū meū. Et hec dicens expirauit. Videns aūt centurio qđ factū fuerat: glorificauit deum dicens. Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eorū qui simul aderāt ad spectaculū istud· et videbāt que fiebant: pcutientes pectora sua reuertebant. Stabant aūt omnes noti eius alonge: et mulieres que secute eū erant a galilea hec videntes. Et ecce vir noīe ioseph qui erat decurio· vir bonus et iustus: hic nō cōsenserat consilio et actibus eoꝝ· ab arimathia ciuitate iudee: qui expectabat et ipe regnū dei. Hic accessit ad pilatū et petijt corpus ihesu: et depositū inuoluit sindone: et posuit eū in monumēto excisо: in quo nondū quisq̄ positus fuerat. Et dies erat parasceues: et sabbatū illucescebat. Subsecute aūt mulieres q̄ cum eo venerāt de galilea viderūt monumentū: et quēadmodū positū erat corpus eius: et reuertentes parauerunt aromata et unguenta: et sabbato quidem siluerūt secm mādatū.

Una aūt sabbati valde diluculo venerūt ad monumentū portantes que parauerāt aromata: et inuenerunt lapidē reuolutū a monumento: et ingresse non inuenerūt corpus dñi ihesu. Et factum est dum mente consternate essent de isto: ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cū timerent aūt et declinarent vultum in terrā: dixerūt ad illas. Quid queritis viuentem cū mortuis? Non ē hic: sed surrexit. Recordamini qualiter locut? est vobis· cum adhuc in galilea esset dicens. Quia oportet filiū hominis tradi in manus hominū peccatorū: et crucifigi· et die tercia resurgere. Et recordate sunt verboꝝ eius: et regresse a monumēto nunciauerunt hec omnia illis undecim: et ceteris omnibz. Erat aūt maria magdalene· et iohanna· et maria iacobi· et cetere q̄ cū eis erant: q̄ dicebant ad apostos hec. Et visa sunt āte illos sicut deliramētum verba ista: et nō crediderūt illis. Petr? aūt surgēs cucurrit ad monumētū: et prumbens

vidit linthеamina sola posita: & abiit secū mirans qđ factum fuerat. Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellū quod erat in spacio stadioꝝ sexagīta ab ierusalē nomine emmaus: et ipi loquebant ad inuicem de his omnibus que acciderant. Et factū est dum fabularentur et secū quererent: et ipse ihesus appropīquās ibat cū illis. Oculi aūt illoꝝ tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad illos. Qui sūt hi sermones quos cōfertis ad inuicem ambulātes: et estis tristes? Et respondēs unus cui nomē cleophas: dixit ei. Tu solus peregrinus es in ierusalē & nō cognouisti que facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit. Que? Et dixerūt. De ihesu nazareno qui fuit vir ꝓpheta: potens in opere & sermone coram deo et omī ꝓplo. Et quomō eū tradiderūt sūmi sacerdotes & principes nostri in damnatōnē mortis: et crucifixerūt eū. Nos aūt sperabamus: quia ipe esset redemptur⁹ israhel. Et nunc sup hec omnia tercia dies est hodie: qȝ hec facta sunt. Sed & mulieres quedam ex nris terruerūt nos: que ante lucem fuerunt ad monumentū: & nō inuento corpore ei⁹: venerūt dicentes se etiā visionē angeloꝝ vidisse: qui dicūt eum viuere. Et abierunt quidā ex nris ad monumentū: & ita inuenerunt sicut mulieres dixerūt: ipm vero non inuenerunt. Et ipse dixit ad eos. O stulti & tardi corde ad credendū in omībus qȝ locuti sunt prophete. Nonne hec oportuit pati cristū: et ita intrare in gloriā suā? Et incipiens a moyse & omībus ꝓphetis: interpretabat illis in omnibs scripturis que de ipo erāt. Et appropinquauerūt castello quo ibant: & ipe se finxit longius ire. Et coegerūt illū dicentes.

Mane nobiscū quoniam aduespera scit: & inclinata est iā dies. Et intrauit cum illis. Et factū est dum recumberet cum eis accepit panē: & benedixit ac fregit: & porrigebat illis. Et apti sunt oculi eoꝝ: & cognouerūt eū: & ipe euanuit ex oculis eoꝝ. Et dixerunt ad inuicem. Nonne cor nrm ardēs erat in nobis dū loqueretur in via: & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora regressi sunt in ierusalē: & inuenerunt cōgregatos undecim & eos qui cū illis erant dicentes qȝ surrexit dns vere: et apparuit simoni. Et ipi narrabant q̄ gesta erāt in via: & quomō cognouerūt eum in fractione panis. Dum autem hec loquuntur: stetit ihesus in medio eorum & dixit. Pax vobis. Ego sū: nolite timere. Cōturbati vero & cōterriti existimabant se spiritū videre. Et dixit eis. Quid turbati estis: & cogitationes ascendūt in corda vestra? Videte manus meas & pedes: quia ego ipe sum. Palpate & videte: quia spiritus carnē et ossa nō habet sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset: ostendit eis manus & pedes. Adhuc aūt illis nō credentibus et mirātibus pre gaudio dixit. Habetis hic aliquid quod manducē? At illi obtulerūt ei partem pisc̄is assi: & fauū mellis. Et cū manducasset coram eis: sumens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt verba q̄ locut⁹ sū ad vos cū adhuc essem vobiscū: quoniā necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et ꝓphetis & psalmis de me. Tūc aperuit illis sensum ut intelligerēt scripturas: & dixit eis. Quoniā sic scriptū e: et sic oportebat cristū pati & resurgere a mortuis tercia die: & pdicare in nomine ei⁹ pnitentiā & remissionē peccatoꝝ i omnes

gentes: incipientibus ab ierosolima. Vos aũt estes testis hoꝝ. Et ego mittam ꝓmissum patris mei ī vos: vos aũt sedete in ciuitate quoadusq; induamini virtute ex alto. Eduxit aũt eos foras in bethaniam: ⁊ eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factũ est dũ benediceret illis recessit ab eis: ⁊ ferebatur in celum. Et ipsi adorantes regressi sunt in ierusalem cum gaudio magno: et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum amen.

Incipit prologus sup̃ euangeliũ Iohannis.

Ic est iohannes euangelista unꝰ ex discipulis dñi: qui virgo a deo electus ē: quē de nuptijs volentem nubere vocauit deus. Cui virginitatiꝭ in hoc duplex testimoniũ datur in euangelio: ꝙ et pre ceteris dilectus a deo dicit̃: et huic matrem suã de cruce commendauit dñs: ut virginē virgo seruaret. Denicq; manifestans in euangelio ꝙ erat ipe incorruptibilis verbi opus inchoans: solus verbũ carnē factum esse: nec lumen a tenebris cõprehensũ fuisse testatur: primũ signũ ponẽs qđ in nuptijs fecit dñs ostendens ꝙ ipe erat: ut legentibꝫ demonstraret ꝙ vbi dñs inuitatus sit dedicere nuptiaꝝ vinum debeat: et veteribus immutatis. noua omnia que a xpisto instituunt̃ appareãt. Hoc aũt euãgeliũ scripsit in asia. postea ꝙꝫ ī pathmos insula apocalipsim scripserat: ut cui ī pncipio canonis incorruptibile pncipiũ ꝓnotat̃ in genesi: ei etiã incorruptibilis finis ꝙ virginē ī apocalipsi redderet̃ dicẽte xpisto ego sum alpha et o. Et hic ē iohannes: qui sciens supuenisse diem recessus sui. Conuocatis discipulis suis in epheso. per multa signoꝝ experimenta ꝓmens xpistũ descendens ī defossũ sepulture sue locũ facta oratione. positus est ad patres suos: tam extraneꝰ a dolore mortis qꝫ a corruptione carnis inuenitur alienus. Tamen post omnes euãgeliũ scripsit: ⁊ hoc virgini debebat̃. Quoꝝ tamē uel scriptoꝝ tẽporis dispositio. uel librorꝫ ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur: ut sciendi desiderio collato et querentibus fructus laboris: ⁊ deo magistrii doctrina seruetur.

Incipit Iohis Euangelista. C. i.

In pncipio erat verbũ: ⁊ verbũ erat apud deũ: et deꝰ erat verbũ. Hoc erat in pncipio apud deũ. Oĩa ꝙ ipm facta sunt: ⁊ sine ipo factum est nichil. Quod factũ est in ipo vita erat: ⁊ vita erat lux hominũ: et lux in tenebris lucet. ⁊ tenebre eã nõ comphenderũt. Fuit hmo missus a deo: cui nomẽ erat iohãnes. Hic venit ī testimoniũ ut testimoniũ phiberet de lumine: ut oĩes crederent ꝙ illũ. Nõ erat ille lux: sed ut testimoniũ phiberet de lumine. Erat lux vera: que illumĩat omnẽ hominem venientem in hũc mundũ. In mũdo erat: ⁊ mũdus ꝙ ipm factus est: et mũdus eũ non cognouit. In ꝓpria venit: ⁊ sui eũ nõ receperũt. Quotqt aũt receperũt eũ. dedit eis potestatem filiꝰ dei fieri: hijs qui credũt in nomine eiꝰ. Qui nõ ex sanguinibꝫ neq; ex voluntate carnis. neq; ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Et verbũ caro factum est: et habitauit in nobis. Et vidimus gloriã eiꝰ. gloriam quasi unigeniti a patre: plenũ gratie ⁊ veritatis. Iohannes testimonium phibet de ipo. ⁊ clamat dicens. Hic erat quẽ dixi: ꝙ post me venturus est. ante me factus est:

quia prior me erat. Et de plenitudine
eius nos omnes accepim⁹ et gratiam
pro gratia: quia lex per moysen data
est: gratia z veritas per ihesum xpistū
facta ē. Deum nemo vidit unq3. Unigenitus filius q̄ est in sinu patris: ipe
enarrauit. Et hoc est testimoniū iohānis: quādo miserūt iudei ab ihrosolimis sacerdotes z leuitas ad eū ut interrogarent eū. Tu qui es? Et cōfessus
est: z non negauit. Et cōfessus est: qa
nō sum ego xpist⁹. Et interrogauerūt
eū. Quid ergo? Helias es tu? Et dixit.
Nō sū. Prophēta es tu? Et respondit.
Non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut responsū dem⁹ his q̄ miserūt nos? Quid
dicis de teipō? Ait. Ego vox clamantis in deserto dirigite viā dñi: sicut dixit ysaias pphēta. Et qui missi fuerāt
erant ex pharisēis. Et interrogauerūt
eum: z dixerūt ei. Quid ergo baptizas
si tu nō es xpist⁹: neq3 helias neq3 pphēta? Respōdit eis iohānes dicēs. Ego
baptizo in aqua: medius aūt vestrū
stetit quē vos nescītis. Ipse est q̄ post
me venturus est qui ante me factus ē:
cui⁹ ego non sum dignus ut soluam
eius corrigiā calciamenti. Hec ī bethania facta sunt trās iordanem: ubi erat
iohānes baptizans. Altera die vidit
iohānes ihesum venientem ad se: et
ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mūdi. Hic est de quo dixi. Post
me venit vir qui ante me factus ē qa
prior me erat: z ego nescriebā eū. Sed
ut manifestetur in israhel: propterea
veni ego in aqua baptizans. Et testimoniū pphibuit iohānes dicēs. Quia
vidi spiritū descendentem q̄si columbam de celo: z mansit sup eū. Et ego
nescriebam eū: sed qui misit me baptizare ī aqua: ille michi dixit. Sup quē
videris spiritū descendentem z manētem sup eum: hic est qui baptizat ī spiritu sancto. Et ego vidi et testimoniū
phibui: quia hic est filius dei. Altera
die iterū stabat iohānes: z ex discipulis
eius duo. Et respiciens ihesum ambulantem dixit. Ecce agnus dei. Et audierūt eū duo discipli loquētem: z secuti
sunt ihesum. Conversus aūt ihesus.
et vidēs eos sequētes se: dicit eis. Quid
queritis? Qui dixerūt ei. Rabbi quod
dicitur interptatū magister: ubi habitas? Dicit eis. Venite et videte. Venerunt z viderūt ubi maneret: z apud eū
manserūt die illo. Hora aūt erat quasi decima. Erat aūt andreas frater simonis petri unus ex duobz qui audierat a iohāne: z secuti fuerant eū. Invenit hic primū fratrem suū simonē: et
dicit ei. Invenim⁹ messiam: quod est
interptatū xpistus. Et adduxit eum ad
ihesum. Intuit⁹ aūt eū ihesus dixit. Tu
es simon fili⁹ iohanna: tu vocaberis
cephas: quod interpretatur petr⁹. In
crastinū voluit exire in galileā: z invenit philippū. Et dicit ei ihesus. Sequere me. Erat aūt philippus a bethsayda
ciuitate andree et petri. Invenit philippus nathanahel: z dicit ei. Quem scripsit moyses in lege z pphete: invenim⁹
ihesum filiū ioseph a nazareth. Et dixit ei nathanahel. A nazareth potest
aliq̄d boni esse. Dicit ei philippus. Veni z vide. Vidit ihesus nathanahel venientē ad se: z dicit de eo. Ecce vere israhelita: ī quo dol⁹ nō ē. Dicit ei nathanahel. Unde me nosti? Respondit ihesus z dixit ei. Priusq3 te philippus vocaret cū esses sb ficu vidi te. Respōdit
ei nathanahel et ait. Rabbi: tu es fili⁹
dei: tu es rex israhel. Respōdit ihesus: z
dixit ei. Quia dixi tibi vidi te sub ficu

redis:maius hiis videbis. Et dicit ei. Amen amen dico vobis: videbitis celum apertū: ⁊ angelos dei ascendentes ⁊ descendentes supra filiū hoīs. C̄ Et die tercia nuptie facte sūt ī chana galilee: ⁊ erat mater ihesu ibi. Vocatus est aūt ⁊ ihesus et discipli eius ad nuptias. Et deficiente vino: dicit mater ihesu ad eum. Vinū nō habent. Et dicit ei ihesus. Quid mihi et tibi est mulier? Nondum venit hora mea. Dicit mater eiꝰ ministris. Quodcunq; dixerit vobis facite. Erant aūt ibi lapidee ydrie sex posite scdm purificationem iudeoꝝ: capientes singule metretas binas uel ternas. Dicit eis ihesus. Implete ydrias aqua. Et impleuerūt eas usq; ad summū. Et dicit eis ihesus. Haurite nūc: ⁊ ferte architriclino. Et tulerunt. Vt aūt gustauit architriclinus aquā vinū factā ⁊ non sciebat unde esset: ministri aūt sciēbāt qui hauserant aquā: vocat sponsum architriclinꝰ et dicit ei. Omnis homo primū bonū vinū ponit: et cum inebriati fuerint tunc id qđ deterius est: tu aūt servasti bonū vinū usq; adhuc. Hoc fecit initiū signoꝝ ihesus in chana galilee: et manifestauit gloriam suā: ⁊ crediderūt in eum discipuli eius. Post hoc descendit capharnaū ipse et mater eius ⁊ fratres eius ⁊ discipli eius ⁊ ibi manserūt nō multis diebus. Et ppe erat pascha iudeoꝝ: ⁊ ascendit ihesus ihersolimā: et inuenit in templo vendentes boues et oues ⁊ columbas ⁊ nūmulariōs sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo: oues quoq; et boues ⁊ nūmulariōꝝ effudit es: et mensas subuertit. Et hiis q̄ columbas vendebant dixit. Auferte ista hinc: et nolite facere domū patris mei domū negociationis. Recordati sunt vero discipuli eius ⁊ quia scriptum est: zelus domus tue comedit me. Respōderūt ergo iudei ⁊ dixerūt ei. Quod signum ostendis nobis qa hec facis? Respondit ihesus: ⁊ dixit eis. Soluite templū hoc: et in tribus diebus excitabo illud. Dixerūt ergo iudei. Quadraginta et sex annis edificatum est templū hoc: et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille aūt dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis recordati sunt discipli eius quia hoc dicebat: ⁊ crediderūt scripture: ⁊ sermoni quē dixit ihesus. Cum aūt esset ihe in rosolimis in pascha in die festo: multi crediderūt in noīe eiꝰ videntes signa eiꝰ q̄ faciebat. Ipe aūt ihesus nō credebat semetipm eis ⁊ eo qđ ipe nosset oēs: ⁊ qa opus ei nō erat ⁊ aut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enī sciebat quid esset in homine. C̄ Erat aūt homo ex pharisēis ⁊ nycodemus nomine: princeps iudeoꝝ. Hic venit ad ihesum nocte: ⁊ dixit ei. Rabbi: scimꝰ qa a deo venisti magister. Nemo enim potest hec signa facere q̄ tu facis: nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihesus: ⁊ dixit ei. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit denuo: non potest videre regnum dei. Dicit ad eū nycodemꝰ. Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Nunquid potest in ventrem matris sue iterato introire ⁊ renasci? Respōdit ihesus. Amē amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto: nō potest introire in regnū dei. Quod natū est ex carne caro ē: et quod natū est ex spiritu spiritus est. Non mireris qa dixi tibi: oportet vos nasci denuo.

Spiritus ubi vult spirat: ⁊ vocem ei⁹ audis: sed nescis unde veniat aut quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit nycodemus: et dixit ei. Quomō possunt hec fieri? Respōdit ihesus: ⁊ dixit ei. Tu es magister in israhel et hec ignoras? Amen amen dico tibi: quia quod scim⁹ loquimur: et quod vidimus testamur: ⁊ testimoniū nostrū non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis: quomō si dixero vobis celestia credetis? Et nemo ascendit in celū nisi qui descendit de celo: filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filiū hominis: ut omnis qui credit in ipo nō pereat: sed habeat vitam eternā. Sic enī deus dilexit mundū ut filiū suū unigenitū daret: ut omnis qui credit in eū non pereat: sed habeat vitam eternā. Non enim misit deus filiū suū in mundū ut iudicet mundū: sed ut saluetur mūdus per ipm. Qui credit in eum non iudicat. Qui aūt non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti filij dei. Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mūdum: ⁊ dilexerunt homines magis tenebras q̄z lucem. Erant enim eorū mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem: ⁊ non venit ad lucem: ut nō arguant opera eius. Qui aūt facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur opera eius: quia a deo sūt facta. Post hec venit ihesus ⁊ discipli eius in iudeam terram: ⁊ illic morabatur cū eis ⁊ baptizabat. Erat aūt ⁊ iohānes baptizans in enon iuxta salim: quia aque multe erant illic: ⁊ veniebant et baptizabantur. Nondū enim missus fuerat iohannes in carcerem. Facta est autē questio ex discipulis iohānis cū iudeis de purificatione. Et venerunt ad iohannē: ⁊ dixerūt ei. Rabbi: qui erat tecū trans iordanem: cui tu testimonium phibuisti: ecce hic baptizat: et omnes veniūt ad eū. Respōdit iohannes ⁊ dixit. Non potest homo accipere quicq̄z: nisi fuerit ei datū de celo. Ipi vos michi testimoniū phibetis q̄ dixerim: nō sum ego crist⁹: sed quia missus sum ante illū. Qui habet spōsam sponsus est: amicus autē sponsi qui stat ⁊ audit eum: gaudio gaudet propter vocem spōsi. Hoc ergo gaudium meū impletū est. Illū oportet crescere: me autē minui. Qui desursum venit sup omnes est. Qui est de terra de terra est et de terra loquitur: qui de celo venit sup omnes est. Et qđ vidit ⁊ audiuit hoc testatur: ⁊ testimoniū ei⁹ nemo accipit. Qui aūt acceperit eius testimoniū signauit: quia deus verax ē. Quē enim misit deus: verba dei loquitur. Non enim ad mensuram dat de⁹ spiritum. Pater diligit filium: et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam eternam: qui autem incredulus est filio: non videbit vitam: sed ira dei manet super eū. Cum·

Ut ergo cognouit ihesus quia audierūt pharisei q̄ ihesus plures discipulos facit ⁊ baptizat q̄z iohānes: quāq̄z ihesus nō baptizaret sed discipuli ei⁹: reliquit iudeā et abijt iterū in galileā. Oportebat aūt eum trānsire p samariā. Venit ergo in ciuitatē samarie qui dicitur sychar: iuxta prediū qđ dedit iacob ioseph filio suo. Erat aūt ibi fons iacob. Ihesus aūt fatigatus ex itinere: sedebat sic supra fontē. Hora aūt erat quasi sexta. Venit mulier de samaria haurire aquam. Dicit ei

ihēsus. Da michi bibere. Discipli enim ei⁹ abierant in ciuitatem ut cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa samaritana. Quomodo tu iudeus cū sis bibere a me poscis: que sum mulier samaritana? ſſō enī coutuntur iudei samaritanis. Respōdit ihēsus: z dixit ei. Si scires donū dei· et quis est qui dicit tibi da michi bibere: tu forsitan petisses ab eo: z dedisset tibi aquā uiuā. Dicit ei mier. Dñe: neq; ī quo haurias habes: z puteus altus est. Vnde ergo habes aquā uiuam? ſſūquid tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis puteū: z ipe ex eo bibit· z filij eius· z pecora eius? Respondit ihēsus: et dixit ei. Omis q̄ bibit ex aqua hac sitiet itez. Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei· nō sitiet in eternū: sed aqua quā ego dabo ei· fiet in eo fons aque salientis in uitam eternam. Dicit ad eum mulier. Dñe da michi hāc aquam: ut non sitiam neq; ueniam huc haurire. Dicit ei ihēsus. Vade uoca uirum tuum: et ueni huc. Respondit mulier et dixit. ſſon habeo uir. Dicit ei ihēsus. Bene dixisti: quia non habeo uirū. Quinq; enim uiros habuisti: et nunc quē habes non est tu⁹ uir. Hoc uere dixisti. Dicit ei mulier. Dñe: uideo quia ꝓpheta es tu. Patres nostri ī mōte hoc adorauerūt: z uos dicitis quia ihērosolimis est locus ubi adorare oportet. Dicit ei ihēsus. ſſMulier crede michi: quia ueniet hora quādo neq; in monte hoc· neq; in ihērosolimis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus qd̄ scimus: quia salus ex iudeis est. Sed uenit hora z nunc est: quādo ueri adoratores adorabūt patrem in spiritu z ueritate. ſſam et pater tales querit: qui adorēt eum. Spiritus est deus: et eos q̄ adorant eum in spiritu et ueritate oportet adorare. Dicit ei mulier. Scio quia messias uenit: qui dicitur christus cum ergo uenerit: ille nobis annūciabit omnia. Dicit ei ihēsus. Ego sum: qui loquor tecum. Et continuo uenerūt discipli eius: z mirabant̄ quia cū muliere loquebat̄. ſſemo tamen dixit: quid queris aut q̄d loqueris cū ea. Reliquit ergo ydriam suā mulier: z abiit in ciuitatem: z dicit illis hominibus. Venite et uidete hominē qui dixit michi omnia quecunq; feci. ſſunquid ipe est christus? Exierūt de ciuitate: z ueniebāt ad eū. Interea rogabāt eū discipuli dicentes. Rabbi māduca. Ille aūt dixit eis. Ego cibū habeo māducare quem uos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad inuicem. ſſūquid aliquis attulit ei manducare? Dicit ei ihēsus. ſſMeus cibus est· ut faciā uolūtatem ei⁹ q̄ misit me: ut ꝑficiam opus eius. ſſōne uos dicitis q; adhuc quatuor menses sūt et messis uenit? Ecce dico uobis: leuate oculos uros z uidete regiones: q̄a albe sūt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit z cōgregat fructum in uitam eternā: ut z qui seminat simul gaudeat z qui metit. In hoc enim est uerbū uerū: quia alius ē qui seminat: et ali⁹ ē qui metit. Ego misi uos metere: qd̄ uos non laborastis. ſſlij laborauerūt: z uos ī labores eoz introistis. Ex ciuitate aūt illa multi crediderunt in eum samaritanoz ꝓpter uerbū mulieris testimoniū phibentis: quia dixit michi omnia quecunq; feci. Cū uenissent ergo ad illū samaritani· rogauerunt eum ut ibi maneret. Et mānsit ibi duos dies. Et multo plures crediderūt propter sermonē ei⁹. Et mulieri dicebāt:

quia nō ꝓpter tuā loquelam credim⁹. Ipsi enim audiuim⁹ et scimus: quia hic est vere saluator mundi. Post duos aūt dies exijt inde: et abijt ī galileam. Ipse enim ihesus testimoniū phibuit: quia ꝓpheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in galileam exceperunt eum galilei: cum oīa vidissēt q̄ fecerat ierosolimis ī die festo. Et ipi enī venerāt ad diē festū. Venit ergo iterū in chana galilee: ubi fecit aquā vinū. Et erat quidā regul⁹ cui⁹ filius infirmabat capharnaum. Hic cum audisset quia ihesus adueniret a iudea in galileā abijt ad eum: et rogabat eum· ut descenderet ⁊ sanaret filiū eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo ihesus ad eū. Nisi signa et prodigia videritis nō creditis. Dicit ad eum regulus. Dñe: descende priusq̄ moriatur filius meus. Dicit ei ihesus. Vade: filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quē dixit ei ihesus: et ibat. Jam aūt eo descendente servi occurrerūt ei: ⁊ nunciauerūt dicentes: q̄a filius eius viueret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit. Et dixerūt ei: q̄a heri hora septima reliquit eū febris. Cognouit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei ihesus filius tuus vivit: et credidit ipse: et domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit ihesus: cum venisset a iudea in galileam. C. 6.

Post hec erat dies festꝰ iudeoꝝ: ⁊ ascendit ihesus ierosolimā. Est aūt ierosolimis ꝓbatica piscina que cognominatur hebraice bethsaida: quinq; porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium cecoꝝ et claudoꝝ aridoꝝ: exspectāntium aque motum. Angelus aūt domini descendebat secm tempus in piscinā: et mouebatur aqua. Et qui primus descendisset ī piscinā post motionem aque: sanus fiebat a quacunq; detinebat infirmitate. Erat aūt quidā hom⁹ ibi triginta ⁊ octo annos habēs in infirmitate sua. Hunc cum vidisset ihesus iacentem: et cognouisset quia iā multum temp⁹ haberet dicit ei. Vis san⁹ fieri? Respondit ei languidus. Domine: hominē non habeo ut cū turbata fuerit aqua mittat me in piscinā. Dū venio enī ego: alius ante me descendit. Dicit ei ihesus. Surge: tolle grabatū tuū ⁊ ambula. Et statim sanus factus est homo ille: ⁊ sustulit grabatū suū ⁊ ambulabat. Erat aūt sabbatū in die illo dicebāt ergo iudei illi qui sanatus fuerat. Sabbatū est: non licet tibi tollere grabatū tuū. Respondit eis. Qui me sanū fecit ille michi dixit: tolle grabatum tuum et ambula. Interrogauerunt ergo eū. Quis est ille homo: qui dixit tibi tolle grabatū tuū ⁊ ambula? Is aūt qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset. Ihesus enī declinauit a turba cōstituta in loco. Postea inuenit eū ihesus in templo: ⁊ dixit illi. Ecce sanus factus es: iam noli peccare: ne deteri⁹ tibi aliquid cōtingat. Abijt ille homo: ⁊ nunciauit iudeis q̄a ihesus esset: qui fecit eū sanū. Propterea ꝑsequebant iudei ihesum: quia hec faciebat in sabbato. Ihesus aūt respōdit eis. Pater meus usq; modo operatur: et ego operor. Propterea ergo magis querebāt eū iudei interficere: quia nō solū soluebat sabbatū: sed et patrem suū dicebat deū equalē se faciens deo. Respondit itaq; ihesus: ⁊ dixit eis. Amē amen dico vobis: non potest filius a se facere quicq̄: nisi qd̄ viderit patrem

faciētē. Quecūq; enī ille fecerit: hec et filius similiter facit. Pater enī diligit filiū·ꝛ omnia demōstrat ei·que ipe facit:ꝛ maiora hijs demōstrabit ei opera·ut vos miremini. Sicut enim pater suscitat mortuos ꝛ viuificat: sic et filius quos vult viuificat. Neq; enim pater iudicat quemq;:sed oīe iudiciū dedit filio: ut omnes honorificēt filiū· sicut honorificāt patrem. Qui nō honorificat filiū: nō honorificat patrē qui misit illū. Amē amē dico vobis: quia qui verbū meū audit et credit ei qui misit me:habet vitā eternā. Et in iudiciū non venit: sed transiet a morte ī vitā. Amē amē dico vobis:qa venit hora et nūc ē quādo mortui audiēt vocē filij dei: et q audierīt viuēt. Sicut enī pater habet vitā ī semetipo:sic dedit ꝛ filio habere vitā ī semetipo. Et potestatem dedit ei ꝛ iudiciū facere:qa filius hominis est. Nolite mirari hoc:quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audiēt vocem filij dei: et procedēt qui bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vero mala egerūt ī resurrectionē iudicij. Nō possum ego a meipso facere quicq;. Sicut audio iudico: ꝛ iudiciū meū iustū ē:qa nō quero volūtatem meā·sed volūtatem ei⁹ qui misit me. Si ego testimoniū phibeo de me testimoniū meū nō est verū. Alius est qui testimoniū phibet de me:et scio quia verū est testimoniū eius qđ phibet de me. Vos misistis ad iohānem: et testimonium phibuit veritati. Ego aūt non ab homine testimoniū accipio:sed hec dico:ut vos salui sitis. Ille erat lucerna ardēs ꝛ lucens. Vos aūt voluistis ad horā exultare ī luce eius. Ego aūt habeo testimoniū maius iohāne. Opera enī q dedit michi pater ut pficiā ea: ipa opera que ego facio testimoniū phibēt de me: quia pater misit me. Et qui misit me pater ipse testimoniū phibuit de me. Neq; vocem eius unq; audistis: neq; speciē eius vidistis. Et verbū eius non habetis in vobis manēs:quia quē misit ille huic vos non creditis. Scrutamini scripturas:quia vos putatis in ipsis vitam eternā habere. Et ille sunt qui testimoniū phibēt de me:ꝛ nō vultis venire ad me ut vitā habeatis. Claritatem ab hominibus nō accipio: sed cognoui vos: qa dilectionē dei nō habetis in vobis. Ego veni ī noīe patris mei:ꝛ nō accepistis me. Si alius venerit ī nomine suo: illū accipietis. Quomodo vos potestis credere q gloriā ab inuicē accipitis:ꝛ gloriā q a solo deo est nō queritis? Nolite putare qa ego accusaturꝰ sim vos apud patrē. Est q accusat vos: moyses in quo vos speratis. Si enī crederetis moysi: crederetis forsitan ꝛ michi. De me enī ille scripsit. Si aūt illius litteris nō creditis: quomodo meis verbis creditis? C·61·

Post hec abijt iheſus trans mare galilee: qđ est tyberiadis. Et sequebat eū multitudo magna: quia videbāt signa que faciebat sup hijs qui infirmabant. Subijt ergo in mōtem iheſus: ꝛ ibi sedebat cū discipulis suis. Erat aūt pximus pascha: dies festus iudeoꝝ. Cum subleuasset ergo oculos iheſus·ꝛ vidisset quia multitudo maxima venit ad eū: dicit ad philippum. Unde ememus panes ut māducent hij? Hoc aūt dicebat temptans eum. Ipe enī sciebat quid esset facturus. Respondit ei philippus. Ducentoꝝ denariorꝝ panes non sufficiūt eis: ut unusquisq; modicū quid accipiat. Dicit ei

unus ex discipulis eius andreas frater simonis petri. Est puer unus hic: qui habet quinq; panes ordeaceos & duos pisces. Sed hec qd sūt inter tātos? Dixit ergo ihesus. Facite homines discūbere. Erat aūt fenū multū in loco. Discubuerūt ergo viri-numero qsi quinq; milia. Accepit ergo ihesus panes: et cum gratias egisset distribuit discumbentibus. Similiter et ex piscibs quātum volebāt. Vt autem impleti sunt: dixit discipulis suis. Colligite q̄ superauerant fragmenta ne pereant. Collegerūt ergo: & impleuerūt duodecim cophinos fragmentoꝝ ex quinq; panibus ordeaceis & duobus piscibus: q̄ superfuerūt hijs qui māducauerāt. Illi ergo homines cū vidissent qd fecerat signū dicebāt. Quia hic est vere pphe ta: qui venturus est in mūdū. Ihesus ergo cum cognouisset qa venturi essent ut rapterent eū & facerent eum regem: fugit iterū in montem ipse solus. Vt autē sero factū est: descenderūt discipli eius ad mare. Et cū ascendissent nauim: venerūt trans mare in capharnaum. Et tenebre iam facte erāt: & non venerat ad eos ihesus. Mare aut vento magno flante exsurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia vigīti quinq; aut trigīta: vident ihesum ambulantem supra mare: & p̄ximū nauī fieri: & timuerūt. Ille aūt dicit eis. Ego sum: nolite timere. Voluerūt ergo accipere eum in nauim: et statim nauis fuit ad terrā quā ibant. Altera die turba que stabat trās mare: vidit qa nauicula alia non erat ibi nisi una: & qa non introisset cum discipulis suis ihesus in nauim: sed soli discipli ei⁹ abissent. Alie vero supuenerūt naues a tyberiade iuxta locū ubi manducauerāt panē: gratias agēs deo. Cum ergo vidisset turba quia ihesus nō esset ibi neq; discipli eius ascenderunt in nauiculas: & venerūt capharnaū querētes ihesum. Et cū inuenissent eum trans mare: dixerunt ei. Rabbi: quādo hic venisti? Respondit eis ihesus: et dixit. Amen amen dico vobis: quereris me non quia vidistis signa: sed quia māducastis ex panibus: & saturati estis. Operamini non cibum qui perit: sed qui pmanet in vitam eternā: quē filius hois dabit vobis. Hunc enim pater signauit deus. Dixerūt ergo ad eū. Quid faciem⁹: ut operemur opera dei? Respōdit ihesus: & dixit eis. Hoc ē opus dei: ut credatis in eū quē misit ille. Dixerūt ergo ei. Quod ergo tu facis signū: ut videam⁹ & credam⁹ tibi? Quid operaris? Patres nostri manducauerunt māna in deserto: sicut scriptū ē. Panē de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis ihesus. Amē amē dico vobis: non moyses dedit vobis panē de celo: sed pater me⁹ dat vobis panē de celo vērū. Panis enī dei est q̄ de celo descendit: & dat vitam mūdo. Dixerūt ergo ad eū. Dne semp da nobis panē hunc. Dixit aūt eis ihesus. Ego sum panis vite. Qui venit ad me non esuriet: & q̄ credidit in me non sitiet unq̄. Sed dixi vobis: quia & vidistis me: & nō credidistis. Omne qd dat michi pater ad me veniet: & eū qui venit ad me non eiciā foras: quia descendi de celo non ut faciā volūtatē meā sed volūtatem ei⁹ q̄ misit me. Hec ē enī volūtas ei⁹ q̄ misit me patris: ut omne qd dedit michi nō pdam ex eo: sed resuscitē illud in nouissimo die. Hec ē enī volūtas patris mei qui misit me: ut omnis q̄ videt filiū & credit in eum habeat vitā eternā:

et ego resuscitabo eū in nouissimo die.
ſMurmurabāt ergo iudei de illo · qa dixisset ego sum panis viuus: qui de celo descendi. Et dicebāt. ſNōne hic est filius ioseph cuⁱ nos nouimⁱ patrē et matrem? Quomō ergo dicit hic · qa de celo descendi? Respondit ergo ihesus: et dixit eis. ſNolite murmurare in inuicem. ſNemo potest venire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eum: et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scriptū in pphetis. Erunt omnes doctibiles dei. Omnis qui audiuit a patre et didicit venit ad me. ſNō quia patrem vidit quisq̄: nisi is qui est a deo: hic vidit patrem. Amen amē dico vobis: qui credit in me habet vitā eternā. Ego sum panis vite. Patres vestri mānducauerūt māna in deserto: et mortui sunt. Hic est panis de celo descendēs: ut si quis ex ipo mānducauerit nō moriatur. Ego sū panis viuus: q̄ de celo descendi. Si quis mānducauerit ex hoc pane viuet in eternū. Et panis quē ego dabo caro mea est: pro mūdi vita. Litigabāt ergo iudei ad inuicem dicētes. Quomō potest hic nobis carnē suā dare ad mānducandū? Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico vobis: nisi mānducaueritis carnē filij hoīs et biberitis eius sanguinē: non habebitis vitam in vobis. Qui mānducat meam carnē et bibit meū sanguinē · habet vitam eternā · et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Caro enim mea vere est cibus: et sanguis meus vere est potus. Qui mānducat meā carnē et bibit meū sanguinē: in me manet · et ego in illo. Sicut misit me viuens pater et ego viuo ꝓpter patrē: et q̄ mānducat me: et ipe viuet ꝓpter me. Hic ē panis q̄ de celo descendit. ſNō sicut mānducauerūt patres vestri māna: et mortui sūt. Qui mānducat hunc panē: viuet in eternū. Hec dixit in synagoga docens · in capharnaū. ſMulti ergo audientes ex discipulis eius. Dixerūt durus ē hic sermo. Et quis potest eum audire? Sciens autē ihesus apud semetipm quia murmurarent de hoc discipuli eiⁱ: dixit eis. Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis filiū hominis ascendentē ubi erat prius? Spiritus ē qui viuificat: caro nō ꝓdest quicq̄. Verba que ego locuⁱ sum vobis: spiritⁱ et vita sunt. Sed sunt quidā ex vobis q̄ nō credūt. Sciebat enim ab initio ihesus qui essent non credentes: et quis traditurus esset eum. Et dicebat. Propterea dixi vobis: qa nemo potest venire ad me: nisi fuerit ei datum a pre meo. Ex hoc multi discipulorⁱ eius abierunt retro: et iam nō cum illo ambulabant. Dixit ergo ihesus ad duodecim. ſNūquid et vos vultis abire? Respondit ergo ei symon petrⁱ. Domine: ad quē ibimⁱ? Verba vite eterne habes. Et nos credidimus et cognouimⁱ: qa tu es christus filius dei. Respōdit eis ihesus. ſNōne ego vos duodecim elegi: et ex vobis unus dyabolus ē? Dicebat aūt de iuda symonis scariothis. Hic erat traditurⁱ eū cū esset unⁱ ex duodecim.

C·vii·

Post hec aūt ābulabat ihesus in galileam. ſNō enī volebat in iudeam ambulare: qa querebāt eū iudei interficere. Erat aūt in proximo dies festus iudeorⁱ scenophegia. Dixerunt autem ad eū fratres eiⁱ. Transi hinc et vade in iudeā: ut et discipuli tui videāt opera tua q̄ facis. ſNemo quippe in occulto quid facit: et querit ipe ī palā esse. Si hec facis: manifesta te ipm mundo. ſNeque enim fratres eius credebāt

in eum. Dicit ergo eis ihesus. Temp⁹ meū nondū aduenit: tempus autem vestrū semp est paratū. ſſō potest mū-dus odisse vos. ſſe autē odit: quia ego testimoniū phibeo de illo: q̄a opera eius mala sunt. Vos ascendite ad di-em festū hūc. Ego nō ascendam ad di-em festū istū: quia meū tempus nōdū impletū est. Hec cū dixisset: ipe mansit in galilea. Vt aūt ascenderūt fratres ei⁹-tūc et ipe ascendit ad die festū non manifeste: sed q̄si i occulto. Iudei ergo querebāt eū in die festo: ⁊ dicebāt. Vbi est ille? Et murmur multus de eo erat in turba. Quidā enim dicebant quia bonus est: alij dicebāt non-sed seducit turbas. ſſemo tamen palam loque-batur de illo: ꝓpter metū iudeoꝝ. Iam aūt die festo mediāte: ascendit ihesus in templū ⁊ docebat. Et mirabantur iudei dicētes. Quomō hic litteras sit cum non didicerit? Respondit eis ihe-sus: ⁊ dixit. ſſea doctrina non ē mea: sed eius qui misit me. Si quis volue-rit voluntatem eius facere: cognoscet de doctrina-utrū ex deo sit: an ego a me-ipo loquar. Qui a semetipo loquitur gloriā ꝓpriam querit. Qui aūt querit gloriam ei⁹ qui misit eum-hic verax est: ⁊ iniustitia in illo non est. ſſonne moyses dedit vobis legem? Et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit. Demoniū habes. Quis te querit inter-ficere? Respondit ihesus: et dixit eis. Vnū opus feci: et omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis circū-cisionem: non quia ex moyse est: sed ex patribus. Et in sabbato circūcidit-is hoīem. Si circūcisionē accipit homo i sabbato ut nō soluat̄ lex moysi: mihi indignamini q̄a totū hoīem sanū feci in sabbato. ſſolite iudicare secundū facie: sed iustum iudiciū iudicate. Di-cebāt ergo quidā ex ierosolimis. ſſō-ne hic est quē querunt interficere? Ecce palā loquitur: ⁊ nichil ei dicūt. ſſun-quid vere cognouerūt principes quia hic est xp̄s? Sed hunc sciṁ⁹ unde sit-xp̄s aūt cum venerit: nemo scit unde sit. Clamabat ergo ihesus i tem-plo docens et dicens. Et me scitis-et unde sim scitis: et a meipo non veni: sed est verus qui misit me quē vos ne-scitis. Ego scio eū: ⁊ si dixero q̄a nesciō eum: ero similis vobis mendax. Sed scio eum: quia ab ipso sum: et ipse me misit. Querebant ergo eum apphende-re: ⁊ nemo misit in illū manus: quia nondū venerat hora eius. De turba autem multi crediderūt in eū. Et dice-bant. Xp̄s cum venerit: nunq̄d plu-ra signa faciet q̄ꝫ que hic facit? Audi-erunt pharisei turbā murmurantem de illo hec: ⁊ miserūt principes ⁊ pha-risei ministros ut apprehenderent ihe-sū. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc mo-dicum tempus vobiscū sum: et vado ad eū qui me misit. Queretis me et nō inuenietis: et ubi sum ego vos nō po-testis venire. Dixerunt ergo iudei ad se-metipos. Quo hic iturus est-quia nō inueniemus eum? ſſūquid in dispio-nem gentiū iturus est-⁊ docturus gen-tes? Quis est hic sermo quē dixit-que-retis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos nō potestis venire? In nouis-simo autē die magno festiuitatis sta-bat ihesus: ⁊ clamabat dicens. Si q̄s sitit: veniat ad me ⁊ bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aque uiue. Hoc au-tem dixit de spiritu: quē accepturi erāt credentes in eum. ſſondū enim erat

spīritus datus: quia ihesus nōdum erat glorificat⁹. Ex illa ergo turba cū audissent hos ꝛmones eius dicebant. Hic est vere ꝓpheta. Alij dicebāt. Hic est xristus. Quidā aūt dicebāt. Nūqd a galilea venit xristus? Nōne scriptura dicit: qa ex semine dauid: et de bethleem castello ubi erat dauid venit xrist⁹? Dissensio itaq; facta est in turba ꝓter eum. Quidā aūt ex ipis volebāt apphendere eum: sed nemo misit sup eum man⁹. Venerūt ergo ministri ad pontifices et phariseos: et dixerunt eis illi. Quare non adduxistis eum? Respōderūt ministri. Nūquid sic locutus est homo: sicut hic homo. Respōderunt ergo eis phariseī. Nūquid et vos seducti estis? Nunquid ex principibus aliquis credidit in eū: aut ex phariseis? Sed turba hec que non nouit legem: maledicti sunt. Dixit nycodemus ad eos: ille qui venit ad eum nocte: q̄ unus erat ex ipis. Nūquid lex nostra iudicat hominē: nisi pus audierit ab ipo et cognouerit quid faciat? Respōderunt: et dixerūt ei. Nūquid et tu galileus es? Scrutare scripturas et vide: quia a galilea ꝓpheta nō surgit. Et reuersi sunt unusquisq; i domū suā. C. vnj.

Ihesus aūt perexit in mōtem oliueti: et diluculo iterū venit in templū et omnis ꝓplus venit ad eum: et sedens docebat eos. Adducunt aūt scribe et phariseī mulierem deprehensam in adulterio: et statuerūt eam in medio: et dixerunt ei. Magister: hec mulier modo deprehensa ē in adulterio. In lege aūt moyses mādauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc aūt dicebāt temptātes eum: ut possent accusare eū. Ihesus aūt inclinās se deorsum: digito scribebat i terra. Cū ergo pseuerarēt interrogantes: erexit se et dixit eis. Qui sine peccato est vestrū prim⁹ in illā lapidem mittat. Et iterum se inclinās scribebat in terrā. Audientes aūt hec unus post unū exibant incipientes a senioribus: et remānsit solus ihesus: et mulier in medio stans. Erigens aūt se ihesus: dixit ei. Mulier: ubi sunt qui te accusabāt? Nemo te cōdemnauit? Que dixit. Nemo dne. Dixit aūt ihesus. Nec ego te condemnabo. Vade: et iam ampli⁹ noli peccare. Iterū ergo locutus est eis ihesus dicens. Ego sū lux mundi. Qui sequit me nō ābulat in tenebris: sed habebit lumē vite. Dixerūt ergo ei phariseī. Tu de teipo testimoniū phibes: testimoniū tuū nō est verū. Respōdit ihesus: et dixit eis. Et si ego testimoniū phibeo de meipo: verū ē testimoniū meū: qa scio unde veni et quo vado. Vos aūt nescitis unde venio: aut quo vado. Vos aūt secm carnē iudicatis: ego nō iudico quemq;. Et si iudico ego: iudiciū meū verū ē: qa sol⁹ nō sum: sed ego et qui misit me pater. Et i lege vra scriptum est: quia duorū hominū testimoniū verū est. Ego sum qui testimonium phibeo de meipso: et testimoniū phibet de me qui misit me pater. Dicebāt ergo ei. Vbi est pater tuus? Respōdit ihesus. Neq; me scitis: neq; patrem meū. Si me sciretis: forsitan et patrem meū sciretis. Hec verba locutus ē ihesus in gazophilacio: docens in templo. Et nemo apphēdit eum: quia necdū venerat hora ei⁹. Dixit ergo iterū eis ihesus. Ego vado: et quretis me: et in peccato vro moriemini. Quo ego vado: vos nō potestis venire. Dicebāt ergo iudei. Nunquid interficiet semetipm: qa dicit quo ego vado vos nō potestis venire? Et dicebat

eis. Vos de deorsum estis ego de supnis sum. Vos de mūdo hoc estis. ego nō sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis: qā moriemini in pcatis vris. Si enim non crediderit̄is quia ego sū: moriemini i pcato vro. Dicebāt ergo ei. Tu qs es? Dixit eis ihesus. Principium: q̄ & loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui & iudicare: sed qui me misit verax ē: & ego q̄ audiui ab eo hec loquor in mūdo. Et nō cognouerūt: quia patrem eius dicebat deū. Dixit ergo eis ihesus. Cum exaltaueritis filiū hoīs tunc cognoscetis qā ego sū: et a meipo facio nichil: sed sic docuit me pater hec loquor. Et qui me misit mecū est: & non reliquit me solū: quia ego q̄ placita sunt ei facio semp. Hec illo loquente: multi crediderūt in eum. Dicebat ergo ihesus ad eos qui crediderūt ei iudeos. Si vos mānseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis: et cognoscetis veritatem: & veritas liberabit vos. Responderūt ei. Semen abrahe sum9: et nemini seruiuim9 unq̄. Quomodo tu dicis liberi eritis? Respondit eis ihesus. Amen amen dico vobis: quia oīis q̄ facit peccatū seruus est peccati. Seruus aūt non manet in domo in eternum: filius manet in eternum. Si ergo vos filius liberauerit: vere liberi eritis. Scio quia filij abrahe estis: sed queritis me interficere: quia sermo meus nō capit in vobis. Ego qđ vidi apud patrē loquor: et vos que vidistis apud patrem vestrum facitis. Responderūt et dixerunt ei. Pater noster abraham est. Dicit eis ihesus. Si filij abrahe estis: opera abrahe facite. Nunc aūt queritis me interficere: hominē qui veritatem vobis locutus sum: quam audiui a deo. Hoc abraham nō fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaq; ei. Nos ex fornicatione non sumus nati. Vnū patrē habem9 deū. Dixit ergo eis ihesus. Si deus pater vester esset. Diligeretis vtiq; me. Ego enī ex deo prosh et veni. Neq; enī a meipo veni: sed ille me misit. Quare loq̄lā meā non cognoscitis? Quia nō potestis audire sermonē meū. Vos ex patre dyabolo estis: & desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio: & in veritate non stetit: quia nō est veritas in eo. Cum loquitur mendaciū ex propijs loquitur: quia mendax est & pater ei9. Ego aūt quia veritatem dico: non creditis michi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico: quare vos non creditis michi? Qui est ex deo: verba dei audit. Propterea vos nō auditis: quia ex deo nō estis. Respōderūt ergo iudei: & dixerūt ei. Nōne bene dicim9 nos quia samaritan9 es tu & demoniū habes? Respōdit ihesus. Ego demoniū nō habeo: sed honorifico patrem meū: & vos inhonorastis me. Ego aūt non quero gloriā meā. Est qui querat & iudicet. Amen amē dico vobis: si quis sermonem meū seruauerit mortem nō videbit in etnum. Dixerūt ergo iudei. Nūc cognouim9: qā demoniū habes. Abraham mortuus est & pphete: et tu dicis si quis sermonē meū seruauerit non gustabit mortem in eternū? Nūquid tu maior es patre nro abrahā q̄ mortu9 est? Et pphete mortui sūt. Quē teipm facis? Respōdit ihesus. Si ego glorifico meipm: gloria mea nichil ē. Est pater me9 qui glorificat me: quē vos dicitis quia deus noster ē & nō cognouistis eum. Ego aūt noui eum. Et si

dixero quia non scio eum: ero similis
vobis mendax. Sed scio eum: et ser-
monem eius servo. Abraham pater
vester exultavit ut videret diē meum:
et vidit: ⁊ gavisus est. Dixerūt ergo iu-
dei ad eū. Quinquagīta ānos nondū
habes: ⁊ abraham vidisti? Dixit eis
ihesus. Amen amen dico vobis: an-
teq̄ abraham fieret ego sum. Tulerūt
ergo lapides ut iacerēt ī eū. Ihesus aūt
abscōdit se: ⁊ exivit de templo. C. viiii
Et preteriens ihesus vidit hominē
cecū a nativitate: ⁊ interrogave-
runt eū discipli ei⁹. Rabbi. quis pecca-
vit. hic aut parentes ei⁹: ut cecus nasce-
retur? Respondit ihesus. Neq; hic pec-
cavit neq; parentes eius: sed ut mani-
festentur opera dei in illo. Me oportet
operari opera eius qui misit me. do-
nec dies est. Venit nox: quādo nemo
potest operari. Quādiu sum ī mūdo.
lux sum mūdi. Hoc cū dixisset expuit
in terrā. et fecit lutū ex sputo: et linivit
lutum sup oculos eius: ⁊ dixit ei. Va-
de lava in natatoria syloe: qđ interp̄-
tatur missus. Abiit ergo ⁊ lavit: et ve-
nit videns. Itaq; vicini ⁊ qui viderāt
eum prius quia mendic⁹ erat dicebāt.
Nōne hic est qui sedebat et mendica-
bat? Alii dicebāt quia hic est: alii au-
tem nequaq̄: sed similis est ei⁹. Ille ve-
ro dicebat: quia ego sum. Dicebāt er-
go ei. Quomō aperti sunt tibi oculi?
Respōdit. Ille homo qui dicit̄ ihesus
lutum fecit: ⁊ unxit oculos meos: ⁊ di-
xit michi. Vade ad natatoriā syloe: ⁊
lava. Et abii: ⁊ lavi. ⁊ video. Et dixerūt
ei. Ubi ē ille? Ait. Nescio. Adducūt eū
ad phariseos qui cecus fuerat. Erat
autē sabbatū quādo lutū fecit ihesus:
et aperuit oculos ei⁹. Iterū ergo inter-
rogabāt eū pharisei quomō vidisset.
Ille autē dixit eis. Lutū michi posuit
sup oculos: ⁊ lavi et video. Dicebant
ergo ex phariseis quidā. Non est hic
homo a deo: qui sabbatū nō custodit.
Alii aūt dicebāt. Quomō potest ho-
mo peccator hec signa facere? Et scisma
erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterū.
Tu quid dicis de eo qui aperuit oclos
tuos? Ille autē dixit: quia ꝓpheta est.
Non crediderunt ergo iudei de illo q̄a
cecus fuisset ⁊ vidisset: donec vocave-
runt parentes eius qui viderat: et in-
terrogaverūt eos dicentes. Hic est fili⁹
vester: quē vos dicitis quia cecus na-
tus est? Quomō ergo nunc videt? Re-
sponderūt eis parentes eius: ⁊ dixerūt.
Scimus quia hic est fili⁹ noster: ⁊ q̄a
cecus natus est. Quomō aūt nūc vide-
at nescimus: aut quis ei⁹ aperuit ocu-
los nos nescimus. Ipm̄ interrogate.
Etatem habet: ipse de se loquatur. Hec
dixerūt parentes ei⁹: qui timebāt iude-
os. Iam enim cōspiraverāt iudei: ut
si quis eum cōfiteretur esse xpistū extra
synagogā fieret. Propterea parentes
eius dixerūt. quia etatem habet: ipm̄
interrogate. Vocaverūt ergo rursum
hominē qui fuerat cecus: et dixerūt ei.
Da gloriā deo. Nos scimus quia hic
homo peccator est. Dixit ergo eis ille.
Si peccator est nescio: unū scio: quia
cecus cū essem. modo video. Dixerunt
ergo illi. Quid fecit tibi? Quomō ape-
ruit tibi oculos? Respondit eis. Dixi
vobis iam: ⁊ audistis. Quid iterū vul-
tis audire? Numquid et vos vultis di-
scipli eius fieri? Maledixerūt ergo ei: ⁊
dixerūt. Tu discipulus illius sis: nos
aūt moysi discipuli sumus. Nos sci-
mus quia moysi locutus est de⁹: hūc
autem nescimus unde sit. Respondit
ille homo: et dixit eis. In hoc enim

mirabile est qa vos nescitis unde sit: et aperuit meos oculos. Scimus aũt quia peccatores deus non audit: sed si quis dei cultor est ⁊ voluntatem eius facit: hunc exaudit. A seculo non est auditũ: quia quis aperuit oculos ce-ci nati. Nisi esset hic a deo: non pote-rat facere quicq̃. Respõderũt: ⁊ dixerũt ei. Tu in peccatis natus es totus: ⁊ tu do-ces nos? Et eiecerũt eum foras. Audi-uit ihesus quia eiecerũt eum foras: et cum inuenisset eum dixit ei. Tu credis in filiũ dei? Respõdit ille ⁊ dixit. Qui? est dñe ut credã in eum? Et dixit ei ihe-sus. Et vidisti eum: et q̃ loquitur tecũ ipse est. At ille ait. Credo dñe. Et p̃-dens adorauit eum. Et dixit ei ihesus. In iudiciũ ego in hũc mũdum veni: ut qui non vident videãt: et qui vidẽt ceci fiant. Et audierũt quidã ex phari-seis qui cũ ipo erant: ⁊ dixerũt ei. Nun-quid et nos ceci sumus? Dixit eis ihesus. Si ceci esseris non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis quia vi-dem⁹: peccatum vestrum manet. C. x.

Amen amen dico vobis: qui non intrat p hostiũ in ouile sed ascẽ-dit aliũde: ille fur est ⁊ latro. Qui aũt intrat per hostiũ: pastor est ouiũ. Hu-ic hostiarius aperit: ⁊ oues vocem e-ius audiũt. Et p̃rias oues vocat no-minatim: ⁊ educit eas. Et cum p̃rias oues emiserit ante eas vadit: ⁊ oues illũ sequũtur: quia sciũt vocem eius. Alienũ aũt non sequũtur: sed fugiũt ab eo: quia non nouerunt vocem alie-nor̃. Hoc p̃uerbiũ dixit eis ihesus. Il-li aũt non cognouerũt quid loquere-tur eis. Dixit ergo eis iterũ ihesus. Amẽ amẽ dico vobis: quia ego sum hostiũ ouiũ. Omnes q̃q̃t venerũt fures sunt et latrones: sed nõ audierũt eos oues. Ego sũ hostiũ. Per me si quis introie-rit saluabitur: ⁊ ingredietur ⁊ egredie-tur: ⁊ pascua inuenĩet. Fur nõ venit: nisi ut furetur ⁊ mactet ⁊ pdat. Ego ve-ni ut vitam habeãt: et abundantius habeãt. Ego sum pastor bonus. Bo-nus pastor animã suã dat p ouibus suis. Mercennari⁹ aũt ⁊ q̃ non est pa-stor cui⁹ non sunt oues p̃prie: videt lu-pum venĩẽtẽ ⁊ dimittit oues ⁊ fugit: ⁊ lupus rapit: ⁊ dispgit oues. Mercẽna-rius aũt fugit quia mercennari⁹ est: ⁊ non pt̃inet ad eum de ouibus. Ego sum pastor bon⁹: ⁊ cognosco meas: et cognoscũt me mee. Sicut novit me pater: et ego agnosco patrẽ: et animã meã pono p ouibs meis. Et alias o-ues habeo que nõ sũt ex hac ouili: ⁊ il-las oportet me adducere ⁊ vocem meã audient: et fiet unũ ouile et un⁹ pastor. Propterea me pater diligit: quia ego pono animã meã: ut iterũ sumã eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a meipo. Potestatem habeo po-nendi eam: ⁊ potestatem habeo iterũ sumendi eam. Hoc mandatũ accepi a patre meo. Dissensio iterũ facta est inter iudeos: p̃pter sermones hos. Di-cebãt aũt multi ex ipis. Demoniũ ha-bet ⁊ insanit. Quid eum auditis? Alij dicebant. Hec verba non sunt demo-niũ habentis. Nunquid demonium potest cecorum oculos aperire? Facta sunt autẽ encenia in iherosolimis: et hyems erat. Et ambulabat ihesus in templo in porticu salomonis. Circũ-dederũt ergo eum iudei: et dicebant ei. Quousq̃ animam nostram tollis? Si tu es christus: dic nobis palam. Re-spondit eis ihesus. Loquor vobis: et non creditis. Opera q̃ ego facio i noĩe patris mei: hec testimoniũ phibent de

me. Sed uos non creditis: quia non estis ex ouibus meis. Oues mee uocē meam audiūt: z ego cognosco eas: et sequūtur me. Et ego uitam eternā do eis: z non peribūt in eternū: z nō rapiet eas quisq; de manu mea. Pater meus qđ dedit michi maius oīnibus ē: et nemo potest rapere de manu patris mei. Ego z pater unū sumus. Sustulerūt lapides iudei: ut lapidarent eū. Respōdit eis ihesus. Multa bona opera ostendi uobis ex patre meo. Propter qđ eoz op9 me lapidatis? Respōderūt ei iudei. De bono opere non lapidamus te: sed de blasphemia: z qa tu homo cum sis: facis teipm deū. Respondit eis ihesus. Nōne scriptū ē in lege uestra quia ego dixi dij estis? Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est: z non potest solui scriptura: quē pater sanctificauit et misit in mundum uos dicitis quia blasphemas quia dixi filius dei sum? Si nō facio opera patris mei: nolite credere michi. Si aūt facio: z si michi nō uultis credere operibus credite: ut cognoscatis et credatis: quia in me est pater: z ego in patre. Querebāt ergo eū apphendere: z exiuit de manibus eoz. Et abiit iterū trās iordanen in eum locū ubi erat iohānes baptizās pmū: z mānsit illic. Et mlti uenerūt ad eū et dicebāt: qa iohānes qdē signū fecit nullū. Oīa aūt quecūq; dixit iohānes de hoc uera erant: et mlti crediderūt in eum. C. xi.

Erat autē quidā languens lazarus a bethania: de castello marie z marthe sororū eius. Maria aūt erat que unxit dnm unguento: z exterfit pedes eius capillis suis: cui9 frater lazarus infirmabat. Miserūt ergo sorores eius ad eum dicētes. Domine: ecce quē amas infirmatur. Audiens aūt ihesus: dixit eis. Infirmitas hec non est ad mortem: sed p gloria dei: ut glorificetur filius dei per eam. Diligebat aūt ihesus martham: z sororem eius mariā z lazarū. Ut ergo audiuit quia infirmabatur: tunc quidē mānsit in eodem loco duobus diebus. Deinde post hec dixit discipulis suis. Eamus in iudeā iterū. Dicūt ei discipli. Rabbi nunc querebāt te iudei lapidare: z iterū uadis illuc? Respōdit ihesus. Nōne duodecim sūt hore diei? Si quis ābulauerit in die non offendit: qa lucem huius mūdi uidet. Si aūt ambulauerit in nocte offendit: quia lux non est in eo. Hec ait: z post hec dicit eis. Lazarus amicus noster dormit: sed uado ut a somno exsuscitem eū. Dixerūt ergo discipli eius. Dne: si dormit saluus erit. Dixerat aūt ihesus de morte eius: illi aūt putauerūt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo ihesus dixit eis manifeste. Lazarus mortuus est: et gaudeo propter uos ut credatis: quoniā non eram ibi. Sed eam9 ad eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didimus ad cōdiscipulos. Eamus et nos: et moriamur cū eo. Uenit itaq; ihesus: et inuenit eum quatuor dies iam in monumēto habentem. Erat aūt bethania iuxta iherosolimā quasi stadijs quindecim. Multi aūt ex iudeis uenerant ad martham z mariā: ut cōsolarent eas de fratre suo. Martha ergo ut audiuit qa ihesus uenit occurrit illi: maria aūt domi sedebat. Dixit ergo martha ad ihesū. Dne: si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Sed z nunc scio: qa quecūq; poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit illi ihesus. Resurget frater tuus. Dicit ei martha.

B

Dcio quia resurget ī resurrectione in nouissimo die. Dicit ei ihesus. Ego sū resurrectio ⁊ vita. Qui credit in me etiā si mortuus fuerit viuet: ⁊ omnis qui viuit ⁊ credit in me: non morietur in eternū. Credis hoc? Ait illi. Vtiq; dñe. Ego credidi quia tu es christus filius dei: qui in hunc mundum venisti. Et cum hec dixisset: abiit ⁊ vocauit mariam sororem suā silētio dicens. Magister adest: et vocat te. Illa ut audiuit surgit cito: ⁊ venit ad eum. Nondū enim venerat ihesus in castellū: sed erat adhuc in illo loco vbi occurrat ei martha. Iudei ergo qui erant cum ea ī domo ⁊ consolabātur eam cū vidissent mariam quia cito surrexit et exiit: secuti sunt eam dicētes. Quia vadit ad monumentū ut ploret ibi. Maria ergo cum venisset vbi erat ihesus: vidēs eum cecidit ad pedes ei⁹ ⁊ dixit ei. Domine si fuisses hic non esset mortuus frater meus. Ihesus ergo ut vidit eā plorantem et iudeos qui venerant cū ea plorantes infremuit spiritu: ⁊ turbauit seipm ⁊ dixit. Vbi posuistis eum? Dicunt ei. Dñe: veni ⁊ vide. Et lacrimatus est ihesus. Dixerūt ergo iudei. Ecce quomō amabat eum. Quidam aūt ex ipis dixerūt. Non poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere: ut hic nō moreret? Ihesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentū. Erat aūt spelunca ⁊ lapis suppositus erat ei. Ait ihesus. Tollite lapidem. Dicit ei martha soror ei⁹ qui mortuus fuerat dñe iam fetet: quadriduanus enim est. Dicit ei ihesus. Nōne dixi tibi: quoniā si crediderīs videbis gloriā dei? Tulerūt ergo lapidem. Ihesus aūt eleuans sursum oculis dixit. Pater gratias ago tibi qm audisti me. Ego aūt sciebā quia semp me audis: sed ppter pplm q̄ circūstat dixi: ut credant quia tu me misisti. Hec cum dixisset: voce magna clamauit. Lazare veni foras. Et statim prodijt q̄ fuerat mortuus ligatus manus et pedes institis: ⁊ facies illius sudario erat ligata. Dixit eis ihesus. Soluite eum: ⁊ sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui venerāt ad mariā et martham et viderant que fecit ihesus: crediderunt in eum. Quidā aūt ex ipis abierunt ad pharisēos: ⁊ dixerunt eis que fecit ihesus. Collegerūt ergo pōtifices et pharisei concilium ⁊ dicebant. Quid facimus: quia hic homo mlta signa facit? Si dimittimus eum sic: oēs credent in eum. Et venient romani: et tollent locum nostrū ⁊ gentem. Vnus aūt ex ipis cayphas nomine: cū esset pontifex anni illius dixit eis. Vos nescitis quicq; nec cogitatis: quia expedit vobis ut vnus moriat homo p plo: ⁊ non tota gens pereat. Hoc autem a semetipo non dixit: sed cum esset pontifex anni illius prophetauit: qa ihesus moriturꝰ erat p gente. Et nō tantum p gente: sed ut filios dei qui erāt dispsi congregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent eū. Ihesus ergo iam non ī palam ābulabat apud iudeos: sed abiit in regionē iuxta desertum in ciuitatem que dicit effrem: ⁊ ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat pascha iudeoꝝ. ⁊ ascenderūt multi ihersolimam de regione ante pascha: ut sanctificarent seipos. Querebant ergo ihesum: ⁊ colloquebantur ad inuicem in templo stantes. Quid putatis quia non venit ad diem festum illum? Dederant autem pontifices et pharisei

mandatum: ut si quis cognouerit u-
bi sit indicet: ut apprehendant eū. C. xij.
Ihesus ergo ante sex dies pasche venit
bethaniam ubi lazarus fuerat mortu-
us: quē suscitauit ihesus. Fecerūt aūt
ei cenā ibi et martha ministrabat: la-
zarus vero unus erat ex discūbētibus
cum eo. Maria ergo accepit librā un-
guenti nardi pistici pciosi ⁊ unxit pedes
ihesu: ⁊ extersit pedes ei⁹ capillis suis:
et dom⁹ impleta est ex odore unguēti.
Dixit ergo unus ex discipulis eius iu-
das scariothis qui erat eum traditur⁹.
Quare hoc unguentū non venijt tre-
centis denarijs: ⁊ datum est egenis?
Dixit aūt hoc nō quia de egenis pti-
nebat ad eum: sed quia fur erat: et lo-
culos habēs ea que mittebantur por-
tabat. Dixit ergo ihesus. Sine illā:
ut ī diē sepulture mee seruet illud. Pau-
peres enim semp habetis vobiscū: me
aūt nō semp habetis. Cognouit ergo
turba multa ex iudeis quia illic est: ⁊
venerunt non pter ihesum tantū: sed
ut lazarū viderēt quē suscitauit a mor-
tuis. Cogitauerūt aūt principes sacer-
dotū ut ⁊ lazarū interficerent: qa multi
propter illū abibant ex iudeis: ⁊ crede-
bant in ihesum. In crastinū autē tur-
ba multa que venerat ad diem festū
cum audissent quia venit ihesus ihe-
rosolimā acceperūt ramos palmarū:
et pcesserūt obuiam ei et clamabant:
osanna. benedictus qui venit in noīe
dnī rex israhel. Et inuenit ihesus asel-
lum: ⁊ sedit sup eum sicut scriptum est.
Noli timere filia syon: ecce rex tuus ve-
nit sedens sup pullū asine. Hec nō co-
gnouerūt discipli ei⁹ pmū: sed quādo
glorificatus est ihesus tunc recordati
sunt quia hec erant scripta de eo: ⁊ hec
fecerunt ei. Testimoniū ergo phibebat
turba que erat cum eo quādo lazarū
vocauit de monumento: ⁊ suscitauit
eum a mortuis. Propterea ⁊ obuiam
venit ei turba: quia audierūt eū fecisse
hoc signū. Pharisei ergo dixerunt ad
semetipos. Videtis quia nichil pfici-
mus? Ecce mūdus totus post eū abijt.
Erāt aūt quidā gentiles ex hijs q ascē-
derāt ut adorarēt in die festo. Hij ergo
accesserunt ad philippū qui erat a beth-
sayda galilee: ⁊ rogabant eum dicētes.
Domine: volum⁹ ihesum videre. Ve-
nit philippus: et dicit ādree. Andreas
rursum ⁊ philippus dixerūt ihesu. Ihe-
sus aūt respōdit eis dicens. Venit ho-
ra ut clarificetur fili⁹ hominis. Amē
amen dico vobis: nisi granū frumēti
cadens in terram mortuū fuerit: ipm
solum manet. Si aūt mortuū fuerit:
multum fructū affert. Qui amat ani-
mam suā: pdet eam. Et qui odit ani-
mam suā in hoc mūdo: in vitā eternā
custodit eā. Si quis michi ministrat:
me sequatur. Et ubi sum ego: illic et
minister meus erit. Si quis michi mi-
nistrauerit: honorificabit eum pater
meus. Nunc anima mea turbata est.
Et quid dicā? Pater saluifica me ex
hac hora. Sed pterea veni in horam
hāc. Pater clarifica nomē tuū. Venit
ergo vox de celo dicens. Clarificaui: ⁊
iterū clarificabo. Turba ergo que sta-
bat et audierat dicebat tonitruū esse fa-
ctum. Alij aūt dicebāt. Angelus ei lo-
cutus est. Respōdit ihesus: ⁊ dixit. Nō
propt me hec vox venit: sed pter vos.
Nunc iudiciū est mūdi. Nūc pnceps
hui⁹ mūdi eicietur foras. Et ego si ex-
altatus fuero a terra: omnia traham
ad meipm. Hoc aūt dicebat: significās
qua morte esset moriturus. Respōdit
ei turba. Nos audiuimus ex lege. qa

cristus manet in eternū. Et quomodo tu dicis oportet exaltari filiū hoīs? Et quis ē iste filius hoīnis? Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicū lumē in vobis est. Ambulate dum lucem habetis: ut non tenebre vos cōprehendāt. Et qui ambulat in tenebris: nescit quo vadit. Dum lucem habetis credite in lucem: ut filij lucis sitis. Hec locut⁹ est ihesus: et abijt et abscōdit se ab eis. Cū aūt tanta signa fecisset coram eis nō credebāt in eum: ut sermo ysaie impleretur quē dixit. Dñe quis credidit auditui nro: et brachiū dñi cui revelatū est? Propterea non poterāt credere: qa iterū dixit ysaias. Excecauit oculos eorum et indurauit cor eorū: ut non videant oculis et intelligāt corde et conuertantur et sanem eos. Hec dixit ysaias quādo vidit gloriā eius: et locut⁹ est de eo. Verūtamē et ex principibus multi crediderūt in eum: sed ꝓpter phariseos nō cōfitebantur: ut de synagoga nō eicerentur. Dilexerūt enim gloriam hominū magis ꝙ gloriam dei. Ihesus aūt clamauit et dixit. Qui credit in me: nō credit in me: sed in eum qui misit me. Et qui videt me: videt eum qui misit me. Ego lux in mundū veni: ut oīs qui credit in me in tenebris non maneat. Et si quis audierit verba mea et non custodierit: ego non iudico eū. Non enim veni ut iudicem mundū: sed ut saluificem mundū. Qui spernit me et non accipit verba mea: habet q̄ iudicet eum. Sermo quē locutus sum: ille iudicabit eum in nouissimo die. Quia ego ex meipo nō sū locutus: sed q̄ misit me pater ipse mihi mandatū dedit: quid dicam et quid loquar. Et scio: quia mādatū ei⁹ vita eterna est. Que ergo ego loquor: sicut dixit michi pater sic loquor. C. xiii.

Ante diem festū pasche sciens ihesus qa venit hora ei⁹ ut trāseat ex hoc mūdo ad patrem: cū dilexisset suos qui erant in mūdo: in finem dilexit eos. Et cena facta cum dyabolus iam misisset in cor ut traderet eum iudas simonis scariothis: sciens quia omnia dedit ei pater in manus et qa a deo exiuit et ad deum vadit: surgit a cena et ponit vestimenta sua: et cū accepisset lintheum prinxit se. Deinde mittit aquā i peluim: et cepit lauare pedes discipulox: et extergere lintheo quo erat precinctus. Venit ergo ad simonem petrum. Et dicit ei petrus. Dñe tu michi lauas pedes? Respondit ihesus: et dixit ei. Quod ego facio tu nescis modo: scies aūt postea. Dicit ei petrus. Non lauabis michi pedes in eternū. Respōdit ei ihesus. Si non lauero te: nō habebis partem mecū. Dicit ei simon petrus. Domine: nō tantū pedes meos: sed et manus et caput. Dicit ei ihesus. Qui lotus est nō indiget nisi ut pedes lauet: sed est mūdus tot⁹. Et vos mūdi estis: sed non omnes. Sciebat enī quisnam esset qui traderet eum. Propterea dixit: non estis mūdi omnes. Postq̄ ergo lauit pedes eorū accepit vestimenta sua: et cum recubuisset iterū dixit eis. Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me magister et domine: et bene dicitis. Sum etenim. Si ergo ego laui pedes vestros dominꝰ et magister: et vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplū enim dedi vobis: ut quēadmodū ego feci vobis ita et vos faciatis. Amen amē dico vobis: nō est seruus maior domino suo: neq; apostolus maior est eo qui misit illū. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea.

Non de omnibus vobis dico. Ego scio quos elegerim. Sed ut adimpleatur scriptura: qui mānducat mecū panem leuabit contra me calcaneū suū. Amodo dico vobis priusq̄ fiat: ut cū factū fuerit credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis: qui accipit si quem misero me accipit. Qui autem me accipit: accipit eum qui me misit. Cum hec dixisset ihesus turbatus est spiritu: ⁊ protestatus est ⁊ dixit. Amen amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet me. Aspiciebāt ergo ad inuicē discipuli: hesitantes de quo diceret. Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu ihesu: quem diligebat ihesus. Innuit ergo huic simon petrus: et dixit ei. Quis est de quo dicit? Itaq; cum recubuisset ille supra pect9 ihesu: dicit ei. Dñe quis est? Respondit ihesus. Ille est: cui ego intinctū panē porrexero. Et cum intinxisset panē: dedit iude simonis scariothis. Et post buccellā introiuit in eum sathanas. Et dicit ei ihesus. Quod facis fac cito. Hoc aūt nemo scivit discūbentiū: ad quid dixerit ei. Quidā enim putabāt quia loculos habebat iudas q̄ dixisset ei ihesus · eme ea que opus sunt nobis ad diem festū: aut egenis ut aliquid daret. Cū ergo accepisset ille buccellā: exiuit cōtinuo. Erat aūt nox. Cū ergo exisset dixit ihesus. Nunc clarificatus est filius hominis: ⁊ deus clarificat9 est in eo. Si deus clarificat9 est in eo: et deus clarificabit eum in semetipo: et continuo clarificabit eum. Filioli: adhuc modicū vobiscum sum. Quereris me: et sicut dixi iudeis quo ego vado vos non potestis venire. Et vobis dico modo. Mādatū nouū do vobis: ut diligatis inuicē sicut dilexi vos: ut et vos diligatis inuicē. In hoc cognoscēt omnes quia discipuli estis mei: si dilectionē habueritis ad inuicem. Dicit ei simon petrus. Dñe quo vadis? Respondit ihesus. Quo ego vado non potes me modo sequi: sequeris autē postea. Dicit ei petrus. Quare nō possū te sequi modo? Aiam meā p te ponam. Respondit ei ihesus aiam tuā p me pones? Amē amē dico tibi: nō cātabit gall9 donec ter me neges.

Cxiiii·

Et ait discipulis suis. Non turbet cor vestrū. Creditis in deū: et in me credite. In domo patris mei mansiones multe sunt. Si quo minus: dixissem vobis quia vado parare vobis locum. Et si abiero ⁊ p̄parauero vobis locum: iterū veniam ⁊ accipiam vos ad meipm: ut ubi sum ego ⁊ vos sitis. Et quo ego vado scitis: ⁊ viam scitis. Dicit ei thomas. Dñe: nescimus quo vadis. Et quomō possum9 viam scire? Dicit ei ihesus. Ego sum via· ⁊ veritas· et vita. Nemo venit ad patrem nisi p me. Si cognouissetis me: et patrē meum utiq; cognouissetis. Et amodo cognoscetis eū: ⁊ vidistis eum. Dicit ei philippus. Dñe: ostende nobis patrē et sufficit nobis. Dicit ei ihesus. Tanto tpe vobiscū sū et nō cognouistis me? Philippe: qui videt me videt ⁊ patrem. Quomō tu dicis ostende nobis patrē? Non credis quia ego in patre: ⁊ pater in me est? Verba que ego loquor vobis· a meipo non loquor. Pater aūt in me manens: ipe facit opera. Non creditis quia ego in patre: ⁊ pater ī me est? Alioquin ppter opera ipa credite. Amen amen dico vobis: qui credit in me opera que ego facio ⁊ ipe faciet: et maiora horū faciet. Quia ego ad patrem vado: ⁊ qcunq; petieritis patrem

in nomine meo hec faciã: ut glorificet̃ pater in filio. Si quid petieritis me ī nomine meo hec faciam. Si diligitis me: mandata mea seruate. Et ego rogabo patrem et aliū paraclitū dabit vobis ut maneat vobiscū ī eternū spiritū veritatis: quē mundꝰ nō potest accipere: quia non videt eū nec scit eum. Vos aūt cognoscetis eum: qa apud vos manebit: ⁊ in vobis erit. Non relinquā vos orphanos: veniam ad vos. Adhuc modicū: ⁊ mūdus me iā non videt. Vos aūt videbitis me: qa ego viuo et vos viuetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum ī patre meo: ⁊ vos in me: ⁊ ego ī vobis. Qui habet mādata mea ⁊ seruat ea: ille est qui diligit me. Qui aūt diligit me: diligetur a patre meo. Et ego diligam eum: et manifestabo ei meipm. Dicit ei iudas: nō ille scariothis. Domine quid factū est qa manifestaturꝰ es nobis teipm: et non mūdo? Respondit ihesus: et dixit ei. Si quis diligit me sermonē meū seruabit: et pater meꝰ diliget eum: ⁊ ad eum veniemus: ⁊ mansionē apud eum faciemꝰ. Qui non diligit me: sermones meos non seruat. Et sermonē quē audistis non est meꝰ: sed eiꝰ qui misit me patris. Hec locutus sum vobis: apud vos manens. Paraclitus aūt spiritus sanctus quē mittet pater in nomine meo ille vos docebit oīa: ⁊ suggeret vobis oīa quecunq; dixero vobis. Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Non quomō mūdus dat: ego do vobis. Non turbetur cor vestrū: neq; formidet. Audistis quia ego dixi vobis: vado ⁊ venio ad vos. Si diligeretis me: gauderetis utiq; qua vado ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc dixi vobis priusq; fiat: ut cum factū fuerit credatis. Iam non multa loquar vobiscū. Venit enim princeps mūdi huiꝰ: et in me non habet quicq;. Sed ut cognoscat mūdus qa diligo patrē: et sicut mādatū dedit michi pater sic facio. Surgite: eamꝰ hinc. C. xv.

Ego sum vitis vera: ⁊ pater meus agricola est. Omnē palmitem in me non ferentem fructū tollet eum: et omnē qui fert fructū purgabit eum: ut fructū plus afferat. Iam vos mūdi estis: propter sermonē quē locutus sum vobis. Manete ī me: ⁊ ego in vobis. Sicut palmes nō potest ferre fructū a semetipo nisi māserit in vite: sic nec vos nisi in me māseritis. Ego sum vitis: vos palmites. Qui manet in me et ego in eo hic fert fructū multū: quia sine me nichil potestis facere. Si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes ⁊ arescet: ⁊ colligent eum et in ignem mittent ⁊ ardet. Si manseritis in me ⁊ verba mea in vobis māserint: qcunq; voluerit petetis: ⁊ fiet vobis. In hoc clarificatus est pater meus: ut fructū plurimū afferatis: et efficiamini mei discipli. Sicut dilexit me pater: ⁊ ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si p̄cepta mea seruaueritis manebitis in dilectione mea: sicut ⁊ ego patris mei p̄cepta seruaui: et maneo ī eiꝰ dilectione. Hec locutꝰ sū vobis: ut gaudiū meū sit in vobis: et gaudiū vestrū impleatur. Hoc est preceptū meū: ut diligatis inuicē sicut dilexi vos. Maiorē hac dilectionē nemo habet: qꝫ ut animā suā ponat quis p amicis suis. Vos amici mei estis: si feceritis que ego p̄cipio vobis. Iam nō dicam vos seruos: quia seruus nescit quid faciat dñs eius. Vos autē dixi

amicos: qꝫ oīa quecūq; audiui a patre meo nota feci vobis. ℣ō vos me elegistis sed ego elegi vos: ⁊ posui vos ut eatis ⁊ fructū afferatis: ⁊ fructus vester maneat: ut qdcūq; petieritis patrē in nomine meo det vobis. Hec mādo vobis: ut diligatis inuicem. Si mundus vos odit: scitote quia me priorē vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis: mundus qđ suū erat diligeret. Quia vero de mūdo nō estis. sed ego elegi vos de mūdo: ꝓpterea odit vos mūdus. ℣Memētote sermonis mei: quē ego dixi vobis. ℣ō est seruus maior dño suo. Si me pſecuti sunt et vos pſequent̄. Si sermonē meū seruauerūt: et vrm seruabūt. Sed hec oīa facient vobis ꝓpter nomē meū: quia nescīūt eum qui misit me. Si non venissem et locutus fuissem eis: peccatū non haberent. ℣Nunc aūt excusationē non habent de peccato suo. Qui me odit: et patrē meū odit. Si opera nō fecissem in eis que nemo alius fecit: peccatum non haberent. ℣Nunc autem et viderūt et oderūt: ⁊ me ⁊ patrē meū. Sed ut adimpleat sermo q̄ in lege eorū scriptus ē: quia odio habuerūt me gratis. Cum aūt venerit paraclitus quē ego mittā vobis a patre spīritū veritatis q̄ a patre pcedit: ille testimoniū phibebit de me. Et vos testimonium phibebitis: quia ab initio mecum estis. C. xvj.

Hec locut⁹ sum vobis: ut nō scandalizemini. Absq; synagogis facient vos. Sed venit hora: ut oīis qui interficit vos arbitretur obsequiū se prestare deo. Et hec facient vobis: quia nō nouerūt patrē neq; me. Sed hec locut⁹ sū vobis: ut cū venerit hora eorū reminiscamini: qꝫ ego dixi vobis. Hec autem vobis ab initio nō dixi: quia vobiscū eram. Et nunc vado ad eum qui misit me: ⁊ nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus sum vobis: tristicia implebit cor vestrū. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadā. Si enim non abiero: paraclitus non veniet ad vos. Si aūt abiero: mittā eū ad vos. Et cū venerit: ille arguet mūdum de peccato et de iusticia et de iudicio. De peccato quidē: qꝫ nō credidērūt in me. De iusticia vero: qꝫ ad patrē vado: ⁊ iā nō videbitis me. De iudicio aūt: quia princeps mūdi hui⁹ iā iudicatus est. ℣Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo. Cum aūt venerit ille spīrit⁹ veritatis: docebit vos omnē veritatem. ℣Non enim loquetur a semetipo: sed quecūq; audiet loquetur: ⁊ q̄ ventura sunt annūciabit vobis. Ille me clarificabit: qꝫ de meo accipiet: ⁊ annūciabit vobis. Oīa quecūq; habet pater mea sūt. Propter̄ dixi qꝫ de meo accipiet: et annūciabit vobis. ℣Modicū ⁊ iam nō videbitis me. ⁊ iterū modicū ⁊ videbitis me: quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicē. Quid est hoc qđ dicit nobis modicū et nō videbitis me. et iterū modicū et videbitis me ⁊ quia vado ad patrē? Dicebāt ergo. Quid est hoc qđ dicit modicū? ℣Nescīm⁹ quid loquitur. Cognouit aūt ihesus quia volebant eū interrogare: et dixit eis. De hoc queritis inter vos quia dixi modicū ⁊ non videbitis me: ⁊ iterū modicū et videbitis me. ℣Amen amē dico vobis: quia plorabitis ⁊ flebitis vos: mūdus autem gaudebit. Vos aūt cōtristabimini: sed tristicia vestra vertetur in gaudiū. ℣Mulier cū parit tristiciā habet: qꝫ

venit hora ei⁹. Cū aūt pepererit puerū iam non meminit pressure ꝓpter gaudiū: quia natus est homo in mundū. Et vos igitur nunc quidē tristiciam habetis. Iterū aūt videbo vos ⁊ gaudebit cor vestrū: et gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. Et in illo die me non interrogabitis quicq̄. Amen amē dico vobis: si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Vsq; modo nō petistis quicq̄ in nomine meo. Petite et accipietis: ut gaudiū vestrū sit plenū. Hec in ꝓuerbijs locut⁹ sum vobis. Venit hora: cum iam non in prouerbijs loquar vobis: sed palam de patre annunciabo vobis. In illo die in nomine meo petetis. Et nō dico vobis: quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos qā vos me amastis: ⁊ credidistis qā ego a deo exiui. Exiui a patre ⁊ veni in mūdum: iterū relinquo mūdum: ⁊ vado ad patrem. Dicunt ei discipuli ei⁹. Ecce nunc palam loqueris: et ꝓuerbium nullū dicis. Nunc scimus quia scis omnia: ⁊ non opus est tibi ut qs te interroget. In hoc credim⁹: quia a deo existi. Respondit eis ihesus. Modo creditis? Ecce venit hora: ⁊ iam venit ut dispgamini unusquisq; in ꝓpria: ⁊ me solū relinquatis. Et non sum solus: quia pater mecū est. Hec locut⁹ sum vobis: ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite: ego vici mūdum.

Hec locutus est ihesus: ⁊ subleuatis oculis in celū dixit. Pater venit hora: clarifica filiū tuū: ut filiꝰ tuꝰ clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis: ut omne qđ dedisti ei det eis vitam eternā. Hec est aūt vita eterna: ut cognoscant te solū deū verū: et quē misisti ihesum xp̄m. Ego te clarificaui super terrā: opus consūmaui: quod dedisti michi ut faciam. Et nūc clarifica me tu pater apud temetipm: claritate quā habui priusq̄ mūd⁹ fieret apud te. Manifestaui nomē tuū hominibꝫ: qs dedisti michi de mūdo. Tui erant: ⁊ michi eos dedisti: et sermonem meū seruauerunt. Nūc cognouerunt: quia omnia que dedisti michi abs te sūt. Quia verba q̄ dedisti michi dedi eis: ⁊ ipsi acceperūt ⁊ cognouerūt vere quia a te exiui: ⁊ crediderūt qā tu me misisti. Ego pro eis rogo. Nō pro mūdo rogo: sed ꝓ hijs qs dedisti michi: quia tui sunt. Et mea omnia tua sunt: ⁊ tua mea sunt: ⁊ clarificat⁹ sum in eis. Et iā non sum in mūdo: et hij in mūdo sunt: ⁊ ego ad te venio. Pater sancte: serua eos in nomine tuo quos dedisti michi: ut sint unū sicut et nos. Cum essem cum eis: ego seruabā eos in nomine tuo. Quos dedisti michi ego custodiui: ⁊ nemo ex eis periit nisi filius ꝑditionis: ut scriptura impleat. Nūc aūt ad te venio: ⁊ hec loquor in mūdo: ut habeāt gaudiū meū implet̄um in semetipis. Ego dedi eis sermonem tuū: ⁊ mūdus eos odio habuit: quia nō sunt de mūdo sicut et ego nō sum de mūdo. Non rogo ut tollas eos de mūdo: sed ut serues eos a malo. De mūdo nō sunt: sicut ⁊ ego non sū de mūdo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mūdum: ita ⁊ ego misi eos in mundū. Et pro eis ego sanctifico meipm: ut sint ⁊ ipi sanctificati in veritate. Non pro eis aūt rogo tantū: sed et pro eis qui credituri sunt per verbū eor̄ in me: ut omnes unū sint sicut tu pater in me ⁊ ego in te: ut ⁊ ipi in nobis

unū sint: ut credat mūdus quia tu me misisti. Et ego claritatem quā tu dedisti michi dedi eis: ut sint unū sicut et nos unū sumus. Ego i eis & tu in me: ut sint cōsummati in unū: et cognoscat mūdus quia tu me misisti: et dilexisti eos sicut & me dilexisti. Pater: qs dedisti michi volo ut ubi sū ego & illi sint mecū: ut videant claritatem meā quā dedisti michi: quia dilexisti me ante constitutionē mūdi. Pater iuste: mūdus te non cognouit. Ego autē te cognoui: et hij cognouerūt quia tu me misisti. Et notum feci eis nomē tuū & notum faciā: ut dilectio qua dilexisti me i ipis sit: & ego in ipsis. Cxvm.

Hec cum dixisset ihesus: egressus est cum discipulis suis trās torrentem cedron ubi erat ort9: in quem introiuit ipe & discipuli eius. Sciebat aūt & iudas qui tradebat eum locum: quia frequenter ihesus cōuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem & a pontificibus et pharisēis ministros: venit illuc cū lanternis & facibus & armis. Ihesus itaq; sciens omnia que ventura erant super eū: processit & dixit eis. Quē queritis? Respōderūt ei. Ihesum nazarenū. Dicit eis ihesus. Ego sum. Stabat autē et iudas qui tradebat eum cū ipis. Vt ergo dixit eis ego sum: abierūt retrorsum & ceciderūt in terram. Iterū ergo interrogauit eos. Quem queritis? Illi aūt dixerūt. Ihesum nazarenū. Respōdit ihesus. Dixi vobis: quia ego sum. Si ergo me queritis: sinite hos abire. Vt impleretur sermo quē dixit: quia qs dedisti michi nō pdidi ex eis quemq;. Simon ergo petr9 habens gladiū eduxit eū: & percussit pontificis seruū: et abscidit eius auriculam dexterā. Erat aūt nomen seruo malchus. Dicit ergo ihesus petro. Mitte gladiū tuū in vaginā. Calicē quē dedit michi pater: nō bibā illū? Cohors aūt & tribunus et ministri iudeorū cōprehenderūt ihesum: et ligauerūt eū & adduxerūt eum ad annā pmū. Erat enī socer cayphe: qui erat pōtifex anni illius. Erat aūt cayphas qui consiliū dederat iudeis: quia expedit unū hominē mori pro ppło. Sequebatur aūt ihesum simon petrus: & alius discipulus. Discipulus aūt ille erat notus pōtifici: & introiuit cum ihesu in atriū pontificis. Petrus aūt stabat ad ostiū foris. Exiuit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici: & dixit ostiarie: et introduxit petrum. Dicit ergo petro ancilla ostiaria. Nūquid & tu ex discipulis es hoīs istius? Dicit ille. Non sum. Stabāt autē serui et ministri ad prunas quia frigus erat: & calefaciebant se. Erat autem cum eis & petrus: stans & calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit ihesum de discipulis suis: & de doctrina eius. Respondit ei ihesus. Ego palam locutus sum mūdo. Ego semp docui in synagoga et in templo quo oēs iudei conueniūt: & in occulto locutus sum nichil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierūt: quid locut9 sum ipis. Ecce hij sciunt: que dixerim ego. Hec aūt cū dixisset: unus assistēs ministrorū dedit alapam ihesu dicēs. Sic respōdes pontifici? Respondit ei ihesus. Si male locutus sum: testimonium phibe de malo. Si aūt bene: quid me cedis? Et misit eum annas ligatū ad cayphan pontificem. Erat autem simon petrus stās: & calefaciens se. Dixerūt ergo ei. Nūquid & tu ex discipulis eius es? Negauit ille & dixit. Non sum.

Dixit unus ex seruis pontificis: cognatus eius cuius abscidit petrus auriculam. Nonne ego te vidi in orto cū illo. Iterum ergo negauit petrus: et statim gallus cantauit. Adducūt ergo ihesū ad cayphan in prtoriū. Erat aūt mane. Et ipi non introierūt in prtoriū ut non contaminarētur: sed ut mānducarent pascha. Exiuit ergo pilat⁹ ad eos foras & dixit. Quā accusationē affertis aduersus hominē hunc? Respondерūt: & dixerūt ei. Si non esset hic malefactor: non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis pilatus. Accipite eum vos: & secūdū legem vestrā iudicate eū. Dixerūt ergo ei iudei. Nobis nō licet interficere quemq;. Vt sermo ihesu impleretur quē dixit: significās qua morte esset moriturꝰ. Introiuit ergo iterū in prtoriū pilatus: & vocauit ihesum: et dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ? Respondit ihesus. A temetipo hoc dicis: an alij dixerūt tibi de me? Respondit pilatus. Nūquid ego iudeus sum? Gens tua et pontifices tradiderunt te michi. Quid fecisti? Respōdit ihesus. Regnū meū non est de hoc mūdo. Si ex hoc mūdo esset regnū meū: ministri mei utiq; decertarent ut nō traderer iudeis. Nunc aūt regnū meū nō est hinc. Dixit itaq; ei pilat⁹. Ergo rex es tu? Respōdit ihesus. Tu dicis: qā rex sū ego. Ego in hoc natus sum: & ad hoc veni in mūdum: ut testimoniū phibeā veritati. Omnis qui est ex veritate audit vocem meā. Dicit ei pilatus. Quid est veritas? Et cū hoc dixisset: iterꝫ exiuit ad iudeos: & dicit eis. Ego nullā inuenio in eo causā. Est aūt cōsuetudo vobis: ut unū dimittā vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeoꝝ? Clamauerūt ergo rursum oēs dicentes. Non hunc: sed barraban. Erat autem barrabas latro. Cxvm.

Tunc ergo apprehendit pilatus ihesum: et flagellauit. Et milites plectentes coronā de spinis imposuerunt capiti eiꝰ: et veste purpurea circūdederūt eum. Et veniebāt ad eum: et dicebāt. Aue rex iudeoꝝ. Et dabant ei alapas. Exiuit iterū pilatus foras: et dicit eis. Ecce adduco vobis eum foras: ut cognoscatis quia nullam inuenio in eo causam. Exiuit ergo ihesus portans spineā coronā: & purpureum vestimentū. Et dicit eis. Ecce homo. Cū ergo vidisset eū pontifices et ministri: clamabāt dicētes. Crucifige: crucifige eū. Dicit eis pilatus. Accipite eum vos: & crucifigite. Ego enim non inuenio in eo causam. Respōderūt ei iudei. Nos legem habemus: et secōm legem debet mori: quia filiū dei se fecit. Cum ergo audisset pilatus hunc sermonē: magis timuit. Et ingressus est in prtoriū iterū: et dicit ad ihesum. Unde es tu? Ihesus aūt respōsum non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Michi non loqueris? Nescis quia potestatē habeo crucifigere te: & potestatē habeo dimittere te? Respōdit ihesus non haberes potestatem aduersum me ullā: nisi tibi datū esset desup. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet. Et exinde querebat pilatus dimittere eū. Iudei aūt clamabāt dicētes. Si hunc dimittis: non es amicꝰ cesaris. Omis enim qui se regem facit contradicit cesari. Pilat⁹ aūt cū audisset hos sermones adduxit foras ihesum: et sedit pro tribunali in loco qui dicit lythostratos: hebraice autē gabatha. Erat autē parasceue pasche: hora ꝟsi sexta: & dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi

aūt clamabāt. Tolle tolle: crucifige eū. Dicit eis pilatus. Regem vestrū crucifigam? Respōderūt pontifices. ℣ō habem⁹ regem: nisi relarem. Tūc ergo tradidit eis illū: ut crucifigeret. Suscepерūt aūt ihesum: ⁊ eduxerūt. Et bajulans sibi crucem exiuit in eum qui dicitur caluarie locū: hebraice golgotha. Vbi crucifixerūt eum: ⁊ cum eo alios duos hinc ⁊ hinc: mediū aūt ihesum. Scripsit aūt ⁊ titulū pilatus: ⁊ posuit sup crucē. Erat aūt scriptū: ihesus nazarenus rex iudeoꝝ. Hunc ergo titulū multi iudeoꝝ legerūt: quia ppe ciuitatem erat loc⁹ ubi crucifixus ē ihesus. Et erat scriptū hebraice grece ⁊ latine. Dicebāt ergo pilato pōtifices iudeoꝝ. ℣oli scribere rex iudeoꝝ: sed qā ipse dixit: rex sum iudeoꝝ. Respōdit pilat⁹. Qđ scripsi scripsi. ℣Milites ergo cum crucifixissent eū acceperūt vestimenta eius: ⁊ fecerūt quatuor partes: unicuiq; militi partem. ⁊ tunicam. Erat aūt tunica incōsutilis: desup cōtexta per totū. Dixerūt ergo ad inuicem. ℣Non scindam⁹ eam: sed sortiamur de illa cui⁹ sit. Vt scriptura implerетur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserūt sortem. Et milites quidem hec fecerūt. Stabāt aūt iuxta crucem ihesu mater eius: et soror matris eius maria cleophe ⁊ maria magdalene. Cum vidisset ergo ihesus matrē et discipulū stantem quē diligebat: dicit matri sue. ℣Mulier: ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus i sua. Postea sciens ihesus quia oīa consūmata sūt: ut consūmaretur scriptura dicit. Sitio. Vas ergo erat positū aceto plenū. Illi aūt plenā aceto spōgiā ysopo circūponētes: obtulerūt oī eius. Cum ergo accepisset ihesus acetū dixit. Cōsummatū est. Et inclinato capite tradidit spiritū. Iudei ergo quoniā parasceue erat ut nō remanerent in cruce corpora sabbato: erat enim magn⁹ dies ille sabbati: rogauerunt pilatum ut frangerentē coꝝ crura et tollerentē. Venerunt ergo milites: ⁊ primi quidem fregerūt crura: et alter⁹ qui crucifixus est cum eo. ℣Ad ihesum aūt cum venissent: ut viderunt eum iā mortuū non fregerunt eius crura: sed unus militū lancea latus eius aperuit: ⁊ continuo exiuit sanguis ⁊ aqua. Et qui vidit testimoniū phibuit: ⁊ verum est testimoniū eius. Et ille scit qā vera dicit: ut ⁊ vos credatis. ℣Facta sūt enī hec: ut scriptura impleretur. Os nō cōminuetis ex eo. Et iterū alia scriptura dicit. Videbūt in quē transfixerunt. Post hec aūt rogauit pilatum ioseph ab arimathia eo q̄ esset discipulus ihesu: occultus aūt ppter metū iudeoꝝ: ut tolleret corpus ihesu. Et permisit pilatus. Venit ergo: et tulit corpus ihesu. Venit aūt ⁊ nycodemus q̄ venerat ad ihesum nocte pmū: ferens mixturam mirre et aloes quasi libras centū. Acceperūt ergo corpus ihesu: et ligauerūt eū linteis cū aromatibus sicut mos est iudeis sepelire. Erat aūt in loco ubi crucifixus est ortus: ⁊ i orto monumentū nouū in quo nondum quisq̄ positus erat. Ibi ergo ppter parasceuen iudeorū: quia iuxta erat monumentū posuerūt ihesum. ℭ.xx.

Vna aūt sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentū: ⁊ vidit lapidem sublatū a monumento. Cucurrit ergo ⁊ venit ad simonē petrū: ⁊ ad aliū discipulū quē amabat ihesus: et

dicit illis. Tulerũt dominũ de monumento: ⁊ nescim⁹ ubi posuerũt eũ. Exijt ergo petrus et ille alius discipulus: et venerũt ad monumẽtũ. Current aũtem duo simul: ⁊ ille alius discipulus p̃cucurrit citi⁹ petro: et venit prim⁹ ad monumentũ. Et cum se inclinasset vidit posita linthea mina: nõ tamẽ introiuit. Venit ergo simõ petr⁹ sequẽs eũ: ⁊ introiuit i monumẽtũ. Et vidit linthea mina posita: ⁊ sudariũ quod fuerat sup caput eius nõ cũ linthea minibus positum: sed separatũ inuolutũ i unũ locũ. Tunc ergo introiuit ⁊ ille discipulus qui venerat primus ad monumẽtum: ⁊ vidit ⁊ credidit. Nondũ enim sciebant scripturã: quia oportuit eum a mortuis resurgere. Abierũt ergo iterũ discipuli ad semetipos. Maria autẽ stabat ad monumentũ foris plorãs. Dum ergo fleret: inclinauit se et pspexit in monumentũ. Et vidit duos angelos in albis sedentes: unũ ad caput et unũ ad pedes: ubi positũ erat corp⁹ ihesu. Dicũt ei illi. Mulier q̃d ploras? Dicit eis. Quia tulerũt dominũ meũ: et nescio ubi posuerũt eum. Hec cũ dixisset cõuersa est retrorsum: ⁊ vidit ihesum stantem: ⁊ nõ sciebat q̃a ihesus est. Dicit ei ihesus. Mulier quid ploras? Quẽ queris? Illa extimãs quia ortulanus esset: dicit ei. Domine: si tu sustulisti eum dicito mihi ubi posuisti eum: ⁊ ego eum tollã. Dicit ei ihesus. Maria. Cõuersa illa dicit ei. Rabboni: q̃d dicitur magister. Dicit ei ihesus. Noli me tangere. Nondũ enim ascendi ad patrem meũ. Vade aũt ad fratres meos: et dic eis. Ascendo ad patrem meũ ⁊ patrem vestrũ: deũ meũ ⁊ deum vestrũ. Venit maria magdalene annuncãs discipulis q̃a vidi dominũ: et hec dixit michi. Cum ergo sero esset die illo una sabbatorũ et fores essent clause ubi erãt discipli cõgregati ꝓpter metũ iudeorũ: venit ihesus et stetit in medio: ⁊ dixit eis. Pax vobis. Et cum hec dixisset: ostendit eis manus et latus. Gauisi sunt ergo discipli: viso domino. Dixit ergo eis iterũ. Pax vobis. Sicut misit me pater: ⁊ ego mitto vos. Hec cũ dixisset insufflauit: et dicit eis. Accipite spiritũ sanctũ. Quoꝝ remiseritis peccata remittunt eis: ⁊ quoꝝ retinueritis retenta sunt. Thomas autẽ unus ex duodecim qui dicitur didim⁹ non erat cum eis quãdo venit ihesus. Dixerũt ergo ei alii discipli. Vidimus dominũ. Ille aũt dixit eis. Nisi videro in manibus eius fixurã clauoꝝ · et mittam digitũ meũ in locũ clauoꝝ: ⁊ mittam manũ meã in latus eius: nõ credam. Et post dies octo iterũ erãt discipuli eius intus: ⁊ thomas cũ eis. Venit ihesus ianuis clausis: ⁊ stetit i medio et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome. Infer digitũ tuũ huc ⁊ vide manus meas: ⁊ affer manũ tuã et mitte in lat⁹ meũ: ⁊ noli esse incredulus sed fidelis. Respõdit thomas ⁊ dixit. Dominus meus: et deus meus. Dicit ei ihesus. Quia vidisti me thoma credidisti: beati qui nõ viderũt et crediderũt. Multa quidẽ et alia signa fecit ihesus in conspectu discipulorũ suoꝝ: que non sunt scripta in libro hoc. Hec aũt scripta sũt ut credatis q̃a ihesus ẽ filius dei: et ut credẽtes vitã habeatis i noie eius. Cxvi.

Postea manifestauit se iterũ ihesus ad mare tyberiadis. Manifestauit aũt sic. Erant simul simon petrus et thomas q̃ dicit̃ didim⁹ ⁊ nathanael q̃ erat a chana galilee: et filii zebedei: et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis

simon petrus. Vado piscari. Dicūt ei. Venimus & nos tecum. Et exierunt et ascenderūt in nauī: et illa nocte nichil prendiderūt. Mane aūt iam facto stetit ihesus in littore: nō tamē cognouerunt discipuli quia ihesus est. Dicit ergo eis ihesus. Pueri: nūquid pulmētariū habetis? Respondērūt ei. Non. Dicit eis. Mittite in dexteram nauigij rete: & inuenietis. Miserūt ergo: & iam non valebāt illud trahere pre multitudine piscīū. Dicit ergo discipulus ille quē diligebat ihesus petro. Dominus est. Simon petrus cum audisset quia dominus est tunica succinxit se: erat enī nudus: et misit se in mare. Alij aute discipuli nauigio venerūt. Mō enim longe erant a terra: sed quasi cubitis ducentis trahentes rete piscīū. Vt ergo descenderūt in terram viderūt prunas positas: & piscem superpositū et panē. Dicit eis ihesus. Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit simon petrus & traxit rete in terram: plenum magnis piscibus centūquinquaginta tribus. Et cum tanti essent: nō est scissum rete. Dicit ei ihesus. Venite prandete. Et nemo audebat discūbentiū interrogare eum tu quis es: sciētes quia dñs est. Et venit ihesus & accepit panem & dat eis: & piscē similiter. Hoc iam tertio manifestatus est ihesus discipulis suis: cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandidisset: dixit simoni petro ihesus. Simon iohānis diligis me plus his? Dicit ei. Etiam dñe tu scis: qa amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iterū. Simon iohannis diligis me? Ait illi. Etiā dñe tu scis: qa amo te. Dicit ei iterū. Pasce agnos meos. Dicit ei tertio. Simon iohannis amas me? Contristat⁹ est petrus quia dixit ei tertio amas me: & dicit ei. Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oues meas. Amen amen dico tibi: cū esses iunior cingebas te: & ambulabas ubi volebas. Cum aūt senueris extendes manus tuas: & alius te cinget: et ducet quo tu non vis. Hoc aūt dixit: significās qua morte clarificatur⁹ esset deū. Et cum hoc dixisset: dicit ei. Sequere me. Conuersus petrus vidit illū discipulū quē diligebat ihesus sequentem: qui & recubuit in cena sup pectus eius et dixit: dñe quis est qui tradet te. Hūc ergo cum vidisset petrus: dicit ihesu. Domine: hic aūt quid? Dicit ei ihesus. Sic eum volo manere: donec veniam. Quid ad te? Tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres: qa discipulus ille non moritur. Et non dixit ei ihesus non moritur: sed sic eū volo manere donec veniam: quid ad te. Hic ē discipulus ille q̄ testimoniū phibet de his: & scripsit hec. Et scim⁹: qa verū ē testimoniū eius. Sunt aūt et alia multa q̄ fecit ihesus: que si scribant̄ per singula nec ipm arbitror mūdū capere posse eos q̄ scribēdi sūt libros.

Argumentum in Epla's Pauli ad Romanos.

Primū quer̄: quare post euangelia q̄ supplementū legis sūt. & in quibus nobis exempla & p̄cepta viuēdi plenissime digesta sunt: voluerit apostolus has epl'as ad singulas ecclesias destinare. Hec aūt causa factū videtur: ut scilicet initia nascentis ecclesie nouis causis existentibus preueniret: & ut p̄sentia atq; orientia resecaret vicia: & post futuras excluderet questiones: exemplo pphetarū. qui post

editam legem moysi in qua oīa dei mandata legebantur: nichilominus tamen doctrina sua rediuiua semper ppli cōpressere peccata: z ꝑter exemplū viuendi libros ad nostrā etiā memoriam transmisecūt. Deinde queritur: cur non amplius q̄ decem epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt enī cum ea que dicitur ad hebreos: nam reliqe quatuor ad discipulos specialiter sunt porrecte. Vt ostenderet nouū non discrepare a veteri testamento · et se contra legem non facere moysi: ad numerū p̄morū decalogi mandatoꝝ suas epl̄as destinauit: z q̄t ille p̄ceptis a pharaone instituit liberatos: tondē epistolis a dyaboli z ydolatrie seruitute edocet acquisitos. Nam z duas tabulas lapideas · duoꝝ testamentorū figurā habuisse · viri eruditissimi tradiderūt. Epistolā sane que ad hebreos scribitur quidam pauli non esse affirmant · eo q̄ non sit eius nomine titulata · z ꝑter sermonis stilīq; distātiā: sed ut barnabe iuxta tertullianū aut luce iuxta quosdam: uel certe clemētis discipuli apostoloꝝ et episcopi romane ecclesie post apl̄os ordinati. Quibus respōdendū est: si ꝑterea pauli nō erit quia eius non habet nomē: ergo nec alicuiꝰ erit: quia nullius nomine titulatur. Quod si incōuenies absurdumq; est: ipius magis esse credenda est que tāto doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniā apud hebreoꝝ ecclesias quasi destructor legis falsa suspitōne habebatur: voluit tacito nomine de figuris legis · et veritate xpi reddere rationē: ne odiū nominis · fronte p̄lati · utilitatem excluderet lectionis. Nō est sane mirū si eloquentior videatur in proprio · id est hebreo q̄ī peregrino id est in greco: quo cetere epistole sunt scripte sermone. Mouet etiā quosdā quare romanoꝝ epistola ī primo sit posita: cum eam nō primo scriptam ratio manifestet. Nā hanc se ꝓficisētem iherosolimam scripsisse testatur: cum corinthios et alios iam ante ut ministeriū qđ secū portaturꝰ erat colligerent litteris adhortaꝰ sit. Sed inde intelligi quidā volunt ita omnes epistolas ordinatas · ut prima poneret quāuis posteriꝰ fuerit destinata: ut per singulas epistolas gradibus ad ꝓfectiora venīretur. Romanoꝝ nāq; pleriq; tam rudes erant · ut non intelligerent dei se grata · z nō suis meritis esse saluatos: z ob hoc duo iter se ppli ꝛflictarēt. Idcirco illos indigere asserit corrigi: vitia gentilitatis priora commemorans. Corinthijs autē iā dicit scienter gratiā esse concessam: et non tam omnes increpat: q̄ cur peccātes non increpauerūt reprehendit sicut ait. Auditur inter vos fornicatio. Et iterꝝ. Congregatis vobis cum meo spiritu: tradere huiusmodi sathane. In sēda vero laudātur: z ut magis ac magis proficiant cōmoneret. Galathe vero iam nullius criminis arguunt: nisi hoc tantū · q̄ callidissimis pseudo apostolis credidērūt. Ephesij sane nulla reprehensione sed multa laude sunt digni: quia fidē apostolicā seruauerūt. Philipenses etiā multomagis collaudantur: qui nec audire quidē falsos apl̄os voluerūt. Thessalonicenses nichilominuꝰ in duabus epistolis omni laude ꝓsequitur: eo q̄ non solū fidem incussam seruauerīt veritatis: sed etiā in ꝓsecutione ciuiū fuerint constantes inuenti. Colosenses aūt tales erant: ut cum ab apl̄o visi corporaliter non

fuissent: hac laude digni haberentur. Et si corpore inquit absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudens· ⁊ vidēs ordinem vestrū. De hebreis vero quid dicendū est· quoz thessalonicenses q̄ plurimū laudati sunt· imitatores facti esse dicūtur? Sicut ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis ecclesiarū dei· que sunt in iudea: eadē enim passi estis ⁊ vos a contribulibz vestris: que et illi a iudeis. Apud ipos quoq; hebreos eadem cōmemorat dicens. Mā et vinctis compassi estis: ⁊ rapinā bonoz vestroz cum gaudio suscepistis: cognoscentes vos habere meliorem ⁊ manentē substantiā.

Romani sūt qui ex iudeis et gentibus crediderūt. Hiz supba cōtentione volebāt se alterutrū supponere. Mā iudei dicebāt. Nos sumus pplus dei· quos ab initio dilexit ⁊ fouit: nos circūcisi ex genere abrahā· sācta descendimus ex stirpe: et notus retro apud iudeam tantū de⁹. Nos de egipto signis dei ⁊ virtutibus liberati mare sicco pertransiuim⁹ pede: cum inimicos nros grauissimi fluctus inuoluerē. Nobis pluit manna dns in deserto: ⁊ quasi filijs suis celeste pabulū ministrauit. Nos die noctuq; in calumna nubis ignisq; p̄cessit: ut nobis in inuio iter ostenderet. Atq; ut retera ei⁹ circa nos immensa beneficia taceam⁹: nos soli digni fuim⁹ dei legem accipere· ⁊ voce dei loquentis audire: eiusq; cognoscere voluntatem. In qua lege nobis p̄missus est cristus: ad quos etiā ipse se venisse testatus est dicens· non veni nisi ad oues que perierāt domus isrl: cum vos ranes potius q̄z homines appellauerit. Equum ne ergo est ut ydola hodie deserentes· quibus ab initio deseruistis· nobis cōparemini: ⁊ non potius in pselitorū locum ex legis auctoritate ⁊ consuetudine deputemini? Et hoc ipm non merebamini: nisi q̄a larga semp dei clementia voluit vos ad nostrā imitationē admittere. Gentes etiā econtrario respōdebāt. Quanto eni maiora erga vos dei beneficia narrauerītis: tanto maioris vos criminis reos esse monstrabitis. Semp enim hijs omnibus exstitistis ingrati. Nam ipis pedibus quibus arduum mare transistis· ludebatis āte ydola q̄ fecistis: et ipo ore quo paulo āte ob necem aduersarioz dño cātaueratis: simulacra vobis fieri popscistis: illis oculis quibus venerando deū i nube uel igne conspicere solebatis: simulacra intuebamini. Mana quoq; vobis fastidio fuit: et semp in deserto cōtra dnm murmurastis: ad egiptū unde vos manu valida fiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita patres vestri crebra ꝓuocatione dnm irritauerunt· ut oēs i heremo morerent: nec plus ex seniorib⁹ eoz q̄z duo homines terram repromissionis intrarent. Sed quid antiqua replicam⁹: cum etiam si illa minime fecisseris· de hoc solo nemo vos dignos venia iudicaret· q̄ dnm cristū ꝓpheraz semp vobis vocibus repromissum nō solum suscipere noluistis sed etiā morte pessima peremistis? Quem ut nos cognouimus statim credidimus: cum nobis de eo ātea nō fuerit p̄dicatū. Unde ꝓbatur: q̄ ydolis seruiuim⁹· non obstinationi mentis· sed ignorantie deputandum. Qui eni cognitū illico sequimur: olim

uriq; sequeremur si antea cognouissemus. Sic autē uos de generis nobilitate iactatis: quasi nō morū imitatio magis q̄ carnalis natiuitas filios uos faciat esse sanctorū. Denīq; esau ⁊ ysmahel cū de stirpe sint abrahe: minime tamen in filios reputant. Istis taliter altercantibus apostolus se mediū interponens: ita partiū dirimit questiones: ut neutrū eoz sua iustitia salutē meruisse cōfirmet: ambos uero ppos et scienter ⁊ grauiter deliquisse: iudeos q̄ per p̄uaricationē legis deū inhonorauerint: gentes uero q̄ cū cognitū de creatura creatorem ut deū debuerit uenerari: gloriā eius in manufacta mutauerint simulacra: utrosq; etiā similiter ueniā cōsecutos. equales esse uerissima ratione demonstrat: p̄sertim cum in eadē lege p̄dictum ⁊ iudeos et gentes ad xpi fidem uocandos esse ostendet. Quamobrem uicissim eos humilians: ad pacem et concordiam cohortatur.

Romani sūt partis ytalie. Hij p̄uenti sunt a falsis apostolis: ⁊ sub nomine dñi nostri ihesu xpi in legem ⁊ ꝓphetas erant inducti. Hos reuocat apl̄us ad uerā ⁊ euāgelicā fidē scribēs eis a corintho. Incipit Epla. S. Pauli. ad Romanos. C. j.

Paulus seruus ihesu xpi. uocat⁹ apl̄us segregatus in euangeliū dei. qđ āte promiserat per ꝓphetas suos ī scripturis sanctis de filio suo. qui factus ē ei ex semine dauid scđm carnē: qui p̄destinat⁹ est filius dei in uirtute scđm spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuoz ihesu xpi dñi nri: p quē accepimus gratiā et apostulatū ad obediēdum fidei in omnibus gētibus pro nomine eius: in quibus estis ⁊ uos uocati ihesu xpi: omnibus qui sunt rome dilectis dei uocatis sanctis. Gratia uobis ⁊ pax a deo patre ⁊ dño nro ihesu xpo. Primū quidē gratias ago deo meo per ihesū xpm pro oībus uobis: quia fides ura annūciatur in uniuerso mūdo. Testis enim michi est deus cui seruio in spiritu meo in euangelio filij eius: q̄ sine intermissione memoriam uestri facio semp in orationibus meis: obsecrans si quo modo tandē aliquando ꝓsperū iter habeā in uolūtate dei ueniendi ad uos. Desidero enī uidere uos: ut aliquid impertiar uobis gratie spiritualis ad confirmādos uos: id est simul consolari in uobis per eam que inuicem est fidem uestrā atq; meam. Nolo aūt uos ignorare fratres: q̄a sepe ꝓposui uenire ad uos et ꝓhibit⁹ sum usq; adhuc: ut aliquē fructū habeā in uobis sicut ⁊ in ceteris gentibus. Grecis ac barbaris sapientibus ⁊ insipientibus debitor sum: itaq; qđ in me ꝓmptū ē et uobis qui rome estis euangelizare. Nō enim erubesco euangeliū. Virtus enī dei est in salutē omni credenti: iudeo primū et greco. Justicia enim dei in eo reuelatur ex fide in fidem: sicut scriptū est. Just⁹ autem ex fide uiuit. Reuelatur enim ira dei de celo sup omnē impietatē et iniustitiā hominū: eoz qui ueritatē dei in iniustitia detinēt: q̄a qđ notū ē dei manifestū est in illis. Deus enī illis reuelauit. Inuisibilia enī ipsi⁹ a creatura mūdi per ea q̄ facta sūt intellecta, cōspiciunt: sempiterna quoq; eius uirt⁹ et diuinitas:

ita ut sint inexcusabiles. Quia cū cognouissēt deū non sicut deū glorificarunt aut gr̄ias egerūt: sed euanuerūt in cogitationibz suis: z obscuratū est insipiens cor eoz. Dicētes enim se esse sapientes: stulti facti sunt. Et mutauerunt gloriā incorruptibilis dei in similitudinem ymaginis corruptibilis hominis: z volucrū z quadrupedū et serpentiū. Propter qđ tradidit illos deus in desiderio cordis eoz in immūdiciā: ut contumelijs afficiāt corpora sua in semetipīs. Qui cōmutauerunt veritatem dei in mendaciū: z coluerūt et seruierūt creature potius q̄z creatori: qui est benedictus in secula amē. Propterea tradidit illos de⁹ in passiones ignominie. Nam femine eoz immutauerūt naturalē vsum: in eum vsum qui est contra naturā. Similiter aut̄ et masculi relicto naturali vsu femine exarserūt in desideriis suis in inuicē: masculi in masculos turpitudinē operantes: et mercedē quā oportuit erroris sui in semetipīs recipientes. Et sicut non ꝓbauerūt deū habere in noticia: tradidit illos deus in reprobū sensū: ut faciāt ea que nō cōueniūt: repletos oīi iniquitate·malicia·fornicatione·auaricia·nequicia·plenos inuidia·homicidijs·contentione·dolo·malignitate·susurrones·detractores·deo odibiles: contumeliosos·superbos·elatos·inuentores malox·parentibus non obedientes: insipientes·incōpositos·sine affectione·abs̄q; federe: sine misericordia. Qui cū iusticiam dei cognouissēt·non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte: non solū qui ea faciunt: sed etiā q̄ consentiūt facientibz. C·ij·

Propter qđ inexcusabilis es o homo oīis qui iudicas. In quo enim iudicas alterū: teipm condēnas. Eadem enim agis que iudicas. Scimus aut̄: quoniā iudiciū dei ē scōm veritatem ī eos qui talia agūt. Existimas aūt hoc o homo q̄ iudicas eos q̄ talia agunt et facis ea: quia tu effugies iudiciū dei? An diuitias bonitatis eius z patientie et longanimitatis cōtemnis? Ignoras quoniā benignitas dei ad penitentiā te adducit? Secundū aūt duriciā tuā et impenitens cor thezaurisas tibi iram in die ire et reuelatōnis iusti iudicij dei: qui reddet unicuiq; scōm opera eius. Hijs quidē qui scōm patientiā boni operis: gloriā z honorem et incorruptionē quarentibus vitam eternā. Hijs aūt qui sunt ex contentione z qui nō acquiescūt veritati·credunt aūt iniquitati: ira·z indignatio·tribulatio·z āgustia in omnē aiam hominis operantis malū: iudei ꝑmū z greci. Gloria aūt z honor et pax omni operāti bonū: iudeo primum z greco. Non enim est acceptio psonax apud deū. Quicūq; enim sine lege peccauerūt·sine lege peribūt: z quicunq; in lege peccauerūt: p legem iudicabūtur. Non enim auditores legis iusti sunt apud deū: sed factores legis iustificabūtur. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciūt: eusmodi legem nō habentes ipi sibi sunt lex: q̄ ostendūt opus legis scriptū in cordibus suis: testimonium reddente illis conscientia ipsox et inter se in inuicē cogitationū accusantiū aut etiā defendentiū: ī die cum iudicabit deus occulta hominū secūdū euangeliū meū p ihesum xristū. Si aut̄ tu iudeus cognominaris et requiescis in lege·et gloriaris in deo·et nosti voluntatem eius·et probas

utiliora instructus ꝑ legem. cōfidis te
ipm esse ducem cecorū. lumen eoꝝ qui
in tenebris sunt. eruditorē insipientiū.
magistrū infantiū. habentem formā
scientie z veritatis in lege: qui ergo ali-
um doces teipm non doces. Qui pdi-
cas nō furandū furaris: qui dicis nō
mechandū mecharis. Qui abomina-
ris ydola: sacrilegiū facis. Qui in lege
gloriaris: per puaricationē legis dū
inhonoras. Nomē enim dei per vos
blasphematur inter gētes: sicut scriptū
est. Circūcisio quidem pdest si legem ob-
serues: si aūt puaricator legis sis: ꝛr-
cūcisio tua ꝓpucū facta est. Si igitur
ꝓpucū iustitias legis custodiat: nōne
ꝓpucū illius in circūcisionem reputa-
bitur? Et iudicabit id qđ ex natura ē
prepucū legem cōsummans te: qui
per litteram et circumcisionem preua-
ricator legis es. Nō enim qui in ma-
nifesto iudeus est neq; qui in mani-
festo in carne est circūcisio: sed qui in
abscondito iudeus est et circumcisio
cordis in spiritu nō littera: cui⁹ laus
non ex hominibus sed ex deo est. C·m·

Quid ergo amplius iudeo est. aut
q̄ utilitas circūcisionis? Multum per omnē modū. Primū quidē:
q̄a credita sūt illis eloquia dei. Quid
enim si quidā illorū nō crediderunt?
Nūquid incredulitas illoꝝ fidem dei
euacuauit? Absit. Est aūt de⁹ verax:
omnis autē homo mendax sicut scri-
ptum est: ut iustificeris in sermonibus
tuis z vincas cum iudicaris. Si aūt
iniquitas nostra iustitiā dei cōmēdat:
quid dicemus? Nūquid iniquus est
deus: qui infert iram? Secūdū homi-
nem dico. Absit. Alioquin quomodo
iudicabit deus hunc mundū? Si enī
veritas dei i meo mēdacio abundauit
in gloriā ipsius: quid adhuc et ego
tanq̄ peccator iudicor z nō sicut blas-
phemamur. et sicut aiunt quidā nos
dicere. faciam⁹ mala ut veniāt bona?
Quoꝝ damnatio iusta ē. Quid ergo?
Precellim⁹ eos? Nequaq̄. Causati e-
nim sumus iudeos et grecos omnes
sub peccato esse: sicut scriptū est. Quia
non est iustus quisq̄: non ē intelligēs:
non est requirens deū. Omnes declina-
uerūt simul inutiles facti sunt: non est
qui faciat bonum nō est usq; ad unū.
Sepulcrum patens est guttur eorum:
linguis suis dolose agebant: venenū
aspidum sub labijs eorū. Quorū os
maledictione z amaritudine plenum
est: veloces pedes eorum ad effunden-
dum sanguinē. Contritio z infelicitas
in vijs eoꝝ: et viam pacis nō cognō-
uerūt: non est timor dei ante oculos e-
orū. Scimus aūt. quoniā quecunq;
lex loquitur hijs qui in lege sūt loqui-
tur: Vt omne os obstruatur z subdi-
tus fiat omnis mundus deo: quia ex
operibs legis nō iustificabit omnis ca-
ro coram illo. Per legem enī cognitio pc-
cati. Nūc aūt iustitia dei sine lege ma-
nifestata est: testificata a lege z pphetis.
Iustitia autē dei per fidem ihesu xpisti:
in omnes z sup omnes qui credūt in
eum. Non enim est distinctio. Omnes
enim peccauerunt: et egent gloria dei.
Iustificati gratis ꝑ gratiā ipsius ꝑ re-
dēptionē que ē in xpo ihesu: quē ꝓpo-
suit deus ꝓpiciatorem per fidem i san-
guine ipsius ad ostensionē iustitie sue
propter remissionē pcedentiū delictoꝝ
in sustentatione dei ad ostensionē iu-
stitie eius in hoc tempore: ut sit ipse
iustus et iustificans eū q̄ ex fide est ihe-
su xpisti. Vbi est ergo gloriatio tua? Ex-
clusa est. Per quā legē? Factoꝝ? Nō.

Sed per legem fidei. Arbitramur enī
iustificari hominē p fidem: sine oper-
bus legis. An iudeoꝝ deus tantum?
Nonne et gentiū? Immo et gentiū.
Quoniāquidē unus est deus qui iusti-
ficat circumcisionē ex fide. et ꝓpuciū per
fidem. Legem ergo destruim⁹ p fidem?
Absit. Sed legem statuim⁹. C. iij.
Quid ergo dicem⁹ inuenisse abra-
ham patrē nostrū secm carnē?
Si enim abraham ex operibz iustifi-
catus est. habet gloriā: sed non apud
deum. Quid enim scriptura dicit? Cre-
didit abraham deo: et reputatū est illi
ad iusticiā. Ei aūt qui operatur. mer-
ces non imputatur secm gratiā: sed
secundū debitū. Ei vero qui nō opera-
tur. credenti aūt in eum qui iustificat
impiū reputatur fides eius ad iustici-
am secundū ꝓpositū gratie dei: sicut et
dauid dicit beatitudinē hominis cui
deus accepto fert iusticiā sine operibz.
Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates:
et quoꝝ tecta sunt peccata. Beat⁹ vir
cui non imputabit dñs peccatū. Bea-
titudo ergo hec in circumcisione ma-
net: an etiā in ꝓpucio? Diam⁹ enī: qa
reputata est abrahe fides ad iusticiā.
Quomō ergo reputata est? In circūci-
sione: an in ꝓpucio. Non in circūcisione:
sed in ꝓpucio. Et signū accepit circūcisi-
onis signaculū iusticie fidei q̄ est in ꝓpuci-
o: ut sit pater omniū credentiū p prepu-
ciū: ut reputetur et illis ad iusticiā. Et
sit pater circūcisionis: non hijs tantū
qui sunt ex circūcisione: sed et hijs qui
sectantur vestigia fidei que est in prepu-
cio patris nostri abrahe. Non enī p le-
gem ꝓmissio abrahe aut semini eius
ut heres esset mūdi: sed p iusticiā fidei.
Si enim qui ex lege heredes sunt. exīna-
nita ē fides: oblita ē ꝓmissio. Lex enī
iram operatur. Ubi enim non est lex:
nec ꝓuaricatio ideo ex fide: ut secundū
gratiā firma sit ꝓmissio omni semini.
Non enim qui ex lege est solū: sed et ei
qui ex fide est abrahe qui est pater o-
mniū nostrū: sicut scriptum est. Quia
patrem multarū gentiū posui te ante
deū cui credidisti: qui viuificat mortu-
os: et vocat ea que non sunt tanq̄ ea
que sunt. Qui contra spem in spem cre-
didit: ut fieret pater multaꝝ gentium:
secundū q̄ dictū est ei. Sic erit semen
tuū: sicut stelle celi et arena maris. Et
non infirmatus est in fide: nec consi-
derauit corpus suū emortuū. cum iā
fere centū esset ānoꝝ: et emortuā vuluā
sare. In repromissione etiā dei nō he-
sitauit diffidentia: sed confortatus est
fide dans gloriā deo: plenissime sciēs.
quia quecunq̄ ꝓmisit deus potēs est
et facere. Ideo et reputatū est illi ad iu-
sticiā. Non est aūt scriptū tantū ꝓter
ipsum quia reputatū est illi ad iusticia-
am: sed et ꝓter nos quibus reputabi-
tur credentibz in eū qui suscitauit ihe-
sum christū dñm nrm a mortuis: q̄ tra-
ditus est ꝓter delicta nra. et resurrexit
propter iustificatiōnem nrām. C. vj.
Iustificati ergo ex fide pacem habeam⁹
ad deum p dñm nrm ihesum christum:
per quē habem⁹ accessum per fidem in
gratiā istam: in qua stamus et gloria-
mur in spe glorie filiorū dei. Non solū
aūt: sed et gloriamur in tribulatiōnibz:
scientes q̄ tribulatio patientiā opera-
tur: patientia aūt ꝓbationē: ꝓbatio
vero spem. Spes aūt non confundit:
quia caritas dei diffusa est in cordibz
nostris: per spiritū sanctū qui datus ē
nobis. Ut quid enim christ⁹ cū adhuc
infirmi essem⁹ secūdū temp⁹ p impijs
mortuus est? Vix enim pro iusto q̄s

moritur. ſam ꝑ bono forſitan quis audeat mori. Cōmendat aūt caritatē ſuam deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores eſſemus ſecundum tempus criſtus ꝑ nobis mortuus eſt. ſMulto igitur magis nunc iuſtificati in ſanguine ipſius ſalui erim⁹ ab ira per ipſum. Si enim cum inimici eſſemus reconciliati ſumus deo· ꝑ mortem filij eius: multo magis reconciliati ſalui erimus in vita ipſius. ſNō ſolum aūt: ſed ⁊ gloriamur in deo per dñm nr̄m ihēſum criſtū: ꝑ quē nūc reconciliationē accepimus. Propterea ſicut ꝑ unū hominē peccatū in hunc mūdum intrauit ⁊ per peccatū mors: et ita i oēs hōmines mors ptrāſiit: in quo omnes peccauerūt. Vſq; ad legē enim peccatū erat in mūdo. Peccatū aūt non imputabat cum lex nō eſſet: ſed regnauit mors ab adam uſq; ad moyſen· etiā in eos qui non peccauerunt i ſimilitudinē ꝓuaricatōnis ade: qui eſt forma futuri. Sed non ſicut delictū: ita ⁊ donū. Si enim uni⁹ delicto multi mortui ſunt: multo magis gratia dei et donū· i gratia uni⁹ hominis ihēſu criſti· in plures abundauit. Et nō ſicut ꝑ unū peccatū: ita et donum. ſam iudiciū ex uno in condemnationem: gratia aūt ex multis delictis in iuſtificationē. Si enim unius delicto mors regnauit ꝑ unū: multo magis abundantiā gratie et donationis et iuſtitie accipientes in vita regnabunt per unū ihēſum criſtum. Igitur ſicut per uni⁹ delictū in omnes homines i cōdemnationē: ſic ⁊ per uni⁹ iuſtitiā in omnes homines in iuſtificationē vite. Sicut enim per in obedientiam unius hominis peccatores conſtituti ſunt multi: ita et ꝑ uni⁹ obeditionem iuſti conſtituentur multi. Lex aūt ſubintrauit: ut abundaret delictū. Vbi autem abundauit delictū· ſup abundauit gratia: ut ſicut regnauit peccatū i mortem· ita ⁊ gratia regnet ꝑ iuſtitiā i vitā eternā: ꝑ ihēſū criſtū dñm nr̄m. C· vi·

Quid ergo dicem⁹? ſManebimus in peccato: ut gratia abundet? ſAbſit. Si enim mortui ſum⁹ peccato: quomō adhuc viuem⁹ in illo? An ignoratis fratres: quia quicunq; baptizati ſum⁹ in criſto ihēſu i morte ipſi⁹ baptizati ſum⁹? Conſepulti enī ſum⁹ cū illo ꝑ baptiſmū in mortem: ut quomodo criſtus ſurrexit a mortuis per gloriā patris: ita et nos in nouitate vite ambulem⁹. Si enim cōplantati facti ſumus ſimilitudini mortis ei⁹: ſimul et reſurrectionis erim⁹. Hoc ſciētes: quia vetus homo noſter ſimul crucifixus ē ut deſtruatur corpus peccati: ut ultra non ſeruiam⁹ peccato. Qui enim mortuus eſt: iuſtificatus eſt a peccato. Si aūt mortui ſumus cū criſto credim⁹ quia ſimul etiā viuemus cum criſto: ea ſcientes ꝙ criſtus reſurgens a mortuis iam non moritur: mors illi ultra nō dñabitur. Quod enī mortuus eſt peccato· mortu⁹ eſt ſemel: qđ autem viuit viuit deo. Ita ⁊ vos ex iſtimate vos mortuos quidē eſſe peccato: viuentes aūt deo in criſto ihēſu. ſNō ergo regnet peccatū in veſtro mortali corpore: ut obediatis concupiſcentijs eius. Sed neq; exhibeatis membra veſtra arma iniquitatis peccato: ſed exhibete vos deo tanq̄ ex mortuis viuētes: ⁊ membra veſtra arma iuſtitie deo. Peccatū enim vobis nō dñabit. ſNō enī ſub lege eſtis: ſed ſub gratia. Quid ergo? Peccabim⁹: quoniam non ſumus ſb̄ lege ſed ſub ḡtia? ſAbſit. An

nescitis quoniã cui exhibetis uos seruos ad obediendũ: serui estis eius cui obedistis. siue peccati ad mortem siue obeditionis ad iusticiã? Gratias aũt deo q̃ fuistis serui peccati: obedistis aũt ex corde. in eã formã doctrine in q̃ traditi estis. liberati aũt a peccato: serui facti estis iusticie. Humanũ dico: propter infirmitatẽ carnis ue. Sicut enĩ exhibuistis membra ura seruire immũdicie & iniquitati ad iniquitatẽ: ita nũc exhibete membra uestra seruire iusticie in sanctificationem. Cum enim serui essetis peccati: liberi fuistis iusticie. Quẽ ergo fructum habuistis tunc in illis: in quibs nũc erubescitis? Nã finis illoz mors est. Nunc uero liberati a peccato. serui aũt facti deo: habetis fructũ uestrũ in sanctificationẽ: finẽ uero uitã eternã. Stipẽdia enĩ peccati mors: gratia aũt dei uita eterna in xpo ihesu dño nro. Cvn.

An ignoratis fratres scientibs enĩ legem loquor: quia lex in homine dnatur quãto tẽpore uiuit? Nã q̃ sub uiro est mulier: uiuente uiro alligata est legi. Si aũt mortuus fuerit uir eius: soluta est a lege uiri. Igitur uiuente uiro uocabitur adultera si fuerit cũ alio uiro: si aũt mortuus fuerit uir eius. liberata est a lege uiri: ut non sit adultera si fuerit cum alio uiro. Itaq; fratres mei & uos mortificati estis legi per corpus xpi: ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit: ut fructificetis deo. Cum enim essemus in carne. passiones peccatoz que per legem erãt operabãtur in membris nostris: ut fructificarẽt morti. Nũc aũt soluti sumus a lege mortis. in qua detinebamur: ita ut seruiamus in nouitate spiritus & non in uetustate littere. Quid ergo dicemus? Lex peccatũ est? Absit. Sed peccatum nõ cognoui: nisi p legem. Nã concupiscentiã nesciebam: nisi lex diceret. Non concupisces. Occasione aũt accepta. peccatum per mandatũ operatũ est in me omnẽ concupiscentiã. Sine lege enim peccatũ mortuũ erat. Ego aũt uiuebã sine lege aliquãdo. Sed cum uenisset mandatũ: peccatũ reuixit. Ego autem mortuus sum: & inuentũ est michi mandatũ qđ erat ad uitã: hoc est ad mortẽ. Nã peccatũ occasione accepta p mandatũ seduxit me: & p illud occidit. Ita q̃z lex quidẽ sancta: & mandatũ sanctũ et iustũ et bonũ. Quod ergo bonũ est michi factũ est mors? Absit. Sed peccatũ ut appareat peccatũ p bonũ operatũ est michi mortem: ut fiat supra modũ peccans peccatũ per mandatũ. Scimus enim: qa lex spiritualis ẽ. Ego aũt carnalis sum: uenũdatus sub peccato. Quod enim operor nõ intelligo. Non enim qđ uolo bonũ hoc ago: sed quod odio malũ illud facio. Si autẽ quod nolo illud facio: consentio legi quoniã bona est. Nũc aũt iã nõ ego operor illud sed qđ habitat in me peccatũ. Scio enim: quia nõ habitat in me hoc est in carne mea bonũ. Nam uelle adiacet michi: perficere aũt bonũ non inuenio. Non enim qđ uolo bonum hoc facio: sed qđ nolo malũ hoc ago. Si autem qđ nolo facio illud: iam non ego operor illud: sed qđ habitat in me peccatũ. Inuenio igit legẽ uolenti michi facere bonũ: quoniam michi malũ adiacet. Condelector enĩ legi dei secm interiorẽ hominẽ. Video aũt aliã legẽ in mẽbris meis. repugnãtem legi mẽtis mee: & captiuãtẽ me in lege peccati q̃ est in mẽbris meis. Infelix ego homo: qs me liberabit de corpore mortis huius? Gratia dei: per ihesũ xpm

dñm nr̄m. Q gr̄ ego ipe mēte seruio legi dei: carne autem legi peccati. C·vm·

Nichil ergo nunc damnationis est his qui sunt in xpisto ihesu: qui non scd̄m carnē ambulāt. Lex enī spiritus vite in xpisto ihesu: liberauit me a lege peccati et mortis. Qam qd̄ impossibile erat legi in quo infirmabat p carnē: deus filiū suū mittens in similitudinē carnis peccati: et de peccato damnauit peccatū in carne· ut iustificatio legis impleretur in nobis: qui non scd̄m carnē ambulam⁹· sed scd̄m spiritū. Qui enī scd̄m carnē sūt· q̄ carnis sūt sapiūt: q̄ vero scd̄m spiritū sūt· q̄ sunt spiritus sentiūt. Qā prudentia carnis mors est: prudentia aūt spiritus vita ⁊ pax. Quoniā sapientia carnis inimica est deo. Legi enim dei nō est subiecta: nec enī potest. Qui aūt in carne sunt: deo placere non possunt. Q vos autē in carne nō estis sed ī spiritu: si tamē spiritus dei habitat ī vobis. Si quis aūt spiritū xpisti non habet: hic nō est ei⁹. Si aūt xpistus in vobis ē: corpus quidē mortuū est ꝓpter peccatū: spiritus vero vivit ꝓpter iustificationē. Qd̄ si spiritus ei⁹ qui suscitauit ihesum a mortuis habitat in vobis: q̄ suscitauit ihesum xpistū a mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra: ꝓpter inhabitantē spiritū ei⁹ in vobis. Ergo fratres debitores sum⁹: nō carni ut secundū carnē viuam⁹. Si enim scd̄m carnē vixeritis· morieminī: si aūt spiritu facta carnis mortificaueritis· viuetis. Quicūq; enim spiritu dei agūtur: hi sunt filij dei. Qā nō enī accepistis spiritū seruitutis iterū in timore: sed accepistis spiritū adoptionis filioꝝ dei: in quo clamam⁹ abba pater. Q ipe enim spiritus testimoniū reddit spiritui nr̄o: q̄ sum⁹ filij dei. Si aūt filij· ⁊ heredes: heredes quidē dei· coheredes aūt xpisti: si tamē compatimur ut et conglorificemur. Estimo enī: q̄ nō sunt cōdigne passiones hui⁹ temporis ad futurā gloriā· q̄ revelabit in nobis. Qā expectatio creature revelationē filioꝝ dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est nō volens: sed ꝓpter eū qui subiecit eam in spe: quia ⁊ ipa creatura liberabit a seruitute corruptionis in libertatē glorie filioꝝ dei. Scimus enim: q̄ omnis creatura ingemiscit et parturit usq; adhuc· nō solū aūt illa: sed et nosipi primitias spiritus habentes· ⁊ ipi intra nos gemim⁹ adoptionem filioꝝ dei: expectātes redemptionē corporis nostri. Spe enim salui facti sum⁹. Spes aūt que videtur nō est spes. Qā qd̄ videt quis q̄d sperat? Si aūt quod nō videm⁹ speram⁹: p patiētiā expectam⁹. Similiter aūt et spiritus adiuuat infirmitatē nostrā. Qā qd̄ orem⁹ sicut oportet nescim⁹: sed ipe spiritus postulat p nobis gemitibz inenarrabilibz. Qui aūt scrutatur corda· scit quid desideret spiritus: q̄a scd̄m deū postulat p sctis. Scim⁹ aūt quoniā diligentibz deū· omnia cooperant in bonū: his q̄ scd̄m ꝓpositū vocati sunt sancti. Qā quos plcuit et predestinauit cōformes fieri ymaginis filij sui: ut sit ipe primogenit⁹ ī mltis fratribz. Quos aūt predestinauit hos ⁊ vocauit: et qs vocauit hos ⁊ iustificauit. Quos autem iustificauit: illos et glorificauit. Quid ergo dicem⁹ ad hec? Si deus p nobis: quis contra nos? Qui etiā ꝓprio filio nō ppercit: sed p nobis oīb⁹ tradidit illū. Quomō nō etiā cū illo omnia nobis donauit? Quis accusabit adūsus electos dei? Deus q̄ iustificat.

Quis est qui cōdemnet? Xp̄us ihesus qui mortuus est ymmo qui et resurrexit: qui est ad dexterā dei: qui etiā interpellat p nobis. Quis ergo nos separabit a caritate cristi? Tribulatio an angustia an fames an nuditas an periculū: an psecutio an gladius? Sicut scriptū est. Quia ptter te mortificamur tota die: estimati sum⁹ sicut oues occisionis. Sed in hijs omnibus superam⁹: propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim: quia neq; mors neq; vita neq; angeli neq; principat⁹ neq; virtutes neq; instantia neq; futura neq; fortitudo neq; altitudo neq; profundū neq; creatura alia poterit nos separare a caritate dei: que est in cristo ihesu domino nostro. C. ix.

Veritatem dico in cristo ihesu. nō mentior. testimoniū michi phibente cōscientia mea in spiritu sancto: quoniā tristicia michi est magna: et cōtinuus dolor cordi meo. Optabā enī ego ipe anathema esse a cristo pro fratribz meis qui sunt cognati mei secundū carnē qui sunt israhelite: quoz adoptio est filiorū z gloria et testamētum z legislatio z obsequiū et pmissa: quoz patres ex quibz cristus secūdum carnē. qui est sup omnia de⁹ benedict⁹ in secula amē. Non aūt qz ceciderit verbum dei. Non enim omnes qui israhel hij sunt israhelite. neq; qui semē sunt abrahe omnes filij. Sed in ysaac vocabitur tibi semen: id est non qui filij carnis hij filij dei: sed qui filij sunt promissionis. estimant̄ in semine. Promissionis enim verbū hoc est. Secūm hoc temp⁹ veniā: z erit sare filio. Non solū aūt illa: sed z rebecca ex uno concubitu habēs ysaac patris nostri. Cū enim nōdū nati fuissent aut aliquid boni egissent aut mali: ut secūdū electionē ꝓpositū dei maneret. nō ex operibus sed ex vocante dictū est ei: quia maior seruiet minori sicut scriptū est. Jacob dilexi: esau autem odio habui. Quid ergo dicem⁹? Nūquid iniqtas apud deū? Absit. Moysi enim dicit. Miserebor cui misertus fuī: z misericordiā pstabo cui miserebor. Igitur non volentis neq; currentis sed miserentis est dei. Dicit enim scriptura pharaoni. Quia ī ipm ipm excitaui te ut ostendā in te virtutem meā: z ut annūcietur nomē meū in vniuersa terra. Ergo cui vult miseretur: z quē vult indurat. Dicis itaq; michi. Quid adhuc queritur? Volūtati eius quis resistit? O homo: tu quis es. qui respōdeas deo? Nūquid dicit figmentū ei qui se finxit: qd me fecisti sic? An nō habet potestatem figulus lutī ex eadē massa facere aliud quidē vas ī hnorē: aliud vero in cōtumeliā? Nō si deus volens ostendere iram. z notā facere potentiā suā sustinuit in multa patientia vasa ire apta in interitū: ut ostenderet diuitias glorie sue in vasa misericordie q̄ ꝓparauit in gloriā? Quos z vocauit nos: nō solū ex iudeis sed etiā ex gentibz: sicut in osee dicit. Vocabo non plebem meā. plebē meā: z non dilectā dilectā. z nō misericordiā cōsecutā misericordiā cōsecutā. Et erit: in loco vbi dictū est eis nō plebs mea vos: ibi vocabūtur filij dei viui. Ysaias autem clamat p israhel. Si fuerit numerus filioz israhel tanq̄ arena maris: reliquie salue fient. Verbū enī cōsūmans et abbreuiās in equitate: qa verbū breuiatū faciet dns sup terrā. Et sicut pdixit ysaias nisi dom⁹ sabaoth reliquisset nobis semen sicut sodoma et facti

essem⁹: ⁊ sicut gomorra similes fuissemus. Quid ergo dicem⁹? Qđ gentes que nō sectabant̄ iusticiā apphēdērūt iusticiā: iusticiā aūt q̄ ex fide ē. Israhel vero sectando legē iusticie: in legē iusticie nō puenit. Quare: qā nō ex fide: sed q̄si ex operibz. Offenderūt enī in lapidē offensionis: sicut scriptū ē. Ecce pono in syon lapidē offensionis ⁊ petrā scādali: et oīs q̄ credit in eū nō confundet̄. C. x.

Fratres: volūtas quidem cordis mei et obsecratio ad deū fit pro illis in salutem. Testimoniū enim phibeo illis q⁹ emulationē quidē dei habent: sed nō scām sciētiā. Ignorātes enī iusticiā dei. ⁊ suā querētes statuere: iusticie dei nō sunt subiecti. Finis enī legis xp̄s: ad iusticiā oīi credenti. Moyses enim scripsit: quoniā iusticiam que ex lege est qui fecerit hom̄o: viuet in ea. Que aūt ex fide ē iusticia sic dicit. Ne dixeris in corde tuo. q̄s ascēdet in celū. id est xp̄m deducere: aut q̄s descendet in abyssum. hoc est xp̄m a mortuis reuocare. Sed quid dicit scriptura? Prope est verbū in ore tuo et in corde tuo. Hoc est verbū fidei quod p̄dicam⁹: quia si confitearis in ore tuo dōm ihesum: ⁊ in corde tuo credideris q⁹ deus illū suscitauit a mortuis: salvus eris. Corde enim credit̄ ad iusticiam: ore aūt cōfessio fit ad salutē. Dicit enī scriptura. Omnis qui credit in illū non cōfundet̄ur. Nō enī est distinctio iudei ⁊ greci. Nā idē dōs omniū: diues in oēs qui inuocāt illū. Omnis enī quicunq; inuocauerit nomē dñi: saluus erit. Quomō ergo inuocabūt in quē nō crediderūt? Aut quomō credent ei: quē nō audierūt? Quomō autem audient: sine p̄dicante? Quomō vero p̄dicabūr: nisi mittantur? Sicut scriptū est. Quā speciosi pedes euāgelizantiū pacem: euangelizantiū bona. Sed non omnes obediūt euangelio. Ysaias enī dicit. Dñe: quis credidit auditui nr̄o? Ergo vides ex auditu: auditus aūt p verbū xp̄i. Sed dico. Nūquid nō audierūt? Et quidē in omnē terrā exiuit sonus eor̄: et in fines orbis terre verba eor̄. Sed dico. Nunquid israhel non cognouit? Primus moyses dicit. Ego ad emulationem vos adducā nō in gentem in gentem insipiētem: in irā vos mittā. Ysaias aūt audet et dicit. Inuent⁹ sum a nō querentibz me: palā apparui hīs qui me nō interrogabāt. Ad isr̄l aūt dicit. Tota die expādi man⁹ meas ad pplm nō credentē: sed ctradicētē mihi. C. xi.

Dico ergo. Nunq̄d de⁹ repulit populū suū? Absit. Nam et ego israhelita sum ex semine abraham de tribu beniamin. Non repulit de⁹ plebem suā quā pscīuit. An nescitis in helya quid dicit scriptura: quēadmodum interpellat deū aduersū israhel? Dñe pphetas tuos occiderūt: altaria tua suffoderūt. ⁊ ego relictus sum sol⁹: et querūt aīmā meā. Sed quid dicit illi diuīnū respōsum? Reliqui mihi septē milia viroz: qui nō curuauerūt genua ante baal. Sic ergo et in hoc tēpore: reliquie scām electionē gratie salue facte sunt. Si aūt gratia: iā nō ex operibz. Alioquin gratia iā nō est gratia. Quid ergo? Qđ querebat israhel hoc non est cōsecut⁹: electio autem cōsecuta est: ceteri vero excecati sūt sicut scriptū ē. Dedit illis deus spiritū compunctionis: oculos ut nō videāt ⁊ aures ut nō audiāt: usq; in hodiernū diē. Et dauid dicit. Fiat mensa eor̄ corā ipīs in laqueū: ⁊ in captionē et in scādalū

et in retributionē illis. Obscurentur oculi eoꝝ ne videāt: ⁊ dorsū eoꝝ semp incurua. Dico ergo. Numq̄d sic offenderūt ut caderent? Absit. Sed illorū delicto salus gentibus: ut illos emulentur. Nō si delictum eorū diuitie sunt mūdi ⁊ diminutō eoꝝ diuitie gentiū: quātomagis plenitudo eoꝝ? Vobis enī dico gentibꝫ. Quādiu quidē ego sum gentiū apls ministeriū meū honorificabo: si quo modo ad emulandum puocem carnē meā: ⁊ saluos faciam aliquos ex illis. Si enī amissio eoꝝ reconciliatio ē mūdi: q̄ assumptio nisi vita ex mortuis? Nō si delibatio sancta est: ⁊ massa. Et si radix sancta: et rami. Nō si aliqui ex ramis fracti sunt: tu aūt cū oleaster esses insert⁹ es in illis: ⁊ socius radicis ⁊ pinguedinis oliue factus es: noli gloriari aduersus ramos. Nō si gloriaris: non tu radicem portas: sed radix te. Dices ergo. fracti sunt rami: ut ego inserar. Bene. Propter incredulitatem fracti sūt. Tu aūt fide stas. Noli altū sapere sed time. Si enim de⁹ naturalibꝫ ramis nō pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem ⁊ seueritatē dei. In eos quidē qui ceciderūt seueritatem: in te aūt bonitatem dei: si pmanseris i bonitate. Alioquin ⁊ tu excideris. Sed ⁊ illi si nō pmānserint i incredulitate inserentur. Potens est enim de⁹ iterꝫ inserere illos. Nā ⁊ si tu ex naturali excisus es oleastro ⁊ contra naturā insert⁹ es in bonā oliuā: quātomagis hīi qui secundū naturā inserentur sue oliue? Nolo enī vos ignorare fres misteriū hoc: ut nō sitis vobisipis sapientes: quia cecitas ex parte contingit in isrl donec plenitudo gentiū intraret: ⁊ sic oīs isrl saluus fieret sicut scriptū est. Veniet ex syon: qui eripiat et auertat impietatem ab iacob. Et hoc illis a me testamentū: cū abstulero peccata eoꝝ. Secundū euangeliū quidē inimici ꝓpter vos: secundū electionē aūt carissimi ꝓpter patres. Sine penitentia enim sunt dona ⁊ vocatio dei. Sicut enim aliquādo et vos nō credidistis deo nūc aūt misericordiā obtenti estis propter incredulitatē illorū: ita et isti nūc nō crediderūt i vestrā misericordiā: ut ⁊ ipi misericordiā cōsequātur. Conclusit enim de⁹ oīa in incredulitate: ut omniū misereatur. O altitudo diuitiarꝫ sapientie ⁊ scientie dei: quā incōprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vie ei⁹. Quis enī cognouit sensum dñi: aut quis cōsiliarius eius fuit? Aut quis prior dedit illi: et retribuetur ei? Quoniam ex ipo et per ipsum et in ipso sunt omnia: ipi gloria in secula seculorum amen. C. xij.

Obsecro itaq̄ vos fratres per misericordiā dei: ut exhibeatis corpora vestra hostiā viuentem. sanctā. deo placentem: rationabile obsequiū vrm. Et nolite conformari huic seculo: sed reformamini in nouitate sensus vri: ut ꝓbetis que sit voluntas dei bona. ⁊ bene placens. ⁊ pfecta. Dico enim per gratiā que data est michi. oīibus q̄ sunt inter vos: nō plus sapere q̄ oportet sapere. sed sapere ad sobrietatem: ⁊ unicuiq̄ sicut de⁹ diuisit mensurā fidei. Sicut enī in uno corpore multa membra habem⁹: omnia aūt membra nō eundem actū habent: ita multi unū corpus sum⁹ in xpō: singuli aūt alter alteri⁹ mēbra: habentes donationes scōm gratiā que data est nobis differentes. Siue ꝓphetiam: scōm rationē fidei. Siue ministeriū: i ministrādo.

Sive qui docet: in doctrina. Qui exhortatur in exhortãdo. Qui tribuit: in simplicitate. Qui præest: in sollicitudine. Qui miseretur: in hilaritate. Dilectio: sine simulatione. Odientes malũ: adhærentes bono. Caritatem fraternitatis inuicem diligentes: honore inuicem præuenientes. Sollicitudine nõ pigri: spiritu feruentes: dño seruientes. Spe gaudentes: in tribulatione patientes: orationi instantes. Necessitatibus sanctorũ communicantes: hospitalitatẽ sectantes. Benedicite persequentibus uos. Benedicite: et nolite maledicere. Gaudere cũ gaudentibus: flere cũ flentibus. Idipsum inuicem sentientes. Nõ alta sapientes: sed humilibus cõsentientes. Nolite esse prudentes apud uosmetipsos. Nulli malũ pro malo reddentes: prouidentes bona non tantũ coram deo: sed etiã coram omnibus hominibus. Si fieri potest: quod ex uobis est: cũ omnibus hominibus pacem habentes. Nõ uosmetipsos defendentes carissimi: sed date locũ iræ. Scriptũ est enim. Mihi uindicta: ego retribuam dicit dominus. Sed si esurierit inimicus tuus ciba illum: si sitit: potũ da illi. Hoc enim faciens: carbones ignis cõgeres super caput eius. Noli uinci a malo: sed uince in bono malum. C. xm.

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a deo. Que aũt sunt a deo: ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati: dei ordinationi resistit. Qui aũt resistũt: ipsi sibi damnationem acquirũt. Nã principes nõ sunt timori boni operis sed mali. Vis aũt non timere potestatem? Bonũ fac: et habebis laudem ex illa. Dei enim minister est: tibi in bonũ. Si aũt malũ feceris: time. Nõ enim sine causa gladiũ portat. Dei enim minister est: uindex in iram ei qui malũ agit. Idcoque necessitate subditi estote: nõ solũ propter iram: sed etiã propter cõscientiã. Idcirco enim et tributa præstatis. Ministri enim dei sunt: in hoc ipsum seruientes. Reddite ergo omnibus debita. Cui tributũ tributũ: cui uectigal uectigal: cui timorem timorem: cui honorẽ honorem. Nemini quicquã debeatis: nisi ut inuicem diligatis. Qui enim diligit proximũ: legem adimpleuit. Nã nõ adulterabis. non occides. nõ furaberis. non falsum testimoniũ dices. non cõcupisces: et si quod est aliud mandatũ in hoc uerbo instauratur: diliges proximũ tuũ sicut teipsum. Dilectio proximi malũ nõ operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Et hoc scientes tempus: quia hora est iam nos de somno surgere. Nunc enim propior est nra salus: quã cũ credidimus. Nox præcessit: dies aũt appropinquauit. Abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur arma lucis: sic ut in die honeste ãbulemus. Nõ in comessationibus et ebrietatibus. nõ in cubilibus et impudicitiis. nõ in cõtentione et emulatione: sed induimini dominũ ihesum christum: et carnis curam ne feceritis in desideriis. C. xm.

Infirmũ aũt i fide assumite: nõ in dissceptationibus cogitationũ. Alius enim credit mãducare se omnia. Qui aũt infirmus est: olus mãducet. Is qui mãducat. nõ mãducãtem nõ spernat: et qui nõ mãducat: mãducãtem nõ iudicet. Deus enim illũ assumpsit. Tu quis es qui iudicas alienũ seruum? Dño suo stat aut cadit. Stabit aũt. Potens est enim deus statuere illum. Nã alius iudicat diem inter diem: alius aũt iudicat omnem diem. Unusquisque in suo sensu abundet. Qui sapit diem. dño sapit:

et qui mãducat·dño mãducat. Gratias enim agit deo. Et qui nõ mãducat·dño nõ mãducat: ⁊ gratias agit deo. ſſlemo enim nrm sibi viuit: ⁊ nemo sibi moritur. Siue enim viuim⁹· dño viuim⁹: siue morimur·dño morim̃. Siue ergo viuim⁹ siue morim̃: dm̃i sumus. ſſln hoc enim xp̃us mortuus est ⁊ resurrexit: ut ⁊ viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dñetur. Tu aũt quid iudicas fratrem tuũ: aut tu q̃re spernis fratrẽ tuũ? Omnes enim stabimus ante tribunal dei. Scriptũ est enim. Viuo ego dicit dñs: quoniã mihi flectetur omne genu: ⁊ omnis lingua cõfitebit̃ deo. ſſta q; unusquisq; nostrũ p se rationẽ reddet deo. ſſlõ ergo amplꝰ inuicem iudicem⁹. Sed hoc iudicate magis: ne ponatis offendiculũ fratri uel scãdalũ. Scio ⁊ cõfido in dño ihesu: q̃a nichil ommune p ipm· nisi ei qui existimat q̃d cõmune esse: illi cõmune est. Si enim propter cibũ frater tuus contristatur: iam nõ scm caritatẽ ambulas. ſſloli cibo tuo illũ pdere: p quo xp̃s mortuus est. ſſlõ ergo blasphemetur bonũ nostrũ. ſſlõ est enim regnũ dei esca et potus: sed iustitia ⁊ pax ⁊ gaudiũ i spiritu sancto. Qui enim in hoc seruit xp̃o placet deo: ⁊ pbatus est hominibus. Itaq; que pacis sunt sectemur: et que edificatõnis sunt in inuicem custodiamus. ſſloli propter escam destruere op⁹ dei. Omnia quidẽ sunt munda: sed malũ est homini qui p offendiculũ manducat. Bonũ ẽ nõ mãducare carnẽ ⁊ nõ bibere uinũ: neq; i quo frater tu⁹ offendit aut scãdalizat̃ aut infirmat̃. Tu quidẽ habes pnes temetipm: habe corã deo. Beat⁹ q̃ nõ iudicat semetipm in eo q; pbat. Qui aũt discernit: si mãducauerit dãnat⁹ ẽ: q̃a nõ ex fide. Omne aũt qd̃ nõ est ex fide peccatũ est. C. xv.

Debem⁹ aũt nos firmiores infirmitates infirmoꝝ sustinere: et non nobis placere. Unusquisq; vrm proximo suo placeat in bonũ: ad edificationẽ. Etenim xp̃us nõ sibi placuit: sed sicut scriptũ est: improperia improperãtiũ tibi ceciderũt sup me. Quecunq; enim scripta sunt ad nostrã doctrinã scripta sunt: ut p patientiã ⁊ cõsolationẽ scripturaꝝ spem habeamus. Deus aũt patientie ⁊ solatij det vobis idipm sapere in alterutrũ scm ihesũ xp̃m: ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem dñi nostri ihesu xp̃i. Propter quod suscipite inuicem sicut et xp̃us suscepit vos in honorem dei. Dico enim xp̃m ihesum ministrũ fuisse circũcisionis ꝓpter veritatem dei ad cõfirmandas ꝓmissiones patrũ: gentes aũt super misericordia honorare deũ: sicut scriptum est. Propterea cõfitebor tibi in gentibus dñe: et nomini tuo cantabo. Et iterum dicit. Letamini gẽtes cũ plebe ei⁹. Et iterũ. Laudate omnes gentes dm̃: et magnificate eũ omnes ppli. Et rursus ysaias ait. Erit radix iesse: et qui exsurget regere gẽtes· i eum gẽtes sperabũt. Deus aũt spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo: ut abũdetis in spe ⁊ virtute spiritus sancti. Certus sũ aũt fratres mei ⁊ ego ipe de vobis: quoniã et ipi pleni estis dilectione· repleti omni scientia: ita ut possitis alterutrũ monere. Audacius aũt scripsi vobis fratres ex parte· tanq̃ in memoriã vos reducens: propter gratiã que data est mihi a deo ut sim minister xp̃i ihesu in gentibus sanctificãs euangeliũ dei: ut fiat oblatio gentiũ accepta et sanctificata in spiritu sancto. Habeo igitur

gloriā in xp̄o ihesu ad deū. Nō enim
audeo aliquid loqui eoꝝ que p me nō
efficit xp̄us ī obedientiā gentiū: verbo
et factis in virtute signoꝝ et ꝓdigioꝝ
in virtute spiritus sancti: ita ut ab ihe-
rusalē p circuitū usq; ad illiricū reple-
uerim euāgeliū xp̄i. Sic aūt p̄dicaui
euangeliū hoc· non ubi nominatus
est xp̄us ne super alienū fundamen-
tum edificarē: sed sicut scriptū ē quibꝫ
nō ē annūciatū de eo videbūt: ⁊ q̄ non
audierūt de eo intelligent· ꝓpter quod
et impediebar plurimū venire ad vos.
Nūc vero ulteri⁹ locū non habens in
hiis regionibus: cupiditatem aūt ha-
bens veniendi ad vos ex multis iam
p̄cedentibus ānis: cū in hyspaniā ꝓfi-
cisci cepero· spero q̄ p̄teriens videam
vos· ⁊ a vobis deducar illuc· si vobis
p̄mū ex parte fruit⁹ fuero. Nūc igitur
proficiscar ī iherusalē ministrare san-
ctis. Probauerūt enim macedonia et
achaia collationē aliquā facere ī pau-
peres sanctoꝝ q̄ sunt in iherusalē. Pla-
cuit enī eis: et debitores sunt eoꝝ. Nā
si spiritualiū eoꝝ participes facti sunt
gentiles: debent et in carnalibꝫ mini-
strare eis. Hoc igit̄ cū cōsūmauero et
assignauero eis fructū hunc: per vos
proficiscar in hyspaniā. Scio autem:
qm̄ veniēs ad vos ī abūdantia bene-
dictōnis xp̄i veniā. Obsecro ergo vos
fr̄es p dn̄m nr̄m ihesū xp̄m ⁊ p carita-
tem sc̄i spirit⁹ ut adiuuetis me ī ora-
tōnibꝫ ad deū· ut liberer ab infidelibꝫ
q̄ sunt ī iudea: ⁊ obsequii mei oblatio
accepta fiat in ihr̄lm sc̄tis: ut veniā
ad vos ī gaudio p volūtatē dei ut re-
frigerer vobiscū. De⁹ autem pacis sit
cum omnibus vobis amen. C·xvi·
Commēdo aūt vobis phebē soro-
rē nr̄am q̄ ē ī ministerio ecclesie
que ē cencris ut eā suscipiatis ī dn̄o
digne sc̄tis: et assistatis ei ī q̄cūq; ne-
gocio vr̄i indiguerit. Etenī ipa q̄; assi-
tit multis: michi ipi. Salutate priscā
⁊ aquilā adiutores meos ī xp̄o ihesu:
q̄ p aīa mea suas ceruices supposuerūt:
quibꝫ nō sol⁹ ego gr̄as ago sed et cū-
cte ecclesie gētiū: ⁊ domesticā ecclesiā eoꝝ.
Salutate ephenetū dilectū michi: q̄ est
p̄mitiu⁹ asye ī xp̄o ihesu. Salutate ma-
riā q̄ mltū laborauit ī vobis. Saluta-
te andronicū ⁊ iuliam cognatos ⁊ cō-
captiuos meos q̄ sūt nobiles ī apl̄is:
q̄ et āte me fuerūt ī xp̄o. Salutate āpli-
atū dilectissimū michi ī dn̄o. Saluta-
te vrbanū adiutorē nr̄m ī xp̄o ihesu: et
stachin dilectum meū. Salutate appel-
len ꝓbum in cristo. Salutate eos qui
sūt ex aristoboli domo. Salutate hero-
dionē cognatū meū. Salutate eos q̄
sūt ex narcissi domo: q̄ sūt ī dn̄o. Sa-
lutate triphenā ⁊ triphosā: q̄ laborāt
ī dn̄o. Salutate psidam carissimā: q̄
mltū laborauit ī dn̄o. Salutate rufū
electū ī dn̄o: ⁊ matrē ei⁹ ⁊ meā. Saluta-
te asincretū flegontā hermen patrobam
herman: ⁊ q̄ cū eis sunt fr̄es. Salutate
philologū ⁊ iuliam nereū et sororē ei⁹
⁊ olimpiadem: ⁊ oēs q̄ cū eis sūt san-
ctos. Salutate inuicē ī osculo sancto.
Salutāt vos oēs ecclesie xp̄i. Rogo
aūt vos fr̄es ut obseruetis eos q̄ dissēsio-
nes ⁊ offendicla p̄ter doctrinā quā vos
didicistis faciunt: ⁊ declinate ab illis.
Huiusmodi enī xp̄o dn̄o nr̄o nō ser-
uiunt sed suo ventri: ⁊ p dulces sermones ⁊
benedictōnes seducūt corda innocētiū.
Vr̄a enī obediētia in omī loco diuul-
gata ē. Gaudeo igit̄ ī vobis: sed volo
vos sapiētes esse ī bono: et simplices
in malo. De⁹ aūt pacis cōterat satha-
nan sub pedibꝫ vr̄is velociter. Gratia

dñi nostri ihesu xpi vobiscū. Salutat vos thimothe⁹ adiutor me⁹: z lucius et iason z sosipater cognati mei. Saluto vos ego tercius: q̄ scripsi epistolam in dño. Salutat vos gaius hospes meus: z vniuerse ecclie. Salutat vos erast⁹ archari⁹ ciuitatis: et quartus frater. Gratia dñi nostri ihesu xpi cū oñibz vobis amen. Ei aūt qui potens est nos ꝺfirmare iuxta euāgeliū meū z p̄dicationē ihesu xpi: scdm reuelationē misterij temporibz eternis taciti qd nūc patefactū est per scripturas propheterū scdm p̄ceptū eterni dei ad obeditionē fidei i cūctis gentibz cognoti soli sapienti deo p ihesū xp̄m: cui honor et gloria in secula seculorū amen.

Incipit prologus in epl̄am primā ad Corinthos·

Corinthij sunt achaici: et hij similiter ab apl̄o audierūt verbū veritatis: z subuersi sunt multipharie a falsis apīs. Quidam a philosophie verbosa eloquentia: alij secta legis iudaice inducti sunt. Hos reuocat apostolus ad veracē fidem et euangelicam sapientiam: scribēs eis ab epheso per thimotheum.

Incipit Epl̄a ad Chorinthios·p̄ma·C·1·

Paulus vocat⁹ apostolus ihesu xpi per volūtatē dei et sostenes frater ecclesie dei que ē corinthi: sanctificatis i xp̄o ihesu vocatis sanctis: cū oñibus qui inuocant nomē dñi nri ihesu xpi in omni loco ipoz z nro. Gratia vobis et pax a deo patre nro: et dño ihesu xp̄o. Gratias ago deo meo semp p vobis i gratia dei q̄ data est vobis in xp̄o ihesu: qa in oñibz diuites facti estis in illo in oñi verbo et in oñi sciencia: sicut testimoniū xpi ꝺfirmatū ē in vobis ut nichil vobis desit in nulla gratia: exspectātibz reuelationē dñi nri ihesu xpi: qui et ꝺfirmabit vos usq; in finē sine crimine: in die aduent⁹ dñi nri ihesu xpi. Fidelis de⁹: p quē vocati estis in societatem filij ei⁹ ihesu xpi dñi nostri. Obsecro aūt vos fratres p nomē dñi nri ihesu xpi: ut idipm dicatis oñes: et nō sint i vobis scismata. Sitis aūt p̄fecti in eodē sensu: et in eadē sciencia. Significatū est enim michi de vobis fres mei ab his qui sūt cloes: qa ꝺtenciones sunt inter vos. Hoc aūt dico: qd unusquisq; vr̄m dicit. Ego quidē sum pauli: ego aūt appollo· ego vero cephe: ego aūt xpi. Diuisus est xp̄s? Numqd paulus crucifix⁹ ē p vobis: aut i noīe pauli baptizati estis? Gratias ago deo meo q̄ neminē vr̄m baptizaui· nisi crispum et gaiū: ne quis dicat q̄ in noīe meo baptizati estis. Baptizaui aūt z stephane domū: ceter⁹ nescio si quē aliū vr̄m baptizauerim. Nō enim misit me xp̄s baptizare sed euangelizare: nō i sapiētia verbi: ut nō euacuet crux xpi. Verbū enim crucis pereuntibz quidē stultitia ē: his aūt qui salui fiūt id est nobis virt⁹ dei ē. Scriptū ē enī. Perdā sapiētiā sapientū: et prudētiā prudētū reprobabo. Vbi sapiēs ubi scriba: ubi inquisitor hui⁹ seculi? Nōne stultam fecit de⁹ sapiētiā hui⁹ mūdi? Nā quia in dei sapiētia non cognouit mūdus p sapiētiā deū: placuit deo p stultitiā p̄dicatōnis saluos facere credētes. Quoniā z iudei signa petūt: z greci sapiētiam querūt. Nos aūt p̄dicamus xp̄m crucifixū: iudeis quidē scādalū· gētibz aūt stultitiā: ipis autem vocatis

iudeis atq; grecis · cristū dei virtutem et dei sapiētiā. Quia qđ stultū ē dei · sapientiꝰ est hominibꝫ: ⁊ qđ infirmū est dei: fortiꝰ ē hominibꝫ. Videte enim vocationē vestrā frēs: qā nō mlti sapientes sēm carnē nō multi potētes non mlti nobiles: sed ꝙ stulta sunt mūdi elegit deꝰ ut cōfundat sapientes: ⁊ infirma mūdi elegit deꝰ ut ꝺfundat fortia: ⁊ ignobilia mūdi ⁊ cōtēptibilia elegit deꝰ et ea ꝙ nō sūt · ut ea que sūt destrueret: ut nō gloriet oīis caro ī ꝺspectu eiꝰ. Ex ipo aūt vos estis ī xpo ihesu: qui factꝰ ē nobis sapiētia ⁊ iustitia et sāctificatio ⁊ redēptio: ut quēadmodū scriptū ē: qui gloriat ī dño glorietur. C·ij·

Et ego cū venissem ad vos frates: veni nō in sublimitate ēmonis aut sapiēte · annūcians vobis testimoniū xpi. Nō enī iudicaui me scire aliquid inter vos nisi ihesū xpm: et hunc crucifixū. Et ego ī infirmitate ⁊ timore ⁊ tremore mlto fui apud vos: et ēmo meꝰ et pdicatio mea nō ī pluasibilibꝫ humane sapiētie verbis: sed ī ostensione spiritꝰ et virtutis: ut fides vra nō sit ī sapiētia hominū sed in virtute dei. Sapientiā aūt loquim inter pfectos. Sapiētiā vero nō huiꝰ seculi neq; principū huiꝰ seculi ꝙ destruūtur: sed loquim dei sapiētiā ī misterio ꝙ abscondita ē: quā pdestinauit deꝰ ante secula ī gloriā nostrā quā nemo principū huiꝰ seculi cognouit. Si enim cognouissent: nūquā dīm glorie crucifixissent. Sicut scriptū est: qđ oculus nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascendit: ꝙ pparauit deꝰ his ꝙ diligūt illū. Nobis aūt reuelauit deꝰ p spiritū suū. Spiritꝰ enī oīa scrutat: etiā pfunda dei. Quis enī scit hominū ꝙ sūt hoīs: nisi spiritꝰ hoīs ꝙ in ipo ē? Ita et que dei sūt nemo cognouit nisi spiritus dei. Nos aūt nō spiritū huiꝰ mūdi accepimus sed spiritū ꝙ ex deo est: ut sciamꝰ ꝙ a deo donata sūt nobis: ꝙ ⁊ loquim nō in doctis humane sapiētie verbis · sed in doctrina spiritus: spiritalibꝫ spiritualia ꝺparātes. Animalis aūt homo nō ꝑcipit ea que sunt spiritus dei. Stultitia enim est illi: ⁊ nō potest intelligere: qā spiritualiter examinatur. Spiritualis aūt iudicat oīa: ⁊ ipe a nemine iudicat: sicut scriptū est. Quis enī cognouit sensū dīi: aut qs instruxit eū? Nos aūt sēsū xpi habem. C·ij·

Et ego frēs nō potui vobis loqui q̄si spiritalibꝫ: sed q̄si carnalibꝫ. Tāquā paruul ī xpo lac vobis potū dedi nō escā. Nōdū enī poteratis: sed nec nūc quidē potestis. Adhuc enī carnales estis. Cū enī fuerit inter vos zelus et ꝺtentio: nōne carnales estis ⁊ sēm hominē ābulatis? Cū enī qs dicat ego quidē sū pauli · alius aūt ego apollo: nōne hoīes estis? Quid igit est apollo? Quid vero paulus? Ministri eiꝰ cui credidistis. Et unicuiq; sicut dns dedit. Ego plātaui apollo rigauit: sed deꝰ incremētū dedit. Itaq; neq; ꝙ plātat ē aliq̄d neq; ꝙ rigat: sed ꝙ incremētū dat deꝰ. Qui plātat aūt ⁊ ꝙ rigat unū sūt. Vnusquisq; aūt ꝓpriā mercedē accipiet sēm suū labore. Dei enī sumus adiutores. Dei agricultura estis: dei edificatio estis. Sēm gr̄iā dei ꝙ data ē mihi ut sapiēs architectꝰ fundamētū posui: alius aūt superedificat. Vnusquisq; aūt videat quomō superedificet. Fundamētū enim aliud nemo potest ponere p̄ter id qđ positū ē: qđ ē xps ihesus. Si qs aūt superedificat supra fundamētū hoc aurū argentū lapides p̄ciosos ligna fenū stipulā: uniuscuiusq; opus

manifestū erit. Dies enim dñi declarabit: qā i igne revelabit: z uniuscuiusq; opus ql̄e sit ignis ꝓbabit. Si cui⁹ opus mānserit qđ superedificauit: mercedē accipiet. Si cui⁹ op⁹ arserit detrimētū patiet: ipe aūt salvus erit: sic tamē q̄si p ignē. Nescitis qā tēplū dei estis: z spiritꝰ dei habitat i vobis? Si q̄s autem tēplū dei violaverit: disperdet illū deus. Tēplū enī dei sāctū ē: qđ estis vos. Nemo se seducat. Si q̄s videt̄ inter vos sapiēs esse i hoc seculo: stultꝰ fiat ut sit sapiēs. Sapiētia enī huius mūdi stultitia est apud deū. Scriptū est enī. Cōprehēdam sapientes in astutia eoꝝ. Et iterū. Dñs novit cogitatōnes sapiētiū: q̄m vane sūt. Nemo itaq; glorietur in hominibꝫ. Omnia enī vra sūt: sive paulꝰ sive appollo sive cephas sive mundꝰ sive vita sive mors sive p̄sentia sive futura. Omnia enim vestra sunt: vos autem xristi: xp̄us autem dei. C· iij·

Sic nos existimet homo ut ministros xp̄i: et dispēsatores misteriorꝫ dei. Hic iā queritꝫ inter dispēsatores: ut fidelis q̄s inveniat̄. Mihi aūt ꝓ mīnimo ē ut a vobis iudicer: aut ab humano die. Sed neq; meipm iudico. Nichil enī mihi conscius sum: sed nō in hoc iustificat⁹ sum. Qui aūt iudicat me dñs ē. Itaq; nolite āte tempꝰ iudicare: quoadusq; veniat dñs qui z illuminabit abscōdita tenebraꝝ et manifestabit cōsilia cordiū: z tunc laus erit unicuiq; a deo. Hec aūt trāsfigurauī in me z appollo ꝓpter vos: ut i nobis discatis ne supra quā scriptū est unꝰ adūsus alterꝫ inflet̄ ꝓ alio. Quis enim te discernit? Quid aūt habes qđ nō accepisti? Si aūt accepisti: qđ gloriaris q̄si nō acceperis? Iam saturati estis: iā divites facti estis. Sine nobis regnatis. Et vinā regnetis: ut z nos vobiscū regnem⁹. Puto enī q̄ deꝰ nos apl̄os novissimos ostendit tāqꝫ mortī destinatos: q̄a spectaculū facti sum⁹ mūdo z āgelis et hominibꝫ. Nos stulti ꝓpter xp̄m: vos aūt prudētes i xp̄o. Nos infirmi: vos autē fortes. Vos nobiles: nos aūt ignobiles. Usq; in hāc horā z esurim⁹ z sitim⁹ z nudi sumus: z colaphis cedimur z instabiles sum⁹: z laboram⁹ operātes manibꝫ nostris. Maledicim̄: et bñdicim⁹. Persecutōnē patim̄: et sustinem⁹. Blasphemam̄: z obsecram⁹. Tāqꝫ purgamēta huius mūdi: facti sum⁹ omniū p̄cipsima usq; adhuc. Nō ut cōfundā vos hec scribo: sed ut filios meos carissimos moneo. Nā si decē milia pedagogoꝝ habeatis in xp̄o: sed nō multos p̄res. Nā in xp̄o ihesu p evangeliū ego vos genui. Rogo ergo vos: imitatores mei estote. Ideo misi ad vos thimotheū q̄ ē filiꝰ meꝰ carissimꝰ z fidelis i dño: q̄ vos cōmonefaciat vias meas q̄ sūt in xp̄o ihesu: sicut ubiq; i omni ecclesia doceo. Tāqꝫ nō venturꝰ sim ad vos: sicut inflati sūt quidā. Veniā aūt ad vos cito si dñs voluerit: z cognoscā nō sermonē eorū q̄ inflati sūt: sed virtutē. Nō enī i sermone ē regnū dei: sed i virtute. Quid vultis? In virga veniā ad vos· an in caritate z spiritu mānsuetudinis? C· v·

Omnino audit̄ inter vos fornicatio: z talis fornicatio q̄lis nec inter gētes: ita ut uxorē patris sui aliq̄s habeat. Et vos inflati estis: z nō magis luctū habuistis: ut tollat̄ de medio vestrū q̄ hoc opꝰ fecit. Ego quidē absens corpore· p̄sens aūt spiritu: iā iudicavi ut p̄sens eū q̄ sic operat⁹ ē in nōe dñi nri ihesu xp̄i cōgregatis vobis et meo spiritu cū virtute domini ihesu tradere

huiusmodi hpiem sathane ī ītegritū carnis:ut spīritꝰ saluus sit in die dñi nri ihesu xpi. ſMō ē bona gloriatio vra. ſNescitis qa modicū fermentū totā massā corrūpit? ⁊Expurgate veterꝰ fermētū: ut sitis noua cōspersio sicut estis azimi. Etenī pascha nrm immolatꝰ ē xps. Ita q; epulemr: nō ī fermēto veteri neq; ī fermēto malicie ⁊ nequicie: sed ī azimis sinceritatis ⁊ veritatis. Scripsi vobis ī epla:ne cōmisceamini fornicariis. ſMō utiq; fornicariis huiꝰ mūdi aut auaris aut rapacibꝫ aut ydolis seruientibꝫ: alioquī debueratis de hoc mūdo exisse. ſNūc autē scripsi vobis non cōmisceri. Si is q̄ frater noīat ītер vos et ē fornicator aut auarꝰ aut ydolis seruiens aut maledicꝰ aut ebriosus aut rapax: cū huiusmodi nec cibū sumere. Quid enim michi de his q̄ foris sūt iudicare? ſMōne de his q̄ intꝰ sūt vos iudicatis? ſMā eos q̄ foris sūt deus iudicabit. Auferte malū ex vobisipis. C·vi·

Audet aliquis vestrum habens negocium aduersus alterū iudicari apud iniq̄s: ⁊ nō apud sanctos. An nescitis· qm̄ sancti de hoc mūdo iudicabūt? Et si ī vobis iudicabit mundus:indigni estis q̄ de minimis iudicetis? ſNescitis qm̄ angelos iudicabimus? Quātomagis secularia? Secularia igit iudicia si habueritis:cōtēptibiles q̄ sūt ī ecclesia illos cōstituite ad iudicādū. Ad verecūdiā vram dico. Sic nō ē ītер vos sapiēs quisq̄:q̄ possit iudicare ītер fratrē suū:sed frater cū fratre iudicio dīrēdit:⁊ hoc apud infideles. Iā quidē omino delictū ē ī vobis: q̄ iudicia habetis ītер vos. Quare nō magis iniuriā accipitis? Quare non magis fraudē patimi? Sed vos iniuriā facitis et fraudatis:⁊ hoc fratribꝫ. An nescitis q̄a iniqui regnū dei nō possidebūt? ſNolite errare:neq; fornicarii neq; ydolis seruientes·neq; adulteri·neq; molles:neq; masculorū dormitores·neq; fures·neq; auari·neq; ebriosi·neq; maledici·neq; rapaces regnū dei possidebūt. Et hec quidē fuistis:sed abluti estis·sed sanctificati estis·sed iustificati estis: in nōie dñi nri ihesu xpi et ī spīritu dei nri. Omnia michi licēt: sed nō oīa expediūt. Omnia michi licēt: sed ego sub nullius redigar potestate. Esca ventri ⁊ venter escis: deus aūt et hūc ⁊ hās destruet. Corpus aūt nō fornicationi sed dño:⁊ dñs corpori. Deus vero ⁊ dñm suscitauit: et nos suscitabit p virtutē suā. ſNescitis qm̄ corpora vra mēbra sūt xpi? Tollēs ergo mēbra xpi: faciā mēbra meretricis? Absit. An nescitis: qm̄ q̄ adheret meretrici unū corpus efficit? Erūt enī inq̄t duo ī carne una. Qui aūt adheret dño:unus spīritꝰ ē. ſFugite fornicationē. Omne enī peccatū q̄cūq; fecerit homo extra corpus ē:q̄ aūt fornicat·ī corpus suū peccat. An nescitis qm̄ mēbra vra templū ē spīritus sancti q̄ ī vobis ē quē habetis a deo: ⁊ nō estis vri? Empti enī estis pcio magno: glorificate et portate deum in corpore vro. C·vii·

De quibꝫ aūt scripsistis michi: bonum est homini mulierē nō tāgere. Propter fornicationem aūt unusquisq; suā uxorē habeat: ⁊ unaquaeq; suū virū habeat. Uxori vir debitū reddat: similiter autē et uxor viro. ſMulier sui corporis potestatem nō habet sed vir: similiter aūt ⁊ vir sui corporis potestatē nō habet sed mulier. ſNolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi:⁊ itерū revertimini ī idipm: ne tēptet vos sathanas propter incōtinentiā vram. Hoc aūt dico secm indulgentiā: nō secm imperiū.

Volo aũt oñes vos hoies esse sicut meipm. Sed vnusquisq; ꝓpriũ donũ habet ex deo: alius quidẽ sic: alius vero sic. Dico aũt nõ nuptis & viduis: bonũ ẽ illis si sic pmanserit sicut et ego. Qđ si nõ se ctinẽt·nubãt. Melius ẽ enim nubere qꝫ uri. Iijs aũt q̃ mrimonio iũcti sũt ꝓcipio non ego sed dñs: uxorẽ a uiro nõ discedere. Qđ si discesserit · manere inuptã: aut uiro suo reconciliari. Et uir uxorẽ nõ dimittat. Cã ceteris ego dico nõ dñs. Si q̃s frater uxorẽ habet infidelẽ·& hec cosentit habitare cũ illo: nõ dimittat illã. Et si qua mlier habet uirũ infidelẽ & hic cosentit habitare cũ illa: nõ dimittat uirꝫ. Sanctificatus ẽ enim uir infidelis ꝑ mlierẽ fidelẽ: & sanctificata ẽ mlier infidelis ꝑ uirꝫ fidelẽ. Alioquin filij uri immundi essent: nũc aũt sancti sũt. Qđ si infidelis discedit · discedat. Cõ enim seruituti subiect9 ẽ frater aut soror in eiusmodi. In pace aũt uocauit uos deus. Vnde enim scis mlier si uirꝫ saluũ facies? Aut unde scis uir si mlierẽ saluã faciet? Cisi unicuiq; sicut diuisit dñs. Vnũ quẽq; sicut uocauit deus ita ãbulet: & sicut in oñibs ecclesijs doceo. Circũcisus aliq̃s uocatus ẽ: nõ adducat ꝓpucium. In ꝓpucio aliq̃s uocatus ẽ: nõ circũcidat. Circũcisio nichil est·& ꝓpucium nichil ẽ: sed obseruatio mãdatoꝝ dei. Unusq̃sq; in q̃ uocatione uocatus ẽ: in ea pmaneat. Seruus uocatus es: nõ sit tibi cure. Sed et si potes fieri liber: magis utere. Qui enim in dño uocatus ẽ seruus: liberta ẽ dñi. Similiter q̃ liber uocatus ẽ: seruus ẽ xpi. Precio empti estis: nolite fieri serui hoim. Unusq̃sq; ergo in quo uocatus ẽ frater: in hoc pmaneat apud deũ. De uirginibs aũt pceptũ dñi nõ habeo: consiliũ aũt do tãꝫ misericordiã consecutus a deo: ut sim fidelis. Existimo enim hoc bonũ esse ꝓpter instãtẽ necessitatẽ: quũ bonũ ẽ homini sic esse. Alligatus es uxori: noli q̃rere solutionẽ. Solutus es ab uxore: noli q̃rere uxorẽ. Si aũt acceperis uxorẽ nõ peccasti: & si nupserit uirgo non peccauit. Tribulationem tamẽ carnis habebũt huiusmodi. Ego autem uobis parco. Hoc itaq; dico fratres. Tẽpus breue est. Reliquum ẽ: ut & q̃ habẽt uxores·tãꝫ nõ habẽtes sint: & q̃ flent·tãꝫ nõ flẽtes: et q̃ gaudẽt·tãꝫ nõ gaudẽtes: et q̃ emũt·tãꝫ nõ possidẽtes: & q̃ utunt hoc mũdo·tãꝫ nõ utãt. Preterit enim figura huius mũdi. Volo aũt uos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est·sollicitus est q̃ dñi sũt: quomõ placeat deo. Qui autem cũ uxore ẽ·sollicitus ẽ que sũt mũdi· quomõ placeat uxori: & diuisus ẽ. Et mlier inupta & uirgo cogitat que dñi sũt: ut sit sancta corpore & spiritu. Que aũt nupta ẽ cogitat q̃ sũt mũdi: quomõ placeat uiro. Porro hoc ad utilitatẽ uram dico·nõ ut laqum uobis iniciã: sed ad id qđ honestũ ẽ·& qđ facultatẽ ꝑbeat: sine impedimẽto dñm obsecrandi. Si q̃s aũt turpẽ se uideri existimat sup uirgine sua q̃ sit superadulta et ita oportet fieri: qđ uult faciat. Cã non peccat si nubat. Cã q̃ statuit in corde suo firmus nõ habens necessitatẽ·potestatẽ aũt habẽs suę uolũtatis: & hoc iudicauit in corde suo seruare uirginẽ suã: bene facit. Igit̃ et q̃ mrimonio iũgit uirginẽ suã bene facit: & q̃ non iũgit· melius facit. Mlier alligata ẽ legi: quãto tpe uir eius uuit. Qđ si dormierit uir eius: liberata est. Cui aũt uult nubat: tantum in dño. Beatior aũt erit: si sic pmanserit secm meum consiliũ. Puto aũt: q̃ & ego spiritum dei habeam. C Vm·

De hijs aũt q̃ ydolis imolant̃ scimus: qa oñes scientiã habem9.

Scientia inflat: caritas uero edificat.
Si qs aūt se estimat scire aliqd: nō-
dū cognouit quēadmodū oporteat eū
scire. Si qs aūt diligit deū: hic cognit⁹
ē ab eo. De escis aūt q ydolis īmolāt:
scim⁹ qa nichil ē ydolū in mūdo: et q
nullus de⁹ nisi un⁹. Sā et si sūt q dicā-
tur dij siue in celo siue i terra: siquidē
sūt dij multi et dñi multi: nobis tamē u-
nus de⁹ pater ex quo oīa et nos i il-
lo. et un⁹ dñs ihesus xp̄s p quē oīa:
et nos p ip̄m. Sed nō in oībz est scīē-
tia. Quida aūt cū scīētia usq; nūc ydo-
li. q̄si ydolotitū mādurāt: et cōscīētia
ip̄oz cū sit infirma polluit. Esca aūt
nos nō cōmēdat deo. Neq; enī si man-
ducauerim⁹ abūdabim⁹: neq; si non
māducauerim⁹ deficiem⁹. Uidete au-
tem: ne forte hec licētia nra offendicu-
lum fiat infirmis. Si enī qs viderit eū
q habet scīētiā i ydoleo recūbentē: nō-
ne cōscīētia ei⁹ cū sit infirma edificabit
ad māducandū ydolotita? Et peribit
infirm⁹ i tua cōscīētia frater: p̄pter quē
xp̄s mortu⁹ est. Sic aūt peccātes i fra-
tres et percutientes cōscīētiā eoz infirmā: i
xp̄m peccatis. Quapropt si esca scāda-
lizat fratrē meū nō māducabo carnē
i eternū: ne fratrē meū scādalizē.

Non sum liber? Nō sum apl⁹?
Nonne xp̄m ihesū dñm nrm vi-
di? Nōne op⁹ meū vos estis in dño?
Et si alijs nō sū apl⁹: sed tamē vobis
sū. Nā signaculū apostolat⁹ mei vos
estis i dño. Mea defensio apud eos q
me interrogāt. hec ē. Nūqd nō habem⁹
potestatē māducādi et bibēdi? Nūqd
nō habem⁹ potestatē mulierē sororē cir-
cūducendi: sicut et ceteri apli et cēfas dñi
et cephas? Aut ego solus aut barna-
bas. nō habem⁹ potestatē hoc operā-
di? Quis militat suis stipēdijs unq̄?
Quis plātauit vineā: et de fructu eius
nō edit? Quis pascit gregē: et de lacte
gregis nō māducat? Nūqd scōm ho-
minē hec dico? An et lex nō hec dicit?
Scriptū ē enī i lege moysi. Nō alliga-
bis os bouī triturāti. Nūqd de bubz
cura ē deo? An p̄pter nos utiq; dicit?
Nā p̄pter nos scripta sūt: qm̄ debet in
spe q̄ arat arare: et q̄ triturat. i spe fru-
ctus p̄cipiēdi. Si nos vobis spiritua-
lia seminauim⁹: magnū ē si nos car-
nalia vra metam⁹? Si alij potestatis
vre participes sunt. q̄re nō pot⁹ nos?
Sed nō usi sum⁹ hac potestate. Sed
oīa sustinem⁹: ne qd offendiculū do-
nus euāgelio xp̄i. Nescitis qm̄ q̄ i sa-
crario operant: q̄ de sacrario sūt edūt?
Et q̄ altario deseruiūt cū altario parti-
cipāt: ita et dñs ordinauit his q̄ euā-
geliū ānūciāt: de euāgelio viuere. Ego
aūt nullo horū usus sū. Nō aūt scripsi
hec: ut ita fiāt i me. Bonū ē enī michi
magis mori: quā ut gloriā meā q̄s e-
uacuet. Nā etsi euāgelizauero: nō ē mi-
chi gloria. Necessitas enī michi incū-
bit. Ve enī michi ē: si nō euāgelizaue-
ro. Si enī volēs hec ago mercedē ha-
beo: si aūt inuit⁹. dispēsatiō michi credi-
ta ē. Que ē ergo merces mea? Ut euāge-
liū p̄dicās. sine sūptu ponā euāgeliū:
ut nō abutar potestate mea i euāgelio.
Nā cū liber essem ex oīb̄z. oīm̄ me
seruū feci: ut plures lucrifacerē. Et fact⁹
sū iudeis tāq̄ iudeus: ut iudeos lucrarer.
Hijs q̄ sub lege sūt. q̄si sub lege essem.
cū ipe nō essem sub lege: ut eos q̄ sub
lege erāt lucrifacerē. Hijs q̄ sine lege e-
rant tāq̄ sine lege essē: cū sine lege dei
nō essem. sed i lege essem xp̄i: ut lucrifa-
cerē eos q̄ sine lege erāt. Fact⁹ sū infir-
mis infirm⁹: ut infirmos lucrifacerem.
Oīb̄z oīa fact⁹ sū: ut oīes facerē

ſaluos. Omnia autē facio ꝓpter euāgeliū: ut participes eius efficiar. ſMelotis q̄ in stadio currūt omnes q̄dē currūt: ſed unus accipit brauiū? Sic currite: ut apprehendatis. Omnis aūt q̄ in agone contendit ab omnibus ſe abſtinet: et illi q̄dē ut corruptibilē coronā accipiāt: nos aūt incorruptā. Ego igit̄ ſic curro nō q̄ſi in incertū: ſic pugno nō q̄ſi aerē verberās. Sed caſtigo corpus meū· et in ſeruitutem redigo: ne forte cum aliis p̄dicauerim· ipſe reprobus efficiar. C·x·

Nolo enī vos ignorare frēs: q̄m p̄res nr̄i omnes ſub nube fuerūt & omnes mare trāſierūt: & omnes in moyſe baptizati ſūt in nube et in mari. Et oēs eandē eſcā ſpiritalē māducauerūt: et omnes eundē potū ſpiritalē biberūt. Bibebāt aūt de ſpiritali cōſequēte eos petra: petra aūt erat xp̄s. Sed nō in pluribus eor̄ bñplacitū eſt deo. ſtrāſ̄ pſtrati ſūt in deſerto. Hec aūt in figura facta ſūt nr̄i: ut non ſim? concupiſcētes malor̄: ſicut & illi concupierūt. ſNeq; ydolatre efficiamini ſicut q̄dā ex ipis: ſicut ſcriptū ē. Sedit ꝓpls māducare et bibere: & ſurrexerūt ludere. ſNeq; fornicemur ſicut q̄dā ex ipis fornicati ſūt: & ceciderūt una die vigintitria milia. ſNeq; tēptemus xp̄m ſicut q̄dā eor̄ tēptauerūt: et a ſerpētibus perierūt. ſNeq; murmurauerit̄is ſicut q̄dā eor̄ murmurauerūt: et perierūt ab exterminatore. Hec aūt omnia in figura contingebāt illis: ſcripta ſūt aūt ad correptionē nr̄am: in q̄s fines ſeculor̄ deuenerūt. Itaq; q̄ ſe exiſtimat ſtare: videat ne cadat. Tentatio vos nō apprehendat niſi humana. ſFidelis aūt deus eſt· q̄ nō patiet̄ vos tēptari ſupra id q̄d potestis: ſed faciet cū tēptatione etiam ꝓuentū: ut poſſitis ſuſtinere. Propter q̄d cariſſimi michi· fugite ab ydolor̄ cultura. Ut prudētibus loquor: vos ipi iudicate q̄d dico. Calix benedictionis cui bñdicim?: nōne cōmunicatio ſanguinis xp̄i ē? Et panis quē frāgimus: nōne participatio corporis dñi ē? Quoniā unus panis et unū corp? multi ſum?: omnes q̄ de uno pane participamus. Videte iſrl̄ ſecm carnē. ſNōne q̄ edūt hoſtias· participes ſūt altaris? Quid ergo? Dico q̄ ydolis īmolatū ſit aliq̄d: aut q̄ ydolū ſit aliq̄d? Sed q̄ īmolāt gētes· demoniis īmolāt: et nō deo. ſNolo aūt vos ſocios fieri demoniorum. Quia nō poteſtis calicē dñi bibere· & calicē demoniorum: nō poteſtis mēſe dñi participes eſſe: & mēſe demoniorum. An emulam? dñm? ſNūq̄d fortiores illo ſum?? Omnia michi licēt: ſed nō oīa expediūt. Omnia michi licēt: ſed nō oīa edificāt. ſNemo q̄d ſuū ē q̄rat: ſed q̄d alteri?. Omne q̄d in macello venit mānducate: nichil interrogātes ꝓpter ſcriētiā. Dñi ē terra: & plenitudo ei?. Si q̄s vocat vos infideliū et vultis ire: omne q̄d vobis apponit̄ manducate: nichil interrogātes ꝓpter ſcriētiā. Si q̄s aūt dixerit hoc īmolatū ē ydolis: nolite māducare ꝓpter illū q̄ indicauit: & ꝓpter ſcriētiā. Cōſcriētiā aūt dico: nō tuā· ſed alteri?. Ut q̄d enī libertas mea iudicat̄ ab aliena cōſcriētia? Si ego cū gr̄ia participo: q̄d blaſphemor ꝓ eo q̄ gr̄ias ago? Sive ergo māducatis ſive bibitis· vel aliud q̄d facitis: oīa in gloriā dei facite. Sine offenſione eſtote iudeis & gētibus & eccleſie dei: ſicut et ego p omnia omnibus placeo· non querens q̄d michi utile ē: ſed quod multis ut ſalui fiant. C·xi·

Imitatores mei eſtote: ſicut & ego chriſti. Laudo aūt vos frēs q̄ p omnia mei memores eſtis: et ſicut tradidi vobis p̄cepta mea tenetis. Volo autem vos

scire: qꝫ oīs viri caput xp̄s ē: caput aūt mlieris vir. Caput vero xp̄i deus. Oīs vir orās aut pphetās velato capite: deturpat caput suū. Oīs autem mlier orās aut pphetās nō velato capite: deturpat caput suū. Vnū enī est: ac si decalueē. Sīā si nō velaē mlier: tōdeaē. Si vero turpe ē mlieri tōderi aut decaluari: velet caput suū. Vir qdē nō debet velare caput suū: qm̄ ymago et gloria dei ē: mlier aūt gl̄ia viri ē. Sīā nō enī vir ex mliere ē: sed mlier ex viro. Et enī nō ē creat⁹ vir pter mlieē: sed mlier pter virz. Ideo debet mlier velamen habere supra caput suū: ꝫ pter āgelos. Verūtamē neqz vir sine muliere: neqz mlier sine viro ī dño. Sīā sicut mlier de viro: ita ꝫ vir p mlieē. Oīa aut ex deo. Vosipi iudicate: decet mlierem nō velatā orare deū? Sīec ipa natura docet vos. Qđ vir qdē si comā nutriat ignominia ē illi: mulier vero si comā nutriat gloria ē illi: qm̄ capilli p velamine ei dati sūt. Si qs aūt videē ctentiosus esse: nos talē cuetudinē nō habem⁹: neqz ecclia dei. Hoc aūt pcipio: nō laudās qꝫ nō ī melī⁹ sed ī deterius uenitis. Primū qdē uenientibz vobis ī ecclīam audeo scissuras esse ītre vos: et ex parte credo. Sīā oportet hereses esse: ut ꝫ q̄ pbati sūt manifesti fiāt ī vobis. Conuenientibz ergo vobis ī unū: iā nō ē dñicā cenā māducare. Unusqsqz enī suā cenā psumit ad māducandū. Et alī⁹ qdē esurit: alī⁹ aūt ebri⁹ ē. Sīūqd domos nō habetis ad māducādū ꝫ bibēdū? Aut ecclīam dei ctemnitis: ꝫ cfunditis eos q̄ nō habēt? Quid dicā vobis? laudo vos: in hoc nō laudo. Ego enī accepi a dño qđ ꝫ tradidi vobis: qm̄ dñs ihesus ī qua nocte tradebaē. accepit panē: ꝫ gr̄ias agēs fregit et dixit. Accipite ꝫ māducate. Hoc est corp⁹ meū: qđ p vobis tradeē. Hoc facite ī meā cmemoratiōnē. Similiter ꝫ calicem: postqm̄ cenauit dicens. Hic calix nouū testamētū ē ī meo sāguine. Hoc facite quotiēscūqz bibetis: ī meā cōmemoratiōnē. Quotiēscūqz enī māducabitis panē hūc ꝫ calicē bibetis: mortē dñi annūciabitis donec veniat. Itaqz quicūqz māducauerit panē et biberit calicē dñi indigne: reus erit corporis et sanguinis dñi. Probet aūt seipm̄ homo: ꝫ sic de pane illo edat: ꝫ de calice bibat. Qui enī māducat ꝫ bibit indigne iudiciū sibi manducat et bibit: nō dijudicās corp⁹ dñi. Ideo ītre vos mlti infirmi ꝫ imbecilles: ꝫ dormiunt multi. Qđ si nosmetipos dīiudicaremus: nō utiqz iudicaremur. Dū iudicam⁹ aūt a dño corripim̄: ut nō cū hoc mūdo damnem̄. Itaqz fres mei cū uenitis ad māducādū: inuicē expectate. Si qs esurit domi manducet ut non in iudiciū conuenīatis. Cetera autem cū venero

Capitulum xij.

De spūalibz aūt disponā. Nolo vos ignorare fres. Scitis aūt qm̄ cum gētes essetis: ad simlacra muta put ducebamini euntes. Ideo notū vobis facio: qꝫ nemo ī spiritu dei loquēs dicit anathema ihesu. Et nemo potest dicere dñs ihesus: nisi in spiritu sācto. Diuisiones vero gr̄iaz sūt: idē aūt spūs. Et diuisiones ministratiōnū sūt: idē aūt dñs. Et diuisiones operatiōnū sūt: idē vero deus q̄ operaē oīa ī oībus. Unicuiqz aūt daē manifestatio spiritus: ad utilitatē. Alij qdē p spiritū daē sermo sapiētie: alij aūt sermo sciētie secm eundē spiritū. Alteri fides ī eodē spiritu: alij gr̄ia sanitatū ī uno spiritu. Alij operatio virtutū. alij pphetia. alij discretio spirituū: alij genera linguaz: alij

interpr̃atio ℓmonū. Hec autem oñia operat̃ unus atq; idē ſpiritꝰ: diuidēs ſingl̃is ꝓut vult. Sicut enī corꝰ unū eſt· ⁊ mēbra hꝫ multa: oñia aūt mē-bra corꝓris cū ſīt multa unū tamē corꝓus ſūt: ita ⁊ xp̃s. Etenī i uno ſpiritu oēs nos in unū corꝰ baptizati ſumꝰ· ſiue iudei ſiue gēciles ſiue ſui ſiue liberi: ⁊ oñes uno ſpiritu potati ſumus. ſſā et corꝰ nō ē unū mēbrū ſed multa. Si dixerit pes· quī nō ſū manꝰ· nō ſū de corꝓore: nō ideo nō ē de corꝓore? Et ſi dixerit auris· quī nō ſū oculus · non ſū de corꝓore: nō ideo nō ē de corꝓore? Si totū corꝰ oculus: ubi auditꝰ? Si totū auditꝰ? Vbi odoratꝰ? ſſūc autē poſuit deꝰ mēbra: unūqdq; eoꝝ i corꝓore ſicut voluit. Qđ ſi eſſēt oñia unū mēbrū: ubi corꝰ? ſſūc aūt multa q̄dē mēbra: unū aūt corꝰ· ſſō poteſt aūt dicere oculus manui· opꝛa tua nō indi-geo: aut iterꝝ caput ꝓdibꝫ: nō eſtis mi-chi neceſſarij. Sed multomagis q̄ uidē-tur mēbra corꝓis infirmiora eſſe: ne-ceſſariora ſūt. Et q̄ putamꝰ ignobiliora mēbra eſſe corꝓis: hīs hꝫ honorē abundātiorē circūdamꝰ. Et q̄ inhone-ſta ſūt nr̄a: abundātiorē hꝫ honeſtatem habēt. Honeſta aūt nr̄a nulliꝰ egent. Sed deꝰ tēperauit corꝰ· ei cui deerat· abundātiorē tribuēdo hꝫ honorē: ut nō ſit ſciſma i corꝓore: ſed i idipm ꝓ inui-cem ſollicita ſūt mēbra. Et ſi q̄d patit unū mēbrū· ꝑatiunt oñia mēbra: ſi-ue gloriat̃ unū mēbrū: ꝑgaudēt oñia mēbra. Vos aūt eſtis corꝰ xp̃i: ⁊ mē-bra de mēbro. Et quoſdā q̄dē poſuit deꝰ i eccl̃ia· p̃mū apl̃os· ſcdo ꝓphetas· tertio doctores: deinde uirtutes· eꝫinde ḡr̃ias curatiōnū: opitulationes guber-nationes· genera liguaꝝ: interpr̃ationes ℓmonū. ſſūq̄d oñes apl̃i? ſſūquid oñes ꝓphete? ſſūq̄d oñes doctores? ſſūq̄d oñes uirtutes? ſſūq̄d oñes ḡr̃ia hꝫ habēt curationū? ſſūquid oēs linguis loquūtur? ſſūquid omnes interpr̃tantur? Emulamini autem ca-riſmata meliora. Et adhuc excellenti orem uiam uobis demonſtro. C· xm·

Si linguis hoīm loq̃r ⁊ āgelorū: caritatē aūt nō hꝫ habeā: factꝰ ſum uelut es ſonās aut cimbalū tinniens. Et ſi habuero ꝓphetiā· ⁊ noueri miſteri-a oīa et omnē ſciēciā ⁊ habuero omnē fidē ita ut mōres trāſferā· caritatē aūt nō hꝫ habuero: nichil ſum. Et ſi diſtribu-ero i cibos pauperū oñes facultates meas · ⁊ ſi tradidero corꝰ meū ita ut ardeā: caritatē aūt nō hꝫ habuero: nichil michi ꝓdeſt. Caritas patiēs eſt: beni-gna eſt. Caritas nō emulat̃· nō agit ꝓperā: nō inflat̃· nō ē ābitioſa: nō q̄rit q̄ ſua ſūt. ſſō irritat̃· nō cogitat malū: nō gaudet ſup iniquitate: cōgaudet aūt ueritati. Oīa ſuffert· oīa credit· oñia ſperat: oñia ſuſtinet. Caritas nūq̄ excidit. Siue ꝓphetie euacuabū-tur: ſiue lingue ceſſabūt: ſiue ſciēcia de-ſtruet̃. Ex parte enī cognoſcimꝰ: ⁊ ex par-te ꝓphetamꝰ. Cū aūt uenerit q̄ ꝓfectū eſt: euacuabit̃ q̄ ex parte eſt. Cū eſſem paruul? loquebar ut paruul? : ſapiebā ut paruul?: cogitabā ut paruul?. Quā-do aūt factꝰ ſum uir: euacuaui q̄ erāt paruuli. Videmꝰ nūc ꝑ ſpeculū i enigma-te: tūc aūt facie ad faciē. ſſūc cogno-ſco ex parte: tūc aūt cognoſcā: ſicut et cognitꝰ ſū. ſſūc aūt manēt fides ſpes caritas tria hec. ſſaior aūt horꝫ ē cari-

Sectamini caritatē: tas. C· xm·

Emulamini ſpūalia: magis aūt ut ꝓphetis. Qui enī loquit̃ lingua: nō hominibꝫ loquit̃· ſed deo. ſſemo enī audit. Spiritꝰ autem loquit̃ miſteria.

ſſā q̄ ꝓphetat: hominibꝫ loquit̄ ad edificationē ⁊ exhortationē et ꝛſolationē. Qui loquit̄ līgua ſemetipm edificat: q̄ aūt ꝓphetat eccleſiā dei edificat. Volo aūt oēs vos loqui līguis: magis aūt ꝓphetare. ſſā maior ē q̄ phetat nſi q̄ loquit̄ līguis: niſi forte interpretetur: ut eccleſia edificationem accipiat. ſſūc aūt frēs· ſi veniero ad vos līguis loquēs· q̄d vobis ꝓdero: niſi vobis loquar aut ī revelatione· aut in ſcīa· aut in ꝓphetia· aut ī doctrina ⁊c. Tamē q̄ ſine aīa ſūt vocē dāntia· ſive tybia ſive cythara: niſi diſtinctionē ſonitꝰ dederint quomō ſcīet id q̄d canit̄ aut q̄d cytharizat̄ ⁊c. Etenī ſi īcertā vocē det tuba· q̄s parabit ſe ad bellū ⁊c. Ita ⁊ vos p līguā niſi manifeſtū ſermonē dederitis: quomō ſcīet id q̄d dicit̄ ⁊c. Eritis enī in aera loquētes. Tā mlta utputa genera līguaꝝ ſūt ī hoc mūdo: ⁊ nichil ſine voce ē. Si ergo neſciero virtutē vocis ero ei cui loq̄r barbarus: ⁊ q̄ loquit̄ michi barbar⁹. Sic et vos q̄m emlatores eſtis ſpirituū ad edificationē eccle: querite ut abūdetis. Et ideo q̄ loquit̄ lingua: oret ut īterpret̄. ſſā ſi orē līgua ſpīrit⁹ me⁹ orat: mēs aūt mea ſine fructu ē. Quid ergo ē ⁊c. Orabo ſpiritu: orabo ⁊ mēte. Pſallā ſpiritu: pſallā ⁊ mēte. Ceteꝝ ſi bñdixeris ſpiritu: q̄s supplet locū yd̄iote ⁊c. Quomō dicet amen ſup tuā bñdictionē ⁊c. Quoniā q̄d dicas neſcit. ſſā tu q̄dē bene ꝓgtias agis: ſed alter nō edificat̄. Gratias ago deo q̄ omniū vīm līgua loquor. Sed ī eccla volo quīq; verba ſenſu meo loqui· ut et alios inſtruā: q̄m decē milia verboꝝ ī līgua. ſſrēs: nolite pueri effici ſenſibꝫ ſed malicia paruuli eſtote: ſenſibꝫ aūt ꝓfecti eſtote. In lege enī ſcriptū ē. Qm̄ ī alīs līguis ⁊ labīs alīs loq̄r ꝓplo huic: et nec ſic exaudient me dicit dñs. Itaq; līgue ī ſignū ſūt nō fidelibꝫ· ſed infidelibꝫ: ꝓphetie aūt nō infidelibꝫ· ſed fidelibꝫ. Si ergo ueniat uniūſa eccla in unū ⁊ oēs līguis loquāt̄: intrent aūt yd̄iote aut infideles· nōne dicēt q̄d inſanitis ⁊c. Si aūt oēs ꝓphetēt: intret aūt q̄s infidelis uel yd̄iota ꝛuincit̄ ab oīb⁹: dīudicat̄ ab oīb⁹. Occlta cordis ei⁹ manifeſtata ſūt: ⁊ ita cadēs in faciē adorabit deū: ꝓnūciās q̄ vere de⁹ in vobis ſit. Quid ergo ē frēs ⁊c. Cū ueniītis· unuſquiſq; vīm pſalmū habet· doctrinā habet· apocalipſim habet: linguā habet: interpīationē habet: oīa ad edificationē fiāt. Sive lingua q̄s loquit̄· ſcdm duos· aut ut mlt̄ū tres· ⁊ p partes: et un⁹ interpīetur. Si aūt nō fuerit interpres taceat in eccleſia: ſibi aūt loquat̄ ⁊ deo. Prophete aūt duo aut tres dicāt: ⁊ ceteri dīudicēt. Qd̄ ſi alīj revelatū fuerit ſedenti: prior taceat. Potestis enī oēs p ſingulos ꝓphetare: ut oīes diſcāt: et oīes exhortent̄. Et ſpīrit⁹ prophetarū ꝓphetis ſubiect⁹ eſt. ſſō enī diſſēſionis ē de⁹ ſed pacis: ſicut ⁊ in oīb⁹ eccliis ſanctorū doceo. ſſlieres in eccleſijs taceāt. ſſō enī p̄mittit̄ eis loqui ſed ſubdītas eſſe: ſicut et lex dicit. Si q̄d aūt volūt diſcere: domi vīros ſuos īterrogēt. Turpe ē enī mlieri loqui in eccla. ſſn a vobis verbū dei ꝓceſſit: aut in vos ſolos puenit ⁊c. Si q̄s videt̄ ꝓpheta eſſe· aut ſpūalis: cognoſcat q̄ ſcribo vobis: q̄a dñi ſūt mādata. Si q̄s aūt ignorat: ignorabitur. Itaq; fratres emlamini prophetare: et loqui linguis nolite prohibere. Omnia aūt honeſte ⁊ ſecundum ordinem fiant in vobis. C· xv·

Notū aūt vobis facio frēs euāgeliū q̄d p̄dicaui vobis· quod et

acceptis·in quo & statis·p qđ & salua-
mini: q̄ ratione p̄dicaverī vobis si tene-
ritis: nisi frustra credidistis. Tradidi enī
vobis in p̄mis qđ & accepi: quoniā xp̄s
mortuus ē p peccatis nr̄is scđm scripturas: & q̄a sepultus ē & q̄a resurrexit tcia
die scđm scripturas: & q̄a visus ē cephe: &
post hec undecim. Deinde visus ē plusq̄
quīgēt̄is fr̄ibus simul: ex quibus mlt̄i manent usq; adhuc: q̄dā aūt dormierūt.
Deinde visus ē iacobo: deinde apl̄is o-
mnibus. Nouissime aūt omniū·tāq; abortiuo visus ē & michi. Ego enī sū mi-
nimus apl̄orū: q̄ nō sū dignus vocari
apl̄us: q̄m plecutus sū ecclīam dei. Gratia aūt dei sū id qđ sū: & gr̄ia ei⁹ in me
vacua nō fuit: sed abūdāti⁹ illis omnibus laboraui. Nō ego aūt: sed gr̄ia
dei mecū. Sive enī ego sive illi: sic p̄dicauim⁹: & sic credidistis. Si aūt xp̄s p̄dicat̄ q̄ resurrexit a mortuis: quomō
q̄dā dicūt in vobis·q̄m resurrectio mortuoꝝ nō ē? Si aūt resurrectio mortuoꝝ
nō ē: neq; xp̄s resurrexit. Si aūt xp̄us
nō resurrexit: inanis ē p̄dicatio nr̄a: inanis ē & fides vr̄a. Inuenim̄ aūt et falsi
testes dei: q̄m testimoniū dixim⁹ adūsus
deū q̄ suscitauit xp̄m quē nō suscitauit:
si mortui nō resurgūt. Nā si mortui
nō resurgūt: neq; xp̄s resurrexit. Nō si
xp̄s nō resurrexit: vana ē fides vr̄a. Adhuc enī estis in p̄cis vr̄is. Ergo et q̄ dormierūt in xp̄o perierūt. Si in hac vita tāt̄um in xp̄o sperātes sum⁹: miserabiliores sum⁹ oīnibus hominibus. Nūc autē
xp̄s resurrexit a mortuis p̄mitie dormientiū: q̄m q̄dē p hoīem mors: & p hoīem
resurrectio mortuoꝝ. Et sicut in adam omnes moriunt̄: ita & in xp̄o oīes viuificabunt̄. Vnusquisq; aūt in suo ordine: p̄mitie xp̄s. Deinde hi q̄ sūt xp̄i: q̄ in
aduentū ei⁹ crediderūt. Deinde finis cū
tradiderit regnū deo & p̄ri: cū euacuauerit omnē p̄cipatū & potestatē & virtutē.
Oportet aūt illū regnare: donec ponat
oēs inimicos sub pedibus ei⁹. Nouissime aūt inimica destruet̄ mors. Omnia
enī subiecit sub pedibus eius. Cū aūt dicat omnia subiecta sūt ei: sine dubio preter eū q̄ subiecit ei omnia. Cū aūt subiecta fuerint illi omnia: tūc & ipe filius subiect⁹ erit illi q̄ subiecit sibi omnia: ut sit
deus oīa in omnibus. Alioquī qđ facient q̄
baptizāt̄ p mortuis? Si omnino mortui nō resurgūt: ut qđ & baptizant̄ pro
illis? Vt qđ et nos periclitam̄ omī hora? Quotidie morior p̄ter vr̄am gloriā fr̄es: quā habeo in xp̄o ihesu dño nr̄o.
Si scđm hoīem ad bestias pugnaui
epheſi: qđ michi p̄dest si mortui nō resurgūt? Nādurcemus & bibam⁹: cras
enī morient̄. Nolite seduci. Corrūpūt
mores bonos colloq̄a mala. Euigilate iusti: & nolite peccare. Ignorātiā enī
dei q̄dā habēt. Ad reuerētiā vobis loquor. Sed dicit aliq̄s. Quomō resurgunt mortui? Qualī aūt corpore veniunt? Insipiēs tu qđ seminas nō vuificat̄: nisi p̄us moriat̄. Et q̄d seminas?
Nō corp⁹ qđ futurū ē seminas: sed nudum gr̄ū: utputa tritici aut alicui⁹ ceteroꝝ. De⁹ aūt dat illi corp⁹ sicut vult:
& unicuiq; seminū p̄riū corpus. Nō
oīs caro eadē caro: sed alia hoīm alia
pecoꝝ alia caro aūt volucrū: alia autē
piscium. Et corpora celestia: & corpora terrestria. Sed alia q̄dē celestiū gloria: alia aūt terrestriū. Alia claritas solis:
alia claritas lune: & alia claritas stellaꝝ. Stella enī a stella differt in claritate: sic & resurrectio mortuoꝝ. Seminatur in corruptione: surget in incorruptione
seminat̄ in ignobilitate: surget in gloria. Seminat̄ in infirmitate: surget in

virtute. Seminat corpus animale: surget corpus spiritale. Si est corpus animale est et spiritale: sicut scriptum est. Factus est primus homo adam in animā viuētem: nouissim⁹ adā in spīritum viuificātem. Sed non prius quod spiritale ē: sed quod animale: deinde quod spiritale. Prim⁹ homo de terra terrenus: secūdus hom⁹ de celo celestis. Qualis terrenus tales et terreni: et qualis celestis: tales et celestes. Igit sicut portauimus ymaginem terreni: portem⁹ et ymaginē celestis. Hoc aūt dico frēs: qā caro et sāguis regnū dei possidere nō possūt: neq; corruptō incorruptelā possidebit. Ecce mīsteriū vobis dico. Oēs q̄dē resurgem⁹: sed nō oēs immutabim̄. In momēto in ictu oculi: in nouissima tuba. Canet enī tuba: et mortui resurgēt incorrupti: et nos immutabim̄. Oportet enī corruptibile hoc induere incorruptionē: et mortale hoc induere īmortalitatē. Cū aūt mortale hoc induerit īmortalitatē: tūc fiet sermo q̄ scriptus ē. Absorta ē mors i victoria. Vbi ē mors victoria tua? Vbi ē mor⁹ stimul⁹ tu⁹? Stimul⁹ aūt mortis peccatū est: virt⁹ vero peccati lex. Deo aūt gr̄ias: q̄ dedit nobis victoriā p dīm nr̄m ihesū xp̄m. Itaq; frēs mei dilecti stabiles estote et īmobiles: abūdātes in omni op̄e dīi semp: sciētes q⁹ labor vester non est inanis in dño. C. xvi.

De collectis aūt q̄ fiūt in sanctos: sicut ordinaui ecclīs galatie: ita et vos facite p vnā sabbati. Vnusq̄sq; vr̄m apud se reponat recōdēs qđ ei bene placuerit: ut nō cū venero tūc collecte fiāt. Cū aūt pīsens fuero: q̄s pbaueritis p epīas hos mittā pferre gratiā vr̄am in hrlm. Qđ si dignū fuerit ut ego eā: mecū ibūt. Veniā aūt ad vos: cū macedoniā pertransiero. Macedoniā enī pertransibo. Apud vos aūt forsitan manebo vel etiā hyemabo: ut vos me deducatis quocūq; iero. Nolo enī vos modo in trānsitu videre. Spero enī me aliquantulū tēporis manere apud vos: si dñs permiserit. Permanebo aūt ephesi usq; ad pentheco sten. Ostiū enī mihi apertū ē magnū et euidēs: et aduersarij multi. Si aūt venerit thimothe⁹: videte ut sine timore sit apud vos. Op⁹ enī dñi operat sicut et ego. Nē q̄s ergo illū spernat. Deducite aūt illū in pace: ut veniat ad me. Expecto enī illū cū frībus. De apollo aūt fre vobis notum facio: qm̄ multū rogaui eū ut veniret ad vos cū frībus: et utiq; nō fuit voluntas ei⁹ ut nūc veniret. Veniet aūt: cū ei vacuū fuerit. Vigilate state in fide: viriliter agite et cōfortamini: oīa vr̄a in caritate fiāt. Obsecro aūt vos frēs. nostis domū stephane et fortunati q̄m sūt primitie achaye. et in ministeriū sanctorū ordinauerūt seipos: ut et vos subditi sitis eiusmodi. et oī cooperāti et laboranti. Gaudeo aūt in p̄sentia stephane et fortunati et archayci: quoniā id qđ vobis deerat ipi suppleuerūt. Refecerunt enim et meū spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos omnes ecclie asye. Salutant vos in domino multum aquila et prisilla cum domestica sua ecclesia: apud q̄s et hospitor. Salutant vos omnes fratres. Salutate inuicem: in osculo sancto. Salutatio mea: manu pauli. Si quis non amat dominū nostrum ihesum cristum: sit anathema maranatha. Gratia domini nostri ihesu cristi vobiscum. Caritas mea cū omnibus vobis in cristo ihesu amen.

Incipit prologus in epla ad Co

POst actam corinthios 2a a corinthijs penitentiam cōsolatoriā scribit eis epistolam apostol⁹ a troade per thitū·et collaudās eos hortat ad meliora:attristatos quidē eos sed emēdatos ostendens. Incipit epla ad Corinthios 2a. C·1·

PAulus apostolus xpisti ihesu per voluntatem dei et thimoteus frater: ecclesie dei que est corinthi cū oīnibz sanctis q̄ sunt in unīūsa achaia. Gratia vobis et pax a deo patre nostro ⁊ dño ihesu xristo. Benedict⁹ deus et pater dñi nri ihesu xristi pater misericordiaꝝ ⁊ deus totius cōsolationis · qui cōsolat nos in omni tribulatione nostra:ut possimus et ipsi consolari eos qui in oī pressura sunt per exhortationē qua exhortamur et ipi a deo:quoniā sicut habundant passiones xristi in nobis ita et per xristū habūdat cōsolatio nostra. Sive autē tribulamur pro ura exhortatione et salute · sive cōsolamur pro vestra consolatione · sive exhortamur pro ura exhortatione ⁊ salute·que operatur tollerātiā earūdem passionum quas et nos patimur·ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quoniam sicut socij passionū estis·sic eritis ⁊ cōsolationis. Nō enī volum⁹ ignorare vos fratres de tribulatione nra que facta est i asia:quoniā supra modū grauati sum⁹ supra virtutē·ita ut tederet nos etiā viuere. Sed ipi in nobismetipsis respōsum mortis habuimus·ut nō sim⁹ fidentes in nobis sed in deo q̄ suscitat mortuos:qui de tāt̄is periculis nos eripuit et eruit:in quem speram⁹ quoniā et adhuc eripiet adiuuātibz et vobis in oratōne pro nobis·ut ex multaꝝ personis faciem eius que in nobis est dōationis per nros gratie agant pro nobis. Nam gloria nostra hec est testimoniū cōscientie nostre: q̄ in simplicitate cordis et sinceritate dei et non in sapiētia carnali sed in gratia dei cōuersati sum⁹ in hoc mūdo · habundantius autē ad vos. Nō enī alia scribimus vobis q̄z que legistis et cognouistis. Spero autem q̄ usq; i finē agnoscetis·sicut ⁊ cognouistis nos ex parte: qa gloria vestra sum⁹ sicut et vos nostra i die dñi nri ihesu xristi. Et hac confidētia volui prius venire ad vos ut secūdam gratiā haberetis·et per vos transire in macedoniam et iterū a macedonia venire ad vos et a vobis deduci in iudeam. Cū ergo hoc voluissem: nūquid leuitate vsus sum. Aut que cogito secm carnē cogito ut sit apud me est et nō? Fideles autē deus quia sermo noster qui fuit apud vos·nō est in illo ē ⁊ nō sed est in illo est. Dei enī filius ihesus xristus qui in vobis per nos p̄dicat⁹ est per me ⁊ siluanū ⁊ thimotheū nō fuit in illo est et nō:sed est i illo fuit. Quotquot enī promissiones dei sunt i illo ē. Ideo et per ipm amen deo ad gloriā nram. Qui aūt confirmat nos vobiscū i xristo·⁊ q̄ unxit nos deo:et qui signauit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nris. Ego aūt testē deū invoco in animā meam q̄ parcens vobis non veni ultra corinthum · non quia dominamur fidei vestre sed adiutores sumus gaudij vestri:nā fide statis. C·n·

STatui aūt hoc ipsum apud me: ne iterum in tristicia venire ad

uos. Si enī ego cōtristo uos et quis ē
qui me letificet nisi ꝙ cōtristat ex me?
Et hoc ipm scripsi uobis ut nō cū ue-
nero tristiciā sup tristiciā habeā. de qui-
bus oportuerat me gaudere cōfidēs in o-
mnibus uobis quia meū gaudium
oīm uōrm ē. Nā ex multa tribula-
tione et angustia cordis scripsi uobis
per multas lacrimas non ut cōtriste-
mini: sed ut sciatis quā caritatē habe-
am abūdātius i uobis. Si quis au-
tem cōtristauit me. nō me cōtristauit.
sed ex parte: ut non onerē oēs uos.
Sufficit illi qui eiusmodi ē obiurga-
tio hec que fit a pluribus. ita ut econtra-
rio magis donetis et cōsolēmini: ne forte
abundantiori tristitia absorbeat qui
eiusmodi est. propter qđ obsecro uos.
ut cōfirmetis in illū caritatē. Ideo enī
et scripsi uobis ut cognoscā experimen-
tum uōrm: an in oībus obedientes sitis.
Cui autē aliquid donastis: et ego. Nā
et ego quod donaui. si quid donaui
propter uos. in psona xpi. ut nō cir-
cūueniamur a sathana. Non enī igno-
ramus cogitationes eius. Cū uenissem
autē troadē ppter euāgelīū xpi. et ostī-
um michi aptū esset in dño: nō habui
requiē spiritui meo. eo ꝙ non inuene-
rim thytū fratrē meū: sed ualefaciens
eis profectus iī in macedoniā. Deo au-
tem gratias qui semp triumphat nos
in xpo ihesu. et odorē notitie sue ma-
nifestat p nos in oīi loco: quia xpi
bonus odor sumus deo in hijs ꝙ sal-
ui fiunt. et in hijs qui pereūt. Alijs qui-
dem odor mortis in mortem: alijs
autem odor uite in uitam. Et ad hec
quis tam ydoneus? Non enim su-
mus sicut plurimi adulterantes ver-
bum dei: sed ex sinceritate sicut ex deo
coram deo in xpo loquimur. Cap.

Incipim⁹ iterū nosmetipos cōmenda-
re: aut nunquid egem⁹ sicut quidam
commendaticijs epistolis ad uos aut
ex uobis? Epistola nra uos estis scri-
pta in cordibus nris. que scitur et legit
ab oīm hominibus manifestati:
qm epistola estis xpi ministrata a
nobis et scripta nō atramēto. sed spi-
ritu dei uiui: nō i tabulis lapideis: sed
in tabulis cordibus carnalibus. Fiduci-
am aūt talem habemus p xpm ad de-
um: non ꝙ sufficientes simus cogitare
aliquid a nobis ql̄i ex nobis. sed suffi-
cientia nra ex deo ē: qui et ydoneos nos
fecit ministros noui testamenti non
littere sed spiritu. Littera enī occidit:
spiritus autē uiuificat. Quod si mini-
stratio mortis litteris deformata i la-
pidibus fuit in gloria. ita ut nō possent
intendere filij israhel in faciem moysi.
propter gl'am uultus eius que euacu-
atur: quomodo nō magis ministrati-
o spiritꝰ erit in gl'a? Nā si ministratio
dānatōnis gl'a ē: multo magis abun-
dat ministeriū iustitie in gl'a. Nā nec
gl'ificatū ē quod clarum est in hac parte:
propter excellentem gl'am. Si enī qđ
euacuat ꝑ gl'am ē: multo magis qđ
manet. i gl'a ē. Habētes igit talē spm
mltā fiducia utimur. Et nō sicut mo-
yses ponebat uelamen sup faciē suā:
ut nō intenderent filij isrl in faciē eius
qđ euacuat sed obtusi sūt sensus eorū:
usq; in hodiernū enim diē idipm uela-
men in lectione ueteris testamēti ma-
net nō reuelatū. quoniā in xpo euā-
cuat: sed usq; in hodiernū diē cum legi-
tur moyses uelamen positū ē super cor
eorū. Cū aūt conuersus fuerit ad deū
auferetur uelamen. Dns aūt spiritus
est. Ubi aūt spiritus dni ibi libertas.
Nos uero oēs reuelata facie gl'am

domini speculates in eadē ymaginē
transformamur a claritate in claritatem: tanq̄ a domini spiritu. C.iij.
Ideo habētes hāc ministrationē iuxta
qd misericordiā cōsecuti sum⁹ nō defi-
cim⁹: sed abdicam⁹ occulta dedecoris.
non ambulātes in astutia neq; adul-
terantes verbū dei: sed in manifestati-
one veritatis cōmēdantes nosmetipos
ad omnē cōscientiā hominū corā deo.
Quod si etiā opertū est euangeliū no-
strū in hijs qui pereūt est opertū: in qui-
bus deus huius seculi excecauit mentes
infideliū. ut nō fulgeat illuminatio eu-
angelij glorie xpisti: qui est ymago dei.
Non enī nosmetipos predicam⁹ sed
ihesum xpistū dnm nostrū. Nos autē
seruos vros per ihesum: quoniā deus
qui dixit de tenebris lucē splendescere.
illuxit in cordibz nris ad illuminatio-
nem scientie claritatis in facie ihesu xpi-
sti. Habem⁹ aūt thesaurū istū i vasis
fictilibz: ut sublimitas sit virtutis dei:
et nō ex nobis. In omnibz tribulatio-
nē patimur: sed nō angustiamur. Ap-
poriam: sed nō destituimur. Persecuti-
onē patimur: sed nō derelinquimur.
Deijcimur: sed nō perim⁹. Semp mor-
tificationē ihesu in corpore nro circū-
ferentes: ut et vita ihesu manifestetur
in corporibz nostris. Semp enī nos
qui viuim⁹ in mortē tradimur ppter
ihesum: ut et vita ihesu manifestetur
in carne nra mortali. Ergo mors in
nobis operat̄: vita aūt in vobis. Ha-
bentes aūt eundē spiritū fidei sicut scri-
ptū est credidi ppter qd locut⁹ sum: et
nos credim⁹. propter qd et loquimur:
scientes quoq; q̄ suscitauit ihesum et
nos cū ihesu suscitabit: et cōstituet vo-
biscū. Omnia enī propter vos: ut gra-
tia abundās per multos in gratiarū
actione abundet in gloriam dei. Pro-
pter qd nō deficim⁹: sed licet is qui fo-
ris est noster homo corrūpatur: tamē
is qui intus est renouat̄ de die in diē.
Id enī qd in presenti est momētaneū
et leue tribulatōnis nre: supra modū
in sublimitate eternū glorie pondus
operatur in nobis: nō contemplātibus
nobis que videntur sed que non vidē-
tur. Que enī vident̄ temporalia sunt:
que aūt non vident̄ eterna sunt. C.v.
Scimus enim: quoniā si terrestris
domus nostra hui⁹ habitatio-
nis dissoluatur: q edificationē ex deo
habeam⁹ domū nō manufactā eternā
in celis. Nā et in hoc ingemiscim⁹ ha-
bitationē nostrā que de celo est super-
indui cupientes: si tamē vestiti et non
nudi inueniamur. Nā et qui sum⁹ in
hoc tabernaculo ingemiscim⁹ grauati:
eo qd nolum⁹ exspoliari. sed superuesti-
ri: ut absorbeat̄ qd mortale est a vita.
Qui aūt efficit nos in hoc ipm deus:
qui dedit nobis pignus spiritus. Au-
dentes igit̄ semper et scientes: quoniā
dum sum⁹ in corpore peregrinamur
a dño. Per fidem enī ambulamus: et
nō per speciē. Audem⁹ aūt et bonam
voluntatem habemus magis peregri-
nari a corpore et psentes esse ad dnm:
et ideo cōtendim⁹ siue absentes siue p-
sentes placere illi. Omnes enī nos ma-
nifestari oportet ante tribunal xpisti:
ut referat unusquisq; ppria corporis
prout gessit siue bonū siue malū. Sci-
entes ergo timorē dni hominibz sua-
dem⁹: deo aūt manifesti sum⁹. Spero
aūt et in conscientijs vris manifestos nos
esse. Nō iterq̄ cōmendam⁹ nos vobis:
sed occasionē dam⁹ vobis gloriādi p
nobis: ut habeatis ad eos qui in facie
gloriant̄ et nō in corde. Sive enī mēte

aporiam⁹ et pauper
abscim⁹ et
depauperam

ecedim⁹ deo : sme sobrij sum⁹ vobis.
Caritas enī xpi urget nos:estimātes hoc:quoniā si unus pro oīb⁹ mortuus est ergo omnes mortui sunt. Et pro oīb⁹ mortu⁹ est xp̄s⁹ : ut et qui uiuūt iam nō sibi uiuāt : sed ei qui p ipis mortuus est et resurrexit . Itaq⁹ nos ex hoc neminē nouim⁹ secūdum carnē. Et si cognouim⁹ scd̄m carnē xp̄m: sed nūc iam non nouim⁹. Si qua ergo ī xp̄o noua creatura est : uetera transierūt:ecce facta sunt oīa noua. Omnia aūt ex deo qui nos reconciliauit sibi per xp̄m: et dedit nobis ministeriū reconciliationis. Quoniāquidē deus erat in xp̄o mūdū reconcilians sibi:non reputās illis delicta ipor : et posuit in nobis uerbū reconciliationis. Pro xp̄o ergo legatione fungimur tāq⁹ deo exhortāte per nos: obsecram⁹ pro xp̄o·reconciliamini deo. Eū q̄ nō nouerat peccatū p nobis peccatū fecit: ut nos efficeremur iustitia dei ī ipo. C·vi·

Adiuuātes autē : exhortamur ne in uacuū gratiam dei recipiatis. Ait enī. Tempore accepto exaudiui te: et in die salutis adiuui te . Ecce nunc tempus acceptabile:ecce nunc dies salutis. Nemini dantes ullā offensionē: ut nō uituperetur ministeriū nostrum. Sed in oīb⁹ exhibeam⁹ nosmetipos sicut dei ministros in multa patientia: in tribulationibz·in necessitatibz·ī angustijs·in plagis·in carceribz·in seditionibus·in laboribz·in uigilijs·in ieiunijs·in castitate·in scientia·in longanimitate·in suauitate:in spiritu sancto. In caritate nō ficta:in uerbo ueritatis: in uirtute dei. Per arma iustitie:a dextris et a sinistris. Per gloriā et ignobilitatem:per infamiā et bonā famā. Ut seductores et veraces:sicut q̄ ignoti et cogniti. Quasi morientes et ecce uiuimus : ut castigati et non mortificati. Quasi tristes semp aūt gaudentes: sicut egentes multos aūt locupletātes : tanq⁹ nichil habentes et oīa possidentes. Os nostrū patet ad vos o corinthij:cor nostrū dilatatū est. Non angustiamini ī nobis . Angustiamini aūt in uisceribus uris. Eandē aūt habentes remunerationē : tanq⁹ filijs dico:dilatamini et vos. Nolite iugum ducere cū infidelibus. Que enī participatio iustitie cū iniquitate:aut que societas luci ad tenebras? Que aūt conuentio xp̄i ad belial? Aut que pars fideli cū infideli? Qui autē consensus templo dei cū ydolis? Vos enim estis templū dei uiui sicut dixit deus : quoniam inhabitabo in illis et inambulabo:et ero illoz deus et ipi erunt michi pplus. Propter quod exite de medio eoz et separamini dicit dns:et immūdū ne tetigeritis : et ego recipiā vos·et ero vobis ī prem:et vos eritis michi ī filios et filias dicit dns omnipotes. C·vn·

Has ergo habētes promissiones carissimi mūdem⁹ nos ab oīi inquinamēto carnis et spiritus : perficientes sanctificationē in timore dei. Capite nos . Neminē lesim⁹:neminē corrupim⁹:neminē circūuenim⁹. Non ad cōdemnationē vestrā dico. Predixim⁹ enim q̄ ī cordibus nris estis ad commoriendū et ad conuiuendū. Multa michi fiducia est apud vos:multa michi gloriatio pro vobis. Repletus sum consolatione:supabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam et cū venissem⁹ in macedoniā·nullā requiē habuit caro nostra:sed oīem tribulationē passi sumus. Foris pugne:intus timores. Sed qui consolat humiles:

consolat⁹ est nos deus in aduētu titi. ℣on solū aūt in aduētu eius: sed etiā in cōsolatione qua cōsolat⁹ est in vobis referēs nobis vrm desideriū vrm fletū vram emulationē pro me: ita ut magis gauderē. Quoniā ⁊ si cōtristaui vos in epistola: nō me pnitet. Et si peniteret vidēs q epistola illa et si ad horā vos ꝺtristauit: nūc gaudeo: nō quia cōtristati estis: sed quia cōtristati estis ad penitentiā. Cōtristati enim estis scd̄m deū: ut in nullo detrimētū patiamini ex nobis. Que enī scd̄m deū tristicia est penitentiā in salutē stabilē operat̄: seculi autē tristicia mortē operatur. Ecce enī hoipsum scd̄m deū cōtristari vos quātā in vobis operatur sollicitudinē: sed defensionē: sed indignationē: sed timorē: sed desideriū: sed emulationē: sed vindictā. In oīb⁹ exhibuistis vos incontaminatos esse negotio. Igitur ⁊ si scripsi vobis non propter eū qui fecit iniuriā nec ꝓpter eū qui passus est: sed ad manifestādā sollicitudinē nostrā quā habem⁹ pro vobis coram deo. Ideo cōsolati sumus. In consolatione aūt nra abundantius magis gauisi sum⁹ sup gaudio titi: quia refectus est spirit⁹ eius ab oīb⁹ vobis. Et si quid apud illū de vobis gloriat⁹ sum · nō sum ꝺfusus: sed sicut oīa vobis in veritate locuti sumus: ita et gloriatio nostra que fuit ad titū veritas facta ē. Et viscera eius abundāt⁹ in vobis sunt: reminiscentis omniū vrm obediētiā quomō cū timore ⁊ tremore excepistis illū. Gaudeo: q in oīb⁹ ꝺfido in vobis. C. vm.

Notam aūt facimus vobis ℟es gratiā dei q data est in ecclesijs macedonie: et q in multo experimēto tribulationis abūdātia gaudij ipor⁊ et altissima paupt̄as eor⁊ abundauit in diuitias simplicitatis eor⁊. Quia secundū virtutē testimoniū illis reddo: et supra virtutem voluntarij fuerūt: cū multa exhortatione obsecrantes nos gratiā ⁊ cōmunicationē ministerij qđ fit in sanctos. Et nō sicut speraūim⁹: sed semetipsos dederūt primū dño · deinde nobis per voluntatem dei: ita ut rogaremus titū ut quēadmodū cepit ita et p̄ficiat in vobis etiā gratiā istā. Sed sicut in omnib⁹ abundatis fide et sermone et scientia et omni sollicitudine insup ⁊ caritate vra ī nos: ut et ī hac gratia abundetis. ℣on quasi imperās dico: sed per alior⁊ sollicitudinē etiā ure caritatis ingenuū bonū comprobās. Scitis enī gratiā dñi nostri ihesu xpisti: quoniā propter vos egen⁹ factus est cū esset diues: ut illi⁹ inopia vos diuites essetis. Et consiliū in hoc do. Hoc enī vobis utile est: q nō solū facere · sed et velle cepistis ab anno priore. ℣unc vero et facto p̄ficite: ut quēadmodū p̄ōpt⁹ est anim⁹ voluntatis: ita sit ⁊ perficiēdi ex eo qđ habetis. Si enī voluntas prompta est: sed nō scd̄m id qđ habet accepta est · nō scd̄m id qđ non habet. ℣ō enī ut aliis sit remissio · vobis aūt tribulatō: sed ex equalitate in p̄senti tp̄e vestra abundātia illor⁊ inopiā suppleat · ut et illor⁊ abundātia vestre inopie sit supplemētum: ut fiat equalitas sicut scriptū est. Qui multū habuit nō abundauit: et qui modicū · nō minorauit. Gratias aūt ago deo qui dedit eandē sollicitudinē pro vobis in corde titi: quoniā exhortationē quidē suscepit: sed cū sollicitior esset sua voluntate profectus ē ad vos. ℣isim⁹ etiā cū illo fratrem nrm: cui⁹ laus est in euangelio per oīes ecclesias. ℣ō

solū aūt: sed ⁊ ordinat⁹ est ab ecclesijs comes pegrinatōnis nre i hac gram que ministrat a nobis ad dni gloriā et destinatā volūtatē nram deuitates hoc: ne quis nos vituperet in hac plenitudine q̄ ministrat a nobis in dni gloriā. Prouidem⁹ enī bona: nō solū corā deo: sed etiā corā hominibz. Misimus aūt cū illis et fratrē nrm quem probauim⁹ in multis sepe sollicitum esse: nūc aūt multo sollicitiorē: cōfidētia multa in vos siue pro tito qui est socius meus et in vobis adiutor: siue frēs nostri apostoli ecclesiarū glorie xpisti. Ostensionē ergo que est caritatis vre et nre glorie pro vobis: in illos ostendite in facie ecclesiarū. Nam de ministerio qđ sit in sanctos: ex abundanti est michi scribere vobis.

C·ix·

Scio enī prōptū animū vrm pro quo de vobis gloriot apud macedones: quoniā et achaia parata ē ab anno p̄terito: et vra emulatio provocauit plurimos. Misim⁹ aut̄ fratres: ut ne qđ gloriam̄ de vobis evacuetur in hac parte: ut quēadmodū dixi paratī sitis: ne cū venerint macedones mecū et inuenerint vos imparatos erubescam⁹ nos: ut nō dicamus vos i hac substātia. Necessariū ergo extimaui rogare fratres ut p̄ueniāt ad vos: et preparēt repromissam benedictionē hāc paratā esse: sic quasi benedictionē: nō quasi auaritiā. Hoc aūt dico. Qui parce seminat parce ⁊ metet: et qui seminat in benedictonibz· de benedictōnibz et metet. Vnusquisq; prout destinauit in corde suo: nō ex tristitia aut ex necessitate. Hilarē enī datorē diligit deus. Potēs est autem deus omnem gratiā abundare facere in vobis: ut i oīnibz semp omnē sufficiētiā habētes abundantis in omne opus bonum: sicut scriptum est. Dispersit dedit pauperibz: iusticia eius manet in seculū seculi. Qui aūt amministrat semen seminātī: et panē ad māducandū prestabit. Et multiplicabit semen vestrū et augebit incrementa frugū iusticie vre: ut in omnibus locupletati abundetis in omnē simplicitatem: q̄ operatur per nos gratiaꝝ actionē deo. Quoniā ministeriū hui⁹ officij nō solum supplet ea que desunt sanctis: sed etiā abūdat per multas gratiaꝝ actiones in dño per probationē ministerij huius: glorificātes deū in obedientia confessionis vre in euangelio xpisti et simplicitate cōmunicatōnis vre i illos et in omnes: et in ipōrū obsecratione pro vobis: desiderantiū vos ꝓpter eminentē gratiā dei in vobis. Gratias ago deo sup̄ inenarrabili dono ei⁹.

C·x·

Ipse aūt ego paul⁹ obsecro vos p̄ mansuetudinē et modestiā xpisti: q̄ in facie quidē humilis sum inter vos: absens aūt cōfido in vobis. Rogo aut̄ vos ne presens audeā per eā fidentiā qua existimor audere in quosdā: qui arbitrantur nos tanq̄ secm carnē ambulemus. In carne enī ambulātes: nō secundū carnē militam⁹. Nā arma militie nre nō carnalia: sed potentia deo ad destructionē munitionū· dissilia destruentes· et omnē altitudinē extollentem se aduersus scientiā dei: ⁊ in captiuitatem redigentes omnē intellectū in obsequiū xpisti: et in p̄ōptu habentes vlcisci omnē inobedientiā: cum impleta fuerit vestra obedientia. Que secm facient sunt videte. Si quis confidit sibi xpisti se esse: hoc cogitet iterū apud se: quia sicut ipe xpisti est· ita et nos. Nā et si amplius aliquid gloriatus fuero

de potestate nra quā dedit nobis dns i edificationē z nō i destructionē vram: nō erubescā. Vt aūt nō existimer tāq̄ terrere vos per epistolas: quoniāquidē epistole inquiūt graues sunt et fortes: presentia aūt corporis infirma et ēmo oēptibilis: hoc cogitet q̄ eiusmodi est: quia quales sumus verbo per epistolas absentes: tales et pīsentes in facto. ſNō enī audem⁹ inserere aut cōparare nos quibusdā qui seipsos cōmendāt: sed ipi in nobis nosmetipos metiētes: et cōparātes nosmetipos nobis. ſNos aūt nō i immēsum gloriabimur: sed secm mēsurā regule qua mēsus ē nobis de⁹ mēsurā pringendi usq̄ ad vos. ſNō enī quasi nō pertingētes ad vos superextendim⁹ nos. Usq̄ ad vos enī puenim⁹ in euāgelio xristi: nō i immēsum gloriantes i alienis laboribus. Spem aūt habētes crescentis fidei vre · in vobis magnificari secm regulā nram in abundātia: etiā i illa que ultra vos sunt euangelizare: nō in aliena regula in hijs que ꝑparata sūt gloriari. Qui aūt gloriat in dño glorietur. ſNō enī q̄ seipm cōmēdat ille probat⁹ ē: sed quē de⁹ comēdat.

Cxj.

Utinā sustineretis modicū q̄d insipiētie mee: sed et supportate me. Emulor enī vos dei emulatione: despōdi enī vos uni viro virginē castā exhibere xristo. Timeo aūt ne sicut serpens euam seduxit astutia sua: ita corrūpātur sensus nri z excidāt a simplicitate que est in xristo. ſNā si is qui venit aliū xristū pdicat quē nō pdicauim⁹: aut aliū spīritū accipitis quē nō accepistis aut aliud euāgelīū q̄d nō recepistis: recte paterem ini. Existimo enī nichil me min⁹ fecisse a magnis apostolis. Et si imperit⁹ sermone: sed nō sciētia. In oīb⁹ aūt manifest⁹ sum vobis. ſAut nūq̄d peccatū feci meipm humilians: ut vos exaltemini? Quoniā gratis euāgelīū dei euāgeliza: aui vobis: alias ecclias exspoliaui accipiēs stipēdia ad ministeriū vrm: et cū essem apud vos z egere nulli onerosus fui. ſNā q̄d mihi deerat suppleuerūt fres q̄ venerūt a macedonia: et i oīb⁹ sine onere me vobis seruaui: et seruabo. Est veritas xristi in me: quoniā hec gloriatio nō infringetur i me in regionibus achaie. Quare? Quia nō diligo vos? Deus scit. Quod aūt facio · z faciā: ut amputem occasionē eoz · qui volūt occasionē: ut in quo gloriātur inueniātur sicut et nos. ſNā eiusmodi pseudo apostoli sunt operarij subdoli: trāsfigurātes se in apostolos xristi. Et nō mirū. Ipe enī sathanas trāsfigurat se in angelū lucis. ſNō est ergo magnū: si ministri eius trāsfigurent velut ministri iustitie: quor⁹ finis erit secundū opera ipor⁹. Iterū dico: ne quis me putet insipientē. ſAlioquin velut insipientem accipite me: ut et ego modicū q̄d glorier. Quod loquor nō loquor secm deum sed quasi i insipientia: in hac substantia glorie. Quoniā multi gloriātur secm carnē: et ego gloriabor. Libēter enim sufferetis insipientes: cū sitis ipi sapientes. Sustinetis enī si q̄s vos i seruitutē redigit: si quis deuorat · si quis accipit · si quis extollitur: si quis in faciem vos cedit. Secm ignobilitatē dico: quasi nos infirmi fuerim⁹ in hac parte. In quo quis audet: in insipientia dico: audeo et ego. Hebrei sunt: et ego. Israhelite sūt: et ego. Semē abrahe sunt: et ego. ſMinistri xristi sunt: et ego. Vt minus sapiēs dico: plus ego. In laboribus plurimis in carceribus

abundãtius:in plagis supra modũ: in mortibꝫ frequẽter. A iudeis quĩquies quadragenas una minus accepi. Ter virgis cesus sum: semel lapidat⁹ sum:ter naufragium feci. Nocte ⁊ die in profundo maris fui. In itineribus sepe:periculis fluminũ-periculis latronũ-periculis ex genere-periculis ex gentibꝫ-periclis in ciuitate-periclis in solitudine-periculis in mari:periculis in falsis fratribꝫ. In labore ⁊ erumna:in vigilijs multis. In fame ⁊ sitī:in ieunijs multis. In frigore et nuditate:preter illa que extrinsecus sunt:instantia mea quotidiana-sollicitudo omniũ eccliaꝝ. Quis infirmat̃:⁊ ego nõ infirmor? Quis scãdilizat̃:⁊ ego nõ uror? Si gloriari oportet:que infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus ⁊ pater domini nri ihesu cristi scit qui est benedictus in secula q̃ nõ mẽtior. Damasci ꝓpositus gentis arethe regis custodiebat ciuitatẽ damascenoꝝ ut me cõprehẽderet:⁊ per fenestrã in sporta dimissus sũ p murꝫ:et sic effugi man⁹ ei⁹. Cxm

Si gloriari oportet: non expedit quidẽ. Veniã aũt ad visiones et reuelationes dñi. Scio hominẽ in cristo ante ãnos quatuordecim siue i corpore siue extra corp⁹ nescio de⁹ scit: raptũ huiusmodi usq; ad tertiũ celũ. Et scio huiusmodi hominẽ siue in corpore siue extra corp⁹ nescio de⁹ scit:q̃ rapt⁹ est in paradisum:et audiuit archana verba que nõ licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor: pro me aũt nichil nisi i infirmitatibꝫ meis. Nã et si voluero gloriari: nõ ero insipiẽs. Veritatẽ enĩ dicã. Parco aũt:ne quis me extimet supra id q̃ videt in me:aut audit aliq̃d ex me. Et ne magnitudo reuelationũ extollat me:datꝰ est michi stimulus carnis mee angel⁹ sathane ut me colaphizet. Propter q̃ ter dñm rogaui ut discederet a me: ⁊ dixit michi. Sufficit tibi gratia mea. Nam virt⁹ i infirmitate pficitur. Libẽter igitur gloriabor in infirmitatibus meis: ut inhabitet in me virtus cristi. Propter q̃ placeo michi in infirmitatibus meis: in ꝛumelijs in necessitatibus in persecutionibꝫ:in angustijs p cristo. Cũ enĩ infirmor tũc potẽs sum. Fact⁹ sum insipiẽs: vos me coegistis. Ego enĩ a vobis debui cõmẽdari. Nichil enĩ min⁹ feci ab hijs q̃ sunt supra modũ apostoli. Tam et si nichil sum: signa tamẽ apostolat⁹ mei facta sunt super vos in omni patientia signis et prodigijs et virtutibꝫ. Quid ẽ enĩ q̃ min⁹ habuistis pre ceteris ecclesijs:nisi q̃ ego ipse nõ grauaui vos? Donate michi hanc iniuriã. Ecce tertio hoc parat⁹ sum venire ad vos:et non ero grauis vobis. Nõ enĩ quero que vra sunt:sed vos. Nec enĩ debẽt filij parẽtibus thesaurizare:sed parentes filijs. Ego aũt libentissime impendã ⁊ superimpendar ipse pro animabꝫ vris: licet plus vos diligens minus diligar. Sed esto. Ego vos nõ grauaui: sed cũ essem astut⁹ dolo vos repi. Nũquid per aliquẽ eoꝝ quos misi ad vos circũuenĩ vos? Rogaui titũ:et misi cum illo fratrẽ. Nũquid titus vos circũuenit? Nõne eodẽ spiritu ãbulauim⁹? Nõne eisdẽ vestigijs? Olim putatis q̃ excusamus nos apud vos? Coram deo in cristo loquimur. Omnia autem karissimi propter edificationẽ vestrã. Timeo enĩ ne forte cũ venero non quales volo inueniã vos:⁊ ego inueniar a vobis qualẽ nõ vultis:ne forte contentiones emulationes animositates

dissensiones detractiones susurrationes inflationes seditiones sint inter vos. Ne iterū cū venero humiliet me deus apud vos: & lugeā multos ex his qui ante peccauerūt et nō egerūt penitentiā sup immūdicia et fornicatione et impudicicia quā gesserunt. C·xm·

Ecce tertio hoc venio ad vos. In ore duoꝝ uel trium testiū stabit omne verbū. Predixi et predico ut presens vobis & nūc absens his qui ante peccauerūt & ceteris oīnibz: qm̄ si venero iteꝝ nō parcā. An experimētū queritis ei⁹ qui in me loquit̄ christus? Qui in vobis non infirmatur sed potens est in vobis. Nam & si crucifixus est ex infirmitate: sed vivit ex virtute dei. Nam et nos infirmi sumus in illo: sed vivimus cum eo ex virtute dei in vobis. Vosmetipsos temptate: si estis in fide ipsi vos probate. An nō cognoscitis vosmetipos: quia christus ihesus in vobis est? Nisi forte reprobi estis. Spero autem quod cognoscetis: quia nos non sumus reprobi. Oramus autem deum ut nichil mali faciatis non ut nos probati appareamꝰ sed ut vos quod bonum est faciatis. Nos aūt ut reprobi simus. Non enī possumꝰ aliquid aduersus veritatem: sed pro veritate. Gaudemꝰ enī quoniā nos infirmi sumꝰ: vos aūt potentes estis. Hoc et oramꝰ: vestrā cōsūmationem. Ideo hec absens scribo: ut nō presens durius agā scōm potestatē quā dñs dedit michi in edificationē et nō in destructionē. De cetero fratres gaudete: perfecti estote: exhortamini· idipm sapite. Pacē habete: et deus pacis et dilectionis erit vobiscū. Salutate invicem in osculo sancto. Salutāt vos oīnes sancti. Gratia dñi nostri ihesu cristi· et caritas dei· & cōmunicatio sancti spiritꝰ sit cū oīnibz vobis amē.

Incipit prologus in Epla ad Galathas

Galathe sunt greci. His verbū veritatis primū ab apostolo acceperūt: sed post discessū eiꝰ tēptati sūt a falsis apis: ut i legē & circūcisionē ne vertereñ. Hos aplus reuocat ad fidē veritatis: scribēs eis ab epheso. Incipit Epla ad Galathas·C·i·

Paulus apostolus nō ab hominibz neq; per hominē sed p ihesum cristū et deū patrē qui suscitauit eū a mortuis: et qui mecū sunt omnes fratres: ecclesijs galathie. Gratia vobis & pax a deo patre nro et dño ihesu cristo: qui dedit semetipm pro peccatis nris ut eriperet nos de presenti seculo nequ scōm voluntatē dei et pris nri: cui est gloria in secula seculoꝝ amen. Miror q sic tā cito transferimini ab eo qui vos vocauit i gratiā cristi in aliud euangeliū qđ nō est aliud: nisi sint aliqui qui vos conturbāt: et volūt auertere euangeliū cristi. Sed licet nos aut angelus de celo euangelizet vobis preterq̄ quod euāgelizauimꝰ vobis: anathema sit. Sicut prediximꝰ & nūc iterū dico: si quis vobis euangelizauerit preter id quod accepistis: anathema sit. Modo enī hominibz suadeo· an deo? An quero hominibz placere? Si adhuc hominibz placerē: cristi seruꝰ nō essem. Notū enī vobis facio fratres euangeliū qđ euāgelizatū est a me: quia nō est scōm hominē. Neq; enī ego ab homine accepi illud neq; didici: sed per reuelationem

ihesu cristi. Audistis enī cōuersationē meā aliquādo in iudaismo·quoniā supra modū psequebar ecclesiā dei· et expugnabā illā:et proficiebā in iudaismo supra multos coetaneos meos in genere meo:abundantiō emulator existens paternaꝝ meaꝝ traditionum. Cū autē placuit ei qui me segregauit de utero mris mee:et uocauit per gratiā suā ut reuelaret filiū suū in me ut euangelizarē illū in gentibꝫ: cōtinuo non acquieui carnī et sanguini. Neqꝫ ueni iherosolimā ad antecessores meos apostolos:sed abij ī arabiā:et iterū reuersus sū damascū. Deinde post annos tres ueni iherosolimā uidere petrū:et māsi apud eū diebꝫ quindeci. Aliū aūt apłoꝝ uidi neminē: nisi iacobū fratrem dñi. Que aūt scribo uobis:ecce corā deo quia nō mētior. Deinde ueni in partes syrie et cilicie. Erā aūt ignotꝰ facie ecclesijs iudee:q̄ erāt in cristo. Tātū aūt auditū habebant: quoniā qui psequebatur nos aliquādo nūc euāgelizat fidē quā aliquādo expugnabat:et ī me clarificabāt deū.

Deinde post ānos quatuor- Cap. decim iterū ascendi iherosolimā cū barnaba: assumpto et tito. Ascendi aūt scōm reuelationē:et cōtuli cum illis euāgeliū qđ predico in gentibus. Seorsum aūt hijs qui uidebantur aliquid esse:ne forte in uacuū currerē aut cucurrissem. Sed neq; titus qui mecū erat· cū esset gētilis cōpulsus est circūcidi: sed ꝓpter subintroductos falsos fratres qui subintroierūt explorare libertatē nr̄am quā habem9 ī cristo ihesu:ut nos in seruitutē redigerēt. Quibꝫ neq; ad horā cessim9 subiectioni:ut ueritas euāgelij permaneat apud uos. Ab hijs aūt qui uidebātur esse aliqđ: ꝙles aliquādo fuerīt nichil mea interest. Deus enī personā hominis non accipit. Michi enī qui uidebantur esse aliqđ nichil cōtulerūt. Sed econtra cū uidissent ꝙ creditū est michi euāgeliū ꝓpucij sicut et petro circūcisionis:qui enī operatꝰ est petro in apostolatū circūcisionis·operatꝰ est et michi inter gentes: et cū cognouissent gratiā que data est michi·iacobus ⁊ cephas ⁊ iohannes qui uidebantur colūne esse dextras dederūt michi ⁊ barnabe societatis:ut nos in gentes ipi aūt in circūcisionē: tātū ut pauperū memores essem9. Quod etiam sollicitꝰ fui hoc ipm facere. Cum aūt uenisset petrꝰ anthiochiam ī faciem ei restiti: quia reprehensibilis erat. Prius enī quā uenirent quidā ab iacobo cū gentibꝫ edebat. Cū autē uenissent·subtrahebat ⁊ segregabat se timēs eos qui ex circūcisione erāt. Et simulationi ei9 cōsenserūt ceteri iudei:ita ut et barnabas duceret ab eis ī illā simulationē. Sed cū uidissem ꝙ nō recte ambularent ad ueritatem euangelij: dixi cephe corā oīibꝫ. Si tu cū iudeus sis gentiliter uiuis et nō iudaice:quomō gētes cogis iudaizare? Nos natura iudei et nō ex gentibꝫ peccatores:scientes aūt ꝙ nō iustificatur homo ex operibus legis·nisi per fidē ihesu cristi: et nos in cristo ihesu credim9·ut iustificemur ex fide cristi ⁊ nō ex operibꝫ legis. Propter qđ ex operibus legis nō iustificabit oīis caro. Qđ si querentes iustificari in cristo inuenti sumus et ipsi peccatores:nūquid cristus peccati minister est? Absit. Si enim que destruxi iterū hec reedifico:preuaricatorem me cōstituo. Ego enī per legem legi mortuus sum ut deo uiuā:cristo confixus sū cruci. Uiuo autem iam nō ego: uiuit

uero in me cristus. Nō aūt nūc uiuo i carne: in fide uiuo filij dei: qui dilexit me et tradidit semetipm pro me. Nō abiicio gratiā dei. Si enī pr legē iustitia: ergo gratis crist⁹ mortu⁹ ē. C·m·

O insensati galathe: quis uos fascinauit non obedire ueritati? Ante quorū oculos ihesus crist⁹ proscript⁹ est: ⁊ in uobis crucifix⁹. Hoc solū a uobis uolo discere. Ex operibz legis spiritū accepistis: an ex auditu fidei? Sic stulti estis: ut cū spiritu ceperitis: nūc carne cōsumamini. Tāta passi estis sine causa: si tamen sine causa. Qui ergo tribuit uobis spiritū et operat virtutes in uobis: ex operibz legis. an ex auditu fidei? Sicut scriptum est: abrahā credidit deo et reputatū ē illi ad iusticiā. Cognoscite ergo: q̄a q̄ ex fide sunt: hij sūt filij abrahe. Prouidēs aūt scriptura quia ex fide iustificat gētes deus: p̄nunciauit abrahe quia benedicent in te oēs gentes. Igit̄ qui ex fide sunt: benedicētur cū fideli abraham. Quicūq; enī ex operibz legis sūt: sub maledicto sunt. Scriptū est enim. Maledict⁹ oīs qui nō permānserit i oīb⁹ que scripta sunt in libro legis: ut faciat ea. Quoniā aūt in lege nemo iustificatur apud deū manifestū ē: q̄a iust⁹ ex fide uiuit. Lex aūt nō est ex fide: sed qui fecerit ea uiuet in illis. Cristus nos redemit de maledicto legis fact⁹ pro nobis maledictū: quia scriptū est maledict⁹ oīs qui pendet in ligno: ut in gentibz benedictio abrahe fieret in cristo ihesu ut pollicitationē spiritⁿ accipiam⁹ per fidē. Fratres scdm hominē dico: tamē hominis cōfirmatū testamentū nemo spernit aut superordinat. Abrahe dicte sunt p̄missiones: et semini ei⁹. Nō dicit et seminibz q̄si in multis sed quasi in uno: et semini tuo qui est cristus. Hoc aūt dico testamentū cōfirmatū a deo: que post quadringentos et triginta ānos facta est lex: nō in irritū facit ad euacuandam promissionē. Nā si ex lege hereditas: iam nō ex p̄missione. Abrahe aūt p repromissionē donauit deus. Quid igitur lex? Propter trāsgressionē posita ē: donec ueniret semē cui p̄miserat: ordinata pr angelos in manu mediatoris. Mediator aūt uni⁹ nō est: de⁹ aūt un⁹ est. Lex ergo aduersus p̄missa dei? Absit. Si enī data est lex que posset uiuificare: uere ex lege esset iustitia. Sed conclusit scriptura oīa sub peccato: ut promissio ex fide ihesu cristi daretur credētibus. Priusq; aūt q̄m ueniret fides sub lege custodiebamur: cōclusi in eā fidem que reuelāda erat. Itaq; lex pedagog⁹ noster fuit in cristo: ut ex fide iustificemur. At ubi uenit fides: iā nō sum⁹ sub pedagogo. Omnes enī filij dei estis: per fidē que ē in cristo ihu. Quicūq; enī in cristo baptizati estis: cristū induistis. Nō est iudeus neq; grecus: nō est seru⁹ neq; liber: nō ē masculus neq; femina. Omnes enim uos unum estis in cristo ihesu. Si autem uos cristi: ergo abrahe semen estis secundū promissionē heredes. C·m·

Dico aūt. Quāto tp̄e heres paruulus est nichil differt a seruo: cū sit dōs oīm: sed sub tutoribz et actoribz est usq; ad p̄finitū tēpus a patre. Ita ⁊ nos cū essemus paruuli: sub elemētis mūdi hui⁹ eram⁹ seruientes. At ubi uenit plenitudo tēporis misit deus filiū suū factū ex muliere factū sub lege: ut eos qui sub lege erāt redimeret: ut adoptionē filioz reciperem⁹. Quoniā aūt estis filij dei: misit deus spiritū filij sui

in corda vestra clamantē abba pater. Itaq; iam non est seruus sed filiꝰ. Qđ si filiꝰ: et heres p deū. Sed tunc quidē ignorantes deum: his qui natura non sunt dij seruiebatis. Nūc autem cū cognouerītis deū ymmo cogniti sitis a deo: quomō cōuertimini ineq; ad infirma et egena elementa quibus denuo seruire vultis? Dies obseruatis et menses et tempora et annos. Timeo vos: ne forte sine causa laborauerim in vobis. Estote sicut ego: quia et ego sicut vos. Fratres obsecro vos: nichil me lesistis. Scitis aūt quia p infirmitatē carnis euangelizaui vobis iam pridē: et tēptationē vestrā i carne mea nō spreuistis neq; respuistis: sed sicut angelū dei excepistis me sicut christum ihesum. Vbi ē ergo beatitudo vestra? Testimoniū enī phibeo vobis: quia si fieri posset oculos vestros eruissetis: et dedissetis michi. Ergo inimicꝰ vobis factus sum verū dicens vobis? Emulant̄ vos non bene: sed excludere vos volūt: ut illos emulemini. Bonū aūt emulamini in bono semp: et non tantum cū pīsens sum apud vos. Filioli mei quos iterū parturio: donec formetur christus in vobis. Vellē aūt esse aput vos modo et mutare vocem meā: quoniā cōfundor in vobis. Dicite michi: qui sub lege vultis esse. Legē non legistis? Scriptū est enī quoniā abraham duos filios habuit: vnū de ancilla: et vnū de libera. Sed is q̄ de ācilla secūdū carnē natus est: qui aūt de libera p repromissionē. Que sunt per allegoriā dicta. Hec enī sūt duo testamenta. Vnū quidē in monte syna in seruitutem generās: q̄ est agar. Syna enim mōs est i arabia qui cōiunctus est ei que nūc est iherusalē: et seruit cū filijs suis. Illa aūt que sursū ē in hrlm libera est: q̄ est mater nostra. Scriptū est enī. Letare sterilis que nō paris: erūpe et clama que nō parturis: q̄a multi filij deserte magis q̄ eius que habet virum. Nos autē fratres secūm ysaac promissionis filij sum⁹. Sed quomō tunc is q̄ secūdū carnē natꝰ fuerat persequebat̄ eū qui secūdū spiritū: ita et nūc. Sed quid dicit scriptura? Eice ancillā et filiū eius. Non enī heres erit filius ancille: cum filio libere. Itaq; fratres non sum⁹ ancille filij sed libere: qua libertate christus nos liberauit. C. v.

State: et nolite iterū iugo seruitutis cōtineri. Ecce ego paulus dico vobis: quoniā si circūcidamini christꝰ vobis nichil p̄derit. Testificor aūt rursus oīi hōmini circūcidēti se: q̄m debitor ē vniūse legis faciēde. Euacuati estis a christo. Qui in lege iustificamini: a gratia excidistis. Nos enī spiritu ex fide spem iusticie expectam⁹. Nā i christo ihesu neq; circūcisio aliq̄d valet neq; p̄putiū: sed fides que p caritatē operatur. Currebatis bene. Quis vos impedivit veritati nō obedire? Hemini cōsenseritis. Persuasio hec nō est ex eo q̄ vocauit vos. Modicū fermentū totā massam corrūpit. Ego cōfido i vobis i dño q̄ nichil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos: portabit iudiciū quicūq; est ille. Ego aūt fratres si circūcisionē adhuc p̄dico: quid adhuc persecutionē patior? Ergo euacuatū ē scādalum crucis. Vtinā et abscidātur q̄ vos cōturbāt. Vos enim in libertatē vocati estis fratres: tantū ne libertatē in occasionē detis carnis: sed p caritatem spiritꝰ seruite inuicem. Omnis enī lex in vno sermone impletur: diliges proximū tuū sicut teipm. Qđ si inuicē

mordetis et comeditis: videte ne ab
inuicē cōsumamini. Dico aūt i cristo.
Spiritu ambulate: ⁊ desideria carnis
non pficietis. Caro enim concupiscit
aduersus spiritū: spiritus aūt adūsus
carnē. Hec enim sibi inuicem aduersā-
tur: ut non quecūq; uultis illa facia-
tis. Qđ si spiritu ducemini: non estis
sub lege. ſManifesta sunt autē opera
carnis: que sunt fornicatio·immūdi-
cia·impudicicia·luxuria·ydoloꝝ seruī-
tus·uenefica·inimicicie·cōtēciones·e-
mulationes·ire·rixe·dissensiones·se-
cte·inuidie·homicidia·ebrietates·
comessationes·⁊ hijs similia: q̄ pdico
uobis sicut pdixi: quoniā qui talia
agunt regnū dei nō consequent̄. ſFru-
ctus aūt spiritus est caritas·gaudiū·
pax·patientia·benignitas·bonitas·
longanimitas·māsuetudo·fides·mo-
destia·continētia·castitas. ſAduersus
huiusmodi non est lex. Qui autem
sunt cristi: carnem suā crucifixerunt
cum uicijs et concupiscentijs. ℂ. v.

Si uiuim⁹ spiritu: spiritu ⁊ ambu-
lem⁹. ſNon efficiam̄ inanis glo-
rie cupidi: inuicem puocātes: inuicem
inuidentes. ſFratres: ⁊ si pōccupat⁹ fu-
erit homo ī aliquo delicto·uos q̄ spiri-
tuales estis huiusmodi instruite ī spi-
ritu lenitatis: considerās tetīm ne ⁊ tu
tempteris. Alter alteri⁹ onera portate:
⁊ sic adimplebitis legē cristi. ſNā si qs
extimat se aliquid esse cū nichil sit:
ipe se seducit. Opus autem suū pbet
unusquisq; ⁊ sic in semetipo tātū glo-
riā habebit: ⁊ nō ī altero. Unusquisq;
enim onus suū portabit. Cōmunicet
aūt hijs qui cathezizat̄ uerbo: ei qui
se cathezizat in omnibs bonis. ſNoli-
te errare. Deꝰ nō irridetur. Que enim
seminauerit homo: hec et metet. Qm̄
qui seminat in carne sua·de carne et
metet ⁊ corruptionē: qui aūt seminat
in spiritu: de spiritu metet uitā eternā.
Bonū autē facientes nō deficiamus:
tempore enim suo metem⁹ nō deficien-
tes. Ergo dum tempus habem⁹ ope-
remur bonū ad oēs: maxime autē
ad domesticos fidei. Videte qualibz
litteris scripsi uobis mea manu. Qui-
cunq; enim uolūt placere in carne hij
cogunt uos circūcidi: tantū ut crucis
cristi psecutionē nō patiant̄. ſNeq; enī
qui circūcidūtur legem custodiūt: sed
uolūt uos circūcidi ut in carne uestra
gloriātur. ſMichi aūt absit gloriari
nisi in cruce dñi nostri ihesu cristi: per
quē michi mūdus crucifixus est: ⁊ ego
mūdo. In cristo enim ihesu neq; circū-
cisio aliquid ualet neq; p̄puciū: sed no-
ua creatura. Et quicunq; hāc regulā
secuti fuerint: pax sup illos ⁊ miserico-
dia ⁊ sup israhel dei. De cetero nemo
michi molestus sit. Ego enī stigmata
dñi ihesu ī corpore meo porto. Gracia
dñi nri ihesu cristi cum spiritu uro fres
amen. Incipit prologus in Epla
ad Ephesios.

Phesij sunt asyani. Hij
accepto uerbo ueritatis p-
stiterūt ī fide. Hos collau-
dat aplus scribēs eis a ro-
ma de carcere p tichicū dyaconē.

Incipit Epla ad Ephesios·℣·i·

Paulus aplus cristi
ihesu p uolūtatē dei
omnibz sanctis qui
sūt ephesi: et fidelibz
in cristo ihesu. Gra-
cia uobis et pax a
deo patre nostro: et dño ihesu cristo.
Benedict⁹ deꝰ et pater dñi nostri ihesu
cristi q̄ benedixit nos ī oni benedictione

spirituali in celestibz in cristo: sicut elegit nos in ipo ante mūdi ostitutōnē: ut essem⁹ sācti ⁊ immaculati ī cōspectu ei⁹ in caritate. Qui pdestinauit nos ī adoptōnē filioz p ihesū cristū in ipm scōm ppositū volūtatis sue in laudē glorie gr̄ie sue: ī q̄ gratificauit nos in dilecto filio suo: ī quo habem⁹ redēptiōnē p sanguinē eius remissionē peccatoz scōm diuitias gratie ei⁹ q̄ superabūdauit in nobis in oī sapiētia ⁊ prudentia: ut notū faceret nobis sacrameētum volūtatis sue scōm beneplacitū ei⁹ qđ ppposuit in eo in dispsatōne plenitudinis tēporū instaurare oīa ī cristo q̄ ī celis ⁊ q̄ ī terra sūt ī xp̄o. In quo etiā nos sorte vocati sum⁹: pdestinati scōm ppositū ei⁹ q̄ operat̄ oīa scōm cōsiliū volūtatis sue: ut sim⁹ ī laudē glorie ei⁹ nos qui ātē sperauim⁹ ī cristo. In quo ⁊ vos cū audisstis verbū veritatis euāgeliū salutis vr̄e: in quo et credēres signati estis spiritu promissionis sancto: q̄ ē pign⁹ hereditatis nr̄e in redēptionē acquisitionis in laudē glorie ipius. Propterea et ego audiens fidē vestrā q̄ est in cristo ihesu ⁊ dilectiōnē in oīes sanctos: nō cesso gratias agēs p vobis memoriā vr̄i faciens in oratōnibz meis: ut de⁹ dn̄i nr̄i ihesu cristi pater glorie det vobis spiritū sapiētie et reuelationis in agnitōnem ei⁹ illuminatos oculos cordis vestri: ut sciatis q̄ sit spes vocatōnis ei⁹ et q̄ diuicie glorie hereditatis ei⁹ ī sanctis: ⁊ q̄ sit supemines magnitudo virtutis ei⁹ in nos qui credim⁹ scōm operationē potētie virtutis quā operat⁹ est ī cristo: suscitans illū a mortuis: et cōstituēs ad dex̄teram suā in celestibus supra omnē principatū ⁊ potestatē et virtutē ⁊ dnationē: ⁊ oīe nomen q̄ nominat̄ nō solū ī hoc seculo sed etiā in futuro: ⁊ oīa subiecit sub pedibz ei⁹. Et ipm dedit caput supra omnē ecclesiā q̄ ē corp⁹ ipsi⁹: et plenitudo ei⁹: qui omnia in oībz adimpletur. C. ij.

Et vos cū essetis mortui delictis ⁊ peccatis vr̄is in quibz aliquādo ābulastis scōm sclm mūdi hui⁹: scōm pr̄icipē potestatis aeris hui⁹: spiritu⁹ q̄ nūc operat̄ in filios diffidēcie: ī quibz et nos omnes aliquādo cōuersati sumus in desideriis carnis nr̄e facientes volūtatē carnis ⁊ cogitationū: et eramus natura filij ire sicut et ceteri. De⁹ aūt qui diues est in misericordia ppter nimiā caritatē suā qua dilexit nos: ⁊ cū essem⁹ mortui peccatis conuiuificauit nos cristo: cui⁹ gratia estis saluati: et cōresuscitauit et cōsedere fecit in celestibus in cristo ihesu: ut ostenderet in seculis supuenientibz abundantes diuitias gratie sue in bonitate sup nos in cristo ihesu. Gratia em̄ estis saluati p fidē: ⁊ hoc ex̄ vobis. Dei em̄ donū est: nō ex̄ operibus: ut ne quis glorietur. Ipsi⁹ enim sum⁹ factura: creati ī cristo ihesu in operibz bonis: que ꝓparauit de⁹ ut in illis ambulem⁹. Propter qđ memores estote q̄ aliquādo vos eratis gētes ī carne q̄ dicebamini ꝓputiū ab ea q̄ dicit̄ circūcisio in carne manufacta: q̄ eratis illo in tp̄e sine cristo alienati a conuersatōne israhel: et hospites testamētorū ꝓmissionis spem nō habentes: ⁊ sine deo ī hoc mūdo. Nunc autē in cristo ihesu vos q̄ aliquādo eratis lōge facti estis ꝓpe: in sanguine cristi. Ipe em̄ est pax nr̄a q̄ fecit utraq; unū: ⁊ mediū parietē macerie soluēs inimicicias in carne sua: legem mādatoz decretis euacuās ut duos condat in semetipm in unū nouū hominem

faciēs patē: ut recōciliet ābos in uno corpore deo p crucē interficiēs inimicias in semetipo: ⁊ ueniēs euāgelizauit pacē uobis q̄ lōge fuistis. ⁊ pacē his qui ꝓpe: qm̄ p ipm habem⁹ accessum ābo in uno spiritu ad patrē. Ergo iā nō estis hospites et aduene sed estis ciues sanctoꝝ ⁊ domestici dei: superedificati sup fundamentū apl'oꝝ ⁊ ꝓphetarū ipo sūmo āgulari lapide xpo ihesu: in q̄ oīs edificatio cōstructa crescit in tēplū sanctū in dño. In quo ⁊ uos coedificamini in habitaculū dei: in spiritu sancto. C. m.

Huius rei gratia ego paulus uinctus xpi ihesu p uobis gentibs: si tamē audistis dispensatiōnē gratie dei q̄ data est michi in uobis: qm̄ secundum reuelatiōnē notū michi factū ē sacramētū sicut supra scripsi in breui ꝑ quod potestis legētes intelligere prudentiā meā in misterio xpi: qđ aliis generationibs nō est agnitū filiis hominū. sicuti nūc reuelatū est sanctis apīs eius ⁊ prophetis in spiritu: esse gētes coheredes ⁊ concorporales ⁊ ꝯparticipes ꝓmissionis in xpo ihesu p euāgeliū cuius factus sū ego minister scōm donū gratie dei q̄ data est michi scōm operatiōnē uirtutis ei⁹. Michi enī omniū sanctorū mīnimo data est gratia hec: in gentibs euāgelizare inuestigabiles diuitias xpi: et illuminare oēs q̄ sit dispēsatio sacramēti absconditi a seculis in deo qui omnia creauit: ut innotescat principibs et potestatibs in celestibs p ecclesiā multiformis sapiētia dei. scōm ꝓpositionē seculoꝝ quā fecit in xpo ihesu dño nro: in quo habem⁹ fiduciā et accessum in cōfidētia p fidē ei⁹. Propter qđ peto ne deficiatis in tribulationibs meis p uobis: q̄ est gloria ura. Huius rei gr̄a flecto genua mea ad patrē dñi nostri ihesu xpi ex quo omnis paternitas in celis ⁊ in terra nominat: ut det uobis secundū diuitias glorie sue uirtutē. corroborari p spiritū eius in interiori hoīe xpm habitare p fidē in cordibs uestris: in caritate radicati ⁊ fundati: ut possitis cōprehendere cū oībs sanctis q̄ sit latitudo ⁊ logitudo ⁊ sublimitas ⁊ profundū. Scire etiā supereminētē sciētie caritatē xpi: ut impleamini in omnē plenitudinem dei. Ei aūt q̄ potēs ē oīa facere superabundāter quā petim⁹ aut intelligim⁹ scōm uirtutē q̄ operat in nobis: ipi gloria in ecclesia et in xpo ihesu in oēs generatiōnes seculi sclōꝝ amē. C. m.

Obsecro itaq; uos ego uinctus in dño: ut digne ābuletis uocatione qua uocati estis cū omni humilitate et māsuetudine cū patiētia: supportantes inuicē in caritate: sollicīi seruare unitatē spiritus in uinculo pacis. Unū corp⁹. un⁹ spiritus: sicut ⁊ uocati estis in una spe uocatiōnis ure. Un⁹ dñs: una fides: unū baptisma. Unus deus et pater omniū: q̄ sup oēs ⁊ p oīa: et in oībs nobis. Unicuiq; aūt nrm data est gratia scōm mensurā donatiōnis xpi. Propter qđ dicit. Ascendēs in altū captiuā duxit captiuitatē: dedit dona hominibus. Qđ aūt ascendit: quid ē nisi q̄a et descendit ꝓmū in inferiores partes terre? Qui descendit: ipe est ⁊ q̄ ascendit sup oēs celos: ut adimpleret oīa. Et ipe dedit quosdā quidē apl'os. quosdā aūt ꝓphetas. alios uero euāgelistas alios aūt pastores et doctores ad cōsummationē sanctoꝝ in opus ministerij in edificatiōnē corporis xpi: donec occurram⁹ oēs in unitatē fidei ⁊ agnitiōnis filij dei. in uirū pfectū in mensurā etatis plenitudinis xpi: ut iā nō sim⁹ paruuli fluctuantes

et circūferamr omni vento doctrine i nequicia hominū in astucia ad circūuēnionē erroris. Veritatē aūt facietes i caritate crescamꝰ in illo ꝙ omnia ꝙ est caput xp̄us: ex quo totū corpꝰ compactū et cōnexū ꝙ omnē iūcturā ſūministrationis ſcdm operationē i mensurā uniuscuiuſq; mēbri augmētū corporis facit: i edificationē ſui i caritate. Hoc igitur dico et testificor i dño: ut iā nō ambuletis ſicut et gētes ābulāt i uanitate ſensus ſui tenebris obscuratū habētes intellectū: alienati a uita dei ꝙ ignorātiā q̄ est in illis ꝓpter cecitatē cordis ipoꝝ: q̄ desperātes semetipos tradiderunt impudicicie · i operationē immūdicie omnis · i auaricia. Vos aūt non ita didicistis xp̄m: si tamē illū audistis et i ipo edocti estis ſicut ē veritas in ihesu: deponere vos ſcdm pristinā cōuersationē veterē hominē q̄ corrūpitur ſcdm desideria erroris. Renouamini aūt ſpiritu mētis vr̄e: et induite nouū hominē q̄ ſcdm deū creatus est i iusticia et ſācticate veritatis. Propter qđ deponētes mēdaciū loquimini veritatē unuſquiſq; cū ꝓximo ſuo: q̄m ſumꝰ inuicē mēbra. Iracimini: et nolite peccare. Sol nō occidat sup iracūdiā vestram. Nolite locū dare diabolo. Qui furabat iā nō furet: magis aūt laboret operādo manibꝫ ſuis q̄ bonū est: ut habeat unde tribuat necessitatē patienti. Omnis sermo malus ex ore vestro nō procedat: ſed si quis bonꝰ ad edificationē fidei: ut det gratiā audiētibꝫ. Et nolite contristare ſpiritū ſanctū dei: i quo signati estis i die redēptionis. Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blaſphemia tollat a vobis: cū omni malicia. Estote aūt inuicē benigni: misericordes donātes inuicem: ſicut et deꝰ in xp̄o donauit vobis. C. vi.

Estote ergo imitatores dei ſicut filij carissimi: et ābulate i dilectione ſicut et xp̄us dilexit nos: et tradidit semetipm ꝓ nobis oblationē et hostiā deo i odorē ſuauitatis. Fornicatio autem et omnis immūdicia aut auaricia nec nominetur in vobis · ſicut decet ſanctos: aut turpitudo aut ſtultiloquiū aut ſcurrilitas q̄ ad rem nō ptinet: ſed magis gratiarū actio. Hoc enī scitote intelligētes: q̄ omnis fornicator aut immūdus aut auarus qđ est ydolorū ſeruitꝰ nō habet hereditatē i regno xp̄i et dei. Nemo vos seducat inanibꝫ verbis: ꝓpter hec enī venit ira dei i filios diffidētie. Nolite ergo effici participes eorū. Eratis enī aliquādo tenebre: nūc aūt lux i dño: ut filij lucis ambulate. Fructꝰ enī lucis ē i omni bonitate et iusticia et veritate. Probātes quid sit beneplacitū deo: et nolite cōmunicare operibꝫ infructuosis tenebrarū: magis autem redarguite. Que enī in occulto fiūt ab ipis: turpe est et dicere. Omnia autē q̄ arguūtur a lumine manifestantur. Omne enī qđ manifestat lumē ē. Propter qđ dicit. Surge q̄ dormis et exsurge a mortuis: et illuminabit te xp̄us. Videte itaq; fres quomō caute ambuletis: nō q̄ſi insipiētes ſed ut ſapiētes: redimētes tēpꝰ q̄m dies mali sūt. Propterea nolite fieri imprudētes: ſed intelligētes q̄ sit voluntas dei. Et nolite inebriari vino i quo ē luxuria: ſed implemini ſpiritu ſācto loquētes vobismetipis i psalmis ymnis et cāticis ſpiritalibꝫ cātantes et psallētes in cordibꝫ vestris dño: gratias agētes semꝑ ꝓ omnibus in noīe dñi nr̄i ihesu xp̄i deo et patri. Subiecti inuicē in timore xp̄i. Mulieres viris ſuis ſubdite sit ſicut dño:

quoniã vir caput est mlieris sicut xps caput est ecclie: ipe salvator corporis ei9. Sed sicut ecclesia subiecta est xpo: ita et mlieres viris suis ī oīb3. Viri diligite vxores vras sicut et xps dilexit ecclesiã: et seipm tradidit p ea ut illã sanctificaret mudãs eã lauacro aque ī verbo vite: ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiã nõ habẽtẽ maculã aut rugã aut aliqd huiusmodi: sed ut sit sancta et īmaculata. Ita et viri debẽt diligere vxores suas: ut corpora sua. Qui suã vxorẽ diligit: seipm diligit. Nemo enī unq3 carnẽ suã odio habuit: sed nutrit et fouet eã sicut et xps ecclesiã: qa mẽbra sum9 corpis ei9 de carne ei9 et de ossib3 ei9. Propt hoc relinquet homo patrẽ et matrẽ suã: et adherebit vxori sue: et erũt duo in carne una. Sacramẽtũ hoc magnũ ē. Ego aũt dico: in xpo et ī ecclesia. Verũtamẽ et vos singli unusquisq3 vxorẽ suã sicut seipm diligat: vxor aũt timeat virũ suũ. C· vi·

Filij obedite parẽtib3 vris ī dño. Hoc enī iustũ est. Honora patrẽ tuũ et matrẽ tuã: qd est mãdatũ pmũ in pmissione: ut bene sit tibi et sis longeuus sup terrã. Et patres nolite ad iracundiã puocare filios vros: sed educate illos ī disciplina et correptõne dñi. Serui obedite dñis carnalib3 cũ timore et tremore · in simplicitate cordis vri sicut xpo: nõ ad oculũ seruientes q̃si hominib3 placeatis: sed ut serui xpi facientes voluntatẽ dei: ex animo cũ bona voluntate seruientes sicut dño et nõ hominib3: scientes qñ unusquisq3 qcunq3 fecerit bonũ hoc recipiet a dño sive seruus sive liber. Et vos dñi eadẽ facite illis remittentes minas: scientes qa et illoz et vester dñs est ī celis: et psonaz accepto nõ est apud deũ. De cetero fratres cofortamini ī dño: et in potẽtia virtutis eius. Induite vos armaturã dei ut possitis stare aduersus insidias diaboli: qm̃ nõ est nobis colluctatio aduersus carnẽ et sanguinẽ sed aduersus principes et potestates: aduersus mundi rectores tenebraz harz · ctra spiritalia nequicie ī celestib3. Propterea accipite armaturã dei ut possitis resistere ī die malo: et ī oīb3 pfecti stare. State ergo succincti lũbos vros in veritate: et induti loricã iustitie: et calciati pedes in pparatõnẽ euãgelij pacis. In oībus sumẽtes scutũ fidei ī quo possitis oīa tela nequissimi ignea extinguere: et galeã salutis assumite · et gladiũ spiritus qd est verbũ dei: p omnẽ oratõnẽ et obsecratiõnẽ orãtes oī tpe ī spiritu et ī ipo vigilãtes ī oī instãtia et obsecratõne p oībus sanctis et p me: ut detur michi sermo in aptione oris mei cum fiducia notum facere misteriũ euangelij p quo legatõne fungor in cathena: ita ut in ipo audeã sicut oportet me loqui. Vt aũt et vos sciatis q̃ circa me sũt qd agã: oīa vobis nota faciet tichicus carissim9 frater et fidelis minister ī dño: quẽ misi ad vos ī hoc ipm ut cognoscatis q̃ circa nos sunt: et solet̃ corda vra pax fratribus et caritas cũ fide a deo pre nro: et dño ihesu xpo. Gratia cũ oīb3 q̃ diligũt dñm nrm ihm xpm ī corruptõne amẽ.

Incipit prologus in epla ad philipenses ·

Philipenses sunt macedones. Hij accepto verbo veritatis pstiterunt in fide: nec receperũt falsos apos. Hos collaudat apus: scribẽs eis a roma de carcere p epafroditũ. C· i·

Incipit epla ad philipenses ·

Paulus ⁊ thimotheus ſeruꝰ ihesu xpi: omnibus ſanctis in xpo ihesu qui ſunt philippis cū epiſcopis et diaconibꝫ. Gratia vobis ⁊ pax a deo patre noſtro: et dño ihesu xpo. Gratias ago deo meo in omni memoria veſtri ſemp in cūctis oratōnibus meis p omnibus vobis cū gaudio deprationē faciens ſup cōmunicatōne veſtra in euāgelio xpi a pmo die uſqꝫ nūc: confidēs hoc ipm quia qui cepit in vobis opus bonū perficiet uſqꝫ in diē xpi ihesu. Sicut eſt mihi iuſtū hoc ſentire p omnibus vobis: eo ꝙ habeā vos in corde ⁊ in vinculis meis ⁊ in defenſione ⁊ confirmatōne euangelij: ſocios gaudij mei omnes vos eſſe. Teſtis enim mihi eſt deus quomō cupiā omnes vos in viſceribus ihesu xpi. Et hoc oro: ut caritas veſtra magis ac magis abundet in omni ſcientia et in omni ſenſu: ut probetis potiora ut ſitis ſinceres et ſine offenſa in diem xpi: repleti fructu iuſtitie p ihesum xpm in laudem ⁊ gloriā dei. Scire aūt volo vos fratres: quia que circa me ſūt magis ad profectū venerūt euāgelij: ita ut vincla mea manifeſta fierēt in xpo in omni prtorio ⁊ in ceteris omnibꝫ: ut plures e fratribus in dño confidētes in vinculis meis · abundātius auderent ſine timore verbū dei loqui. Quidā quidē et pter inuidiā ⁊ cōtentionem: quidā aūt et pter bonā voluntatem xpm prdicant. Quidā ex caritate: ſcientes quoniā in defenſione euangelij poſitꝰ ſū. Quidā aūt ex cōtentione xpm annūciant nō ſincere: exiſtimātes preſſuram ſe ſuſcitare vinculis meis. Quid enī? Dū omni modo ſive p occaſionē ſive per veritatē xpus annūcietur: ⁊ in hoc gaudeo: ſed ⁊ gaudebo. Scio enī quia hoc michi proficiet ad ſalutem · per veſtram orationē ⁊ ſūminiſtrationē ſpiritꝰ ihesu xpi · ſcdm exſpectationē ⁊ spē meā quia in nullo cōfundar: ſed in omni fiducia ſicut ſemp et nūc magnificabit xpus in corpore meo: ſive per vitā ſive p mortē. Mihi enim vivere xpus eſt: ⁊ mori lucrū. Qd ſi vivere in carne · hic michi fructus operis eſt: et quid eligam ignoro: coartor autem: e duobus deſiderio habēs. Diſſolvi et eſſe cū xpo multomagis meliꝰ: pmanere aūt in carne · neceſſariū pter vos. Et hoc cōfidens ſcio qa manebo et pmanebo omnibus vobis ad profectū veſtrum ⁊ gaudiū fidei: ut gratulatio veſtra abundet in xpo ihesu in me: p meū aduentū iterū ad vos. Tātū digne euangelio xpi conuerſamini: ut ſive cū veniens et videns vos · ſive abſens audiā de vobis: quia ſtatis in uno ſpiritu · unanimes · collaborātes fidei euāgelij: et in nullo terreamini ab aduerſarijs q eſt illis cauſa perditōnis: vobis aūt ſalutis. Et hoc a deo. Quia vobis donatum eſt p xpo · nō ſolū ut in eū credatis ſed ut etiam pro illo patiamini: idem certamen habentes quale et vidiſtis in me: et nunc audiſtis de me. C·ij·

Si qua ergo cōſolatio in chriſto · ſi qd ſolatiū caritatis · ſi qua ſocietas ſpiritus · ſi qua viſcera miſerationis: implete gaudiū meū · ut idem ſapiatis. eandem caritatem habentes: unanimes · idipm ſentientes. Nichil p contentionē neqꝫ p inanē gloriā: ſed in humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes: non que ſua ſunt ſinguli conſiderantes · ſed ea que aliorū. Hoc enī ſentite in vobis: quod ⁊ in chriſto ihesu.

Qui cū in forma dei esset non rapinā arbitrat⁹ ē esse se equalē deo: sed semet ipm exinaniuit formā serui accipiens in similitudinē hominū factus: et habitu inuent⁹ ut homo humiliauit semetipm fact⁹ obediēs usq; ad mortē: mortem aūt crucis. Propter qđ et de⁹ exaltauit illū. ⁊ donauit illi nomē qđ est sup oīe nomē: ut in noīe ihesu omne genu flectat̄ celestiū terrestriū et infernoꝝ: ⁊ oīs lingua confiteat̄ quia dns ihesus xp̄s in gloria est dei p̄ris. Itaq; carissimi mei sicut semp obedistis: nō in p̄sentia mea tantū sed multo magis nūc in absentia mea: cū metu et tremore vestrā salutem operamini. Deus est enī q̄ operat̄ in vobis et velle ⁊ p̄ficere p bona volūtate. Oīa aūt facite sine murmurationibz et hesitationibz: ut sitis sine querela ⁊ simplices filij dei sine reprehensione in medio nationis praue et peuerse: inter qs lucetis sicut luminaria in mūdo verbū vite ꝺtinētes ad gloriā meā i die xp̄i: q̄a nō in uacuū cucurri neq; in uacuū laborauī: sed ⁊ si īmolor supra sacrificiū ⁊ obsequiū fidei vre: gaudeo ⁊ cōgratulor oīb⁹ vobis. Idipm aūt et vos gaudete: ⁊ ogratulamini mihi. Spero autē in dno ihesu thimotheū me cito mittere ad vos: ut ⁊ ego bono animo sim cognitis q̄ circa nos sunt. Neminē enī habeo tam unanimē: qui sincera affectione p vobis sollicit⁹ sit. Oīes enī q̄ sua sunt querūt: nō q̄ sūt ihesu xp̄i. Experimētū aūt eius cognoscite: q̄a sicut patri filius mecū seruiuit in euangelio. Hūc igit̄ spero me mittere ad vos: mox ut videro q̄ circa me sūt. Cōfido aūt i dno: q̄m et ipe veniā ad vos cito. Necessarium aūt existimaui epafroditū fratrem ⁊ cooperatorem et cōmilitonē meū. vrm aūt aplm. et ministrum necessitatis mee. mittere ad vos: quoniāquidē omnes vos desiderabat: ⁊ merit⁹ erat ꝓterea op ⁊ audieratis illū infirmatū. Nam ⁊ infirmatus ē usq; ad mortem: sed de⁹ miseret⁹ est ei⁹. Non solū aūt ei⁹: verum etiā et mei: ne tristiciā super tristiciā haberem. Festinanti⁹ ergo misi illū: ut viso eo iterū gaudeatis: ⁊ ego sine tristicia sim. Excipite itaq; illū cū oīi gaudio i dno: et eiusmodi cū honore habetote: q̄m propter op⁹ xp̄i usq; ad mortē accessit tradens aiam suā. ut impleret id qđ ex vobis deerat erga meū obsequiū. Cm.

De cetero fratres mei gaudete i domino. Eadē vobis scribere michi quidē nō pigrū: vobis aūt necessariū. Videte canes: videte malos operarios: videte concisionē. Nos enī sum⁹ circūcisio q̄ spiritu seruim⁹ deo: ⁊ gloriamur i xp̄o ihesu ⁊ nō in carne fiduciam habētes: quāq; et ego habeā cōfidentiā in carne. Si quis alius videt confidere in carne: ego magis. circūcisus octaua die ex genere israhel de tribu beniamin: hebreus ex hebreis secūdum legem phariseus: sedm emulationē p̄sequēs ecclesiā dei: sedm iustitiā que i lege ē conuersat⁹ sine querela. Sed q̄ michi fuerūt lucra: hec arbitrat⁹ sum propter xp̄m detrimēta. Verūtamē existimo omnia detrimentū esse ꝓpter eminentē sciētiā ihesu xp̄i dni mei: ꝓpter quē omnia detrimentū feci ⁊ arbitror ut stercora ut xp̄m lucrifaciā: ut et inueniar in illo nō habens meā iustitiam que ex lege est: sed illā que ex fide ē xp̄i. que ex deo est iustitia in fide ad cognoscendū illū. ⁊ virtutem resurrectionis eius. ⁊ societatem passionū illius. configurat⁹ morti eius: si quomodo

occurrā ad resurrectionē que ē ex mortuis: nō q̄ iam acceperim aut iā p̄fect⁹ sim. Sequor aūt: comp̄hendā i quo et comp̄hensus sum a x̄p̄o ihesu. Fratres: ego me non arbitror ꝯprehēdisse. Vnū aūt: que quidē retro sunt obliuiscens ad ea vero q̄ sunt p̄ora extendēs meip̄m: ad destinatū p̄sequor· ad bra-uiū supne vocatōnis dei in x̄p̄o ihesu. Quicunq; ergo p̄fecti sumus hoc sentiam⁹: et si quid aliud sapitis: et hoc vobis deus reuelauit. Verūtamen ad quod peruenimus ut idem sapiamus: et in eadem ꝑmaneam⁹ regula. Imitatores mei estote fratres: et obseruate eos qui ita ambulāt sicut habetis formam nostrā. Multi enim ambulant q̄s sepe dicebā vobis: nūc aūt ꝛ flens dico inimicos crucis x̄p̄i: quorū finis interitus: quoꝝ deus venter est: et gloria in confusione ipsoꝝ qui terrena sapiunt. Nostra aūt conuersatō in celis est. Vnde etiam saluatorem exspectamus dominū nostrū ihesum christum: qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue: secundum operationem qua etiā possit subicere sibi oīa. Itaq; fratres mei carissimi et desiderantissimi: gaudiū meū ꝛ corona mea: sic state i dño carissimi. Euchodiā rogo ꝛ sunthicen deꝓcor i idip̄m sapere i domino. Etia rogo ꝛ te germane cōpar: adiuua illas que mecū laborauerūt in euangelio cum clemēte et ceteris adiutoribus meis: quoꝝ nomina sunt in libro vite. Gaudete in dño semp: iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit oīb⁹ hominibz. Dominꝰ enim ꝓpe est. Nichil sollicīti sitis: sed i omni oratione et obsecratōne cū gratiaꝝ actione petitiones vre innotescāt apud deū. Et pax dei que exuperat omnē sensum: custodiat corda vestra et intelligentias vestras in x̄p̄o ihesu. De cetero fratres quecunq; sunt vera· quecunq; pudica· quecunq; iusta· quecunq; sancta· quecūq; amabilia· quecunq; bone fame: si qua virt⁹· si qua laus disciplīe· hec cogitate: q̄ ꝛ didicistis· et accepistis· et audistis· et vidistis in me. Hec agite: ꝛ deus pacis erit vobiscū. Gauisus sum aūt i domino vehementer quoniā tandē aliquādo refloruistis ꝓ me sentire sicut et sentiebatis. Occupati aūt eratis. Non quasi propter penuriā dico. Ego enim didici i quibus sum sufficiens esse. Scio ꝛ humiliari: scio ꝛ abūdare. Vbiq; et in omnibz instruct⁹ sum: ꝛ saturari et esurire et abundari et penuriam pati. Omnia possum: in eo qui me cōfortat. Verūtamen bene fecistis: communicantes tribulationi mee. Scitis aūt et vos philipenses q̄ in principio euangelij quādo p̄fect⁹ sum a macedonia· nulla michi ecclesia communicauit in ratione dati ꝛ accepti· nisi vos soli: quia et thessalonicā semel ꝛ bis i vsum michi misistis. Non q̄a quero datū: sed requiro fructū abūdātē i ratōne vra. Habeo aūt omnia: ꝛ abundo. Repletus sum acceptis ab epafrodito: que misistis i odorem suauitatis hostiā acceptam placentem deo. Deus autem meus impleat omne desideriū vestrū secūdum diuitias suas in gloria in x̄p̄o ihesu. Deo aūt et patri nostro gloria: in secula seculorū amen. Salutate omnē sanctum in x̄p̄o ihesu. Salutant vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti: maxime autem qui de cesaris domo sunt. Gratia domini nri ihesu x̄p̄i cū spiritu vro amē.

Incipit prologus in epla ad Colossenses·

Colosenses·z hij sicut z laodicenses sunt aliani: et ipi puenti erant a pseudo apis. Sed ad hos accessit ipe apus: sed z hos p eplam recorrigit. Audierāt enī verbū ab arcippo: quī et ministerium in eos accepit. Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab epheso per tychicum dyaconem et onesimū acolitum.

Incipit epla ad Colosenses·C·1·

Paulus apus ihesu xpi p volūtatem dei· et thimothe⁹ frater: hijs qui sūt colosis· sanctis et fidelibus fratribz in xpo ihesu. Gratia vobis et pax a deo patre nro. Gratias agimus deo z patri dñi nri ihesu xpi semp p vobis orātes: audientes fidē vestram in xpo ihesu z dilectionē quā habetis in sanctos omes propter spem que reposita est vobis i celis: quā audistis in verbo veritatis euangelij qđ puenit ad vos sicut z in vniuerso mūdo ē: z fructificat z crescit sicut in vobis ex ea die qua audistis et cognouistis gratiā dei in veritate: sicut didicistis ab epafra carissimo cōsorua nro: q̄ ē fidelis p vobis minister xpi ihesu. Qui etiā manifestauit nobis dilectionē vestrā in spiritu. Qđeo z nos ex qua die audiuim⁹ nō cessam⁹ pro vobis orantes: z postulantes ut impleamini agnitione volūtatis eius i oī sapientia z intellectu spirituali: ut ambuletis digne deo p omia placentes: in oī opere bono fructificantes et crescentes in scientia dei: in omi virtute confortati secundum potentiā claritatis eius in omni patientia et longanimitate: cum gaudio gratias agēs deo patri: q̄ dignos nos fecit i partem sortis sanctoz in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarū: et trāstulit in regnū filij dilectionis sue: in quo habem⁹ redemptionē et remissionē peccatoz. Qui est ymago dei invisibilis· pmogenit⁹ omnis creature: quoniā in ipo condita sunt vniuersa in celis z in terra visibilia z invisibilia. Sive throni sive dnationes sive principatus sive potestates: omnia p ipm et in ipo creata sunt. Et ipe est ante omnes: et omnia in ipo constant. Et ipe est caput corporis ecclesie qui est principiū primogenit⁹ ex mortuis: ut sit in oibz ipe pmatū tenens. Quia in ipo complacuit omnē plenitudinē inhabitare: z p eū reconciliari omia in ipo: pacificans p sanguinē crucis eius sive que in terris sive que in celis sunt. Et vos cum essetis aliquādo alienati z inimici sensu· in operibz malis: nūc aūt reconciliauit in corpore carnis ei⁹ p mortē· exhibere vos sanctos z immaculatos z irreprehensibiles corā ipo: si tamē pmanetis in fide fundati z stabiles et immobiles a spe euāgelij qđ audistis: qđ pdicatū ē i oi creatura q̄ sub celo ē: cui⁹ fact⁹ sū ego paul⁹ minister: q̄ nūc gaudeo i passionibz p vobis: z adimplebo ea q̄ desunt passionū xpi i carne mea p corpore ei⁹ qđ ē ecclesia. Cui⁹ fact⁹ sum ego minister scdm dispensationē dei q̄ data ē mihi in vobis: ut implea verbū dei· misteriū qđ absconditū fuit a seculis et generationibz: nūc aūt manifestū est sanctis ei⁹ quibus nolui⁹ de⁹ notas facere divitias glorie sacramēti hui⁹ i gētibus: qđ ē xps i vobis spes glorie· quē nos

annūciam⁹: corripiētes omnē hoīem et docentes in oīa sapientia: ut exhibeam⁹ omnē hoīem pfectū in xpō ihesu: in quo et laboro certādo scdm operatōnē ei⁹ quā operat in me in virtute. Cn·

Volo enī vos scire qualē sollicitudinē habeā p vobis et pro his qui sunt laodicie· et quicūq; nō viderūt faciē meā in carne: ut cōsolentur corda ipōz instructi in caritate et in omnes diuitias plenitudinis intellectꝰ in agnitione misterij dei pris xpi ihesu: in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie abscōditi. Hoc aūt dico: ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonū. Nā et si corpore absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudēs et videns ordinē vestrū· et firmamentū· ei⁹ que in xpō est fidei vestre. Sicut ergo accepistis ihesū xpm dnm nostrū in ipō ambulate: radicati et superedificati in ipō· et cōfirmati in fide sicut et didicistis: abūdantes in illo in grīaz actione. Videte ne qs vos decipiat p philosophiā et inanē fallaciā: scdm traditionē hominū· secūdū elementa mūdi: et nō scdm xpm. Quia in ipō inhabitat oīnis plenitudo diuinitatis corporaliter: et estis in illo repleti q̄ est caput oīnis principatꝰ et potestatis. In quo et circuncisi estis circūcisione nō manufacta i exspoliatōne corporis carnis: sed i circūcisione xpi consepulti ei in baptismo: in quo et resurrexistis per fidem operationis dei qui suscitauit illū a mortuis. Et vos cū mortui esseris in delictis et ppucio carnis vestre cōuiuificauit cū illo donans vobis omnia delicta: delens quod aduersus nos erat cyrographū decreti qđ erat ctrariū nobis. Et ipm tulit de medio affigens illud cruci: et exspolians principatus et potestates traduxit cōfidenter: palā triumphās illos i semetipō. Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu aut i parte diei festi aut neomenie aut sabbatoz q̄ sūt umbra futuroz: corpꝰ aūt xpi. Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angeloz que non vidit· ambulās frustra inflatꝰ sensu carnis sue: et nō tenens caput exquo totū corpus p nexꝰ et cōiunctiones sūministratū et cōstructū crescit i augmētū dei. Si mortui estis cū xpō ab elemētis hui⁹ mundi: qđ adhuc tanq̄z viuentes in mūdo decernitis? Ne tetigeritis· neq; gustaueritis· neq; cōtrectaueritis: que sunt omnia in interitu ipō vsu scdm p̄cepta et doctrinas hominū: que sunt rationem quidem habentia sapientie in superstitione et humilitate et nō ad parcendum corpori: non in honore aliquo ad saturitatem carnis. Cm·

Igit si cōresurrexistis cū xpō q̄ sursū sunt querite ubi xps est in dextra dei sedens: que sursū sūt sapite: nō que sup terrā. Mortui enim estis et vita vra abscondita est cū xpō in deo: cū aūt xps apparuerit vita vra: tūc et vos apparebitis cū ipō in gloria. Mortificate ergo mēbra vra que sūt sup terrā: fornicationē· immūdiciā· libidinē· concupiscentiā malā· et auariciā· q̄ est simulacroz seruitꝰ: propter que venit ira dei sup filios incredulitatis· in quibz ambulastis aliquādo cū viueretis in illis. Nūc autē deponite et vos oīa: irā indignationē maliciā blasphemiā turpē sermonem de ore vro. Nolite mētiri inuicē: exspoliātes vos veterē hoīem cū actibz suis et induentes nouū eū q̄ renouat in agnitionē scdm ymaginē ei⁹ q̄ creauit eū: ubi nō est gentilis et iudeꝰ: circūcisio et ppucium· barbarꝰ et scita· seruus

et liber: sed omnia ⁊ in omnibus xp̃s.
Jnduite vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie: benignitatem·humilitatem·modestiam·patientiam·supportātes inuicem ⁊ donantes vobismetipis si quis aduersus aliquē habet querelam: sicut ⁊ dominꝰ donauit vobis ita et vos. Super omnia aūt hec caritatem habete qđ est vinculū pfectionis: et pax xp̃i exultet in cordibus vestris· in qua et vocati estis ī uno corpore: ⁊ grati estote. Verbum xp̃i habitet in vobis abūdāter: in omni sapientia docentes et cōmonentes vosmetipos psalmis ymnis ⁊ canticis spiritalibz in gratia cantātes in cordibus vestris deo. Oīne qđcūqz facitis in verbo aut in opere: omnia in noīe dñi nostri ihesu xp̃i: gratias agentes deo et patri p ipm. Mulieres subdite estote viris: sicut oportet ī domino. Viri diligite vxores vestras: ⁊ nolite amari esse ad illas. Filij obedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est in dño. Pres nolite ad iracūdiam prouocare filios vestros: ut non pusillo animo fiant. Serui obedite p oīa dñis carnalibus: nō ad oculū seruientes quasi hominibus placentes: sed in simplicitate cordis timentes deū. Qdcunqz facitis· ex animo operamini· sicut dño ⁊ non hominibus: scientes qꝫ a domino accipietis retributionē hereditatis. Dño xp̃o seruite. Qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit: et non est personarum acceptō apud deū. C mq·

Homini quod iustum est et equū· seruis prestate: scientes qꝫ ⁊ vos dñm habetis in celo. Orationi instate vigilātes in ea ī gr̃iarū actione: orantes simul et pro nobis: ut deꝰ aperiat nobis ostium sermonis ad loquēdū misteriū xp̃i: propter quod etiam vinctus sum: ut manifestem illud ita ut oportet me loqui. Jn sapientia ābulate ad eos qui foris sunt: tempꝰ redimentes. Sermo vester semp in gr̃ia sale sit ꝺitꝰ: ut sciatis quomō oporteat vos unicuiqz respōdere. Que circa me sunt oīa vobis nota faciet tychicꝰ carissimus frater ⁊ fidelis minister et ꝺseruꝰ in dño: quē misi ad vos ad hoc ipm ut cognoscat qꝫ circa vos sūt: ⁊ ꝺsoleāt corda vra cū onesimo carissimo ⁊ fideli fratre qui ex vobis ē: qui oīa qꝫ hic agūtur nota facient vobis. Salutat vos aristarcꝰ cōcaptiuꝰ meꝰ: et marcꝰ ꝺsobrinꝰ barnabe: de quo accepistis mādata. Si venerit ad vos: suscipite illū. Et ihesus qui dicit iustus: qui sūt ex circūcisione. Hi soli sunt adiutores mei in regno dei: qui michi fuerunt solatō. Salutat vos epafras qui ex vobis est seruus xp̃i ihesu: semper sollicitus pro vobis in orationibus: ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. Testimonium enim illi perhibeo: qꝫ habet multū laborem pro vobis ⁊ pro his qui sunt laodicie et qui ierapoli. Salutat vos lucas medicus carissimus: et demas. Salutate fratres qui sunt laodicie et nymphan: et qꝫ in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta fuerit apud vos epistola hec· facite ut et in laodicensium ecclesia legatur: ⁊ eam que laodicensium est vobis legatur. Et dicite archippo. Vide ministeriū qđ accepisti in dño: ut illud impleas. Salutatō mea: manu pauli. Memores estote vinculoꝝ meoꝝ. Gratia dñi ihesu vobiscū amē.

Incipit prologus in Epla prima ad Thessolomcenses·

THessalonicenses sūt macedones: qui accepto verbo veritatis perstiterūt in fide: etiā in persecutione ciuium suoꝝ. Preterea nec receperūt falsos apostolos: nec ea q̄ a falsis aplis dicebātur. Hos collaudat aplus scribēs eis ab athenis: per ychicū dyaconū· et onesimū acolitū. Incipit Epla prima ad Thessolomcenses· C· 1·

PAulus et siluanus ⁊ thimotheus: ecclesie thessalonicensiū in deo patre nostro et dño ihesu cristo: gratia vobis ⁊ pax. Gratias agim⁹ deo semp pro omnibus vobis memoriā vestri facientes in oratonibꝫ nr̄is sine intermissione: memores operis fidei vr̄e et laboris· et caritatis· ⁊ sustinētie spei dn̄i nr̄i ihesu cristi: ante deū et p̄rem nr̄m. Scientes fratres dilecti a deo electionē vr̄am: q̄a euāgeliū nr̄m nō fuit ad vos in sermone tātum sed et in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine mlta: sicut scitis quales fuerim⁹ ī vobis ꝓpter vos. Et vos imitatores nr̄i facti estis ⁊ domini: excipientes verbū in tribulatione mlta cū gaudio spiritꝰ sancti: ita ut facti sitis forma omnibꝫ credentibꝫ in macedonia et in achaia. A vobis enī diffamatꝰ est sermo dn̄i nō solū in macedonia et in achaia: sed et in oī loco fides vr̄a q̄ ē ad deū ꝓfecta est: ita ut nō sit nobis necesse quicq̄ loqui. Ipi enī de nobis annūciāt qualē introitū habuerim⁹ ad vos: et quomō conversi estis ad deū a simulacris fuire deo viuo ⁊ vero: et expectare filium eius de celis quem suscitauit ex mortuis ihesum: quia eripuit nos ab ira ventura. C· 2·

NAm ipi scitis fratres introitū nostrū ad vos· quia nō inanis fuit: sed ante passi multa: et cōtumelijs affecti sicut scitis in philippis: fiduciā habuim⁹ in deo nr̄o loqui ad vos euangeliū dei in multa sollicitudine. Exhortatio enī nr̄a nō de errore neq; de immūdicia neq; in dolo: sed sicut probati sum⁹ a deo ut crederet nobis euāgeliū ita loquimur: nō quasi hominibus placentes· sed deo qui probat corda nr̄a. Neq; enī aliquādo fuim⁹ in sermone adulatonis sicut scitis: neq; in occasione auaritie deus testis est: nec querentes ab hominibꝫ gloriā neq; a vobis neq; ab alijs cū possem⁹ vobis onori esse ut cristi aplī. Sed facti sumus paruuli in medio vr̄m tāq̄ si nutrix foueat filios suos: ita desiderātes vos cupide· volebam⁹ tradere vobis nō solū euangeliū dei sed etiā animas nr̄as: quoniā carissimi nobis facti estis. Memores enim facti estis fratres laboris nostri et fatigationis: nocte et die operātes· ne quē vestrū grauaremus: predicauim⁹ in vobis euāgeliū dei. Vos testes estis et deus: q̄m sancte et iuste et sine querela vobis qui credidistis fuim⁹ sicut scitis: qualiter unūquēq; vestrū sicut pater filios suos deprecātes vos ⁊ cōsolātes: rectificati sumus ut ambularetis digne deo qui vocauit vos in suū regnū ⁊ gloriam. Ideo et nos gratias agim⁹ deo sine intermissione: quoniā cū accepisset is a nobis verbū audit⁹ dei accepistis illud nō ut verbū hominū sed sicut est vere verbū dei: qui operat̄ in vobis q̄ credidistis. Vos enī imitatores facti estis fratres ecclesiarū dei que sunt in

iudea in christo ihesu: quia eadem passi estis a vos a tribulibus vestris sicut et ipi a iudeis: q a dnm occiderũt ihesũ et pphetas et nos psecuti sunt: a deo nõ placent: a oĩbus hominibus adversanr: prohibentes nos gentilibus loqui ut salue fiãt: ut impleãt peccata sua semper. Preuenit ira dei sup illos usq; in finẽ. Nos aũt fratres desolati a vobis ad tempus ore: aspectu non corde: abundãtius festinauimus faciẽ vestrã videre cum multo desiderio: quũ noluimus venire ad vos. Ego quidẽ paulus a semel et iterũ: sed impediuit nos sathanas. Que ẽ enĩ nra spes aut gaudiũ aut corona glie? Nõne vos ãte dnm nrm ihesũ christũ ĩ aduẽtu ei? Vos enĩ estis gla nra a gaudiũ.

C. m.

Propter qd nõ sustinẽtes ãplius placuit nobis remanere athenis solis: a misimus thimotheũ fratrem nostrũ a ministrũ dei ĩ euangelio christi ad confirmandos vos a exhortandos pro fide vestra: ut nemo moueat in tribulationibus istis. Ipi enĩ scitis: q in hoc positi sumus. Nã a cũ apud vos essemus pdicebamus vobis pasturos vos tribulationes: sicut et factũ est a scitis. Propterea a ego ampli? nõ sustinẽs misi ad cognoscendã fidẽ vram: ne forte tempta uerit vos is q tẽptat: et inanis fiat labor noster. Nũc autem veniẽte thimotheo ad nos a vobis et ãnunciãte nobis fidẽ a caritatem vestrã: a quia memoriã nostri habetis bonã: sẽper desiderãtes nos videre: sicut et nos quoq; vos: ideo consolati sum? fratres: in vobis in oĩ necessitate et tribulatione nra p fidẽ vestrã: quoniam nũc viuimus: si vos statis ĩ dño. Quã enĩ gratiaꝝ actionẽ possum? deo rertribuere pro vobis ĩ omni gaudio quo gaudem? propter vos ante deũ nrm: nocte ac die abundãtius orãtes ut videam? faciẽ vram a adpleam? ea que desunt fidei vre? Ipe aũt d? a pater noster a dns ihesus crist? dirigat viã nram ad vos. Vos aũt dns mltiplicet: a abundare faciat caritatẽ vram ĩ invicẽ a ĩ oĩes: quẽadmodũ a nos ĩ vobis ad confirmãda corda vra sine querela ĩ sanctitate ãte deum a patrem nostrum ĩ aduentu dñi nostri ihesu christi cum oĩbus sãctis ei? amen.

C. m.

De cetero ergo fratres rogam? vos et obsecram? ĩ dño ihesu: ut quẽadmodũ accepistis a nobis quomodo oporteat vos ambulare et placere deo sicut a ambulatis: ut abũdetis magis. Scitis enĩ q pcepta dederi vobis pr dñm ihesũ. Hec ẽ aũt voluntas dei sanctificatio vra ut abstineatis vos a fornicatione: ut sciat unusq;sq; vestrũ vas suũ possidere ĩ sanctificatione a honore: nõ ĩ passione desiderij sicut a gentes q ignorãt deũ. Et ne q? supgrediatur neq; circũueniat in negotio frem suũ: quia vindex ẽ dns de hijs oĩbus sicut pdixim? vobis a testificati sum?. Nõ enĩ vocauit nos d? ĩ immũditiã: sed in sanctificationẽ. Itaq; qui hec spernit nõ hoĩnẽ spernit sed deũ: q etiã dedit spiritũ suũ sanctum ĩ nobis. De caritate aũt fraternitatis non necesse habem? scribere vobis. Ipsi enim vos a deo didicistis: ut diligatis invicẽ. Etenim illud facitis ĩ oĩes fratres: ĩ universa macedonia. Rogam? aũt vos fratres ut abũdetis magis: a operã detis ut quieti sitis a ut vrum negociũ agatis: ut operemini manibz vris sicut precepim? vobis: a ut honeste ambuletis ad eos q foris sunt a nullj? aliq̃d desideretis. Nolum? aũt vos ignorare

fratres de dormiētibus: ut nō contristemini sicut et ceteri qui spem nō habent. Si enī credimus q̄ ihesus mortuus ē et resurrexit: ita ⁊ deus eos q̄ dormierūt p̄r ihesum adducet cū eo. Hoc enī vobis dicimus in verbo dñi: quia nos qui vivimus q̄ relinqui sumus: in aduētu dñi nō p̄uenieme eos q̄ dormierūt. Quoniā ipe dñs in iussu ⁊ in voce archangeli ⁊ in tuba dei descendet de celo: et mortui qui in christo sunt resurgent primi. Deinde nos q̄ vivimus q̄ relinquimur simul rapiemur cū illis i nubibus obuiam christo in aera: ⁊ sic semp̄ cum domino erimus. Itaq; consolamini inuicem in verbis istis. C·v·

De temporibus aūt ⁊ momentis fratres nō indigetis ut scribam⁹ vobis. Ipi enī diligēter scitis: q̄a dies dñi sicut fur i nocte ita veniet. Cū enī dixerint pax ⁊ securitas: tūc repentin⁹ eis supueniet interit⁹ sicut dolor i utero habentis: ⁊ nō effugient. Vos aūt fratres nō estis in tenebris: ut vos dies ille tanq̄ fur comp̄hendat. Omnes enī vos filij lucis estis: ⁊ filij diei. Nō estis noctis neq; tenebraꝝ. Igit̄ non dormiamus sicut ⁊ ceteri: sed vigilem⁹ et sobrij simus. Qui enī dormiūt nocte dormiūt: ⁊ qui ebrij sūt nocte ebrij sūt. Nos aūt q̄ diei sumus sobrij simus: induti loricā fidei ⁊ caritatis et galeā spem salutis: quā nō posuit nos deus in irā sed in acquisitionē salutis p̄r dñm nr̄m ihesū christū qui mortu⁹ ē pro nobis: ut sive vigilem⁹ sive dormiamus: simul cū illo viuam⁹. Propter qd̄ consolamini inuicem· ⁊ edificate alterutrū: sicut ⁊ facitis. Rogam⁹ aūt vos fres ut noueritis eos q̄ laborant inter vos · ⁊ p̄sunt vobis i dño · ⁊ monent vos: ut habeatis illos abūdāti⁹ in caritate p̄pter opus illoꝝ: ⁊ pacē habete cū eis. Rogam⁹ aūt vos fratres: corripite inquietos· consolamini pusillanimes· suscipite infirmos: patiētes estote ad oēs. Videte ne quis malū pro malo alicui reddat: sed semp̄ qd̄ bonū est sectamini i inuicē ⁊ in oēs. Semper gaudete: sine intermissione orate: i oībus gratias agite. Hec est enī volūtas dei in christo ihesu: i oībz vobis. Spiritū nolite extinguere: prophetias nolite spernere. Oīa aūt probate: qd̄ bonū est tenete: ab omni specie mala abstinete vos. Ipe aūt de⁹ pacis sanctificet vos p oīa: ut integer spiritus vester et aīa ⁊ corpus sine querela in aduentu domini nr̄i ihesu christi seruet. Fidelis ē qui vocauit vos: qui etiā faciet. Fratres: orate pro nobis. Salutate fratres oēs: in osculo sancto. Adiuro vos p dñm: ut legat̄ epistola hec oībus sanctis fratribus. Gratia dñi nr̄i ihesu christi vobiscū amen. Incipit prologus in secdā epla ad Thessalonicenses·

Ad thessalonicenses secūdā scribit epl̄am apl̄us: ⁊ notū facit eis de tēporibz novissimis et de aduersarij delectione. Scribit hanc epistolam ab athenis per titum dyaconem et onesimum acolitum. Incipit secda epla ad Tessalonicenses·C·i·

Paulus ⁊ siluanus ⁊ thimothe⁹: ecclesie thessalonicensiū in deo patre nr̄o ⁊ dño ihesu christo: gratia vobis et pax a deo patre nr̄o ⁊ dño ihesu christo. Gratias agere debemus semper deo pro vobis fratres ita ut dignū ē: quī supercrescit

fides vra et abundat caritas uniuscu-
iusq; vrm in inuicē: ita ut et nos ipsi
in vobis glorieī in ecclesijs dei p pa-
tiētia vra ⁊ fide et in oīb⁹ psecutō-
nibus vestris ⁊ tribulationibus q̄s su-
stinetis in exemplū iusti iudicij dei: ut
digni ꝯ habeamini ī regno dei pro quo
et patimini: si tamen iustū est apud de-
um retribuere retributionē hijs q̄ vos
tribulāt: ⁊ vobis q̄ tribulamini requi-
em nobiscū in reuelatione dñi ihesu de
celo cum āgelis virtutis ei⁹ ī flamma
ignis dantis vindictā hijs qui nō no-
uerunt deū et q̄ nō obediūt euangelio
dñi nri ihesu cristi. Qui penas dabunt
in interitu eternas a facie dñi ⁊ a gl̄a
virtutis eius: cū venerit glorificari in
sanctis suis· ⁊ āmirabilis fieri in omni-
bus q̄ crediderūt: quia creditū ē testimo-
nium nrm sup nos ī die illo. In quo
etiā oram⁹ semp pro vobis ut dignet-
ur vos vocatōne sua deus: ⁊ impleat
omnē volūtatem bonitatis sue ⁊ op⁹
fidei ī virtute: ut clarificet nomen dñi
nri ihesu cristi ī vobis: ⁊ vos ī illo: secū-
dū gr̄am dei nri ⁊ dñi ihesu cristi. Cn·

Rogamus aūt vos fratres p ad-
ventū dñi nostri ihesu cristi ⁊ nre
congregationis ī ipm: ut nō cito mo-
veamini a vro sensu neq; terreamini
neq; p spiritum neq; per sermonē neq;
per epistolā tanq̄ per nos missam: q̄si
instet dies dñi. Ne quis vos seducat
ullo modo. Quoniā nisi venerit disces-
sio primū: ⁊ revelat⁹ fuerit ho̅o pecca-
ti filius p̄ditionis· q̄ adversatur et ex-
tollitur supra oīne qđ dicitur de⁹ aut
quod colit: ita ut ī templo dei sedeat
ostendēs se tanq̄ sit deus. Nō retinetis
q; cum adhuc essem apud vos hec di-
cebam vobis? Et nūc quid detineat
scitis: ut revelet ī suo tempore. Nam
misterium iā operat ī iniquitatis: tan-
tum ut qui tenet nūc· teneat: donec de
medio fiat. Et tunc revelabit ille ini-
quus quē dñs ihesus interficiet spiri-
tu oris sui: ⁊ destruet illustratione ad-
uent⁹ sui· eum cuius ē aduent⁹ secm
operationē sathane ī omni virtute et
signis ⁊ prodigijs mendacibz et in o-
mni seductione iniquitatis hijs qui pe-
reunt: eo q; caritatē veritatis non rece-
perunt ut salui fierēt. Ideo mittet illis
deus operationē erroris ut credāt men-
dacio: ut iudicētur oīes q̄ non credi-
derunt veritati: sed consenserūt iniqui-
tati. Nos aūt debem⁹ gratias agere
deo semp pro vobis fratres dilecti a de-
o: q; elegerit nos deus p̄mitias in salu-
tem in sanctificatione spirit⁹ ⁊ in fide
veritatis: in quā ⁊ vocauit vos p̄r eu-
angeliū nostrū ī acquisitione glorie
dñi nostri ihesu cristi. Itaq; fratres sta-
te: ⁊ tenete traditiones q̄s didicistis:
sive p̄r sermonē sive p̄r epistolā nrām.
Ipe aūt dñs noster ihesus crist⁹ et de⁹
et pater noster qui dilexit nos· ⁊ dedit
consolatiōnē eternā ⁊ spem bonā ī gra-
tia exhortet corda vestra: ⁊ confirmet
in omni opere ⁊ sermone bono. Cm·

De cetero fratres orate pro nobis
ut sermo dei currat ⁊ clarificetur
sicut ⁊ apud vos: ⁊ ut liberemur ab im-
portunis ⁊ malis hoīnibz. Nō enim
omniū est fides. Fidelis aūt dñs ē qui
confirmabit vos: ⁊ custodiet a malo.
Confidim⁹ aūt de vobis fratres ī do-
mino: q̄m que p̄cipim⁹ ⁊ facitis: et fa-
cietis. Dñs aūt dirigat corda vestra ī
caritate dei: ⁊ patientia cristi. Denun-
ciamus aūt vobis fratres ī noīe dñi
nri ihesu cristi: ut subtrahatis vos ab
omni fratre ambulante inordinate: et
nō scm traditionem quā acceperūt

a nobis. Ipi enim scitis queadmodū
oportet imitari nos: qm̄ nō inquieti
fuimus inter vos neq; gratis panem
mādūcauimꝰ ab aliquo: sed ī labore
et in fatigatione nocte ⁊ die operātes:
ne quē vestrū grauaremꝰ. Non quasi
nō habuerimꝰ potestatē: sed ut nosmet-
ipos formā daremꝰ vobis ad imitan-
dum nos. Nā ⁊ cū essemꝰ apud vos
hoc denūciabamus vobis: qm̄ si quis
non vult operari: nec mādūcet. Audi-
uimꝰ enī inter vos quosdā ābulātes
inquiete nichil operātes: sed curiose a-
gentes. Hijs aūt q̄ eiusmodi sūt denū-
ciamꝰ ⁊ obsecramꝰ in dn̄o ihesu cristo
ut cū silēcio operātes: suū panē mādu-
cent. Vos aūt fr̄es nolite deficere bene-
facientes. Quod si q̄s nō obedit verbo
nr̄o ꝑ ep̄lam hūc notate: ⁊ nō ꝯmisce-
amini cū illo ut ꝯfūdat̄. Et nolite q̄si
inimicū existimare: sed corripite ut fra-
trem. Ipe aūt deꝰ pacis det vobis pa-
cem sēpiternā ī omī loco. Dn̄s cū omi-
bꝫ vobis. Salutatio mea manu pau-
li: qd̄ ē signum in omī ep̄la. Ita scribe.
Gratia dn̄i nr̄i ihesu cristi cū omībꝫ vo-
bis amen. Prologus in p̄ima ep̄la
ad Thimotheum.

Thimotheū instruit et docet
de ordinatōne episcopatꝰ
et dyaconij. ⁊ oīs ecclesiasti-
ce discipline: scribēs ei a la-
odicia ꝑ tichicū dyaconē.

Incipit prima ep̄la ad Tymo-
theum. C. j.

Paulus
apostolus ihesu cri-
sti secundū imperiū
dei saluatoris nr̄i ⁊
cristi ihesu spei nr̄e:
thimotheo dilecto fi-
lio in fide: gratia ⁊ misericordia ⁊ pax
a deo patre et cristo ihesu domino nr̄o.
Sicut rogaui te ut remaneres ephesi cū
irem in macedoniā. ut denūciares qui-
busdam ne aliter docerent: neq; inten-
derent fabulis ⁊ genealogijs intermi-
natis: q̄ questiones prestant magis
q̄ edificationē dei que ē in fide. Finis
aūt precepti est caritas: de corde puro.
et ꝯsciencia bona: et fide nō ficta. A qui-
bus quidā aberrātes ꝯuersi sunt in va-
niloquiū: volentes esse legis doctores
non intelligentes neq; q̄ loquunt̄: ne-
q; de quibꝫ affirmāt. Scimꝰ aūt quia
bona est lex si quis ea legitime vtatur:
sciens hoc quia lex iusto nō est posita
sed iniustis et non subditis: impijs ⁊
peccatoribus sceleratis ⁊ cōtaminatis
patricidis ⁊ matricidis homicidis for-
nicarijs masculoꝝ ꝯcubitoribꝫ. plagi-
arijs mēdacibꝫ et ꝑiuris: ⁊ si q̄d aliud
sane doctrine aduſat̄: q̄ ē scd̄m euāge-
lium glorie beati dei quod creditū est
michi. Gratias ago ei q̄ me ꝯfortauit
in cristo ihesu dn̄o nr̄o: quia fidelē me
existimauit ponēs ī ministerio. Qui
prius blasphemus fui ⁊ ꝑsecutor ⁊ con-
tumeliosus: sed miſcdiam dei cōsecutꝰ
sum q̄a ignorās feci in incredulitate.
Superabūdauit aūt gratia dn̄i nostri
cum fide et dilectione q̄ est in cristo ihe-
su. Fidelis sermo ⁊ omī acceptione di-
gnus: quia cristus ihesus venit ī hūc
mundū peccatores saluos facere: quo-
rum primus ego sum. Sed ideo mise-
ricordiā ꝯsecutus sum: ut ī me p̄mo
ostenderet cristꝰ ihesus omēm patientiā
ad informationem eoꝝ q̄ credituri sūt
illi in vitam eternā. Regi aūt seculorū
immortali inuisibili soli deo honor et
gloria: in secula seculorū amen. Hoc
preceptū cōmendo tibi fili thimothee

secundum precedentes in te prophetias: ut milites in illis bonā militiam habens fidem ⁊ bonam conscientiam. Quā quidam repellentes circa fidem naufragauerūt: ex quibus ē hymeneus et alexander quos tradidi sathane: ut discant non blasphemare. C·n·

Obsecro igit primum omniū fieri obsecratōnes orationes postulationes gratiaꝝ actiones pro oīnibus hominibꝫ: pro regibꝫ ⁊ oīnibus qui in sublimitate sūt: ut quietā ⁊ trāquillā vitam agam⁹ in oīni pietate et castitate. Hoc enī bonū est ⁊ acceptū coram saluatore nr̄o deo: q̄ oīnes hmines vult saluos fieri: ⁊ ad agnitionē veritatis venire. Vnus enī deus unus ⁊ mediator dei ⁊ hominū homo cristus ihesus: qui dedit redēptionē semetipm pro omnibꝫ. Cuius testimoniū temporibus suis cōfirmatū ē: in quo positus sū ego p̄dicator ⁊ aplus. Veritatē dico non mentior: doctor gentiū in fide ⁊ veritate. Volo ergo viros orare in oīni loco: leuantes puras manꝰ sine ira ⁊ disceptatione. Similiter ⁊ mlieres in habitu ornato· cū verecundia ⁊ sobrietate ornantes se: ⁊ nō in tortis crinibus aut auro aut margaritis uel veste preciosa: sed q̄ decet mulieres: promittētes pietatē p̄ opera bona. Mulier in silentio discat: cū oīni subiectione. Docere autem mlieri nō p̄mitto neq; dñari in virū: sed esse in silētio. Adam enī p̄mꝰ formatꝰ ē deinde eua: ⁊ adā nō ē seductꝰ: mlier aūt seducta in p̄uaricatōne fuit. Saluabitur autem p̄ filiorū generationem: si p̄manserit in fide et dilectione ⁊ sanctificatione cū sobrietate. C·m·

Fidelis sermo. Si q̄s episcopatum desiderat: bonum opus desiderat. Oportet enim episcopū irreprehensibilē esse· unius uxoris virū: sobriū· ornatū· prudētem· pudicū· hospitalē· doctorem· nō vinolentū· nō percussorem · sed modestum: nō litigiosum· nō cupidū: sed sui domui bene p̄positū: filios habentē subditos cū oīni castitate. Si q̄s autem domui sue p̄esse nescit: quomodo ecclesie dei diligentiā habebit? Non neophitū · ne in superbiā elatus in iudiciū incidat diaboli. Oportet aūt illū et testimoniū habere bonū ab his q̄ foris sunt: ut nō in opprobriū incidat et in laqueū diaboli. Diaconos similiter pudicos· non bilingues· non multo vino deditos: nō turpe lucrū sectātes: habentes misteriū fidei in cōscientia pura. Et hi aūt p̄bētur primū: ⁊ sic ministrent nullū crimen habētes. Mulieres similiter pudicas: nō detractrices: sobrias· fideles in oīnibus. Diacones sint unius uxoris viri: q̄ filiis suis bene p̄sint· ⁊ suis domibꝫ. Qui enim bene ministrauerint · gradū bonū sibi acquirent: ⁊ multā fiduciā in fide que est in cristo ihesu. Hec tibi scribo fili thimothee: sperans me ad te venire cito. Si aūt tardauero: ut scias quomodo oporteat te in domo dei conuersari que ē ecclesia dei uiui: columna ⁊ firmamentum veritatis. Et manifeste magnū ē pietatis sacramentum q̄ manifestatum est in carne · iustificatum est in spiritu: apparuit angelis predicatum est gentibus: creditum est in mundo· assumptum est in gloria. C·m·

Spiritus aūt manifeste dicit · q̄a in nouissimis temporibꝫ discedent quidā a fide: attendentes spiritibus erroris ⁊ doctrinis demoniorū in ypocrisi· loquentiū mendaciū ⁊ cauteriatam habentiū suā conscientiā: prohibētiū nubere: abstinere a cibis quos

deus creauit ad ꝓcipiendū cū gratiaꝝ actione fidelibꝫ:z his q̄ cognouerunt veritatē. Quia oīs creatura dei bona:et nichil reiciendū qđ cū gratiaꝝ actōne ꝓcipitur. Sanctificat enī ꝑ verbū dei et orationē. Hec proponens fratribꝫ bonus eris minister christi ihesu: enutritus verbis fidei z bone doctrine quā assecutus es. Iniptas aūt z aniles fabulas deuita. Exerce aūt teipm ad pietatē. Nā corporalis exercitatō ad modicū utilis ē. Pietas aūt ad omnia utilis ē: promissionē habens vite· que nūc est et future. Fidelis sermo: z oīnī acceptione dignus. In hoc enī laboramus z maledicimꝰ quia speramus in deū viuū: q̄ est saluator omniū hominū: maxime fideliū. Precipe hec et doce. Nemo adolescentiā tuā dispiciat: sed exemplū esto fideliū· i verbo· in conuersatione· in caritate· i fide· in castitate. Dū venio attende lectōni exhortatiōni doctrine. Noli negligere gratiam que in te ē: que data ē tibi ꝑ prophetiam cū impositione manuū plbiterij. Hec meditare: i hijs esto: ut profectus tuꝰ manifestꝰ sit oīnibꝫ. Attende enī tibi z doctrine: insta i illis. Hoc enī faciēs· z teipm saluū facies: z eos q̄ te audiūt.

Seniorē ne increpaueris: sed obsecra ut patrē. Iuuenes ut fratres: anus ut mres: iuuēculas ut sorores i oīni castitate. Viduas honora: que vere vidue sūt. Si qua aūt vidua filios aut nepotes habet: discat primum domū suā regere z mutuā vicē reddere parentibus. Hoc enī acceptum est corā deo. Que aūt vere vidua est et desolata speret in deū: z instet obsecrationibꝫ z orationibꝫ nocte z die. Nā que in deliciis ē: viuens mortua ē. Et hoc p̄cipe: ut irreprehensibiles sint. Si quis aūt suoꝝ z maxime domesticoꝝ curam nō habet· fidem negauit: z ē infideli deterior. Vidua eligatur nō minus sexagīta annorū· que fuerit uniꝰ viri uxor: in operibus bonis testimonium habens: si filios educauit· si hospitio recepit si sanctoꝝ pedes lauit: si tribulationē patientibus suministrauit: si omne opus bonū subsecuta ē. Adolescentiores aūt viduas deuita. Cum enim luxuriate fuerit in christo nubere volūt: habentes damnationē: q̄a primā fidem irritā fecerūt. Simul autē z otiose discunt circuire domos: nō solum otiose sed z verbose z curiose: loquētes q̄ nō oportet. Volo aūt iuniores nubere· filios procreare matres familias esse: nullā occasionem dare aduersario maledicti gratia. Iam enim quedā deuerse sunt retro sathanan. Si q̄s fidelis habet viduas suministret illis ut non grauetur eccl̄ia: ut hijs q̄ vere vidue sūt sufficiat. Qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeātur: maxime q̄ laborāt in verbo z doctrina. Dicit enim scriptura. Non infrenabis os bouī triturāti. Et dignꝰ est operarius mercede sua. Aduersus presbiterū accusationē noli recipere: nisi sub duobꝫ aut tribus testibus. Peccātes corā oīnibus argue: ut z ceteri timorē habeāt. Testor corā deo et christo ihesu z electis āgelis· ut hec custodias sine p̄iudicio: nichil faciēs alterā partem declinando. Manus cito nemini imposueris: neq; communicaueris peccatis alienis. Teipm castū custodi. Noli adhuc aquā bibere: sed modico vino utere propter stomachū tuū et frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominū peccata manifesta sunt p̄cedentia ad iudiciū: quosdā autem

subsecuntur. Similiter et facta bona manifesta sunt: et que aliter se habent abscondi non possunt. C·vi·

Quicūq; sūt sub iugo serui dños suos oīni honore dignos arbitrent: ne nomē dñi ⁊ doctrina blasphemetur. Qui aūt fideles habent dños nō dempnāt quia frēs sūt: sed magis seruiāt qā fideles sūt ⁊ dilecti: qā beneficij participes sunt hec doce: ⁊ exhortare. Si qs aliter docet· ⁊ nō acquiescit sanis sermonibs dñi nri ihesu xristi· et ei que scdm pietatē ē doctrine: superbus nichil sciens sed languēs circa questiones ⁊ pugnas verbox: ex quibs oriūtur inuidie dentiones blasphemie suspiciones male· dflictationes hominū mente corruptorū ⁊ q̄ veritate priuati sūt: existimātiū questū esse pietatē. Est aūt quest⁹ magnus: pietas cum sufficientia. Nichil enī intulim⁹ in hunc mūdū: haut dubiū qā nec auferre q̄d possum⁹. Habētes aūt alimēta et q̄bus tegam̄: his dentī sim⁹. Nā q̄ volunt diuites fieri· incidūt ī tēptationē ⁊ ī laqueū dyaboli ⁊ desideria mlta inutilia et nociua: q̄ mergūt homines ī interitū et dditionē. Radix enī oīm malox est cupiditas: quā q̄dā appetentes errauerūt a fide: ⁊ inseruerūt se doloribs mltis. Tu aūt o homo dei hec fuge. Sectare vero iusticiā· pietatē· fidē· caritatē· patientiā· mansuetudinem. Certa bonū certamē: apphende vitā eternā: ī qua vocat⁹ es ⁊ dfessus bonā dfessionē coram mltis testibs. Precipio tibi coram deo q̄ viuificat oīa ⁊ xristo ihesu q̄ testimoniū reddidit sub pōcio pylato bonam dfessionem: ut serues mādatū sine macla irreprehensibile usq; ī aduentū dñi nostri ihesu xristi: quē suis tēporibs ostender beat⁹ ⁊ solus potēs rex regū ⁊ dominus dnantiū: q̄ solus habet immortalitatem ⁊ lucē inhabitat inaccessibilē: quē null⁹ hoīm vidit sed nec videre potest: cui honor ⁊ imperiū sempiternū amen. Diuitibs hui⁹ seculi p̄cipe nō sublime sapere: neq; speare in incerto diuitiarū sed ī deo viuo q̄ p̄stat nobis oīa abūde ad fruēdū: bene agere: diuites fieri ī bonis operibs: facile tribuere· cmunicare: thesaurizare sibi fūdamentū bonū in futux: ut apphendāt veram vitā. O thimothee depositū custodi: deuitās pphanas vocū nouitates et oppositiones falsi nois scientie: quā quidā pmittēs circa fidem exciderūt. Gratia recū amē.

Incipit prologus in scda epla ad Tymothm·

Item thimotheo scribit de exhortatōne martirij ⁊ oīnis regule veritatis: ⁊ q̄d futux sit tēporibs nouissimis· ⁊ de sua passione: scribēs a roma.

Incipit scda Epla·ad Tymotheum·C·i·

Paulus apostol⁹ ihesu xristi p voluntatem dei scdm pmissionem vite q̄ ē in xristo ihesu· thimotheo carissimo filio: gratia ⁊ misericordia ⁊ pax a deo patre nro et xristo ihesu dño nro. Gratias ago deo meo cui seruio a progenitoribs meis in dscientia pura: q̄ sine intermissione habeam tui memoriā in oratōnibus meis nocte ac die desiderans te videre memor lacrimax tuax ut gaudio implear. Recordationē accipiēs ei⁹ fidei que ē in te non ficta q̄ et habitauit primū in auia tua loride ⁊ mre tua eunice. Certus sū aūt q̄ et in te pter quā causam amoneo te ut resuscites gratiam dei q̄ est inte per impositionē manuū meax. Nō enim dedit nobis de⁹

ſpiritū timoris ſed virtutis et dilectionis ⁊ ſobrietatis. ſNoli itaq; eruberescere teſtimoniū domini nostri neq; me vinctū eius: ſed collabora euangelio ſcōm virtutē dei. q̄ nos liberauit ⁊ vocauit vocatione ſua ſācta: nō ſcōm opera nostra ſed ſcōm ꝓpositum suū et gratiā. que data ē nobis ī xpisto ihesu āte tēpora ſeculoꝝ. ſManifestata ē autē nūr p illuminatiōnē ſaluatoris nri ihesu xpi: qui destruxit quidē mortē. illuminauit aūt vitā et incorruptionem p euangeliū: in quo positꝰ ſum ego p̄dicator et apostolus et magiſter gētiū. Ob quā causam etiā hec patior: ſed nō cōfundor. Scio enī cui credidi: et certus ſum quia potēs est depositū meū ſeruare ī illū diem. ſFormam habe ſanoꝝ verboꝝ q̄ a me audiſti in fide et in dilectione in xpisto ihesu. Bonū depositum custodi p ſpiritū ſanctū qui habitat in nobis. Scis enī hoc q̄ auerſi ſunt a me omnes q̄ in asia sūt: ex quibz est phigelus et hermogenes. Det misericordiā dōs oneſiphori domui: q̄a ſepe me refrigerauit ⁊ cathenam meā non erubuit: ſed cū romam veniſſet ſollicite me quesiuit ⁊ inuenit. Det illi dōs inuenire miſericordiā a deo ī illa die. Et quāta ephesi miniſtrauit mihi tu melius

Tu ergo fili mi confortare ī gratia q̄ est in xpisto ihesu: et que audiſti a me p multos teſtes hec commenda fidelibz hominibz qui ydonei erūt ⁊ alios docere. Labora ſicut bonus miles xpi ihesu. ſNemo militās deo. implicat se negocijs ſecularibus: ut ei placeat cui se probauit. ſSā et q̄ certat in agone non coronabitur niſi legitime certauerit. Laborantē agricolam oportet primū de fructibz accipere. Intellige que dico: dabit enī tibi dōs in oīb̄z intellectū. ſMemor esto dūm ihesum xpm̄ reſurrexiſſe a mortuis ex ſemine dauid ſcōm euangeliū meū in quo laboro uſq; ad vincula q̄ſi male operans: ſed verbum dei nō ē alligatum. ſPropter oīa ſuſtineo ꝓpter electos: ut et ipi ſalutē cōſequātur q̄ est in xpisto ihesu cū gloria celesti. ſFidelis sermo. ſSā ſi cōmortui ſumꝰ ⁊ conuiuemꝰ: ſi ſuſtinebimꝰ ⁊ regnabimus: ſi negauerimus ⁊ ille negabit nos: ſi non credimus ille fidelis permanet: negare ſeipm nō potest. Hec autem commone teſtificās coram deo. ſNoli contendere verbis: ad nichil enim utile ē niſi ad ſubuerſionem audientiū. Sollicite aūt cura teipm. probabilē exhibere deo: operariū incōfuſibilē. recte tractātē verbū veritatis. Prophana aūt et inaniloquia deuita. ſMultū enī p̄ficiūt ad impietatē: et ſermo eoꝝ ut cancer ſerpit. Ex quibz est hymeneus ⁊ philetus: q̄ a veritate exciderūt dicētes reſurrectionem eſſe iam factā: ⁊ ſubuerterūt quorūdā fidem. Sed firmū fūdamētū dei stat: habens ſignaculū hoc. Cognouit dominus q̄ sūt eius: ⁊ diſcedat ab iniq̄tate oīs qui inuocat nomē dōi. In magna aūt domo nō ſolum sūt vaſa aurea ⁊ argentea. ſed ⁊ lignea ⁊ fictilia: ⁊ quedā quidē in honorē: quedā aūt in cōtumeliam. Si q̄s ergo emūdauerit se ab iſtis. erit vas ī honorē ſanctificatum: et utile dōo ad oīe opus bonū paratū. Juuenilia aūt deſideria fuge: ſectare vero iuſticiā fidem ſpem ⁊ caritatē ⁊ pacem cū his qui inuocant dominū de corde puro. Stultas autē et ſine diſciplina queſtiones deuita: ſciēs q̄a generant lites. Seruū aūt dōi nō oportet litigare: ſed manſuetū eſſe ad omnes. docibilē. patiētē cū modeſtia

corripiētē eos q̄ resistunt veritati: ne quādo deus det illis penitentiam ad cognoscendam veritatem · et resipi scāt a dyaboli laqueis: a quo captiui tenentur ad ip̄ius voluntatem. C·m·

Hoc aūt scito quia in nouissimis diebus · instabūt tēpora periculosa: et erūt hom̄ines seip̄os amantes· cupidi· elati· superbi· bl aspheми parentibus nō obedientes· ingrati scelesti· sine affectione sine pace· criminatores· incontinētes· immites· sine benignitate proditores· protervi · tumidi et voluptatum amatores· magis q̄z dei: habentes speciem quidē pietatis· virtutem aūt eius abnegantes. Et hos devita. Ex hijs enī sunt q̄ penetrant domos et captiuas ducunt mulierculas honeratas peccatis · que ducuntur variis desideriis: semp discentes· et nunq̄z ad sciētiā veritatis peruenientes. Quēadmodū aūt iamnes et mambres restiterunt moysi· ita et hij resistunt veritati: homines corrupti mēte · reprobi circa fidem: sed ultra nō proficient. Insipientia enīm eorū manifesta erit om̄ibus: sicut et illorū fuit . Tu aūt assecutus es meam doctrinā· institutionem· propositū· fidem longanimitatem· dilectionē patientiā p̄secutiones passiones: qualia mihi facta sunt antiochie yconio listris· quales persecutiones sustinui: et ex om̄ibus eripuit me dñs. Et om̄es qui pie volunt viuere in christo ihesu p̄secutionē patient̄. Mali aūt homines et seductores proficient in p̄ius: errantes et in errorem mittentes. Tu vero p̄mane in hijs que didicisti· et credita sunt tibi: sciens a quo didiceris · et q̄a ab infantia sacras litteras nosti· que te possunt instruere ad salutem p̄ fidem que ē in christo ihesu. Om̄is scriptura diuinitus inspirata· utilis ē ad docendū· ad arguēdū· ad corripiendū· ad erudiendū i iustitia: ut p̄fect9 sit hom̄o dei ad om̄e op9 bonū instructus. C·m·

Testificor corā deo et ihu cri sto q̄ iudicatur9 ē viuos et mortuos · et aduentū ip̄ius et regnū eius: predica verbū insta opportune importune· argue· obsecra· increpa in omni patientia et doctrina . Erit enim tēpus cum sanam doctrinā nō sustinebunt: sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros pruriētes auribs: et a veritate quidē auditū auertent· ad fabulas aūt auertentur. Tu vero vigila· i om̄ibus labora: opus fac euangeliste· ministeriū tuum imple· sobri9 esto . Ego enī iam delibor: et tempus resolutōnis mee instat . Bonū certamen certaui: cursum consummaui: fidem seruaui . In reliquo reposita ē michi corona iustitie: quā reddet michi dñs i illa die iustus iudex. Non solum aūt michi: sed et hijs qui diligūt aduentū ei9. Festina ad me venire cito. Demas enī me reliquit diligens hoc seculum et abijt thessalonicam· crescens i galaciā· thitus in dalmaciam: lucas ē mecū solus. Marcum assume et adduc tecū: est enim michi utilis in ministerio . Thichicū aūt misi epheſum. Penulā quā reliqui troade apud carpū veniēs affer tecum et libros: maxime aūt membranas. Alexāder rarí9 mīra mala michi ostendit: reddet illi dñs secm opera ei9: quē et tu devita. Valde enim restitit ūbis nostris. In prima mea defensione· nemo michi affuit · sed om̄es me dereliquerūt: nō illis reputet̄ . Dñs aūt michi astitit et confortauit me ut p̄ me p̄dicatio impleat̄: et audiāt om̄es gentes et liberat9 sum de ore leonis. Liberauit

me dñs ab oñi opere malo·et saluū faciet in regnū suū celeste: cui gl'a in secula seculorū amen. Baluta prisillā et aquilam: z oneliforī domū. Erast⁹ remansit corinthī: trophimū aūt reliquī infirmū mileti. Festina ante hyemem venire. Balutant te eubolus et pudens et linus z claudia: et fratres oñes. Dñs ihesus cristus cum spiritu tuo. Gratia vobiscū amen.

Prologus in Epla ad Thitū

Thytum cōmone facit et instruit de cōstitutione pbiterī z de spirituali conuersatione et hereticis vitandis: q traditionibz iudaicis credūt: scribens ei a nycopoli.

Incipit epla ad Thitū. C. j.

Paulus seruꝰ dei apostolus aūt ihesu cristi secundū fidem electorum dei z agnitionem veritatis · que secundū pietatē est ī spem vite eterne: quā promisit qui nō mentitur deus āte temporalia secularia· manifestauit aūt tēporibz suis verbū suū in p̄dicatione· que credita ē michi sc̄dm p̄ceptum saluatoris nostri dei: thyto dilecto filio sc̄dm communē fidē gratia et pax a deo patre z cristo ihesu saluatore nostro. Huiꝰ rei gratia reliqui te crete ut ea que desunt corrigas: et cōstituas p ciuitates pbiteros sicut et ego dispositi tibi si quis sine crimine vnius vxoris vir: filios habens fideles non in accusatione luxurie aut nō subditos. Oportet enī episcopū sine crimine esse sicut dei dispensatorem: non superbum nō iracundū non vinolentum nō percussorem· nō turpis lucri cupidū: sed hospitalē benignū· sobriū· iustum· sanctum· cōtinentē· amplectentem eū qui sc̄dm doctrinā ē fidelem sermonē: ut potēs sit exhortari ī doctrina sana· z eos qui contradicunt arguere. Sūt enī multi etiā inobedientes· vaniloqui et seductores· maxime qui de circumcisione sunt quos oportet redargui: qui vniuersas domos subuertūt· docentes ꝙ nō oportet turpis lucri gratia. Dixit quidā ex illis ꝓprius ipsorū propheta. Cretenses semp mendaces male bestie ventris pigri. Testimoniū hoc verum est. Quā ob causam increpa illos dure ut sani sint in fide: non intendētes iudaicis fabulis et mādatis hominū auertentiū se a veritate. Oīa munda mundis: coinquinatis autē et infidelibz· nichil ē mundū: sed inquinate sunt eorum z mens z conscientia. Confitentē se nosse deum factis aūt negāt: cum sint abominati et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi. C. ij.

Tu autē loquere que decent sanā doctrinā. Senes ut sobrij sint: pudici· prudētes· sani in fide: in dilectione ī patientia. Anus similiter ī habitu sancto: nō criminatrices· non multo vino seruientes: bene docentes ut prudentiam doceāt. Adolescentulas· ut viros suos ament: filios suos diligāt: prudentes· castas· sobrias dom⁹ curā habētes: benignas· subditas viris suis: ut non blasphemetur verbū dei. Iuuenes similiter hortare ut sobrij sint. In oīibus teipm prebe exemplū bonoꝝ operū: in doctrina· ī integritate· in grauitate. Verbū sanū irreprehensibile: ut is qui ex aduerso ē vereatur: nichil habens malū dicere de nobis. Seruos dñis suis subditos esse in oīibz placentes: nō contradicentes· nō fraudātes·

sed in omnibs fidem bonā ostendentes: ut doctrinam saluatoris nr̄i dei ornēt in oñibus. Apparuit enim gracia dei et saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos: ut abnegantes impietatem et secularia desideria · sobrie et iuste et pie viuamus in hoc seculo: exspectantes beatam spem et aduentum glorie magni dei et saluatoris nr̄i ihesu cristi: qui dedit semetipm pro nobis ut nos redimeret ab oñi iniq̄tate: ⁊ mūdaret sibi populū acceptabilem sectatorem bonorum operū. Hec loquere ⁊ exhortare: ⁊ argue cum oñi imperio. Nemo te dēnat. C m·

Ammone illos principibus ⁊ potestatibus subditos esse: dicto obedire: ad oñe op⁹ bonū paratos esse: neminē blasphemare · non litigiosos esse · sed modestos: omnē ostendentes mānsuetudinē ad oñes hoīes. Eram⁹ enī aliquādo ⁊ nos insipientes incredduli errātes seruientes desideriis ⁊ voluptatibs varijs: ī malicia ⁊ inuidia agentes: odibiles · odientes inuicē. Cū autē benignitas ⁊ humanitas apparuit saluatoris nr̄i dei nō ex operibus iusticie q̄ fecimus nos sed scdm suā miscdiam saluos nos fecit p lauacrū regenerationis et renouatōnis spirit⁹ scī quē effudit in nos abunde p ihesum cristū saluatorē nostrū: ut iustificati gracia ipius hered̄es simus scdm spem vite eterne. Fidelis sermo ē. Et de hijs volo te cōfirmare: ut curent bonis operibs presse q̄ credūt deo. Hec sūt bona et utilia hominibus. Stultas aūt questiones. et genealogias et dēciones ⁊ pugnas legis deuita. Sūt enī inutiles et vane. Hereticū hominem post unā et scdam correptionē deuita: sciēs quia subuersus est qui eusmodi est: ⁊ delinquit cū sit proprio iudicio dēmnatus. Cū miscro ad te artemam aut tychicū: festina ad me venire nicopolim. Ibi enī statui hyemare. Zenam legisperitū ⁊ appollo sollicite p̄mitte: ut nichil illis desit. Discāt aūt et nr̄is bonis operibus presse ad usus necessarios: ut nō sint infructuosi. Salutāt te qui mecū sunt omnes. Saluta eos q̄ nos amāt ī fide. Gracia dei cum oñibus vobis amē.

prologus ad philemonem ·

Philemoni familiares litteras facit p onesimo seruo eius: scribens ei ab vrbe roma de carcere per suprascriptum onesimum.

incipit epla ad philemonē C·j·

Paulus vinctus cristi ihesu ⁊ thimotheus frater: philemoni dilecto adiutori nr̄o · ⁊ appie sorori carissime ⁊ archippo cōmilitoni nr̄o: et ecclesie que ī domo tua est. Gracia vobis et pax a deo patre nr̄o: et dño ihesu cristo. Gracias ago deo meo semp memoriā tui faciēs in oratōnibus meis audiens caritatem tuā ⁊ fidem quā habes in dño ihesu ⁊ in oñes sanctos: ut cōmunicatio fidei tue evidēs fiat ī agnitione oñis operis boni in cristo ihesu. Gaudiū enī magnū habui ⁊ consolatōnē in caritate tua: q̄a viscera sanctor̄ requieuerunt per te frater. Propter quod multā fiduciam habens in cristo ihesu imperandi tibi quod ad rem p̄tinet: ꝓpter caritatem magis obsecro cū sis talis ut paulus senex nūc aūt ⁊ vinct⁹ ihesu cristi: obsecro te p meo filio quē genui ī vinculis onesimo q̄ tibi aliquādo inutili⁹

fuit:nūc aūt et michi ⁊ tibi utilis:quē remisi tibi. Tu aūt illū ut mea uiscera suscipe. Quē ego uoluerā mecū detinere:ut pro te michi ministraret i uinculis euangelij. Sine cōsilio aūt tuo nichil uolui facere:uti ne uelut ex necessitate bonū tuū esset-sed uolūtariū. Forsitan enī ideo discessit ad horā a te·ut eternū illū reciperes:iam nō ut seruum sed pro seruo carissimū frem:maxime michi. Quāto aūt magis tibi:et i carne et i dño? Si ergo habes me sociū: suscipe illū sicut me. Si autē aliqd nocuit tibi aut debet:hoc michi imputa. Ego paulus scripsi mea manu. Ego reddam:ut non dicā tibi qz ⁊ teipm michi debes. Ita frater ego te fruar in domino:refice uiscera mea i cristo. Confidens in obediētia tua scripsi tibi:scies qm̄ et sup id qđ dico facies. Simul et para michi hospitiū:nā spero p orationes uras donari me uobis. Salutat te epafras captiuus meus in cristo ihesu:marcus aristarchus demas ⁊ lucas adiutores mei. Gratia dñi nri ihesu cristi cū spiritu uestro amen.

Incipit prologus·ad hebreos·

Si primis dicendū est cur apostus paulus i hac epla scribendo nō seruauerit morem suū:ut uel uocabulū nominis sui uel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est qz ad eos scribēs q ex circumcisione crediderant ipsi gentiū apostolus ⁊ nō hebreoꝝ:sciens quoqz eoꝝ superbiam·suāqz humilitatē ipe demōstrās meritū officij sui noluit āteferre. Sā simili modo etiā iohānes apostus propter humilitatē in epla sua nomē suū eadē ratōne nō protulit. Hanc ergo eplam fertur apostol⁹ ad hebreos conscriptā hebraica lingua misisse:cuius sensum ⁊ ordinē retinens lucas euangelista post excessum apostoli pauli greco sermone cōposuit.

Incipit epla ad hebreos·

Multipharie multisqz modis olim deus loquēs patribus in prophetis:nouissime diebz istis locutus ē nobis in filio quē constituit heredem uniuersoꝝ:p quē fecit et secla. Qui cū sit splendor glorie et figura substātie eius·portansqz oīa uerbo uirtutis sue purgationē peccatorū faciēs:sedet ad dexterā maiestatis in excelsis tanto melior angelis effectus:quanto differētius pre illis nomen hereditauit. Cui enī dixit aliquādo angelorū filius meus es tu ego hodie genui te? Et rursum. Ego ero illi i patrem:⁊ ipe erit michi in filiū. Et cū iterum introducit p̄mogenitū in orbē terre dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit āgelos suos spiritus:et ministros suos flammā ignis. Ad filiū autem. Thronus tuus de⁹ in seculum seculi:uirga equitatis uirga regni tui. Dilexisti iusticiā et odisti iniq̄tatem: propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participibz tuis. Et tu in principio dñe terrā fundasti: et opera manuū tuarum sunt celi. Ipi pribunt tu autē p̄manebis:⁊ omnes ut uestimentū ueterascent. Et uelut amictum mutabis eos ⁊ mutabūtur: tu autem idem ipse es:⁊ anni tui non deficient. Ad quē aūt angelorum dixit aliquādo sede a dextris meis: quoadusqz ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ? Nōne oēs sūt āministratorij spirit⁹:i ministeriū missi propter

eos q̄ hereditatē capiunt salutis. ℭ.ij.

Propterea abundantius oportet obseruare nos ea q̄ audiuimus: ne forte pefluam⁹. Si enī qui p angelos dictus ē sermo factus est firmus. ⁊ si oīs p̄uaricatio et inobediētia accepit iustā mercedis retributionē: quomodo nos effugiem⁹ si tantā neglexerimus salutē? Que cū initiū accepisset enarrari p dīm: ab eis q̄ audierūt in nos confirmata ē: testāte deo signis ⁊ portentis ⁊ variis virtutibꝫ ⁊ spīritus sancti distributionibꝫ sēm suā volūtatē. Non enim angelis subiecit deo orbē terre futurū: de quo loquim̄. Testatus est aūt in quodā loco qs dicēs. Quid est homo q⁹ memor es eius: aut filius hominis quoniā visitas eū? Minuisti eum paulo minus ab angelis: gl'a et honore coronasti eum: et cōstituisti eū super opera manuū tuarꝫ. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enī q⁹ omnia ei subiecit: nichil dimisit nō subiectū ei. Nunc aūt necdū videmus oīa subiecta ei. Eum aūt q̄ modico qđ ꝫ angeli minoratus ē videm⁹ ihesum propter passionē mortis gl'a ⁊ honore coronatū: ut gratia dei pro omnibus gustaret mortē. Decebat enī eum propter quē oīa ⁊ p quē omnia: q̄ multos filios in gloriā adduxerat: auctorem salutis eorꝫ per passionē cōsūmare. Qui enim sāctificat et q̄ sanctificāntur: ex uno omnes. Propter quā causam non confunditur fratres eos vocare dicens. Nūciabo nomē tuū fratribꝫ meis: in medio ecclesie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens ī eū. Et iterū. Ecce ego et pueri mei: quos dedit michi deus. Quia ergo pueri cōmunicauerūt carnū et sanguini: ⁊ ipe similiter participauit eisdem: ut p mortem destrueret eum qui habebat mortis imperiū id ē dyabolū: et liberaret eos qui timore mortis p totam vitā obnoxii erāt seruituti. Nusq̄ enim angelos apphendit: sed semen abrahe apphendit. Unde debuit p omnia fratribꝫ similari: ut misericors fieret et fidelis pontifex ad deū: ut repropitiaret delicta ppli. In eo enī in quo passus ē ipe ⁊ temptat⁹: potēs ē ⁊ eis q̄ temptant auxiliari. ℭ.iij.

Unde fres sācte vocatōis celestis participes. considerate apm ⁊ pōtificem confessionis nostre ihesum: q̄ fidelis ē ei qui fecit illum: sicut et moyses in omni domo eius. Amplioris enī glorie iste pre moyse dign⁹ ē habitus: quāto ampliorē honorē habet dom⁹ qui fabricauit illā. Oīs namq̄ domus fabricatur ab aliquo. Qui autē oīa creauit deus. Et moyses quidē fidelis erat in tota domo ei⁹ tanq̄ famulus in testimoniū eorꝫ que dicenda erant: cristus vero tanq̄ filius ī domo sua. Que domus sumus nos: si fiduciam ⁊ gloriam spei usq̄ ad fidem firmā retineam⁹. Quapropter sicut dicit spīritus sanctus hodie si vocē audieritis nolite obdurare corda vra: sicut ī exacerbatione sēm diem temptationis in deserto. Ubi temptauerunt me patres vestri: probauerūt ⁊ viderūt opa mea quadragīta annis. Propter qđ infensus fui generatōi huic: et dixi semp errant corde. Ipsi aūt nō cognouerūt vias meas: quibus iurauī in ira mea si introibunt in requiem meā. Uidete fratres: ne forte sit in aliquo vr̄m cor malū incredulitatis discedendi a deo viuo. Sed adhortamini vosmetipsos p singlos dies donec hodie cognominat̄ ut nō obduretur qs ex vobis fallacia pcti. Participes

enim cristi effecti sumus:si tamen initium substātie ei⁹ usq; ad finē firmum retineamus: dū dicit̄ hodie si vocem ei⁹ audieritis nolite obdurare corda vestra quēadmodū in illa exacerbatōne. Quidā enī audientes exacerbauerūt:sed nō oēs q̄ profecti sunt ab egipto p̄ moysen. Quibs autē infensus⁹ est quadragīta ānis? ſNōne illis qui peccauerunt:quorū cadauera pstrata sunt in deserto? Quibus aūt iurauit non introire in requiē ipīus:nisi illis qui incredulī fuerūt? Et videmus quia non potuerunt introire in requiem ipsius propter incredulitatem. C·m·

Timeamus ergo: ne forte relicta pollicitatione introeūdi i requiē eius·existimet̄ aliquis ex nobis deesse. Etenī et nobis nūciatū est quēadmodum et illis: sed non profuit illis sermo audit⁹ nō admixtus fidei ex his que audierūt. Ingrediemur enī in requiem q̄ credidimus:quēadmodū dixit. Sicut iurauī in ira mea:si introibunt in requiē meā. Etquidē operibs ab institutione mūdi pfectis:dixit enī quodā loco de die septima sic. Et requieuit deus die septima ab oīnibus opribus suis. Et i isto rursum. Si introibūt in requiē meā. Quoniā ergo superest introire quosdā in illam:& his quibus p̄oribus ānūciatum ē nō introierunt propter incredulitatē: iterū terminat diē quendā hodie in dauid dicendo·post tātū tēporis sicut supradictū est: hodie si vocē eius audieritis nolite obdurare corda vra. ſNam si eis ihesus requiē pstitisset:nunq̄ de alia loqueretur post·hec die. Itaq; relinquitur sabbatismus p̄pl'o dei. Qui enī ingressus est in requiem ei⁹:etiam ipe requieuit ab operibus suis sicut et a suis deus. ſFestinemus ergo ingredi in illā requiem:ut ne in idipm quis incidat incredulitatis exemplū. Viuus ē enim sermo dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti:& pungens usq; ad diuisionē anime ac spiritus· compagū quoq; ac medullarū:& discretor cogitationū & intentionū cordis. Et nō est ulla creatura inuisibilis in cōspectu ei⁹:oīa aūt nuda et aperta sunt oculis eius:ad quē nobis sermo. Habentes ergo pōtificem magnū qui penetrauit celos ihesum filiū dei:teneamus spei nre cōfessionem. ſNon enī habemus pōtificem q̄ non possit compati infirmitatibus nris:temptatum aūt p̄ omnia pro similitudine absq; pcto. Adeam⁹ ergo cū fiducia ad thronū gratie ei⁹:ut misericordiā cōsequam̄·et gratiā inueniam⁹ in auxilio opportuno.

C·6·

Omnis namq; pontifex ex hominibs assumpt⁹ pro hominibus cōstituitur in his que sunt ad deum:ut offerat dona & sacrificia pro peccatis. Qui cōdolere possit his qui ignorāt et errāt:qm̄ et ipe circundatus ē infirmitate:et p̄terea debet quemadmodū & p̄ ppło·ita etiā et p̄ semetipo offerre pro peccatis. ſNec quisq̄ sumit sibi honorem:sed q̄ vocat̄ a deo tanq̄ aaron. Sic & christus nō semetipm clarificauit ut pōtifex fieret: sed qui locutus ē ad eum. ſFilius meus es tu: ego hodie genui te. Quēadmodū & i alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternum: secōm ordinē melchisedech. Qui in diebus carnis sue p̄ces supplicationesq; ad eū qui possit illū saluū facere a morte·cū clamore valido & lacrimis: offerens:exauditus est pro sua reuerentia. Et quidem cū esset filius dei didicit ex his q̄ passus ē obedientiā:et cōsūmat⁹

factus est oīnibus obtemperātibz sibi causa salutis eterne: appellatus a deo pōtifex iuxta ordinē melchisedech. De quo nobis grandis sermo ⁊ interpretabilis ad dicendū: quoniā imbecilles facti estis ad audiendū. Etenī cū deberetis magistri esse propter temp⁹: rursum indigetis ut vos doceamini que sint elementa exordij sermonū dei: et facti estis quibz lacte opus sit nō solido cibo. Omnis enī qui lactis ē particeps: expers ē sermonis iustitie. Paruulus enim ē. Perfectorū aūt ē solidus cibz: eoz q̄ pro ipa cōsuetudine exercitatos habēt sens⁹ ad discretionē boni ac mali.

C. vi.

Quapropt̄ intermittētes inchoatōnis cristi sermonē ad p̄fectionem feramur: nō rursū iacētes fundamentū penitētie ab operibus mortuis. et fidei ad deū. baptismatū doctrine. impositionis quoq; manuū. ac resurrectionis mortuorū: ⁊ iudicij eterni. Et hec faciem⁹: si quidē permiserit deus. Impossibile enim ē eos qui semel sūt illuminati. gustauerūt etiā donū celeste. et participes facti sunt spīrit⁹ sancti: gustauerūt nichilominus bonum dei verbū. virtutesq; seculi venturi. ⁊ prolapsi sūt: rursus renouari ad penitētiam: rursum crucifigētes sibimetipsis filiū dei: et ostentui habētes. Terra enī sepe venientem super se bibens ymbrem et germinās herbā oportunā illis a quibus colit accipit benedictionē a deo: proferens aūt spinas ac tribulos reproba est et maledicto proxima: cuius cōsummatō in cōbustionē. Confidimus aūt de vobis dilectissimi meliora et viciniora saluti: tam et si ita loquimur. Iſtō enī iniustus deus ut obliuiscat operis vri ⁊ dilectōnis quā ostendistis ī noīe ipi⁹: q̄ ministrastis sanctis et ministratis. Cupimus aūt unūquenq; vestrū eandē ostentare sollicitudinem ad expletionē spei usq; in finem ut non segnes efficiamini: verū imitatores eorū qui fide et patientia hereditabunt promissiones abrahe nanq; promittēs deus. quī neminem habuit p quē iuraret maiorē: iurauit per semetipm dicens. nisi benedicēs benedicam tibi et mltiplicans multiplicabo te: ⁊ sic lōganimiter ferens adeptus est repromissionē. Homines enī per maiorē sui iurāt: et oīs ctrouersie eoz finis ad cfirmatōnē. ē iuramētū. In quo abūdātius volens de⁹ ostendere pollicitationis heredibus immobilitatē cōsilij sui. interposuit iusiurandum: ut p duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deū. fortissimū solatiū habeam⁹ qui cōfugim⁹ ad tenendā p̄positam spem: quā sicut anchorā habem⁹ anime tutam ac firmam et incedentem usq; ad interiora velaminis: ubi p̄cursor p nobis introīit ihesus secundum ordinem melchisedech. pontifex fact⁹ in eternum.

C. vii.

Sic enim melchisedech rex salem sacerdos dei sūmi qui obuiauit abrahe regresso a cede regū: et benedixit ei: cui et decimas oīnium diuisit abrahā: primū quidē qui interptatur rex iustitie. deinde aūt et rex salem q̄d est rex pacis: sine patre. sine mātre. sine genealogia. neq; initiū dierū neq; finē vite habens: assimilatus aūt filio dei manet sacerdos in p̄petuū. Intuemini aūt quātus sit hic: cui et decias dedit de precipuis abrahā patriarcha. Et quidē de filijs leui sacerdotiū accipientes. mandatū habēt decimas sumere a pl̄o scdm legem id ē a fratribz suis: quanq; et ipi exierit de lūbis abrahe.

cuius aūt generatio nō annumerat in eis·decimas sumpsit ab abraham: et hunc qui habebat repromissiones benedixit. Sine ulla aūt ꝺcradictione: qđ minus est a meliore benedicit. Et hic quidē decimas moriētes hmines accipiūt: ibi aūt ꝺtestatur quia viuit. Et ut ita dictū sit p abraham: et leui: q̄ decimas accepit decimat⁹ est. Adhuc enī in lumbis patris erat: quādo obuiauit ei melchisedech. Si ergo cōsūmatio p sacerdotiū leuiticū erat·pplus enī sub ipo legem accepit: quid adhuc necessariū fuit scdm ordinē melchisedech aliū surgere sacerdotē ⁊ nō scdm ordinem aaron dici? Trāslato enī sacerdotio: necesse est ut et legis translatio fiat. In quo enī hec dicunt̄ de alia tribu ē: de qua nullus altario psto fuit. Manifestum ē enī q̄ ex iuda ortus sit dns noster: in qua tribu nichil de sacerdotibus moyses locut⁹ ē. Et ap̄li⁹ adhuc manifestū ē·si secundū similitudinem melchisedech exurgat alius sacerdos qui nō scdm legē mādati carnalis factus est: sed scdm uirtutē vite insolubilis. Contestat enim: quonia tu es sacerdos in eternū scdm ordinē melchisedech. Reprobatio quidē p̄cedētis mādati propter infirmitatē eius et inutilitatem. Nichil enī ad pfectum adduxit lex. Introductio uero melioris spei per quā proximam⁹ ad deū: ⁊ quantū est· nō sine iureiurando. Alii quidē sine iureiurādo sacerdotes facti sunt: hic aūt cū iureiurādo p eum qui dixit ad illū. Iurauit dns et nō penitebit eum: tu es sacerdos in eternū. In tantū melioris testamēti spōsor factus ē ihesus. Et alii quidē plures facti sunt sacerdotes idcirco q̄ morte ꝓhibēt̄ permanere: hic aūt eo q̄ maneat in eternum sempiternū habet sacerdotiū. Unde et saluare in pretuū potest accedens p semetipm ad deū: semp̄ uiuens ad interpellandū pro nobis. Talis enī decebat nt nobis esset pontifex: sanctus·innocens·impollut⁹·segregat⁹ a peccatoribus·⁊ excelsior celis factus. Qui non habet necessitatē quotidie quemadmodum sacerdotes prius p suis delictis hostias offerre: deinde pro pplo. Hoc enī fecit semel se offerendo. Lex enim hmines constituit sacerdotes infirmitatem habētes: sermo aūt iurisiurādi q̄ post legē ē·filiū in eternū pfectū. C·vm·

Capitulū aūt sup ea que dicūtur. Talem habem⁹ pōtificem: q̄ consedit in dextera sedis magnitudinis in celis sanctor̄ minister·⁊ tabernacli ueri: qđ fixit deus ⁊ nō homo. Omnis enim pōtifex ad offerendū munera et hostias ꝺstituit. Unde necesse est ⁊ hūc habere aliq̄d qđ offerat. Si ergo esset sup terram: nec esset sacerdos cū essent qui offerent scdm legem munera qui exemplari ⁊ umbre deseruiūt celestiū: sicut respōsum ē moysi cū cōsummaret tabernaculū. Vide inquit oīa facito scdm exemplar: qđ tibi ostensum est in mōte. Nūc aūt melius sortitus est ministeriū quāto ⁊ melioris testamēti mediator est: qđ in melioribz repromissionibus sanctū est. Nā si illud prius culpa uacasset: nō utiq; secūdi locus inq̄reret̄. Vituperās enim eos dicit. Ecce dies ueient dicit dns: ⁊ ꝺsummabo super domum israhel et super domū iuda testamentū nouū: non secundū testamentū qđ feci pribus eorū in die qua ap̄hendi manū eorū ut educerem illos de terra egipti: quī ipsi nō permānserūt in testamento meo: et ego neglexi eos dicit dns. Quia hoc est

testamentū quod disponā domui isrl̄
post dies illos dicit dñs. dādo leges
meas i mente eoz z i corde eoz superscri-
bam eas: et ero eis in deū: et ipi erūt mi-
chi in pplm. Et nō docebit unusquisq;
proximū suū et unusquisq; frem suū
dicēs cognosce dñm: quia omnes scient
me a minore usq; ad maiorem: quia
propitius ero iniqtatibus eoz. z peca-
torū eoz iā non memorabor. Dicendo
aūt nouū: veterauit pus. Qđ aūt an-
tiquat z senescit: ppe interitū ē. Cap. ix.

Habuit quidē z prius iustificatō-
nes culture: z sanctū secularē. Ta-
bernaculū enī factum ē primū. in quo
erant candelabra z mensa et ppositio
panū quod dicit sancta: post velamē-
tum aūt. scdm tabernaculū qđ dicitur
sancta sanctoz aureū habēs thuribulum
et archam testamēti circūtectā ex omni
parte auro: in qua urna aurea habēs
manna. et virga aaron que fronduе-
rat. et tabule testamenti: supq; eā che-
rubin gl'e obumbrātia propitiatoriū: de
quibus non ē modo dicendū p singl'a.
Hijs vero ita cōpositis. in pori quidē
tabernaculo semp introibāt sacerdotes
sacrificioz officia consummātes: i scdo
aūt semel i āno solus pontifex non sine
sāguine quē offerret p sua z ppli ignō-
rantia: hoc significāte spiritu sancto.
nōdū ppalatā esse sanctorū viā adhuc
priore tabernaculo habēte statū. Que
parabola ē tēporis instātis: iuxta quā
munera z hostie offeruntur q nō possūt
iuxta cōscientiā pfectū facere seruientē:
solūmodo in cibis et i potibz z in vari-
jis baptismatibz z iustitijs carnis: usq;
ad tempus correctionis impositis.
Christus aūt assistens pontifex futuroz
bonoz p amplius z pfectius taberna-
culū nō manufactū id est non huius
creationis: neq; per sanguinē hircorū
aut vitulorū sed p proprium sanguinē in-
troiuit semel i sancta: eterna redēptione
inuēta. Si enī sanguis hircoz z thau-
rorum z cinis vitule aspersus inquā-
tos sanctificat ad emūdationē carnis:
quātomagis sanguis cristi q per spiri-
tum sanctū semetipm obtulit imma-
culatū deo emūdabit cōscientiā nram
ab operibus mortuis ad seruiendū de-
o viuenti. Et ideo noui testamenti me-
diator est: ut morte intercedente i redem-
ptionem eaz p̄uaricationū. que erāt
sub priori testamento: repromissionē
accipiāt q vocati sunt eterne hereditā-
tis. Vbi enī testamentū: mors necesse
est intercedat testatoris. Testamentū
enī i mortuis firmatū est. Alioquin
nōdum valet: dū viuit q testatus est.
Vnde nec primū quidē sine sanguine
dedicatū est. Lecto enim omni mādato
legis a moyse uniuerso ppło: accipiens
sanguinē vitulorū z hircoz cū aqua z
lana coccinea et yssopo: ipm quoq; li-
brū et omnem ppłm aspersit dicēs. Hic
sanguis testamenti: qđ mandauit ad
vos deus. Etiā tabernaculū z omnia
vasa ministerij sāguine similiter aspe-
sit. Et omnia pene in sanguine scdm le-
gem mūdantur: z sine sanguinis effu-
sione nō fit remissio. Necesse est ergo
exemplaria quidē celestiū hijs munda-
ri: ipa aūt celestia melioribus hostiis
q istis. Non enim in manufacta
sancta ihesus introiit exemplaria ve-
rum: sed in ipm celū: ut appareat nūc
vultui dei p nobis. Neq; ut sepe offe-
rat semetipm: quemadmodū pontifex
intrat in sancta p singlos ānos in
sanguine alieno. Alioquin oportebat
eū frequenter pati ab origine mundi.
Nunc aūt semel in consummatione

seculorū·ad destitutionē peccati per hostiam suā apparuit. Et quēadmodū statutū est hominibz semel mori · post hoc aūt iudiciū: sic et xp̄s semel oblatus est ad multorū exhauriēda peccata: secdo sine peccato apparebit omnibus exspectantibz se in salutem. C. x.

Umbrā enī habens lex futurorū bonorū non ipam ymaginē rerū: per singulos annos eisdem ipis hostiis quas offerūt indesinēter· nunq̄ potest accedētes p̄fectos facere. Alioquin cessassent offerri: ideo q̄ nullā haberēt ultra cōscientiā peccati cultores semel mūdati. Sed in ipis commemoratio peccatorū p singlos ānos fit. Impossibile enī est sanguine thaurorū et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundū dicit. Hostiā et oblationē noluisti: corpus aūt aptasti michi. Holocaustomata et pro peccato nō tibi placuerunt. Tūc dixi. Ecce venio. In capite libri scriptum ē de me: ut faciā deus voluntatem tuā. Superius dicēs· quia hostias et oblationes et holocaustomata et p peccato noluisti· nec placita sūt tibi que scdm legem offerunt· tūc dixi ecce venio· ut faciā de⁹ voluntatem tuā: aufert primum ut sequēs statuat. In qua voluntate sanctificati sum⁹: per oblationē corporis xp̄i ihesu semel. Et omnis quidē sacerdos p̄sto ē quotidie ministrās: et easdē sepe offerens hostias que non possunt auferre peccata. Hic aūt unā p peccatis offerens hostiam in sempiternū sedet i dextra dei: de cetero exspectās donec ponant inimici ei⁹ scabellū pedū ei⁹. Una enī oblatione consummauit in sempiternū sanctificatos. Contestat aūt nos et spiritus sanctus. Postq̄ enī dixit. Hoc aūt testamentū q̄ testabor ad illos post dies illos dicit dns dando leges meas i cordibz eoz et i mētibz eoz superscribēs eas: et peccatoz et iniquitatū eoz iā nō recordabor āplius. Vbi aūt horū remissio: iam non ē oblatio p peccato. Habentes itaq; fres fiduciā· i introitu sanctorum i sāguine xp̄i quā iniciauit nobis uiā nouā et uiuētem· p uelamē id est carnē suā: et sacerdotē magnū super domū dei: accedam⁹ cū uero corde in plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala: et abluti corp⁹ aqua mūda: teneam⁹ spei nre cōfessionē indeclinabilē. Fidelis enī est q̄ repromisit. Et cōsideremus inuicē in puocationē caritatis et bonorū operū: nō deserentes collectionē nram sicut consuetudinis est quibusdā sed cōsolantes: et tanto magis quāto uideritis appropiquantem diē. Volūtarie enī peccantibz nobis post acceptā noticiā ueritatis iā nō relinquit pro peccatis hostia: terribilis aūt quedā exspectatio iudicij et ignis emulatio: q̄ deuorabit aduersarios. Irrita q̄s faciēs legem moysi sine ulla miseratione duobz uel tribus testibus morit̄: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filiū dei conculcauerit· et sanguinē testamenti polluti duxerit· in quo sanctificat⁹ ē· et spiritui gratie cōtumeliam fecerit? Scim⁹ enī qui dixit. Mihi uindictā: ego retribuam. Et iterū. Quia iudicabit dns ppl̄m suū. Horrendū ē incidere in man⁹ dei uiuētis. Rememoramini aūt pristinos dies i q̄bus illuminati magnū certamen sustinuistis passionum: et i altero q̄dē obprobriis et tribulationibz spectaclm facti: i altero autē socij taliter cōuersantiū effecti. Nam et uinctis opasti estis: et rapinam bonorum uestroz cum gaudio suscepistis:

cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiã. Nolite itaq; amittere confidentiã vestram: q magnã habet remunerationẽ. Patientia enĩ vobis necessaria ẽ: ut voluntatem dei facientes reportetis promissionẽ. Adhuc enim modicũ aliquantulũq; q venturus est veniet et nõ tardabit: iustus aũt meus ex fide viuit. Quod si subtraxerit se: nõ placebit anime mee. Nos aũt non sumus subtractionis filij in ꝓditionẽ: sed fidei in acquisitionem anime. C. xi.

Est aũt fides sperãdarũ substãtia rerũ argumentũ nõ apparentiũ. In hac enĩ testimoniũ consecuti sunt senes. Fide intelligim⁹ aptata esse secula verbo dei: ut ex inuisibilibz visibilia fierent. Fide plurimã hostiã abel q̃z caym obtulit deo: p quã testimoniũ cõsecut⁹ ẽ esse iust⁹: testimoniũ phibẽte muneribz ei⁹ deo: et per illã defũctus adhuc loquit̃. Fide enoch trãslat⁹ ẽ ne videret mortẽ: et nõ inueniebat̃: qa transtulit illũ dñs. Ante trãslationem enĩ testimoniũ habuit placuisse deo. Sine fide autem impossibile est placere deo. Credere enĩ oportet accedentẽ ad deũ quia est: et inquirentibz se remunerator sit. Fide noe responso accepto de his que adhuc non videbant̃ metuens aptauit archam ĩ salutem domus sue: per quã damnauit mundũ: et iustitie que per fidẽ est hereditas est institut⁹. Fide qui vocat̃ abraham obediuit in locum exire quẽ acceptur⁹ erat ĩ hereditatem: et exijt nesciens quo iret. Fide demoratus est ĩ terra repromissionis tanq̃ ĩ aliena: ĩ casulis habitando cum ysaac et iacob coheredibus repromissionis eiusdem. Exspectabat enĩ fundamenta habẽtem ciuitatem: cui⁹ artifex et cõditor deus. Fide et ipa sara sterilis virtutẽ in cõceptione seminis accepit: etiã preter tẽpus etatis: quoniã fidelẽ credit esse eum q̃ repromiserat. Propter qd̃ et ab uno orti sũt: et hoc emortuo tanq̃ sidera celi ĩ multitudinẽ: et sicut arena que est ad oram maris innumerabilis. Juxta fidẽ defuncti sunt om̃es isti nõ acceptis repromissionibus: sed a longe eas aspicientes et salutantes: et cõfitẽtes quia peregrini et hospites sunt sup terrã. Qui enĩ hoc dicunt: significãt se patriã inquirere. Et si quidem ipius meminissent de qua exierũt: habebãt vtiq; temp⁹ reuertendi. Nũc aũt meliorẽ appetũt: id ẽ celestem. Ideo nõ confundit̃ deus · vocari de⁹ eorũ. Parauit enĩ illis ciuitatem. Fide obtulit abraham ysaac cũ temptaret̃: et vnigenitũ offerebat ĩ quo susceperat repromissiones: ad quẽ dictũ ẽ · qa ĩ ysaac vocabit̃ tibi semen: arbitrans quia et a mortuis suscitare potens ẽ de⁹. Vnde eum et ĩ parabolã accepit. Fide et de futuris benedixit ysaac iacob et esau. Fide iacob moriens singlos filiorũ ioseph benedixit: et adorauit fastigiũ virge eius. Fide ioseph moriens de profectione filioz israhel memoratus est: et de ossibus suis mãdauit. Fide moyses natus occultat⁹ ẽ mensibus tribus a parentibus suis eo q̃ vidissẽt elegantem infantem: et nõ timuerũt regis edictũ. Fide moyses grandis factus negauit se esse filiũ filie pharaonis: magis eligẽs affligi cũ pplo dei q̃z temporalis peccati habere iocunditatem: maiores diuicias estimãs thesauro egiptiorũ imperiũ crisi. Aspiciebat enĩ in remunerationẽ. Fide reliquit egiptũ: nõ uerit⁹ ammositatem regis. Inuisibilem enĩ tanq̃ vidẽs sustinuit. Fide celebrauit pascha et sanguinis

effusionē:ne qui vastabat primitiua tangeret eos. ſFide · transierunt mare rubrū tanq̄ p aridam terram:quod experti egiptij deuorati sūt. ſFide·muri ihericho corruerūt circuitu dierū septē. ſFide·raab meretrix non periit cum incredulis:excipiens exploratores cū pace. Et quid adhuc dicam ⁊ Deficiet enī me tempus enarrantē·de gedeon·barach·samson·iepte·dauid·samuhel· et propheris:qui p fidem vicerunt regna·operati sunt iusticiā:adepti sunt repromissiones. Obturauerūt ora leonum:extinxerūt impetū ignis. Effugarunt aciem gladij:cōualuerūt de infirmitate:fortes facti sunt in bello. Castra verterūt exterorū:acceperūt mlieres de resurrectione mortuos suos. Alij aūt distenti sunt non suscipientes redēptionē:ut meliorē inuenirent resurrectionē. Alij vero ludibria et verbera experti insup ⁊ vincla et carceres:lapidati sunt secti sunt temptati sunt:i occisione gladij mortui sūt. Circuierūt in melotis in pellibz caprinis:egēres· angustiati·afflicti· quibz dignus nō erat mundus:i sollicitudinibz errantes · in montibus · et speluncis et in cauernis terre. Et hij oēs testimonio fidei probati nō acceperūt repromissionē:deo p nobis meli⁹ aliq̄d puidente:ut nō sine nobis cōsummarent. Cum deoq; et nos tantā habentes impositam nubem retiū:deponentes omne pondus ⁊ circūstans nos peccatū per patientiā curramus ad propositū nobis certamen·aspicientes in auctorem fidei·⁊ cōsummatorem ihesum:q̄ proposito sibi gaudio sustinuit crucem· confusione contempta atq; in dextera sedis dei sedet. Recogitate enī eum qui talem sustinuit a peccatoribz aduersum semetipm contradictionem:ut ne fatigemini animis vris deficientes. ſNondum enī usq; ad sanguinē restitistis aduersus peccatū repugnantes:⁊ obliti estis consolationis que vobis tanq̄ filijs loquit dicens. ſFili mi noli negligere disciplinā domini:neq; fatigeris dum ab eo argueris. Quē enim diligit dominus castigat:flagellat aūt oēm filiū quē recipit. ſIn disciplina perseuerate. Tanq̄ filijs vobis offert se deus. Quis enim filius quem non corripit pater ⁊ Nō si extra disciplinā estis·cuius participes facti sunt oēs: ergo adulteri ⁊ non filij estis. Deinde patres quidem carnis nostre eruditores habuim⁹:et reuerebamr eos. ſNum multomagis obtemperabimus patri spirituū et viuemus ⁊ Et illi quidem i tempore paucoz dierum scdm voluntatem suā erudiebāt nos:hic aūt ad id qd vtile est in recipiendo sanctificationem eius. Omnis aūt disciplina in psenti quidem videtur nō esse gaudij· sed meroris:postea aūt fructum pacatissimū exercitatis per eā reddet iusticie. Propter qd remissas man⁹ et soluta genua erigite:⁊ gressus rectos facite pedibus vestris·ut nō claudicans quis erret:magis aūt sanetur. Pacem sequimini cum oībus ⁊ sanctimoniā: sine qua nemo videbit deū. Contemplātes ne quis desit gratie dei:ne qua radix amaritudinis sursū germinās impediat:⁊ p illā inquinent multi. ſNe quis fornicator aut prophanus ut esau:qui ppter vnam escā vendidit primitiua sua. Scitote enī:quoniā et postea cupiēs hereditare benedictionem reprobatus est. ſNon enim inuenit penitencie locū:quāq̄ cū lacrimis inquisisset eam. ſNon enim accessistis ad

tractabilē ⁊ accessibilē ignē et turbinē· et caliginē et procellā et tube sonū et vocē verboꝝ: quā q̄ audierūt excusauerunt se ne eis fieret verbū. ℣on enim portabāt qđ dicebaꝫ: ⁊ si bestia tetigerit montem lapidabiꝫ. Et ita terribile erat qđ videbaꝫ. ℣oyses dixit. Exterritus sum et tremebūdus. Sed accessistis ad syon montē ⁊ ciuitatem dei uiuentis ihrlm celestē· et multorū miliū āgeloꝝ frequētiā· ⁊ eccliam p̄mitinoꝝ qui descripti sunt ī celis: ⁊ iudicē oīnū deū et spiritus iustoꝝ pfectorū· ⁊ testamenti noui mediatorē ihesum: ⁊ sanguinis aspsionē· melius loquētem q̄ abel. Videte ne recusetis loquētem. Si enī illi nō effugerūt reculātes eū q̄ sup terrā loquebaꝫ· multomagis nos q̄ de celis loquētem nobis auertim⁹: cuius vox mouit terram tūc: nūc aūt repromittit dicens. Adhuc semel: ⁊ ego mouebo nō solū terrā sed ⁊ celū. Qđ aūt adhuc semel dicit: declarat mobiliū trāllationē tanq̄ factoꝝ: ut maneant ea q̄ sūt īmobilia. Itaq; regnū immobile suscipiētes habemus grām: p quā seruiam⁹ placētes deo cū metu et reuerentia. Etenī de⁹ noster ignis cōsumens ē.

Caritas fraternitatis maneC. xm. at ī nobis: ⁊ hospitalitatē nolite oblīuisci. Per hāc enī placuerūt quidā angelis hospitio receptis. ℣ementote vinctoꝝ tanq̄ simul vincti: ⁊ laborantiū tanq̄ ⁊ ipi ī corpore morātes. Honorabile conubiū ī oīnibz: ⁊ thorus immaculat⁹. Fornicatores enī ⁊ adulteros iudicabit deus. Sint mores sine auaricia: contenti p̄sentibz. Ipe enī dixit. ℣on te deseram neq; derelinq̄z: ita ut confidēter dicamus. Dñs michi adiutor ē: nō timebo qđ faciat michi homo. ℣ementote p̄positoꝝ vestrorū qui vobis locuti sūt verbū dei: quorū intuentes exitū conuersationis· imitamini fidem. Ihesus crist⁹ heri et hodie: ipe et in secula. Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci. Optimū est enī gratia stabilire cor: nō escis q̄ nō profuerunt ambulantibz ī eis. Habem⁹ altare: de quo edere nō habēt potestatē q̄ tabernaculo deseruiūt. Quorū enī aīaliū infert sanguis p̄ peccato ī sancta p̄ pōtificē: horum corpora cremant extra castra. Propter qđ ⁊ ihesus ut sāctificaret per suū sanguinē ppl'm extra portā passus est. Exeamus igit ad eū extra castra: improperiū ei⁹ portantes. ℣ō enim habem⁹ hic manētem ciuitatē: sed futuram inquirim⁹. Per ipm ergo offeramus hostiā laudis semp deo: id est fructū labioꝝ confitētiū nomini ei⁹. Beneficētie aūt ⁊ comunionis nolite oblīuisci. Talibz enī hostijs p̄meret de⁹. Obedite p̄positis vr̄is: ⁊ subiacete eis. Ipi enī pernigilāt q̄si rationē p aīabz vr̄is reddituri: ut cū gaudio hoc faciāt: ⁊ non gemētes. Hoc enī nō expedit vobis. Orate p nobis. Cōfidim⁹ enī q̄a bonā cōscientiā habem⁹: ī oīnibz bene volētes cōuersari. Amplius aūt deprecor vos hoc facere: quo celerius restituar vob̄. De⁹ aūt pacis q̄ eduxit de mortuis pastorē magnū ouium ī sāguine testamēti eterni dīm nr̄m ihm xp̄m· aptet vos ī oī bono ut faciatis ei⁹ voluntatē: faciēs ī vobis qđ placeat se p ihm xp̄m: cui ē gl'a ī secl'a secl'oꝝ amē. Rogo aūt vos fres: ut sufferatis v̄bū solatij. Etenī p̄ paucis scripsi vobis. Cognoscite fr̄em vr̄m timotheū dimissū: cū quo si celerius veneit videbo vos. Salutate oīe⁹ p̄positos vr̄os: ⁊ oīes sāctos. Salutant vos de ytalia fres. Grā cū oīnibus vobis amē.

Incipit prologus in librum actuum apostoloz

Dixit psalmista: ambulabunt de virtutibz in virtutes. Post apostoli pauli epistolas dudum uno uobis uolumine translatas· domnion et rogatiane carissimi· actus apostolorū compellitis ut transferam in latinū: quē librū nulli dubiū est a luca anthiocheno arte medico· q postea inseruiens paulo apostolo xristi fad⁹ est discipul⁹ fuisse editū. Cernites premit impsita sepi⁹ oneris magnitudo: quia studia inuidorū reprehensione digna putant ea que scribimus. Illorum nunq; odio et detractione· iuuante xristo meum silebit eloquium.

Lucas igit̄ anthiocensis· natione sirus· cuius laus i euangelio canit̄· apud antiochiā medicine artis egregius· z apostoloz xristi discipulus fuit: postea usq; ad confessionē paulū secutus apostolū· sine crimine i uirginitate pmanēs· deo maluit seruire. Qui octogita z quatuoz ānos etatis agēs i bithinia obiit plenus spiritu sancto: quo instigāte i achaie partibz euangelium scribēs· grecis fidelibz incarnationem dñi fideli narratione ostendit: eundēq; ex stirpe dauid descendisse monstrauit. Cui nō immerito scribendoꝝ actuū apostolicoz potestas i ministerio datur: ut deo in deū pleno· et filio pditōnis extincto· oratione ab apostolis facta· sorte dominice electionis numerus compleret̄: sicq; paulū cōsummationē apostolicis actibus daret· ꝛ̄ diu cōtra stimulū calcitrantē dñs elegisset. Quod legentibz et requirentibz deū breui uolui ostendere sermone: ꝛ̄ prolixius aliquid fastidientibus prodidisse: scies q optantē agricolā oportet de suis fructibus edere. Quem ita diuina subsecuta ē gratia: ut non solum corporibz sed etiā animabus· eius proficerent medicina.

Incipit liber actuum apostoloz c. i.

Primū quidē sermonem feci de oīnibus o theophile q̄ cepit ihesus facere et docere: usq; i diem qua precipiēs apostolis per spiritū sāctū quos elegit assumptus est. Quibz et prebuit seipm uiuū post passionē suā i multis argumentis· per dies quadragīta apparens eis: z loquens de regno dei. Et cōuescēs precepit eis ierosolimis ne discederent· sed exspectarent pmissionē patris quā audistis inquit p os meū: quia iohānes quidem baptizauit aqua: uos autem baptizabimini spiritu sancto nō post multos hos dies. Igitur q conuenerant interrogabāt eum dicēs. Dñe: si in tēpore hoc restitues regnū isrl? Dixit aūt eis. Non ē uīm nosse tēpora uel momenta que pater posuit i sua potestate: sed accipietis uirtutem superuenientis spiritus sancti i uos: z eritis michi testes in ihrlim et in omni iudea et samaria· z usq; ad ultimū terre. Et cum hec dixisset: uidentibus illis eleuatus ē: z nubes suscepit eū ab oculis eorū. Cumq; intuerent̄ in celū euntem illū: ecce duo uiri astiterūt iuxta illos i uestibus albis: qui z dixerūt. Viri galilei quid statis aspicientes in celū? Hic ihesus q assumptus est a uobis i celū: sic ueniet quēadmodū uidistis eum euntem i celum. Tunc reuersi sūt ihrlm a monte qui uocat̄ oliueti qui ē iuxta ihrlm: sabbati habens iter. Et cum

F

introisſent in cenaculū-aſcenderūt ubi
manebat petrus ⁊ iohannes ⁊ iacob⁹
et andreas philippus ⁊ thomas bar-
tholome⁹ ⁊ matheus:iacobus alphei
et ſymon ℨelotes ⁊ iudas iacobi. Hiſ
oēs erāt pſeuerātes unanimiter in
oratione cū mulieribꝫ ⁊ maria matre
ihesu:⁊ fratribꝫ ei⁹. In diebꝫ illis ℟ſur-
gens pet⁹ in medio fratrū dixit. Erat
aūt turba hominū ſimul fere centum-
uiginti. Viri fratres: oportet impleri
ſcripturā quā pdixit ſpiritus ſanctus
per os dauid de iuda qui fuit dux eorū
qui comphenderūt ihesum q cōnume-
ratus erat i nobis:⁊ ſortitus ē ſortem
miniſterij huius. Et hic quidē poſſedit
agrum de mercede iniq̄tatis:⁊ ſuſpen-
ſus crepuit medius:⁊ diffuſa ſūt oīa
uiſcera eius. Et notū factū eſt omnibꝫ
habitantibus ihrlm:ita ut appellaret̄
ager ille lingua eoꝝ acheldemach-hoc
eſt ager ſanguinis. Scriptū ē enim in
libro pſalmoꝝ. Fiat cōmoratio eorū
deſerta:⁊ non ſit q̄ inhabitet i ea. Et e-
piſcopatū eius accipiat alter. Oportet
ergo e℟ hiſs viris q nobiſcū ſunt con-
gregati in oīi tempore quo intrauit
et e℟iuit inter nos dñs ihesus incipiēs
a baptiſmate iohannis-uſq; in diem
qua aſſumptus ē a nobis: reſtē reſur-
rectionis ei⁹ nobiſcū fieri unū e℟ iſtis.
Et ſtatuerūt duos: ioſeph qui vocat̄
barſabas-qui cognominat⁹ ē iuſtus:
et mathiam. Et orātes dixerūt. Tu do-
mine qui corda nosti omniū: oſtende
quē elegeris e℟ hiſs duobꝫ unū accipe-
re locū miniſterij hui⁹ et aplatus: de
quo puaricat⁹ ē iudas ut abiret in lo-
cū ſuū. Et dederūt ſortes eis. Et cecidit
ſors ſup mathiā:⁊ ānumerat⁹ ē cū un-
decī aplis. Et
dū cōplerent̄ dies pentecoſtes: erant omnes
pariter in eodē loco. Et factus eſt repen-
te de celo ſonus-tanq̄ aduenientis ſpi-
ritus uehementis:⁊ repleuit totam do-
mū ubi erant ſedētes. Et apparuerunt
illis diſpertite lingue tanq̄ ignis: ſe-
ditq; ſupra ſinglos eoꝝ. Et repleti ſūt
oēs ſpiritu ſāto:⁊ reperūt loqui va-
riis linguis pro ut ſpiritꝰ ſanct⁹ dabat
eloqui illis. Erant aūt in ieruſalem
habitātes iudei viri religioſi: e℟ omni
natione que ſub celo ē. Facta aūt hac
uoce conuenit mlt̄itudo:⁊ mente con-
fuſa eſt: quoniā audiebat unuſquiſq;
lingua ſua illos loquētes. Stupebāt
aūt oēs:⁊ mirabant̄ dicentes. Nonne
ne ecce oēs iſti qui loquunt̄ galilei
ſunt? Et quomodo nos audiuimus
unuſquiſq; linguā nr̄am i qua nati
ſumus? Parthi ⁊ medi ⁊ elamite. et
qui habitant meſopotamiā. iudeam.
et capadociā. ponthum.⁊ aſyam. fri-
giam.⁊ pamphiliā. egiptū et partes
libie. que eſt circa cyrenen.⁊ aduene
romani: iudei quoq; ⁊ proſeliti cretes
et arabes: audiuim⁹ eos loquētes no-
ſtris linguis magnalia dei. Stupebāt
aūt omnes:⁊ mirabant̄ ad inuicē di-
centes. Quid nā vult hoc eſſe? Alij
aūt irridentes dicebāt: quia muſto ple-
ni ſunt iſti. Stans aūt petrus cū un-
decim leuauit vocem ſuā:⁊ locutus ē
eis. Viri iudei ⁊ qui habitatis ihrlm
uniuerſum hoc vobis notū ſit:⁊ auri-
bus ꝑcipite verba mea. Nō enī ſicut
vos eſtimatis hij ebrij ſunt: cū ſit hō-
ra diei tercia. Sed hoc ē quod dictum
eſt p ꝓphetā ioēl. Et erit i nouiſſimis
diebus dicit dñs effundam de ſpiritu
meo ſup omnem carnē. Et prophetā-
bunt filij vr̄i ⁊ filie vr̄e:⁊ iuuenes vr̄i
viſiones videbunt:⁊ ſeniores veſtri ſo-
mnia ſomniabūt. Et quidem ſuper

seruos meos et ancillas meas in die-
bus illis effundā de spiritu meo ⁊ pro-
phetabūt:⁊ dabo prodigia ī celo sursū
et signa in terra deorsum: sanguinē et
ignem ⁊ vaporē fumi. Sol ouertetur
in tenebras ⁊ luna ī sanguinē: antequ
veniat dies dñi magn⁹ ⁊ manifest⁹. Et
oīs quicūq; inuocauerit nomen do-
mini salu⁹ erit. Viri israelite · audite
verba hec. Jhesum nazarenum virum
approbatū a deo in vobis virtutibus
et prodigijs ⁊ signis que fecit deus p
illū in medio vestri sicut scitis: hunc
definito consilio et pscientia dei trad-
tum p manus iniquor· affigentes in-
teremistis. Quē deus suscitauit solutis
doloribs inferni: iuxta qđ impossibile
erat teneri illū ab eo. Dauid enī dicit
in eum. Prouidebā dñm in conspectu
meo semp: quoniā a dextris est michi
ne commouear. Propter hoc letatum
est cor meū ⁊ exultauit lingua mea: in-
sup ⁊ caro mea requiescet in spe. Quo-
niam non derelinques aiam meā in
infernō: nec dabis sanctū tuū videre cor-
ruptionē. Notas michi fecisti vias vi-
te: replebis me iocūditate cū facie tua.
Viri fratres: licear audenter dicere ad
vos de patriarcha dauid qm defunctus
est · ⁊ sepultus ē: ⁊ sepulcrū ei⁹ ē apud
nos usq; in hodiernū diē. Propheta
igit cum esset ⁊ sciret qa iureiurando
iurasset illi deus de fructu lumbi eius se-
dere sup sedē eius: prouidēs locutus est
de resurrectione xpi: quia neq; derelic-
tus est in inferno · neq; caro ei⁹ vidit
corruptionē. Hūc ihesum resuscitauit
deus: cuius omnes nos testes sumus.
Dextera igit dei exaltat⁹ · ⁊ promissio-
ne spiritus scti accepta a patre: effudit
hoc donū quod vos videtis ⁊ auditis.
Non enim dauid ascendit ī celū. Dicit
aūt ipe. Dixit dns domino meo sede
a dextris meis: donec ponā inimicos
tuos scabellū pedum tuor. Certissime
sciat ergo oīs domus israhel: quia ⁊
dñm eū et xpm fecit deus hūc ihesum
quē vos crucifixistis. Hijs aūt audi-
tis compūcti sunt corde: ⁊ dixerūt ad
petrū ⁊ ad reliquos apostolos. Quid
faciemus viri fratres? Petrus aūt ad
illos: penitentiā inquit agite · ⁊ bapti-
zetur vnusquisq; vrm in nomine ihe-
su xpi in remissionē peccator vestror:
et accipietis donū spiritus sancti. Vo-
bis enī est repromissio ⁊ filijs vestris:
et omnibs qui longe sunt quoscunq;
aduocauerit dns deus noster. Alijs
etiā verbis plurimis testificatus est: et
exhortabat eos dicens. Saluamini
a generatione ista praua. Qui ergo re-
cepterunt sermonē eius baptizati sunt:
et apposite sunt in die illa anime circi-
ter tria milia. Erant aūt pseuerantes
in doctrina apostolor: ⁊ communicatō-
ne fractionis panis · ⁊ orationibs. Fie-
bat aūt oīi anime timor. Multa q;
prodigia ⁊ signa p apostolos in ihe-
rusalem fiebāt: ⁊ metus erat magnus
in vniuersis. Omnes etiā qui credebāt
erant pariter: ⁊ habebāt oīa commu-
nia. Possessiones ⁊ substātias vende-
bant: ⁊ diuidebāt illa omnibs prout
cuiq; opus erat. Quotidie quoq; per-
durātes vnanimiter ī tēplo et frāgen-
tes circa domos panē · sumebant cibū
cū exultatione et simplicitate cordis:
collaudātes deū ⁊ habentes gratiā ad
omnē plebē. Dns aūt augebat qui
salui fierēt quotidie ī idipsum. ℂ m·

Petr⁹ aūt ⁊ iohannes ascendebāt
in templū: ad horam orationis
nonā. Et quidā vir qui erat claudus
ex utero matris sue baiulabatur: quē

ponebāt quotidie ad portam templi
que dicitur speciosa:ut peteret elemosi-
nam ab introeūtibz in templū . Is cū
vidisset petrū ⁊ iohannē incipiētes in-
troire in templū : rogabat ut elemosi-
nam acciperet. Intuēs aūt in eū petrus
cum iohāne dixit. Respice in nos. At
ille intendebat ī eos:sperans se aliqd
acceptuz ab eis. Petrus aūt dixit. Ar-
gentū ⁊ aurū nō est michi:quod autē
habeo hoc tibi do. In nomine ihesu xpi
nazareni surge ⁊ ambula. Et appre-
hensa manu eius dextera alleuauit eū:
et protinꝰ consolidate sūt bases eius
et plante. Et exiliens stetit ⁊ ābulabat:
⁊ intrauit cum illis in templū:ambu-
lans ⁊ exiliens ⁊ laudās deū. Et vidit
oīs pplus eū ambulantē:⁊ laudan-
tem deū. Cognoscebāt aūt illū : qꝫ ipse
erat qui ad elemosinā sedebat ad spe-
ciosam portam templi. Et impleti sūt
stupore ⁊ extasi:in eo qꝫ contigerat illi.
Cum tenerent aūt petrū ⁊ iohannem:
cucurrit oīs pplus ad eos ad porti-
cum qꝫ appellat salomonis stupentes.
Videns aūt petrus:respōdit ad pplm.
Viri israelite quid miramini in hoc:
aut nos quid intuemini : qsi nra vir-
tute aut pietate fecerimꝰ hūc ambula-
re? Deus abrahā ⁊ deus ysaac ⁊ deꝰ
iacob deus pīm nostroꝝ glorificauit
filiū suū ihesum:quē vos quidē tradi-
distis ⁊ negastis ante faciē pilati iu-
dicante illo dimitti. Vos aūt sanctū
et iustū negastis : ⁊ petistis virum ho-
micidam donari vobis:auctorē vero
vite interfecistis . Quē deus suscitauit
a mortuis:cuius nos testes sumꝰ:⁊ in
fide nominis eiꝰ hūc quē vos videtis ⁊
nostis cōfirmauit nomen eiꝰ:⁊ fides qꝫ
per eum est dedit integrā sanitatem istā
in aspectu omniū vrm. Et nūc fratres
scio quia p ignorantiā fecistis:sicut ⁊
principes vestri. Deus aūt qꝫ prenunci-
auit p os omniū pphetarū pati xpm
suū:sic impleuit. Penitemini igitur ⁊
conuertimini ut deleātur peccata vestra:
ut cū venerint tempora refrigerij a con-
spectu dñi ⁊ miserit eū qui pdicatus est
vobis ihesum xpm: quē oportet quidē
celū recipere usqꝫ ī tēpora restitutōnis
omniū que locutꝰ est deꝰ p os sanctoꝝ
suoꝝ a seculo prophetaꝝ. Moyses qui-
dem dixit . Quoniā pphetā suscitabit
vobis dñs deꝰ vester de fratribz vrīs:
tanqꝫ me ipm audietis iuxta oīa que-
cunqꝫ locutꝰ fuerit vobis. Erat autē:
oīs anima qꝫ nō audierit prophetā
illū exterminabit de plebe. Et omnes
prophete a samuhel ⁊ deinceps qꝫ locu-
ti sunt ānunciauerūt dies istos. Vos
estis filij prophetaꝝ ⁊ testamēti: quod
disposuit deus ad patres nros dicens
ad abrahā. Et ī semine tuo benedicen-
tur oīes familie tre. Vobis pmū deꝰ
suscitās filiū suū misit eū benedicētē vo-
bis:ut ōūtat se unusqsqꝫ a neqcia sua.

Loquentibz autē illis ad C m·
pplm·supuenerūt sacerdotes et
magistratus templi ⁊ saducei·dolētes
qꝫ docerent populū ⁊ annūciarent in
ihesum resurrectionem ex mortuis · et
iniecerunt in eos manus : ⁊ posuerūt
eos ī custodia in crastinū . Erat autē
iam vespera . Multi aūt eorū qꝫ audi-
erant verbū crediderunt · et factus ē nu-
merus eoꝝ quinqꝫ milia . Factū est aūt
in crastinū ut congregarent̄ principes e-
orum ⁊ seniores ⁊ scribe in ierusalem:
⁊ ānas princeps sacerdotū·⁊ cayphas·
⁊ iohānes·⁊ alexander·⁊ quotqt erāt
de genere sacerdotali. Et statuētes eos
in medio interrogabāt. In qua virtu-
te aut ī quo nomine fecistis hoc vos?

Tunc repletus spiritu sancto petr⁹ dixit ad eos. Principes ppli ⁊ seniores: si nos hodie iudicam̃ in benefacto hominis infirmi in quo iste salu⁹ factus est: notũ sit oĩbz vobis ⁊ oĩi plebi israhel qa in nomine dñi nostri ihesu xristi nazareni quem vos crucifixistis quẽ deus suscitauit a mortuis. in hoc iste astat corã vobis sanus. Hic ẽ lapis q̃ reprobat⁹ ẽ a vobis edificãtibz. qui factus ẽ in caput anguli: ⁊ nõ est in alio aliquo salus. Nec enĩ aliud nomẽ ẽ sub celo datũ hominibz: in quo oporteat nos saluos fieri. Videntes aũt petri audantiã ⁊ iohannis: comperto q̃ homines essent sine litteris ⁊ ydeote ãmirabant̃: ⁊ cognoscebãt eos qm cũ ihesu fuerãt. Hominẽ quoq; videntes stantẽ cum eis q̃ curat⁹ fuerat: nichil poterãt cõtradicere. Iusserunt aũt eos foras extra concilium secedere: ⁊ cõferebãt ad inuicẽ dicentes. Quid faciem⁹ hominibz istis? Quoniam quidem notum signũ factũ ẽ p eos omnibz habitãtibz ihrlm. Manifestũ ẽ: ⁊ nõ possumus negare. Sed ne amplius diuulgetur ĩ ppm: cõminemur eis ne ultra loquant̃ in nomĩe hoc ulli hominũ. Et vocantes eos: denũciauerũt ne omnino loquerent̃ neq; docerent ĩ nomine ihesu. Petrus vero ⁊ iohannes respondentes dixerunt ad eos. Si iustũ est in conspectu dei vos potius audire q̃m deum iudicate. Nõ enĩ possumus que vidimus ⁊ audiuim⁹ nõ loquĩ. At illi cõminantes dimiserũt eos: nõ inuenientes quomodo punirent eos ꝓter ppm: quia oĩes clarificabãt id qđ factum erat ĩ eo q̃ acciderat. Annoz enĩ erat ampli⁹ quadragĩta hmo: ĩ quo factum fuerat signum istud sanitatis. Dimissi autem venerunt ad suos: et ãnũciauerunt eis quãta ad eos principes sacerdotum ⁊ seniores dixissent. Qui cũ audissẽt: unanimit leuauerũt vocẽ ad deũ ⁊ dixerũt. Dñe tu q̃ fecisti celũ et terrã mare ⁊ omnia que in eis sunt: qui spiritu sancto p os pris nri dauid pueri tui dixisti quare fremuerunt gentes ⁊ ppli meditati sũt inania astiterũt reges tre ⁊ principes conuenerunt in unũ adũsus dñm et adũsus xristũ eius: cõuenerũt enim vere in ciuitate ista adũsus sanctũ puerũ tuũ ihesum quẽ unxisti herodes et pontι⁹ pylatus cũ gentibz ⁊ pplis israhel: facere que manus tua ⁊ consilium tuũ decreuerunt fieri. Et nũc dñe respice ĩ minas eorũ: ⁊ da seruis tuis cũ omni fiducia loquĩ verbũ tuum in eo q̃ manũ tuã extendas ad sanitates ⁊ signa et prodigia fieri p nomen sancti filij tui ihesu. Et cum orassent motus ẽ locus in quo erãt cõgregati: ⁊ repleti sũt oĩes spiritu sancto: ⁊ loquebãtur ũbum dei cũ fiducia. Multitudinis aũt credentium erat cor unum ⁊ anima una: nec quĩq̃ eorũ que possidebat aliquid suum esse dicebat: sed erant illis oĩa communia. Et virtute magna reddebãt apli testimoniũ resurrectionis ihesu xristi dñi nri: ⁊ gratia magna erat in omnibz illis. Neq; enĩ quĩq̃ egenus erat inter illos. Quotq̃t enĩ possessores agroz aut domoz erant: vendentes afferebãt precia eoz que vendebãt: ⁊ ponebãt ante pedes aplorz. Diuidebat aũt singulis pro ut cuiq; opus erat. Joseph autem qui cognominatus ẽ barnabas ab apostolis. qđ est interpretatum filius consolationis. leuites. cyprius genere cum haberet agrum vendidit eum: et attulit precium et posuit ante pedes apostolorum. C. V.

Vir aũt quidã nomine ananias
cũ saphira uxore sua uendidit
agrum: & fraudauit de prio agri
tia uxore sua: et asserens partẽ quandã
ad pedes apostolorũ posuit. Dixit aũt
petr⁹ ad ananiam. Anania cur tem-
ptauit sathanas cor tuũ mentiri te spi-
ritui sancto: & fraudare de prio agri
ſ. Non manens tibi manebat: & venun-
datũ in tua erat potestate? Quare po-
suisti in corde tuo hãc rem? Non es
mentitus hominibꝫ sed deo. Audiens
aũt ananias hec ũba: recidit & expira-
uit. Et factus ẽ timor magnus super
omnes qui audierũt. Surgentes autẽ
iuuenes amouerũt eum: & efferentes se-
pelierunt. Factũ est aũt quasi horarũ
trium spaciũ: & uxor ipi⁹ nesciens qđ
factum fuerat introiuit. Dixit autẽ ei
petrus. Dic michi: si tanti agrũ vendi-
distis. At illa dixit. Etiã tanti. Petr⁹
aũt ad eã. Quid utiq; cõuenit uobis
temptare spiritũ dñi? Ecce pedes eorũ
qui sepelierũt virum tuũ ad ostium: &
efferent te. Confestim recidit ãte pedes
ei⁹: & expirauit. Intrãtes aũt iuuenes
inuenerũt illam mortuã: & extulerunt
et sepelierũt ad virũ suũ. Et factus est
timor magnus ī uniũsa ecclesia: et in
omnes qui audierũt hec. Per manus
aũt apostolorũ fiebãt signa et ꝓdigia
multa in plebe. Et erãt unanimiter o-
mnes in porticu salomonis. Ceterorũ
aũt nemo audebat coniũgere se illis:
sed magnificabat eos ppls. Magis
autẽ augebaꝫ credentiũ in dño multi-
tudo uirorũ ac mulierũ: ita ut ī plateas
ĕicerent infirmos & ponerent ī lectulis
ac grabatis ut veniente petro saltem
umbra illius obumbraret quenq; il-
lorũ & liberarentur omnes ab infirmitati-
bus suis. Cõcurrebat aũt & multitudo
uicinarũ ciuitatum ihrlm. afferentes e-
gros et uexatos a spiritibꝫ immũdis:
qui curabantur omnes. Exsurgens autẽ
princeps sacerdotũ & omnes qui cũ illo
erant que est hęresis saduceorũ repleti
sunt zelo: & iniecerũt manus ī apostoꝫ-
los: & posuerũt eos in custodia publi-
ca. Angelus aũt dñi p noctẽ aperiens
ianuas carceris & educens eos dixit.
Ite: & stantes loquimini ī templo ple-
bi omnia uerba uite huius. Qui cũ au-
dissent intrauerũt diluculo ī templũ:
et docebãt. Aduenies aũt princeps
sacerdotũ & qui cum eo erãt cõuocaue-
runt concilĩũ. & omnes seniores filiorũ
israhel: & miserunt ad carcerem ut ad-
ducerentur. Cum aũt uenissent ministri
et aperto carcere nõ inuenissent illos:
reuersi nunciauerunt dicentes. Carce-
rem quidẽ inuenim⁹ clausum cũ omni
diligentia: & custodes stantes ante ia-
nuas: aperiẽtes aũt neminẽ intus in-
uenimus. Ut aũt audierũt hos sermo-
nes magistratꝰ templi & principes sa-
cerdotũ: ambigebãt de illis quidnam
fieret. Aduenies aũt quidã nũciauit
eis: quia ecce uiri quos posuistis ī car-
cerem sunt in templo stantes: & doceꝫ-
tes ppm. Tunc abiit magistratꝰ cum
ministris: & adduxit illos sine ui. Ti-
mebant enim ppm ne lapidarentur. Et cũ
adduxissent illos: statuerunt ī cõcilio.
Et interrogauit eos princeps sacerdo-
tum dicens. Precipiẽdo precepimus
uobis ne doceretis ī nomine isto: et
ecce repleuistis ihrlm doctrina vra: & vul-
tis inducere sup nos sanguinẽ homi-
nis istius. Respõdens aũt petrus et a-
postoli dixerũt. Obedire oportet deo ma-
gis ꝙ hominibꝫ. Deꝰ prum nrorũ suscita-
uit ihesũ: quẽ vos interemistis sus-
pendentes in ligno. Hunc principẽ deꝰ

et ſaluatorē exaltauit dexterа ſua ad
dandā pnitentiā iſrahel ⁊ remiſſionē
peccatoꝝ:⁊ nos ſumus teſtes hoꝝ ver-
borū:⁊ ſpūs ſanctus quē dedit deꝰ
oīnibus obedīētibꝫ ſibi. Hec cum au-
diſſent diſſecabant̄: ⁊ cogitabāt inter-
ficere illos. Surgens aūt quidam in
cōcilio phariſeus nomine gamalihel
legis doctor honorabilis univerſe ple-
bi:iuſſit foras ad breue hoīnes fieri.
Dixitq; ad illos. Viri iſrahelite atten-
dite vobis ſup hoīnibꝫ iſtis:quid a-
ditури ſitis. Ante hos enī dies exitit theo-
das dicens ſe eſſe aliquē:cui conſenſit
numerus viroꝝ circiter cᵓdringentoꝝ:
qui occiſus eſt et oīnes qui credebant
ei diſſipati ſunt: ⁊ redacti ad nichilū.
Poſt hūc exitit iudas galileus in die-
bus profeſſionis:⁊ auertit pplm poſt
ſe. Et omnes quotq̄t aſſenſerunt ei diſ-
perſi ſunt:⁊ ipe periit. Et nūc itaq; di-
co vobis: diſcredite ab hoīnibꝫ iſtis.
et ſinite illos. Quoniā ſi eſt ex hoīni-
bus aſtilitū hoc aut opus diſſoluetur:
ſi vero ex deo ē nō poteritis diſſoluere:
ne forte et deo repugnare videamini.
Cōſenſerūt aūt illi:⁊ vocātes apoſto-
los cesis denūciauerunt ne oīnino lo-
queretur̄ in nomine ihesu: ⁊ dimiſerūt
eos. Et illi quidē ibāt gaudentes a con-
ſpectu concilij:quīm digni habiti ſūt pro
nomine ihesu ꝺumeliā pati. Oīmī aūt
die nō ceſſabāt ī templo ⁊ circa domos
docētes:⁊ euāgelizātes xpm ihm. C·vi·
In diebꝫ aūt illis creſcente numero di-
ſcipulorꝝ factū eſt murmur grecorꝝ ad-
uerſus hebreos:eo q̄ deſpicerent̄ in mi-
niſterio quotidiano vidue eorꝝ. Con-
vocantes aūt duodecim multitudinē
diſcipulorꝝ dixerūt. Nō eſt equū nos
dereliquere verbū dei:⁊ miniſtrare men-
ſis. Conſiderate ergo fratres viros ex
vobis boni teſtimonij ſeptem plenos
ſpiritu et ſapiētia: quos ꝺſtituamus
ſuper hoc opus. Nos vero orationi et
miniſterio verbi inſtantes erimus. Et
placuit ſmo coram omni multitudi-
ne. Et elegerūt ſtephanū virū plenum
fide et ſpiritu ſancto:⁊ philippū ⁊ pro-
corum ⁊ nycanorem et thimonē ⁊ par-
menam ⁊ nicolaū aduenā anthioce-
num. Hos ſtatuerūt ante conſpectum
apoſtolorū:⁊ orantes impoſuerūt eis
manꝰ. Et verbū dñi creſcebat: ⁊ mlti-
plicabat̄ numerꝰ diſcipulorꝝ ī ihrlm valde.
Multa etiā turba ſacerdotū obediebat
fidei. Stephanus aūt plenꝰ gratia et
fortitudine faciebat prodigia ⁊ ſigna
magna ī pplo. Surrexerūt aūt quidā
de ſynagoga q̄ appellabat̄ libertinorꝝ
et cyrenenſiū ⁊ alexandrinorꝝ. et eorꝝ q̄
erant a cilicia et aſia diſputātes cum
ſtephano:⁊ nō poterāt reſiſtere ſapiē-
tie et ſpiritui q̄ loquebat̄: ꝓter qđ red-
guerent̄ ab eo cum oīni fiducia. Tūc
ſubmiſerūt viros q̄ dicerēt ſe audiſſe
eum dicentē verba blaſphemie in moy-
ſen et deū. Commouerunt itaq; plebē
et ſenīores ⁊ ſcribas: ⁊ cōcurrentes ra-
puerunt eū ⁊ adduxerūt ī cōciliū: ⁊ ſta-
tuerūt falſos teſtes q̄ dicerent. Homo
iſte nō ceſſat loqui verba adūſus locū
ſanctū ⁊ legem. Audiuim⁹ enī eum di-
centem: quīm ihesus nazarenus hic de-
ſtruet locū iſtum: ⁊ mutabit traditio-
nes q̄s tradidit nobis moyſes. Et in-
tuentes eum omnes qui ſedebant in
concilio: viderunt faciem eius tanq̄m
facie āgeli. Dixit aūt princeps ſacerdo-
tū:ſi hec ita ſe haberet. Qui ait. C·vii·
Viri fratres ⁊ patres audite. Deus
glorie apparuit pri nro abrahe
cum eſſet ī meſopotamia priuſq̄m mo-
raretur ī carran:⁊ dixit ad illū. Exi de

terra tua et de cognatione tua:et veni
in terrā quā monstrauero tibi. Tunc
exijt de terra chaldeoꝝ:& habitauit in
charran. Et inde postq̄ mortuus ē pa-
ter eius transtulit illū in terrā istam: i
qua nūc vos habitatis. Et non dedit
illi hereditatē in ea nec passum pedis:
sed repromisit dare illi eam ī possessio-
nem & semini eiꝰ post ipm:cū non ha-
beret filiū. Locutꝰ ē aūt deus·quia erit
semen eius accola ī terra aliena: & ser-
uituti eos subicient & male tractabunt
eos annis quadringentis: & gentem
cui seruierint iudicabo ego dixit dñs.
Et post hec exibunt:& deseruient mihi
in loco isto. Et dedit illi testamentum
circuncisionis·& sic genuit ysaac & cir-
cūcidit eū die octauo:& ysaac iacob:et
iacob duodecī patriarchas. Et patriar-
che emulātes ioseph vendiderūt ī egi-
ptū:et erat deꝰ cū eo. Et eripuit eū ex o-
nibz tribulationibz eiꝰ:& dedit ei gratiā
et sapiētiā ī cōspectu pharaonis regis
egiptioꝝ:& constituit eum p̄positum sup
egiptū & sup omnē domū suā. Venit
aūt fames ī vniūsam egiptū & chana-
an & tribulatio magna: & nō inueniē-
bant cibos p̄res nostri. Cū audisset
aūt iacob esse frumentū ī egipto·misit
patres nr̄os p̄mum:& in scdo cognitꝰ
est ioseph a fratribz suis: & manifesta-
tum ē pharaoni genus eius. Mittens
aūt ioseph accersiuit iacob p̄rem suū:
et omnē cognationē suā ī animabus
septuaginta quinq;. Et descendit iacob
in egiptū: & defunctꝰ ē ipe & patres no-
stri. Et translati sunt in sichem:et posi-
ti sunt in sepulcro qđ emit abraham
precio argenti a filijs emor filij sichem.
Cū aūt appropinq̄ret tempꝰ p̄missio-
nis quā confessus erat deꝰ abrahe creuit
ꝑplus et multiplicatus est in egipto:
quoadusq; surrexit alius rex ī egipto
qui nō sciebat ioseph. Hic circūueniēs
genus nostrū afflixit patres nostros:
ut exponerent infantes suos ne viui-
carent. Eodē tpe natꝰ ē moyses · & fuit
gratus deo:q̄ nutrietꝰ ē tribus mensibz
in domo patris sui. Exposito aūt illo
sustulit eū filia pharaonis:& nutriuit
eum sibi in filiū. Et eruditꝰ est moyseꝰ
oī sapiētia egiptioꝝ:& erat potens ī
verbis & ī operibz suis. Cū aūt imple-
retur ei q̄draginta ānoꝝ tempꝰ:ascen-
dit ī cor eius ut visitaret fratres suos
filios isrl. Et cū vidisset quendā iniuri-
am patientē vindicauit illū:& fecit vlti-
onem ei q̄ iniuriā sustinebat p̄cusso e-
giptio. Existimabat aūtem intelligere
fratres:quoniā deus per manū ipius
daret salutē illis. At illi nō intellexerūt.
Sequēti vro die apparuit illis litigā-
tibus:& reconciliabat eos ī pace dicens.
Viri:fratres estis. Vt quid noceris al-
teruter? Qui aūt iniuriā faciebat pro-
ximo:repulit eū dicens. Quis te cōsti-
tuit principē & iudicē sup nos? Nūn-
q̄d interficere me tu vis · quēadmodū
interfecisti heri egiptiū? Fugit aūt mo-
yses in verbo isto:& factus ē aduena ī
tra madian: vbi genevauit filios du-
os. Et expletis annis quadraginta:
apparuit illi ī deserto mōtis syna an-
gelꝰ ī igne flamme rubi. Moyses aūt
videns āmiratꝰ ē visum. Et accedente
illo ut cōsideraret: facta ē ad eum vox
dñi dicēs. Ego sum deꝰ patrū tuorū:
deus abraham·deꝰ ysaac · & deꝰ iacob.
Tremefactꝰ aūt moyses:non audebat
cōsiderare. Dixit aūt illi deꝰ. Solue cal-
ciamentū pdum tuoꝝ. Locus enim in
quo stas terra sancta ē. Videns vidi
afflictionē ppli mei qui ē in egipto: et
gemitū eorū audiui:& descendi liberare

eos. Et nunc· veni mittã te ī egiptum. Hũc moysen quẽ negauerũt dicentes quis te cõstituit principẽ ⁊ iudicẽ: hũc deus principem ⁊ redẽptorem misit cũ manu angeli qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos faciens prodigia ⁊ signa ī terra egipti ⁊ in rubro mari: et ī deserto ãnis quadraginta. Hic ẽ moyses qui dixit filijs isrl. Prophetã suscitabit vobis de⁹ de fratribꝫ vr̃is: tanq̃ meip̃m audietis. Hic ẽ qui fuit ī ecclesia in solitudine cũ angelo qui loquebatur ei in mõte syna ⁊ cum patribus nr̃is: qui accepit verba vite dare nobis. Cui noluerũt obedire pres nostri: sed repulerunt ⁊ auersi sunt cordibꝫ suis ī egiptũ: dicentes ad aaron. Fac nobis deos qui p̃cedãt nos. Moysi enim huic q̃ eduxit nos de terra egipti: nescim⁹ quid factum sit ei. Et vitulum fecerũt in diebus illis: et obtulerunt hostiam simulacro: ⁊ letabantur in operibus manuum suaꝫ. Cõuertit aũt deus: ⁊ tradidit eos seruire militie celi: sicut scriptũ est in libro pphetarũ. Numquid victimas aut hostias obtulistis michi ãnis quadraginta in deserto domus isrl? Et suscepistis tabernaculũ moloch ⁊ sidus dei vestri remphan· figuras q̃s fecisti adorare eas: ⁊ transferam vos trãs babilonẽ. Tabernaculũ testimonij fuit cũ pribus nostris in deserto sicut disposuit illis de⁹ loquens ad moysen: ut faceret illud sc̃dm formam quã viderat. Quod ⁊ induxerũt suscipiẽtes patres nostri cũ iesu in possessionẽ gentiũ: quas expulit de⁹ a facie patrũ nostroꝫ usq; in diebꝫ dauid. Qui inuenit gratiã ante deũ: ⁊ petijt ut inueniret tabernaclin deo iacob. Salomon aũt edificauit illi domũ. Sed non excels⁹ ī manufactis habitat: sicut per pphetã dicit. Celum michi sedes est: terra aũt scabellũ pedum meorum. Quã domũ edificabitis michi dicit dom̃in⁹: aũt quis loc⁹ requietionis mee est? Nõne man⁹ mea fecit hec oĩa? Dura ceruice ⁊ incircumcisi cordibus et auribus· vos semper spiritui sancto restitistis: sicut pres vestri ⁊ vos. Quẽ prophetaꝫ non sunt p̃secuti patres vestri? Et occiderũt eos q̃ p̃nũciabant de aduẽtu iusti: cui⁹ vos nũc proditores et homicide fuistis: qui accepistis legẽ in dispositione ãgelorꝫ et non custodistis. Audientes aũt hec dilacerabãtur cordibus suis: ⁊ stridebant dẽtibus in eum. Cũ aũt esset plen⁹ spiritu sancto· intendẽs in celũ vidit gloriã dei ⁊ iesum stãtem a dextris dei. Et ait. Ecce video celos apertos: ⁊ filium hominis stantẽ a dextris virtutis dei. Exclamãtes aũt voce magna cohnuerũt aures suas: ⁊ impetũ fecerũt unanimiter ī eũ. Et eiciẽtes eũ extra ciuitatẽ lapidabãt: et testes deposuerũt vestimenta sua secus pedes adolescentis: q̃ vocabat̃ saulus. Et lapidabãt stephanũ inuocantem ⁊ dicentẽ. Dñe iesu suscipe spiritũ meũ. Posit⁹ aũt genibus: clamauit voce magna dicẽs. Dñe: ne statuas illis hoc pcm. Et cũ hoc dixisset: obdormiuit. Saul⁹ aũt erat cõsentiens neci ei⁹. Facta ẽ aũt in illa die p̃secutio magna in ecclesia q̃ erat iherosolimis: ⁊ oĩes dispersi sũt p̃ regiones iudee ⁊ samarie preter apl̃os. Curauerũt aũt stephanũ viri timorati: ⁊ fecerunt planctũ magnũ sup eum. Saulus aũt deuastabat ecclesiã: p domos intrans ⁊ trahẽs viros ac mulieres: tradebat ī custodiã. Igit̃ q̃ dispersi erant pertransibãt euãgelizãtes v̈bũ dei. Philipp⁹ aũt descendẽs in ciuitatẽ

samarie ꝓdicabat illis xpistū. Intendebant autē turbe hijs que a philippo dicebantur unanimiter audiētes: z videntes signa q̄ faciebat. Multi enī eoꝝ qui habebāt spiritꝰ immūdos: clamantes voce magna exibāt. Multi autem paralitici z claudi curati sūt. Factū est ergo gaudiū magnum i illa ciuitate. Vir aūt quidā nomine symon q̄ ante fuerat i ciuitate magus seducēs gentē samarie dicens se esse aliquē magnū: cui ausultabāt oīes a minimo usq; ad maximū dicentes: hic ē virtus dei que vocatur magna. Attendebāt aūt eum: ꝓpter q̄ multo tēpore magicis suis dementasset eos. Cū vero credidissent philippo euāgelizāti de regno dei: in nomine ihesu xpisti baptizabātur viri ac mulieres. Tunc symon z ipe credidit: et cum baptizatus esset adherebat philippo. Vidēs etiam signa z virtutes maximas fieri: stupens ammirabatur. Cū aūt audissent apostoli q̄ erāt in ierosolimis q̄a recepisset samaria verbū dei: miserūt ad eos petrū z iohannem. Qui cū venissent orauerunt pro ipīs: ut acciperēt spiritū sanctū. Nōdū enī in quenq̄ illoꝝ supuenerat: sed baptizati tantū erāt i nomine dñi ihesu. Tunc imponebāt manꝰ supra illos: et accipiebant spiritū sanctū. Cū vidisset autē symon q̄a ꝑ impositionē manꝰ apostoloꝝ daretur spiritꝰ sanctꝰ: obtulit eis pecuniam dicens. Date z michi hanc potestatem: ut cuicūq; imposuero manus accipiat spiritū sanctū. Petrꝰ aūt dixit ad eum. Pecunia tua tecum sit i ꝓditionē: quī donū dei existimasti pecunia possideri. Nō est enī tibi pars neq; sors in sermone isto. Cor enī tuū non ē rectum coram deo. Penitentiā itaq; age ab hac nequicia tua: z roga deū si forte remittat tibi hec cogitatio cordis tui. In felle enī amaritudinis z obligatione iniquitatis video te esse. Respondens aūt symon dixit. Precamini vos pro me ad dñm: ut nichil veniat sup me horū q̄ dixistis. Et illi quidem testificati z locuti verbū dñi rediebant ierosolimā: z multis regionibs samaritanoꝝ euāgelizabāt. Angelus aūt dñi locutꝰ ē ad philippum dicēs. Surge: z vade ꝛra meridianū ad viā q̄ descendit ab ierlm in gazā: hec ē deserta. Et surgens abijt. Et ecce vir ethiops eunuchus potēs candacis regine ethiopū· qui erat sup oīes gazas eiꝰ venerat adorare in ierusalem: et reuertebat sedēs supra currū suum· legensq; ysaiam ꝓphetam. Dixit autē spiritus philippo. Accede: z adiunge te ad currū istū. Accurrēs aūt philippus: audiuit eū legentē ysaiā prophetam et dixit. Putasne intelligis que legis? Qui ait. Et quomodo possum: si nō aliquis ostenderit michi? Rogauitq; philippū ut ascenderet: et sederet secum. Locꝰ aūt scripture quā legebat erat hic. Tanq̄ ouis ad occisionē ductus est: z sicut agnus coram tondēte se sine voce· sic nō aperuit os suū. In humilitate iudiciū eiꝰ sublatū est. Generationē eiꝰ quis enarrabit? Quoniā tollet de terra vita eiꝰ. Respōdens autē eunuchus philippo dixit. Obsecro te· de quo ꝓpheta dicit hec? De se an de alio aliquo? Aperiens aūt philippus os suū: et incipiens a scriptura ista: euāgelizauit illi ihesum. Et dū irent p viam: venerunt ad quandā aquā. Et ait eunuchus. Ecce aqua. Quis prohibet me baptizari: dixit aūt philippꝰ. Si credis ex toto corde licet. Et respondens ait. Credo filiū dei esse ihesum

cristū. Et iussit stare currum. Et descenderunt uterq; in aquā philippus ⁊ eunuchus: ⁊ baptizauit eū. Cū aūt ascendisset de aqua spiritꝰ dñi rapuit philippum: ⁊ amplius nō uidit eū eunuchꝰ. Ibat aūt p uiam suā gaudens. Philippus aūt inuentus ē in azoto: ⁊ pertransiens euangelizabat ciuitatibus cūctis donec ueniret cesaream. C. ix.

Paulus autē adhuc spirans minarum ⁊ cedis ī discipulos dñi accessit ad principē sacerdotū· et petiit ab eo epistolas ī damascū ad synagogas: ut si quos inueniisset huius uie uiros ac mulieres: uinctos pduceret ī hierlim. Et cū iter faceret: cōtigit ut appropinquaret damasco. Et subito circunfulsit eum lux de celo: ⁊ cadens in terrā audiuit uocē dicentē sibi. Saule saule: quid me psequeris? Qui dixit. Quis es dñe? Et ille. Ego sū ihesus: quē tu psequeris. Durū est tibi contra stimulū calcitrare. Et tremēs ac stupēs dixit. Dñe: quid me uis facere? Et dominus ad eū. Surge ⁊ ingredere ciuitatē: ⁊ ibi dicet tibi qd te oporteat facere. Uiri autē illi q̄ comitabantur cū eo stabāt stupefacti: audiētes quidē uocem: neminē aūt uidentes. Surrexit aūt saulus de terra: apertisq; oculis nichil uidebat. Ad manus aūt illū trahentes· introduxerūt damascū. Et erat ibi tribus diebꝫ nō uidens: ⁊ nō manducauit neq; bibit. Erat aūt quidam discipulus damasci nomine ananias. Et dixit ad illū in uisu dñs. Anania. At ille ait. Ecce ego dñe. Et dominus ad eum. Surge ⁊ uade in uicū qui uocatur rectus: ⁊ quere in domo iude· saulum nomine tharsensem. Ecce enim orat. Et uidit uirū ananiā nomine introeuntem: ⁊ imponentē sibi manus ut uisum recipiat. Respōdit aūt ananias. Dñe audiui a multis de uiro hoc: quāta mala fecerit sanctis tuis in ihrlē. Et hic habet potestatē a principibꝫ sacerdotū: alligandi omnes qui inuocāt nomen tuū. Dixit aūt ad eū dñs. Uade: quoniā uas electionis est michi iste: ut portet nomen meū coram gentibꝫ et regibꝫ ⁊ filijs israhel. Ego enī ostendā illi: quāta oporteat eū pro nomine meo pati. Et abiit ananias et introiuit in domū: ⁊ imponens ei manꝰ dixit. Saule frater: dñs misit me ihesus· q̄ apparuit tibi in uia qua ueniebas: ut uideas ⁊ implearis spiritu sancto. Et cōfestim ceciderūt ab oculis eiꝰ tanq̄ squame: ⁊ uisum recepit. Et surgens baptizatꝰ est: ⁊ cū accepisset cibum cōfortatus ē. Fuit autē cū discipulis q̄ erāt damasci p dies aliquot. Et cōtinuo ingressus ī synagogas predicabat ihesum: quū hic ē filiꝰ dei. Stupebant aūt oēs qui eū audiebant: ⁊ dicebāt. Nōne hic est q̄ expugnabat ī hierlim eos q̄ inuocabāt nomen istud? Et huc ad hoc uenit: ut uinctos illos duceret ad principes sacerdotum. Saulus aūt magis ualescebat ⁊ cōfundebat iudeos q̄ habitabāt damasci: affirmans quū hic est christus. Cū aūt implerentur dies multi: cōsilium fecerūt ī unū iudei ut eū interficerent. Notę aūt facte sunt saulo insidie eoꝝ. Custodiebāt aūt ⁊ portas die ac nocte: ut eū interficerēt. Accipientes aūt discipuli eius nocte per murū dimiserunt eum: summittentes ī sporta. Cum aūt uenisset in hierlim temptabat se iūgere discipulis: ⁊ oēs timebāt eū: nō credentes q̄ esset discipulus. Barnabas aūt apprehensum illū duxit ad apostolos: ⁊ narrauit illis quomodo in uia uidisset

dñm et qa locut⁹ est ei: ꝛ quomodo in damasco fiducialiter egerit ī nomine ihesu. Et erat cū illis intrans et exiens in ihrlm: fiducialiter agens ī nomine dñi. Loquebat quoq; gentibꝫ ꝛ disputabat cū grecis: illi aūt querebant occidere eum. Quod cum cognouissent fratres deduxerūt eum cesaream: et dimiserūt tharsum. Ecclesia quidem per totam iudeā et galileā et samariā habebat pacem: ꝛ edificabat̃ ambulans in timore dñi: et cōsolatōne sancti spiritus replebat̃. Factum ē aūt petrū dū pertransiret uniūsos-descendere ad sāctos qui habitabāt lidde. Inuenit autē ibi hominē quendā nomine eneā-ab ānis octo iacentē in grabbato: qui erat paraliticus. Et ait illi petrus. Enea: sanet te dñs ihesus cristus. Surge: ꝛ sterne tibi. Et continuo surrexit. Et viderūt illū oēs qui habitabāt lidde ꝛ saronē: q̄ uerti sunt ad dñm. In ioppe aūt fuit quedā discipula nomine thabita: que interpretata dicit̃ dorcas. Hec erat plena operibus bonis ꝛ elemosinis quas faciebat. Factū est aūt in diebus illis: ut infirmata moreret̃. Quā cū lauissent: posuerūt eam in cenaculo. Cum aūt prope esset lidda ab ioppe: discipli audiētes quia petr⁹ esset in ea duos uiros miserunt ad eū: rogātes-ne pigriteris uenire usq; ad nos. Exurgens aūt petr⁹: uenit cū illis. Et cū aduenisset duxerunt illū in cenaculū: ꝛ circūsteterūt illū oēs uidue flentes: et ostendētes ei tunicas et uestes quas faciebat illis dorcas. Eiectis aūt oīnibꝫ foras-petrus ponēs genua orauit: ꝛ conuersus ad corpus dixit. Thabita surge. At illa aperuit oculos: ꝛ uiso petro resedit. Dans aūt illi manū erexit eā: et cum uocasset sāctos ꝛ uiduas assignauit eam uiuam. Factum autem est per uniuersam ioppen: ꝛ crediderunt multi in domino. Factum est aūt ut dies multos moraretur in ioppe apud symonem quendam coriarium. C. x

Vir aūt quidam erat in cesarea nomine cornelius centurio cohortis que dicit̃ ytalica · religiosus ac timens deum cum omni domo sua: faciens elemosinas multas plebi: et deprecans deū semp. Is uidit in uisu manifeste quasi ī hora nona diei angelū dei introeuntē ad se: ꝛ dicentē sibi. Cornneli. At ille intuēs eū: timore correptꝰ dixit. Quis es domine? Dixit aūt illi. Orationes tue ꝛ elemosine tue ascenderunt in memoriā in conspectu dñi. Et nūc mitte uiros ī ioppen: ꝛ accersi symonē quendā qui cognominat̃ petrus. Hic hospitat̃ apud symonē quendam coriariū: cuius ē domꝰ iuxta mare. Hic dicet tibi: quid te oporteat facere. Et cū discessisset angelus q̄ loquebatur illi: uocauit duos domesticos suos ꝛ militem timentē dñm ex his q̄ illi parebāt. Quibꝫ cū narrasset oīa: misit illos in ioppen. Postera autem die iter illis facentibꝫ ꝛ appropinquantibus ciuitati: ascendit petrus ī superiora ut oraret circa horā sextam. Et cū esuriret uoluit gustare: parātibꝫ autē illis cecidit super eum mentis excessus. Et uidit celum apertū: ꝛ descendēs uas quoddā uelut linteū magnū quatuor initijs summitti de celo in terrā: in quo erāt oīa q̄drupedia ꝛ serpētia terre · ꝛ uolatilia celi. Et facta ē uox ad eū. Surge petre: occide ꝛ manduca. Ait aūt petr⁹. Absit dñe: quia nunq̄ māducaui oīe cōmune et immūdū. Et uox iterū secūdo ad eū. Que deꝰ purificauit: tu cōmune ne dixeris. Hoc autem

factū est per ter. Et statim receptum est vas in celū. Et dū intra se hesitaret petrus quidnā esset visio quā vidisset: ecce viri ꝙ missi erant a cornelio inquirentes domū symonis astiterūt ad ianuam. Et cū vocassent: interrogabāt si symon ꝙ cognominat petr⁹ illic haberet hospitiū. Petro autē cogitante de visione: dixit spiritus ei. Ecce viri tres querūt te. Surge itaq; et descende: et vade cū eis nichil dubitans: quia ego misi illos. Descendēs autē petrus ad viros dixit. Ecce ego sū quē queritis. Que causa est ꝓpter quā venistis? Qui dixerunt. Cornelius centurio vir iustus et timens deū et testimoniū habens ab vniūsa gente iudeoꝝ: responsum accepit ab āgelo sancto accersiri te in domū suam: et audire verba abs te. Introducēs ergo eos recepit hospitio. Sequenti aūt die surgens: profect⁹ est cū illis. et quidā ex fratrib⁹ ab ioppe comitati sunt cū eo. Altera aūt die introiuit cesaream: cornelius vero exspectabat illos: cōuocatis cognatis suis et necessariis amicis. Et factum ē cum introisset petrus. obuius venit ei cornelius: et procidēs ad pedes ei⁹ adorauit. Petrus vero eleuauit eū dicens. Surge: et ego ipe homo sum. Et loquens cum illo intrauit: et inuenit multos ꝙ cōuenerāt: dixitq; ad illos. Vos scitis quomodo abominatū sit viro iudeo iungi aut accedere ad alienigenam. Sed michi ostendit de⁹ neminē communē aut immūdū dicere hominem: propter qd̄ sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo: quāobcaulā accersistis me. Et cornelius ait. A nudiustquartana die usq; ad hanc horam orans eram hora nona i domo mea: et ecce vir stetit ante me i veste cādida: et ait. Corneli exaudita est oratō tua: et elemosine tue memorate sunt i cōspectu dei: mitte ergo i ioppen et accersi symonē ꝙ cognominat petr⁹: hic hospitatur i domo symonis corriarij iuxta mare. Cōfestim ergo misi ad te: et tu benefecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in spectu tuo assumus: audire omnia quecūq; tibi ꝓcepta sunt a dño. Aperiens aūt petrus os suū dixit. In veritate comperi qā non ē psonarum acceptor de⁹: sed in omni gente ꝙ timet eum et operatur iusticiā: acceptus ē illi. Verbū misit deus filijs isrl. annūciās pacem p ihesum cristū: hic ē omniū dominus. Vos scitis quod factū ē verbū per vniūsam iudeā. Incipiēs enī a galilea post baptismū qd̄ ꝓdicauit iohannes ihesum a nazareth quomodo vnxit eum deus spiritu sancto et virtute: qui pertransijt benefaciendo et sanando oēs oppressos a dyabolo: quoniā deus erat cū illo. Et nos testes sumus omniū que fecit in regione iudeorū et ihrlm: quē occiderūt suspendētes in ligno. Hūc deus suscitauit tercia die et dedit eum manifestū fieri. nō omni populo sed testib⁹ ꝓordinatis a deo: nobis ꝙ manducauim⁹ et bibim⁹ cum illo postq̄ resurrexit a mortuis. Et precepit nobis ꝓdicare pplo et testificari: quia ipe ē qui constitutus ē a deo iudex viuorū et mortuoꝝ. Huic oēs pphete testimoniū phibent remissionē peccatorum accipere p nomen ei⁹: omnes qui credūt in eū. Adhuc loquēte petro verba hec: cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebāt verbū. Et obstupuerūt ex circūcisione fideles ꝙ venerāt cum petro: quia et i nationes gratia spiritus sancti effusa ē. Audiebant enī illos loquētes linguis: et magnificātes

deum .Tūc respōdit petrus. ſſNunquid aquā quis prohibere potest ut nō baptizent hi q̄ ſpiritū ſanctū acceperūt ſicut ⁊ nos? Et iuſſit eos baptizari in noīe dñi ihesu xpisti. Tūc rogauerunt eū: ut maneret apud eos aliq̄t diebus.

CXI. Audierūt aūt apli ⁊ fratres q̄ erant in iudea: quī ⁊ gentes receperunt verbū dei . Cū aūt ascendisset petrus ierosolimā: diſceptabāt aduersus illū q̄ erāt ex circumcisione dicētes. Quare introisti ad viros p̄putium habentes: ⁊ mānducasti cū illis? Incipiēs aūt petrus: exponebat illis ordinē dicens. Ego eram i ciuitate ioppe orās. et vidi in excessu mētis mee visionē: descendens vas quoddā velut linteum magnū quatuor initijs summitti de celo: ⁊ venit usq; ad me. In q̄ intuēs considerabā: ⁊ vidi quadrupedia terre et bestias ⁊ reptilia ⁊ volatilia celi. Audiui aūt et vocē dicentē michi. Surge petre occide ⁊ manduca . Dixi autem. ſſNequaq̄ dñe: q̄a cōmune aut immūdum nunq̄ introiuit i os meū. Rūdit aūt vox ſcūdo de celo. Que deus mūdauit: tu ne cōmune dixeris. Hoc autē factum est p ter: ⁊ recepta sunt oīa rursū in celū. Et ecce viri tres cōfestim astiterunt in domo in qua eram : missi a cesarea ad me . Dixit aūt spiritus michi: ut irem cū illis nichil hesitans. Venerunt aūt mecum ⁊ sex fratres isti : ⁊ ingressi sumus i domū viri . ſſNarrauit autem nobis quomodo vidisset āgelum i domo sua stantem: ⁊ dicentē sibi. ſſMitte i ioppen ⁊ accersi symonem q̄ cognominat petrus: q̄ loquet tibi verba in quibs saluus eris tu ⁊ vniūsa domꝰ tua. Cū aūt cepissem loqui cecidit spiritus sanctus sup eos: sicut ⁊ in nos i initio. Recordat⁹ sū aūt verbi dñi: sicut dicebat. Iohannes quidē baptizauit aqua: vos aūt baptizabimini spiritu sancto. Si ergo eandē gratiā dedit illi deus sicut ⁊ nobis q̄ credidim⁹ i dñm ihesum xpistū: ego quis eram q̄ possem prohibere deū? Hijs audiis tacuerunt: et glorificauerūt deum dicentes. Ergo ⁊ gentibs penitentiā dedit deꝰ ad vitā. Et illi quidē q̄ dispersi fuerāt a tribulatione que facta fuerat sub stephano pambulauerunt usq; fenicem ⁊ cyprū ⁊ antiochiam: nemini loquētes verbū nisi solis iudeis. Erāt aūt quidā ex eis viri cyprij ⁊ cyrenei q̄ cū introisſent antiochiam loquebātur ⁊ ad grecos: annunciantes dñm ihesum. Et erat manꝰ dñi cum eis: multusq; numerꝰ credentiū cōuersus ē ad dñm . Peruenit aūt sermo ad aures ecclesie q̄ erat ierosolimis sup istis: ⁊ miserūt barnaban usq; ad antiochiā. Qui cū puenisset ⁊ vidisset gratiā dei gauisus est: ⁊ hortabatur omnes in posito cordis pmanere i domino: quia erat vir bonus et plenus spiritu sancto et fide: ⁊ apposita ē multa turba dño. Profectꝰ ē aūt tharsum ut quereret saulū: quē cū inuenisset perduxit āthiochiā. Et annū totū conuersati sunt ibi i eccliā: ⁊ docuerūt turbā multā: ita ut cognominarent̄ primū antiochie discipuli xpistiani. In hijs aūt diebus supuenerūt a ierosolimis pphete antiochiā: ⁊ surgēs unus ex eis nomine agabs significabat per spiritū famem magnā futurā i uniūso orbe terrarum: q̄ facta ē sub claudio. Discipli aūt pro ut q̄s habebat posuerunt in ministeriū mittere habitantibus in iudea fratribs: qđ ⁊ fecerūt mittentes ad seniores p manꝰ barnabe ⁊ saulī.

CXII Eodem autem tpe misit herodes rex manus: ut affligeret quosdam

de ecclesia. Occidit aũt iacobũ fratrem iohãnis gladio: uidẽs aũt qã placeret iudeis apposuit apphendere et petrum. Erãt aũt dies azimoꝝ. Quẽ cũ apprehendisset misit in carcerem: tradensqꝫ quatuor quaternionibꝫ militũ ad custodiendũ eum: uolens post pascha producere eũ pplo. Et petr⁹ quidẽ seruabatur in carcere: oratio aũt fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deũ pro eo. Cũ aũt produceret eũ esset herodes: in ipa nocte erat petrus dormiens inter duos milites uinct⁹ cathenis duabꝫ: et custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce ãgelus dñi astitit: et lumẽ refulsit i habitaculo: percussoqꝫ latere petri excitauit eũ dicens. Surge uelociter. Et ceciderũt cathene de manibꝫ eius. Dixit aũt ãgelus ad eũ. Precingere: et calcia te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi. Circunda tibi uestimentum tuũ: et sequere me. Et exiens sequebatur eũ: et nesciebat quia verũ est quod fiebat p angelũ. Existimabat aũt se uisum uidere. Transeũtes aũt primã et secundã custodiã uenerũt ad portã ferream q̃ ducit ad ciuitatẽ: que ultro aperta ẽ eis. Et exeũtes processerũt uicũ unũ: et continuo discessit angelus ab eo. Et petrus ad se reuersus dixit. Nũc scio uere quia misit dñs angelũ suũ: et eripuit me de manu herodis et de omni expectatione plebis iudeoꝝ. Consideransqꝫ uenit ad domũ marie mris iohannis q̃ cognominat⁹ ẽ marcus: ubi erãt mlti cõgregati et orãtes. Pulsante aũt eo ad ostium ianue processit puella ad uidendum nomine rode. Et ut cognouit uocẽ petri pre gaudio nõ aperuit ianuã: sed introcurrẽs nũciauit stare petrum ãte ianuã. At illi dixerunt ad eam. Insanis. Illa autem affirmabat sic se habere. Illi aũt dicebant. Angel⁹ eius ẽ. Petr⁹ aũt perseverabat pulsans. Cũ aũt aperuissent ostium: uiderunt eũ et obstupuerũt. Annuens aũt eis manu ut tacerent: narrauit quomodo dñs eduxisset eum de carcere. Dixitqꝫ. Nũciate iacobo et fratribꝫ hec. Et egressus abiit i aliũ locũ. Facta aũt die erat nõ parua turbatio inter milites: quidnã factũ esset de petro. Herodes aũt cũ requisisset eũ et nõ inuenisset · inquisitione facta de custodibus iussit eos duci: descendensqꝫ a iudea in cesaream: ibi cõmoratus est. Erat aũt iratus tyriis et sydoniis. At illi unanimes uenerũt ad eũ: et persuaso blasto qui erat sup cubiculũ regis postulabant pacem: eo q̃ alerentur regiones eorum ab illo. Statuto aũt die herodes uestitus ueste regia sedit p tribunali: et cõcionabatur ad eos. Popul⁹ aũt acclamabat dei uoces: et nõ hominis. Confestim aũt percussit eũ angel⁹ dñi eo q̃ nõ dedisset honorem deo: et consumptus a uermibus expirauit. Uerbũ aũt dñi crescebat et multiplicabat. Barnabas aũt et saulus reuersi sunt a hierosolimis expleto ministerio: assũpto iohãne q̃ cognoiat⁹ est marc⁹. C. xiii.

Erant aũt in ecclesia q̃ erat antiochie prophete et doctores: i q̃bus barnabas · et symon q̃ uocabat niger et lucius cyrenensis · et manahen q̃ erat herodis tetrarche collactaneus: et saul⁹. Ministrãtibus aũt illis dño et ieiunãtibus: dixit illis spiritꝰ sanct⁹. Segregate michi saulũ et barnabã in opus ad qd̃ assumpsi eos. Tũc ieiunantes et orantes imponentesqꝫ eis manus: dimiserũt illos. Et ipi quidem missi a spiritu sancto abierũt seleuciã: et inde nauigauerũt cyprũ. Et cum uenissent

salaminā:pdicabāt uerbū dei in synagogis iudeoz. Habebant aūt ⁊ iohannem i ministerio. Et cū pambkassent uniūsam insulā usq; paphum: inuenerūt quendā uirum magum pseudo prophetā iudeū cui nomē erat bariehu: q̄ erat cū procōsule sergio paulo uiro prudente. Hic accersitus barnaba ⁊ paulo:desiderabat audire uerbū dei. Restitebat aūt illis elymas magus:sic enī interptatur nomen ei9:querens auertere proconsulem a fide. Saulus aūt q̄ et paulus:replet9 spiritu sācto intuēs in eū dixit. O plene oīi dolo et oīi fallacia fili diyaboli:inimice oīs iusticie:non desinis subuertere uias dñi rectas? Et nūc ecce manus dñi sup te:⁊ eris cecus non uidēs solē usq; ad tempus. Et ofestim cecidit ī eū caligo et tenebre:⁊ circuens querebat q̄ ei manū daret. Tūc procōsul cū uidisset factum credidit:ammirans sup doctrina dñi. Et cū a papho nauigassent paulus et qui cū eo erāt:uenerūt pergen pamphilie. Johānes aūt discedēs ab eis:reuersus ē ierosolimā. Illi uero pertranseuntes pergen uenerūt antiochiā ⁊ die sabbatoz sedentes. Post lectionē aūt legis et prophetarū:miserūt principes synagoge ad eos dicentes. Uiri fratres:si quis est in uobis sermo exhortationis ad plebem dicite. Surgēs aūt paulus:et manu silentiū indicens ait. Viri israhelite ⁊ qui timetis deū audite. Deus plebis isrl elegit pres nros et plebē exaltauit cū essent incole ī terra egipti:et ī brachio excelso eduxit eos ex ea:et per quadragīta ānoz temp9 mores eoz sustinuit ī deserto. Et destruēs gentes septē in terra chanaan sorte distribuit eis terrā eoz quasi post quadrigentos et quinquagīta annos:⁊ post hec dedit iudices usq; ad samuel pphetam. Et exinde postulauerūt regē:⁊ dedit illis saul filium cis·uirū de tribu beniamin·ānis quadragīta. Et amoto illo suscitauit illis dauid regem:cui testimoniū phibens dixit. Inueni dauid filiū iesse uirū scdm cor meū:qui faciet oīes uolūtates meas. Huius deus ex semine scdm promissionē eduxit isrl saluatorē ihesum:pdicante iohanne ante faciē aduētus ei9 baptismū penitentie oīi pplo isrl. Cū impleret autē cursum suū dicebat. Quem me arbitramini esse nō sū ego:sed ecce uēit post me:cui9 non sū dignus calciamenta pedū soluere. Viri fres·filij generis abraham ⁊ q̄ in uobis timent deū:uobis uerbum salutis huius missum est. Qui enī habitabāt ierlm ⁊ principes eius hūc ignorātes ⁊ uoces pphetarū que p oīe sabbatū leguntr:iudicantes impleuerunt. Et nullā causā mortis inuenientes ī eo:petierunt a pilato ut interficerent eū. Cumq; osummassent oīa que de eo scripta erant:deponentes eū de ligno posuerunt eū in monumēto. Deus aūt suscitauit eū a mortuis tertia die:q̄ uisus est p dies mltos his q̄ simul ascenderāt cū eo de galilea ī ierusalē: qui usq; nūc sunt testes ei9 ad plebē. Et nos uobis ānūciam9 eam q̄ ad pres nros repromissio facta est: quā hanc deus adimpleuit filijs uestris resuscitās ihesum sicut ⁊ in psalmo secundo scriptū est. Filius mei9 es tu:ego hodie genui te. Quod aūt suscitauit eum a mortuis amplius iam non reuersurum in corruptionem: ita dixit. Quia dabo uobis sancta dauid fidelia. Ideoq; ⁊ alias dicit. Non dabis sāctū tuū uidere corruptionē. Dauid

ni ī sua generatione cū āministrasset
voluntati dei: dormiuit et appositus ē
ad pres suos: et uidit corruptionem.
Quē uero deus suscitauit nō uidit cor-
ruptionē. ſNotū igit̄ sit uobis uiri fra-
tres: quia p hunc uobis remissio pec-
catoꝝ annūciatur ab oīnibus: q̄bus
nō potuistis in lege moysi iustificari.
In hoc oīnis qui credit iustificat. Vide-
te ergo ne superueniat uobis qđ dictū ē
in prophetis. Videte cōtemptores et
āmiramini ⁊ dispdimini: qa opus o-
pero ego ī diebus uris: opus qđ nō
creditis si q̄s enarrauerit uobis. Exeū-
tibus aūt illis: rogabāt ut sequēti sab-
bato loquerent̄ sibi uerba hec. Cumq
dimissa esset synagoga: secuti sūt mul-
ti iudeoꝝ et colentiū deū aduenaꝝ pau-
lum et barnabam: q̄ loquēres suadebāt
eis ut ꝓmanerēt ī gratia dei. Sequēti
uero sabbato pene uniūsa ciuitas con-
uenit: audire uerbū dei. Videres aut̄
turbas iudei repleti sunt zelo: ⁊ contra-
dicebāt his que a paulo dicebant̄ blas-
phemantes. Tūc cōstanter paulus et
barnabas dixerūt. Vobis oportebat
primū loqui uerbū dei: sed quoniā re-
pellitis illud ⁊ indignos uos iudica-
tis eterne uite: ecce conuertimur̄ ad gen-
tes. Sic enim nobis precepit dominꝰ.
Posui te in lucē gentiū ut sis in salu-
tem usq; ad extremū terre. Audientes
aūt gentes gauise sūt: ⁊ glorificabāt
uerbū domini: ⁊ crediderūt quotq̄t erāt
preordinati ad uitā eternā. Disemi-
nabatur aūt uerbum dn̄i p uniūsam
regionē. Iudei aūt cōtauerunt mulie-
res religiosas ⁊ honestas et ꝑmos ci-
uitatis: ⁊ excitauerūt ꝑsecutionē ī pau-
lum ⁊ barnabam: ⁊ eiecerunt eos de fi-
nibus suis. At illi excusso puluere pe-
dum ī eos uenerūt yconiū. Discipli q̄z
replebantur gaudio et spiritu sancto.

Factū ē aūt ī yconio ut si- C·xiii·
mul introirent synagogam iu-
deorū ⁊ loquerent̄: ita ut crederet iude-
orū ⁊ grecorū copiosa multitudo. Qui
uero incredduli fuerunt iudei: suscitaue-
runt et ad iracundiā cōcitauerunt a-
nimas gentiū aduersus fratres. ſMul-
to igit̄ tēpore demorati sūt fiducialiter
agentes in dn̄o: testimoniū ꝓhibente
uerbo gratie sue: dante signa ⁊ prodi-
gia fieri p manus eoꝝ. Diuisa ē aut̄
multitudo ciuitatis: ⁊ quidā quidem
erant cū iudeis: quidā uero cum aplis.
Cum aūt factꝰ esset impetus gentiliū
et iudeorū cū principibus suis ut con-
melijs afficerent ⁊ lapidarent eos: in-
telligentes confugerūt ad ciuitates ly-
caonie lystram ⁊ derben ⁊ uniuersam
in circuitu regionē: ⁊ ibi euāgelizātes
erant. Et quidā uir lystris infirmꝰ pe-
dibus sedebat claudus ex utero mris
sue: qui nūquā ambulauerat. Hic au-
diuit paulū loquētem. Qui intuitꝰ eū
et uidens q̄a fidem haberet ut salu⁹ fie-
ret: dixit magna uoce. Surge sup pe-
des tuos rectus. Et exiluit: ⁊ ambula-
bat. Turbe aūt cū uidissent qđ fecerat
paulꝰ: leuauerūt uocem suā lycaonice
dicentes. Dij similes facti hominibus
descenderunt ad nos. Et uocabāt bar-
nabam iouem: paulū uero mercuriū:
quia ipe erat dux uerbi. Sacerdos quo-
q; iouis q̄ erat ante ciuitatem thauros
⁊ coronas ante ianuas afferens cum
pplis: uolebat sacrificare. Quod ubi
audierūt apli barnabas ⁊ paulꝰ con-
scissis tunicis suis exilierūt in turbas:
clamantes ⁊ dicentes. Viri: quid hec
facitis ? Et nos mortales sumꝰ simi-
les uobis hoīnes · annūciantes uo-
bis ab his uanis conuerti ad deū uiuū:

qui fecit celū et terrā et mare ⁊ oīa que in eis sunt:qui ī pteritis generatōnibꝫ dimisit oēs gentes ingredi vias suas. Et quidē nō sine testimonio semetipm reliquit benefaciens:de celo dans pluuias ⁊ tēpora fructifera: implens cibo et letitia corda eoꝝ. Et hoc dicentes vix sedauerūt turbas:ne sibi immolarent. Supuenerūt aūt quidā ab antiochia ⁊ yconio iudei: ⁊ plualis turbis lapidātes paulū traxerūt extra ciuitatem:estimātes cū mortuū esse. Circundantibus aūt eū discipulis surgens intrauit ī ciuitatē: ⁊ postera die profectus ē cum barnaba ī derben. Cūq; euangelizassent ciuitati illi ⁊ docuissent mltos: reuersi sūt lystram et yconium et antiochiā cōfirmātes aīas discipulorum·exortantesq; ut pmanerēt ī fide: et quīa p multas tribulationes oportet nos intrare ī regnū dei. Et cū cōstituissent illis p singlas ecclias pbiteros et orassent cū ieiunatōnibus: cōmendauerūt eos dño ī quē crediderūt. Trāsirūtesq; pidiam uenerūt ī pamphiliā: et loquētes verbū dñi in pergen descenderunt in ytaliam et inde nauigauerunt antiochiam: unde erant traditi gratie dei in opus qd cōpleuerūt. Cū aūt uenissent ⁊ cōgregassent ecclīam· retulerūt quanta fecisset de⁹ cum illis: et quia aperuisset gentibus ostium fidei. Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis. C·xv·

Et quidā descendētes de iudea docebant fratres: qa nisi circūcidamini scōm morem moysi nō potestis saluari. Facta ergo seditione non minima paulo ⁊ barnabe adūsus illos: statuerūt ut ascenderēt paulus et barnabas et quidā alij ex alijs ad apostolos et pbiteros ī ihrlm:sup hac questione.

Illi ergo deducti ab ecclia pertransibant phenicem et samariā narrātes cōuersionē gentiū:⁊ faciebāt gaudium magnū oībus fratribus. Cū aūt uenissent ihrosolimā suscepti sūt ab ecclia et ab apīs ⁊ seniorib⁹:ānūciantes quāta de⁹ fecisset cū illis. Surrexerunt aūt quidā de hereli pharisеorū q̄ crediderūt dicentes:q̄a oportet circūcidi eos: precipere quoq; seuare legē moysi. Cōuenerūtq; apī ⁊ seniores uidere de verbo hoc. Cū aūt magna disquisitio fieret:surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres:uos scitis q̄m ab antiquis diebus ī nobis elegit deus p os meū audire gentes verbū euangelij et credere. Et q̄ nouit corda de⁹·testimoniū phibuit dans illis spiritū sanctum sicut et nobis:⁊ nichil discreuit inter nos ⁊ illos:fide purificās corda eoꝝ. Nunc ergo q̄d temptatis deū·imponere iugū sup ceruices discipoꝝ:qđ neq; nos neq; pres nri portare potuimus? Sed p gratiā dñi ihu credim⁹ saluari quēadmodū ⁊ illi. Tacuit aūt oīs mltitudo:⁊ audiebāt barnabā ⁊ paulū narrantes quanta de⁹ fecisset signa ⁊ prodigia in gētibus p eos. Et postq; tacuerūt:respōdit iacobus dicens. Viri fratres audite me. Symon narrauit quēadmodū p̄mū deus uisitauit sumere ex gentibus pplm nomini suo:⁊ huic concordant verba pphetarū:sicut scriptū ē. Post hec reuertar et reedificabo tabernaclm dauid qđ decidit ⁊ diruta eius reedificabo:⁊ erigam illud:ut requirāt ceteri hominū dñm ⁊ omnes gentes super quas inuocatū ē nomen meū dicit dñs faciens hec. Notū a seculo ē dño opus suū. Propter quod ego iudico nō inquietari eos q̄ ex gentibus conuertunt ad deū:sed scribere ad

eos ut abstineant se a contaminationibz simulacroz·et fornicatione·et suffocatis et sāguine. Moyses enī a temporibus ātiquis habet in singulis ciuitatibus q̄ eū p̄dicent in synagogis: ubi p̄ oīne sabbatū legit. Tūc placuit aplis et seniorib⁹ cum oī ecclia eligere viros ex eis z mittere anthiochiā cum paulo z barnaba: iudam q̄ cognominabat barsabas z sylā viros p̄mos in frib⁹: scribētes p man⁹ eoz. Apli et seniores fres: his q̄ sūt ātiochie z sirie z cilicie frib⁹ ex gentib⁹ salutē. Quia audiuim⁹ q̄a q̄dā ex nobis exeūtes turbauerunt vos vbis·euertētes aias vras· quibus nō mādauim⁹: placuit nobis collectis in vnū eligere viros z mittere ad vos cū carissimis nostris barnaba et paulo: hominibus q̄ tradiderunt animas suas pro noīe dñi nostri ihesu christi. Misimus ergo iudā et sylam: q̄ et ipi vobis verbis referent eadē. Visū est enī spiritui sancto et nobis · nichil vltra imponere vobis oneris nisi hec necessaria: ut abstineatis vos ab immolatis simulacroz·z sanguine·suffocato·et fornicatione: a quibz custodientes vos bene agetis. Valete. Illi ergo dimissi descenderūt antiochiā: z cōgregata multitudine tradiderūt epam. Quā cū legissent: gauisi sūt sup cōsolatone. Iudas aūt et sylas z ipi cū essent prophete verbo plurimo cōsolati sunt fratres: z confirmauerūt. Facto aūt ibi aliquato tēpore: dimissi sunt cū pace a fratribus ad eos q̄ miserāt illos. Visum ē aūt syle ibi remanere: iudas aūt solus abiit ihrlm. Paulus aūt z barnabas demorabātur antiochie: docentes et euāgelizantes cū alijs pluribus verbū dñi. Post aliquot aūt dies dixit ad barnabā paulus. Reuertentes visitem⁹ fratres p vniūsas ciuitates i quibus p̄dicauim⁹ verbū dñi: quomodo se habeant. Barnabas aūt volebat secū assumere z iohānē: qui cognominabat marcus. Paulus aūt rogabat eū: ut qui discessisset ab eis de pamphilia et nō isset cū eis: in opus nō debere recipi. Facta est aūt dissensio· ita ut discederent ab inuicē: z barnabas quidem assūpto marco nauigaret cyprū. Paulus aūt electo sylā profect⁹ ē: traditus gratie dei a fratribus. Perambulabat aūt siriam et ciliciā confirmās ecclesiam precipiens custodire precepta apostolorum et seniorū. Peruenit autem in derben et lystram. C. xvi

Et ecce discipulus quidā erat ibi noīe thimotheus: filius mulieris vidue fidelis: p̄e gentili. Huic testimoniū bonū reddebāt qui i lystris erāt et yconio fratres. Hūc voluit paulus secū p̄ficisci: z assumēs circūcidit eum p̄pter iudeos qui erant i illis locis. Sciebāt enī oēs: q̄ pater ei⁹ erat gētilis. Cū aūt p̄trāsirēt ciuitates: tradebāt eis custodire dogmata q̄ erāt decreta ab aplis et seniorib⁹ q̄ erāt ihrosolimis. Et ecclesie quidē confirmabant fide: z abundabant numero quotidie. Trāseuntes aūt frigiam et galacie regionē: vetati sūt a spiritu sancto loqui verbū dei in asia. Cū venissent aūt in mysiam tēptabant ire in bithiniam: et nō p̄misit eos spiritus ihesu. Cū aūt p̄transissent mysiam descenderūt troadem: et visio p̄ noctem paulo ostensa est. Vir macedo quidā erat stans: et deprans eū et dicens. Trāsiens i macedoniam adiuua nos. Vt aūt visum vidit · statim quesiuim⁹ p̄ficisci i macedoniā: certi facti q̄ vocasset nos de⁹ euangelizare eis. Nauigantes aūt a

troade recto cursu venim⁹ samothraciā:
¶ sequēti die neapolim: ¶ inde philippis
que ē prima partis macedonie ciuitas
colonia. Eram⁹ aūt ī hac urbe diebz
aliquot cōferentes. Die aūt sabbatoz
egressi sum⁹ foras portā iuxta flumen
ubi videbaē oratio esse et sedentes lo-
quebam mulieribz q̄ cōuenerāt ¶ que-
dam mulier nomine lidia purpuraria
ciuitatis thiathirenoz colēs deū audi-
uit: cui⁹ dn̄s aperuit cor intendere his
que dicebātur a paulo. Cū aūt baptiza-
ta esset et dom⁹ eius: deprecata ē dicens.
Si iudicastis me fidelē dn̄o esse: intro-
ite in domū meā et manete. Et coegit
nos. Factū ē aūt euntibus nobis ad
orationē puellā quandā habentē spiri-
tum phitonem obuiare nobis: q̄ quae-
stum magnū p̄stabat dn̄is suis diui-
nando. Hec subsecuta paulum et nos:
clamabat dicens. Isti homines serui dei
excelsi sunt: q̄ annunciant vobis viam
saluts. Hoc aūt faciebat mltis diebz.
Dolens aūt paulus ¶ conuersus spiri-
tui dixit. Precipio tibi in noīe ihesu chri-
sti exire ab ea. Et exiit eadē hora. Vi-
dentes aūt dn̄i eiꝰ q̄a exiuit spes quest⁹
coz: apphendentes paulū et sylam pdu-
xerunt in forū ad p̄ncipes: ¶ offerentes
eos magistratibz dixerūt. Hi homines
conturbāt ciuitatē nr̄am cū sint iudei:
et annūciant morē quē nō licet nobis
suscipere neq; facere cū sim⁹ romani.
Et cucurrit plebs adūsꝰ eos: et mgīa-
tus scissis tunicis eoz iusserūt eos vir-
gis cedi. Et cū multas plagas eis im-
posuissent miserūt eos ī carcerē: p̄cipi-
entes custodi ut diligēter custodiret e-
os. Qui cū tale p̄ceptū accepisset misit
eos in interiorē carcerē: ¶ pedes eorū
strinxit ligno. Media aūt nocte pau-
lus et sylas adorantes laudabāt deū:
et audiebāt eos q̄ ī custodia erāt. Su-
bito vero terre motꝰ factus est magnꝰ:
ita ut moueren fundamēta carceris.
Et statim aperta sunt oīa ostia: et
uniūsorū uincula soluta sūt. Expergē-
factus aūt custos carceris et vidēs ia-
nuas apertas carceris euaginato gla-
dio volebat se interficere: estimans fu-
gisse vinctos. Clamauit aūt paulus
voce magna dicēs. Nichil feceris tibi
mali. Vniuersi enī hic sum⁹. Petitoq;
lumine introgressus ē: ¶ tremefactus
prosilit paulo et syle ad pedes: ¶ pro-
ducens eos foras ait. Domini: quid
me oportet facere ut saluus fiam? At
illi dixerunt. Credē in dn̄m ihesum: et
saluus eris tu et domus tua. Et locu-
ti sūt ei verbū dn̄i: cū oīnibz qui erant
in domo eiꝰ. Et tollēs eos in illa hora
noctis lauit plagas eoz: ¶ baptizat⁹
est ipe ¶ oīs dom⁹ eiꝰ cōtinuo. Cūq;
pduxisset eos in domū suā apposuit
as mēsam: ¶ letatus ē cū omni domo
sua credēs deo. Et cū dies factus esset
miserunt magistratꝰ lictores dicentes.
Dimitte hoīes illos. Nūciauit au-
tem custos carceris verba hec paulo: q̄a
miserūt mgīatꝰ ut dimittami. Nunc
igit exeūtes ite ī pace. Paulꝰ aūt dixit
eis. Cesos nos publice indemnatos ho-
mines romanos miserūt in carcerē: ¶
nūc occulte nos eiciūt? Nō ita: sed ve-
niant et ipi nos eiciāt. Nūciauerūt aūt
mgīatibz lictores vba hec. Timuerunt
q; audito q romani essēt: ¶ veientes de-
p̄cati sūt eos: ¶ educētes rogabāt ut e-
gredereē de urbe. Exeūtes aūt de carcere
introierūt ad lidiā: et visis fratribus
cōsolati sūt eos: ¶ pfecti sunt. ℭ xvii

Quum aūt pambulassent amphi-
polim et apolloniā venerūt thes-
salonicā: ubi erat synagoga iudeorū.

ſcḋm cōſuetudinē aūt paul⁹ introiuit ad eos:⁊ p ſabbata tria diſſerebat eis de ſcripturis adaperiēs et inſinuans quia xp̄m oportuit pati et reſurgere a mortuis: ⁊ qm̄ hic eſt ihēſus xp̄s quē ego ānuncio vobis. Et quidā ex eis crediderunt: ⁊ adiūcti ſūt paulo et ſyle et de colētibꝫ gētilibus multitudo magna:⁊ mulieres nobiles non pauce. Zelantes aūt iudei aſſumētesq; de vulgo viros quoſdā malos et turba facta cōcitauerūt ciuitatē:⁊ aſſiſtentes domui iaſonis querebāt eos producere i ꝓpl̄m. Et cū nō īuenīſſēt eos. trahebāt iaſonem ⁊ quoſdā frēs ad p̄rīcipes ciuitatis clamātes: quīā hi q̄ urbē cōcitāt et huc venerūt q̄s ſuſcepit iaſon:⁊ hi oēs contra decreta ceſaris faciūt regē aliū dicentes eſſe ihēſum. Cōcitauerūt aūt plebem et p̄rīcipes ciuitatis audiētes hec:⁊ accepta ſatiſfactione a iaſone ⁊ a ceteris dimiſerunt eos. Fratres vero ꝛfeſtim p noctem dimiſerunt paulū ⁊ ſylam i beroam. Qui cū venīſſent: in ſynagogam iudeoꝝ introierūt. Hi aūt erāt nobiliores eoꝝ q̄ ſūt theſſalonice: q̄ ſuſceperunt verbū cū omni auiditate: quotidie ſcrutantes ſcripturas ſi hec ita ſe haberēt. Et multi q̄dem crediderūt ex eis. et mulierū gentiliū honeſtaꝝ: et viri nō pauci. Cū aūt cognouiſſent i theſſalonica iudei q̄a et beroe predicatū ē a paulo verbū dei: venerūt et illuc cōmouētes ⁊ turbātes multitudinē. Statimq; tūc paulū dimiſerunt frātres: ut iret uſq; ad mare. Sylas aūt ⁊ thimotheus remāſerūt ibi. Qui aūt deducebāt paulū ꝓduxerūt cū uſq; ad athenas: ⁊ accepto mandato ab eo ad ſylam ⁊ thimotheū ut q̄ celeriter venirent ad illum. profecti ſūt. Paulus aūt cū athenis eos exſpectaret incitabat ſpiritus eius i ipō: videns ydolatrio deditam ciuitatē. Diſputabat igit̄ in ſynagoga cū iudeis ⁊ colētibus: ⁊ i foro p oēs dies ad eos q̄ audiebāt. Quidam aūt epicurei ⁊ ſtoici philoſophi diſſerebāt cū eo: ⁊ quidā dicebāt. Quid vult ſeminiuerbius hic dicere? Alii vero: nouorū demoniorū videt ānunciator esse: q̄a ihēſum ⁊ reſurrectionem annūciabat eis. Et apphenſū eum ad ariopagū duxerunt dicētes. Poſſumꝰ ſcire que ē hec noua q̄ a te dicit̄ doctrina? Noua enī quedā infers auribus nr̄is. Volumꝰ ergo ſcire quidnam velut hec eſſe. Athenienſes aūt omnes ⁊ aduene hoſpites ad nichil aliud vacabant: niſi aut dicere aut audire aliq̄d noui. Stans aūt paulus i medio ariopagi ait. Viri athenienſes p omnia quaſi ſupſtitioſos vos video. Preteriens enim et videns ſimulacra veſtra: inuenī et arā i qua ſcriptū erat. Ignoto deo. Quod ergo ignorātes colitis: hoc ego ānuncio vobis. Deus q̄ fecit mundū et oīa q̄ in eo ſunt: hic celi et terre cū ſit dns. nō manufactis templis inhabitat: nec manibꝫ humanis colitur indigēs aliquo. cū ipe det oībus vitā ⁊ inſpiratōnem et omnia: fecitq; ex uno oē genꝰ hominū. inhabitare ſup vniūſam faciē terre: definiens ſtatuta tēpora ⁊ terminos habitationis eorū. querere dm̄. ſi forte attractent eū aut inueniāt: quāuis nō longe ſit ab unoquoq; nr̄m. In ipo enim viuimus et mouemur ⁊ ſumꝰ: ſicut et quidam vr̄orū poetarū dixerūt. Ipiꝰ enim et genꝰ ſumꝰ. Genꝰ ergo cū ſimus dei: nō debemus eſtimare auro et argēto aut lapidi. ſculpture artis ⁊ cogitatōnis hominis diuinum eſſe ſimile. Et tēpora quidē huiꝰ ignorātie deſpiciēs

deꝰ. nūc annūciat hominibꝫ ut oēs
ubiqꝫ penitentiā agant: eo qꝺ statuit
diem i quo iudicaturꝰ ē orbem in equi-
tate in uiro i quo statuit fidē prebens
oībus: suscitās eū a mortuis. Cum
audissent aūt resurrectionē mortuoꝝ:
quidā quidē irridebāt: quidā uero di-
xerunt. Audiemꝰ te de hoc iterū. Sic
paulus exiuit de medio coꝝ. Quidam
uero uiri adherentes ei crediderunt: in
q̄bus et dionisius ariopagita et mulier
noīe damaris: et alij cū eis. C. xvm.
Post hec egressus ab athenis uīt
corinthū: et inueniens quendam
iudeum noīe aquilā ponticū genere
qui nup uenerat ab ytalia et priscillā
uxorem eiꝰ eo qꝺ precepisset claudiꝰ dis-
cedere omnes iudeos a roma accessit
ad eos: et qā eiusdem erat artis mane-
bat apud eos et operabāt. Erant autē
scenofactorie artis. Et disputabat in
synagoga p oēm sabbatū interponēs
nomen dñi ihesu suadebatqꝫ iudeis et
grecis. Cū uenissēt aūt de macedonia
sylas et thimotheus: instabat uerbo pau-
lus testificans iudeis esse christū ihesum.
Cōtradicentibus aūt eis et blasphemā-
tibus: excutiēs uestimēta sua dixit ad
eos. Sanguis uester sup caput uestrū.
Mūdus ego ex hoc ad gētes uadam.
Et migrās inde intrauit in domū cu-
iusdam noīe tyti iusti colentis deū: cuiꝰ
domus erat cōiuncta synagoge. Cri-
spus autē archisynagogus credidit
dño cū omni domo sua: et multi corin-
thiorū audientes credebāt et baptizabā-
tur. Dixit aūt dñs nocte p uisionem
paulo. Noli timere: sed loquere et ne ta-
ceas. Propter qꝺ ego sum tecum: et ne-
mo apponet tibi ut noceat te: quoniā
pplus ē michi mistus i hac ciuitate. Se-
dit aūt ibi annū et sex menses: docens
apud eos uerbū dei. Gallione aūt pro-
cōsule achaie insurrexerūt uno aīo iu-
dei in paulū: et adduxerūt eū ad tribu-
nal dicētes: qā cōtra legem hic persua-
det hominibꝫ colere deū. Incipiente au-
tem paulo aperire os: dixit gallio ad
iudeos. Si qdē esset iniquū aliqꝺ aut
facinus pessimū o uiri iudei rcte uos su-
stinerem: si uero questiones sūt de uerbo
et nominibꝫ legis ure: uos ipi uideritis.
Iudex ego horū nolo esse. Et eminā-
uit eos a tribunali. Apprehendentes aūt
oēs sosthenen principē synagoge per-
cutiebāt eum ante tribunal: et nichil coꝝ
gallioni cure erat. Paulus uero cum
adhuc sustinuisset dies plures: fratri-
bus ualefaciens nauigauit syriā et cū
eo priscilla et aquila: q sibi totonderat
in cenchris caput. Habebat enī uotū.
Deueniqꝫ ephesum: et illos ibi reliquit.
Ipe uero ingressus synagogā dispu-
tabat cū iudeis. Rogantibus autē eis
ut āpliori tēpore maneret nō assensit:
sed ualefaciēs et dicēs iterū reuertar ad
uos deo uolente: profectus ē ab epheso. Et
descendēs cesaream ascendit et salutauit
ecclesiā: et descendit antiochiam. Et fa-
cto ibi aliquanto tēpore profectus ē. pe-
ambulās ex ordine galaticā regionē
et frigiam: confirmās oēs discipulos.
Iudeꝰ aūt quidā apollo noīe alexan-
drinus natione uir eloquēs deuenit e-
phesum: potēs in scripturis. Hic erat e-
doctus uiā dñi: et fervens spiritu loque-
batur et docebat diligēter ea q sūt ihesu:
sciens tantū baptisma iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter agere i synago-
ga. Quē cū audissent priscilla et aqui-
la assumpserūt eū: et diligentius expo-
suerūt ei uiam dñi. Cum aūt uellet re
achaiam: exhortati fres scripserūt dis-
cipulis ut susciperent eū. Qui cū uenisset:

cōtulit multū hijs q̄ crediderūt. Ue-
menter enī iudeos reuincebat: publice o-
stendēs p scripturas esse xp̄m ihesum.

Factum ē aūt cū apollo C.xix.
esset corinthi: ut paul⁹ peragratis
superioribz partibus veniret ephesū: z
inueniret quosdā discipulos. Dixitq;
ad eos. Si spiritū sanctū accepistis cre-
dentes? At illi dixerunt ad eū. Sed ne-
q; si spiritus sanct⁹ est audiuim⁹. Ille
vero ait. In quo ergo baptizati estis?
Qui dixerunt. In iohānis baptismate.
Dixit aūt paulus. Iohānes baptiza-
uit baptismo penitētie pp̄lo dicens in
eo q̄ venturus esset post ipm ut crederēt:
hoc ē in ihesum. Hijs auditis: baptiza-
ti sunt in noīe dñi ihesu. Et cū impo-
suisset illis manus paulus: venit spiri-
tus sanct⁹ sup eos z loquebantur lin-
guis: z pphetabāt. Erant aūt omnes
fere viri duodecī. Introgressus aūt sy-
nagogā cū fiducia loquebaī per tres
menses: disputās et suadēs de regno
dei. Cum aūt quidā indurarent̄ et nō
crederēt maledicētes viam dñi coram
multitudine: discedens ab eis segrega-
uit discipulos: quotidie disputās in
scola tyranni cuiusdā. Hoc aūt factū
est p biennium: ita ut q̄ habitabāt in
asia audirēt verbū dñi iudei atq; gen-
tiles. Virtutesq; nō qualibet faciebat
de⁹ p manū pauli: ita ut etiā sup lan-
guidos deferrent̄ a corpore eius sudaria
et semicinctia z recedebāt ab eis lāguo-
res: z spiritus nequ egrediebātur. Tem-
ptauerūt aūt quidā et de circūeuntibz
iudeis exorcistis inuocare sup eos qui
habebāt spiritus malos nomen dñi
ihesu xp̄i dicentes. Adiuro vos p ihe-
sum quē paulus pdicat. Erāt aūt cu-
iusdā sceue iudei p̄cipis sacerdotū se-
ptem filij: qui hoc faciebāt. Respōdens
aūt spiritus nequ dixit eis. Ihesum no-
uī: et paulū scio. Vos aūt q̄ estis? Et
insiliēs homo i eos in quo erat demo-
nium pessimū et dñatus amborū: in-
ualuit ōtra eos: ita ut nudi z vulnera-
ti effugerent de domo illa. Hoc aūt no-
tum factū ē oīibus iudeis atq; genti-
libz q̄ habitabāt ephesi: et cecidit timor
sup oīes illos: et magnificabat̄ no-
men dñi ihesu. Multiq; credētiū venie-
bant cōfitentes z ānūciantes actus su-
os. Multi aūt ex eis qui fuerāt curio-
sa sectati cōtulerūt libros z cōbusserūt
oīes coram oīibus: z cōputatis pre-
cijs illoz inuenerunt pecuniā denario-
rum quīquagīta miliū. Ita fortiter
crescebat verbū dei z cōfirmabat̄. Hijs
aūt expletis pposuit paulus i spiritu
transita macedonia et achaia ire ihe-
rosolimā dicēs: quoniā postq; fuero
ibi: oportet me et romam videre. Mit-
tens aūt in macedoniā duos ex mini-
stratibus sibi thimotheū et erastū: ipe
remānsit ad tempus i asia. Facta ē aūt
illo tpe turbatio nō minima de via do-
mini. Demetrius enī quidam noīe ar-
gentarius faciēs edes argenteas dya-
ne pstabat artificibus nō modicum
questū: qs cōuocās z eos qui ciusmo-
di erāt opifices dixit. Viri scitis q̄a de
hoc artificio ē nobis acquisitio: et vide-
tis et auditis q̄a nō solū ephesi sed pe-
ne totius asie paul⁹ hic suadēs auer-
tit multā turbā dicēs: q̄ nō sunt dij
qui manibus fiūt. Non solū autem
hec periclitabit̄ nobis pars i redargu-
tionem venire: sed et magne dyane tem-
plū in nichilū reputabit̄: et destrui in-
cipiet maiestas eius quā tota z orbis a-
sia colit. Hijs auditis repleti sunt ira:
et exclamauerūt dicentes. Magna dy-
ana ephesiorū. Et impleta est ciuitas

cōfusione: et impetū fecerunt uno animo ī theatrū rapto gaio ⁊ aristarcho macedonibz comitibz pauli. Paulo aūt uolēte intrare ī ꝓpl̄m nō ꝑmiserūt discipuli. Quidā aūt et de asie principibus q̄ erāt amici ei⁹ miserūt ad eū: rogātes ne se daret ī theatrū. Alij aūt aliud clamabāt. Erat enī ecclesia confusa: ⁊ plures nescierant qua ex causa cōuenissent. De turba aūt detraxerūt alexandrū: ꝓpellētibus eū iudeis. Alexander aūt manu silētio postulato: uolebat rationē reddere ꝓpl̄o. Quē ut cognouerūt iudeum esse: uox facta est una oīm̄ q̄si ꝑ horas duas clamantium. Magna dyana ephesioz. Et cū sedasset scriba turbas dixit. Viri ephesij: q̄s enī est hoīm q̄ nesciat ephesioz ciuitatē cultricē esse magne dyane iouisq; prolis? Cū ergo his contradici nō possit oportet uos sedatos esse: et nichil temere agere. Adduxistis enim homines istos: neq; sacrilegos neq; blasphemātes deā uram. Dō si demetrius et q̄ cum eo sūt artifices habent aduersus aliquē causā: conuentus forenses agūtur ⁊ procōsules sunt: accusent inuicē. Si q̄d aūt alter⁹ rei queritis: ī legitima ecclesia poterit absolui. Nā et periclitamur argui seditionis hodierne: cū nullus obnoxius sit de quo possim⁹ reddere ratonē ocurs⁹ isti⁹. Et cū hec dixisset dimisit eccliā. C. xx.

Postq; aūt cessauit tumult⁹: uocatis paulus discipulis ⁊ exhortatus eos ualedixit: et profect⁹ ē ut iret ī macedoniā. Cū aūt pambkasset partes illas et exhortatus eos fuisset multo sermone uenit ad greciam: ubi cū fecisset mēses tres facte sūt illi insidie a iudeis nauigaturo in siriā: habuitq; cōsiliū ut reūteretur ꝑ macedoniā comitatus est aūt eū sosipater pirri beroensis: thessalonicensiū uero aristarchus et secūs et gaius derbeus et thimotheus: asiā uero tichicus ⁊ trophimus. Hij cū precessissent sustinuerūt nos troade: nos uero nauigauimus post dies azimorum a philippis ⁊ uenim⁹ ad eos troadem in diebz quinq;: ubi demorati sumus diebz septē. Vna aūt sabbati cū uenissemus ad frangendū panē paulus disputabat cū eis ꝓfectur⁹ in crastinum: protraxitq; symonē usq; in mediam nocte. Erant aūt lampades copiose in cenaculo: ubi eram⁹ cōgregati. Sedēs aūt quidā adolescēs nomine euthic⁹ sup fenestrā: cum mergeret̄ somno grauī disputāte diu paulo ducti⁹ somno cecidit de tercio cenaculo deorsū: et sublatus est mortu⁹. Ad quem cū descendisset paulus incubuit sup eū: ⁊ complexus dixit. Nolite turbari. Anima enim ipi⁹ in ipo est. Ascendēs autē frāgensq; panem ⁊ gustās: satisq; allocut⁹ est usq; in lucē: ⁊ sic ꝓfectus est. Adduxerūt aūt puerū uiuentē: ⁊ cōsolati sunt non minime. Nos autem ascendētes nauigauim⁹ in asson: inde susceptur ī paulū. Sic enim disposuerat: ipe ꝑ terrā iter factur⁹. Cū aūt occurrissemus in asson: assumpto eo uenimus mitilenem. Et inde nauigantes sequēti die uenimus ocra chium: ⁊ alia die applicuim⁹ samū: et sequenti die uenim⁹ miletū. Proposuerat enim paulus trāsnauigare ephesū: ne qua mora illi fieret in asia. Festinabat enim si possibile sibi esset: ut diē pentecosten faceret ierosolimis. A mileto autem mittēs ephesū uocauit maiores natu ecclie: q̄ cū uenissent ad eū ⁊ simul essēt: dixit eis. Vos scitis a prima die qua ingressus sū in asiā q̄liter uobiscū per

omne tempus fuerim seruiens dño cũ
omni humilitate z lacrimis z tẽptatiõibus q̃ michi acciderũt ex insidijs
iudeoꝝ: quomodo nichil subtraxerim
vobis vtiliũ · quominus ãnũciarem
vobis et docerẽ vos publice et per domos: testificãs iudeis atq; gentilibus
in deũ penitẽtiam et fidẽ in dñm nr̃m
ihesum xp̃m. Et nũc ecce alligat⁹ ego
spiritu vado in ihrlim q̃ in ea vẽtura
sint michi ignorãs: nisi qꝫ spiritꝰ sanctus p oñes ciuitates michi protestatur dicẽs: qm̃ vincula et tribulatiões
ihrosolimis me manent. Sed nichil
horũ vereor: nec facio aiam meã pciosiorem q̃ me: dũmodo cõsummem cursum meũ et ministeriũ verbi qđ accepi
a dño ihesu testificari euãgeliũ gratie
dei. Et nũc ecce ego scio qꝫ amplius
nõ videbitis faciẽ meã: vos oñes per
quos trãsiui pdicans regnũ dei. Quapropter cõtestor vos hodierna die: qꝫ
mũdus sũ a sanguine omniũ. Non
enĩ subterfugi quominus ãnunciarẽ
oñe consiliũ dei vobis. Attendite vobis et vniũsco gregi: ĩ quo vos spiritꝰ
sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei: quã acquisiuit sãguine suo.
Ego scio qm̃ intrabunt post discessionem meã lupi rapaces ĩ vos: nõ parcentes gregi. Et ex vobis ipis exurgẽt
viri loquẽtes puersa: ut abducant discipulos post se. Propter qđ vigilate
memoria retinẽtes: qm̃ p triennĩũ node et die nõ cessaui cum lacrimis monens vnũquenq; vrm. Et nũc cõmendo vos deo z verbo gratie ipius: q̃ potẽs ẽ edificare z dare hereditatẽ in sanctificatis oñibus. Argentũ z aurum
aut vestẽ nullius concupiui sicut ipi scitis:
qm̃ ad ea q̃ michi opus erãt et his q̃
mecũ sunt ministrauerũt manus iste.
Oñia ostendi vobis: qm̃ sic laborãtes oportet suscipere infirmos · ac meminisse verbi dñi ihesu: quoniã ipe dixit. Beatius ẽ magis dare q̃ accipere.
Et cũ hec dixisset: positis genibz suis
orauit cũ oñibus illis. Magnus autẽ
fletus factꝰ est oñium: z procumbentes
sup collũ pauli osculabãtur eũ: dolentes maxime in verbo qđ dixerat quoniã amplius faciem eius nõ essent visuri. Et deducebãt eũ ad nauẽ. C. xxi.
Cum aũt factũ esset ut nauigaremus abstracti ab eis: recto cursu venimꝰ chum · z sequẽti die rodũ:
et inde pataram. Et cũ inuenissemꝰ nauem trãsfretantẽ ĩ phenicẽ: ascendentes
nauigauimꝰ. Cũ apparuissemꝰ autẽ
cypro relinquẽtes eã ad sinistrã nauigauimus ĩ siriã: et venimꝰ tyrum. Ibi
enĩ nauis exponitura erat onus. Inuentis aũt discipulis mansimꝰ ibi diebus septem. Qui paulo dicebãt p spiritum: ne ascenderet ihrosolimã. Et expletis diebz profecti ibamus · deducentibz nos omnibz cum vxoribz z filijs
usq; foras ciuitatem: z positis genibz
in littore orauimꝰ. Et cũ valefecissemꝰ
inuicem ascendimꝰ nauẽ: illi aũt redierunt ĩ sua. Nos vero nauigatione expleta a tyro descendimꝰ ptolomaidã:
et salutatis fratribz mãsimꝰ die una
apud illos. Alia aũt die profecti venimus cesareã. Et intrãtes in domũ philippi euãgeliste q̃ erat vnus de septem:
mãsimꝰ apud eũ. Huic aũt erãt quatuor filie virgines pphetãtes. Et cũ moraremur p dies aliqt: supuenit qdam
vir a iudea pphetа noie agabus. Is
cũ venisset ad nos tulit zonã pauli: et
alligans sibi pedes z manꝰ dixit. Hec
dicit spiritꝰ sanctus. Virũ cuius ẽ zona
hec sic alligabũt ĩ ihrusalẽ iudei: et

tradent in manus gentiū. Quod cum audissemus rogabam⁹ nos. ⁊ qui loci illius erant: ne ascenderet ierosolimam. Tūc respōdit paulus et dixit. Quid facitis flentes et affligentes cor meum? Ego aūt nō solum alligari: sed et mori in ierusalē paratus sum propter nomen dñi ihesu. Et cū ei suadere non possemus: quieuim⁹ dicētes. Domini voluntas fiat. Post dies autem istos ꝑparati ascendebam⁹ in ierusalē. Venerūt aūt ꝯdā ex discipulis a cesarea nobiscū: adducētes secum apud quē hospitaremur iasonē quendam cypriū antiquū discipulum. Et cum venissem⁹ ierosolimā: libenter exceperunt nos fratres. Sequēti aūt die introibat paulus nobiscū ad iacobū: omnesq; collecti sunt seniores. Quos cū salutasset: narrabat ꝑ singula que deus fecisset ī gentibus per ministeriū illius. At illi cū audissent magnificabant deū: dixeruntq; ei. Vides frater quot milia sūt ī iudeis qui crediderūt: et oēs emulatores sunt legis. Audierunt aūt de te: qa discessionē doceas a moyse eorū qui ꝑ gentes sūt iudeos. dicens nō debere eos circūcidere filios suos: neq; sdm cōsuetudinē ingredi. Quid ergo est? Utiq; oportet conuenire multitudinē. Audient enī te supuenisse. Hoc ergo fac qd tibi dicimus. Sūt nobis viri quatuor votum habentes sup se. Hos assumptis sanctifica te cū illis: et impende ī illis ut radant capita: et scient oēs. quia que de te audierunt falsa sūt. sed ambulas ⁊ ipe custodiēs legē. De hijs aūt q̄ crediderūt ex gentibus nos scripsim⁹ iudicātes: ut abstineant se ab ydolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione. Tūc paul⁹ assumptis viris postera die purificatus cum illis intrauit in templū: annūcians expletionē dierū purificationis donec offerretur pro vnoquoq; eoꝝ oblatio. Cū autem septem dies cōsummarent: hij qui de asia erant iudei cū vidissent eum ī templo concitauerūt omnē populū: ⁊ iniecerunt ei manus clamantes. Viri israhelite adiuuate. Hic ē homo q̄ aduersus populū et legem ⁊ locū hūc oēs vbiq; docens: insup et gentiles induxit in templum: et violauit sanctū locum istū. Viderant enī trophimū ephesium ī ciuitate cum ipo: quem estimauerūt quoniā in templū introduxisset paul⁹. Commotaq; est ciuitas tota: et facta est concursio ꝑpli. Et apphendentes paulū trahebāt eum extra templū: et statim clause sunt ianue. Querentibus aūt eum occidere: nunciatum est tribuno cohortis. qa tota cōfunditur ierusalem. Qui statim assumptis militibz ⁊ centurionibz decurrit ad illos: qui cum vidissent tribunū et milites: cessauerūt percutere paulū. Tūc accessit tribun⁹ apphendit eū ⁊ iussit eū alligari catenis duabz: ⁊ interrogabat quis esset: ⁊ quid fecisset. Alij aūt aliud clamabāt ī turba. Et cū non posset certū cognoscere ꝑ tumultu: iussit duci eum in castra. Et cū venisset ad grad⁹: contigit ut portaret a militibz ꝓter vim ꝑpli. Sequebat enī multitudo ꝑpli clamās. tolle eū. Et cū cepisset induci in castra paul⁹: dicit tribuno. Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei. Grece nosti? Nōne tu es egipti⁹ qui ante hos dies tumultū excitasti: ⁊ eduxisti in desertū quatuor milia virorū sicariorū? Et dixit ad eū paul⁹. Ego hō sum quidē iudeus a tharso cilicie: nō ignote ciuitatis municeps. Rogo

autem te:permittit michi loqui ad populum. Et cum ille p̄misisset:paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem:z magno silentio facto allocutus est lingua hebrea dicens. C. xxii.

Viri fratres et patres:audite quā ad vos nūc reddo rationē. Cū audissent aūt quia hebrea lingua loquitur ad illos:magis prestiterunt silentium. Et dixit. Ego sū vir iudeus natus tharso cilitie: nutritus aūt in ista ciuitate secus pedes gamaliel-eruditus iuxta veritatē paterne legis: emulator legis sicut et vos oēs estis hodie:q̄ hāc viam p̄secutus sum usq; ad mortem-alligans z tradens in custodias viros ac mulieres-sicut princeps sacerdotū michi testimoniū reddit et oēs maiores natu: a quibus et epistas accipiēs ad fres damascū pergebam ut adducerem inde vinctos in ierusalē ut punirent. Factū est autē eunte me et appropinquāte damasco media die subito de celo circumfulsit me lux copiosa:et decidens in terram audiui vocem dicentem michi. Saule saule:quid me p̄sequeris? Ego aūt respōdi. Quis es dñe? Dixitq; ad me. Ego sum ihesus nazarenus: quē tu p̄sequeris. Et qui mecū erant lumen q̄dē viderūt: vocem aūt non audierūt eius qui loquebat mecū. Et dixi. Quid faciā dñe? Dñs aūt dixit ad me. Surgens vade damascū:z ibi tibi dicetur de oībus q̄ te oporteat facere. Et cū nō viderem p̄ claritate luminis illius: ad manū deductus a comitibus · veni damascū. Ananias aūt quidam vir sēm legem testimoniū habēs ab oībus cohabitantibus iudeis:veniens ad me et stans dixit michi. Saule frater respice. Et ego eadem hora respexi in eū.

At ille dixit. Deus patrū nostrorū preordinauit te ut cognosceres voluntatem eius:ut videres iustū z audires vocem ex ore eius: quia eris testis illius ad oēs homines eorū que vidisti et audisti. Et nunc q̄d moraris? Exsurge et baptisare:z ablue peccata tua invocato nomine ihesu. Factū est aūt reuertenti michi in ierlim et oranti in templo:fieri me in stupore mētis: et videre illū dicentem michi. Festina z exi velociter ex ierlim:quoniā nō recipiēt testimoniū tuū de me. Et ego dixi. Domine: ipi sciunt quia ego eram cōcludens in carcerem:z cedens p synagogas eos q̄ credebant in te. Et cū funderetur sanguis stephani testis tui ego stabā et consentiebā:z custodiebā vestimēta interficientiū illū. Et dixit ad me. Vade: q̄m ego in nationes lōge mittā te. Audiebāt aūt eū usq; ad hoc verbū: et leuauerūt vocem suā dicentes. Tolle de terra huiusmodi. Non enī fas ē eum viuere. Proferētibus aūt eis z proicientibus vestimenta sua z pulueren iactantibus in aerem:iussit tribunus induci eū in castra z flagellis cedi et torqueri eū: ut sciret propt̄ quā causā sic acclamarent ei. Et cū astrinxissent eum loris:dixit astanti sibi centurioni paulus. Si hominem romanū z indemnatum licet vobis flagellare? Quo audito centurio accessit ad tribunum:et nūciauit ei dicens. Quid acturus es? Hic enim homo ciuis romanus est. Accedens aūt tribunus dixit illi. Dic michi si tu romanus es. At ille dixit. Etiā. Et respondit tribunus. Ego multa summa ciuitatem hāc consecutus sum. Et paulus ait. Ego aūt z natus sū. Protinus ergo discesserūt ab illo qui eum torturi erāt. Tribunus quoq; timuit

postq̃ rescauit quia ciuis romanus
esset:et qa alligasset eū. Postera autē
die volens scire diligentiꝰ qua ꝛe̅ rau-
sa accusaretur a iudeis soluit eū:& ius-
sit sacerdotes ꝺuci & oēm cōciliū:& pro-
ducēs paulū statuit int illos. C. xxm.

Intendēs aūt in concilium paulus ait.
Viri fratres:ego oī cōscientia bona
cōuersatus sum āte deū usq; in hodier-
num diem. Princeps aūt sacerdotū a-
nanias p̄cepit astantibꝫ sibi percutere
os eius. Tūc paulꝰ dixit ad eū. Percu-
tiet te deꝰ paries dealbate. Et tu sedens
iudicas me scm legem:& cōtra legem
iubes me pcuti? Et q̃ astabāt dixerūt.
Summū sacerdotē dei maledicis? Di-
xit aūt paulus. Nescieba fratres: qa
princeps ē sacerdotū. Scriptum ē enī.
Principē ppli tui nō maledices. Sci-
ens aūt paulus qa una pars esset sa-
ducеoꝝ & altera pharisеoꝝ:exclamauit
in cilio. Viri fratres:ego pharisеus
sum:filiꝰ pharisеorū. De spe & de resur-
rectione mortuorū ego iudicor. Et cū
hec dixisset·facta ē dissensio inter pha-
risеos & saduceos:& soluta ē multitudo.
Saducei aūt dicūt non esse resurrecti-
onem mortuoꝝ · neq; angelū neq; spi-
ritum:pharisei aūt utraq; confitentur.
Factus ē autē clamor magnus: et ex-
surgētes quidā pharisеorū:pugnabāt
dicentes. Nichil mali inuenimꝰ in ho-
mine isto. Quid si spiritꝰ locutus est
ei aut angelus? Et cū magna dissen-
sio facta esset: timens tribunꝰ ne dilace-
peretur paulus ab ipis·iussit milites
descendere et rapere eū de medio eorū:
ac deducere eū in castra. Sequēti aūt
nocte assistens ei dns ait. Cōstās esto.
Sicut enī testificatus es de me in hie-
rusalē:sic te oportet & rome testificari.
Facta aūt die collegerunt se quidam
ex iudeis:& deuouerūt·se dicentes neq;
māducaturos neq; bibituros: donec
occiderent paulū. Erant aūt plus quā
quadragīta uiri q̃ hāc coniurationē
fecerāt: qui accesserūt ad principes sa-
cerdotū & seniores:& dixerūt. Deuotio-
ne deuouimꝰ nos nichil gustaturos:
donec occidamꝰ paulū. Nunc ergo
vos notum facite tribuno cū cōsilio:
ut producat illū ad vos tanq̃ aliqd
certius rogaturi de eo. Nos vero pri-
usq; appropiet parati sumus interfice-
re illū. Quod cū audisset filiꝰ sororis
pauli insidias: venit & intrauit in ca-
stra:nūciauitq; paulo. Vocās autem
paulus ad se unū ex centurionibꝫ ait.
Adolescētē hūc adduc ad tribunū. Ha-
bet enī aliqd indicare illi. Et ille q̃dē
assumēs eum:duxit ad tribunū & ait.
Vinctus paulꝰ rogauit me hūc ado-
lescentem ꝓducere ad te: habētem ali-
quid loqui tibi. Apprehēdens aūt tri-
bunꝰ manū illi? secessit cū eo seorsum:
et interrogauit illū. Quid ē q̃ habes
indicare mihi? Ille aūt dixit. Iudei
cōuenit rogare te ut crastina die ꝓdu-
cas paulū in concilium·quasi aliquid
certius inquisituri sint de illo:tu vero
ne credideris illis. Insidiant enim ei
ex eis uiri āplius q̃ quadraginta: q̃
se deuouerūt nō manducare neq; bibe-
re donec interficiāt eū:& nūc parati sūt
exspectātes promissum tuū. Tribunus
igit dimisit adolescentē:precipiens ne
cui loquerē: qm̃ hec nota sibi fecisset.
Et vocatis duobus centurionibus di-
xit illis. Parate milites ducentos ut
eant usq; cesareā:& equites septuagin-
ta & lancearios ducentos a tercia ho-
ra nocis:& iumēta ꝑparate. Vt impo-
nentes paulū: saluū ꝓducerent ad fe-
licem presidem. Timuit enim ne forte

rapereret eū iudei et occiderent: et ipse postea calumniā sustineret. Scribens ei epistolā: continētem hec. Claudi⁹ lisias: optimo pīdi felici salutem. Virum hūc cōprehēsum a iudeis et incipientem interfici ab eis: superueniēs cū exercitu eripui cognito quia romanus est: volensq; scire causam quā obiciebant illi deduxi eum in concilium eorū. Quē inueni accusari de questionibus legis ipōrū: nichil vero dignū morte aut vinculis habentē crimen. Et cum michi relatum esset de insidijs quas parauerāt illi misi eum ad te: denuncians & accusatoribz ut dicant apud te. Vale. Milites vero secōm preceptum sibi assumentes paulū duxerunt p noctem in antipatridem: & postera die dimissis equitibus ut cū eo irent: reuersi sunt ad castra. Qui cū venissent relaturam & tradidissent epīam presidi: statuerunt ante illū et paulū. Cū legisset aūt et interrogasset de qua prouintia esset: & cognoscens qa de cilicia: audiam te inqt cū accusatores tui venerīt. Iussitq; i pīorio herodis custodiri eū.

Post quinq; autē dies Cxxm descendit princeps sacerdotum ananias cū senioribz quibusdā et tertullo quodā oratore: q adierunt presidem aduersus paulū. Et citato paulo: cepit accusare tertullus dicens. Cū in multa pace agamus p te & multa corrigantur per tuā prouidētiā: semp & ubiq; suscipim⁹ optime felix cū omni gratiarum actione. Ne diucius autem te protraham: oro breuiter ut audias nos pro tua clemētia. Inuenim⁹ hunc hominem pestiferū & cōcitantem seditiōnē omnibus iudeis i vniuerso orbe & actorem seditionis secte nazarenoz: q etiā templū violare conatus est: quem et apprehensum voluim⁹ secōm legem nostram iudicare. Superueniens aūt tribunus lisias cum vi magna eripuit eū de manibz nris iubēs accusatores eius ad te venire: a quo poteris ipe iudicans de oībus istis cognoscere: de quibz nos accusam⁹ eū. Adiecerūt aūt et iudei: dicētes hec ita se habere. Respōdens aūt paulus: annuente sibi preside dicere. Ex multis ānis te esse iudicē genti huic sciens: bono animo pro me satisfaciā. Potes enī cognoscere quia nō plus sunt michi dies xij duodecim ex quo ascendi adorare i hierusalem: & neq; i templo inuenerūt me cū aliquo disputātem aut cōcursum faciētem turbe neq; in synagogis neq; in ciuitate: neq; probare possunt tibi de quibus nūc me accusant. Confiteor aūt hoc tibi qp secōm sectam quā dicunt heresim sic deseruio patri & deo meo: credēs oībus q̄ in lege et pphetis scripta sunt: spem habens in deū quā et hi ipi exspectāt resurrectionē futurā iustoz et iniquoz. In hoc & ipe studio sine offendiculo cōscientiā habere ad deum: & ad homines semp. Post ānos aūt plures elemosinas facturus i gentem meā veni & oblationes & vota: in quibz inuenerūt me purificatū in templo: nō cum turba neq; cū tumultu. Et apprehenderūt me: clamantes & dicentes. Tolle inimicū nostrū. Quidā autē ex asya iudei qs oportebat apud te presto esse et accusare si quid haberent aduersum me: aut hi ipi dicant si quid inuenerūt i me iniqtatis cū stem in concilio: nisi de vna hac solūmodo voce qua clamaui inter eos stans: qm̄ de resurrectione mortuoz ego iudicor hodie a vobis. Distulit aūt illos felix: certissime sciens de via hac dicēs. Cū

tribunus lysias descenderit audiã vos. Iussitq; centurioni custodire eũ et habere requiẽ: nec quẽq; de suis ꝓhibere ministrare ei. Post aliq̃t autem dies veniens felix cũ drusilla uxore sua que erat iudea vocauit paulũ: et audiuit ab eo fidem que est in xpistũ ihesum. Disputante aũt illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro: tremefact⁹ felix respõdit. Quod nũc attinet vade: tempore aũt opportuno accersiam te: simul et sperans q̃ pecunia ei daret a paulo: propter quod et frequẽter accersiẽs eũ loquebat cũ eo. Biennio aũt expleto: accepit successorẽ felix portiũ festũ. Volens autem gratiã prestare iudeis felix: reliquit paulũ vinctum. C. xxv.

Festus ergo cũ venisset in prouinciam: post triduũ ascendit iherosolimam a cesarea. Adierunt q̃ eum principes sacerdotũ et primi iudeorũ aduersus paulũ: et rogabãt eũ postulantes gratiã aduersus eũ ut iuberet ꝓduci eum in ihrlm: insidias tendentes ut interficerẽt eum in via. Festus autẽ respõdit seruari quidẽ paulũ in cesarea: se aũt maturius profecturũ. Qui ergo in vobis ait potentes sunt descendẽtes simul: si q̃ est in viro crimẽ accusent eum. Demoratus aũt inter eos dies nõ amplius q̃z octo aut decem descendit cesareã: et altera die sedit pro tribunali: et iussit paulũ adduci. Qui cũ ꝓductus esset circũstetерũt eũ q̃ ab iherosolima descenderãt iudei mltas et graues causas obicientes quas nõ poterant probare: paulo rationẽ reddẽte: q̃m neq; in legẽ iudeoz: neq; in templum neq; i cesarẽ quicquid peccaui. Festus aũt volens gratiã prestare iudeis: respõdẽs paulo dixit. Vis iherosolimã ascendere: et ibi de hijs iudicari apud me? Dixit aũt paulus. Ad tribunal cesaris sto: ibi me oportet iudicari. Iudeis nõ nocui: sicut tu melius nosti. Si enim nocui aut dignũ morte aliq̃d feci: non recuso mori. Si vero nichil est eoz q̃ hij accusant me: nemo potest me illis donare. Cesarem appello. Tunc festus cũ cõsilio locut⁹ respõdit. Cesarẽ appellasti: ad cesarem ibis. Et cũ dies aliquot transacti essent: agrippa rex et bernice descenderũt cesareã ad salutandum festũ. Et cũ dies plures ibi morarentur: festus regi iudicauit de paulo dicens. Vir quidã est derelictus a felice vinctus: de quo cũ essem iherosolimis adierũt me principes sacerdotũ et seniores iudeorum: postulantes aduersus illũ damnationẽ. Ad quos respondi: quia nõ est romanis cõsuetudo donare aliquẽ hominẽ priusq̃ is q̃ accusatur ꝑsentes habeat accusatores: locumq; defendendi accipiat ad abluẽda crimina que ei obiciunt. Cũ ergo huc cõuenissent: sine ulla dilatione in sequẽti die sedens pro tribunali iussi adduci virũ. De quo cũ stetissẽt accusatores nullã causam deferebãt de q̃bus ego suspicabar malũ: questiones vero quasdam de sua superstitione habebãt aduersus eum: et de quodã ihesu defuncto quẽ affirmabat paulus viuere. Hesitãs aũt ego de huiusmodi questione: dicebã si vellet ire iherosolimã: et ibi iudicari de istis. Paulo aũt appellante ut seruaretur ad augusti cognitionẽ: iussi seruari eũ donec mittã eũ ad cesarẽ. Agrippa aũt dixit ad festũ. Volebã et ipse hominẽ audire. Cras inquit audies eũ. Altera aũt die cũ venisset agrippa et bernice cũ mlta ambitione et introissent in auditoriũ cũ tribunis et viris principalibus ciuitatis: iubente festo

adductus est paulus. Et dixit festus. Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscū viri: videtis hūc hominē de quo omnis multitudo iudeoꝝ interpellauit me iherosolimis petētes ⁊ acclamantes: nō oportere eū viuere āplius. Ego vero comperi nichil dignū morte eum āmisisse. Ipo autē hoc appellāte: ad augustū iudicaui mittere. De quo quid certū scribā dño non habeo: propter qđ produxi eū ad vos et maxime ad te rex agrippa: ut interrogatione facta habeam quid scribam. Sine ratōne enī michi videt mittere vinctū: et causas eiꝰ nō significare. C. xxvi.

Agrippa vero ad paulū ait. Permittitur tibi loqui p temetipso. Tūc paulꝰ extenta manu cepit rationē reddere. De oīnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa estimo me beatū apud te: cū sim defensurus me hodie: maxime te sciente oīnia que apud iudeos sunt ꝺsuetudines ⁊ questiones: propter qđ obsecro patienter me audias. Etquidem vitam meā a iuuentute que ab initio fuit in gēte mea in iherosolimis nouerūt oīnes iudei: prescientes me ab initio si velint testimoniū phibere quīā sc̄m certissimā sectam nostre religionis vixi phariseus. Et nūc in spe ꝙ ad pres nostros repromissionis facta ē a deo: sto iudicio subiectꝰ: in qua duodecim tribus nre nocte et die deseruientes sperāt deuenire. De qua spe accusor a iudeis rex. Quid incredibile iudicat apud vos si deꝰ mortuos suscitat? Et ego quidē estimaueram me aduersus nomen ihesu nazareni debere multa contraria agere: quod et feci iherosolimis. Et multos sanctoꝝ ego in carceribus inclusi a principibz sacerdotū potestate accepta: ⁊ cū occiderent detuli sententiam. Et p oīnes synagogas frequenter puniens eos: compellebam blasphemare: ⁊ āplius insaniēs in eos: persequebar usq; in exteras ciuitates. In quibus dum irem damascum: cū potestate et pmissu principū sacerdotū: die media in via vidi rex de celo supra splendorē solis circunfulsisse me lumen: ⁊ eos ꝙ mecū simul erant oīnesq; nos cū decidissem⁹ i terrā audiui vocē loquentē michi hebraica lingua. Saule saule quid me persequeris? Durū ē tibi contra stimulū calcitrare. Ego aūt dixi. Quis es domine? Dns aūt dixit. Ego sum ihesus: quē tu persequeris. Sed exurge: ⁊ sta supra pedes tuos. Ad hoc enī apparui tibi: ut cōstituam te ministrū ⁊ testem eorū que vidisti ⁊ eoꝝ quibz apparebo tibi: eripiens te de plis et gentibz in quas nūc ego mitto te: aperire oculos eoꝝ ut cōuertant a tenebris ad lucē: ⁊ de potestate sathane ad deū: ut accipiant remissionē peccatoꝝ et sortē inter sāctos per fidem ꝙ est in me. Vnde rex agrippa non fui incredulus celesti visioni: sed his qui sunt damasci primū et iherosolimis ⁊ i omnē regionē iudee: ⁊ gentibus ānunciabā: ut penitentiā agerēt: et conuerterent ad deū: digna penitentie opera facientes. Hac ex causa me iudei cū essem i templo apprehensū temptabant interficere. Auxilio aūt adiutus dei usq; in hodiernū diē sto testificās mīnori atq; maiori: nichil extra dicens q̄ꝫ que prophete locuti sunt futura esse et moyses: si passibilis christus: si primus ex resurrectione mortuoꝝ lumē ānunciaturus ē populo et gentibz. Hec loquente eo ⁊ rationē reddente: festus magna voce dixit. Insanis paule. Multe te littere ad insaniam conuertūt. Et paulꝰ:

non insanio inquit optime feste: sed veritatis et sobrietatis verba loquor. Scit enī de hijs rex: ad quē et constanter loquor. Latere enī eum nichil horū arbitror. Neq; enī in angulo quicq; horū gestū est. Credis rex agrippa prophetis? Scio qa credis. Agrippa autē ad paulū. In modico suades me christianū fieri. Et paulus. Opto apud deū et ī modico et in magno: nō tantum te: sed etiā oēs q audiūt hodie fieri tales qualis et ego sum: exceptis vinclis hijs. Et exsurrexit rex et presses et bernice et q assidebāt eis. Et cū secessissent: loquebant ad invicē dicentes: quia nichil morte aut vinculoz dignū quid facit homo iste. Agrippa autē feste dixit. Dimitti poterat homo hic: si non appellasset cesarem. C. xxvm.

Ut aūt iudicatū est navigare eū in ytaliam et tradi paulū cū reliquis custodijs centurioni noīe iulio cohortis auguste: ascendētes nauem adrumentinam incipientem navigare: circa asie loca sustulim9: perseverāte nobiscū aristarcho macedone thessalonicense. Sequēti aūt die venimus sydonē. Humane aūt tractās iulius paulum permisit ad amicos ire: et curā sui agere. Et inde cū sustulissem9 subnavigavimus cyprū: propterea q essent venti contrarij. Et pelagus cilicie et pamphilie navigātes venim9 listram que est licie: et ibi invenientes centurio nauem alexandrinā navigantē in ytaliam: trāsposuit nos in eā. Et cū multis diebus tarde navigarem9 et vix devenissemus otea gnydū: prohibēte nos vento adnavigavim9 crete iuxta salmonem. Et vix iuxta navigātes venimus in locū quendā q vocat bonіportus: cui iuxta erat civitas thalassa. Multo aūt tpe peracto et cū iam non esset tuta navigatō eo q et ieiunium iā pteriisset: cōsolabat eos paulus dicēs eis. Viri: video q cū iniuria et multo damno nō solū oneris et navis: sed etiā aiaz nrāz incipit navigatō. Centurio aūt gubernatori et nauclero magis credebat: q hijs que a paulo dicebantur. Et cū aptus portus nō esset ad hyemandum: plurimi statuerūt consilium navigare inde si quo modo possent devenientes phenicen hyemare portū crete respicientem ad affricū et ad chorū. Aspirante aūt austro estimātes propositū se tenere: cū subtulissent de asson-legebant cretā. Non post multum autem misit se contra ipam vētus typhonicus: qui vocat euroaquilo. Cūq; arrepta esset navis: et nō posset conari in ventum: data naue flatibz ferebamur. In insulā aūt quandā decurrētes que vocatur cauda: potuim9 vix obtinere scapham. Qua sublata adiutorijs utebant accingētes navem: timentes ne in syrtim inciderēt: summisso vase sic ferebant. Valida aūt nobis tempestate iactatis: sequenti die iactū fecerūt: et tercia die suis manibz armamēta navis proiecerūt. Neq; aūt sole neq; sydеribus apparētibz p plures dies et tempestate nō exigua imminēte: iā ablata erat spes omnis salutis nre. Et cū multa ieiunatio fuisset: tūc stās paul9 in medio eoz dixit. Oportuerat quidē o viri audito me non egredi a creta: lucriq; facere iniuriā hāc et iacturā. Et nūc suadeo vobis bono animo esse. Amissio enī nullius aīe erit ex nobis: ptercq; navis. Astitit enim michi hac nocte āgelus dei cui9 sum ego et cui deservio: dicēs. Ne timeas paule: cesarі te oportet assistere. Et ecce donavit tibi

deus oñes qui nauigãt tecũ. Propter quod bono aĩo estote viri. Credo enĩ deo: quia sic erit quemadmodũ dictũ est michi. In insulã aũt quandã oportet nos deuenire. Sed postea q̃ quartadecima nox supuenit: nauigãtibs nobis in adria circa mediã nocte suspicabant naute apparere sibi aliquã regionẽ. Qui et submittentes bolidem inuenerũt passus viginti: et pusillum inde separati inuenerũt passus quindecim. Timentes aũt ne ĩ aspera loca incideremus: de puppi mittẽtes anchoras quartum optabãt diẽ fieri. Nautis vero querentibs fugere de naui: cũ mississent scapham in mare sub optentu quasi inciperẽt a prora anchoras extendere: dixit paulus centurioni et militibus. Nisi hi ĩ naui manserit: vos salui fieri nõ potestis. Tũc absciderunt milites funes scaphe: et passi sunt eam excidere. Et cũ lux inciperet fieri: rogabat paulus oñes sumere cibũ dicẽs. Quartadecima die hodie expectãtes ieiuni permanetis: nichil accipientes. Propter qđ rogo vos accipere cibũ p salute vra: quia nullius vrm capilli de capite peribit. Et cũ hec dixisset: sumens panẽ gratias egit deo ĩ cõspectu omniũ: et cũ fregisset cepit mãducare. Animequiores aũt facti oñes: et ipi assumpserũt cibũ. Eramus aũt vniuersi aĩe in naui ducente septuagintasex. Et saciati cibo alleuiabãt nauẽ: iactantes triticũ in mare. Cũ aũt dies fact9 esset terrã nõ agnoscebãt: sinum vero quendã cõsiderabãt habẽtem litus: ĩ quẽ cogitabãt si possent eicere nauem. Et cũ anchoras sustulissent cõmittebãt se mari: simul laxantes iũcturas gubernaculorũ: et leuato artemone secũdũ aure flatũ tendebant ad litus. Et cum incidissemus in locũ bithalassum impegerũt nauẽ: et prora quidẽ fixa manebat immobilis: puppis vero soluebat a vi maris. Militũ aũt consiliũ fuit ut custodias occiderent: ne quis cũ enatasset effugeret: centurio aũt volens saluare paulũ prohibuit fieri. Jussitq; eos qui possent natare mittere se primos et euadere et ad terrã exire: et reliquos alios ĩ tabulis ferebãt: quosdã sup ea q̃ de naui erãt. Et sic factũ ẽ: ut oñes aĩe euaderẽt ad terã. C. xxvm.

Et cũ euasissem9: tũc cognouim9 quia mitilene insula vocabatur. Barbari vero pstabãt nõ modicã humanitatem nobis. Accensa enĩ pira refrigerabãt nos oñes: propter imbrem qui imminebat et frigus. Cũ congregasset aũt paulus sarmentorũ aliquantã mltitudinẽ et imposuisset sup ignem: vipera a calore cũ prosiliisset invasit manũ eius. Ut vero viderũt barbari pẽdentem bestiã de manu ei9: ad inuicem dicebãt. Utiq; homicida ẽ homo hic: qui cũ euasit de mari vltio non sinit cũ viuere. Et ille quidẽ excutiens bestiã in ignẽ: nichil mali passus est. At illi existimabãt eũ in tumorẽ conuertendũ: et subito casurũ et mori. Diu aũt illis sperãtibs et videntibus nichil mali in eo fieri: cõuertentes se: dicebãt eũ esse deũ. In locis aũt illis erãt predia principis insule noĩe publij: qui nos suscipiẽs: triduo benigne exhibuit. Contigit aũt patrem publij febribs et dissinteria vexatũ iacere. Ad quem paulus intrauit: et cũ orasset et imposuisset ei manus saluauit eũ. Quo facto: oñes q̃ in insula habebãt infirmitates accedebãt et curabant. Qui etiã multis honoribs nos honorauerũt: et nauigãtibs imposuerũt q̃ necessaria

erant. Post menses aũt tres nauigauimus ī naui alexãdrina q̃ in insula hyemauerat: cui erat insigne castroꝝ. Et cũ venissemus siracusam: mãsimꝰ ibi triduo. Inde circũlegentes deuenimus regium: et post unũ diem flante austro sequenti die venimus putheolos. ubi inuẽtis frĩbꝫ rogati sumus manere apud eos dies septẽ: et sic venimus romam. Et inde cũ audissent fratres occurrerunt nobis usq; ad appij forũ et tribus tabernis. Quos cũ vidisset paulus: gratias agens deo accepit fiduciã. Cũ autẽ venissemus romam pmissum est paulo pmanere sibimet: cum custodiente se milite. Post terciũ autẽ diẽ convocauit pmos iudeorũ. Cumq; venissent dicebat eis. Ego viri fratres nichil aduersus legem faciens aut morem patrũ: vinctus ab hierosolimis tradit⁹ sum ī manꝰ romanorum: q̃ cũ interrogationẽ de me habuissent voluerũt me dimittere: eo q̃ nulla esset causa mortis in me. Cõtradicentibꝫ aũt iudeis coactus sũ appellare cesarem: nõ quasi gentẽ meã habens aliquid accusare. Propter hãc igitur causam rogaui vos videre et alloqui. Propter spem enī israhel cathena hac circundatus sum. At illi dixerũt ad eũ. Nos neq; litteras accepimus de te a iudea: neq; aduenies aliq̃s fratrũ nũciauit aut locutus ẽ quid de te malũ. Rogamus aũt a te audire que sentis. Nam de secta hac notũ est nobis: q̃a ubiq; ei contradicit. Cũ cõstituissent aũt illi diẽ venerũt ad eũ in hospitiũ plurimi. quibꝫ exponebat testificans regnũ dei suadensq; eis de ihesu ex lege moysi et prophetis a mane usq; ad vesperã. Et quidã credebãt his que dicebant: quidã vero nõ credebãt. Cũq; inuicem non essent cõsentientes: discedebant dicente paulo unũ verbũ. Quia bene spiritus sanct⁹ locutus est per ysaiam prophetã ad patres nros dicens. Vade ad pplm istũ et dic. Aure audietis et nõ intelligetis: et videntes videbitis et non perspicietis. Incrassatum ẽ cor pplī huius et auribꝫ grauiter audierũt et oculos suos cõpresserũt: ne forte videant oculis et auribꝫ audiãt et corde intelligãt: et conũtant se et sanem eos. Notũ ergo sit vobis: quĩ gentibꝫ missum est hoc salutare dei: et ipsi audiẽt. Et cũ hec dixisset: exierunt ab eo iudei multam habẽtes inter se questionem. Mãsit aũt biennio toto in suo cõductu: et suscipiebat omẽs q̃ ingrediebãtur ad eũ: p̃dicans regnũ dei et docens que sunt de dño ihesu cristo cũ omni fiducia sine prohibitione. Explicit act⁹ apostolor⁹ Incipit prologꝰ ī epl̃as canonicas.

Quia ita ẽ ordo apud grecos qui integre sapiũt fideq; rectã sectant epl̃arũ septẽq; canonice nuncupant: sicut ī latinis codicibꝫ inuenit: ut quia petrus est p̃mus ī ordine apostolorũ prime sũt etiã eiꝰ epistole ī ordine ceterarum. Sed sicut euangelistas dudũ ad veritatis lineã correximꝰ: ita has proprio ordini deo iuuãte reddimus. Est enī una earꝫ prima iacobi: due petri: tres iohannis: et iude una. Que si sic ut ab eis dĩgeste sunt ita quoq; ab interpretibꝫ fideliter ī latinũ verterẽtur eloquiũ: nec ambiguitatẽ legentibus facerent: nec sermonũ sese varietas impugnaret: illo p̃cipue loco ubi de unitate trinitatis in prima iohãnis epl̃a positũ legimꝰ: in qua etiã ab infidelibus trãllatoribꝫ multũ creatum esse a

fidei veritate competim⁹: tm̃ tantum modo vocabula ꝓr ē aque sāguinis et spirit⁹ ī ipa sua editōne ponētibus: et patris verbiq; ac spirit⁹ testimoniū omittentibz · in quo maxime et fides katholica roborat̃: et patris et filij et spiritus sācti una diuinitatis substā-tia comprobat̃. Jn ceteris vero eplis quātum a nostra alioꝝ discet editō: le-ctoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo xristi eustochium dū a me impē-sius scripture veritatē inquiris meam qdamodo senectutē inuidoꝝ dentibz corrodendā ꝓponis: q̄ me falsarium corruptoremq; sanctaꝝ ꝓnūciant scri-pturaꝝ. Sed ego ī tali opere nec emu-lorū meoꝝ inuidētiā ꝓtimesco: nec san-cte scripture veritatē poscētibus denega-bo.

Argumentū in epistolam s. Jacobi apostoli.

Jacobus ap̄lus sanctū instruit clerum de cultura electiū ꝓceptorū et regula katholice obseruāte: ⁊ de inuicte pa-tiētie maiestate. et de reuelatōne plurimorum: ⁊ de mendatio magistrorū.

Incipit epla Iacobi. Cap. i.

Jacobus dei et dñi nostri ihesu xristi seruus: duodecim tribubus que sunt ī dispersione salutē. Omne gaudium existimate fratres mei cū ī temptatio-nes varias inciderit̃is: scientes q̄ pro-batio fidei vestre patiētiā operat̃. Pa-tiētia aūt op⁹ ꝑfectū habeat: ut sitis per-fecti et integri ī nullo deficiētes. Si q̄s aūt vr̄m indiget sapientia postulet a deo q̄ dat omnibus affluenter et non improperat: ⁊ dabit̃ ei. Postulet autē in fide: nichil hesitās. Qui enī hesitat similis ē fluctui maris: q̄ a vento mo-uetur et circūfert̃. Nō ergo estimet ho-mo ille q̄ accipiat aliquid a domino.

Vir duplex animo incōstans ē in o-mnibus vijs suis. Gloriet̃ aūt frater humilis in exaltatione sua: diues au-tem ī humilitate sua: q̄m sicut flos fe-ni transibit. Exortus ē enī sol cū ardo-re et arefecit fenū: et flos eius decidit: et decor vultus ei⁹ deperijt. Jta ⁊ diues in itinerib⁹ suis marcescet. Beatus vir qui suffert temptationē: quoniā cū probatus fuerit accipiet coronā vi-te: quā repromisit de⁹ diligentibus se. Nemo cū temptatur dicat: q̄m a deo temptat̃. Deus enī intemptator malo-rum ē. Ipe aūt neminē tēptat. Vnus-quisq; vero temptat̃ a concupiscentia sua: abstractus ⁊ illectus. Deinde con-cupiscētia cū conceperit parit peccatū: peccatū vero cū consūmatū fuerit gene-rat mortē. Nolite itaq; errare fratres mei dilectissimi. Omne datū optimū et omne donū ꝑfectū desursū ē descen-dens a patre luminū: apud quē non ē trālmutatio: nec vicissitudinis obum-bratio. Volūtarie enī genuit nos ver-bo veritatis: ut simus initiū aliqd̄ cre-ature ei⁹. Scitis fratres mei dilectissi-mi. Sit aūt oīs hō velox ad au-diendū: tardus aūt ad loquendū: et tardus ad irā. Jra enī viri iustitiā dei non operat̃. Propter qd̄ abicientes o-mnē immūdiciā ⁊ abūdātiā malicie· in mānsuetudine suscipite insitū verbū: quod potest saluare aias vras. Este-te autē factores verbi ⁊ nō auditores tantū fallentes vosmetipos: q̄a si quis auditor est verbi ⁊ nō factor hic compa-rabit̃ viro cōsideranti vultū natiuita-tis sue ī speculo. Cōsiderauit enī se et abijt: ⁊ statim oblitus ē qualis fuerit. Qui aūt ꝓspexerit in lege ꝑfecte libertā-tis ⁊ permanserit nō auditor obliui-osus fact⁹ sed factor operis: hic beatus

in facto suo erit. Si quis aūt putat se religiosū esse nō refrenans linguā suam sed seducēs cor suū: huius vana est religio. Religio mūda et immaculata apud deū et pīem hec est: visitare pupillos et viduas in tribulatōne eox: et immaculatū se custodire ab hoc seculo.

Fratres mei: nolite īpsonax C. II. acceptione habere fidē dominī nostri ihesu cristi gl'e. Etenī si introierit in cōuentū vīm vir· aureū annulū habens i veste candida: introierit aūt et pauper i sordido habitu: et intendatis in eū qui indutus est veste preclara et dixeritis tu sede hic· bene: pauperi aūt dicatis tu sta illic· aut sede sub scabello pedū meorū: nōne iudicatis apud vosmetipos et facti estis iudices cogitationū iniquax? Audite fratres dilectissimi. Nōne deus elegit pauperes in hoc mūdo diuites in fide ⁊ hēredes regni: quē repromisit deus diligentibus se? Vos aūt exhonorastis pauperem. Nōne diuites p potentiā opprimunt vos· et ipi attrahūt vos ad iudicia? Nōne ipi blasphemāt bonū nomē quod inuocatū est sup vos? Si tamē legē pficitis regalem scīm scripturas diliges proximū tuū sicut teipm· benefacis: si aūt psonas accipitis peccatū operamini: redarguti a lege tanq̄ transgressores. Quicūq; aūt totam legē seruauerit: offendat aūt i uno: factus est omniū reus. Qui enī dixit nō mechaberis: dixit et nō occides. Quod si nō mechaberis· occides aūt: factus es transgressor legis. Sic loquimini ⁊ sic facite: sicut p legē libertatis incipiētes iudicari. Iudicū enī sine misericordia illi: qui nō facit misericordiam. Superexaltat autē misericordia iudicū. Quid pderit fratres mei si fidē quis dicat se habere: opera aūt non habeat? Nunquid poterit fides saluare eū? Si aūt frater et soror nudi sint et indigeāt victu quotidiano: dicat autē aliquis ex vobis illis· ite in pace· calefacimini ⁊ saturamini· nō dederitis aūt eis que necessaria sūt corpori: q̄d proderit vobis? Sic et fides si non habeat opera: mortua ē in semetipa. Sed dicit aliquis. Tu fidem habes: et ego opera habeo. Ostende michi fidē tuā sine operibz: ⁊ ego ostendam tibi ex operibz fidē meā. Tu credis quoniā unus ē deus: benefacis. Et demones credūt: ⁊ cōtremiscūt. Vis aūt scīre o homo inanis: q̄m fides sine operibz otiosa ē? Abraha pater noster nōne ex operibz iustificatus ē· offerēs ysaac filiū suū sup altare? Vides q̄m fides cooperabat operibz illius: ⁊ ex operibz fides consūmata ē? Et suppleta ē scriptura dicēs. Credidit abraha deo: et reputatū est illi ad iusticiā: et amicus dei appellatus ē. Videtis q̄m ex operibz iustificat homo: ⁊ nō ex fide tantū? Similiter et raab meretrix: nōne ex operibz iustificata est suscipiens nūcios· ⁊ alia via eicies? Sicut enīm corpus sine spiritu mortuum est ita et fides sine operibus mortua est. C. III.

Nolite plures magistri fieri fratres mei: scientes quoniā magis iudiciū sumitis. In multis enīm offendimus oēs. Si quis in verbo nō offendit: hic pfectus ē vir. Potest etiā freno circūducere totū corp̄. Si aūt equis frena i ora mittim̄ ad cōsentiendum nobis: oē corp̄ illox circūferimus. Et ecce naues cū magne sint et a ventis validis minent: circūferunt aūt a modico gubernaculo ubi impet̄ dirigentis voluerit. Ita ⁊ lingua modicū quidē membrū ē: ⁊ magna exaltat.

Ecce quãtus ignis qñ magnã siluam incendit. Et lingua ignis ẽ: vniuersitas iniquitatis. Lingua ostituitur ī membris nr̃is que maculat totũ corpus: ⁊ inflãmat rotam natiuitatis nostre inflãmata a gehenna. Omnis enī natura bestiaꝝ et volucrũ et serpentium etiã ⁊ ceteroꝝ domanť et domita sunt a natura humana: linguã aũt nullꝰ hominũ domare potest. Inquietum malum: plena veneno mortifero. In ipa benedicimꝰ deũ et patrẽ: ⁊ in ipsa maledicimꝰ hoies q̃ ad ymaginẽ et similitudinem dei facti sunt. Ex ipo ore procedit benedictio et maledictio. Sñ oportet fratres mei hec ita fieri. Sñunquid fons de eodẽ foramine emanat dulcem et amaram aquã ꝯ Sñũquid potest fratres mei ficus uuas facere: aut vitis ficus ꝯ Sic neq; salsa dulcẽ potest facere aquã. Quis sapiẽs ⁊ disciplinatus inter vos ꝯ Ostendat ex bona cõuersatione operationẽ suam in mansuetudine sapiẽcie. Quod si zelũ amarũ habetis ⁊ cõtentiones sint in cordibꝫ vr̃is: nolite gloriari et mendaces esse adũsus veritatẽ. Sñon est enim ista sapiẽcia desursum descendẽs a pre luminũ: sed terrena animalis. dyabolica. Ubi enī zelus et contentio: ibi inconstantia et oñe opus prauũ. Que aũt desursum ẽ sapiẽcia: pmũ quidẽ pudica ẽ deinde pacifica. modesta suadibilis. bonis cõsentiẽs plena misericordie et fructibus bonis: iudicans sine simulatione. Fructus aũt iusticie ī pace seminať: faciẽtibꝫ pacem. C. iiii.

Unde bella et lites ī vobis ꝯ Sñonne ex cupiscẽcijs vr̃is: q̃ militãt in membris vr̃is ꝯ Cõcupiscitis et nõ habetis: occiditis et zelatis: ⁊ non potestis adipisci. Litigatis ⁊ belligeratis: et nõ habetis propter quod nõ postulatis. Petitis ⁊ nõ accipitis: eo q̃ male petatis: ut in concupiscẽcijs vestris insumatis. Adulteri: nescitis q̃a amicicia huius mũdi inimica dei ꝯ Quicunq; ergo voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei cõstituit. An putatis q̃a inaniter scriptura dicat: ad inuidiã cupiscit spiritꝰ q̃ habitat in vobis ꝯ Sñaiorẽ aũt dat gratiã. Propter qđ dicit. Deus superbis resistit: humilibꝫ aũt dat gratiã. Subditi ergo estote deo: resistite aũt dyabolo: et fugiet a vobis. Appropiate deo: et appropinquabit vobis. Emundate manus peccatores: ⁊ purificate corda duplices animo. Sñiseri estote et lugete et plorate: risus vester ī luctũ cõuertať: ⁊ gaudiũ ī merorẽ. Humiliamini in conspectu dñi: et exaltabit vos. Sñolite detrahere alterutrũ fres mei. Qui detrahit frẽi aut q̃ iudicat fratrẽ suũ: detrahit legi et iudicat legẽ. Si aũt iudicas legẽ: nõ es factor legis sed iudex. Unus ẽ enī legislator et iudex: qui potest perdere et liberare. Tu aũt quis es qui iudicas proximũ tuũ ꝯ Ecce nunc q̃ dicitis hodie aut crastino ibimus in illã ciuitatẽ: ⁊ faciemꝰ ibi q̃dẽ annũ et mercabimur ⁊ lucrũ faciemus: q̃ ignoratis quid erit ī crastino. Que est enī vita vr̃a ꝯ Vapor ẽ ad modicũ parens: et deinceps exterminabiť pro eo ut dicatis: si dñs voluerit. ⁊ si vixerimus. faciemꝰ hoc aut illud. Sñũc autẽ exultatis ī superbijs vr̃is. Omnis exultatio talis maligna ẽ. Scienti igiť bonũ facere ⁊ non facienti: peccatũ ẽ illi. C. v.

Agite nũc diuites: plorate ululantes ī miseriijs vr̃is que aduenient vobis. Diuicie vr̃e putrefacte sũt et vestimẽta vestra a tineis comesta sunt.

Aurū et argentū vestrū eruginauit: et
erugo eoꝝ in testimoniū vobis erit: et
manducabit carnes vras sicut ignis.
Thesaurizastis vobis irā in nouissimis
diebus. Ecce merces operariorū q̄ mes-
suerunt regiones vras que fraudata
est a vobis clamat: et clamor eorū in
aures dñi sabaoth introiuit. Epulati
estis sup terrā: et in luxurijs enutristis
corda vestra. In die occisionis addixi-
stis et occidistis iustū: et nō restitit vo-
bis. Patientes igit estote fratres usq;
ad aduentū dñi. Ecce agricola expe-
ctat pciosum fructū terre: patienter ferēs
donec accipiat temperaneū et serotinū.
Patiētes igit estote et vos et confirmate
corda vra: quoniā aduētus dñi appro-
pinquabit. Nolite ingemiscere fratres
in alterutrū: ut nō iudicemini. Ecce iu-
dex ante ianuā assistit. Exemplū acci-
pite fratres laboris et patiētie prophetas:
qui locuti sunt i noīe dñi. Ecce beatifi-
camus eos q̄ sustinuerūt. Sufferentiā
iob audistis: et finē dñi vidistis: quīa
misericors est dñs et miserator. Ante
omnia aūt fratres mei nolite iurare:
neq; p celū neq; per terrā neq; aliud qđ-
cunq; iuramētū. Sit aūt sermo vester
est: ē: non: nō: ut nō sub iudicio decida-
tis. Tristat aūt aliq̄s vrm: oret equo
animo et psallat. Infirmat quis in
vobis: inducat psbiteros ecclie et orēt
sup eū unguētes eū oleo i noīe dñi. Et
oratio fidei saluabit infirmū: et alle-
uabit eū dñs: et si in peccatis sit dimit-
tentur ei. Cōfitemini ergo alterutrum
peccata vra: et orate pro inuicē ut sal-
uemini. Multū enī valet deprecatio iu-
sti assidua. Helias homo erat similis
nobis passibilis: et oratione orauit
ut nō plueret sup terrā: et nō pluit an-
nos tres et mēses sex. Et rursū orauit:
et celū dedit pluuiā: et terra dedit fructū
suū. Fratres mei: si quis ex vobis erra-
uerit a veritate et conuerterit quis eū: scire
debet: quoniā qui conuerti fecerit pecca-
torē ab errore vie sue saluabit animā
eius a morte: et operit multitudinem
peccatorū. Explicat epla Iacobi.

Argumētū in eplam primā beti petri apostoli canonicam

Discipulos saluatoris in-
uicti toto orbe diffusos et
peregrinos in hoc seculo
mōstrat: et pterite vite pe-
nitere suadet: et in nouā vitā proficere
tota cū sollicitudine exhortat̄ Symon
petr⁹ filius iohānis prouincie galilee
vico bethsaida frater andree apostoli.

Incipit epla canonica beti petri apostoli & primum.

Petrus apus: iesu
xpisti: electis aduenis
dispersionis pōthi
galatie capadotie
asie et bithinie secū-
dum prescientiā dei
patris in sanctificationē spiritus in obe-
dientiam et aspersionē sanguinis ihesu
xpisti: gratia vobis et pax multiplicet̄.
Benedictus deus et pater dñi nri ihe-
su xpisti q̄ scdm misericordiā suā ma-
gnā regenerauit nos i spem vivam p
resurrectionē ihesu xpisti ex mortuis in
hereditatē incorruptibilē et incontami-
natā et immarcessibilē cōseruatam i
celis: in vobis qui i virtute dei custodi-
mini p fidē in salutē parata revelari
in tpore nouissimo. In quo exultabi-
tis: modicū nūc si oportet cōtristari i
varijs temptationibus: ut probatio ve-
stre fidei multo pciosior sit auro qđ p
ignē probat̄: inueniat̄ in laudē et glo-
riam et honorē in revelatione ihesu

cristi:quē cum uideritis diligetis. Qui quē nūc quoq; non uidentes creditis: credētes aūt exultabitis letitia inenarrabili et glorificata:reportātes finem fidei uestre salutē aiarū uestrarū. De qua salute exquisierūt atq; scrutati sūt prophete·qui de futura ī nobis gratia prophetauerūt: scrutātes ī qđ uel quale tempus significaret in eis spiritꝰ cristi·pnuncians eas q̄ in cristo sunt passiones ⁊ posteriores glorias:quibus reuelatū est·q̄a nō sibimetipis:uobis aūt ministrabāt ea que nūc nunciata sunt uobis·per eos q̄ euangelizauerūt uobis spiritu sancto misso de celo: in quē desiderāt angeli ꝓspicere. Propt quod succincti lumbos mentis uestre sobrij perfecti sperate in eā que offertur uobis gratiā ī reuelationē ihesu cristi: quasi filij obedientie·non configurati prioribs ignorātie ure desideriis: sed scōm eum qui uocauit uos sanctū:ut et ipi in oī cōuersatione sancti sitis quoniā scriptū ē:sancti eritis quoniā ego sanctus sum. Et si patrē inuocatis eum q̄ sine acceptōne psonaꝝ iudicat scōm uniuscuiusq; opus:in timore incolatus urī tēpore·cōuersamini: scientes q; nō corruptibilibs auro uel argēto redempti estis de uana ura cōuersatione paterne traditionis: sed pciosо sanguine quasi agni immaculati cristi et incōtaminati: prognati quidem ante mūdi cōstitutionē: manifestati aūt nouissimis tēporibs ꝓpter uos q̄ p ipm fideles estis in deo:q̄ suscitauit eū a mortuis·et dedit ei gl'iam:ut fides uestra et spes esset in deo. Animas uestras castificantes ī obedientia caritatis·ī fraternitatis amore: simplici corde inuicē diligite attentius:renati nō ex semīe corruptibili sed incorruptibili per uerbū dei uiui et pmanentis:quia omis caro ut fenū:et oīs gloria ei⁹ tāq; flos feni. Exaruit fenū ⁊ flos eius decidit:uerbū aūt dñi manet ī eternū. Hoc ē aūt uerbū qđ euāgelizatum ē ī uobis.

Deponētes igit omnē malī·C·n· ciā et omnē dolū et simulationes et inuidias ⁊ oīnes detractiones:sicut modo geniti infantes rationabiles ⁊ sine dolo lac concupiscite ut in eo crescatis in salutē:si tamē gustastis qm dulcis ē dñs. Ad quē accedentes lapidem uiuū ab hominibs qđē reprobatum a deo aūt electū et honorificatū: et ipi tanq; lapides uiui superedificamini dom⁹ spirituales ī sacerdociū sāctū: offerētes spiritales hostias acceptabiles deo p ihesum cristū. Propter quod continet scriptura. Ecce pono in syon lapidē summū angularem probatū electum pciosū: ⁊ q̄ crediderit in eū nō confundetur. Uobis igit honor credētibus:nō credētibs aūt lapis quem reprobauerūt edificantes hic factus ē in caput anguli et lapis offensionis et petra scandali:hijs qui offendūt uerbo nec credūt ī quo et positi sūt. Uos aūt genus electū regale sacerdociū gēs sancta ꝓpłus acquisitionis: ut uirtutes āmuncietis ei⁹ qui de tenebris uos uocauit ī ammirabile lumē suū. Qui aliquādo nō ꝓplus dei nūc aūt ꝓplus dei:qui nō consecuti misdiam:nunc aūt misdiam cōsecuti. Carissimi·obsecro uos tanq; aduenas et pregrinos abstinere uos a carnalibus desideriis que militāt adūsus aiam cōuersationem uram inter gētes habentes bonam:ut ī eo q̄ detractāt de uobis tanq; de malefactoribus:ex bonis operibus uos cōsiderātes·glorificent deum ī die uisitationis. Subiecti igit estote

oñi humane creature propter deum. Sive regi quasi p̃cellenti: sive ducibꝫ tanq̃ ab eo missis·ad vindictã malefactorꝫ: laudẽ vero bonorꝫ. Quia sic ẽ voluntas dei: ut benefaciẽtes obmutescere faciatis imprudẽtium hominũ ignorantiã. Quasi liberi: et non quasi velamen habentes malicie libertatẽ: sed sicut serui dei. Omnes honorate: fraternitatẽ diligite. Deũ timete: regẽ honorificate. Serui subditi estote in omni timore dñi: nõ tantũ bonis ꝫ modestis: sed etiã discolis. Hec ẽ enim gratia: si propter dei ꝯscientiã sustinet quis tristiciã patiẽs iniuste. Que enĩ est gratia: si peccantes ꝫ colaphizati sufferetis? Sed si benefaciẽtes patienter sustinetis: hec ẽ gratia apud deũ. In hoc enĩ vocati estis: qꝛa et xp̃s passus ẽ p̃ vobis·vobis relinquẽs exemplũ: ut sequamini vestigia ei⁹. Qui peccatum nõ fecit: nec inuentus ẽ dolus in ore eius. Qui cũ malediceret nõ maledicebat: cũ pateret nõ cõminabatur. Tradebat aũt iudicãti se iniuste. Qui peccata nostra ipe pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui iustic̃e viuamus: cuius liuore sanati estis. Erratis enĩ sicut oues errãtes: sed conuersi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarũ. C· m·

Similiter et mulieres subdite sint viris suis ut et si qui nõ credũt verbo·p̃ mulierũ cõuersationẽ sine verbo lucrificãt: ꝯsiderantes in timore castã cõuersationẽ vestrã. Quarũ sit nõ extrinsecus capillatura aut circundatio auri aut indumẽti vestimẽtorũ cultus: sed q̃ abscõditꝰ ẽ cordis homo in incorruptibilitate quieti ꝫ modesti spiritus: qui ẽ in cõspectu dei locuples. Sic enĩ aliquãdo et sancte mulieres sperantes in deo ornabant se subiecti propriis viris: sicut sara obediebat abrahe dñm eũ vocans: cuꝰ estis filie benefaciẽtes·ꝫ nõ timentes vllã perturbationẽ. Viri similiter cohabitãtes scdm scientiã: quasi infirmiori vasculo muliebri impertientes honorẽ tanq̃ ꝫ coheredibus gratie vite: ut nõ impediant̃ orationes vr̃e. In fide aũt oñes vnanimes cõpatiẽtes·fraternitatis amatores·misericordes·modesti·humiles·non reddentes malũ p̃ malo·nec maledictũ pro maledicto: sed econtrario benedicẽtes: qꝛa in hoc vocati estis: ut benedictionẽ hereditate possideatis. Quis ẽ enĩ qui vult vitã diligere: ꝫ dies videre bonos: coherceat linguã suã a malo: ꝫ labia eiꝰ ne loquant̃ dolũ. Declinet aũt a malo ꝫ faciat bonũ: inq̃rat pacẽ ꝫ sequat̃ eã: qꝛa oculi dñi super iustos: et aures eiꝰ in preces eorũ: vultus aũt dñi sup̃ facientes mala. Et q̃s est qui vobis noceat: si boni emulatores fueritis? Sed ꝫ si quid patimini propter iusticiã beati. Timorẽ autem eorꝫ ne timueritis: et nõ conturbemini. Dñm aũt xp̃m sanctificate in cordibus vr̃is: parati semp̃ ad satisfactionem omni poscenti vos rationẽ de ea que in vobis ẽ spe: sed cum modestia ꝫ timore cõscientiam habẽtes bonã: ut in eo q̃ detrahũt de vobis confundant̃: qui calumniant̃ vr̃am bonã in xp̃o conuersationẽ. Melius ẽ enĩ ut benefacientes si volũtas dei velit pati q̃m malefaciẽtes: qꝛa ꝫ xp̃s semel pro peccatis nostris mortuus ẽ iustus p̃ iniustis: ut nos offerret deo·mortificatos quidẽ carne viuificatos aũt spiritu. In quo ꝫ his qui i carcere erãt spiritualiter veniens predicauit: q̃ incredduli fuerãt aliquãdo exspectabãt dei patiẽciam in diebꝫ

noe cū fabricaret̄ archa: in qua pauci id ē octo aie salue facte sūt p aquam. Nūc et vos nūc similis forme saluos facit baptisma: nō carnis depositio sordiū: sed ꝺscientie bone interrogatō in deū: p resurrectionē ihesu cristi a mortuis q̄ est in dextera dei: deglutiēs mortem ut vite eterne heredes efficeremur: profectus in celum subiectis sibi angelis et potestatibz ꝫ virtutibus. C. Im

Cristo igit̄ passo in carne et vos eadē cogitatione armamini: qꝫ qui passus ē in carne desist a peccatis: ut non iam desideriis hominū sed voluntati dei qd̄ reliquū ē in carne viuat temporis. Sufficit enī preteritū temp⁹ ad voluntatē gentiū cōsummandā his q̄ ambulauerūt in luxuriis in desideriis vinolētiis cōmessationibz potationibz ebrietatibz ꝫ illicitis ydolorū cultibz. In quo āmirant̄ nō cōcurrentibus vobis i eandē luxurie cōfusionē blasphemātes: q̄ reddēt rationē ei q̄ paratus est iudicare viuos et mortuos. Propter hoc enī ꝫ mortuis euangelizatū est: ut iudicent̄ quidē scōm hoīes in carne: viuāt aūt scōm deū in spiritu. Omniū autē finis appropinquabit. Estote itaq; prudētes et vigilate i orationibus: āte oīa autē mutuā i vobis metipīs caritatē cōtinuā habētes: qꝫ caritas operit mltitudinē peccatorum. Hospitales inuicē: sine murmuratione. Unusquisq; sicut accepit gratiā: i alterutrū illā āministrātes: sicut boni dispensatores mltiformis gratie dei. Si quis loquit̄: q̄si sermones dei. Si q̄s ministrat: tāq; ex virtute quā āministrat de⁹: ut i oībus honorificetur de⁹ p ihesum cristū cui ē gl'a ꝫ imperiū in secl'a seculoꝝ amen. Carissimi: nolite pegrinari i feruore q̄ ad tēptationē vobis fit: quasi no ui aliq̄d vobis cōtingat: sed ꝺmunicātes cristi passionibus gaudete: ut et i reuelatōne gl'ie ei⁹ gaudeatis exultātes. Si exprobramini i noīe cristi: beati eritis quī qd̄ est honoris glorie ꝫ virtutis dei ꝫ qui ē ei⁹ spirit⁹ sup vos requiescet. Nemo aūt vrm patiat̄ quasi homicida aut fur aut maledicus: aut alienoꝝ appetitor. Si aūt ut cristianus: nō erubescat: glorificet aūt deū i isto nomine: quoniā tempus ē ut incipiat iudiciū a domo dei. Si autē primū a nobis: qꝫ finis eorū qui nō credūt dei euāgelio? Et si iustus quidē vix saluabit̄: impius et peccator ubi parebūt? Itaq; ꝫ hij qui patiunt̄ scōm voluntatē dei: fideli creatori ꝺmendēt aias suas i benefactis. C. V.

Seniores ergo qui in vobis sunt: obsecro ꝺsenior et testis cristi passionū: qui ꝫ ei⁹ q̄ i futuro ē gl'ie reuelanda ꝺmunicator. Pascite qui in vobis ē gregem dei: prouidētes nō coacte sed spontanee: scōm deū: neq; turpis lucri gratia: sed voluntarie: neq; ut dominātes in cleris sed forma facti gregi ex animo: ꝫ cū apparuerit princeps pastorū percipietis immarcessibilē gl'ie coronam. Similiter adolescentes subditi estote seniōribus. Omnes enim inuicem humilitatē inſmuate: qꝫ dūs superbis resistit: humilibus aūt dat gratiam. Humiliamini igit̄ sub potenti manu dei ut vos exaltet in tēpore visitationis: omnē sollicitudinē vrām p̄icientes in eū: quī ipa cura ē de vobis. Sobrij estote et vigilate: qꝫ aduersarius vester dyabolus tanq̄ leo rugiēs circuit: querēs quē deuoret. Cui resistite fortes in fide: sciētes eandē passionē ei que in mūdo ē vestre fraternitati fieri. Deus aūt omnis gratie qui vocauit

nos in eternā suā gloriā ī cristo ihesu modicū passos: ipe pficiet ꝺfirmabit solidabitq;. Ipi gla ⁊ imperiū: in secula seculoꝝ amen. Per siluanū fidelem fratrem vobis ut arbitor breuiter scripsi: obsecrās et cōtestans hāc esse veram gratiā dei in qua et statis. Salutat vos ecclesia q̄ est in babilone coelecta: et marcus filiꝰ meus. Salutate inuicem ī osculo sancto. Gratia vobis omnibꝫ qui estis in cristo ihesu amen.

Argumtū ī epla ⁊ bti petri.

Symon petrus p fidē huic mūdo sapientes mortuos esse declarat: eisdemq; pietatis quanta sit magnitudo luce ipa darius manifestat.

Incipit epla ⁊ bti petri. Cap.i.

Symon petrꝰ seruus et apostolus ihesu cristi: hijs q̄ coequalem nobiscū sortiti sunt fidem ī iustitia dei nostri ⁊ saluatoris ihesu cristi. gratia vobis et pax adimpleatur ī cognitione dei et cristi ihesu dñi nostri: quomodo oīa nobis diuine virtutis sue que ad vitā et pietatem donata sunt p cognitionē eiꝰ q̄ vocauit nos propria gloria et virtute. p quē maxima et p̄ciosa nobis promissa donauit: ut per hoc efficiamini diuine cōsortes nature. fugientes eius que in mūdo ē cōcupiscentie corruptionem. Vos aūt curam omnē subinferentes ministrate in fide vestra virtutem: in virtute aūt sciētiā: in sciētia aūt abstinētiam: in abstinentia autē patientiā: in patientia aūt pietatem: ī pietate autem amorē fraternitatis: in amore fraternitatis caritatē. Hec enī si vobiscū adsint et superent: nō vacuos nec sine fructu vos cōstituēt in dñi nostri ihesu cristi cognitione. Cui enī nō p̄sto sunt hec: cecus ē ⁊ manu tenptans: oblitionē accipiēs purgationis veterū suoꝝ delictoꝝ. Quapropter fratres magis satagite: ut per bona opera certā vram vocatōnē ⁊ electionē faciatis. Hec enī faciētes nō peccabitis aliquando. Sic enī abundanter ministrabitur vobis introitus in eternū regnū dñi nri et saluatoris ihesu cristi. Propter qđ vos incipiā semp cōmonere de hijs: et quidē scientes ⁊ confirmatos in p̄senti veritate. Iustū aūt arbitror. q̄diu sum ī hoc tabernaculo suscitare vos ī cōmonitione: certꝰ qꝫ velox est depositio tabernaculi mei: sc̄dm qđ et dñs noster ihesus cristus significauit michi. Dabo aūt operā ⁊ frequenter habere vos post obitū meū: ut hoꝝ oīnū memoriā faciatis. Non enī indoctas fabulas secuti notā fecim⁹ vobis dñi nri ihesu cristi virtutē ⁊ p̄sentiā: sed speculatores facti illiꝰ magnitudinis. Accipiēs enī a deo p̄re honorem et gloriā voce delapsa ad eū huiusmodi a magnifica gloria: hic est filiꝰ meus dilectus in quo michi ꝺplacui: ipm audite. Et hāc vocem nos audiuimus de celo allatā: cū essemus cum ipo ī monte sancto. Et habem⁹ firmiorem pphetic̄ sermonē. cui benefacitis attendentes quasi lucerne lucenti in caliginoso loco donec illucescat et lucifer oriat in cordibꝫ vr̄is: hoc primū intelligentes: qꝫ omnis prophetia propria interpretatione non fit. Non enī voluntate humana allata ē aliquādo prophetia: sed spiritu sancto inspirati locuti sūt sancti dei homines. Cū

Fuerūt vero et pseudo pphete ī ꝑplo sicut et in vobis erunt magistri mendaces: q̄ introducēt sectas perditonis: z eū q̄ emit eos deū negāt: supducentes sibi celerē ꝑditionē. Et multi sequent eoꝝ luxurias: per quos via veritatis blasphemabit̄: z ī auaricia fictis verbis de vobis negociabunt̄. Quibꝫ iudiciū iam olim nō cessat: et perditio eoꝝ nō dormitat. Si enī deus āgelis peccātibꝫ nō pepercit sed rudentibꝫ inferni detractos in tartarū tradidit cruciandos ī iudiciū reseruari: et originali mūdo non pepercit: sed octauū noe iusticie pronem custodiuit diluuium mūdo impiorū inducēs: z ciuitates sodomorū et gomorreorū in cinerem redigēs euersione damnauit exemplū eoꝝ q̄ impie acturi sūt ponēs: z iustū loth oppressum a nephandorū iniuria ac luxuriosa uersatione eruit. Aspectu enī et auditu iustus erat: habitās apud eos q̄ de die in diē aiam iustā iniquis operibꝫ cruciabāt. Nouit deus pios de temptatione eripere: iniquos vero in diē iudicij reseruare cruciādos. Magis aūt eos q̄ post carnē in concupiscentia immūdicie ambulāt: dñationem q̄ contemnūt: audaces: sibi placentes: sectas non metuūt introducere blasphemātes. Vbi āgeli fortitudine et virtute cū sint maiores: nō ferant adūsum se execrabile iudicū. Hij vero velut irrationabilia pecora naturaliter ī captionē z in pniciem in hijs q̄ ignorāt blasphemātes ī corruptione sua peribūt: capiētes mercedē iniusticie voluptatē: existimantes diē delicias coinq̄natonis z macule: delicijs affluentes ī cōuiuijs suis luxuriātes vobiscū: oculos habētes plenos adulterij et incessabilis delicti: pellicientes animas instabiles: cor exercitatū auaricia habentes: maledictonis filij: derelinquētes rectā viā errauerunt secuti viā balaā ex bosor: q̄ mercedē iniq̄tatis amauit: correptione vero habuit sue vesanie. Subiugale mutū aīal ī hois voce loquēs: prohibuit pphete insipientiā. Hij sunt fōtes sine aqua et nebule turbinibus exagitate: q̄bꝫ caligo tenebraꝝ reseruatur. Superbia enī vanitatis loquētes: pellicēt ī desideriis carnis luxurie eos qui paululū effugiūt: qui ī errore uersant̄: libertatē illis promittentes cū ipsi sui sint corruptonis. A quo enim q̄s superat9 ē: huius z seruus ē. Si enim refugientes coinquinatones mūdi in cognitione dñi nri z saluatoris ihesu cristi: hijs rursus implicati superant̄: facta sūt eis posteriora deteriora prioribꝫ. Melius enim erat illis non cognoscere viā iusticie: q̄ post agnitionē retrorsū uerti ab eo q̄ illis traditū ē sancto mādato. Cōtigit enim eis illud veri puerbij. Canis reuersus ad suum vomitū: z sus lota in volutabro luti. C· m·

Hanc ecce vobis carissimi scribo epistam in quibus vram excito in admonitionē sinceram mentē: ut memores sitis eoꝝ q̄ pdixi vboꝝ a sanctis pphetis z apstoꝝ vroꝝ preptoꝝ dñi saluatoris. Hoc primū scientes: q̄ venient in nouissimis diebꝫ in deceptione illusores iuxta pprias cōcupiscentias ambulantes: dicētes. Vbi ē promissio aut aduēt9 ei9? Ex quo enim pres dormierūt: oia sic perseuerāt ab initio creature. Latet enim eos hoc volentes: q̄ celi erant pius z terra de aqua et per aquā consistens dei vbo: p quē ille tūc mūdus aqua inundat9 periit. Celi aūt q̄ nunc sūt z terra eodē verbo repositi sūt igni reseruati in diē iudicij: et perditionis

impioꝝ hominū. Unū vero hoc non lateat vos carissimi: qꝛa unus dies apud dñm sicut mille ānī: et mille ānī sicut dies unus. Nō tardat dñs promissi: sed patienter agit propter vos: nolens aliquos perire sed oēs ad pnitentiā reuerti. Aduenier aūt dies dñi ut fur: i quo celi magno impetu transient: elementa vero calore soluentur. Cū hec igit oīa dissoluenda sint· quales oportet vos esse i sanctis conuersationibꝫ et pietatibꝫ exspectātes ⁊ ptātes in aduētū diei dñi: p quē celi ardentes soluent̄ ⁊ elementa ignis ardore tabescēt: Nouos vero celos et nouā trā et promissa ipius exspectamꝰ: in qbus iustitia habitat. Propter qđ carissimi hec exspectātes · satagite immaculati et inuiolati ei inuenīri i pace: et dñi nri lōganimitatē salutē arbitramini: sicut ⁊ carissimꝰ frater noster paulꝰ secūdū datā sibi sapiētiā scripsit vobis: sicut ⁊ i oībꝫ eplis· loquēs i eis de hijs: i qbꝫ sūt quedā difficilia intellectu· que indocti ⁊ instabiles deprauāt· sicut ⁊ ceteras scripturas· ad suā ipoꝝ pditionē. Vos igit fres plciētes custodite ne insipiētiū errore trāsducti excidatis a pria firmitate: crescite aūt in gratia ⁊ i cognitione dñi nri et saluatoris ihesu xpi. Ipi gla et nūc et i diē eternitatis amē.

Argumētū in epistolam pmā beati iohis apli

RAtionē verbi· et qꝫ deꝰ ipse sit caritas manifestat: et insurrones fratrū nec deū scire · nec pios fieri posse· eo usq; dissertat ut esse comprobet homicidas: eo qꝫ odiū sit interfectionis occasio. Incipit epla iohis prima Capm primū

Quod fuit ab initio· quod audiuimus· quod vidimus oculis nostris· quꝫ pspeximus· ⁊ manus nre contrectauerūt de vbo vite: ⁊ vita manifesta ē: ⁊ vidimꝰ et testamur ⁊ ānūciamus vobis vitā eternam· que erat apud pātem· ⁊ apparuit nobis. Quod vidimꝰ et audiuimus annūciamꝰ vobis: ut ⁊ vos societatē habeatis vobiscū: ⁊ societas nostra sit cū pātre et cū filio eiꝰ ihesu xpisto. Et hec scribimꝰ vobis: ut gaudeatis ⁊ gaudium vrm sit plenū. Et hec ē annūciatio quā audiuimꝰ ab eo ⁊ annūciamus vobis: qm deus lux est: ⁊ tenebre in eo nō sunt ulle. Si dixerimꝰ qm societatem habemus cū eo et in tenebris ābulamꝰ: mentimur· et veritatē nō facimꝰ. Si aūt i luce ābulamꝰ sicut et ipe ē in luce societatē habemꝰ ad inuicē: ⁊ sanguis ihesu filij eiꝰ mūdat nos ab oī peccato. Si dixerimꝰ qm peccatū non habemꝰ ipi nos seducimꝰ: ⁊ veritas in nobis nō est. Si cōfitemur peccata nra: fidelis ē et iustus ut remittat nobis peccata nra: ⁊ emūdet nos ab oī iniquitate. Si dixerimꝰ qm non peccauimus: mendacem facimus eum: ⁊ verbum eius non est in nobis. C. ij.

Filioli mei: hec scribo vobis ut nō peccetis. Sed et si quis peccauerit: aduocatū habemꝰ apud pātem ihesum xpm iustū. Et ipe ē ppiatio pro peccatis nris: nō pro nostris aūt tantum: sed etiā p totius mūdi. Et in hoc scimus qm cognouimꝰ eū: si mādata eius obseruemꝰ. Qui dicit se nosse eū et mādata eius nō custodit mendax ē: et in hoc veritas nō est. Qui aūt seruat vbū eius: vere i hoc caritas dei pfecta

est. In hoc scimus qm̄ in ipo sumus.
Qui dicit se ī cristo manere: debet sicut
ille ambulauit ⁊ ipe ābulare. Carissi-
mi nō mandatū nouū scribo vobis:
sed mādatū vetus quod habuistis ab
inicio. Mandatū vetus ē verbū quod
audistis. Iterū mādatū nouū scribo
vobis qd̄ verum ē ⁊ in ipo et ī vobis:
quia tenebre trāsierūt ⁊ verū lumen iā
lucet. Qui dicit se in luce esse ⁊ fratrem
suum odit: ī tenebris est usqꝫ adhuc.
Qui diligit fratrē suū in lumine ma-
net: ⁊ scandalū ī eo nō est. Qui aūt o-
dit fratrē suū in tenebris ē ⁊ ī tenebris
ambulat: ⁊ nescit quo eat: q̄a tenebre
obcecauerūt oclos eiꝰ. Scribo vobis
filioli: qm̄ remittunť vobis peccata ve-
stra ꝓpter nomē eiꝰ. Scribo vobis pa-
tres: qm̄ cognouistis eū q̄ ab inicio
ē. Scribo vobis adolescētes: quoniā
vicistis malignum. Scribo vobis in-
fantes q̄a cognouistis prēm. Scribo
vobis iuuenes: qm̄ fortes estis ⁊ vbū
dei manet in vobis: et vicistis mali-
gnū. Nolite diligere mūdū: neqꝫ ea q̄
in mūdo sūt. Si quis diligit mūdū:
non ē caritas pr̄is in eo. Quoniam
oīe qd̄ est ī mūdo ɔcupiscētia carnis
est: ⁊ ɔcupiscētia oculoꝝ: ⁊ supbia vite
que nō ē ex patre: sed ex mūdo est. Et
mūdus trāsit ⁊ ɔcupiscētia eius. Qui
aūt facit volūtatē dei: manet ī eternū.
Filioli: nouissima hora ē. Et sicut au-
distis q̄a anticristus venit: nūc āticri-
sti multi facti sūt. Unde scimꝰ q̄a no-
uissima hora ē. Ex nobis prodierūt:
sed nō erant ex nobis. Nā si fuissent
ex nobis: ꝑmansissent utiqꝫ nobiscū.
Sed ut manifesti sit: qm̄ nō sūt oēs
ex nobis. Sed vos unctionē habetis
a sancto: ⁊ nostis oīa. Nō scripsi vo-
bis quasi ignorantibꝫ veritatē: sed q̄si
scientibꝫ eā: ⁊ qm̄ oīe mendaciū ex veri-
tate nō ē. Quis ē mendax: nisi is qui
negat qm̄ ihesus ē cristus? Hic ē āticri-
stus: q̄ negat prēm ⁊ filiū. Oīs q̄ ne-
gat filiū nec patrē habet: q̄ confitetur
filiū: et prēm habet. Vos qd̄ audistis
ab inicio ī vobis ꝑmaneat: q̄a si in
vobis ꝑmanserit qd̄ audistis ab ini-
cio: ⁊ vos in filio ⁊ prē manebitis. Et
hec ē repromissio: quā ipe pollicitus
ē nobis vitā eternā. Hec scripsi vobis
de hijs q̄ seducūt vos. Et vos unctio-
nem quā accepistis ab eo maneat in
vobis. Et nō necesse habetis ut aliqs
doceat vos: sed sicut unctio eiꝰ docet
vos de oībꝫ. Et verū est: ⁊ nō ē men-
daciū. Et sicut docuit vos: manete in
eo. Et nūc filioli manete ī eo: ut cū ap-
paruerit habeamꝰ fiduciā: ⁊ nō ɔfun-
dam̄ ab eo in aduentu eiꝰ. Si scitis qm̄
iustꝰ ē: scitote quoniam et oīs qui
facit iusticiam ex ipo natus est. C·III·
Videte qualē caritatē dedit nobis
pater: ut filij dei nominemur et
simus. Propter hoc mūdus nō nouit
nos: q̄a nō nouit eū. Carissimi nunc
filij dei sumꝰ: ⁊ nondū apparuit qd̄ eri-
mus. Scimꝰ qm̄ cū apparuerit simi-
les ei erimꝰ: qm̄ videbimus eū sicuti est.
Et oīs q̄ habet hāc spē in eo: sancti-
ficat se sicut et ille sanctꝰ ē. Oīs qui
facit peccatū: ⁊ iniq̄tatē facit. Et pecca-
tū est iniq̄tas. Et scitis q̄a ille apparu-
it ut peccata tolleret: ⁊ peccatū in eo nō
est. Oīs q̄ in eo manet nō peccat. Et
oīs q̄ peccat nō videt eū: nec cogno-
uit eū. Filioli: nemo vos seducat. Qui
facit iusticiā iustꝰ ē. Sicut et ille iustꝰ
est. Qui facit peccatū ex dyabolo ē: qm̄
ab inicio dyabolus peccat. In hoc ap-
paruit filius dei: ut dissoluat opera
dyaboli. Oīs qui natus est ex deo

peccatū non facit: qñ semen ipius in eo manet: et nō potest peccare · quoniā ex deo natus ē. In hoc manifesti sunt filij dei et filij diaboli. Oīs qui nō est iustus nō est ex deo: et q̄ nō diligit fratrē suū. Quoniā hec ānūciatio quā audistis ab initio: ut diligam⁹ alter-utrum. Non sicut cayn q̄ ex maligno erat: et occidit fratrē suū. Et propter quid occidit eū? Quoniā opra ei⁹ maligna erāt: fratris aūt eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos mūdus. Nos scim⁹ quoniā trāllati sum⁹ de morte ad vitā: qñ diligim⁹ fratres. Qui nō diligit: manet i morte. Oīs q̄ odit fratrē suū homicida ē. Et scitis quoniā oīs homicida nō habet vitā eternā in se manētem. In hoc cognouimus caritatē dei: qñ ille animā suam pro nobis posuit: et nos debemus pro fratribs animas ponere. Qui habuerit substātiā huius mūdi et viderit fratrē suū necesse habere et clauserit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? Filioli mei: nō diligam⁹ verbo neq; lingua: sed opere et veritate. In hoc cognoscamus qñ ex veritate sumus: et i cōspectu ei⁹ suadebim⁹ corda nostra. Quoniā si reprehenderit nos cor nrm: maior est deus corde nostro: et nouit oīa. Carissimi si cor nostrū non reprehenderit nos fiduciā habemus ad deū: et quicquid petierim⁹ accipiemus ab eo qñ mandata ei⁹ custodimus: et ea que sunt placita corā eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus i nomine filij eius ihesu christi: et diligam⁹ alterutrū sicut dedit mandatum nobis. Et qui seruat mandata eius in illo manet: et ipse in eo. Et in hoc scimus: quoniā manet in nobis de spiritu quem dedit nobis. C. m.

Carissimi · nolite oī spiritui credere: sed pbate spiritus si ex deo sint: qñ multi pseudo pphete exierunt in mūdū. In hoc cognoscit spiritus dei. Oīs spiritus q̄ cōfitetur ihesum christū i carne venisse · ex deo ē. Et oīs spiritus q̄ soluit ihesum · ex deo nō est: et hic est anticristus de quo audistis quoniā venit: et nūc iā i mūdo ē. Vos ex deo estis: et vicistis eū: qñ maior est qui in vobis ē: q̄ qui in mūdo. Ipsi de mūdo sunt: ideo de mūdo loquunt: et mūdus eos audit. Nos ex deo sum⁹. Qui nouit deū audit nos: q̄ non est ex deo non audit nos. In hoc cognoscimus spiritū veritatis et spiritū erroris. Carissimi diligam⁹ nos inuicē: quia caritas ex deo est. Et omnis qui diligit ex deo natus est: et cognoscit deū. Qui nō diligit non nouit deum: qñ deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis: qñ filiū suū unigenitū misit deus i mūdum: ut viuamus p eū. In hoc ē caritas: nō quasi nos dilexerimus deū: sed qñ ipe prior dilexit nos: et misit filium suum propiationē pro peccatis nrīs. Carissimi: si deus dilexit nos: et nos debem⁹ alterutrum diligere. Deū nemo vidit unq̄. Si diligam⁹ inuicē de⁹ in nobis manet: et caritas ei⁹ in nobis pfecta ē. In hoc cognoscim⁹ qñ in eo manemus et ipe in nobis: quoniā de spiritu sancto suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur: qñ pater misit filium suū saluatorē mūdi. Quisquis cōfessus fuerit quoniā ihesus est filius dei: deus in eo manet et ipe i deo. Et nos cognouim⁹: et credidim⁹ caritati quā habet deus i nobis. Deus caritas ē: et qui manet in caritate i deo manet: et deus in eo. In hoc pfecta est caritas

nobiscū:ut fiduciā habeam⁹ in die iudicij:qa sicut ille ē:⁊ nos sumus ī hoc mūdo. Timor nō ē in caritate:sed perfecta caritas foras mittit timorē: qm timor penā habet. Qui aūt timet nō ē pfectus ī caritate . ℔os ergo diligamus deū:qm de⁹ prior dilexit nos. Si qs dixerit qm diligo deū ⁊ frem suū oderit:mēdax ē. Qui enī nō diligit frem suum quē videt:deū quē nō videt quō potest diligere? Et hoc mādatū habem⁹ a deo:ut q diligit deū : diligat ⁊ frem suū.

Omnis q credit qm ihesus ē crist⁹: ℭ v. ex deo nat⁹ ē. Et oīs q diligit eū q genuit:diligit ⁊ eū q nat⁹ ē ex eo. In hoc cognoscim⁹ qm diligim⁹ natos dei:cū deū diligam⁹.⁊ mādata ei⁹ faciamus. Hec ē enī caritas dei ut māndata eius custodiam⁹:⁊ māndata ei⁹ grauia nō sūt. Quoniā oīe qd natū ē ex deo vincit mūdū:et hec ē victoria q vincit mundū:fides nra . Quis ē aūt q vincit mundū:nisi q credit qm ihesus ē filius dei? Hic ē q venit p aquā ⁊ sanguinem ihesus crist⁹. ℔ō in aqua solū:sed in aqua ⁊ sanguine. Et spiritus ē q testificat:qm crist⁹ ē veritas. Quoniā tres sūt q testimoniū dāt ī celo·pater·verbū· et spīrit⁹ sanctus : ⁊ hij tres unū sunt. Et tres sūt q testimoniū dāt ī terra·spirit⁹·aq·⁊ sāguis:⁊ tres unū sūt. Si testimoniū hoim accipim⁹:testimoniū dei maius ē. Quoniā hec ē testimoniū dei qd maius ē:qm testificat⁹ ē de filio suo. Qui credit in filiū dei : habet testimoniū dei in se. Qui nō credit filio mēdacē facit eū:qa nō credit ī testimoniū qd testificat⁹ ē deus de filio suo. Et hec ē testimoniū:qm vitā eternā dedit nobis deus:⁊ hec vita in filio ei⁹ ē. Qui habet filiū habet vitā:q nō habet filium dei : vitā nō habet. Hec scribo vobis: ut sciatis qm vitā habetis eternā:q creditis in noīe filij dei. Et hec est fiducia quā habem⁹ ad deū:qa quecūq petierimus scdm voluntatē ei⁹ audit nos. Et scim⁹ qa audit nos:quicquid petierimus. Scimus:qm habem⁹ petiones qs postulam⁹ ab eo. Qui scit frem suū peccare peccatū nō ad mortē:petat ⁊ dabit ei vita peccāti non ad mortem. Est peccatū ad mortē:nō pro illo dico ut roget qs. Omnis iiqtas peccatū est:⁊ est peccatū ad mortē. Scimus qa oīs q natus ē ex deo nō peccat:sed generatio dei seruat eū:⁊ malignus nō tāget eum. Scim⁹ qm ex deo sumus: et mūdus totus ī maligno positus ē. Et scim⁹ qm filius dei vēit ⁊ dedit nobis sensū:ut cognoscam⁹ verū deū:⁊ sim⁹ ī vero filio ei⁹. Hic ē verus de⁹ : ⁊ vita eterna. Filioli:custodite vos a simulacris.

Argumentū ī epla beati iohis scdz

Gaius a deo ad sanctā feminā scribit ut eande dominam non dubitet litteris appellare: eiusdēq filijs testimoniū q ambulēt in veritate prohibeat.

Incipit epla ꝑ beati iohannis secunda.

Senior: electe dne et natis eius quos ego diligo in veritate:⁊ non ego solus sed et omnes qui cognouerunt veritatem : propter veritatem que manet in vobis : et vobiscum erit in eternum. Sit vobiscum gratia misericordia pax a deo patre : ⁊ a christo ihesu filio patris in veritate et caritate. Gauisus sū valde quoniā inueni de filijs tuis ābulātes ī veritate:sicut mādatū

accepimus a pre. Et nūc rogo te dna non tanq̄ mādatū nouū scribēs tibi: sed qđ habuim⁹ ab initio: ut diligamus alterutrū. Et hec ē caritas: ut ambulem⁹ scdm mādata ei⁹. Hoc enim ē mandatū: ut quemadmodū audistis ab initio in eo ambletis: qm̄ multi seductores exierūt i mūdū q̄ nō cōfitent ihelū cristū venisse in carnē. Hic ē seductor ⁊ anticristus. Videte vosmetipos ne prdatis q̄ operati estis: sed ut mercedem plenā accipiatis. Omnis q̄ recedit et nō pmanet i doctrina cristi: deū nō habet. Qui pmanet i doctrina: hic patrē et filiū habet. Si q̄s venit ad vos et hāc doctrinā nō affert: nolite recipere eū i domū: nec aue ei dixeritis. Qui enī dicit illi aue: cōmunicat operibz ei⁹ maligtis. Plura habēs vobis scribere: nolui p cartā et atramentū. Spero enī me futurū apud vos: et os ad os loqui: ut gaudiū vrm plenū sit. Salutāt te filie sororis tue electe.

Argumētū in epla3 tertiā beati iohannis apostoli.

Gaiū pietatis causa extollit atq; ut in ipsa pietate maneat exhortator: diotrepem impietatis et superbie causa obiurgat: demetrio aūt bonū testimoniū phibet cum fratribus vniuersis.

Incipit epla3 bti iohannis apostoli.

Senior: gaio carissimo· quē ego diligo in veritate. Carissime· de oīnibz oratione facio prospere te ingredi et valere: sicut prospere agit aīa tua. Gauis⁹ sum valde venientibz fratribus ⁊ testimoniū phibentibus veritati tue: sicut tu in veritate ambulas. Maiorē horū nō habeo gratiā: q̄ ut audiam filios meos in veritate ambulātes. Carissime· fideliter facis quicqđ operaris in fratres: ⁊ hoc i pregrinos· q̄ testimonium reddiderūt caritati tue in conspectu ecclesie: quos benefaciens deducis digne deo. Pro nomine enim ei⁹ p̄fecti sunt: nichil accipiētes a gētilibz. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: ut cooperatores simus veritatis. Scripsissem forsitan ecclesie: sed is q̄ amat p̄matum gerere in eis diotrepes· non recipit nos. Propt hoc si venero commonebā eius opera que facit: vbis maligtis garriēs in nos. Et qnasi nō ei ista sufficiant: neq; ipe suscipit fres: ⁊ eos qui suscipiūt phibet· ⁊ de ecclesia eicit. Carissime noli imitari malum: sed qđ bonū est. Qui benefacit ex deo est: qui malefacit nō vidit deū. Demetrio testimoniū reddit ab oīnibz ⁊ ab ipa veritate: sed ⁊ nos testimoniū perhibemus: ⁊ nosti q̄m testimoniū nrm verū ē. Multa habui tibi scribere: sed nolui p atramētū et calamū scribere tibi. Spero aūt protinus te videre: ⁊ os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos per nomē.

Argumentū in epistola Jude apostoli.

Judas apostolus· fratres de corruptoribz vie veritatis ita informat: ut illicitum esse diffinat de subiugo semel ereptos fruitutis· denuo operā suā officijs iuuare seruilibus.

Epistola Jude.

Judas ihesu cristi seruus frater autē iacobi: hijs qui sunt in deo patre dilectis· ⁊ cristo ihesu conservatis et vocatis. Misericordia vobis et pax et caritas adimpleatur. Carissimi omnem

ſollicitudinem faciēs ſcribendi vobis de cōmuni vestra ſalute necesse habui ſcribere vobis: deprecans ſupercertari ſemel tradite ſanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines qui olim prescripti ſunt in hoc iudicium impij: domini nostri graciam transferentes in luxuriam: et solum dominatorem et dominum nostrum ihesum cristum negantes. Commonere autem vos volo scientes semel omnia: quoniam ihesus populum de terra egipti saluans · secundo eos qui non credidertunt perdidit. Angelos vero qui non seruauerunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium: in iudicium magni diei vinculis eternis sub caligine reseruauit. Sicut sodoma et gomorra et finitime ciuitates simili modo exfornicate et abeuntes post carnem alteram: facti sunt exemplum · ignis eterni penam sustinentes. Similiter & hij quidem carnem maculant: dominationem autem spernunt: maiestatem autem blasphemant. Cum michael archangelus cum dyabolo disputās altercaretur de moysi corpore: non est ausus iudicium inferre blasphemie · sed dixit. Imperet tibi deus. Hij autem quecunq; quidem ignorant blasphemant: quecunq; autem naturaliter tanq; muta animalia norunt: in hijs corrumpuntur. Ve illis qui via cayn abierunt: et errore balaam mercede effusi sunt: et in contradictione chore abierunt. Hij sunt in epulis suis macule conuiuantes: sine timore · semetipsos pascentes: nubes sine aqua · que a ventis circumferuntur: arbores autumnales · infructuose · bis mortue · eradicate: fluctus feri maris · despumantes suas confusiones: sydera errantia: quibs procella tenebraꝝ seruata ē in eternū. Prophetauit autem et de hijs septimus ab adam enoch dicens. Ecce venit dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes: et arguere omnes impios de omnibs operibus impietatis eorum · quibus impie egerunt: et de omnibus duris que locuti sunt contra deum peccatores impij. Hij sunt murmuratores querelosi secundū desideria sua ambulantes: et os eorum loquitur superbiam: mirantes personas questus causa. Vos autem carissimi memores estote verborum que p̄dicta sunt ab apostolis domini nostri ihesu cristi: qui dicebāt vobis quoniam in nouissimis temporibus venient illusores secundū desideria sua ambulātes in impietatibus. Hij sunt qui segregant semetipsos: animales: spiritum non habentes. Vos autem carissimi superedificantes vosmetipsos sanctissime nostre fidei: in spiritu sancto orantes · ipsos vos in dilectione dei seruate: exspectantes misericordiā domini nostri ihesu cristi in vitam eternam. Et hos quidem arguite iudicatos: illos vero saluate de igne rapientes. Alijs autem miseremini in timore: odientes et eam que carnalis est maculatam tunicam. Ei autem qui potens est vos conseruare sine peccato · et constituere ante cōspectum glorie sue immaculatos in exultacione: soli deo saluatori nostro · per ihesum cristum dominum nostrū gloria magnificencia imperium & potestas ante omne seculum: et nunc et in omnia secula seculorum amen.

Incipit plog in apocalipsi iohis

Iohannes apostolus et euangelista a xpisto electus atq; dilectus · in tanto amore dilectionis uberior habitus ē· ut in cena supra pectus eius recumberet et ad crucem astanti soli matrem propriam commendasset : ut quem nubere uolentem ad amplexum uirginitatis astruerat : ipsi ad custodiendā uirginem tradidisset . Hic itaq; cum propter uerbum dei ⁊ testimonium ihesu xpisti in pathmos insulam sortiretur exilium· illic ab eodē apocalipsis pre ostensa describit: ut sicut in principio canonis id ē libri geneseos incorruptibile principiū pnotat: ita etiā incorruptibilis finis p uirginē in apocalipsi redderet dicentis . Ego sū alpha et o: inicium et finis. Hic est iohannes· q̄ sciens supuenisse sibi diem egressionis de corpore conuocatis ī epheso discipulis descendit inde fossum sepulture sue locum: orationeq; apleta reddidit spiritū · tam a dolore mortis fact⁹ extraneꝰ: q̄ a corruptione carnis noscit alienꝰ . Cuiꝰ tamē scripture dispositō uel libri ordinatō ideo a nobis p singula nō exponit: ut nescientibz inquirendi desiderium colloc̄etur: ⁊ querentibus laboris fructus · et deo magisterij doctrina seruetur

Incipit lib' apocalipsis beti iohis apostoli C· primu·

Apocalipsis ihesu xpisti quā dedit illi deꝰ palam facere seruis suis que oportet fieri cito : et significauit mittēs per āgelū suū suo seruo iohanni q̄ testimoniū perhibuit uerbo dei: ⁊ testimoniū ihesu xpisti quecūq; uidit. Beatꝰ qui legit ⁊ qui audit uerba pphetie huius: et seruat ea que in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Iohannes septē ecclesijs que sunt in asya. Gratia uobis ⁊ pax ab eo qui est ⁊ qui erat ⁊ qui uenturus ē: et a septem spiritibus q̄ in aspectu throni eius sunt: ⁊ a ihesu xpisto q̄ est testis fidelis pmogenitus mortuorū et princeps regū terre: qui dilexit nos et lauit nos a peccatis nr̄is in sanguine suo ⁊ fecit nos regnū ⁊ sacerdotes deo ⁊ pri suo: ipi gl'a et imperium: in secula seculorū amen. Ecce uenit cū nubibus : et uidebit eū omnis oculus: ⁊ qui eū pupugerunt. Et tūc plāgent se sup eum oīnes tribus terre: etiā amē. Ego sum alpha ⁊ o : principiū et finis· dicit dominus deus qui ē ⁊ qui erat ⁊ q̄ uenturus est oīnipotens. Ego iohannes frater uester ⁊ particeps ī tribulatione ⁊ regno et patientia in xpisto ihesu: fui ī insula q̄ appellatur pathmos propt̄ uerbum dei ⁊ testimoniū ihesu. Fui in spiritu in dominica die: ⁊ audiui post me uocem magnam tanq̄ tube dicentis. Quod uides scribe in libro : ⁊ mitte septem ecclesijs epheso et smirne ⁊ pergamo ⁊ thiatire ⁊ sardis ⁊ philadelphie et laodicie. Et conuersus sum: ut uiderem uocem q̄ loquebat mecū. Et cōuersus uidi septem candelabra aurea: ⁊ ī medio septem cādelabroꝝ aureoꝝ similē filio hominis uestitū podere: ⁊ p̄cinctū ad mamillas zona aurea . Caput aūt eius et capilli erāt candidi tanq̄ lana alba: ⁊ tanq̄ nix . Et oculi eius tanq̄ flamma ignis: ⁊ pedes eiꝰ similes aurichalco sicut ī camino ardenti Et uox illius tanq̄ uox aquaꝝ multarum: ⁊ habebat ī dextera sua stellas septem . Et de ore eiꝰ gladius utraq; parte acutꝰ exibat: ⁊ facies eiꝰ sicut sol lucet in uirtute sua. Et cū uidissem eū:

recidi ad pdes ei⁹ tanq̃ mortuus. Et posuit dexterā suā sup me dicens. Noli timere. Ego sum p̃im⁹ et nouissimus et viuus: et fui mortuus et ecce sū viuēs in secla seculoꝝ: et habeo claues mortis et inferni. Scribe ergo q̃ vidisti et que sunt: et que oportet fieri post hec. Sacramentū septem stellarū quas vidisti in dextera mea et septē candelabra aurea: septē stelle ageli sūt septē eccliaꝝ: et candelabra septē septem ecclesie sunt. C n·

Et āgelo ephesi ecclesie scribe. Hec dicit q̃ tenet septē stellas in dextera sua: qui ambulat i medio septem candelabrorū aureoꝝ. Scio opera tua et laborē et patientiā tuā: et q̃a nō potes sustinere malos. Et temptasti eos q̃ se dicunt apostolus esse et non sunt: et inuenisti eos mendaces. Et patientiam habes: et sustinuisti propt nomē meū: et nō defecisti. Sed habeo adūsum te pauca: q̃ caritatē tuā p̃mā reliquisti. Memor esto itaq; unde excideris: et age penitentiā: et prima opera fac. Sin aūt: venio tibi et mouebo candelabrū tuū de loco suo: nisi penitentiā egeris. Sed hoc habes quia odisti facta nicholaitarum: que et ego odi. Qui habet aurē audiat: q̃d spiritꝰ dicat ecclesijs. Vincenti dabo edere de ligno vite: quod ē in paradiso dei mei. Et angelo smirne ecclesie scribe. Hec dicit p̃mus et nouissimus: qui fuit mortuꝰ et vixit. Scio tribulationē tuā et paupertatē tuam: sed diues es et blasphemaris ab his qui se dicunt iudeos esse et nō sunt: sed sūt synagoga sathane. Nichil horum timeas que passurus es. Ecce missurus est dyabolus ex vobis in carcerem ut temptemini: et habebitis tribulationem diebꝫ decem. Esto fidelis usq; ad mortem: et dabo coronam vite. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. Qui vicerit: non ledet a morte secūda. Et angelo pergami ecclesie scribe. Hec dicit q̃ habet rumpheā utraq; parte acutā. Scio ubi habitas ubi sedes ē sathane: et tenes nomen meū et nō negasti fidē meā. Et i diebus illis antiphas testis meus fidelis q̃ occisus est apud vos: ubi sathanas habitat. Sed habeo adūsus te pauca: q̃a habes illic tenētes doctrinā balaam q̃ docebat balac mittere scandalū coram filijs israhel edere et fornicari: ita habes et tu tenentes doctrinam nicholaitaꝝ. Similiter penitētiam age: si quo minus: ci veniam tibi cito et pugnabo cū illis in gladio oris mei. Qui habet aurem audiat: q̃d spiritus dicat ecclesijs. Vincenti dabo manna absconditū: et dabo illi calculum candidū et in calculo nomē nouū scriptum: q̃ nemo scit nisi qui accipit. Et angelo thiatire ecclie scribe. Hec dicit filiꝰ dei: q̃ habet oculos tanq̃ flammā ignis: et pedes ei⁹ simul aurichalco. Noui opera tua et fidem et caritatem tuā et ministeriū et patientiā tuā: et opera tua nouissima plura priorib. Sed habeo adūs⁹ te pauca q̃a p̃mittis mulierē iezabel que se dicit pphetem docere et seducere seruos meos: fornicari et mādducare de ydolothis. Et dedi illi tempus ut penitentiā ageret: et nō vult penitere a fornicatione sua. Ecce ego mitto eam in lectū: et q̃ mechantur cū ea in tribulatione maxima erunt: nisi penitentiam ab operib suis egerint: et filios ei⁹ interficiā in mortem: et scient oēs ecclie quia ego sū scrutans renes et corda: et dabo unicuiq; vestrū sc̃dm opera vra. Vobis aūt dico et reliquis quia thiatire estis· quicūq; non habent doctrinā hanc et q̃ nō cognouerūt

altitudinem sathane quēadmodū dicunt: nō mittā sup vos aliud pōdus: tamen id qđ habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit ⁊ custodierit usq; in finē opera mea: dabo illi potestatē super gentes et reget eas ī virga ferrea ⁊ tanq̄ vas figuli cōfringentur sicut ⁊ ego accepi a patre meo: ⁊ dabo illi stellam matutinam. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. ℭ m

Et angelo ecclie sardis scribe. Hec dicit qui habet septē spiritꝰ dei: et septem stellas. Scio opera tua: qđ nomen habes qđ vivas: et mortuꝰ es. Esto vigilans: ⁊ cōfirma cetera q̄ moritura erāt. Nō enī inuenio opera tua plena coram deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis ⁊ audieris et serua: ⁊ penitentiā age. Si ergo nō vigilaueris veniam ad te tanq̄ fur: ⁊ nescies qua hora veniā ad te. Sed habes pauca nomina in sardis q̄ nō inquinauerūt vestimēta sua: ⁊ ambulabunt mecū ī albis qđa digni sūt. Qui vicerit sic vestiet vestimētis albis: ⁊ nō delebo nomen eiꝰ de libro vite: ⁊ cōfitebor nomen eiꝰ coram pre meo ⁊ coram āgelis eiꝰ. Qui habet aurē audiat: qđ spiritus dicat ecclesijs. Et angelo philadelphie ecclesie scribe. Hec dicit sanctus et verus qui habet clauē dauid: q̄ aperit et nemo claudit: claudit ⁊ nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum quod nemo potest claudere: quia modicam: habes virtutem et seruasti verbum meū: ⁊ non negasti nomē meū. Ecce dabo de synagoga sathane q̄ dicūt se iudeos esse ⁊ non sunt: sed mentiunt̄. Ecce faciam illos ut veniant ⁊ adorēt ante pedes tuos: ⁊ scient qđa ego dilexi te. Quoniam seruasti verbū patientie mee: ⁊ ego seruabo te ab hora temptatōnis que ventura ē in orbē vniūsum temptare habitātes ī terra. Ecce venio cito. Tene qđ habes: ut nemo accipiat coronā tuam. Qui vicerit faciā illū columnā in templo dei mei: ⁊ foras nō egredietur amplius. Et scribā sup eum nomen dei mei ⁊ nomen ciuitatis dei mei noue ierusalē que descendit de celo a deo meo: et nomen meū nouū. Qui habet aurem audiat: quid spiritꝰ dicat ecclesijs. Et angelo laodicie ecclesie scribe. Hec dicit amen testis fidelis ⁊ verus: qui ē principiū creature dei. Scio opera tua: qđa neq; frigidus es neq; calidus. Vtinam frigidꝰ esses aut calidus. Sed quia tepidus es ⁊ nec frigidus nec calidus · incipiā te euomere ex ore meo: quia dicis qđ diues sum ⁊ locupletatꝰ ⁊ nullius egeo: ⁊ nescis qđa tu es miser et miserabilis · ⁊ paup ⁊ cecus ⁊ nudꝰ. Suadeo tibi emere a me aur̄ iguitū probatū ut locuples fias: et vestimentis albis induaris ut nō appareat cōfusio nuditatis tue: ⁊ collirio inunge oculos tuos ut videas. Ego quos amo · arguo ⁊ castigo. Emulare ergo: et penitentiā age. Ecce sto ad ostium ⁊ pulso. Si quis audierit voce meā ⁊ aperuerit michi ianuā introibo ad illū: et cenabo cū illo: ⁊ ipe mecū. Qui vicerit dabo ei sedere mecū ī throno meo: sicut et ego vici ⁊ sedi cū patre meo in throno eius. Qui habet aurem audiat: quid spiritꝰ dicat ecclesijs. ℭ m.

Post hec vidi: ⁊ ecce ostium apertū in celo: ⁊ vox pma quā audiui tanq̄ tube loquentis mecum dicens. Ascende huc: ⁊ ostendā tibi q̄ oportet fieri cito. Post hec statim fui in spiritu. Et ecce sedes posita erat ī celo: ⁊ supra sedē sedens. Et q̄ sedebat similis erat

aſpectui lapidis iaſpidis et ſardinis et yris erat ī circuitu ſedis ſimilis viſioni ſmaragdine. Et in circuitu ſedis ſedilia vigintiq̃tuor: ⁊ ſupra thronos viginti quatuor ſeniores ſedentes circumamicti veſtimentis albis et in capitibus eorū corone auree. Et de throno procedunt fulgura ⁊ voces ⁊ tonitrua: ⁊ ſeptē lampades ardētes ante thronū qui ſūt ſeptē ſpīritus dei. Et in aſpectu ſedis tanq̃ mare vitreū ſimile criſtallo: ⁊ in medio ſedis ⁊ in circuitu ſedis quatuor animalia plena oculis āte et retro. Et animal primū ſimile leonī ⁊ ſecūm ſimile vitulo: ⁊ tertiū animal habens faciē quaſi hominis: ⁊ quartū animal ſimile aquile volanti. Et quatuor animalia ſingula eorū habebant alas ſenas: ⁊ in circuitu et intus plena ſunt oculis. Et requiem nō habebant die ac nocte dicentia ſanct9 ſanctus ſāctus dñs de9 oīnipotens: qui erat ⁊ q̃ eſt et qui venturus ē. Et cū darent illa animalia gl'am ⁊ honorē et benedictionē ſedēti ſup thronū viuēti in ſecula ſeculorū: procidebāt viginti-q̃tuor ſeniores ante ſedentē in throno et adorabāt viuētem in ſecula ſeculorū: et mittebāt coronas ſuas āte thronū dicentes. Dignus es dñe deus noſter accipere gl'am ⁊ honorem ⁊ virtutem: quia tu creaſti omnia: et propter voluntatem tuā erant et creata ſunt. ℭ V.

Et vidi in dextera ſedentis ſupra thronū librū ſcriptum intus et foris: ſignatū ſigillis ſeptem. Et vidi angelū fortem et p̄dicantem voce magna. Quis ē dignus aperire librum ⁊ ſoluere ſignacula ei9? Et nemo poterat neq; in celo neq; in terra neq; ſubt9 terram aperire librū: neq; reſpicere illū. Et ego flebā multū: quoniā nemo dign9 inuentus ē aperire librū: nec videre eum. Et unus de ſenioribus dixit michi. Ne fleueris. Ecce vicit leo de tribu iuda radix dauid aperire librū ⁊ ſoluere ſeptē ſignacula eius. Et vidi: et ecce ī medio throni ⁊ quatuor animaliū ⁊ ī medio ſenioꝝ agnum ſtantem tanq̃ occiſum habentem cornua ſeptem ⁊ oculos ſeptem: q̃ ſūt ſeptē ſpīrit9 dei miſſi in omnem terrā. Et venit: ⁊ accepit de dextera ſedentis ī throno librū. Et cū aperuiſſet librū quatuor animalia ⁊ vigintiq̃tuor ſeniores ceciderunt coram agno habentes ſinguli citharas ⁊ fialas aureas plenas odoramētoꝝ q̃ ſunt orationes ſāctorū: ⁊ cantabāt canticū novum dicentes. Dignus es dñe accipere librum ⁊ aperire ſignacula eius: quī occiſus es ⁊ redemiſti nos deo ī ſanguine tuo ex omni tribu ⁊ lingua et pplo et natione: ⁊ feciſti nos deo noſtro regnum ⁊ ſacerdotes ⁊ regnabim9 ſuper terrā. Et vidi: ⁊ audiui vocē angelorū multorū in circuitu throni ⁊ animaliū et ſenioꝝ: ⁊ erat numer9 eorū milia milium dicentiū voce magna. Dignus eſt agnus q̃ occiſus ē accipere virtutē et diuinitatem ⁊ ſapientiā: ⁊ fortitudinem et honorem ⁊ gloriā ⁊ benedictionem. Et omnē creaturā que in celo eſt et ſup terrā et ſub terra: ⁊ q̃ ſunt ī mari et q̃ in eo: oēs audiui dicentes ſedenti ī throno et agno. Benedictio et honor et gloria et potestas in ſecula ſeculorū. Et quatuor animalia dicebant amen. Et vigintiquatuor ſeniores ceciderunt in facies ſuas: et adoraverūt viuentem in ſecula ſeculorum. ℭ VI.

Et vidi q̃ aperuiſſet agnus unū de ſeptem ſigillis: et audiui unum de quatuor animalibus dicens tanq̃ vocem tonitrui. Veni et vide.

Et vidi: et ecce equus albus. et qui sedebat sup illū habebat arcū. et data est ei corona: et exiuit vincēs ut vinceret. Et cū aperuisset sigillū scdm: audiui scdm animal dicens. Veni et vide. Et exiuit alius equus rufus: et ꝙ sedebat sup illū datū est ei ut sumeret pacē de terra. et ut inuicem se interficiant: et datus est ei gladius magnus. Et cū aperuisset sigillū tertium: audiui tertiū animal dicens. Veni et vide. Et ecce equus niger: et ꝙ sedebat sup illū habebat stateram in manu sua. Et audiui tanq̃ vocem ī medio quatuor animalium dicentiū. Bilibris tritici denario uno: et tres bilibres ordei denario uno: et vinū et oleum ne leseris. Et cū aperuisset sigillū quartū audiui vocē quarti animalis dicentis. Veni et vide. Et ecce equus pallidus: et ꝙ sedebat sup eū nomen illi mors: et infernus sequebat eum. Et data ē illi potestas sup quatuor partes terre: interficere gladio fame et morte et bestiis terre. Et cū aperuisset sigillū quintū: vidi subtus altare animas interfectoꝝ ꝓpter verbū dei: et propter testimoniū qđ habebāt. Et clamabant voce magna dicētes. Vsquequo dñe sanct⁹ et verus non iudicas et nō vindicas sāguinē nr̄m de hijs q̄ habitant ī terra? Et date sunt illis singule stole albe: et dictū est illis ut requiescerent adhuc tēpus modicū: donec compleant̄ conserui eoꝝ et fratres eorū qui interficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cū aperuisset sigillū sextū: et ecce terre mot⁹ magnus fact⁹ est. Et sol factus est niger tanq̃ saccus cilicin⁹: et luna tota facta est sicut sanguis: et stelle de celo ciderūt sup terram sicut ficus emittit grossos suos cū a vento magno mouet̄. Et celū recessit sicut liber inuolut⁹: et oīs mons et insule de locis suis mote sunt. Et reges terre et principes et tribuni et diuites et fortes et omnis seruus et liber abscōdcrūt se ī speluncis et in petris montiū: et dicunt montibꝰ et petris cadite sup nos. et abscondite nos a facie sedentis sup thronū et ab ira agni: quī venit dies magnus ire ipsorum. Et quis poterit stare? Cvii.

Post hec vidi q̃tuor angelos stantes sup quatuor angulos terre: tenētes quatuor ventus terre ne flarēt sup terram: neq; sup mare neq; ī ullā arborem. Et vidi alterū angelū ascendentem ab ortu solis habentē signum dei viui: et clamauit voce magna. q̃tuor angelis quibus datū est nocere terre et mari dicens. Nolite nocere terre et mari neq; arboribus: quoadusq; signemus seruos dei nr̄i in frontibus eorum. Et audiui numerū signatorū: centūquadraginta q̃tuor milia signati ex omni tribu filioꝝ isrl. Ex tribu iuda: duodecim milia signati. Ex tribu ruben: duodecim milia signati. Ex tribu gad: duodecim milia signati. Ex tribu aser: duodecim milia signati. Ex tribu neptalim: duodecī milia signati. Ex tribu manasse: duodecim milia signati. Ex tribu symeon: duodecī milia signati. Ex tribu leui: duodecī milia signati. Ex tribu yssachar: duodecim milia signati. Ex tribu zabulon: duodecim milia signati. Ex tribu ioseph: duodecim milia signati. Ex tribu beniamin: duodecī milia signati. Post hec vidi turbā magnā quā dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et ꝑplis et linguis: stantes ante thronū et in cōspectu agni amicti stolis albis: et palme ī manibus eorū. Et clamabant voce magna dicentes.

Salus deo nr̄o: qui sedet sup̄ thronū
et agno. Et oēs angeli stabant ī cir-
cuitu throni ⁊ seniorū ⁊ ꝟ̄tuor aīaliū:
et ceciderūt ī conspectu throni in facies
suas: et adorauerūt deū dicentes amē.
Benedictio ⁊ claritas ⁊ sapiēcia ⁊ gra-
tiarū actio: honor ⁊ virtus ⁊ fortitudo
deo nr̄o: ī secula seculorū amen. Et re-
spondit un⁹ de seniorib⁹: ⁊ dixit michi.
Hi⁹ qui amicti sūt stolis albis q̄ sunt
et unde uenerunt? Et dixi illi. Dñe mi
tu scis. Et dixit michi. Hi⁹ sunt q̄ vene-
runt de tribulatōne magna: ⁊ lauerūt
stolas suas: ⁊ dealbauerūt eas ī sāgui-
ne agni. Ideo sūt āte thronū dei: ⁊ seru-
ent ei die ac nocte in tēplo eius: et qui
sedet in throno habitabit super illos.
Nō esurient neq; sitiēt amplius: neq;
cadet super illos sol neq; ullus estus:
quī agnus q̄ in medio throni ē reget
illos: ⁊ deducet illos ad uite fontes a-
quarum: et absterget deus omnem
lacrimam ab oculis eorum.

Et cū aperuisset sigillū septimū: fa-
ctum ē silentiū in celo quasi me-
dia hora. Et vidi septē angelos stātes
in cōspectu dei: ⁊ date sunt illis septem
tube. Et alius angel⁹ uenit ⁊ stetit āte
altare habens thuribulū aureū: et da-
ta sunt illi incensa multa: ut daret de o-
rationib⁹ sāctorum oīm supra altare
aureū qđ ē āte thronū dei. Et ascendit
fumus incensoꝝ de oratōnib⁹ sanctō-
rum de manu angeli: coram deo. Et ac-
cepit angel⁹ thuribulū aureū: ⁊ imple-
uit illud de igne altaris ⁊ misit in ter-
ram: ⁊ facta sūt tonitrua ⁊ uoces ⁊ ful-
gura et terre motus magnus: ⁊ septē
angeli q̄ habebāt septem tubas p̄parā-
uerunt se ut tuba canerēt. Et primus
angelus tuba recinit. Et facta ē grādo
et ignis: mixta ī sanguine: ⁊ missū est
in terrā. Et tercia pars terre combusta
est: ⁊ tercia pars arborū cōcremata est:
et oīe fenū uiride combustū est. Et se-
cundus angelus tuba recinit: et tanq̄
mons magn⁹ igne ardēs missus est
in mare. Et facta ē tercia pars maris
sanguis: ⁊ mortua ē tercia pars creatu-
re eorū que habebāt animas ī mari: ⁊
tercia pars nauiū interiit. Et tercius
angel⁹ tuba recinit: ⁊ cecidit de celo stel-
la magna ardēs tanq̄ facula. Et ceci-
dit ī tercia partem fluminū ⁊ in fōtes
aquaꝝ: et nomen stelle dicit̄ absinthi-
um. Et facta ē tercia pars aquaꝝ ī ab-
sinthiū: ⁊ multi hominū mortui sūt de
aquis: q̄a amare facte sūt. Et quart⁹
angelus recinit: ⁊ percussa ē tercia pars
solis et tercia pars lune ⁊ tercia pars
stellarū: ita ut obscurarēt tercia pars
eorum: ⁊ diei nō luceret pars tercia et
nocti similit̄. Et vidi: ⁊ audiui vocem
unius aquile volantis p medium celi: di-
cētis voce magna. Ve ve ve habitan-
tibus ī tra de cetcris uocib⁹ triū āgelo-
rum: qui erant tuba canituri. C. IX.

Et quint⁹ angelus tuba recinit: ⁊
vidi stellam de celo cecidisse in
terram: ⁊ data est ei clauis putei abissi.
Et aperuit puteum abissi: ⁊ ascendit
fumus putei sicut fum⁹ fornacis ma-
gne: ⁊ obscurat⁹ est sol ⁊ aer de fumo
putei. Et de fumo putei exierūt locuste
in terrā: ⁊ data est illis potestas sicut
habent potestatem scorpiones terre. Et
p̄ceptū est illis ne lederent fenum terre
neq; oīe uiride neq; omnem arborē:
nisi tantū homines q̄ nō habent signū
dei in frōtib⁹ suis. Et dictū est eis ne oc-
cidерent eos: sed ut cruciarent̄ mensib⁹
quinq;. Et cruciat⁹ eorum ut cruciat⁹
scorpij: cū percutit hominem. Et in die-
bus illis querent homines mort̄ ⁊ nō

inuenient eam:et desiderabũt mori:et fugiet mors ab eis. Et similitudines locustaꝝ similes equis paratis ad pliũm: et sup capita eaꝝ tanq̃ corone similes auro: ⁊ facies eaꝝ tanq̃ facies hominũ. Et habebãt capillos sicut capillos mulierũ:⁊ dentes eaꝝ sicut dentes leonũ erãt. Et habebãt loricas sicut loricas ferreas: ⁊ vox alaꝝ illarũ sicut vox curruũ equoꝝ multoꝝ currentiũ i bellũ. Et habebãt caudas similes scorpionũ:et aculei erãt in caudis eaꝝ:⁊ potestas eaꝝ nocere hominibꝫ mẽsibꝫ quinq̃. Et habebãt sup se regem angelum abissi cui nomen hebraice labaddon. Ge unum abiit:⁊ ecce veniũt adhuc duo ve post hec. Et sextus angelus tuba cecinit:⁊ audiui vocẽ unã ex quatuor cornibus altaris aurei quod est ante oculos dei: dicentem sexto angelo q̃ habebat tubã. Solue quatuor angelos q̃ alligati sũt in flumine magno eufraten. Et soluti sunt quatuor ãgeli qui parati erãt in horã ⁊ diem ⁊ mensem et annũ:ut occiderent tertiã partẽ hominũ. Et numer⁹ equestris exercit⁹. vicies milies dena milia:⁊ audiui numerum eoꝝ:⁊ ita vidi equos i visione. Et qui sedebãt sup eos habebant loricas igneas ⁊ iacinctinas et sulphureas:⁊ capita equoꝝ erant tanq̃ capita leonũ:⁊ de ore eoꝝ procedit ignis ⁊ fumus et sulphur. Et ab hijs tribꝫ plagis occisa est tertia pars hominũ:de igne et de fumo ⁊ sulphure q̃ procedebãt ex ore iporũ. Potestas enim equoꝝ in ore eoꝝ ẽ:⁊ in caudis eoꝝ. Nã caude eoꝝ similes serpẽtibus habentes capita:⁊ in hijs nocent. Et ceteri hoĩes qui nõ sunt occisi i hijs plagis neq; penitentiã egerũt de operibꝫ manuũ suarum ut non adorarent demonia et simulacra aurea et argentea et erea et lapidea et lignea q̃ neq; videre possunt neq; audire neq; ambulare:et nõ egerũt penitentiã ab homicidijs suis neq; a veneficijs suis neq; a fornicatione sua: neq; a furtis suis. Cx.

Et vidi aliũ angelũ fortem descendentem de celo amictum nube:et iris in capite ei⁹. Et facies ei⁹ erat ut sol:⁊ pedes ei⁹ tanq̃ columna ignis. Et habebat i manu sua libellũ apertũ:⁊ posuit pedem suũ dexterũ supra mare: sinistrum aũt sup terram: ⁊ clamauit voce magna quẽadmodũ cũ leo rugit. Et cũ clamasset: locuta sũt septem tonitrua voces suas. Et cũ locuta fuissẽt septem tonitrua voces suas:⁊ ego scripturus eram. Et audiui vocẽ de celo dicẽtẽ michi. Signa q̃ locuta sũt septẽ tonitrua:⁊ noli ea scribere. Et angel⁹ quẽ vidi stantem supra mare ⁊ supra terrã leuauit manũ suam ad celũ ⁊ iurauit p viuentem i secula seculoꝝ q̃ creauit celum ⁊ ea q̃ in eo sunt et terram et ea q̃ in ea sunt ⁊ mare et ea que in eo sunt: qa temp⁹ nõ erit amplius: sed i diebus vocis septimi angeli cum ceperit tuba canere: consũmabit misterium dei sicut euangelizauit p seruos suos prophetas. Et audiui vocẽ de celo iterũ loquentem mecũ ⁊ dicentem. Vade: et accipe librum apertũ de manu angeli stantis supra mare ⁊ supr terram. Et abij ad ãgelum dicens ei ut daret michi librum:⁊ dixit michi. Accipe librũ et deuora illum: et faciet amaricari ventrẽ tuũ: sed i ore tuo erit dulce tanq̃ mel. Et accepi librum de manu ãgeli et deuoraui illũ: et erat in ore meo tanq̃ mel dulce. Et cũ deuorassem eũ: amaricat⁹ ẽ venter meus. Et dixit michi. Oportet te iterũ prophetare gentibꝫ ⁊ populis

et linguis et regibus multis. C.xi.
Et dat⁹ ē michi calamus similis
virge: et dictū est michi. Surge:
et mētire templū dei et altare: et adorā-
tes in eo. Atriū vero qđ est foris tēplū
rice foras et ne metiaris illud: quū da-
tum ē gentibz. Et ciuitatē sanctā calca-
būt mensibus quadragīraduobz. Et
dabo duobus testibus meis: et ꝓphe-
rabunt diebz milleducentisseꝫaginta
amicti saccis. Hij sūt due olive ⁊ duo
candelabra ī cōspectu dñi terre stantes.
Et si quis voluerit eos nocere: ignis
ex̄ibit de ore eoꝝ et deuorabit inimicos
eorū: ⁊ si quis voluerit eos ledere sic o-
portet eū occidi. Hij habent potestatem
claudēdi celū ne pluat diebz ꝓphetie il-
lorū: ⁊ potestatē habent sup aquas cō-
uertendi eas ī sanguinē: ⁊ percutere ter-
ram oñi plaga quotienscūqz voluе-
rint. Et cū finierint testimoniū suū be-
stia q̄ ascendit de abisso faciet adūs⁹
eos bellum: ⁊ vincet illos: ⁊ occidet eos.
Et corpora eoꝝ iacebūt ī plateis ciuita-
tis magne q̄ vocatur spiritualiter so-
doma et egiptus: ubi et dñs eorū cru-
cifixus ē. Et videbūt de tribubz ⁊ de po-
pulis et linguis ⁊ gentibus corpora e-
orum p̄ tres dies ⁊ dimidiū: ⁊ corpora
eoꝝ nō sinent poni ī monumētis. Et
inhabitantes terrā gaudebūt sup illos
et iocundabunt̄: ⁊ munera mittent in-
uicem: qū hij duo prophete cruciaue-
runt eos q̄ inhabitabāt sup terrā. Et
post dies tres et dimidiū spiritus vite
a deo intrabit in eos. Et steterūt super
pedes suos: ⁊ timor magn⁹ cecidit sup
eos q̄ viderūt eos. Et audierūt vocem
magnā de celo: dicentē eis. Ascendite
huc. Et ascenderunt in celū in nube: et
viderūt illos inimici eoꝝ. Et ī illa hora
fact⁹ ē terre motus magn⁹: ⁊ decima
pars ciuitatis cecidit. Et occisi sunt in
terre motu noīa hominū septē milia:
et reliqui in timorē sūt missi: ⁊ dederūt
gloriā deo celi. Ve secūm abiit: ⁊ ecce
ve tertiū veniet cito. Et septim⁹ angel⁹
tuba cecinit: ⁊ facte sūt voces magne
in celo dicētes. Factū est regnū huius
mūdi dñi nri ⁊ xristi eius: ⁊ regnabūt
in secula seculoꝝ amen. Et vigītiqua-
tuoꝛ seniores q̄ in conspectu dei sedent
in sedibz suis cecidērūt ī facies suas: et
adorauerūt deū dicentes. Gratias agi-
mus tibi dñe de⁹ noster oñipotens:
qui es ⁊ q̄ eras ⁊ qui venturus es: quia
accepisti virtutē tuā magnā et regna-
sti. Et īrate sūt gentes: ⁊ aduenit ira
tua et temp⁹ mortuoꝝ iudicari et red-
dere mercedem seruis tuis prophetis
et sanctis et timentibus nomen tu-
um pusillis ⁊ magnis: et exterminan-
di eos qui corruperunt terram. C.xii.
Et aptū ē templū dei ī celo: ⁊ visa
est archa testamēti ei⁹ in templo
eius. Et facta sunt fulgura et voces: ⁊
terre mot⁹ ⁊ grādo magna. Et signū
magnū apparuit in celo. Mulier ami-
cta sole: et luna sub pedibus ei⁹: ⁊ in ca-
pite eius corona stellaꝝ duodecī. Et in
utero habens ⁊ clamabat parturiens:
et cruciat̄ ut pariat. Et visum ē aliud
signū in celo. Et ecce draco magnus
rufus habens capita septē ⁊ cornua de-
cem: ⁊ in capitibz ei⁹ septem dyadema-
ta: et cauda ei⁹ trahebat tertiā partem
stellaꝝ celi et misit eas in terrā. Et dra-
co stetit āte mulierē que erat paritura:
ut cū peperisset filiū eius deuoraret. Et
peperit filiū masculū: q̄ rediturus erat
omnes gentes in virga ferrea. Et ra-
ptus est filius ei⁹ ad deū ⁊ ad thronū
eius: ⁊ mulier fugit in solitudinē ubi
habebat locū paratū a deo: ut ibi pascat

Joh

eam diebꝫ mille ducentillexaginta. Et factum ē prelīū magnū in celo. ſMichahel et angeli eius pliabant cū draco-ne: et draco pugnabat et angeli eiꝰ et non valuerūt: neqꝫ locus inuentus ē amplius eoꝝ in celo. Et proiectus eſt draco ille magnus-ſerpēs antiquus-qui vocabaꝫ dyabolus et ſathanas-qui ſeducit vniuſum orbem: et proiectus eſt in terrā: et angeli eiꝰ cum illo miſſi ſunt. Et audiui vocē magnā i celo dicentē. ſNūc facta eſt ſalus et virtus et regnū dei nr̄i et potestas xp̄i eiꝰ: qꝫa proiectus eſt accuſatoꝝ fratrū nr̄orū: qui accuſabat illos āte cōſpectum dei noſtri die ac nocte. Et ip̄i vicerunt eū propter ſanguinē agni et ꝓpter verbū teſtimonij ſui: et nō dilexerūt animas ſuas uſqꝫ ad mortē. Propterea letamini celi: et q̄ habitatis i eis. Ve terre et mari: quia deſcendit dyabolus ad vos habens irā magnā: ſciens q̄ modicū tēpus habet. Et poſtq̄ vidit draco q̄ proiectus eſſet in terrā: pſecutus eſt mulierē que ꝑperit maſculū. Et date ſūt mulieri ale due aquile magne: ut volaret in deſertū i locū ſuū: vbi alitur p tempus et tēpora et dimidium temporis a facie ſerpētis. Et miſit ſerpēs ex ore ſuo poſt mulierē aquā tāq̄ flumen: ut eā faceret trahi a flumine. Et adiuuit terra mulierē: et aperuit terra os ſuū et abſorbuit flumen: quod miſit draco de ore ſuo. Et iratꝰ ē draco i mulierē: et abiit facere prelīū cū reliquis de ſemine eiꝰ q̄ cuſtodiūt mandata dei: et habēt teſtimoniū ihu xp̄i. Et ſtetit ſup arenam maris. C·xm·

Et vidi de mari beſtiā aſcendentē habentem capita ſeptē et cornua decem: et ſup cornua eiꝰ decē diademata: et ſup capita eiꝰ noīa blaſphemia.

Et beſtia quā vidi ſimilis erat pardo: et pedes eius ſicut pedes vrſi: et os eiꝰ ſicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem ſuā et potestatē magnā. Et vidi vnū de capitibꝫ ſuis quaſi occiſum in mortem: et plaga mortis eiꝰ curata eſt. Et āmirata eſt vniūſa terra poſt beſtiā. Et adorauerūt draconē qui dedit potestatem beſtie: et adorauerūt beſtiam dicentes. Quis ſimilis beſtie: et quis poterit pugnare cū illa? Et datū eſt ei os loquēs magna et blaſphemiam: et data ē ei potestas facere menſes quadragītaduos. Et aperuit os ſuū in blaſphemias ad deū blaſphemare nomen eiꝰ et tabernaculū eiꝰ: et eos q̄ in celo habitant. Et datū eſt illi bellū facere cū ſanctis: et vincere eos. Et data eſt illi potestas in omnē tribū et ꝑplm et linguā et gentem: et adorauerūt eam oīnes qui inhabitabāt terrā: quoꝝ nō ſunt ſcripta noīa in libro vite agni q̄ occiſus eſt ab origine mūdi. Si quis habet aurē audiat. Qui i captiuitatē duxerit i captiuitatē vadet: q̄ i gladio occiderit: oportet eū gladio occidi. Hic eſt patiētia: et fides ſanctoꝝ. Et vidi aliam beſtiā aſcendentem de terra: et habebat cornua duo ſimilia agni: et loquebaꝫ ſicut draco. Et potestatē prioris beſtie omnem faciebat in ꝺſpectu eiꝰ: et fecit terrā et habitantes in ea adorare beſtiam primam: cuiꝰ curata ē plaga mortis. Et fecit ſigna magna: ut etiā ignem faceret de celo deſcendere in terrā in ꝺſpectu hominū. Et ſeduxit habitantes in terra propter ſigna q̄ data ſunt illi facere in ꝺſpectu beſtie: dicens habitantibꝫ in terra ut faciant ymaginem beſtie que habet plagā gladij et vixit. Et datum ē illi ut daret ſpiritum ymagini beſtie et ut loquat ymago beſtie:

et faciet ut quicūq; nō adorauerint ymaginem bestie occidantur. Et faciet oīnes pusillos et magnos et diuites et pauperes ⁊ liberos et seruos habere caracterē in manu dextra aut in frōtibus suis: et ne quis possit emere aut uendere nisi habeat caracterem nois bestie: aut nomen aut numerū nominis eius. Hic sapiētia ē. Qui habet intellectum: computet numerum bestie. ℣Numerus enim hominis est: et numerus eius sexcentisexagintasex. C·xm·

Et uidi: et ecce agn⁹ stabat supra montē syon: ⁊ cum eo centūquadraginta quatuor milia habentes nomē eius et nomen pris eius scriptū in frontibus suis. Et audiui uocē de celo tanq; uocē aquarū multarū ⁊ tanq; uocem tonitrui magni: ⁊ uocē quā audiui sicut citharedorū citharizantiū in citharis suis. Et cantabāt quasi canticum nouū ante sedem ⁊ ante quatuor animalia ⁊ seniores: ⁊ nemo poterat dicere cāticū nisi illa centūquadraginta quatuor milia q̄ empti sūt de terra. Hi sunt qui cū mulieribus nō sunt coinquinati: uirgines enī sunt. Hi sequūt agnū quocunq; ierit. Hi empti sunt ex oīnibus p̄mitie deo et agno: ⁊ in ore eorū non ē inuentū mendaciū. Sine macula enī sunt āte thronū dei. Et uidi alterū angelū uolātem p medium celum habentem euangeliū eternū: ut euāgelizaret sedētibus sup terrā ⁊ sup oīnē gētem ⁊ tribū et linguā ⁊ pplm: dicens magna uoce. Timete dīm ⁊ date illi honorē: quia uenit hora iudicii eius: ⁊ adorate eū qui fecit celum ⁊ terram mare ⁊ fontes aquaꝝ. Et alius angelus secutus ē dicens. Cecidit cecidit babilon illa magna: q̄ a uino ire fornicationis sue potauit oīnes gentes.

Et tercius angelus secutus est illos dicēs uoce magna. Si quis adorauerit bestiam et ymaginē eius ⁊ acceperit caracterem in frōte sua aut in manu sua: hic bibet de uino ire dei qd̄ mixtū ē mero in calice ire ipius. Et cruciabit̄ igne ⁊ sulphure in conspectu āgelorū sanctorū: et āte ꝺspectū agni. Et fumus tormentorum eorū ascendet in secula seculorū. Nec habēt requiem die ac nocte q̄ adorauerūt bestiam et ymaginē eius: et si quis acceperit caracterē nominis eius. Hic sapiētia sanctorū ē: qui custodiūt mandata dei et fidem ihesu. Et audiui uocem de celo dicentē mihi. Scribe. Beati mortui: qui in dño moriuntur. Amodo iā dicit spirit⁹: ut requiescāt a laboribus suis. Opa enī illorū sequūtur illos. Et uidi et ecce nubem candidam: ⁊ supra nubē sedētem similē filio hominis habentem in capite suo coronam aureā: ⁊ in manu sua falcem acutā. Et alius āgelus exiuit de templo: clamans uoce magna ad sedētem super nubem. Mitte falcē tuam et mete: quia uenit hora ut metat̄: quoniam aruit messis terre. Et misit qui sedebat sup nubem falcē suam in terrā: et messuit in terrā. Et alius āgelus exiuit de templo qd̄ est in celo: habens ⁊ ipe falcem acutam. Et alius angelus exiuit de altari q̄ habebat potestatem supra ignem et aquam: ⁊ exclamauit uoce magna ad eum q̄ habebat falcem acutam dicens. Mitte falcem tuā acutā et uindemia botros uinee terre: quoniam mature sunt uue ei⁹. Et misit angelus falcem suā acutam in terram: ⁊ uindemiauit uineā ire: et misit in lacū ire dei magnū. Et calcat⁹ est loc⁹ extra ciuitatē: ⁊ exiuit sāguis de lacu usq; ad frenos equoꝝ per stadia milleseexcenta.

Et vidi aliud signum in celo magnū et mirabile: angelos septē habentes plagas septem novissimas: quoniā in illis consūmata est ira dei. Et vidi tanq̄ mare vitreū mixtum igne et eos qui vicerunt bestiam et ymaginē eius et numerū nominis eius stantes supra mare vitreum: habētes cytharas dei et cantātes canticum moysi serui dei et cāticum agni dicentes. Magna et mirabilia sūt opera tua dñe deus omnipotens: iuste et vere sunt vie tue domine rex seculoꝝ. Quis nō timebit te domine: et magnificabit nomen tuū? Quia solus pius es: quō omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo: quoniā iudicia tua manifesta sunt. Et post hec vidi: et ecce apertū est templū tabernacli testimonij in celo. Et exierunt septē angeli habentes septē plagas de templo: vestiti lapide mundo et candido: et precincti circa pectora zonis aureis. Et unum de quatuor animalibꝫ dedit septē angelis septem fialas aureas: plenas iracundie dei viuētis in secla seculorū. Et impletū ē templū dei fumo a maiestate dei et de virtute eius: et nemo poterat introire in templū: donec cōsūmarentur septem plage septem angelorum.

Et audiui vocem magnā de templo dicentem septem āgelis. Ite: et effundite septem fialas ire dei in terram. Et abiit primus āgelus et effudit fialam suā in terrā: et factū est vulnus sevum et pessimū in homines q̄ habebāt caracterem bestie: et in eos q̄ adorauerunt bestiā et ymaginē eius. Et secūdus angelus effudit fialam suā in mare: et factus ē sanguis tanq̄ mortui: et omnis anima viuens mortua ē in mari. Et tercius effudit fialā suam super flumina et super fontes aquarū: et factꝰ est sanguis. Et audiui angelū aquarum dicentem. Iustus es domine q̄ es et qui eras sanctus qui hec iudicasti: quia sanguinē sanctorū et prophetarū effuderūt: et sanguinē eis dedisti bibere. Digni enim sunt. Et audiui alterū dicentem. Etiam dñe deus omnipotens: vera et iusta iudicia tua. Et quartus āgelus effudit fialam suā in solem: et datum est illi estu affligere homines et igni. Et estuauerunt homines estu magno: et blasphemauerunt nomē dei habentis potestatem super has plagas: neq̄ egerūt penitentiā ut darent illi gloriam. Et quintus angelus effudit fialam suā sup sedem bestie et factum est regnū eius tenebrosū. Et cōmāducauerūt linguas suas p̄ dolore: et blasphemauerunt deū celi p̄ doloribꝫ et vulneribus suis: et non egerūt penitentiam ex operibꝫ suis. Et sextus angelus effudit fialam suā i flumen illud magnū eufraten: et siccauit aquam eius ut p̄parareꝫ via regibus ab ortu solis. Et vidi de ore draconis et de ore bestie et de ore pseudo ꝓphete exire spiritꝰ tres immundos i modum ranarū. Sunt enī spiritus demoniorū facientes signa: et procedūt ad reges totius terre congregare illos in prelium ad diē magnū. omnipotentis dei. Ecce venio sicut fur. Beatꝰ q̄ vigilat et custodit vestimēta sua ne nudus ambulet: et videāt turpitudinem eius. Et cōgregabit illos in locum q̄ vocatur hebraice armagedon. Et septimus angelꝰ effudit fialā suā in aerem: et exiuit vox magna de templo a throno dicens. Factū est. Et facta sunt fulgura et voces et tonitrua: et terre motus factꝰ est magnꝰ qualis numq̄ fuit ex quo homines fuerūt sup

terrā:talis terre mot⁹ sic magnus. Et
facta est ciuitas magna ī tres partes:
et ciuitates gēnū ceciderūt. Et babilon
magna venit ī memoriam ante deū:
dare illi calicem vini indignationis
ire eius. Et oīs insula fugit:ꝛ mon-
tes nō sunt inuenti. Et grādo magna
sicut talentū descendit de celo in homi-
nes:ꝛ blasphemauerūt hoīes deum
propter plagam grandinis:quoniā
magna facta est uehementer. C. xvm
Et uenit unus de septē angelis q̄
habebant septem fialas:ꝛ locu-
tus est mecum dicēs. Veni et ostendā
tibi damnationē meretricis magne q̄
sedet supr aquas mltas:cū qua forni-
cati sunt reges terre:ꝛ inebriati sunt q̄
inhabitant terram de uino prostitutō-
nis eius. Et abstulit in spiritu in deser-
tum. Et uidi mulierē sedētem sup bestī-
am coccineā·plenā nominibus blas-
phemie:habētem capita septem et cor-
nua decem. Et mlier erat circundata
purpura et coccino et inaurata auro
et lapide pciosо ꝛ margaritis:habēs
poculum aureum in manu sua plenū
abominatione ꝛ immūdicia fornica-
tionis eius. Et in frōte eius nomē scri-
ptum babilon magna:mater fornica-
tionum et abominationū terre. Et vi-
di mlierem ebriam de sāguine sācto-
et de sāguine martiū ihesu. Et mirat⁹
sum cū viderem illā admiratōne ma-
gna. Et dixit michi angelus. Quare
miraris:ego dicā tibi sacramētū muli-
eris et bestie que portat eam:q̄ habet
capita septē ꝛ cornua decē. Bestia quā
vidisti fuit et nō est:et ascensura est de
abisso ꝛ in interitū ibit:ꝛ mirabuntur
inhabitātes terrā quorū nō sūt scripta
nomina in libro vite a constitutione
mundi videntes bestiam que erat ꝛ nō
est. Et hic est sensus: qui habet sapiēn-
tiam. Septem capita septem montes
sunt supra quos mulier sedet:ꝛ septē
reges. Quinq; ceciderunt:unus ē:et alī-
us nōdum uenit. Et cū uenerit: opor-
tet illum breue tempus manere. Et be-
stia que erat ꝛ nō est ipa octaua est:et
de septem est. Et in interitū uadit. Et
decem cornua que vidisti decem rege⁹
sunt qui regnū nondū acceperunt:sed
potestatem tanq̄ reges una hora ac-
cipient post bestiā. Hi unū consilium
habēt:ꝛ virtutem ꝛ potestatem suā be-
stie tradent. Hi cū agno pugnabunt·
et agnus vincet illos: quoniā domi-
nus dnōrū est·ꝛ rex regum: et qui cū
illo sunt vocati et electi ꝛ fideles. Et di-
xit michi. Aque q̄s vidisti ubi mere-
trix sedet ppli sunt ꝛ gentes ꝛ lingue:et
decem cornua q̄ vidisti ī bestia hi odi-
ent fornicariā ꝛ desolatā facient illā ꝛ
nudam:ꝛ carnes ei⁹ mānducabunt et
ipsam igni cremabunt. Deus enim
dedit in corda eorū ut faciāt qđ placi-
tum ē illi:ut dent regnū suū bestie do-
nec cōsummētur verba dei. Et mulier
quā vidisti est ciuitas magna:que ha-
bet regnum sup reges terre. C. xvm.
Et post hec vidi aliū angelum de-
scendētem de celo habētem pote-
statem magnā:ꝛ terra illuminata est
a gloria eius. Et clamauit ī fortitudi-
ne dicens. Cecidit cecidit babilon ma-
gna·ꝛ facta ē habitatio demoniorū:
et custodia oīs spirit⁹ immundi et
custodia omnis uolucris immunde
et odibilis: q̄a de uino ire fornicatio-
nis eius biberunt oēs gentes. Et re-
ges terre cū illa fornicati sunt:ꝛ merca-
tores terre de uirtute deliciaꝝ ei⁹ dīui-
tes facti sunt. Et audiui aliā uocem de
celo dicentem. Exite de illa pplus me⁹:

et ne participes fitis delictorū eius: et de plagis eius non accipiatis. Quoniam pcenerunt peccata eius usq; ad celum: et recordatus est dñs iniquitatū eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: et duplicate duplicia scdm opera eius. In poculo quo miscuit vobis misrere illi duplū. Quantū glorificauit se et in deliciis fuit: tantum date illi tormentū et luctum: quia in corde suo dicit. Sedeo regina: et vidua nō sum: et luctum nō videbo. Ideo in una die venient plage eius mors et luctus et fames: et igni cōburetur: quia fortis ē deus qui iudicabit illā. Et flebunt et plangent se sup illam reges terre q̄ cū illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt cum viderint fumū incendij eius: longe stantes ppter timorem tormentorū eius dicentes. Ve ve ciuitas illa magna babilon: et ciuitas illa fortis: qm̄ una hora venit iudiciū tuum. Et negociatores terre flebunt super illam et lugebūt: qm̄ merces eorū nemo emet amplius: mercem auri et argenti et lapidis pciosi et margarite et bissi et purpure et serici et coccini: et oīne lignum thynum et oīnia vasa eboris et oīa vasa de lapide preciosso et cramento et ferro et marmore: et cynamomū et amomū et odoramētorū et vnguenti et thuris et vini et olei et simile et tritici et iumētorum et ouiū et equorū et redarum et mancipiorū et animaꝝ hominū. Et poma tua desiderij anime tue discesserunt a te: et oīnia pinguia et preclara perierunt a te: et amplius illa iam nō inuenient mercatores hominū. Qui diuites facti sunt ab ea longe stabūt propter timorē tormentoꝝ eius: flētes ac lugentes et dicentes. Ve ve ciuitas illa magna: que amicta erat bisso et purpura et cocco et deaurata ē auro et lapide pciosso et margaritis: quoniam una hora destructe sūt tante diuitie. Et oīnis gubernator et omnes qui in locum nauigāt et nautē et qui in mari operantur: lōge stetērūt: et clamauerunt videntes locum incendij eius dicētes. Que similis ciuitati huic magne? Et miserunt puluerē sup capita sua: et clamauerūt flentes et lugentes dicentes. Ve ve ciuitas illa magna: in qua diuites facti sūt oīnes q̄ habebāt naues in mari de pciis eius: quoniā una hora desolata est. Exulta sup eā celum et sancti apli et prophete: qm̄ iudicauit deus iudiciū vrm de illa. Et sustulit vnus angelus fortis lapidē q̄si molarem magnū: et misit in mare dicens. Hoc impetu mittetur babilon ciuitas illa magna: et vltra iā nō inuenietur. Et vox citharedoꝝ et musicoꝝ et tybia canentiū et tuba nō audiet in te āplius: et oīnis artifex oīnisq; ars nō inuenietur in te amplius: et vox mole nō audiet in te āplius. Et lux lucerne nō lucebit in te amplius: et vox spōsi et sponse nō audiet adhuc in te: quia mercatores tui erāt principes terre: qa in veneficijs tuis errauerūt oīnes gētes. Et in ea sāguis pphetaꝝ et sanctoꝝ inuentus est: et oīnium q̄ interfecti sūt in terra. Cxix.

Post hec audiui q̄si vocē turbarū multarū in celo dicentiū alleluia. Laus et gloria et virtus deo nostro est. q̄a vera et iusta iudicia sunt ei⁹: q̄ iudicauit de meretrice magna. q̄ corrupit terrā in prostitutione sua: et vindicauit sanguinē seruoꝝ suoꝝ de manib⁹ ei⁹. Et iterū dixerunt alleluia. Et fum⁹ eius ascendit in secla seculorū. Et ceciderūt seniores viginti quatuor et q̄tuor animalia et adorauerūt deū sedētem sup

thronū: dicētes amen alla. Et vox de throno exiuit dicens. Laudē dicite deo nr̄o oēs sancti ei⁹: et q̄ timetis deū pusilli et magni. Et audiui q̄si vocē turbe magne et sicut vocē aquaꝝ multaꝝ et sicut vocē tonitruoꝝ magnoꝝ dicentiū alla: quī regnauit dn̄s deus noster omnipotēs. Gaudeam⁹ et exultem⁹ et demus gl̄iam ei: quia venerūt nuptie agni: et uxor ei⁹ p̄parauit se. Et datum ē illi ut cooperiat se bissinū splendēs candidū. Bissinū enī iustificatōnes sunt sanctoꝝ. Et dixit michi. Scribe. Beati q̄ ad cenā nuptiaꝝ agni vocati sunt. Et dixit michi. Hec v̄ba dei vera sūt. Et cecidi ad p̄des ei⁹: ut adorarē eū. Et dixit michi. Vide ne feceris. Conseruus tu⁹ sū: et fr̄m tuoꝝ habentiū testimoniū ihesu. Deū adora. Testimoniū enī ihesu ē spiritꝰ p̄phetie. Et vidi celū apertū: et ecce equus albus: et q̄ sedebat sup eū vocabat̄ fidelis et verax: et cū iustitia iudicat et pugnat. Oculi aūt ei⁹ sicut flāma ignis: et i capite ei⁹ diademata mlta: habēs nomē scriptum q̄d nemo nouit nisi ipe. Et vestit⁹ erat veste aspersa sanguine: et vocabat̄ nomē ei⁹ verbum dei. Et exercit⁹ q̄ sunt i celo sequebant̄ eū i equis albis: vestiti bisso albo et mūdo. Et de ore ei⁹ p̄cedebat gladius ex utraq; parte acut⁹: ut i ipo percutiat gētes. Et ipe reget eas in virga ferrea et calcat torcl̄ar vini furoris ire dei omnipotētis. Et habet i vestimēto et in femore suo scriptū: rex regū et dn̄s dn̄antiū. Et vidi unū āgelū stātem i sole: et clamauit voce magna dicens oīnibz auibz q̄ volāt p mediū celi. Venite et congregamini ad cenā magnā: ut manducetis carnes regū et carnes tribunorū et carnes fortiū et carnes equoꝝ et sedētiū i ipis. Et carnes oīnīū liberoꝝ et seruorū et pusilloꝝ et magnorum. Et vidi bestiā et reges t̄re et exercitus eoꝝ cōgregatos ad faciēdū p̄liū cū illo q̄ sedebat i equo: et cū exercitu ei⁹. Et app̄hensa ē bestia et cū ea pseudo p̄phete: et q̄ fecit signa coram ipo q̄bus seduxit eos q̄ acceperūt caracterē bestie: et q̄ adorauerūt ymaginē ei⁹. Viui missi sunt hij duo i stagnū ignis ardentis et sulphuris: et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum: qui procedit de ore ipius: et omnes aues saturate sunt carnibus eorum. C. xx.

Et vidi āgelū descendentem de celo habētem clauē abissi: et cathenā magnā in manu sua. Et app̄hendit draconē serpētem ātiquū q̄ ē dyabol⁹ et sathanas: et ligauit eū p ānos mille. Et misit eū in abissum: et clausit et signauit sup illū ut nō seducat āplius gentes: donec cōsumentur mille āni. Et post hoc oportet illū solui modico tp̄e. Et vidi sedes: et sederūt sup eas: et iudiciū datū ē illis. Et animas decollatoꝝ propter testimoniū ihu et p̄pter verbū dei: et q̄ non adorauerunt bestiā neq; ymaginē ei⁹ nec acceperūt caracterem ei⁹ in frōtibz aut in manibz suis: et vixerūt et regnauerūt cū xp̄o mille ānis. Ceteri mortuoꝝ nō vixerūt donec cōsūmentē mille āni. Hec ē resurrectio p̄ma. Beat⁹ et sanct⁹: qui habet p̄tem in resurrectione p̄ma. In hijs scda mors nō habet potestatem: sed erūt sacerdotes dei et xp̄i: et regnabūt cū illo mille annis. Et cū cōsumati fuerit mille āni solue⁹ sathanas de carcere suo: et exibit et seducet gentes que sunt sup̄ quatuor angulos terre gog et magog: et cōgregabit eos in p̄liū. quoꝝ numer⁹ est sicut arena maris. Et ascenderunt sup latitudinē terre: et circuierūt castra

ſanctoꝝ et ciuitatē dilectā. Et deſcendit ignis a deo de celo et deuorabit eos: ⁊ dyabolus q̄ ſeducebat eos miſſus eſt in ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris: ubi ⁊ beſtia et pſeudo pphete cruciabunt̄ die ac nocte i ſecla ſeculoꝝ. Et vidi thronū magnū candidū ⁊ ſedētem ſup eum: a cuius aſpectu fugit terra et celū: ⁊ locꝰ nō eſt inuentus ab eis. Et vidi mortuos magnos et puſillos ſtātes in conſpectu throni: ⁊ libri aperti ſunt: ⁊ aliꝰ liber apertus ē qui eſt vite. Et iudicati ſunt mortui ex his q̄ ſcripta erāt in libris: ſcdm opera ipoꝝ. Et dedit mare mortuos ſuos q̄ in eo erant: et mors et infernus dederunt mortuos ſuos q̄ in ipis erant: ⁊ iudicatū ē de ſingulis ſcdm opera ipoꝝ. Et infernus ⁊ mors miſſi ſūt i ſtagnū ignis. Hec ē mors ſcda. Et q̄ nō ē inuēt9 i libro vite ſcriptꝰ: miſſ9 ē in ſtagnū ignis. C. xxi

Et vidi celū nouum: ⁊ terrā nouam. Primū enim celū ⁊ pma terra abiit: ⁊ mare iam nō eſt. Et ego iohannes vidi ſanctā ciuitatē ihrlm nouam deſcendētem de celo: a deo paratam: ſicut ſpōſam ornatā viro ſuo. Et audiui vocē magnā de throno dicentē. Ecce tabernaculū dei cū hominibus: ⁊ habitabit cū eis. Et ipi pplus eius erunt: ⁊ ipe deꝰ cum eis: erit eorū deus. Et abſterget deꝰ omnē lacrimā ab oculis eoꝝ: ⁊ mors ultra nō erit neq; luctus neq; clamor neq; dolor erit ultra: que prima abierūt. Et dixit qui ſedebat i throno. Ecce noua facio oīa. Et dixit michi. Scribe: quia hec verba fideliſſima ſunt et vera. Et dixit michi. Factum eſt. Ego ſum alpha et o: inicium ⁊ finis. Ego ſitienti dabo de fonte aque viue gratis. Qui vicerit poſſidebit hec. Et ero illi deus: ⁊ ille erit michi filius. Timidis aūt et incredulis et execratis ⁊ homicidis ⁊ fornicatoribus et veneficis et ydolatris ⁊ oīnibz mendacibus: pars illorū erit in ſtagno ardenti igne et ſulphure: qđ eſt mors ſcda. Et venit unus de septē angelis habentibz fialas plenas ſeptē plagis nouiſſimis: ⁊ locutus ē mecū dicens. Veni: et oſtendā tibi ſponſam uxorē agni. Et ſuſtulit me in ſpiritu i montem magnū et altū: et oſtendit michi ciuitatem ſanctam ihrlm deſcendētem de celo: habētem claritatem dei. Et lumen eius ſimile lapidi precioſo cāñz lapidi iaſpidi: ſicut criſtallū. Et habebat murum magnū et altum habentem portas duodecim: ⁊ in portis angelos duodecim: ⁊ nomina inſcripta que ſunt nomina duodecī tribuū filiorum iſrahel. Ab oriente porte tres: et ab aquilone porte tres: ⁊ ab auſtro porte tres: et ab occaſu porte tres. Et murus ciuitatis habens fundamēta duodecim: et in ipis duodecim noīa duodecim apoſtolorum et agni. Et qui loquebatur mecū habebat menſuram arūdineam aureā: ut metiretur ciuitatem et portas eius et murū. Et ciuitas in quadro poſita eſt: et longitudo eius tanta eſt quāta et latitudo. Et menſus eſt ciuitatem de arundine aurea per ſtadia duodecim milia: et longitudo et altitudo et latitudo eiꝰ equalia ſunt. Et menſus eſt murus eius centum quadragīta quatuor cubitorum: menſura hominis que ē angeli. Et erat ſtructura muri eius ex lapide iaſpide: ipſa vero ciuitas aurū mundum: ſimile vitro mundo. Et fundamenta muri ciuitatis omni lapide precioſo ornata. Et fundamentū primum iaſpis: ſecundus ſaphirus.

tercius calcedonius:quartus smaragdus·
quintus sardonix·sextus sardius: se-
ptimus crisolitus· octauus berillus·
nonus thopazius: decimus crisopra-
sus· undecimus iacinctus· duodeci-
mus ametistus. Et duodecim porte:
duodecim margarite sūt p singulas.
Et singule porte erāt ex singulis mar-
garitis:et platea ciuitatis aurū mun-
dum:tanq̄ vitrū pludum. Et templū
non vidi in ea. Dominus enī deus o-
mnipotens templū illius ē:et agnus.
Et ciuitas nō eget sole neq; luna: ut
luceant in ea. Nam claritas dei illu-
minabit eam:et lucerna ei⁹ est agnus.
Et ambulabūt gentes ī lumine ei⁹: et
reges terre afferent gl'am suā et hono-
rem ī illam. Et porte ei⁹ nō claudētur
per noctem. Nox enim nō erit illic et af-
ferent gloriā et honorem gentiū ī illā:
nec intrabit ī ea aliq̄d coinq̄natū aut
abominationē faciēs et mēdaciū:nisi
q̄ scripti sūt ī libro vite agni. Cxxii·

Et ostendit michi fluuiū aque vi-
ue splendidum tanq̄ cristallū:
procedēte de sede dei et agni. In me-
dio platee ei⁹ et ex utraq; parte flumi-
nis lignū vite afferēs fruct⁹ duodeci:
per menses singulos reddēs fructū suū:
et folia ligni ad sanitatē gentiū. Et o-
mne maledictū nō erit ampli⁹: sed se-
des dei et agni ī illa erūt: et serui ei⁹ ser-
uient illi. Et videbūt faciē ei⁹:et nomē ei⁹
in frōtibus eorū. Et nox ultra nō erit:et
nō egebunt lumine lucerne neq; lumi-
ne solis quī dñs deus illuminabit il-
los:et regnabūt in secula seculorū. Et di-
xit michi. Hec uba fidelissima sūt et ue-
ra. Et dñs de⁹ spirituū pphetaꝝ misit
angelū suū:ostendere seruis suis que o-
portet fieri cito. Et ecce veniō velociter.
Beat⁹ q̄ custodit uerba prophetie libri
huius. Et ego iohannes q̄ audiui et
vidi hec. Et postq̄ audissem et vidissē
cecidi ut adorarē ante pedes angeli
qui michi hec ostendebat. Et dixit mi-
chi. Vide ne feceris. Conseruus enim
tuus sum et fratrū tuorū prophetarū:
et eorū qui seruant verba prophetie li-
bri huius. Deum adora. Et dixit mi-
chi. Ne signaueris uba prophetie li-
bri hui⁹. Temp⁹ enim pe est. Qui no-
cet noceat adhuc:et qui in sordibus ē
sordescat adhuc. Et q̄ iustus ē iustifi-
cetur adhuc: et sanct⁹ sanctificet adhuc.
Ecce veniō cito: et merces mea mecū ē:
reddere unicuiq; sc̄m opera sua. Ego
sum alpha et o:prim⁹ et nouissimus:
principium et finis. Beati q̄ lauant
stolas suas in sanguine agni: ut sit
potestas eorū in ligno vite:et p portas
intrent ciuitatem. Foris autem canes
et venefici et impudici et homicide et y-
dolis seruientes: et omnis qui amat
et facit mendacium. Ego ihesus misi
angelum meum testificari uobis hec
in ecclesijs. Ego sum radix et genus
dauid: stella splendida et matutina.
Et spiritus et sponsa dicunt veni. Et
qui audit: dicat veni. Et qui sitit ve-
niat: et qui vult accipiat aquam vi-
te gratis. Contestor enim omni au-
dienti uerba prophetie libri huius.
Si quis apposuerit ad hec· apponet
deus super illum plagas scriptas in
libro isto: et si quis diminuerit de
uerbis libri prophetie huius· aufe-
ret deus partem eius de libro vite et
de ciuitate sancta: et de his que scri-
pta sunt in libro isto. Dicit qui te-
stimonium pbhibet istorum. Etiam.
Veniō cito amen. Veni domine ihe-
su. Grana dñi nr̄i ihesu cristi cū omni-
bz uobis amē. Explicit lib' apocal'.

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

The Gutenberg Bible, 2° Inc.s.a. 197, Bayerische Staatsbibliothek, digitized by the HUMI Project, Keio University, November 2005.

317 fol

II-Lower Cover

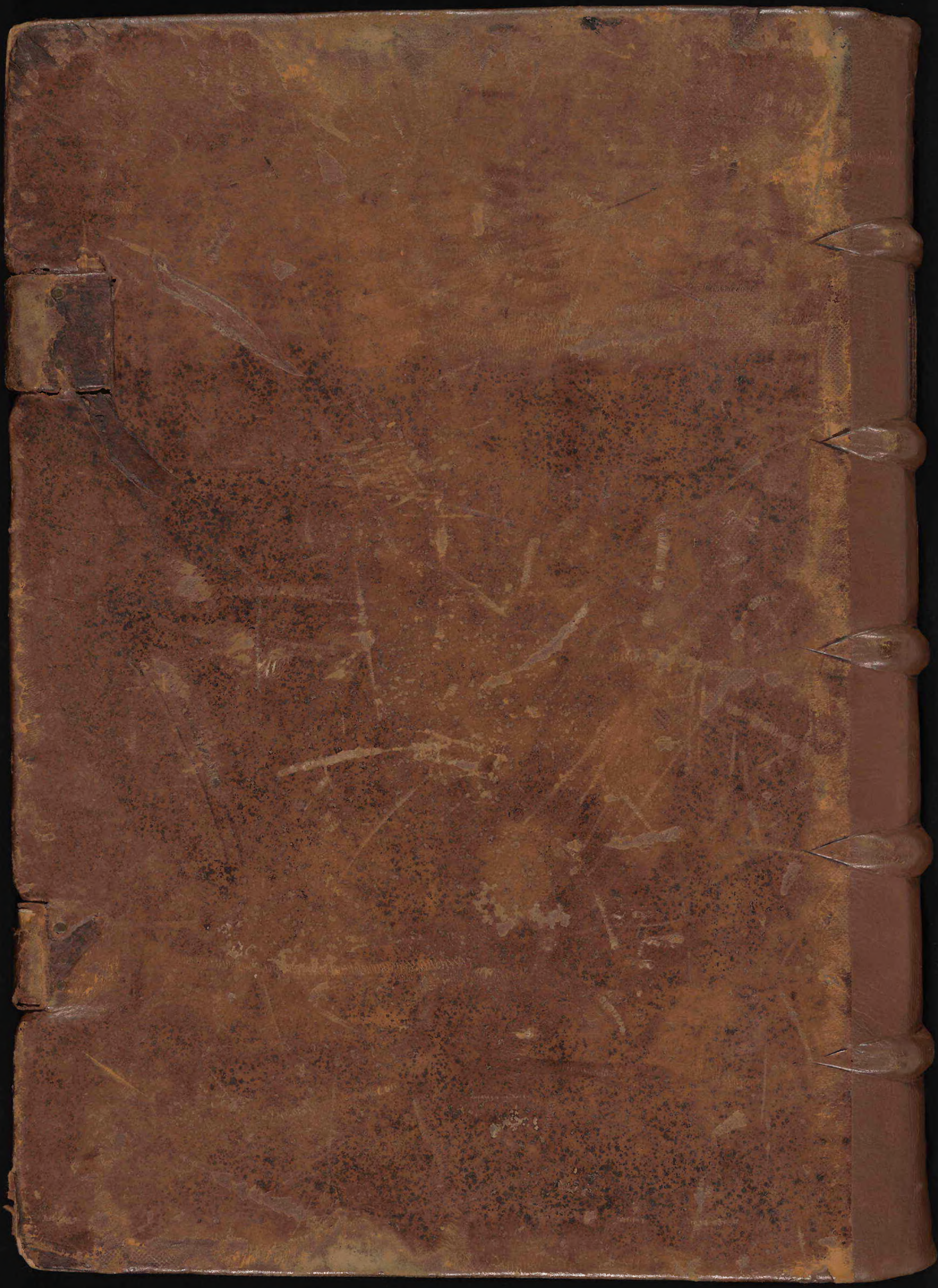

The Gutenberg Bible, 2° Inc.s.a. 197, Bayerische Staatsbibliothek, digitized by the HUMI Project, Keio University, November 2005.